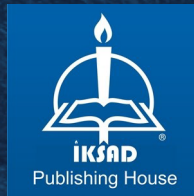

MECMÛA-İ EŞÂR

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
NADİR ESERLER KÜTÜPHANESİ TY04041'DE KAYITLI
KASİDE, GAZEL VE MUSAMMAT MECMÛASI

Dr. Pınar ALACA

MECMÛA-İ EŞÂR

İstanbul Üniversitesi
Nadir Eserler Kütüphanesi TY04041'de Kayıtlı
Kasîde, Gazel ve Musammat Mecmûası

Dr. Pınar ALACA

DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.12598271>

Copyright © 2024 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed or
transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or mechanical
methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses
permitted by copyright law. Institution of Economic Development and Social
Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TÜRKİYE TR: +90 342 606 06 75 USA: +1 631 685 0 853
E mail: iksadyayinevi@gmail.com
www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.

Iksad Publications – 2024©
ISBN: 978-625-367-738-1
Cover Design: Pınar ALACA
June/ 2024
Ankara / Türkiye
Size = 16 x 24 cm

Beni Osmanlı Türkçesi ile tanıştıran,
içimde yazı dili aşkı uyandıran,
merhûm Prof. Dr. Avni Gözütok hocama,
rahmet ve minnetle...

ÖN SÖZ

Klasik Türk edebiyatının önemli bilgi kaynakları arasında yer alan mecmûa eserler, şekil ve muhtevâ yönünden çeşitlik gösterir. Çeşitliliğin sebebi eserlerin tertip edilme geleneğinin asırlarca sürmüş olmasıdır. Bu sürede erişilebilen binlerce mecmûa tozlu raflardan gün yüzüne çıkmıştır ve çıkmaya devam edecektir. Bilgi kaynağı mecmûalardan biri de İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY04041 numarada kayıtlı şiir mecmûasıdır.

Eser kütüphane kaydında *Mecmûa-i Kasâid ve Gazeliyât* adıyla yer almaktadır fakat içerisinde yalnızca kasîdeler ve gazeller değil çok sayıda musammat da barındırmaktadır. Yalnızca bir varacağı mensûr dîvân dibâcesi içeren 367 varak eserin geri kalan kısmı Türkçe manzûm metinlerden oluşmaktadır. Mürettibi ve istinsâh tarihi belli değildir. 15, 16 ve 17. yüzyılda yaşamış 118 şairin manzûmelerini içerir. 17. yüzyılda tertip edildiği düşünülmektedir. 569 gazel, 90 kasîde ve çeşitli şekillerde yazılmış 284 musammat ile toplam 967 manzûme yaklaşık 12.600 beyti ihtivâ eder.

Bu kitap, Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Programında Prof. Dr. Beyhan KESİK danışmanlığında tamamlanan, “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY04041 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmûası İnceleme-Metin ve MESTAP’a Göre Tasnifi” başlıklı doktora çalışmasına konu olan mecmûa eserin, gözden geçirilmesi ve bazı eklemeler yapılmasıyla yeniden vücut bulmuş hâlidir.

Çalışmamızda, söz konusu mecmûa ayrıntılı bir şekilde tanıtılmış, Latin harflerine aktararak mecmûa metni oluşturulmuş, içinde yer alan şiirler dîvânlar, nazîre mecmûaları, tezkireler gibi muhtelif kaynaklarla karşılaştırılmış, nüsha farkları belirtilmiş, daha önce yayımlanmamış şiirler saptanmıştır. Elde edilen bilgiler, bir düzen çerçevesinde başlıklandırılarak ayrıntılarıyla incelenmiştir.

Giriş bölümünde, mecmûa kavramının tanımı ve tarihsel sürecinden bahsedilip çalışmanın yöntemi ve Mecmûaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP) hakkında bilgi verilmiştir. Devamında eserin tavsifi yapılmış, eserde yer alan şairler, yaşadıkları yüzyıllar, eserdeki şiir sayıları ve şiirlerin eserdeki yerleri belirtilmiştir. İlaveten şiirlerin nazım şekilleri, vezinleri ve başlıkları bölümler hâlinde incelenmiştir. Metnin kurulmasında izlenen yöntem ve esaslar belirtilerek, çalışmanın temelini oluşturan eserin, Latin harflerine aktarıldığı yazılı metnine ve MESTAP tablolarına yer verilmiştir.

Tezde sonuç bölümünde yer alan, çalışmanın değerlendirildiği henüz yayımlanmamış şiirler hakkında bilgi verilen kısım bu kitapta, *Mecmûa-i Eşâr’ın Sağladığı Bazı Katkıları* başlığı altında genişletilmiştir. Bilimsel sınırlar içerisinde özenle hazırlamaya gayret ettiğimiz çalışmamızın alan araştırmacılarına katkı sağlaması temennimiz olmuştur.

Eğitimim boyunca bilgi birikimleri ile yol göstererek içimdeki yazı dili aşkını körükleyen ve bu süreçte desteklerini esirgemeyen değerli hocam ve danışmanım Prof. Dr. Beyhan KESİK'e teşekkürü bir borç bilirim. İlmî ve mânevî desteğini unutmayacağım Doç. Dr. Hamza KOÇ hocama müteşekkirim.

Desteklerini ve yardımlarını hiçbir koşulda esirgemeyen dostlarım; Dr. Öğr. Üyesi Merve BÜYÜKADA, Dr. Öğr. Üyesi Gökçe AKBOĞA, Dr. Öğr. Üyesi Şermin BAKA TELLİ ve Arş. Gör. Kübra KACAR ALTIN'a ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın her kademesinde yanımda olan sevgili anneme, babama ve ablama; varlıklarından güç aldığım, bu eseri İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde birlikte bulduğumuz daima yanımda olan yol arkadaşım eşim Aziz ALACA'ya ve gün ışığım oğlum Aral ALACA'ya sonsuz şükranlarımı sunarım.

Pınar ALACA
Giresun, 2024

İÇİNDEKİLER

MECMÛA-İ EŞÂR	i
ÖN SÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
GİRİŞ	9
I. Mecmûa Kavramının Tanımı ve Türk Edebiyatında Mecmûaların Önemi.....	9
II. Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)	11
1. MECMÛA-İ EŞÂR'IN TANITILMASI VE İNCELENMESİ	13
1.1. Mecmûa-i Eşâr'ın tavsifi	13
1.2. Mecmûa-i Eşâr'da Yer Alan Şairler ve Şiir Sayıları	15
1.3. Mecmûa-i Eşâr'da Yer Alan Nazım Şekilleri.....	27
1.4. Mecmûa-i Eşâr'da Vezin Tercihleri.....	28
1.5. Mecmûa-i Eşâr'da Yer Alan Başlıklar	30
2. MECMÛA-İ EŞÂR'IN SAĞLADIĞI BAZI KATKILAR	36
3. MECMÛA-İ EŞÂR'IN ÇEVİRİ YAZILI METNİ	40
3.2. Metnin Kurulmasında İzlenen Bazı Yöntem ve Esaslar.....	40
3.3. Çeviri Yazı Alfabesi	42
3.4. Metin	43
4. MECMÛA-İ EŞÂR'IN MESTAP'A GÖRE TASNİFİ.....	975
4.1. Manzûm MESTAP Tablosu	975
4.2. Mensûr MESTAP Tablosu	1176
SONUÇ.....	1177
KAYNAKÇA	1178

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
B	: Bent
b.	: Beyit
bk.	: Bakınız
bs.	: Baskı, basım
C	: Cilt
ed.	: Editör
haz.	: Hazırlayan
No.	: Numara
s.	: Sayfa
S	: Sayı
T	: Tahmîs
Tb.	: Terkîb-i bent
Tcb.	: Tercî-i bent
TDK	: Türk Dil Kurumu
Top.	: Toplam
NEK	: Nadir Eserler Kütüphanesi
vd.	: Ve diğerleri
vb.	: Ve benzeri
y.t.y.	: Yayın Tarihi Yok
Yay.	: Yayını, Yayınevi, Yayınları
Yp.	: Yaprak

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıla Göre Alfabetik Listesi, Şiir Sayıları ve Mecmûadaki Şiir Numaraları	15
Tablo 2: Çağdaşlarıyla Aynı Mahlasa Sahip Şairlerin Ayırt Edici Unvanları	25
Tablo 3: Şairlerin Çoktan Aza Doğru Sıralanmış Toplam Şiir Sayıları	25
Tablo 4: Nazım Şekillerinin Dağılımı.....	27
Tablo 5: Nazım Şekillerinin Sayısı.....	27
Tablo 6: Tercih Edilen Vezinler ve Kullanım Sıklıkları	28
Tablo 7: Kendisine Kasîde Yazılan Devlet Büyükleri	30
Tablo 8: Başlıklar	31
Tablo 9: Metinde Kullanılan Çeviri Yazı Alfabeti	42
Tablo 10: Manzûm MESTAP Tablosu	975
Tablo 11: Mensûr MESTAP Tablosu	1176

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Şairlerin Yaşadıkları Yüzyılların Yoğunluğu.....	24
Şekil 2: Nazım Şekillerinin Yoğunluğu.....	28

GİRİŞ

I. Mecmûa Kavramının Tanımı ve Türk Edebiyatında Mecmûaların Önemi

Arapça kökenli bir kelime olan mecmûa, sözlüklerde kelime anlamıyla; toplanmış, biriktirilmiş, düzenlenmiş şeylerin tamamı olarak yer alır. Terim olarak ise Şemsettin Sami tarafından *ulûm ve fînûn ve edebiyata müteallik mebâhisi câmiî olarak neşrolunan risâle-i mevkûte* olarak tanımlanırken; İsmail Parlatır tarafından *belli zamanlarda çıkan süreli yayın ve dergi*; Ferit Develioğlu tarafından da “*seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap ve dergi* ifadeleriyle tanımlanmıştır (Sami, 2015, s. 768; Parlatır, 2015, s. 1034; Develioğlu, 2015, s. 690).

Klasik Türk edebiyatında mecmûa; çoğu zaman müellifi veya mürettibi belli olmayan manzûm, mensûr veya manzûm-mensûr karışık defterler anlamında kullanılmaktadır (Ed. Şenödeyici, 2015, s. 367). Derleyicisinin zevkine göre içeriği değişir ve derleyicisinin tercihine göre manzûm şekiller oluşturulur. İçeriği oluşturan şair ve yazarlar da yine derleyicinin inisiyatifine bağlıdır.

Başlangıçta mecmûa, çoğu bakımdan benzediği cönk gibi âyetler, hadîsler, fetvâlar, duâlar, hutbeler, şiirler, ilâhiler, şarkılar, mektuplar, latîfeler, lügaz ve muammâlarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin (fevâid), notların, tarihi belge ve kayıtların (tevârih) derlendiği başucu defteri hâlinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre birtakım farklılıklar gösteren kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır.

Erişilebilen mevcut bilgiler ışığında, ortak kanaate göre, XV. yüzyılda Türk edebiyatında bir tür olarak belirginleşmeye başlayan mecmûaların varlığını, eski Arap edebiyatına kadar izleyebiliriz (Uzun, 2003, s. 266).

Mecmûa tütündeki eserlerin Arap edebiyatından İran edebiyatına, devamında da Türk edebiyatına geçtiği bilinen bir gerçektir. İslâm kültüründeki hadis toplayıcılığı, toplanan hadislerin bölümlere ayrılmasının gerekliliği tasnif geleneğini başlatmış; o dönemde Araplar tarafından bu eserlere *el-Câmi'* denilmiştir. İslâm terminolojisinde birçok kitap adının ilk kelimesini teşkil etmiş, *toplayan, bir araya getiren* anlamından dolayı kendi alanı ile ilgili bütün hususları, önemli meseleleri veya belirli konuları içeren tefsir, fıkıh, kelâm gibi ana İslâmî ilimlerle edebiyat, tıp, matematik ve biyografi gibi çeşitli ilim dallarında yazılan birçok eserin adı bu kelime ile başlamıştır (Kılıç, 2003, s. 93).

Pek çok bilim dalına konu olan mecmûaları tasnif etmek, başlı başına bir araştırma konusudur. Ana hatlarıyla beş temel başlık altında sınıflandırılırlar. Bunlar; şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen özel mecmûalar, cilt ve tertip hususiyeti bakımından mecmûalar, şekil hususiyeti bakımından

mecmûalar, dil hususiyeti bakımından mecmûalar ve muhteva hususiyeti bakımından mecmûalardır (Kılıç, 2012, s. 71-77).

Çalışmanın konusunu oluşturan İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY04041 numarada kayıtlı şiir mecmûası, dil bakımından Türkçe mecmûalar, cilt ve tertip hususiyeti bakımından kitap şeklinde hazırlanmış mecmûalar, tertip durumuna göre mürettibi bilinmeyen mürettep mecmûalar, şekil ve muhteva bakımından ise manzûm seçilmiş şiirler mecmûası kategorisinde yer alır.

Şiir mecmûaları başta olmak üzere edebiyatın sahasına giren bütün mecmûaların, ortak bir düzende, süratle taranarak bilgi bankası oluşturulması zaruridir. Bu bilgi bankasının içeriğini ve zaruretin sebeplerini Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal aşağıdaki şekilde listelemiştir:

- *Kaynaklarda adı geçmeyen unutulmuş şairlerin şiirlerine bu mecmûalarda rastlamak mümkündür.*
- *Bilinen şairlerin bilinmeyen, dîvânlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.*
- *Şairlerin dîvânlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine rastlamak mümkündür.*
- *Mecmûalar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle karşılaşmak mümkündür.*
- *Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen yapıları, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örnekler mecmûalarda görülebilir.*
- *Mecmûalardan zaman zaman şairlerin hayatı ile ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Derkenara düşürülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı araştırmacılar için çok önemli bulgular içerebilir.*
- *Derleyenin şair olduğu bir şiir mecmûası tespit edildiğinde edebiyat tarihi araştırmacılarına katkısı kuşkusuz çok kıymetlidir. Derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmûalarda dönemin genel beğenisi ile ilgili önemli ipuçları yakalamak mümkündür. Tüm bunlara ilaveten şairler arasındaki etkileşimi takip etmek hususunda, nazîre mecmûalarının tamamı ve nazîre mecmûası olmayan şiir mecmûalarındaki nazîre şiirler oldukça aydınlatıcıdır.*
- *Mecmûalarda edebiyat dışı kimi konuların da varoluşu önemli noktalardan biridir. Ulaşılabilen çoğu mecmûanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında; çeşitli dualar, otlarla ilaç yapım tarifleri, tılsımlar, gizli ilimler denilen itikatlara dair notlar, tarih kayıtları vb. mecmûanın asıl konusuyla ilgili olmayan bilgiler mevcuttur (Köksal 2017, s. 138-141).*

Tüm bunlar edebiyat araştırmacıları kadar, belki de onlardan daha fazla, tarih, sosyoloji, antropoloji, dinî ilimler, halk bilimi gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanlarına giren çok önemli ama ihmal edilme tehlikesiyle karşı karşıya kalmış bilgi kırıntılarıdır. Bunların toplamı Türk milletinin kültür mirasını büyütecek sağlam yapı taşlarıdır.

II. Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)

3 Mayıs 2011 tarihinde, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde “*Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*” başlığı altında yedincisi düzenlenen Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları çalıştayı, Türkoloji için bir dönüm noktası niteliğinde olmuştur. Bu çalıştayda, Prof. Dr. M. Fatih Köksal “*Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi*” başlıklı çalışmasıyla MESTAP (Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi)’ı tanıtmıştır (Köksal 2012, s. 409).

Bu projede, tüm mecmûaların tasnif ve dökümünün detaylı ve tutarlı bir düzen içinde yapılması için ortak bir yöntem hedeflenmiştir. Bu hedeften hareketle çalışmacılara âdeta bir kılavuz olacak şablon örnekleri sunulmuştur. Ortaya konulan tasnif ve döküm sisteminin, verilerin tablo hâlinde sunulmasına olanak sağlaması dışında en önemli özelliği tüm mecmûalara uyarlanabilen çok kapsamlı bir veri işlem tablosu olmasıdır.

Manzûm ve mensûr metinler için iki farklı tablo tipi mevcuttur. Her iki tablonun ilk satırında da mecmûanın bulunduğu kütüphanedeki kayıtlı adı ve yer numarasını belirten bilgi satırı bulunur. Manzûm tablo sekiz, mahlas bilgisi olmayacağı için, mensûr tablo yedi sütundan oluşmaktadır. Bu sütunlar aşağıdaki bilgilerin işlenmesi içindir.

1. sütun: Sayfa / varak numarası
2. sütun: Şairin mahlası
3. sütun: Matla’ beyti (musammat ise ilk bent)
4. sütun: Makta’ beyti (musammat ise son bent)
5. sütun: Nazım şekli/ birimi
6. sütun: Nazım türü
7. sütun: Vezin
8. sütun: Açıklamalar

Örnek Manzûm Bölümler Tablosu:

Yer nu.:							
Sayfa nu.	Mahlas	Matla’ beyti / bendi	Makta’ beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar

Örnek Mensûr Bölümler Tablosu:

Yer nu.:						
Sayfa nu.	Müellif	Eser Adı (varsa)	Baş	Son	Konu	Açıklamalar

Bu çalışmada eserin tavsifi yapılmış, eserde yer alan şairler ve yaşadıkları yüzyıllar, eserdeki şiir sayıları ve yazıldıkları şiir şekilleri, şiirlerin eserdeki yerleri, eserdeki şiirlerin nazım şekilleri ve vezinleri vb. konular ayrıntılı başlıklandırılarak çalışılmış, Mecmûa-i Eşâr yeni Türk harflerine aktarılmış ve oluşturulan metin söz konusu MESTAP tablolarına işlenmiştir. Bilimsel sınırlar çerçevesinde özenle değerlendirmeler yapılmış, alan araştırmacılarının istifadesine sunulmuştur.

1. MECMÛA-İ EŞÂR'IN TANITILMASI VE İNCELENMESİ

1.1. Mecmûa-i Eşâr'ın tavsifi

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY04041 numaralı eser *Mecmûa-i Kasâid ve Gazeliyât* adıyla kayda geçirilmiştir. Fakat içinde yalnızca kasîdeler ve gazeller değil toplam 17 farklı nazım şekliyle yazılmış manzûmeler barındırmaktadır.

Yalnızca bir varağı mensûr divân dîbâcesi içeren eserin geri kalan kısmı Türkçe manzûm metinlerden oluşmaktadır. Sayfalar muntazam bir şekilde numaralandırılmıştır. Ganizâde Nâdirî'ye olan bu dîbâce, *Dîbâce-i Ganizâde Efendî Selâmullâh* şeklinde bir başlığa sahiptir. Üç beyitlik bir mesnevî ile başlamakta, muhtelif yerlerinde iki adet kıta içermektedir. Tarafımızca her şiire verilen şiir numarası, bu mesnevî ve iki kıtaya verilmemiştir.

569 gazel, 90 kasîde ve çeşitli şekillerde yazılmış 283 musammat olmak üzere toplam 967 şiir içermektedir. 367 varaktan oluşan eserin, herhangi bir yerinde mürettibi ve istinsâh tarihi ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Şiirler; 15. yüzyılda yaşamış 5, 16. yüzyılda yaşamış 45, 17. yüzyılda yaşamış 13 ve hangi yüzyılda yaşadığı kesin olarak tespit edilemeyen 55 olmak üzere toplamda 118 farklı şaire aittir. Dolayısıyla eserin 17. yüzyılda tertip edildiği düşünülmektedir.

Cilt, kırmızı meşin üzerine ebruli kâğıt kaplıdır. Kâğıt aharlı ve su yolu filigranlıdır. Sayfaların bazılarında kurt yenikleri vardır ve birçok sayfa şirazesinden çıkmıştır. İlk on varağın muhtelif yerlerinde mühürler bulunmaktadır fakat net değildir. Yazı türü taliktir ve bazı sayfalarda değişiklik görülse de baştan sona kadar aynı hat ile yazıldığını söylemek mümkündür. Söz başları kırmızı, mahlasların bazıları mavi mürekkeple işaretli, diğer kısımlar siyah mürekkeple yazılıdır. Kâğıt boyutu 190x130 mm'dir. Her yaprakta ortalama 19 satır vardır. Her varakta ortalama otuz beş beyit yer almaktadır. Dolayısıyla yaklaşık 12.600 beyti ihtiva eder.

Eserin başlangıcında düzensiz kopuk sayfalardan oluşan eksik bir fihrist vardır. Eserin tamamıyla aynı hat ile yazıldığı için mürettip tarafından oluşturulduğu düşünülmüştür. Mürettip burada kasîdeleri, musammatları ve gazelleri nazım şekillerini esas alarak listelemiştir.

Kasîdeleri yazdıkları devlet büyüklerine göre gruplandırmış, küçük ayırt edici notlar düşmüştür. Bazılarının kime yazıldığını ve kimin yazdığını belirtmiştir. Örneğin *Müftülere ve Kâzaskerlere Dinilen Kasâid Fihristidür* başlığını yazmış, alt satıra *Kasîde-i Bâkî* yazmış, onun altına da “*Ebûssuûd Efendî*” notunu düşmüştür.

Musammatları her bir musammat şekline göre ayırt edici başlıklar koyarak küme küme listelemiştir. *Tesdislerdür Zikr Olunur, Muhammeslerdür Zikr Olunur* vb. Başlıkların altına şiirlerin ilk kelimelerini, eserde yer aldıkları sırayla, kelime kelime yazdığı görülmüştür. Eksikler olsa da mevcut şiir başları tutarlıdır.

Gazelleri gazelin ait olduğu şairleri esas olarak başlıklandırmıştır. *Gazeliyât-ı Nevîzâde Atâyî*, *Gazeliyât-ı Hayâlî*, *Gazeliyât-ı Fuzûlî* vb. her başlığın altında şiirlerin ilk beyitlerinin ilk kelimelerini, musammatlardaki gibi kayda geçirmiştir. Elimizdeki okunabilen kısma bakıldığında eserdeki şiir sayısı fazla olan şairlerin şiirleri için dikkatle hazırlandığı görülmüştür.

Bazı başlıkların altında ise boşluklar mevcuttur. Mürettibin bu bölümleri sonradan eklediği veya eklemeyi planlayıp ekleyemediği şeklinde değerlendirilebilir. Aynı boşluklar metin içindeki bazı başlıklar için de söz konusudur. Metin içindeki başlıklardaki boşluklar kırmızı mürekkeple yazılıyor oluşuna yorulabilir.

Fihrist sonrası altıncı varaktan sonra 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. varaklar eksiktir. Eksik varaklardan sonra gelen 17. varakta şiirler başlamaktadır. Devamında ise 45, 125, 194, 195 ve 315. varaklar olmak üzere toplamda 15 varak eksiktir. Dolayısıyla elimizdeki eserin tamamının aslında en az 377 varaktan oluştuğu tahmin edilebilir.

Derkenarların çoğu temizdir. Bazılarında düzensiz ve eserdeki yazı hattıyla uyumsuz olan notları eserin tamamı değerlendirildiğinde çok azdır. Bazı varakların sonunda rekabe kaydı bulunmaktadır. Bunlar “b” yaprağının sol alt köşesinde, “a” yaprağının sağ üst köşesindeki manzûmenin ilk kelimesini belirten kayıtlardır. Bu kayıtlar, genellikle kasîdelerde ve çok bentli musammatlarda, bir şiir yaprağın sonunda bitmiyor ve sonraki yaprakta devam ediyorsa eklenmiştir. Mürettibin bunu şiirin akışındaki ahengi bozmamak ve sayfaların karışmasını önlemek için yaptığı düşünülmüştür. Gazellerde ise art arda gelen aynı şaire ait şiirlerden sonra, yeni yaprakta yeni bir şaire ait şiirler başlayacaksa rekabe kaydı mevcuttur.

Kopuk sayfalardan sonra 17. varakta başlayan ilk şiir Taşlıcalı Yahyâ Bey’e ait bir terci-i benttir ve yalnızca iki bentten oluşmaktadır. Taşlıcalı Yahyâ Bey Dîvânı’nda yer alan bu şiir aslında beş benttir. Dîvândaki 3 bent eserde yoktur. Eserdeki mevcut bentler dîvândaki art arda gelen bentler de değildir. Dolayısıyla mürettibin yalnızca iki bendi almayı mı tercih ettiği yoksa şiirin girişinin eksik varaklarda mı kaldığı hakkında kesin bir hüküm vermek zordur.

Bu ilk şiirden sonra art arda gazeller, devamında art arda kasîdeler gelip şiirler nazım şekilleri gözetilen bir düzen içinde devam etmektedir. Art arda musammatlar, kendi içlerinde öbek öbek yer almaktadır.

Eser, 135 manzûmeyle şiirine en çok rastlanan Azmîzâde Hâletî’nin art arda gelen 81 gazelinin yer aldığı bölümle sonlanmaktadır. Yazmanın sonunda ortalı bir şekilde aşağıdaki ifade yer almaktadır.

[367a] *Harrerehü 'l-Hakîr Alî Şâkird-i Defter-i Hâkânî*

1.2. Mecmûa-i Eşâr'da Yer Alan Şairler ve Şiir Sayıları

Eser 15, 16 veya 17. yüzyıllarda yaşamış 118 farklı şaire ait 967 manzûme içermektedir. Bu şairlerden 5'i 15. yüzyılda, 45'i 16. yüzyılda, 13'ü 17. yüzyılda yaşamıştır. 55'i ise hangi yüzyılda yaşadığı kesin olarak tespit edilemeyen şairlerdir. Aşağıdaki tablo bu 118 şairin, yaşadıkları yüzyıllara göre kategorize edilmiş ve alfabetik şekilde listelenmiş isimlerini, şiirlerinin nazım şekillerini, toplam şiir sayılarını ve eserde yer alış sıralarına göre numaralandırılmış şiir numaralarını içerir.

Tablo 1: Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıla Göre Alfabetik Listesi, Şiir Sayıları ve Mecmûadaki Şiir Numaraları

Yüzyıl	Şair Sayısı	Şairin İsmi	Nazım Şekilleri	Top. Şiir Sayısı	Mecmûadaki Şiir Numaraları
15.yy.	5	Ahmet Paşa	4 kasîde	4	11,12,13,14,
		Habîbî	1 müseddes	1	823
		Necâtî	53 gazel 3 kasîde	56	15, 16, 17, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773
		Resmî	1 tahmîs	1	512
		Türâbî	1 müseddes	1	812
		Ahdî (Bağdatlı)	1 taşir	1	793
16.yy.	45	Âhî	1 gazel 3 tahmîs	4	55, 504, 510, 556
		Âlî (Gelibolulu Mustafâ Efendi)	4 tahmîs 2 kasîde 2 tesdîs 2 terkîb-i bent, 2 gazel	17	36, 51, 146, 277, 370, 462, 474, 484, 598, 601, 618, 792, 803,

		1 taşir 1 müsemmen 1 müseddes 1 muaşşer 1 tercî-i bent		804, 805, 818, 821
	Aşkî	1 muhammes	1	638
	Âzerî (İbrahim Çelebi)	5 kasîde 6 tesdîs 2 tahmîs	13	26, 31, 32, 220, 228, 252, 254, 261, 268, 276, 539, 540, 806
	Azmî/ Azmî Efendi/ Muaşşir Azmî Efendi	1 tesdîs 1 tercî-i bent 1 tahmîs	3	251, 791, 891
	Bâkî	9 kasîde 6 tahmîs 3 gazel 1 muhammes	19	20, 21, 25, 39, 45, 138, 139, 216, 217, 226, 161, 330, 465, 467, 468, 469, 471, 472, 549
	Behiştî	1 tahmîs 1 muhammes	2	581, 593
	Celâli	1 gazel 1 tahmîs	2	496, 892
	Cinânî	15 tahmîs 9 tesdîs 3 muhammes 1 kasîde	28	229, 250, 262, 264, 270, 271, 282, 283, 285, 313, 495, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 627, 628, 629
	Emrî	2 tahmîs	2	574, 602
	Fazlî (Kara)	3 tahmîs 1 terkîb-i bent 1 kasîde	5	35, 502, 568, 569, 614
	Fevrî	9 tahmîs 7 gazel 2 müsemmen 2 müsebba 2 tesdîs 1 taşir 1 muhammes	24	47, 317, 427, 428, 429, 430, 431, 486, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 798, 799, 800, 801, 802, 808, 811, 814

	Figânî	5 kasîde 1 tahmîs	6	23, 24, 221, 222, 225, 610
	Fuzûlî	64 gazel 2 müseddes	66	234, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 621, 822, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867
	Hâdî	1 tahmîs	1	499
	Hayâlî	38 gazel 2 tahmîs 1 kıta 1 kasîde	42	19, 60, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 572, 595
	Hayretî	1 gazel	1	464
	Hüdâyî	25 gazel 3 kasîde 1 tahmîs	29	33, 34, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 326,

			327, 784, 570, 816
İşretî	1 gazel 1 tahmîs	2	318, 596
Kabûlî	8 gazel 2 tahmîs 2 muhammes	12	153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 477, 483, 631, 646
Kemâl Paşazâde	2 tahmîs	2	576, 604
Makâlî	6 kasîde 3 tahmîs	9	149, 150, 230, 231, 232, 233, 565, 566, 567
Mânî	3 tahmîs 1 terkîb-i bent 1 gazel	5	320, 552, 557, 611, 807
Misâlî	1 tahmîs	1	586
Muhibbî	1 kasîde 2 tahmîs	3	44, 466, 578 (Hüsrev mahlasıyla yazılmış)
Muidî	3 tahmîs	3	473, 558, 600
Nev'î	2 kasîde 2 gazel 1 tesdîs 1 tercî-i bent 1 tahmîs	7	40, 151, 269, 321, 463, 589, 825
Rahmî (Bursalı)	8 tahmîs 1 tesmîn 1 tesdîs 1 on beşli musammat 1 gazel	12	56, 272, 485, 488, 497, 501, 514, 515, 516, 517, 795, 819
Revânî	1 gazel	1	49
Rıhletî	1 tahmîs 1 taşir	2	592, 796
Ruhî (Bağdatlı)	10 gazel 1 terkîb-i bent 1 tahmîs	12	554, 775, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 785, 786, 817
Semâî	1 tesdîs 1 terkîb-i bent	2	278, 809
Sânî	1 tahmîs	1	635
Şemî	1 gazel	1	50
Tîgî (Edirneli)	22 tesdîs 11 tahmîs 1 terkîb-i bent	35	253, 263, 265, 294, 295, 296, 297, 298, 299,

			1 muhammes		300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 476, 478, 481, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 641, 810
		Ubeydî	6 gazel 3 tahmîs	9	53, 57, 58, 59, 210, 319, 560, 561, 562
		Ulvî (Derzizâde)	7 tesdîs 3 kasîde 2 tahmîs 2 muhammes 1 terkîb-i bent 1 müsemmen	16	27, 29, 30, 257, 279, 288, 290, 291, 292, 293, 470, 553, 620, 630, 637, 797
		Ûmîdî	5 gazel 2 kasîde	7	46, 54, 62, 63, 64, 142, 218
		Veysî	3 kasîde 3 gazel 2 tahmîs 1 terkîb-i bent 1 muhammes 1 tesdîs	11	38, 148, 223, 227, 323, 324, 325, 634, 636, 639, 824
		Yahyâ (Taşlıcalı)	1 tercî-i bent 1 müseddes 1 muhammes 1 kasîde	4	1, 22, 643, 813
		Zafî (-i Gülşenî)	1 tesdîs	1	280
		Zâtî	1 kasîde 33 gazel	34	18, 48, 52, 328, 329, 331, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426
		Zihnî (Bağdatlı)	1 terkîb-i bent 1 tahmîs	2	509,794
17. yy	13	Atâyî (Nevâlîzâde)	1 kasîde 1 tahmîs	3	140, 489, 619

		1 terkîb-i bent		
	Atâyî (Nev'îzâde)	78 gazel 4 kasîde 1 tahmîs	83	143, 162, 164, 165, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 457, 458, 459, 459, 461, 490, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704
	Atâyî ¹	1 tesdîs 1 gazel	2	274, 456
	Beyânî	3 tahmîs	3	491, 492, 555
	Hâletî (Azmîzâde)	107 gazel 24 rubâî 4 tesdîs	135	166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186,

¹ Bu tesdîs ve gazel, mevcut Atâyî Dîvânlarında ve muhtelif kaynaklarda yoktur. Eserin 5a'daki fihristinde Nev'îzâde Atâyî'ye ait şiirlerin sıralı bir şekilde listesi yer almaktadır. Yayını olmayan şiirlerden gazel olan bu liste içinde yer almaktadır. Fakat tahmîs olan şiir hakkında eserde herhangi bir ilave bilgi yoktur. Eserde Nev'îzâde Atâyî'nin 83, Nev'îzâde Atâyî'nin 3 şiiri vardır. Yüksek ihtimalle Nev'îzâde Atâyî'ye ait olduğu düşünülen Atâyî mahlaslı bu şiirlerin hangi Atâyî'ye ait olduğu konusuna ihtiyatla yaklaşmış kesin bir hüküm verilmemiştir.

					187, 188, 266, 284, 375, 377, 705, 706, 707, 797, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 787, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 967
		Hâletî (Gülşenî)	1 gazel	1	774
		Nâdirî (Ganizâde)	23 kasîde 23 gazel 3 tesdîs 2 tahmîs	51	41, 42, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97,

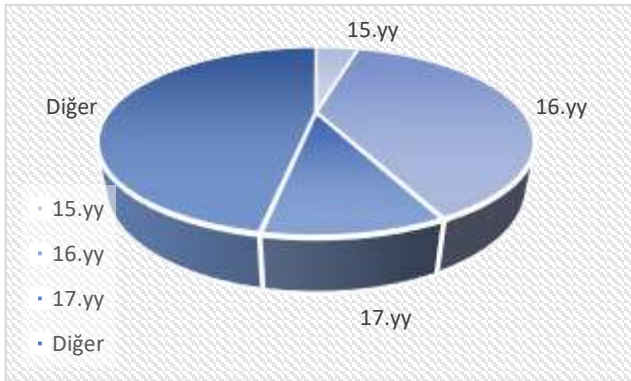
				98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 374, 376, 378, 475, 550
	Nef'î	2 kasîde 1 tahmîs	3	144, 147, 500
	Nagmî	1 tahmîs	1	591
	Riyâzî	3 kasîde	3	141, 145, 219
	Sabrî	1 tesdîs 2 muhammes	3	286, 642, 644
	Vahdetî	1 tahmîs	1	508
	Yahyâ (Şeyhü'l- islâm)	81 gazel 1 tahmîs	82	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 65, 66, 67, 135, 136, 137, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 212, 213, 214, 125, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 718, 719, 720, 246, 247, 248, 249, 322, 585, 615, 616, 617, 622, 623, 624, 625, 626, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 788, 789, 790, 893, 894
	Yahyâ ²	1 gazel 1 tahmîs	2	205, 585

² Yahyâ mahlaslı, 1 gazel ve 1 tahmîs muhtelif kaynaklarda henüz yayımlanmamış şiirlerdir. Eserde 17. yüzyıl şairlerinden Şeyhü'l-islâm Yahyâ'nın tamamı gazellerden oluşan 80 şiiri yer alırken, 16. yüzyıl şairlerinden Taşlıcalı Yahyâ'nın 4 şiiri vardır. Yahyâ mahlaslı 2 şiirin hangi Yahyâ'ya ait olduğu konusunda eserin fihristinde veya herhangi bir yerinde bilgi yoktur. İhtiyatla yaklaşmış, kesin hüküm verilmemiştir.

Diğer	55	Yümnî	2 tesdîs	2	287, 815
		Abdî	1 tahmîs	1	487
		Âftâbî	2 tahmîs	2	493, 588
		Ânî	1 muhammes	1	612
		Avnî	1 tahmîs	1	587
		Ayânî	1 gazel	1	211
		Azmî/ Azmî Efendi/ Muaşşir Azmî Efendi	1 tesdîs 1 tercî-i bent 1 tahmîs	3	251, 791, 891
		Bezmî	1 tesdîs	1	371
		Cevrî	1 tahmîs	1	605
		Dehenî	1 tahmîs	1	594
		Edîbî	1 tahmîs	1	632
		Elestî	1 tahmîs	1	584
		Fehmî	1 tahmîs	1	577
		Fennî	1 tahmîs	1	597
		Feyzî	1 tahmîs	1	608
		Fikrî	1 tahmîs	1	482
		Gedâyî	1 tesdîs	1	289
		Günâhî	1 tahmîs	1	573
		Hâlî	1 tesdîs	1	372
		Hasen	1 tahmîs	1	613
		Hâşimî	1 tesdîs	1	281
		Hâtemî	1 kasîde	1	28
		Hilmî	1 muhammes	1	640
		Husrev	1 tahmîs	1	498
		Huzurî	1 tahmîs	1	551
		Kadîmî	1 gazel	1	895
		Kadrî	2 kasîde	2	163, 224
		Kalender	1 tahmîs	1	603
		Kâmî	1 gazel	1	152
		Latîffî	1 muhammes	1	633
		Lem'î	1 tesdîs 1 gazel	2	61, 259
		Meşâmî	2 tesdîs 2 tahmîs	4	256, 260, 480, 582
Meşrebî	1 tesdîs	1	275		
Münîrî	1 tesdîs	1	255		
Rızâyî	1 tahmîs	1	513		
Rumûzî	1 tahmîs	1	607		
Sâdik	3 tahmîs 1 tesdîs	4	267, 575, 580, 590		
Sâî	2 tahmîs	2	564, 563		
Sânîî	2 tahmîs	2	505, 609		

	Selâmî	1 tesmîn	1	820
	Selmân	1 gazel	1	314
	Senâî	1 muhammes	1	645
	Sırrî	1 kasîde	1	37
	Sipâhî	4 tahmîs 2 gazel	6	43, 479, 579, 583, 599, 776
	Siyâhî	1 tesdîs	1	373
	Subhî	1 gazel	1	
	Sun'î	1 tesdîs	1	258
	Şâhî	1 tesdîs	1	273
	Şerîfî	1 tahmîs	1	503
	Şühudî	1 tahmîs	1	506
	Ûnsî	2 gazel	2	315,316
	Vâlihî	2 tahmîs	2	494, 507
	Yâdî	1 tahmîs	1	606
	Yetîmî	1 tahmîs	1	511
Mahlassız Şiirler	-	2 gazel	2	111, 896

Tabloda görüldüğü üzere mecmûada yer alan şairlerin sayısı 16. yüzyılda oldukça fazladır (45 şair). İlâveten aynı yüzyıllarda yaşamış olması muhtemel olan, hangi şair olduğunu kesin olarak tespit edilemeyen şair sayısı da fazladır (55 şair). 118 şair içerisinde kim olduğu kesin olarak belirlenemeyen 55 şair olması, mecmûada musammatların çok olmasına bağlanabilir. Bu musammatlarda zemin şiirlerin bazıları ulaşabildiğimiz ve dîvânları mevcut bilinen şairlerdir fakat onların şiirlerini tanzir veya tanzim eden şairler çok çeşitlidir. Mahlasların bazıları biyografik kaynaklarda bulunsa bile çağdaşı birden fazla şairle eşleştiği için hangi şair olduklarına dair ihtiyatla yaklaşılmış, kesin bir kanaate ulaşılmamıştır.

Şekil 1: Şairlerin Yaşadıkları Yüzyılların Yoğunluğu

Mecmûada aynı mahlasa sahip şairler Atâyî, Hâletî ve Yahyâ'dır. Mürettip yalnızca Yahyâ'yı, bazı başlıklarda Şeyhülislâm Yahyâ olarak belirtmiş, geri kalan kısımlarda herhangi bir ayırım yapmamıştır. Şiirlerin hangi şairlere ait olduğu tarafımızca tespit edilmiştir.

Bazı şairler ise çağdaşı aynı mahlaslı şairlerle karıştırılmaması için tarafımızca ayırt edici ve bilinen unvanları, çeviri yazılı metin içinde ve MESTAP tablosunda köşeli parantez “[]” içinde, bunların dışındaki kısımlarda “()” kavisli parantez içinde eklenerek belirtilmiştir.

Tablo 2: Çağdaşlarıyla Aynı Mahlasa Sahip Şairlerin Ayırt Edici Unvanları

	Şairin İsmi ve Nâmı
1	Âlî (Gelibolulu Mustafâ)
2	Atâyî (Nevâlî-zâde)
3	Atâyî (Nev'î-zâde)
4	Âzerî (İbrahim Çelebi)
5	Fazlî (Kara)
6	Hâletî (Azmî-zâde)
7	Hâletî (Gülşenî)
8	Rahmî (Bursalı)
9	Ruhî (Bagdâdî)
10	Tigî (Edirneli)
11	Ulvî (Derzi-zâde)
12	Yahyâ (Şeyhü'l-islâm)
13	Yahyâ (Taşlıcalı)
14	Za'fî (Gülşenî)
15	Zihnî (Bağdatlı)

Tablo 3: Şairlerin Çoktan Aza Doğru Sıralanmış Toplam Şiir Sayıları

Şairin Adı	Sayı	Şairin Adı	Sayı	Şairin Adı	Sayı
Hâletî (Azmî-zâde)	135	Muhibbî	3	Subhî	1
Atâyî (Nev'î-zâde)	85	İşretî	2	Azmî	1
Yahyâ (Şeyhü'l-islâm)	81	Emrî	2	Bezmî	1
Fuzûlî	66	Rıhletî	2	Kadîmî	1
Necâtî	56	Semâî	2	Cevrî	1
Nâdirî (Ganî-zâde)	51	Zihnî (Bağdatlı)	2	Dehenî	1
Hayâlî	42	Nefî	2	Edîbî	1
Tigî (Edirneli)	35	Sabrî	2	Elestî	1
Zâtî	34	Âftâbî	2	Fehmî	1
Hüdâyî	29	Azmî Efendi	2	Fennî	1
Cinânî	27	Husrev	1	Feyzî	1
Fevrî	24	Kadrî	2	Fikrî	1

Bâkî	19	Kemâl Paşa-zâde	2	Gedâyî	1
Âlî (Gelibolulu Mustafâ Efendi)	16	Lemî	2	Hilmî	1
Ulvî (Derzi-zâde)	16	Sâî	2	Günâhî	1
Âzerî (İbrahim Çelebi)	13	Sânîî	2	Hasen	1
Kabulî	12	Ünsî	2	Hâtemî	1
Rahmî (Bursalı)	12	Vâlihî	2	Hâlî	1
Rûhî (Bagdâdî)	12	Habîbî	1	Hâşîmî	1
Veysî	11	Resmî	1	Huzûrî	1
Makâlî	9	Türâbî	1	Kalender	1
Ubeydî	9	Ahdî-i Bagdâdî	1	Kâmî	1
Nevî	7	Aşkî	1	Latîfî	1
Ümîdî	7	Hâdî	1	Meşrebî	1
Figânî	6	Hayretî	1	Münîrî	1
Sipâhî	6	Misâlî	1	Rızâyî	1
Fazlî (Kara)	5	Revânî	1	Rumuzî	1
Mânî	5	Şemî	1	Sânî	1
Yahyâ (Taşlıcalı)	5	Za'fî (-i Gülşenî)	1	Selâmî	1
Ahmed Paşa	4	Hâletî (Gülşenî)	1	Selmân	1
Âhî	4	Nefî	1	Sırrî	1
Meşâmî	4	Nagmî	1	Siyâhî	1
Sâdık	4	Sabrî	1	Sunî	1
Mu'îdî	3	Vahdetî	1	Şerîfî	1
Atâyî (Nevâlî-zâde)	3	Avnî	1	Şühudî	1
Beyânî	3	Abdî	1	Yâdî	1
Riyâzî	3	Senai	1	Yetîmî	1
Behîştî	2	Ânî	1		
Celâlî	2	Ayânî	1		

1.3. Mecmûa-i Eşâr'da Yer Alan Nazım Şekilleri

Mecmûada; gazel, kasîde, kıta, rubâî, terkîb-i bent, tercî-i bent, tahmîs, tesdîs, müseddes, müsebbâ, tesmîn, müsemmen, muaşşer, ta'şîr ve on beşli musammat şekillerine ilaveten, mensûr dîvân dibâcesinin içinde yer alan üç beyitlik bir mesnevî ile toplamda 17 farklı nazım şekli olduğu tespit edilmiştir.

569 gazel, çeşitli şekillerde yazılmış 284 musammat, 90 kasîde, 24 rubâî, 1 kıta ve 1 mesnevî ile en çok tercih edilen nazım şeklinin gazel olduğu görülmüştür.

Tablo 4: Nazım Şekillerinin Dağılımı

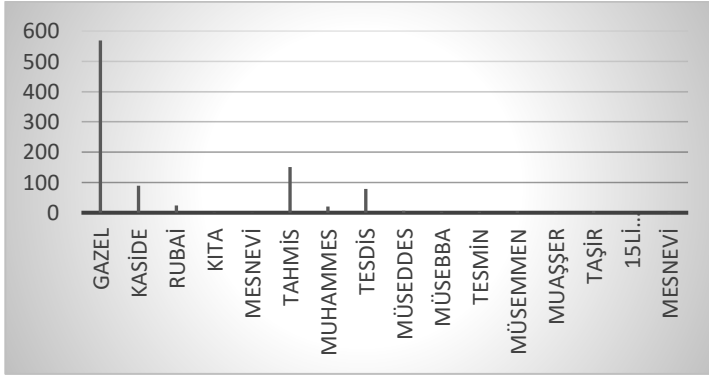
	Nazım şekli	Sayısı
Beyitlerle Yazılan Nazım Şekilleri	Gazel	569
	Kasîde	90
	Rubâî	24
	Kıta	1
	Mesnevî	1
Bentlerle Yazılan Nazım Şekilleri (Musammatlar)	Tahmîs	150
	Tesdîs	78
	Muhammes	20
	Terkîb-i Bent	11
	Müseddes	6
	Tercî-i Bent	4
	Müsemmen	4
	Taşîr	4
	Müsebbâ	2
	Tesmîn	2
	Muaşşer	1
	15'li Musammat	1
	Toplam Şiir Sayısı	

Musammatlar içinde ise 149 tahmîs, 78 tesdîs, 21 muhammes, 11 terkîb-i bent, 6 müseddes, 4 tercî-i bent, 4 müsemmen, 4 ta'şîr, 2 müsebbâ, 2 tesmîn, 1 muaşşer ve 1 de 15'li musammat şeklindedir. En çok tercih edilen musammat şeklinin ise tahmîs olduğu görülmüştür.

Tablo 5: Nazım Şekillerinin Sayısı

Mecmûadaki Sayısı	Nazım Şekli
569	Gazel
150	Tahmîs
90	Kasîde
78	Tesdîs
24	Rubâî

20	Muhammes
11	Terkîb-i Bent
6	Müseddes
4	Tercî-i Bent
4	Müsemmen
4	Ta'şîr
2	Müsebbâ
2	Tesmîn
1	Kıt'a
1	Mesnevî
1	Muaşşer
1	15'li Musammat

Şekil 2: Nazım Şekillerinin Yoğunluğu

1.4. Mecmûa-i Eşâr'da Vezin Tercihleri

Eserdeki şiirlerin tamamı arûz vezni ile yazılmıştır. Bahirler ya da vezinlerin ne olduğuna dair eserin herhangi bir yerinde bir emare görülmemiştir. Mürettibin vezin seçişinde net bir düzeni olduğu söylenemese de art arda yer alan nazım şekillerinde aynı vezne ait şiirleri tercih ettiği dikkat çekmektedir. Şiirlerde seri, remel, recez, mütekârib, münserih, müctes, muzâri, kâmil, hecez ve hafif olmak üzere 14 farklı bahir ve 22 farklı arûz kalıbı kullanılmıştır. Rubâilerde ise ahreb kalıpları tercih edilmiştir.

Tablo 6: Tercih Edilen Vezinler ve Kullanım Sıklıkları

Sıra No.	Bahirler	Arûz Kalıbı	Sayısı
1	Remel	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün (-.- / -.- / -.- / -.-)	279
2	Remel	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün (..- / ..- / ..- / ..-)	183
3	Hecez	mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün (.-.- / .-.- / .-.- / .-.-)	173

4	Muzârî'	mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün (-- / -.- / .-. / -.-)	129
5	Müctes	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün (.-. / ..- / -.- / ..-)	58
6	Hecez	mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün (-- / .-. / .-. / --)	41
7	Hafif	fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün (..- / -.- / ..-)	23
8	Muzârî'	mef'ûlü fâ'ilâtün mef'ûlü fâ'ilâtün (-- / -.- / -- / -.-)	9
9	Hecez	mef'ûlü mefâ'ilün mef'ûlü mefâ'ilün (-- / .-. / -- / .-.)	9
10	Mütekârib	fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün (.- / .- / -.- / -.-)	8
11	Hecez	mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün (.-. / .-. / -.-)	7
12	Remel	fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün (.-. / -.- / -.-)	5
13	Recez	müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün (--.- / --.- / --.- / --.-)	4
14	Remel	fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün (.-. / ..- / ..-)	4
15	Recez	müfte'ilün mefâ'ilün müfte'ilün mefâ'ilün (-.- / -.- / -.- / -.-)	3
16	Mütekârib	fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl (.- / -.- / -.- / -.-)	3
17	Recez	müstef'ilâtün müstef'ilâtün (--.- / --.-)	1
18	Müctes	mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilâtün (.-. / ..- / -.- / ..-)	1
19	Kâmil	Mütefâ'ilün fe'ûlün mütefâ'ilün fe'ûlün (..- / .-. / ..- / -.-)	1
20	Münserih	müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün (.-. / -.- / -.- / -.-)	1
21	Seri'	müfte'ilün müfte'ilün fâ'ilün (.-. / -.- / -.-)	1
22	Ahreb		25
Toplam			967

Tabloda görüldüğü üzere en çok remel, hecez, muzârî ve müctes bahirleri kullanılmıştır. Remel bahrinin “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün”, “fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün” kalıpları; hecez bahrinin “mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün” kalıbının, muzârî' bahrinin “mef'ûlü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün” kalıbının ve müctes bahrinin “mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün” kalıbının çok tercih edilmiş olduğu görülmüştür.

1.5. Mecmûa-i Eşâr'da Yer Alan Başlıklar

Toplam 967 manzûme ihtiva eden eserde, 197 şiirin başlığı vardır. Bu başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Art arda aynı şaire ait bazı şiirlerden önce bir başlık sığacak kadar boşluk bırakılmıştır. Aynı şekilde bazı kasîdelerden önce de bir satır boşluk olduğu görülür. Şiir yaprağın başlangıcına denk gelse dahi bu boşluklar mevcuttur. Bu durum mürettibin başlıkları sonradan eklediği veya ekleyeceğini planlayıp ekleyemediği şeklinde değerlendirilebilir.

Eserin tamamında mevcut başlıklar, nazım şeklini ve şiirin ait olduğu şairin mahlasını içeren şekildedir. 197 başlık içinde 11 başlık yanlış yazılmıştır. Bunlardan 7'si (471, 593, 791, 792, 794, 801, 802. şiirler) nazım şeklinin, 4'ü (494, 594, 795, 797. şiirler) şairin isminin yanlış yazıldığı başlıklardır. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmış ve dipnota açıklama düşülmüştür. Başlığı olmayan manzûmelere, şairlerin mahlasları ve şiirin nazım şeklini belirten başlıklar tarafımızca verilmiş, çeviri yazı metninde birlik sağlanması amaçlanmıştır. Metin içinde ve tablolarda tarafımızca eklenen başlıklar, köşeli parantez “[]” içinde gösterilmiştir. MESTAP tablosunda özel başlığa sahip şiirlerin başlıkları açıklamalar kısmına eklenmiştir.

Başlıkların büyük bir bölümü musammatlara aittir. Bunun nedeni musammatların çoğunlukla tanzim veya tanzir yoluyla kurulmuş olmasıdır. Mürettip; zemin şiirin sahibini, tanzim veya tanzir eden kişinin mahlasını, terkipli bir şekilde başlıkta belirtmiştir. *Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Cinânî* gibi. Bu başlıklar şiirin yazıldığı nazım şeklini ve zemin şiirin sahibi olan şairin tespit edilmesi için oldukça aydınlatıcıdır.

235a'da *Müteferrik Tahmîslerdür ki Zıkr Olunur* başlığı olup devamında çeşitli tahmîsler yer alır. Yine de bu başlıktan önceki kısımlarda da az sayıda muhtelif tahmîsler vardır. Musammatlara ait başlıklarda başlıkların çoğu Tîgî'nin şiirlerine aittir. Mürettip Tîgî'nin şiirlerinin hemen hemen hepsine başlık vermiştir.

Musammatlardan sonra en sık ve düzenli başlıklar kasîde nazım şekline aittir. Kasîdelerin çoğu devrin padişah ve önemli kişilerine methiye mahiyetinde olduğu için bu hususta ihtiyatlı davranıldığı görülmüştür. Toplam 37 kasîde başlıklandırılmıştır. 36'sı devlet büyüklerine yazılmış olan şiirlerin başlığıdır. Bir tanesi ise yalnızca miraciye başlığı taşımaktadır. Nâdirî ve Hüdâyî tarafından Murât Hân'a yazılan methiye kasîdelerde başlık, birinde “Sultân Murâd Hân” şeklinde iken diğerinde “Şehzâde Murâd Hân” şeklindedir. Şiirlerdeki devlet büyükleri değerlendirildiğinde her ikisinin de aynı zat olması muhtemeldir.

Tablo 7: Kendisine Kasîde Yazılan Devlet Büyükleri

	Kasîde Yazılan Devlet Büyüğünün Adı	Kasîde Yazan Şairin Adı ve Şiir Sayısı	Toplam Şiir Sayısı
1	Sultân Selîm Hân	Derzi-zâde Ulvî 3, Âzerî 2,	11

		Nâdirî 2 , Bâkî 1, Hâtemî 1, Hüdâyî 1, Zâtî 1	
2	Sultân Mehmed Hân	Ahmed Paşa 4, Nâdirî 2	6
3	Sultân Süleymân Hân	Figânî 2, Bâkî 1, Taşlıcalı Yahyâ 1, Hayâlî 1	5
4	Sadrazam Ali Paşa	Bâkî 2, Nâdirî 2	4
5	Sultân Bâyezîd Hân	Necâtî 3	3
6	Sultân Ahmed Hân (I. Ahmed)	Nâdirî 2	2
7	Nasûh Paşa	Nâdirî 1	1
8	Sadrazam Murâd Paşa	Nâdirî 1	1
9	Sultân Murâd Hân	Nâdirî 1	1
10	Şehzâde Murâd Hân	Hüdâyî 1	1
11	Vezîr-i Azam Mehmed Paşa	Nâdirî 1	1

Gazellerde her gazele başlık verilmemiş, boşluk da bırakılmamıştır. Tek tek başlıklardan ziyade geneli ifade edecek mahiyetteki başlıklar tercih edilmiştir. *Gazelyât-ı Nâdirî*, *Gazelyât-ı Hâletî Efendi Fî-Harfi'n-nûn* gibi. Yalnızca bir gazel *Gazel-i Zâtî* şeklinde özel başlığa sahiptir. İki yerde *Velehû* ifadesi kullanılıp bir önceki şiirin şairi kast edilmiştir. Geneli ifade eden başlıklar, eserde şiirine en çok rastlanan Azmîzâde Hâletî ve Ganîzâde Nâdirî'ye aittir.

Tamamı manzûmelerden oluşan eserde rastlanan tek mensûr dîvân dîbâcesinde de *Dîbâce-i Ganîzâde Efendî Selâmullâh* şeklinde başlık mevcuttur. Aşağıdaki tablo eserdeki tüm başlıkları içermektedir.

Tablo 8: Başlıklar

Gazel Başlıkları:
Gazel-i Azmîzâde Hâletî Fî Harfî'l-Mîm
Gazeliyât-ı [Azmîzâde] Hâletî Efendi Fî Harfî'n-Nûn
Harfû'l-Vâv Gazel-i Mezbûr [Hâletî]
Gazel-i [Azmîzâde] Hâletî Efendi Harfû'l-Hâ
Gazel-i Zâtî
Gazeliyât-ı Nâdirî
Musammat Başlıkları
Gazel-i [Karamanlı] Nizâmî Tahmîs-i Muidî
Gazel-i [Şeyhü'l-islâm] Yahyâ Efendî Tahmîs-i Tigî
Gazel-i [Taşlıcalı] Yahyâ Tahmîs-i Bâkî
Gazel-i [Taşlıcalı] Yahyâ-yı Gedâ Tahmîs-i Sipâhî
Gazel-i [Taşlıcalı] Yahyâ-yı Gedâ Tahmîs-i Tigî
Gazel-i Bâkî Efendi Tahmîs-i [Nevâlîzâde] Atâyî
Gazel-i Bâkî Efendi Tahmîs-i Emrî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Âhî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Âhî

Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Cinânî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Nâdirî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Nâdirî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Avnî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Sâdık
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Sâniî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Şerîfî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Şühûdî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Vahdetî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Vâlihî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Yetimî
Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Zihnî
Gazel-i Be-höd Tahmîs-i Makâlî
Gazel-i Be-höd Tahmîs-i Velehû
Gazel-i Cenâbî Tahmîs-i Makâlî
Gazel-i Emrî Tahmîs-i Fevrî
Gazel-i Fevrî Tahmîs-i Fazlî
Gazel-i Figânî Tahmîs-i Makâlî
Gazel-i Fuzûlî Tahmîs-i Cinânî
Gazel-i Fuzûlî Tahmîs-i Mânî
Gazel-i Fuzûlî Tahmîs-i Tîgî
Gazel-i Hâlî Tahmîs-i Hüdâyî
Gazel-i Hayâlî Tahmîs-i [Bursalı] Rahmî
Gazel-i Hayâlî Tahmîs-i Cinânî
Gazel-i Hâyâlî Tahmîs-i Elestî
Gazel-i Hâyâlî Tahmîs-i Meşâmî
Gazel-i Hayretî Tahmîs-i Cinânî
Gazel-i Hayretî Tahmîs-i Günâhî
Gazel-i İshâk Tahmîs-i Fevrî
Gazel-i İshâk Tahmîs-i Muîdî
Gazel-i İshâk Tahmîs-i Sipâhî
Gazel-i Kâtibî Tahmîs-i Fevrî
Gazel-i Kâtibî Tahmîs-i Fevrî
Gazel-i Kâtibî Tahmîs-i Fevrî
Gazel-i Keşfî Tahmîs-i Ubeydî
Gazel-i Makâlî Tahmîs-i Kabûlî
Gazel-i Makâlî Tahmîs-i Tîgî
Gazel-i Meşâmî Tahmîs-i [Derzizâde] Ulvî
Gazel-i Meşâmî Tahmîs-i Huzûrî
Gazel-i Meylî Tahmîs-i Fehmî
Gazel-i Misâlî Tahmîs-i Velehû
Gazel-i Muhibbî Tahmîs-i Husrev
Gazel-i Muhibbî Tahmîs-i Ubeydî
Gazel-i Necâtî Tahmîs-i [Bursalı] Rahmî
Gazel-i Necâtî Tahmîs-i [Bursalı] Rahmî
Gazel-i Necâtî Tahmîs-i [Bursalı] Rahmî

Gazel-i Necâtî Tahmîs-i Bâkî
Gazel-i Necâtî Tahmîs-i Celâlî
Gazel-i Necâtî Tahmîs-i Fazlî
Gazel-i Necâtî Tahmîs-i Muîdî
Gazel-i Necâtî Tahmîs-i Abdî
Gazel-i Nefî [Tahmîs-i] Tîgî
Gazel-i Nevî Tahmîs-i [Nevîzâde] Atâyi
Gazel-i Nevî Tahmîs-i Cinânî
Gazel-i Nevî Tahmîs-i Rûhî
Gazel-i Nihânî Tahmîs-i Âftâbî
Gazel-i Nihânî Tahmîs-i Âftâbî
Gazel-i Nihânî Tahmîs-i Âftâbî
Gazel-i Nihânî Tahmîs-i Fikrî
Gazel-i Nihânî Tahmîs-i Meşâmî
Gazel-i Nihânî Tahmîs-i Tîgî
Gazel-i Nişânî Tahmîs-i Emrî
Gazel-i Nizâmî Tahmîs-i Resmî
Gazel-i Nizâmî Tahmîs-i Rızâyî
Gazel-i Amrî Tahmîs-i Cinânî
Gazel-i Âşık Tahmîs-i Tîgî
Gazel-i Aşkî Tahmîs-i Azmî
Gazel-i Ubeydî Taşir -i Fevrî
Gazel-i Rahmî Tahmîs-i Beyânî
Gazel-i Sâfî Tahmîs-i Beyânî
Gazel-i Sâlih Tahmîs-i [Bursalı] Rahmî
Gazel-i Sâlih Tahmîs-i [Gelibolulu Mustafa] Âlî
Gazel-i Sâlih Tahmîs-i Kabûlî
Gazel-i Sayî Tahmîs-i Ubeydî
Gazel-i Semâî Tahmîs-i Hâdî
Gazel-i Semâî Tahmîs-i Hüsrev
Gazel-i Semâî Tahmîs-i Nefî
Gazel-i Sultân Selîm Tahmîs-i Bâkî
Gazel-i Sultân Selîm Tahmîs-i Bâkî
Gazel-i Sultân Süleymân Tahmîs-i Bâkî Efendi
Gazel-i Şemî Tahmîs-i Tîgî
Gazel-i Usûlî Tahmîs-i Cinânî
Gazel-i Vahdetî Tahmîs-i Tîgî
Gazel-i Yahyâ Tahmîs-i Rihletî
Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Dehenî
Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Fazlî
Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Fevrî
Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Hâyâlî
Muhammes-i Behîştî
Müsebba-i Fevrî
Müseddes-i Veysî
Müsemmen-i [Derzizâde] Ulvî

Nazîre
Nazîre-i Revânî
Tahmîs-i [Gelibolulu Mustafâ] Âlî Efendi
Tahmîs-i Bâkî Efendi Aleyhi'r-rahmete
Tahmîs-i Kalender
Tahmîs-i Kemâl Paşazâde
Tahmîs-i Nagme
Tahmîs-i Nevî
Tahmîs-i Sultân Süleymân Gazel-i Yahyâ Eş-şehîd-i Gedâ
Tesdîs-i [Derzizâde] Ulvî
Tesdîs-i Âzerî
Tesdîs-i Cinânî
Tesdîs-i Meşâmî
Tesdîs-i Nazîre-i [Derzizâde] Ulvî
Tesdîs-i Nazîre-i Cinânî
Tesdîs-i Nazîre-i Meşâmî
Tesdîs-i Nazîre-i Münîrî
Tesdîs-i Azmî Efendi
Tesdîs-i Sâdık
Tesdîs-i Sanî Zafî
Tesdîs-i Tigî (20 farklı şiirde bu başlık vardır)
Tercî-i Bend-i Nazîre-i Alî Efendi
Tercî-i Bend-i Azmî Efendi
Terkîb-i Bend-i Mersiye-i Ulvî Efendi
Terkîb-i Bend-i Zihnî
Kasîde Başlıkları
Bahâriyye-i Bâkî Efendi Berây-ı Alî Paşa
Kasîde-i Ulvî Berây-i Sultân Selîm Bin Süleymân
Kasîde-i Yahyâ Eş-Şehîr-i Gedâ Berây-ı Sultân Süleymân Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
Kasîde-i Ahmed Paşa Berây-ı Ebu'l-feth Gâzî Sultân Mehmed Hân
Kasîde-i Ahmed Paşa Berây-ı Ebu'l-feth Sultân Mehmed Kasîde-i Ahmed Paşa Berây-ı Gâzî Sultân Bâyezîd İbn Sultân Mehmed Hân
Kasîde-i Ahmed Paşa Berây-ı Gâzî Sultân Mehmed Hân Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
Kasîde-i Âteş ü Âb [Derzizâde] Ulvî Berây-i Sultân Selîm Han
Kasîde-i Âzerî Berây-ı Sultân Selîm Hân Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
Kasîde-i Âzerî Çâr-ender-çâr Berây-ı Merhûm Sultân Selîm Hân
Kasîde-i Bâkî Efendi Berây-ı Alî Paşa
Kasîde-i Bâkî Efendi Berây-ı Sultân Selîm bin Süleymân Hân Aleyhi'r-Rahme

Kasîde-i Bâkî Efendi Aleyhi'r-rahme Berây-1 Süleymâ[n] Bin Selîm Hân Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
Kasîde-i Bâkî Efendi Sellemehu'llâhu Berây-1 Sultân Süleymân Aleyhi'r-rahme
Kasîde-i Berây-1 Vezîr-i Azam Mehemed Paşa
Kasîde-i Figânî Berây-1 Sultân Süleymân Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
Kasîde-i Figânî Berây-1 Sultân Süleymân Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
Kasîde-i Ganîzâde Berây-1 Nasûh Paşa
Kasîde-i Ganîzâde Efendi Berây-1 Sadr-1 Azam
Kasîde-i Ganîzâde Efendi Berây-1 Sadr-1 Azam Murâd Paşa
Kasîde-i Ganîzâde Efendi Berây-1 Sultân Murâd Han
Kasîde-i Hayâlî Beg Berây-1 Sultân Süleymân Bin Selîm Han
Kasîde-i Hüdâyî Berây-1 Kudûm-1 Şehzâde Murâd Han
Kasîde-i Hüdâyî Berây-1 Sultân Selîm Hân Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
Kasîde-i Nâdirî Efendi Berây-1 Sadr-1 Azam Alî Paşa
Kasîde-i Necâtî Beg Berây-1 Merhûm ü Magfûrlehe Sultân Bâyezîd Aleyhi'r-rahme
Kasîde-i Necâtî Beg Berây-1 Sultân Mahmûd Veled-i Sultân Bâyezîd Han
Kasîde-i Necâtî Beg Der-nat-1 Nebî ve Çehâr Yâr-1 Güzîn Berây-1 Sultân Bâyezîd Hân Aleyhi'r-rahme
Kasîde-i Tîr ü Kemân [Derzizâde] Ulvî Berây-i Sultân Selîm Hân-1 Sâni
Kasîde-i Tîr ü Kemân Berây-i Sultân Selîm Hân-1 Sâni
Kaîde Velehû Berây-1 Paşa-yı Mezbûr (Nâdirî)
Kasîde Velehû Berây-1 Sultân Ahmed Han (Nâdirî)
Kasîde Velehû Berây-1 Sultân Ahmed Han (Nâdirî)
Kasîde Velehû Berây-1 Sultân Mehemed Hân (Nâdirî)
Kasîde Velehû Berây-1 Sultân Mehemed Hân (Nâdirî)
Kasîde Velehû Berây-1 Velehû (Nâdirî)
Kasîde Velehû Berây-1 Velehû (Âzerî)
Kasîde-i Zâtî Berây-1 Sultân Selîm ibn Bâyezîd Hân Aleyhi'r-rahme
Mirâciye-i Ganîzâde [Nâdirî] Efendi Sellemehu'llâh

2. MECMÛA-İ EŞÂR'IN SAĞLADIĞI BAZI KATKILAR

Müstakil veya müşterek olarak hazırlanan, mecmûaların Latin harflerine aktarıldığı çalışmaların artlarından biri, henüz karşılaşılmamış bilgiler içermeleridir. Edebiyat araştırmacıları için bu yeni bilgiler, şairlerin hayatları, şiirleri ve eserleri hakkında oldukça aydınlatıcıdır.

Dîvânları mevcut olup ulaşılabilen şairlerin şiirlerine ilave şiirler, dîvânlarına henüz ulaşamamış şairlerin şiirlerine ise her geçen gün ulaşılan yeni şiirler, manzûme havuzunun seviyesini yükselten birer damla niteliğindedir. Çalışmacılar mevcut dîvânlardan farklı dîvân nüshalarının olduğu bilgisine, dîvânı olmadığı sanılan şairlerin dîvânlarının var olduğu bilgisine ve dîvânları henüz neşredilmemiş şairlerin şiirlerinin bir kısmına bu mecmûalar vasıtasıyla ulaşabilirler.

Çalışmamıza konu olan mecmûa eser de hacmi vasıtasıyla alan araştırmacıların istifadesine yeni bilgiler sunmaktadır. Mürettibin eserde; tahmîsler kısmını başlıklarla belirtilerek nazîre düzeninde sıralaması, mecmûa-i nezâir, yalnızca kasîde gazel ve musammatları tercih etmesi; mecmûa-i kasâid ü gazeliyât ü musammat, seçilmiş şairlerin şiirlerinden, nazım şekli gözetererek şiirlerine yer vermesi ise esere mecmûa-i devâvin özelliği katmıştır. Mecmûa-i devâvin özelliği gösteren şairler ve şiir sayıları şu şekildedir:

- Azmîzâde Hâletî'nin toplam 135 şiiri vardır: 107 gazel, 24 rubâî, 4 tesdîs.
- Nev'îzâde Atâyî'nin toplam 83 şiiri vardır: 78 gazel, 4 kasîde, 1 tahmîs.
- Şeyhü'l-islâm Yahyâ'nın toplam 81 şiiri vardır: 81 gazel.
- Fuzûlî'nin toplam 66 şiiri vardır: 64 gazel, 2 müseddes.
- Necâtî'nin toplam 56 şiiri vardır: 53 gazel, 3 kasîde.
- Ganîzâde Nâdirî'nin toplam 51 şiiri vardır: 23 kasîde, 23 gazel, 3 tesdîs, 2 tahmîs,
- Hayâlî'nin toplam 42 şiiri vardır: 38 gazel, 2 tahmîs, 1 kasîde, 1 kıta.
- Tîgî'nin toplam 35 şiiri vardır: 22 tesdîs, 11 tahmîs, 1 terkîb-i bent, 1 muhammes.
- Zâtî'nin toplam 34 şiiri vardır: 33 gazel, 1 kasîde.
- Hüdâyî'nin toplam 29 şiiri vardır: 25 gazel, 3 kasîde, 1 tahmîs
- Cinânî'nin toplam 28 şiiri vardır: 15 tahmîs, 9 tesdîs, 3 muhammes, 1 kasîde.
- Fevrî'nin toplam 24 şiiri vardır: 9 tahmîs, 7 gazel, 2 müsemmen, 2 müsebba, 2 tesdîs, 1 taşir, 1 muhammes.
- Bâkî'nin toplam 19 şiiri vardır: 9 kasîde, 6 tahmîs, 3 gazel³, 1 muhammes.

³ Fihristte “*Elli gazel dahî Bâkî Efendînüñ yazılmışdur*” şeklinde bir not vardır fakat notun altı boş bırakılmıştır. Bu gazellerin eksik varaklarda kalmış olma ihtimali düşünülse de kesin bir hüküm verilmemiştir.

- Gelibolulu Mustafâ Âlî'nin toplam 17 şiiri vardır: 4 tahmîs, 2 kasîde, 2 tesdîs, 2 terkîb-i bent, 2 gazel, 1 taşîr, 1 müsemmen, 1 müseddes, 1 muaşşer, 1 tercî-i bent.
- Derzizâde Ulvî'nin toplam 16 şiiri vardır: 7 tesdîs, 3 kasîde, 2 tahmîs, 2 muhammes, 1 terkîb-i bent, 1 müsemmen.
- Âzerî İbrahim Çelebi'nin toplam 13 şiiri vardır: 5 kasîde, 6 tesdîs, 2 tahmîs.
- Kabûlî'nin toplam 12 şiiri vardır: 8 gazel, 2 tahmîs, 2 muhammes.
- Bursalı Rahmî'nin toplam 12 şiiri vardır: 8 tahmîs, 1 tesmîn, 1 tesdîs, 1 on beşli musammat, 1 gazel.
- Bağdatlı Rûhî'nin toplam 12 şiiri vardır: 10 gazel, 1 terkîb-i bent, 1 tahmîs.
- Veysi'nin toplam 11 şiiri vardır: 3 kasîde, 3 gazel, 2 tahmîs, 1 terkîb-i bent, 1 muhammes, 1 tesdîs.

Şüphesiz bu şairler içinden Tîgî, Fevrî ve Âzerî İbrahim Çelebi'nin şiirlerinin, sayıca fazla olup bir arada oluşu, henüz bu şairlerin dîvânlarının neşrinin yapılmamış olması esere önem katmıştır.

Çaşılmada; dîvânlar başta olmak üzere çeşitli mecmûalar, tezkireler vb. muhtelif çalışmalar taranmış, tespit edilebilenler bulunduğu karşılaştırma yapılmış, farklılıklar dipnotlarda gösterilmiş, yer aldıkları çalışmaların künyeleri metin içinde ve kaynakçada verilmiştir. Daha önce yayımlanmamış şiirler saptandığında da metin içinde şiir numaralarına verilen dipnotlarla bu durum belirtilmiştir.

Yapılan tarama sonucunda toplam 138 şiirin henüz yayımlanmamış olduğu görülmüştür. Bunlar 56 tahmîs, 32 tesdîs, 20 gazel, 15 kasîde, 7 muhammes, 3 terkîb-i bent, 2 taşîr, 1 müsebba, 1 müsemmen ve 1 tesmîndir. Bu şiirler yüzyıllara göre değerlendirildiğinde; 15. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerinde, dîvânlarda yer almayan, dîvânlar dışında muhtelif kaynaklarda da karşılaşılmamış şiirler yoktur.

16. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerinde ise; Âhî'nin 1 tahmîsi, Gelibolulu Mustafâ Âlî Efendi'nin 1 tahmîsi, Âzerî İbrahim Çelebi'nin 10 şiiri (5 kasîde, 3 tesdîs, 2 tahmîs), Bâkî'nin 1 gazeli, Kara Fazlî'nin 1 kasîde ve 1 tahmîsi, Fevrî'nin 16 şiiri (6 gazel, 6 tahmîs, 1 müsemmen, 1 taşîr, 1 muhammes, 1 müsebba), İşretî'nin 1 tahmîsi, Makâlî'nin 4 kasîde ve 1 tahmîsi, Mânî'nin 1 tahmîsi, Muîdî'nin 1 tahmîsi, Rihletî'nin 1 taşîri, Semâî'nin 1 terkîb-i bendi, Şemsi'nin 1 muhammesi, Edirneli Tîgî'nin 21 şiiri (16 tesdîs, 4 tahmîs, 1 terkîb-i bent), Ubeydî'nin 1 tahmîsi, Ümîdî'nin 1 kasîdesi, Veysi'nin 1 tesdîsi ve Bağdatlı Zihnî'nin 1 tahmîsi henüz yayımlanmamış şiirlerdir.

Aynı yüzyılda Azmîzâde Hâletî'nin babası olan Pîr Mehmed Azmî Efendinin eserdeki şiirleri dikkat çekmektedir. Şair kaynaklarda “*Defterdârzâde Pîr Mehmed Azmî Efendi*” olarak yer alır. Muaşşirlik, defterdarlık ve müderrislik yapan Pîr Mehmed Azmî Efendi'nin eserde üç şiiri

yer almaktadır. Bunlar “*Tesdîs-i Azmî Efendi* (251. şiir), *Gazel-i Aşkî Tahmîs-i Azmî* (559. şiir), *Muaşşir Azmî Efendi* (791. şiir)” başlıklı şiirlerdir. 791. şiir bir tercî-i benttir ve eserde bir şairin görevinin belirtildiği başlığa sahip tek şiir budur. 251. şiir Sadettin Nüşhet Ergun’un *Türk Şairleri* isimli kitabında yer alırken diğer iki şiir kaynaklarda görülmemiştir. Ergun, şairin muaşşir olduğunu vurgulamıştır.

Yine 16. yüzyılda yazıldığı düşünülen kaynaklarda yer almayan bir tahmîs de dikkat çekmektedir. Bu tahmîs, Bâkî’nin gazeline yazılan *Avnî* mahlaslı bir şaire aittir. Şiirin 15. yüzyılda yaşamış *Avnî* mahlasını kullanan Fâtih Sultân Mehmet’e ait olma ihtimali yoktur. 16. yüzyılda yaşamış Bâkî’nin gazelinin 15. yüzyılda tahmîs edilmesi muhtemel değildir. Şiir, Fâtih Sultân Mehmet’ten sonra *Avnî* mahlasını kullanan başka bir şaire ait olmalıdır.

17. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerinde ise; Atâyî’nin 1 tesdîsi ve 1 gazeli muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Eserde Nevîzâde Atâyî’nin 83, Nevâlîzâde Atâyî’nin 3 şiiri vardır. Eserin 5a’daki fihristinde Nevîzâde Atâyî’ye ait şiirlerin sıralı bir şekilde listesi yer almaktadır. Yayımlanmamış şiirlerden biri bu liste içinde yer almaktadır. Yüksek ihtimalle Nevîzâde Atâyî’ye ait olduğu düşünülen Atâyî mahlaslı bu şiirin hangi Atâyî’ye ait olduğu konusuna ihtiyatla yaklaşmış kesin bir hüküm verilmemiştir.

Yine aynı mahlasa sahip iki önemli şairin şiirlerinde benzer bir durum söz konusudur. *Yahyâ* mahlaslı, 1 gazel (205. şiir) ve 1 tahmîs (585. şiir) muhtelif kaynaklarda henüz yayımlanmamış şiirlerdir. Eserde 17. yüzyıl şairlerinden Şeyhü’l-islâm Yahyâ’nın tamamı gazellerden oluşan 80 şiiri yer alırken 16. yüzyıl şairlerinden Taşlıcalı Yahyâ’nın 1 tercî-i bent, 1 müseddes, 1 muhammes ve 1 kasîdeden oluşan toplam 4 şiiri vardır. Bunlar dîvânlarda erişebildiğimiz şiirlerdir. Şiir sayılarına bakıldığında mürettibin iki şairi karıştırmış olduğu ya da gazelleri bir şairden musammatları bir şairden almayı tercih etmiş olduğu düşünülebilir. Yani yayımlanmamış şiirlerden gazel olanı Şeyhü’l-islâm Yahyâ’ya, tahmîs olanı Taşlıcalı Yahyâ’ya ait olabilir. *Yahyâ* mahlaslı 2 şiirin hangi Yahyâ’ya ait olduğu konusunda eserin fihristinde de herhangi bir emare yoktur. Yine ihtiyatla yaklaşmış, kesin hüküm verilmemiştir.

Devamında ise 17. yüzyılda yaşayan şairlerden; Nefî’nin 1 tahmîsi, Sabrî’nin 2 muhammesi ve Yümnî’nin 2 tesdîsi henüz yayımlanmamış şiirlerdir.

Bir de mahlasları birden fazla şairle eşleşen, muhtelif kaynaklarda yer almayan veya yer alsalar da hangi şair olduğu o kaynaklarda da belirtilmeyen, hangi yüzyılda yaşadığı kesin olmayan şairlerin şiirleri de tespit edilmiştir. Abdî’nin 1 tahmîsi, Senaî’nin 1 muhammesi, Âfâtâbî’nin 2 tahmîsi, Ânî’nin 1 muhammesi, Ayânî’nin 1 gazeli, Subhî’nin 1 gazeli, Bezmi’nin 1 tesdîsi, Kadîmî’nin 1 gazeli, Cevrî’nin 1 tahmîsi, Dehenî’nin 1 tahmîsi, Edîbî’nin 1 tahmîsi, Elestî’nin 1 tahmîsi, Fehmî’nin 1 tahmîsi, Fennî’nin 1 tahmîsi, Feyzî’nin 1 tahmîsi, Fikrî’nin 1 tahmîsi, Gedâyî’nin 1 tesdîsi, Hilmî’nin 1

muhammesi, Günâhî'nin 1 tahmîsi, Hasen'nin 1 tahmîsi, Hâtemî'nin 1 kasîdesi, Hâlî'nin 1 tesdîsi, Hâşîmî'nin 1 tesdîsi, Husrev'nin 2 tahmîsi, Huzurî'nin 1 tahmîsi, Kadri'nin 2 kasîdesi, Kalender'in 1 tahmîsi, Kâmî'nin 1 gazeli, Latîfî'nin 1 muhammesi, Lemî'nin 1 tesdîs ve 1 gazeli, Meşâmî'nin 2 tesdîs ve 2 tahmîsi, Meşrebî'nin 1 tesdîsi, Münîrî'nin 1 tesdîsi, Rızâyî'nin 1 tahmîsi, Rumûzî'nin 1 tahmîsi, Sâdik'ın 3 tahmîs ve 1 tesdîsi, Sâî'nin 2 tahmîsi, Sâni'nin 2 tahmîsi, Selâmî'nin 1 tesmîni, Selmân'ın 1 gazeli, Sırrî'nin 1 kasîdesi, Sipâhî'nin 4 tahmîs ve 2 gazeli, Siyâhî'nin 1 tesdîsi, Sunî'nin 1 tesdîsi, Şahî'nin 1 tesdîsi, Şerîfî'nin 1 tahmîsi, Şühudî'nin 1 tahmîsi, Ünsî'nin 2 gazeli, Vâlihî'nin 2 tahmîsi, Yâdî'nin 1 tahmîsi ve Yefîmî'nin 1 tahmîsi yayımlanmamış ve hangi yüzyılda yaşamış olduğu kesinleştirilemeyen şairlerin şiiirleridir.

Eserde şiiiri görülen 118 şair içinde hangi yüzyılda yaşamış olduğu kesin olarak belirlenemeyen 55 şair olması, mecmûada musammatların çok olmasıyla ilişkilendirilmiştir. Bu musammatlarda zemin şiiirlerin bazıları ulaşabildiğimiz ve dîvânları mevcut bilinen şairlerdir fakat onların şiiirlerini tanzir veya tanzim eden şairler çok çeşitlidir. Mahlasların bazıları biyografik kaynaklarda bulunsa bile çağdaş birden fazla şairle eşleştiği için hangi şair olduklarına dair ihtiyatla yaklaşmış, kesin bir kanaate ulaşılmamıştır.

Eser içerdiği 284 musammat şiiirle bu nazım şeklinin 12 çeşidi için pek çok örnek şiiir teşkil eder. Bu 12 nazım şekliyle yazılmış şiiirler; 150 tahmîs, 78 tesdîs, 20 muhammes, 11 terkîb-i bent, 6 müseddes, 4 tercî-i bent, 4 müsemmen, 4 taşîr, 2 müsebbâ, 2 tesmîn, 1 muaşşer ve bir 15'li musammattan oluşmaktadır. Bu nazım şekilleri çerçevesinde 795. şiiir sıkça karşılaşılmayan 15'li musammat şiiire örnek teşkil etmektedir. Yine 796. şiiir de kolay rastlanmayan edebî bir şekille yazılmıştır. İlk önce Feyzî'ye ait olan matla Fevrî tarafından tesdîs edilmiştir. Fevrî'nin bu tesdîsi kaynakçada künyesi verilen *Klasik Türk Edebiyatında Bir Kırkambar; Mecmû'a-i Musammat* isimli çalışmada görülmüştür. Daha sonra matla ile tesdîs için eklenen mısralar arasına, Rihletî tarafından 4 mısra daha eklenip şiiir taşire dönüştürülmüştür. Şiiir son haliyle kaynaklarda bulunamamıştır. Şairlerin musammat yazmadaki ustalıkları, bu şiiirler vesilesiyle alan araştırmacılarının istifadesine sunulmuştur.

Mecmûa-i Eşâr'ın sağladığı bazı katkıları dile getirmek adına oluşturduğumuz bu bölümde, eserin metin tesîsine ve dîvân neşirlerine olan katkılarının azımsanmayacağını belirtmeye yeterli olacağı kanaatiyle, metin içindeki dipnotlarda verilen açıklamaların tekrarına düşmemek adına bilgilerin bu kadarı ile iktifâ ediyoruz.⁴

⁴ Aşağıdaki tablo bu bilgilerin özeti niteliğindedir. Pınar belki tablo eklerim.

3. MECMÛA-İ EŞÂR'IN ÇEVİRİ YAZILI METNİ

3.2. Metnin Kurulmasında İzlenen Bazı Yöntem ve Esaslar

- Şiirlere eserde yer aldıkları sıraya göre numara verilmiştir.
- Beyitlerle yazılan nazım şekillerinde numaralar beyitlerin sol tarafında, çok bentli nazım şekillerinde bent numaraları bentlerin üst kısmına, Romen rakamları ile yazılmıştır.
- Her şiir; dîvânlar, dîvânceler, tezkireler, şiir mecmûaları vb. herhangi bir kaynaktan yayımlanmış ve tarafımızca ulaşılmışsa eserdeki şekliyle mukayese edilmiştir. Bu şiirlerle olan farklılıklar dipnotlarda açıklanmıştır. Her şiir için bir dipnot açılmış, önce şiir numarası sonra beyitlerin/bentlerin numaraları belirtilerek farklılıklar belirtilmiştir.
- Dipnotlarda beyitlerin ilk mısraları için “a”, ikinci mısraları için “b” yazılmıştır. Bentlerde ise “I / ...” şeklinde bir düzenle belirtilmiştir.
- Karşılaştırma yapılırken yalnızca tek kelime farkı dahi olsa tamlamalar bozulmamış, tamlamaların tamlama karşılığı belirtilmiştir. *Şâh u gedânuñ: şâh-ı cihânuñ* gibi.
- Manzûmelerin şairi gözetilerek önce mevcut dîvânlarda olup olmadığı araştırılmış, daha sonra muhtelif kaynaklar taranmış, mevcut mürettep dîvânda yer almadığı bilgisi dipnotla belirtildikten sonra *kaynaklarda bulunamamıştır* ifadesine yer verilmiştir. [209a] Atâyî'ye ait 456. şiir; *Saadet Karaköse tarafından hazırlanan Nev'îzâde Atâyî Dîvânı'nda, Süleyman Yüce tarafından hazırlanan Nevâlîzâde Atâyî Dîvânı'nda, Üzeyir Aslan tarafından hazırlanan İvaz Paşa Oğlu Atâyî Dîvânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır* gibi.
- Sol yana yaslı köşeli parantez “[]” içinde varak numaraları kalın puntolu olarak belirtilmiştir. Eserde olmayan boş veya eksik varaklara, metin içinde yine de varak numarası verilmiş, bu durum dipnotlarda açıklanmıştır.
- Arûz kalıpları, şiir numarasından sonra başlık satırından hemen sonra ortalı bir şekilde verilmiştir. Vezin aksaklıkları, oldukları mısraa dipnot verilerek yazılmıştır.
- Kelimelerde yapılan vezin gereği anlamı değiştirmeyen değişiklikler dipnotlarda ayrıca gösterilmemiştir. *Gülistân/gülsitân, dil-efrûz/dil-fürûz* gibi.
- Hece eksikliklerinden doğan vezin kusurlarını gidermek için metne, şiirin anlam bütünlüğü gözetilerek eklemeler yapılmış ve eklenen kelime veya ekler parantez içinde “[]” gösterilmiştir. Aynı durum mürettep tarafından satıra sığmadığında yazılmayan rediflerde de geçerlidir. *Ah kim bir gül için gam-zede-i hâr [oldum]* gibi.

- Arûzdaki hece fazlalıkları, birinci kelimenin son sesi ikinci kelimenin ilk sesiyle birleştirerek yazılmış, kesme işareti ile gösterilmiştir. *N'ideyin, n' için* gibi.
- Metin içinde özel isimler büyük harfle yazılmış fakat bu isimlere getirilen ekler kesme işareti ile ayrılmadan yer verilmiştir. *Yûsufumdan ayru düşdüm dostlar Yakûb-ı zâr* gibi.
- Eserdeki şiirler farklı yüzyıllara (15, 16 ve 17.yy) ait olduğu için, yazım birliği sağlamak adında fonetik ve morfolojik uyum oluşturulmaya çalışılmıştır.
- Bazı yerlerde *-um, -üm* şeklinde yazılmışken bazı yerlerde *-ım, -im* şeklinde yazılan ekler birlik sağlanması adına *-um, -üm* hâli esas alınarak metne alınmıştır.
- Tahribat kaynaklı mısraların bir bölümü eksik ise ya da bilinçli bir şekilde muntazam olarak boş bırakılmışsa bunlar metin içinde dört nokta ile “...” şeklinde gösterilmiştir. Şiir bir yayımda mevcutsa dipnotta: *defter ü dîvânuma* şeklinde açıklama yapılmıştır.
- Yazmada okunamayan kelimeler, metin içinde dört nokta “...” ile gösterilmiştir. Okumadan emin olunmayan kelimelerin yanına “?” koyulmuştur.
- Anlamları dipnotta verilen ayet ve hadisler metin içinde *italik* olarak yazılmıştır.
- Farsça kelimelerin *âsumân, âfitâb, âşinâ* vb. şekilleri yerine metnin tamamında *âsmân, âftâb, âşnâ* vb. şekilleri tercih edilmiştir.
- Noktalı ya da noktasız yazımından kaynaklanan harflerdeki yanlışlıklar dipnotta belirtilmemiş, metin içinde doğru yazımı esas alınarak yazılmıştır.
- Arapça ve Farsça eklerin kelimelere eklenişinde İsmail Ünver'in *Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler*⁵ başlıklı makalesi esas alınmaya gayret edilmiştir.

⁵ İsmail Ünver, “Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic**, 3/6, Güz 2008, s.1-46.

3.3. Çeviri Yazı Alfabetesi

Tablo 9: Metinde Kullanılan Çeviri Yazı Alfabetesi

آ، ا	Ā, ā; E, e
ء	ó
ث	Ŝ, ŝ
ح	Ĥ, ĥ
خ	H, h
ذ	Ž, ž
ص	Ś, ś
ض	Ż, ż; Đ, đ
ط	Ʀ, ƣ
ظ	Ž, ž
ع	Ó
غ	Ĝ, ĝ
ق	Қ, қ
ك	K, k; G, g; ñ
و	Ō, ō; Ö, ö; Ū, ū; Ü, ü; V, v
ه	a, e; H, h
ى	I, i; Ĭ, ĭ; Ī, ī; Y, y
vâv-1 ma‘dûle	˘

3.4. Metin

[17a]

-1-⁶[Tercî-i Bend-i Taşlıcalı Yahyâ]⁷

- - - - / - - - -

I

‘Ayn-ı ‘azîzün kıble-nümâdur
 Ey ehl-i hâlün ferhûnde-fâli
 Kıl kametüni serv-i muşallî
 Saña baş egsün Sidre nihâli
 Kendüni itme Qârûna hem-tâ
 ‘Aynuña alma mâl ü menâli
 Koynuña koyma mânend-i hâle
 Şems ü kamerden ol bārî hâlî
 El şunma hergiz hem-çü şurâhî
 Her cām-ı Cemdür bu seg-sifâli
 Dil gülşeninde hār-ı belâdur
 Bir şenligün kim ola zevâli
 Her hûk-hûya pend itmek olmaz
 Gûş-ı hımâra taqma le’âlî
 Ehl-i sülukuñ bāl u peridür
 Bu kavlı-i ‘âlî bu beyt-i ‘âlî
Estağfiru’llāh tübtü ilā’llāh
Enheytü kalbî ‘an mā-sivā’llāh

II

Eller zebünü manşıb esîri
 Ehl-i hevānuñ hengāme-gîri
 Ma‘ nî yüzinde şāh u gedānuñ
 Tābüti ile birdür serîri
 Dervîş olanuñ mülk-i beqāda
 Mirkāt-i rif‘ at olur haşîri
 Tārik-i gāmda olur erāzil
 Zîrā ki olmaz rāy-ı münîri

⁶ Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahyâ Bey Dîvânı-Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 137.

⁷ I / I / hem-tâ: ümmet
 bu:bir
 zevâli: melâli
 kavlı-i ‘âlî: kavlı-i hādî
 II / şāh u gedānuñ: şāh-ı cihānuñ
 olur: kalur

Dîvân’daki 3 bent mecmûada yoktur ve bentlerin kendi içlerindeki dizilimi farklıdır.

Rāh-ı bekāda yoldaşuñ olmaz
 orsın gidersin māl-i keşiri
 abrinde tenhā orlar giderler
 Cem' iyyet ıssı şāh-ı kebiri
 Deryāya döndi şāf oldı albüm
 Gösterdi halka mā-fi'z-zamiri
 Yaḫyā beri gel aç gūş-ı hūşı
 Diñle ne söyler ḫāmem şariri
Estaḡfiru 'llāh tübtü ilā'llāh
Enheytü albī 'an mā-sivā'llāh

[17b]

-2-⁸[Ġazel-i Şeyḫü'l-islām Yahyā]⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bu kuyuñ biz gedā-yı bī-ser ü sāmānyuz cānā
 ' Aceb ' ālemdeyüz kim ' ālemüñ sulḫānyuz cānā
- 2 Ġubār-ı ḫaṭṭuñuñ ḫayrānı olduḫ nice demlerdür
 Bizi güldürmedüñ bir gün anuñ ḫayrānyuz cānā
- 3 Dirīḡā bir nefes diñlenmedük gülzār-ı ' ālemde
 Bu baḡuñ nice yıldur bülbül-i nālānyuz cānā
- 4 Bizi bilsek n' iḫün ser-defter-i ' uşşāk yazmazsun
 Bilürsin nāme-i derd ü belā ' unvānyuz cānā
- 5 Dime Yahyā neden pīr-i muḡāna ser-fürü itmek
 Bileden kendümüz şermende-i iḫsānyuz cānā

-3-¹⁰

[Ġazel-i Şeyḫü'l-islām Yahyā]

-- / -- / .--- / --

- 1 Ümmid-i ḫ' āb ' āşıka olmaz ḫayāl imiş
 Bī-ḫāre yāri düşde de görmek muḫāl imiş
- 2 Zülfi ucından eyler idüm āh u nāleyi
 Ol daḫı bir benüm gibi āşüfte-ḫāl imiş

⁸ Kavruk, H. (y.t.y.). *Şeyḫülislam Yahyā Dīvānı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı (e-kitap), s.37. 10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf (ktb.gov.tr) Erişim Tarihi: 06.03.2023.

⁹ 2/ 1a biz: kim
 2a demlerdür: günlerdür

¹⁰ Kavruk, a.g.e., s. 183.

- 3 Göstermedi ruḥın bize ol ḡonce bir zamān
Şoñra açıldı vechini bildük ki āl imiş
- 4 Aḡlarsa dīde vechi var efgān-ı dil nedür
Ol ḡod hemīşe maḡrem-i bezm-i vişāl imiş
- 5 Dermān olursa senden olur ey ṭabīb-i cān
Yaḡyā-yı ḡaste-ḡāl ‘aceb bī-mecāl imiş

-4-¹¹[Ġazel-i Şeyḡū’l-islām Yaḡyā]¹²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Rūy-ı dil-ber al kāḡıd ‘anberin mū anda ḡaṭ
Sāyesi müjḡānınuñ a‘ rāb-ı benlerdür nuḡaṭ
- 2 Āl-i Baḡdādī ile arz-ı cemāl itdi o māḡ
Cūy-ı eşküm dīdeden aḡsa n’ola mānend-i şaṭṭ
- 3 Orta boylu bir cevān-ı nāzenīne māyilüz
Kim anuñ şānındadır *lā-ḡayra illā fi’l-vasaṭ*¹³
- 4 Mā’il olmazdum zen-i dünyā-yı maḡbūb añlayup
Bāde-i ‘aşḡ ile medḡuş olmayan itmez ḡalaṭ
- 5 Yazılurdi ḡaṭır-ı mecrūḡ-ı Yaḡyā dōstum
Kātib-i vaşfuñ ideydi üstüḡ’ānından mıḡaṭṭ

[18a]

-5-¹⁴

[Ġazel-i Şeyḡū’l-islām Yaḡyā]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şalinsun ‘ıyd irişdi yine ḡübānı Sitanbuluñ
Yine ārāste olsun ḡarāmānı Sitanbuluñ

¹¹ Kavruk, a.g.e., s. 191.¹² 4/ 2a Āl-i Baḡdādī ile arz-ı cemāl itdi o māḡ: ‘Aşıḡa Baḡdād ırak olmaz vücūdun fülkini

2b Cūy-ı eşküm dīdeden aḡsa n’ola: Cūy-ı eşkūn kūy-ı yāre irgürür

4a olmazdum zen-i dünyā-yı maḡbūb: olmaz dil zen-i dünyāya bir ḡub

4b ‘aşḡ ile: ḡaṭletle

Mecmūadaki 3. beyit Dīvān’da yoktur.

¹³ “Lā-ḡayra illā fi’l-vasaṭ: Hayır ancak ortadadır.” Mehmet, Y. (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, Kesit Yayınları, s. 407.¹⁴ Kavruk, a.g.e., s. 220.

- 2 Şafâlar kesb idüp ‘ uşşâk olunsun merhabâ yer yer
Vefâ meydânına gelsün cevânânı Sitanbuluñ
- 3 Döner hürşid-i ‘ âlem-tâbına gerdün-ı gerdânuñ
Binüp dolaba her bir mâh-ı tâbânı Sitanbuluñ
- 4 Semend-i nâz ile yükruk cevânlar seyre çıksunlar
Pür olsun hûblarla Atmeydânı Sitanbuluñ
- 5 Bu şi‘ rüñ haq budur Yaḥyâ ki ğâyet bî-naẓîr oldı
Pesend eylerse lâyıq ehl-i ‘ irfânı Sitanbuluñ

-6-¹⁵

[Ġazel-i Şeyḥü’l-islâm Yaḥyâ]¹⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şıma âyîne-i qalbüm ḥazer kıl inkisârumdan
Beni ḥâk ile yeksân eyleme şaḥın ğubârumdan
- 2 Yele viridi vücûdum kâr u bârın bād-ı âhumla
Fiġân baḥt-ı siyâhumdan şikâyet rûzgârumdan
- 3 Biri hürşid-i ‘ âlem-tâb u biri mâh-ı bedr olmuş
Çıqup iki şerer eflâke âh-ı pür-şerârumdan
- 4 ‘ Aceb nice bulupdur ben za‘ ifi derd ü ğam bilsen
Nişân ḥod qalمامışdur za‘ f ile cism-i nizârumdan
- 5 Recâm oldur Ḥudâdan ol kıyâmet qaddi göstersiz
Şu dem kim gözüm açup tıram ey Yaḥyâ mezârumdan

-7-¹⁷

[Ġazel-i Şeyḥü’l-islâm Yaḥyâ]¹⁸

-- / -- / -- / --

- 1 Bâr-ı ğamuñ ḥam eyledi qaddüm ölem gibi
Âḥîr ‘ adem dilâ yolına toġrılam gibi
- 2 Her kim benân-ı yâri tutar ḥâmeye şebîh

¹⁵ Kavruk, a.g.e., s. 305.

¹⁶ 6/ 2a vücûdum: neşâtum
4a za‘ ifi: nahîfi

¹⁷ Kavruk, a.g.e., s. 472.

¹⁸ 7/ 1b dilâ yolına: yolına şehâ
5b teng: mülk

- Başı aşağı ola görem kim kalem gibi
- 3 Seyrümde seyr-i ravza-i Rıdvāna varmışum
Cānā ḥarīm-i bāğ-ı vişāle irem gibi
- 4 Sem gönderürse yār ḥayāt ābıdur baña
Şerbet şunarsa ğayr gelür cāna sem gibi
- 5 Yahyā dehānına düşeli görmedük dili
Bi-çāre şimdi sākin-i teng-i ‘adem gibi
- [18b]

-8-¹⁹[Ġazel-i Şeyhü’l-islām Yahyā]²⁰

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 ‘Ayn-ı zillet mi degül devlet-i dünyā didigün
Kātı alçağ görünür oldı eñ a‘ lā didigün
- 2 Kūy-ı cānānı koyup anda tırur mı ādem
Zāhidā bilme miyüz cennet-i me’vā didigün
- 3 İstedük buseñi olsun seniyy olsun dimedün
Kā’ ilüz işidelüm bārī hele lā didigün
- 4 Hūbdur eyledigün nağmede söz yok ammā
Girse gūş-ı güle ey bülbül-i şeydā didigün
- 5 Hazer it seng-i cefāsından o şūḥuñ dir idün
‘Aķıbet geldi benüm başuma Yahyā didigün

-9-²¹

[Ġazel-i Şeyhü’l-islām Yahyā]

- / - / - / -

- 1 Eglenür seyr-i ruḥuñ fikriyle dil bayrama dek
Yoḥsa eylerdi sefer zülfuñ ğamıyla şāma dek
- 2 Şubḥa dek kūyuñ tōlanduğ gün [yüzün] göstermedün
Çıķmaduñ ey māh-ı tābān bekledük aḥşama dek
- 3 El vireydi ni‘ met- i vaşluñ eger bayramda
Ġam yimezdi şā’im-i hicrānuñ ol eyyāma dek

¹⁹ Kavruk, a.g.e., s. 219.²⁰ 8/ Mecmûadaki 3. beyit Dîvân’da yoktur.²¹ Kavruk, a.g.e., s. 215.

- 4 Māl için nā-dān olur pā-beste-i dām-ı belā
Hırş-ı dāne murğ-ı bī-idrāki iltür dāma dek
- 5 Mā-cerāmuz ḥāk-pāy-ı yāre takrīr itmege
Gitsün ey Yaḥyā yaşum ol serv-i sīm-endāma dek

-10-²²

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yaḥyā]²³

--- / --- / --- / ---

- 1 Katre katre gözyaşı dök dīde-i pür-nem gibi
Göñlüne gir ey göñül ol ḡoncenüñ şeb-nem gibi
- 2 Dünyede nām ü nişān bulmaḡ dilersen ey göñül
Bir mehüñ mihrini naḡş it sīnede ḥātem [gibi]
- 3 Kāse kāse baña ḡan yutdurdı sākī-i felek
Eşḡ-i çeşmüm dīdeden n'ola dökülse dem gibi
- 4 Ḥānḡāh-ı dehr ḡoldı na^çra-i ^çuşşāḡdan
Cāygāh-ı şīven ü menzilgeh-i mātem gibi
- 5 Nice yıl gibi gelür bir ānı derd-i fūrḡatüñ
Vaşluñuñ biñ sāli māhum gelmeye bir dem gibi
- 6 Dā'imā Yaḥyā maḡabbet ḡülşenin ḡurrem iden
Ḥāk-rāh-ı āstān-ı ḡ^çāce-i ^çālem gibi

²² Kavruk, a.g.e., s. 448.

²³ 10/ 2b ḡātem: merhem
3b dīdeden: sīneden / dökülse: gelürse
4a na^çra: nāle
5b māhum: ammā
6a ḡurrem: pür-nem
Divān'daki 5. beyit mecmûada yoktur.

[19a]

-11-²⁴**Kaşîde-i Ahmed Paşa Berây-ı Ebu'l-fetḥ Sultân Meḥemmed²⁵**

-- / --. / .-- / --.

- 1 Lü 'lû' dişüñ kim olmış aña perde-dâr la¹
Her dânesi [düşürdi] gözümdeñ hezâr la¹
- 2 Hâl-i ruḥuñ dilümde ḳodı âteş üzre 'üd
Dürç-i lebüñ gözümde ḳodı yâdgâr [la¹]
- 3 Düşse şafaḳ yirine lebüñ 'aksi nâ-gehân
Fi'l-hâl olur bu nüh-felek-i bî-ḳarâr la¹
- 4 Mercân lebüñ ḥayâline ḳan yudup ölenüñ
Adını yazsalar ola seng-i mezâr la¹
- 5 Kıldı saçuñ hevâsına ḳat' -ı 'alâḳa müşg
İtdi lebüñ ḥayâline terk-i diyâr la¹
- 6 Ğam çekmeyince ḳıymeti artar mı 'aşıḳuñ
Ḳan yudmayınca bulmadı mı hiç i' tibâr la¹
- 7 Demler gelür ki cennet-i küyuñda dil-berüñ
Eşḳüm cevâhiriyle olur her civâr la¹
- 8 Urduñ cefâ taşıyla şıduñ çünki göñlümi
Gevher şıduñ 'ıvaż gerek ey şive-kâr la¹
- 9 Geldüm yetim-i eşḳ ile ḥüsnüñ zeḳâtına
Şun büseñ ile sāyilüñe ey nigâr la¹

²⁴ Tarlan, A. N. (1992). *Ahmet Paşa Divânı*, Akçağ Yayınları, s. 48.

²⁵ 11/ 12b ilige: iplige

17a urd: sürdi / şâhvâr-ı dürr: dürr-i şâhvâr

22b: vechi

26b ebrüñ: kebrin

27a Çin iklimine irmedi tozuñ: Erseydi Çin diyârına la¹ lin

30a kefüñ: sehân

31a Eşhâra düşse pertev-i ḳandîl-i devletüñ: Ahcâra düşse pertev-i ḥürşid-i devletüñ

32a irişse: atarsa

33a elüñe: kapında

40a ayaḡuña saçam senüñ şehâ: elimde ki saçam ayaḡuña

40b söziyle: sözümlle

43a iletür her kenârda: iledir her kenâra dür

- 10 Sākī cihān bezendi zümürrüd bisād ile
Âl itme al elüñe yine lālevār la' l
- 11 Deryā-yı la' le zevrağ-ı zer şal bu demde kim
Gevher şaçar hevā bitürür ħāk-sār la' l
- 12 İtme ten-i za' ifümi kanlu yaşuma ğark
Dizme bir ince ilige ey gül-‘ izār la' l
- 13 Ey kân-ı ħüsne la' l-i lebinden behā viren
Bir ħandeñüñ bahāsı degül şad-hezār la' l
- 14 Didi lebüm sözin iñen alma dehānuña
Elmāsdan şağın ki bulur inkisār la' l
- 15 Didüm ki şeh gelür ne düşersin ayağına
Didi ki leblerümden iki āb-dār la' l
- 16 Sultān Meĥemmed ol ki behişt-i sarāyınıñ
Toprağı cevherinden ider iftiĥār la' l
- 17 Yüz urdı tēc-ı gūşesine şāhvār-ı dürr
Baş koydı taĥt-ı ayağına bendevār la' l
- [19b]**
- 18 Ĥavfindan oldı baĥşişinüñ zerd āftāb
Luĥfindan oldı sözlerinüñ şerm-sār la' l
- 19 Teşbīh olurdu ħulĥuña ħutsa cihānı misk
Temsil olurdu keffüñe dökse biĥār la' l
- 20 Ĥāk-i süm-i semendüñe olmağ için nişār
Mi' adinde nice nice çeker intizār la' l
- 21 Adlüñ gününde қоşmasa nā-maĥremiyle baş
Mülk-i cihānda olmaz idi seng-sār la' l
- 22 ‘Ahdüñde reng uğurladı la' l-i nigārdan
Ber-dār olursa uğrı gibi yeri var la' l
- 23 Deryāya düşdi cüduñ elinden dür-i ħōş-āb
Ol қorқудan idindi қayadan ħişār [la' l]

- 24 Lü 'lü' esîr olup gelür âhîr dizin dizin
Düşmen hîşâr gibi olur tomar mâr la' l
- 25 Gördi elüñde hâtemüñi tañladı hîred
K'ol ebr ü dür-feşâna hõş olmış süvâr [la' l]
- 26 Ey kân-ı luţf elüñe neden öykünürmiş ebr
Ebrüñ sehâsı âb eliñüñ bî-şümâr la' l
- 27 Çîn iklimine irmedi tozuñ cevâhiri
Hergiz kıomazdı leb yirine büt-nigâr la' l
- 28 Keffüñ muhîti ger vire ebr-i bahâra nem
Yağmur yirine yağdıra faşl-ı bahâr la' l
- 29 Deryâya düşse kıatresi bârân-ı cüduñüñ
Mevc-i miyânı güher ola [seng-i] kenâr la' l
- 30 Eşcâra bir dem itse kefüñ ebr-i terbiyet
Bâğ-ı İrem gibi getüre berg ü bâr la' l
- 31 Eshâra düşse pertev-i kıandîl-i devletüñ
Ferrinden ide her hâceri şü' le-dâr la' l
- 32 Reddüñ eli irişse 'azîz-i cihân iken
Seng-i siyeh gibi ola her yirde h'âr la' l
- 33 Bir gün elin şunarsa elüñe su'âl için
Ferdâ-yı hâşre dek şaçâ dest-i çenâr la' l
- 34 Gerdün sarây-ı kıadrüñe bir perde aşdı kim
Geh naķş-ı gevher olur aña geh nigâr olur la' l
- 35 Şol deñlü hâşm kıanını dök[diñ] ki kıorkıudan
Kıan yutdı kıan içinde ne deñlü ki var la' l
- 36 Bir câm içürdi cevher-i tîguñ 'adüya kim
Her cür'asından oldu yemîn ü yesâr la' l
- [20a]
- 37 Alsa giyâh-ı rezmgheñ ehl-i kıimyâ
Eylardı zer yirine temâmü'l-'ayâr la' l
- 38 'Ayb itme kııl behâsını görmüş terâzûda

- Bir saht-rüdur ey Şeh-i Cem-ihtidâr la'1
- 39 Hîkmet budur ki gözleri olsaydı fi'l-meşel
 Kıan ağlayıdı Aħmed için zâr zâr la'1
- 40 Yok sîm [ü] zer ayağuna saçam senüñ şehâ
 Rengîn söziyle lâ-cerem itdüm nişâr la'1
- 41 Nazm eylesem maķâlümi güş eylese felek
 Çeşm-i kevâkib aķıda leyl ü nehâr la'1
- 42 Gördüm zamâne ĥalka-be-güş oldı nazmuma
 Taķdum kulağına yine bir güşvâr la'1
- 43 Şi' rüm sefînesi iletür her kenârda
 Nazmum cevâhir ile [tolar] her diyâr la'1
- 44 Var [ol] nice ki terbiyet-i âftâb ile
 Devrân içinde sengi kıla rûzgâr la'1
- 45 Dünyâ ĥaracı dürc-i ĥazîneñde derc olup
 Her gün ĥapuñda ĥarc ola yüz bin ĥaķâr la'1

-12.²⁶**Ķaşıde-i Aħmed Paşa Berây-ı Ebu'l-feth Ķâzi Sulţan Meħemmed Ħân²⁷**

..-- / ... / ..-- / ...

- 1 Ey muĥîţ-i keremüñ ĥatresi 'ummân-ı kerem
 Bâğ-ı cüd ebr-i kefüñden tolu bârân-ı kerem
- 2 Matla' -ı şubĥ-ı zafer mihr-i zekâ ebr-i ĥayâ
 Felek-i 'izz ü 'alâ dâver-i devrân-ı kerem

²⁶ Tarlan, a.g.e., s. 68.²⁷ 12/ 7a ĥulzüm-i cevzinde ĥayât: ĥulzüm-i cüdunda habâb

7b ider: nedür

13a eger irse göge: göge ağsa ne tan

16a ki vire dest-i zer-efşânuñla: var ise dest-i zer-efşân ile

17b kân-ı kerem: ĥân-ı kerem

20b mestân: bezer nergîs-i bostân

24a cevr eli çâk eyledi: pâreledi cevr eli

29a Gerd-i ĥamdan kıla baĥtum yüzün iķbâl eli pâk: Umarım cürmümü ĥarĥ

etmeğre raħmet suyuna

29b Mevc-i luţfuñdan eger: Mevc-i ihsânın ile

31b evvân: divân

- 3 Tâc-bağş-ı ser-i sulţân-ı selâtîn-i cihân
Zînet-i taht nigîn hâzret-i sulţân-ı kerem
- 4 Zıll-ı Hâk Şâh Mehemmed ki işigi göginüñ
Kem-terîn oldı râlar meh-i tâbân-ı kerem
- 5 Ayağı toprağıdur cevher-i iksîr-i hayât
Âstâni tozıdur sürme-i a' yân-ı kerem
- 6 Açılur hulkı nesîmiyle gül-i gülşen-i cüd
Pertev-i luţf-ı zülâliyle gülistân-ı kerem
- [20b]
- 7 Baħr-i Aħzar ne durur kılzüm-i cevzinde hayât
Katre-i feyzi ider ebr-i dūr-feşân-ı kerem
- 8 Kefi bir demde nişâr itmege gencüñ ' öşrin
Haşre dek vezn idemez keffe-i mîzân-ı [kerem]
- 9 Bî-kıyâs olalı ihsânlaruñ ey hüccet-i cüd
Kâtı' oldı cedel haşmuñı bürhân-ı kerem
- 10 Ne melek-hüy meliksin ki dem-i luţfuñla
Keşer-i cüd ağıdur ravza-ı Rıdvân-ı kerem
- 11 Ne kerâmet kodı Hâk zât-ı kerîmünde ki olur
Ayağuñ başduğı yir çeşme-i hayvân-ı kerem
- 12 Bulmasa nâm-ı şerefüñle şeref nâme-i cüd
Ebter olurdu kamu defter ü dîvân-ı kerem
- 13 Gün gibi şalţanatuñ topı eger irse göge
Saña şunıldı bu meydânda çevgân-ı kerem
- 14 Baħr-i cüduñ nice şerh ola ki anuñ reşhasıdur
Hâşıl-ı kân-ı sehâ mâye-i ' ummân-ı kerem
- 15 Salţanatı hil' atını kaddüñe hayât-ı felek
Râst biçmese içilmez girîbân-ı kerem
- 16 Ne kadar zer ki vire dest-i zer-efşânuñla
Harf-i zer gibi perâkendedür ey kân-ı kerem

- 17 Sım şüretde sitem şekline yazıldığıçün
 Tağıdursın anı düşmen gibi ey kân-ı kerem
- 18 Gök tenürında kırı kırş oğınur mihr ile mäh
 H'ân-ı luţfuında firāvān olalı nān-ı kerem
- 19 Kāse-i hırş toyar sofra-i ihsānuından
 Dest-i in' āmīnla 'ām olalı h'ân-ı kerem
- 20 Mihr-i cūduñ çemen-i luţfa zer-efşān olalı
 Gülşen-i dehriyüz ... mestān-ı kerem
- 21 Būy-i hulkuından urur müşg gibi dem [ki tutar]
 H'ōş-rūyuñ ile cihān bāğ-ı reyhān-ı kerem
- 22 Aħmedüñ ğam maķaşı kesdi dilin şem' gibi
 Saña rüşen diyemez hālını sultān-ı kerem
- 23 Sen Süleymānı ne dille öge bir mūr-ı za' if
 Getüre nuţka meger luţfuñıla anı kerem
- 24 H'usrevā cevri eli çāk eyledi şabrum yakasın
 Dest-gır olsa demidür baña dāmān-ı kerem
- [21a]
- 25 Midhatuñ bülbülüñi ğam kafesinde ķoma kim
 H'ayfdur tūñiye zehr ey şekeristān-ı kerem
- 26 Ekremü'l-halksın ey vāsıta-i ıkd-ı kerem
 Her le' imüñ sözün işitme budur ey şān-ı kerem
- 27 K'ul haţā kılsa n'ola 'afv-i şehensāh ķanı
 T'otalum iki elüm ķanda imiş kân-ı kerem
- 28 Ben ķara toprağum ihyā-yı memāt itmek'çün
 Yağsa cūduñ buludından n'ola nisān-ı kerem
- 29 Gerd-i ğamdan kıla bahtum yüzün iķbāl eli pāk
 Mevc-i luţfuından eger cūş ide 'ummān-ı kerem
- 30 Nice k'insān ola 'ālemde 'abidü'l-ihsān
 Nice kim ola cihān tāb' i-i fermān-ı kerem
- 31 Nice k'iklīm-i mürüvvetde geçe h'üküm ü vefā

- Nice k'eyvân-ı 'ağâda tura eyvân-ı kerem
- 32 Dest-i ihsânuñla yapıla bünyâd-ı sehâ
Pâye-i qadrüñle yücele eyvân-ı kerem
- 33 Nice kim Ka'be misâfirlerini luğf-ı İlah
Rağmet-i h'ânına her sâl ide mihmân-ı kerem
- 34 'Iyd-ı ferhundeñe qurbân ide a' dâñı felek
Sen ahibbâña buyur âb-ı nân-ı kerem
- 35 'Ömr-i haşmuñ ire târiğ gibi pâyâna
Nâmuñı nâme-i iqbâl ide 'unvân-ı kerem

-13-²⁸**Kaşide-i Ahmed Paşa Berây-ı Gâzî Sultân Mehemmed Hân 'Aleyhi'r-rağme
Ve'l-ğufrân²⁹**

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ca' dı zülfüñ kim melâhat topınuñ çevgânıdır
Yaraşur yüzüñde kim hüsn ü behâ meydânıdır
- 2 Zülf İrem bâğından irmiş hüşe-i müşgîn-^c ineb
Ruğ hıttâyı yaprağ aşmış Çîn nigâristânıdır
- 3 Sözümi eşkümler teskîn itmege gamzeñ qomaz
Yağmurı yağdırmaz ol cādū cihân fettânıdır
- 4 Açmaz zülfin ey şabâ hâl-i siyâhından kim ol
Sâye-bân-ı 'anber altında Hâbeş sultânıdır
- 5 Ey şanem zünnâr-ı fitne küfr-i zülfüñdür k'anuñ
Her kılında aşılın biñ zâhidüñ imânıdır
- 6 Ol kıyâmet kanı dün şerh itdi şehrüñ vâ' izi
Rüzgârüñ vaşl-ı cânânuñ şeb-i hicrânıdır

²⁸ Tarlan, a.g.e., s. 55.²⁹ 13/ 9b hüsnüñden: haddinden

28b cüdum: luğf u

34 a şâh-bâz-ı devletüñde: şâh-sâr-ı râyetinde hüş-neva

35a : Kise-i âmâl luğfuñ kâsesinden mümtelî

36a olup: iken

37a ol: şol

43a 'ömrüñ tâ ebed: cüdun ebri kim

[21b]

- 7 Hattı yazmış dil-berüñ çāh-ı zenaḥdānında kim
Bu hezārān Yūsuf-ı Mısrīlerüñ zindānıdır
- 8 Ey ḥayāl-i sāye-i zülfüñ bahār-ı cān u dil
Bülbülüñ ḥōş gör ki ḥüsnüñ bāğımuñ mihmānıdır
- 9 V'ey cemālüñ sāye-bānı şeh-per-i Rūḥu'l-Emīn
Aks-i ḥüsnüñden cihān yüzi cinān bostānıdır
- 10 Mülk-i dilden zülf-i kāfir-kīşīñ el çeksün kim ol
Taḥt-ı sulṭān-ı ḥayāl-i sāye-i Yezdānıdır
- 11 Sāḳiyā tır bir ḳadeḥ la' li muşaffā şun bize
Kim bu şāfi şoffada 'ays u şafā devrānıdır
- 12 Tāze ḥüsnıyyāt oḳur gül defterinden 'andelib
Bād-ı şubḥ ol defterüñ geh geh varaḳ gerdānıdır
- 13 Ğulğulinden bülbülüñ çāk-i girībān itdi gül
Ḳumrınıñ zārılığınıñ serv ser-gerdānıdır
- 14 Ger şecerden kem degülseñ sen daḫı raḳş eyle kim
Şimdi ṭāvūs-ı dırāḥtuñ mevsim-i cevlānıdır
- 15 Ğonce-i gül meyl ider āyine-i āb üstine
Ağzın açmış şan ser-i ṭūṭī Hindistānıdır
- 16 Çār-süy-ı bāğ içinde şāh-ı nergis güyyiā
Şim ü zerden zeyn olunmuş şayrafi dükkānıdır
- 17 Ḳatre-i jāleyle şekl-i lāle-i ḥamrā-yı gül
Dürr ü gevherden pür olmuş kāse-i mercānıdır
- 18 Ḳatre-i şeb-nem ki düşmişdür gülüñ ruḥsārına
Bülbül-i mestüñ nişār-ı dīde-i giryānıdır
- 19 Şāh-ı gülden ḡonce asılmış dil-i bülbül gibi
Çāk olur āḫır çü yire dehr ḥāristānıdır
- 20 Şan 'araḳdur gül cüdā düşmiş ruḥından dil-berüñ
Yā benefşe sāye-i gīsū-yı ser-gerdānıdır

- 21 Bâgda bād-ı şabâyı gülşen-ārā gösteren
Zülf-i yāruñ şemme-i büy-ı ‘abîr-efşânıdır
- 22 Hüsñ nev-rüzunda ‘uşşâkı muhayyer eyleyen
Rāstı ol serv-i dil-cünüñ gül-i ħandânıdır
- 23 Dā’imā ‘ālem cemālin gül gibi ħurrem tutan
Nev-bahār-ı devlet-i Sultān Meĥmed Ĥānıdır
- 24 Bir ħader ħadr ü ħazāra olur rāh-ı ħadrinüñ
Milketinde seb‘a-i seyyāre ser-gerdānıdır
- [22a]
- 25 Bir zükā-dıldür ki çeşm-i dīde-bān-ı āsmān
Her dem idrāk-i kemāl-i rāyınüñ ħayrānıdır
- 26 Ol ebā‘an-ced Sikender tahtına sultān olan
Ayağı toprağı Hızruñ çeşme-i ħayvānıdır
- 27 Ġāzī-i şāhib-ķırān oldur ki devrinde añun
Küfr dārü’l-cehli şimdi ‘ilm şehristānıdır
- 28 İşgi toprağı iksîr-i ħayātuñ cevheri
Ĥāk-pāyı menba‘-ı cūdum mürüvvet kânıdır
- 29 Āftāb-ı saltanatsın yürü heft-iklime kim
Tıĝuñuñ maşrıķla maĝrib tābi-i fermānıdır
- 30 Merĥabā ey sürme-i ā‘yān-ı devlet kim senüñ
Kem-terin seg-bānuña mülk-i cihān erzānıdır
- 31 Tıĝ-ı ħahruñ ħanda kim oynadı berķ-ı süz-nāk
Bir ‘azāb ebrin sürer k’anuñ ecel bārānıdır
- 32 Rüy-ı şemşîr-i cihān-girin nedendür sebz-reng
Şu yirine içdüĝi her dem çü düşmen ħanıdır
- 33 Tutmasun mı dā’imā çarĥ-ı felek çinî siper
Çünki nīzeñden şaķındıĝı ser-i Keyvānıdır
- 34 Murĝ-ı nuşret şāh-bāz-ı devletüñde ĥoš-nevā
Esb-i devlet ħayl-i ‘ālem-girüñüñ yek-rānıdır
- 35

- Sofra-ı ihsānuññ halk-ı cihān mihmānidur
- 36 Menziletde ‘umde-i tertīb-i heft-eflāk olup
Ma‘deletde zübde-i terkīb-i çār erkānidur
- 37 Hüsrevā sen ol Ferīdünsın ki ednā bendeññ
Hāk-pāyi cevher-i tāt-ı ser-i hākānidur
- 38 Germ idüp qudsileri ‘arş üzre dest-efşān iden
Midhatuñ bağında geh geh Aḥmedüñ elhānidur
- 39 Bağlıdur ğamdan dilüm ben ne diyem medhüñde kim
Nāḫka medhüş u dil ser-geşte cān ḫayrānidur
- 40 Pādşāhā şefkatüñden yir yüzi ma‘mür iken
Dād kim dil Ka‘besi ğam leşkeri virānidur
- 41 Bāğ içinde tā zümürüd taḫt ura sultān-ı gül
Al sancaḫ ḫalduran tā lāle-i Nu‘mānidur
- 42 Hürrem olsun gül yüzüñ fetḫ ü zafer taḫtında kim
‘İzz ü devlet bāğınuñ tāze gül-i ḫandānidur
- [22b]
- 43 Müstedām olsun cihān bāğında ‘ömrüñ tā ebed
Fazl gülzāri onuñ perverde-i ihsānidur
- 44 Nice kim her ‘ıyd-ı ‘ālem halkı şayfu’llāh olup
Baḫş olan ol ğün kamu maḫlūka raḫmet ḫānidur
- 45 Dā’imā ‘izz ü celāl ü nuşret ü iḫbāl ile
Hürrem ol ki ḫaşm ‘ıyd-ı devletüñ ḫurbānidur
- 46 Şehryārā ḫaşre dek Yezdān vücūduñ şehrini
‘İzzet-ābād eylesün kim devlet ābādānidur

-14.³⁰

Kaşîde-i Ahmed Paşa Berây-ı Gâzî Sultân Bâyezîd İbn Sultân
Meĥmed Hân³¹

--. / --. / .--. / --.

- 1 Her ġamzeñe ĥadeng ile biñ cān ider ŧikār
Çıkŧsa ŧikārgāhına ol Türk-i ġamzekār
- 2 Depritdügince her yaña ŧeb-dîz-i zülfini
Tolar ‘ abîr ü müŧg ile ŧahrâ vü küh-sār
- 3 Bir meh rikāb baġladı ġül-ġün-ı ĥüsnine
Cān ŧaydın aŧmaġa iki fitrāk-i müŧg-bār
- 4 Çözdi ŧaçı kemendini ol eyledi esîr
Kırdı kâŧı kemānını cān eyledi ŧikār
- 5 Meydān içinde ġamzesi atduġı oġlaruñ
Birin yire düşürmez idi ŧūĥ-ı fitnekār
- 6 Cānın hezār nāle ile ‘ aŧıkuñ gibi
İtdi niŧār tîrūñe naĥcîrūñ ey nigār
- 7 Naĥcîr oġını baġrına n’içün baŧar diyü
Kān itdür reŧkden cigerin āhū-yı Tātār
- 8 Dil ġördi oġ atarken öper parmaġuñı tîr
Düşdi ol oġuñ üstine cān eyledi niŧār
- 9 ŧayyādvār ol āhū-yı müŧġîn-kemende diñ
Oŧ oŧla itlerine nice virür intizār

³⁰ Tarlan, a.g.e., s. 94.

³¹ 14/ 10a ħaddūñe: kırdı ki

11b av içre: avlarken

12a perî: perîŧ

13a Vaŧluñ’çün raĥîbüñe yalvarduġum bu kim: N’içün raĥîbe hidmet idersin dedi dedim

15b Güldürdi: Doldurdu

16b ruĥ: yüzi

17a var ġüle: eksilür

29b ġün taħar ħulaġına bir dürr-i ŧāhvār: beyti medhimin yine ġösterdi bir bahār

30b: Her beyti medĥimün yine ġösterdi bir bahār

33b: ü yüm n’içün

- 10 Āhū komadı addūne urbān ide felek
Hūsnūn şabāh-ı ıydine bī-add ü bī-ūmār
- 11 Uşşāk bulsa dirile yerdı şikāruñı
Av içre itlerūñ görüp itdūgiy'çün firār
- 12 Dirler ki itlerūne şikār olmağa perī
Şayduñda oldı şūret-i āhūda āşkār
- 13 Vaşluñ'çün raıbūne yalvarduğum bu kim
Āhū segile avlanur ey serv-i gül- izār
- [23a]
- 14 Gūş-ı benefşeden şaın ey andelīb-i mest
Gel hūsn-i rāzın açma ki yirūñ kulağı var
- 15 Bu haste gōñlümi şora geldi hayāl-i dōst
Güldürdi kāseseñ gözümūñ dāne-i enār
- 16 Hāsetle ıkdı cānum inanmazsa sözüme
osun dehānuma ru āyīnesini yār
- 17 Didüm ki söyleseñ keremūñden ne var güle
Nāz eyleyüp didi ki zülāl aıdur mı nār
- 18 Eşküme ruumda hūn ile cedveller eyleyüp
Bu mā-cerā-yı derdümü yazdum hezār-bār
- 19 Didüm ki itdi leblerūñi çeşme-i hayāt
Didi ki būse-i der-i dergāh-ı Şehryār
- 20 Şeh Bāyezīd devletine nevbet urdı ıyd
Aldı eline sākī-i meh cām-ı zer-nigār
- 21 Devrān-ı ayş u vaqt-i arabdur ki āleme
El virdi pāy-būs-ı cihān-dār-ı rūzgār
- 22 Hem devletūñi hem seni gösterdi rūz-ı ıyd
Üç ıyde irmişüz bugün ey fazl-ı Kırdgār
- 23 Sākī piyāle şun ki bu ıyduñ şafāsına
Eşküme bitürdi berg-i hazān içre lālezār
- 24 Hey'etde nal-i esbūne benzer hilāl-i ıyd

- Anuñ'çün āsmān anı idindi gūşvār
- 25 Beñzer ki kāse şunmağa ħ̃ānında 'ıyduñuñ
Reng itmiş ellerini güzeller gibi çenār
- 26 Eşcāra cümle cāme-i zerrīn ge[yürdi] bād
Tonanuben şalınmağa 'ıydūñde bendevār
- 27 Cūduñ bahārı şöyle dūr-efşānluğ itdi kim
Bezmi ħ̃azānda sebzeze zer şaçdı berg ü bār
- 28 Dest-i nihāli pūr-zer-i sürĥ eyledi ħ̃azān
Gördi ki el götürdi du'āñ ile şāĥ-sār
- 29 Muṭrib terāne başla ki bağ-ı zamānede
Her gün taqar qulağına bir dürr-i şāhvār
- 30 Nazmum 'arūs-ı ġayretine dehr-i pīre-zen
....
- 31 Şāhā kapuñda şol qadar oldı fezā'ilüm
Kim medĥūñ olmasa baña eş'ār olurdu 'ār
- [23b]
- 32 Silmezseñ āstīn-i keremle gözüm yaşın
Dāmen gibi ayaqlara düşdüm zelil ü ħ̃ār
- 33 Ĥ̃ār itme şol quluñı ki anuñ söz gevherin
İqbāl götürür gūş-i rüzgār
- 34 Nice ki reng-i 'āşıq u bŷy-i nigārdan
Görine yir yüzünde ħ̃azān ile nev-bahār
- 35 Baĥtuñ bahārı 'ömr-i 'adūñı ħ̃azān idüp
Dest-i zamāne 'ıyduña olsun güher-nişār
- 36 Bir qadre ir ki cihānda her çākerūñ ola
Sultān-ı yem-yemīn ü şehensāh-ı kān-yesār
- 37 Yā Rab çü sözi menba'ı āb-ı ħ̃ayātdur
Ĥ̃ızr-ı zamāne gibi ola 'ömr-i bī-şümār
- 38 Hem taĥt-ı pāydār ola hem tācı ser-firāz
Hem qadr-i kām-baĥş ola hem baĥtı kām-kār

-15-³²

**Kaşide-i Necatî Beg Der-na' t-i Nebî ve Çehâr Yâr-ı Güzîn Berây-ı Sultân
Bâyezîd Hân 'Aleyhi'r-rahme³³**

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Şu söz kim ola mişâl-i kelâm-ı ehl-i kemâl
Selâsetinde hacil ola selsebîl-i zülâl
- 2 Şu söz ki zemzeme-i âhirü'z-zammân ola ol
Gönülde cân gibi şaklaya ehl-i vecd ü hâl
- 3 Sezâ durur k'ola bezl-i medâyiḥ-i Aḥmed
Şenâ vü mekrümet ü maḥmidet 'aleyh ü al
- 4 Vücüdîdur vireñ âḥir zamâna zîb ü şeref
Nite ki 'ıyd-ı hümâyûn evvel [meh-i] şevvâl³⁴
- 5 Cihâna geldi büleñ itdi dînüñ eyvânın
Revâḳ-ı tākımı Kisrîlerüñ idüp pâ-mâl
- 6 Açıldı nefḥa-i aḥkâm ile gül-i ümmîd
Seçildi pertev-i İslâm ile ḥarâm ü ḥelâl
- 7 'Ale'l-ḥuşuş bu tertîb ola kıyâmete dek
Zihî nihâyet-i ḳudret kemâl-i istiḳlâl
- 8 Egerçi yir göbegidür Ka'be cihâna şeref
Ki Çinde nâfe ile bulur i' tibâr ğazâl

³² Tarlan, A. N. (1992). *Necatî Beg Dîvânı*, Akçağ Yayınları, s. 44.

³³ 15 / 2a zamân: Bu kelime mecmûada şeddeli yazılmıştır ve Dîvân'da da "zammân" şeklindedir. Veznin aksamaması için kelime *zamân* şeklinde alınmıştır.

8a Ka'be-i: Ka'bedür

10b şerîfün: lâtifün

15b istiḳlâl: istiḳbâl

17a: giyer

18a ḥiḍmetüñ: ḥiḍmeti

19b ümmet: ḥazret

25b 'âleme: âdem

27b Žâyî-i: Žiyâ vü

38b ḥaḳîḳat vücûdum oldı ḥayâl: vücûdum ḥaḳîḳat oldı ḥayâl

43b zerresi: tırrası

58b gündür: penc ü

Dîvân'daki 13. 25. 32. 36. 40. ve 72. beyitler mecmûada yoktur.

³⁴ Mısraın vezni aksamaktadır.

- 9 Senüñle buldı şafâ Ka‘be yâ Nebiyya’llah
Senüñ’çün itdi bu halkı Müheymin ü müte‘âl
- 10 Yiri gögi yaratırken eyâ bihîn-i beşer
Hudâ bilür ki vücūd-ı şerîfün idi mâ
- [24a]
- 11 Tapuñı eyledi ‘âlemde şâhibü’l-mi‘râc
Zihî ‘inâyet-i Perverdgâr celle celâl
- 12 Misâfir-i şeb-i istrî muķim-i *ev-ednâ*³⁵
Saña dinildi saña merħabâ te‘âl te‘âl
- 13 Du‘â gibi çıkarup bir nefesde gökyüzine
Yine yir ehline rahmet gibi ider inzâl
- 14 O gicede güher-i şeb-çerâğ toķsan biñ
Müzeyyin oldu nübüvvet kulağına fi’l-ħâl
- 15 Ser-â-ser eyledi ser cümle enbiyâ ta‘zîm
Temâmet eyledi ervâh-ı kuds istiklâl
- 16 Çü buldı kabza-i kudretde *Kâbe Kavseyn*³⁶
Murâd-ı tîrine itdi ‘inâyet ü per ü bâl
- 17 Karañu [giyer] şeb-i mi‘râc ü Hâzret-i Ka‘be
Mişâl-i mürşid-i kâmil muħaşşılı’l-amâl
- 18 Ğarâzları bu ki maķbül-i ħidmetün olalar
Hemîşe bâr-geh-i Kibriyâda mişl-i Bilâl
- 19 Gel ey ħulâşa-i kevneyn ü faħr-i maħlûķât
Ĥabîb-i ümmet-i Bârî mu‘în-i ümmet-i dâl
- 20 Ne şübhe faħr-i rüsül efđalü’l-beşer sensin
Cemî‘-i kevn ü mekân zerre zerre şâhid-i ħâl
- 21 Nübüvvetüñe şehâdetler itdi dört kitâb
Egerçi şâhid-i şer‘ ikidür bilâ-işkâl

³⁵ Kâbe kavseyni ev ednâ: “Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar, yahut daha az kaldı.” (Necm, 53/9)

³⁶ Kâbe kavseyni ev ednâ: “Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar, yahut daha az kaldı.” (Necm, 53/9)

- 22 Başiretiyle tapuñ şayrifi felek şunduk
Kelām-ı münzel-i Bārī içinde ‘ukde-i lāl
- 23 Saña mütāba‘at için kıyāma tırdı şecer
Rükū‘a vardı sipihre sücūda indi cibāl
- 24 Şehīd eyledi küffār-ı dürr-i dendānuñ
Cemī‘-i ehl-i vücūd oldı gayretiyle helāl
- 25 Elif kıyām ü rükū‘ oldı dāl secde-i mīm
Namāz kııl ki namāz oldı ‘ayn-i ‘āleme dāl
- 26 Tevaḳḳuf itdi güneş gülle bān ḥuşūşunda
Tabī‘atında var iken bu deñlü isti‘cāl
- 27 Ža‘if ümmeti zulmetde ḳomamağ için
Žāyī-i nūruñ ile ‘arş ü ferş māl-ā-māl
- 28 ‘İzāruñuñ ‘araḳından eşer durur ne ‘aceb
Çemende bülbüle güller iderse gunc u delāl
- 29 Bu nükte-i enā emlāḥ bu ḥüsn-i kendüm gün
Hemīşe berrle bahre irürdi berr ü nevāl
[24b]
- 30 Şu demde kim ese kıble yeli diyāruñdan
Bahār olur açılır her çiçek sefid eger āl
- 31 Gel ey sa‘ādet-i faḳr ile faḥr iden ḥāce
Şefā‘ātüñ durur ümmet içinde res’ü’l-māl
- 32 İki cihānda şu bed-baḥt eyledi noḳşān
Ki māl üstine kef geçdügin şandı kemāl
- 33 Muḳaddem olsa ne tañ noḳtadan mücerreddür
Hisāba gelse bir olmaz egerçi va’llāhi zāl
- 34 Seni ‘ibāret-i levlāke vü nükte-i ḳudsi
Güneşden eyledi rüşen ne ḥācet istidlāl
- 35 Hidāyet-i Ahadi mürşid olmadı yoḥsa
Bilürdi ḳadrüñi bu-cehl-i nā-pesend fi‘āl

- 36 Eyâ güzîn-i beşer sen habîb ü ben ‘acemî
Veyâ emîn-i zamân sen faşîh ü bendeñ lâl
- 37 İre mi pāye-i medhūñe dest-i nātıkanıñ
Taqa mı degme denî ‘arş sākına halhāl
- 38 İdemedüm ser-i gīsūñı kıl kadar ta‘ rîf
Bu ārzūda haķıķat vücūdum oldı hayāl
- 39 Medāyihünde kıatı ihtiyārsuz olurn
Bilürken olduĝın ıtnāb mūcib-i imlāl
- 40 Şeref degül mi ki nām-ı şerîfüñi añanı
Hezār cehd ile iblîs idemeye izlāl
- 41 Şu resme ümmet arasında dōstlar var kim
Tāvāfa gelse ider Ka‘be añı istikbāl
- 42 ‘Ale’l-ħuşūş Cenāb-ı bülend-i Şiddıķı
Ki buldı anuñ ile dîn-i Aħmed istikmāl
- 43 Kim ola bir daħı mānend-i Ĥazret-i Fārūķ
Ki zerresi ola dîn ‘arızına zülf-i cemāl
- 44 Emîr-i memleket-i ‘ilm ü ĥilm Zi’n-nūreyn
‘İbādetinde bulunmadı zerrece ihmāl
- 45 Yegāne Ĥaydar-ı şafder-i ĝazanfer-i Bārî
‘Alî ki nām-ı şerîfi olur mübārek-fāl
- 46 İki güher ki Ĥasendür biri Ĥüseyn-i şehîd
Kim anlaruñ da iderdi zamāne def‘-i melāl
- 47 Bebekleri durur İslām gözinüñ ikisi de
Ĥoşā sipîhr-i sa‘adetde rüşenān-ı celāl
- 48 İlāhî āline aşhābına bi-ecma‘ him
Hezār-pār şalavāt ü selām ola irsāl
- [25a]
49 Ümîddür ki her üftādei unutmayalar
Budur murādı cihān halkınuñ ‘ale’l-icmāl

- 50 Biri de bende kim oldum esir-i nefis-i deni
Ġarîk-i baħr-i günāhum refîk-i rāh-ı dālāl
- 51 Günāh yükleri başdı yüzüm düşüp dururun
Şefā‘ at eyle kayırmaz kemīnenüñ elin al
- 52 Şefā‘ atüñ demidür geldi yā Resūlallāh
‘ İnāyet eyle ki gelmez ‘ ināyetüñe zevāl
- 53 Sulardan eyleme ben çakerüñi kim anlar
Tarîk-i Hākka mu‘ ānid dālālete meyyāl
- 54 Faķır [isem] n’ola şevkuñ içümde toptoludur
‘ Aceb mi olsa reyāhin ile kabūl-i sıfāl
- 55 Biñ ise medħ idiciler Necātīdür biridür
Kuluñ nihāyeti yoķdur biñüñi gör birin al
- 56 Ümīddür ki şefā‘ at elini çekmeyesin
Cezā gününde diğer-gün olur ise aħvāl
- 57 Baña düşen bu ki yelem yoluña yumuşuña
Gerekse cennete gönder gerek cehenneme şal
- 58 Cenāb-ı hātif-i ğaybīden irdi cāna ħitāb
Ki ey netice-i gündür çehār ü hefte vüsāl
- 59 Delīl-i vāziħ-i rüşen degül midür bu kim
Hużūr-ı ümmet için ol şefi‘ yevm-i su ’āl
- 60 Muķarrer eyledi bir pādşāha devleti kim
Umūr-ı şer‘ adan ayruğın eyledi ibtāl
- 61 Sipihr-i mertebe Sultān Bāyezīd ol kim
Siriştedür hüner ile zihī firişte-ħışāl
- 62 Şu deñlü dīn ile dünyāya virdi renk kim
Begendi Kādīr-i Settār İzid ü Müte‘ āl
- 63 Ġanī durur kenef-i devletinde bāy ü gedā
Denī durur şeref-i ‘ izzetinde cāhla māl
- 64 Der-i ğazāda durur bi’l’ -aşıyyi ve’l-ebğār
Reh-i veğāda durur bi’l-ğaddi ve’l-aşāl

- 65 Cemî^ç emrde Qur'ân ile müşâveresi
Zihî kemâl-i ta^ç ayyün asâl-i istidlâl
- [25b]
- 66 Aña ra^ç iyyet olup Muştafâya ümmet olan
Muğarrar iki cihân devletine buldı vişâl
- 67 Bu cümle ^ç âlemüñ oldur du^ç âsı cânla kim
Bu intizâm ola haşre dek berîn minvâl
- 68 Müsâ^ç adet ide ^ç ömrine dîn-i haqq-ı Resûl
Müsara^ç et ide emrine ihtimâm-ı recâl

-16-³⁷

Kaşide-i Necâtî Beg Berây-ı Merhûm ü Mağfürlehe Sultân Bâyezîd

^ç Aleyhi'r-rahme³⁸

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Himmet ideli ^ç ârız-ı dil-dâra haţţ u yâr
Meşhûr oldı âb-ı hevâ ile nev-bahâr
- 2 Gülzâra gel ki kevşer-i bâğ u nesîm-i şubh
Emvât-ı hâki itdiler ihyâ Mesîhvâr
- 3 Luţf âyetini süsen-i çinî-devâtle
Yazdı çemen şaĥâ'ifine şun^ç -ı Kird-gâr
- 4 Berfüñ gümüñ varaĥlarını ĥall idüp hevâ
Cedvel çeker şaĥife-i gülzâr cüy-bâr
- 5 Tonatdı gül ^ç arūsını meşşâte-i nesîm
Âyîne oldı âb-ı revân şâne oldı ĥâr
- 6 Eyledi lâle dâğ eteginde buĥûrlar
Yaĥdı hevâ eliyle şaĥâyıĥ yaĥada ĥar

³⁷ Tarlan, a.g.e., s. 64.

³⁸ 16/ 1a Himmet ideli ^ç ârız-ı dil-dâra haţţ u yâr: Zî ^ç âlem-i huçeste zihî mevsimi bāhār

1b Meşhûr oldı âb-ı hevâ ile nev-bahâr: Kim bād hōş nesim durur âb hōş-güvâr

5a Tonatdı: Zeyn etti

10a ġama iş bu demde kim: ġam üstüne şimdi kim

35b bahârla nitekim şaĥn-ı sebzezâr: bahâr-ı ĥulkuñ ile doldu her diyar

37a dergehünde: devletünde

38b ^ç izzetünde: dergehünde

- 7 Gül âteşiyle rüşen olupdur cemâl-i bâğ
Nite ki cām-ı bâde-i nâb ile rüy-ı yâr
- 8 Od düşdi bâğa gel berü yağma maḥallidir
Esbâb-ı ‘ayşdur alagör sen de yâdgâr
- 9 Cennetde gice olmaduğın istimâ‘ idüp
Kaşd itdi kim uzun gice-i maḥv ide bahâr
- 10 Gâlib gerek neşât-ı ğama iş bu demde kim
Günden güne ziyâde olur leylden nehâr
- 11 Alâm-ı cevri devr ile ey nâ-tüvân olan
Gitmek gerekse ḥâṭır-ı ‘âṭırda inkisâr
- 12 Sürünü sürünü şu gibi sebzezâra git
Düşe dura şabâ gibi gel gülsitâna var
- 13 Göñli kararı gitmeye kıla içinde dâğ
Şunlar ki bâğı lâle gibi itmez ihtiyâr
- 14 Gördüm seherde gülşene uğradı bād-ı şubḥ
İki büküldi didi çemen idüp i‘tizâr
- [26a]
- 15 Yüzümi başa geldüñ bu ben fütâdei
Toprağdan götürdüñ eyâ bād-ı müşg-bâr
- 16 Gülşen yolında mest bulup nergisüñ şimâl
Kaşdı ‘imâmesini urup çeşmüme ğubâr
- 17 Ol korğudan görünmez olupdur şimâl kim
Şala ḥabâb ḥabsine inşâf-ı Şehryâr
- 18 Şâh-ı bülend-mertebe Sulṭân Bâyezîd
Mâh-ı nücüm-kevkebe mihr-i felek-medâr
- 19 Ey h’ân-ı şevketine hümâ-yı zafer meger
V’ey bâz-ı himmetine cihân kem-terîn şikâr
- 20 Her tende luṭf-ı merḥameti cân gibi revân
Her yirde rây-ı pâki ḥıred gibi kâmkâr

- 21 Aḫter gözini rāy ile açsa kuḫl-i ŧeb
Tā ḫaŧr mīl-i mihr ile kōr itmeye nehār
- 22 Oldı raŧad sipihr ü suḫurlāb āftāb
Tā irtifā^c -ı ḫadrūñi tīr eyleye ŧümār
- 23 Gūy-i zemīni ḫapladı gerdūn gibi tamām
Sīmurġ-ı ḫadri ŧeh-per-i ^c adl ile beyzāvār
- 24 Çekdi ḫılıcı seyl-i ḫavādiŧ yolına sed
Mülküñ esās oldı felek gibi üstüvār
- 25 ŧaḫlar cihānı hāriŧ-i inŧāf-ı ŧehryār
Min ba^c d ey sipihr gerekmez bu nüh-ḫiŧār
- 26 Ey tāc-dār mülk-i cihān begleri senüñ
ḫapunda ḫuluñ olmaġla ider iftiḫār
- 27 Uŧ el dege ayaġuña yüz urmaġa diye
Çeker ḫapuñda ḫayŧer ü Faġfūr intizār
- 28 ŧehler piyāde ruḫ yire ḫorlar olalıdan
Sen naḫ^c -ı salḫanatda murād atına süvār
- 29 Çin ü ḫıḫāya vara gör[üñ] tevḫi^c nāfizüñ
Baŧ üzre yiri var nitekim zülf-i tāb-dār
- 30 Yere düşürmeyüp ḫapıŧur tütüyā gibi
Kuḫl-i ġubār-ı dergehüñ a^c yān-ı rüzġār
- 31 ḫūrŧid nūr kūh-sükūn fi'l-meŧel senüñ
^c Ahdüñdeki vefā ola ḫab^c uñdaki vaḫār
- [26b]
- 32 Gitdi zālām-ı ŧirk ideliden ŧeref göġi
Māh-ı livā-i ḫadrūñi ġün gibi āŧkār
- 33 Olsa revāne ŧarŧar-ı ḫahruñ ^c adū-yı mülk
Deryā-yı memleketden ide ḫas gibi kenār
- 34 Tīrūñ ^c uḫābı ceng ġüni ŧadr gözedür
ḫāk-i ḫākire konmaġa ider meġer ki ^c ār

- 35 Hāk-i haķır terbiyetüñle bulur vücūd
Bād-ı bahārla nitekim şaĥn-ı sebzezār
- 36 Şimdiden girü götürse revādur şudā^c -ı gül
Būy-ı bahār-ı ĥulķuñ ile tıldı her diyār
- 37 Gülzār-ı dergehüñde cihān ĥalķı Husrevā
Gül gibi güldi bir benüm iden hezār zār
- 38 Gūş it fiġānum ey gül-i ĥandān ki yaraşur
Güüzār-ı ^c izzetüñde Necātı gibi hezār
- 39 Virsin zamāne destüñe nev nev gül-i murād
Her şubĥ-dem ki açıla bu köhne mergzār
- 40 Ser-sebz ü ĥurrem ola gülistān-ı devletüñ
Devr itdüġüñce bu yedi dolāb-ı bī-karār

-17-³⁹

Ķaşıde-i Necātı Beg Berāy-ı Sulţān Maĥmūd Veled-i Sulţān Bāyezīd Ĥan⁴⁰

³⁹ Tarlan, a.g.e., s. 85.

⁴⁰ 17/ 2b: kim

5a Görinür sebz-i felek tūġı-i la^c līn minķār: Sürh minķār edindir tūti-i ser-sebz-
i felek

7a kim zūhre: zen-i dehr

8a Şeb-i: Rūz-ı 9a kim virür: demidür

11b şabūĥiye: şabūĥuna

12a oldı: irdi

17a gelse: inse

17b girse: binse

18b kimsenenüñ ĥāġırına: ĥāġırına kimsenenüñ

19a Āb-ı aĥkāmı revān oldı basıġ-ı ĥāke: Tīb-i ahlākı havāsı ile cinān oldu
cihān

19b ^c Āleme virdi şafā niteki firdevse: Cāri aĥkāmı suyu niteki cennetde

25b ĥışāl: cemāl

28a seni bu: olalı sen

28b Şaldı şāĥ eyleyüben çünki Ĥudā-yı müte^cāl: Faķr mülkini ġınā leşkeri
ķıldı pā-māl

29a vücūduñ: nazīrūñ

29b ide kim ki vücūduñ: edelüm ki vücūda

31b yüzüne: ruĥuna

32b muĥāl: me³al

33a yar: dil

33b ola:egri

36a luġfunuñ ol: luġfuñdan

- ..-- / ...- / ..-- / ...-
- 1 Nûn ile ‘ayna şebîh olduğu’çün oldu hilâl
İntihâ-yı ramazân evvel-i ‘ıyd-ı şevvâl
- 2 Zer ile levh-i zebercedde yazıldı bir lâm
Ramazânuñ otuz olduğına tâ [kim] ola dâl
- 3 Tâyir-i ‘ıyd-ı hümayûnı şikâr eylemeğe
Şâh-bâz-ı felek açdı yine zerrîn-çengâl
- 4 Şeh-per-i Rûhü’l-Emîndür ki Cenâb-ı Hâkdan
Müjde-i rahmet için hâlka gelür açup bâl
- 5 Görinür sebz-i felek tûtî-i la‘lîn minķâr
Olalı şâm-ı siyeh Hind diyârına mişâl
- 6 Şafağ odına şalar na‘l-i hilâli eyyâm
Ki bula şâhid-i ‘ıyda bu füsûn ile vişâl
- 7 Şafağ u mâhı gören şöyle şanur kim zühre
Pâyına yakdı hınâ sâķına taķdı hâlhal
- [27a]
- 8 Mâder-i dehr yine tıfl-ı mehûñ parmağın
Şeb-i ‘ıyd oldu diye eyledi hınnâ ile âl
- 9 Şafağ u mâhuñ işârâtı budur kim virür
Elüñe sâğar-ı zerrîn ü mey-i gül-reng âl
- 10 Devr el virmiş iken yürüt ayağı sâķî
Baş açık nüş idelüm nâm ile señi şuya şal
- 11 Göñlümüz rüşen ider zulmet-i gamdan yâ Rab
İrresin zerrece hürşid-i şabûhiye zevâl
- 12 Rûz-ı ‘ıyd oldu gelüñ ‘işrete ağaz idelüm
Dün harâm idi yeme içme bugün oldu helâl
- 13 Göñül eyyâm-ı tarab geldi huşûşa begümüz
Şeh-i Cemşid-fer ola meh-i hürşid-cemâl

38a yirle: böyle

42a nite: nice

43a ‘ızz ü: taht-ı

Divân’daki 10 ve 36. beyitler mecmûada yoktur.

- 14 Gevher-i dürc-i siyâdet melikü'l-mülk-i kerem
Ahter-i bürc-i sa'âdet şeh-i ferhunde-ıhışâl
- 15 Cân-ı maşşûd-ı cihân Hazret-i Sulţân Maḥmûd
Zâtını eşref-i ḥalk itdi Hudâ-yı Müte'âl
- 16 Südde-i şalţanatı kıble-i eşraf-ı kirâm
Merkez-i ma'aleti Ka'be-i 'izz ü iclâl
- 17 Bezmine gelse ḥâcil ola gide Şâh Kubâd
Rezmine girse meşâf idemeye Rüstem-i Zâl
- 18 Şaçalı 'adli şuyın mülke sitem yelinden
Konmadı kimsenenüñ ḥâtırına gerd-i melâl
- 19 Âb-ı aḥkâmı revân oldu basîṭ-i ḥâke
'Aleme virdi şafâ niteki firdevse zülâl
- 20 Degme bir şâḥ-ı za'ife zararı degmemege
'Adli devrinde yemîn ile girür bâğa şimâl
- 21 Ey ki bârân-ı 'atâyân ile yem bir kaçre
V'ey ki mîzân-ı vaḳâruñda cebel bir mişḳâl
- 22 Şâye-i 'adlün ile ḥalk-ı cihân âsüde
Mâye-i bezlün ile ehl-i zamâne ḥoş-ḥâl
- 23 Şalalı 'adlün eli mirveḥa-i aḥkâmı
Ḥ'ân-ı emn üzre te'addî megesi açmadı bâl
- 24 Şıyt-ı 'adlünle şeref bulalı şahrâ-yı cihân
Hem-dem olup şalınur şîr-i jiyân ile ğazâl
- 25 Kaḅı bir sencileyin şalţanat atına süvâr
Şeh-i ferhunde-ıhışâl ü melik-i Ferruḥ-fâl
- [27b]
- 26 Gelmedi gelmeyiser döneli dolâb-ı felek
Şalţanat bâąına ḳaddün gibi bir tâze nihâl
- 27 Tal'atün nûrı ile bedr [ü] hilâl-i ümmîd
Devletün şuyı ile sebz-i nihâl-i amâl

- 28 Şehryārā seni bu luṭf-i kerem kişverine
Şaldı şāh eyleyüben çünki Ḥudā-yı müte‘āl
- 29 Mümteni‘dür ki vücūduñ getüre devr-i felek
Farz ide kim ki vücūduñ gele her emr-i muḥāl
- 30 Ḥusrevā devletüñüñ şem‘ine pervāne güneş
Serverā rif‘atüñüñ mihrine bir zerre cibāl
- 31 Şāhid-i memleketüñ ḥaylice zībā görünür
Vireli sāye-i çetruñ yüzüne revnaḡ-ı ḥāl
- 32 Şimdiden kıldı umūrun saña tefvīz-i felek
Lā-cerem ‘aḡlı olan kişi ider fikr-i me‘āl
- 33 Başını kes dilini yar şū kişinüñ kim ola
Zāhiri toḡrı ḡalem gibi içi ola çü nāl
- 34 Zātuñi tāze vüṭer ṭutmaḡ içündür bu felek
Ne tereddüd ya reyāḥin’çün olmaz mı sıfāl
- 35 Döndi ol devr ki bu çarḡ-ı denī-perverde
Her faşihüñ dili süsen gibi olmuş idi lāl
- 36 Şekker-i şükrüñ ile āyīne-i luṭfinuñ ol
Ṭūṭī-i ṭab‘ söze başlamaḡa buldı mecāl
- 37 Açdı dil medḡüñ ile genc-i ma‘ānī ḡapusu
Rūşen oldı bu ki söyledür imiş issını māl
- 38 Selsebīl-i suḡanum yirle revān görür ise
Aḡup aḡzı şuyı taḡsīn ide Selmān ü Kemāl
- 39 Būlbūl-i tab‘-ı ḡōş-elḡānuma aḡsent ki olur
Naḡamātıyla ḡūlistān-ı cihān māl-ā-māl
- 40 Ḡālībā vaż‘ olalı bu şadef-i sīm-ābı
Dizmedi rişte-i naḡma kişi bu resme le’āl
- 41 Oḡusun medḡüñi ḡapuñda Necātī bendeñ
Yaraşur Ka‘be ḡarīminde nevā ḡılsa Bilāl

42 Nitekim mäh ola gâh hilâl ü geh bedr
Nice kim devr ide bu çarḥ-ı muḳalleb-aḥvâl

43 Olasın devlet ile ʿizz ü saʿâdetde muḳîm
Nâşır u yâr muʿâvin ola Ḥaḳ Celle Celâl

[28a]

-18-⁴¹

**Ḳaṣîde-i Zâtî Berây-ı Sultân Selîm ibn Bâyezîd Ḥân ʿAleyhi'r-
rahme⁴²**

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Bir gümüſden ḳalʿ adur maḥbûs olupdur anda âb
Urdı zerrîn-ṭop ile feth itdi anı âftâb

2 Bâd-ı âba bir beſâret-nâme taḥrîr eyledi
Yüz ſuyıyla ſehr-i büstâna revân irgürdi âb

3 Ḥalk-ı ſehr-i büstân didi yüzümüz ſuyıdır
Gel ſafâ geldüñ sarây-ı ḥavza gir ey kâm-yâb

⁴¹ Kurtoḡlu, O. (2017). *Zâtî Dîvânı-Gazeller Dışındaki Şiirler (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı (e-kitap), s. 82. 56164,zati-divânıpdf.pdf (ktb.gov.tr), Eriſim Tarihi: 06.03.2023.

⁴² 18/ 1a Bir gümüſden ḳalʿ adur maḥbûs olupdur: Ol gümüſden ḳalʿ a kim olmuſdı maḥbûs

1b Urdı: Geldi

3a ſuyıdır: ſuyı sen

4a bir mâʿî mevc: pür-mevc mâʿî

7b laʿl-i: levḥ-i

9b güldi açıldı: açıldı cümle

11a ſabrını: cündini

12a ḥüsn: mest

14a çanağından: çanağında

17a ʿaşka pâreʿçün: derd ile

18b Her dem anuñ döne döne: Döne döne her dem anuñ

19a bir ḥarâret: ſuya boğıldı ſabâ

20a ʿaskeri: ſâdî

22a senden: andan

25a laṭîfi: zarîfi

26a olur: olup

32a görüp: tutup

34a ḳahr: zaḥm

35a mülk: fülk

36a ḳılsañ: itsen

38b ḳaṭre: pâre

40b itdügince: eyledükçe

Dîvân'daki 7. 27. 28. 34. 36. 37. ve 40. beyitler mecmûada yaktur.

- 4 Egnine bir mâ'î mevc şof virdi bād anuñ
Kim yaqasına gümüşden dügmeler dizmiş habāb
- 5 Cem' olup ezhār şehr-i bāğı hōş tonatdılar
Halk āgāh oldu kim hışn-ı şitā olmuş harāb
- 6 Bir yeşil nāzük kaṭife aldı geldi sebzezār
Lāleler zeyn itdi reng-ā-reng vālā bī-hisāb
- 7 Kōdi nergis şahn-ı sīmīn içre bir zerrīn-kaḏeḥ
Lāleler la' l-i zeberced üzre dōkdi la' l-i nāb
- 8 Çār-süy-ı bāğı seyr it kim dükān-ı gülşeni
Lü'lü'-i lālā ile zeyn itdi şarrāf-ı şehāb
- 9 Gördiler bir göñli açuḡ yārdur gülşen aña
Goncelerle gül gibi güldi açıldı şeyḡ ü şāb
- 10 Anda bunlar cem' olup bir bezm-i 'ālī ḡurdu kim
Dōne dōne çevrilür ol bezm-i germāye kebāb
- 11 Tēvbe vü şabruñ şıyup şabrını la' līn topla
Gonceler zūhd ü şalāḡuñ ḡal'asın ḡıldı harāb
- 12 Cām-ı gülden ḡüsn olup bülbul terāne başladı
Sāğarı kec tıtdı nergis gözlerini aldı ḡ'āb
- 13 Bülbulüñ feryādı tıfl-ı ḡonceye virdi şudā'
Dāye-i ebr anuñ içün başına sürer gül-āb
- 14 Sūsenüñ çinī çanağından şarāb-ı şeb-nemi
Çekdi zerrīn-cāmıla germ olsa tañ mı āftāb
- 15 Oḡıdı bir şı' r-i ḡarrāyı revān ol bezmde
Rüy-ı maḡbūb-ı belāḡatden açup bülbul niḡāb
- 16 Pā-bürehne ḡāke başmışsın ḡadem ey āftāb
Yine gökde istedüḡün yirde bulmuşdur türāb
- 17 Derd-i 'aşḡa pāre'çün Ferhād dermān istedi
Merg irişdi tişenüñ aña zebānından cevāb

[28b]

- 18 Reşk-süz-ı sîne nâra bir Һarâret virdi kim
Her dem anuñ döne döne üstine ağlar kebâb
- 19 Bâd-ı âhum ğayretinden bir Һarâret ü
Bir ğümüşden türbe yaptı üstine anuñ Һabâb
- 20 Taşra Һaldum Һal‘ a ‘ askeri Һapusın yaptı ğam
Ğönlümü bir seng-dil yıkdı Һatı Һâlüm Һarâb
- 21 Hey di bi‘llâhi kerem Һıl ğamze-i cellâduña
Cânına her bî-günâhuñ Һılmasun cânâ ‘ azâb
- 22 Yoğsa senden varup ol şâha şikâyet eylerüm
Һavf-ı Һahrından düşüpdür mülk-i çarğa ıztırâb
- 23 Zübde-i te ‘şîr-i encüm mâh-ı burc-ı saltanat
Һazret-i Sulţân Selim-i kâm-bîn ü kâm-yâb
- 24 Müşteri-rây u ‘ Uţârid-fiţnat u Mirrîğ-çeşm
Mihri Zühre ‘ işret ü Keyvân-te‘ennî meh-şitâb
- 25 Çengi-i bezm-i şerîfi Zühre-i Keyvân-mağal
Hem-dem-i yâr-ı laţîfi Һürî-i cennet-cenâb
- 26 Düşmene bir pâre od olur Һıkarsa tiğuñı
Bir yanar oddur hemân ğüyâ ki bulur iltihâb
- 27 Ey felek-rif‘ at görinen gerd-i Һaylũñ şanma kim
Ğeldüğũñ görüp saña ta‘ zîm ider Һalkup türâb
- 28 Serverâ bir pâdşâh-ı mülk-i ‘ izzetsin ki sen
Ğadrũñ ordusunda bir çâder bu çetr-i bî-ţınâb
- 29 Fetğ bir câmi‘ dür anda nîze-i cündũñ menâr
Aña bir mihrâb-ı Һavsũñ miğfer-i leşker Һıbâb
- 30 Dest-i Һudret uçurupdur çarğ şanma görinen
Serverâ Һammâm-ı şehr-i rif‘ atũñden bir Һabâb
- 31 Һoş Һıkarur dem-be-dem Һaşr-ı hevâya âbı ol
Hendese ‘ ilmin meğer râyũñden öğrendi şehâb

- 32 Bî-günâhı ‘ahd-i ‘adlũnde görüp incitmez ol
Bir delũkanlu ħarâmî kimsedür gerçi şarâb
- 33 Başı anuñ ħadrlle eflâke irür gün gibi
Aña kim bālĩn ola ol sũdde-i devlet-me’âb
- 34 Luţf idüp ħahr-ı ‘adũ-yı teşne-diller aĝzına
Tamladur peykân-ı tĩrũñ dem-be-dem bir ħaţre âb
- 35 İrse bād-ı şefħatũñ mũlk-i vücũd-ı mücrime
İtmeye anı ħarĩħ emvâc-ı deryâ-yı ‘azâb
- [29a]
- 36 Merħamet kılsañ yiridür Zātĩ-i bĩ-ħâreye
Çarħ anuñ dũne dũne baĝrın itmişdür kebâb
- 37 Şöyle rengĩn itdi kim kân-ı şehâñuñ vaşfını
Ķıpħızıl oldu ħayâdan görüp anı la‘l-i nâb
- 38 Şerbet-i şĩ‘rin gören aĝlar şafâsından revân
Tamladur tatlu yürek yaħar diyü bir ħaţre âb
- 39 Ol ħarĩbe luţf kıl saña du‘âlar eylesün
Kim ħarĩb olanlaruñ olur du‘âsı müstecâb
- 40 Ķal‘a-i firũzeden dâ‘im bir altun-ţop ile
Ol gũmişden ħal‘ayı feth itdũgince âftâb
- 41 Âftâb-ı ‘ömrũne hergiz zevâl irgürmesin
Muħkem ide Ħaħ vücũduñ ħal‘asın ey kâm-yâb

-19-⁴³

Ķaşĩde-i Ħayâlĩ Beg Berâ-yı Sultân Süleymân Bin Selĩm Ħan

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Livâ-yı mâhı çü dikdi sipihre ħusrev-i zeng
Sipâh-ı encũm ile tũldı lâjiverd-evreng
- 2 Bırakdı vâdĩye kendin ħazâle-i ħũrşĩd
Olunca ħulle-i Ķâf⁴⁴ üzre âşħare peleng

⁴³ Tarlan, A. N. (1992). *Ħayâlĩ Dĩvânı*, Akħaĝ Yayınları, s. 35.

⁴⁴ 19/ 2b Ķâf: çarħ

6b peleng: neheng

7a nâ-yı nâleme: târ-ı nâleye

10a hâtif nidâ idüp ol ân: ol dem nidâ-yi hâtif-i ħayb

- 3 Beli sipāh-ı nücūm olmuş idi çarḥ-ı berīn
Hilālden ṭaḫınup başı üzre perr-i küleng
- 4 Çün oldı Yūsuf-ı mihrūñ mekānı çāh n'ola
Olursa gözyaşı Ya' ḳūb-ı çarḥa heft-evreng
- 5 Ḳurulmuş idi felek ḥargehinde şoḥbet-i ḥāz
Nücūm-ı nuḳl ü şafaḳ aña bāde-i gül-reng
- 6 Zamāne ḥalkı gibi olmuş idi āsūde
Vuḥūş berr ü beyābānda baḥr içinde peleng
- 7 Velī ben olmuş idūm nāy-ı nāleme dem sāz
Ḥamīde ḳaddūm ile inlemekde niteki çeng
- 8 Elemde idi bu cān u gönül ki niceyedek
Reh-i belāda beni bār-ı guşşa eyleye deng
- 9 Bu ḡamdan aşılı ḳaldum derāy-ı deyr gibi
Başum aşaḡa dilūm güft [ü] ḡūda niteki zeng
- 10 İrişdi sem' üme hātif nidā idüp ol ān
Ki ey ḥulāşa-i mevcūd-ı şāḥib-i ferheng
- [29b]**
- 11 Yüri cenāb-ı Şeh-i Cem-penāha sür yüzüñi
Ki ḳalbūñ āyinesi gün gibi ola bī-jeng
- 12 Şeh-i serīrsitān Ḥusrev-i vilāyet-baḥş
Hizebr-i pīşe-i dīn ḥusrev-i ḡazanfer-ceng
- 13 Şeh-i zamāne Süleymān ki ins ü cinānuñ
Kemīne ḳullarıdur Sencer ü Gīv [ü] Hūşeng

12b ḥusrev: saf-der

13b Sencer: Bicen

16b dıraḡşuñuñ: dīrefşine

17a ' Adūña: ' Adūya / ḳılur: çeker

18a ' Adūlaruñ: ' Adu diler

23a bu kim: budur

23b ḥār: pāy

24 fāḳ: ' aşḳ

27a ide: idüp

Dīvān'daki 19. beyit mecmûada yoktur.

- 14 Ne dem ki mähî-i tîğî şinâveri dem ola
Nemi ire semeke mevci ire tâ harçeng
- 15 Cihân ‘arūsı bu deñlü bulur mıdı zînet
Eger yüzini dem-i tîğüñ itmese gül-reng
- 16 Gehî semendüñe cevlāngāh oldı kişver-i Çîn
Gehî dıraşşuñuñ ārāmgehi bilād-ı Fireng
- 17 ‘Adūña na‘ra kıılır görse nîze-dārlaruñ
Ki neysitānda ider şîrler ğıriv-i ğareng
- 18 ‘Adūlaruñ ki ğubār-ı cenābuña süre yüz
Gedāyı pādşāh eyler kemerde ‘ālem-i beng
- 19 Hasūduñ eylemege gülşen-i cihāndan dūr
Gül aldı dāmenine jāleden hezārān seng
- 20 Hāyālî nazmını ğuş-ı hilāl ile işidüp
Diler ‘utārıde yazdırmağa sipihr-i dü-reng
- 21 Şarîr idince ney-i hāme bezm-i medhüñde
‘Arūs-ı heft-felek raqşa girdi çāpük-şeng
- 22 Bulurdı reng-i tegayyür çü nāzır-ı su‘bān
Göreıdi hāme-i kilik-i siyāhumı Erjeng
- 23 Hāyālî güllerini geç getürdigüm bu kim
Ki pāy-i hātırımı hār-ı ğuşşa eyledi leng
- 24 Kamuya lezzet-i dünyā belā-yı fāka baña
Zamāne ğayrıya şehd itdi baqş baña şereng
- 25 Nihāl-i tāke naşib itdi neşve-i bāde
Felekde hūşe-i Pervīnî eyleyen evreng
- 26 Sürūra irdi zamān halkı devr-i ‘adlūñde
Elemlî göñlüm ile ğonce-i der-i himmet dil-teng
- 27 Niteki mihr ile meh germ ide bu bāzārı
Metā‘ı ‘ıyd getürmekde eylemeye direng

[30a]

28 Kādīmūñ emri ile bu sipihr-i hādış-naķş
Şihābı gerdenine düşmenūñ ide peleng

-20-⁴⁵

Kaşide-i Bākī Efendi Sellemehu 'Ilāhu Berāy-ı Sultān Süleymān 'Aleyhi'r-
rahme⁴⁶

-- / --. / .-- / --.

- 1 Hengām-ı şeb ki küngüre-i kaşr-ı āsmān
Zeyn olmuş idi şu^c lelenüp şem^c -i aḡterān
- 2 Hāyl-i kevākib içre yanup meş^c al-i kamer
Şahñ-ı semāda rüşen idi rāh-ı keh-keşān
- 3 Dest urmuş idi kilc-i şihāba debīr-i çarḡ
Tuğrā-nüvīs-i hükmi-i Hudāvend-i ins ü cān
- 4 Bezm-i felekde urmuş idi Zühre sāza çeng
'Ayš u şafāda ḡurrem ü ḡandān u şādmān
- 5 Bu çarḡ çenberinde tıutup devr uşūlini
Deffāf-ı mihr kılmış idi çehresin nihān
- 6 Bir tiğ-ı zer-nişān ile girmişdi 'arşaya
Şemşīr-bāz-ı ma^c reke-i şahñ-ı āsmān
- 7 Tedbīr-i mu^c zamāt-ı umūr-ı cihān için
Yaķmışdı şem^c -i fikreti Bircīs-i nükte-dān
- 8 Bālā-yı çarḡ-ı heftüme Keyvān köhne-sāl
Oturmuş idi niteki Hindū-yı pīl-bān
- 9 Āyā bu zīb ü zīnet-i 'ālem nedür diyü
'İbret göziyle nāzır iken dehre nā-gehān
- 10 Etrāfa şaldı şa^c şa^c asın gūşe gūşe mihr
Oldı ufuķda mühr-i Süleymān gibi 'ayān
- 11 Kıldı bu ḡālī dīde-i 'ibret müşāhede
Tuydı bu sırrı 'ākıbetü'l-emr gūş-ı cān

⁴⁵ Küçük, S. (2015). *Bākī Divānı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 3.

⁴⁶ 20/ 33b ḡalvet-sarāy cihān: ḡalvet-sarāy-ı cān
41b 'afv: 'avn

- 12 Kim bu nizâmı virmedi ‘âlem sarâyına
İllâ ki yümn-i devlet-i Şâh-ı cihânsitân
- 13 Bâlâ-nişîn-i mesned-i şâhân-ı tâc-dâr
Vâlâ-nişân-ı ma‘reke-i ‘arşa-i Keyân
- 14 Cemşid-i ‘ayş u ‘işret ü Dârâ-yı dâr u gîr
Kisrî-i ‘adl ü re‘fet ü İskender-i zamân
- 15 Sultân-ı şarḡ u ğarb şehensâh-ı baḡr u ber
Dârâ-yı dehr Şâh Süleymân-ı kâmrân
- [30b]
- 16 Ol şeh-süvâr-ı memleket-i ‘adl ü dâd kim
Atı öñince olsa revân ḡusrevâ revân
- 17 Ser-keşlik itdi emrine beñzer peleng-i çarḡ
Zencîr ile getürdi yine keh-keşân keşân
- 18 Şâhib-vücûd-ı memleket-i luḡf u cûd o kim
Mebzûl ḡvân-ı luḡfına maḡşûl-i baḡr u kân
- 19 Müştâḡ büy-ı ḡulḡına ‘aḡḡâr-ı nev-bahâr
Muḡtâc dest-i himmetine ḡvâce-i ḡazân
- 20 Devründe kimse cevri-i sitemgerden inlemez
Bî-şer‘ iden iderse eger çeng ü ney fiġân
- 21 ‘Adlûñ ḡatında cevri ü sitem dâd-ı Keyḡubâd
ḡışmuñ yanında luḡf u kerem ḡahr-ı ḡahramân
- 22 Lerzende görse ḡavfuñ ile teb tutar şanur
Baġlar şihâb gerden-i gerdüna rîsmân
- 23 Tîġuñ ‘adem diyârına rûşen ḡarîḡdür
A‘dâ-yı dîni ḡurma ḡılıçdan geḡür hemân
- 24 Deryâ-mişâl ‘askerûñ içre ‘alemlerûñ
Fetḡ ü zafer sefînesine açdı bâd-bân
- 25 Minḡârına dilerse alur çarḡı dânevâr
‘Anḡâ-yı ḡâf-ı ḡadrûñe bir ḡu‘ medür cihân

- 26 Çevgān urupdur aña ezel dest-i himmetüñ
Ol dem bu dem durur ki döner güy-ı āsmān
- 27 Bāğ-ı şenā vü gülşen-i medhūñde murğ-ı dil
Bu nazm-ı rûh-bahşı oğur şu gibi revān
- 28 Cān olmayaydı ol dehen ey şūh-ı dilsitān
N' içün olurdu cān gibi ya dīdeden nihān
- 29 Ruhsāruñ üzre turralar olmış girih girih
Güyā Hicāza bağladılar Şāmiyān miyān
- 30 Görsün nihāl-i serv-i şanavber-ħırāmuñı
Ayrığ çemende beslemesün bāğ-bān bān
- 31 La' lüñ hayāli hoşka-i hātırda var iken
Yākūt-ı nāba olmamış idi mekān kān
- 32 Bārīk-bīn olanlar ider kaşlaruñ hayāl
Dendānuñı taşavvur ider tab' -ı ħurde-dān
- 33 Mesken şeh-i maħabbetüñe tahtgāh-ı dil
Menzil hayāl-i la' lüñe ħalvet-sarāy cihān
- [31a]
- 34 Kıldı sücūd ħaddüñe karşı gül ü semen
İtdi kıyām kāmētüñe serv-i büstān
- 35 Tıtdı cihānı pertev-i ħüsnüñ güneş gibi
Tıoldı şadā-yı ' aşkuñ ile kāh-ı *kün fe-kān*⁴⁷
- 36 Eflāke çıkdı velvele-i ' arşa-i zemīn
İndi zemīne gülgüle-i āsmāniyān
- 37 Bākī-şıfat ne bülbül-i rengin-edā gele
Ne ola tal' atuñ gibi ferħunde gülsitān
- 38 ħüsnüñ güliyle bāğ-ı cihān gülşen-i İrem
Her sū-hezār bülbül ü şad-güne dāstān
- 39 Dergāh-ı Ĥağka yüz tıtalum ber-mezīd ola
Cāh u celāl-i salţanat u baht-ı cāvđān

⁴⁷ *Kün fe-kān*: “Ol (der), hemen olur.” (Bakara,2/117; Âl-i İmrān, 3/47; En'âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü'min, 40/68)

- 40 Tā şem^ç -i āftāb-ı cihān-tāba şubḥ-dem
Devrān ufuḫda vaz^ç ide bir sım şem^ç dān
- 41 Şem^ç -i beḫāñı bād-ı fenāda[n] niḡāh ide
Dāmān-ı ^çafv u ^çişmet-i dārende-i cihān
- 42 Bezmüñde baḫt sākī vü iḫbāl hem-nişān
Cām-ı sipihr sāḡar-ı pülād-ı zer-nişān

-21-⁴⁸

**Kaşide-i Bākī Efendi ^çAleyhi'r-raḫme Berāy-ı Süleymā[n] Bin Selīm Ḥān
^çAleyhim Raḫme ve'l-ḡufrān⁴⁹**

.-- / .-- / .-- / .--

- 1 Haṭ-ı müşḡ-fāmuñla ey ḡonce-i ter
Şekerdür o lebler mümessek mükerrer
- 2 Ne zībā yaraşmış o leblerle dendān
Ne ḫüb imtizāc eylemiş şır ü şekker
- 3 Göñül naḫdini aldı ^çayyār-ı ḡamzeñ
Ġamuñdan virüp cāna dārū-yı hūş-ber
- 4 Egerçi ser-āmed geçer şāḫ u sünbül
Mu^ç anber şaçuñla ḫaçan ola hem-ser
- 5 Tolar bŷy-ı müşḡin-i zŷlfüñle ^çālem
Döner nāfe-i miske çarḫ-ı müdevver
- 6 Meger çin-i zŷlfüñde pinhān olupdur
Ġubār-ı der-i Şehr-iyār-ı muzaffer
- 7 Cihān-ı kerem Ḥān Süleymān-ı Ġāzī
[31b]
Şeh-i āsmān-taḫt u ḫürşid-efser
- 8 Ḥudāvend-i kāmil şehensāh-ı ^çādil
Cihān-dār-ı muḫbil şeh-i dād-ḡüster

⁴⁸ Küçük, a.g.e., s. 12.

⁴⁹ 21/ 18b ḡüyyā: var ise
19b taḡayyür: nebtiz
20b ḫirmān: ḫirāman

- 9 Vücūd-ı şerīfiyle dünyā müşerref
Zamīr-i münīriyle ‘ālem münevver
- 10 O şāh-ı felek-ıqadr kim dergehine
Mülūk-i cihān bende ‘ālem musahḥar
- 11 Rikābında kürsī gerek tāc-ı Kısra
Ola şol zamān kim süvār-ı tek-āver
- 12 Mülūk-i zamāne önünce revāne
Rikāb-ı hümāyūnda Ḥākān u Kayşer
- 13 Ne yaña buyursa revādur getürmek
Devātın Aristō silāhın Sikender
- 14 Eger peyk olurlarsa lāyık önince
İnüp tāc-ı zerrīn ile heft-aḥter
- 15 Şaçar bezme nūrı döker rezme nārı
O tāc-ı muraşşa‘ o tīg-ı mücevher
- 16 Ḥaṭ-ı nazm-ı pāki çemenzār-ı cennet
Elinde qalem çeşme-i āb-ı kevşer
- 17 Buḥār-ı bahūriyla ‘ālem dimāğın
Kılupdur mu‘ aṭṭar o kilik-i mu‘ anber
- 18 Zamān-ı kitābetde kilik ü mürekkeb
Elinde olur gūyiyā‘ üd u ‘ anber
- 19 Nazar ehline mīl-i kuḥlū‘l-cevāhir
Reg-i cān-ı bed-ḥāha tağayyür ü nişter
- 20 Nesīm-i revān-baḥş-ı şubḥ-ı şafādan
Suḥan gülşeninde ḥırmān şanavber
- 21 O güftār-ı mevzun [u] reftār-ı dil-keş
O sīmā-yı maṭbu‘ u bālā-yı ḥōş-ter
- 22 Selāṭine dīvān olur çünki lāzım
N’ola kılsa tertīb-i dīvān [u] defter

- 23 Debîr-i felek yazmağa vâridâtın
Eşi‘ a getürmişdür altun kâlemler
- 24 Yazınmağa mânend-i nazm-ı Süreyyâ
Varaklar zer-efşân ider çarh-ı aḥḍar
- 25 Yanar şem‘-i Nâhîd öñinde şihâbuñ
Çeker her gice şubḥa dek cedvel-i zer
- [32a]
- 26 Aña cild-i ğarrâ müzehheb muṭallâ
Meh-i ‘âlem-ârâ vü ḥürşid-i enver
- 27 Suḥan maṭla‘ından güneş gibi toğsun
Kosınlar şerîf adımı genc-i gevher
- 28 Feşâḥat gülistânı içre dem-â-dem
Şu gibi revân ide bülbüller ezber
- 29 Senâsında Bâkî-şîfat ola ‘âciz
Hezârân ola ‘andelîb-i suḥanver
- 30 Du‘â idelüm rûy-ı iḳbâl u baḥtı
Dem-â-dem ola gül gibi tâze vü ter
- 31 İlähî be-âb-ı ruḥ-ı âl-i Aḥmed
Be-nûr-ı cebîn-i mübîn-i peyem-ber
- 32 Be-dîn-i güzîn-i Nebiyy-i mükerrem
Be-rûḥ-ı revân-ı Resûl-i muṭahhar
- 33 Ümîdin revâ eyle ‘ömrin ziyâde
Mühimmin müheyyâ murâdın müyesser

-22.⁵⁰

Kaşide-i [Taşlıcalı] Yaḥyā Eş-Şehîr-i Gedā Berāy-ı Sultān Süleymān
‘Aleyhi’r-rahme ve’l-gufrān⁵¹

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Çekelüm gün gibi aḳ sancaḳ ile şarḳa çeri
Kara topraḡa ḳaralım ḳıralım sürḡ-seri
- 2 İncesün mülhid ile rāfiẓinüñ başından
Gürz ile tiḡumuzun zamme eyle fetḫaları
- 3 Keselüm aşlı ile şāh-ı vücūdını hemān
Uralum cümle teberrāyiye tiḡ u teberi
- 4 Çār-yāruñ *radıya’llāhu teālī’ ‘anhüm*
İntikāmın alalum ḳahr idelüm ehl-i şeri
- 5 Boğazını alalum baḫr gibi sürḡ-serin
Geçelüm taḫt-ı Süleymānlar ile Üsküdarı
- 6 Rāfiẓi şāhını māt eylemek için fi’l-ḫāl
Sürelüm atumuzı naḫ’-ı cihānda ileri
- 7 Gice gündüz getirür kendüye nūrāniyyet
Māh-ı tābān ile ḫürşid-i cihānuñ seferi
- 8 Yel gibi atlar ile ḫayy-ı mekān eyleyelüm
Ḳoyalum ‘ayn-ı ‘adüya bu ḡubār u kederi
- [32b]
- 9 Açalum şarḳ ilini mihr-i cihān-tāb gibi
Tābi’ oldı bize Şirvān ilinüñ şir-i neri

⁵⁰ Çavuşoḡlu, a.g.e., s. 41.

⁵¹ 22/ 12 a açıldı hemān: açıldı bugün

14 a devr [ü] zamān şāh-ı Süleymān-ı cihān: devr ü Süleymān-ı zamān şāh-ı
cihān

17 b Atnuñ izleridür fetḫ ü zafer: Atnuñ izleri fetḫ ü zaferüñ

23 a ‘izzet ile devlet ile: devlet ile ‘izzet ile

26 b kendüsine: düşmenine

27 a cenginde: ceng içre

31 a ḫal: ḳul

32 b tiḡ-ı zaferi: tiḡ-ı hüneri

36 a necefî: pulucı

37 b Cüş ider şevḳe gelür sinede: Sinede cüşa gelür depreşür

Mecmûadaki 39. beyit Divân’da yoktur.

- 10 Çıka geldi gözinüñ nûrı ‘Acem Şâhınuñ
Uçdı şâhın gibi açdı berüye bâl [u] peri
- 11 Hâk Te‘âlâdan aña nûr-ı hidâyet irdi
Fırkâ-i dâleden oldı berî geldi beri
- 12 Gül ü nergis gibi göñlüm gözüm açıldı hemân
Yanķılandı dil-i vîrânede şenlik haberi
- 13 Aluruz tahtını tâcını bu kerre şâhuñ
Himmet itsün bize ‘Oşmân ilinüñ gerçek eri
- 14 Mehdî-i devr [ü] zamân şâh-ı Süleymân-ı cihân
Ki açar dest-i du‘âsı ile bâb-ı zaferi
- 15 Şâh-ı şiddîkdur ol Haydar-ı Kerrâr-misâl
Âl-i ‘Oşmânda ‘ayân eyledi ‘adl-i ‘Ömeri
- 16 Şöyle zabt itdi cihânı ki ecelden ğayrı
Kimsenüñ kimseye devrinde irişmez zararı
- 17 Görinen tûğları murğ-ı hümâ-yı rif‘at
Atınüñ izleridür fetḥ ü zafer bâb [u] deri
- 18 Töludur ma‘rifetu’llah ile zât-ı pâki
Nitekim büy-ı şafâ-baḥş ile gül-berg-i ṭari
- 19 Yedi iklîm eli altında olur ḥâtemveş
Olsa bir bende-i ednâsına ‘âlî-nazarı
- 20 Ol bir iksîr-i nazâr şâh-ı velâyetdür kim
Şems ider ‘ayn-ı ‘inâyetle vücûd-ı kâmeri
- 21 Bir kerem ışşı sa‘âdet güneşidür meşelâ
Zerrece terbiyeti gevher ider her ḥaceri
- 22 Ya‘nî begler begi eyler gün olur bir kulinı
Ser-i eflâke çıkar gün gibi dünyâda seri
- 23 Geldiler saltanat u ‘izzet ile devlet ile
Cem ü Cemşîde varınca pederinüñ pederi

- 24 MıŖ sultānı Kırım hanı kapusı kulıdur
MİR-i elķaş gelüp olsa ‘aceb mi nökeri
- 25 Bir bahādur nökerinüñ nitekim berg-i hazān
Çüridür yolına dünyā tolusı sim ü zeri
- 26 Bir şahīdür ki kaçan düşmen aña olsa muṭī
Māl-i Kārūnı virür kendüsine mā-ḥazarī
- [33a]
- 27 Kulları na‘ rası cenginde olur ra‘ d-miŖāl
Ehl-i İslāma yağar rahmet ü nuŖrat maṭarı
- 28 Gördüm ol Ŗems-i cemālini getürdüm Ŗalavat
Geldi yüz tutdı ağarmağa sa‘ ādet seḫeri
- 29 Ŗanki açıldı bahār ile dıraḫt-ı tūbā
Bağ-ı cennetde zuhūr eyledi ‘izzet semeri
- 30 Nūrdan yaprağıdur Ŗanki nihāl-i bedenüñ
Āyet-i rahmet olan ḫaṭṭ-ı sefidüñ eŖeri
- 31 PādŖāhum der-i dergāhuña ḫal olmaḫdur
Ŗıdḫ u ihlāŖ ile Yaḫyā kulnuñ zevḫ-i yiri
- 32 Arnavud aŖlıdur ol taŖlu yirüñ Ŗeh-bāzı
AŖdı eflāke meh-nev gibi tiğ-ı zaferi
- 33 HızrveŖ ḫāzır olup cümle ğazālarda Ŗehā
Nice biñ dürlü ḫazā Ŗavdı bu sinem siperi
- 34 Baña olaydı ḫayālīye olan hürmetler
ḫaḫ bilür siḫr-i ḫelāl eyler idüm Ŗi‘ r-i teri
- 35 Ne belādur bu ki sāyem gibi altumda iken
Gün gibi bir ıŖıĖuñ üsti yanum oldı yiri
- 36 Ben Ŗecā‘ at kılıcıyam ol ıŖıḫlar Necefi
Ben savaŖ günü çeriyem o hemān cerde ceri
- 37 Berbaṭ-ı bezm-i ğazāyam ki añılsa a‘ dā
CūŖ ider Ŗevḫe gelür sinede erlik ṭamarı

- 38 Beni bu reşk ile öldürmek için leyl ü nehâr
Nice top oldu bahâdırluğumuñ ‘ arzları
- 39 ‘ Arzum oqınsa eger diñlenür idi cânım
Başuma üşmez idi âteş-i âhum şereri
- 40 Dür gibi gayret-i aqrân ile bağrum delinür
İremez güş-ı şehensâha kelâmum güheri
- 41 Ömrüñ uzunluğuna hayr-du‘ âdur maqşüd
Leb-i dil-ber gibi el-ķışsa sözüñ muhtaşarı
- 42 Bizi yoqdan var iden iki cihân sultânı
Haşra dek hükümüñe râm eyleye nev‘ -i beşeri

-23.⁵²Kaşide-i Figâni Berây-ı Sultân Süleymân ‘ Aleyhi’r-rahme ve’l-gufrân⁵³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şubd-dem alup ‘ Utârid destine zerrîn-ķalem
Defter-i simâb-gün-i țareme çekdi raķam
- [33b]
- 2 Emr-i şâhı yazdı bildürdi emîr-i çarķa kim
Cem‘ ola Kerrübiyân ħ‘ânında şâhuñ biş [ü] kem
- 3 Sür-i şâha oqumağā encüm-i seyyâre[yi]
Tevsen-i gerdüna bindi şâh-i ħâver şubĥ-dem

⁵² Karahan, A. (1966). *Figâni ve Dîvânçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 6.

⁵³ 23/ 11a sen bir: nev-res
12b ħaşem: ħadem
14b farż u ehem: farż-i a‘ am
16. 23. 24. 25.
18b ni‘ amla: ni‘ amdan
20a İstihāya aş yirerdi mā’ideñde her şikem: Şöyle sîr itdün cihân ħalkın simātuñdan şehâ
21a nevâle-baĥş: nevâle-ķasm
22a bezm-i neşātuñda lisân-ı: bezmüñ neşātuñdan zebân-ı
22b eyler: iderler
24a eyledi: itdi
25a her yaña: dem-be-dem
33a Beyt-i Ħarem: şaĥn-ı ħarem
35b dârâ-yı: dâdâr-ı
36a tîr: itse

Dîvân’daki 28. beyit mecmûada yoktur. Beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 4 Atlas-i gerdünü kat kat eyleyüp yığıdı Zühāl
Hāk-pāy-i raḥş-ı şāha itmege ferş-i kadem
- 5 Altun üsküfle güneş der-bān-i sūr-ı şāh idi
Virdi sancaḡ ḡal‘a-i minā-nümāya lā-cerem
- 6 Zıll-ı Yezdān dāver-i devrān Süleymān-i zamān
Husrev-i Īrān u Tūrān vāli-i vālā-himem
- 7 Ḳahramān-heybet Ferīdūn-saḡvet Īskender-şıfat
Sencer-i Dārā-şalābet Keyḡubād-i Cem-ḡaşem
- 8 ‘Arşayı ḡālī bulup yilmiş yüpürmiş bādveş
Rüstem [ü] Īsfendiyār ü Zāl [ü] Sām [u] Güstehem
- 9 Midḡat-i ḡiḡuñ şehā *lā seyfe illā zü‘l-fikār*⁵⁴
Vaşf ü şān-i tīr [ü] ḡavsüñ āyet-i *nūn ve‘l-ḡalem*⁵⁵
- 10 Hādīm-i kem-ter ḡapuñda Mışr sultānı şehā
Āstānuñ ḡullarından Husrev-i mülk-i ‘Acem
- 11 Saltanat ḡülzārınuñ sen bir nihāl-i servisin
Ḡonceāsā baş açup eyler du‘ā bunca ümem
- 12 Hālḡa her dem ittibā‘-ı emrūñ irşād itmege
Āsmān-ı āstānuñda yedi kevkēb ḡaşem
- 13 Şol Süleymānsın ki Ībrāhīm olupdur Āşafuñ
Enbiyānuñ himmeti üstüñde ḡāzır dem-be-dem
- 14 Muşḡafānuñ sünneti devrūñde cārīdür şehā
Ehl-i Īslāma du‘ā-yı devletüñ farz u ehem
- 15 Şıyt-ı nāyuñ sūrda şūr-i Sirāfil olmasa
Dirilüp bir yire gelmezdi şehā bunca ümem
- 16 ‘Arşāsā ḡurduḡuñ her ḡayme at meydānına
Sāye-bān-ı çarḡ-ı atlas aña nisbet pest hem

⁵⁴ “*Lā-seyfe illā zü‘l-fikārı: (Ali’den başka yiḡit), Zü‘l-fikār’dan başka (keskin) kılıç yoktur*” (Yılmaz, a.g.e., s. 415).

⁵⁵ *Nūn ve‘l-ḡalem ve mā yeşturūne: “Nūn. Kalem ve (kalemle) yazdıklarına and olsun.”* (Kalem, 68/1)

- 17 Her birisi bir şükûfe şan dıraht-i ravzadan
‘Ayš u ‘işret itmege altında ğılmân-ı İrem
- 18 Başka başka cümle mahlûkı konukladuñ şehâ
Oldılar ħ’ânuñda envâ‘ ı ni‘ amla muġtenem
- 19 Mihr ü meh kurş oldu nuql encüm simaı heft-çarġ
Yayılpdur yinmege sûruñda envâ‘ -ı ni‘ am
- [34a]**
- 20 Şöyle seyr itdüñ nefâlünden cihân ħalkın şehâ
İştihâya aş yirerdi mâ’ideñde her şikem
- 21 Cümle maġlûkâta sofranıñdan nevâle-baġş olup
Ger nemek olsa yetişmez maıbaġuñda heft-yem
- 22 Ĥusrevâ bezm-i neşâtuñda lisân-ı ħâl ile
Sâzlar her sũ naġam-sâz olup eyler naġam
- 23 Mûmdur yanmaġa bezmüñ gicesi şem‘ -i kamer
Şam‘ -dân-ı nuġre-kûbuñdur sipihr-i pür-direm
- 24 Şöyle rüşen eyledi mâh-tâb-şâm-ı târı kim
Şâh-ı ħâverden ġürizân oldu şan cünd-i zulem
- 25 Od şaçarken her yaña aġzından ey şâh-ı cihân
Cânı yoġdur ejdeġanıñ kim önünde ura dem
- 26 Şâh-ı ħâver ħavfdan kaçdı ħişâr-i çâruma
Âsmâniler burüc-i çarġa çün dikdi ‘alem
- 27 Zin-i zerrîn-i hilâlî mîr-i âġür-i kazâ
Ĥink-i çarġa urdı çoşmaġa çoşunda şubġ-dem
- 28 Ķan kaşanur tevsen-i gerdün anı şanmañ şafak
Heybetinden raġşuñuñ ey Ĥusrev-i mülk-i ‘Acem
- 29 ‘Arşa-i nazm içre şâh olduñ virürse baña ger
Raġş-ı tab‘um eyleye iki cihânı bir ġadem
- 30 Yaġam âh-ı âteşinümle sipihrüñ dâmenin
Dest-i miġnetden Fiġânî ger alınmazsa yaġam

- 31 Bu meşel meşhürdur ellerde manşib dest-māl
Birini eyle ‘ ināyet gözlerüm yaşın silem
- 32 Yiter ağladuñ yaşuñdan mā-cerā ma‘ lūmdur
Destüñi qaldur du‘ āya cümleden oldur ehem
- 33 Eyle ol şāha du‘ ā kim cümle eylerler du‘ ā
Zāyir-i eknāf-i Ka‘ be sākin-i Beyt-i Harem
- 34 Nitekim burc-i kılā‘ -ı t̄arem üstinde ola
Şehryār-ı çār-bāliş şāhib-i tabl-ı ‘ alem
- 35 Sūrlar ile şafā sür dünye turduqça şehā
Hānedānuñ beklesün el̄tāf-i dārā-yı kıdem
- 36 Taqınup Mısrī kılıç kıllaruñ o t̄ir cündilik
Miş olur ol rezmde şir-i jiyān bebr-i dijem
- [34b]

-24-⁵⁶

Kaşide-i Figānī Berāy-ı Sultān Süleymān ‘ Aleyhi’r-rahme ve’l-gufrān⁵⁷

-- / --. / .-- / --

- 1 ‘ Azm-i şikār idince şeh-i qahramān-ı ceng
Ser-geşte oldı h̄avf ile bu çarḫ-ı nīl-reng
- 2 Aldı kemān-ı Rüstemi Zāl-i felek ele
Derrende cānverlere atmağ için ḫadeng

⁵⁶ Karahan, a.g.e., s. 3.

⁵⁷ 24/ 1b çarḫ-ı nīl-reng: nīl-gūn neheng

3b ḫınk: çeng

5a şarḫ-ı ğarb ü Süleymān-ı baḫr ü berr: berr ü baḫr Süleymān-i şarḫ u ğarb

5b nām u neng: nīk-neng

8b Çāk oldı ḫadem: Şu oldı h̄avf-ı

16a Çarḫuñ ne cānı var ki gele qarşuña oquñ: Fürsüñ ne cānı var gele qarşuña kim oquñ

18a ey şeh yazıq durur: ey şeh-bāz-i qadr

20b eylese ger: itse aña

22b lāl ü lenk: lāl ü deng

22b qaldı: oldı

23a nite ki ala: nitekim alup

23b her yaña ol: her cānibe

Divān’daki 12. beyit mecmûada yoktur. Mecmûadaki 13. beyit Divān’da yoktur.

- 3 Kavs-i kuzah kınadı vü minķārı mäh-ı nev
 ‘Anķā-yı çarķa cirm-i dıraķşān-ı mihr-i ħıng
- 4 İskender-i veġā vü Nerīmān-ı kārzār
 İsfendiyār-ı ma‘ reke Efrāsiyāb-ı ceng
- 5 Sultān-ı şark-ı ġarb ü Süleymān-ı baķr ü berr
 Şāhib-kırān-ı dehr şehenşāh-ı nām u neng
- 6 Faķr idinürdi ey şeh-i gerdün-kevkebe
 Tıtsa rikābın āsafuñuñ Ĥusrev [ü] Peşeng
- 7 Kem kıllaruñ durur ki şalınmışdur uçlara
 Sultān-ı Mışr şāh-ı ‘Acem Erdel [ü] Fireng
- 8 Telķ olduġına kām-ı baķr bu durur sebab
 Çāk oldı ħadem tiġuñ ile zehre-i neheng
- 9 Şol ħaddedür sükün ü vaķāruñ ki olmaya
 Bār-ı girān-ı ħaşmetüñe kūh-i Kāf deng
- 10 Cāndan ümīdi kesdi görüp berķ-ı tiġuñı
 Gökde bulutla ceng ü cidāl eyleyen peleng
- 11 Olup ħavāle şıtma gibi gör ki şeh-perüñ
 Dār-ı cihānı eyledi anuñ başına teng
- 12 Cān atdı Kāfa ħavf ile Sīmurġ bāl açup
 Pervāz urınca nāvek-i şāh-ı ħuceste-neng
- 13 ‘Anķā iken ħamāme gibi çizginür döner
 Ser-geşte oldı ħavf ile bu nıl-gün-reng
- 14 Her kim içerse kıatre-i peykānuñı geķer
 Kıatmışlar aña şu virür iken meger şereng
- 15 Yedüp götürmege şeh-i ħāver rikābuña
 Tıkdı sipihr-i şirüñe zer-kār-ı pāleheng
- 16 Çarķuñ ne cāmı var ki gele kıarşuña oķuñ
 Ger kūh-ı Kāf olursa siper eylemez direng

- 17 Her kim tekāvür üzre göre dir seni şehā
Sultān-ı hāver-i felek lāciverd-reng
- [35a]
- 18 Destüñe қonalı senüñ ey şeh yazıқ durur
Oldı sipihr beyzāları ayağına jeng
- 19 Bir şüret ile dağı görünürdi midhatuñ
Āyine-i tabi' atümi tutmasaydı jeng
- 20 Tab' -ı Figāni yüksek uçardı hümā gibi
Şāh-ı yegāne eylese ger rağbet-i küleñg
- 21 Tab' um semendini қоşaram ehl-i nazm olan
Meydāna gelsün eylesesün hiç 'özt-i leng
- 22 Terk eyle lāfi dāver-i de[v]rāna қıl du' ā
Tab' uñ çü қaldı midhat-ı zātında lāl ü lenk
- 23 Türk-i felek nite ki ala destine kemān
Naħcır қаşdıma ata her yaña ol ҳadeng
- 24 Hürşid mākiyāni ola bezmüñe kebāb
Muṭrib o bezme Zühre-i zehrā-yı şüh [u] şeng

-25.⁵⁸

**Kaşide-i Bāki Efendi Berāy-ı Sultān Selim bin Süleymān Hān 'Aleyhi'r-
Raħme⁵⁹**

--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bi-ħamdi'llāh şeref buldı yine mülk-i Süleymāni
Cülüs itdi sa' ādet tahtına İskender-i şāni
- 2 Toğup gün gibi zerrin-tāc ile burc-ı sa' ādetden
Yetişdi şarқdan ğarba ziyā-yı 'adl u ihsāni
- 3 Beşāretler zemine āsmānuñ gözleri aydın
Cihāni rüşen itdi pertev-i envār-ı Yezdāni
- 4 Perī gözden nihān olmaқ ne mümkindür zamānında
Cihāni şöyle nürāni қılıpdur rüy-ı rahşāni

⁵⁸ Küçük, a.g.e., s. 16.

⁵⁹ 25/ 31b sözinden: gözinden
32a nükte-dān içre: nükte-dānumda
34a fānīdür: dānādur

- 5 Metâ‘ -ı ma‘ rifet geldi revâcın bulduğı demler
Zer-efşân eylesün nergisler evrâk-ı gülistânı
- 6 Biraz uyğu yüzün görsün felekde dîde-i encüm
Ki çeşm-i baht-ı bîdârı yiter dehrüñ niğeh-bânı
- 7 Hüdâvend-i cihân sultân-ı ‘âdil şâh-ı deryâ-dil
Ser-efrâz [u] serîr-efrüz-ı tâc [u] taht-ı sultânî
- 8 Penâh-ı dîn ü devlet pādşâh-ı âsmân-rif‘ at
Cenâb-ı Şeh Selîm ibn-i Süleymân Hân-ı ‘Osmânî
[35b]
- 9 Şehensâh-ı hümâyün t̄alî‘ u ferhunde-tal‘ atdur
Cihân-ı saltanaŋda ol sa‘âdet tahtınuñ hanı
- 10 Elinde Hâzret-i Dâvûduñ âhendür ki mûm olmuş
Ziyâ-bağş olsa âfâka n’ola şemşîr-i bürrânı
- 11 Şu gibi nâr-ı qahrından erir bir demde Rüyîn-ten
Tökînsa şu‘le-i şemşîri nerm eyler Nerîmânı
- 12 İner Seyf âyeti gibi ser-i a‘dâya şemşîri
Hadîş-i tîğ-ı pülâdın nice şerh ide kirmânı
- 13 İderler reh-nümâlıklar ‘adem mülkine a‘dâya
Guzâtuñ ellerinde nîzeler şem‘-i şebistânî
- 14 ‘Alevlerdür duhân içre görünür tîğler gūyâ
Ne dem gerd-i siyâhî rezmgâhı kılsa zulmânî
- 15 Müşelleş gösterür dâ‘im temâşâ eyleseñ elde
Meger kim pâre elmâsdur cām-ı dırağşânı
- 16 Hüdâvendâ sen ol çâpük-süvâr-ı mülk ü devletsin
Ki rağş-ı himmetüñ evvel kademde aldı meydânı
- 17 Semenderveş semendüñ yanar od içre atar kendin
Şu gibi ağıdur degse şerâr-ı na‘li sindânı
- 18 Felekler farkına başdı kadem devründe fazl ehlî
Nice pâ-mâl ide dünyâ-yı fânî ehl-i ‘irfânı

- 19 Kef-i cūduñ keremler kim alupdur ehl-i  irfāna
Ol ihsānı gl [] nesrīne ılmaz ebr-i nisānı
- 20 Seā resminde addinden tecāvz eylemez deryā
Kef-i cūduñ a ıratmaz kerem vatinde  ummānı
- 21 Perīān itmedi devrnde hergiz kimseyi kimse
Meger meclisde yārān-ı afā gl-berg-i andānı
- 22 afādār oldılar ir  peleng āhya ahrāda
İderler ol adar imdi ri āyet a-ı cīrānı
- 23 Felek grbāl ile zer buldı dirler āk-rāhuda
Miyān-ı hālede seyr eyleyenler māh-ı tābānı
- 24 Aa her gşeden bir a ne aın ondururlardı
Nignnle mu arız grseler mhr-i Sleymānı
- 25 abā gibi gzār itdm seer glzār-ı medhnde
Bu ebyātı terennm ıldı bir mur-ı o-elmānı
- 26 Nihāl-i o-ırāmudur cihān glzārınu bānı
Msellemdr saa āyn [] slb cihān-bānı
- [36a]**
- 27 Cnnn grdiler clar nihāl-i sīm-i sīmāa
Gmi zencir ile bend itdiler serv-i ırāmānı
- 28 Gedā-yı āstānu āsmāna ser-fr ılmaz
Begenmez āıl-ı kem-ter ulu eyvān-ı Keyvānı
- 29 enā-ānu olurdı māh-ı Ken ān al atu grse
Saa Ysuf diyeydi iller āa Ysuf-ı ānı
- 30 Getr cām-ı srr-encāmı ey sāk yiter ekdk
Cefā-yı devr-i gerdnı belā-yı ar-ı gerdānı
- 31 Benm ol  āı-ı rde kim urmaz revān eyler
Dilinden āb-ı ayvānı szinden drr-i glnı
- 32 Zhr itdi zāhrn srrı ab -ı nkte-dān ire
Aıtdı kendye i rm revān-ı pāk-i Selmānı

- 33 Belâgat kûsın urdum husrevâne heft-kişverde
Suhan menşûrına çekdüm bugün tuğrâ-yı Hâkânı
- 34 Egerçi pîr-i fânîdür gönül fenn-i belâgatda
Velî olmaz debistân-ı şenânuñ tıfl-ı nâ-dânı
- 35 Nişâr-ı şâha lâyıķ mümkün olsa bir güher bulmaķ
Kazardum tişe-i endîşe birle kân-ı imkânı
- 36 Du‘ â-yı devlet-i şâh-ı cihâna başla ey Bâķi
Hudâ pâyende kılsun tâc u taht-ı zıll-ı Yezdânı
- 37 Zümürüd tahtına çıķduķça şâh-ı leşker-i encüm
Cihânı efser-i zerrîn ile kılduķça nûrânı
- 38 Ser-efrâz ol serîr-i salţanatda gün gibi dâ‘im
Münevver kılsun iķbâlûñ bu nüh-firûze eyvânı
- 39 Ziyâ-baħş ol rikâbuñ şu‘ lesinden mâh [u] hürşide
Semend-i bahtuñ itsün ‘arşa-i ‘âlemde cevlanı

-26-⁶⁰**Kaşide-i Âzerî Berây-ı Sulţân Selîm Hân ‘Aleyhi’r-rahme ve’l-gufrân**

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Bir şubh ki gülşende kurulmışdı mecâlis
Zerrîn-kadeh almışdı ele lâle vü nergis
- 2 Gül şevkle kılmışdı girîbânını şad-çâk
Hem bülbül-i zâr olmuş idi dâhil-i meclis
- 3 Efrûhte-i âteş olup maţbaħa hürşid
Ezhâr getürmüşdi güne nefâ‘is
- [36b]
- 4 Zinetger-i gülzâr idi her ğonce-i rengîn
Pirâhen-i vâlâ ile mânend-i ‘arâyış
- 5 Bu şevķ ile medhüş idi ‘çün zâhid-i sâlûs
Nüş eyler idi mey nice müftî [vü] müderris
- 6 Ol bezmde ben zâr u gönül teng ü mükedder
Bir meclise olmuşdı ĥas u ĥarla câlis

⁶⁰ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

- 7 Dür olmaz idi bir nefes endüh gönülden
Dil teng idi bir ân olımazdum müteneffis
- 8 Tutmuşdı beni kaçre-i hün ile yaşum
Olmışdı tenüm hil' at-ı eşcâra melâbis
- 9 Didüm der-i ma' bûda açup dest-i niyâzı
Ey Hâlık-ı ecrâm-ı sipihre mütecânis
- 10 Âlûde kı lup cismümi seyl-âb-ı maḥabbet
İdrâk idemez oldu ten-i zerdümi bir ḥas
- 11 Yâ ḥüsnini zâ'il idüp ol cism-i gazâluñ
Yâ eyle beni derd ü ḡam-ı baḥr ile münis
- 12 Nâ-gâh nidâ irdi baña cânib-i Ḥaḡdan
K'ey şâhib-i gencîne-i nefis-i müteḡaddis
- 13 Her şeye sebebdür yüri var ḥâlünü ' arz it
Ol şâha ki oldur şer' -i aḡluma ḥâris
- 14 Sulṡân-ı cihân şâh-ı Selim bin Süleymân
Kim Ḥusrev ü Cemşid ü Feridün aña sâyis
- 15 İdrâk idemez dâ'ire-i câh u celâlin
Bukrâṡ [u] Aristo gibi biñ olsa mühendis
- 16 Bû-Bekr ü ' Ömer Ḥaydar u ' Osmân anı Ḥaḡ
İcrâ-yı şer' atde şehâ eyledi ḡâmis
- 17 Olmaya aña ' arsa-i nazm içre muḡâbil
Ceng itmege Rüstem nice yıl olsa mumâris
- 18 Dergâh-ı felek menziline yüz süre gelmiş
Tâtâr [u] Fireng ü Leh u Çeh Rus u Çerâkes
- 19 Nâmina n'ola dinse Ebu'l-feth [ü] muḡaffer
Çok ḡal' ayı kesr eyledi mânende-i Kıbrıs
- 20 Şir-i ' alemi mâhçe-i dür ile görünse
A' dâ ṡurmaz olsa her eyvân-ı hirâ pes

- 21 Cemşid-i cenâbâ o Hudâ Hakkı kim itmiş
Her şafha-i ikbâle senüñ nâmuñı fihris
- [37a]
- 22 Eş'âr-ı 'Acem gitdi zamânumda evvelden
Ben raḥş-ı ṭabî'ati ile reh-i nazmda fâris
- 23 Şi' rüm olur ehl-i dile ma' cûn-ı müferrec
A' dâya görünse n'ola tiryāk-i mü'essis
- 24 Evreng-i kemâlâtı ḥarâb eyleyicek çarḥ
Ben oldum aña kuvvet-i ṭab' ile mu'ânis
- 25 Virse kalemüm neşv ü nemâ gülşen-i nazma
Gülzâr-ı kemâli şu'arânuñ ola yâbis
- 26 Aç Āzerî yâ destüñi dergâh-ı du'âya
Ḳalbüñ n'ola 'işyân ile olursa müvesvis
- 27 Bir vech ile virsün aña Hâḳ devlet ü ikbâl
Kim Husrev-i Pervîz aña nisbet ola müflis

-27-⁶¹**Kaşide-i Tîr ü Kemân [Derzi-zâde] ‘Ulvi Berây-i Sulţân Selim Hân-ı Şânî⁶²**

..-- / ... / ..-- / ...-

- 1 Dest-i kudret şanma kaşlarıñ itdükte kemân
Tîr-i müjgānuña qarşu hedef oldı dil ü cān
- 2 Baş açuq yürür gider tîr-i müjeñ meydānuñ
N’ola ey kaşı kemān dirsem aña toz qoparan
- 3 Görmedüm nāvek-i ğamzeñ gibi bir tîr-endāz
Yā kaşuñ gibi kemān-keş qanı ey tāze cevān
- 4 Ebrūvānuñ ne kemāndur ki aña yoqdur zih
Ĝamzenüñ tîrine zāhirde nitekim peykān
- 5 Şol kemāndur ki kaşuñ çekmede Rüstem-i ‘āciz
Ĝamzeñ ol tîr düdür kim aña durmaz qalkān
- 6 Ol kemānı çekemez sencileyin kimse velī
Sīnelerden dökimez kimseler ol tîr ile qan
- 7 Ol kemān qavs-i qader sehm-i qazādur ol tîr
Ol kemān tîrine cān qurtulur mı olsa nişān

⁶¹ Çetin, İ. (1993). *Derzi-zâde Ulvî Divânı, Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Divânı’nın Tenkitli Metni* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi, s. 81.

⁶² 27/ 10b cihān: nişān

11b Selim Hân-ı zamān: şehin-şāh-ı cihān

13b ise o kemān itme gümān: ider iseñ o kemān

14b eyledüm ol tîre mücevher-i: itdüm anuñ tîrine la’ lin

17b 17b Tîr ise oldı anuñ şaydına şıfr-ı bürrān: Bāl açar şaydına şāhinveş o tîr

ü müjgān

19b tîrüne ey kaşı kemān: tîrūñ ey genc-i nihān

20a turur belde: belde turur

21a cem’-i şāhān: mecmū’-ı şihāb

22b şaf-ı zaḥmumda deḥān: şaḡ-ı zaḥmumda duḥān

24a Getürür: Getirüp

26b müjeñ tîrini: müjgānuñı

27a kemān dir kimi nūn dir kimi rā: kemāndur kimi nūn kimisi yā

28a gelse: geldi / kemān u ḥaṇçer: ḥaṇçer ü tîğ

29a Ĝam-ı a’ dāya: Raĝm-i zūhhāda

33b ne: bu / egrî: añı

Divân’daki 14. beyit mecmûada yotkur.

- 8 Kâmetüm oldı kemân bār-ı belâ çekmekden
Tîr-i âhum yiridür göklere olursa revân
- 9 Şanmañuz kıavs-i kıuzah kıurdı kemânımı yine
Felegüñ kaçdı bu kim yağdura tîr-i bārân
- 10 Şîşe-i çarhı delüp aşdı kemânımı hilâl
Nitekim tabla-ı tîr-i şeh-i dâr âb-ı cihân
- 11 Mağv olur tîr-i şihâbla kemân-ı meh-i nev
[37b] Eline tîr ü kemân alsa Selîm Hân-ı zamân
- 12 Şâhib-ı tîr ü kemân fâris-i meydân-ı veğâ
Mâlik-i seyf ü kalem Husrev-i iklîm-sitân
- 13 Hâme-i tîre ider ta' ne o şâhuñ tîri
Burc-ı kıavsi hacil ise o kemân itme gümân
- 14 Halka-i çeşümümi kııldum o kemâna zih-gîr
Dilümi eyledüm ol tîre mücevher-i peykân
- 15 Bir güzeldür ki kemân nâmı hilâl ebrüdur
Tîri bir hûb durur serv-ıkad [u] gonce-dehân
- 16 Menzilüm deşt-i firâk itdi kemân-ı miñnet
Tîrveş yiri dürür hâk ile olsam yeksân
- 17 Murğ-ı câna o kemân bir kıurulu dâm ancak
Tîr ise oldı anuñ şaydına şıfr-ı bürrân
- 18 Ağzı kıanlı başı yüklü şu dil-âver gibidür
Tîrüñ eyler kıadd-i a' dâyı kemân irse hemân
- 19 Oldı destüñde kemânüñ iki başlu ejder
Ok yılanı didiler tîrüne ey kıaşı kemân
- 20 Tîr-i şahrâda tek ü pûda kemân turur belde
Oldı bir iki harâmî yine yollarda ' ayân
- 21 Bezm ü rezme o kemân oldı kemânçe zîh-i târ
Okıdur tîrüñ eyâ zübde-i cem' -i şâhân

- 22 Oķuñ ey kaşı kemān sīnemi terkeş kıldı
Tırveş zāhir olupdur şaf-ı zaķmumda deķān
- 23 Birisi ehl-i hevā birisi ğāyet ser-keş
Demidür tīr ü kemānuñdan idersem efğān
- 24 Getürür kuvvet-i bāzūya kemānuñ çekseñ
Tīrūñ eylemezüz reh çarķdan eyler güzerān
- 25 Bir kepāde olımaz saña kemān-ı Rüstem
Tīr-i Vaķķās idemez tīr ü kemānuñda kırān
- 26 Ebrūvānuñla müjeñ tīrini vaşf eyleyeli
Nazmum içre görünür tīr ü kemān şüretān
- 27 Kaşuña kimi kemān dir kimi nūn dir kimi rā
Tīrdür ğamzeñe kemī kimi tīğ-ı bürrān
- 28 Bir yire gelse nice tīr ü kemān u ğançer
Cān-ı  Ulvīyi alur her birisi virmez emān
- [38a]
- 29 Ğam-ı a  dāya kesüp sīneme şad-na  l u elif
Ceng içün tīr ü kemānıyla pür olsun meydān
- 30 Benüm ol muķteri  -i tīr ü kemān kim göricek
Şu  arā cümle oķın atdı yāyın başdı hemān
- 31 Midķat-ı tīr ü kemānıyla bulup nice ğayāl
Bir kaşide dimişüm nāfi anuñ tīr ü kemāñ
- 32 Şanuram nice kemān araya bir tīr alur
Nāmemi alsañ ele ey şeh-i şāhān-ı cihān
- 33 Rağbet-i tīrūñ olur gerçi kemānıyla şehā
Tığrı yanında ne vech ile tıtar egri meķān
- 34 Tırveş tığrı olanlar saña hayrān olsun
Egrilik eyleyenüñ ķaddini Ğaķ ide kemān

-28.⁶³

Kaşide-i Tîr ü Kemân Berây-i Sultân Selîm Hân-ı Şânî

[Kaşide-i Hâtemî]

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 ' Ālemi tîrine ol kaşî kemân itdi nişân
Oğıdır tîr-i kaçâ kavş-i kâderdür o kemân
- 2 Tîr-i şeh-bâz-ı kaçâdur o kemân-ı ebrûnuñ
İtdi ol tîr ü kemân yiri gögi tuţalı kan
- 3 Nice cân kırtarayın tîr ü kemânından anuñ
Tîr-i ' aqreb o kemân bir iki başlu şu' bân
- 4 Cāna toğrıldıĝu tîr ü o kemân ile bu kim
Tîr-i Yūsufdur anuñ oldı kemânı mîzân
- 5 Çekilür adı kemânın işi ol tîr işler
Yine gör elde kemân tîr hevâda bir ân
- 6 Bağrı âhen o kemân gözi kanlu tîrûñ
Nice yâr oĝı ile tîr-i kemânından emân
- 7 Ğamzesi tîr ile kaçî kemânın göricek
Hayrete vardı kemânîler ile tîr ü kemân
- 8 Tîr bir râst elifdür o kemân nûn şıfat
Var imiş tîr ü kemânında da cânân gibi ân
- 9 Tîri bir seyfi vü pervâzı kemânı aña bâl
Ne güzel bâl o kemân-ı tîri meh şâhın
- 10 Nice hûnî demiyem tîr ü kemânına añun
Bir kılu kanlu durur tîrveş ol sürh kân
- 11 Hâvf-ı şeh yok gibi ol kaçu kemân ĝamzesi tîr
Ol kemân ' âlem-i tîri ile itdi vîrân
- [38b]
- 12 Elüne tîr ü kemân aldıĝı dem şâh Selîm
Nice şeh tîr ü kemânını şikeste itdi hemân

⁶³ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 13 Meh-i nev oldı kemānı ‘aṭṭār u tīri
Mā’il-i tīr ü kemān olalı ol şāh-ı cihān
- 14 Ne kadar kudret olur tīr ü kemānuñ ki şehā
Ol kemān tīrine oldı dü-cihān bir-meydān
- 15 Meh-i nev tīrüne peykān o kemān şemsesi şems
Şa’ şa’ a-i tīr-i zer-endūd o kemān şems nişān
- 16 Murğ-ı zerrīndür o tīr ü o kemān çarḥ yāḥud
Nesr-i ṭā’irdür o tīr ü meh-i nevdür o kemān
- 17 Bulalı tīr ü kemān zeynini zer zīver ile
O kemān tīrine karşı tıramaz ra’ d-zenān
- 18 Biri birine girür tīr ü kemān gibi ‘adū
Tīrüne a’ dāya kemāndan çıḡup atılsa revān
- 19 Gören altunlı kemā ile siyeh tīrüne dir
O kemān āteş-i cān-süz aña her tīr ü duḡān
- 20 Toḡınur cānlarına tīr ü kemān ḡaderüñ
Tīrüne a’ dāya kemāndan ola çünkim bürrān
- 21 Bezm [ü] rezm içre kemānçe o kemān tīri o tīr
Ceng-i ḡarḡı çalar ol tīr ü kemān nāle-künān
- 22 Tīr mi nāy ü kemān bezmine rezmüne cevı-bāb
Tīr ü raḡḡāş ü kemān anda yine dest-feşān
- 23 Nice medḡ itmeyeyin tīr ü kemānuñı şehā
Ol kemān u tīr baña Yūsuf-ı ḡayrıya sinān
- 24 Gerçi yok tīr ü kemān vaşfına cündilik şehā
Medḡ idüp tīr ü kemānın oḡı bu şı’ri revān
- 25 Bugün elmāsdan ol tīr ile ol medd-i kemān
‘Ālemüne itdi kemān-dārların tīre nişān
- 26 Meded ol ḡaşı kemān ḡamzelerin tīr ide
Āhını tīr-i ḡaddin itdi kemān ḡalḡ-ı cihān

- 27 ‘ Āşık öldürmek için tîr ü kemân alsuñ ele
Olur ey kaşu kemân tîrüne cânım kalkan
- 28 Kesdigüm na^c l-ı kızıl tozlu kemân tîr-i elif
Sîne bir tîr ü kemânla tolu bir mişl-i dükân
- [39a]
- 29 Bir kemândur iki kaşuñ aña her bir müje tîr
Oldı dil terkeşi cân o kemânına qurbân
- 30 Tîrüne tab^c la meh-i bedr ü kemân-ğâne felek
Tîr-i çarğ ol durur ey kaşu kemân eyle gümân
- 31 Göricek tîr-i müjeñle o kemân kaşlaruñı
Müşterî tîr oğın atdı yâyin yaşdı hemân
- 32 Hâtemî menzilin aldı bu kemân ile bu tîr
Olmadı böyle dağı tîr ü kemân hiç ^c ayân
- 33 Bu kemânı çekemez kimse bu tîri atamaz
Müntehâdur bu kemân tîri durur toz qoparân
- 34 Vaşfını tîr ü kemânuñ qo du^c âya elüñ aç
Var iken tîr ü kemân gibi bugün fer-i zebân
- 35 El açup qavs [u] kemân gibi du^c âyı idicek⁶⁴
O kemân tîrine hâyil olmaz kevn ü mekân
- 36 Nitekim ola şehâ tîr ü kemân dilerin
Olasın tîr ü kemân şâhibi sulţân-ı cihân

⁶⁴ Mürettip mısraı önce “El açup kul kemân-i tîri du^c â mı idicek” şeklinde yazmış, daha sonra olması gereken doğru mısraı alt satıra eklemiştir. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

-29.⁶⁵Kaşîde-i Ateş [ü] Âb [Derzi-zâde] ‘Ulvî Berây-i Sulţân Selîm Hân⁶⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Dil yanup âteş-i ‘aş[k]uñla dökerdi gözüm âb
İmtizâc eylemedin âteş ü bād āb u türāb
- 2 Âb-ı eşk âteş-i āhumla cihānı tutdı
Şerer ol âteşe encüm felek ol āba ḥabāb
- 3 Var ise âteş ü ābı bu ten-i ḥākīnūñ
Âteş-i külḥan-i miḥnet dūrūr āb-ı sīr-āb
- 4 Gūş idüp âteş-i āhumla sirişküñ ābın
Ağlayup baña yanar âteş-i ra‘d āb-ı şehāb
- 5 Âteşin dāğ ile gör āb-ı sirişk içre teni
Hem yanar âteş-i bahri gibi hem garḥa-i āb
- 6 Yandıgum âteşe baḳ düşdigüm ābı seyr it
Âteşüm âteş-i cān-sūzdur ābum gird-āb
- 7 Âbveş itme şitāb âteşümi arturma
Sil gözüm ābını şalma dile âteş gibi tāb

⁶⁵ Çetin, a.g.e., s. 57.

⁶⁶ 29/ 2b felek: yaşum

11a özler âteş: âteş özler

14b Âb u âteşle bu nazm oldı meger tâze kitāb: Âteş ü ābumı taḥrīr ide tā kim küttāb

17a gibi: lebūñ

20a revānı: ruḥuñsuz

28a çü: çün

28b ḥūrşid-rikāb: ḥūrşid-i cenāb

29b pūr-tāb: pūr-āb

30a lebin emdüm nā-geh: leb-i yāri öpdüm

30b âteş ü āb ile: âteş ile āb

34a gamda eriyüp: ḳahruñla arar

35a bir yaña seyl-āb-ı sirişk: bir yañadan āb-ı sirişk

40b N’ola bu şı‘ rüme ‘Ulvî diseler âteş ü āb: Nazmumuñ nāmı n’ola olsa şehā âteş ü āb

44a Âteşin top: Âteş-i tūp / āb-şifat: āb-mişāl

Mecmûadaki 24 ve 37. beyitler Dîvân’da yoktur. Dîvân’daki, mahlasın yer aldığı 49. beyit ise mecmûada yoktur.

- 8 Āb-ı çeşmümle gören âteş-i sînem didi kim
Virilüpdür ezeli âteşe tâb âba şitâb
[39b]
- 9 Āhumuñ âteşi sönmez gözüm âbı dinmez
Āhuma âteş-i ğam âbuma dirlere ser-ĥâb
- 10 Āteş ü âbuma şol dem bulmur ğâyet kim
Şerer-i âteş ile ħatre-i âb ola ĥisâb
- 11 Ābveş her yaña akmaz gönül özler âteş
Āteşüm söndi geçüp âb-şifat vaqt-i şitâb
- 12 Āb-ı gül-gün içelüm âteşe karşu berü gel
Sîne-i âteşkededür dâde kedü âb-ı şarâb
- 13 Câna âteş birağur teşne-dile âb şunar
Reng-i âteşde ‘aceb âb degül mi mey-i nâb
- 14 Āb cedvel çeküp âteş-zer ile levha yazar
Āb u âteşle bu nazm oldı meger tâze kitâb
- 15 Umarum âteş ü âb-ı ruĥuñ evşâfı ide
Āteş ü âb ile bu maṭla‘ mı ‘âlem-tâb
- 16 Ābveş âteş-i ĥaddüñ olıcağ ğarĥ-ı gül-âb
Lâle reşk âteşine yanup ola cümle gül-âb
- 17 Ey ruĥuñ âb-ı muşaffâ gibi âteş-pâre
Kışver-i câni ol âteşle ol âb itdi ĥarâb
- 18 Baña âteş görünür ğayre şunar âb-ı zülâl
Āb-ı ĥayvân mı yâĥûd âteş o la‘l-i sîr-âb
- 19 Āteş-i ‘aşkumı âb-ı ruĥuñ efzün eyler
Gerçi âteşde ħomaz âb-ı revân ħuvvet-i tâb
- 20 Āteş-i la‘lûñ ile âb-ı revânı gözüme
Gülşenüñ gülleri âteş görünür âb-ı sîr-âb
- 21 ‘Aks-i âb-ı dehen ü âteş-i ruĥsârûñ ile
Āteşüm deste-i gül ħatre-i âbum ‘unnâb

- 22 Āteş-i āb ile oynar ne ‘ aceb sāhir olur
 Āb-ı rüyum dōken ol hāl-i ruḥ-ı āteş-tāb
- 23 Āteş-i tebden olan ābileler la‘ lūnden
 Āb-ı pür-āteş ile kıldı beni mest ü ḥarāb
- 24 Āteş-i mihr-i ruḥ-ı yār ile diñmez ābuñ
 Kim dir ey çeşm-i pür-ābum saña āteşe tap
- 25 Ābveş ağlayayın başuma āteş yakayın
 Kılmağa āteş ü ābum şeh-i dehre işrāb
- 26 Ḥān Selīm āb-ı keremle şu sepe āteşüñe
[40a] Āteş-i ğamla yanup dōkmesün ey dil gözüñ āb
- 27 Serverā āteş ü ābum baña ḳan ağladur āh
 Dīde pür-āb u ciġer āteş-i miḥnetle kebāb
- 28 Āb-ı ‘ adlūñ çü ider āteş-i zulmi teskīn
 Āb sep āteşüme ey şeh-i ḥürşid-rikāb
- 29 Yāsemendür ola āteşde ya murġ-i ābı
 Āteş-i ābla bu cism-i nizār u pür-tāb
- 30 ‘ Arz idüp āteş ü ābum lebin emdüm nā-geh
 Araya āteş ü āb ile düşürdi şeker-āb
- 31 Baġrı āteşle tolu āb ile ‘ aynı memlū
 Yok durur kimse zamānuñda meġer āteş ü āb
- 32 Āb-gün cāme ile ḥançer-i āteş-nākūñ
 Burc-ı ābīde hilāl oldu ya āteşle şihāb
- 33 Āb-ı eşküm n’ola āteş gibi pür-süz olsa
 Āteş ü āb ile perverdedür ey sidre habāb
- 34 Ābveş āteş-i ğamda eriyüp Rüyin-ten
 Āb-ı tıġuñla düşer āteş-i ḥavfa Sührāb
- 35 Bir yaña āteş-i dil bir yaña seyl-āb-ı sirişk
 Āteş ü āb hücümü ḳomadı dīdede ḥ’āb

- 36 Āb yirden yire geçdi vü kızardı āteş
İtdiler āteş ile ābumı gördükde hiçāb
- 37 Āteş āb olsa vü eşcār-ı kalem āb-ı murād
Haşre dek yazamaya āteş-i ābum küttāb
- 38 Āteş ü āb alup hānemüñ etrāfını āh
Āba ğarķ oldu kitāb āteşe yandı esbāb
- 39 Hāk bu kim āteş ü āb ile ‘aceb seher eyler
Cem’ idüp āteş-i āb ile bu nazm-ı kem-yāb
- 40 Āteş ü āb gibi oldu selis ü pür-süz
N’ola bu şi‘ rüme ‘Ulvī diseler āteş ü āb
- 41 Āb-ı luţfuñ dilerüm āteş-i faķr ile yanup
N’ola maḥv itse hıţām āteşini āb-ı şavāb
- 42 Āteş ü āb degül kân-ı cevāhirdür bu
Āteşüm la‘ l-i müzāb ābum ise dürr-i ḥōş-āb
- 43 Āteşüm lāle-i ter ābum aña jāle yiter
Āteş ü ābumı baş üzre getürsün aḥbāb
- [40b]**
- 44 Āteşin top-ı ‘adüya koyılup āb-şifat
Ābveş āteşe ḳullaruñ iderler pertāb
- 45 Ġarķ-ı āb ile kemīni kimini āteşe yaķ
Āteş ü āb ile ḳıl ‘asker-i a‘ dāya ‘uķāb
- 46 Āb-ı şemşirüñ şun āteş-i ḳahruñ ‘arz it
Āteşüñ düşmene düzaḫ ola ābuñ tiz-āb

-30.⁶⁷**Kaşîde-i [Derzi-zâde] ‘Ulvî Berây-i Sulţân Selîm Bin Süleymân⁶⁸**

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Cihân bâğında ĥadd ü zülf ü çeşm [ü] kıaddüñ ey dil-ber
Biri güldür biri sünbül biri ‘abher biri ‘ar‘ar
- 2 Ĥayâl ü ĥasret ü derd ü firâkuñ ey taḃîb-i dil
Ķarâr u ‘aql u şabr u fikri yağma kıldı ser-tâ-ser
- 3 Cebînüñle ruĥuñla ‘arîzuñla gerdeñün oldı
Cihân-gîr ü cihân-süz [u] şeb-efrüz u ziyâ-güster
- 4 Leb-i la‘l ü dür-i dendân u büy-ı zülf [u] ruĥsârüñ
Olupdur her biri sulţân-ı şark u ġarb u baĥr u ber
- 5 Ne Rûm u Şâm içinde var ne yirde gökde mânendüñ
Güneş yüzlü hilâl-ebür Mesîĥâveş perî-peyker
- 6 Belâ vü miĥnet ü ĥışm u cefâ vü hicr-i la‘lünle
Bu ben maĥmûr u maĥzûna kıadeĥ çeşm ü mey eşk-i ter

⁶⁷ Çetin, a.g.e., s. 66.⁶⁸ 30/ 1b ‘abher: ‘anber

4b sulţân: memdüĥ

6b maĥzûna: maĥrûra

7b kıadd u ĥaḡ-ı dil-ber: ĥadd u ĥaḡ-ı ‘anber

12a dil-ber-i mehveş: mehveş ü dil-keş

12b nîk-aĥter: sa‘d-aĥter

14a kıanı: cāmı (Mecmûada kelimenin üzeri hafifçe çizilmiştir.)

15a mehâbetle: ‘adâletle

16b Nice ĥâkıñ nice Dârâ nice Ĥusrev nice: Eger ĥâkıñ eger Sâsân eger Sâmân eger

21b Hüşeng: Sührâb

22a şevķ [u] zevķ ‘ayş [u] nüş için: zevķi ‘ayş ü nüş için ĥâzır

23a ĥıfz-ı ĥükm: ĥükm-i ĥıfz

26a feth [u] nuşret‘çün: zabt u feth için

27a ‘izzet ü devlet: devlet ü ‘izzet

30a ‘aḡ recâ

30b bî-fer: ben faķîr

31a âvâre: bî-çâre

32a vaşf u medĥ itmekde: medĥ ü vaşf itsek de

33a taḃ‘ ile: iĥsânüñ

33b Câmî‘: Câĥızdur

34b bî-şebîh ü bî-nażır ü bî-bedeldür: bi-neżır ü bî-şebîh ü bî-mişâl u

35a: ola

36b eyle aña baĥt u taĥt u devlet ü efser: ola saña taĥt u baĥt u efser-i kışver

- 7 Elümde bād ü gözde āb u dilde nār u başda hāk
Baña kıydı bu zülf ü ‘arız u kıadd u hıat-ı dil-ber
- 8 Bu hüsñ ile bu ruhsār u bu elfāz u bu güftāruñ
Dil-ārā vü şafā-bahş u hayāt-efzā vü cān-perver
- 9 Müjeñle ğamzeñ ile çeşmüñ ile kaşuña kıuldur
Kemān-keşler ‘adū-küşler bahādurlar dil-āverler
- 10 Ne hōş demdür ne kıutlu ğün ne zībā vaķt [ü] sā‘ atdür
Ola meclisde sāz u söz ü dil-ber bāde-i aħmer
- 11 Cemālüñle dehānuñla zebānuñla kelāmuñla
Beden büryān ciger sūzān [u] dil nālān [u] cān bī-fer
- 12 Beni kıul itdi bir maħbüb-ı hūb [u] dil-ber-i mehveş
Sürür-ı dil huzūr-ı cān u nūr-ı çeşm ü nīk-aħter
- 13 Lebi Ş[ī]rīn şacı Leylā özi Yūsuf sözi ‘Azrā
‘Aceb zībā ‘aceb ra‘nā ‘aceb ğarrā ‘aceb hōş-ter
- 14 Keser çevgān deler kıanı açar şerħa döker kıanı
Çeker yāyın atar tīrin çeker tīğın urur hıançer
- [41a]**
- 15 Şadāķatle mehābetle feşāħatle şecā‘ atle
Şehā sensin Ebū-Bekr u ‘Ömer ‘Oşmān u hem Hıaydar
- 16 Olupdur derdmendüñ müstemendüñ bendeñ efkendeñ
Nice hāķāñ nice Dārā nice Hıusrev nice Sencer
- 17 Bu eyvān [u] bu dīvān u bu ‘ayş [u] nūşuñı ğörse
Olur Efrāsiyāb u Kıayşer ü Cemşid ü Cem çāker
- 18 Simāt u muṭrib ü sākī vü şem‘ olmağa bezmüñde
Ġelür her şeb şihāb u keh-keşān zühre meh-i enver
- 19 Hıükümetle şecā‘ atle vecāhetle ‘adāletle
Enüşirvān-ı ferruħ-ruħ Ġāzanfer-fer Sikender-der
- 20 Selīm Hān kim olupdur hüsñ ü hulķ [u] ‘adl [u] dād ile
Esed-heybet ‘Alī-siret Hıasan-şüret melek-manzar

- 21 Zebūn-Ḳāsimla Rüstem Ḳahramān u Güstehem Behrām
Ferīdūn dūn Nerīmān nerm Hūşeng Erdeşir aḫḫar
- 22 Şeḫer bezm itseñ olur şevḳ [u] zevḳ ʿayş [u] nūş için
Felek sofrā melek sāḳī şafaḳ bâde güneş sāḡar
- 23 Olur rezm eyledükçe ḫıfz-ı ḫükm [u] ʿayn [u] naşır için
Felek cevşen-i zırh encüm siper şems ü ḳamer miḡfer
- 24 Süvār-ı eseb-i ḳahr u heybet ü ḫışm u ḡazab olsañ
Dil ü cān ḫayrete varur zemīn ü āsmān dītrer
- 25 Saña ḫalk-ı nevā ḳavm-ı ʿArab ḫayl-ı ʿAcem hem Rūm
Kimi ḫān u kimi sulṫān kimi şāh u kimi ḳayşer
- 26 Şehā ḳılsañ sefer şarḳ ile ḡarba feth [u] nuşret ʿcün
Dil ü cāndan olur kāfir müselmān bende-i kem-ter
- 27 Enīsūñ şevket [ü] şavlet celīsūñ ʿizzet ü devlet
Zihī nuşret zihī fursat zihī ḳudret zihī leşker
- 28 Ḳarīnūñdür rehinūñdür zahīrūñdür esīrūñdür
Ḳamu feth ü zafer birle ḳamu begler ḳamu ʿasker
- 29 Ziyād itsün bu ʿizz ü cān u ḳadr ü şevketūñ Mevlā
Bahār u deyde rüz u şebde olsun Ḥaḳ saña yāver
- 30 N'ola luṫf u şehāda cūd [u] iḫsānuñ ʿaṫā ḳılsam
Göñül zilletde cān ḫaste beden ʿuryān ben bī-fer
- 31 Ḡarīb ü bī-kes ü āvāre vü āşüfte-ḫāl oldum
Yolum rāh-ı ʿadem ḡam-zād u hem-rāh u elem reh-ber
- 32 Şehā ʿadl ile dāduñ vaşf u medḫ itmekde ʿUlvidür
[41b] Kemāl-i ehl ü kām-ı fazl u ḫōş-ṫab ʿ u suḫan-perver
- 33 Bu deñlü ḳudret [ü] nazm [u] bu deñlü luṫf [u] ṫab ʿ ile
Ya Ḥāfızdur ya Cāmi ʿ ya Zahir ü Envere beñzer
- 34 Du ʿā ile şenā ile feşāḫatle belāḡatle
Ḳaşıdem bī-şebīh ü bī-naẓīr ü bī-bedeldür ter

- 35 Nitekim devr-i mihr ü meh şeb [u] rûz ‘ âlemde
Nitekim bunca zîb [ü] zînet ü ârâyîş ü ziver
- 36 Hüdâyâ zü’l-celâl ü zü’l-kemâl ü hayy u kâdirsin
Müyesser eyle aña baht u taht u devlet ü efser

-31-⁶⁹**Kaşîde-i Âzerî Çâr-ender-çâr Berây-i Merhûm Sultân Selim Hân**

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Leb-i cân-bağş u kadd ü zülf ü rüyuñ ey melek-manzar
Semen-simâ vü servāsâ vü nesrîn-sâ vü mah-peyker
- 2 Zihî hâl ü haţ-ı miskîn ü çeşm ü gamze-i mestüñ
‘ Abîr-âmîz ü ‘ anber-rîz ü sihr-engîz ü gâret-ger
- 3 ‘ İzâr-ı âtesinüñ tîr-i müjgānuñ leb-i la‘ lüñ
Cihân-süz u ciger-düz u dil-efrüz-ı vezân-perver
- 4 Ser-efrâz u dil-ārâ kadd-i gül-ter gonce-femsin sen
Ruhüñ lâle şaçüñ sünbül büyuñ mevzün sözüñ kevşer
- 5 Şorarsuñ hâlüm ey şüh-ı cefâ-hû nāzuñ mehveş
Gözüm pür-hün yaşum gül-gün gönül mağzün ten bî-fer
- 6 Söze gelsen kaçan ey şüh-ı gülsen mihr ü meh tal‘ at
Dehānuñ hoşka lafzuñdur lebüñ la‘ l ü sözüñ gevher
- 7 Ğam-ı zülfüñ hevâ-yı kadd ü haddüñ fikr-i la‘ lüñle
Olupdur dil perîşân hâl-i zâr u haste-i muţtar
- 8 Dilüm mağzün u şeydâ hâtıram dem-beste bağrum hün
Tenüm zerd ü nizâr olmuş sirişküm sîm ü çehrem zer
- 9 Komez dest-i gam [u] endüh dāmān u girîbānum
Meger luţf u mürüvvet eylese Hākān Dārādur
- 10 Cem [ü] Cemşîd hebt [ü] qahramān-şavlet melek-rütbet
Şeh-i dār āb-ı māhiyyet Nerîmān rezm-i ceng-āver
- 11 Ğıyāş-ı dîn ü devlet fahr-ı ümmet mîr-i deryâ-dil
‘ Ömer ‘ Oşmān-ğayâ Bū-Bekr-ğaşlet Murtażâ-peyker

⁶⁹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 12 Melâz-ı halk [u] manşür-ı halâyık Şeh-Selîm ol kim
[42a]
Felek-rağş u güher-bağş u şüreyyâ kâdr-i meh-manzar
- 13 Şeh-i ‘âlî-medâr-ı garr u rif‘ at mihr ü meh-‘tal‘ at
Cihân-dâr-ı nigû-kâr u Cem-âşâr u Ferîdün-fer
- 14 O şâh-ı âsmân-rif‘ at o Behrâm-ı felek-rütbet
O mâh-ı berh emniyyet o hürşîd-i zîyâ-güster
- 15 O Nüşîrvân ‘âdil ‘adl ü dâd [u] luţf ile kılsuñ
Emîrâ serverâ şâhâ olur Hücçâcdan kem-ter
- 16 Señündür taht u tâc u ‘izz ü rif‘ at serverâ sensin
Cihân-gîr ü cihân-bân u cihân-dâr u cihân-âver
- 17 Olupdur bendeñ efkendeñ nîgeh-dâruñ nîgeh-bânuñ
Hezârân şehryâr u tâc-dâr u husrev-i hâver
- 18 Hüdâvendâ emîr-i cân u dilden oldı kâpuñda
Kubâd u Güstehem Keyhusrev u Dârâb-ı fermân-ber
- 19 Olanlar bendeñ efkendeñ kuluñ kurbânuñ olmuşlar
Felek-âdr ü kâza-âudret hümâyün-fâl-ı nîk-ahter
- 20 Olur gürz ü sinân u nâvek ü tîguñ revân olsa
Belâdur ser ‘ademdür dem eceldür bî-kâbâdur ber
- 21 Oğur ins ü melek cinn ü perî bu maţla‘ -ı dâ‘î
İderler mâh u sâla her dem ü hem her zamân ezber
- 22 Senüñ devründe buldı ey şehensâh zafer-i reh-ber
Letâfet mey-şafâ meclis şeref sâkî ferağ sâğar
- 23 Bugün ey kân-ı devlet nazm u neşrüm dürr ü gevherdür
Şafâ-engîz ü reng-âmîz ü râhat bağş-ı mevzün-ter
- 24 Zahîrâ nûr-ı Selmân u Hâfîz hem-zebânumdur
Tolupdur şi‘r ü inşâm ile her iklîm ü her kişver
- 25 Şadâm irdi Şifahân u ‘Irâk [u] Mısr u Bağdâda
Nebât u kand u nazmum kilik-i hâmem oldı mey şekker

- 26 Revān-bahş ü hayat-efzā durur ebyāt-ı eş' arum
Devāt u hāmem oldı āb-ı hayvān çeşme-i kevşer
- 27 Dilüm kân u derūnum gencdür u la' l-i güher nazmum
Ezelden ' ilm ü hikmet fazl ü dāniş bendedür muzmer
- 28 Kāpuñda Āzerī maḥzūn u zār u haste vü bīmār
Ümīd-i rahm u şefkat arzū-yı ' adl ü dād eyler
[42b]
- 29 Zülāl-ı luṭf u iḥsānuñ umar ey şāh-ı deryā-kef
Gözi giryān bağrı kan teni sūzāne ḥākister
- 30 Du' ā dürrin şenā gevherlerin diz rişte-i nazma
Dilā her rüz [u] şeb her vaḳt [ü] sā' at dökme eşk-i ter
- 31 Temennā eylerin şāhā o ḥayy u ferd ü dānādan
Kim oldur ḥālīḳ-ı baḥr ile berr ü āb ile āzer
- 32 Zemīn ü āsmānı ' adl ü dāduñ eylesün rüşen
Saña olsun Ḥudā yār u mu' in ü nāşır u yāver
- 33 Sürür [u] şādmānı ' izz ü rif' at hem-demüñ olsun
Ola şehr ü diyāruñ da' imā ma' mür [u] behr-āver
- 34 Dün ü gün şādmān ol yaz u kış ḥātır-şikest olma
Yanuñdan gitmesün sākī vü muṭrib bāde vü sāğar

-32-70

Kaşide Velehü Berāy-ı Velehü**[Kaşide-i Āzerī]**

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bāreka'llāh ey serīr-efrüz-ı dehr-i bī-direng
Ḥusrev [ü] Dārā-şalābet Erdeşir-i şir-i ceng
- 2 Levḥaşa'llāh ey çemen-pirā-yı bāğ-ı salṭanat
Naḥl-peyvend-i serā-bustān-ı gerdün u direng
- 3 Vāriş-i iḳlīm-i Cem Keyḥusrev-i mülk-i ' Acem
Mesned-i Dāver şikār-ı Rüm [u] Tātār u Freng

⁷⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 4 Cüş iderse ‘ asker-i āhen-neberdüñ baħrveş
Görinür çeşm-i ‘ adūya nızeler yir yir neheng
- 5 Bende-i fermān-pezirüñ olmağa lāyık degül
Husrev [ü] Hüşeng ü Efridün [u] Cemşid ü nişeng
- 6 Hāne-i fetħi n’ola açsa kilid-i himmetüñ
Aña çünkim nīze-i miğfer-şikāfuñdur medeng
- 7 Düşmenüñ murğ-ı revānın almağa rüz-ı neberd
Oldı tır-i cānsitānuñ murğı ‘ uķāb-ı ceng
- 8 Rütbe-i cāh-ı celālün vezn olursa fi’l-meşel
Olmaya bār-ı girān-ı ķadrüñe kūh-sār deng
- 9 Düşmene i’ lām ider murğ-ı ‘ adem peygāmını
Hañcer ü gürz [ü] sinān u tır ü şemşirüñ ħadeng
- 10 Bir zamān virmez felek kim saña Hākım [ü] ‘ Alīm
Eyledi ben ħaste-ħālī derd ü miħnet lāl ü deng
- 11 Kāmetüm ħam-geştem oldı bār-ı miħnetden dü-tā
Tıtsa nālem rüy-ı āfāķı n’ola mānend-i çeng
- [43a]**
- 12 Bir yaña durur maħabbet bir yaña cevri felek
Bir yaña ta’ n-ı ‘ adū bir yaña ķibr ü nām [u] neng
- 13 Pişe-i ‘ aşķ içre olmışdur tenümde cā-be-cā
Mühre-i dāğ-ı belā mānende-i naķş-ı peleng
- 14 Āzeri ğam çekme cevri eylerse çarħvār kevn
Böyledür aħvāl-i ‘ ālem gāh şulħ u gāh ceng
- 15 Husrevā olmaz bedel nazm-ı ‘ adū eş’ āruma
Bir midür kıymetde la’ l-i nābla miķdār-ı seng
- 16 Halk-ı añlardı fi’l-cümle şafāsın şi’ rümüñ
Gerd-i ğamdan olmasa āyine-i ķalbümde jeng
- 17 Pehlevān-ı ‘ arşa-i nazmum semend-i ta’ b ile
Müy-ı jülidem olupdur başuma bir küleng

- 18 Gerçi kaçd itdüm tamāmen yazmağa evşāfuñuñ
Kāfiyem bu şî‘r-i renginümde ammā oldı teng
- 19 Muṭrib-i gül-çehre ger bezmüñde olsun nağme-senc
Ol dem-i ‘ayş u şafāda tā kıyāmet şūh [u] şeng
- 20 Sākî-i devrān saña şunsun şarāb-ı zevk [u] şevk
Bezm-i gamda düşmenüñ nüş eylesün cām-ı şereng

-33-⁷¹

Kaşide-i Hüdâyî Berây-ı Sultān Selim Hān ‘Aleyhi’r-rahme ve’l-gufrān⁷²

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Gösterdi gül ‘arūsı cemālin niķābdan
Olmış henüz āyine-i āftābdan
- 2 Mehdî-i nev-bahār çıķup bāğ-ı dehrden
Künc-i şüküfe yir yir açıldı türābdan
- 3 Emvāt-ı bî-şümār çemen haşr olup ķamu
Virdi nişāne *yevme yeķümü’l-ħisābdan*⁷³
- 4 Pür oldı şahn-ı bāğ gül ü ergāvān ile
Dükkān-ı cevheri gibi yāķüt-ı nābdan
- 5 Şandūķ-ı şayrefi gibi bāğ oldı pür-güher
Eşcāra zeyn olan ķatarāt-ı şehābdan
- 6 Bülbül nevāsın itse ne ğam perdeden birün
Başladı ğonce [ğonce] verā-yı ħicābdan

⁷¹ Demiralay, M. (2007). *Hüdâyî-i Kadîm (16.yy) ve Dîvânî İnceleme-Tenkidli Metin* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi, s. 58.

⁷² 33/ 1b henüz āyine: münevver āyine

2a bāğ: ğār

10b devābdan: cenābdan

15b tınābdan: tabābdan

21b zarūri çünki: gibi zarūri

23a: mişe

29b tūfî: hūrî

⁷³ *Rabbenā’ğfir li ve li-vālideyye ve li’l-mü’minîne yevme yeķümü’l-ħisābü: “Rabbimiz, hesabın görüleceği gün beni, ana babamı ve inananları bağışla.”* (İbrahim, 14/41)

- 7 Gülzāra kurdı hayme-i sebzini her dıraht
 Toldı derūn-ı beyt-i muḳaddes ḳıḳābdan
- [43b]
- 8 Bülbül giceyle güllere söyler fesāneler
 Nergis ‘aceb mi gözlerin açmazsa ḥābdan
- 9 Toldurdı jāle lāle-i dürr-i ḥōṣ-āb ile
 Sāḳī pür eyle sāḡarı la‘l-i müzābdan
- 10 Başı göge iren bu dem içmezse sebzeden
 Şūfī ne farkı var göge çıḳmış devābdan
- 11 Baḡ-ı cināna döndi cihān i‘tidāl ile
 İnsāf u ‘adl ü ḥusrev-i gerdūn-ḫınābdan
- 12 Zerrīn-ḳadeḫler eyledi pür şahn-ı gülşeni
 Aldı numūne bezm-i şeh-i kām-yābdan
- 13 Şāh-ı yegāne Ḥāzret-i Sultān Selīm Ḥan
 Yegdür kemine bendesi Efrāsyābdan
- 14 Ol şahdur ki farkı ferīḳ-ı ‘adūsınuñ
 Farkı yoḳ işiginde sıfāl-i gül-ābdan
- 15 Baş ḳor ayaḡı tozına sultān-ı ḥāverān
 Her şām inüp bu çeşme-i müşḡīn-ḫınābdan
- 16 ‘Azm itdüginde Ḥusrev-i ḡāzī-i bü’l-feth
 Gülzār-ı cennete bu sarāy-ı ḫarābdan
- 17 Ḥaḳ zāt-ı pākūñ eyledi ḫayrū’l-ḫalef aña
 Gül gitse būy-ı zevḳın alurlar gül-ābdan
- 18 Mülk-i ‘adūya şal yüri İskenderāne tiḡ
 Ḳaydāfe mülki gibi ḫarāb eyle ābdan
- 19 Tırūñ hevādan inse ḳaçar ḫayl-i düşmenān
 Olur gürūh-ı dīv gürīzān şihābdan
- 20 Tiḡ-ı muraşsa‘uñ ser-i a‘dā-yı dīn ile
 Ḳanlu şudur ki pür ola üsti ḫabābdan

- 21 Tā çār-tiğ-ı tîrũne uğrar ‘adū şehā
Yolcı žarũri çũnki gũzār eyler ābdan
- 22 ‘Adlũñ ſu deñlü eyledi ıſlāh halkı kim
Gitmez haṭāya kimse ṭarĩḳ-ı ſavābdan
- 23 Devrũnde gũrg-i miſede ſübān olup
Ḳurtıldı gũkde murğ-ı ‘uḳāb ‘iḳābdan
- 24 Keff-i kerĩmũñ itdi dil-i baḫri mũnkesir
Ḫālĩ degũldũr anuñ iḫũn ızṭırābdan
- 25 Eflāke irdi ſıyt ü ſadā-yı ſeḫāvetũñ
Terler dũkũldi ſerm ile cism-i ſeḫābdan
- [44a]
- 26 Geldi Hũdāyĩ dergeh-i devlet-me’ābuña
Himmet recā ider ſeh-i mālĩk-riḳābdan
- 27 Ḫāk-i rehũnden eyle mũrũvvet-i ‘Alĩlik it
Olsun Yezĩd yũz ḫeviren Bũ-Tũrābdan
- 28 Olsun benefſeveſ ḫadi ḫam gũnce gibi lāl
Her kim du‘āñı eylemeye ſeyḫ ü ſābdan
- 29 Tā kim vire niſāne gũlistānda her dıraḫt
Bağ-ı İremde ṭũṭĩ-i aḫḫar ſıyābdan
- 30 Pũr eyledũkçe micmere gerdān-ı nev-bahār
ſaḫn-ı zemĩni rāyĩḫa-i mũſg-i nābdan
- 31 ‘Ömrũñ bahārı gũrmeye bād-ı ḫazān-ı serd
Kām al hemĩſe gũl gibi ‘ahd-i ſebābdan

-34-⁷⁴**Kaşide-i Hüdayî Berây-ı Kudüm-ı Şeh-zâde Murâd Han⁷⁵**

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Bir gice toğdı felekde meh-i bedr oldı ‘ ayân
Târ-i müdan nitekim mihr-i cemâl-i cānân
- 2 Toğdı şan ‘ İsâ-i pākîze-nefes Meryemden
Toldı şevk ile bu deyr-i felek-i heft-eyvân
- 3 Virdi çarhuñ şadefi bir dür-i yek-dâne kim
Kıymet olmaz aña gencîne-i kevnile mekân
- 4 Künc-i Şâm içre ziyâ virmek için vaz^c itdi
Şeb-çerâğ-ı mehi üstâd-ı tılsım-ı devrân⁷⁶
- 5 Şem^c -i fânüs hayâl-i felek uyandı yine
Necm-i pervâneleri oldı kamu ser-gerdân
- 6 Gül-i nesrîn nücüm ile semavât oldı
Reşk-i gülzâr-ı İrem gayret-i hür-ı Rıdvân
- 7 Ben de bir güşede bîdâr idüm encüm mânend
Naqşına olmuş idüm mânî-i çarhuñ hayrân
- 8 Geldi şeh-bâz-ı sefid-i seher açup per [ü] bâl
Zâğ-ı şeb anı görüp oldı hemân-dem perrân
- 9 Bir yalın yüzlü ışık şark diyârından irüp
Hırmen-i necm-i şebüñ cânına od şaldı hemân
- 10 Açdı tāvus-ı seher külliyâta şeh-per-i zer
Çıkdı bu ‘ arşada biñ nâz ile kıldı cevalan

⁷⁴ Demiralay, a.g.e., s. 73

⁷⁵ 34/ 3a yekdâne: şeh-dâne
8a sefid: sepîd / per [ü] bâl: şehbâl
10a seher külliyâta: gülistân seher-i
12a cāndan: cāna
20a ol biñ yaşaya: biñ yaşaya ol
23a n’ola: ne ğam

⁷⁶ Mürettip “şeb” kelimesinden sonra “mehi” kelimesini sehven tekrar yazmıştır.

[44b]

- 11 Dehr Ya' kûbınuñ açıldı yine gönli gözi
 'Arz-ı hüsni itdi meger kim aña mäh-ı Ken' an
- 12 Dil ü cāndan didüm ey vâkıf-ı esrār-ı felek
 Nūr-ı şevk ile neden taldı zemīn ile zamān
- 13 Didiler Şāh Selīm ibn-i Süleymāna bugün
 Bir oğul virdi o Vehhāb [u] Kerīm ü Mennān
- 14 Gün gibi tığduğı dem buldı cihān halkı hayāt
 Kāleb-i ādeme gūyā ki hūlūl eyledi cān
- 15 Çarh-ı pür-necm aña bir mehd-i mücevherdür kim
 Top-ı zerrīn iki başında meh ü mihr ü cihān
- 16 Dāye Hürşid aña Behrām ile Keyvān lālā
 Şāhdur mihr aña bir taht-ı muraşsa' el'ān
- 17 Mehdine 'ıkd-ı le'ālīdür aşılış Pervīn
 Mehd-bendān muraşsa' kemer-i kāh-keşān
- 18 Hāledür çenber-i mehd anda özi bedr-i münir
 Yā kemīn içre şikārın gözedür genc arslān
- 19 Yazdı ta' vīz için ol māha debir-i eflāk
 Āsmāni varağa süre-i Nūr ile Duḡān
- 20 Dilerüm Hāzret-i Ādem gibi ol biñ yaşaya
 İsm-i a' zam haķı ol aña ola hırz-ı emān
- 21 Bula günden güne yā Rab meh-i nev gibi kemāl
 Hāzret-i Nūh gibi pīr ola ol tāze cevān
- 22 Hāmdü li'llāh ki şehensāh-ı cihān-ı keremūñ
 Virdi şāh-ı emeli mīve-i luṭf u ihsān
- 23 Nağme-sāz olsa bu şevk ile n'ola bülbül-i dil
 Tāze gül virdi yine ravza-i āl-i 'Oşmān
- 24 Şevk ile didi Hüdāyī-i du' ā-gū tārīh
 Hāşıl-ı 'ömr-i girān-māye-i sulṭān-ı cihān

- 25 Tā ki bu māder-i şebden toğa eṭfāl-i nücūm
Tā ki meh ide bu seyr üzre felekde devrān
- 26 Tā ki İskender-i evreng-i nüh-eyvān-ı sipih
Zulmet içre ola cüyende-i āb-ı ḥayvān
- 27 Pādşāhuñ gicesi ḳadr ola vü gündüzi ‘ıyd
Vire dünyāda vü ‘uḳbāda murādın Yezdān

[45a-45b]⁷⁷

[46a]

-35-⁷⁸

[Kaşide-i Fazlî]

-- / --. / .-- / -.

- 1 Oldı gül ü benefşe ḥaṭ u ḥaddüñi görüp
Jülide-mü benefşe gül ebdāl-ı bāğzār
- 2 Evşāf-ı ḥaddüñ işidüp ey gül benefşeden
Gül saña ‘aşık oldı ḳulaḳdan benefşevār
- 3 Ḥaṭtuñ benefşe senden utanup ḳızardı gül
Oldı benefşe boyım egüp gül yüzüñe zār
- 4 Ḥaṭṭ-ı benefşe mi görinen gül yüzüñde yā
Gül şafḥasına yazdı benefşe ḥaṭṭ-ı gubār
- 5 Bezm-i güle benefşe getürmiş gibi çemen
Ey gül kenār-ı bāğda kūy-ı benefşe var
- 6 Gül degme bir nihālî-i fersā benefşedür
Seyr-i benefşe-zāra gel ey gül nihālî var
- 7 Devr-i gül ü benefşede her rüze beñzemez
Ey gül ḥaṭṭ-ı benefşe ḥadem özgedür bahār
- 8 Micmer gül ü benefşe ‘aşā deyrdür çemen
Rāhib benefşe muğbeçe gül erḡanün hezār
- 9 Ḥāk-i deri benefşe vü ferş-i ḥarîmi gül
Taḥṭı benefşezār vekili şāh-ı kām-kār

⁷⁷ Eksik varak.

⁷⁸ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 10 Devr-i benefşe geldi ise geldi vaqt-i gül
Zâhir güle benefşeden artıkdur i' tibâr
- 11 Şâh-ı benefşe tûğ u gül a' lâm-ı Şeh Selim
Otağası benefşe gül otağ-ı zer-nigâr
- 12 Geldin benefşe bezmüne öñ gelmegin şehâ
Boyn çeküp benefşe ider güle i' tizâr
- 13 Rağsın benefşe geçmese gül-günını gülün
Gül den benefşe almaz idi cilve-i bahâr
- 14 Tutdı benefşe-zârı şehâ büy-ı gül yine
İtdün benefşe-zâra meger gül gibi güzâr
- 15 Olup benefşe elde direfşün siper gülün
Bâğa benefşe gürzün ile nîze oldı dâr
- 16 Gülşen benefşe-zâr iki taht-ı muraşsa' uñ
Fîrûzesi benefşe güli la' l-i âbdâr
- 17 Gâhî idüp bahâne gül ile benefşeyi
Gül-ğad benefşe-ğat saña ' arz itdi bir nigâr
- 18 Cismi gül-i sefid libâsı benefşe-reng
Ğatı benefşe ruğları gül şüh u şive-kâr
- [46b]
- 19 Dil gülşen-i hayâlden olup benefşe-çîn
Kıldum gül ü benefşeyi bir nağl-ı yâdgâr
- 20 Rengîn hayâl-i gül ğat-ı şî' rüm benefşeler
Oldı gül ü benefşelerüm ' içr-ı her-diyâr
- 21 Manşıb gül ü benefşem alup iltifât-ı şâh
İrdi gül ü benefşeme âsib-i rûzgâr
- 22 Şanmañ gül ü benefşede büy-ı vefâ ola
Şanup gül ü benefşeyi ğatı-ı ' izâr-ı yâr
- 23 Olam benefşe-i ğatı hicrinde ol gülün
Eyleñ gül ü benefşe ile zînet-i hezâr

- 24 Zahm-ı belâ benefşem idi dâğ-ı ğam gülüm
Kılmasa bu benefşe vü gül fikrümü figâr
- 25 Fazlı benefşe ben gül-i âl-ı resül olam
Lâyık mı bu benefşe vü gül böyle ola h̄âr
- 26 Düşsem gül ü benefşe gibi h̄âke vâdiye
H̄âki benefşe h̄âli gül ü intizâr-ı yâr
- 27 Yiter gül ü benefşe gibi açılup dilâ
Eyle gül ü benefşe ğamından figân u zâr
- 28 Şunar gehî benefşe vü gül şâha çün gedâ
Eyle gül ü benefşeni ol şâha bergüzâr
- 29 Ola gül ü benefşelerüñ h̄âke şalmaya
Ola gül ü benefşe ki bir ebr-i dür-nişâr
- 30 Gül gibi nâzûk ola benefşe gibi laţif
H̄âşâ gül [ü] benefşeyi ol ide h̄âk-sâr
- 31 Eyler gül ü benefşe-i luţfını ol ‘ayân
Büy-ı gül ü benefşe olur lâbüd âşkâr
- 32 Gül âl açup benefşe tutar göklere yüzün
İder du‘â benefşe vü gül leyl ü nehâr
- 33 Bâğ içre tâ ki açıla güller benefşeler
İde gül ü benefşe ile bâğ iftihâr
- 34 Bâğuñ gül ü benefşeleri şolmayup şehâ
Gül gibi gül benefşeveş ol tâze vü bahâr

[47a]

-36-⁷⁹[Kaşîde-i Gelibolulu Muştafâ ' Âlî]⁸⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Tuğ-ı şāhî gibi yirden götürüp ser sünbül
Öñine düşdi gülün niteki reh-ber sünbül
- 2 Şalınup müjde-i nev-rüz ile mülk-i çemene
Dil gibi zāhir olup virdi haberler sünbül
- 3 Gerçi kim yelken açar zevraķı zerrîn-ķadehün
Bırağur turma çemen bahırına lenger sünbül
- 4 Düğmesin çözdü şoyup hil' at-ı nev-rüzisin
Şanma kim oldu hāzān ile müdevver sünbül
- 5 Yazdı zer noķtaların nakş-ı bahāruñ nergis
Lāciverdini aķursa n'ola yir yir sünbül
- 6 Ebedi köklemedi şanki çemen şāhnında
Görinür cism-i nizārum gibi lāğar sünbül
- 7 Çok midur bezm-i gülistānı mu' attar kılsa
Bir uğurdan götürür bir nice micmer sünbül

⁷⁹ Aksoyak, İ. H. (2018). *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap), s. 164.

58695, gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf (ktb.gov.tr) Erişim Tarihi: 06.03.2023.

⁸⁰ 36/ 5b Lāciverdini aķursa: Lāciverdin ķosa anuñ

9b böyle: şöyle

11a düğmelerin: dānelerin

11b pîrüzeye: firüzeye

12a rızādan şaķınur: şabādan şalınur

13a varsa: varup

15a nażar: nefes

15b gülşende: kāşîde

18a sürinür: kāşîde / olduğı'çün: olduğına

20b göklerdeki: taķınur

21a luţfuñdaki: vaşfuñdaki

23a 23a gülşende: jālelere

28b berber: ser-ber

29a umarın: umaram

31a selisüm ola devr: selisümdür ola

Mecmûadaki 9, 17 ve 22. beyitler Dîvân'da yoktur.

- 8 Gāh olur başına zer-riştelü teller taşınur
 Kıparur yelkenini şanki dil-āver sünbül
- 9 Silleyi bād-ı şitādan yimese kıra bere
 Hele çağ böyle gögermezdi muķarrer sünbül
- 10 Dāmen-i Kıāf-ı kıanā‘ atde mi bitdi bilmem
 Bir piyāz ile geçindi nice yıllar sünbül
- 11 Bir yeşil sünbüle ğayţana dizer dügmelerin
 Şüretā sübhā-i pīrūzeve beñzer sünbül
- 12 Bürinür bāl ü perin bād-ı rızādan şakınur
 Bezm-i şāhīde meges-rāna döner her sünbül
- 13 Kimdür ol şeh ki çemen seyrine varsa şeheri
 ‘Arz ider kendin āña nice mücevher sünbül
- 14 ‘Adli bāğında anuñ muntazımü'l-ħāl oldı
 Görinür gerçi perişān u mükedder sünbül
- 15 Nazar-ı luţfi şafāsıyla muţarrā ola hep
 Ne kıadar var ise ğülşende muşavver sünbül
- 16 Ğül-i ğülzār-ı ‘atā Ğazret-i Sulţān Murād
 Bāğ-ı ihsānına bir bende-i kem-ter sünbül
- 17 Kıadr-i ğülzārına ğöklerdeki⁸¹ Ülker Yediger
 Yedişer dānelü ğüyā iki ebter sünbül
- [47b]
- 18 Sürinür zülfüñe fi'l-cümle şebih olduğı’çün
 Açılır ğurrem olur cilverler eyler sünbül
- 19 Böyle ğōş-bü iken olduķça muķābil şaçuña
 Misk-i Rümī gibi çirkin ğörinür her sünbül
- 20 N’ola şeş-berg ise ğisūlaruña nisbet eyle
 Tıkınur çeşmümüze niteki şeş-per sünbül
- 21 Bāğ-ı luţfuñdaki ğüftāra ğele bülbülvār
 Ğül gibi eyleye bu maţla‘ ı ezber sünbül

⁸¹ Mecmûada “ğöklerdeki” kelimesi iki kere yazılmıştır.

- 22 Gerdenüñ tâze semen zülf ise bir ter sünbül
Püteden yâsemene ola ber-â-ber sünbül
- 23 Her seher sünbül ü ruhsâruñ añup gülşende
Yüzüme bir kere bakmaz diyü ağlar sünbül
- 24 Yaraşur şafha-i rüyuñda haţ-ı müşgînüñ
Ki konur zînet için Muşhafa ekşer sünbül
- 25 Bakınur her yaña her dânesinüñ bir gözi var
Añların pādşehüm zülfüñi gözler sünbül
- 26 Ruĥ-ı rengînüñ ile çeşmüñe beñzetdügi'çün
İdinür lâle ile nergisi hem-ser sünbül
- 27 'Anberîn-zülfüñe bir ĥâdim-i Hindüdür kim
Āstânuñda aña nâm ile dirler sünbül
- 28 Gökde āhum tütüni başda hevâ-yı kākül
Kimine ber-ser olur kimine berber sünbül
- 29 Umarın kim ele aldukça hüner bâğından
Dest-i şâha şuna her saţr-ı mu' anber sünbül
- 30 Kıl nazâr ĥâl-i perîşânına 'Ālî kuluñuñ
Oldı dūd-ı dili başına ber-â-ber sünbül
- 31 Haţ-ı şî' rümle meger nazm-ı selîsüm ola devr
Ĥâşıl eylerse eger çeşme-i Kevşer sünbül
- 32 Ĥil' at-i nazm-ı kaşîdem görinür naķş-ı bahâr
Bir ser-â-ser gibi kim ola ser-â-ser sünbül
- 33 Gerçi ebyâtı füzün oldı fe-emmâ şāhum
Ne kadar dânesi artarsa bulur fer sünbül
- [48a]
- 35 Nitekim gülleri serdâr ide sultān-ı bahâr
Nitekim bâğ-ı cihāna çeke leşker sünbül
- 36 Tuğ-ı şāhî gibi ĥandān ola tuğ-ı 'alemüñ
Eyleye emrüñe dünyâyı musahĥar sünbül

37 Nüh-felek gülşen-i ‘ ömründe ola sāl-be-sāl
On iki dāne otuz dānelü hōş-ter sünbül

-37-⁸²

[Kaşide-i Sırrı]

.-- / .-- / .-- / .--

- 1 Eger mümkün olsaydı def‘ -i havātır
Olurdu dilümden dūr-i pāk şadır
- 2 Teraḥḥumdan ašlā eṣer yoḳ ğarībe
Nazar kıılmaz oldu faḳīre ekābir
- 3 Benüm künc-i ğamda cefāda belāda
Vü sen de şafāda seyirlerde sāyir
- 4 Reh-i ğamda ancak benüm pāy-der-gil
Serīr-i sa‘ ādetde cümle mu‘ āşır
- 5 Ne deñlü dilümden nişār olsa cevher
Şadef gibi her dem dehān beste ḥātır
- 6 Alu yoḳ şatar yoḳ dūr-i nazmı ašlā
Gerek sen nişār it sözüñde cevāhir
- 7 Bakılmaz cemāle nazar yoḳ kemāle
Cihān ḥalkı şimdi hemān māle nāzır
- 8 Şehā bir güneh-kārum estağfirullāh
Günāh ise olmaḳ zamānuñda şā‘ ir
- 9 Dirīğā geh tıtdı cihānı edānı
Añılmaz ahālī bilinmez maḳādir
- 10 Dirīğā zamāne düşürdi ayağa
Ḥaref pārelerle pūr oldu cevāhir
- 11 Elinden meded dād-ı şarrāf-ı dehrüñ
Ne temyīze mālīk ne teşḥīse ḳādir

⁸² Bu şiir; Berat Açıl tarafından hazırlanan Sırrı Râhile Hanım Dîvânı’nda, Halil Kurt tarafından hazırlanan Şeyh Mehmet Sırrı Dîvânı’nda, Sıddık Cansever tarafından hazırlanan Eğribozlu Mehmed Emin Sırrı Dîvânı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

- 12 Dilā bu şikāyet niçe bir felekden
Bulup ğam nihāyet elem olsun āhır
- 13 Aķıt cūy-ı eşküñ yūri ağla hālūñ
O baħr-i ‘atāya saña ħalbi açar
- 14 Şeh-i kāmṛān-ı serīr-i sa‘ādet
Cihān-dār-ı muħbil şehen-şāh-ı ħādir
- [48b]
- 15 Güzīn-i güzīnān Murād Hān-ı ‘ādil
Şeh-i ser-fīrāzān gerdūn-me’āşır
- 16 Şehā devr-i ‘adlūñde el-ħamdü li’llāh
Cihān ħalkı şimdi kemāliyle şākir
- 17 Re‘āyā berāyā du‘āda şenāda
Şafāda seyirde mücāvır misāfir
- 18 Esīrūñ zelīlūñ zebūnuñ faķīrūñ
Emīr ü vezīr ü ekābir aşāĝır
- 19 İder pāk ehl-i küfürden cihānı
Meger tīĝuñ oldu senūñ mā’-i tħahir
- 20 Sen ol māh-ı burc-ı şerefsin ki her dem
Ziyā-yı sa‘ādet cebīnūñde māhir
- 21 Melekler işiĝūñde ħidmetde ħāşır
Ki cismūñle oldu müşerref ‘anāşır
- 22
Faşāħatde kāmīl belāĝatde māhir
- 23 Benüm mülkin dinilmek dinilse hezārān
Bu şī‘r-i ‘adīmü’n-nazīre nezāyır
- 24 Murādumca devrān dönerdi felekden
Dili iltifāt-ı şahenşāha dā’ır
- 25 Şehā baħr-i dilden bu ebyāt-ı dil-keş
N’ola ħillet üzre eger olsa şādır

- 26 Güneş gibi rüşendür erbâb-ı tab' a
Olur gevher-i pāk elbette nâdir
- 27 Demidür du' âya şürü' itse Sırrı
Ki medhinde oldu zebân lâl ü kâşır
- 28 Ne dem olsa şābit semāda şevābit
Zuhūr eyledükçe felekde mezāhir
- 29 Mu' inūñ Hudā vü zahīrūñ Resūli
Ola cünd-i himmet yanuñca ' asākır
- 30 Ola tāc u tahtuñ mü 'eyyed mü 'ebbed
Vire ' ömr-i sermed saña Hayy-i Qādir

[49a]

-38.⁸³[Kaşide-i Veysi]⁸⁴

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Ne şerefdür k'ola bu riç' a-i pür-naqş u hayāl
Dest-fersüde-i huddām-ı serīr-i iclāl
- 2 Ne şerefdür kı bu tūmār-ı muraşşa' cedvel
Ola ber-dāşte-i pāye-i ' izz ü iqbāl
- 3 Ne şerefdür k'ola bu māne-i zībende-sütür
Nazar endāhte-i şāh-ı sipihr-istiklāl
- 4 Ol Şeh-en-şeh ki anuñ mih-ı süm-i eşhebidür
Dügme-i perr-küleğ-güşe-i aşhāb-ı celāl

⁸³ Toska, Z. (1985). *Veysi Dîvânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi, s. 76.

⁸⁴ 38/ 18a dīde-i: dīdesin

30b tevākī': menāşir

32b demidür: delidür

34b recā: revā

38b nāmum: nazmum

39a şive: şime / şime: şive

50a: Gerçi bî-sim ü zerem âteş-i āhumla velī

51a: Erdi erqām-ı suhan fezleke-i hātımeye

Mecmûadaki 15. 16. 27. 40. 41. 44. 47 ve 49. beyitler Dîvân'da yoktur. Ayrıca 50. beyitten sonra tahribat sebebiyle okunamayan beyitler vardır.

- 5 Ol Şeh-en-şeh ki anuñ hargeh-i har-bendesidür
Çetr-i zer-felek-i eyyâm-ı münakkaş-ezyâl
- 6 Ol Şeh-en-şeh ki anuñ fazla h̄âr-ı sofrasına
Yitmeye h̄âr u has-ı rüy-ı zemîn olsa hilâl
- 7 Şeh Murâd ibn-i Selîm ibn-i Süleymân Hân kim
Edhem-i şeb aña bir Düldül-i zer-küb-ni'âl
- 8 Sözi şeh-beyt-i şeref-nâme-i divân-ı hüner
Nâmı tuğra-yı dil-ârâ-yı menâşîr-i kemâl
- 9 Levha-i keffi virür nûrı meh ü Hürşide
Levhaşa'llâh zihî luţf-ı Hudâ-yı müte'âl
- 10 Perçem-i tûğ-ı mesâfindan anuñ bir midür
'Anberîn-ı turre-i Leylâ-yı siyeh-puş-ı leyâl
- 11 Eyleye gürz-i girânı nice Sâmı sersâm
Yetüre nâvek-i dil-dûzı nice zâle zevâl
- 12 Çâk ider âyîne-i cevşen-i tîğı nitekim
Hâtır-ı ehl-i dili zaḥm-ı zebân-ı 'uzzâl
- 13 Dem-i heycâda n'ola şîr-şîfat mest olsa
Bezmi-i 'işretdür aña ma' reke-i ceng ü cidâl
- 14 Hün-ı a' dâ-yı bed-endiş şarâb-ı gül-gün
Kâse-i kelle-i düşmen kadeḥ-i mâl-â-mâl
- 15 Bend-i kahr ile olur bağlanıcaḥ şaff-ı bezr
Tîğ-ı hışmıyla olur germ olıcaḥ nâr-ı kıtâl
- 16 Husrevân tavḫ-keş-i silsile-i istiyâdur
Ser-keşân sūhte-i şâ' ika-i istişâl
- 17 Düşmen-i bed-nazar u ser-keşîñüñ heycâda
Eylesün 'askerüñ ey pādşeh-i düşmen-i mâl
- [49b]
- 18 Dide-i hâtem-i engüşt-ḥadeng-i hün-rîz
Kellesin dest-huş-ı pençe-i tîğ-ı kıttâl

- 19 Şahn-ı gülzâr a toğunsa tef-i qahruñla debür
Manqal-ı nâre dem-i luţfuñ ile esse şimâl
- 20 Berg-i âl-i gül-i gülzâr ola pergâle-i nâr
Pâre-i âteş-i süzân ola berg-i gül-i âl
- 21 Açmamışdur ruĥ-ı âlûñ gibi bir verd-i tarî
Dikmemişdür daĥı qaddün gibi bir tâze nihâl
- 22 Gül-tirâz-ı çemenistân-ı ezel ‘azze ve cell
Gül-bün-efrâz-ı gülistân-ı kıdem celle celâl
- 23 Kâse-i sümm-i semendûñ felek-i devletdür
Encüm-i mîĥ u meh na‘l aña şâhid hâl
- 24 Bâreka’llâh zihî raĥş nice raĥş-ı k’odur
Raĥş [u] anqâ-per u tãvûs-ı mülemma‘-dümbâl
- 25 Düldül-ı nâr-feşânende-i ejder-temsîl
Ejder-i râh-gezâ neyyire-i Düldül-timşâl
- 26 ‘Anberîne-süm ü ‘anber-düm [ü] müşgîn-perçem
Mâh saĥl u felek-iştabl u şüreyyâ-ġırbâl
- 27 Tîz-revdür nitekim vaqt-i sürür-ı ‘uqalâ
Ĥoş-güzêrdür nitekim ‘ömr-i liyâm-ı cühhâl
- 28 Dem-i temkînde güyâ ġam-ı hengâm-ı firâk
Ĥareketde nitekim sür‘at-ı eyyâm-ı vişâl
- 29 Dem-i cevlânda görünmez göze zîrâ ki olur
Raĥş-ı çâlâk-ı nazâr mände-i vâdî-i dâlâl
- 30 Şâh-ı ĥâkân-şerefâ şîr-i ġazanfer-ĥalefâ
Ey tırâzende-i tuġrâ-yı tevâķî‘-i celâl
- 31 Demidür mışqale-i ĥâmeñi taĥrîk eyle
Gitsün âyine-i ĥâţırda olan jeng-i melâl
- 32 Mîve-i luţfuñı dil-ĥasteler ümmîd eyler
Demidür ola ber-âverde nihâl-i âmâl

- 33 Bāg-bān-ı çemenistān-ı keremdür zātuñ
 Kalemüñ naḥl-i berümend-i riyāz-ı efdāl
- 34 Dest-i iḥsānuñ anı eylese taḥrīk olur
 Mīve-i luṭf ile dāmān-ı recā māl-ā-māl
- 35 Tīb-ı enfāsuñ açar ḥāṭır-ı dem-bestemüzi
 Gırıh-i gonce-i bāgı nitekim bād-ı şimāl
- 36 Benüm ol ḥāce-i bāzār-ı belāgat ki bugün
 Boynı bağlu kılıdur sözlerimüñ ‘ıkd-ı le’āl
- [50a]
- 37 Eylesün māşıta-ı tırta-tırāz şeb-i ‘ıyd
 Reşehāt-ı kalemüm vesme-i ebrū-yı hilāl
- 38 Yaraşur eyleseler şekl-i sütür-ı nāmum
 ‘Anberin-şāne-i mergüle-i erbāb-ı cemāl
- 39 Şive-i kilik-i hüner şime-i seḥḥārumdur
 Resm-i i‘cāz-ı suḥan kā‘ide-i siḥr-i ḥelāl
- 40 Nemek-efşān-ı simāt-ı büleğādur bu suḥan
 Çāşnī-baḥş-ı mezāk-ı şu‘arādur bu maḳāl
- 41 Ta‘n-ı akrān u ḥasūd olmađ ile her saḥnum
 Sözlürüm eylediler ḥalk dırüb-ı emşāl
- 42 ‘İrkını kesmeyicek tiğ-ı zebān ey Veysī
 Yatmaz a‘dā-yı ḥased-pişe-i kāfir-ef’āl
- 43 Çekmese seyf-i gāzā Ḥusrev-i dīn-i İslām
 Ser-fürü eyleye mi emrine hiç fırka-ı dāl
- 44 Bu kadar da‘vayı bī-hüde-i fazl eyler iken
 Eyidür kim dimez eş‘āruma ḥaşm-ı muḥtāl
- 45 Raḥş-ı himmet süricek arşa-i fazl u hünere
 Bilmezüm nice hüner göstere ḥayyāl-i ḥayāl
- 46 Ser-i şemşir-i zebān beste-i jeng-i ḥayret
 Pāy-ı şeb-diz-i kalem bend-i şikāl-i eşkāl

- 47 ‘Andelīb-i dili lāl itdi hazān-ı miḥnet
Söylemezsem n’ola ma’ lūm degül mi aḥvāl
- 48 Rāh-ı zilletde ben ol ḥāk-i ḥākīrüm ammā
Meşreb-i ‘azbüme dil-teşne geçer āb-ı zülāl
- 49 Cevherüm gösterür ehl-i dile
N’ola ‘uryān isem ey şāh-ı kerem tīg mişāl
- 50
Sāk-ı ‘arşa taḫarın her gice zerrīn-ḥalḫāl
- 51
Demidür çekse kalem rādde-i istikāl

[50b]

-39.⁸⁵[Kāşide-i Bākī]⁸⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bi-ḥamdī’llāh refiḫ oldı yine tevfiḫ-i Rabbānī
Muzaffer kıldı sulṫān-ı cevān-baḫt-ı cihān-bānı
- 2 Kudüm-ı şāh ile ḥalkuñ bugün başına gün toğdı
Yine tāb-ı rikābından cihānı kıldı nūrānī
- 3 Eşī’ a bāl ü per oldı güneş zeyn itdi eṫrāfi
İrem ṫāvūsı gibi şubḫ-dem gösterdi cevḫānı
- 4 Yine ol sancaḫ-ı zerrīn-ser ü sīmīn-ḫabā kıldı
Livā-yı şubḫ-ı nūrānī gibi rüşen bu eyvānı
- 5 Cihān emn ü emān buldı yine şemşīr-i pūḫādın
Belā Ye’cūcına sedd eyledi İskender-i şānī
- 6 Yıkıldı ḥānmān-ı baḫtı ber-bād oldı a’ dānuñ
Revān oldı nesīm-i fetḫ ile taḫt-ı Süleymānī

⁸⁵ Küçük, a.g.e., s. 33.

⁸⁶ 39/ 3a eṫrāfi: eṫrāfın
12a: ‘Adūyı
13a: Didi Behrām-ı
13b: Koluña
30b ey: ol

- 7 Bisât-ı emni baş itdi basîṭ-i arza iḳbālî
Ne deñlü kılsa taᶜ zîmi felek ol şāha erzānî
- 8 Dür ü gevher nişār itsün yolına ebr-i bārānî
Ser-â-ser atlas u dîbâ döşetsün mihr-i raḫşānî
- 9 Güneşdür talᶜ atı gūyâ cihāndan defᶜ [u] refᶜ itdi
Zalām-i zulm u ᶜ udvānî ḡalāl-i küfr ü tuḡyānî
- 10 Şeh-i kişver-sitān Sulṭān Meḫemmed Hān-ı Ğāzî kim
ᶜ Adūnun ᶜ ırḳını ḳaṭᶜ eyledi şemşîr-i bürrānî
- 11 Süleymān gibi ḫaşr oldı livāsı zıllına ᶜ alem
Ziyāde leşker-i mūr u melaḫdan ādem oḒlanı
- 12 dil-figār itdi pelengāsâ şikār itdi
Muḫaşşal āşḳār itdi neberd-i Şîr-i Yezdānî
- 13 düşmen-kām gördi ḡarb-ı şemşîrin
.... ḳuvvet ey rûz-ı vegānuñ Şāh-ı Merdānî⁸⁷
- [51a]
- 14 Ser-encām-ı ᶜ adū āḫir ne ḫāle irişür dirken
Hezārān kelleler ṭop itdi nâ-geh çarḫ çevḡānî
- 15 Dil-āverler oyunlar oynadı küffāre ol gün kim
Gören bâzîçe-i taḳḡdirüñ oldı deng ü ḫayrānî
- 16 Çıḳup yelkenlüler Rümî siperden bād-bānlarla
Yine gösterdiler cüş u ḫurüş-ı baḫr-i ᶜ ummānî
- 17 Nehengāsâ dil-āverler ᶜ adūyı yutdılar gitdi
ᶜ Aceb deryâ imiş Ḥaḳḳā bu leşgergāh-ı ᶜ Osmānî
- 18 Ser-i bî-maḡz-ı düşmenden fezāda kāseler ṭoldı
Sibāᶜ -ı küh u deşte ḳıldılar tertîb-i mihmānî
- 19 Meger kim uğramış gerdün öñinde seyl-i ḫün içre
Şafaḳ şandı şebān-geh ḫalk ḡāmānındaki ḳanı
- 20 Dem-i aᶜ dā ile deşt-i cihānı lālezār itdi
Sipāh-ı berḳ-reftār-ı Tatāruñ tîr-bārānı

⁸⁷ Bu beyitten sonra, yapraḒın tahrip olmuş kısmına denk geldiḒi için okunamayan beyitler vardır.

- 21 Hüdāvendā sen ol İskender-i pākīze-meşrebsin
Akıtdı ṭab' -ı pākūñ ayağına āb-ı ḥayvānı
- 22 Ne cünbiş kıldı kim āḥir dil-i düşmende yir itdi
Meger gösterdi ol nīze ḥırām-ı ḳadd-i ḥübānı
- 23 Mişāl-i ḥalka-i zūlf-i girih-gīr-i ḥam-ender-ḥam
Biri birine ḳoydı ṭiğ-i ḳahruñ kāfir-istānı
- 24 Licāmuñda sitām olmaḳ yaraşur çarḥ[un] ecrāmı
Semendūñ sīne-bendinde gül-i zer māh-ı tābānı
- 25 Bilürsin anı murğ-ı beyza-i pūlād-ı nusretdür
‘ Aceb mi dāne divşürse elinde ṭiğ-i bürrānı
- 26 Hemān āyīne-i sırr-ı Hūdādur ṭab' -ı şāhāne
Müberrā ḡıll u ḡışdan ḳalbi şāf u sāde sultānı
- 27 Mücellā sīnesi āyīne-dār-ı şāhid-i ḡaybī
Muşaffā ḥāṭırı şüret-pezir-i rāz-ı pinhānı
- 28 Hemān oldur niyāzum senden ey Keyḥusrev-i şānı
Ki ḡuş-ı ḥūşa mengüş eyle dürr-i pend-i pīrānı
- 29 Sikendersin ḳarīnuñ feylesōfān-ı cihān olsun
Ḥakīmān-ı zamāne ḥiçe şaymaz şaḥş-ı nā-dānı
- 30 Niyāz it Ḥaḳka ey Bāḳī vücūdın ḥıfz ide Bārī
Ḥaṭālardan nigeh-dār olsun ey Dārā-yı devrānı
- 31 Hūdāvendā Hūdā ol zāt-ı pāke ḥırz-ı cān olsun
Du' ā-yı müstecāb-ı ṭā'ifān-ı ' arş-ı Raḥmānı
- [51b]**
- 32 Belā gird-ābına şalsun ' aduñı nā-bedīd itsün
Fenā deryāsına ḡarḳ eyleyen Fir'avn [u] Hāmānı
- 33 Hemīşe fetḥ-i firūzı livāña iltivā itsün
Ḳapuña iltica ḳılsun cihānuñ ḥān [u] ḥāḳānı

-40.⁸⁸[Kaşîde-i Nev'î]⁸⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine teşrîf idüp bir cân-ı 'âlem taht-ı 'Oşmânı
Yine geldi yirine mürde iken 'âlemün cânı
- 2 Kudüm-ı nev-bahâr-ı luţfi kıldı mu' tedil dehri
Meger itdi taḫaddüm sâ' at-i nev-rüz-ı sulţânı
- 3 Zamânından 'aceb mi sebḳat itse sâ' at-i nev-rüz
Sa' âdet virdi âfâḳa yüzünüñ mihr-i raḫşânı
- 4 Çıḳarsa şad hezârân erba' in pîr-i felek hergiz
Haṭ-ı sebzi gibi görmez düşünde Hızr-ı devrânı
- 5 Nesîm-i hulḳı baḫş itdi 'adâlet çâr erkâna
Meger rûḫ-ı nebâtîdür kelâm-ı şekker-efşânı
- 6 Sa' âdet burcınıñ mihri ğurûb itdi ise ğam yok
Getürdi yirine ni' me'l-bedel bir mâh-ı tâbânı
- 7 Açılıp şubḫ-dem mışra' ları bâb-ı hümâyünuñ
Cemâli mihri kıldı maṭla' u'l-envâr dîvânı
- 8 Eben' an-ced şeh-i 'âlî-sened Sultân Meḫemmed kim
Tecävüz eylemişdür vaşf-ı şânı ḫadd-i imkânı
- 9 Keremdür var ise bir vaşf-ı zâ'id ṭab' -ı pâkinde
Leṭâfetdür eger mevcûd ise cisminde noḳşânı
- 10 Leṭâfet cüyünüñ perver[de]si ruḫsâr-ı dil-cüyü
Melâḫat gülşeninüñ dikmesi serv-i ḫırâmânı

⁸⁸ Tulum, M. Tanyeli, M. A. (1977). *Nevî Dîvânı (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 135.

⁸⁹ 40/ 1a cân-ı: mihr-i

3b Sa' âdet: Ḥarâret

10b serv-i: ḳadd-i

11a baḳmağa ṭâḳat: ḳılmağa nisbet

11b dil-cüsına: dil-cüyüna

15b gösterdi felek berhem-i ḫussânı: ṭuṭî gördi Rümüñ şekkeristânı

17b fânî: bâḳî (Anlam değerdendirildiğinde kelimenin "bâḳî" olması daha

uygundur.)

Dîvân'daki 7. 8. 9. 10. 19. 24. ve 25. beyitler mecmûada yoktur.

- 11 Ne gülde t̄ab u fer var ‘arızına bakmağa t̄ākat
Ne servūñ ḡadd-i dīl-cūsına var öykünmege cānı
- 12 Bu ḡüsn ile bu ānı kimde görmışdür gören gelsün
Bulunur Yūsufa ṡānı bulunmaz anuñ aḡrānı
- 13 Ümīdüm kesmiş idüm meyve-i bāḡ-ı ḡayātumdan
Ḳad-i mevzūnı bahş itdi baña ‘ömr-i firāvānı
- 14 Şikest itmişdi cismüm zevraḡını rūzgār ammā
Beni ḡarḡ itdi ol ṡāhuñ muḡīḡ-i baḡr-i iḡsānı
- [52a]
- 15 Ne z̄ātuñ gibi gösterdi [felek] mir’āt[1] bir şüret
Ne t̄ab‘um gibi gösterdi felek berhem-i ḡussānı
- 16 Cihānda adumuz ḡalşun diyen nām ehli serverler
Çerāḡ ile arar tūmār-ı eṡ‘ār-ı ṡenā-ḡ‘ānı
- 17 Bilürler cevherinden ḡaçeri ābından elmāsi
Sözinden sen de feh̄m it ḡadr-i Nev‘ī-i suḡan-dānı
- 18 Yiter sen ṡaha mīrāş-ı peder t̄ab‘um gibi cevher
Ḳalur dürr-i suḡan fānı olur sīm ile zer fānı
- 19 Nitekim her seḡer olup muzaffer ḡusrev-i ḡāver
Geçüp taḡt-ı zümürüd üzre teṡrīf ide erkānı
- 20 T̄ināb-ı bārgāh-ı ‘ömrüñ olsun ḡaşre dek mūm̄ted
İrişsün ḡadrūñüñ ‘arş-ı berīne t̄āḡ-ı eyvānı

-41-⁹⁰[Ḳaṡīde-i ḡanī-zāde Nādīrī]⁹¹

.-- / .-- / .-- / .--

- 1 Saḡāk’allah ey sākī-i rūḡ-perver
Ayāḡlandı luḡfuñla üftāde diller
- 2 Ruḡ-ı nev-ḡaḡuñ ‘aksini ṡal ṡarāba
ṡarāb-ı gül olsun mūmessek mükerrer

⁹⁰ Külekçi, N. (1985). *Ganî-zāde Nādīrī Hayatı, Edebî Kişiliḡi, Eserleri, Dīvānı ve Şeh-nāmesi’nin Tenkitli Metni* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi, s. 118.

⁹¹ 41/ 5a: Muḡarrer
7b bādeden: bādede
18a ḡüyā: ebr-i

- 3 Eger şîre-i tâke la^ç lûñ toķınsa
Virür ^ç aşıķa lezzet-i şîr ü sükker
- 4 Senüñ şüretüñ gösteren cām-ı şahbā
Gelür ĥayl-i rindāne rūĥ-ı muşavver
- 5 işüñ cümle altun idersin
Şalup bûte-i cāme kibrit-i aĥmer
- 6 Senüñ çeşm-i mestüñ gibi dil-keş olmaz
Eger bâdeden perveriş bulsa ^ç abher
- 7 Olur gerçi āb içre sünbül muţarra
Velî bâdeden kākülüñ ^ç aksi ĥōş-ter
- 8 O kākülden a^ç lâ ne vardur cihānda
Meger perçem-i tüg-ı sultān-ı şāf-der
- 9 Şükühında Cemşîd-i ferĥunde-ţāli
Firüzında ĥürşîd-i tâbende efser
- 10 Şeh-i āsmān-pāye sultān Muĥammed
[52b] Hizebr-i vegā şehryār-ı muzaffer
- 11 O dāver ki ĥürşîd-i raĥşende olmaz
Anuñ bezm-i ĥadrinde bir cām-ı kem-ter
- 12 Ĥam-ı bend-i fitrāki mergül-i ĥavrā
Süm-i raĥş-ı çālāki iklîl-i aĥter
- 13 Melek bâğ-ı fazlında gūyende-bülbül
Felek bezm-i ^ç adlinde gerdende-sāğar
- 14 Şeref nûrı başdan başa şaldı pertev
Degül āstānında naţ^ç -ı ser-ā-ser
- 15 Alur altıyı şehryārān-ı ser-keş
Ĥaçan pençe-i ĥahrı irgürse şeş-per
- 16 N'ola ĥayl-i düşmen geçerlerse andan
Pul-ı cüy-bār-ı fenādur o ĥançer

- 17 Ne merdānedür gürzi kim bir başiyle
Şıyub cünd-i haşmı helāk itdi yek-ser
- 18 Kef-i desti gūyā hevā-yı şehādur
Anuñ berķi altun u bārānı cevher
- 19 Olur vaķt-i ceng āteş-i ķahrı üzre
Zer-i rüy-ı bed-ķāhına pūte miğfer
- 20 Serin şaķ idüp tıǵı itdi naķāre
Geçince ‘adū başķa başına mehter
- 21 Revādur ki zencir u iklil-i Kistrā
Ola añā pā-bend u saķl-ı tek-āver
- 22 Kütüb-ķāne-i ‘izz ü cāhında şandum
Semevātı bir nüşha-i heft-peyker
- 23 Elinde ķalem sidretü’l-müntehādur
Şuvarmış anı çeşme-i āb-ı kevşer
- 24 Döküp nice göz nūrı her şeb ‘Uṫārid
Yazar nazmın almış ele ķāme-i zer
- 25 Çeküp şafha-i rüyına tār-ı zülfin
İder defter-i şi‘rine Zühre mıştar
- 26 Felek-rütbe şāhā kevākib sipāhā
Elā ey tırāzende-i taķt u efser
- 27 Baña iltifāt eyleyüp dest-gir ol
Ki ğāyetde aķvālüm oldı mükedder
- 28 Benim gerçi kim bülbül-i bāğ-ı hikmet
Velikin ķazān-ı melāl itdi muğber
- [53a]
- 29 Benim ol sitem-dāde kim derd ü ğamdan
Reg-i cānuma mūlarum oldı neşter
- 30 Çeküp sineden āh-ı dil-süzı her dem
Kitāb-ı ğam-ı dehri diñletdüm ezber

- 31 Ne devrānda raḥm u ne ṭālī⁶ de yāri
Dil-i mübtelā ḳaldı ḫayrān u muḫṭar
- 32 Gel ey Nādirī ḳıl teveccūh du⁶ āya
Ki tafşīl-i ḫāluñ degüldür müyesser
- 33 Pür it ol mey-i feyż ile cām-ı ḳalbin
Ki ser-germ ola neşvesinde felekler
- 34 Bu ⁶işret-serāda idüp mīr-i meclis
Şeh-i Cem-penāh ile tā rüz-ı maḫşer

-42-⁹²[Ḳaşıde-i Ğanī-zāde Nādirī]⁹³

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 İdince ⁶azm-i sefer şāh-ı Keyḳubād-evreng
Cihānı ḡulgülenāk itdi bānk-ı nevbet-i ceng
- 2 Şadā-yı tañtana-i ⁶azm-i pādşāhīden
Ker oldı ḡurfe-nişinān-ı çarḫ-ı mīnā-reng
- 3 Ğubār-ı ⁶asker ile ṭoldı āsmān u zemīn
⁶Adūya gelse ⁶aceb mi sarāy-ı ⁶ālem teng
- 4 Gören didi ne ḳıyāmet ḡazālar olsa gerek
Şalınca ⁶āleme nār u duḫānı ṭop u tūfeng
- 5 Fırāz-ı nīzede bayraḳlar eyledi cünbiş
Mişāl-i nāle-i ⁶uşşāḳ u nāz-ı dil-ber-i şeng
- 6 Şafir-i ḫalk-ı nefir u şafā-yı cilve-i raḫş
Ki her biri vire burc-ı ḫişār-ı düşmene reng
- 7 İrişdi göklere ḳum cūş idince baḫr-i sitiz
⁶Aceb mi ḳalsa sipihr üzre māhī vü ḫarçeng

⁹² Külekçi, a.g.e., s. 115.

⁹³ 42/ 16a kemīne-zen Bijen: kemīne zen-şirīn
26a Aceb mi olsa şihāb u şeb-i fetīl [u]: N'ola şihāb u şeb olsa fetīl ile
30b virdi: virdūñ / Mısrain vezni aksamaktadır.
33b ḳāfiyedür teng: ḫayli ḳāfiye teng
36b irse: varsa

Dīvān'daki 37. beyit mecmûada yoktur ve beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 8 Şerār-ı hışm ile hākister oldu hayl-i perī
Hevāda ŝanma nūmāyān olur gūrūh-ı küleng
- 9 Düşince ‘askere cünbiŝ yıkıldı hıŝn-ı ‘adū
Ki lerze-nāk idi her lahza nice biñ ferseng
- [53b]
- 10 Nehār u leylī iki hādīm-i rikāb itdi
Süvār olunca o sulţān-ı Rūm u husrev-i Zeng
- 11 Sikender-efser ü Dārā-sipāh u Kisrā-cāh
‘Ömer-‘adālet u Ŝiddīk-şıdık u Hāydar-ceng
- 12 Meh-i sitāre-haşem ŝāh-ı āftāb-‘alem
Hıdīv-i hūb-ŝiyem husrev-i sipihr-evreng
- 13 Bülend-mertebe sulţān Muḥammed-i ğāzī
Hudāyġān-ı selāṭīn-i Müŝterī-ferheng
- 14 O ŝehryār-ı mehābet-şi‘ār-ı vālā kim
Giderdi hūŝı eger görse ŝevketin Hūŝeng
- 15 Hıŝār-ı ‘adline kāh-ı sipihr-i a‘zam burc
Semend-i fazlına şekl-i kemān-ı Rüstem teng
- 16 Görince merdī-i rezmin kemāne-zen Bījen
Tuynca şarşar-ı ‘azmin şikeste-pişe Peşeng
- 17 Hemīŝe debdebe-i kūs-ı iḥtiŝāmı ider
Kūhen-sarāy-ı semāvātī pūr-gırīv ü ğareng
- 18 Kef-i cevādı ŝanup ‘azm-i dest-būs eyler
‘Aceb degül atılursa ŝehāba karşu peleng
- 19 Eger semendine hem-pā olaydı sür‘atde
İderdi ṭārem-i hūrŝīdi peyk-i zerrīn-reng
- 20 Aceb mi tuzlu şular koysa burnına deryā
Geçindi hem-ser-i ŝemŝīr-i āb-dārı neheng
- 21 Meger ki zaḥme vü evtārı berķ ü bārāndur
Kemān-ı Rüstemi çarḥ itdi bezmgāhına çeng

- 22 Toķınsa cür‘ a-i luţfi iderdi zehri Şeker
İrüşse ķaķre-i hışmı kılurdı Şehdi Şereng
- 23 Duĥān-ı āteŐ-i dildür ki çıķdı farkından
Taķındı Őanma ‘ adū baŐı üzre perr-i küleng
- 24 Ataydı genc-i süķün iķre dest-i ķudretle
İderdi Őās-ı zer-endüd-ı āftāb direng
- 25 Serin Őikest ide manend-i cām-ı faĥfūrī
Őalarsa hıŐm ile Őulţān-ı Ćine bir serheng
- 26 Aceb mi olsa Őihāb u Őeb-i fetil [u] bārūt
Ćū eyledi küre-i arzı tōb-ı ķahrına seng
- 27 Aĥınca Şeh-per-i ‘ azmin o Őāh-bāz-ı sefid
Gurūh-ı zāĥ u zaĥan oldı bīm-i cān ile deng
- [54a]
- 28 Őimāle eyledi ķuţb-ı sa‘ ādet istilā
O heft mehce-i zerrin yanında heft evreng
- 29 Kūlehlerin çıķarup Őanki itdiler ta‘ zīm
Ķırup sipāhını aldı hıŐārını dem-i ceng
- 30 Egince lafz ķralı zebān-ı tīgi [aņa]
Şu dem ki fark-ı seri virdün serverān-ı Freng
- 31 Veĥāda Erdelün üstine noķta ķonmaz iken
Miyān-ı ma‘ rekede erzel itdi zaĥm-ı ĥadeng
- 32 Bülend-mertebe Őāhā budur o naķŐ-ı bedi‘
Ki görse Şerm ile derlerdi hāme-i Erjeng
- 33 Mükerrer olsa n’ola Ćünkü teng-sükkerdür
Bu nazm-ı hūbda ĥaķķa ki ķāfiyedür teng
- 34 İderdi ‘ arŐa-i medĥūñde daĥı Ćoķ cevelān
Cefā-yı seng-i belā pāy-ı kilķüm itmese leng
- 35 Egerĥi tıŐe-zen-i kūh-sār-ı ‘ irfānum
Velī helākum iĥün Zāl-i Ćarĥ ider nīreng

- 36 Uzandı zemzeme-i nây-ı hâme Nâdiriyâ
 arara irse revâdur bu dil-firîb aheng
- 37 Cihâna fer vire nûr-ı cihâd ile dâyim
 Urup güneş gibi şemşîr-i tâb-nâkına çeng
- 38 Elinde mışkale-i tîğın eyleyüp der-kâr
 Hemîşe âyine-i devletinde almaya jeng
- 39 Zamâne zâmin-i ‘ayş u felek kefil-i zafer
 ader müretteb-i bezm u azâ mübâriz-i ceng

-43-⁹⁴

[Gazel-i Sipâhî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Girîz eyler Nerîmân gözlerûnden ahramânîler
 aşuñ tuğrasına arşu ılıç çekmez Keşânîler
- 2 Tokuз çarhı siper tutsa tanımaz gîv-i vaqt olsa
 Sinân-ı gamzeñe nîze-güzâr-ı Dâstânîler
- 3 Ser-i ferhunde-ferde şu‘ le-i dâğ-ı gamuñ gördi
 ıardı tâc-ı nâr u nûrı fark itdi Kesânîler
- 4 Eyâ tâvus-ı cevânun aşuñ devrinde tuğrâya
 Hezâr ahsent eger ‘unvân virürlerse Nişânîler
- 5 Cilâ-yı çeşm-i cândan hûk-pâyuñ gevherin görmez
 O yetme dökdi kuhlın şatmak ister İşfahânîler
- [54b]
- 6 Beli vaşfındaki şî‘ rüm işitdüm ezber eylermiş
 amu tıfl-ı sebağ-h‘ân-ı cevân-ı Germiyânîler
- 7 Çeke çevire yâyı aşuña teşbîh idüp cânâ
 Yine bir müntehâ yây aşdılar çarha Kemânîler
- 8 Sipâhî hûn-ı eşküm dîde-i gamdan nişâr eyler
 Gıyüp ol nahl-ı dil-cüyum abâ-yı erguvânîler

⁹⁴ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

-44.⁹⁵[Ġazel-i Muḥibbî]⁹⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Aşmadın kandil-i zerrini felekler bāmına
Degül encüm ağaçların almadın endāmına
- 2 Ben ezel bezminde içmişdüm maḥabbet cāmını
Mest olup ‘aşk ile cānum irmiş idi kāmına
- 3 Zülfi zencirinde bend idi gönül mecnūn gibi
Düşmedin Mecnūn-ı bī-dil zülf-i Leylî dāmına
- 4 Kūh-kenlik eyler idüm ben belā kūhında āh
Bī-sütünü kesmedin Ferhād Şirîn nāmına
- 5 Niçe yıldur bu Muḥibbî rūze-i hierūñ tütüp
Ḥamdu li’llāh kim irişdi vaşluñuñ bayramına

-45.⁹⁷[Ġazel-i Bākî]⁹⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Sancağın dikmezden evvel sultān ‘aşkuñ bāmına
Sikke-i şāhî yürür sultān-ı ‘aşkuñ nāmına
- 2 Emrine rām oldılar sultān-ı ‘aşkuñ kâ’ināt
Kaşlaruñ tevki‘ tuğrā çekdiler aḥkāmına
- 3 Öykünürmiş sen semen-sīmāya beñzer serv-i bāğ
Yāsemenler dikediler tolaşdılar endāmına

⁹⁵ Kemal Yavuz, Orhan Yavuz, **Muḥibbî Dīvânı: Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin)**, C. II, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul, 2016, s. 1534.

⁹⁶ 44/ 1b Degül encüm ağaçların almadın: Ḥil‘at-i sebzi ağaçlar almadan / Mısraın vezni aksamaktadır.

3a mecnūn gibi: dīvānesi

3b zülf-i Leylî: Leylî zülf[i]

Dīvân’daki 5. beyit mecmûada yoktur.

⁹⁷ Küçük, a.g.e., s. 383.

⁹⁸ 45/ 1a sultān ‘aşkuñ: māh çarḥuñ

1b yürür sultān-ı ‘aşkuñ: yürürdi mîr-i ‘aşkuñ

3a Öykünürmiş sen semen-sīmāya: Öykünür sen serv-i sîm-endāma

4a olub: olur

- 4 ‘Ākıbet bî-hüş olub tākāt getürmez ādemî
Sākî-i devrûñ tokuz cām-ı zümürüd-fāmına
- 5 Tevbe meyden Bākiyā āsāndur ammā kırkırın
Döymeyem sākî-i sîmîn-sâ^c idüñ ibrāmına

-46-⁹⁹[Ġazel-i Ümîdî]¹⁰⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Tıabl-ı şāhî şalmadın āvāze çarhuñ bāmına
Oķınurdi huṭbeler sultān-ı ‘aşkuñ nāmına
- 2 La^c l-i nābuñ şevķine göz degdi cānā her ḥabāb
Sāğar-ı sîmîn-i sākîñüñ mey-i gülfāmına
- 3 Kānde beñzermiş nihāl-i kāmēt-i mevzūnuña
Serv-i bāğüñ dōstum bi’llahi baķ endāmına

[55a]

- 4 Cān ile başı benüm boynuma ķurbān eylemek
Tek beni irgür nigārā vaşluñuñ bayramına
- 5 Tevbe vü zühdi şikest itmiş Ümîdî var ise
Sākî-i bezm-i şafānuñ uğrayup ibrāmına

-47-¹⁰¹

[Ġazel-i Fevrî]

-- / .- / -- / .-

- 1 ‘Aşķ eyleyeli cānı derd ü ġamuña mu^c tād
Şahrāda benüm Mecnūn tağlarda benüm Ferhād
- 2 Var ise cihān içre ‘aşķ ile benüm ancak
Mecnūna bedel maḥzūn Ferhāda bedel nā-şād
- 3 Mecnūn ile Ferhāda ‘aşķ içre benüm mürşid
Pîr-i ġamuñ idelden ol yola beni irşād
- 4 Vādî-yi meşakķatde Mecnūna benüm hādî
Kūh-ı ġam-ı miḥnetde Ferhāda benüm üstād

⁹⁹ Buyruk, İ. E. (2009). *Ümîdî Ahmet Divânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi, s. 383.

¹⁰⁰ 46/ 3b baķ: bu

4b irgür: öldür / vaşluñuñ: vuşlatuñ

¹⁰¹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 5 Esrâr-ı ğam-ı ‘ aşkı Fevrî kime şerh itsün
Mecnûn ise bir câhil Ferhâd ise bir ırğâd

-48-¹⁰²

Ġazel-i Zâtî¹⁰³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Āteş-i ħasret benüm kâr itdügini cânuma
Yana yana derd ile ‘ arz eylesem cânânuma
- 2 Hem-demüm sâyemdürür aĥşam olıcaĥ ol daĥı
Oĥmazsam mûm ile ey mâh gelmez yanuma
- 3 La‘ lûñi emsem didüm içürdi tîĥ-i âb-dâr
Ey gönül ben teşne nice şuşadum gör ĥanuma
- 4 Bu dilûñ bir yanı büryân oldu bir yanı kebâb
‘ Aşĥ odından yanayın saña gel ey bir yanuma
- 5 Eşĥ-i çeşmümden ter eyler cismini yanam deyü
Kim nazâr eylerse Zâtî

-49-¹⁰⁴

Naẓîre-i Revânî¹⁰⁵

[Ġazel-i Revânî]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

....

[55b]

Rûy-ı zerdümden Revânî bu nişân yetmez mi kim
Şemse-i zer naĥş olunmuş şafĥa-i dîvânuma

¹⁰² Kurtoĥlu, a.g.e., s. 163.

¹⁰³ 47/ 5a çeşmümden: çeşminden
5b: defter ü dîvânuma

¹⁰⁴ Bu şiirin, tahribat sebebiyle yalnızca bir beyti okunmaktadır (Bk. Ziya Avşar, **Revânî Dîvânı**, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 375).

¹⁰⁵ 49/ 1b şafĥa-i: levha-i

-50-¹⁰⁶

[Ġazel-i Şem'î]¹⁰⁷

--- / --- / --- / ---

- 1 Cāmlar hem-dem olup la' l-i leb-i cānānuma
Āh kim her dem benüm odlar yaqarlar cānuma
- 2 Gün gibi rif' atdedür ol meh tenezzül eylemez
'Ār ider ben hākten gelmez anūñ'çün yanuma
- 3 Hey kıyāmet gel bir ü bir laḫza toprakdan götür
Bir kadem baş luḫf idüp bu külbe-i aḫzānuma
- 4 Yüz çevirdüñ gül gibi feryād ü āhumdan benüm
Zār idüp bülbül gibi gūş urmaduñ efgānuma
- 5 Yana yana hālūmi 'arz itdügüm 'ayb eyleme
Şem'iyüm cānā benüm yanmaḫ gelüpdür şānuma

-51-¹⁰⁸

[Ġazel-i Gelibolulu Muştafa' Ālî]¹⁰⁹

-- / -- / -- / --

- 1 Ne mihr-i tāb-dāra ne ḫod māha mālikin
Her şeb serir-i sinede bir şāha mālikin
- 2 Sīm ü zere ne var yoḡ ise ḫudretüm benüm
Naḫd-i sirişk ile şerer-i āha mālikin
- 3 Dihḫān-ı küy-ı 'aşḫ ideli kendü kendümi
Cism-i nizārveş daḫı bir kāha mālikin
- 4 Ġam hānedānı cümle bedendür bucaḫ bucaḫ
Ḥaḫḫā budur ki bir ulu dergāha mālikin
- 5 'Ālî gibi diyār-ı melāmetde şāh iken
Küy-ı selāmete irişen rāha mālikin

¹⁰⁶ Murat A. Karavelioḡlu, **Prizrenli Şem'î Dîvânı**, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay., İstanbul, 2014, s. 220.

¹⁰⁷ 50/ 3a bir ü bir: beni bir

4b Zār idüp bülbül gibi: Zār idüp ben bülbülü

Dîvân'daki 5. beyit mecmûada yoktur.

¹⁰⁸ Aksoyak, a.g.e., s. 1064.

¹⁰⁹ 51/ 4a bedendür: benümdür

4b bir: ḫōş

-52-¹¹⁰[Ġazel-i Zâti]¹¹¹

..- / .- / ..-

- 1 Hâttuña virdüñ ey nigâr yüzi
Bâd-ı âhum kıparmasun mı tozı
- 2 Ögme ey
Baña ögretme gütdüğüm toñuzı
- 3 seyr ider
Çıka geldi bize tokındı gözi
- [56a]
- 4 Kıyonum biñ olurdı şunsa kadeh
Bir kıyon ala gözli körpe kıuzı
- 5 Zâtinüñ zât-ı bî-nazîründür
Fikri gönlinde vü dilinde sözi

-53-¹¹²[Ġazel-i ‘Ubeydî]¹¹³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mîve-i la‘ l-i revân bahşuñ umarmış ağıyâr
Olmasun bâğ-ı cihânda göreyin ber-hürdâr
- 2 Luţf idüp kıllaruñuñ defterine yazar iseñ
Dil-i ğamġin yazılır ey şeh-i ‘âlî-mikdâr
- 3 Beñzemez zülf-i siyâhına o mâhuñ didiler
Kıra kıyığıya batup tañ mı kıararsa şeb-i târ
- 4 Ruġ-ı zerdin görüp ey şeh kıluña meyl itdüñ
Reşkden yüzini burtarsa ‘aceb mi dînâr

¹¹⁰ Mehmed Çavuşoġlu, M. Ali Tanyeri, *Zâti Dîvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon), Gazeller Kısmı: Cilt III*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul, 1987, s. 487.

¹¹¹ 52/ 2a Ögme ey: Ögme ey döst düşmeni kerem it
3a seyr ider: Yâr ile seyr iderdük ağıyârı

Dîvân’daki 5 ve 6. beyitler mecmûada yoktur. Şiirin ilk üç beyti yaprağın tahrip olmuş kopuk kısmına denk gelmiştir.

¹¹² Ömer Arslan, ‘*Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme)*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s. 317.

¹¹³ 53/ 5b olmazsa: itmezse

5 Şu kadar nâle ile oldu ‘Ubeydî hem-dem
Cândan olmazsa eger zâr olur ey dil bî-zâr

-54-¹¹⁴

[Ġazel-i Ūmîdî]

-- / --. / .-- / -.-

- 1 Cānlar fedā kıllur saña ‘aşık seri degül
Da‘ vā-yı ‘aşk ehl-i dile serserî degül
- 2 Bār-ı riyâyı meclise ‘arz itme zâhidâ
Zirâ añı kimesne götürmez yiri degül
- 3 Seyr-i cemāl-i yâr ideli merdüm-i çeş[i]m
Hürî görünmez oldu gözine perî [degül]
- 4 Kimse gedā-yı dergeh-i ‘ālî-cenābuña
Sulţān-ı Mışrı beñzedimez Ķayseri degül
- 5 Ser-‘ asker itdi şāh-ı maħabbet Ūmîdiyi
Kimdür ki aña diye begüm ‘askeri degül

-55-¹¹⁵

[Ġazel-i Āhî]¹¹⁶

-- / --. / .-- / -.-

- 1 Ķabrüme dökülen gözi yaşı nigārumuñ
Nergis bitürdi dā’iresinde mezārumuñ
- 2 Süsenler olmasun mı benüm Ķabrüm üsti kim
Ķançerlerinden ölmüşüm ol gül-‘ izārumuñ
- 3 Ķāküm ziyāret eyleyenüñ Ķaşları yiri
Güyā ki na‘l-i esbi durur şeh-süvārumuñ
- 4 Mihrüñ şehîdi olalı dil dil-berā senüñ
Bir zerresini yirde Ķomazlar Ķubārumuñ

¹¹⁴ Buyruk, a.g.e., s. 304.

¹¹⁵ Mustafa Sinan Kaçalın, **Āhî Dîvânı**, T. C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđü, Ankara, y.t.y., s. 25.

<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10590,ahidivanimustafakacalinpdf.pdf?0>,

Erişim

Tarihi: 09.03.2023.

¹¹⁶ 55/ 2a Ķabrüm: ravzam

3b güyā ki: şan naşş-ı

4a dil dil-berā senüñ: sînemde dil-berā

[56b]

5 Kūyında Āhiyā gören āhum şu‘ ā‘ ını
Nūr indi şanur üstine ḥāk-i mezārumuñ

-56-¹¹⁷[Ġazel-i Bursalı Rahmî]¹¹⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yār bakmaz yüzüme aḥvāl bir yüzden daḥı
Ṭālī‘üm idbārda iḳbāl bir yüzden daḥı
- 2 Göñlüm alan şanma ancaḳ ḥüsnidür cānānumuñ
Zülf bir yüzden görünür ḥāl bir yüzden daḥı
- 3 Yāri görsem diyü reml itdüm raḳīb irişdi āḥ
Ṭālī‘ümde geldi nā-geh fāl bir yüzden daḥı
- 4 Naṭ‘-ı gerdün dehr-i lu‘bet-bāzinüñ şandūḳıdur
Ḥālka her gün ‘arz ider eşkāl bir yüzden [daḥı]
- 5 Rūy-ı yāre ḥaṭṭ-ı ‘anber-bār gelmiş didiler
Raḥmiyā dillerde bu aḳvāl bir yüzden daḥı

-57-¹¹⁹

[Ġazel-i ‘Ubeydî]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Āteş-i ‘aşḳ ile bir yüregi biryānum ben
Acıyup aḳlamalı ‘aşıḳ-ı giryānum ben
- 2 ‘Ömr pāyāna ire ‘aḳlumı cem‘ idemeyüm
Kākülüñ fikri ile şöyle perişānum ben
- 3 Her gören sen gözi ser-mesti olur lā-ya‘ kı
Nic’olur ḥālī bu ḥalḳuñ aña ḥayrānum ben

¹¹⁷ Mustafa Erdoğan, **Bursalı Rahmî ve Dîvânı**, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 290.
55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf (ktb.gov.tr), Erişim Tarihi: 09.03.2023.

¹¹⁸ 56/ 1a yüzüme: hālūme
2a Göñlüm: ‘Aḳlum / ancaḳ: ān-ı
3a itdüm: atdum
5a ‘anber: gevher

¹¹⁹ Arslan, a.g.e., s. 458.

- 4 Hāke başduḡ ser-i kūyuñda başup ben ḡuluñı
Ben şanurdum ki şehā ḡāk ile yeksānum ben
- 5 Baş virelden reh-i ‘aşkıñda ‘Ubeydī yārūñ
Şaf-ı ‘uşşāḡda ser-i ḡayl-i şehīdānum ben

-58-¹²⁰

[Ġazel-i ‘Ubeydī]

-- / --. / .-- / --.

- 1 Düşdi bir āteşe dil-i ḡam-nākümüz bizüm
ḡāşā ki yanmaya ten-i ḡāşākümüz bizüm
- 2 ḡayretde ḡaldı vādī-yi deşt ağzını açup
Gördi meger ki sīne-i şad-ḡākümüz bizüm
- 3 Kem-ter ḡubāra düşse ider kīmiyā-‘ayār
Az görme sevdiğüm nazār-ı pākümüz bizüm
- 4 Mihrūñ ḡönülde yir ideli cümle ‘ālemi
Bir zerre gördi dīde-i idrākümüz bizüm
- 5 Dendānları ḡamıyla ölürseñ ‘Ubeydiyā
İnci çiçekleri bitüre ḡākümüz bizüm

[57a]

-59-¹²¹

[Ġazel-i ‘Ubeydī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ġamuñla pāy-māl olan dil-i vīrānı añmazsın
Ele iḡşān idersin genc-i vaşluñ anı añmazsın
- 2 Lebūñ cāmını bir kez emdügüm añarsın ammā kim
Ġam-ı hicrūñle ḡanlar yutduḡum devrānı añmazsın
- 3 Dimişdüñ ḡurş-ı dāḡum göricek bir buse ḡaḡḡuñdur
Behey zālīm unutduñ ḡiç ḡaḡḡ-ı nānı añmazsın
- 4 ‘Adū bir kez ḡaḡırmaḡla varursın yanına dā’im
Niçe feryād ider bu ‘āşıḡ-ı nālānı añmazsın
- 5 Nice şıḡḡat yüzün görsün ‘Ubeydī derdmendūñ kim
Ṭabībüm yıl geḡer ol ḡaste-i hicrānı añmazsın

¹²⁰ Arslan, a.g.e., s. 443.

¹²¹ Arslan, a.g.e., s. 456.

-60-¹²²[Ġazel-i Ĥayālî]¹²³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ĥabîbin Ķābe Ķavseyini rümûzın şûfî benden şor
Muĥammed nûrınıñ mâhiyyetin Veysü'l-Ķarenden şor
- 2 Hevâ yolında pâ muĥkem idüp virmek ele başı
Niceymiş rüşen itsün saña şem-i encümenden şor
- 3 Başumdan aşdı seyl-âb-ı sirişküm vâdî-i ġamda
Berü gel mâ-cerâ-yı ' aşkı başından geçenden şor
- 4 Belâ bezminde Ferhâd ile Mecnûn geçdi ben ħaldum
Şorarsañ meclisûñ keyfiyyetin kendin bilenden şor
- 5 Ĥayālî tevbesin imānuña döndürdi ey şûfî
Kerem ħıl ol günāhı sâķi-i tevbe-şikenden şor

-61-¹²⁴

[Ġazel-i Lem'î]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kemend-i zülf-i miskînuñ baña bendini benden şor
Bu uzun ħışşanuñ şerĥini başından geçenden şor
- 2 Ne bilsün Ĥusrevi Mecnûn maĥabbet n'idigin cānâ
Şorarsañ ħaşr-ı ' aşkı benüm ile kûh-kenden şor
- 3 Kemân-ı ' aşkuñı ħat ħat çeküpdür bu dil-i miskîn
O baġrı ħatınıñ ey ħaşı yâ derdin çekenden [şor]
- 4 Ne keyfiyyetlidür bilmek dilersün ĥâlet-i ' aşkı
Yüri cām-ı maĥâbbet cür' asın nüş eyliyenden [şor]
- 5 Vücüd-ı ' âlemi nefy it ĥuzûr isterseñ ey Lem'î
' Adem iħlîmünüñ rāhın gelenden şor giden[den] şor

¹²² Tarlan, a.g.e., s. 134.

¹²³ 60/ 1b nûrınıñ: âlinin
1b Veysü'l-Ķarenden: Veys-i Ķarenden
5a döndürdi: döndürse

Dîvân'daki 4. beyit mecmûada yoktur.

¹²⁴ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

[57b]

-62-¹²⁵

[Ġazel-i Ūmidī]

-- / -- / -- / --

- 1 Dil güft ü gūda ‘ aqs-i ruḥ-ı dil-rübā ile
Dīvānedür tekellüm ider şanki ay ile
- 2 Kadd-i nigāra öykünebilmez hırāmda
Biñ kez nihāl-i serv şalınsun şabā ile
- 3 Sāgar-mişāl taşfiye-i bāṭın eylesün
Hem-şoḥbet olmaḳ isteyen ol dil-rübā ile
- 4 Ağyār-ı kīne-dār ile ğam-ḥānemi o māh
Geldi müşerref itdi gice biñ belā ile
- 5 Sākī-i derd ü miḥnet elinden ne çekdügüm
Bezm-i belāda ben bilürüm bir Ḥudā ile
- 6 Yıllar durur Ūmidī şehā pāy-māldür
Göñlini anuñ al ele bir merḥabā ile

-63-¹²⁶[Ġazel-i Ūmidī]¹²⁷

.-- / -- / -- / .-

- 1 Degül қаşuñ üzre nigāra cebīn
Ki ḥürşid olupdur hilāle qarīn
- 2 Bulınmaz dehānuñ gibi ḥurde-dān
Lebüñ gibi қanı suḥan-āferīn
- 3 Görüp çīn-i zülf-i siyāhuñda dil
Şanur ḥāl-i Hindūlaruñ müşg-i Çīn
- 4 Gül-i bāğ-ı cennetdeki jāledür
‘ İzāruñda cānā o dürr-i semīn
- 5 Raķīb-i siyeh-rū şen ü şādmān
Ūmidī belā vü ğamıyla ḥazīn

¹²⁵ Buyruk, a.g.e., s. 378.¹²⁶ Buyruk, a.g.e., s. 334.¹²⁷ 63/ 5b ğamıyla: ğamuñla

-64-¹²⁸[Ġazel-i Ümîdî]¹²⁹

..-- / ..-- / ..-

- 1 Varmasun kūyuña mäh-ı enver
Girmesün hâneñe ol bed-aḡter
- 2 Rāz-ı ‘aşkı ne bilür bülbül-i zār
Ḥalkuñ uçurma idi ey gül-i ter
- 3 Revnaḡ-ı bāde şikest olsa n’ola
Ġāyet elden ele düşdi sāḡar
- 4 Çıḡdı deryā-yı melāḡat biline
Mū-miyānında degül sīm kemer
- 5 Bir perī sevdi Ümîdî gön̄lüm
Görmedi mişlin anuñ nev^c-i beşer

[58a]

-65-¹³⁰[Ġazel-i Şeyḡü’l-islām Yahyā]¹³¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i şeydā n’ola meyl eylemezse vaşl-ı cānāne
Ne zaḡmetler çekildi alışınca derd-i hicrāne
- 2 N’içün cām-ı muşaffāyı getürmez sāḡı-i meclis
Bizümle ‘ahd ü peymān eyledi ṡuramaz mı peymāne
- 3 Gice pervānelerle bezmi germ-ā-germ idi şem^c üñ
Şeḡer baḡduñ ne şem^c-i meclis-ārā var ne pervāne
- 4 Nihāl-i bānı ḡadd-i yāre beñzetedümdi incinmiş
‘Aceb nice yetişdürmişler ol şāh-ı cihān-bāne

¹²⁸ Buyruk, a.g.e., s. 254.

¹²⁹ 64/ 2b uçurma idi: uçurmasıdır

¹³⁰ Kavruk, a.g.e., s. 382.

¹³¹ 65/ 1b çekildi: çeküpdür
3b baḡduñ: baḡdum
4a beñzetedümdi: beñzetmişdüm
4b ‘aceb: anı
5a ‘uzlet-nişin: ‘uzlet-güzin

Beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 5 Bu meclisden hemân ‘uzlet-nişîn olmak gerek Yaḥyā
Taḥammül eylemez ‘Ākıl olan evzâ‘ -ı mestâne

-66-¹³²

[Ġazel-i Şeyḥü’l-islām Yaḥyā]¹³³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Şevḳ bir meydür neşâ‘-efzâ benüm mestânesi
‘Aşk bir gencînedür göñlüm anuñ vîrânesi
- 2 Şâh-râh-ı ‘aşḳda cānâ konar idi derd ü ğam
Daḥı bünyād olmamışdı dehr mihmân-ḥānesi
- 3 Zülf-i pîç-â-pîçi diller bend ider zencîrdür
Uşlı varur kim o zencîrûñ olur dîvānesi
- 4 ‘Aşk ol mey-ḥānedür kim bâdesidür ḥün-ı dil
Sāġar-ı çeşmümdür ol mey-hānenüñ peymānesi
- 5 Dūd-ı âhın seyr idüp Yaḥyānuñ ol âfet dimiş
Yanmış ol bezm-i maḥabbet şem‘ inüñ pervānesi

-67-¹³⁴

[Ġazel-i Şeyḥü’l-islām Yaḥyā]¹³⁵

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Gözüm ışırdı görince o la‘l-i ḥandānı
Nişānladum lebinüñ yarasıyla cānānı
- 2 Kim ola karşı tura ḥüb-rûlar içre aña
Meger ki âyînede ‘aḳs-i rüy-ı raḥşānı
- 3 Taşavvur itmedi mi bî-mişāl taşvîrûñ
Ne şûret ile çıkardı ki naḳşı Mānî
- 4 Cemāli medḥine virür ḥaṭ-ı şî‘ rüm¹³⁶
Nite ki şafḥa-i rüyına ḥaṭ-ı reyḥānı

¹³² Kavruk, a.g.e., s. 466.

¹³³ 66/ Beyitlerin dizilimi farklıdır.

¹³⁴ Kavruk, a.g.e., s. 459.

¹³⁵ 67/ 3b naḳşı: naḳşını

Dîvân’daki 4. beyit mecmûada, mecmûadaki 4. beyit Dîvân’da yoktur.

¹³⁶ Vezin kusurludur.

- 5 Gazelde ol mehi Yaḥyā lebiyle vaşf itsün
Şekerle beslesün ol tūḫī-i suḥan-dānı

[58b]

Dībāce-i Ğani-zāde [Nādiri] Efendî Sellemehu'llāh¹³⁷

[Meşnevî]

Bismi'l-lāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Maṭla' -ı ferḥunde-i nazm-ı kerīm

Gel berü ey kilik-i faşihü'l-edā

Ḥamd-i ḥudāvend ile kıll ibtidā

Ḥamdüñ olur maẓhar-ı ḥüsn-i kabül

Aña redif olsa şalāt-ı Resül

“Muḥammeden li-men edba'a dīvānü'l-mevcūdi ve evde'a leṭāyifü'l-fazli vel-cūdi ve şalavati 'alā efşaha min nuṭkı bi'z-zādi ve 'alā ālihi's-sādeti ve şahbihi'l-emcād¹³⁸”

Lāyiḥa-i zihni-bi-miḳdār ve raqam-zede-i kilik-i meslübü'l-i' tibār olan fūnūn-ı eş'ār [semāhat-ş'ār] ve şücün-ı ebyāt-ı perişān-eṭvār bu mecelle-i ḥaḳırede cem' ü telfiḳ ve her şımf-ı suḥan her mertebe-i lāyikasında işbāt ü taḥḳiḳ olunup bir emir-i dilir-i 'ālī-şān u zāt-ı sūtüde-simāt-ı bedi'ü'l-beyāna 'arz olundu ki pertev-i [re'y-i] 'ālem-ārāsı mihr-i nūr-efşān-ı sipihr-i kemāl ü heykel-i tiğ-i kişver-güşāsı şubḫ-ı ḥuceste-tulū'-i cihān-ı iclāl emiri ki ḥāk-i şeref-nāk-i āstānı kuḫlü'l-cevāhir ü dide-i cān-diliri ki ḥançer-i mücevher-i cihān-sitān mişḳala-i şemşir-i emn ü emāndur.

[Kıṭ'a]

Ol 'Alī-nām u 'Alī-siret emir-i şir-dil

Hem' inān-ı şāh-ı 'ālem server-i 'ālī-maḳām

Mir-i iştābl-ı şehinşāhi ki olmuş āsmān

Şeh-süvār-ı baḫtına bir eblaḳ-zerrin-sitām

Mir-i 'adimü'n-naẓir müşārünileyh-i *esbağallāhü te'ālā ni'mehü 'aleyhi¹³⁹* [59a] ḥazretlerinüñ işāret-i şerifeleri ile nüşhası imlā' ve mişāl-i hediye-i nemle bir āstāne-i Süleymāniye ihdā olundu ki [taḳ-ı] dergāh-ı 'ālī revākı pergār-ı dā'ire-i sipihr ü [noḳta-i] ḥürşid ü küngire-i eyvān-ı pür-tumturaḳı erre-i fark-ı Behrām ü şāne-i zülf-i Nāhiddür. Fi'l-ḥaḳıka ol maḳarr-ı iclālün şadr-ı güzini bir zāt-ı melekiiyyü's-şifātdur ki müstecmi'-i şifāt-ı kemāl ü ol maḳām-ı iḳbālün bālā-nişini bir vücūd-ı mes'ūdü's-simātdur ki müstev' ib-i cihāt-ı celāldür. A' nī ḥazret-i 'izzet-ḳarın ve cenāb-ı sa'adet-rehin murabba'-ı nişin-i mesned-i kām-gārı mu' allā-mekān-ı maḫfel-i baḫtiyārı 'unvān-ı dīvān-

¹³⁷ Tahir Üzgör, **Türkçe Dīvān Dībāceleri**, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 1990, s. 426.

¹³⁸ “Vücut dīvānının kendisi için yaratıldığı, ihsanının ve cömertliğinin güzelliklerini ortaya koyan, dat harfini en güzel bir şekilde telaffüz eden Hz. Muhammed'e ve āl ü aşabına şalāt olsun” (Üzgör, a.g.e., s. 427).

¹³⁹ “Yüce Allāh'ın bir çok nimeti, onun üzerine olsun” (Üzgör, a.g.e., s. 427).

1 sa‘ādet-i ‘uzmā Rıd̄vān-ı cinān-ı dārū’l-hilāfet-i kübrā rükn-i rekīn-i cihān-
bānī karīn-i hāzret-i şāhib-kırānī

[Kıt‘a]

Cihān-ı hüsn-şiyem āftāb-ı evc-i kerem

Emīn-i dergeh-i şāhī yemīn-i devlet ü dīn

Bülend-pāye Ğazanfer Ağa [ki] dergehiniñ

Kemīne çākeridür dāverān-ı rüy-ı zemīn

Bu ne hālet-i ‘acibe ve menkabet-i ğarībedür ki sālifü‘z-zıkr olan emīr-i
şīr-şavlet ve dilīr-i ‘Alī nām ü ‘Alī-sīret ol server-i ‘adīmü’l-mişāl ve dāver-i
ġazanfer-hişāl ile karābet-i şihriyyeden mā‘adā ol kadar muvāfaqāt-ı hilkat ü
ahlāk-ı kerīmede müşāreket üzredür ki gerçi şüretde muġāyirliğin ittiḥādur ve
cānibleri zāhirdür. Farāza ol iki ism-i şerīf ve nām-ı laṭīf lafz-ı ‘Alī-Şīr gibi zāt-
ı vāhīde mevzū‘ ve ünsiyyet-i ism ü müsem mā ihtimālī merfū‘dur. Bārī Ta‘ālā
vücūd-ı şerīflerin kenef-i ḥimāyetinde maḥfūz ve cemī‘-i ḥuzūz-ı rūḥāniyye ile
maḥzūz idüp zıll-ı zālil-i ‘ināyetlerin mefārık-ı fuḳarā üzre memdūd ve dāmen-
i sāye-bān-ı ‘izz ü rif‘atlerin ṭnāb-ı ḥulūd ile evtād-ı nücūma [59b] meşdūd
eyleye. Āmīn bi-ḥürmet-i Seyyidü’l-mürselīn. [Tenbīh] fırça-i bülegā-yı şīr-
şinās ve zümre-i fuşaḥā-yı ilhām-iktibās ḥidmetlerine maḥfī olmaya ki min
ba‘d-ı nihān ḥāne-i ğaybdan şudūra cilvegāh-ı şehādetde zuhūr eyleyen
bedāyi‘-i ebkār-ı efkār ki vedāyi‘-i Ḥāzret-i Āferīdegārdur bu mecmū‘a-i
perīşāna zamm u ilḥāk ve her biri maḥām-ı lāyıkında emşāline ilşāk oluna ki
cümlesi medār-ı cem‘iyyet üzre dā‘ir ve mecālīs ü maḥāfilde sā‘ir mecmū‘alar
gibi sāyir ola. İnşā’llāhu Ta‘ālā *Tevātüre birrehü ve tevālī*¹⁴⁰.

-68-¹⁴¹

Mī‘rāciye-i Ğanī-zāde [Nādīrī] Efendi Sellemehu ‘llāh¹⁴²

[Kaşide-i Ğanī-zāde Nādīrī]

--- / .--- / .--- / .---

- 1 Te‘ālā’llāh zihī şam-ı sürūr-encām-ı ğam-fersā
Ki oldı maḥzar-ı esrār-ı *Sübḥāne’l-lezī esrā*¹⁴³
- 2 Felek maḥv eyleyince al tamġasımı ḥürşīdün
Zemīnün zıll-ı maḥrūtīsi çekdi ‘anberīn-ṭuġrā

¹⁴⁰ “Güzellikleri söyleyip dursun” (Üzgör, a.g.e., s. 429).

¹⁴¹ Külekçi, a.g.e., s. 104.

¹⁴² 68/ 27a enām: imām

28b bī-pervā: sertāpā

38b zāhirā: zāhiren

40b dünyā: fersā

53a ḥükmin yazdı: yazdı ḥükmin

73a ḥürşīd: ḥoş-bū

¹⁴³ Sübḥāne’l-lezī esrā bi-abdihī leylen: “Kulunu, gecenin birinde yürüten (Allah), her türlü ayıp, kusur ve eksikliklerden uzaktır.” (İsrā, 17/1)

- 3 Zer-i pür-tâb mihri bozdı çünküm dirhem-i necme
Mihekk-i şâma urdı anı bir bir nâķid-i dünyâ
- 4 Gül-i mihrüñ gül-âbın aldı ‘âlem dîg-i hâk içre
‘Aceb mi olsa ser-püş-ı felekde ķatreler peydâ
- 5 Tağıtdı bād-ı şarşar hârmen-i hürşid-i rahşânı
Kevâķib şanma itdi her yire bir dânesin ilķâ
- 6 Yanup mihr âteşinden kâğıd-ı rûz oldı hâkister
Eşer ķaldı henüz âteşden anda cā-be-cā ammâ
- 7 Siyeh sammûr idi zulmet beyâzı cā-be-cā encüm
Ne hâletdür bu kim gizlendi anda beyza-i beyzâ
- 8 Temevvücden toķındı bir şadef hârâya hürd oldı
Tağıldı lücce-i gerdün içinde lü’lü’-i lâlâ
- 9 Niķâb itdi ‘arûs-ı hâver-i ruhsârına zülfin
Velî her hâķasında zâhir oldı ol ruķ-ı zibâ
- 10 Ser-â pâ ķurş-ı mihri maķv idüp dendân-ı encümle
Şihâb-ı râhât-ı dendân idindi târem-i vâlâ
- [60a]
- 11 Semâ‘ içre şaçup eşk-i nücümü şâl-püş oldı
Firâķ-ı Şems ile gerdün olup hem-hâl-i Mevlânâ
- 12 Çıķardı cāme-i dîbâ vü destâr-ı muţallâsın
Felek-aheng-i ceng itdi zırh-püş oldı ser-tâ-pâ
- 13 Aķup afyon-ı şeb toķm-ı nücüm oldı perâkende
Güneş bir kelle-i haşhâş idi dehr eyledi ifnâ
- 14 Degül mihr ü şafaķ ğaltân olunca fark-ı pür-nürü
Taşup iķlîm-i Şâmı tutdı hûn-ı Hâzret-i Yahyâ
- 15 Sevâdı sûre-i *ve’l-leyl*¹⁴⁴ aña zerrîn niķaţ encüm
Şafaķ ser-süredür kim eylemişler sürh ile imlâ
- 16 Çıķup la‘lîn tutuķdan Leylî-i meh-rüy-ı müşgîn-mû
Dimâg-ı Kays-ı çarhı eyledi aşüfte-i sevdâ

¹⁴⁴ Ve’l-leyli: “Geceye and olsun.” (Leyl, 92/1)

- 17 Bozıldı hayme-i zer-baft-ı hân u hâveristânı
İrince hayl-i aḥşâm itdi müşgîn ḥânesin ber-pâ
- 18 Çalınca mühr-i mihri uğradı ḳahr-ı Süleymâna
Sipihir oldı meger kim dîv-i şâma maḥbes-i mînâ
- 19 Felek tâc-ı zerrîn terk itdi İbrâhîm Edhemveş
Derûnında ‘aceb mi eylese nûr-ı siyeh me`vâ
- 20 O şebdûr maḥla‘ u ‘l-envâr-ı mi‘ râc-ı Hudâvendî
O şebdûr maḥzenü’l-esrâr-ı ḥalvet-ḥâne-i İsrâ
- 21 Ol aḥşâm odı ser-tâc-ı nübüvvet şâhibü’l-mi‘ râc
O hengâm oldı sulṭân-ı rûsûl hem-şoḥbet-i Mevlâ
- 22 Şeh-i eyvân-ı ‘izzet tâc-dâr-ı taḥt-ı ḥatmiyyet
Ser-efrâz-ı musahḥar-sâz-ı dârü’l-mülk-i *ev-ednâ*¹⁴⁵
- 23 Dirâḥşân gevher-i ‘ibret-nümâ-yı dürc-i maḥbûbı
Fürüzân aḥter-i zûlmet-zedâ-yı burc-ı isti‘lâ
- 24 Medâr-ı ḥilḳat-ı ‘âlem bahâr-ı ṭıynet-i âdem
Süvâr-ı ‘arşa-ı ṭârem emîrû’l-meclisi ḡabrâ
- 25 Ḥabîb-i ḥazret-i ‘izzet ṭabîb-i ‘illet-i zillet
Kefîl-i raḥmet-i ümmet delîl-i cennetü’l-me`vâ
- 26 Ḥaṭâ-püşende-i müznib ‘aṭâ-baḥşende-i tâ`ib
Emân-ı maşrıḳ u maḡrib emîn Yeşrib ü Baḥḥâ
- 27 Cenâb-ı Aḥmed-i mürsel enâm-ı zümre-i kümmel
Mufaşşal-sâz-ı her mücmel rumûz-âmûz-ı her dânâ
- [60b]
- 28 O sulṭân-ı bülend eyvân-ı iḳlîm-i risâlet kim
Livâ-ül-ḥamd ile ‘âlemleri fetḥ itdi bî-pervâ
- 29 ‘İzâr-ı mehveş-i pertev-nümâ-yı nûr-ı Rabbânî
Zebân-ı dil-keş-i gevher-feşân-ı *kenz-i lâ-yefnâ*¹⁴⁶

¹⁴⁵ Ḳâbe ḳavseyni ev ednâ: “Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası ḳadar, yahut daha az kaldı.” (Necm, 53/9)

¹⁴⁶ “El-kanâ`atü kenzün lâ-yefnâ: Kanaat, tükenmez bir hazinedür.” (Yılmaz, a.g.e., s. 354).

- 30 Ğubār-ı dergehi kuĥlũ'l-cilā-yı dīde-i encũm
Tınāb-ı ĥargehi silkũ'l-le'al-i gerden-i ĥavrā
- 31 Benānı ĥālet-i miftāĥ-ı cennetden peyām-āver
Dehānı noĥta-i ġayb-ı hüviyyetden ĥaber-fermā
- 32 O ŗāhuñ sikkesi mũhr-i nũbũvvet ĥuĥbesi Ķur'an
Mũŗerref anlaruñla naĥd-i dīn ü cāmi' -i dũnyā
- 33 Ŗufũf-i āl ü aŗĥābı sũtũr-ı ĥũccet-i millet
İmāmetde vũcũd-ı pāki ġũyā mũhr ile imzā
- 34 Ŗalup ferr-i ŗehenŗāhı idince iki ŗaĥ māhı
Olup zerrīn-naĥāre itdi bāng-ı ŗevketin i' lā
- 35 Kebũter beyzasiyle ĥaŗmını def itdi ġār ŗzre
Melek dīv-i racīmi necm ile ŗard eyledi ġũyā
- 36 Miŗāl-i ebr-i raĥmet dehri teŗrīf itdũġi sā' at
Mecũs āteŗlerin bārān-ı fazlı eyledi itfā
- 37 Yıĥıldı tāk-ı ĥaŗrı dũr olup sehm-i sa' ādetden
Oĥın atdı kemānın yaŗdı ol dem devlet-i Kisrā
- 38 Ĥaĥīĥatde sevād-ı āferīniŗ zıllıdur anuñ
' Aceb mi zāhirā bī-sāye olsa āftābāsā
- 39 Ğörũrdi bī-tereddũd cānib-i zāhr-ı ŗerīfinden
Olup mũhr-i nũbũvvet arĥasında dīde-i binā
- 40 ' Aceb mi eskiyũp ŗimdi dũkılse dũrr-i sīr-ābı
O sulţāna muraŗŗa' ĥetr idi ebr-i felek-dũnyā
- 41 Gel ey kilk-i hũnerver ĥıŗŗa-i mi' racı taĥrīr it
Degũldũr ĥũnki mũmkın mu' cizātın eylemek iĥŗā
- 42 Gelũp peyk-i ilāhī Ĥāzret-i Peyġambere bir ŗeb
Getũrdi bir Burāĥ-ı [berĥ] seyr-i āsmān-peymā
- 43 ' Aceb rehvar idi ġeh ferŗ ü ġeh ' arŗ ŗzre cevlan-ger
Fezāda tũnd-rev-āhũ felekde tũz-per-' anĥā

- 44 Teni gül saçı sünbül tüg-ı şāhī ol dem-i dil-keş
Kulağı berg-i süsen çeşm-i hūbı nergis-i şehlä
- [61a]
- 45 Şu deñlü tiz-cünbiş kim çerāgāh-ı vücūd içre
Ezel raşşın geçerdi rākibi men' itmese farzā
- 46 Şafaqla āftāb-ı hāveri bir saıl-ı zerdür kim
İçince hādım ihzār eylemiş ol esb için hınnā
- 47 Cihānı geşt idüp mānend-i nūr-ı dīde bir demde
Mişāl-i heft-perde hā'il olmazdı yedi deryā
- 48 Binüp ol raşşa çünkim maqşad-ı aqşāya 'azm itdi
Anuñ evvel konağı oldu şaħn-ı Mescid-i Aqşā
- 49 İmām oldu şufūf-ı enbiyāya görseñ ol demde
Sütür-ı Muşhafuñ üstinde Bi'smi'llāh idi gūyā
- 50 Namāzı çünki itmām itdi ol cāy-ı mübarekden
'Urūc itdi semāvāta du'ā-yı müstecābāsā
- 51 Degül şām u kevākib bād-ı raşşı eyleyüp cünbiş
Temevvücden qarardı pür-ħabāb oldu yem-i ħađrā
- 52 Getürdi hāle bir sīmīn tabaqla girde-i māhı
Velikin cā-be-cā yanmış diyü meyl itmedi aşlä
- 53 'Utarid şafha-ı çarħ üzre ħükmin yazdı ol şāhuñ
Aña şeb ħađı u encüm rīg ü māhuñ ħurrası tuğrā
- 54 Süleymānuñ öñinde döndi Mīnā üzre Belķisa
Felek de aña istiķbāl idince Zühre-i zehrā
- 55 Bırakdı mihr-i rüyı ħānķāh-ı çārūme pertev
Söyündürse n'ola ķandīl-i mihri Ĥazret-i 'İsā
- 56 Şebī ħūn itdi Behrām aħterān-ı naħsa emriyle
Şafaq şanman felekde tıldı ħūn-ı küşteden şaħrā
- 57 Felekde sa'd-ı ekber necm-i kübrā oldu feyzinden
Seg-i manzūrıdur beñzer ki şir-i 'ālem-i bālā

- 58 Olup Keyvân-ı zengî hizmetinde kara kulluğu
O yüzden iktisâb-ı nûr idüp oldu semen-simâ
- 59 Uruldı sikkesi kürsî-i pülâd üzre ol şâhuñ
Derâhimdür degül kürsîde yir yir encüm-i garrâ
- 60 N'ola envâr-ı rûyı aña zerrîn-târ pûd olsa
Ziyâ-yı tal' atından itdi ' arşuñ atılasın dîbâ
- 61 Cüdâ oldı kenâr-ı Sidreden Cibrîl o hazretten
Gülünden ayru bülbül gibi kaldı hüzn ile tenhâ
- [61b]
- 62 Kâlup rahşı o menzilgehde Refref eyledi hizmet
Şadefvâr itdi ol dürr-i yetîme sînesin me'vâ
- 63 İrüp bir nûra Refref dağı kaldı dür olup andan
Mükedder meyve-i terden cüdâ berg-i hazânâsâ
- 64 Girüp ol perde-i nûra harîm-i hâşa yol buldı
Hużûr-ı ' izzete nağd-ı vücûdın eyledi ihdâ
- 65 Mağâm-ı *kâb-ı kavseyn*¹⁴⁷ geçüp mânend-i tîr oldum
Müyesser oldı aña mañlab-ı a' lâ-yı *ev ednâ*
- 66 Olundı çok tekellüm kışşa-i ' aşk [u] mañabbetden
Velî bî-câme vü lafz itdi cilve şahid-i ma' nâ
- 67 O şöhetden haber yok ' aql anuñ keyfiyyetin bilmez
Ne bilsün tâbiş-i mihr ü mehüñ mâhiyyetin a' mâ
- 68 Bulup mağşûdını âhîr nüzûl itdi sa' âdetle
Ki halk-ı ' âleme peygâm-ı Hakkı eyleye inhâ
- 69 Getürdi anlara vâfir hedâyâ genc-i rahmetden
Velîkin herkese miğdârı deñlü eyledi i' tâ
- 70 Hudâvendâ dâlâlet Nâdirinüñ cânın almışdur
Kerem kıl eyle anı bir dem-i cân-bağş ile ihyâ
- 71 Kerîme ' arz-ı hâl itmek yiter bir kerre sulţânım
Ne hâcet kışşayı taţvîle mânend-i şeb-i yeldâ

¹⁴⁷ Kâbe kavseyni ev ednâ: "Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar, yahut daha az kaldı." (Necm, 53/9).

- 72 Hemîşe tâ ki şâm-ı ferruḡ encâmuñ sevâdından
Ola deryâ-yı gerdün üzre zâhir ‘anber-i sârâ
- 73 O şâhuñ ḡâk-pâyın ‘anberâsâ eylesün ḡürşid
Şalat-ı ḡâzret-i ‘izzet selâm-ı ḡayy-ı bî-hem-tâ
- 74 Taḡiyyât-ı ebed-peyvend ile dünyâ vü ‘uḡbâda
Ser-efrâz eylesün zât-ı şerîfin ḡâzret-i Mevlâ

-69-¹⁴⁸

Ḳaşîde-i Ḡanî-zâde Efendi Berây-ı Sultân Murâd Ḥan¹⁴⁹
[Ḳaşîde-i Ḡanî-zâde Nâdirî]

-- / --. / .-- / --.

- 1 Hengâm-ı şeb miyân-ı şafaḡdan toḡup hilâl
Giydi neşât-ı ‘ıyd ile gūyâ ḡabâ-yı al
- 2 Ḥandân olunca la‘l-i felek şevḡ-i ‘ıyd ile
Gösterdi ḡalkâ rişte-i dendân-ı bî-mişâl
- [62a]
- 3 Yâ ḡod görindi ḡaraf-ı dehân-ı ḡam-felek
Ser-püş-ı mihri alduḡı dem dehr-i köhne-sâl
- 4 Bir bendi ḡaldı ḡâḡye-i çarḡda hemân
Destâr-ı şems hep büzilüp buldı inḡilâl
- 5 Baḡr-i felek yüzinde ‘ıyân oldı bir girih
Çünkim ḡabâb-ı mihri şikest eyledi şimâl
- 6 Encüm degül yaḡup çemen-i âsmâna berf
Beñzer ki berf ile iki ḡat oldı bir nihâl
- 7 Ḥam ḡıldı püşî üzre dehen şîr-i âsmân
Gūyâ peleng-i şâm ile ḡılmaḡ diler cidâl
- 8 Ḥuld ile dūzaḡuñ ‘adedin yazdı şanki tîr
Kim heşt ü hefte peyker-i mâh-ı nev oldı dâl
- 9 Bir sine-bend-i zer-keş ile oldı cilve-sâz
Şeb-dîz-i pür-celâcil-i şâm-ı siyâh-şâl

¹⁴⁸ Külekçi, a.g.e., s. 113.

¹⁴⁹ 69/ 4b büzilüp: çözülp
39a izdiyâd: izbâr

Dîvân’daki 25. beyit mecmûada yaktur.

- 10 Nağd-ı şu' â' ı çaldı diyü mäh-ı şeb-revi
Beñzer ki çenber eyledi cellād-ı bed-sikāl
- 11 Meydān-ı 'ıydgāha hıram eyleyüp felek
Rindāne şaldı dūşına bir hūb dest-māl
- 12 Nāhīd alınca deste altunlu çengini
Hengām-ı 'ışret irdüğünü tıydu ehl-i hāl
- 13 Cūy-ı felekde bir pul-ı sīmīn 'ıyān olup
Bir demde itdi kâfile-i rūza intikāl
- 14 Ruḥm-ı şihābı aldı ele nīze-bāz-ı şām
Meydān-ı çarḥa şalsa n'ola ḥalkasın hilāl
- 15 Zerrīn kemer kuşandı miyānına āsmān
Oldı meger ki ḥādīm-ı sulṭān-ı ḥōş-ḥışāl
- 16 Bālā-nişīn-i mesned-i eyvān-ı ma' delet
Āteş nişān-ı nā' ire-i zulm ü iḥtilāl
- 17 Gerdūn-semend u şems-rikāb u hilāl-zīn
Keyvān-maḳām u Tīr-ḥaṭṭ u Müşteri-kemāl
- 18 Ḥākān-ı 'arş-mertebe Sulṭān Murād Ḥan
Gerden-firāz-ı təcverān-ı ḥuceste-fāl
- [62b]
- 19 Ol şeh-süvār-ı 'arşa-i devlet ki raḥşinuñ
Pāyına yüz sürer meh-i nev nitekim ni' āl
- 20 Tūğ-ı bülendi 'arız-ı raḥşān-ı mihre ḥaṭ
Gerd-i semendi çehre-i tābān-ı māha ḥāl
- 21 Zer-baft-ı deverān feres-i çākerine cul
İklīl-i serverān seg-i der-bānına sıfāl
- 22 Bir kerre tu' me olmaya 'anḳā-yı ḳadrine
Mānend-i dāne bir yire cem' olsa hep cibāl
- 23 Ḳavs-ı ḳuzah degül ḳızaran gūşıdur anuñ
Virdi sipihre pençe-i iclālī gūş-māl

- 24 ‘ Ālemde ſimdi māſıta-i ‘ adli eyledi
Dendān-ı ſiri ſāne-i maḥbūbe-i ğazāl
- 25 Sīr-ābī-i ‘ uṭāſ-ı beyābān-ı ‘ acz için
Dest ursa lūle-i kalemeye aḳıdur zülāl
- 26 Çeſm-i ‘ adūya ḥāmesi kandīl-i tīrdür
Ṭolmuş derūnı tīr-i ḥadeng ile ſanma nāl
- 27 Lerzān olup zemīn yıkılır ḥaſm-ı nā-be-kār
Deprendügince pāy-ı semendi dem-i kıtāl
- 28 Ḥalk-ı cihāna her dem ider ſol ‘ aṭāyı kim
Bir daḫı kimse itmez olur ārzū-yı māl
- 29 Naḫunları ſadefeleridür baḫr-i keffinüñ
Engüſt-i dūr-feſānı ſaçarsa n’ola lāl
- 30 ſāhā sitāre-menziletā māh-ṭal‘ atā
Ey dest-ġir-i ğam-zedegān-ı ſeb-i melāl
- 31 Ṭutdı cihānı neſve-i fazlum egerçi kim
Ḳaldum ayaḳda bezm-i mezelletde mey-miſāl
- 32 Eyledi dürr-i medḫūñı pīrāye-i cihān
Ġavvāſ-ı ḫāṭır olmasa mustaġraḳ-ı kelāl
- 33 Ol sāḫir-i zamāne benüm kim bu ‘ arſada
Efsūn-ı ſi‘ rüm eyledi bed-ḫ‘āḫı [d]eng ü lāl
- 34 ſaḫn-ı cihānda berḳ uralı tīġ-ı ſöhretüm
Ser-keſlik adın añmadı ḥuſſād-ı bed-fi‘ āl
- 35 Çok fenne ḫidmet eyledüm ammā ne fā’ide
Ṭālī‘ za‘ if u derd ḳavi ‘ avn ise muḫāl
- [63a]
- 36 Ey külekçi ḫikāyet-i derdüñ uzatma kim
Ṭab‘ -ı ſerīf-i ḫāzrete meḳſūfdur me’āl
- 37 Tā kim ḳılāde-i meh-i nev birle esb-i çarḫ
Maſrıḳdan eyleye ṭaraf-ı ġarba irtihāl

- 38 Yekrân-ı tîz-cünbiş-i dehrüñ licâmını
Virşün kef-i kerîmine tevfiğ-i Zü'l-celâl
- 39 Dâ'im hilâl-i tâli^ç -i feruğdur izdiyâd
Hemvâre mihr-i tal^ç at-ı ferğunde bî-zevâl

-70-¹⁵⁰

Kaşîde Velehû Berây-ı Sulţân Mehemmed Hân¹⁵¹

[Kaşîde-i Ğanî-zâde Nâdirî]

.-. / ..- / .-. / ..-

- 1 İdince ^çazm-i sefer şâh-ı Keyğubâd-evreng
Cihânı ğulğule-nâk itdi bāng-ı nevbet-i ceng
- 2 Şadâ-yı tañtana-i ^çazm-i pâdşâhîden
Ker oldı ğurfe-nişînân-ı çarğ-ı mînâ-reng
- 3 Ğubâr u ^çasker ile toldı âsmân u zemîn
^çAdüya gelse ^çaceb mi sarây-ı ^çâlem teng
- 4 Gören didi ne kıyâmet ğazâlar olsa gerek
Şalınca ^çâleme nâr u duğânı top u tûfeng
- 5 Firâz-ı nîzede bayraklar eyledi cünbiş
Ki her biri virse burc-ı ğişâr-ı düşmene reng
- 6 Şafir-i ğalk-ı nefîr u şadâ-yı cilve-i rağş
Mişâl-i nâle-i ^çuşşâğ u nâz-ı dil-ber-i şeng
- 7 İrişdi göklere ğum cüş idince bağr-i sitîz
^çAceb mi ğalsa sipihr üzre mâhî vü ğarçeng
- 8 Şerâr-ı ğışm ile ğâkister oldı ğayl-i perî
Hevâda şanma nümâyân olur ğürüh-ı küleng
- 9 Düşince ^çaskere cünbiş yığıldı ğışn-ı ^çadû
Ki lerze-nâk idi her lağza nice biñ ferseng

¹⁵⁰ Külekçi, a.g.e., s. 116.

¹⁵¹ 70/ 6a şadâ: şafâ

15b zâl: teng

17a dîde: debdebe / Mısraın vezni aksamaktadır.

37b irse: varsa

Dîvân'daki 38. beyit mecmûada yoktur.

- 10 Nehār u leylī iki hādīm-i rikāb itdi
Süvār olınca o Sulṭān-ı Rūm u ḥusrev-i Zeng
- 11 Sikender-efser ü Dārā-sipāh u Kisrā-cāh
‘Ömer-‘ adālet u Şiddīk-şidk u Ḥaydar-ceng
- 12 Meh-i sitāre-ḥaşem şāh-ı āftāb-‘ alem
Ḥidiv-i ḥüb-şiyem ḥusrev-i sipihr-evreng
- [63b]
- 13 Bülend-mertebe Sulṭān Meḥemmed-i Ğāzī
Ḥudāygān-ı selāṭīn-i Müşterī-ferheng
- 14 O şehryār-ı mehābet-şi‘ār-ı vālā kim
Giderdi hūşı eger görse şevketin Hūşeng
- 15 Hişār-ı ‘adline kāh-ı sipihr-i a‘zam burc
Semend-i fazlına şekl-i kemān-ı Rüstem zāl
- 16 Görince merdī-i rezmin kemāne zen-şīrīn
Ṭuyınca şarşar-ı ‘azmin şikeste-peşe Peşeng
- 17 Hemīşe dīde-i kūs-ı ihtişāmı ider
Kühen-sarāy-ı semāvātı pür-ğıriv ü ğareng
- 18 Kef-i cevādı şanup ‘azm-i dest-būs eyler
‘Aceb degül atılursa şehāba karşı peleng
- 19 Eger semendine hem-pā olaydı sür‘atde
İderdi ṭārem-i ḥürşīdi peyk-i zerrīn-reng
- 20 ‘Aceb mi tuzlu şular koysa burnına deryā
Geçindi hem-ser-i şemşīr-i āb-dārı neheng
- 21 Meger ki zaḥme vü evtārı berķ ü bārāndur
Kemān-ı Rüstemi çarḫ itdi bezmgāhına çeng
- 22 Ṭoķınsa cür‘a-i luṭfı iderdi zehri şeker
İrüşse katre-i ḥışmı kılurdu şehdi şereng
- 23 Duḥān-ı āteş-i dildür ki çıkdı farkından
Ṭaķındı şanma ‘adū başı üzre perr-i küleng

- 24 Ataydı genc-i sükûn içre dest-i kudretle
İderdi řās-ı zer-endūd-ı āftāb direng
- 25 Serin Şikest ide mānend-i cām-ı faġfuri
Şalarsa ħıŐm ile sulţān-ı Ćine bir serheng
- 26 N'ola Őihāb u Őeb olsa fetil ile bārūt
Ćü eyledi küre-i arzı top-ı ħahrına seng
- 27 Açınca Şeh-per-i ' azmin o Őāh-bāz-ı sefid
Gurūh-ı zāġ u zaġan oldı bīm-i cān ile deng
- 28 Őimāle eyledi ħuţb-ı sa' ādet istilā
O heft-mehce-i zerrin yanında heft-evreng¹⁵²
- [64a]
- 29 Egince Lafz ħralı zebān-ı tıġı [aņa]
Ķırup sipāhını aldı ħiŐārını dem-i ceng
- 30 Külehlerin çıkarup Şanki itdiler ta' zīm
Şu dem ki farġ-ı seri virdi serverān-ı Freng
- 31 Veġāda Erdelüñ üstine noġta ħonmaz iken
Miyān-ı ma' rekede erzel itdi zaġm-ı ħadeng
- 32 Bülend-mertebe Őāhā budur o naġŐ-ı bedi'
Ki görse Şerm ile dirlerdi ħāme-i Erjeng
- 33 Mükerrer olsa n'ola Ćünkü teng-sükkerdür
Bu nazm-ı ħūbda ħaġġā ki [ħayli] ħāfiye teng
- 34 İderdi ' arŐa-i medħūñde daġı Ćoġ cevelān
Cefā-yı seng-i belā pāy-ı kilküme itmese leng
- 35 EgerĆi tiŐe-zen-i küh-sār-ı ' irfānam
Velī helākum için Zāl-i zarġ ider nireng
- 36 Uzandı zemzeme-i nāy-ı ħāme Nādiriyā
Ķarara irse revādur bu dil-firib āheng

¹⁵² Bu beyitten sonra, 29. beytin ikinci mısraı ve 30. beytin birinci mısraı alınarak oluşturulmuş bir beyit bulunmaktadır:
Külelerin çıkarup Şanki itdiler ta' zīm
Ķırup sipāhını aldı ħiŐārını dem-i ceng

- 37 Cihāna fer vire nūr-ı cihād ile dā'im
Urup güneş gibi şemşir-i tāb-nākına çeng
- 38 Elinde mışkale-i tığın eyleyüp der-kār
Hemîşe āyine-i devletinde qalmaya jeng
- 39 Zamāne zāmin-i ' ayş u felek kefil-i zafer
Qader müretteb-i bezm ü qazā mübāriz-i ceng

-71-¹⁵³

Qaşıde Velehū Berāy-ı Sulţān Meĥemmed Hān
[Qaşıde-i Ğani-zāde Nādirī]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Saqā'llāhir ey sākī-i rūĥ-perver
Ayaqlandı luţfuñla üftāde diller
- 2 Ruĥ-ı nev-ĥaţuñ ' aksini şal şarāba
Şarāb-ı gül olsun mümessek mükerrer
- 3 Eger şire-i tāke la' lüñ toqınsa
Virür ' aşıqā lezzet-i şir ü sükker
- 4 Senüñ şüretüñ gösteren cām-ı şahbā
Gelür ĥayl-i rindāne rūĥ-ı muşavver
[64b]
- 5 Muqarrer işüñ cümle altun idersin
Şalup püte-i cāme kibrit-i aĥmer
- 6 Senüñ çeşm-i mestüñ gibi dil-keş olmaz
Eger bādeden perveriş bulsa ' abher
- 7 Olur gerçi āb içre sünbül muţarrā
Velī bādeden kākülüñ ' aksi ĥōş-ter
- 8 O kākülden ' alā ne vardur cihānda
Meger perçem-i tūĝ-ı sulţān-ı şāf-der
- 9 Şükühında Cemşid-i ferĥunde-ţālī'
Fürüzında ĥürşid-i tābende efser

¹⁵³ Külekçi, a.g.e., s. 118.

- 10 Şeh-i āsmān-pāye Sultān Mehemmed
Hizebr-i veġā şehryār-ı muẓaffer
- 11 O dāver ki hūrşid-i raḥşende olmaz
Anuñ bezm-i kadrinde bir cām-ı kem-ter
- 12 Hām-ı bend-i fitrāki mergül-i havrā
Süm-i raḥş-ı çālāki iklil-i aḥter
- 13 Melek bāġ-ı faẓlında güyende-bülbül
Felek bezm-i ‘adlinde gerdende-sāġar
- 14 Şeref nūrı başdan başa şaldı pertev
Degül āstānında naṭ‘-ı ser-ā-ser
- 15 Alur altıyı şehryārān-ı ser-keş
Kaçan pençe-i kahrı ırgürse şeş-per
- 16 N’ola ḥayl-i düşmen geçerlerse andan
Pul-ı cüy-bār-ı fenādur o ḥançer
- 17 Ne merdānedür gürzi kim bir başıyla
Şıyup cünd-i ḥaşmı helāk itdi yek-ser
- 18 Kef-i desti güyā hevā-yı şehādur
Anuñ berķi altun u bārānı cevher
- 19 Olur vaķt-i ceng āteş-i kahrı üzre
Zer-i rüy-ı bed-ḥ’āhına pūte miġfer
- 20 Serin şaķ idüp tıġı itdi naķāre
Geçince ‘adū başķa başına mehter
- 21 Revādur ki zencir u iklil-i Kısra
Ola añā pā-bend u saṭl-ı tek-āver
[65a]
- 22 Kütüb-ḥāne-i ‘izz ü cāhında şandum
Semavātı bir nüşā-i heft-peyker
- 23 Elinde kalem sidretü’l-müntehādur
Şuvarmış anı çeşme-i āb-ı kevşer

- 24 Döküp nice göz nûrı her şeb ‘Uṭārid
Yazar nazmın almış ele ḥāme-i zer
- 25 Çeküp şafḥa-i rûyına tār-ı zülfin
İder defter-i şî‘ rine Zühre mıstar
- 26 Felek-rütbe şāhā kevākib sipāhā
Elā ey tırāzende-i taḥt u efsar
- 27 Baña iltifāt eyleyüp dest-gİR ol
Ki ğāyetde aḥvālüm oldı mükedder
- 28 Benüm gerçi kim bülbül-i bāĝ-ı ḥikmet
Velikin ḥazān-ı melāl itdi muĝber
- 29 Benüm ol sitem-dīde kim derd ü ğamdan
Reg-i cānuma mūlarum oldı neşter
- 30 Çeküp sīneden āh-ı dil-süzı her dem
Kitāb-ı ğam-ı dehri diñletdüm ezber
- 31 Ne devrānda raḥm u ne ṭāli‘ de yāri
Dil-i mübtelā ḳaldı ḥayrān u muḫtar
- 32 Gel ey Nādirī ḳıl teveccüh du‘āya
Ki tafşil-i ḥāluñ degüldür müyesser
- 33 Pür it ol mey-i feyz ile cām-ı ḳalbin
Ki ser-germ ola neşvesinden felekler
- 34 Bu ‘işret-serāda idüp mİR-i meclis
Şeh-i Cem-penāh ile tā rüz-ı maḫşer

-72-¹⁵⁴

Kaşide Velehü Berây-ı Sultân Ahmed Han¹⁵⁵
[Kaşide-i Gani-zâde Nâdirî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Merhabâ ey hazret-i şâhib-ķırân-ı kâmkâr
 Hâyır-maķdem ey şehensâh-ı Süleymân-ıktidâr
[65b]
- 2 Cünbiş-i rahşuñ bişât-ı hâke şaldı zelzele
 Dîde-i câna rikâbuñ şu^ç lesi rüşen nehâr
- 3 Hürrem oldı maķdemüñden gülistân-ı Edrine
 Güyiyâ faşl-ı hazân içre irüşdi nev-bahâr
- 4 Şanma kim bārân-ı rahmet yağdı ol dem âsmân
 Reh-güzârüñ üzre dürr-i âb-dâr itdi nişâr
- 5 Çarh-ı atlasdan geçer şandum Burâķ-ı Aħmedi
 Ferş-i atlasdan semend-i ‘azmüñ eylerken güzâr
- 6 Hımdı li’llâh ‘âķıbet dîdârüñ itdüñ naşib
 Ehl-i maħşer gibi cem^ç olmışdı halk bî-şümâr
- 7 Hâk-i pâyüñdan mukahhâl dîde-i a^ç yân-ı mülk
 Na^ç l-ı rahşuñdan mükellel farķ-ı eşrâf-ı diyâr
- 8 Şâh-ı kudsi-menķabet sultân-ı ‘ulvî-menzilet
 Hân-ı Kısra-ma^ç delet kişversitân-ı Cem-vaķâr
- 9 Server-i vâlâ-himen ser-çeşme-i fażl u kerem
 Dâver-i ‘âlî-‘alem Cemşid-i hürşid-iştihâr
- 10 Şâh-ı Behrâm-intikâm-ı ‘arşa-i peykâr u ceng
 Mâh-ı gerdün-ihtişâm-ı evc-i ķadr ü i^ç tibâr
- 11 Hüsrev-i ‘âlî-nażar hâķân-ı İskender-zafer
 Ya^ç nî Sultân Ahmed ol Dârâ-yı devr-i rüzgâr

¹⁵⁴ Külekçi, a.g.e., s. 120.

¹⁵⁵ 72/ 2b Dîde-i câna rikâbuñ şu^ç lesi rüşen nehâr: Gulgul-ı küsuñ basit-i çarhı itdi bî-ķarâr

24a behremend: behre-dar

Dîvân’daki 3. 24. ve 25. beyitler mecmûada yaktur.

12. Ol şehensâh-ı felek dergâh-ı vâlâ-rütbe kim
Dergehinde rüy-mâl eyler şehân-ı tâc-dâr
13. Bÿy-ı hulkundan mu‘ aţtar çâr-bâĝ-ı ‘ unşuru
Nÿr-ı ‘ adlinden mÿnevver nÿh-kıbâb-ı zer-nigâr
14. Bende-i dergâh-ı kıadri Behmen ü Efrâsiyâb
Beste-i fitrâk-ı kıahrı Rÿstem ü İsfendiyâr
15. Bir Sÿleymândur gôtÿrmiş taht-ı zerrin şabâ
Şanma kim altun egerle rahşına olmış sÿvâr
16. Mÿşteridÿr pençe-i hÿrşid ile itmiş kıırân
Gÿyiyâ dest-i şerifinde o faşş-ı şu‘ le-dâr
17. Maşrıĝ u maĝrib musahhar darbet-i şemşirine
Zir-dest-i himmetinde mÿlk-i Rÿm u Zengibâr
18. Gÿrse kıahr u luţfını itmezdi naql-i mâ-mezî
Kıahramân u Hâtemi vaşf eyleyen dâna-yı kâr
- [66a]
19. Şanma kim yalın kıılıç destinde cevher gÿsterÿr
Nâr-ı kıahrından kııkup bir şu‘ le olmış pÿr-şerâr
20. Lÿle-i top-ı neberdinden duĝân içdi felek
Ebr şanmañ kim dimaĝından olur dÿd âşkâr
21. Zeyn-i zerrininde mihri tabl-bâz itmek gerek
Devlet ü ikbâl ile itdÿkçe âheng-i şikâr
22. Ğoncede båd-ı şabânuñ gerdi kıalmışdur meger
Devr-i ‘ adlinde eger var ise bir dilde ĝubâr
23. Nice bir taşdı‘ idersin fâriĝ ol ey Nâdirî
Ehl-i iz‘ ânuñ kelâmında gerekdÿr iĝtişâr
24. İltifât-ı hâzretinden behremend olsañ n’ola
Bende-i mevrûşı olmaķla idersin iftiĝâr
25. Evvelâ luţf-ı firâvân eyleyÿp Sultân Murâd
Dergehinde ‘ abd-i memlÿk eyledi bî-iĝtiyâr

- 26 Şāniyā Sultān Meḥemmed Ḥān idüp ez‘ āfını
İtdi ihlāş u ‘ubūdiyyet esāsın üstüvār
- 27 Şimdi ḥāḳān-ı cihāna lāyık oldur kim ide
Bende-i dirīnesin manzūr-ı çeşm-i i‘ tibār
- 28 Tā ki sultān-ı kevākib eyleyüp cevlan-geri
Her zamān bir burc-ı a‘ lādan ide ‘ arz-ı ‘ izār
- 29 Gāh mihr-i ‘ ālem-ārā gibi cevlan eyleyüp
Geh serīr-i saltanatda eyle kuṭbāsā qarār
- 30 Ḳande gitseñ reh-berüñ Ḥıẓr u refiḳuñ evliyā
Ḳande ṡursañ hem-nişinüñ ni‘ met-i Perverdīgār
- 31 Raḡş-ı devlet zīr-rān u tīr-i ḳudretdür kemān
Baḡt-ı şādī hem-‘ inān u luṡf-ı Bārī sāz-kār

-73-¹⁵⁶**Ḳaşıde Velehū Berāy-ı Sultān Aḡmed Ḥan¹⁵⁷****[Ḳaşıde-i Ganī-zāde Nādīrī]**

. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 ‘ Aceb mi şimdi olsa jeng ebr-i tīreden ‘ ārī
Zamāne ṡıtdı çarḡ-ı āftāba tīg-ı küh-sārı
- 2 Felek bir dāyire ḡurşīd-i ḡāver nokṡası anuñ
Kemān-ı Rüstem üstād-ı bahāruñ oldı pergārı
- [66b]**
- 3 Gül-i ter üstine mühr urdı şem‘ -i [sürḡ ile] gūyā
Der-i sermāya yir yir ḡārlar urduḡça mismārı
- 4 Gülüñ ḳalkānını gör tīg-ı berg-i sūseni seyr it
İki māhīdür ol kim sebze olmış baḡr-i zehḡārı
- 5 Şeh-i ḡāver ser-ā-pā ḳaldurup şeb-nemleri yirden
Muḡaşşal dāne devşürdi elinde tīg-ı zer-kārı

¹⁵⁶ Külekçi, a.g.e., s. 122.¹⁵⁷ 73/ 11b naḡl: zıll
30b nigū: nigūn
36a içre: üzre
40a ḡasretten: ḡasretdür
46a gerçi: çünki / faẓiletde: faẓiletüdür

Dīvān’daki 38. beyit mecmûada yoktur.

- 6 Süleymân-ı bahâruñ berg-i gül Belkısıdur güyâ
‘ Aceb mi eylese mînâ-yı âb üstinde reftârı
- 7 Degül verd-i sefid indürdi gökden mäh-tâbânı
Çemende nergis-i cādū idüp izhâr-ı şehhârı
- 8 Süzüldi indi aña ser-nigün-gavvâş olup bülbül
Sedefdür gül çemen bahrında şeb-nem dürr-i şehvârı
- 9 Derünında ruķūm-ı Muşhaf-ı gülzâr ı naķş itdi
Olup âb-ı revân gül câmi‘ inde hâfız-ı cârî
- 10 Şabâ gül-gün eteklik giydirüp rakķâş-ı gül-nâra
Şafâ-yı cilvesinden şād u hândân itdi ezhârı
- 11 Şanur altun müşebbek ‘ anberîne küy-ı ğabrâyı
Gören yir yir ziyâ-yı âftâb u naħl-ı eşcârı
- 12 N’ola âb u hevâsı olsa şeb-nemle dem-i bülbül
Cihân-ı nev-bahâruñ hâki sâye nūr imiş nârı
- 13 İçinde âşyân-ı beyze-dârı hoķķa-i gevher
Diraħt-ı pür-şükûfe oldı şanduk şadefkârı
- 14 Nihâl-ı ergavân endüh ile kan dirlerdi vâfir
Şu dem kim aña âzâr itdi ra‘ d-ı ebr-âzârı
- 15 Devâyir naķş idüp bārân-ı rahmet şafha-i âba
Anuñla öğredür murġân-ı bâġa ‘ ilm-i edvârı
- 16 Çiçekden faşda muħtâc oldı cismi çünki gülzârūñ
Tutup teştini lâle urdı gül-bün neşter-i hârı
- 17 Şabâ itdi şebistân-ı bahâra lâleyi meş‘ al
‘ Aceb mi kırmızı gömlekle fânūs itse gül-nârı
- 18 Görenler cüy-bâr-ı gülsitân üstinde dülâbı
Bilürler anuñ üstinde kıyâm-ı çarħ-ı devvârı
- 19 Büküp kıavs itdi hâllâc-ı şabâ’çün şâħ-ı bādâmı
Pür itdi penbesinden câme-i sebz-i çemenzârı

[67a]

- 20 Olup her göncesi verd-i sefidüñ kelle-i sükker
Ġilâf-ı sebzîdür üstinde anuñ berg-zengarı
- 21 Çeküp peyk-i şabâ muhkem kızarılmış güllerüñ güşı
Meger kim müjde itdi maqdem-i şâh-ı nigü-kârı
- 22 Hudâvend-i zamâne Qahramân-ı ‘arşa-i merdî
Şehensâh-ı yegâne Haydar-ı meydân-ı kerrarı
- 23 Mücessem pertev-i zulmet-zedâ-yı nür-ı Peyğamber
Mükerrrem sâye-i ferruḡ-liqâ-yı Hazret-i Bârî
- 24 Medâr-ı dîn ü devlet tâc-dâr-ı âsmân rif‘at
Meh-i tâbân-ı şevket mihr-i raḡşân-ı cihân-dârı
- 25 Şeh-i vâlâ-güher Hân Aḡmed ol ḡakân-ı ‘adil kim
Bahâr-ı ‘adlidür ḡoş-büy iden ezhâr-ı gülzârı
- 26 O sultân-ı ‘azîmü’ş-şân-ı evreng-i ḡilâfet kim
Sipihrüñ çeşmine kuḡl-ı cilâ[dur] gerd-i rehvarı
- 27 Sinân-ı cân-sitânı miḡver-i çarḡ-ı cihân-giri
ḡüsâm-ı zer-nişânı sedd-i Ye‘cüc-ı sitem-kârı
- 28 Ziyâ-yı şubḡ mihri nür-baḡş-ı kişver-i re‘fet
Şerâr-ı nâr-ı qahrı ḡâne-süz-ı mülk-i gaddârı
- 29 Yedi iqlîm elinde fenn-i fazlından yedi cüzdür
Muḡiḡ-i mevc-zen güyâ aña cüzdân-ı Bulḡârı
- 30 Yem-i pür-güher-i iclâlidür çarḡ-ı şevâbit kim
ḡalup qa‘rına ḡübâ oldı gavvâş-ı nigü-sârı
- 31 Meger Leylâ-yı büy-ı ḡulḡınuñ Mecnûnı olmuşdur
Girüp bir posta gelmiş ḡotenden misk-i Tâtârı
- 32 Varaḡ içre ḡaḡ-ı cân-baḡşı kim tiryâḡ-ı ekberdür
Kesilmiş cânibeyni ḡâmedür güyâ anuñ mârı
- 33 Degüldür mümkün elḡâf-ı firāvânın ḡisâb itmek
Şabâ zarb itse bâḡuñ sebzesine berg-i ezhârı

- 34 Hıyām-ı sebzi altında bisāṭın pür-bahār itmiş
İder bād-ı seher ordu-yı iclālinde ‘aṭṭarı
- 35 ‘ Aceb mi cānına ot tıksa deyr-i kāfiristānuñ
‘ Adū mülkin yaqar ejder-şifat top-ı şerer-bārı
- 36 Alup destine gürz-i zer-nişānın çeng-i çarḥ içre
Sipāh-ı cāhınuñ kıyruqlu yılduz oldı düm-dārı
- [67b]
- 37 Zamān-ı devletinde kimseyi inletmedi kimse
Meger bezm-i şafāda muṭrıb-ı gül-çehre evtārı
- 38 Güzār itdüm seher gülzār-ı medḥ-i pādşāhiden
Terennüm eyledi bülbülleri bu şı‘ r-i hemvārı
- 39 Nihāl-i gül meger Mecnūn-ı ‘ aşk oldı görüp yārı
Temāşā kıl serinde āşyān-ı bülbül-i zārı
- 40 Degüldür göncesi zülfi nigāruñ zulm-i ḥasretten
Şunar ehl-i çemen ol şāha ḥūn-ālūde tōmārı
- 41 ‘ Aceb çāpüklük itdi ḥidmetünde şevk-i vaşluñla
Nesīm-i şubḥ-demde var iken āşār-ı bīmārı
- 42 Cemālūñ pertevinden her ḥabābı oldı bir kevkeb
Felekde keh-keşān zann eyledüm cūy-ı çemenzārı
- 43 Tıtuldu göncenūñ nuṭkı baqıp ol la‘ l-i şirine
Şarardı nergisūñ rüyı görüp ol çeşm-i mekkārı
- 44 Ḥudāvendā benüm ol şeh-süvār-ı kişver-i dāniş
Ki oldum ḥayl-i erbāb-ı kemālūñ şimdi sālārı
- 45 Elümde ḥāme geh tūṭı olur geh bülbül-i gūyā
Gehi gül-reng ü gāhı müşg-fām olduqça minḳārı
- 46 Degüldür gerçi zātum gibi bī-hem-tā faziletde
Nedendür müdde‘ inūñ kendüye bī-hūde pındārı
- 47 Kābā-yı cāh ile itmez taqaddüm fāz ile cāhil
Ziyād olmaz deninūñ rif‘ at-ı manşıbla miḳdārı

- 48 Du' â-yı şâh ile ey Nâdirî haţm-ı kelâm eyle
O tab' -ı ħurde-dân aĥvâle vâkıfdur ço iksârı
- 49 Hemîşe tâ ki sulţân-ı bahâr icrâ idüp ħükmin
Kemâl-i 'adl ile ma' mür ide iqlîm-i gülzâr ı
- 50 Ĥudâvend-i cihânuñ feyz-i 'adlinden toľup dünyâ
İrişsün ŧaċ-ı çarĥa nefĥa-i ezhâr-âşârı
- 51 Sipîhr-i salţanatda âftâb-ı bî-zevâl olsun
Cihânı rüşen itsün pertev-i ĥürşid-i ruĥsârı
- 52 Şeref-baĥşâ-yı necm-i baĥtı feyz-i nûr-ı Peyġamber
Nîgeh-dâr-ı vücûd-ı pâki 'avn-i Ĥâzret-i Bârî

[68a]

-74-¹⁵⁸[Kaşide-i Ġanî-zâde Nâdirî]¹⁵⁹

..-- / ... / ..-- / ...

- 1 Bâreka'llâh zihî meclis-i Aĥmed Ĥanî
Mevlid-i Aĥmedüñ envârı ile nûrânî
- 2 Selsebîl olsa n'ola şerbet-i lezzet-baĥşı
Keşret-i ni' met ile oldı behîşt-i şânî
- 3 Felek ol meclise mînâ-yı gül-âb olsa revâ
ŧabaċ-ı sükkeri mihr olsa anuñ erzânî
- 4 Ĥulduñ istebraċı ferşinde bisâť olsa n'ola
Perçemiyle aña çârû-keş olur ġilmânî
- 5 Āsmân micmeridür anda şeb olmış 'anber
Zer-i mihr üzre yanup olsa 'aceb mi fânî
- 6 Lâyîċ oldur ki melekler oċıya tesbîhin
Yeridür Ĥâzret-i Dâvud ola mevlid-ĥ'ânı

¹⁵⁸ Külekçi, a.g.e., s. 127.¹⁵⁹ 74/ 9b ġurresi: sofrası

14a kişver: şevket

27a ċabâ: fenâ

34b ĥalkına: mülkine

- 7 Sāye-bānlar çekilüp niteki ebr-i rahmet
Yağdı halk üzre gül-āb oldı anuñ bārānı
- 8 Ahmed-ābād imiş ol meclis-i hākānī kim
‘Anber u ‘ūd ile tölmişdur anuñ her yanı
- 9 Keh-keşān oldı o meclisde simāt-ı zer-keş
Hāle bir gürresi nān anda meh-i tābānı
- 10 Sāye-bānlar degül ol perr-i melā’ikdür kim
Çekdiler meclise vāfir ni‘ am-ı rūhānī
- 11 Her taraf sırr-ı nebī nūr-feşān olmağda
Sū-be-sū fażl-ı Hūdā eylemede ihsānı
- 12 Nūr-ber-nūr-ı çerāğ-ı şeref-i Muştāfevī
Feyz-ber-feyz şehāb-ı kerem-i Subhānī
- 13 Olmasun mı bu kadar mażhar-ı luţf ol meclis
Ki anı nazm ide bir gevher-i ‘adlūñ kānı
- 14 Server-i Cem-‘azamet dāver-i Dārā-kışver
Dürri burc-ı şeref-i dürr-i yem-i sulţānī
- 15 Sāye-i Hāzret-i Haq pertev-i nūr-ı nebevī
Mażhar-ı ‘adl-i ‘Ömer pādşeh-i ‘Oşmānī
- 16 Āsmān-mertebe Cem-kevkebe Sulţān Aḫmed
Yedi iklīmūñ o sulţān-ı ‘azīmü’ş-şanı
- 17 Āstān-ı ḫaremi secdegeh-i ehl-i recā
Selsebīl-i keremi sūz-i dilūñ dermānı
- [68b]
- 18 Çeng-i sāzendesidür tār-ı şihāb ile hilāl
Saḫl-ı ḫarbendesidür efser-i Nūşirevānī
- 19 Miḫver-i çarḫı alup pençesine itdi ‘aşā
Altun üsküfle güneş oldı meger der-bānı
- 20 Nice yirden anı kaḫ‘ eyledi tīg-ı ğāzabı
Nīl-i Mışruñ aña ma‘lūm olıcaḫ tuğyānı

- 21 Çeşm-i hûbāna uruldı müjelerden çep ü rāst
Şahne-i kahrı döküp zabt idicek mestānı
- 22 Bir hıyānet ider ādem göremezsın şimdi
Anuñ emrine hilāf itmege yoqdur cānı
- 23 Hāleden giymiş eteklik teberi düşında
Meh-i yek-hafta olup peyki ider cevlanı
- 24 Döndi fānūs-ı hayāle ten-i gālṭān-ı ‘adū
Tiri şem‘ oldı aña şu‘ lesidür peykānı
- 25 Zehr-i kahrın şavamaz gerçi ki jeng-i gamdan
Pād-ı zehr olmuş idi kalb-i ‘adū hayvānı
- 26 Şāh-ı güm-rāha bir iş eyleye inşā’llāh
Ki ne Tebrizi qoya aña ne hōd Şirvānı
- 27 Kelle-i şāh ola deryā-yı kabā içre habāb
Tāc-ı la‘ lin ile destārı kef ü mercānı
- 28 Bir Süleymān-ı cihān-bān-ı hünerverdür kim
Hāk-i dīvānına indürdi ser-i dīvānı
- 29 Kiminüñ kaṭ‘ olunup kellesi gālṭān oldı
Ser-fürü itdi kimi hāke qoyup pişānı
- 30 Şer‘ üñ aḥkāmını tenfız ile aḥkām itdi
Devletüñ zelzele-nāk olmuş iken bünyānı
- 31 Aşdı rāyātı anuñ üstine bir nice kumāş
Gālibā salṭanatuñ oldı cedid eyvānı
- 32 Kuvvet-i pençesinüñ şa‘ şa‘ a-i mehçesinüñ
Oldı sükkān-ı semavāt-ı ‘ulā hayrānı
- 33 Bāreka’llāh zihī kuvvet-i Mirriḥi kim
Sāyeveş hāke şalar ister ise Keyvānı
- 34 Levheşe’llāh zihī şa‘ şa‘ a-i hürşidi
Ki ider cümle cihān halkına nūr-efşānı

[69a]

- 35 Kıl du‘ā şevk ile destānı açup Nādiriyā
Güç gelür tab‘a dırāz itme şağın destānı
- 36 Tā ki sultān-ı kevākib şeref-i ‘adlinden
Ğarğa-i nūr ide bir demde bu nüh-eyvānı
- 37 Olasın tāk-ı hilāfetle ser-efrāz-ı cihān
Nūr-ı ‘adlūn ide pür kārgeh-i imkānı
- 38 Dā’imā Hāzret-i Peyğambere hıdmetler idüp
Ola her hıdmete yüz biñ kerem-i Yezdānı

-75-¹⁶⁰**Kaşide Velehū Berāy-ı Velehū¹⁶¹****[Kaşide-i Ğani-zāde Nādirī]**

.-. / ... / .-. / ..-

- 1 Zihī beşāret-i nuşret hōşā nüvīd-i ğazā
Ki mürdeyi dem-i ‘İsā gibi ider ihyā
- 2 Nedür bu ğulgüle-i kürre nāy-ı şavlet kim
Felek de aña kulağ çekdi ğurra-i ğarrā
- 3 Nedür bu tañtana-i qahr-ı pādşāhī kim
Bırakdı cümle diyār-ı Frenge vāveylā
- 4 Tıtonanmayı çıkarup cānın aldı küffāruñ
Tıtonanma olsa ser-ā-ser memālik içre sezā
- 5 Kādırgalar resen-i lengerin çeküp şandum
Ki mār-ı sihri be-kām itdi ejder-i Mūsā
- 6 İki cenāhı iki tahta lālezār oldu
Tıtonandı her biri bayrağlar ile ser-tā-pā
- 7 Meger ki yelken ile Rūmilī dil-āveridür
Açup filandırasin dōşi üzre aldı cūdā

¹⁶⁰ Külekçi, a.g.e., s. 142.¹⁶¹ 75/ 1a hōşā: zihī

21a cezm-i ‘azm: ‘azm-i cezm

23a zelzele: velvele

Dîvân’daki 18. 19. ve 20. beyitler mecmûada yoktur.

- 8 Kızıl eliyle urur rûyına tabancaları
Ki aldı yelkeni altına bahrı bî-pervā
- 9 Fılandıra dümidür oldu yelkeni sîmurğ
Kadırğa aña şarılmış mehîb ejderha
- 10 ‘ Aceb degül ser-i küffāra saçsa âteşler
Şehāb-ı sürh ‘ azāb oldu anlara gūyā
- 11 Bu kārı itmedi illā ki ‘ azm-i sulţānī
Bu hālî görmedi el-ḥaḫ Sikender ü Dārā
[69b]
- 12 O pādşeh ki sürüş-i zāferdür aña sipāh
O pādşeh ki nice şāhlar derinde gedā
- 13 Hıdīv-i Cem-‘ āzmet server-i Ferīdün-fer
Dilīr-i şīr-şifat Ḥaydar-ı zāfer-peymā
- 14 Yegāne ḥusrev-i şāhib-ķırān-ı ḥaşm-efken
Sütüde dāver-i ķişversitān-ı mülk-ārā
- 15 Şeh-i zamān u zemīn ḳahramān-ı ‘ arşa-i kīn
Ḥudā-yegān-ı selāṭīn Şeh-en-şeh-i vālā
- 16 Medār-ı dīn [ü] düvel tād-dār-ı mülk ü milel
Semiyi-yi Aḫmed-i mürsel cenāb-ı zıll-i Ḥudā
- 17 O pādşāh-ı sa‘ ādet-penāh ğāzī kim
Muṭī‘ -i ḥükm-i hümāyūnidur bütün dünyā
- 18 Bu kār-ı müşkili bir bendesine emr itdi
Kemāl-i himmet ile itdi ol daḫı icrā
- 19 Kadırğa aşķar idi evc-i fezānuñ çeşmi
Süvār olan ḳapudana dinilse Ḥamza revā
- 20 Muḳaddem ehl-i ḫalālūñ donanmasın işidüp
Varınca üstine anuñ ṭayanmadı aşlā
- 21 O demde Maltayı taḫrībe cezm-i ‘ azm itdi
İrişdi vaḳt-i şeh er aña itdi istilā

- 22 Tıyınca dāver-i kāfir çıķup ھیşārından
Nefir-i ‘ām ile şahrada itdi ‘azm-i veġā
- 23 Zemīne zelzele şaldı şadā-yı ıop u tūfeng
Sipihri eyledi ser-geşte şiddet-i heycā
- 24 Hārāretin göricek ceng içinde ıop-endāz
Yidürdi düşmene ķan ķarpuzun idüp ihdā
- 25 Meger ki gerden-i bed-ħāha ıavķ-ı la‘net idi
O ħalkā ħalkā tütünler ki ıop ider peydā
- 26 ‘Adū helākine meşķ itdi daħı ķundaķdan
‘Aceb mi cenge atılsa tūfeng-i cān-fersā
- 27 Delindi fark-ı ‘adū şanki şīşe-i ħammām
Şehāb-ı dūd ile finduķ yağup tegerkāsā
- 28 Hūdā ‘ināyet idüp ‘ākıbet ġuzāt-ı ġüzīn
Şıyup ġürüh-ı melā‘ini itdiler rüsvā
- [70a]
- 29 Kırup ھیşāra varınca o ķavm-i maħzūli
Kimini bende çeküp kimin itdiler ifnā
- 30 Kārasına taġılup ol cezīrenūñ ‘asker
Tutuldu merd ü zeni oldu memleket yağma
- 31 Yıķup kenīseyi ot tıķdı cāñına muħkem
Atıldı vardı aña cūnki ıop-ı ķal‘a-ġüşā
- 32 Şalībi pārelenüp şanki çār-mıħ oldu
‘Aceb mi rāhib-i deyre anuñla olsa cezā
- 33 Şu deñlü yandı ķurā-yı cezīre kim didiler
Yanar āda bir iken oldu bir daħı peydā
- 34 Şeh-en-şehā ķuluña eyle merħamet nazarın
İnanma ħaşma bi-ħaķķı Hūdā-yı bī-hem-tā
- 35 Hıyānet eylemedüm ħıdmetüñde zerre ķadar
Cenāb-ı Hāzret-i Hāķdur bu müdde‘āya ġuvā
- 36 Semend-i ıab‘uma çarħ itdi fażlumı pā-bend

- ‘ Aceb degül beni geçdiyse bir ħar-ı ednā
- 37 Du‘ ā kabūl olunur inkisāra olsa qarīn
Gel imdi Nādiriyā sen de şāha eyle du‘ ā
- 38 Hemīşe tā kıra cünd-i zalāmı ‘ asker-i nūr
Şeħerde sürħ ola ħūn-ı şafaqla baħr-i semā
- 39 Sipāhuñ ehl-i đalāle kılıç koyup dā’im
Şafağ gibi çıka zeyl-i semāya mevc-i dimā
- 40 Kazā be-kām u zafer müstedām u baħt-ı ğulām
Kader mu‘ in u şeref hem-nişin şabāħ u mesā

-76-¹⁶²

Kaşide-i Ganī-zāde [Nādirī] Efendi Berāy-ı Şadr-ı A‘ zam¹⁶³

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Bir dem ki itdi micmere gerdān-ı āsmān
‘ İşret-sarāy-ı ‘ ālem-i tekvīni pür-duħān
- 2 Nā-būd olunca mühre-i mihri şafağ ħızāb
Oldı felekde peyker-i dāğ-ı kamer ‘ ayān
- 3 Gerdūnı mıstar itdi ħuyūt-ı şihāb ile
Vālā-debīr-i ħame-zen-i levħ-i kün-fe-kān
- 4 Bī-ħūş olup düşerse [n’ola] her taraf nücūm
Dest urdı cenge Zühre-i zehrā-yı dil-sitān
- 5 Nūr-ı siyāha ğarqa olup pīr-āftāb
Buldı semā‘ u vaħdet ile feyz-i ħāverān
- 6 Naṭ‘ -ı semāya rīg-i nücūmı nişār idüp
Cellād-ı çarħ aldı ele tīğ-ı zer-nişān
- 7 Urdı kabāle-i felege mühr-i zer-nigār
Mesned-nişin-i maħkeme-i āsmāniyān

¹⁶² Külekçi, a.g.e., s. 161.

¹⁶³ 76/ 12a dīde: debdebe / Mısraın vezni aksamaktadır.
18b emr ü nehyi: nehy ü emrine
22b luṭfına: cūdına
26b ise yanında: evānında

- 8 Hengām-ı şām irişdi diyü dikdi meş' alin
Bālā-yı burc-ı heftüme hindü-yı pās-bān
- 9 Evzā' -ı kār-ḥāne-i a' lāyı seyr idüp
'İbret gözini açmış idüm dehre bir zamān
- 10 Nā-geh irişdi kevkebe-i pādşāh-ı Rūm
Ceng-āverān-ı kişver-i zeng oldı bir girān
- 11 Dest-āsiyā-yı pençe-i hūrşid devr idüp
Oldı daķıķ-i şubḥ-ı şafā toḥm-ı aḥterān
- 12 Tutdı cihānı dīde-i kūs-ı āftāb
Beñzer ki irdi mevkib-i destūr-ı kāmran
- 13 Şāhib-ķırān-ı ma' reke-i ceng [ü] dāveri
Gevher-feşān-ı bezmgeh-i bezl ü imtinān
- 14 Meh-rüy u Zühre-bezm [u] Züḥal-cāy [u] Tır-ḥaḥ
Merrīḥ-ceng ü Mihr-eşer ü Müşteri-beyān
- 15 Ya' nī Sinān-ı dest-i każā server-i ğazāt
Şadr-ı bülend-ķadr-ı vezirān-ı kār-dān
- 16 Ol şeh-süvār-ı memleket-i ' izz ü cāh kim
Peyki yanınca olsa revā Erdevān devān
- 17 İtseydi ḥāke bir nażar-ı ķahr ile nigāh
Ķabrinden ola ḥaşyet ile Ķahramān remān
- 18 Mu' tād luḥf u ķahrına aşḥāb-ı ' izz ü baḥt
Münķād emr ü nehyi erbāb-ı ķadr ü şān
- 19 Tāb-ı celāli eyledi gerdūnı teb-zede
Beñzer ki gerdeninde hilāl oldı rīsmān
- 20 Ruḥşat virürse mühre-i hūrşidi ḥoķķaveş
Sümm-i semend-i şu' bede-bāzı ider nihān
- [71a]
21 Bir baḥr imiş meger kef-i gevher-feşānı kim
Beş nehr-i dil-sitān aña dā'im olur revān

- 22 Müştāk-ı būs-ı dergehine āftāb u māh
Muhtāc-ı baḥşış-i kef-i luṭfına baḥr u kān
- 23 Hūrşīd gibi şu' le şalup gösterür şafaḳ
Şalduḳça ḥaşma tīg-ı zer-endūd-ı ḥūn-feşān
- 24 İtse 'aceb mi nāveki ḳalb-i 'adūda cāy
Şeh-bāzdur ki eyledi seng içre āşyān
- 25 Ḳan derleyüp aşağı şalar başını 'adū
Şol dem ki serzeniş ḳıla ol gürz-i ser-girān
- 26 Erbāb-ı zulm ü cehl zamānında ḥaste-dil
Aşḫāb-ı 'ilm ü 'adl ise yanında şādmān
- 27 Meydān-ı faẓl içinde ḳaçan ḳalsa türktāz
Lāyīḳ budur ki peyki ola fāẓıl-ı devān
- 28 Fermān-ber oldu ḥavf ile hūrşīd ü māh aña
Çünkim Yemende eyledi teşḫīr-i Kevkebān
- 29 Şalduḳda ḥalk-ı vāde zülāl-i ḥüsāmını
İndi derūn-ı ḥāke 'adū tu' meveş hemān
- 30 Bir māhdur ki eyledi teşḫīr-i baḥter
Bir mihrdür ki oldu ziyā-baḥş-ı ḥāverān
- 31 Tūtī-şıfat ḳonup şekeristān-ı medḥine
İtdi bu şi'r-i pāki edā kilik-i ḥōş-beyān
- 32 Güftāra gelse sırr-ı dehānuñ ider 'ayān
Gūyā lisān-ı ḡayb imiş aḡzuñda ol zebān
- 33 Fikr-i ruḥuñla bütkededür ḥāne-i derūn
Nāḳūs-ı dil iderse n'ola dem-be-dem fiḡān
- 34 Ebrūñı ḥaddūñ üzre ḳomış şāni'-i ezel
Zirā tatarlar āteşe saḫt olsa bir kemān
- 35 Rūymıla gerçi āyine tenhāda baḥş ider
Likin o deñlü gözterimez vaḳt-i imtiḫān

- 36 Kaddûñ hayâli kaçre-i hûnîn-eşk ile
Oldı riyâz-ı dîdede bir nağl-i erğavân
- 37 Kaldum fütâde hâk-i mezelletde serverâ
Fazl içre câyum olmış iken farç-ı Ferçadân
- [71b]
- 38 Ben h'âce-i yegâne-i bâzâr-ı 'ilm iken
Lâyık mîdur metâ' -ı hünerden çekem ziyân
- 39 Eylerdi bûy-ı vaşf-ı şerîfüñ cihâna fâş
Gülzâr-ı hâtır olmasa âşüfte-i hâzân
- 40 Ey Nâdirî mağâl-i melâlûñ uzatmayup
Eyle du' â-yı devletini zîver-i lisân
- 41 Tâ kim dizüp celâcil-i sîm-i sitâreyi
Bergüstvân şâha taça hâdim-i cihân
- 42 Tâ peyker-i eşi' a ile âftâb ola
Zerrîn-kuşâs-ı hımk-ı sebük-seyr-i âsmân
- 43 Rehvâr-ı çarç-zeyn olunup dürlü sâz ile
Olsun sûtûr-ı tâli' -i destûr-ı kâmrân
- 44 Her dem zimâm-ı zâbıta-i dâveri be-kef
Hemvâre raşş-ı ser-keş-i iclâl zîr-rân

-77-164

Kaşide-i [Ganî-zâde Nâdirî] Berây-ı Vezîr-i A'zam Mehemmed Paşa¹⁶⁵

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Yine naççâş-ı zamân eyleyüp âheng-i nigâr
Şafağât-ı çemeni eyledi pür-naçş-ı bahâr
2. Gül-i şad-berki şabâ hurrem u handân itdi
Yüzi güldi çemenüñ kıldı cemâlin izhâr
- 3 Oldı şandûka-i gül-bünde 'ayân tabla-i gül
Câ-be-câ anda karar itse n'ola nâvek-i hâr
- 4 Şem' -i verd üstine pervâneleri dür eyler
Gül-i bādâmi döker şanma nesîm-i eşhâr

¹⁶⁴ Külekçi, a.g.e., s. 163.

¹⁶⁵ 77/ Dîvân'daki 16. beyit mecmûada yoktur.

- 5 Ğoncenũñ ağzına geldi yũregi ĥavfindan
Ejder-i lā[le] açınca dehen-i āteş-bār
- 6 ‘Arağ-ı jāle gelũp nergis-i mestũñ gözine
Seĥeri eyledi cām-zer ile def-i ĥumār
- 7 Ĥayli dillense gũlistānda ‘aceb mi sũsen
Her zamān tĩđ ile yollarda ťurur [r]eh-zenvār
- 8 Gũl-i ter dā’iredũr nokťası anũñ ťeb-nem
Bũkilũp bād ile ťāĥ olsa ‘aceb mi pergār
- [72a]
- 9 Őafĥa-i āba dũťen zıll-ı sevād-ı ťecere
İtdi ser-sebz olup iẓĥār-ı siyādet-eťcār
- 10 Bir iki na‘li koyup āteťe pertāb itmiť
Ĥulķı āťũfte iderse ne ‘aceb zũlf-i nigār
- 11 Ğonce-i tāze sebũ-bār ťanevber ĥum-ı mey
Gũl ťabaķ lāle ķadeĥ mey-gede ťāĥn-ı gũlzār
- 12 Şanma berfi çözilũp seyl-i revān oldu ‘ayān
Pençe-i mihr ile destārını çözdü kũh-sār
- 13 Dizdi gũl pũlını nerd-i çemene bād-ı seĥer
Eyleyũp lāle ile jālesini ťāť ile zār
- 14 Baťları nĩze-i ĥār ũzre dikilse yiridũr
Gũlťenũñ yolına inmiť ķatarāt-ı emťār
- 15 Ađzınıñ ölçisin almıťdı meger bir ťũĥuñ
Açılup ĝonce n’ola eylese ‘arz-ı dīnār
- 16 Gũl-i bādāmi dökũp sũnbũl-i Sa‘ dīye ťuyũr
Őeyĥ Sa‘ dīye ťaĥar ťanki melā’ik envār
- 17 Őafĥa-i ābını bārān ile pũr-ĥalka idũp
Gũyiyā dizdi simāt ũzre ťabaķlar enhār
- 18 Őāhid-i verd-i ťarī ĥayli açık meťrebdũr
N’ola ťeb-nem gibi ũftādeleri olsa hezār

- 19 Cüy-ı pür-mevc degül atlas-ı mâ'îdür kim
Ütüler kıavs-ı kıuzahla anı üstâd-ı bahâr
- 20 Keşti-yi bâğa meger lenger imiş zanbağ-ı ter
Olsa fânüs-ı zer-endüdü 'aceb mi gül-nâr
- 21 Güli örter döküp ezhârını şâh-ı bādâm
Gizlenür mihr idicek ebr-i şitâ berfi nişâr
- 22 Açılıp dâğı havalansa n'ola verd-i terüñ
Şu uğurlatdı leb-i cüda yaturken efgâr
- 23 Nev-bahâr eyledi evrâkıını rengin tâ kim
Yazıla menkıbet-i dâver-i ferhunde-tebâr
- 24 Server-i ma' reke-ârâ-yı cihân- 'azamet
Mehter-i nâdire-pîrâ-yı fûnûn-ı aşâr
- 25 Meclis-efrûz-ı tarab-ğâne-i ikbâl [u] şeref
'Alem-efrâz-ı niğeh-bânî-i temkîn ü vağâr
- [72b]
- 26 Mağzar-ı nûr-ı ezel dâver-i hürşid-mağal
Kııdve-i mülk ü milel kııbleğeh-i dîn ü diyâr
- 27 Nûr-ı çeşm-i vüzerâ ya' nî Meğemmed Paşa
Ki ğubâr-ı deridür kuğl-ı cilâ-yı ebşâr
- 28 O gül-i bâğ-ı vezâret ki ğülistân-ı İrem
Ğülşen-i 'adli yanında bulamaz rağbet ğâr
- 29 Dâmen-i ğayme-i iclâli sipihr-i atlas
Düğme-i câme-i ikbâli nücûm-i nevvâr
- 30 Ğâk-rüb-ı ğaremi perr-i hümâ-yı devlet
Âstân-ı keremi kııble-i ahrâr-ı kibâr
- 31 Nâmı lâlâ olup işbât-ı vücüd itse n'ola
Olur işbâta sebeb nefy ola çünkim tekrâr
- 32 Şadef-i çarğda bir lü'lü'-i lâlâdur ol
Ne 'aceb lücce-i bağt olsa aña cây-ı kıarâr

- 33 Gülle-i germ ile lâf ursa eger bed-h^ıâhı
Ura her müy-ı seri başına kızmış mismār
- 34 Aṭlas-ı sebzini ferş eyler idi aña çemen
Çiçegi olmasa üstinde velī bir miqdār
- 35 Kırıyup ğayret ile kanı olur nāfe-i müşg
Gonceye şemme-i luṭfiyla nesīm itse güzār
- 36 Dest-i feyyāzına beñzerdi ola kef-i şehāb
Almasa bahre nişār eyledügin āḫir-ı kār
- 37 Āb-ı şemşirini şalduḡça ‘adū cānibine
Ten-i ḫākīsini bir laḫzada eyler gülzār
- 38 Gül-i şad-berk-i sefid eyleyüp iḫsānını güş
Oldı aña yüzi aḡ alnı aḡıḫ ḫidmetkār
- 39 Görinür düşmenine kana bulaşmış çengāl
‘Ārız-ı gülşene pīrāye olur zülf-i nigār
- 40 Bāğına girse terāzū ile eyler ḫareket
Nice bostānuñ ocağına şu koyan enhār
- 41 Çārmıḫ oldı ‘anāşır-ı beden düşmenine
Çeker ol miḫneti her laḫza ḫalınca nā-çār
- 42 Ṭab‘ı ğavvāşı çıḡup lücce-i evşāfından
İtdi bu dürr-i girān-māyeleri zīb-i kenār
- [73a]
- 43 Bunca şevḫi sañadur ey gül-i rengin-ruḡsār
Siper eyler gül-i gülzār ı velī bülbül-i zār
- 44 Sen тұrurken ne içün Yūsufi yād itdi diyü
Bāğda ḫumrıyı çoḡ ellediler serv ü çenār
- 45 Cevr ile ‘aşıḫı tīḡuñ n’ola mecrūḫ itse
Gördi kim yanuña anuñla ṭaḫıldı aḡyār
- 46 Geçemem gevher-i nā-süfte-i dendānuñdan
N’ola oldısa tenüm hicrūñ ile hem-ser-i tār

- 47 Dil-i sevdā-zede hayrān-ı leb-i dil-berdür
Vaşl için fikr-i muhāl itse ‘ aceb mi her bār
- 48 Serverā nāmuña nazm itdi benān-ı kalemüm
Silk-i müşgîn-i sûtüre nice dürr-i şehvār
- 49 Her biri şanki mükerrer şeker-i fāyıkdur
Gerçi kim gayr-ı mükerrerde bulunmaz tekrār
- 50 Ğayruñ eş‘ arını beñzetme bu rengin suhana
Bulamaz revnağ-ı nev-rüzü dem-i köhne bahar
- 51 Benüm ol şukka-tırāzende-i rāyāt-ı suhan
Ki emirān-ı kelām oldu [baña] hizmetkār
- 52 Görse güftarımı idrāk idemez nüktelerin
Tutalum şab‘ ını gayetde şıkarmış ‘ aşşār
- 53 Nazmumuñ her elifi mişver-i gerdün-beyān
Merkez-i noqtası eflāk-ı me‘ āniye medār
- 54 İltifāt olsa eger şab‘ -ı bülend ahterüme
Görmeye pāye-i kadrini ‘ uyün-ı efgār
- 55 Nādirī gibi kuluñ az bulunur sulţānum
Zerre deñlü nazaruñ kıлма aña istikşār
- 56 Nev-bahār-ı suhanuñ buldı kemālını dilā
Demidür eyle du‘ ā cāmı ile ‘ azm-i kenār
- 57 Ola tā gonce-i nev-bādeleri verd-i terüñ
Revnağ-efrüz-ı tarab-hāne-i şahn-ı gülzār
- 58 Nitekim kubbe-i gerdünü ide velvele-nāk
Şavt-ı murgān-ı hōş-elhān [u] şadā-yı küh-sār
- 59 Ola dil-beste der-i devletine halk-ı cihān
Tola āvāze-i ‘ adl ile bu tāk-ı zer-kār

[73b]

-78-¹⁶⁶Kaşîde-i [Ġanî-zâde] Nâdirî Efendi Berây-ı Şadr-ı A^ç zam^ç Alî Paşa¹⁶⁷

. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

- 1 Bi-ḥamdi'llāh virüp dünyāya revnaḡ Āşaf-ı şānī
Şeref buldı anuñla şadr-ı dīvān-ı Süleymānı
- 2 Mişāl-i Yūsuf ihyā itdi çünkim ḥıttā-i Mışrı
Sikender gibi mülk-i Rūma şaldı zıll-ı iḥsānı
- 3, Tezelzül virdi saḡḡ-ı ḡāke sümm-i raḡş-ı çālākı
Şadā-yı kūsı lerzān eyledi eyvān-ı Keyvānı
- 4 Müneccimler kırān-ı encüm oldı şandılar ammā
İrişdi aḡter-i çarḡa şerār-ı na^ç l-i yekrānı
- 5 ^ç Arabdan Rūma geldi nūr-ı imān gibi ^ç izzetle
Ziyā-yı ḡal^ç atından kā'inātı kıldı nūrānı
- 6 Reḡ-i iḡbālī ḡaḡḡ-ı üstüvā oldı o ḡürşidüñ
^ç Aceb mi anda zerrīn-tiḡ ile gösterse cevlanı
- 7 Sefer-ḡası idüp eflāki devrān birbiri içre
Sa^ç ādet ni^ç metinden aña çekdi nice elvānı
- 8 Şitābān oldı geldi şadr-ı ^ç izzetde qarār itdi
Bu ma^ç nāya uyurdi ḡaḡ budur kim ^ç ālemüñ cānı
- 9 Oḡundukda lisān-ı salḡanatda zāt-ı mevzūnı
Şadāret birle oldı maḡla^ç -ı dīvān-ı ḡāḡānı
- 10 Zihī destūr-ı Kisrā-ma^ç delet sālār-ı pür-şevket
ḡōşā māh-ı Şüreyyā-menzilet ḡürşid-i bī-şānı
- 11 ḡudāvend-i yegāne kişver-ārā-yı ^ç adū-fersā
^ç Alī Şir-i zamāne kār-sāz-ı mülk-i ^ç Oşmānı

¹⁶⁶ Külekçi, a.g.e., s. 167.¹⁶⁷ 78/ 26b başına: farkına
30a bürrānı: berrāḡı
39a demde: ferde

- 12 Vezîr-i ‘azam u düstür-ı ekrem kıble-i ‘âlem
Ziyâ-bağış-ı der ü divâr-ı dârü’l-mülk-i imkânı
- 13 ‘Alî Paşa-yı ‘âdil şadr-ı ‘âlî-ğadr-ı deryâ-dil
Müşîr-i bî-mu‘âdil menba‘-ı eltâf-ı Subhânî
- 14 O sulţân-ı bülend-eyvân-ı iklîm-i ‘adâlet kim
‘Aşâ-yı mihverî aldı ele çarh oldu der-bânı
- 15 Vücûd-ı pâki şubh-ı maţla‘-efrûz-ı ser-efrâzı
Dil-i çâlakı mihr-i pertev-endâz-ı cihân-bânı
- 16 Cemâl-i bî-nazîri mażhar-ı envâr-ı kıuddûsî
Zamîr-i dil-peżîri mağzen-i esrâr-ı pinhânı
- [74a]
- 17 ‘Alî-nâm u ‘Alî-sîret dilîr-i şîr-şavletdür
Zühâl-mânend-i Kânber olsa hîdmetkârı erzânî
- 18 Elifdür istikâmetde tefâ’ül eyle gör kıaddin
Meger divân-ı ‘âlî muşhaf olmış resmi ‘Osmânî
- 19 Felek bâzû-yı kıadrinde muraşşa‘ bir siperdür kim
Cevâhirdür nücümü kıubbe-i zer-mihr-i rahşânı
- 20 Zamân-ı devletinde kimse tuğyân eylemez hergiz
Meger Nîl-i mübârek eyleye Mışır içre tuğyânı
- 21 Giyüp dîbâ eteklik devr ider bir kâse-bâz olmış
Şeb-i bezminde seyr it hâle içre mâh-ı tâbânı
- 22 Olurdu Hîkmetü’l-işrâka bir yüzden dağı vâkıf
Göreydi heykel-i pür-nûrın Eflâţûn-ı Yûnânî
- 23 Çizüp sürh ile yir yir metn-i cism-i haşmı şerh eyler
Meger kim şârih-i Hindîdür anuñ tîğ-ı bürrânı
- 24 Aña hâyin olaydı âl-i Sāmānuñ biri farzâ
O sâ‘atde seri nâ-bûd olup kıalmazdı Sāmāni
- 25 Olurdu hâlka-i gird-âbı sâķ-ı ‘arşa bir hâlhal
Şabâ-yı himmetinden cûşa gelse baķr-i ihsânı

- 26 Perişân eyledi gürz-i girânı düşmenüñ başın
Anuñ ğāyet yaraşdı başına el-ħaķ perişānī
- 27 Döker menşürī bārān-ı sirişk-i ħaşmı ebrāsā
Meger ķavs-ı ķuzahđur çekdüĝi tuĝrā-yı sulţānī
- 28 Alur bir desti şarkı biri ĝarbı ān-ı vāħidde
Ne Rüstemdür ki dünyāyı tutar bir demde destānı
- 29 Eger maşrıķda tıĝ-ı intikām ursa Kızılbaşa
İder her tācını deryā-yı ħūnuñ şaĝ-ı mercānı
- 30 Vü ger maĝribde pertev şalsa şem^c -i tıĝ-ı bürrānı
Yanar pervāneveş pervāz iden ruhbān-ı şeyţānī
- 31 Ĥudāvendā sen ol ser-defter-i erbāb-ı ‘ izzetsin
Ki olmışdur kemāl-i ‘ adlūñuñ ‘ ālem şenā-ħ^vānı
- 32 Ķapuñda Nādirī bī-çāre bir dā^c ī-i muħlişdür
Ne var ihsāna olsaydı bahāne fażl u ‘ irfānı
- 33 Anı nār-ı ĝarażla bir zebānī şöyle yaķmışdur
Ki dökseñ baĝr-i bī-pāyānı söndürmez o nīrānı
- [74b]
- 34 Velikin Selsebīl-i iltifātuñ eylese cūşiş
Kemīne ķatresi bir laĝza içre maĝv ider ānı
- 35 Ĥudā ħaķķı’çün aĝvālüm perişān oldı sulţānum
Kerem ķıl derd-i faķra eyle bir manşıbla dermānı
- 36 Mürüvvet’çün ‘ Alīden şāyi^c olmışdur cihān içre
Mürüvvetle ‘ alilik eyle ķıl ihsānuñ erzānı
- 37 Hemişe tā ki mihr-i ‘ ālem-ārā tālī^c olduķça
Aĝup eflāke tūbā göstere devrāna ‘ unvānı
- 38 Sa^c ādetle cemālūñ āftābından şalup pertev
Münevver eyle her ĝün tārem-i evvān-ı dīvānı
- 39 Ĥudā eksüklüĝüñ göstermesün bir demde sulţānum
Vücuduñ dā^vim olsun tırdıĝınca nev^c -i insānı

- 40 K̄arīnūñ baht u devlet hem-niñinūñ fırsat u nuşret
Şi' arūñ fer u şevket s̄az-k̄arūñ ' avn-ı Yezdāni

-79-¹⁶⁸

Kaşide Velehū Berāy-ı Paşa-yı Mezbūr¹⁶⁹
[Kaşide-i Ğani-zāde Nādiri]

.-.- / ..-- / .-.- / ..-

- 1 Şu dem ki oldı gūsiste zimām-ı hūsn-i niżām
Güm oldı ' arşa-i ' ālemde revnağ-ı İslām
- 2 Teğallüb eyledi bir Kürd evvelā Halebe
İrişdi tā Haremeyne şerār-ı şerr-i li 'ām
- 3 K̄alenderoğlı Anaṭolıyı tevābi' ine
' Azīmet eyledi bağş-ı K̄alenderiye tamām
- 4 Bu sālīk olmağla intisāb-ı Meymüne
Anūñ hūrūcı da ' ālemde oldı fitne-i cām
- 5 Biri de kişver-i Bağdādı eyleyüp teşhīr
Helāk-ı h̄alk̄a Hülāguveş eyledi iḳdām
- 6 K̄ral-ı k̄āfir ise cengi eyleyüp ' ādet
Hemīşe ' asker-i İslāma virmedi ārām
- 7 K̄ıyām s̄a' atūñ oldı ' alāyimi zāhir
Cihāna zelzele düşdi mükedder oldı enām
- 8 Bu h̄aleti göricek çarḫa çıḳdı nāle-i ra' d
' Aceb mi seyl-i firāvān olursa eşk-i ğamām
- [75a]
- 9 İşitdi ğulgüle-i āh-ı h̄alk̄ı gūş-ı hilāl
' Aceb degül yaḫasın yırtup itse ḫaddini lām
- 10 Hezār şükr ki āhīr bu ḫālī def' itdi
Kemāl-i merḫamet-i zū'l-celālī ve'l-ikrām
- 11 Meger ki vāḫıf olup berāhīn-i devlet ü dīn
Cenāb-ı salṭanata itdi ser-be-ser i' lām

¹⁶⁸ Külekçi, a.g.e., s. 170.

¹⁶⁹ 79/ 52a ḫāzır: nāşır

- 12 Taḥarrük eyledi ‘ırk-ı ḥamiyyet-i şāhī
Nizām-ı kişver-i İslāma kıldı ‘aṭf-ı zimām
- 13 Vezir-i a‘zam idüp ḳahramān-ı devrānı
O demde eyledi serdār-ı ‘asker-i İslām
- 14 Müşir-i Cem-‘azamet Āşaf-ı Ferīdün-fer
Felek muṭī‘ u ḳader yāver ü sitāre ḡulām
- 15 Emīn-i mülk ü milel server-i sūtūde ‘amel
Yemīn-i dīn ü düvel dāver-i bülend-maḳām
- 16 Cihān-güşā-yı ‘adū-küş Murād Paşa kim
Toḳınsa ḳarbet-i kūpāli Sām olur sersām
- 17 O şadr-ı ‘azam [u] şāhib-ḳırān-ı ‘ālem kim
Ziyā-yı şu‘le-i şemşiri itdi ref‘-i zālām
- 18 İrince debdebe-i kūs-ı ‘azmi eflāke
Görüp mehābetini gökde dītredi Behrām
- 19 Açıldı şuḳḳa-i sancaḳ dögüldi ṭabl-ı raḫīl
Pür oldı velveleden kār-ḡāne-i eyyām
- 20 Cihāna lerze düşüp ḡirdār-ı ‘askerden
Yıkıldı zelzeleden ḡāke düşmen-i ḡöd-kām
- 21 İrişdi çarḡa şadā-yı ‘aleyke ‘aynu’llāh¹⁷⁰
Şu dem ki düşmene çekdi ḡüsām-ı ḡün-āşām
- 22 Muḳaddemā Halebe düşdi āteş-i ḡāzabı
Yol üzre her ḡas u ḡāşākuñ oldı kārı tamām
- 23 Varınca vālī-i Kürd itdi ceng için āheng
Velīkin eyledi āḡir fırāra ‘aṭf-ı licām
- 24 Şaçıldı düşmene finduḳ atıldı ḡam-ı kemend
‘Aceb mi murḡ-ı revāna olursa dāne vü dām
- 25 Kesildi bend-i siper ḡīzrānı toḡrıldı
Meger kim eyledi bir mār-ı ḡufta ‘azm-i ḳıyām

¹⁷⁰ “Allāh’ın zatı üzerine olsun” (Külekçi, , a.g.e., s. 171).

[75b]

- 26 Pür oldı kelle-i düşmenle hāy megāh-ı sipāh
Mişāl-i mihre ru'ūs u nazīr-i haḳḳa hıyām
- 27 Ol ejdehā-yı demān vardı ḳal' a-i Hālebe
Mişāl-i genc anı zābı itdi eyledi ārām
- 28 Kilid-i mülk-i ' Arab oldı fetḥ şehri-i Hāleb
Anuñla cümlesinüñ kārı buldı ḥüsn-i nızām
- 29 Şalınca milket-i Bağdāda tıḡı āvāze
Musahḥhar itdi ' Irākı zihī ' uluvv-i maḳām
- 30 Aña daḡı nice kişver zamīme olmış idi
Ser-ā-ser oldılar emri-i cihān-muṭā' ina rām
- 31 Dönüp Anatoliya çünki cezm-i ' azm itdi
' Adüya şā' iḳa-bār oldı tıḡ-ı āteş-fām
- 32 Ḳalenderoḡlunuñ oldı dilim dilim yüregi
İçinde baş ile tāc-ı Ḳalender oldı tamām
- 33 Muḳābil olduḡı dem büy-ı merg-i cāngāhı
Duḡān-ı lüle-i topından itdi istişmām
- 34 Firāra yüz tıttup aldurdı māl u aḡmālin
Ḳalenderāne şoyındı o mülhid-i bed-nām
- 35 Ru'ūs-ı düşmeni mānend-i sīb idindi meze
İçince tıḡı ' adū ḳanını mişāl-i müdām
- 36 Hārābe-i ten-i düşmende beyze-i dilden
Çıḳardı ṭā' ir-i rūḡın başınca murḡ-ı sihām
- 37 Bir iki bāzını şaldı o büm-ı meş' ūma
Dönüp şikārına Meymünüñ eyledi iḳdām
- 38 Sipāhınüñ atı oḡlanı anı oynatdı
Tıttıldı topa aña kesdiler ' aceb endām
- 39 ' Adūnuñ āb ile ṭās oldı miḡfer ü ḡünī
N'ola şoyinsa ḳılıç rezmgāh olup hammām

- 40 ‘ Aceb mi cümle Benî Ādem olsalar mesrūr
Bozıldı cünd-i behāyim kırıldı ħayl-i hevām
- 41 Ġarābet anda ki ‘ asker yatışmamışdı henüz
Meger melā’ike-i naşr u evliyā-yı kirām
- 42 Bu dest-bürdi görünce kıral-ı mülk-i dālāl
Recā-yı şulĥ ile gönderdi dergehine peyām
- [76a]
- 43 Cenāb-ı salţanata ol mühimmi ‘ arzā kıilup
Esās-ı şulĥa ħarāc üzre virdi istiĥkām
- 44 Kıraluñ elçisi dergāh-ı şāha yüz sürdi
Ĥarācını getürüp itdi kılluġın i‘ lām
- 45 O mülki eyledi te‘şir-i nāmesi teşĥir
Meger ki vefķ-i murād idi ħaşıl oldı merām
- 46 Kıalemlle maġribi fetĥ itdi tıġ ile şarkı
Zihī vezir-i cihān-gir vācibü’l-kirām
- 47 Bu kār-ı müşkile kıādir olur mı ħiç ādem
Muĥaşşalı bu ki yoķdur kerāmetinde kelām
- 48 Rahiķ-i nazmuñı ey Nādirī aña ‘ arz it
Velikin eyle du‘ āsıyla anı misk-i ĥitām
- 49 Hemişe tā çeke serdār-ı ħāveri tıġın
Görince şevketini maĥv ola sipāh-ı zālām
- 50 O serverüñ ola şemşiri gün gibi üstün
Mişāl-i ħāk ola pā-mālı ħaşm-ı bed-fercām
- 51 Tılısm-ı devlet ola elde tıġ-ı ‘ uryānı
Riķāb-ı düşmeni olsun gerekse aña niyām
- 52 Kızā mu‘ in ü kıader yāver ü Ĥudā ħāzır
Şeref kıarın ü sa‘ ādet rehın ü baĥt ġulām

¹⁷¹ Külleķçi, a.g.e., s. 173.

Kaşide-i Gani-zāde [Nādirī] Efendi Berāy-ı Şadr-ı A'zam Murād Paşa¹⁷²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Merhabā ey Haydar-ı kerrār-ı Behrām-intiķām
Hayr-maķdem ey vezir-i şafder-i Āşaf-maķām
- 2 Cünbiş-i raķşuñdan oldı çarķ-ı a'zam lerze-nāk
Gülgül-i kūsūñla uçdı çeşm-i aķterden menām
- 3 Gerd-i raķşuñ şubħa zulmet şaldı tiĝuñ Şāma nūr
Heybetüñden birbirine girdi güyā şubħ u şām
- 4 Kaçdı gülbānk-ı nefirüñle periler Kāfdan
Şanki āvāz-ı tüfekle uçdı burcından ħemām
- 5 Dīvler baħr-i muķiķe atdı kendin ħavf ile
Şişe-i āb içre itdüñ anları ħabs-i müdām
- [76b]
- 6 Nā-gehān ol ejdehā-peyker 'alem kaldurđı baş
Şuķķa-i aķlas degül anı ĝötirmiş bir ĝamām
- 7 Şür-ı İsrāfili añdurdı şadā-yı kerre nāy
Ditredi yir ĝök mehābetden yıķıldı ħāş u 'ām
- 8 Ol yedi zerrin-siperlerle yedekler şanma kim
Seb' a-i seyyārenüñ eflāki oldı saña rām
- 9 Āşyān-ı terkeşe bāz otaķañ meyl idüp
Beççelerdür kim dehān açmış aña gü[yā] siħām
- 10 Serverā anı yiyen bildi ne zaħmet çekdüĝin
Gürz-i simüñ Bozdoĝān emrüdüdür ammā ki ħām
- 11 Nīze-dār anuñ öñince cevşen-i zerrin ile
Şir-i nersin kim çıķup bir bişeden itdüñ ħırām
- 12 Ol kıyāmet içre şandum ĝökler inmişdür yire
Menzil-i evvelde çünkim eyledüñ naşb-ı ħıyām

¹⁷² 80/ 18a devletsin: şevketsin
31a eyleyüp: eyledüñ
37b 'adl u fażlümde: fażl u 'adlumdür
45b enām: be-nām

- 13 Kahramân-ı şîr-dil şâhib-ķırân-ı rûzgâr
Şadr-ı İskender-zafer serdâr-ı Keyhüsrev-gulâm
- 14 Āftâb-ı dîn ü devlet şadr-ı vâlâ-menzilet
Āsmân-ı milk ü millet Āşaf-ı ‘âlî-maķâm
- 15 Şîr-i Behrâm-intiķâm-ı ‘arşa-i peykâr u ceng
Mîr-i Cemşid-ihtişâm-ı bezm-i ķadr ü ihtirâm
- 16 Sen murâd-ı dîn ü devletsin ‘aceb mi olsalar
Dîn ile devlet vişâl-i zât-ı pākûñden be-kâm
- 17 Gîrû-dâr-ı leşkerüñden pür-tezelzül şark u ğarb
Zabţ u rabţ-ı kişverüñden muntazam hâl-i enâm
- 18 Āftâb-ı şubh-ı devletsin didi seyr eyleyen
Şol zamân kim haşma sürdüñ eşheb-i zerrîn-senâm
- 19 Evvelâ ‘azm eyleyüp mülk-i ‘Arab teşhîrine
Āteş-i ķahruñla Canpûladı mûm itdüñ tamâm
- 20 Halka halka dūd ile finduķ saçınca ‘askerüñ
Murğ-ı cân-ı haşma gūyâ dâne dökdi ķurdı dâm
- 21 Toldururlarken tûfengi çöp ile şandı ‘adū
Ejder-i Mûsâdur itmiş mâr-ı sihri iltiķâm
- 22 Yardı geçdi şanki gird-âb-ı muhîti bir neheng
Düşmenüñ ķalkanını çünkim dü-nîm itdi hûsâm
- [77a]
- 23 Bir kedûdur kim dizilmiş üstine vâfir hîlâl
Farķ-ı düşmende şu deñlü cây-gîr olmuş sihâm
- 24 Çünkü yaprak aşladı bayrak nihâl-i nîzeve
Bitdi anda sîb-i hayvâni degül farķ-ı li’âm
- 25 Şerhalar açdı ķalenderveş Ķalenderoğlına
Bir mücerred haydarı şalduñ aña nâmı Hûsâm
- 26 Atı lup vardı pelengâsâ pelengî câmeler
Bayrak-ı düşmen ‘ayân olduķda mânend-i ğamâm

- 27 Nāy-ı nīze kātib-i gerdünuñ oldı hāmesi
Şafha-i meydānda itdi kām̄et-i bed-h'āhı lām
- 28 Bildi şāh-ı düşmenüñ peymānesi pür olduĝım
Atdı bir sīb aña tā kim çekmeye telhī-i kām
- 29 Çāk çāk oldı ten-i düşmen mişāl-i būriyā
Ol haşır içre dil-i pür-hūnī minā-yı müdām
- 30 İndürür her kaṭre-i bārānı çünkim bir melek
Oldı peykān kaṭre beñzer kim melā'ikdür sihām
- 31 Çünki ikdām eyleyüp meymūn-ı naḥsun şaydına
Düşdi kayda oldı ol demde aña şādī ḥaram
- 32 Kelle-i pür-hūnī gāziler dizüp fitrākine
Her biri bir sübḥa-i mercāna virdi intizām
- 33 Miĝfer-i şad-pāresi ḥaşmuñ şanevber bāridur
Oldı aña şāḥ-sār-ı nīze anuñ'çün maḫām
- 34 Bir kütükdür kālīb-ı düşmen ki hūn-ālūd olup
Aḥker-i sürḥ itdi tābından anı nār-ı ḥüsām
- 35 Nīze şem' -i bezm-i rezm oldı sinānı şu' ledür
Nitekim pervāne eṭrāfmda cevlan-ger sihām
- 36 Ḥamdu li'llāh kim Celālī zulmetin def' eyledüñ
Ḥaḫ bu kim nūr-ı cemāle mazhar olmışsun tamām
- 37 Serverā emşālüm içre baña hem-tā var mıdur
Müttefiḫdür 'adl u fazlümde ser-ā-pā ḥāş u 'ām
- 38 Minnet Allāha idüp her manşıbumda ma' delet
Kām-ı dīn ü devlete itdüm firāvān ihtimām
- 39 Fazl ile Tefsīr-i Kāḏī üzre yazdum ḥāşiye
Baña dinse Kāḏī-i Şānī degül cāy-ı kelām
- [77b]
40 Nazm ile Selmān-ı 'aşrum neşr ile Vaşşāf-ı dehr
Nazm u neşr içre müsellemdür bu kilik-i ḥöş-ḥırām

- 41 Hâşılı hırşîd-i zâtum şu‘ le şaldı ‘ âleme
Maḥv olup gitdi Benâtü’n-Na‘ ş a‘ dâ-yı li ‘âm
- 42 Lîk rüşvet virmemekle manşibum bey‘ itdiler
Ben muhân oldum velî anlar daḥı rüsvây-ı ‘âm
- 43 Luṭf idüp aḥvâlümü ‘ arz eyle şâh-ı ‘ âleme
Yoḫsa destüm dâmen-i pâküñdedür yevmü’l-ḫıyâm
- 44 Ḥayf kim şâhin-i şâhî bî-ğîdâ cân virmede
Büm-ı şūma tu‘ me-i dil-keş muḫarrer şubḫ u şâm
- 45 Ḥıdmet-i sulṭâna lâyıḫ şâh-bâzum serverâ
Baña himmet ḫıl ki istiḫdâm ide şâh-ı enâm
- 46 Nâdirî itsün du‘ â-yı devletüñ şimden girü
Olsun anuñla raḫîḫ-i nazmı miskiyyü’l-ḫıtâm
- 47 Tâ ki serdâr-ı cihân-ârâ-yı mihr-i ḫâverüñ
Maḥv ola şemşîr-i ḫahrından sipâh-ı mülk-i Şâm
- 48 Üstün olsun tîğ-ı berrâḫüñ mişâl-i âftâb
Nâ-bedîd itsün sevâd-ı ḫaşmı mânend-i zâlâm
- 49 Sür semend-i devleti ḫarb eyle tîğ-ı şavleti
‘ Arşa-i ‘ âlem musaḫḫar cümle-i ecrâm râm
- 50 Fetḫ ü nuşretdür yemîn ü nâz u ni‘ metdür yesâr
Ferr ü şevket lâ yezâl u baḫt u devlet ber-devâm

-81-¹⁷³

Ḳaşıde-i Ğanî-zâde Berây-ı Naşûḫ Paşa¹⁷⁴

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Nedür bu tañtana-i câh u ṭumṭurâḫ-ı celâl
Ki berr ü baḫre ziyâ şaldı neyyîr-i iḫbâl
- 2 Zihî müsâ‘ ade-i devlet-i şehensâhî
Ḥoşâ muvâfaḫat-ı fazl-ı İzîd-i müte‘âl

¹⁷³ Külekçi, a.g.e., s. 176.

¹⁷⁴ 81/ 5b idüp: olup
43b bî-ḫâl: derḫâl

- 3 İrişdi velvele-i kūs-ı nuşret eflāke
Nüvid-i emn ü emān itdi dehri māl-ā-māl
- 4 Fiten ğunūde sipāh u ra‘ iyyet āsūde
Zevāl-i daġdaġa-i cengden cihān hōş-ḫāl
- [78a]
- 5 ‘Adū bilince kıyamın kıyāmet-i rezmüñ
Kefen be-gerden idüp itdi h‘āhiş-i efdāl
- 6 O kinever ki Kızılbaşa ḫākim olduġda
Mülūk-i milket-i İrānı eyledi pā-māl
- 7 Kemāl-i ‘aciz ile şimdi olup ḫarāc-güzār
Anuñla eyledi taḫlīş-i cān u ḫıfz-ı ‘ıyāl
- 8 Anı şu mertebe ‘ankā-yı himmet itdi zebūn
Ki döndi tēc-ı ḫurūsa serinde efser-i al
- 9 Qazā yürütmedi şāhīleri bu devr içre
Çü anlaruñ kıızılı çıġdı eyledi ibtāl
- 10 Cihānda qalmadı bir ‘azm-i rezm ider şāhī
Meger ki şāhī-i pūlād-ı ejdehā timşāl
- 11 Şu deñlü cins-i Kızılbaşa düşdi nekbet kim
Ferahla dilde olan qanlı başa irdi zevāl
- 12 Ğamından oldı ser-i şāha āteşin mismār
O tūrfa efser-i ḫumret-nümā-yı şem‘ e mişāl
- 13 Başından aşmasını tıydu Nīl-i şemşirüñ
Zamāne eyledi miqyās-ı efserin aña dāl
- 14 Yanup dili depesinden çıkar zebāne-i nār
Görüp serinde anı tēc-ı sürḫ kıılma ḫayāl
- 15 Bu kār-ı müşkile bir server olmadı qādir
Egerçi şarf olunup gitdi nice māl u recāl
- 16 Meger muqadder imiş bir dilir-i devrāna
Ki nev-‘arūs-ı zafer aña eyler istiḫbāl

- 17 Vezîr-i a' zam-ı sultân-ı âsmân-dergâh
Vekîl-i muṭlaḳ-ı ḥākân-ı âftâb-cemâl
- 18 Bülend-mertebe kişver-güşâ-yı ḥaşm-efken
Sitâre-kevkebe efsar-rübâ-yı düşmen-mâl
- 19 Güzide-i vüzerâ Āşaf-ı be-istiḥḳāk
Mürebbî-i füzelâ ḥâkim-i be-istiḳlâl
- 20 Vezîr-i şâh-naẓar dâver-i bülend-aḥter
Dilir-i pâk-güher server-i ḥuceste-ḥişâl
- 21 Müşîr-i memleket-ârâ Naşûḥ Paşa kim
Süm-i semendine ser-keşler eyledi rû-mâl
- [78b]
- 22 O nerre-şîr-i ' adû-gîr-i pür-şalâbet kim
Peleng-i çarḥa urur pençe âftâb mişâl
- 23 Felek serâçe-i fazlında ḥavz-ı ḥoş tedvîr
Güneş ḥadîka-i ' adlinde murğ-ı zerrîn-bâl
- 24 Meyâmin-i himeminden bilâ-rehîn-i ' adem
Fevâzil-i ni' amından recâ-ğarîḳ-i nevâl
- 25 Ziyâ-yı ḥançeri fark-ı sipihre zerrîn-tâc
Sevâd-ı ' askeri rûy-ı zemîne müşğîn-ḥâl
- 26 Küleng-i târemi şeh-bâz-ı ' azmi şayd itdi
Kemân-ı Rüstem aña oldı ḥûn-feşân çengâl
- 27 Ḥabâb-ı lücce-i ḳadrinde nitekim ḥaşḥâş
Şıgardı dâne-şîfat cem' olsa cümle cibâl
- 28 Zer-i meh üzre meger yaḳdı ' anber-i ' adlin
Ki mâhuñ oldı nişân-ı siyâhı şâhid-i ḥâl
- 29 İder mehâbet ile nesr-i vâki' -i tâ'ir
Ḳaçan şikâra çıkup ursa ṭabl-bâza düvâl
- 30 Sipihr anuñ yolına şevrin eyleyüp ḳurbân
Bir ide şâḥını atdı fezâya şanma hilâl

- 31 Mişāl-i ğonce iken lāle şeklini bağlar
Urınca miġfer-i bed-ḥāha ḥıṣmla kūpāl
- 32 Şufūf-ı ḥaṣma çekilse duḥān-ı ṭop u tüfeng
O tār [u] pūte olur çüb-ı nīzesi minvāl
- 33 Şu deñlü ma' deleti eyledi za' īfi kavī
Ki oldu gerden-i [şire] du-şāha sümm-i ğazāl
- 34 Meger ki aña qalem aṣladı ḥadenginden
Diraḥt qadd-i 'adū oldu bār-ı derd ile dāl
- 35 Terāzū ile yürürse 'aceb degül zer-tāb
Ki hergiz itmeye devrinde kimseyi izlāl
- 36 Nesīm-i 'āṭıfetinden irişse bir nefḥa
Ceḥīmi gülşen iderdi ḥamīmi āb-ı zülāl
- 37 Şerāre-i ğazabı düşse aña eyler idi
Dükān-ı şişe girih-i ṭa' na günbed-i yaḥ-ḥāl
- 38 Sitāre kevkebe şadrā felek maḥal bedrā
Eyā mürebbe-i üftādegān-ı ehl-i kemāl
- [79a]
- 39 Revā mıdur bu ki ben zū-fünün-ı 'ālem iken
Taşaddur eyleye rüşvetle cāhil-i muḥtāl
- 40 N'ıçün teḳaddüm ider fā' il üstine mef' ül
Ḥilāf-ı zāhire bī-nükte hıç olur mı mecāl
- 41 Benüm ki şāh-ı cihān-ġir-i mülk-i tefsīrüm
Sütür-ı ḥāşiyem oldu şufūf-ı ḥayl-i maḳāl
- 42 Gören cevāhir-i eş' arumı qalır ḥayrān
Ki baḥr içinde ne ḥāletle nazm olındı lāl
- 43 Metā' -ı neşrüm eger ḥāce-i cihān görse
Olurdu naḳd-ı revān ile müşterī bī-ḥāl
- 44 Menāşıbumda idüp 'adl u dādı peş-i nihād
Rūsüm-ı devlet ü milletde qılmadum ihmāl

- 45 Kemîne bende-i dergāhuñum Hudāvendā
Teraḥḥum it baña kim cāna geçdi derd-i melāl
- 46 Sözi uzatmasañ ey Nādirī münāsibdür
Ki ol cenāb-ı şerīf oldı vāķıf-ı aḥvāl
- 47 Hemīşe tā ola serdār-ı mihr-i ‘ālem-tāb
Nizām-ı bahş-ı kavānīn-i gerdiş-i meh [ü] sāl
- 48 Vücūd-ı pākūñ olup māye-i şalāḥ-ı cihān
Kifāyetūñ kıla ḥalk-ı cihānı fāriğ-i bāl
- 49 ‘Ale’-devām şalup dehre gün gibi pertev
Cemālūñ olmaya āzürde-i kūsūf u zevāl
- 50 Kırān-ı sa‘ d ile necmūñ hemīşe ferḥunde
Simāt-ı fażl ile zātūñ müdām ferruḥ-fāl

-82-¹⁷⁵[Kaşide-i Ğanī-zāde Nādirī]¹⁷⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Merḥabā ey şadr-ı ‘ālī-ķadr gerdūn-āstān
Ḥayr-maķdem ey mużaffer āşaf-ı şāḥib-ķırān
- 2 Cünbiş-i raḥşuñla lertzān oldı mihr-i ḥāveri
Şanki cevlān-ı şabādan ditredi berk-i ḥazān
- 3 Na‘ ra-i kūsūñla tāk-ı çarḥa düşdi ğulğule
Nesr-i vāķi‘ tāyir oldı nesr-i tāyir lā-mekān
- [79b]
- 4 Şāh-ı taḥt-ı İşfahānı ḥāk-rāh itdüñ diyü
Ḥāk-rāhuñ oldı çeşm-i cāna kuḥl-ı İşfahān
- 5 Mā-cerā-yı Kayşer ü Pervizūñ alduñ kīnini
Geldi emrūñle ‘Acemden Rūma Genc-i Şāyegān

¹⁷⁵ Külekçi, a.g.e., s. 179.

¹⁷⁶ 82/ 4a ḥāk-rāh: pāy-māl
24a ucından: ucında
36a mülk-i ḥāl-i Rūm: ḥāl-i mülk-i Rūm
37a erbāb-ı fażlı: ehl-i kemālī
43b Ḥaķ budur mülk-i: Ḥaķ bu kim

- 6 Şanma rāhuñ pür-şerār-ı na‘l idi vaqt-i raḥīl
Raḥş-ı ‘azmüñ cünbişinden ḥāke düşdi keh-keşān
- 7 Ejdehā-peyker ‘alem üzre per açdı şukḫası
Virdi anlar pīçiş-i sımurğ u ejderden nişān
- 8 Döndi ol līmüne kim ḥāk içre şaklarlar anı
Gird-i ḥaylūñde şu resme āftāb oldı nihān
- 9 Gökyüzün tıtdı hezārān bayrağ-ı cünbiş-nümā
Güiyā anlarla ebrī kāğıd oldı āsmān
- 10 Ğonce degül şanma bir yol sofrası peydā idüp
Geh dürer gāhī açar peyküñ olan bād-ı vezān
- 11 Cevher-i cevşenle ḫaddüñ bir muraşşā‘ naḥl olup
Anuñ üstinde ruḥuñ şem‘ ü otaḫūñdur duḥān
- 12 Şukḫa-i zer-baft-ı rāyātuñ şanur seyr eyleyen
Oldı saña perr-i pür-nür-ı melā’ik sāye-bān
- 13 Bir geliş geldüñ ki gitdi kendüden ehl-i fesād
Bāreka’llāh ey niżām-ı devlet-i İslāmiyān
- 14 Ḳahramān-ı dīv-keş şāhib-ḫırān-ı rūzgār
Server-i efser-rübā ser-leşker-i kişver-sitān
- 15 Āftāb-ı dīn ü devlet Ḥaydar-ı düşmen-şiken
Āsmān-ı mülk ü millet Rüstem-i ḥusrev-nişān
- 16 Şīr-i Behrām-intiḫām-ı bişezār-ı gīrūdār
Mīr-i Bercis-iḫtişām-ı bezmgāh-ı ‘izz ü şān
- 17 Şadr-ı ‘azam server-i ‘alem ser-efrāz-ı ümem
Ḳāhir-i şāh-ı ‘Acem fermān-revā-yı kāmran
- 18 Oldı’çün nāmuñ Naşūḥ a‘dāya virdüñ tevbeyi
İtdi tebliğ-i naşīḫat oldı şemşīrūñ zebān
- 19 Kān-ı luḫfuñ gevherinden āftāb eyler ḫicāb
Dest-i ḫahruñ ḫançerinden ḫahramān ister emān

- 20 ‘Ahd-i mes‘ ūduñ şabāhü’l-‘ıyd halk-ı rüzgār
Zāt-ı maħmūduñ tırāz-ı dāmen-i āħir-zamān
- [80a]
- 21 Āsmānāsā dönerdi haşre dek kūy-ı zemīn
Aña ursañ fi’l-meşel kıavs-i kıuzahdan şavlecān
- 22 Bāb-ı ‘adlūñde olur bir sâ’il-i zencīr-keş
Bāz-güne tācını keşkül idüp Nüşīrevān
- 23 Çarħ-ı gerden-keş meger emrūñde ihmāl eyledi
Gerdeninde oldı bir muħkem dü-şāħa tev‘ emān
- 24 Şanma müşgīn-ıtop olur nīzeñ ucından āşkār
Āftābuñ merdüm-i çeşmini kıapmış ol sinān
- 25 Kııl kıalemdür tūguñ eyler rengini gül-gün [u] zerd
Ĥāk-rīz itdükçe resm-i Ĥaşmı naķķāş-ı zamān
- 26 Devletūñde kimse feryād itmez illā ‘andelīb
Taşı taş üzre kıomaz şımdı yem-i gevher-feşān
- 27 Bükdi endāmın ağır geldi metā‘ -ı kıuvvetūñ
Çün terāzū-yı veġāya oldı şāhīn ol kemān
- 28 Tīr-i pertābuñ felekde yüz hūner ızhār ider
Bir elifdür kim yanınca noķtalardur Ferķadān
- 29 Destūñe öykündügiy’çün bahrı pā-māl itmege
Keştiyi taħrīk ider kıurmaz yelekler bād-bān
- 30 Şanki bir cūdur Ĥazān evrāķı kıutmuş rüyını
Ĥaşma gösterdi fenā şeklin o tıġ-ı zer-nişān
- 31 Kıolçaġuñ gördi ucından hūn-i düşmen aķmada
Sinesin çāk itdi anuñ ġayretinden nāve-dān
- 32 Geçdi lāf-ı salţanatdan şehryār-ı sürħ-ser
Oldı çünkim şārim-ı raţbü’l-lisānuñ der-miyān
- 33 Beklesün şımden ġirü varsun çerāġ-ı ceddini
Türbesinde eylesün tācın ġılāf-ı şem‘ -dān

- 34 Kelle-i düşmen degül alduñ firāvān ħarbüze
Ĥāk-i Kürdistān ocaqlarla olunca büstān
- 35 Tîğ-ı sır-ābuñ ocağına şu koydı anlaruñ
Lā-cerem yir yir duĥān-ı āh ile çıqđı fiğān
- 36 Serverā ġāyetde muĥtel oldu mülk-i ĥāl-i Rüm
Luţf idüp şāh-ı cihāna eyle tafşilin beyān
- 37 Bā-ĥuşuş erbāb-ı fazlı ĥāke yeksān itdiler
El-amān ehl-i fesāduñ fitnesinden el-amān
- [80b]
- 38 Dürretü't-tācuñ yirinde eyledi ĥar-mühre cāy
Eller üzre tutdı şāhīnūñ mekānın mākiyān
- 38 Cümleden dā' īñi maĥrūm itdiler ĥaldum zelil
Var ise cürmüm eger 'irfān u 'ilmümdür hemān
- 40 Ġālibā Zāl-i zamāne māder-enderdür baña
Dest-i ĥahrında 'aceb mi cevr ile olsam muĥān
- 41 'Ālem-i 'ilm içre ben Ferĥād-ı kuhsār-efkenüm
Başuma ĥaşd itdi anuñ'çün o zāl-i bed-gümān
- 42 Ol benüm kim ĥıttā-i tefsiri teşĥir eyleyüp
Eyledüm her yaña menşūr-ı cihān-girüm revān
- 43 Pençe-i baĥşümde maĥhūr oldu erbāb-ı şu'ūr
Ĥaĥ budur mülk-i belāğatda benüm bebr-i beyān
- 44 'Azm-i şayd itsem tüfeng-i kilkümi alup ele
Tāyir-i rūĥ-ı kelām eyler o dem teslīm-i cān
- 45 Nādirī bendeñ ne lāzım 'arz-ı ĥāl itmek saña
Cümle-i aĥvāle vāqıfdur o tab' -ı ĥurde-dān
- 46 Tā ki serdār-ı bülend-aşār mihr-i ĥāveri
Şarĥ u ġarbı ġarĥ-ı envār eyleye cevlān-künān
- 47 Tāl' atıñdan dā'imā olsun münevver bāĥter
Anı da 'adlūñle ma' mūr it mişāl-i ĥāverān

- 48 Dâ'imâ zât-ı şerîfün şadrı teşrîf eyleyüp
Dergeh-i iclâlün olsun melce'-i pîr ü cevân
- 49 Her zamân şemşîr-i bed-ḥ'âh-efken-i şavlet be-kef
Dâ'imâ raḥş-ı muraşşa' raḥt-ı devlet rîz-rân

-83-¹⁷⁷[Kaşîde-i Ğanî-zâde Nâdirî]¹⁷⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Tîğ-ı hürşîd ile şad-çâk idi cism-i ğabrâ
Nemek-i berfi şaçup itdi felek aña devâ
- 2 Pîr-i çarḥuñ serini eyledi Mirriḥ tırâş
Berf şanmañ ki ider müy-ı sefidin ilķâ
- 3 Eskiüyüp telleri bir bir dökilür berf degül
Felek olmışdı gümüş tellü yeşil bir ḥarâ
- [81a]
- 4 Cür' anuñ dâne-i nâr oldı toñan katreleri
Sükker-i berfi şaçarsa n'ola üstine şabâ
- 5 Berfi seyr eyle ki mânend-i tırâşa dökilür
Yañlışın ḥakk idicek şafḥa-i ebrüñ sermâ
- 6 Kış kıyâmetdür olursa n'ola herkes lertzân
Berf şanmañ dökilür ḥâke nücüm-ı zehrâ
- 7 Câ-be-câ şüşe-i yaḥ anda gümüş balığıdur
Ağarup berf ile bir aḥ deñiz oldı şahrâ
- 8 Aḥker-i dâne-i nâr oldı 'alev pîreheni
N'ola nâr olsa eger fâkihe-i faşl-ı şitâ
- 9 Tarf-ı bâma nazâr it yaḥlar ile seyr eyle
Şânedür zülf-i duḥân-ı siyehe 'uḥde-güşâ

¹⁷⁷ Ğanî-zâde Nâdirî'ye ait bu kasidenin başlığı Mecmûada okunamamaktadır. Dîvân'da ise "Kaşîde-i Elfîyye Berây-ı Muḥammed Paşa" şeklindedir (Külekcî, a.g.e., s. 182).

¹⁷⁸ 83/ 20a rüşenânı: rüşen-râyı
22a müsned: müstenid
22b elfâz: elḥâf
41a maḥrûma: maḥzûna
42a 'adâletler idüp: 'adâlet kıldum

- 10 Murğ-ı bāguñ olıcağ dirligi yüz üstinde
Eleminden yiridür eylese terk-i me'vā
- 11 Ağarup bām-ı büyütiyle kıbābı şehrüñ
Çerge vü haymesini hayl-i dey itdi ber-pā
- 12 Yüzine urdı sefidācını hāk oldı 'arūs
Aldı yağ anı virüp āyinesin rüy-nümā
- 13 Keşti-i çarğa sürer var ise ton yağı sehāb
Berf şanmañ dökilür reşhası hengām-ı tılā
- 14 Berf ile servi görüp 'ūd-ı mülebbes şandum
Ne 'aceb 'ūd ki bī-āteş olırmış büyā
- 15 Şafahāt-ı yağ olup şīşe kireçdür aña berf
Şimdi bir cāmcı dükkānına döndi dünyā
- 16 Rīgidür sā'at-ı çarhuñ dökilen berf degül
Var ise anı şikest eyledi te'sir-i şitā
- 17 Buz kıayan dil-bere bağıduğça gelür hātıruma
Behcet-i tal'at-ı Belkıs ile ferş-i mīnā
- 18 Çarh bī-mihr olup insāna şavuk deprendi
İncinüp hayli bozıldı göricek anı hevā
- 19 Şafha-i rüy-ı zemīn oldı 'aceb sīm-efşān
Yazıla tā ki aña midhat-ı şadrü'l-vüzerā
- 20 Revnağ-efrüz-ı tarab-hāne-i rüşenānı
'Alem-efrāz-ı sipeh-dār-i meydān-ı vegā
- [81b]
- 21 Şadr-ı pākīze-nazar şāhib-i ferhunde-siyer
Bedr-i gerdün-zafer nāşib-i rāyāt-ı hüdā
- 22 Melce-i mülk ü milel müsned-i dīn ü düvel
Maşhar-ı feyz ü ezel maşdar-ı elfāz-ı Hudā
- 23 Server-i Cem-'azamet dāver-i Āşaf-siret
Āsmān-pāye hümā-sāye Mehemmed Paşa

- 24 O cihân-dâr-ı zafer-yâr-ı hüner-güster kim
Âsmân büse-i dergâhı için oldı dü-tâ
- 25 Âstân-ı haremî kıble-i a' yân-ı cihân
Âftâb-ı keremî kevkeb-i baht-ı sü' edâ
- 26 Nûr-ı râyinden alur şem' -i sa' âdet-pertev
Hâk-i pâyinden olur dîde-i devlet bînâ
- 27 Şane-i pençesidür tırta-tırâz-ı ' azamet
Pertev-i mehcesidür gurra-fürüz-ı ' ulyâ
- 28 Tîğî bir nehr imiş ammâ ki olup yağ-beste
Geçdi andan ' adem iklimine erbâb-ı şağâ
- 29 N'ola keştîler aña ursa kürekden çep ü râst
Dil uzatmış kef-i dür-pâşına anuñ deryâ
- 30 Zâl-i gerdûnı anuñ himmeti te'yîd eyler
Nitekim Zâl-i zeri terbiyet eyler ' anğâ
- 31 Düşse billür yağa şa' şa' a-i mihr-i ruğı
Penbe-i berfi yaqup ol dem iderdi ifnâ
- 32 Servi qahr itdi meger dest-dirâz olmağla
Çenber eylerse ' aceb mi anı cellâd-ı şabâ
- 33 Geydirür hil' at aña şuqqa-i zer-baftından
Olduğıy'çün ' alemi ma' rekede pâ-ber-câ
- 34 Desti rumhın çeküp alduqça ten-i düşmenden
Hâkdan ebr ile güyâ çekilür ejderhâ
- 35 Görse âyine-i şemşirin ider ' arz-ı niyâz
Dil-i pür-jeng-i ' adû tûfîye döndi güyâ
- 36 Şir mâhisin aña piş-keş itdükde hilâl
Kâbzâ-i hançer için eyledi huddâma ' aţâ
- 37 Şadme-i şavletine tañtana-i şevketine
Âferin eyledi sükkân-ı semavât-ı ' ulâ

[82a]

- 38 Bāreka'llāh zihī şavlet-i Behrāmı kim
Yedi iklīme şalur şu'le-i şemşiri ziyā
- 39 Levhaşa'llāh zihī şevket-i Keykāvusī
Ki çeker cümle cihān halkına h'ān-ı yağma
- 40 Dāverā dād-gerā Cem-^ç azamet nāmverā
Ey hudāvend-i hümā zıll-i hümāyün-simā
- 41 Dest-gİR ol kerem it Nādirī-i maħrūma
Geçmesün fitne-i devrān aña pā-bend-i belā
- 42 Ħamdu li'llāh ki menāşıbdā ^ç adāletler idüp
Eyledüm şer^ç ile her tālibe Ħaqqın ifā
- 43 Zāde-i tab^ç um olan Ħāşıye-i Beyzāvī
Fażluma Ħüccet-i kâçıdur idersem da^ç vā
- 44 Nazm-ı rengin ile Selmān-ı suĦan-perdāzum
Neşr-i şirin ile Vaşşaf-ı pesendide-edā
- 45 Ħāşılı kışşayı tafşile ne Ħācet çünkim
Cümlenüñ Ħāline vāçıfdur o tab^ç -ı dānā
- 46 Tā ki her sāl irişüp şāh-ı şitā devletle
Sime müstağrak ide yir yüzini ser-tā-pā
- 47 Dā'imā şadr-ı sa^ç ādetde ser-efrāz olasin
ĦarĦa-i ni^ç met-i ihsānuñ ola bāy u gedā
- 48 Çākerüñ fetĦ u zafer Ħāk-derüñ ser-keşler
Hem-demüñ sırr-ı nebī hem-nefesüñ ^ç avn-i Ħudā

-84-¹⁷⁹[Ħaşıde-i Ħanī-zāde Nādirī]¹⁸⁰

-- / -.- / .-. / -.-

- 1 Olmaz bu resme nāme-i cān-baĦş-ı dil-sitān
Kim cisme Ħırr-ı cān ola cāna ĦaĦ-ı emān

¹⁷⁹ Külekçi, a.g.e., s. 185.

¹⁸⁰ 84/ 7a pürdür: memlū
45a şūr: rüz

- 2 Tūmār-ı dil-keşi kaşabü's-sükker-i hüner
Kām-ı revāna şerbet-i pür-lezzeti revān
- 3 Tahrīr-i dil-pezir ile ol nāy-ı hōş-nevā
Nāhīd-i çarhı rakşa getürdi tarab-künān
- 4 Gözden geçürdi satırını [dil] meyl-i sürmeves
Tūmārı kuhl-ı hatta olup sīm-i sürme-dān
- [82b]
- 5 Yā nāfedür ki pōstı olmış sefid anuñ
Misk-i sevād-ı dil-keşi 'ıtr-ı dimāg-ı cān
- 6 Olmuş sūtūr içinde yaħūd 'anber'in fetil
Tūmārı bezm-i ma'rifete şem' -i bī-duhān
- 7 Mārān-ı sihr ile içi pürdür degül sūtūr
Güyā 'aşā-yı Hāzret-i Mūsādur ol hemān
- 8 Çeşm-i 'adūda var ise kandil tirdür
Her satrı cān-ı düşmene bir tır-i bī-emān
- 9 Tūmār iken sūtün olup eyvān-ı 'izzete
Çünkim açıldı oldu sūtūr ile nerdübān
- 10 Olmuş sūtürü keşt-i fazluñ resenleri
Ol nāme geh direkdür aña gāh bād-bān
- 11 Tūmārı gird-bād-ı fezā-yı kemāl iken
Mekşūf olunca oldu şehāb-ı güher-feşān
- 12 Tamga-yı mühr ile o kumaş-ı münakkaşı
Görse bilürdi kıymetini h'āce-i cihān
- 13 Mehri yirinde bıkır-i harīm-i hünerdür ol
Başını bağlayup yaraşur geysel perniyān
- 14 Müm oldu hıdmetine zer-i sikke-dār anuñ
Şanmañ ucında şem'e-i mahtūm olur 'ayān
- 15 Müm içre nāmını götürür şadr-ı 'ālemüñ
İtse 'aceb mi cezb-i kulüb-i cihānyān

- 16 Ol şadr-ı şîr-hamle ki şāhîn-i kadrine
Mîhr-i sipihri eyledi bir zeng-i zer-nişân
- 17 Ferhunde Yûsuf-ı ‘alem-efrâz-ı ‘izz ü cāh
Ferzâne Âşaf-ı hikem-endûz-ı ins ü cān
- 18 Şadr-ı bülend-mertebe Dārâ-yı rûzgâr
Mâh-ı sitâre-kevkebe İskender-i zamân
- 19 Nâm-ı şerîfi olsa Mehemmed ‘aceb degül
Hulûk-ı Mehemmedi aña virmiş ‘ulüvv-i şân
- 20 Ol dâver-i yegâne-i devr-i zamâne kim
Şehbâz-ı tîri eyledi ‘anķâyı lâ-mekân
- 21 Rumh-ı bülendi hâme-zen-i levh-i âftâb
Sümm-i semendi sürme-keş-i çeşm-i ahterân
- [83a]
- 22 Tâb-ı cemâli meş‘ale-i hayl-i mümkinât
Büy-ı kemâli lahlaḥa-i bezm-i *kün fe-kân*¹⁸¹
- 23 Nüşîrevân-ı ‘adline eyvân olup felek
Tâc oldı âftâb aña zencîr-i keh-keşân
- 24 Mercân işitdi destine öykündügin yemûñ
Urdı kızıl eliyle anuñ baḡrın itdi ḡan
- 25 Destinde oldı tîḡ-ı dem-âlüd ḡatre-bâr
Kânûn-ı ḡahra şu‘le-i nâr-ı şerer-feşân
- 26 Cevher-şinâs-ı râyına şemşîri baş egüp
Hıdmetler itdi eyledi varını der-miyân
- 27 Mânend-i hoḡḡa mühre-i çarḡ-ı müdevveri
Kem-ter derây-ı üştür-i ‘azmi ider nihân
- 28 Beñzer ki baḡlamış aña zih ḡaḡ-ı istivâ
Olmış kef-i celâline ḡavs-ı ḡuzah kemân
- 29 Ḳurtardı Mışrı zulmet-i ehl-i dâlâlden
Şaldı mişâl-i Yûsuf aña pertev-i emân

¹⁸¹ *Kün fe-kân*: “Ol (der), hemen olur.” (Bakara,2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En’âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68).

- 30 Deryā-yı himmeti nice Fir‘ avnı ğarķ idüp
Mūsāveş eyledi yed-i beyzāsını ‘ ayān
- 31 Şadrā sitāre menziletā māh-ı tal‘ aṭa
Ey nūr-baḡş-ı çeşm ü çerāĝ-ı fütādegān
- 32 Mektüb içinde derc olınan iltifāt ile
‘ Abd-i ḡaķırūñ oldı senūñ cān-ı nā-tüvān
- 33 Şükr-i Ḥudā ki kulluĝā itdūñ beni ḡabūl
Rūy-ı niyāzı eyleyeyin fers-i āstān
- 34 Yoķdur kaḡuñda bencileyin pür-hüner ḡuluñ
Her fende gör mahāretümi eyle imtiḡān
- 35 Ol fāzıl-ı yegāne benüm kim zamānede
Te’lifüm oldı ṭālib-i ‘ irfāna ḡırz-ı cān
- 36 Oldı çeh-i devāṭuma zerrāķa’çün ḡalem
İtdi zülāli ḡıṭṭa-i tefsiri ḡülsitān
- 37 Ben ḡātem-i nübüvvet-i nazmum bu ‘ arşada
Mülḡaḡdur ehl-i beytüme Selmān-ı ḡoş-zebān
- 38 Gūş eyleseydi neşr-i cevāhir-nişārumı
Vaşşāf iderdi vaşfumı pirāye-i lisān
- [83b]
- 39 Her ḡande ḡākim oldum ise ‘ adl u dād idüp
ḡıldum ‘ uḡābı mesken-i güncişke pās-bān
- 40 Aḡrānumuñ egerçi ser-efrāzuyum veli
Ḥāķ-i siyāha şaldı beni cevr-i āsmān
- 41 Ḥayfā ki açmayup gül-i maḡşüdü rüzĝār
Gülzār-ı ḡāṭır oldı sitem-dide-i ḡazān
- 42 Cevr-i zamāneden ḡati çoḡdur şikāyetüm
Bir bir cenāb-i ḡāzretüñe eylesem beyān
- 43 Ey Nādirī uzatma sözi eyle iḡtişār
Aḡvāl-i ‘ ālemi bilür ol ṭab‘ -ı nükte-dān

- 44 Hemvāre tā ki eyleye sultān-ı hāveri
Menşūr-ı mäh-ı ıyd ile dünyāyı şādmān
- 45 Tūmār-ı dil-keşi nitekim şūr-ı rüşte-ḥız
Aḥbāba rūḥ-baḥş ola a' dāya cān-sitān
- 46 Mānend-i nāme tayy olunup ı ömri düşmenüñ
Eḥl-i maḥabbetüñ yazıla ḳalbi her zamān
- 47 Dāyim rüsüm-ı şafḥa-i taḳdirdür nazar
Hemvāre kilik-i maḥber-i tedbirdür benān

-85-¹⁸²

[Ḳaşīde-i Ğani-zāde Nādirī]¹⁸³

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Şubḥ-dem ḡulgule-i nevbet-i sultān-ı ḳazā
Şaldı eyvān-ı cihān içre ı aceb şıyt u şadā
- 2 Tıḡdı ḥürşid-i ı adālet ufuk-ı devletden
İtdi bir lem' a ile zulmet-i zulmi ifnā
- 3 Nefḥ-i rūḥ itdi Mesīḥ-i kerem-i Rabbānī
Eyledi mürde iken cümle cihānı iḥyā
- 4 Ḥātemin itdi Süleymān-ı sa' ādet taḥliş
Anı bir mekr ile aḥz itmiş iken dīv-i belā
- 5 Eyledi ḡül-ı beyābān-ı ḳalāli pā-māl
Zaḥm-ı ser-pençe-i düşmen-şiken-i şir-i hüdā
- 6 Zevraḳ-ı zulmi şikest eyledi baḥr-i ı izzet
Anı pür-cüş idicek şarşar-ı āh-ı fuḳarā
- [84a]
- 7 Ḥamdu li'llāh ki zamānında Meḥemmed Ḥānuñ
Geçdi eyyām-ı ceḥālet irişüp fazl-ı Ḥudā
- 8 Nitekim olduḡı dem nūr-ı Meḥemmed zāhir
Maḥv idüp zulmeti virmişdi Ebū Cehle fenā
- 9 ı Acebā aşlı nedür böyle niżāmuñ dir iken
Eyledi ḥāḫıruma hātif-i ḡaybı ilḳā

¹⁸² Külekçi, a.g.e., s. 194.

¹⁸³ 85/ 14b sırr-ı dü-serā: sırr-ı eşyā

- 10 Ki cihānuñ sebeb-i nazmı o serverdür kim
Ser-i Fir' avnı nigün itdi mişâl-i Mūsā
- 11 Şāhib-i şāh-ı güzīn şāhib-i zeyl-i temkīn
Hāmi-i beyza-i dīn māhi-i şerr-i a' dā
- 12 Hādi-i ehl-i suhan Mehdi-i Deccāl-efken
Hāsım-ı 'ırq-ı fiten kāsım-ı rızq-ı fuzalā
- 13 Revnaq-ı dīn ü düvel mazhar-ı envār-ı ezel
Şadr-ı Bercīs-i maḥal ḥazret-i Kāsım Paşa
- 14 O ser-efrāz-ı suhan-sāz hüner-güster kim
Münkeşifdür dil-i dā[nā]sına sırr-ı dü-serā
- 15 Şuqqa-i sancaq-ı iclāli sipihr-i atlas
Cevher-i efser-i iqbāli nücūm-ı zehrā
- 16 Hāk-rüb-ı ḥaremi kākül-i ğılmān-ı behişt
Āstān-ı keremi kıble-i ḥayl-i sü' edā
- 17 Bād-ı enfās ile güldürdiler ol tāze güli
Subḥa-sencān-ı zevāyā-yı eḳālīm-i beḳā
- 18 Maḥz-ı ilhām-ı ilāhīdür anuñ her rā'yı
Ḳalbi ārāyiş-i tevfiḳ ile ilhām-ārā
- 19 Pençesi tığını şalduqça 'adū cānına
Şanasın pençe-i hūrşid şalar ḥāke ziyā
- 20 Gör o şeh-bāz semend üzre meger kill-i ḳader
Şekl-i sīmurġ ile resm eyledi bir ejderhā
- 21 Eylemiş dürri anuñ lafzına nisbet ğavvāş
Burnuna tuzlu şular ḳoysa 'aceb mi deryā
- 22 Aña 'arz eylesek inşāsını mürvārīdüñ
Güher-i lafzı yanında ola menşürü hebā
- 23 Gözi gönli açılır gülşenüñ ol ḥāletde
Nergis ü ğonceye irgürse peyāmını şabā

[84b]

- 24 Bezl idüp sikke-i pür-tâb ile dürr-i sîr-âb
Dest-i feyyâzî olur kân-ı ‘aṭâ baḥr-i seḥâ
- 25 Kâlbini mihr-i Ḥudâ eyledi bir gülşen kim
Olmaz târem-i ḥürşîd aña bir müḥr-i Kiyâ
- 26 Var ise Kâsım-ı La‘lîn Kâbâdur ol kim
Doymayup ḥamlesine düşmeni gösterdi kâfâ
- 27 Şadme-i şavletine ḍarb-ı kef-i kudretine
Âferîn eyledi sükkân-ı semavât-ı ‘ulâ
- 28 Serverâ bir nazar it Nâdirî-i mazlûma
Ki odur âyîne-i sırr-ı şîfât ü esmâ
- 29 Keder-i zulm ile âlûde-i jeng olmuş idi
Luṭf idüp mışkale-i luṭfuñı kıl jeng-zidâ
- 30 Göresin tâ ki ne şüretle ider anda zuhûr
Nüşâ-i ‘âlem-i kevn içre olan her ma‘nâ
- 31 Tâ ki Ḥaḳ salṭanatı ‘adl ile hem-ḥâbe kı lup
Bîrbirinden ikisin kılmaya bir laḥza cüdâ
- 32 Ḥâzret-i şâh-ı cihân ile qarîn ol dâyim
Nitekim şehr-i Stanbul ile Kâsım Paşa
- 33 Ḥil‘at-ı nâz beber ḥançer-i şavlet be-kemer
Tâc-ı iḳbâl be-ser ḥayme-i devlet ber-pâ

-86-¹⁸⁴

[Kâşîde-i Ğani-zâde Nâdirî]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Eyleyüp câme-i müşğînini der-ber ḥâme
Geçinür yâr-ı kaşab-püş ile hem-ser ḥâme
- 2 Bâğ-ı fazl içre olur meyve-i dil-keş peydâ
Şâḥ-ı engüşte kaçan kim kalem aşlar ḥâme

¹⁸⁴ Kûlekçi, a.g.e., s. 188.

- 3 Bir siyeh-çerde sehî kâmet-i nev-ğâstedür
Çok tırâşî yoğ iken oldı haṭ-âver hâme
- 4 Sırrını söyler iken cümle devâtuñ ne ‘ aceb
Ki süveydâ-yı derûnında kıla yir hâme
- 5 Gâh olur qahve-i müşğine ider rağbetler
Gâh rindâne çeker bâde-i aḥmer hâme
- [85a]
- 6 Aqıdur nevki reg-i lîka-i sürḥuñ kanın
Faşd için aldı meger destine neşter hâme
- 7 Gülşen-i şafha-i evrâka urup bil dü-şâh
Şanma izhâr-ı huṭûṭ-ı siyeh eyler hâme
- 8 Reng alup yanına varsa kızarır ruhsârı
Var ise sürḥa meger düşmiş idi ter-hâme
- 9 Dehen-i meḥbere şanmañ ki girüp dâ’ireye
Eyledi şâhid-i ma‘ nâyı musahḥar hâme
- 10 Çeşm-i bed-ğâhda şol tîr-i dü-peykândur kim
Eyledi dîde-i Rûyîn-teni bî-fer hâme
- 11 Bir yalıñ yüzlü tırâşî güzelüñ hastesidür
Ne ‘ aceb ger ola giryân u mükedder hâme
- 12 Nâḥun-ı kâtib idüp âyineveş cây anda
Bir siyeh deste-i âyineye beñzer hâme
- 13 Şu terâzûsı olup gülşen-i evrâk içre
İtdi sîr-âb u muṭarrâ anı yek-ser hâme¹⁸⁵
- 14 İki dendânı qalınca çalışup kesb itdi
Oldı bâzâr-i fezâyilde tûvân-ger hâme
- 15 Hâk-i reh yirine misk üzre başar pâyı
Olalı sâlik-i râh-ı der-i dâver hâme
- 16 Revnaq-ı dîn ü düvel mazhar-ı envâr-ı ezel
Âsmân mehber ü şeb düde [vü] miḥver hâme

¹⁸⁵ Mürettip, bu beytin ilk mısraına sehven 20. beytin ilk mısraını yazmıştır. Derkenara sayfaya paralel bir şekilde olması gereken mısraı eklemiştir.

- 17 Gül-i bostān-ı hüdā hazret-i şeyhü'l-islām
Ki benānında olur nādire-perver hāme
- 18 Güher-i nāhunı kılmış ser-i kilkin tezyin
Görmedik Hāq bu ki 'ālemde mücevher hāme
- 19 Kātib-i qadri kaçan 'āzim-i taḥrīr olsa
Kilk-i tīr olmaya destinde muḥaqqar hāme
- 20 Cāmi'-i fazlına beñzer ki menār olmışdur
Şaldı etrāf-ı cihān içre şadālar hāme
- 21 Çekilür göklere şahrā-yı varaqdan gāhī
Ebr-i dür-pāş kefinde olup ejder hāme
- 22 Ser-nigūn olsa n'ola ravza-i taḥrīrinde
Geçinür tūbā-i vālāy ile hem-ser hāme
- [85b]
- 23 Bağlamazdı belini hıdmete her şām u seḥer
H'āce-i fazlına ger olmasa çāker hāme
- 24 Şeb-i qadr aña midād u meh-i nev-sīm devāt
Kef-i qadrine şihāb olsa n'ola zer-hāme
- 25 Gerçi destinde [olur] ney-şeker-i rūḥ-efzā
Görinür ḥaşma velī nīze-i şafder hāme
- 26 Yazılı kullarınun defterine dāḥil olup
Dergehinde geçinür bende-i kem-ter hāme
- 27 İtdi hengāme-i medḥinde bu ebyātı edā
Beden-i çāk ile mānend-i qalender hāme
- 28 Eyledi var ise fikr-i ḥaṭ-ı dil-ber hāme
Oldı sevdā-yı ğam-ı 'aşq ile lāğar hāme
- 29 Ser-i engüştüñi seyr eyleyicek lāfi koyup
Başın aşağı şalup şerm ile dirler hāme
- 30 Zülfüñe nice şebih ola bir ālūde midād
Barmağunla nice baḥş ide bir ebter hāme

- 31 N'ola yazup yañılup bendeñi de kayd itse
Şol zamân kim ide 'uşşâķuñı defter hâme
- 32 Var ise liķa meger zülfüñe öykünmişdür
Pây-māl itdi teh-i pāda anı her hâme
- 33 Bir 'Alisin ki benānuñda olur tığ dü-ser
Dest-i zülmi ķalem eylerse n'ola ger hâme
- 34 Serverā feyz-i midāduñla tarāvet bulalı
Bir buķūr oldı gül-ābiyle muhammer hâme
- 35 Seng ile hāke güzār itse nesim-i keremüñ
Her biri ta'ne ķıla gevher ü 'anber hâme
- 36 Göñlümi yazsañ eger hâme-i ihsānuñla
Vaşf-ı pāküñle elümde şaķa gevher hâme
- 37 Demidür Nādiriyā devletine eyle du'ā
Ki irüp ķadre zemīn üzre ķodı ser hâme
- 38 Tā ki her dem oķıyup süre-i *nūn ve'l-ķalemi*¹⁸⁶
Maħfil-i maħberede hāfız ola her hâme
- 39 Vird idüp nām-ı hümāyūnını her laħza devāt
Muşħaf-ı vaşf-ı şerifin ķıla ezber hâme

[86a]

-87-¹⁸⁷[Ķaşide-i Ķanī-zāde Nādirī]¹⁸⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey ğubār-ı hāk-pāyuñ tütüyā-yı hūr-ı 'ıyn
Seng-i rāhuñ dürretü't-tāc-ı ser-efrāzān-ı dīn
- 2 Cedvel-i taķvīm-i cāhuñ āb-ı enhār-ı behişt
Hāk-rüb-ı bār[ģā]huñ gül-bün-i ħuld-ı berīn

¹⁸⁶ Nūn ve'l-ķalemi ve mā yesturūne: "Nūn. Kaleme ve (kalemle) yazdıklarına and olsun." (Kalem, 68/1).

¹⁸⁷ Külekçi, a.g.e., s. 191.

¹⁸⁸ 87/ 29b baħr: ķahr

43a fażl: feyz

43b mazhar: maşdar

Dīvān'daki 4 ve 36. beyitler mecmûada yoktur.

- 3 Neyyir-i māhiyyetüñ kandil-i eyvān-ı bekā
Tāḡ-ı bāb-ı devletüñ mihrāb-ı aşḡāb-ı yaḡin
- 4 Südde-i kaşruñ belā Ye'cūcuna sedd-i sedid
Ḥavza-i ḡadrüñ faẓilet ehline ḡışn-ı ḡaşin
- 5 Maḡber-i 'anber nişāruñ menba' -ı mā'ü'l-ḡayāt
Ḥāme-i fetvā nigāruñ mişḡab-ı dürr-i şemīn
- 6 Ol şeh-i mülk-i hüdāsın kim irince nevbetüñ
İtdi bāng-ı şevketüñ ḡuş-ı hilāli pür-ḡanin
- 7 Mecma'ü'l-bahreyn-i 'ilm ü ma'rifetdür meşrebüñ
Anda Ḥızr-ı ḡāl [u] Mūsā-yı şerī' aḡ hem-nişin
- 8 Kān-ı 'irfān-ı ilāhī baḡr-i şer' -i Aḡmedi
Şa' d-ı millet seyyid-i ümmet imāmü'l-mütteḡin
- 9 Māh-ı 'ālem-tāb-ı dāniş miḡr-i raḡşān-ı kemāl
Ka' be-i erbāb-ı biniş ravza-i rāy-ı zerīn
- 10 Maḡzenü'l-esrār-ı millet nāşır-ı aḡkām-ı Ḥaḡ
Maḡla'ü'l-envār-ı ḡikmet feylesof-ı ḡurde-bin
- 11 İsm ü resm-i Muştafāya vāriş-i vāhid olan
Müfti-i devr-i zamān 'allāme-i rüy-ı zemīn
- 12 Ol şehenşāh-ı felek dergāh-ı mülk-i faẓl kim
Ser-firāzān āstānında ider vaż' -ı cebīn
- 13 Encüm-i zehrā sarāy-ı faẓlına ḡülmīḡ-i sīm
Ḡurra-i ḡarrā-semend-i 'adline zeyn-i zerīn
- 14 Saḡa-i iḡbāle ḡaḡḡ-ı dil-keşi zıll-i zelil
Ka' be-i iclāle seng-i dergehi rükn-i rekīn
- 15 Sīne-i bī-kīnesi meclā-yı nūr-ı müste' ān
'Ādet-i dīrīnesi iḡyā-yı ḡalb-i müsta' in
- 16 Şöyle a' lādur sa' ādet-ḡāne-i 'irfānı kim
Pāyelerdür nerdübānında riḡābü'l-'ārifin

- 17 Çarhı devr itmekde dāyim Zühre rakḳāşı anuñ
Meclis-i ḳadrinde sāc atdür meger çarḳ-ı berin
- [86b]
- 18 Hātemāsā ḫalka-i gerdün anuñ destindedür
Levhüñ esrārı öñinde nitekim naḳş-ı nigin
- 19 Şafḫa-i taḫrīr-i pāki bir ‘aceb gülzārdur
Kim sevād-ı ḫaṭṭı sünbüldür beyāzı yāsemin
- 20 Sebze-i ḫaṭdan Burāk-ı bāğ-ı cennet tu‘ me-ḫ’ār
Noḳtalardan ṫāyir-i firdevs-i a‘ lā dāne-çin
- 21 Vaşf idüp anuñ maḳāmātın dimiş Vaşşāf-ı ḡayb
*Hāzihī cennātü adnin fe’dhulūhā hālidīn*¹⁸⁹
- 22 Mezheb-i Nu‘ mān o bāguñ lāle-i nu‘ mānıdur
Selsebīli ma‘ rifet ‘aşḳ anda verd-i āteşin
- 23 Ol ser-efrāz itdi aşḫāb-ı şimāli pāy-māl
Lāzım olsa and içer başına aşḫāb-ı yemīn
- 24 Hızruñ enfāsiyle şankim mevc urur āb-ı ḫayāt
Gösterüp rüy-ı celāl alında peydā olsa çin
- 25 Ḳahr-ı telḫ u luṫf-ı şirīni idüp nazm-ı umūr
Oldı işlāḫ-ı mizāc-ı dehr içün sirkencebīn
- 26 Bulmaḳ isterlerse kevnüñ maḳşad-ı aḳşāsını
Çile çeksünler ḳapusında recāl-i erba‘in
- 27 Ol güzīn-i ḫalkḳdur mir’at-ı sırr-ı Muşṫafā
Cümle aḫbābında var āşār-ı aşḫāb-ı güzīn
- 28 Serverā sensin bu devr içre cihānuñ gözcisi
Eylemiş Bārī vücūduñ her dem ‘ayne’l-yaḳīn
- 29 Çünki Mūsāveş ‘aşā-yı kilki der-kār eyledüñ
Lüce-i baḫr içre nā-būd oldı Fir‘avn-ı la‘in

¹⁸⁹ Hāzihī cennātü adnin fe’dhulūhā hālidīn: “Bunlar Adn cennetleridir, sürekli kalmak üzere buraya girin.” (Tevbe, 9/72; Ra‘d, 13/23; Nahl, 16/31; Kehf, 18/31; Meryem, 19/61; Tāhā, 20/76; Fātır, 35/33; Sād, 38/50; Gāfir, 40/8; Saf, 61/12; Beyyine, 98/8).

- 30 Zümre-i etbā' ını müstağrak-ı hızlān idüp
Hizb-i şeytānı helāk itdūñ hezārān āferīn
- 31 Ref' idüp 'ālemden ol zālimlerūñ āşārını
Eyledūñ haqqā ki re's-i elfde tecdīd-i dīn
- 32 Tih-i ğamda yandı sultānum 'utaş-ı telh-kām
Şun raḥīk-i feyz-i fazluñ lezzetü'ş-şi'ār lebin
- 33 Ben nice sālīk olam derbend-i mülk-i vuşlata
Tir-i miḥnet der-kemān ḥayl-i melāmet der-kemīn
- 34 Sūz u lezzet bulmadım ḳalbüm ne bal itdi ne mūm
Dest-i iḥsānuñla ḳıl tefriḳ mūm u engebīn
- [87a]
- 35 Bir ḳalenderdür gönül ḳapuñda şeyli'llāh ider
Çıkdı eflāke ḳudüm-i dilden āvāz-ı ḥanīn
- 36 Gerçi nāy-ı kilki olmışdur nevā-sāz-ı hüner
Līk çeng-i ğamda müsīḳārveş eyler enīn
- 37 Ol benüm kim 'arşa-i fazl içre cevlan eylesem
Gird-i yekrānum ider kevn ü mekānı 'anberīn
- 38 Destüme alsam ḳalem evrāḳı eyler lā-cerem
Ġayret-i bāğ-ı İrem reşk-i nigāristān-ı Çin
- 39 Gerçi kim fazlum müsellemdür velīkin kevkebüm
Naḥş ile itmiş ḳırān endūḥ ile olmuş ḳarīn
- 40 Luṭfuñ olmazsa ḳuyūd-ı ğuşşadan olmam ḥalāş
İltifat it bendeñe feyz-i şerīfūñ ḳıl mu'īn
- 41 Tā ki şer' -i pākin iḥyā eyleyüp rūḥ-ı Resūl
Şād ide mü'minleri elṭāf-ı Rabbü'l-'ālemīn
- 42 Tā Cenāb-ı Ḥāzret-i Feyyāz-ı muṭlaḳdan ola
Pertev-i iḥsān ile rāh-ı sa'ādet müstebīn
- 43 Fazl-ı Rabbāni vücūd-ı pākūñ itsün dā'imā
Maḫzar-ı āşār-ı raḥmet maḫzar-ı şer' -i mübīn

- 44 Dāyim olsun mesned-i fetvāda ‘ālī ḥazretüñ
Dini ihyā ile neşr-i ‘ilm eyle tā yevm-i dīn
- 45 Raḥş-ı devlet zīr-rān u tīr-i ḳudret der-kemān
Baḥt u ‘izzet hem-‘inān u cāh u şevket hem-nişīn

-88-¹⁹⁰[Ḳaşīde-i Ğanī-zāde Nādīrī]¹⁹¹

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Zīhi revāḳ-ı ḥümāyūn-ı āsmān-mīḳdār
Ki ḥāk-i dergehidür sürme-i ulü’l-ebşār
- 2 Sīpihr-i ‘ālem-i fażl u hilāl-i dānişdūr
O saḳf-ı ser-keş-i nīli vü mehçe-i zer-kār
- 3 Nedür bu medrese kim ‘aḳl-ı evvel itse revā
Ḥarīm-i muḥtereminde ta‘allüm-i esrār
- 4 Baḳınca gözleri ḳalmışdur anda seyr idenüñ
Gören şebike-i revzen ḥayāl ider her-bār
- [87b]
- 5 Felekde şanki melek cūş idüp ider tesbīḥ
Şu dem ki ḳubbesi altında germ olur güftār
- 6 Derūnı ‘ilm ile pür fāzıl-ı murabba‘ dur
Velikin gönline girmezseñ eylemez izḥār
- 7 Ruḥām-ı ferşi kitāb-ı hüner şāḥīfesidür
‘Aceb degül aña meyl itse zümre-i aḥyār
- 8 Alup zirā‘-ı şihāb ile ğurra pergārın
Mühendisān-ı felek aña oldılar mi‘mār
- 9 Çu ḥalḳa istedi bennāsı bāb-ı dil-keşine
Felekden eyledi şevḳ ile Zühre ‘arz-ı süvār

¹⁹⁰ Külekçi, a.g.e., s. 196.¹⁹¹ 88/ 8b felek: sipihr
26b kibār-ı ğürüh: ğürüh-i kibār
27a ‘aşḳ: ‘unf
28b cevher-bār: güher-bār
30a şimāl: şerār
35b reng-i bahār: Zeng ü Tatār
40b O dāver: O dār-ı / ḳabül: maḳbül

- 10 ‘ Aceb zemīnini bulmuş o beyt-i pür-şan‘ at
Ki mündericdür içinde ma‘āni-i bisyār
- 11 Yapılmadın daḡı ol dāra ‘ ilm olup ‘ āşıḡ
Seḡerden açmış idi dīdesin ḡalup bīdār
- 12 Revāḡ-ı nādire bünyānı ḡāḡ-ı eyvānı
Sipihri-i ‘ ilm ü fazīlet hilāl-i ‘ izz ü vaḡār
- 13 Ḳıbāb-ı hücre ḡayāl itme bād-ı ḡikmetle
Cihān-ı fazlda mevc urdı bir yem-i zeḡḡār
- 14 Düzetdi ḡücreleri şaff-ı ḡayl-ı miḡfer-püş
Ki ḡılmaya o nevāhīye cünd-i cehl-güzār
- 15 Göreydi peyker-i ḡübın mühendis-i şuveri
Ḳalurdı ḡayret ile şanki şüret-i divār
- 16 Bi-‘ aynihi aña ben ravza-i cinān dir idüm
İneydi taḡtına üstinde mevc uran enhār
- 17 ‘ Aceb mi böyle pesendīde-i cihān olsa
Ki itdi anı binā dāver-i kerem-girdār
- 18 Ḳazā tüvān ü kader ḡadr ü āsmān-mesned
Ḳamer cemāl ü melā’ik-ḡışāl ü mihr-āşār
- 19 Emīn-i mülk ü milel server-i sütüde-‘ amel
Yemīn-i dīn ü düvel mihter-i ḡuceste tebār
- 20 Bülend-pāye Ğazanfer Aḡa ki bendesidür
Ḳülāh-ı zer-keş ile āftāb pür-envār
- 21 O kim yazılmış ezel şafḡa-i cebīninde
Emīr-i milket-i iḡsān u şir-i ḡalb-şikār
- [88a]
- 22 Ḥakīm-i ḡudret o şiri tılısm-ı bāb itmiş
Ki genc-i salḡanata irmeye kefi aḡyār
- 23 Ğubār-ı tevsen-i iclālī sürme-i a‘ yān
Cenāb-ı dergeh-i iḡbālī ḡible-i aḡyār

- 24 Tarab-sarây-ı sa‘âdetde şadr-ı ehl-i şeref
Fezâ-yı ‘arşa-i ‘izzetde şeh-süvâr-ı kibâr
- 25 Mişâl-i cüy ‘aceb mi gönüller aksa añâ
Ki oldı ‘âlem-i lütf içre lücce-i zehhâr
- 26 Şu kimse kim tuta ser-rişte-i maḥabbetini
Olur kibâr-ı gürüh içre dâyimâ serdâr
- 27 Revâdur üstine yol sürse ‘aşk ile keşti
Ki dest-i cüdî ile bahşer dil uzağdı biḥâr
- 28 Elinde bir nefes eglense bâr olur cevher
‘Aceb mi dest-i cevâdı olursa cevher-bâr
- 29 Tıkınsa şu‘le-i qahrı ider zemistânda
Hevâyı nâr u yaḥı aḥker ü tegerak-i şerâr
- 30 Ve ger ki nâre irişse şimâl-i merḥameti
‘Aevle aḥker olur berk-i sürḥ ile gül-nâr
- 31 Edîb-i fikri öñinde Ebû ‘Alî bir tıfl
Cemâl-i baḥtına qarşu Sikender âyine-dâr
- 32 Ğubâr-ı dergehinüñ zerresi şu merkezdür
[Ki] âsmân-ı cihân vaḫâra oldı medâr
- 33 Felek-cenâb kerîmâ ümîddüm oldur kim
Olam hemîşe der-i devletünde ḥıdmetkâr
- 34 Eger ki ḫulluĝa ben çâkeri ḫabûl itseñ
Bu devr içinde olurdum yegâne-i aḥrâr
- 35 Benüm ki ḫusrev-i kişver-sitân-ı ‘irfânım
Elümde ḫaḫ ile kâĝıd diyâr-ı reng-i bahâr
- 36 Hemîşe âteş-i ḫab‘umla germ olup ḫalemüm
Olur müfâriḫ-ı a‘daya âteşin mismâr
- 37 Ḳoyup ḫikâyeti el aç du‘âya Nâdiriyâ
O ḫab‘-ı nâzüki iḫşârdan şaḫın zinhâr

38 Hemîşe tâ ki olup ‘âlem içre baĥş-i ‘ulûm
Ola derûn-ı medâris maţârîh-i enzâr

39 Vücûdı renc ü ‘anâdan emîn olup dâyim
Belâgat ehli ide ders-i midĥatın tekrâr

[88b]

40 Cenâb-ı ĥazreti ĥayrata hep muvaffâk olup
O dâver ‘ilm ola ĥabûl-i ĥazret-i dâdâr

-89-¹⁹²

[Ġazel-i Ġanî-zâde Nâdirî]

--- / --- / --- / --

1 *Lâĥe fî-mişkâti deyri’l-aşķu mişbâha’l-hüdâ*
Ġâlibâ şaldı zücâc-ı bâde dürriveş ziyâ

2 Cân virüp itdüm ĥarâbâta vaşîyyet varumı
Eş-şalâ ey bâde-nûşân-ı maĥabbet eş-şalâ

3 Cûş idüp tennûr-ı dilden lücce-i tûfân-ı ‘aşķ
Anda bir gird-âba döndi çenber-i çarĥ-ı dü-tâ

4 Ĥâr u ĥaslar gibi aĥyârı çeküp dūr eyledüm
Pâk idince reh-güzâr-ı yâri çekdüm çok belâ

5 Olduĥıy’çün nükte-i rengin-i şi‘rüm nâdire
Maĥlaş-ı şöhret-şi‘ârüm Nâdirî kılsam revâ

-90-¹⁹³

[Ġazel-i Ġanî-zâde Nâdirî]¹⁹⁴

..- / ..- / ..- / ..-

1 Almaĥ ister güher-i la‘lûni ĥaţtuñ cânâ
N’ola dirlerse aña lâzım imiş ĥayli bahâ

2 Eylemiş gevheri dendânuña nisbet ĥavvâş
Burnına tuzlu şular kıoysa ‘aceb mi deryâ

3 Degül alnuñda kaşuñ şüretidür âyinede
O ĥaţ-ı sebz-i lebûñ tûñi imiş şekkerĥâ

¹⁹² Külekçi, a.g.e., s. 223.

¹⁹³ Külekçi, a.g.e., s. 224.

¹⁹⁴ 90/ 1b aña: biraz / imiş: aña

- 4 Bezm-i şahbāda ayāğ üzre ḥabābı seyr it
Şanki Cemşid şafā-ḥaymesin itdi ber-pā
- 5 Mey ü ney revnaqıdır Nādiriyā dünyānuñ
Gül ü bülbüldür iden gülşeni pür berk ü nevā

-91-¹⁹⁵

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

-- / -.- / .-. / -.-

- 1 Evrāk-ı şabra virdi neyüñ muṭribā fenā
Bir lüledür ki āteş-i sūzānıdur hevā
- 2 Cem nüşha-i cihānı görüp añlamış tamām
Fihrist imiş meger aña cām-ı cihān-nümā
- 3 Qandīl-i nār-ı āhı bu ṭāk içre yakmağa
Qavs-ı qūzaḥla dūd-ı dili eyledüm se-pā
- 4 Cism-i raķibe tışe-i ğam virmedi ḥalel
Zirā ki ḥayli muḥkem olur kāfiri binā
- 5 Bārān olur qaçan ki mehüñ olsa hālesi
Ruyuñ görüp qadeşde ider Nādirī bükā

[89a]

-92-¹⁹⁶[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]¹⁹⁷

..-- / ... / ..-- / ...

- 1 Qulqul-ı şışe degül eyleyüp āheng-i ‘ itāb
Qan idersin diyü yārüñ yüzine urdı şarāb
- 2 Āb u tāb-ı ruḥ-ı yār itdi dil ü dīdeye kār
Dilde tāb olsa n’ola dīde-i ğam dīdede āb
- 3 Ne bilür ‘ āşık-ı bīdār elemin daḥı uyur
Baқmaz aḥvālūme ḥayfā ki o çeşm-i pür-ḥāb
- 4 Sāqiyā āb-ı feraḥnāküñi kıl bezme revān
Tā ki anuñla ola gülşen-i ‘ işret şād-āb

¹⁹⁵ Külekçi, a.g.e., s. 225.¹⁹⁶ Külekçi, a.g.e., s. 227.¹⁹⁷ 92/ 5b şād-āb: pür-tāb

- 5 Od yanar mihr-i sipihrũn ğam ile başında
Nādiriveş olalı şevk-i ruhuñla şād-āb

-93-¹⁹⁸

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

-. - / .-. - / -. - / .-. -

- 1 Ol ruḡ-ı lāle-gũn şafaḡ ḡāl-ı ḡaṭuñ şeb-i ṭarab
Şun lebũni ki bādenũñ vaḡtidũr ibtidā-yı şeb
- 2 Māh-cebīn-i dil-rübā mazhar-ı nũr-ı Muşṭafa
‘Arızı ūzre kākũli hem-ser-i kũfr-i Bũ-Leheb
- 3 Seng ile ‘āşıkın urup nerm ider ūstũḡ‘ānını
Tā ki çekerse tĩḡ eger çekmeye sā‘ idi ta‘ ab
- 4 Od gibi ṭurmayup yanar ditreyũp oldu zerd-rũ
Şaldı ğam-ı maḡabbetũñ mihr-i sipihre tāb u teb
- 5 Nādiriyā bu ṭab‘ ile saña virildi Rũmda
Nādire-senc-i ‘Acem nũkte-ṭırāzi-i ‘Arab

-94-¹⁹⁹

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]²⁰⁰

...- / ...- / ...- / ...-

- 1 Şanma çeşmũmde ‘ayān oldu remedden ḡumret
Gözũme geldi benũm bāde-i cām-ı miḡnet
- 2 Leşker-i derd göz açdurmadı katdı ḡayfā
Baḡlanup merdũm-i çeşm oldu mũkedder ḡāyet
- 3 Nice merdũmleri ğarḡ itdi ‘aceb ḡanlı şudur
Ḥāşılı virdi Ḳızıl Irmaḡa yaşum ḡaclet
- 4 Meyl-i keḡḡāl degũl ḡaste olup merdũm-i çeşm
Bir ‘aşā almış ele eylemek ister ḡareket
- 5 Sũr yüzũñ Nādiriyā ḡāk-i der-i aḡaya
Ki bulur anuñ ile çeşm-i ‘alilũñ rāḡat

¹⁹⁸ Külekçi, a.g.e., s. 228.

¹⁹⁹ Külekçi, a.g.e., s. 231.

²⁰⁰ 94/ 1b miḡnet: ḡaflet

2a katdı: başdı

Divān’daki 7. beyit mecmũada yoktur.

- 6 O der-i devlete varmağa mecālün yoğ ise
Hâkin irgür diyü kııl bād-ı şabāya minnet

[89b]

-95-²⁰¹

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]²⁰²

--- / --- / --- / ---

- 1 Şimdi olmaz dem-i humār derd-i hicrūnden şikest
‘Aşkuña cām-ı belā nūş itmişüm rūz-ı elest
- 2 Gerçi kim bāzūlarun öpmek deger cān nağdine
N’eylesün girmez ele bī-çāre ‘āşık teng-dest
- 3 Kıble-i cān itdiler āvāreler mey-hāneyi
Bādeye ragbet kıılaldan dil-berān-ı mey-perest
- 4 Baħr-i ğamda hañçerūn māhīsini şayd itmege
Kadd-ı ham-geşte tınāb-ı āh ile bir dāne şest
- 5 Dīde-i dil-ber kızarmış var ise ey Nādirī
Bāde-i hūn-ı ciğer nūşından olmuş kan mest

-96-²⁰³

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

..- / ... / ... / ...

1. ‘Āşkuñ ‘aşkına ol māh-liqādur bā‘ iş
Kār-ı hayr işlemege nūr-ı hūdādur bā‘ iş
- 2 Dīdemūñ cūş-ı sirişkine hevādur bādı
Vāqı‘ ā cünbiş-i deryāya şabādur bā‘ iş
- 3 Mey ü ney olmayıcağ meclise gelmez revnağ
Hūsni bāğa şeref-i āb u hevādur bā‘ iş
- 4 Dīde-i cāna ziyā virdi ğubār-ı hañ-ı yār
Başaruñ kuvvetine kuħl-ı cilādur bā‘ iş
- 5 Şi‘ rūñi hağk pesend itdüğine Nādiriyā
Pāk-mazmūn ile pākīze-edādur bā‘ iş

²⁰¹ Külekçi, a.g.e., s. 230.

²⁰² 95/ 1b itmişüm: itmesem

²⁰³ Külekçi, a.g.e., s. 231.

-97-²⁰⁴

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey tabīb-i dil perişān oldı derdüñden mizāc
Ĥabb-ı ĥāl u şerbet-i la‘l-i lebüñle kıll ‘ilāc
- 2 Kākül-i müşğīn ile ol Türk-i mesti seyr idüñ
Mülk-i ĥüsnüñ ĥānıdır başında bir semmür tāc
- 3 Jāle düşmiş verd-i kāfūrı degül kim gülsitān
Bir ŧabaĥla ‘arz ider dil-dāra ışlanmış güllāc
- 4 Her birinde sikke-i sultān-ı miñnet olmasa
Naĥd-i ‘eşküñ ‘aşĥ bāzārında bulmazdı revāc
- 5 Zāl-i gerdüna niyāz itdükçe cevrin arturur
Eyleme ey Nādirī nā-merde ‘arz-ı iĥtiyāc

-98-²⁰⁵[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]²⁰⁶

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Söyledüp meclis iderse n’ola rindānı ĥadeĥ
Bāġ olur meclis-i ‘işret güñ-i ĥandānı ĥadeĥ
- [90a]
- 2 Devr-i meclis ki şafā sübĥasınıñ riştesidür
ŧurmayup aña dizer dāne-i mercānı ĥadeĥ
- 3 Ĥalka-i meclis olup dāyire-i muŧrib-i şevĥ
Pür-celācil görünür devr idicek anı [ĥadeĥ]
- 4 Cür‘a şanma dökilen devr olıcaĥ la‘lünden
Dīdesinden aĥıdır ĥāke ciġer ĥanı ĥadeĥ
- 5 Dir isem ĥalka-i rindāne revā Nādiriyā
Kemer-i Cemdür anuñ la‘l-i Bedeĥşanı ĥadeĥ

²⁰⁴ Külekçi, a.g.e., s. 232.

²⁰⁵ Külekçi, a.g.e., s. 232.

²⁰⁶ 98/ 1a meclis: bülbül
4a dökilen: görinen

-99-²⁰⁷[Ġazel-i Ġanî-zāde Nādirî]²⁰⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 La^ç l-i dil-ber sūrḥ u güller sūrḥ u reng ü bāde sūrḥ
Bāğa gel ey zāhid olsun bādeden seccāde sūrḥ
- 2 Penbe-i berfi alup her dāğını gösterdi ḥāk
Şanma güllerdür açılmış sīne-i şahrāda sūrḥ
- 3 Ḥūn-ı eşki şanma zār-ı ^ç aşkı fāş itdüm diyü
Ḥacletinden oldı şekl-i dīde-i dil-dāde sūrḥ
- 4 Var saña bağışladuḥ ey ḥ^çāce sūrḥ altını hep
Dāğ-ı ḥūn-ālūdı besdür ^ç aşık-ı nā-şāde sūrḥ
- 5 ^ç Aşkuñı yazmağa sevdādan midād iḥzār idüy
Nādiriveş ḥūn-ı dilden eyledüm āmāde sūrḥ

-100-²⁰⁹

[Ġazel-i Ġanî-zāde Nādirî]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Şir aqıtmağ ile hep ḥāşıl olur şandı murād
Vādî-i ^ç aşqda süd dökdi yañıldı Ferhād
- 2 Āhumuz olmış idi bād-ı şabādan ber-ter
Līk dil-dāra eşer kılmayup oldı ber-bād
- 3 ^ç Āşıka yāri vefā eylemez ammā ne ^ç aceb
El virürmiş saña ey fāḥte serv-i āzād
- 4 Kaṭre-i jāle-i ter ḡonceyi ḥandān eyler
N'ola peykān-ı ḥadengüñ dilümi eylese şād
- 5 Būy-ı nazmuñ ne ^ç aceb dil-keş olur Nādiriyā
^ç Ūd u ^ç anberdür elüñde meger ol kilḥ ü midād

²⁰⁷ Külekçi, a.g.e., s. 233.

²⁰⁸ 99/ 3a zār: rāz

²⁰⁹ Külekçi, a.g.e., s. 234.

-101-²¹⁰

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]²¹¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Meyden artuġ kār ider cāna o la^ʿ l-i nūş-ġand
La^ʿ lüñe nisbetle mey bir ġan ayaklı derdmend
- 2 Çeşmüñ üzre düşdi bir tārı perīşān zülfüñüñ
Şandılar kim Ġahramān aldı ele müşġin-kemend
- [90b]
- 3 Ġalb-i sūzāna şalar ^ʿ aşık ġayāl-i ġālūñi
Def^ʿ -i zaġm-ı çeşm için nār içre ġüyā [ġor] sipend
- 4 Sāyeveş āvāreler üftān olurlar cā-be-cā
Nāz ile bir kerre şalınsa o serv-i ser-bülend
- 5 Şerġasın seyr it miyānında nażar ġıl dāġına
Nādirī urmuş semend-i tab^ʿ a zerrīn sīne-bend

-102-²¹²

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Görelī ġaţtuñ olup ^ʿ aşıkla lāġar kāġız
Sikke olmış yazılı bende-i kem-ter kāġız
- 2 Şūret-i ġūbuñı bir şafġada naġş eyleseler
^ʿ Āşık-ı zāra gelür rūġ-ı muşavver kāġız
- 3 Ġararup ġursa n'ola ġāmeye olduġça ġarīn
Dili ucından anuñ düşmüş idi ter kāġız
- 4 Gerġi ġāyetde eli yufġadur ammā ki yine
ġurma bezl itmede mānend-i tūvān-ger kāġız
- 5 Buldı revnaġ nitekim ^ʿ arşa-i Kāġıdhāne
Āb-ı eş^ʿ āruñ ile Nādiriyā her kāġız

²¹⁰ Külekçi, a.g.e., s. 235.

²¹¹ 101/ 3b ġüyā [ġor]: ġor ġüyā

²¹² Külekçi, a.g.e., s. 235.

-103-²¹³

[Ġazel-i Ġanî-zāde Nādirî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey cemālûñ şem^ç -i bezm-ārâ-yı kırb-ı Kırdigâr
Cebra^ç il âvâre-i nûr-ı ruĥuñ pervânevâr
- 2 Maṭlab-ı a^ç lâ-yı *ev-ednâ*²¹⁴ da cāy itseñ n'ola
Tırveş itdûñ maḳâm-ı *Ķābe ḳavseyni* gūzār
- 3 Şem^ç -i zātuñ olmasa dönmezdi fânûs-ı felek
Bunca eşkāl [u] şuver ḳandan olurdı âşkâr
- 4 ^ç Ācizân-ı maḥşer üzre zılluñı teksîr için
Şaḳladı dâr-ı fenâda sāyeñi perverdīgār
- 5 Heybet-i ^ç azmûñle çāk oldı sipihrûñ zehresi
Ĥalk-ı ^ç âlem şandılar şaḳḳ oldı mâh-ı tâb-dâr
- 6 Āsmâni âstānuñ zann idüp bekler Mesîḥ
Ümmetûñden olmaġa çekmekde dāyim intizār
- 7 Yâ Resûlallâh bir ednâ çākerûñdür Nādirî
Gerçi çoḳdur cürmi ammâ luṭfuña yoḳdur şümâr

-104-²¹⁵[Ġazel-i Ġanî-zāde Nādirî]²¹⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ġāre döndi gözlerüm anda ḥayâl-i yârı gör
Merdüm-i bîmâri terk itmez o yâr-ı ġarı gör
- [91a]
- 2 Kimse görmez ol perîñüñ gerçi insāniyyetin
Lîk me'yûs olma luṭfuñdan hemân yalvarı gör
- 3 Mıştar olmışdur uşûl-i şevḳi taḥrîr itmege
Muṭribûñ destindeki ḳânûn-ı pür-evtârı gör

²¹³ Külekçi, a.g.e., s. 235.

²¹⁴ Ķābe ḳavseyni ev ednâ: “Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar, yahut daha az kaldı.” (Necm, 53/9).

²¹⁵ Külekçi, a.g.e., s. 237.

²¹⁶ 104/ Dîvân'daki 5. beyit mecmûada yoktur.

- 4 Bir ‘aceb āyīne-i ‘ālem-nümādur rūy-ı yār
Çeşm-i ‘ibretle nazar kıl ‘ālem-i envārı gör
- 5 Murğ-ı tır ü beyza-i seng ile itdün āşyān
‘Āşık-ı divānenüñ başındaki destārı gör
- 6 Cām-ı meydür reh-nümā-yı mülk-i ‘aşk ey Nādirī
Şām-ı ğamda seyr idüp ol kevkeb-i seyyārı [gör]

-105-²¹⁷

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kān tamar ebrūsı tıĝından kırıp ‘uşşākı yār
Zir-i ebrūsında ruhsārı kızarşa vechi var
- 2 Lāleveş gül-gün olurşa ‘arız-ı dil-ber n’ola
Cām-ı hüsñ cür‘ asın saçmış o çeşm-i pür-ħumār
- 3 Gerçi çār-ebrūd ol meh-rū velikin hüsñ ile
Eyledi rāh-ı talebde ‘āşikuñ çeşmini çār
- 4 Kāmetüñ olmuş kıyāmet hānçerüñ gūyā şırāt
Tıĝden keskin velī andan geçer ‘uşşāk-ı zār
- 5 Hātm idersen Nādirinüñ defter-i ‘ömrin meger
Mühr-i la‘ lünde sevād-ı hāttuñ olmuş āşkār

-106-²¹⁸

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

.- / .- / .- / .-

- 1 O müjgān ile ebrū var ise tır ü kemānuñdur
Degül seng-i mezār-ı ‘āşıkān meyl-i nişānuñdur
- 2 Sarāyuñ sükkeri helvā-yı şābūnisi var dirler
Benüm yanumda ol helvā senüñ şirīn-zebānuñdur
- 3 Gözi odlu kuluñdur destine çārüb-ı zer almış
Şeh-i encüm hemişe hāk-rüb-ı āstānuñdur
- 4 Gözüm bir demde ğarķ-ı hūñ iden cellād-ı ğamzeñdür
Dilüm bir müy ile bend eyleyen nāzük miyānuñdur

²¹⁷ Külekçi, a.g.e., s. 238.²¹⁸ Külekçi, a.g.e., s. 239.

- 5 Dil-i mecrūhuña ey Nādirī rahat-resān oldu
Meger kim dil-rübānuñ haṭṭ-ı la^ç li yār-ı cānuñdur

-107-²¹⁹

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ġam-ı ^çaşkuñla feryād eylesem divānedür dirler
Kızarsa ağlamağdan gözlerüm mestānedür dirler
- [91b]
- 2 Görenler murğ-ı cānı āteş-i ^çaşkuñla sultānum
Bu bir şem^ç -i cemāle per yağan pervānedür dirler
- 3 Gözüm kıaldı haṭuñda şaff-ı müjgān-ı dem-ālūdum
Görenler rişe-i sebz üzre la^ç lin şānedür dirler
- 4 Şikār olsa n'ola murğ-ı şafā gülzār-ı bezm içre
Aña devr-i kadeḥ dām [u] ḥabābı dānedür dirler
- 5 Ne deñlü tîşe ursañ anda genc-i ^çaşq olur peydā
Derūnı Nādirīnūñ bir ^çaceb virānedür dirler

-108-²²⁰

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]²²¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i sūzānı ol şūḥ-ı kemān-dārum nişān eyler
Semenderdür ḥadengi āşyān içre nişān eyler
- 2 Olup şandūka-i sīnemde dāğum ṭabla-i tīrūñ
Ceresdür dil pes-i şandūkada her dem fiğān eyler
- 3 Meger kim ḥokka-bāz-ı hīle-gerdür ^çaşq-ı mekkāruñ
Ki ḳalbüm ḥokkasında mihre-i ḥālūñ nihān eyler
- 4 Firāz-ı bām-ı ^çaşka çıkmağa ^çazm eyledi cānum
Anuñ^çün sīnem üzre şerḫalardan nerdübān eyler
- 5 Ḥaṭın oḥşar eliyle dil-rübā ey Nādirī güyā
Ḳalem barmağların levḥ-i ruḥunda imtiḥān eyler

²¹⁹ Külekçi, a.g.e., s. 240.

²²⁰ Külekçi, a.g.e., s. 236.

²²¹ 108/ 1b āşyān içre nişān eyler: āteş içre āşyān eyler
2b her dem: dāyim

-109-²²²

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]²²³

--. / -.-. / .-.- / -.-

- 1 Derdüñle ‘andelib-i çemen kıldı nāleler
Senden şikāyet itdi güli eyleyüp siper
- 2 Bir laḥza yanumuzda karar itmez oldu yār
Ḥaḳḳā ki cevr ü zūlmüni efzūn idüp gider
- 3 Vā‘ iz sevād-ı vechüme vaḥl eylemek neden
Bilsün mi reng-i ‘aşığı sālūs-i bī-başar
- 4 Gördükde la‘ lüñi eriyüp geçdi şermle
Zu‘ munca ḥayli kelle idi gerçi kim şeker
- 5 Ġamdan kemāne dönmiş iken ḳadd-i Nādirī
Her laḥza ol tezerv-i ḥırāmāna cān atar

-110-²²⁴

[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādirī]

--. / -.-. / .-.- / -.-

- 1 Ol zālīmüñ ‘aceb sitem-i bī-kerānı var
Likin beyāna küşte-i ‘aşḳuñ ne cānı var
 - 2 Şimdi egerçi luṭf ider ol āfet-i zamān
Āfetlük eyler āḥir ol ammā zamānı var
- [92a]
- 3 Baḥr-i muḥīṭi ‘aynine almaz disem revā
Her ‘aşıḳuñ ki dīde-i der[yā]-feşānı var
 - 4 Ruḥsār-ı mehde oldu nişān-ı siyeh ‘ayān
Yāruñ ruḥında şanma ḥaṭ-ı dil-sitānı var
 - 5 Yüz tıtdı aña her atılan nāvek-i belā
Beñzer ki Nādirīde maḥabbet nişānı var

²²² Külekçi, a.g.e., s. 237.

²²³ 109/ 3a vaḥl: ḥükm

²²⁴ Külekçi, a.g.e., s. 238.

-111-²²⁵

[Ġazel]

..-- / .-.- / /..-

- 1 Ne elem var senüñ miyānuñda
Ne dilüm var yāhüd dehānuñda
- 2 Devr-i hüsñüñde cümle il giryān
Kim güler ben gülem zamānuñda
- 3 Hüsñ-i yāruñ burān idi ammā
Bilmedi qadrini ol anuñ da
- 4 ‘Āşık öldürmek ile pādşāhum
Ĥançerüñ yir idindi yanuñda
- 5 Yoq yire cān virür dehānuñ’cün
Dil ne aşşuñda ne ziyānuñda

-112-²²⁶[Ġazel-i Ġanī-zāde Nādīrī]²²⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘İyd-i adḥā geldi zann itdüm ki irdi nev-bahār
Ĥün-ı qurbānı görüp zīrā ki şandum lālezār
- 2 Her taraf bindi şalıncaq üzre bir sīmīn-beden
Keffe-i mizānda gūyā eyledi Yūsuf qarār
- 3 Şalınan meh-pāreler evc-i hevāda seyr idüñ
Bir Süleymāndur ki taḥt ile götürmiş rüzgār
- 4 Bindı dōlāba güzeller bir içim şu her biri
Buldı bāğ-ı ‘ıydgāh anlarla hüsñ-i bī-şümār
- 5 ‘İydgehde āsmānāsā dönüp dōlāblar
Oldı her burcında bir tābende aḥter āşkār

²²⁵ Bu şiirde mahlas tespit edilememiş, kaynaklarda bulunamamıştır. Mecmûada şiirlerinin çoğunlukta olduğu şairlerin divânlarına bakılmış, şiire rastlanmamıştır.

²²⁶ Kulekçi, a.g.e., s. 239.

²²⁷ 112/ 3a meh-pāreler: meh-pāreyi
Divân’daki 8 ve 9. beyitler mecmûada yoktur.

- 6 †ıyd-ı ađhā olmasa ruhsār-ı yār ey Nādiri
Cān virüp kırbān olur mıydı añā †uşşāk-ı zār
- 7 Her günññ †ıyd-ı şa†ıd olmağ muğarrerdür eger
Zerre deñlü iltifāt itse ağa-yı kāmkr
- [92b]

-113-²²⁸[Ėazel-i Hüdāyi]²²⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ümīdüm bu vefādan ola kıalbññde eşer peydā
Ėudā kıādirdür eyler seng-i Ėārādan güher peydā
- 2 Ėamuñla çarĖ mest olmış döner başı ağar yaşı
Degüldür şavt-ı ra†d eyler dem-ā-dem nāleler [peydā]
- 3 Göñüller tende fikrññde lisānlar serde zıkrññde
Senññ yāduñdadur diller eger mağfi eger peydā
- 4 Geh ālām-ı raķibān geh Ėumār-ı bāde-i hicrān
Olur her kıanda ise †āşıķa bir derd-i ser [peydā]
- 5 Çıķup cān gitdi yārile Hüdāyi kıaldı zār ile
Ne cāndan bir eşer zāhir ne cānāndan Ėaber peydā

-114-²³⁰[Ėazel-i Hüdāyi]²³¹

.-. / ..- / .-. / ..-

- 1 Kimññle şalınur ol serv-i ser-firāz †aceb
Kimññ kıolındadır ol çeşmi şāh-bāz †aceb
- 2 †Aceb ne Ėār ile açıldı bāđa ol Ėonce
Kimññ hevāsına uydı o ser-firāz †aceb
- 3 O nāzenān-i cihānum kimññle hem-dem kı
Kim eyler iki anuñ nāzına niyāz †aceb

²²⁸ Demiralay, a.g.e., s. 112.

²²⁹ 113/ 2b nāleler: na†ralar

Dıvān'daki 6 ve 7. beyitler mecmūada yoktur.

²³⁰ Demiralay, a.g.e., s. 116.

²³¹ 114/ 2b ser-firāz: serv-i nāz

4a miğnet: fırķat

- 4 Beni belâ vü ğam u derd-i miñnet öldürdi
O kanğı ħastesine oldı çäre-sâz ‘aceb
- 5 Olup raķibe qarīb eyleyüp vefâlar aña
Hüdâyiden niye ki bunca iħtirâz ‘aceb

-115-²³²[Ġazel-i Hüdâyî]²³³

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Çek ğamzeñüñ kılıçlarını katl-i merdüm it
Cânlar bağışla yine lebüñden tekellüm it
- 2 Dem-beste olma ğonce-i ğülşen gibi şen ol
Bâğ-ı ruħuñda güller açılsun tebessüm it
- 3 Ey dil-i sükkân-ı göğü ile hem-sifâl olup
Yârân-ı bâ-vefâ ile ‘ayş u tena‘ um it
- 4 Ey bülbül-i belâ-zede ötme ğünüñ degül
Ġül faşlı gitdi bâğda yiter terennüm it
- 5 Öldürme tîğ-ı hicr ile kan itme yoķ yire
Kıyma Hüdâyî bendeñe şâhum teraħħum it

-116-²³⁴

[Ġazel-i Hüdâyî]

... / .- / ..-

- 1 Leblerüñdür ħayâtuma bâ‘ iş
And içerssem de olmazın ħâniş
- [93a]
- 2 Bezme gel vaħdet idelüm şâhum
Bende şânî vü câm-ı mey şâliš
- 3 Gitdi Yûsuf serîr-i ħüsne seni
Ol ‘azîz itdi mâlik-i vâriş
- 4 Ādemi ħâşıl eylemez bu kâr
Mezra‘ -i dehre olmağıl ħâriş

²³² Demiralay, a.g.e., s. 120.²³³ 115/ 3a olup: ol

3a Ey dil-i sükkân-ı göğü ile hem-sifâl olup: Ey dil sükkân-ı küyü ile hem-sifâl ol / Mısraın vezni aksamaktadır.

²³⁴ Demiralay, a.g.e., s. 120.

- 5 Görme ağıyar ile Hüdāyīyi bir
Bu kadīmi kuluñdur ol hādīş

-117-²³⁵

[Ġazel-i Hüdāyī]

--. / -.- / --. / -.-

- 1 Göñlüm ne' izz ü cāha ne hānmāna muhtāc
İki cihānda ancak bir yār-ı cānā muhtāc
- 2 Pīr-i muġān ışigin yaşdansa n'ola rindān
Baş egmeyen sipihre bu āstāna muhtāc
- 3 Toymış şeker lebūñden bir nükte tūṭī-i dil
Fāş itmek ister ammā bir hem-zebāna muhtāc
- 4 Özlerse n'ola cānımı mā'ü' l-hayāt-ı la' lūñ
Dil teşnedür be-gāyet āb-ı revāna muhtāc
- 5 İksīr-i hāk-pāy-i yāre olursa vāşıl
Olmaz Hüdāyī genc-i kevn ü mekāna muhtāc

-118-²³⁶

[Ġazel-i Hüdāyī]²³⁷

--. / -.- / .-. / -.-

- 1 Birdür kıatumda zillet-i dehr i' tibār-ı çarḫ
Yanumda berg-i terre degül sebzezār-ı çarḫ
- 2 Alınma aña hūn-ı şehīdān-ı ' aşkıdur
Gül-güne-i ' izār-ı zen-i hīlekār-ı çarḫ
- 3 Od şaldı hırmenine meger gice berķ-ı āh
Tutdı cihānı dūd-ı dil-i pūr-şerār-ı çarḫ
- 4 [Mihr olsa hāl-i zerd-i ruḫı eyleme nigāh
Dağ ola tā diline meh-i tāb-dār-ı çarḫ]²³⁸
- 5 Kıuṭb-ı murādum üstine dönmezse göreyin
Kıalb-i Hüdāyī gibi yıkılsun hīşār-ı çarḫ

²³⁵ Demiralay, a.g.e., s. 120.

²³⁶ Demiralay, a.g.e., s. 121.

²³⁷ 118/ 3b çarḫ: ' aşk

²³⁸ Mecmûada bir beyitlik kısım boş bırakılmıştır.

-119-²³⁹[Ġazel-i Hüdāyī]²⁴⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Küttāb-ı sākī şafağdan ğamze-i ğarrā-yı ˆıyd
Vaġtidür zer kāselerle devr ide şahbā-yı ˆıyd
- 2 Fürġatüñde vuşlatuñ eyler gönüller arzū
Nitekim etfāle şavm içre düşer sevdā-yı [ˆıyd]
- [93b]
- 3 Ķanuma al ħardı ħurbān itdi ol meh-rūyını
Yağmağ için şemˆ veş barmağına ħinnā-yı ˆıyd
- 4 Gün yüzüñ göster tenüm zeyn eyle dāğ-ı şevġ ile
Ķuluñum giydür baña bir ħilˆ at-i dībā-yı [ˆıyd]
- 5 Cām-ı laˆ lūñ nūş idüp oldu Hüdāyī dōstum
Vālih ü āşüfte vü şūrīde vü şeydā-yı ˆıyd

-120-²⁴¹[Ġazel-i Hüdāyī]²⁴²

.-. / ..- / .-. / ..-

- 1 Kitāb-ı ħüsn-i nigāra baġup bir ehl-i nażar
Görince sırr-ı dehānın didi [ki] vaġt-i nażar
- 2 Bizümle tiğüñ eger olsa hem-dem [ü] hem-ser
Fedā anuñ yolına cism ü cān u dil hem-ser
- 3 Ķaşuñ kemānı ħaçan ğamzeñ oġlarını atar
Ķazāya uğraya kim eylemezse sīne siper
- 4 Düşerse cürˆ a gibi ħāke nˆola ˆ āşıġ-ı mest
Ķalur ayağda begüm ħanda ise ehl-i hüner
- 5 Hüdāyī şıˆ rini ħayra ħıyās ider ħāsīd
Yanında pīleverüñ bir durur güherle ħacer

²³⁹ Demiralay, a.g.e., s. 122.

²⁴⁰ 119/ 1a Küttāb-ı sākī: Toğdı ey sākī
Dīvān'daki 4 ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

²⁴¹ Demiralay, a.g.e., s. 128.

²⁴² 120/ 3a atar: seper

4a ħāke: cāma

Dīvān'daki 4 ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

-121.²⁴³

[Ġazel-i Hüdāyī]²⁴⁴

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Meyl itme ey dil ol güle kim nice ħārī var
Şol gence ŧālib olma ki yanınca mārī var
- 2 Her ‘Īsā-i ħuceste-nefes kim zuhūr ider
Görseñ anuñ yanınca yürür bir ħımārī var
- 3 Devrũñ egerçi mey gibi bir ħam-güsārī yok
Anuñ daĥı soñında‘ azāb-ı ħumārī var
- 4 Nā-dān söz itse ey dil-i dānā ne ħam saña
Ŧaş atılır ŧu naĥle k’anuñ berg ü bārī var
- 5 Raĥm it ki seng-i ħam ile Hüdāyī ħaste
Āyīne-i ŧabī‘ atinũñ inkisārī var

-122.²⁴⁵

[Ġazel-i Hüdāyī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Varup yalvarmadan kendü gelen ħūr-liħā yegdür
Dilā bekle recā bābın tevekkül ħıl Ĥudā yegdür
 - 2 Ne deñlü dilde mektüm olsa ħōşdur mihrī ol māhuñ
Bu bir sırr-ı ilāhīdür zuhūrımdan ħafā yegdür
 - 3 Seni sevdümse ŧāhum n’ola luŧf eyle beni öldür
Eger ħuldan ħaŧā gelse Şeh-en-şehden ‘aŧā yegdür
- [94a]
- 4 Reh-i dārü’l-viŧāl oldı resen Ĥallāc-ı Manşūra
Dilā ger sālīk [iseñ] saña zülf-i dil-rübā yegdür
 - 5 Geçüp ‘aşħ-ı mecāzīden ħaħīħat kūyma sa’y it
Hüdāyī ħasteye elbette tebdīl-i hevā yegdür

²⁴³ Demiralay, a.g.e., s. 129.

²⁴⁴ 121/ 5a Raĥm it ki seng-i ħam ile Hüdāyī ħaste: Raĥm it ki seng-i cevri ile ħaste Hüdāyīnũñ

²⁴⁵ Demiralay, a.g.e., s. 137.

-123-²⁴⁶[Ġazel-i Hüdāyī]²⁴⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Her kimüñ manzarı bir çehre-i gül-nār olmaz
Ravza-i çeşmi anuñ mazhar-ı envār olmaz
- 2 Vaşl-ı yār ister iseñ cān u seri terk eyle
İremez menzile anlar ki sebük-bār olmaz
- 3 Cezbe-i ‘aşk idi Mañşūrı çeken ey zāhid
Yoğsa Hağ söyleyicek bir kişi ber-dār olmaz
- 4 Çoğ olur bāğ-ı cihānuñ gül-i ra‘ nāları lîk
Sende olan revîş ü lezzet-i güftār olmaz
- 5 Cevr-i qahruñla Hüdāyī işigüñ terk itmek
Olmaz ey yār-i cefā-kār u sitem-kār olmaz

-124-²⁴⁸[Ġazel-i Hüdāyī]²⁴⁹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Gitdi ‘aqlum gibi ol rūh-ı revānum gelmez
Yine haşr olmayıcağ sîneye cānum gelmez
- 2 Kālbi āyīnesi ter düşdi meger āhumdan
İncinüp bendesine şāh-ı cihānum gelmez
- 3 Geçüp ol serv-i revān gelmedüğinden bu yaña
Añladum anı ki ‘ömr-i güzerānum gelmez
- 4 Düşdi gird-āb-ı yem-i fūrKate bu keştî-i ten
Ġarğa vardı dağı ol Hızr-ı revānum gelmez
- 5 Ey Hüdāyī ‘acebā qandadur ol māh-liqā
Çıkdı gökler yüzine āh u fiğānum gelmez

²⁴⁶ Demiralay, a.g.e., s. 137.

²⁴⁷ 123/ 2a terk eyle: terk it kim

2b anlar ki: anlarla

4a bāğ: deyr / gül: büt

²⁴⁸ Demiralay, a.g.e., s. 140.

²⁴⁹ 124/ 4a ten: dil

4b revānum: zamānum

-125-²⁵⁰

[Ġazel-i Hüdāyī]²⁵¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Geçdi Mecnūn ‘aşqdan geçmez dil-i mestānemüz
İllerüñ uşlandı uşlanmaz bizüm dīvānemüz
 - 2 Bezmümüz cennet şurāhī lūle-i ‘aynü’l-hayāt
Sākīyā anuñ öñinde havzdur peymānemüz
 - 3 Ol hümā şaydından ey dil fāriğ ol yaş dökme kim
Dāma düşmez hūşe-i engür olur şeh-dānemüz
 - 4 Sīnede derdüñle cān haste gönül āşüfte-ḫāl
Ey ṭabībüm şanasın dārü’ş-şifādur ḫānemüz
- [94b]
- 5 Dīde-i baht-ı Hüdāyī kim açılmaz ḫ’ābdan
Rūz-ı evvelde meger gūş eylemiş efsānemüz

-126-²⁵²

[Ġazel-i Hüdāyī]²⁵³

--. / .--. / .--. / .--

- 1 Her laḫza gözüñ yādına mestānelerüz biz
‘Aşq ile biliş ‘aql ile bīgānelerüz biz
- 2 Olmuş ezeli meskenümüz künc-i ḫarābāt
Gencine gibi sākīn-i vīrānelerüz biz
- 3 Ḳays ile bizi çünki ḳalem bir yire yazmış
Ḳoñ pendı bize yazılı dīvānelerüz biz
- 4 Her şem‘-i dil-efrüz için ider dili pūr-tāb
Şol bāl ü perin yaḳıcı pervānelerüz biz
- 5 Terk itdüñ ise ‘aqlı uyup ‘aşḳa Hüdāyī
Dīvāne miyüz ‘āḳil [u] ferzānelerüz biz

²⁵⁰ Demiralay, a.g.e., s. 141.

²⁵¹ 125/ 3b engür olur şeh-dānemüz: Pervān olur şāhānemüz

²⁵² Demiralay, a.g.e., s. 143.

²⁵³ 126/ 3a çünki: levḫe

-127-²⁵⁴

[Ġazel-i Hüdāyī]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Berķ urur dil Ka‘ besinde mihr-i ħüsnüñ nürveş
Āteş-i ‘aşķuñ yanar başumda kūh-ı Tūrveş
- 2 Kaṭre kaṭre ķan degül gözden şererlerdür çıkan
Dil yanaldan nār-ı ‘aşķ-ı yār ile tennürveş
- 3 Mey gibi dirseñ küdüretden derūnuñ şāf ola
Yüregüñde başlar çıķmaķ gerek engürveş
- 4 Dār-ı zülfin pāye-i rif at bilen dil-dārumuñ
Ser-bülend-i ‘ālem oldu ħazret-i Manşürveş
- 5 Nergis-i mestüñ gözüm yaşın aķıtsam zevķ ider
Mā’il-i āb-ı revāndur merdüm-i maĥmürveş
- 6 Fāriġü’l-bāl idi ‘ālem lezzetinden şimdi dil
La‘l-i şirīnūñ hevāsında yeler zünbürveş
- 7 Na‘ ralar eyler Hüdāyī ‘arz-ı kāmēt eyleseñ
Dōstum rüz-ı kıyāmetde şadā-yı şürveş

-128-²⁵⁵[Ġazel-i Hüdāyī]²⁵⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Öldürüp kayd-ı bedenden kıl dil ü cānı ħalāş
Ĥayra gir maĥbūsdan eyle bir iki cānı ħalāş
- 2 Mużtarib-ĥālüm dil-i zārumdan ey ĥünī yetiş
Hem beni ķurtar belādan eyle hem anı ħalāş
- 3 Yine zülfüñden dili āzād kıl tut kim şehā
Eyledüñ kāfir elinden bir Müselmānı ħalāş
- [95a]
4 ‘Āşıķ [ol] cān u dili ķurtar ķuyūd-ı dehrden
Buldı ‘izzet itdi Yūsuf ehl-i zindānı [ĥalāş]

²⁵⁴ Demiralay, a.g.e., s. 145.

²⁵⁵ Demiralay, a.g.e., s. 146.

²⁵⁶ 128/ 2b belādan: yaşdan

5b anı: Ĥudā / sultānı: şeytānı

Divān’daki 3 ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

5 Ey Hüdāyī kırtılır derd-i ḥasedden müdde^ı ĩ
Nār-ı dūzaḥdan anı eylerse sulṭānı ḥalāş

-129-²⁵⁷

[Ġazel-i Hüdāyī]²⁵⁸

--- / --- / --- / ---

- 1 Tır atar bu yaña ḳalb-i mübtelā mıdur ġaraż
Bilmezüm baña cefā mı ya vefā mıdur ġaraż
- 2 Ol ṭabīb-i cān gelüp bir dem yine tız gitmeden
Derdüm arturmaḳ mıdur yāḥūd devā mıdur [ġaraż]
- 3 Yollar üzre ḥalk-ı ^ıālem zār [u] giryān olduġı
Ol şeh-i mülk-i cemālūñ bir selāmıdur ġaraż
- 4 Göz açup ^ıaşkuñla gördüm yüzi memlü idi dil
Revzen-i kâşāneden kesb-i hevā mıdur ġaraż
- 5 Ey Hüdāyī ḥüb edālarla müzeyyendür sözüñ
Ḥāsidān-ı ṭab^ı uña yoksa ezā mıdur ġaraż

-130-²⁵⁹

[Ġazel-i Hüdāyī]²⁶⁰

-- / -- / -- / --

- 1 Yār olmaġ ile bir gice beytü'l-ḥazende şem^ı
Her ḳanda görse şimdi ider baña ḥande şem^ı
- 2 Ṭutar eli görür gözidür ^ıişret ehlinūñ
Mey-ḥāne içre sāġar-ı mey encümende şem^ı
- 3 Süz u güdāz u giryede āḥ-ı şebānede
Beñzer efendi bendeñe bir nice fende şem^ı
- 4 Baş çekmez idi böyle eger mālİK olmasa
Pervāne gibi bir nice çābük levende şem^ı

²⁵⁷ Demiralay, a.g.e., s. 147

²⁵⁸ 129/ 3a giryān: ḥayrān

4a ^ıaşkuñla gördüm yüzi memlü idi: gördüm yüzüñ ^ıaşkuñla memlü oldı

²⁵⁹ Demiralay, a.g.e., s. 148.

²⁶⁰ 130/ Dīvān'daki 6 ve 7. beyitler mecmûada yoktur.

- 5 Gönder okuñ esirge beni tüt ki hayr için
Virdüñ kapuñda luţf ile bir derdmende şem^ç

-131-²⁶¹

[Ġazel-i Hüdāyī]²⁶²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Yüz bulaldan başa çıkdı ey şeh-i tannāz zülf
Vechi var hürşid-i ^çālī-şāna kılsa nāz zülf
- 2 Sünbül ü gülden pür imiş dāmenin gördüm seher
Varise olmuş bu şeb gülşende ^çişret-sāz [zülf]
- 3 Çadır-ı müşgīn içinde nice şuret gösterür
Oldı şan hengāme-i hūsn içre lu^çbet-bāz zülf
- 4 Sen büt-i sahhārsın ol kāfir-i Hindū gibi
Pāyüñe yüzler sürüp eyler saña i^çzāz zülf
- [95b]
- 5 Naqd-i qalbin gāret itmezdi Hüdāyī bendeñüñ
Olmasaydı ger hārāmī çeşmüñe dem-sāz zülf

-132-²⁶³

[Ġazel-i Hüdāyī]²⁶⁴

.-.- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Mişāl-i Ka^çbe eyā nūr-ı dide-i ^çuşşāk
Gören cemālüñi müştāk görmeyen müştāk
- 2 Reh-i vişālüñ irerdi gönül vilāyetine
İlişmeseydi eger dāmenine hār-ı firāk
- 3 Mey iç hücüm idicek ef^çi-i gam u guşşā
Ki ejderhāları ey dil zebün ider tiryāk
- 4 Seni helāk ider dirse şād olur cānum
Sevindürür nitekim ^çabdi müjde-i a^çnāq

²⁶¹ Demiralay, a.g.e., s. 150.

²⁶² 131/ 1a şeh: büt
4b sahhārsın: ferhārsın

²⁶³ Demiralay, a.g.e., s. 152.

²⁶⁴ 132/ 2a vilāyetine: nihāyetine
4a ider: iderüm
5a hūsnüñe: vaşluña

- 5 Zekât-ı hüsnüñe ağıyarı müsteḥak göresin
O deñlü yoğ mı Hüdâyî kuluñda istiḥkāk

-133-²⁶⁵

[Ġazel-i Hüdâyî]²⁶⁶

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Kõmadı şuda şafâ ‘arız-ı ‘âlem-tâbuñ
Çekilüp döndügi andan bu imiş dõlâbuñ
- 2 Cüylarda degül ey Yusuf-ı şânî gird-âb
Reşk-i çâh-ı zekânuñ bağrını deldi anuñ
- 3 Berķ urur ruḥlaruñ ol güşe-i ebrûlardan
İki yanında iki şem‘ gibi miḥrâbuñ
- 4 Şorduğum dem ney imiş aşlını bildüm şekerüñ
Bilmedüm diķķat idüp sırrın o la‘l-i nâbuñ
- 5 Bâde-i la‘lünî men‘ itme Hüdâyiden kim
Şâfdur meşrebi rindân-ı ulü‘l-elbâbuñ

-134-²⁶⁷

[Ġazel-i Hüdâyî]²⁶⁸

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Derd-i ‘aşķuñ bileli dilde müdâvâdan yeg
Dirliğüm var ğam-ı ‘aşķuñla Mesîḥâdan yeg
- 2 Ruḥlaruñ bir nice vech ile güneşden rüşen
Şaçlaruñ sünbül-i sır-âb-ı muṭarrâdan yeg
- 3 Leb-i nüşinüñ umarsa n’ola yanmış yüregüm
Ne ola teşneye cüllâb-ı muşaffâdan yeg
- 4 Kânı bir şevķ-nümâ âyine-i câm gibi
Kânı bir zevķ u feraḥ bâde-i şahbâdan yeg

²⁶⁵ Demiralay, a.g.e., s. 162.

²⁶⁶ 133/ 3a ebrûlardan: ebraķlardan

²⁶⁷ Demiralay, a.g.e., s. 165.

²⁶⁸ 134/ 1b ‘aşķuñla: la‘lünle

4b zevķ u feraḥ: zevķ-fezâ

5b kûlâmâdan: felâtâdan

- 5 Ey Hüdâyî gele inşâf idicek ‘âlemde
Bir şafâ kâni mı var süy-ı Kûlâmâdan yeg

[96a]

-135-²⁶⁹

[Ġazel-i Şeyhü’l-islâm Yahyâ]²⁷⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ġamundan her kaçan kim nâle vü feryâd ider ‘âşık
Ġayâl eyler gönül kim âlemi ber-bâd ider ‘âşık
- 2 Firâkun günlerinde ğuşşadan ölmek muġarrerdi
Velî rûz-ı vişâl-i rûġ-baġşuñ yâd ider [‘âşık]
- 3 Feraġdan incinür şâdiden el virse şafâ sürmez
Muġaşşal kendüsin derd ü ğama mu‘ tâd ider ‘âşık
- 4 Gel ey ‘âşık geġen yâre cefâ itme men-i zâre
Felek bir gün şaġın kim saña da bî-dâd ider [‘âşık]
- 5 İdüp Yahyâ gibi ġayd-ı cihândan kendüsin âzâd
Olup âlemde bî-nâm u nişân bir ad ider ‘âşık

-136-²⁷¹

[Ġazel-i Şeyhü’l-islâm Yahyâ]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nesîm-i nev-bahârî gibi geġdi nâvek-i dil-ber
Aġıldı sînemüñ bâġında yir yir ġırmızı ğüller
- 2 Aġılmış ğülşen-i miġnetde bir pür-dâne sünbüldür
Nişân-ı seng-i cevruñle tenümde her elif yir yir
- 3 Gören dir rûy-ı zerdüm dîde-i ğam-dîde aġlarken
Bitürmiş cûy-bâr-ı vâdî-i hicrânda nîlüfer
- 4 Ser-â-pâ ġatre ġatre ġanlı yaşıyla gören ġeşmüm
Nihâl-i erġavân-ı ğülsitân-ı derd ü miġnet der
- 5 Bahâr-ı ‘âlem-i ğam yok diyenler var ise Yahyâ
Vücüd-i dâġ-dâruñ rûy-ı zerdüñ anlara ğöster

²⁶⁹ Kavruk, a.g.e., s. 210.

²⁷⁰ 135/ 1b gönül kim âlemi: göġi âlemleri

3a şâdiden: şâdilîġ

²⁷¹ Kavruk, a.g.e., s. 64.

-137.²⁷²[Gazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]²⁷³

.-. / ... / .-. / ..-

- 1 Gelür mi yine gönül bâğına bahâr-ı feraḥ
Virür mi bir daḥı naḥl-i murâd bâr-ı feraḥ
- 2 Geçer mi hicr günü vaşl gicesi itişüp
Şeb-i gam âhir olur mı irüp nehâr-ı feraḥ
- 3 Tağıtdı gülşen-i âmâli tünd-bâd-ı sitem
Diriğ 'ömr gibi geçdi rüzgâr-ı feraḥ
- 4 Kâlır gider çemende cân bu resme pejmürde
Bu sebzezârda akmazsa cüy-bâr-ı feraḥ
- 5 Mekân-ı guşşa maḥall-i sitemdür ey Yahyâ
Bu tengnâ-yı gamı şanma ola dâr-ı feraḥ

[96b]

-138.²⁷⁴[Kaşide-i Bâkî]²⁷⁵

.-. / ... / .-. / ..-

- 1 Ağardı berf ile yir yir çemende cism-i nihâl
Niteki penbe-i dâğ ile sîne-i abdâl
- 2 Zemîne bâd-ı hevâdan çok aqçe düşdi yine
Pür oldı dâmen-i saḥrâyı taldı ceyb-i cibâl
- 3 Meger ki ḥoqqa-i çarḥuñ zamâne ḥarrâṭı
Döker tırâşesini küh u deşte berf-mişâl

²⁷² Kavruk, a.g.e., s. 64.

²⁷³ 137/ 2a itişüp: irişüp

4a gider çemende: çemende gider

²⁷⁴ Küçük, a.g.e., s. 53.

²⁷⁵ 138/ 2b oldı: itdi

15b fezâ'il: fâzıl

16b erbâb-ı ehl-i fazl u kemâl: erbâb-ı fazl u ehl-i kemâl

20a dîrîne kim: dîrinenem

22b özüñle: aduñla

28a 'inân: sivâr

31a güher: direm

Dîvân'daki 28. beyit mecmûada yoktur.

- 4 Zemîne dâmen-i ebr ile saçdı sîmi felek
Bu hâletî göricek mâyl oldı tâze nihâl
- 5 Bu faşl içinde şu kim şabrı kaldı ser-mâye
Olur nihâl-i çemen gibi ğarķ-ı mâl u menâl
- 6 Cihânı berf ile yaķ tıtdı kış kıyâmetdür
‘ Aceb mi yir yüzine çıksa hep defâyin-i mâl
- 7 Pür oldı şâhları üzre yaķdan âyineler
Garîb şürete girdi bu fasl içinde ğazâl
- 8 Meger ki ‘ âlem-i ‘ ulvîde nev-bahâr oldı
Döker şükûfe-i bādâmı şahn-ı bâğa şimâl
- 9 Sevâhil-i çemene çıķdı genc-i bād-âver
Yöneldi Hüsrev-i nev-rûza devlet ü iķbâl
- 10 Döşendi berf ser-â-pây şahn-ı şahrâya
Ağardı rüy-yı zemîn şanki tahta-i remmâl
- 11 Nişân-ı pây-ı vuhûş u tuyûr şahrâda
Çizildi rîk-i sefid üzre ğuyiyâ eşkâl
- 12 Beyâz düşdi hele şekl-i tâli‘ -i eyyâm
Mişâl-i çehre-i baĥt-ı edîb-i ferruĥ-fâl
- 13 Ser-i efâzıl-ı [âfâķ] müftî-i ‘ âlem
Sipîhr-i fażl u kemâl âftâb-ı câh u celâl
- 14 İmâm-ı şaff-ı efâzıl emir-i ĥayl-i kirâm
Emîn-i dîn ü düvel ĥ^vâce-i ĥuceste-ĥışâl
- 15 Ebû Hanîfe-i şânî Ebussu‘ üd ol kim
Fezâ’ il içre efâzıl olupdur aña ‘ ıyâl
- 16 O kim yazılmış ezel tâķ-ı bârgâhında
Melâz u melce’ -i erbâb-ı ehl-i fażl u kemâl
- 17 Şu deñlü şân-ı şerîfinde var anuñ ‘ azamet
Ki kendüsin yitürür meclisine gelse celâl

[97a]

- 18 Durüb-ı tığ-ı havâdişden özge bulmadılar
Şolar ki kendülerin aña şutdılar emşâl
- 19 Nücüm içinde Süreyyâ terâzû ile yürür
Ki şâdır olmaya eyyâm-ı devletinde vebâl
- 20 Kemîne bende-i dirîne kim Hudâvendâ
Bu bende cânibini luţfuñ itmesün ihmâl
- 21 Ma' ârif ehline şapuñdan irişür ma' rûf
Fezâyil ehline şapuñdan irişür efzâl
- 22 Kerîm özünle mükerrem cihânda luţf u kerem
Şerîf özünle müşerref şabâle-i iķbâl
- 23 ' Arûs-ı dehre şenânı benüm kılâde kılan
Güher edâ-yı girân-mâye rişte ince şayâl
- 24 Selâset-i kelimâtum şafâ-yı eş' ârum
Aķar şu gibi kılupdur şulübı hep meyyâl
- 25 Terâne eylese bülbül çemende güftârum
Gelüp öninde zemîn-bûs iderdi âb-ı zülâl
- 26 Velikin âyine-i şab' -ı şafvet-âyînüñ
Bu rûzgârda var şüretinde gerd-i melâl
- 27 Fezâ-yı faķr u felâketde şavlecân-ı şazâ
Getürdi güy-şifat döne döne başuma şâl
- 28 Nigîn-i baķt [u] ' inân-ı sa' âdet elde degül
Ayakda ķodı zamâne niteki zer-şalşâl
- 29 Hezâr-bâr belâ pütesinde kâl oldum
Henüz âteş-i mişnetde yok şalâşa mecâl
- 30 Du' â-yı devletine kııl ' azîmet ey Bâķî
Murâd neydüģi ma' lüm zâhir oldu me'âl
- 31 Hemîşe tâ kıla keff-i güher-feşân-ı şabâ
Şitâda dâmen-i küh-sâr u deşti mâl-â-mâl

- 32 Eyâdi-i keremüñ berr ü bahre şâmil ola
Niteki eyleye her cânibe şümül-i şimâl
- 33 Cihân musahhar-ı fermân ola murâdâtuñ
Müyesser eyleye dâyim Müyessirü'l-a' mâl
- [97b]

-139-²⁷⁶

[Kaşide-i Bâkî]

..-- / ...- / ..-- / ...-

- 1 Urınup başına²⁷⁷ bir tâc-ı mücevher sünbül
Oldı iklîm-i çemen tahtına server sünbül
- 2 Şeh-levendâne şikest eyledi taraf-ı külehin
Gögsinüñ dügmelerin çözdü ser-â-ser sünbül
- 3 Oldı gülşen yine bir dil-ber-i müşgîn mergül
Şol kadar virdi aña zînet ü zîver sünbül
- 4 Çehre gül sine semen çeşm-i mükeḥḥal nergis
Ḥaḥ çemen ḡonce-dehen ca' d-ı mu' anber sünbül
- 5 Yazdurup müşg ile boynına ḥamâyil kılmış
Kendüye itmek için ḥalkı musahhar sünbül
- 6 Beñzer ol büy-ı dil-âvîz ile müy-ı yâre
Başlar üzre n'ola ger eyler ise yir sünbül
- 7 Yine gömgök tere batmış çıka geldi çemene
Nev-bahâr irdi diyü virdi ḥaberler sünbül

²⁷⁶ Küçük, a.g.e., s. 62.

²⁷⁷ 139/ 1a başına: farkına

5a kılmış: taḥdı

9b misk: müşg

19a hem-tâ: hem-pâ

22a luḥfuñla: ḥulkuñla

23a n'ola: eger

24b ḥâre vü gül: "ḥâre gül ü

30a olalı: ma'nâ

33a devletüñ eyyâmında: öyküne la'l-i lebüñe

33b zülfüñüñ: zülfüñe

34b ber-â-ber: birâder

- 8 Şahn-ı gülzâr a gelüp eyledi arz-ı didâr
Jâlelerden taķınup güşına gevher sünbül
- 9 Beden-i pâki neden böyle olurdu hõş-bû
Olmasa misk ü gül-âb ile muhammer sünbül
- 10 Var ise bencileyin ‘ aşık-ı zâr olmuşdur
Gök gök itmiş döginüp cismini yir yir sünbül
- 11 ‘ Aşk sevdâlarına ugramasa qalmaz idi
Müy-ı jülîde ile bir ten-i lâgar sünbül
- 12 Yine Fir‘avn-ı şitâ ceşşine Mûsâ-mânend
Eyledi elde ‘asâsını bir ejder sünbül
- 13 Nev-‘arûs-ı çemene mâşîţadur fasl-ı bahâr
Kim anuñ hâme-i müşğinine beñzer sünbül
- 14 [Sâķiyâ zevrakı sür bād-ı bahâr esdi yine]²⁷⁸
Sebzezâr oldu yem-i aħdar u lenger sünbül
- 15 Şahn-ı gülşende yatupdur gice var ise meger
Ki taķınmış seherî başına güller sünbül
- 16 Bürüdi kendünün etrafını bâl ü per ile
Yine tãvûs-şifat cilveler eyler sünbül
- 17 Yine ferrâş-şifat destine cârüb almış
Ki ide hîdmet-i hâk-i der-i dâver sünbül
- 18 Fâzıl-ı dehr Mehemmed Çelebi kim eflâk
Bâğ-ı fazlında toķuz dânelü bir ter sünbül
- [98a]
- 19 Olımaz reh-güzeri hâkine hem-tâ ‘anber
İdemez tırrasına kendüyi hem-ser sünbül
- 20 Geldi bir Hindü-yı bî-çâre-şifat işigüne
Ĝarađı bu ki kapuñda ola çâker sünbül
- 21 Bâğ-ı luţfuñda meh ü mihr iki aħkar nergis
Keremün gülşenine bende-i kem-ter sünbül

²⁷⁸ Mecmûada bir mısralık kısım boş bırakılmıştır.

- 22 Bŷy-ı luţfuñla gŷzār eylemese bāġa nesim
İdemez ħalk dimāġını mu‘ aţtar sŷnbŷl
- 23 Balsa bārān-ı seġāñ ile n’ola neşv ŷ nemā
Ķad-i bālā çeke mānend-i şanavber sŷnbŷl
- 24 Ebr-i cŷduñdan eger irse nem-i in‘ āmuñ
Bitŷre ħāre vŷ gŷl lāle vŷ mermer sŷnbŷl
- 25 Ger toġımsa nefes-i luţf u dem-i iġsānuñ
Gidere dŷd-ı kebŷdı vire āzer sŷnbŷl
- 26 Nŷr-baġş olsa eger bāġa çerāġ-ı luţfuñ
Şem‘ vār eyleye eţrāfı mŷnevver sŷnbŷl
- 27 Cŷr‘ a-rīz olsa eger gŷlşene cām-ı keremŷñ
Ķuta nergis-şıfat elde²⁷⁹ ħadeh-i zer sŷnbŷl
- 28 Ĥāline ‘ ayn-ı ‘ ināyetle nigāh eyler iseñ
Gŷz aġup ide nazār niteki ‘ abher sŷnbŷl
- 29 Bezmŷñe gelmek ile bu ne kerāmetdŷr kim
Dimeye şayf u şitā bitŷre micmer sŷnbŷl
- 30 Dāne ħaţ jāle nuġat nefġa-i mŷşġin olalı
Yazdı levġ-i ħemene bir ġazel-i ter sŷnbŷl
- 31 Ķam-ı ġisŷn ile āşŷfte degŷl ger sŷnbŷl
Ya n’iġŷn bŷyle perīşān olur ekşer sŷnbŷl
- 32 Var ise tŷrralaruñ bāġ-ı cinān sŷnbŷlidŷr
Ķopmadı bāġdan ol resme mu‘ anber sŷnbŷl
- 33 Ķoncenŷñ cānı mı var devletŷñ eyyāmında
Zŷlfŷñŷñ ħaç başı var ola ber-ā-ber sŷnbŷl
- 34 Bāde-i la‘ lŷñe hemşire şarāb-ı gŷl-fām
Zŷlf-i mŷşġin-i semen-sāña ber-ā-ber sŷnbŷl

²⁷⁹ Mŷrettip mısraı ŷnce “*Ķuta elde nergis-şıfat ħadeh-i zer sŷnbŷl*” ŷeklinde yazmış sonra *elde* kelimesinin altını ħizerek yerinin deġiřeceġini işaret etmiştir. Vezin gereġi “*Ķuta nergis-şıfat elde ħadeh-i zer sŷnbŷl*” ŷekli doġrudur.

- 35 Hüb olur ‘arızuñ üstinde o haṭṭ-ı müşgîn
 Âb-ı nâb içre turur tâze [vü] hõş-ter sünbül
- 36 Lâle reşk-i ruḥ-ı gül-günüñ ile pā der-gil
 Ğam-ı zülfüñle perişân u mükedder sünbül
- [98b]
- 37 Nice teşbîh idem ağzuña bir ebkem gonce
 Nice nisbet kılam ol zülfe ber-â-ber sünbül
- 38 Dūdlar çıkdı yanup reşk-i ruḥuñ nārına bāğ
 Cā-be-cā şanma çemende görinenler sünbül
- 39 Ruḥlaruñ üzre yatur zülf-i semen-sā güyā
 Gül-i terden idinür kendüye bister sünbül
- 40 Haṭ-ı müşgîn-i leb-i la‘ lüñe mānend olmaz
 Bulsa ger perveriş-i çeşme-i Kevşer sünbül
- 41 Yaraşur zülf ü ruḥuñ vaşfına defter yazsam
 Kāğdı berg-i gül ola haṭ-ı defter sünbül
- 42 Levḥ-i hâtırdā haṭuñ naqşını taşvîr itdüm
 Olmadın şafḥa-i gülzār a muşavver sünbül
- 43 Naẓm-ı eşḥāşa kıyās eyleme Bākî şî‘ rin
 Ola mı her giyeh-i ḥuşke ber-â-ber sünbül
- 44 Gerçi sünbül çoğ olur gülşen-i ‘âlemdür bu
 Lîk rengîn ü muṭarrā olımaz her sünbül
- 45 N’ola kadr ü şerefüñ sāl-be-sāl olsa mezîd
 Her yıl arturmadadur dāneyi dirler sünbül
- 46 Götürüp tā ki şehensāh-ı bahāruñ tūğın
 Getüre cünd-i şitā üstine leşker sünbül
- 47 Ser-i a‘ dāña taқа seng-i melāmet güller
 Ola düşmenlerüñüñ başına şeş-per sünbül

-140-²⁸⁰[Kaşide-i Nevâli-zâde 'Atâyî]²⁸¹

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Bağlayup şahñ-ı cemende yine şaklar sünbül
Çekdi sulţân-ı şitâ üstine leşker sünbül
- 2 Bâğda firâkıma taķındı nice perr-i küleng
Geçinür var ise bir merd-i dil-âver sünbül
- 3 Tîr-ı bārâna n'ola karşı turursa bî-pâk
Egñine giydi zere başına miğfer sünbül
- 4 Lâceverde baturup hâmesini almış ele
Çin muşavvirlerine gör nice beñzer sünbül
- 5 Âşyân şekli görünmezdi anuñ başında
Kays-ı şeydâya eger geçmese hem-ser sünbül
- 6 Oldı dendâni nümâyân görinen jâle degül
Tırma Mecnûn gibi zencirini çenber sünbül
- 7 Nûr [u] fer bulmağ için çeşm-i 'alil-i nergis
Çekmege hâzır ider meyl ile ağber sünbül
- [99a]
- 8 Lâle nâr ile yanup çıkdı buhûrından dūd
N'ola bezm-i çemeni itse mu' atţar sünbül
- 9 Nergisüñ şem' -i fûrûzân olıcağ bâğ içre
Eline lüle alup çıkdı duhânlar sünbül

²⁸⁰ Süleyman Yüce, **Atâyî (Nevâlizâde) Dîvânı**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010, s. 37.

²⁸¹ 140/ 12a çekmiş: çekdi
15a fazl-ı şâhib-i 'irfân: şâhib-i fazl u 'irfân
19b ta 'ne ber-â-ber: ta 'ne bir ebter
21a yâd: şâd
25a taķınur: taķılur
25b beñzer: şarķar
27a gözümüzden: görmeden
27b eyler ise: eyleseler
30a semen-sâña: hem-tâña
30b yir yir: bir bir

- 10 Ser-i per mūyına baq hākden olmış bīrūn
‘Āleme haşr-ı ‘ayān eyledi yek-ser sūnbül
- 11 Bāğda çāh-ı ‘ademden çıkarur ezhārını
N’ola çengālin alursa eline ger sūnbül
- 12 ‘Adl zencīrini Kisrā gibi çekmiş bāğa
Eyleyüp mülk-i çemenzārı musahhar sūnbül
- 13 Şaķınur var ise bāğ içre yavuz yelden anı
Bād esince çemenūñ üstine dītrer sūnbül
- 14 Getürür hāme ile bāğa devāt-ı çīni
Yazmağa vaşf-ı Hūdāvend-i mesrūr sūnbül
- 15 Dāver-i devr-i zamān fazl-ı şāhib-i ‘irfān
Ki açar medh-i hevāsında anuñ per-sūnbül
- 16 Ya‘ nī hem-nām-ı nebī hażret-i şeyhū’l-islām
Kim oña olsa revā bende-i kem-ter sūnbül
- 17 Bāğ-bān-ı kalemī ravza-i taħrīrinde
Her zamān hāşıl ider bir nice hōş-ter sūnbül
- 18 Serverā itse kaçan cennet-i kūyuñ mesken
Geçinür kākül-i havrāya ber-ā-ber sūnbül
- 19 Behre-yāb olsa eger şemme-i ihsānuñdan
Nāfe-i Çīne kıla ta‘ne ber-ā-ber sūnbül
- 20 Hāşıl itmezdi ğam u miħnet ile çīn-i cebīn
Olsa ‘ālemde eger luţfuña mazhar sūnbül
- 21 Yād idüp hātır-ı maħzūnın ele alsañ eger
Kalmaya böyle perişān u mükedder sūnbül
- 22 Bī-hisāb eyledūñ erbāb-ı dile ihsānı
Yazamaz eylese peydā nice defter sūnbül
- 23 Yaza ‘ālemde gülistān şenā vü medhūñ
Olsa Sa‘dī gibi güleşende suħanver sūnbül

- 24 Māyī kāğıdlu sefine götürüp bāğa yine
Açdı yazınmağ için bir ğazel-i ter sünbül
- 25 Tākınur yanına destārīnuñ ekşer sünbül
[99b] Var ise zülf-i dil-āvīzūñe beñzer sünbül
- 26 Cā-be-cā regleri cisminde görünmezdi anuñ
Ġam-ı zülfüñle eger olmasa lāğar sünbül
- 27 Gözümüzden n'ola gitmezse hayāl-i zülfüñ
Yaraşur şīşede ger eyler ise yir sünbül
- 28 Bāğa gelsün hatt-ı reyhānuñ ile bahş itse
Başılıp baş eger ey şūh-ı sitemger [sünbül]
- 29 Cismine çekmez elif na' lüñe farkım per idüp
Ser-i zülfüñle meger kıddüñi özler sünbül
- 30 Şāneveş zülf-i semen-sāña diler kim irişe
N'ola çāk eyler ise çemeni yir yir sünbül
- 31 Bākī sensüz görünür āteş-i sūzān güller
Bāğda tūde-i hākister olur her sünbül
- 32 Bāğ-ı dilden kıparup şundi ' Aţāyī saña
Bir güzel dānesi çok tāze vü hōş-ter sünbül
- 33 Ele naqqāş-şıfat hāme alınca nazār it
Levh-i kāğıdda nice oldı muşavver sünbül
- 34 Şāhid-i nazmuma oldı iki zülf-i pür-çin
Maţla' -ı şı' r-i laţifümde mükerrer sünbül
- 35 Şunsa bu nazmı n'ola bir bir yine halk-ı cihān
Olsa zengin gezer elden ele ekşer sünbül
- 36 Şāhid-i bāguñ idüp hūsnini tā kim eفزūn
Yir yüzine geçene zülf-i mu' anber sünbül
- 37 Ser-i aħbābuña perçem gibi ğāyet yaķışup
Dest-i a' dāña gelince ola ejder sünbül

-141-²⁸²[Kaşîde-i Riyâzî]²⁸³

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Olalı mülk-i çemende şeh-i kişver sünbül
Geydi bir küngürelî tâc-ı mücevher sünbül
- 2 Şahn-ı gülzâr a döşendi yine bir sebz-i bisâṭ
Ser-be-ser olmuş anuñ naḫşî muşavver sünbül
- 3 Öñine düşdi getürdi güli mülk-i çemene
Oldı destinde ‘aşâsî ile reh-ber sünbül
- [100a]
- 4 Nev-bahâr irdi yine nâfe-güşây oldı şabâ
Bezm-i gülzâr ı n’ola itse mu‘aṭṭar sünbül
- 5 Oldı Hindû-peçe-i micmere gerdân-ı çemen
Ṭıtsa destinde n’ola pâre-i ‘anber sünbul
- 6 Ocağı şâd-revândur ki çıkup evce yine
Her tarafdan dökilen âbı olur ter-sünbül
- 7 Gösterür pür-çemeni serve egüp şeb-külehin
Şeh-levendâne ider cilve-i hûş-ter sünbül
- 8 Bir güzel dil-ber-i ra‘nâdur ocaḫdan ḫopma
Şanki devşürmesidür şâh-ı gülün her [sünbül]
- 9 Zülf-i müşgîne zümürüdden idinmiş şâne
‘Arz ider ḫalka yine şîve-i duḫter sünbül
- 10 Bî-sütün üzre çıkup destine almış tîşe
İtdi Ferhâda bugün kendüyi hem-ser sünbül
- 11 Âhenân miğfer ile gök demüre ğarḫ olmuş
Nîzesi elde olup merd-i dil-âver sünbül

²⁸² Namık Açıkğöz, **Riyâzî Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği (Dîvân, Sâki-nâme ve Düstürü’l-‘Amel’in Tenkitli Metni)**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Elazığ, 1986, s. 233.

²⁸³ 141/ 4b mu‘aṭṭar: mu‘anber

12b iken: iki

13b bezmine: mülkine

29b hevân-ger: tevan-ger

42a n’ola medhûñ ile: medhûn ile n’ola

- 12 Şanmañuz cünbiş ider bād ile raqqāş-şıfat
Bezm-i gülşende iken tığ ile oynar sünbül
- 13 Bir yeşil çüpe nice kâse-i çinî dizmiş
Kâse-bâz oldu çemen bezmine benzer [sünbül]
- 14 Ocağı şanma girüp dâ'ireye yaqdı buhūr
Kendüye itse n'ola halkı musahhar sünbül
- 15 Toldurup çinî tabağın 'arağ-ı jāle ile
Şehri def' -i humār eylemek ister sünbül
- 16 Mest olup ayağı üzre turamazsa ne 'aceb
Çekdi rindâne meğer bir iki sāğar sünbül
- 17 Güyiyā kim eline mühre-i mīnā almış
Virmeğe şafha-i sebz-i çemene fer sünbül
- 18 Kilk-i sebz ile ider çinî devātın ihzār
Yazmağa maħmedet-i ĥazret-i dāver sünbül
- 19 Gül-i āl-i çemenistān-ı siyādet kim anuñ
Bāğ-ı fazlında felek oldu bir aħdar sünbül
- 20 Mażhar-ı feyz-i şehāb-ı keremüñ olsa eğer
Lülesinden aqıda çeşme-i kevser sünbül
- 21 Dem-i taħrīrde alsan elüñe ĥāme-i sebz
Ola beş dānelü bir aq güzel ter sünbül
- [100b]
- 22 Sürme-dān almış ele mīl ile maqşūdı bu kim
İçine ĥāk-i derüñden qoya aqber sünbül
- 23 Dāñil-i gülşen-i bezm-i keremüñ oldu meğer
Ki toqınmış serine şem' -i münevver sünbül
- 24 Maţbaħuñdan şu duħān kim çıkar eflāke taqar
Ferqadān farqına bir turfe mu' anber sünbül
- 25 Mażhar-ı çeşm-i cihān-sūzuñ olursa görine
Çeşm-i a' dāya yedi başlu bir ejder sünbül

- 26 Sūzen ü riştesin almış eline gūyā kim
Midhatūñ yazmağ için sem‘ine mıştar sūnbül
- 27 Gāh olur kim geyinür tellü kebūdī hārā
Meclis-i devletūñe olmağa çāker sūnbül
- 28 İki yaprağıyla gūyā ki kalendar olmış
Kāsesiyle der-i luţfuñdan ider cer sūnbül
- 29 Gerçi bir kīse kebūd idi velī luţfuñla
Kūpe geçdi ayağı oldı hevān-ger sūnbül
- 30 Tutduğūñ ‘çün ser-i dest-i güher-efşānuñda
Lücce-i cūd u seḫāya ola ‘anber sūnbül
- 31 Necm-i jāleyle döner kevkeb-i gīsū-dāra
Pertev-i luţfuñ ile olsa münevver sūnbül
- 32 Dikilüp bir ayağı üzre kalendarvārī
Eyledi bu ğazel-i dil-keşi ezber sūnbül
- 33 Hāl-i müşgīni ile zūlfī mu‘anber sūnbül
Tāb-ı ruḫsārī ile kākūli aḫmer sūnbül
- 34 Saçı sūnbüllerine ta‘ne ider gülzāruñ
Olmaya zūlf-i semen-sāña ber-ā-ber sūnbül
- 35 Zūlfūñūñ üstine dök kākül-i müşgīn-tārī
Gülşen-i ḫüsñūñe tā kim ola kātmer sūnbül
- 36 Dāğ-ı sevdāñ ile yanup tutuşur her lāle
Zūlfūñūñ bağlamalu gök delisi her sūnbül
- 37 Çıkarup kākül-i müşgīñūñ ile güşeñden
‘Azm-i bāğ eyle nic’olur āña göster sūnbül
- 38 Ser-i şemşīr-i maḫabbetle idüp şāḫ-be-şāḫ
Ser-be-ser sīnesine çekdi elifler sūnbül
- 39 Cennet-i kūyuña uçmağa olup meyli müdām
Gök kebūter gibi güleşende açar per sūnbül

[101a]

- 40 Ey Riyâzî ne gülistâna şafâdur suhanum
Kim anuñ dâ'iresi ola ser-â-ser sünbül
- 41 Şâhid-i nazma geyürdüm yine bir hûb libâs
Kim anuñ naqş u nigârı ola yek-ser sünbül
- 42 N'ola medhûñ ile göklerde yir itse suhanum
Konılır niteki mînâlara ekser sünbül
- 43 Hâkden kaldurup el üzre tutarsañ yiridür
Elde hõş yaraşur ey merd-i hünerver [sünbül]
- 44 Tâ ki feyziyle şehâb u şafaq u hürşidüñ
Geh kebûd ola gehî sürh u geh aḥḍar sünbül
- 45 Tütülup dâyim el üstinde ser-efrâz olasin
Tâ ki gâh elde tura gâh ola ber-ser sünbül

-142,²⁸⁴[Kaşide-i Ümîdî]²⁸⁵

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Çekdi şâhâne bugün gülşene ' asker lâle
Al yapraqlarını çözdü ser-â-ser lâle
- 2 Pusuda leşker-i ezhâra haber virmek için
Od yaqar kulle-i kuhsâra çıkup her lâle
- 3 Hâmesin destine alup yine Erjeng-i bahâr
Yazdı sürh ile çemen levhine bir ter lâle
- 4 Güher-i jâle ile kendüyi idüp tezyîn
' Arz ider bülbüle biñ nâz ile peyker lâle

²⁸⁴ Buyruk, , a.g.e., s. 129.²⁸⁵ 142/ 21a sîm-âb: tîz-âb

25b luḥfında: faẓlında

27a jâle: lâle

27b çehresini: çehresi / dere: derlere

33b vire: virür

36a kanden: kande

44a uyarmasa: uyarmağa

Mecmûadaki 4, 8, 11, 16, 20, 22, 38 ve 39. beyitler Dîvân'da yoktur.

- 5 Yine hınnālar idi destini gülşende bugün
Nev-^ç arūs-ı çemen olmasa idi ger lāle
- 6 Var ise nāfe-i müşgīn götürür koyunda
K'eyledi hūlq-ı dimāgını mu^ç aṭṭar lāle
- 7 Bezm-i gülşende tehī-dest kalursa ne ^ç acēb
Dirhem-i jāleyi şu yirine ḥarcar lāle
- 8 Göz kararur düşer işigüñe nergis mānend
Ġarażı bu ki düşe luṭfuña maẓhar lāle
- 9 Gül gibi destine aldı yine sākī sāgar
Kim görüpdür bitüre şāḡ-ı şanavber lāle
- 10 Jāle mey ğonce şurāhī ḳadeḥ-i zer nergis
Nüş ider bezm-i çemende mey-i aḥmer lāle
- [101b]
- 11 Aldı eṭrāfını pervāne-şıfat her jāle
Yaḳdı gül bezmine bir şem^ç -i münevver lāle
- 12 Sūzen-i ḥār ile ğonce ḳanadup barmağını
Bāğda ḳan yalaşup oldu birāder lāle
- 13 Dil-i şad-pāresidür bülbül-i zāruñ beñzer
Görinen ğuşe-i gülşendeki ḳatmer lāle
- 14 Al fānūs ile bezm-i çemene gice gelüp
Virdi eṭrāf-ı çemenzāra yine fer lāle
- 15 Sildi dāmānı ile ḳanlı yaşın Ferhāduñ
Şanmañuz tağ eteginde görinenler lāle
- 16 Oturup taḥt-ı zebercedde bugün şāhāne
Giydi başına bir iklīl-i mücevher lāle
- 17 Müy-ı jülīde ile vādī-i miḥnetde bugün
Geçinürse n'ola Mecnūn ile hem-ser lāle
- 18 Cā-be-cā şu^ç leler[in] yaḳdı gice gülşende
Oldı ezhār-ı çemen ḥayline reh-ber lāle

- 19 Al vālāya şarup müşg-i terin gülşende
Dirhem-i jāleye nakd eylemek ister lāle
- 20 Jālelerden dökülür tügme-i sīmīni yire
Çak ider şevke gelüp yaqasını her lāle
- 21 Pūtesinde eridüp jāleyi eyler sīm-āb
Kīmyā t̄alibidür var ise beñzer lāle
- 22 Nār-ı şevk ile bugün odlara yandı gülzār
Dūd-ı pīçide aña sünbül ü aḥker jāle
- 23 Varaq-ı sebz ile bir peççe-i tūḥidür kim
Al minḳārını arz eyledi yir yir lāle
- 24 Beyza-i murğ-ı çemenzār-ı şafādur şeb-nem
Āşyān şeklini gösterse n'ola her lāle
- 25 Her seher mekteb-i gülşende yumup evrāḳın
Güle bu medḥi oḳur şu gibi ezber lāle
- 26 Fāzıl-ı devr-i zamān ya' nī Meḥemmed Çelebi
Bāğ-ı luḥfında bu ḥurşid bir aḥḳar lāle
- 27 Niçe şerḥ ide kemālını bir ebkem ḡonce
Fazlını niçe beyān ide bir ebter lāle
- 28 Görinen jāle degüldür utanup fazlından
Ḳızarup çehresini ḳan dere batar [lāle]
- [102a]
- 29 Ḳıldı nakḳāş-ı çemen jāle ile sīm-efşān
Raḳam-ı vaşfına çün baḡladı defter lāle
- 30 Bāğ-ı cūduñda şehā sufre-i Ḥātem bir gül
Cām-ı Cem gülşen-i bezmüñdeki kem-ter lāle
- 31 İşigüñ cānibine bende-i Hindū sünbül
Ḥidmet-i ḥāk-i der-i luḥfuña çāker lāle
- 32 Nūr-baḡş olsañ eger mihr-i şehāñ ile bugün
Gökde ḥurşid-i cihān-tāba vire fer lāle

- 33 Aḳsa cūy-ı keremūñ bāḡa olup ḥuld-i berīn
La^ç lden lūle ile aḳıda Kevşer lāle
- 34 Ğoncenūñ olmaz idi böyle dimāḡı ḥōş-bū
Bezmi-luṭfuñda eger yaḳmasa micmer lāle
- 35 Āstānuñda kıızıl manḳıra şaymaz mihri
Āstinin ideli pūr dūr ü gevher [lāle]
- 36 Gevher-i jāleye ḳanden olur idi mālik
Bāḡ-ı cūduñdan eger eylemese cer lāle
- 37 Cennet-i kūyuña uçmaḳ diler ey ḥūr-nijād
Her seḫer murḡ-ı çemen gibi açup per lāle
- 38 Ḥāk-i pāyuña nişār itmek için dāmānın
Dem-be-dem güher-i jāleye pūr eyler lāle
- 39 Her seḫer kūyuña ḳarşu seni seyr itmek için
Cā-be-cā açdı çemende yine manzar lāle
- 40 Serverā gülşen-i tab^ç indan Ümīdī bendeñ
Getürüpdür nazara bir iki ḥōş-ter lāle
- 41 Gerçi gülşende niçe lāleler olur peydā
Ḳopmadı daḡı velī bir buña beñzer lāle
- 42 Pāy-māl itdi felek diyü şikāyetler ider
Ḳapuña vardı yaḳup başına odlar [lāle]
- 43 Döndi vaşfuñla şu nev-ḥaṭ güzele eş^ç ārum
Kendüyi zīnet idüp başına şoḳar [lāle]
- 44 Şem^ç -i luṭfuñdan uyarmasa çerāḡını eger
Böyle gül bezmini ḳılmazdı münevver lāle
- 45 Bāḡ-ı luṭfuñda şabā ile ḳatı yüz buldı
Başına ḳıḳduḡı ḥalkuñ budur ekşer lāle
- 46 Sille-i dest-i ḡam-ı miḫnet ile bencileyin
Yüzi ḳana boyanıḳ ḫāli mükedder lāle

[102b]

- 47 Alduğınca başına gül gibi t̄ac-ı la‘ l̄in
Olduğınca bu çemen ĥayline server l̄ale
- 48 Kaldurup leşker-i ezhāra ‘alem gülşende
Çekdügince çemen iķl̄imine ‘asker l̄ale
- 49 Dil-i a‘ dāña dem-ā-dem ura ĥançer s̄usen
Yaķa d̄üşmenlerüññ başına āzer l̄ale

-143-²⁸⁶[Kaşide-i Nev'î-zâde 'Atâyî]²⁸⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine şâh-ı gül itdi haber-i sermâyla peygâri
Degüldür lâle hûn-âlûde kıldı tîğ-ı küh-sârı
- 2 Muqâbil olıcağ şâh-ı şitâya leşker-i ezhâr
Öñine çekdi bād şubh-dem zencîr-i enhârı

²⁸⁶ Saadet Karaköse, *Nev'î-zâde Atâyî Dîvânı (Kısmi Tahlil-Metin)*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Malatya, 1994, s. 281.

- ²⁸⁷ 143/ 1a şâh-ı gül: hayl-ı bahâr / haber-i sermâyla: şeh-i Behmenle
2a Muqâbil olıcağ şâh-ı şitâya leşker-i: Yine oldı muqâbil leşker-i sermây ile
3a Ber-â-ber geldi kâfûr ile müşgi şubh ile şâmuñ: Yine geldi berâber misk ü kâfûri şeb ü rûzuñ
5a yine: meger
6a berg-i süsen oldı pullı bir mâhî: döndi berg-i süsen pullı mâhîye
6b nev: bād
8a şatdı: şardı
11a pençedür zülf-i nigâruñ ğoncesi güyâ: pençeye döndi çemende kırmızı zanbağ
12b ezhârı: envârı
13a ezhâr: enhâr
13b Çemende şâhid-i servüñ belinden: Belinden serv-i bâğuñ şalmurken
14b Bahâruñ tâciri şimdi yine germ itdi bâzârı: 'Aceb mi süsenüñ tîz olsa şemşîr-i güher-bârı
16b envârı: nûrânı
18b irgürdi: kim irdi
19a Emân ehl-i sünnet: Emîn-i dîn ü devlet
25b Olupdur penbe-i kâğıdda haţtı: Varakda hattı oldı penbe içre
28b Olupdur hâme-i Hindûsı güyâ: Kanı ol hâme-i Hindû'ya beñzer
31a Getürmez tâb-ı mînâ âteşe çünkim şanar âhîr: Muqarrerdür bu kim itmez taħammül âteşe şîşe
35a kim gülşen-i luţfında tebdîl-i hevâ: dârü's-şifâ-yı luţfına bir dem güzâr
37a 'abd-i kem-ter: bende-i hâş
38a Ğubâr-ı dergeh-i devlet-me'aba yüz süregeldi: Çapuña yüz süregeldüm ümîdüm bu k'ide zâ' il
38b Diler kim def' ide hâk-i derüñden nâr-ı âzârı: Ğubâr-ı hâk-pâyüñ nâr-ı kahr-ı çarh-ı ğaddârı
40b gün gibi: tab'umuñ
42a luţfi: lafzı
44a ne var: n'ola
44b mekkârı: ğaddârı / ğaddârı: mekkârı

Mecmûadaki 20, 21, 22, 23, 27, 29, 39 ve 41. beyitler Dîvân'da yoktur.

Dîvân'daki 21, 23, 24, 25, 26, 28, 31, 33, 44 ve 52. beyitler mecmûada yoktur.

- 3 Ber-â-ber geldi kâfûr ile müşgi şubḥ ile şāmuñ
 ılıp mihr ile māhı keffe nev-rŭz itdi  atarı
- 4 Varınca bāde dŭşdi  aksi ābe sāyesi ḥāke
  Anāşır ūzre dŭşmiş cemre şandum verd-i gŭlzārı
- 5 Yine bād-ı şabā sŭr-ı bahāre oldı āteş-bār
 Fişek çadırları gibi fŭrŭzān itdi gŭl-nārı
- 6 Çemen baḥrinde berg-i sŭsen oldı pullı bir māhı
 Şu deñlü şaçdı bād-ı nev-bahārı aña ezhārı
- 7 Şeb-i adr oldı gŭyā sāye-i ebr-i bahārı kim
 Kenā[r]-ı cŭda itdi secde bāguñ  aks-i eşcārı
- 8 Gŭl-āb-ālŭde yaprak şatdı ğonce başına şeb-nem
 Virince derd ser-murgān-ı bāguñ itdŭgi zārı
- 9 Şanur seyr eyleyenler buz ayar bir tıfl-ı çābŭkdŭr
 açan cŭy ūzre itse berg-i gŭl sŭr atle refarı
- 10  Aceb midŭr anatsa sŭzen-i ḥārıyla engŭştin
 Biri biriyle Şimdi an yalaşdı ğonce ebkārı
- 11 Muḥannā pençedŭr zŭlf-i nigāruñ ğoncesi gŭyā
 Şunar gŭl destine bir dest-māl-i al-i zer-tārı
- 12 Şeḥer efsŭn okuyup ūfŭrŭr bād-ı şabā tā kim
 Periveş ğostere mirāt-i cŭda  aks-i ezhārı
- 13 Tolanmış sebzezār içre ğorŭp ezhār şandı kim
 Çemende şāhid-i servŭñ belinden dŭşdi zŭnnārı
- 14 Ḥarir-i sebzeze tağıtdı nadin Şehr-i gŭlşende
 Bahāruñ tāciri Şimdi yine germ itdi bāzārı
- [103a]
- 15 oyup mihr āteşine āb virdi şubḥ-dem jāle
  Aceb mi sŭsenŭñ tiz olsa Şemşir-i gŭher-bārı
- 16 ğorenler lālenŭñ  aksin ḥabāb-ı cŭy-bār içre
 Şanur fānŭs-ı mīnāya omışlar Őem -i envārı

- 17 Meger bād-ı bahārī oldı kırtāsıyeye mālİK
Sürer ŧehr-i çemende nukreveŧ evrāk-ı ezhārı
- 18 Yine bād-ı ŧabā gönlin büyütdi ğonce-i bāğuñ
Meger irğürdi ħāk-i mağdem-i ŧadr-ı nigü-kārı
- 19 Emān ehl-i sünnet muğtedā-yı ümmet ü millet
Muħıħ-i cüd u himmet dürr-i deryā-yı kerem-dārı
- 20 Cenāb-ı müfti-i āfāk hem-nām hem-ser kim
Cihān-ı fażluñ oldı ħalb-i pāki baħr-i zehħārı
- 21 Ķad-i bālā nihāli naħl-i gülzār-ı hünermendi
Kef-i deryā nevāli ebr-i gerdün-ı güher-bārı
- 22 ŧerār-ı sümm-i esbi oldı āteŧ-berüñ na^c linden
Çerāğ-efrüz-ı raħt-ı ħāne-süz-ı mülk-i gaddārı
- 23 Per-i ħadrinde ŧandum bir zer-efŧān-ı tāze sünbül
Sipih-r-i nāl-ğün üzre ğörince necm-i nevvārı
- 24 Dilerse āb u āteŧ cem^c ider çün verd-i pür-jāle
Murād eyleser āteŧden alur ħāŧŧıyyet-i nārı
- 25 N'ola fetvāsına reŧk eyleser Tātārħāniyye
Olupdur penbe-i kāğıdda ħaħı misk-i Tātārı
- 26 Duħān-ı fażl u ħikmetle dimāğ-ı dehri pür kıldı
Olup bir lāle ğüyā maħber ile kilki-i zer-kārı
- 27 Olupdur kilki ile ^c adū-süz-ı meclis-i dāniŧ
Devāt-ı micmeri zerdür midād-ı sürħdur nārı
- 28 Zebānından düşürmez muttaŧıl āyāt-ı Ķur[’]ānı
Olupdur ħāme-i Hindüsü ğüyā ħāfız-ı cārı
- 29 Vücüd-ı pāki çünkim cāmı^c -i cümle ħeŧā[’]ildür
N'ola ħatm olsa ŧimdi anda āyın-i kerem-kārı
- 30 Degüldür mümkin iħsān-ı firāvānın ħisāb itmek
Eğer kim ħaŧr olunca ağçe dökse ebr-i āzārı

- 31 Getürmez tâb-ı mînâ âteşe çünkim şanar âhir
İder bir gün şikeste cām-ı çarhı nâr-ı âzârı
- 32 Ziyâfet-hâne-i miñnetde mihmân eyleyüp dâyim
Şerâr-ı qahrı hıaşm-ı bed-ma' âşa dâneler nârı
- [103b]
- 33 Eger olsaydı şer' e devletinde târı tanbûruñ
Gerilüp çâr-miha eylemezdi dem-be-dem zârı
- 34 Zamân-ı devletinde kimseyi ağlatmadı kimse
Meger kim muṭrib-ı hōş-nağme ' uşşâk-ı dil-efgârı
- 35 Eger kim gülşen-i luṭfında tebdîl-i hevâ itse
Çemende eylemezdi bād-ı şubḥ ezhâr-ı bîmârı
- 36 Felek-dergâh-ı şadrâ âftâb-ı âsmân-ı kadra
Meh-i burc-ı suḥan-dânı dür-i dürc-i kerem-dârı
- 37 'Atâyî 'abd-i kem-ter olmağ ister âstânuñda
N'ola ta' yîn olınsa ḥidmet-i medḥ ü şenâ-kârı
- 38 Ğubâr-ı dergeh-i devlet-me'aba yüz süregeldi
Diler kim def' ide ḥâk-i derüñden nâr-ı âzârı
- 39 Teni 'uryân iken faḫr u felâketle 'acebdür kim
Libâs-ı faḫr içre cilve-ger ebkâr-ı efkârı
- 40 Eger bir zerre deñlü iltifâta maḫzar olsaydı
Ṭutardı şarḫ u ğarbı gün gibi envâr-ı âşârı
- 41 'Aceb mi şimdi her köhne sefine qaraya itse
Temevvüc eyledi çünkim süṭür-ı baḫr-i eş'ârı
- 42 Sözüüm pür-süz u nâzük luṭfı rengin ü muḫayyeldür
Olupdur beytümünñ bu çâr-şan' at çâr-dîvârı
- 43 Velî baḫr-i belâ kim pür-ğüherdür dürr-i eşkümden
Bu baḫt-ı ser-nigūnum oldı ğavvâş-ı nigū-şârı
- 44 Nişâr itseñ ne var bārân-ı iḫsânuñ yiter çekdüñ
Cefâ-yı dehr-i mekkârı belâ-yı çarḫ-ı ğaddârı

- 45 Çemenzâr-ı şenâdur bu kaşîdem sebzedür hattı
İder zâhir beyâzı ortada cüy-ı çemenzârı
- 46 Yâhūd deryâ-yı Nîl-i şekeristân-ı ma‘ ânîdür
Du‘ â birle bu demde oldı Mısr-ı ‘ izzete cârî
- 47 Nitekim perde-i Nîlî-i şüret-bâz olup cûlar
Görine bâğçe şeklinde bâğimuñ ‘ aks-i eşcârı
- 48 Felek âyinesinden şüret-i iqbâli gör dâyim
Mişâl-i naqş-ber-âb ide zâyil düşmenüñ bârî
- [104a]

-144-²⁸⁸

[Kaşîde-i Nef î]²⁸⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Bahâr irdi yine bâğa dözendi na‘ -ı jengârî
Yine sulţân-ı gül itdi müşerref taht-ı gülzârı
- 2 Yine bād-ı şabâ üftân u hîzân irdi gülzâra
Dem-i ‘ İsäveş ihyâ eyledi ezhâr u eşcârı
- 3 Leţâfetden zemîn ferş-i munaqqaş oldı ‘ aksiyile
Muraşsa‘ sâye-bân idince çarh ebr-i güher-bârı
- 4 İrişdi pertev-i feyz-i bahâr âyine-i çarha
‘ Aceb mi şimdi olsa jeng-i ebr-i tîreden ‘ arî
- 5 Degüldür lâle yir yir zâhir oldı anda âteşler
Zamâne tutdı çarh-ı âftâba tîğ-ı kuhsârı
- 6 Dönüp gird-âb-ı baħr-i hûna her gül lâlezâr içre
Dolaştırmağda keştî-i qarâr bülbül-i zârı
- 7 Nesîm ol deñlü nâzük tarh ider âb üzre emvâcı
Ki levh-i sîme üstâd idemez böyle kalemkârı
- 8 Şanur damgâ-yı zerrîndür gören bir mâyi-ħârâda
Meyan-ı âba düşmiş ‘ aks-i hürşîd-i pür-envârı

²⁸⁸ Metin Akkuş, *Nef î Sanatı ve Türkçe Dîvanı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Erzurum, 1991, s. 350.

²⁸⁹ 144/ 26a ictinâb: ihtisâb

- 9 Yir itdi bÿy-ı gül şöyle dil-i pür-hÿn-ı bülbülde
Ki oldı cismi reşk-i nâfe-i âhÿ-yı Tâtârî
- 10 Açıldıqça görünür mihr-i âli Hÿsrev-i ‘aşkuñ
Berât-ı şevk-ı bülbüldür degüldür gonce tÿmârı
- 11 Çerâguñ hÿsnini inkâr idenler rÿz-ı rÿşende
Semenzâr içre görsünler fÿrÿg-ı şem-i gül-nârı
- 12 Döner gül mîh-ı sîme cā-be-cā zerrîn sebz üzre
Dökildükçe gül-i zerd üstine bādāmuñ ezhârı
- 13 Kõnup çeng idicek bülbül nihāl-i gül-bÿn-i sebzi
Gümüñ telden dizer ebr-i bahârı aña evtârı
- 14 Görüp dÿd-ı derÿnın halka halka bülbül-i zârūñ
Hevādan õgrenür murgān-ı gülşen ‘ilm-i edvârı
- 15 Hābāb u kef degül mestāne refitār itmeden cÿyuñ
Düşÿp başından olmuñdur perişān tāc u destārı
- 16 Degül şeb-nem zebān-ı sÿsen itdi āb ile peydā
Şu deñlü kıldı vaşf-ı dāver-i pākīze-girdārı
- 17 Ser-efrāz-ı zamāne mesned-ārā-yı hÿdāvendi
Hÿnermend-i yegāne çehre-pīrā-yı nikÿ-kārı
- 18 Sÿtÿde kehf-i ‘ÿmmet iftitihār-ı şer‘-i Peygamber
Gÿzÿde fāhr-ı millet maħz-ı luţf-ı Hāzret-i Bārî
- 19 Ser-i erbāb-ı fażl ÿstād-ı küll ‘allāme-i ‘ālem
Serir-i ‘ilm ü ‘irfānuñ şehensāh-ı cihān-dārı
- [104b]
- 20 Cenāb-ı müfti-i ‘ālem ki aħkām-ı fażiletde
Benān-ı fikri āsān hāll ider her emr-i düşvārı
- 21 O dānā-yı bÿlend aħter ki olmuñ neyyir-i rāyı
Cihānda şem‘-i cem‘-ārā-yı bezm-i derk ü hüşyārı
- 22 O çāpÿk rāyiz-i raħş-ı girān-refitār-ı hikmet kim
Revādur olsa Eflātÿn õñince peyk-i rehvārı

- 23 Mühim-perdâz-ı kânûn-ı hüner idrâk-i çâlâkı
Müretteb-sâz-ı esbâb-ı kerem şab' -ı sebük-bârı
- 24 Zihî Dârâ-yı dârü'l-mülk-i hüsn-i hulğ u sîret kim
Olur erbâb-ı dil bin cânile meftûn-ı eţvârı
- 25 Zihî cevher-şinâs-ı çârsû-yı nükte-dânî kim
Bilir kıraţ ile kâdr-i dür-i mazmûn-ı eş'ârı
- 26 Ger olsa ictinâb-ı 'adli mâni' seyr-i gülzâra
Şabâ zencîr-i emvâc ile bende eylerdi enhârı
- 27 Ger olsa päs-ı hıfzı hâris-i ma' müre-i şıhhat
Görinmez çeşm-i dil-berde dağı âşâr-ı bîmârı
- 28 Eger sultân-ı qahrı hâbse fermân itse hurşîdi
Zamâne aña zengî päs-bân eyler şeb-i târı
- 29 Eger şalsa sipihre mihr-i luţfı zerrece pertev
Kevâkib haşre dek görmez sevâd-ı şebden âşârı
- 30 N'ola olsa zamân-ı devletinde 'âlem âsüde
Bırakdı fitneyi zindân-ı hûna baht-ı bîdârı
- 31 İderdi noқта-i kilik-i celâl ü câhını merkez
Eger devr itmege çarhuñ kifâyet itse pergârı
- 32 Nesîm-i nev-bahâr-ı hulğımı yâd itse bir şâ'ir
Olur endîşesi sermâye-i dükkân-ı 'atţârı
- 33 Felek mesned Hudâvendâ hidîvâ dâverâ şadrâ
Eyâ erbâb-ı dîn ü devletüñ serdâr u sâlârı
- 34 Sen ol şâhib serîr-i mülk-i himmetsin ki kırtarduñ
Keş-â-keşden kemâl ehliyle çarğ-ı dün u gâddârı
- 35 Añılmaz oldu nâmı devr-i 'adlûñde sitem-kâruñ
Meger yâd ide 'aşık gamze-i merdüm-küş-i yârı
- 36 Sitemden şol kadar pāk itdi dehri âb-ı luţfuñ ki
Cihânda ber-ţarafdur şimdi resm-i merdüm-âzârı

- 37 Şanurlar gird-bād ḥāk-i dergāh-ı celālūndür
Fezā-yı lâ-mekân içre görenler çarḥ-ı devvārı
- [105a]
- 38 ‘ Aceb mi mübtelā-yı lerze-i mevc olsa endāmı
Giriftār-ı teb-i reşk itdi ṭab‘ uñ baḥr-i zehḥārı
- 39 Tutan muḥkem esās-ı mülki kilik-i bî-ḡarārūndur
Binā vîrān olur ger şābit olmayınca mismārı
- 40 Hüner gūyā deñizdür mālîki kilik-i güher-pāşuñ
Kerem gūyā şadefdür ṭab‘ -ı pākūñ dürr-i şehvārı
- 41 Tükeñdi reşḡa-i ḡāme tükenmez kışşa-i medḡūñ
Meger göz merdümin idem mürekkeb yirine cārı
- 42 Yazam tā dilde bir nāzük ḡazel taḡrîb-i medḡūñle
Anuñla añlayam sînemde bu cān-ı dil-efḡārı
- 43 Şabā çevḡān idince ṭurra-i pertāb-ı dil-dārı
Gelüp ‘ aşıkıların bir yire ṭop oldı dil-i zārı
- 44 Dökildi sîneden peykān-ı yār u penbe-i dāḡum
Diraḡt-ı ḡuşke döndüm ḡāke düşmiş berg ile bārı
- 45 Geçer bir tîri biñ dilden bulaşmaz ḡana peykānı
Ne siḡr eyler kemān-keşlikde gör ol çeşm-i ḡün-ḡvārı
- 46 Anuñ cismi bunuñ cānı yanar bundan kıyās eyle
Nice beñzer esîr-i dūzaḡa hicrān giriftārı
- 47 Edāsı āb içinde yir yir āteş-pāre mazmūnlar
‘ Aceb mi itse Nef‘ ī nazm ile da‘ vā-yı sehḡārı
- 48 Alur levḡ-i ḡaderden cezbe-i fikr ile mazmūnı
Ṭabî‘ at zātuñı ta‘ rîfe ḡaşr itdükçe ḡüftārı
- 49 Çekerdüm gevher-i rāz-ı sipihri rişte-i nazma
Şebistān-ı şenāñuñ raḡbet itse aña ebkārı
- 50 Bir ednā mevci eyler dāmen-i eflāki pür-gevher
Getürse cūşa bād-ı şevḡ-ı vaşfuñ baḥr-i efkārı

- 51 Suhan kālā-yı fāhirdür ne bilsün her denī qādrin
Bu cinsün ḥ̄vāce-i ḥ̄sni-i ḳabūlūndür ḥ̄arīdārı
- 52 Hüner dünyā deger bir gevher-i pür qādr ü ḳıymetdür
Zamān-ı devletūndür bu metā' uñ rüz-ı bāzārı
- 53 N'ola şimden girü şevḳ ile āheng-i du'ā ḳılsam
Du'ādur söz ḳarārın bulsa āyīn-i şenākārı
- 54 Nitekim şāh-ı gül gülşende ezhār eyleye şevket
Çeke sünbül öñince tūğ süsen [ola] silāḥ-dārı
- [105b]
- 55 Bula bāğ-ı murāduñ gül-bün-i iḳbāl ile revnaḳ
Ola cāh ü sürür ü emn ü rāḥat çār-dīvārı

-145-²⁹⁰

[Ḳaşıde-i Riyāzi]²⁹¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine gülzār a irdi feyż-i şun' -ı Ḥāzret-i Bārī
Yine virdi ṭarāvet gülsitāna ebr-i āzārı
- 2 Egerçi ḳoşdı at başı ber-ā-ber rāyız-i ḳudret
Velikīn geçdi ḥ̄nk-i rüz-ı şeb-dīz-i şeb-i tārı
- 3 Üfürdi şu'lelendürdi ocağın lāle-i bāğūñ
Dem-ā-dem berfi itdi ber-ṭaraf bād-ı çemenzārı

²⁹⁰ Açıkgöz, a.g.e., s. 223.

²⁹¹ 145/ 8a icrā-yı: i' cāz-ı

13a lāleler: gonçeler
23a itmek: ider
24a eyledi: eyleyüp
26a ayağı: ayagun
26b n'ola: mah-ı
27b bülend-ḳadirūñüñ :bülend-ḳadr-i kilik
32a tūde-i kāhı: tude-i bergi
32b emrūñle: emründe
33a bāz-ı ḳadrūñüñ: bāz-ı karūñüñ
33b envārı: nevvārı
36b zülfūñüñ mārı: zülf-i mekkarı
38a penbelerle: cāmelerle
43b gibi düşmezse: üzre dönmezse
45a nev-rüz sulṭānı: sulṭān-ı nev-rüzun

- 4 Yazıldı ğonceler ŧimdi ğöñŧllü ŧāh-ı ezhāra
Rikābında yŧrŧrler ħārlar olmiŧ silāħ-dāri
- 5 Degŧldŧr jāle dŧŧmiŧ ğonce zanbaħ-ı ŧāba ile
Bahāruñ ‘andelībe geldi mektub-ı dŧrer-bāri
- 6 Bu demde ŧāħn-ı baħı cŧr‘alar ŧaçup ŧular ŧāħī
Diler kim ħaldura herĝiz ħomaya ĝird-i āzāri
- 7 Yaraĝ eyler meĝer ceng itmeĝe cŧnd-i ŧitāb ile
İder ebr-i bahāri āb-ı dāda tiĝ-ı kŧh-sāri
- 8 Olup berg-i bahāri nāme-i icrā-yı fārŧħī
ŧabā ŧalduħda Nil-i cŧy-bāra eyledi cārī
- 9 ħabāb-ı cŧy-bār-ı bāĝa dŧŧdi ‘aks-i ĝŧl ĝŧyā
Maħāmun burc-ı ābı itdi çarħuñ mihr-i nevvāri
- 10 ĝŧl [ŧ] bādām degŧl rīzān olan yir yir aĝarmıŧdur
ŧabādan sebzezāruñ mevc urup ol baħr-i zehħārī
- 11 Deħānında tutar berg-i ĝŧl ŧ bādāmı’çŧn dirhem
Bahār itdi meĝer murĝ-ı mu‘allim bŧlbŧl-i zārī
- 12 Yine Zāl-i zamāne Mŧŧteri-i Yŧsuf-ı ĝŧldŧr
Diler kim riŧte-i bārān ile ola ħarīdārī
- 13 ŧoħıŧdı beyza-i āli çemende lāleler ŧimdi
Olur faŧl-ı bāharı ‘ıyd-ı Tersānuñ nŧmŧdārī
- 14 Degŧl ĝŧller ‘aħīde itdi ŧimdi sŧkker-i berfi
Olup ħannadı ŧehr-i ĝŧlŧenŧñ bād-ı çemenzārī
- 15 Sevād itmiŧ meĝer ŧstād-ı ħudret levħ-i ŧim ŧzre
Temāŧā eyle enhār ŧzre yir yir tıfl-ı eŧçārī
- 16 Kemer-bendi mŧcevher jāleden ħŧhuñ miyānında
Muħallā ŧāhid-i verd-i sefidŧñ baŧda destārī
- [106a]
17 O zāt-ı kāmħāruñ ŧad-zebān olmiŧ ŧenāsında
ŧabā taħrik ider ŧanmañ ĝŧl-i ŧad-berg-i ĝŧlzārī

- 18 Hıdīv-i mesned-i ʿizzet hūdāvend-i kader-ķudret
Cihān-ı cūd u himmet baħr-i zehhār-ı kerem-dārı
- 19 Cenāb-ı Hāzret-i Yahyā Efendi şadr-ı ʿālī kim
Olupdur sāz-kār-ı şerʿ ü hikmet kār-ı girdārı
- 20 O zulmet-süz-ı zulm ü meclis-efrüz-ı ʿadālet kim
Olupdur zātı şemʿ -i bezm-i iķbāl ü nıķū-kārı
- 21 Olup bir bende-i maķbül-i iķbāl āstānından
Hārīm-i dergehinde nev-bahār olmış perestārı
- 22 Yolundan geldi şadr-ı ʿizzet ü iķbāle haķķā kim
Görindi devlet istiķbālinüñ zātında āşārı
- 23 Dem-ā-dem kār-ı kilik-i müşkilāt-ı halkı hāl itmek
N’ola ressam-ı naķş-ı maʿdelet eylerse halkārı
- 24 Perişān dilleri defter idüp cemʿ eyledi yazdı
Olup el kātibi destindeki kilik-i güher-bārı
- 25 Aşılmış tāk-ı kaşr-ı kadrüñe bir [çarħ-ı] sâ atdür
İki topı olup mäh ile çarħuñ mihr-i nevvārı
- 26 Ayağı tozına yüz sürmek için çıkdı şehrinden
Güneşden mäh-ı gerdānuñ kızarsa n’ola ruşsārı
- 27 O mı bend ile itmiş ip terāzū zülf-i havrāyı
Każā kaşr-ı bülend-ķadirüñüñ olduķda miʿmārı
- 28 Şafaķ gül-gün eteklikdür senüñ’çün bezm-i ʿişretde
Każā bir kāse-bāz imiş güneşle çarħ-ı devvārı
- 29 Taşavvurdan ziyānitse n’ola devründe her cāhil
Fażilet ehlinüñ eyyām-ı ʿadlün rüz-ı bāzārı
- 30 Meger kim dest-i reddüñ kāse-i mähı şikest itdi
Güzler itmiş hilāli aña şunʿ -ı ķudret-i Bārı
- 31 Kılına degmedi devründe hergiz kimsenüñ kimse
Meger meclisde muṭrib eyleye taħrik evtārı

- 32 Perîşân itmeye gül hırmeninde tûde-i kâhı
Eger bād-ı hâzânı olsa emrûnle nîgeh-dârı
- 33 Felek pâyında bâz-ı kıadrûnûñ jeng-i müdevverdür
İçinde mühre-i gerdânı olmış mihr-i envârı
- 34 ‘ Aceb mi söz yiri kıalmasa a‘ dâya kıaşîdemde
Miyân-ı nazmuma tarı eyledüm bu şî‘ r-i pür-kârı
- [106b]
- 35 O yârûñ tîr-i tîz-i ğamze-i hûn-rîz-i hûn-ıñ-ârı
Geçer cân naıdıne yabana atsa tîr-i bâzârı
- 36 ‘ İzârûndan haı-ı müşğînüñe varmak diler ğöñlüm
Ġüneşden ğölgeye ammâ iletmez zülfûññ mârı
- 37 Ayağûñ toprağı ‘ aşkıñ ğamı kıadd-i ser-efrâzûñ
Ġözümñ nûrı ğöñlümñ sürürı ‘ ömrümñ varı
- 38 Sefîd ü zerd ü ğül-ğün penbelerle cism-i pür-dâğum
Belâ ğülzâr ıdur kım vardur[ur] her ğüne azhârı
- 39 Beni ğeh ğül yüzüñ ğâhî dehânuñ ğoncesi egler
Hezâr-endîşedür dîvâne-i ‘ aşkıñ dil-i zârı
- 40 Dirîğâ kıâ‘ r u baır-i vaşfuña fıkr-i ‘ amık irmez
İder îğrâı egerçi şâ‘ irûñ taı‘ -ı sıhîrkârı
- 41 Taıup fıkre ‘ aceb mi hâme ğibi ser-fürü itsem
Benüm deryâ-yı nazmuñ şımdı ğavvâş-ı nığün-sârı
- 42 Bisâtın hırdeciler kıaldururlar şımdıden soıra
Çün itdi kılk-i pâkıüm şafhâ-i nazma ğüher-bârı
- 43 Şafâdan yok eşer şol mühresüz kıâğıd ğibi dilde
Murâdı ğibi düşmezse ‘ aceb mi naış-ı ğüftârı
- 44 Rıyâzî ırdı söz encâma şıdıı ile du‘ â eyle
Budur ayîn-i meddâhı budur resm-i şenâ-kârı
- 45 Hemîşe ‘ adlın îzhâr eyleyüp nev-rüz sultânı
Şu ğibi mıket-i ğülzâra hıkmin eyleye cârı

46 İdüp āsūde ḥalk-ı ‘ālem-i eyyām-ı ‘adlinde
Vücūd-ı pākinūñ luḡf-ı Ḥudā olsun niḡeh-dārı

-146-²⁹²

[Kāşide-i Gelibolulu Muştafā ‘Ālī]²⁹³

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Āyet-i raḡmeti naḡş itmeḡe ḡattāt-ı ezel
Şubḡ-dem ḡavs-i ḡuzah ḡekdi muraşşa‘ cedvel
- 2 Başıladı ḡeldi ḡazān mevsiminūñ bārānı
Ṭopraḡı ḡāliye misk itmek iḡün eyledi ḡal
- 3 Ṭurmadı ḡible yeli esdi ṫalazlandı hevā
Şanasın Ka‘ be ṫarīḡında ḡaṫar oldı cemel
- [107a]
- 4 Sım ü zer ḡıştā dönüp berf ile evrāk-ı ḡazān
Ḳaşr-ı Şeddāda bıraḡdurdı şitā yine temel
- 5 Ḥāmeveş ḡördi aḡaçlar ḡaralar ḡış faşlın
Ḳeldi berf anı beyāz itdi ḡomadı mücmel

²⁹² Aksoyak, a.g.e., s. 304.

²⁹³ 146/ 3a ṫalazlandı: bulutlandı

6b şimdi hele ḡaḡbe felek gibi: ḡaḡbe felek gibi hele şimdi

10b ḡayyāt-ı ḡazā: ḡayyāt-ı şitā

16a doker mi: düneri

16b cūd-ı keremi: cūd u himem

17b şānı: zātı

18a mu‘ allā ki: mu‘ allādur

19a şöyle: böyle

20a ḡerdūnuñ: devrānuñ

20b berf ile: berfden

22b yüz şuyını dökdi yire: dökdi yire yüz şuyını

23a vīrānumda: vīrānumdan

24b mā: āb

28a eyle: olsa

29b cānibe: sāḡile

30a seyl gibi: seng ile

31a yaşuñı: başuñı

32a tā ki: ḡāki

33a maḡdūmlara: maḡdūmlaruñ

34a zevāl irmeye: ḡazān olmaya

Dīvān’daki 4. beyit mecmūada yoktur.

- 6 Dāmenin kıldı ser-ā-pā gül ile ālūde
Görmedük şimdi hele қаһbe felek gibi çepel
- 7 El şanur berk-i çenārı götürür topraқdan
Mürşid-i hākden ammā ki nesīm almada el
- 8 Berfüñ üstine yağarken қатарāt-ı bārān
Oldı arzla semā bir kuvvet-i pür-şehd ü ‘asel
- 9 Қарlar yağdı şanur hақ veli berd-i ‘acūz
Şaқalın yolmadadur Zāl-i sipihrūñ tel tel
- 10 Berf ile atlas-ı çarhı oldı fetilī cāme
Dökdi hayyāt-ı қазā rişte-i bārānı tegel
- 11 Ğarқа-i baһr-i hayālāta bu mevsimde olur
Zevraқ-ı bāde-nemek-dān şarāb-ı şandal
- 12 Қа‘r-ı deryādaki mähilere baқsañ meşelā
Saṭr-ı ebyāta döner her birisi baһr-i remel
- 13 Başladı vaşf-ı Hūdāvendümi taһrīre nesīm
Baһr emvācı şanur bilmeyen anı evvel
- 14 Kimdür ol rābıta-i şafha-i ‘irfān-ı kemāl
Kimdür ol vāsıta-i re’fet-i şāh-ı a‘del
- 15 Tālī‘-i sa‘d-ı zamān Sa‘dī-i Sa‘dī-‘unvān
H‘āce-i şāh-ı cihān ekmel-i cem‘-i kümmel
- 16 Yem-i luṭfi döker mi dökdi revān murğına yem
Baһr-i cūd u himem didi ‘aṭāsına sebel
- 17 ‘İlm ile zātı cemī‘-i ‘ulemādan a‘lem
Fażl ile şānı gürūh-ı fuželādan efḍal
- 18 Himmeti şöyle mu‘allā ki aña nisbetle
Deşt ü hāmūna döner қulle-i ‘ulyā-yı cebel
- 19 Şöyle ‘ālī-nazarūñ devleti devrinde neden
Cāy-ı ‘Ālī ola her yirde maқām-ı esfel

- 20 Hüner ehlin göricek gözleri yok gerdünüñ
Berf ile Zâl-i sipihrüñ gözine indi sebel
- [107b]
- 21 Dürr-i maqşûdı kenâr itmege imkân olsa
Virmedin ğarğa beden fülkini gird-âb-ı ecel
- 22 Mevc-i deryâ gibi nazm itsem olur bahrı kaşır
Şu kadar yüz şuyımı dökdi yire tül-i emel
- 23 Çün suhan genci görindi dil-i vîrânumda
Künc-i ğam mesken olursa baña va'llâhi muhal
- 24 Göremez 'ayn-ı 'adû kevşer-i nazmumda keder
Ğayruñ eş'arı eger mâ ise de müsta' mel
- 25 Sözlerüm şöhre-i şehre oldu velî ben kem-baht
Hünerüm devr-i kamer şâhibi ben devr-i Zuhal
- 26 Bezl iderdi dehenüm micmeri 'ıtr-ı suhanı
Rûzgâruñ eger olmasa dimâğı muhtel
- 27 Serverâ nüsha-i 'irfânımı çignetdi felek
Dest-gîr olmaz iseñ kaldum ayağda erzel
- 28 Ber-murâd eyle kuluñ kimse saña lâ diyemez
Belki sâ'il diye *lâ-yüs 'elü 'ammâ yef' al²⁹⁴*
- 29 Aç dehânuñ şadefin söz güherin bezl eyle
Ğapudân eyle Ğapuñdan beni bir cânibe şal
- 30 Kılmasun derdüñ eli kanımı seyl gibi revân
Mâ-cerâm eyleme her yirde benüm Ğarb-ı meşel
- 31 Hâli tafşil iderek yaşuñı taqlil itdün
Epsem ey dîde sözüñ zübdesi *mâ-ğalle ve del²⁹⁵*
- 32 Sîm-i ham eyleye tâ ki nitekim faşl-ı şitâ
Ğala bî-rağbet ola cevher-i iksîr-i 'amel

²⁹⁴ *Lâ-yüs 'elü 'ammâ yef' alü ve hümm yüs 'elüne*: “Allah, yaptığundan sorumlu tutulmaz; onlar ise sorguya çekileceklerdir.” (Enbiya, 21/23).

²⁹⁵ *Mâ-ğalle ve del*: Söz kısa; ancak delaleti çok olmalı (Aksoyak, a.g.e., s. 306).

- 33 Kurretü'l-‘ayni olan hazret-i maḥdūmlaruñ
Egri baḳmaya felek niteki çeşm-i aḥvel
- 34 Yaz u kış rif’ati naḥlına zevāl irmeye hıç
Mīvesin cāh [u] celāl ide Ḥudā ‘azze ve cel

-147-²⁹⁶

[Kaşide-i Nef’î]²⁹⁷

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Giriş-i ḡonce-i maḳşūdumu çarḥ itmedi ḥal
Peñçe-i mihr-i cihān-tābı meger oldı eşel
- 2 Esmedi bād-ı himem toḡmadı ḥürşid-i kerem
Kaldı pejmürde vü efsürde gülistān-ı emel
- 3 Rūzgār itdi hebā berk-i hevā vü hevesi
Gülbün-i gülşen-i iḳbāle daḥı irmeden el
- [108a]
- 4 ‘Āleme cām-ı şafā şunduḡı dem baña felek
Bir ḳadeḡ şunmadı kim virmeye biñ dürlü kesel
- 5 El şafā cāmını aldıḳça ele reşk ile ben
Ḥün-ı dil nüş iderin bāde-i gül-gūna bedel
- 6 Dilde bünyād-ı serā-yı ḡam u ḡuşşa muḥkem
Kalmadı kāḥ-ı şafādan meger āşār-ı ḫalel
- 7 Benüm ol zār u perākende-dil ü tab‘ u dimāḡ
Ki felek eyledi aḥvālümü bir bir muḫtel

²⁹⁶ Akkuş, a.g.e., s. 391.

²⁹⁷ 147/ 11a diyü gözüm peyk-i hevā vü: menzil-i maḳşūda diyü peyk-i
15a devrān: gerdān
20b bir: ol
22b anı: ol an / ol an: anı
31b görmemişdü: görmemişdür
33a felek: melek
37a vaşfuñda: medḥüñde
39a ideyin: ideyüm
40b şunsa: şuna
44a nazmum: nermüm
50b küşel: kütel
51a mezid: bülend

- 8 Hâtırım şâh-süvārân-ı ğama cevlāngeh
Meşrebüm turfa-ġazālân-ı belāya münhel
- 9 Katre-i eşküm ile rüy-ı zemîn tâze vü ter
Düde-i āhum ile çeşm-i kevākib ekhel
- 10 Görmesin diyü gözüm rüy-ı ‘arūs-ı bahtı
Çeker āhum felege perde-i müşġîn-i hacel
- 11 İrmesin diyü gözüm peyk-i hevā vü heves
Ser-te-ser eşküm ider ‘arşa-i dünyâyı daħal
- 12 Kevkeb-i tâli’imüñ yoġ baña ħüsn-i nazarı
Ĥışm ile şöyle baġar kim ider ızhâr-ı ħıvel
- 13 Ka‘ r-ı târîk-çeh-i ğamda beni yâ göremez
Dide-i baht-ı siyeh-kâruma yâ indi sebel
- 14 Bilemem ben de sitâremde nedür bu kevkeb
Reşk iderler aña te’şirde Mirrîĥ u Zuħal
- 15 Nice yıl ‘aksine dönse yine çarĥ-ı devrân
Olmaya rişte-i dilden girih-i ğam münħal
- 16 Bu belâ ile ki tâġat ħomamışdur dilde
Bu felâketle ki ‘âlemde benüm çarb-ı meşel
- 17 Yine ħâtırdâ tesellî bulmur baġdukça
Görinür dilde bu ma‘nâ-yı laġif ü mücmel
- 18 Nice bir kevkeb-i baht ile bu baġş ü ğavġâ
Nice bir tâli‘-i bed-ahd ile bî-hüde cedel
- 19 Dâġ-ı ħirmân ile sînem pür olursa yiridür
Tîġ-ı bîdâd çeküp ğam beni öldürse maħal
- 20 N’içün ol fâzıl-ı devrâna varup arz itmey
K’ide bir luġf ile biñ müşkilümi bir dem ħal
- 21 Ol ki aġkâm-ı ħaderden ne olursa zâhir
Naġşı mir’ât-ı zâmîrinde görünür evvel

- 22 Ol ki eṭvār-ı felekden ne görürse münker
Döndürür ‘ aksine anı kıomaz ol an mühmel
- [108b]
- 23 Müftî-i maşrıķ u mağrib ki kıavî olmadadur
İctihâdiyle anuñ şer‘ -i nebiyy-i Mürsel
- 24 Muķtedâ-yı ‘ ulemâ server-i ĥayl-i fuḍalâ
Mültecâ-yı vüzerâ dâver-i dîn faħr-i milel
- 25 Ĥâkim-i maħkeme-pîrâ-yı şerî‘ at ki bulur
Her dem emriyle miyân-ı ĥaķ u bâṭıl fayşal
- 26 Nev-bahâr-ı çemen-i bâğ-ı ‘ adâlet k’olımaz
Devr-i ‘ adlinde güşâde gül-i bostân-ı ĥiyel
- 27 İ‘ tidâl istese ger ‘ adli umûr-ı dehre
Viremez bâd-ı ĥazân revnaķ-ı gülzâra ĥalel
- 28 Ĥükmi bir mertebe cârî ki eger emr itse
Şöyle râm itmiş aña ‘ âlemi Ĥallâķ-ı ezel
- 29 Çıķa deryâ ser-i kuhsâra ĥılâf-ı mu‘ tâd
Ser-fürü eyleye ġavvâş gibi baħre cebel
- 30 Serverâ nâmverâ fâzıl-ı ferħunde-dilâ
Ey ĥudâvend-i fuħûl-i ‘ ulemâ-yı kümmel
- 31 Sensin ol fâzıl-i bî-mişl ü mu‘ âdil ki felek
Görmemişdi daĥı devr edeli senden efḍal
- 32 Mantıķuñ yine beyân itmege kıâdirdür anı
Ėitse maħv olsa eger kıâ‘ ide-i naħv ü ‘ ilel
- 33 Kıadrüñ ol mertebe kim maş‘ ad-ı i‘ lâ-yı felek
Ṭâ‘ir-i devletüñe mehbiṭ-i dün u esfel
- 34 Luṭfuñ ol mertebe kim kârgel-i ‘ âlemde
Kıomadı ‘ illet ü esbâba yeriyile medħal
- 35 Yitirürdi yolını şubħa çıkınca ĥürşid
Yaķmasa bedraķa-i re‘y-i münîrüñ meş‘ al

- 36 Dūd-ı āh eyler idi āyīne-i çarhı siyāh
Pertev-i ma' deletüñ urmasa aña şaykal
- 37 Haşre dek hāmemi vaşfuñda iderdüm cārī
Sedd-i reh olmasa ger nükte-i *mā kall ü dell*²⁹⁸
- 38 Benüm ol Nef'ī-i efkende ki şimdi itdüm
Hāk-i dergāhuña yüz sürmegi ' aqşā-yı emel
- 39 Nice taqrīr ideyin hālümü sulţānuma kim
Ġam-ı māżiyi kıomaz dilde ġam-ı müstaġbel
- [109a]
- 40 Çekmezin sāġar-ı bezm-i keremüñden elümi
Bir ayak şunsa meger sāķī-i şahbā-yı ecel
- 41 Kullaruñla oturup hidmetüñ itsek dirler
*Celesü hayre celisin 'amilü hayre 'amel*²⁹⁹
- 42 Yazılan sīnede ihlāş-ı 'ubūdiyyetdür
Dāġlar noġtaları şerhalarumdur cedvel
- 43 Yaraşur sem' -i şerīfūñde dür-i ġüftārum
Nitekim ġüşe-i ġüş-ı ġüle dürdāne-i ũall
- 44 Lafz-ı rengīn-i muşaffā vü edā-yı nazmum
Giydirür şāhid-i ma' nāya libās-ı muġmel
- 45 Her ne gevher ki çıkarsam şadef-i dilden ider
Bikr-i fikr-i şu' arā ġüy-ı girībān-ı ġulel
- 46 Līk ġur-ı mühre kıadar kıymetini bilmezler
Bir bölük bī-ġired ü mā-şadaķ-ı *belhüm eğall*³⁰⁰
- 47 Demidür şıdķ u şafā ile du' ā eyleyelüm
Tā kıabül ide anı ġāzret-i Hāk 'azze ve cell
- 48 Nitekim her ser-i sāl irişe rüz-ı nevrüz
Cilvegāhın ide ġürşid-i felek burc-ı ġamel

²⁹⁸ *Mā-kalle ve del*: Söz kısa; ancak delaleti çok olmalı (Akkuş, a.g.e., s. 379).

²⁹⁹ *Celesü hayre celisin 'amilü hayre 'amel*: İyi bir şey için toplanıp ġüzel bir karar verdiler (Akkuş, a.g.e., s. 379).

³⁰⁰ *Bel hüm eğallü*: "Belki onlar daha aşāġıdır." (A' rāf, 71/179).

- 49 Gice gündüz nitekim ola tedâhülde müdâm
Eşheb-i rûz ide edhem-i şâmı ercel
- 50 Râ'iz-i bahtuñ olup raşş-ı murâd üzre süvâr
Eşheb ü edhem-i rûz u şeb ola aña küşel
- 51 Hâyme-i kadrüñi gerdün gibi Hâkķ ide mezîd
Ola zımnında hep encüm gibi erbâb-ı düvel

-148.³⁰¹

[Kaşide-i Veysi]³⁰²

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 İktizâ itmiş idi haķ bu ki esbâb-ı ' ilel
Bir iki gün ola aḫvâl-i münâşib muḫtell
- 2 Felek-i ser-keşe irḫa-yi ' inân itmiş idi
Râyiz ' arşa-i lâ yesel ' ammâ yef' al
- 3 Rûzgâr itmemiş idi nice Ebû-cehilleri
Hâkim-i maḫkeme-i şer' -i nebiyyü'l-Mürsel
- 4 Rûz-nâme sebab-i zâbṭ iken olmışdı hemân
Hük-m-i taķvîm güzeşte gibi mensûḫ-ı ' amel
- 5 Bî-sebeb ' azl ile dem-beste idi ḫâṭırlar
Girih-i rişte-i cân olmuş idi ' uķde-i ḫal
- [109b]
- 6 ' Ālim ü cāhili bir görmese bārī dir idüm
Merdüm-i dāide-i bed-bīn sipihr-i aḫvel
- 7 Bir idi zā'iķa-i dehr-i denī-perverde
Lezzet-i sükker ile tu' m-ı nebât-ı ḫanṭal

³⁰¹ Toska, a.g.e., s. 114.

³⁰² 148/ 3a itmemiş: itmese

11b manzûme-i āyât-ı: mantūķa-i erbâb-ı

19b pirâmen: pirâhen / zelel: zulell

20b hemyân-ı ḫıyel: enbân-ı ḫayl

22a eşeri: eşerüñ

34b elem: belâ

36a yem-i iḫsân eyle: ni' amuñ it yiridür

39a Nazm ile şic' r demek olur imiş çün: Nazm-ı a' dāya şic' r dinmek olurmuş

45b ezel: cihân

- 8 ‘İlmini ba’ iş-i mañşib bilene dirler idi
‘İlmüni n’eyleyeyüm olmayıcağ sende ‘amel
- 9 Her tarafından bozulup perde-i kânün-ı şer‘
Hâşılı gelmese idi kâ‘ ide-i dāine h̄alel
- 10 Şadme-i şarşar-ı eyyām-ı havādışle dahı
Olmadın devha-ı bostān-ı şer‘ -i müste’şal
- 11 Ya‘ nī dest-i felek-i süfle-nevāz eylemedin
Maḥv-ı manzūme-i āyāt-ı kelām münzel
- 12 İtdi işlāḥ-ı rüsüm-ı nasak nüşha-i dīn
Kalem-i nādire perdāz-ı hūdāvend-i ecel
- 13 Kurretü’l-‘ ayn-ı kerem vāsıttü’l-‘ ıkd-ı kirām
Dürretü’t-tāc-ı muḥavvel ‘ulemā-yı kümel
- 14 Seyf-i meslül-ı şer‘ -i ḥazret-i Molla-zāde
Ki zamānında bulur ḥaḳla bāṭıl fayşal
- 15 Eylemiş zāt-ı şerīfin kalem-ı şun‘ -ı Hūdā
Aḥiren nüşha-i dībāce-i aḳl-ı evvel
- 16 Gerdān-ı şāhid-i iḳbāline olsa yaraşur
Keh-keşān silsile-i zer meh-i nev zer-heykel
- 17 Rūy-ı mālīde-i ḥāk-i deri olursa eger
Pertev-i sa‘ d şala çehre-i menḥus-ı zuḥāl
- 18 Eyledi nüşha-i tedbīrini veffāk-ı felek
Şāhid-i saltānata ḥırz-ı girībān-ı ḥalel
- 19 Kūṭb-ı şābit-ḳadem-i dāyire-i rāy-ı şavāb
Pāy-ı lağzīde-i pirāmen-i aḥkām-ı zelel
- 20 Şöyle ḥıfz eyledi āfākı tılsım-ı rāyı
Devr-i ‘adlinde açılmaz ser-i hemyān-ı ḥıyel
- 21 Bāreka’llāh zihī kevkebe-i devlet kim
Oldı pīrāye-i ‘unvān-ı menāşīr-i düvel

- 22 Hâk budur nükte-i iklâm-i bedî' ü'l-eşeri
Oldı revnağ-şiken-i fazl-ı esâtin-i evvel
- 23 Görelî künküre-i kaçır-ı mu' allâñı şafağ
Çehre-i çarha çeker burça' -i gül-gün hacel
- [110a]
- 24 Āsmān mertebe şadrā meh-i ' ālī-ķadrā
Ey hūdāvend-i zūhal-pāye-i hūrşīd-maħal
- 25 Vaķtidür mişķale-i kilk-i güher-bāruñla
Bula āyīne-i jeng-āver-i hātır şayķal
- 26 Demidür maħkeme-i hāme-i müşğīnūñ ile
Ola ebķār-ı şebistān-ı me' ānī-ekħal
- 27 Feyz-baħş olsa seħāb-ı keremūñ āfāķa
Pür-cevāhir ola dāmān-ı demin ceyb-i cebel
- 28 Ğarazum zātuñı tafđıldür itsem ne ' aceb
Şi' rümūñ ķāfiyesin şīģa-ı bāb-ı ef' al
- 29 Şāhid-i medhūñe bir ħil' at-ı ğarrādur bu
Yaraşur aña miyān-bend ola bir hūb ğazel
- 30 Nuķre-i eşķümi itdüm ŧabaķ-ı dīdede ħal
Şafħa-i derd ü ğama çekmege sīmīn cedvel
- 31 Dökülürdi güher-i eşķüm ayağuñ tozına
Ķonmadın ğüşe-i tāc-ı güle dürdāne-i zell
- 32 Kāse-i āb-ı ħayāt-ı lebūñi nūş ideli
Ser-gerān eyleyemez sākī-i şahbā-yı ecel
- 33 Āb-ı luŧfuñ baña şun kim ŧutuşup yandı yürek
Cām-ı la' lūñ baña vir kim beni öldürdi kesel
- 34 Unudup gitme ķapūñ bekleyen üftādeleri
Bizi ser-geşte-i şahrā-yı elem eyleme gel
- 35 Çıķamam çāh-ı belādan ķalırum alçaķda
Baña virmezse eger şāhid-i iķbālūñ el

- 36 Veysi-i hasteyi ğarķ-ı yem-i ihsān eyle
Yiter itdūñ anı pā-der-gil-i ümmid [ü] emel
- 37 Benüm ol bende-i hāliş ki qabül eylemeye
Naqđ-i ihlāş-ı ‘ubūdiyyet-i tamġā-yı ğul
- 38 Bā‘ iş-i nāle baña lezzet-i nazm olduğına
Şāhid-i hāl yiter nāle-i zembūr-ı ‘asel
- 39 Nazm ile şı‘r dimek olur imiş çün tūtalum
Qaçan olur benüm eş‘ār-ı dil-ārāma bedel
- 40 Bir midür ikisi de şıre-i engür iken
Neşve-i bāde-i ğül-ġün ile keyfiyyet-i hāl
- [110b]
- 41 Bir içim şu bulamam ben tūtalum meşrebi
Eylemiş tūrfa ġazālān-ı ma‘ānī menhel
- 42 Bir fitilüm yoġ iken qulbe-i aġzānumda
Yaqarın her gice bārū-yı sipihre meş‘al
- 43 Seng-i ġam seyl-i elemden baña hemvāre olur
Pāy-ı tedbīr-i şikeste reh-i iqbāl ü hāl
- 44 Tā ki evrāķ-ı sipihre vire tertīb-i nizām
H‘āce-i mes‘ele-āmūz-ı debistān-ı ezel
- 45 Nāmeñi rābıta-i nüşa-i iqbāl itsün
Qalem-i luţf-ı ġudāvend-i ezel ‘izz ü cell

-149.³⁰³[Kaşîde-i Makâlî]³⁰⁴

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Bir şeb ki alup destüme elmâs-ı tefekkür
Ol dem çıkarup baħr-i suħanda niçe biñ dür
- 2 Dür her biri ammâ niçe dür gevher-i şeb-tâb
Lâyîk ki bu gevherden ola gûş-ı cihân pür
- 3 Yağdum o gice şubħa degin revġan-ı fikret
İtdüm niçe bi-hüde ħayâlât taşavvur
- 4 Geh tâli^c -i naħsıyla idüp ceng ü cidâli
Geh çarħa ħidivâne çeküp tiġ -ı tehevür
- 5 Cân olmuş idi sâkin-i ^c uzlet-gede-i ġam
Dil kılmış idi ġarġa-i deryâ-yı teħayyür
- 6 Nâ-gâh görüp pîr-i ħired didi bu ħâlî
Ey baħr-i suħan sende nedür bunca taġayyür
- 7 Didüm elem-i ħahr ile âzürde-i dehrem
Didi yürî bir devlet işigine yüzüñ sür
- 8 Didüm ħanı bir devlet işigi ki varup ben
Yüz şevġ ile mâlide idem rüy-ı tefâħur
- 9 Didi der-i şadru'l-^c ulemâ Ĥ[~]âce Efendi
Ĥâk-i deri olmaġa çeker çarħ taħassür

³⁰³ Fatih Kalyoncu, **Alaşehirli Makâlî Mustafa Bey ve Mecmûalardaki Bazı Şiirleri**, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 9, Sayı: 2, Manisa, 2011, s. 313.

³⁰⁴ 149/ 2b cihân: cân

4a naħsıyla: naħsumla

6b ey baħr-i suħan: k^cey bîkr-suħan

7a ħahr: faħr

9b Ĥâk-i deri: Kim çâkeri

16b Dergâh-ı Ĥaħġa ya^c nî ki şıdġla: Yüz şevġ ile dergâh-ı Ĥaħġa toġrı

17b cilve-i: ħaħġ-i

18b ol bâbda maħlûbuna: maħlûbuna ol mâ^cide irgür

Mecmûadaki 5, 11, 12 ve 13. beyitler makalede yoktur.

Makaledeki 9, 11 ve 12. beyitler mecmûada yoktur.

- 10 Bir merd-i fakîr olsa der-i luţfuna mensûb
Elbette ider kıadr ile eflâke taşaddur
- 11 Erbâb-ı sa‘ âdet ki ider devlet ile fahr
Lâyık bu ki devlet ide anuñ ile tefahhur
- [111a]
- 12 Vaşf-ı kef-i dür-pâşla kâm-ı bah[i]r-i telh
Hakşuz gelür erbâb-ı mezâka bilirüz merd
- 13 Âzâde olup olsa dahı başına sultân
Bulmaz kıulı olmak şerefi mertebesin ğur
- 14 Nazmuñ güheri buldı Maķâlî çü maķâmın
Şimden girü ‘ âlemde suĥan defterini dür
- 15 Maţlûb-ı müyesser demidür başla du‘ âya
Dergâh-ı Hakkıa ya‘ nî ki şıdķla yüzüñ sür
- 16 Tâ encüm ile zeyn ola her şeb tutuķ-ı çarĥ
Altında kıala cilve ‘ arûsâne meh ü ğür
- 17 Bâb-ı keremuñ ĥaşre deġin olsa güşâde
Her tâlîbi ol bâbda maţlûbuna irgür

-150-³⁰⁵[Kâşîde-i Makâlî]³⁰⁶

.-.- / ...- / .-. / ...-

- 1 Meger ki bir gice bu nüh-serâçe-i muzlem
Çü çeşm-i mür ‘aceb teng ü târ idi ‘âlem
- 2 Söyünmiş idi o dem tünd-bād-ı âhumdan
Çerâğ-ı mâh-ı şeb-efrüz-ı mihr-i âlem hem
- 3 Meger ki baht-ı siyâhum idi benüm ol şeb
Ki tîre kılmaya kaç‘ â seherden urmaya dem
- 4 Neşât şâhına irişdi inhidâm ol şeb
Virüp harâba şafâ kişverin sipâh-ı haşem
- 5 tütalum ki Bîjenvâr
Halâşa çâremi fikr ide kânî bir Rüstem
- 6 Tolaşdı gerden-i câna kemend-i bend-i belâ
Mişâl-i turre-i pür-pîç ü tâb u ham-der-ham

³⁰⁵ Kalyoncu, a.g.e., s. 309.³⁰⁶ 150/ 1b ‘âlem: muhkem

3b kılmaya: nâle vü

4a irişdi: irmişdi

4b şafâ: gönül

4b haşem: sitem

11a söylerken: şeklinde

12a taht-ı revân: çeşm ile

12b sitân-ı ‘acem: sitâre-haşem

15a dur: durur

16b nazm: şehir

17a ‘aşrda için: ‘arşada evvel

17b devrde çün: dü yerde hem

18b faqr ile fâka bu güne: keşret-i faqr u bu ne

19a baña ne ğam: ne ğam baña

24a meydân ‘alem-i fazl-ı hüner: meydân-ı kişver-i ma‘nâ

29b Kifâyet itmeye kân-ı hâşıldur yem: Kifâyet itmeye maşşül-ı kân-ı hâşıl-ı yem / Mısraın vezni aksamaktadır.

30a nice:bende / edâ: niçe

31b Zebân-ı nâtıka lâl-i lisân hâl-i ebkem: Bu i‘tizâr ile başdum çü râh-ı‘acze kadem

Makaledeki 23 ve 34. betiyler mecmûada yoktur. Mecmûadaki 5, 32 ve 33. beyitler makalede yoktur. Beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 7 Gözümde uçar idi murğ-ı h'ābı tutmağ için
Sirişk-i dāne idi dām-ı halka-i dīdem
- 8 Hālāşa çāre muhāl idi ya' nī her tarafum
İhāta itmiş idi şad-hezār mühlik gam
- 9 Bu ıztırāb ile nā-gāh gaflet aldı beni
Bir ān uyhu yüzün gördi dīde-i pür-nem
- [111b]
- 10 Uyandum el yüze sürdüm didüm bi-ḥamdi'llāh
Şeb āhır olmuş irişmiş şabāh -ı ferruḥ-dem
- 11 Bu zevk u şevk ile ol dem kaşīde söylerken
Dilüme geldi bu maṭla' metīn ü müstahkem
- 12 Sirişk-i taht-ı revān sīne ṭabl u āh u 'alem
Serīr-i 'aşka benüm ḥusrev-i sitān-ı 'Acem
- 13 Yiter bu penbe-i dāğum sifāl-i bāde ile
Başumda tāc-ı keyānī elümde sāgar-ı Cem
- 14 'Adū-yı bed-güher itmez egerçi kim yāver
Riyāz-ı ma' rifet içre nihāl-i bār-verüm
- 15 Şeh-i memālik-i nazmum zebān dur tīgum
Cihāna neşr ider aḥkāmumı devāt [u] kalem
- 16 Velī ne fā'ide bir zerre i' tibārum yok
Benüm güneş gibi nazm içre şöhre-i 'ālem
- 17 Benüm bu 'aşrda için rāfi' alev ey suḥan
Benüm bu devrde çün şā' iriyet ile 'alem
- 18 'Aceb zamāna getürdi beni bu devr-i felek
Bu güne faqr ile fāka bu güne kaḥt-ı kerem
- 19 Keş-ā-keş-i eleminden baña ne gam dehrüñ
Felāket ü siteminden ne guşsa vü ne elem
- 20 Kemāl-i luṭf ile ma' ruf bir efendüm var
Gedālara şeref-i iltifātı dāfi' -i gam

- 21 Olursa andan olur derdüme benüm dermân
İrerse andan irer zaḥmuma benüm merhem
- 22 Yegâne Ḥazret-i Ma' rûf Efendi kim oldu
Güzide-i ' ulemâ ḥ'âce-i vezîr-i a' zam
- 23 Odur o vâkıf-ı esrâr-nâme âlû-şayd
Odur o ' arif-i maẓmûn-ı nüṣṣa-i âdem
- 24 Odur o fâris-i meydân ' alem-i faẓl-ı hüner
Semend-i fikrete rākib elinde nîze kalem
- 25 Cenâb-ı ' âtıfetidir melâz-ı ehl-i hüner
Der-i sa' âdetidirşimdi mültecâ-yı ümem
- 26 Kelâm-ı pākine âlüfte kâmilân-ı ' Arab
Ḥadıṣ-ı luṭfuna âşüfte fâzılân-ı ' Acem
- [112a]
- 27 Tekellüm itse olur çehre-i emel ḥayrân
Tebessüm itse olur ḥâtır-ı tarab ḥurrem
- 28 Ḥiṭâb itse sipihre diye buyur *lebbeyk*³⁰⁷
Cemâda söylese şâdır ola şadâ-yı ne' am
- 29 Şehâda şöyledür açsa [ne] dem hızâne -i cüd
Kifâyet itmeye kân-ı ḥâşıldur yem
- 30 Maḳâli nice kemâhî edâ ide medḥüñ
Eyâ ḥamîde-ḥışâl u eyâ veliyy-i ni' am
- 31 Kalem-şikeste zebân u devât beste-dehân
Zebân-ı nâtıka lâli lisân ḥâl-i ebkem
- 32 Belâ-yı ' acz ile ölsem de kimse bakmaz hiç
Belâ budur yine dir her biri benüm ḥâtem
- 33 Du' â-yı ḥayr ile yekdür ki ol ḥâtem-i kelâm
Bu i' tizâr ile başdum çü-râh-ı ' acze ḳadem

³⁰⁷ *Lebbye Allahümme lebbye lâ-şerike leke lebbye inne'l-hamde ve'nni'mete leke ve'l-mülke lâ-şerike leke: "Allah'ım emret, emrine hazırım. Senin bir ortağın yoktur, emret. Kuşkusuz hamd ve nimet sana mahsustur. Mülkte senin bir ortağın yoktur"* (Buharî, Hac, 13; Müslim, Hac, 19; Ahmed b. Hanbel, 2/3, 41, 43). Yılmaz, a.g.e., s. 448.

34 Sarāy-ı ƣadrũñe dest-i ƣavādiş urmaya seng
Binā-yı ʿömrũñ ola üstüvār u müstaħkem

-151-³⁰⁸

[Kāşide-i Nevʿî]³⁰⁹

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Kılmaġa şāh-ı bahār emrini icrā sünbül
Şafħa-i gülşene çekdi yine tuġrā sünbül
- 2 Eline nīze alup başına geymiş miġfer
Kim ola şaf-şiken-i leşker-i sermā sünbül
- 3 Eylemiş kīsesini dest-i seġā ile nigün
Jālenũñ aƣçaların kılmaġa iʿ tā sünbül
- 4 Māʾi destār şarup başına yaƣmazdı buġūr
Gülsitān olmasa büt-ħāne vü Tersā sünbül
- 5 Nev-bahār oldu diyü ʿayş ider erbāb-ı çemen
Dikdi gül bezmine bir naġl-i dil-ārā sünbül
- 6 Bezm-i gülşende olur mıydı perişān-destār
Mest olup itmese ezhār ile ġavġā sünbül
- 7 Der-miyān itdi levendāne çeküp dāmenini
Şahn-ı gülzār ı gelüp kıldı temāşā sünbül
- 8 Şöyle pür eyledi bu sebze vü sünbül bāġı
Oldı şan berg-i çemen māhī vü deryā sünbül
- [112b]
- 9 Ebr-i nīsān-ı ʿaşısıyla ne ģikmetdür kim
Jālelerden bitürür lüʾlüʾ-i lālā sünbül
- 10 Kılmasa zīver eger māsīta-i iħsānı
Bulmaz idi bu ƣadar çehre-i zībā sünbül

³⁰⁸ Tanyeri vd., a.g.e., s. 95.

³⁰⁹ 151/ 8a eyledi bu: eylediler

12b güherā: güher-zā

13a nem-i: yem-i

14b olur: ola

17b eşfā: işġā

19a süsen: ģançer

Divān'daki 8, 18, 25 ve 26. beyit mecmûada yoktur.

- 11 Ya' nî Aḥmed Çelebî şems-i felek-rif at kim
Çemen-i ' izzetine ' ıkd-ı şüreyyâ sünbül
- 12 Sebzezâr-ı şeref ü kıadrine encüm jâle
Gülşen-i devletine ebr-i güherâ sünbül
- 13 Görinen ebr-i felek şanma nem-i cūdından
Bitürür şayf u şitâ gülşen-i ḥazrâ sünbül
- 14 Katre-i luḫfını bezl itse şehâb-ı ni' amı
Pür olur berg-i çemen yirine şahrâ sünbül
- 15 Varaḫ-ı sebz ile gülşende tutar çinî devât
Ġaraẓı bu ki ide vaşfuñı inşâ sünbül
- 16 Beñzedürdüm ten-i ḥoş-būyuña nâzükliğini
Çekse ger sencileyin kâmet-i bālâ sünbül
- 17 Lâleveş dâğ urına sūziş-i güftârundan
Bâğda bu ğazeli eylese eşfâ sünbül
- 18 Olmaz kâkül-i ḥoş-būyuña hem-tâ sünbül
Yunsa müşğ ile gül-âb ile ser-â-pâ sünbül
- 19 Müjenüñ öykünemez tığına kat' â süsen
Beñzemez zülf-i dil-âvîzüñe aşlâ sünbül
- 20 N'ola ser-sebz ola ger sâye-i zülfüñde ḥaṭuñ
Ḥüb olur perveriş-i ebr ile zîrâ sünbül
- 21 Eyleseñ bâğa gelüp mūy-i semen-būyuñı ' arz
Kızara şerm ile çün lâle-i ḥamrâ sünbül
- 22 Şevk ile sînesini itmez idi yir yir çâk
Olmasa bencileyin ' aşık-ı şeydâ sünbül
- 23 Yaraşur vaşf-ı ḥaṭ-ı ' arız-ı dil-cūyuñda
Bitüre gülşen-i tab' um nice ra' nâ sünbül
- 24 Götürülse n'ola baş üzre bu nazm-ı rengin
Eylese başlar üzre yiridür cā-sünbül
- 25 Ġayrılar vaşfuñı Nev' î gibi rengin idemez

[113a]

Ki bitürmez gül-i ter şüre vü hārā sünbül

- 26 Tā ki ser-sebz ola bu naḥl-i gülistān-ı vücūd
Ola bustān-ı cihāna çemen-ārā sünbül
- 27 Yaḳa düşmenlerüññ başına odlar lāle
Ser-i a^c dāña şala şūriş [ü] ğavġā sünbül

-152³¹⁰

[Ġazel-i Kāmī]

..- / ..- / ..-

- 1 Kişinüñ dil-ber ma^c kıl olsa
Durup oturmada maḳbül olsa
- 2 Eylese mihr ü vefā döne döne
Büseler arada mebzül olsa
- 3 Giceler şubḫa degin ^c aşık-tek
Kāküli boynuna maḳtül olsa
- 4 Ehl-i ḫāl olsa raḳībi yā ḫod
Ebleh ü aḫmaḳ olup gül olsa
- 5 N'eylesün ḫür ü perī vü melegi
Kāmīye olıcaġuz ol olsa

-153³¹¹

[Ġazel-i Ḳabūlī]³¹²

..- / ..- / ..- /.-

- 1 Vefā itmemekden cefā mı ġaraż
Bize yoḫsa maḫzā ezā mı ġaraż
- 2 İle luḫf idersüñ bize cevır ü nāz
Be hey zālīm ancaḳ baña mı ġaraż

³¹⁰ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

³¹¹ Mustafa Erdoğan, **Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitledir)**, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara, 2008, s. 617.

³¹² 153/ 5a it: kıl / cefā: ġaraż

Dîvân'daki 3 ve 4. beyitler mecmûada, mecmûadaki 3 ve 4. beyitler Dîvân'da yoktur.

- 3 Tarîk-i şalâhı elûnden koma
Harâbâtîlükden fenâ mı ğaraż
- 4 N'îçün zemm idersin be zâhid bizi
Nezâketümi yoĥsa ezâ mı ğaraż
- 5 Vefâ it didükçe cefâ eyledüñ
Ķabûlî kuluña revâ mı ğaraż
- 154-³¹³
[Ķazel-i Ķabûlî]³¹⁴
-.- / -.- / -.- / -.-
- 1 Ey gönül âvâresin pür-yâresin şad-pâresin
Derdi çok dil-ĥastesin dermâni yok bî-çâresin
- 2 Zevĥ odur yârüñ senüñle geh küse geh barışa
Nâz ide ol gelmeye sen varasın yalvarasın
- 3 Açmasun ol ğonceye râzuñ saña ol açılır
Sen nihân itseñ o gül ra' nâ bilür âvâresin
- [113b]
- 4 Renk-rü yoĥdur gül-i gülşende ruĥsârüñ gibi
Var mıdur görsün şabâ evrâĥ-ârâsın arasın
- 5 Müttehemdür kâkül-i dil-ber gönül almaĥ ile
Söyle dil-dâra Ķabûlî anı yusın tarasın

-155-³¹⁵
[Ķazel-i Ķabûlî]³¹⁶
-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey tıfl-ı sirişküm katı ĥalkırduña diñ diñ
Ķalvâ-yı leb-i dil-beri gördüñ yine diñ diñ
- 2 Bî-minnet olup ĥücreye gelsün dirisüñ yâr
'Anĥâ-şifat ol gezme ser-i küyını siñ siñ

³¹³ Erdoĥan, a.g.e., s. 691.

³¹⁴ 153/ 3b o gül ra' nâ: eger o gül

4a Renk-rü: Renklü rü

4b evrâĥ-ârâsın arasın: gülzârı varsun arasın

³¹⁵ Erdoĥan, a.g.e., s. 628.

³¹⁶ 155/ 3a uşûline sözin: uşûle sözini

5a ĥâlimüze: yaşumuza

Dîvân'daki 3. beyit mecmûada, mecmûadaki 2. beyit Dîvân'da yoktur.

- 3 Uydurmuş uşūline sözün sille-i üstād
Añduqca defūñ dağı öter qulağı çıñ çıñ
- 4 Siñ siñ siñilet seg gibi ağıyarı qapuñda
Feñ feñ ulusun ol köpege at taşu fiñ fiñ
- 5 Raħm eyler idi hālimūze yār Qabūlī
Ağıyar geçüp qarşumuza gülmese giñ giñ

-156-³¹⁷

[Ġazel-i Qabūlī]³¹⁸

--- / --- / --- / ---

- 1 Rişte-i nazmum bırağdı içine hākuñ igi
Görelüm bāzāra çıqsun her kişinūñ ipliği
- 2 Kirpiye döndürdi zaħm-ı tır-i ğamzeyle dili
Ol qaşı yānuñ birer gizlenmiş oğdur kirpigi
- 3 Ellerin gördüm niğāruñ dügmelerken cāmesin
Görinür el-ħağ gümüş barmağlarından iligi
- 4 Nesne taħşil idemez ‘ālemde kemlikden kişi
Añduran eylikdür eylik qoma elden eyliği
- 5 Būse isterse Qabūlī ğam degül eksüklidür
Bende-i küstāğdur çoğdur anuñ eksükligi

-157-³¹⁹

[Ġazel-i Qabūlī]³²⁰

-- / -- / -- / --

- 1 Gel nağ -ı maħabbetde şehā bir sen ü bir ben
Şaṭranc oyunun oynayalum māt ola düşmen
- 2 Ferzīn gibi kec-revlik iden şāha muqārin
Ṭoğrı yürüyen ruğ gibi ol bağar ırağdan
- 3 Bir lu^c b ile rūḥuñ alup açmaz qodı ol şāh
Dağı ne oyunlar geçer ey dil saña qatlan

³¹⁷ Erdoğān, a.g.e., s. 745.

³¹⁸ 156/ 4a idemez: eylemez
4b eylik: ādem

³¹⁹ Erdoğān, a.g.e., s. 681.

³²⁰ 157/ 3a Bir lu^c b ile rūḥuñ alup: Lu^c b ile ruḥuñ aluban

- 4 At esb-i murâduñ ruḥ-ı cānāneye karşı
 ˆ Ālemde piyāde yürime merd iseñ atlan

[114a]

- 5 Leclāc ise de lec iderüz naṭˆ -ı cihānda
 Nā-dāna Ḳabūlī yeñilür şanma bizi sen

-158-³²¹

[Ġazel-i Ḳabūlī]³²²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Belā şıdḳ ehline rüz-ı ezelden ola gelmişdür
 Gül-i ḥandān imiş peymāne ammā şola gelmişdür
- 2 Ḳatı güm-rāh idi şūfi tarīḳ-i ˆ aşka toḡrıldı
 Şıḡarsa vechi var zīrā şaḳalın yola gelmişdür
- 3 Şikār olmaz geçer ol şāh-bāz-ı evc-i ḥüsn ammā
 Niçe bāzūdan uçmışdur hezārān ḳola [gelmişdür]
- 4 Gelür seng-i nedāmet her kişinüñ başına ammā
 Gerek merd ü gerek zen itdüğini bula gelmişdür
- 5 Ne cevri var ise yārüñ Ḳabūlī çek efendüñdür
 Ġazab sulṭāna vü cevre taḥammül ola gelmişdür

-159-³²³

[Ġazel-i Ḳabūlī]³²⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Temāşā eyledüm ṭufān-ı Nūḥı dīde-i terde
 Muḥiṭ-i eşküme nisbet yedi deryā ḳalır yerde

³²¹ Erdoḡan, a.g.e., s. 589.

³²² 158/ 2a şūfi: zāhid

2b zīrā: şimdi

4a başına ammā: yolına āḥir

5b cevre taḥammül ola: şabr u taḥammül ḳula

Dīvān'daki 4. beyit mecmûada yoktur.

³²³ Erdoḡan, a.g.e., s. 698.

³²⁴ 159/ 2b ḥā'il: māniˆ

3b erdedür ya serde: serdedür ya erde

4a ey meh: ṭursun

5a müstaḡniyüm: müstaḡniyin / insāndan: ˆ ālemden

Dīvān'daki 4 ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

- 2 Niķāb-ı ebr-i zülfüñ māni^ç olmaz seyr-i dīdāra
Şu^ç ā^ç -ı mihr-i ^ç ālem-tāba ḥā^ç 'il olamaz perde
- 3 Çıkar tācı şeref isterseñ ey şūfi-i efsürde
Şeref ya erdedür ya serde [^ç izzet] yoķdur efserde
- 4 Kazıtma defter-i ḥüsnüñde ey meh-ḥaṭṭ-ı ruḥsāruñ
Bilürsin i^ç tibār olmaz eger ḥakk olsa defterde
- 5 Niyāzum Ḥaķķadur müstağniyüm efrād-ı insāndan
Kaḫūlī iḥtiyācum yoķ Ḥudādan ğayrı bir ferde

-160-³²⁵

[Ġazel-i Kaḫūlī]³²⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ^ç Aşķdur herkesde her kisvetde cevlān eyleyen
^ç Aşķdur mīri gedā mūrı Süleymān eyleyen
- 2 ^ç Aşķdur ḫalb-i ḫarāb-ı ^ç āşıkı ma^ç mūr iden
^ç Aşķdur ma^ç mūre-i dūnyāyı vīrān eyleyen
- 3 ^ç Aşķdur gāv-ı zemīni şevr-i devre cüft iden
^ç Aşķdur her şebde āşārın nümāyān eyleyen
- 4 ^ç Aşķdur her zerrede mihrin temāşā itdüren
^ç Aşķdur gerdāne-i gerdūnı gerdān eyleyen
- 5 ^ç Aşķdur eşküñ Kaḫūlī baḫr-i bī-pāyān iden
^ç Aşķdur bir ḫaṭre-i deryāyı ^ç ummān eyleyen

³²⁵ Erdoğan, a.g.e., s. 666.

³²⁶ 160/ 3b her şebde āşārın nümāyān eyleyen: gerdūne-i gerdūnı gerdān eyleyen

4a zerrede: zerrenüñ

4b gerdāne-i gerdūnı gerdān eyleyen: her şey 'de āşārın nümāyān eyleyen

5a eşküñ: yaşuñ

Dīvān'daki 4 ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

[114b]

-161-³²⁷[Ġazel-i Bâķi]³²⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yüzüñ şems-i duĥā rūz-ı vişālūñ ‘ıyd-ı Eđĥādūr
Cemālūñden müzeyyen her taraf ‘ālem temāşādūr
- 2 Haremden na‘ ra-i *lebbeyke lebbeyk*³²⁹ irdi eflāke
Ser-i kūyuñda güyā nāle-i ‘ uşşāķ-ı şeydādūr
- 3 Göñül ĥāk-i ĥarīm-i āstānuñ ārzū eyler
Derūn-ı dilde niyyet āb-ı Zemzemden muşaffādūr
- 4 Cenāb-ı Ĥazrete yüz tūt kim oldur kıble-i ‘ ārif
Sücūduñdan ġaraż zīrā rızā-yı Rabb-i a‘ lādūr
- 5 İrişsün Ka‘ be-i kūy-ı rızāña tek dil-i Bāķi
Ĥarīm-i ħurbında ħurbān ile irzādūr
- 6 Murāduñ Ĥān Murāduñ himmetinden kıl recā ey dil
Kim ol sulţān-ı şūret pādşāh-ı mülk-i ma‘ nādūr

³²⁷ Küçük, a.g.e., s. 140.

³²⁸ 161/ 5b ĥürmetüñ

³²⁹ *Lebbeyke Allahümme lebbeyke lâ-şerike leke lebbeyke inne'l-hamde ve'nni'mete leke ve'l-mülke lâ-şerike leke*: “Allah’ım emret, emrine hazırım. Senin bir ortağın yoktur, emret. Kuşkusuz hamd ve nimet sana mahsustur. Mülkte senin bir ortağın yoktur” (Buharî, Hac, 13; Müslim, Hac, 19; Ahmed b. Hanbel, 2/3, 41, 43). Yılmaz, a.g.e., s. 448.

-162.³³⁰[Kaşide-i Nev'î-zâde 'Atâyî]³³¹

..-- / ...- / ..-- / ..-

- 1 Şahn-ı gülzâra gelüp kondı yine şâh-ı bahâr
Haymesin eyledi çadır çiçeğinden ezhâr
- 2 Er yatağına döner püşteleri küh-sârûñ
Gaybdan lâle idüp şem' ini yir yir izhâr
- 3 Zıbağ-ı cüyü n'ola bâğda zerrîn olsa
Tarğ ider cevherini aña hâkîm-i küh-sâr
- 4 Gönceler ağız açar şanki piristü-beççe
Dâne-i jâle getürdükçe nesîm-i eşhâr
- 5 Ne jîve bardağıdur gönce-i pür-jâleyi gör
Bülbüle karşı nice 'işveler eyler her-bâr
- 6 Kaşre-i jâle nice dürr ü cevâhir şaçdı
Delicek duhter-i verdüñ kulağın süzen-i hâr

³³⁰ Karaköse, a.g.e., s. 309.

³³¹ 162/ 6a şaçdı: tağdı

7b Güşene koymasa şeb-nem-i hazîn bād-ı bahâr: Güher-i pendini bezl itmese ebr-i dür-bâr

8b bahâra: hevâya

10b çemenzâre: şahn-ı çemen

11b müdâm: müzâb

17a hîrâm: zılâl

17b ferhunde peyâm: rahşında cemâl

19b gülzâr: gül-nâr

22a bād-ı bahâr-ı 'adli: büy-ı bahâr-ı hulqı

23b halkıyla nesîm itse çemenzâre: luğfiyla çemenzâre nesîm itse

25a her kişünün şimdi hele: şimdi hele her kişünün

28b ura: ola

34a Dâverâ baħr-i kıfâr: Dâver-i baħr-i kefâ

35b terbiyet-i göncelere: göncelere terbiyet-i

38a baña [ki] düşkünüm: dil-i üftâdeye

43a Luğf-ı ihsânun umar eyle 'Atâyî kuluña: Feyz-i ihsân ile şad eyle 'Atâyî kuluñı

43b Reşha-i luğf ile kıl: İtsün âb-ı keremün

46a eyleyüp: eyleye

Mecmûadaki 13, 14 ve 41. beyitler Dîvân'da yoktur.

Dîvân'daki 38. beyitler mecmûada yoktur.

- 7 Bŭlbŭle yŭz yumaz idi gŭl-i ŧad-berg-i ħemen
Gŭŧene koy masa ŧeb-nem-i ħazĭn bād-ı bahār
- 8 Kāġıd uğurmasını oynadı gŭyā etfāl
Çıķdı bād ile bahāra yine berg-i ezhār
- 9 Jāle ŧehr-i ħemenŭñ olmasa lŭ' bet-bāzı
Tġ-ı sŭsende hŭner gŭsterŭp itmezdi ħarār
- 10 Gŭlŧene mā' il idŭp ŧab' umuzı bād-ı ŧabā
Gŭñlŭmŭz ŧehr-ı ħemenzāre aķıtdı enhār
- 11 Bezm-i ŧāhāne idŭp taġt-ı zŭmŭrrŭd ŭzre
İdelŭm la' l-i mŭdām ile ŧafā-yı gŭlzār
- [115a]
- 12 Kiŧiyi deyne koyar 'āmil-i faŧl-ı nev-rŭz
Cŭyı zencĭr ile gezdŭrse n'ola bād-ı bahār
- 13 Rŭz [u] ŧeb rind-i mey-āŧāma ber-ā-berdŭr hep
Demidŭr bāġda ' ayŧ eyleyeler leyl ŭ nehār
- 14 Hġalka-i bezm-i ŧafā dām-ı ħadeġ dāna velĭ
Yine mŭmkin degŭl itmek o hŭmā-ķadri ŧġkār
- 15 Zanbaķın gŭncesi yol gŭsterŭr engŭŧti ile
Demidŭr gelse eger gŭlŧene eŧrāf-ı diyār
- 16 Gŭzi yollarda yine muntazır ancaķ nergĭs
Seyr-i gŭlzāra gelŭr var ise ol faġr-ı kibār
- 17 Serv zĭbinde ħirām-ı ħemen-i dĭn ŭ dŭvel
Mihr-i ferġunde peyām-ı felek-i ' izz ŭ vekār
- 18 Āsmān-pāye Ġanĭ-zāde Efendi kim odur
Hġakim-i maġkeme-i ŧer' -i nebĭ-i muġtār
- 19 O ser-efrāz-ı efāzıl ki murād itse olur
Gŭnce sŭzende-ŧerer aġker-i kŭlġan gŭlzār
- 20 ŧab' -ı ħālāki nŭvāzende-i ķānŭn-ı hŭner
Zihn-i derrāki tġrāzende-i tġarz-ı eŧ'ār

- 21 ‘Adl ile velvele-endāz sipihr-i nüh-ṭāk
‘İlm ile nādine-perdāz fūnūn-ı āṣār
- 22 İrse baḥr-i çemene bād-ı bahār-ı ‘adli
Ser-be-ser ‘anber ola ḥāk-i ḥarīm-i gülzār
- 23 Naḥl-i ezhārı kıllur cūd u seḥāya nāyil
Büy-yı ḥalkıyla nesīm itse çemenzāre güzār
- 24 Kimsenüñ gönlüne devrinde toḫınmaz kimse
Şaḥn-ı gülşende meger göncelere bād-ı bahār
- 25 Diñlenür her kişinüñ şimdi hele feryadı
Meger efġān-ı ney [ü] zemzeme-i mūsikār
- 26 Ḥāmesi şem‘-i şebistān-ı fezā’ıldür kim
Kaṭ‘ olınduçca ider nūr-ı me‘ānī izḥār
- 27 Öñine gelse ḥicāb ile ayaġ üzre ṭurur
Nice da‘vā-yı fazilet iden ehl-i güftār
- 28 Āstānında gelüp ḥidmetin itmezse güneş
Ura her şa‘şa‘ası başına kızmış mismār
- 29 Oynar altun ile devrinde nihāl-i gülşen
Güli taḥrık kıllur şanma nesīm-i eşār
- [115b]
- 30 Maṭbaḥ-ı cūd u nevāline kifāyet itmez
Ser-be-ser toñşa eger memlaḥa mānend-i biḥār
- 31 Nem-i luṭfiyla eger kuvvet ü kudret bulsa
Kemerinden yapışup ḳaldura küh-sāra çenār
- 32 Nāmesi dil-ber-i müşġin-ḥaṭ u simin-perdür
Miski çep-rāst olur aña saṭūr-ı eş‘ar
- 33 Cān meşāmına virür vaşf-ı bahār irdükçe
Nefḥa-i şı‘ri ile ḥaḳ bu ki büy-yı ‘aṭṭār
- 34 Dāverā baḥr-i kıfār meḥter-i ‘ālī-ḳadrā
Ey güzīn-i ‘ulemā eşref-i eşrāf-ı kibār

- 35 Cümle erbâb-ı dile feyz-i nevâlûñ şâmil
Nitekim terbiyet-i goncelere ebr-i bahâr
- 36 Bir nâzar eyle bu nâ-çâre dağı sultânüm
Çalmışum bî-dil ü cân miñnete yok ĥadd ü şümâr
- 37 Gülşen-i luţfuña şeb-nem gibi düşdi göñlüm
Keremüñden n'ola alşañ ele mânend-i çenâr
- 38 Dest-gîr ol baña [ki] düşkünüm ayaklandur
Yiter ayakladılar cür' aveş erzâl-i diyâr
- 39 Ber-mûrad eylemege bendeñi himmet eyle
Hem-dem ü yârüñ ola himmet-i ĥayl-ı aĥyâr
- 40 Hiç yanußında benüm ile o ber-â-ber mi ola
Müdde' i eyler ise fazl u kemâlüm inkâr
- 41 Kıymetüm bildi gören âb-ı zülâl şî' rüm
Ki şuyundan bilinür kıymeti dürr-i şehvâr
- 42 Kõparup bâğ-ı suĥandan yine dervîşâne
Serverâ şundı bu gül-desteyi saña dil-i zâr
- 43 Luţf-ı iĥsânüñ umar eyle ' Aţâyî kuluña
İtsün âb-ı keremüñ dide-i baĥtın bîdâr
- 44 Tırralardur bu saţûr oldı kaşidem güyâ
Ĥarem-i vaşfuña bir şâhid-i şîrîn-güftâr
- 45 Şığmaya şafĥa-i evrâka kitâb-ı medĥüñ
Demidür aña du' âyı idelüm zîb-i kenâr
- 46 Tâ ki sultân-ı bahâr eyleyüp icrâ ĥükmin
Ġayret-i bâğ-ı cinân ola fezâ-yı gülzâr
- 47 ' Âleme şâmil olup bād-ı bahâr-ı ' adlüñ
İ' tidâl üzre kıla niteki eyyâm-ı bahâr
- [116a]
48 ' İlm ü fazlıyla olup mîr-i serîr-i ' irfân
Ĥaşre dek eylesin şadr-ı sa' âdetde çarâr

-163-³³²

[Kaşide-i Kadri]

.-. / ... / .-. / ..-

- 1 Pür itdi berf ile rüy-ı zemîni ser-tâ-pâ
‘ Aceb midür yüz ağardursa pādşâh-ı şitâ
- 2 Ağ aqçe kara gün için dūrür diyü gerdün
Dökerdi dirhem-i berfi qararduğınca hevâ
- 3 Būrehne olmuş iken gülşen erba‘in irişür
Çil-aqçe şaçmadan itdi cihâni ehl-i ğinâ
- 4 Dırahtler aġarup ħaylî miġeni olmuş
Çemende tutsa n’ola her biri elinde ‘aşâ
- 5 Çemende cūları zindân içinde eyledi
Şubaşı oldu meġer şehr-i gülşene sermâ
- 6 Görince la‘l-i meyi düzd-i yaġ bu faşl içre
Meyân-ı bezmde toñdurdı eyleyüp iġfâ
- 7 Hevâ-yı serd-i şitâ eyledükçe cām-ı şikest
Olur bu ħâlete dem-beste bâde-i ħamrâ
- 8 Sipih-r-i şu‘bede-bâz itdi la‘be’çün âheng
Kim oldu kîse-i ebr içre beyzî-yi beyzâ
- 9 Çenârlar yed-i beyzâsın eylemiş izġâr
Tutup ‘aşâsını mânend-i ħazret-i Mūsâ
- 10 Hevâya düşdi bürüdet girince şehr-i rebî‘
Ne ħâlet ola bu kim cem‘ola rebî‘ü şitâ
- 11 kenâr-ı bāmında
Dükân-ı pîşe girân oldu ħâneler ġüyâ
- 12 Döner şu mâhiye kim şayd-ı dām olup ħalmış
Kenâr-ı bāmda yaġ-pâreler kim eyler
- 13 dîv-i sepîd şitâyı itmege bend
Yaġ ile rüy-ı zemîn oldu maġbes-i minâ

³³² Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

- 14 murğ-ı semender miyân-ı âteşde
Eger hayâline gelse bu şiddet-i sermâ
- 15 Oldı berf ü yağ ile şu deñlü rüy-ı zemîn
.... döndi kûbbe-i yağ-dâna künbed-i hadrâ
- 16 çıkdı zemînüñ yine müsveddesi
Mişâl-i nüşha-i tahrîr-i ‘âlem-i dâna
- 17 Sehrine biten ebr-i dürr-i mişâl olmış
Olursa aña revâ medh̄et idüp imlâ
- [116b]
- 18 Sipih-r-i nüh-tıbağ ebri varağ mişâl olmış
Olursa aña revâ midh̄at-i edîb
- 19 Kazâ-tüvân ü kader-ğadr ü müşteri-tâli‘
Zühâl-mağal ü sipih-r-iğtidâr u mâh
- 20 Cihân-ı dîn ü düvel dilsitân-ı mülk ü melil
Mekân-ı ‘ilm u ‘amel būsitân-ı ħilm u [hayâ]
- 21 Cenâb-ı Ĥazret-i Sa‘ dî Efendi kim oldur
Ser-i şudûr [u] mavâlî vü seyyidü’r-rü’esâ
- 22 O mihr-i sa‘ d ki şaldı cihâna pertev-i ‘ilm
Anuñla oldı kemâl-i zühûr zıll-ı Ĥudâ
- 23 ‘Ulüm ü fazlını gördükçe kef tutup yüzüne
‘Aceb mi yerlere geçse ħicâbdan deryâ
- 24 Ne deñlü boyłasalar ħavrına irişmezler
Muħîr-i ‘ilm ü biħâr fezâ’ilin [‘ulemâ]
- 25 Edîbi olduğına faħr idüp şeh-i ‘âlem
Anuñla eylese Timûra n’ola [isti‘lâ]
- 26 Eger ki pertev-i ta‘lîmi olmasa hâdî
Ğalurdı zülmet-i cehl içre bu dil-i şeydâ
- 27 Felekde fazl ile üstâd degüldür el-ħâşıl
‘Ulümü ħırmeninüñ ħüşe-çîn şâh u gedâ

- 28 Semend-i ṭab^ç uma çargāh-ı luṭfuñ olalı cāy
Kimesne diyemez aña cihānda çün [u çerā]
- 29 Hūdā suḥanda berāt-ı müsellemi virmiş
.... koma eyle Kādriyi iḥyā
- 30 Cevād-ı ebr kefā vü üstād-ı baḥr dilā³³³
Felek cenāb-ı mihād āverā Hūdā[-vendā]
- 31 Olursa ruḥṣat eger kıṣṣa-ı dil-zārı
Cenāb-ı ḥāzretüñe eyleyem biraz inhā
- 32 Birāderān u pederden ḳuluñ cüdā olalı
Felekde başuma geldi bu deñlü derd ü belā
- 33 Ğam-ı firāḳ elem-i ḥasret ıztırāb düyün
Belā-yı çarḥ u maṣārif-i hücum faḳr [ü fenā]
- 34 Ḳuluñda bu ḳadar ālāma ṣabr u ṭāḳat yoḳ
Bu deñlü derde bulunmaz seferden özge devā
- 35 Egerçi mā-ṣadaḳ-ı rihletü'ş-ṣitā üzre
Bu deñlü içinde sefer eylemek olurdu devā
- 36 Velī ki luṭf ile senden icāzet olmayıcaḳ
Ṭabī^ç atümde sefer-i fikrin itmezüm aṣlā
- 37 Gerek rızā-yı peder olsun itmezüm hergiz
Bu kāra ṭab^ç -ı ṣerīfūñde olmayınca rızā
- 38 Sözi uzatma ki olup vaṣf-ı dīdenüñ ḥal
Ḳaṣīdeñ oldu dilā ṣanki erba^ç in-i ṣitā
- 39 Hemīşe mıṣḳala-i yaḥla vaḳt-i sermāda
Gelüp ṣitā vire mir'āt-ı āba tā ki cilā
- 40 Ṣenā vü medḥüñ idüp ehl-i nazm ṭūṭivār
Müdām āyine-yi ḥāṭıruñda ola ṣafā

³³³ Tahrip kısımları olan bu mısraın vezni aksamaktadır.

-164.³³⁴[Kaşîde-i Nev'î-zâde 'Atâyî]³³⁵

-- / --. / .-- / --

- 1 Dil-beste oldu sînesine beñzer âyine
Bu nazm-ı pür-şafâyı ider ezber âyine
- 2 Bir âyine cebîn ruḥ-ı enver-âyine
Bî-ḥad leṭâfet-i bedeni yir yir âyine
- 3 İtdi nigâr-ḥâne-i Çîn 'aks-i ruḥları
Dükkâna câ-be-câ dizüp ol berber âyine
- 4 Âyineci olup yine bâzâr-ı 'aşḳda
Tiğın o yâr-ı 'âşığına eyler âyine
- 5 Âh eylesem ḥicâb ile rûyin 'araḳ tutar
Güyâ nefes toḳınmağ ile derler âyine
- 6 Beñzetdi zülfi ḥalkasına kendin âbnûs
Cellâd gibi itse n'ola çenber âyine
- 7 Mir'ât-ı çarḫa olmış idi deste-düd-ı âh
Mîl üzre yapmadın [daḫı] İskender âyine
- 8 Dâğ-ı nigâra sîne-i zerdümde yaraşur
Pervâzı zer olursa bulur zîver [âyine]
- 9 Naḳş[in] çıkardı pāk-cilâda güzellerüñ
Mânî-mişâl olalı şüret-ger âyine

³³⁴ Karaköse, a.g.e., s. 287.

³³⁵ 164/ 1a Dil-beste oldu sînesine beñzer: Evşâf-ı rûy-ı yâri ider ezber
1b Bu nazm-ı pür-şafâyı ider ezber: Dil-beste oldu 'arızına beñzer
4a Âyineci olup yine bâzâr-ı 'aşḳda: Bâzâr-ı hüsnüñ âyine cinsinden it ḥazer
4b Tiğın o yâr-ı 'âşığına: Evvel nazarda sînesini
5a rûyin 'araḳ tutar: ğarḳ-ı'araḳ olur
6a âbnûs: enebüñ
6b Cellâd gibi: Hışm idüp aña
10a kenâr: kibâr
12b gelmedi: bir daḫı

Dîvân'daki 3, 10, 18, 23 ve 25. beyitler mecmûada yoktur. Mecmûadaki 2 ve beyitler Dîvân'da yoktur.

- 10 Sürildügince mişkale-i cebhe-i kenār
Olur ruḥām-ı fers̄-i der-i dāver āyine
- [117b]
- 11 Es‘ād Efendi ḥazreti kim rūy-ı baḥtına
Ṭutar felekde mihr ü meh ü enver āyine
- 12 Ol ḥusrev-i serīr-i fezā’il ki gelmedi
Mānend [ü] mişli gelmedi ‘ālem-sarāyına
- 13 Bir kerre eylese nazār-ı luḫ ile nigāh
Ṭāvūs üzre görine her şeh-per āyine
- 14 Olsaydı nār-ı qahrına ger bir nefes qarīn
A‘dānuñ ide dīdelerin bī-fer āyine
- 15 İrse nesīm-i terbiyeti şahn-ı gülşene
Verd-i beyāzı ola şafā-güster āyine
- 16 Tīr-i kemān-ı himmetine ṭutmağa siper
Pülād-ı çarḫ olmaya bir kem-ter āyine
- 17 Sāğar gibi dü-rüy olup ayaqda qalmadı
İḥsānına olursa n’ola mazḥar āyine
- 18 Göstermege ‘Aṭāyī saña bīkr-i fikrini
Gāhī redif-i şī‘r-i terin eyler āyine
- 19 Yine dükān-ı medḥūñe her satrı şī‘rümūñ
Aşdı siyāh rişte ile yir yir āyine
- 20 İrdi şu dem ki āyineveş qalb-i şāf ile
İdem du‘āñı mihr-i bülend-aḫter āyine
- 21 Her laḫza saña şüret-i iḫbāl gösterüp
Evbār-ı şekli göre ‘adūlar her āyine

-165-³³⁶[Kaşide-i Nev'î-zâde 'Atâyî]³³⁷

.-. / ... / .-. / ...

- 1 Seher ki leşker-i gül çıktı şahñ-ı gâbrâya
Kuruldu hayme-i hadrâ gonce-i şahrâya
- 2 Diyâr-ı gülşeni feth eyledi şeh-i nev-rûz
Tonandı şehir-i çemen çıkdılar temâşâya

³³⁶ Karaköse, a.g.e., s. 301.³³⁷ 165/ 1a Seher ki leşker-i gül çıktı şahñ-ı gâbrâya: Seher-geh tâvir-i nev-rûz kondı sahrâya

1b Kuruldu hayme-i hadrâ gonce-i şahrâya: Kumâşın açdı gülün 'andelib-i seydyaya

2a Diyâr-ı gülşeni feth eyledi şeh-i nev-rûz: Meger ki şâh-ı bahâr aldı mülk-i gülzârı

3a Şu'â'-ı hür çü gülzâra: Şu'â'-ı hür gül-i ra' nâya

4b gonce: sebze

13b vâye: pâyê

17a: leâl-i

17b: bâg-ı kemâle pîrâye

18a: misâl-i

18b: mücellâya

19a: çıkardı

19b: seng-i hârâya

20a: Yağardı

20b: çarh-ı vâlâya

21a: tokınmaz

21b: ma' nâya

22a: gül-âb

22b: sipîhr-i mînâya

23b kalb-i dânyâya: tab'-ı dünyâya

24a beñzer idi: öykünürdi

24b egerçi: meger ki

29b vâye: pâyê

30a nâkışdur: nâkış-vezn

32b vaşf: luţf

35a: dü-tâ-yı bâr-ı elem

36a: sarây-ı 'âlemi

36b aña: eger ki /: araya

37a: Niğâh kıl dil-i

38a: Revâ mı fâ' idesin

39a: semend-i tab' umı

49a: dilâ murâd ise

41a Müdâm ol yûri: Müdâvîm ol yûri

Divân'daki 4. beyit mecmûada yoktur.

- 3 Şu‘ā‘-ı hūr çü gülzāra oldı çehre-güşā
Nigāh kıl kalem-i şun‘-ı Hāq Te‘ālāya
- 4 Müşābih olmadı mı baħr-i Nīl ü miķyāsa
Çemende ğonce ile baķ nihāl-i zībāya
- [118a]
- 5 Nihāl baĝrına başdı şanup anı kat kat
Gelince vaķt irişüp tıfl-ı ğonce dünyāya
- 6 Yanında bülbüle gül oldı bir kulak süfve
Simāt-ı sebzi bahāruñ döşendi şahrāya
- 7 Seħergeh düşdi leb-i cūda sebzeyle şeb-nem
Zamāne döndi haķı dirlemiş dil-ārāya
- 8 Bulandı bād-ı bahār ile cūylar ğüyā
Nefes toķındı bir āyine-i mücellāya
- 9 Çemende ğonceyi seyr eyle berg-i sebz içre
Kõnıldı şan‘at ile sib şanki mīnāya
- 10 Cihāzdur aña her ğüşeden kumāş-ı bahār
‘Arūs olup gül-i ter girmiş āl-i vālāya
- 11 Döküp şaçar zer-i surħı çemen gedālarına
Meger toķındı şabā cām-ı verd-i ra‘nāya
- 12 Çenār el açsa n’ola teng-dest idi hayli
Şaçınca sīm nesīm-i bahār dünyāya
- 13 Şıĝışmaz oldı şafā ile kendüye ğonce
Nesīm-i luķf-ı Hudāvendden alup vāye
- 14 Güzide-i ‘ulemā dāver-i felek-mesned
Yegāne-i fużalā şadr-ı āsmān-pāye
- 15 Meh-i tamām-ı sipihr-i kerem Kemāleddīn
Ki zāt-ı pāki şeref virdi dīn ü dünyāya
- 16 O mīr-i meclis-i ‘izzet ki bezm-i iķbāle
Gelince devlet ile geçdi şadr-i a‘lāya

- 17 i süftesi gūş-ı cihāna āvīze
Zülāl-i güftesi
- 18 māh-ı felek gösterürdi şekl-i cemīl
Nazar ideydi bir āyine-i
- 19 āteş-i sūzān yerine lāle vü gül
Tokinsa reşha-ı ihsānı
- 20 ebr-i siyāhı mişāl-i harrāka
Şerāre-i gāzabı düşse
- 21 oldı zamānında kimseye kimse
Meger ki şā‘ ir-i pākīze-gūy
- 22 olurdu derūnında çeşme-i hurşid
İrişse nūkhet-i luṭfi
- [118b]
- 23 Hāyāl-i haṭṭ-ı siyeh-kār-ı yārdan ğayrı
Ġubār gelmedi devrinde ḳalb-i dānāya
- 24 Şarīr-i hāmesine beñzer idi taḫrīri
Egerçi ki ḳonmasa engüşt nağme-i nāya
- 25 Nevā-yı ‘ūd ile diñlenmez oldı nağme-i nāy
Şu deñlü zühd ile āvāze şaldı dünyāya
- 26 Görüyle duḫter-i rez belki cāmdan nā-geh
‘ Aceb mi gelmez ise şimdi bezm-i şāhbāya
- 27 Ġubār-ı kūyı recāsıyla ḫāk alur yirden
Ḳaçan ki bād güzer ide şaḫn-ı ğabrāya
- 28 Bırağur üstine şaḫrānuñ idüp istişmām
Görür ki beñzemez ol ḫāk-i ‘ anberāsāya
- 29 Baḳar mı dirhem-i surḫ-ı nūcūm ile māha
Gedā-yı kūyuña luṭfuñdan ireli vāye
- 30 Birisi bir zeheb-i kem-‘ ayār-ı nākışdur
Birisi dirhem-i bī-sikke-i fūrū-māye

- 31 Sipih-r-i mertebe şadrā meh-i felek-ķıdrā
Eyā nihāl-i ķadī [bāğ-ı] dehre pīrāye
- 32 Ben ol ‘ Aṭāyī-i nā-şād u nā-murādum kim
Zamāne va‘ de-i vaşf ile şaldı ferdāya
- 33 Felekde şāhid-i maķşūdı görmedüm gitdi
Duḫānı āhı keder virdi çarḫ-ı mīnāya
- 34 Sirişk-i dīde saña mā-cerāyı itmege ‘ arz
Varurdu işigüñe şu aķaydı bālāya
- 35 sīne-rīş-i erre-i ğam
Ķad-i ḫamīde dönüpdür kepāde bir yaya
- 36 çokdan yaķardı āteş-i āh
Aña eşk-i revān girmeseydi
- 37 üftāde olmasun zāyī‘
Düşer mi aña bedel gevher-i girān-māye
- 38 görmeyem zamānında
Elümde naķd-i hüner gibi ola ser-māye
- 39 tīğ-i zebān ile şimdi
Suḫanverān-ı cihān içre şaldum ālāya
- 40 teşḫīr-i şāhid-i maķşūd
Ķo naķd-i nazmı yüz ur bārgāh-ı Mevlāya
- [119a]
- 41 Müdām ol yūri şıdķ u şafā ile şeb-rüz
Du‘ ā-yı devlet ü ikbāl-i cāh-ı vālāya
- 42 Niteki pertev-i mihr ile serv-i bālānuñ
Zemīne sāye-i müşğīni ola pīrāye
- 43 Hemīşe tārik-i iķbāli mihre hem-ser olup
Nihāl-i ķadri ola sidre ile hem-sāye

-166-³³⁸[Rubā'î-i 'Azmi-zâde Hâletî]³³⁹

Ahreb

- 1 Biñ kerre sūrūş-ı ğayb eylerse nidā
- 2 Baqmaz taraf-ı sipihre erbāb-ı fenā
- 3 Her luḫfi Ḥudā-yı lem-yezelden bilirüz
- 4 Bir dāde-i dehre olmazuz dest-güşā

-167-³⁴⁰

[Rubā'î-i 'Azmi-zâde Hâletî]

Ahreb

- 1 Cān-süz olıcaq maḥabbet-i Zāt-ı Ḥudā
- 2 Tūr-i dili nūr-i 'aşq ider nā-peydā
- 3 Ol feyz iledür ki ğam-debistānından
- 4 Elbette çıkan ya Qays olur ya Leylā

-168-³⁴¹[Rubā'î-i 'Azmi-zâde Hâletî]³⁴²

Ahreb

- 1 Pey-der-pey 'ārifān-ı dīdār taleb
- 2 Teslim yolında buldı maḫsūdına hep
- 3 Emvāc-ı belāya dest ü pā urmağla
- 4 Ğarq-ı yem-i 'aşq eylemez sū'-i edeb

-169-³⁴³[Rubā'î-i 'Azmi-zâde Hâletî]³⁴⁴

Ahreb

- 1 Şahbā-yı fenādan oluna mest-i ḫarāb
- 2 Elbette gelür ḫırāş olur bāde-i nāb
- 3 Ğam-hāne-i 'aşqa āsmān saḫf olmaz
- 4 Zeyn itse eger şūşe-i zerrīn-şihāb

³³⁸ Cevat Yerdelen, **Azmi-zâde Hâletî'nin Rübaileri**, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Erzurum, 1991, s. 130.

³³⁹ 166/ 4 bir: hiç / olmazuz: olmaduk

³⁴⁰ Yerdelen, a.g.e., s. 130.

³⁴¹ Yerdelen, a.g.e., s. 134.

³⁴² 168/ 1 Pā-ber-pā 'ārifān-ı: Kār-āgeh olan 'ārif-i
2 buldı: erdi

³⁴³ Yerdelen, a.g.e., s. 133.

³⁴⁴ 169/ 2 gelür: gülü

-170.³⁴⁵

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]

Ahreb

- 1 Yā Rab beni sen bu h̄'ābdan bīdār it
- 2 Mest-i mey-i ğaflet olmışum hüşyār it
- 3 Derd-i dil ü eşk-i hasretüm luţfundan
- 4 Bir yire getür şehāb-ı rahmet-bār it

[119b]

-171.³⁴⁶

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]

Ahreb

- 1 Sāķī yine bezm-i reşk-i ferverdīn it
- 2 Erbāb-ı dilūñ dehānımı gül-çīn it
- 3 Aç sâ'id [u] bāzūlaruñ el-hāşıl
- 4 Āyine-i cāma deste-i sīmīn it

-172.³⁴⁷

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]

Ahreb

- 1 Hāķķā ki olup o şūh fenninde ferīd
- 2 Kāşāne-i nāza şaldı bir tarh-ı cedīd
- 3 Gül-ruĥlarınıñ şafası olmaz hāşıl
- 4 Birbirine muķārin olsa iki 'īd

-173.³⁴⁸

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]

Ahreb

- 1 Gāhi beni hicr-i yār maĥzūn eyler
- 2 Geh ğayret-i ağyār ciger-ĥūn eyler
- 3 El-hāşıl olur zerd tenüm miĥnetle
- 4 Topraĝa yapıssa 'aşķ altūn eyler

-174.³⁴⁹

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]

Ahreb

- 1 'Aşķuñla olup vālih ü ser-geşte vü zār
- 2 İtnem iki gün ğamuñla bir yirde ķarār
- 3 Dīvāne-i herze-gerd-i gūristānum

³⁴⁵ Yerdelen, a.g.e., s. 136.

³⁴⁶ Yerdelen, a.g.e., s. 137.

³⁴⁷ Yerdelen, a.g.e., s. 145.

³⁴⁸ Yerdelen, a.g.e., s. 152.

³⁴⁹ Yerdelen, a.g.e., s. 146.

4 Cāh ehli yanumda oldı hep seng-i mezār

-175³⁵⁰

[Rubā' i-i ' Azmī-zāde Hāletī]

Ahreb

1 Pey-der-pey ider ğam u feraḥ çünki zühür
2 Ğam gelse maḳāmuñ it raşadgāh-ı sürür
3 Fikr eyle tecelliyāt-ı luṭf u ḳahrın
4 ' Aḳluñ var ise ne ye's gelsün ne ğurür

-176³⁵¹

[Rubā' i-i ' Azmī-zāde Hāletī]

Ahreb

1 ' Uşşāḳı sürür-i vaşl giryān eyler
2 Derd olmasa sīnesinde efgān eyler
3 Mestāne-i bezm-i şevḳ olan ' ārifler
4 Pirāheni ḳor da cismi sūzān eyler

-177³⁵²

[Rubā' i-i ' Azmī-zāde Hāletī]

Ahreb

1 Ol dem ki tecelliyāt-ı ' aşḳ itdi zühür
2 Ḳıldı dil-i bī-sükūnı fevvāre-i nūr

[120a]

3 Şol āteş-i ' aşḳa düşmüşümdür ben kim
4 Bir lem' asına taḥammül itmez biñ Ṭūr

-178³⁵³

[Rubā' i-i ' Azmī-zāde Hāletī]³⁵⁴

Ahreb

1 Biz faḳr ile şāh-ı taḥtgāh-ı ' aşḳuz
2 Deryūze iken şālik-i rāh-ı ' aşḳuz
3 Naḥl-i emeli ḥāke ber-ā-ber ḳıldıḳ
4 Biz erre-keşān-ı ḥān-ḳāh-ı ' aşḳuz

³⁵⁰ Yerdelen, a.g.e., s. 157.

³⁵¹ Yerdelen, a.g.e., s. 152.

³⁵² Yerdelen, a.g.e., s. 158.

³⁵³ Yerdelen, a.g.e., s. 177.

³⁵⁴ 178/ 1 Biz faḳr ile şāh-ı: Hem kār-güzār-ı
2 Deryūze iken şālik-i: Hem bedreḳa-yı ḳadīm-i
3 ḥāke ber-ā-ber ḳıldıḳ: zemine peyvest etdük

-179.³⁵⁵[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]³⁵⁶

Ahreb

- 1 Biz tāze-zuhūr-i tahtgāh-ı 'aşkuz
- 2 Nev-ḥāste-i gerd-i şāh-rāh-ı 'aşkuz
- 3 Çeşm-i emeli revādur itsek beste
- 4 Biz şu' bede-bāz-ı bezmgāh-ı 'aşkuz

-180.³⁵⁷[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]³⁵⁸

Ahreb

- 1 Biz dürr-i sebük-behā-yı 'ummān-ı ğamuz
- 2 Biz gevher-i ser-şikeste-i kân-ı ğamuz
- 3 Eczā-yı vücūd iletürüz yanmağ için
- 4 Biz hīme-keş-i maṭbaḥ-ı sulṭān-ı ğamuz

-181.³⁵⁹

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]

Ahreb

- 1 Geh şadr nişin-i bezm-i istiğnāyuz
- 2 Geh şaff-ı ni'āl içinde nā-peydāyuz
- 3 Hükmin virirüz cefā vü luṭfuñ dā'im
- 4 Biz 'aşk ile cezr ü meddi var deryāyuz

-182.³⁶⁰[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]³⁶¹

Ahreb

- 1 Geh rāh-ı belāda sāyeveş bī-siperüz
- 2 Geh bister-i ğamda ḥāste-i bi-ḥāberüz
- 3 Hākister olunca yanaruz el-ḥāşıl
- 4 Pervāne-i şām u 'andelib-i seḥerüz

³⁵⁵ Yerdelen, a.g.e., s. 178.

³⁵⁶ 179/ 1 Biz: Hem

2 Nev-ḥāste-i gerd-i şāh-rāh-ı 'aşkuz: Hem gerd-i zemīn-nişin-i rāh-ı 'aşkuz

³⁵⁷ Yerdelen, a.g.e., s. 182.

³⁵⁸ 180/ 1 biz: hem

2 biz: hem

³⁵⁹ Yerdelen, a.g.e., s. 189.

³⁶⁰ Yerdelen, a.g.e., s. 168.

³⁶¹ 182/ 3 yanaruz el-ḥāşıl: yanmamuz bākīdür

-183-³⁶²[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]³⁶³

Ahreb

- 1 kōmıŝuz
- 2 Dāğ-ı ğamı cāna bî-te'emmül kōmıŝuz
- 3 itdük
- 4 Kān yutmanuñ adını

[120b]

-184-³⁶⁴[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]³⁶⁵

Ahreb

- 1 Biz meclis-i şevk-ı bāde-peymālariyuz
- 2 Bāzār-ı ğamuñ 'ayblu kālālariyuz
- 3 Biz dām-ı vücūda olmazuz dil-beste
- 4 Ser-ķulle-i Kāf-ı 'aşk 'anķālariyuz

-185-³⁶⁶

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]

Ahreb

- 1 'Aşk ehli iderse āh u efgān bileyüz
- 2 Dīvāneler olsa sīne-gūyan bileyüz
- 3 Biz zevk-i elemde bulmıŝuz hāŝā kim
- 4 Derd-i ser-i 'aşk-ı serle yeksān bileyüz

-186-³⁶⁷

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hāletî]

Ahreb

- 1 Geh derd ü ğam ile ğonceveş dil-tengüz
- 2 Geh berg-i ħazān-resīdeye hem-rengüz
- 3 Biz nāleler eylemekde ğülzār-ı ğamuñ
- 4 Būlbüllerine hemīŝe pīŝ-āhengüz

³⁶² Yerdelen, a.g.e., s. 175.

³⁶³ 183/ 1: Dil naķdini dil-berāna öñdül
 3: Biz başķa bir iŝılāh peydā
 4: taħammül kōmıŝuz

³⁶⁴ Yerdelen, a.g.e., s. 190.

³⁶⁵ 184/ 3 Biz: Hīç

³⁶⁶ Yerdelen, a.g.e., s. 190.

³⁶⁷ Yerdelen, a.g.e., s. 179.

-187.³⁶⁸

[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hâletî]

Ahreb

- 1 Bir t̄a'ifeyüz ki rüz u şeb āh dirüz
 2 Āh itneyene nedür bu güm-rāh dirüz
 3 Burc-ı dile rāyet-i ferāgat dikerüz
 4 Zirā yürüdükçe Allāh Allāh dirüz

-188.³⁶⁹[Rubā'î-i 'Azmi-zāde Hâletî]³⁷⁰

Ahreb

- 1 Biz nāhun-ı ğamla dil-ıırāş-ı hicrüz
 2 Hübāna keşān-ı bed-ma'āş-ı hicrüz
 3 Sultān-ı vişāle bulmaduğ ruşşat-ı kırb
 4 Biz ser-zedegān-ı dūr-bāş-ı hicrüz

[121a]

-189.³⁷¹[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]³⁷²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çok zamāndur miḥnet-i hicrūñden [ağlar] ey perī
 Yaşlıdur n'ola ağardıysa gözüm merdümleri
 2 Dil berīdür 'aybdan 'aşkıñda ammā dil-berüñ
 Ehl-i 'aşkuñ kıdrini bilmez zamāne dil-beri
 3 Bülbülün cānını yakdı nār-ı kıhruñ odlara
 Zār zār inletdün ey gül bir avuç ḥākisteri
 4 Baḥşı kıo táb-ı cemāl ile zebānuñ kütah it
 Bezm-i şehdür kıl ḥazer ey şem' virmekden seri
 5 Şi' r-i şirīnünde ḥusrevlikler eyler ḥağ bu kim
 Āferīnler saña Yahyā sözinün olduñ eri

³⁶⁸ Yerdelen, a.g.e., s. 170.

³⁶⁹ Yerdelen, a.g.e., s. 168.

³⁷⁰ 188/ 1 biz: ser

2 Hübāna: Hün-ābe

³⁷¹ Kavruk, a.g.e., s. 439.

³⁷² 189/ 2a 'aşkıñda: 'aşkıñdan / dil-berüñ: n'eylesün
 5a eyler: itdün

-190.³⁷³

[Ġazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cüy-ı eşküm serv-ı kaddün 'çün ço aksun sū-be-sū
Büstān-ı küyuñ arayı tolanşun kū-be-kū
- 2 Her kılı zencir-i ğam her tārı bir mār-ı elem
Böyledür ol zülf-i pür-ıham diğkat itdüm mū-be-mū
- 3 Da' vī-i hüsn ü melāhat eylemiş dil-dār ile
Lāzım oldı yār ile mir'atı itmek rū-be-rū
- 4 'Ārız-ı renginüñüñ hergiz misālin görmedüm
Pül gibi gözden geçürdüm şuları hep cū-be-cū
- 5 Ġoncedür gülzār-ı derd ü ğamda Yaḥyānuñ hemān
Renk-beste gönli tāze dāğlar ile bū-be-bū

-191.³⁷⁴[Ġazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]³⁷⁵

.- / .- / .- / .-

- 1 Umulmaz mı o tıfl-ı şühdan şeftālular virmek
Cihānda şimdi mi oldı nihāl-i tāze ber virmek
- 2 Ḥayāt-ı tāze virmek denlü vardur mürde-i 'aşqa
Cevānı luḫ ile yād itdüğinden bir ḥaber virmek
- 3 Ḥaridāruñla it bāzārı tek şat cümle aġyārı
Nedür yār-i sīm-endāma cānā sīm ü zer
- 4 Raqīb olmaz mezāḥim āstānında seg-i yāre
Ġadīmī resmdür çün kendüden
- 5 İşitme nuş u pendin şeyḥ-i şehruñ tācını terk it
Ne lāzım kendüye bī-hüde

³⁷³ Kavruk, a.g.e., s. 327.

³⁷⁴ Kavruk, a.g.e., s. 230.

³⁷⁵ Dīvān'daki 3. 4. ve 5. beyitler mecmûada, Mecmûadaki 3, 4 ve 5. beyitler Dīvān'da yoktur. Beyitlerin bazı kısımları tahribat sebebiyle okunamamaktadır.

[121b]

-192³⁷⁶[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]³⁷⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Sürersin dā'im ey dil pāy-ı yāre çehre-i zerdūñ
Dimez mi ol ṭabīb-i cān u dil saña nedür derdüñ
- 2 Perīşān-ı ḥazān olmaz gül-i ra' naları şolmaz
Ne bāguñ naḥlidür āyā nihāl-i nāz-perverdüñ
- 3 Nişān-ı tīr-i ḥışm-ı yār olursın ey kamer bir gün
Felekde ḥüsnüñe mağrūr olup gögsün ' aceb gerdüñ
- 4 Vefā şüretlerin gördüm bugün āşār-ı ḥüsnüñde
Ruḥuñ pinhān idüp āḥir cefā şeklini gösterdüñ
- 5 Felek döne döne şimdi cefālar eylesin Yahyā
Ne tozlar ḳopara bir dem ola āh-ı cihān-gerdüñ

-193³⁷⁸[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]³⁷⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Maḳām-ı ḥūbdur gülşen o gül-ruḥsār diñlensün
Nevāya başlaşun dil bülbül-i gülzār diñlensün
- 2 Dil-i şeydāya hem-dem nice dil bir yire cem' olsun
Şafālar eylesün ' uşşāḳ mūsīḳār diñlensün
- 3 Zamān-ı ayşdur meclis gerekdür şahn-ı gülşende
Uzatmasun sözi vā' iz de bir miḳdār diñlensün
- 4 Varup feryādlar ḳıl bī-sütüna ḳarşu ey ' aşīḳ
Şanup Ferhādını rāḥat bulup kuhsār [diñlensün]
- 5 Oḳı şīrīn-lebi vaşfındaki eş' āruñ [ey] Yahyā
Biraz meclisde ṭūī-i şeker-güftār diñlensün

³⁷⁶ Kavruk, a.g.e., s. 225.

³⁷⁷ 192/ 2b nāz: tāze

4a bugün āşār-ı ḥüsnüñde: vişālün ārzü itdüm

5a eylesin Yahyā: itsün ey Yahyā

³⁷⁸ Kavruk, a.g.e., s. 301.

³⁷⁹ Divān'daki 2 ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

-194-³⁸⁰[Ġazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]³⁸¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Nân-ı huşk ile kanâ' at gibi bir ni' met mi var
Künc-i istiğnâ gibi bir gūşe-i rāhat mı var
- 2 Kimden eylersin recâ kime idersin ilticâ
Ġanı bir ehl-i mürüvvet kimsede himmet mi var
- 3 dünyâ için memnûnı olma kimsenün
Çekmege bār-ı belâ-yı minneti tākāt mi var
- 4 eyleyen āyâ zen-i dünyâ mıdur
Şehr içinde yoġsa bir 'akl-ı ālihe 'aqt mi var
- 5 niçe bir tül-i elem
Zülf-i dil-ber gibi ey Yahyâ aña gāyet mi var

[122a]

-195-³⁸²[Ġazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]³⁸³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yıġdı göñlüm āşyanın yār itdi tār u mār
Añlamam kim şāh-bāz-ı 'aşġ ide anda ġarār
- 2 Āb-ı hayvān olsa da vaşluñ getürmem göñlüme
Ġayli demdür şīşe-i ħāḫırda vardur inkisār
- 3 Cāme-i tenden şıġıldı şimdi cān-ı nā-tüvān
Ġil' at-i in'ām-ı ħarġı kendüye eyler mi bār
- 4 Evc-i istiğnādudur pervāzı bāz-ı himmetün
Ġamdu li'llāh kim kanâ' at murġın itmişdür şikār

³⁸⁰ Kavruk, a.g.e., s. 133.

³⁸¹ 194/ 3a: 'İzzet-i / olma: olmam

Divân'daki 4 ve 5. beyitler mecmûadakiyle farklıdır ve mecmûadaki beyitlerin tahrifat sebebiyle okunamayan kısımları vardır.

³⁸² Kavruk, a.g.e., s. .

³⁸³ 195/ 2a getürmem: getürmen

3b ħarġı: ħalkı

4b murġın: şaydın

- 5 Rüzgāruñdan der-i ümmīdi dīvār ide gör
 Kõnmaşun dirseñ derün-ı hātıra Yahyā gubār

-196-³⁸⁴

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]³⁸⁵

--- / --- / --- / -.-

- 1 Gül gurūr-ı hüsn ile almış ele bī-dādını
 Dīnleñüz bülbüllerüñ şimden girü feryādını
- 2 Söyleşürdi o dehān-ı teng-i şekker-bār ile
 Alabilse gonce şirīn leblerüñden dādını
- 3 ‘Andelīb-i hõş-şadā bir gülşenī dervīşdür
 Muşhaf-ı gülden oğur şubḥ u mesā evrādını
- 4 Zāhidā pendüñ kabūl olmaya şāyed diyesin
 Ḥayf kim pīr-i muğānuñ tutmadum irşādını
- 5 Devr-i gülde bādeden Yahyāyı vā‘ iz men‘ ider
 Tek anuñla eglesün dīdem dil-i nā-şādını

-197-³⁸⁶

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]³⁸⁷

--- / --- / --- / -.-

- 1 Hişşedār olmazsa ‘aşık ṭālī‘-i firūzdan
 Nice şād u ḥurrem olsun ‘ıydden nev-rūzdan
- 2 N’eylesün nev-rūz u ‘ıyduñ geldügin erbāb-ı ‘aşk
 Āteş-i ğam gitse kānūn-ı dil-i pūr-sūzdan
- 3 Cāme-i in‘ām ehl-i cāha kōmaz ihtiyāc
 Şākirüz elṭāf-ı ḥūrşīd-i cihān-efrūzdan
- 4 Ġarbdan daḥı yakında geldi bād-ı nev-bahār
 Kōmadı bir nesne zīr-i ḥākde nev-rūzdan

³⁸⁴ Kavruk, a.g.e., s. 461.

³⁸⁵ 196/ 4a zāhidā: nāşihā
 5b dīdem: ādem

³⁸⁶ Kavruk, a.g.e., s. 302.

³⁸⁷ 197/ 1a olsun: olur
 4b nev-rūzdan: meknūzdan

- 5 Ğonce tıflın açmadı Yahyâ hezâruñ nağmesi
Bî-ħaberdür daħı ol ˆ uşşâqdan nev-rüzdan

[122b]

-198-³⁸⁸

[Ğazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]

--- / --- / --- / ---

- 1 Od yanar başumda çeşmümden açar her-bâr demˆ
Şâm-ı ğamda meclis-i derde vücüdum oldı şemˆ
- 2 Bâd tahrik ideli zülfüñ perişândur gönül
Ol perişânı ele al pādşāhum eyle cemˆ
- 3 Şöyle müzlimdür şeb-i târik-i hicr-i yâr kim
Meşˆ al-i ħürşid ˆ âlem-tâb olmaz aña demˆ
- 4 Top-ı ğabğabla beden burcın alup vîrân ider
Ķalˆ a-i şabr u Ķarârum itme şāhum Ķalˆ -i demˆ
- 5 Nâle vü feryādumı ğuş eylemez Yahyâ o mâh
Ğonce-i rev-restedür Ķutmaz hezâr zâre şemˆ

-199-³⁸⁹

[Ğazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]³⁹⁰

--- / --- / --- / ---

- 1 Mihrbānlık gördi ħürşid-i cihân-efrüzdan
Germ olup bülbül nevâya başladı nev-rüzdan
- 2 Ğonceler açılma da görsek maħabbet âteşin
Var mı bir dil kim ola ħâlî bu demde sūzdan
- 3 Sūzen-i dil-düz-ı ğamzeñ geçdi cāna gerçi kim
Geçmedi cān riştesi ol sūzen-i dil-düzdan
- 4 Ğamze-i cādū-yı dil-berde ne tākāt var idi
Fitneler öğrenmese ol çeşm-i siħr-āmūzdan

³⁸⁸ Bu şiirin tamamı, Hasan Kavruk'un hazırlamış olduğu Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı'nda yoktur. Dîvân'da yalnızca ilk beyitleri aynı olan aynı redif ile yazılmış bir gazel mevcuttur (Bk. Kavruk, a.g.e., s. 194). Taşlıcalı Yahyâ Bey Dîvân'da da yoktur.

³⁸⁹ Kavruk, a.g.e., s. 303.

³⁹⁰ 199/ 5a ˆ ays idelüm: seyr ideğör

- 5 Meş‘ al-i gül şevkine ‘ ayş idelüm şeb-tā-seher
Giceyi farq itmek olmaz şimdi Yahyā rüzdan

-200-³⁹¹

[Ġazel-i Şeyhü’l-islām Yahyā]³⁹²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Düketdi şabrını gönülüm o la‘ l-i nāba düşelden
Kıomadı varını harc eyledi şarāba düşelden
- 2 Gözime ‘ aks-i ruhuñ düşmek ile yanmada gönülüm
Hevā-yı dil kıatı germ oldı cemre āba düşelden
- 3 Zamān-ı ‘ ayşı geçürdük ayağa el mi deger hiç
Kebāb düşmez elümden o meh-i kebāba düşelden
- 4 Ne ıztırāb-ı keş-ā-keşdedür bu cān-ı belā-keş
Cefā-yı şāne ile zülfüñ ıztırāba düşelden
- 5 Hicāb-ı vuşlat-ı yār añladum vücūdumı Yahyā
Ne hālet idecegüm bilmem ol hicāba düşelden

[123a]

-201-³⁹³

[Ġazel-i Şeyhü’l-islām Yahyā]³⁹⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kūh-ı miñnetdür başum her sū yaşum ırmağlar
Fürkatüñde çekdigüm ālāmı çekmez tağlar
- 2 Şanma müjgānum hayālün şāh-bāzın şayd için
Ey hümā-sāyem kıurupdur çeşm-i giryān ağlar
- 3 Egleyen zencir-i zülfüñle ruhuñ gülzārıdur
Yohsa kıutmazdı dil-i şeydāyı degme bāğlar
- 4 ‘ Āşık-ı bī-çāreler mehçür a‘ dā pür-sürür
‘ Andelībān dür kıutmuş şahn-ı bāğı zāğlar

³⁹¹ Kavruk, a.g.e., s. 308.

³⁹² 200/ 3a Zamān-ı ‘ ayşı geçürdük ayağa el mi deger hiç: İrişdi başı göge hiç ayağı yer mi basar gör

3b Kebāb düşmez elümden o meh-i kebābe düşelden: Fütāde-dil der-i yār-i felek-cenāba düşelden

³⁹³ Kavruk, a.g.e., s. 131.

³⁹⁴ 201/ 2a için: ide

5b gönülde: gönülden

- 5 Şolmasun Yaḥyā gülistān-ı belānuñ gülleri
Eksük olmasun gönülde tāze tāze dağlar

-202-³⁹⁵

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yaḥyā]³⁹⁶

--- / --- / --- / ---

- 1 Sūz-ı dilden bî-ḥaberdür şanmanuz cānāneyi
Şem' i yaqmaz mı ol āteş kim yaqar pervāneyi
- 2 Şāf-meşreblerle pür bir cāy-ı ḥālet-baḥşdur
Zāhid-i nā-dān velī ḥālī şanur mey-ḥāneyi
- 3 Düşmesin elden iñen nāzūkdür olur münkesir
Bi'llāh ey sākī gözet el üzre tut peymāneyi
- 4 Mülk-i dilde kıomadı ceyš-i elem taş üzre taş
Kimse ma' mür idemez bir daḥı bu vīrāneyi
- 5 Virdi Yaḥyāya tevāzu' la selām ol şāh-ı ḥüsn
Hep pesend itdi gören bu vaż' -ı dervīşāneyi

-203-³⁹⁷

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yaḥyā]³⁹⁸

--- / --- / --- / ---

- 1 Pey-ā-pey şun baña luḫ ile sākī cām-ı gerdāni
Yiter ağırladuñ rıtl-ı girānla ğayrı yārāni
- 2 Ne ' izzet buldı ise şemme-i luḫfuñla bulmuşdur
....
- 3 Biri āşüfte-i kūyuñ biri ser-geşte-i rüyuñ
Zemīnūñ verd-i ḥandāni sipihrüñ mihr-i raḫşāni
- 4 N' için uyup hevā-yı ğayra ser-keşlik ider bilsem
Leḫāfet baġınuñ her kıad çeken serv-i ḥīrāmanı

³⁹⁵ Kavruk, a.g.e., s. 463.

³⁹⁶ 202/ 4a elem: sitem

³⁹⁷ Kavruk, a.g.e., s. 458.

³⁹⁸ 203/ 2b: Bu gülzāruñ eger virdi eger nesrīn ü reyḥāni
3b mihr-i raḫşāni: māh-ı tābāni
5a: dilümden

- 5 Meger sūz-ı aña Yaḥyā bir şerer düşdi
Şabāḥ olinca yandı meclisüñ şem^ç -i şebistānı
[123b]

-204-³⁹⁹

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yaḥyā]⁴⁰⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Münevver tal^ç at-ı ferḥundesı bir ḥūbdur bayrām
Güneş yüzli hilāl ebrulı bir maḥbūbdur bayrām
- 2 Aña küçük büyük bir cāme-i zībāyı ḥāzırlar
^ç Aceb maḥbūl-i ^ç alemdür ^ç aceb merġūbdur bayrām
- 3 Görinür rūze-dār-ı hıcre ancaḳ yılda bir kerre
Çoġ eglenmez gider bir dil-ber-i maḥcūbdur bayrām
- 4 Zamānında degül bir gūşe ḥāy u ḥüydān ḥālī
Cevān-ı fitne-cū maḥbūb-ı şeh-r-āşūbdur bayrām
- 5 Seḥer yazmaġ için evşāf-ı Sulṫān Aḥmedi Yaḥyā
Güneşden zer-varaḳ peydā ider zer-kūbdur bayrām

-205-⁴⁰¹

[Ġazel-i Yaḥyā]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül ol gül-^ç izār u ġonce lebsüz gülmez açılmaz
Muḥaşşal ḳulluġa daḡı ḳabül eylerse ḳaçınmaz
- 2 Dem olmaz kim ḳapuñda seng-i miḥnet olmaya nāzil
N' için şarar sipihri başına toḳunmayan bilmez
- 3 Ne deñlü def^ç -i ġam ḳılmaġa ḳaşd itsem olur eفزün
^ç Aceb gencinedür gencine-i ġam artar eksülmez
- 4 Boyanur dest-māl-i gül sirişk-i āldan bülbül
Benüm ol gül-ġarārüm gözlerüm yaşın n' için silmez
- 5 Görür ruḥsāre-i zerdüm bilür Yaḥyā ḳamu derdüm
Ṭabīb-i nāz-perverdüm yine n' için devā ḳılmaz

³⁹⁹ Kavruk, a.g.e., s. 270.

⁴⁰⁰ 204/ 4a bir: her

⁴⁰¹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

-206-⁴⁰²[Ġazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]⁴⁰³

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Benüm ol derd ile Mecnün gibi tağlara düşen
‘Aql u fikri yitirüp vâlih ü âvâre düşen
- 2 Pây-būsına irem dirsen eger ey dil-i zâr
.... olur reh-güzerinde o sitem-kâre düşen
- 3 Hūblar bir ‘ aşığı ta‘ yîn itmiş
Dil-i üftâde-i bî-çâre imiş yâre düşen
- 4 Ġamzesinden o şehüñ kimdür iden cânı ħalâş
.... mı gönül ol ħaçer-i ğaddâre düşen
- 5 Sāyeveş düşmek ne idi ey Yahyâ
.... nedür ol gözi mekkâre düşen

[124a]

-207-⁴⁰⁴[Ġazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]⁴⁰⁵

--. / --. / ... / --.

- 1 Ey la‘ l-i yâr hicri ile ħan olan yaşum
Lü’lü dişi ğamı ile ‘ ummân olan yaşum
- 2 Ey ħaçre-i kemînesi baħr-i muhîtvâr
Bād-ı hevâ-yı ‘ aşğ ile cüyân olan yaşum
- 3 ĶorĶum budur ki ğarĶ ide deryâ-yı ğuşşaya
Keşti-i cânı baħr-i firāvân olan yaşum
- 4 Ħavf eylerin ki ter düşire ħāk-rāhuñı
Zülfüñ şihâbı şevĶine bārân olan yaşum

⁴⁰² Kavruk, a.g.e., s. 322.⁴⁰³ 206/ 2b: Hāk

3a: her biri

4b: Ķurtulur

5a: pâyına

5b: Bilse dil-dâr

⁴⁰⁴ Kavruk, a.g.e., s. 276.⁴⁰⁵ 207/ 2b cüyân: cüşân

- 5 Hāk-i belāda kalmaya yā Rab yetimdür
Yaḥyā benüm o ḥāk ile yeksān olan yaşum

-208-⁴⁰⁶

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yaḥyā]⁴⁰⁷

Ahreb

- 1 Bir dilde ki ‘aşkuñ odı ola peydā
Ḥāşā ki sivā yanmaya ḥaşakāsā
- 2 Her қаtresi gūyā ki bir āteş-pāre
‘Aşq āteşini gözyaşı itmez itfā
- 3 Dilde ola mı tāb-ı celāle tākāt
Envār-ı cemāle dōyemezken cānā
- 4 Mağrūr olur eline alan mir’ātin
Kendün görür āyineye baқан zīrā
- 5 Bir cām araya dem gele şāyet sākī
Dök ḥün-ı dili şīşeñi pāk it Yaḥyā

-209-⁴⁰⁸

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yaḥyā]⁴⁰⁹

..-.- / .-- / ...- / .--

- 1 Nice şabra yir қalur çün yir ide қarār dilde
Ḥarekāt-ı dil-peżīri қoya mı қarār dilde
- 2 Teni şerḥa şerḥa kılsa қılıcı bilürdi ḥālüm
Ki dil ile şerḥ olunmaz nice derd var dilde
- 3 Gözimüñ yaşı dükenmez daḥı ḥün-ı dil dükenmez
Var iken cefā taşıyla nice inkisār dilde

⁴⁰⁶ Kavruk, a.g.e., s. 26.

⁴⁰⁷ 208/ 5b şīşeñi: şīşeyi

Dīvân’daki 4. beyit mecmûada, mecmûadaki 4. beyit Dīvân’da yoktur.

⁴⁰⁸ Kavruk, a.g.e., s. 366.

⁴⁰⁹ 209/ 1a қarār: o yār

1b dil-peżīr: dil-firībi

2a ḥālüm: adum

2b şerḥ olunmaz: şerḥe gelmez / derd: guşşā

3a dükenmez: dükendi

4 Ğam-ı la' li ile çeşmüm şeb ü rüz girye eyler
Söyünür mi degme şudan görüñ ol şerâr dilde

5 Yine cân-ı nâ-tüvâna şu sepildi oğlarından
Reşahât-ı luţfi Yahyâ komadı ğubâr dilde

[124b]

-210-⁴¹⁰

[Ğazel-i 'Ubeydî]⁴¹¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Mâhdan dime ki vech-i ħasenüm aĥsendür
Ne tereddüd o güneşden güzelüm rüşendür

3 Ħandesine gülüñ alınma şaĥın ey bülbül
Sen anı dōst şanursın o güler düşmendür

3 Nâvek-i ğamzeñ ile ur beni dir yâra rakîb
Şanur ol қаşı kemānuñ oқını seg-zendür

4 Gün yüzine baқanuñ gözini ānide diker
Şa' şa' a şanma elinde güneşüñ süzendür

5 Sözlөрüñle be 'Ubeydî bizi vîrân itdüñ
Қalbüñ esrâr-ı ilâhîye meger maĥzendür

-211-⁴¹²

[Ğazel-i 'Ayânî]

-- / -- / -- / --

1 Hicrân ğamında dil kıla mı āh u zâr ile
Şād ola mı 'aceb yine vaşl-ı nigâr ile

2 Sen āfet-i cihānı gelür diyü gözlerüm
Қaldı қаpuda gözlerümüz intizâr ile

3 'Uşşāқа kâr-ı 'işve vü nâz itme dir müdām
Bilmem ne ola ĥālümüz ol şîve-kâr ile

⁴¹⁰Arslan, a.g.e., s. 347.

⁴¹¹210/ 5a vîrân: ĥayrân

⁴¹²Bu şiir, Ahmet Sevgi'nin hazırlamış olduğu *Beyânî-zâde Ayânî'nin Gazelleri* isimli makalede yer almamaktadır ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (Ahmet Sevgi, **Beyânî-zâde Ayânî'nin Gazelleri**, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Dergisi, Konya, 2015, S. 34, s. 89-122).

4 Baħr-i belāda aldı ise fülk-i dil ne ğam
Bir dem gele kenāra ıa rūzgār ile

5 Öpdür lebūñ  Ayāniye odur miyānuñı
Şād eyle ol fütādeyi būs-ı kenār ile

-212-⁴¹³

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]⁴¹⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Demidür āzmāyiş eyleyüp ab' uñ hūner gōster
Muraşsa' bir ğazelle la' lını vaşf it gūher gōster
- 2 Seni gōz[ler] gelür ey cān-ı şeydā tiri āĝāh ol
ı istibāline ta' zīm u ikrām eyle yir gōster
- 3 Ruĥ-ı zer açe itmez nure-i eşk ile iş bitmez
Cevānuñ albini almak dilersenñ sım ü zer gōster
- 4 Gōzüm gibi gōrüp baş üzre utma nic' olur seyr it
Baña  alemde nergis gibi bir şāhib-nazar gōster
- 5 Toyunca tāze şeftāluların almak naşib eyle
O nal-i tāzeyi Yahyāya yā Rab bār-ver gōster

[125a]⁴¹⁵

[126a]

-213-⁴¹⁶

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]⁴¹⁷

--. / .--- / --. / .---

- 1 Asīb-i ĥazān bilmez  aşuñ göl ü gölzāri
Bülbülleri bu bāĝuñ her demde alur zāri
- 2 Pervāneleri bezmūñ cān nadini yandurdu
Ol şem' -i şeb-ārānuñ germ olmada bāzāri
- 3 Cān rāh-ı maabbetde bir būy-ı şafā aldı
Ol rāyihādan buldum ben ĥāne-i hammāri

⁴¹³ Kavruk, a.g.e., s. 121.

⁴¹⁴ 212/ 3a Ruĥ-ı zer : Ruĥ-ı zerd

⁴¹⁵ Mecmūada 125. varak eksiktir.

⁴¹⁶ Kavruk, a.g.e., s. 441.

⁴¹⁷ 213/ 1b alur: ider

- 4 Cismümdeki her bir reg feryād u enīn eyler
 ‘Aşq ola saña muṭrib söyletdüñ a evtārı
- 5 Yahyāda reh-i ‘aşkuñ bārına taḥammül yok
 Ser-menzile irişdür ey ḳudreti çok Bārī

-214-⁴¹⁸[Ġazel-i Şeyhü’l-islām Yahyā]⁴¹⁹

--.- / --.- / --.- / --.-

- 1 Urduñ cefā ṭaşın dile dīvāne mi şanduñ beni
 Zencirüñe bend eyledüñ uşlana mı şanduñ beni
- 2 Ma‘ mūr idüp mülk-i dili yapmaduñ eski menzili
 Ta‘ mīre ḳābil olmayan vīrāne mi şanduñ beni
- 3 İhsāna dermān yok didüñ ğayrı güzeller çok didüñ
 Her şem‘ -i bezme ṭolaşur pervāne mi şanduñ beni
- 4 Feryādumı işitmedüñ rāh-ı vefāya gitmedüñ
 Bir āşnālīk itmedüñ bīgāne mi şanduñ beni
- 5 Yahyādan eylersen ābā feryādın añlarsın hevā
 Dağıt mey-i engūr ile mestāne mi şanduñ beni

-215-⁴²⁰[Ġazel-i Şeyhü’l-islām Yahyā]⁴²¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Aldı gönñlüm bir cevān-ı hūb-rüy u tünd-ḳū
 La‘ l-i nābı bī-amān u çeşm-i mesti fitne-cū
- 2 Yalıñuz bu ten degül kılca kalıpdur cān daḳı
 Az müddetde o ğīsūlar beni ḳıldı dü mü
- 3 Rüy-ı ‘āşık za‘ ferān-renk olduğunuñ aşlı bu
 La‘ line şīrīnlik yazar o ḥaṭṭ-ı müşg-bū

⁴¹⁸ Kavruk, a.g.e., s. 465.⁴¹⁹ 214/ 5a Yahyādan eylersen ābā: Yahyāya eylersin cefā
 5b Dağıt: Sāḳī⁴²⁰ Kavruk, a.g.e., s. 326.⁴²¹ 215/ 1b La‘ l-i nābı bī-amān u: Ġamze-i ser-tīzi hūñı
 4b yüz biñ: ṭurmaz
 5a maṭla‘ -ı ğarrā: maṭla‘ -ı zībā

- 4 Bir elif yazdı hayāl-i kıddi levḥ-i sinede
Dide yüz biñ yaş döker itmez kabül-i şüst ü şū
- 5 Güyiyā Yahyā bu şî' r ol maṭla' -ı ğarrā ile
Bir cevān-ı tazedür mevzūn kıdd ü ḥüb-rū
- [126b]

-216-⁴²²

Bahāriyye-i Bākī Efendi berāy-ı ' Alī Paşa⁴²³

[Kaşide-i Bākī]

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Rūḥ-baḥş oldı Mesīḥā-şıfat enfās-ı bahār
Açdılar dīdelerin ḥ'āb-ı 'ademden ezḥār
- 2 Tāze cān buldı çemen irdi nebātāta ḥayāt
Ellerinde ḥarekāt eyleseler serv ü çenār
- 3 Döşedi yine çemen naṭ' -ı zümürüd-fāmın
Sīm-i ḥām olmış iken ferş-i ḥarīm-i gülzār
- 4 Yine ferrāş-ı şabā şahn-ı ribāt-ı çemene
Geldi bir kıāfile kıondurdu yüki cümle bahār
- 5 Leşker-i ebr çemen mülkine aķın şaldı
Ṭurma yağmada yine niteki yağı Tātār
- 6 Başına bir nice per taķınur altun teller
Ḥayl-i ezḥāra meger zanbaķ olupdur serdār

⁴²² Küçük, a.g.e., s. 39.

⁴²³ 216/ 2a çemen: cihān

6a Başına: Farķına / teller: tellü

7a Dikdi'çün leşker-i ezḥāra benefşe: Dikdi leşker-geh-i ezḥāra şanavber

11a döker: dizer

17b kııldı: kıılmış

18a şabā: hevā

37a ḥākī: taşı

38b el uzada ṭurrasına: ṭurrasına el uzada

41b beyt: şî' r

52a şahn: dest

53a ola: olup

53b ' aşık: bülbül / bülbül: ' aşık

Divān'daki 51. beyit mecmûada yaktur.

- 7 Dikdi' çün leşker-i ezhāra benefşe tūğın
 Hāymeler kurdı yine şahn-ı çemende eşcār
- 8 Döşedi mihr-i felek yolları dībālar ile
 İtdi teşrīf çemen mülkini sulţān-ı bahār
- 9 Şubh-dem velvele-i nevbet-i şāhī mi degül
 Şavt-ı murğān-ı hōş-elhān u şadā-yı küh-sār
- 10 Çemen etfālinüñ uyhuların uçurdu yine
 Şubh-dem gülğule-i fāhte gül-bāng-i hezār
- 11 Dāye-i ebr yine goncelerüñ şeb-nemden
 Başına aqçe döker niteki etfāl-i şıgār
- 12 Mevsim-i rezm degüldür dem-i bezm irdi diyü
 Süsenüñ hançerini tıtdı ser-ā-pā jengār
- 13 Semenüñ sine-i simin[in] açup bād-ı seher
 Çözdi gülşende gülüñ dügmelerin nāhun-ı hār
- 14 Pirehen berg-i semen güy-ı girībān şeb-nem
 Gülsitān oldı bugün bir şanem-i lāle-^ç izār
- 15 Zib ü fer virmek için rüy-ı ^ç arūs-ı çemene
 Yāsemen şāne şabā māşıta āb āyine-dār
- 16 Dür ü yāqūt ile bir naḥl-i muraşşa^ç şandum
 Ergāvān üzre dökilmiş қаterāt-ı emtār
- 17 Şişe-i çarḥda gör bunca muraşşa^ç naḥli
 Nice ārāste kıldı yine şun^ç -ı Cebbār
- 18 Berg-i ezhārı şabā şöyle çıkardı felege
 Pür-kevākib görinür günbed-i çarḥ-ı devvār
- [127a]
- 19 Dem-i ^ç İsä dirilür büy-ı buḥūr-ı Meryem
 Açdı zanbaḫ Yed-i Beyzāyı kef-i Mūsāvār
- 20 Zanbaḫüñ goncesidür bāğa gümüş bāzū-bend
 Za^ç ferān ile yazılmış aña ḥatt-ı tūmār

- 21 Cām-ı zerrīni ʔolu bāde-i gül-reng itmiş
Gül-i ra‘ nā seheri ʔılmağ için def‘ -i humār
- 22 Dehen-i gonce-i ter dürlü letā’if söyler
Gülüp açılsa ‘ aceb mi gül-i rengin-ruhsār
- 23 Güher-i fırsatı aldurma şağın devr-i felek
Sīm ü zerle gözüni boyamasun nergisvār
- 24 Cām-ı mey ʔatreleri sübha-i mercān olsun
Gelüñüz zerğ u riyādan idelüm istiğfār
- 25 Lāle şahrāyı bugün kân-ı Bedağşān itdi
Jāle gülzār e nişār eyledi dürr-i şehvār
- 26 Dāmenin dürr ü cevāhirle pür itdi gül-i ter
Ki ide hāk-i der-i Hāzret-i Paşaya nişār
- 27 Şāhib-i tiğ u ʔalem mālīk-i cām u hātem
Aşāf-ı Cem-‘ azamet dāver-i Cemşid-vağār
- 28 Āsmān-pāye hümā-sāye ‘ Alī Paşa kim
İremez ʔāğ-i celāline kemend-i efkār
- 29 Şāğ-ı gül neşv ü nemā bulsa nem-i luṫfindan
Ola her gonce-i ter bülbül-i şirīn-güftār
- 30 Āb u gil müşğ ü gül-āb ola çemen şahnında
Büy-i hulğıyla güzār itse nesīm-i eşhār
- 31 Ṭab‘ -ı veğğādın eger āteş-i rağşān görse
Ṭızara ağker-i sūzān nitekim dāne-i nār
- 32 Güneşi keff-i zer-efşānına beñzer dir idüm
Almasa māha ‘ aṫā eyledügin āhir-ı kār
- 33 Şöyledür keff-i güher-pāşı yemīn itmek olur
Ki ‘ aṫāsından irer bağre ğinā kāne yesār
- 34 Manzar-ı ʔaşr-ı sa‘ ādetden anuñ re’yi gibi
Rüy göstermedi bir şāhid-i hurrem-dīdār

- 35 Bāğ-ı cūduñda nihāl-i keremüñden dirilür
Luţf-ı bî-minnetiñüñ mîvelerinden her-bâr
- 36 Manzar-ı himmetüñüñ küngüre-i rif atine
İremez şarşar-ı tūfān-ı fenā birle ğubār
- [127b]
- 37 İşiği hāki imiş yüz sürececek hayf diyü
Taşdan taş a döger başını şimdi enhār
- 38 Serverā cānı mı var devletüñ eyyāmında
Sünbülüñ el uzada tırrasına şāh-ı çenār
- 39 Eylemez kimse bugün kimse elinden nāle
Bezmi-i ‘işretde meger muṭrib elinden evtār
- 40 Ser‘ a uymaz n’idelüm nāle vü zār eyler ise
Gerçi kânūna uyar zezeme-i mūsikār
- 41 Geşt iderken çemen-i medḥ ü senāñı hātır
Lāyiḥ oldı dile nā-gāh bu beyt-i hemvār
- 42 Gül gibi gülşene kılsañ n’ola ‘arz-ı dīdār
Ḥayli dökildi saçıldı yoluña faşl-ı bahār
- 43 Reşk-i dendānuñ ile ḥaçere düşdi jāle
Berg-i sūsende gören itdi şanur anı qarār
- 44 Geçemez çenber-i gīsüy-ı girih-girüñden
Gerçi kim za‘ f ile bir kılca qalupdur dil-i zār
- 45 Tırralar milket-i Cīn nāfe-i müşgīn ol ḥāl
Gözüñ āhū-yı Ḥoten ğamzelerüñdür Tātār
- 46 Dil-i mecrūḥa şifā-baḥş ruḥ u la‘ lüñdür
Gül-be-şekkerle bulur kuvveti ṭab‘ -ı bīmār
- 47 Degme bir gevheri kirpüğine şalındurmaz
Görelı la‘ l-i revān-baḥşuñı çeşm-i ḥün-bār
- 48 Koma Bāķī kuluñı cür‘ a-şıfat ayaqda
Dest-gīr ol aña ey dāver-i ‘ālī-miḫdār

- 49 Bāğ-ı medhūñde olur cümleye ğālib tenhā
Bağs için gelse eger bülbül-i hōş-nağme hezār
- 50 Puhtedür ğayrılar eş‘ārı veli puhte piyāz
Hām ‘anberdür eger hām ise de bu eş‘ār
- 51 Bağr-i eş‘ār yiter urdı sūtūr emvācın
Demidür k’ide du‘ā dūrlerini zīb-i kenār
- 52 Lālelerle bezene niteki şahın [u] şahrā
Nitekim güller ile zeyn ola dest ü destār
- 53 Nitekim lālelere şeb-nem ola üftāde
Güllere ‘āşık-ı şeydā geçine bülbül-i zār
- [128a]
- 54 Gül gibi hurrem ü handān ola rūy-ı bahtuñ
Sāğar-ı ‘ayşuñ ola lāle-şifat cevher-dār

-217.⁴²⁴

Kaşide-i Bākī Efendi Berāy-ı ‘Alī Paşa⁴²⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Zer ü gevherle kıilup zīver-i efser hātem
Zib ü zīnetde geçer hem-ser-i Qayşer hātem
- 2 Nām ile tutdı cihān mülkin olursa tñ mı
Mālik-i cām-ı Cem ü tēc-ı Sikender hātem
- 3 Meş‘al-i māhdur ol gevher-i şeb-tāb meger
Geçinür çenber-i gerdün ile hem-ser hātem
- 4 Faşş-ı pīrūze ne hōş yaraşur anda seyr it
Oldı bir tūṭiye güyā kafes-i zer-hātem
- 5 Tā ki bennā-yı kader yapdı sa‘ādet kaşrın
Oldı ol tāk-ı felek-rif‘ate manzar [hātem]
- 6 Halkadur devr-i kadeh la‘l şarāb-ı gül-gün
Rind-i mey-hāreye hōşdur tolu sāğar hātem

⁴²⁴ Küçük, a.g.e., s. 44.

⁴²⁵ 217/ 46a olmaya: ola mı

50a nazmı: hükmi

51b yirini her: yirin āher

Divân’daki 4, 44, 46 ve 57. beyitler mecmûada yoktur.

- 7 Reşk-i la' l-i leb-i dil-dâr kırıtımış kanın
N'ola ger böyle naḥîf olsa vü lâğar ḥâtem
- 8 Cismine na' l kesüp farķına bir tağ urmuş
Var ise sevdi meger yâr-ı sitemger ḥâtem
- 9 Vādî-i 'aşka düşüp tâze cevân sevdi meger
Bükdi ḳaddin nitekim pîr-i mu' ammer ḥâtem
- 10 Ḥasret-i la' l-i leb-i yâr ile taḥşîl itmiş
Ten-i lâğar ḳad-i çenber ruḥ-ı aşfer ḥâtem
- 11 Nüşâ yazdursa 'aceb olmaya bādâm üzre
Teb-i hicrâna 'ilâc eylemek ister ḥâtem
- 12 Tavḳ-ı zerrîn taḳınup yine ḳazıtımış ḳaşın
İḥtiyâr eylemiş üslûb-ı ḳalender ḥâtem
- 13 Bu gülistânda yiter 'ârife bir gül çünkim
Taḳınur farķına bir dâne gül-i ter ḥâtem
- 14 Beyza-i tã'ir-i devletdür o dürr-i şehvâr
Âşyân şeklini bağlarsa n'ola ger ḥâtem
- 15 Göz ḳulağ oldu ser-â-ser gözedür âfâḳı
Bulalı ḳurb-i vezîr-i şeh-i ḳışver ḥâtem
- 16 Gözüñ üstinde ḳaşuñ var dimesdi kimse daḥı
İdeli ḥidmet-i paşa-yı dil-âver ḥâtem
- [128b]
- 17 Kerem-i keff-i güher-pâş-ı 'Alî Paşadan
Buldı zerrîn-kemer ü tãc-ı mücevher ḥâtem
- 18 Eli iḥsân u 'atâ mevcin urur deryâdur
Ne 'aceb ger ola ğarḳ-ı zer ü zîver ḥâtem
- 19 Baḥr-i eltâf-ı keremdür keff-i gevher-baḥşı
N'ola gird-âb-şîfat olsa müdevver ḥâtem
- 20 Nice deryâ diyemem keff-i güher-rîzine kim
Anda ğavvâş-şîfat buldı güherler ḥâtem

- 21 Var ise necm-i hidāyetdür o faşş-ı rüşen
K'olur anuñla nice sālīke reh-ber hātem
- 22 Burc-ı devletdür eli eylese peydā ne 'aceb
Hey 'et-i mäh-ı nev ü şüret-i ahter hātem
- 23 Dür-i sīr-āb ile gör gül-bün-i engüştinde
Jāle düşmiş gül-i sīr-ābına beñzer hātem
- 24 Serverā mūmlayup ism-i şerīfūñ şaklar
Kā'inātı ne 'aceb kılsa musahhār hātem
- 25 Tavq-ı fermāne çeküp gerden-i teslimlerin
Nice āzādeleri eyledi cāker hātem
- 26 Felek engüşterī-i kadrüñe pīrūze-nigin
Kıpladı nāmuñ ile 'ālemi yek-ser hātem
- 27 Görinür naqş-ı nigīninde sevād-ı mührün
Devletün barmağına mäh-ı münevver hātem
- 28 Yazdı hōş āyet-i Nūn ve'l-Kālem engüştüñde
Ne midād istedi ne hāme ne mıştar hātem
- 29 Şeref-ı nām-ı şerīfūñden olursa hālī
Bulamaz rağbet-i hāl hāl-i kebüter hātem
- 30 Nāmuñ āfāka şalar nefha-i 'ūd u 'anber
Meclis-i devletüñe olalı micmer hātem
- 31 Zār [u] ser-geşte-i tās-ı gam idüp düşmenüñüñ
Pençe-i bahtın ider beste-i şeş-der hātem
- 32 Dest-i qahruñdan eger sille toqınsa görünür
Dīde-i düşmenüñe halka-i ejder hātem
- 33 Görür elţāfuñ ile maşlahat-ı tıgı kalem
Bitürür qahruñ ile hıdmet-i hançer hātem
- 34 Var ise irdi der-i luţfuña şey'lillāhe
K'eylemiş kāselerini pür-zer [ü gevher] hātem

[129a]

- 35 Feth-i bāb-ı keremi her ki kapuñdan bilmez
İhtiyacı eline halka-i her der hâtem
- 36 Şol kadar irdi hedāyā şeref-i medhūñle
Ki benān-ı kalemüm oldu ser-ā-ser hâtem
- 37 Tuħfe-i bezmūñ için bu gāzel-i rengīni
Levh-i zerrīne yazup eylesün ezber [hâtem]
- 38 Eyleyüp ‘ayş-i hayāl-i leb-i dil-ber hâtem
Cām-ı zerrīn ile çeksün mey-i aħmer hâtem
- 39 Şekl-i hāl ü dehenūñ hâtem-i pīrūze nigīn
Dōstum görmedüm ağzuñ gibi hōş-ter hâtem
- 40 Gerçi nāzūklik ile ağzın arar engüştūñ
Dimez ammā dehenūñ sırrını gizler hâtem
- 41 Ten-i şad-pāre ki şekl-i kafes-i zer-gerdür
Dāğlar dilde olupdur aña yir yir hâtem
- 42 Hāset-i la‘l-i lebūñ bağrını pūr-hūn itmiş
Dāğ yakmağa qomış gögsine aħker hâtem
- 43 Dehen-i teng-i dil-āvīzūñne beñzer bulsa
Hāl-i müşgīn ile ger hāṭṭ-ı mu‘anber hâtem
- 44 Sīnemūñ dāğı ile cism-i dü-tā-yı zerdüm
Kıldı engüşt-i belāya beni bir zer-hâtem
- 45 Şararup miħnet ile beñzi kızarmış çeşmi
Var ise baħt-ı siyeh-kāruna ağlar hâtem
- 46 La‘l-i dil-dār gibi olmaya hāndān yāķūt
Dehen-i yār gibi qanı suħanver hâtem
- 47 Bī-‘aded hâtem ile kapuña geldi Bāķī
Ki nice Rūm hāracımı deger her hâtem
- 48 Qoma ayaqda bu maşnū‘u muraşşa‘ nazmı
Elde hōş yaraşur ey Aşaf-ı saf-der hâtem

- 49 Bulamaz dāyiresin bu güher-i nā-yābuñ
İtmesün bir dağı bu devrde zer-ger [hâtem]
- 50 Hâtem-i nazma bugün kimse bu nazmı viremez
Nice müfsidler ider gerçi müzevver hâtem
- 51 Bedel olmaz buña zîrâ ki senüñ nāmuñadur
Tutamaz mühr-i Süleymān yirini her hâtem
- [129b]
- 52 Tā bu eyvān-ı muraşsa^c kemer-i ‘ālîde
Tağa engüş-t-i hilāle meh-i enver hâtem
- 53 Mesned-i şadr-ı vezâretde ser-efrâz olasın
Kıla teslîm şehensâh-ı muzaffer hâtem

-218-⁴²⁶

[Kaşîde-i Ümidî]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Gerden ü güşına tākup zer ü gevher hâtem
Kendüye virdi bugün zînet ü zîver hâtem
- 2 Tâc-ı zerrîn urınup beline bend itdi meger
Rûmda oldu bugün hem-ser-i Kayşer hâtem
- 3 Görinüp her yañadan çehre-i baht u iqbâl
Olalı mâlik-i mir’ât-ı Sikender hâtem
- 4 Şâhib-i sikke-i şeh milket-i Dārâ geçinür
Urınursa yaraşur farkına efser hâtem
- 5 Kendüyi satmağa bāzâr-ı melâhatde bugün
Hat u hâl ile virür hüsline zîver [hâtem]
- 6 Dâ’ire çizdi ten-i zerdini idüp halka
Bir perî peykeri kılmağa müsahhar hâtem
- 7 Püte şanmañ görinen âteş-i sūzân içre
Âşyân eyledi mânend-i semender hâtem
- 8 Altun adın bakır eyler hâzer itsün zinhâr
Boyle dâ’im tākılup ellere n’eyler hâtem

⁴²⁶ Bu şiir İbrahim Ethem Buyruk ve Muhammed Selvi tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılan Ümidî Dîvânlarında ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

- 9 Toldurup yine devâtına murâd-ı sürhın
Ğarażı bu yaza vaşf-ı leb-i dil-ber hâtem
- 10 Kızıdup kaçını bir şüret ile vechinden
Güşına halka takup oldı kalender hâtem
- 11 Var ise nesne didi güşına anuñ zer-ger
K'eyledi 'aşıkına cevr ü cefâlar hâtem
- 12 Dest-i kahr ile tutup elini tamgaladılar
Var ise eyledi da' vâ-yı müzevver hâtem
- 13 Başlara çıkdı ğam ile yüreginden beñzer
Oldı miñnet-zede-i yâr-ı sitemger hâtem
- 14 Nışf-ı bādāmla bir ehl-i riyâzet geçinür
Şararup cismi olursa n'ola lâġar hâtem
- 15 Ne cefâ gördi 'aceb dest-i felekden bilsem
K'eyledi miñnet ile kıddini çenber hâtem
- [130a]
- 16 N'ola korlarsa demürden kafese tütivâr
Oldı mir'at-i niġin ile sühanver hâtem
- 17 Göresiz daġı ne kılplar taġa aña eller
Öykünürmiş dehen-i yâre mücevher hâtem
- 18 Zer-devâtını meyânına taķınmış gördüm
Yazmaġa medġ-i vezir-i şeh-i kişver hâtem
- 19 Āşaf-ı Cem-i 'azamet ya'ni Muġammed Paşa
Kıodı barmaġına bu çârġ-ı müdevver hâtem
- 20 Ebr-i bārān-ı şehâdur kef-i gevher-bārı
Berķāsā leme'ân olsa n'ola her hâtem
- 21 Melce-i halk-ı cihān bāb-ı serāy-ı kıadri
Anda bir halka-i zer-kāra ne beñzer hâtem
- 22 Yed-i beyzā-yı safā-baġşı olup çeşme-i cüd
Aķıdur lüle-i zerrin ile kevşer hâtem

- 23 Devletinde bir iki la'1 girüpdür eline
Bu durur halka gögüs gerdügi ekser hâtem
- 24 Dökülürse n'ola bārān-ı sirişk-i a' dā
Gösterir hāle ile māh-ı münevver hâtem
- 25 Altun üsküf urınup bağladı zerrin-kemerin
Gālība oldu der-i devlete çāker hâtem
- 26 Server eglemiş anı nām ki bekler yanuñ
Düşer ise demidür luţfuña mazhar hâtem
- 27 Hāşe li'llāh ki senüñ emrüñe ser-keşlik ide
Mümdur hıdmete ey Āşaf-ı şafder hâtem
- 28 Cüy-ı elţāf u kerem dest-i sa' ādet-bahşuñ
Anda bitmiş gül ü nilüfere beñzer hâtem
- 29 Ne kerāmet var ola gül-bün-i engüştüñde
Ki turur şayf u şitāda gül-i āhmer hâtem
- 30 Devletüñ pāyına olmasa rikāb-ı zerrin
Kadr ü kıymet bu kadar bulmaz idi zer hâtem
- 31 Kılzüm-i baħr-i şehādur kefi gevherrizüñ
Mevc urduqça çıkarur dür ü gevherrizüñ hâtem
- 32 Devletüñ bezmine bir gönçe-dehen sākīdür
Yaraşur destine alsa tolu sāğar hâtem
- 33 Bezm-i luţfuñda virür 'āleme sükker-bādām
İçürür tās ile a' dāya zehirler hâtem
- [130b]
- 34 Şeb-i kadrüñde olup şem' -i çerāğ-ı devlet
Geçinür meş' ale-i māh ile hem-ser hâtem
- 35 Burc-ı rif' atde ya hōd mihr-i hidāyetdür kim
Kıldı rüşen bugün āfāķı ser-ā-ser hâtem
- 36 Dest-būsuñ ile bugün işini altun itdi
Devletüñde n'ola olursa tüvānger hâtem

- 37 Eline kânde girerdi bu kadar dürr ü güher
Bâb-ı luṭfuñda eger eylemese cer ḥâtem
- 38 Bir gözi kânlu dil-âver geçinür ‘ahdüñde
Gösterürse n’ola ḥaşma ser-i şimşir ḥâtem
- 39 Gösterür şekl-i devât u kalem engüştüñde
Raḳam-ı midḥatüñi kıılmağa defter ḥâtem
- 40 Nazar itdükçe ‘adū genc-i kef-i zîbâña
Görinür aña iki başlu bir ejder ḥâtem
- 41 Çeşm-i Mirrîḥe göz açdurmaya dest-i kâhruñ
Bir işâret ki kıla ḳaşıyla ger ḥâtem
- 42 Bezm-i ḳadrüñde yine mâha ber-â-ber beñzer
Ki ḳomış başına bir ṫas bir aḥker ḥâtem
- 43 Serverâ ağız açup bezm-i şafâ-baḥşuñda
Demidür bu ḡazeli kılsa mükerrer ḥâtem
- 44 Nüş idüp yâd-ı lebüñle mey-i aḥmer ḥâtem
Ḳızarur çehresi mânend-i gül-i ter ḥâtem
- 45 Dehen-i teng-i güher-bâruña öykünmez idi
Añlayup dâ’iresin bilse eger her ḥâtem
- 46 Geldügince dile peykân-ı ḥadeng-i ḡamzeñ
Zaḥm-ı sînem ṫaḳar engüştine ḥoš-ter ḥâtem
- 47 Yâruñ öpdükçe elin tuymasun aḡyâr diyü
Ḥalka nâzüklük ile la’lini dişler ḥâtem
- 48 Dostum aḡzına mühr urmasa ger dest-i ḳazâ
Dehenüñ râzını söylerdi muḳarrer ḥâtem
- 49 Niçe kez aḡzına dil şoḳdı ser-i engüştüñ
Sırr-ı la’lüñ dimek olmadı müyesser ḥâtem
- 50 Bilini bükmiş iki bâr-ı belâ-yı hicrân
Dâḡ-ı ‘aşkuñ idinür başına ser-ber ḥâtem

- 51 Gösterürdüm leb-i yâķūtuña öykünmeyi ben
Elüme girse ger ey yâr-ı semen-ber hâtem
- [131a]
- 52 Zerger-i şab^ç -ı Ümîdî işigüñ cānibine
^ç Arz ider mihr-i cihān-tāba ber-ā-ber hâtem
- 53 Ziver-i medhūñ ile kendüyi idüp tezyīn
Taķdı engüştine her beyt-i mücevher hâtem
- 54 Medhūñi řab^ç -ı füsün-sāz ile ta^ç lim itsem
Bi-zebān nuşka gelüp ağız aça her hâtem
- 55 Añlasa kıymetini bu güher-i nā-yābuñ
Eline almaz idi bir daķı zerger hâtem
- 56 Taķduđınca biline hañçer-i zerrīni hilāl
Alduğınca eline husrev-i hāver hâtem
- 57 Eyleyüp şadr-ı vezāretde sa^ç ādetle řarār
Vire engüşt-i yed-i řadrūñe ziver hâtem

-219- ⁴²⁷[Kaşide-i Riyâzi]⁴²⁸

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Zâl-i zer gibi giyer başına miğfer hâtem
Nice anķâyı n'ola itse musahhar hâtem
- 2 Felke-i sürh zer-endüde-i çetr-i Kayşer
Şemse-i tāk tarab-hâne-i Sencer hâtem
- 3 Nitekim Rüstem-i destân nice iller açdı
Ne kılıç istedi ne nîze ne hānçer hâtem
- 4 Ne kadar saht-kemân olsa urur kullāba
Kendüye itdi nice ser-keşi çāker hâtem
- 5 Zîr-i destinde cihān pençe-i hūrşîd gibi
Cām-ı Cem oldu ya mir 'ât-ı Sikender hâtem

⁴²⁷ Açıkğöz, a.g.e., s. 206.⁴²⁸ 219/ 7a Sürna yir yir anuñ küngüreler atmışlar: Cā-be-cā küngüre-i sūr-ı safā-baḡşını gör

8a Sikenderdür o gūyā ki olur: n'ola olsa Sikendervāri

20a ölmüş: geçinür

21a hürmet ü ' izzet: izzet ü hürmet

21b itmek için: kılsa n'ola

22a siper: ser-i

26b hüküm eylese ol zer-hâtem: hüküm itse ser-ā-ser hâtem

32a Aña gūyā ki gümüş lüle olupdur o benān: Bir gümüş lüle komışlar gibi engüştinden

34a muhaqqar: muqarrer

35a sürme: sürre

45a Görmedüm la'l-i lebün gibi mücevher: Olmaya la'l-i dil-āvîzüne benzer

45b Haṭ-ı müşgînün ile oldu mu'anber: Eger olursa da yek-pāre mücevher

47a aña: n'ola / n'ola: aña

53b Bu imiş levh-i cebinümde meger kim yazı: Tā ezelden raḡam-ı levh-i cebinüm bu imiş

59a Şan[ki] nişān urup ger suḡanum olmışdur: Nev-arūs-ı suḡanün sanki nişān-āveridür

59b götürür: gösterür

61a cem'-i: hayl-i

62a eger: n'ola / ' aceb: zîrā

63b aña: ele

64a idüp: ide

65a Gösterüp: Göstere

- 6 Dem mi var olmaya biñ tır-i kazāya hāyil
Kendüyi nice belāya siper eyler hātem
- 7 Sūrına yir yir anuñ küngüreler atmışlar
Ḳal‘ a-i şehri-i sa‘ ādet o müdevver hātem
- 8 Şeb-çerāğ ile Sikenderdür o gūyā ki olur
Zulmet-i ğamda ḳalan bī-dile reh-ber hātem
- 9 Görinür çeşm-i cihān-dīde-i ‘ ibret-bīne
Ṭaşt-i pür-hūn-ı Siyāvuş-ı dil-āver [hātem]
- 10 Özge deryā-yı fenādur bu sipihr-i aḥḍar
Kim düşürmişdür aña biñ Cem ü Ḳayşer hātem
- [131b]
- 11 Var ise Mālik-i Dīnār ya Zü'n-nūn olmuş
Sırr-ı levḥ u ḳalemi eylemiş ezber hātem
- 12 Ḥaṭṭ-ı müşgīni ile la‘ l-i leb-i cānāne gibi
Ṭutulur ḳıṭ‘ a-i yāḳūtla ber-ā-ber hātem
- 13 Yüzine ḳara sürilse ne ‘ aceb itmişdür
Dehen-i yār ile da‘ vā-yı müzevver hātem
- 14 Öpdürür la‘ l-i lebin illere ḳarşu dāyım
Bir mülāyım büt-i sīm-bere beñzer hātem
- 15 Bilmezüz kim ne ḳodı gūşına anuñ zer-ger
Öykünürmiş dehen-i yāre mücevher hātem
- 16 Nice zencīre çeküp urmayalar pāyına bend
Oldı sevdā-zede-i yār-ı sitemger hātem
- 17 Bağlanursa ne ‘ aceb başına altun çenber
Gösterür ḥalka yine şīve-i duḥter hātem
- 18 O sevād ile ya bir lāle-i pervāzidür
Dest-i iḳbālde ya bir gül-i aḥmer hātem
- 19 Dā‘ imā bir gereğinde bulunur ‘ izzet idüp
Gevheri başınuñ üstinde ider yir [hātem]

- 20 Ne ‘aceb nāmeyi ardından okursa ölmüş
‘Ārif-i ehl-i nazar merd-i hünerver hâtem
- 21 Bulmağa hürmet ü ‘izzet götürür ‘ayn-ı ‘Alî
Kendüye kılsa n’ola halkı musahhar hâtem
- 22 Gūy-ı maqşūdı n’ola alsın siper çevgāna
Oldı kim bende-i paşa-yı muzaffer hâtem
- 23 Dest-i iqbāle geçüp olmaz idi şadr-nişin
Olmasa halka-be-güş-ı der-i dāver hâtem
- 24 Serv-i şadr-ı vüzerā ya‘nî ‘Ali Paşa kim
Kef-i zer-pāşına şundı şeh-i kişver hâtem
- 25 Husrev-i dehr saña şundı vezāret mührin
Nitekim virdi Aristoya Sikender hâtem
- 26 Gāh sîneñde turur geh kefi zer-pāşuñda
Berr ü bahre n’ola hüküm eylese ol zer-hâtem
- 27 Der-i kadründe kemer-beste kuluñdur başına
Geydi zer küngürelî la‘lden efser hâtem
- 28 Aña reşk eyler idi tabla-i ‘atârı gülün
Büy-ı hulkuñla eger olsa mu‘atâr hâtem
- [132a]
- 29 Tutsañ el üzre bulur mehçe-i rāyet kadrin
Pāy-māl itseñ olur na‘l-i tek-āver hâtem
- 30 Nefs-i qahruña olur ise muqārın görünür
Dide-i düşmenüñe menkal-i ahker hâtem
- 31 Dāyire zāhir ider bahre düşen kaatre gibi
Dür-i sır-āb ile destünde mücevher hâtem
- 32 Aña gūyā ki gümüş lüle olupdur o benān
Feyz-i luṭf eyler olup çeşme-i kevşer [hâtem]
- 33 Āşafā nāmzed-i devletün ölünce senün
Mühri yirinde olup görmedi şevher [hâtem]

- 34 Halka-i mäh-ı neve mihri nigîn eyleseler
Dest-i iqbâlûne olmaya muhakkak hâtem
- 35 Eyleyüp sürme-i müşgîn-midâduñla ‘ ilâc
Çekinür çeşm-i remed dâdeye ağber hâtem
- 36 Meclis-i devletüññ micmere-gerdânı olup
Kâsesi içre qomış pâre-i ‘ anber [hâtem]
- 37 Şeref-i nâmuñ ile illere hükmin geçürür
Oldı tuğrâ-yı zer-endüd ile hem-ser [hâtem]
- 38 Faşş-ı elmâs ile dir seyr iden engüştünde
Bir gümüş desteli âyîneye beñzer hâtem
- 39 Tîb-i zerrîn ile bir şem‘ -i şeb-efrüz olmuş
Bezm-i iqbâlûni kılmaga münevver hâtem
- 40 Böyle sîm ü zere ğarq olmaz idi eylemese
Dâyire ile der-i luţfuñdan eger cer hâtem
- 41 Mühr-i sürh urdı koyup hoqqasına yâkûtı
‘ Arz idüp saña k’ola luţfuña mazhar [hâtem]
- 42 Egilüp dâyim elüñ öpmededür sultânım
Hep budur eyledüğü kıddini çenber hâtem
- 43 Meclis-i devletüne çeşm ü çerâğ olmuşdur
Gözedür ‘ âlemi bahtuñ gibi yek-ser hâtem
- 44 Halka-der-güş kalender gibi güftâra gelüp
Meclisünde oqudı bir ğazel-i ter hâtem
- 45 Görmedüm la‘ l-i lebüñ gibi mücevher hâtem
Haţ-ı müşgînüñ ile oldı mu‘ anber hâtem
- 46 Nâmenüñ olmaz idi böyle derünından yiri
Aña aqs itmese sırr-ı dehenüñ ger hâtem
- [132b]
- 47 Beñzedür var ise ol la‘ l-i nigîni lebüne
Aña dendân-ı tama‘ ursa n’ola her hâtem

- 48 Ser-be-ser nüshasınıñ olmasa hükmi dir idüm
Haṭ-ber-âvurde leb-i la' lüne beñzer ḥâtem
- 49 Barmağın ağzına qor her biri la' lüñ göricek
Taḡar engüştine gūyā ki güzeller ḥâtem
- 50 Bāde nūş eyleseñ olur dehenüñ reng-pezīr
Gösterür foya ile niteki ḥōş-ter [ḥâtem]
- 51 Boyın egmiş ḥaṭ-ı fermānına la' l-i lebüñüñ
Saña olmuş yazılı bende-i kem-ter ḥâtem
- 52 Var nişānı daḥı la' lüñle dehānuñla meger
Oldılar qan yalaşup iki birāder [ḥâtem]
- 53 Bu imiş levḥ-i cebīnümde meger kim yazu
Ġam-ı ' aşquñ bu ki ḡaddüm nitekim zer-ḥâtem
- 54 La' l-i şīrīnūñe ḡande ola hem-tā güzelüm
Ṭotalum olur imiş ḡand-i mükerrer ḥâtem
- 55 Almağa cānumı ol ḡamze-nişān göndermiş
Götürür ḡalbe ḡayāl-i leb-i dil-ber ḥâtem
- 56 Āşafā medḥūñi eylerdi Riyāzīveş o da
Nuṭḡa gelse deheni olsa suḡanver ḥâtem
- 57 Şöyle el virdi me' ānī şeref-i medḥūñ ile
Kim diyüp dökmedeyüz niteki zer-ger ḥâtem
- 58 Bıkr-i ma' nā ki benüm nāmzed-i ṭab' umdur
Taḡdum engüştine ey Āşaf-ı şaff-der ḥâtem
- 59 Şan[ki] nişān urup ger suḡanum olmuşdur
Bir ṭabaḡ dürr ü cevāhir götürür her ḥâtem
- 60 Ṭab' -ı seḡḡāruma taḡsīn ü sitāyişler idüp
Ḳodı her bir sözümüñ ayaḡına ser ḥâtem
- 61 Bu ḡaşıdemle benem ḥâtem-i cem' -i şu' arā
Gerçi vaşf itdi nice merd-i hünerver [ḥâtem]

- 62 Şoñra geldümse eger meclis-i nazma ne ‘aceb
 Taķılur aķır-i engüşte muķarrer hātem
- 63 İrdi ol dem ki dehāna ura yüz mühr-i sükūt
 Al du‘ādan aña ey kilik-i füsün-ger hātem
- 64 Tā ki hemvāre idüp ‘asker-i Şāma serdār
 Vire mäh-ı felege Hüsrev-i hāver hātem
- [133a]
- 65 Gösterüp mühre-i tāsı saña hep nakş-ı murād
 Vire geh sineñe geh destüñe ziver hātem

-220-⁴²⁹

[Kaşide-i Āzeri]

.-. / ..- / .-. / ..-

- 1 Şeher ki yazdı debirān-ı tarem-i devvār
 Şahāyif-i felege *fānzurü ulü'l-[eb]şār*⁴³⁰
- 2 Hāzāne-i felegi açdı husrev-i hāver
 Sipihir oldı basit-i zemine lülü-bār
- 3 Açıldı nāfe-i şeb ya‘ni dest-i kudretden
 Bisāt-ı haşr-ı ğabrāya oldı müşg-nişār
- 4 Ruḥ-ı sepīdi ‘ayān itdi şubḥ vaķtinde
 Kemāl-i kudret-i Haķķ ile jengi şeb-i tār
- 5 Güneş şu‘ā‘-ı nihāl üzre gün gibi açılıp
 Felekler oldı siyeh-rū iken semen-ruḥsār
- 6 Şu‘ā‘-ı mihr degül belki şubḥ-dem gerdün
 Beline nite ki Tersā kuşandı bir zünnār
- 7 Beşāret eyledi kerrübiyān-ı rühānī
 Ki itdi devr-i muvāfiķ bu çarḥ-ı nā-hemvār
- 8 Toğup güneş gibi bir mihr-i āsmān-ı kerem
 Cemāli itdi bu zulmet sarāyı pür-envār

⁴²⁹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁴³⁰ *Fānzurü ulü'l-[eb]şār*: “*Kalp gözü açıklar, bakınız.*” (Āl-i İmrān, 3/13; Nûr, 24/44; Haşr, 59/2)

- 9 Serîr-i şadr-ı vezâretde ber-çarâr oldı
Bir âftâb-ı cihân dâver-i sipihr medâr
- 10 Seĥâb-ı bahşış [ü] deryâ dil ü felek temkîn
Nücüm-ı mevhib ü gerdün şükûh u kûh-ı vaĥâr
- 11 Sipihr-i kevkeb ü dârâ-yı âsmân-evreng
Bülend-mertebe fermân-dih-i felek mikdâr
- 12 Cihân-penâh u felek bârgâh u mülk-ârâ
Ķazâ tüvân ü memâlik-sitân
- 13 Cenâb-ı ĥâzret-i paşa-yı kâm-kâr ol kim
Olupdur ebr-i kefi kim yemîni baĥr-i yesâr
- 14 Zülâl-i naĥt-i şeker-bâr-ı bâdedür dir idüm
Şarâbuñ olmasa âĥir nihâyetinde ĥumâr
- 15 Cihânı eyledi bir barmaĥıyla emrine râm
Virince ĥâtemi destine ĥâzret-i ĥün
- [133b]**
- 16 Zebûn olurdu eger dîv olursa da ĥaşmı
Elindedür hele ĥâtem bugün Süleymânvâr
- 17 Gezend irişmez aña [tâ] ĥıyâmet anuñ 'çün
Ki zât-ı pâkine ĥılmıĥ sipihr-i istiżĥâr
- 18 Dem-i veĥâ görünür aña rezm-i düşmende
Ser-i bürîde-i a' dâ çü ĥonce-i gülzâr
- 19 Ķubâr-ı sümm-i semend-i cihân-neverdüñdür
Sevâd-ı merdümüñe dîde-i ulû'l-ebşâr
- 20 Meşâyiĥ u 'ulemâ oldılar du' â-güyuñ
'Ulüm-ı zâhir ü bâtın saña dişâr u şi'âr
- 21 Ne müşkil olsa ider tab' -ı ĥurde-dânuñ ĥall
Ķamu umûrı ĥired senden eyler istifsâr
- 22 Felekde levĥa-ı zerrîni şems-i tâbânuñ
Münâsib olsa sarâyıñda şemse-i zer-kâr

- 23 Ne mihrdür ki yüzüñ gün gibi ʈulūʻ idicek
Belürmez oldı sefid u siyāh leyl ü nehār
- 24 Elüñde nīze [vü] tīrün olup durur güyā
Nihāl-i bāğ-ı vefā gülşen-i naḥl-i peykār
- 25 Zülāl-i emrüñ eger olsa şu gibi cārī
Açup geleydi ehālī-i melek-i der-dār
- 26 Görindi ḥaşmuñ elinden nigīn-i baḥt saña
Çünān ki şekl-i hilālī siyāhī-i şeb-i tār
- 27 Revādur ey gül-i bī-ḥār gülşen-i iḳbāl
Duʻ ā-yı devletüñi dilde eylesem tekrār
- 28 Derün-ı sīnede naḳş itdi nāmuñi ḥātem
Anuñʻçün irmedi hīç neşr-i kemāle pür-kār
- 29 Elüñde mühr-i vezāret güneş gibi lāmiʻ
Müşaḥḥar ins ü perī emrüne Süleymānvār
- 30 Ne fikr idem ne diyem fikr-i zāt-ı pāküñde
Ki pest ḳadr ki nisbet medāric-i efkār
- 31 Duʻ āya başla yiter Āzerī bu baş-ı kelām
Şenā güherlerin it ḥāk-pāyına işār
- 32 Hemīşe tā yed-i beyzā-yı mihr ile gerdün
Seḥer seḥer ola saḥ-ı zemīne ḡāliye-bār
- 33 zerle açup şeb-ḥizānesin ḥurşīd
.... ide encüm cevāhirini nişār
- [134a]
- 34 Kemāl-i ḳadr ü saʻ ādetle ḥusrevā olasin
Nihāl-i bāğ u cihānda hemīşe ber-ḥürdār

-221-⁴³¹[Kaşide-i Figānī]⁴³²

.-.- / ...- / .-. / ...-

- 1 Girince cāme-i ḥ̄ābe cihān-ı bukalemūn
Uyudı fitne-i ‘ālem kevākib açdı ‘ uyūn
- 2 ‘ Arūs-ı çarḥa ḡidā itmege ya ḥōd ol şeb
Kevākib erzenin ölçerdi keyl ile gerdūn
- 3 Nücūm çeşmine yā ḥod dilerdi çekmek kuḥl
Sipih̄r bīvesi çözm̄ş ya zūlf-i ḡāliye-gūn
- 4 Geçüp oturdı çü taḥtına ḥusrev-i ḥāver
Cihāna şaçdı zer açup define-i medfūn
- 5 Yumaḡa çirk-i şebi çarḥ-ı cāme-ḥ̄ābından
Getürdi çeşme-i mihrāb u ḡurş-ı meh şābūn
- 6 Cihānı alm̄ş idi cūnd-i Hindū-yı Şāmī
İrince ḥusrev-i ḥāver livāsın itdi nigūn
- 7 Yüzini sürmek için ḥāk-pāy-i Paşaya
İşini mihr-i cihān-tāb eyledi altun

⁴³¹ Karahan, a.g.e., s. 15.

⁴³² 221/ 2a ‘ Arūs-ı çarḥa ḡidā: Horōs-ı ‘ arşa ḡidā
3a yā ḥod dilerdi çekmek: çekmek dilerdi ya ḥōd
4a taḥtına ḥusrev-i ḥāver: taḥta o ḥusrev-i ḡitī
5a çarḥ-ı cāme-ḥ̄ābından: cāme-ḥ̄āb-ı gerdūndan
5b mihrāb u ḡurş-ı: ḥōr āb ḡurş-ı
7a sürmek için: sürmek ile
8a Süleymān Ḥān: Süleymān Şāh
12a Başına: Leşine
13a ḡurur: gelür
15a ki evc-i a ‘ lādan: senüñ Şüreyyādan
15b kāk: çarḥ
16b üstine dikilüp: üzre dikilüben
17a nār u faḡr-ı felāket: sūz-ı nār-ı felāket
17b olsam: ola
18a dāne-i: rişte-i nazmumı
20a Degül ḥadūñ çü medih̄ olmak Āşaf-i dehre: Yeter şikāyet-i faḡr ü felāket-
i devrān
22a mevzūn: zerrīn

- 8 Sipih-r-i dīn ü düvel Āşaf-ı Süleymān Hān
Revān öñince nice Erdevān ü Efrīdūn
- 9 Dikildi sancağı dīnūñ kılā^ç -ı küffāre
Mağar olalı semendūñ sūmine şehr-i budun
- 10 Kılā^ç idince cibāli ^ç adū neberdüñde
Şalınca şeş-per-i qahrı hemān ider hāmūn
- 11 Cihānda mu^ç cizesi zāhir oldı Mūsāveş
Çıkardı^çün Yed-i beyzāyı şubḥ-dem gerdūn
- 12 Dem-i ğazāda atıldı çü top-ı ejder-dem
Başına qondı o dem kāfirūñ qara quzğun
- 13 Öñüñe kim turur ey Āşaf-ı zamāne senūñ
Başına yıkar idūñ Peçi kaçmasa mel^ç ün
- 14 Rumūz-ı mes^çele-i ^ç adlūñ itmege taḥkīk
Çıkardı şubḥa çerāğın kevākib-i gerdūn
- 15 Yüce şu deñlü sarāyuñ ki evc-i a^ç lādan
Nite ki taḥt-i şerādan bu kāḥ-ı mīnā-gūn
- [134b]**
- 16 Şarīr şanma şadāsını kil-k-i giryānuñ
Baş üstine dikilüp medḥūñi oğur mevzūn
- 17 Bu nār u faqr-ı felāket baña olur gülşen
Ḥalīlüm olsam eger luḥf u cūduña maqrūn
- 18 Kimesne dāne-i nazmumı ḥabbeye almaz
Cevāhir-i suḥanum olsa lü^çlü^ç-i meknūn
- 19 Çerāğūñ olsun uyandur bu ḥ^çāb-ı ğafletden
Fiğānī çākerūñi itme ğayriye memnūn
- 20 Degül ḥadūñ çü medīḥ olmağ Āşaf-i dehre
Götür du^ç āya livā gibi ellerūñ eknūn
- 21 Nice ki naşb ide ḥōr rāyet-i zer-endūdın
Sipih-r qal^ç asına rumḥ-ı şāmı kıla sūtūn

22 Hıyâm-ı kâdrüñe şems ola şemse-i mevzûn
Nite ki yücele tāk-ı muḡarnes-i gerdûn

-222-⁴³³

[Ḳaşıde-i Fiḡāni]⁴³⁴

-- / --. / .-- / -.-

1 Bir dün ki cünd-i şâm ile ceng itdi âsmân
Oldı burûc-ı ḡal^ç a-i gerdûnda cevḡ kıran

2 Aldı eline tiḡını Behrâm-ı dâr-gîr
Bârû-yı çarḡa çıḡdı neberd itmege hemân

3 Hıfz itmege ḡılâ^ç ını ḡat ḡat feleklerüñ
Ol gice bâm-ı çarḡa Zühâl oldı pās-bân

4 Etrâf-ı kâ'inâta ḡaber şalmaḡa güneş
Od yaḡdı evc-i ḡulle-i gerdûnda nâ-gehân

5 Ṭop almış idi ḡal^ç a-i gerdûnu cünd-i şâm
Oldı livâ-yı ḡusrev-i ḡâver hemân ^çıyân

6 Ḳalb ü cenâḡ-ı meymenesi târmâr olup
Oldı ^çadem memâlikine şeb-revân revân

7 Bindi tek-âver-i felege ^çazm-i rezm idüp
Aldı eşi^ç adan eline tiḡ-ı zer-nişân

⁴³³ Karahan, a.g.e., s. 11.

⁴³⁴ 222/ 4a şalmaḡa: ḡılmaḡa

10a cihân: zamân

11b yürür: olur

12a hemân: senüñ

14a zemzeme-i kevkebüñ: kevkebe-i ^çizzetüñ

15b k'ola: ki aña / aña: oldı

16a var ise kendüyi: kendüyi var ise

18b hemân: revân

21a ^çaynuma hiç gelmedi: gelmedi hiç ^çaynuma

24a cebîn: cenâb

25a Kemâlidür dir idi baña şüphesiz: Kemâli dirdi baña şüphesiz eger

26a senâsına: du^çâsına

27a nücüm eyleye hücüm: hücüm eyleye nücüm

28b getüre ḡapuña ḡaşmı: ḡapuña ḡaşmı getüre

Divân'daki 13, 16, 17, 18 ve 26. beyitler mecmûada yoktur. Beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 8 Sultān-ı şubh böyle yüz ağardımaz idi
Ger olmasa penāhı vezīr-i şeh-i cihān
- 9 Fihrist-i kār-nāme-i tekvīn-i nev-sipih
Maḳşūd-ı kār-ḫāne-i ibdā^c -ı *kūn fe-kān*⁴³⁵
- [135a]
- 10 Āşaf-şaf-ı cihān-ı Süleymān-ı şark u ğarb
Ser-^c asker-i müdebbir ü paşa-yı kāmran
- 11 Bu ^c izz ü şevketi ki saña virdi zıll-ı Hāk
Lāyık öñünce yürür ise Erdevān devān
- 12 Görse meḫābetüni eyā Rüstem-i veġā
Ḳahruñdan ister idi hemān Ḳahramān emān
- 13 Ḳaşmuñ kafası ḳulle-i Ḳāf olsa fi'l-meşel
Ḳurd ide ḳarb-ı destüñ ile şeş-per-i girān
- 14 Eflāke irse zemzeme-i kevkebün n'ola
Bir kethudā durur saña İskender-i zamān
- 15 Aldı ḳanadı altına gerdünı beyzavār
Şeh-bāz-ı himmetüñ k'ola ^c arş aña aşıyan
- 16 Beñzetdi var ise kendüyi işigüne kim
Gerdün-ı dünüñ üstine yol sürdi keh-keşān
- 17 İbrāhīm oldı nāmuñ eyā kān-ı ma^c delet
Bu faḳr āteşini baña eyle gülsitān
- 18 Gülzār-ı midḫatüñde uçarken gönül ḳuşı
Cān bülbülü bu şi^c r-i teri oḳıdı hemān
- 19 Agzuñ ḫadīşine açamaz zerrece dehān
Esrār-ı ġaybe vāḳıf olan tab^c -ı ḫurde-dān
- 20 Ey serv-i ḫōş-ḫırām şaḳın yoluña gelür
Her süya şu gibi gel aḳıtma yaşum revān
- 21 Gözden çıḳalı ^c aynuma hiç gelmedi yaşum
Merdüm gibi ki eyleye kendü yirinde ḳan

⁴³⁵ *Kūn fe-kān*: “Ol (der), hemen olur.” (Bakara,2/117; Âl-i İmrān, 3/47; En’ām, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yāsîn, 36/82; Mü’min, 40/68).

- 22 Cām-ı şafâyı şun tolu ey pîr-i deyr kim
Bir laḫza devrũñ acılığın unudam hemân
- 23 Kaldum ayakda ‘arşa-i miḫnetde al elüm
Ey şeh-süvâr-ı ma‘ reke-i âḫirü’z-zamân
- 24 Meddâḫ olalı saña eyâ Müşterî-cebîn
Oldı Figânî ‘arşa-i nazm içre pehlevân
- 25 Rūmuñ Kemâlidür dir idi baña şüphesiz
Görse kemâl-i kudretümi ehl-i İşfahân
- [135b]
- 26 Ḥatm eyle dâstânı şürü‘ [it] şenâsına
Uzatmağıl ḫikâyeti mânend-i kıssa-ḫ’ân
- 27 Tâ kal‘ a-i sipihre nücüm eyleye hücüm
Tâ kim niyâm-ı şebde ola tiğ-ı ḫör nihân
- 28 Taḫup kemendi gerdenine ḫarb-i dest ile
Devlet getüre ḫapuña ḫaşmı keşân keşân

-223-⁴³⁶[Kaşide-i Veysi]⁴³⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Baḫt-ı ḫ’âb-âlūdumuz bîdâr kıldı şubḫ-dem
Şavt-ı gül-bang-ı kudüm-ı âşaf-ı ferruḫ-ḫadem
- 2 Ḥâk-râhından meşâm-ı cânı itdi ‘anberîn
Daḫı şimdi esdi yolından nesim-i şubḫ-dem
- 3 Top-ı gerdün güy-i ḫurşîdi atup eflâkden
Şenlik itdi kal‘ asından ḫusrev-i zerrîn-‘alem

⁴³⁶ Toska, a.g.e., s. 100.⁴³⁷ 223/ 1a kıldı şubḫ-dem: müşk-dem

2b esdi: geldi / şubḫ-dem: müşk-dem

14a ki güyâ: güyâ ki

19a siḫr-i füsün: şî‘ r-i füsün

22b irmedin maḫşûdına: irmedüm maḫşûduma

28b Ḥakân-ı üstâd: üstâd-ı Ḥakânı

32a eylesün: eyleye

Divân’daki 7. beyit mecmûada yoktur.

- 4 Atlas-ı gerdün döşenmekden murādı gālibā
Olmağ ister gibi rağş-ı kıadrine ferş-i kıadem
- 5 Āşaf-ı Cem menkıbet destür-ı vālā menzilet
Şāhib-i sultān-ı ‘ālem şāhib-i cūd u şiyem
- 6 Mīr-i Behrām intikām [u] ‘arşa-i ikbāl ü cāh
Keykıubād-ı bezm-i ‘işret-hāne-i luţf u kerem
- 7 Sözleri dürr ü güher tab‘ -ı leţāfet bağş-ı kān
Tīg-ı sürhı şāh-ı mercān dest-i gevher-pāşiyum
- 8 Nīze-i merdüm-rübāsın destine alursa ger
Kaç başı var ejdehānuñ kim öñinde ura dem
- 9 Şöyle nā-būd oldu tīginden‘ uşāt-ı mülk-i Şām
Nitekim şemşir-i hāverden Sipāhān-ı zülüm
- 10 Çeşme-i hayvān ile kıanmazken a‘ dāsı anuñ
Āb-ı tīg-ı hūn-feşānından kıanarlar dem-be-dem
- 11 Heybetinden şöyle teng oldu fezā-yı kārzār
Girdiler zir-i zemāne düşmenān pür-dijem
- 12 Nāmuñ İbrāhīm olaldan ey sipihr-i ma‘ delet
Bütleri şındı helāk oldu ‘adūlar bış ü kem
- 13 Düşmenüñ kes ellerin başıyla hengām-ı neberd
Güy-ı çevgān it anı ey dāver-i gerdün haşem
- [136a]
- 14 Cūydu ki güyā ‘ummāna irişmiş bir ucu
Tīg-ı hūn-pāşuñ elünde ey hıdıv-i muhterem
- 15 Sen olaldan h‘āce-i şāhib-‘ ayār-ı memleket
Saña işmarlandı taht-ı pādşāh-ı muhteşem
- 16 Āşyān-ı şāh-bāz-ı salţanat ol tahtdur
Beyza-i sīmurğ-ı devletdür o dürr-i muntazam
- 17 Āsmān-ı salţanatda var ise kürsīdür ol
Cā-be-cā zerrīn-kitābe ğayret-i levh ü kıalem

- 18 Sāye şaldı şehryār-ı ‘ālem aña nitekim
Mesned-i evreng-i çarha ‘İsā-yı ferhunde-dem
- 19 Bāreka’llāh yine bir sihr-i füsün āşār ile
Sihre ağāz eyledi bu hāme-i mu‘ciz-raqam
- 20 İçmedin hum-hāne-i ‘ālemde dahı cām-ı Cem
Ben senüñle iyler idüm ey gözi bādām dem
- 21 Sen kinār olmağda her gün ğayrıya ammā benüm
Gözlerüm yaşını itdi miñnet-i eyyām-ı yem
- 22 Mīve-i vaşluñ ğamından irmedin maqşūdına
Eyledi nañl-i ümīdüm ol hayāl-i hām-ı ham
- 23 Dehr-i enfāsuñ mu‘attar eylesün dirseñ dilā
Hāk-rāh-ı müşg-bārın eyle şubh u şām şem
- 24 Hep işitdüm ben senüñ ağyār ile söyleşdüğüñ
Hāşılı virdi dil-i mañzūna ol peygām gam
- 25 Hatt-ı la‘lūñle dehānuñ hāleti dünyāda yok
Adı var mühr-i Süleymānuñ hemān ey gonce-fem
- 26 Āşafā döndükçe bu dolāb-ı çarh-ı bī-ķarār
Muttaşıl ser-rişte-i maqşūdum olur hem-be-ham
- 27 Ben nice baş kalduram cām-ı şarāb-ı nābdan
Üstüme tırmış çeker cellād-ı devrān tığ-ı ğam
- 28 Hāsb-ı hālin yād idüp kanlar dökerken gözleri
Hōş demiş bu beyti bir Hākān-ı üstād-şiyem
- 29 Bu meşel meşhürdur ellerde manşib dest-māl
Birini eyle ‘ināyet gözlerüm yaşın silem
- 30 Ben şikenc-i pençe-i dehr ile oldum bī-mecāl
Olmasun hīç kimseler fażl u hūnerle mütthem
- 31 Şaħn-ı gülzār-ı cināndur ravza-i şı‘rüm benüm
Nañl-i tūbā gibi anda ser-nigün olmış qalem

[136b]

- 32 Dirseñ ey Veysî sözün vird eylesün halk-ı cihân
Her kelâmuñda du‘ â-yı devletin kıl mültezem
- 33 Nitekim bu kaçır-ı dūd-endūd-ı gerdūnda nücüm
Mağdem-i sulţān-ı şubha ide îşār-ı direm
- 34 Sen sa‘ âdet rahşını sürdükçe mülk-i devlete
Reh-berūñ olsun kemâl-i luţf-ı sulţān-ı kadem

-224.⁴³⁸

[Kaşide-i Kadri]

.-. / ..- / .-. / ..-

- 1 Sipāh-ı şāh-ı bahār üstine çeküp leşker
Yine cihānı yaqup yıkdı husrev-i hāver
- 2 Bu hāleti göricek sünbül ü benefşe tutup
Meyān-ı sebzedden irdi hevāya bād-ı seher
- 3 Hevā-yı bedden ola nergis-i çemen bî-mār
‘Aceb midür dil ağız virmez ise gonce-i ter
- 4 Temüz nergisün el-kışsa korqudup gözini
Çemende goncelerün gönlüne bırağdı hāzer
- 5 Kurutdı zulm ile dünyāyı pād-şāh-ı temüz
Görüp bu hāli çemende çekildi gitdi şular
- 6 ‘Aceb mi kanı kurursa bu faşl içinde meyün
Zamān-ı ‘ayş-ı firāvān bahār itdi güzer
- 7 Şular içinde iderken mekānını seretān
‘Aceb budur ki anı menzil ide çeşme-i hūr
- 8 Bu faşl içre yine hānesine da‘ vet idüp
Bir iki gün n’ola mihmān idinse mihr-i kamer

⁴³⁸ Bu şiir, Mehmet Külahlıoğlu’nun hazırlamış olduğu Kadri Dîvânı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (Mehmet Külahlıoğlu, **Kadri Hayatı Edebi Kişiliği ve Dîvânının Transkripsiyonlu Metni**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1997). Mahlasın işaretli olduğu çok fazla tahrifat içeren bu şiirin yalnızca matla ve makta beyitleri metne alınmıştır.

- 9 Yine pür-âteş olup micmer-i müşebbek-i çarh
Yağup gider küre-i hâki nitekim ‘ anber
- 10 Mişâl-i aḡker olup hâk tâb-ı germâdan
Hevâ zebâne vü hâk oldu aña hâkister
- 11 Bu faşl-ı germde def‘ -i harâret itmek için
Semender âteş-i süzânı itmiş idi baḡar
- 12 Cihânı tâb-ı hür itdi mişl-i germâbe
N’ola şoyunmağa başlarsa her nihâl-i şecer
- 13 Pür-âteş eyledi tāsın sipihr-i şu‘ bede-bâz
Diler ki ḡalḡa ide döne döne ‘ arz-ı hüner
- [137a]
- 14 ‘ Aceb mi meclis-i dehr olsa böyle germ-â-germ
Merâmı ḡolmada bezm-i felekde sāḡar-ı zer
- 15 Eşer yoḡ idi hevâdan meger ki bād-ı semûm
Vücûdı yoḡ idi âbuñ meger ki çeşme-i hür
- 16 Letâfet ile cihân reşk-i bâḡ-ı cennet iken
Harâret ile olupdur mişâl-i nâr-ı saḡar
- 17 Fezâ-yı şaḡn-ı çemen böyle âteş olmuş iken
Mecâl var mı durur k’ola yine tâze vü ter
- 18 Meger ki ‘ azm-i temâşâ-yı şaḡn-ı gülşen ide
ḡalîl-i Ka‘ be-i cûd Âşaf-ı sûtüde seyr
- 19 Peşeng-i ceng ü Ferâmurz-ı gürz Dârâvâr
Ḳubâd-dâd u Ferîdün-fer ü Sikenderver
- 20 Ḳudâygân-ı vezîrân ‘ âlem-i İbrâhîm
O kim ḡudümü ile gül-sitân olur âzer
- 21 Düşer yolında ḡurup pâ-yı esbine dünyâ
Şu dem ki ḡusrev-i ḡâver ola ziyâ-güster
- 22 O serv-i ḡadde ider âftâbı ferş-i ḡadem
O dem ki serv-i çemenden zemîne sâye düşer

- 23 Maşâf-ı rezme şu dem kim revân ide raḥşuñ
Helâk olurdı yilinden yılan-ı zür-âver
- 24 Kemer kılıçla qarâr eyledükçe ‘ askerde
Döner şu kûha ki üstinde ola tîğ-ı kemer
- 25 Şu dem ki düşmen-i bed-ḥâha ‘ azm-i rezm idesin
Cihân-est olmaz dest-i ḡadrüñe şeş-per
- 26 Nice kûbuñ borusın? çekdi dest-i düşmenden
Belâ-yı darbet kûpâluñı şavınca siper
- 27 ‘ Aceb şaḡil gelür cân ḡaşma kûpâluñ
Şavınca anı çeker nice dürlü zaḡmetler
- 28 Dem-i veḡâda urur ḡayl-i düşmene kendin
Dil-âver ana oḡuñ başına taḡup şehper
- 29 Ser-i ‘ adûda meşâhid teccessüd-i iḡbâl
Revâdur aña ki ‘ arz dinse tîḡuña cevher
- 30 Dem-i veḡâda çek-â-çâk ḡançer-i bürrân
İder maşâf-mişâl-i dükân-ı âhen-ger
- 31 Ğiriv-i kûs u nefirüñ beşâret-i nuşret
Şadâ-yı şayḡa-i ḡaylüñ nevîd-i feth ü zafer
- [137b]
- 32 Bu ‘ izz ü şevket ile görse idi dârâtuñ
Ḡapuñda bende-i kemter olurdı İskender
- 33 Emîr-i leşker-i encüm ḡapuñda bir bende
Dilîr-i târem-i pencüm yanuñda bir çâker
- 34 Riyâz-ı medḡ ü şenân içre eyleyüp âheng
Bu nazmı şâm u şehër murḡ ider[diler] ezber
- 35 Cefâya şabr idemezsin diyü raḡîbe söger
Hele bizi de du‘ âdan unutmasın dil-ber
- 36 O dil-rübâyı arar gibi dest-bûsı için
Meyân-ı bezm-i şafâda ḡurup yürür sâḡar
- 37 Elümde sâḡar-ı mey ‘ aks-i rûy-ı zerdüm ile

- Riyâz-ı derd ü ğama oldı bir gül-i aşfer
- 38 O kâküle yüzini gözini süren bir kez
Dilâ bir özge şafâya irer ki ‘ömre sürer
- 39 Diliyle şerh idicek na‘l-i esb-i dil-dârı
Ağıtdı zaḥmumuñ ağızı şuyını ol ḥançer
- 40 Mişâl-i sürh-ı şafaḳ dide ḳana müstağraḳ
Ten-i za‘yif ü belâ-keş hilâlveş ü lâğar
- 41 O şâhdan nice tîmâr umar dil-i bî-mâr
Bulındı yoḳlanur olduḳda ḥâric ez-duḫter
- 42 Revâdur eyler isem derd ü ğamla terk-i diyâr
Yirinde olur imiş bî-bahâdır ü gevher
- 43 Benüm ki mihr-i ziyâ-baḫş-ı fârem-i nazmum
‘Aceb mi maḫv olursa ‘adû-yı bed-aḫter
- 44 Güneş gibi tıtalı dehri nazmum ey Ḳadrî
Vücûdı var mı ‘adûnuñ yanmada zerre ḳadar
- 45 Bulup dilâ niçe mazmûn-ı ḥâş bî-mânend
Bu nazmuñ ile felekde ḳoduñ yine bir eṣer
- 46 Hemîşe tâ ki yaḳup ḫalkı tâb-ı sûz-ı temûz
Cihânı rence ide zulm-i ḫusrev-i ḫâver
- 47 Penâh-ı zıll-ı Ḥudâda hemîşe ḫõş-dil olup
Cihânda olasın âsûde tâ dem-i maḫşer

[138a]

-225⁴³⁹[Kāşīde-i Figānī]⁴⁴⁰

.-. / ... / .-. / ..-

- 1 Geçerse ‘arşa-i heycāda n’ola er ḥançer
Cihānı ḳabzasına aldı ser-be-ser ḥançer
- 2 Aḳar şuya ṭayanur kim ṭayanur ise [aña]
Geçerse ṭoğrı inanmayalar aña ḥançer
- 3 Sōzi geçer nereye varsa naşş-ı ḳāṭī‘dür
El içre anuñ için oldı mu‘teber ḥançer
- 4 Şu deñlü keskin olur iştiḥāsı rezmüñde
‘Adūnuñ içmege ḳanını aş yirer ḥançer
- 5 Hezār olursa da a‘dā yüzini döndürmez
Cenāḥ u ḳalbe ṭoḳınur yarar geçer ḥançer
- 6 Ṭoḳınsa Zāl-i felek cevşeninde eglenmez
Şu sem gibi yidi ṭāsdan ider güzer [ḥançer]
- 7 Çekerse n’ola o Ye‘cūc-ı fitneye seddi
Cihānda buldı Sikender gibi zafer ḥançer

⁴³⁹ Karahan, a.g.e., s. 24.

⁴⁴⁰ 225/ 1b ser-be-ser : ser-te-ser
2b inanmayalar aña: inanma dışın biler
3a nereye: ne yaña
4b ḳanını: ḥunını
8a yıḳar anı: anı basar
9a bulmaz idi yer: yüz yumaz idi
10b aña: saña
13a Görenler anı şanur: Şanur görenler anı
14a Cihānda ḥaṭṭuñı: Cihād ḥaḳḳını
16a N’ola: Ne ṭāñ
18a cihānda: şadā-yi
20b ḥusrevā meger: ḥusrev-i ḳamer
21a cevāhir: cevher
22b kārla oldı çü: kār-güzār oldı
23a şāḥā: cānā
25b eyegüler: aña güler
27a şāyeste: şāyestem
28a nite: nice

- 8 Olursa Sām [u] Nerīmān yıkar anı darbı
Peleng-i kulle-i perhâş u şîr-i ner h̄ançer
- 9 Yanında bulmaz idi yer Hıdîv-i devrānuñ
Ger olmasaydı yalıñ yüzlü sîm-ber h̄ançer
- 10 K̄ubād-ı ma‘ reke İskender-i k̄ader-k̄udret
Yanaşdı aña olupdur meger noker h̄ançer
- 11 Kesüp boğazların a‘ dānuñ aqıdur bahri
Sikender oldı neberd illerinde her h̄ançer
- 12 Yanında kim ki çıkar egri dökmege kanın
Elinde Zāl-i sipihrüñ hilāl-i zer h̄ançer
- 13 Görenler anı şanur bahr içinde mähîdür
Kefüñ içinde ne dem kim tutar maķar h̄ançer
- 14 Cihānda h̄atıuñı kim setr iderse h̄aķķında
Lisān-ı h̄āl ile oķur *faķad kaķar*⁴⁴¹ h̄ançer
- 15 Z̄iyāfet eylemege h̄aşmuñı neberdüñde
Getürdi ortaya h̄ānını m̄a-h̄azar h̄ançer
- 16 N’ola gönüllerini çāk iderse a‘ dānuñ
Çü m̄ā’-i cārî gibi dilleri açar h̄ançer
- 17 Yarar geçinmege yanuñda ol dem-i peygār
Şoķup dil aġzına h̄aşmuñ [h̄aber] ider h̄ançer
- [138b]**
- 18 Şu deñlü ‘ālemi tıtdı cihānda ‘adlũñ kim
Kimesne kimseye daħl eylemez meger h̄ançer
- 19 Şu sızmaz aralarından iki ķarındāşdur
Ne sūya tıġuñı şalsañ bile gider h̄ançer
- 20 Sipih-r̄ingine bindi ‘adũñ ile rezme
Taķındı şa‘ şa‘ adan h̄usrevā meger [h̄ançer]
- 21 Yüze gelür nesi var ise cevāhir ü zerden
Yoluñda h̄arc ider öñũñde pāreler [h̄ançer]

⁴⁴¹ *Faķad kaķar*: “O inkar etti.” (Furkân, 25/4)

- 22 Bitürdi işini rezmünde cümle a' dānuñ
Şu deñlü kārla oldı çü pīşe-ger hañçer
- 23 Ne çekdigümi dilümden bilüp durur şāhā
Yanuña vardı egildi virür haber hañçer
- 24 El üzre tut beni ' arz-ı hüner idem saña
El üzre tutmağ ile gösterür hüner hañçer
- 25 Şeh-i vilāyet-i nazmum zebān durur tīgum
Tenümdeki aña güler baña yiter hañçer
- 26 Figānī lāf u güzāf eyleme geçenden geç
Zebān-ı ta' na uzatmaya saña her hañçer
- 27 Şenāña bildi ki yoğdur zebān-ı şāyeste
Beyāna başladı yanumca muhtaşar hañçer
- 28 Nite ki ola nihān Hızr [şuyı] zulmetde
Niyāmuñ içre tuta dāyimā mağar hañçer

-226-⁴⁴²

[Kaşide-i Bākī]⁴⁴³

.-.- / ..-- / .-.- / ..-

- 1 Ne hoş yaraşdı sipihre kevākib içre hilāl
Tağındı pāyine güyā ki cevheri hañhāl
- 2 Tulū' idince ufukdan miyān-ı encümde
Tağıldı gerden-i gerdüna şanki ' ıkd-ı le'āl
- 3 Çerāğ-ı māha yine bir filori dikdi güneş
Gören kimesne kenārın meh-i nev itdi hayāl
- 4 Şu sīb şekline girdi şafağda cirm-i kamer
Güzellenüp ola bir yanı şarı bir yanı al

⁴⁴² Küçük, a.g.e., s. 49.

⁴⁴³ 226/ 5b hañhāl: hilāl

11a: Ya nūdur görünür āhırında Şa' bānuñ

29a saña: baña / sañhāq: sākī

33a iqbāl: amāl

39b: Zamāne olmasa devr-i edānī vü erzāl

Divân'daki 30. beyit mecmûada yoktur.

- 5 Şarındı meh yine bir hûb Yüsufî destâr
Şokımdı farkına bir dâne ince sîm-ħalħal
- [139a]
- 6 Elinde muṭrib-ı çarħuñ ki kırs-ı meh defdür
Kenâresi görünür pûlınuñ mişâl-i hilâl
- 7 Ne hoşkadur bu ki altında çarħ-ı şu‘bede-bâz
Koyınca mühre-i mihri güm eyledi fi’l-ħâl
- 8 Nedür bu kırs-ı nuħâsî ki zer-ger-i gerdün
Şalup bu pûteye nâr-ı şafağda eyler ħâl
- 9 Ya câm-ı ‘işret-i Dârâ ya tâc-ı Kısradur
Tolaşdurur bu cihânı sipihr olup dellâl
- 10 Kınadı güşesidür âşyâneden görünür
Ferâğa vardı meger şâh-bâz-ı zerrîn-bâl
- 11
Ya râdur ol Ramazân evveline olmış dâl
- 12 Götürdi perdeyi gözden görindi ħalka-i der
Bu gice gök ħapusım açdı Bârî-i Müte‘âl
- 13 Gelüñ bu fikri kıoyalum tereddüd itmeyelüm
Bu deñlü nesne n’içün ola pây-ı ‘ağla ‘iğâl
- 14 Hemân bu ħançer-i zerrîn-ğılâf-ı Paşadur
Ki tâğ-ı ‘arşa aşıldı bu şeb hilâl-mişâl
- 15 Emîr-i şâh-nazar dâver-i bülend-ağter
Vezîr-i hûb-siyer ħ’âce-i ħuceste-ħışâl
- 16 Bülend-himmet-i devrân Kıubâd Paşa kim
Hilâl-i çarħa maħal meclisinde şaff-ı ni‘âl
- 17 O kim debîr-i ezel çekdi kilik-i kıudretle
Şerîf nâmına tevķî‘-nâme-i iğbâl
- 18 Revâğ-ı manzar-ı dîvânı tâğ-ı eyvânı
Hilâl-i burc-i sa‘âdet sipihr-i câh u celâl

- 19 Nesebde pāyesi a' lā ḥasebde bī-hem-tā
Keremde aña ne akrān seḥāda ne emsāl
- 20 Seḥāda Ḥātem-i Ṭay defterini ṭayy itdi
Ġazāda Seyyid-i Ġāzī ḥikāyetin baṭṭāl
- 21 Kef-i cevādı pür eyler seḥāb dāmānın
Seḥāb egerçi virür dāmen ile vaḫt-i nevāl
- 22 Dem-i veġāda çü pāy-i semendi deprense
Sipihre lerze düşer arza irişür zilzāl
- 23 Nesīm-i ḥulḫına bir dem qarın olursa eger
Şuyı gül-āb ide topraġı müşg bād-ı şimāl
- [139b]
- 24 Mişāl-i cūdına ' unvān yazar debīr-i felek
Mürebbī-i fuzalā dest-gīr-i ehl-i kemāl
- 25 Eger ki ḥil' at-i luṭfın kılaydı erzānī
Siyāh şālını terk ide geymeyeydi leyāl
- 26 Kef ile gerçi terāzū-yı ' aḫla urmuş idüm
Ḥafīf geldi ḫatı keffe-i seḥāb-ı şıḫāl
- 27 ' Aṭā-yı kān-ı kef-i zer-feşānına nisbet
Nevāl ü feyz-i seḥāb-ı şıḫāl bir mişḫāl
- 28 Şaḫā' if olsa felekler nihāl-i Sidre ḫalem
Yazılmaya keremi defteri ' ale'l-icmāl
- 29 Şu cāmı şundi saña serverā bu saḫḫāḫ-ı dehr
Şarābı zehr ile ālūde dārū-yı ḫattāl
- 30 Hemişe şan' at u pīşem dem-ā-dem endişem
Özümler baḫş u cedel yılduzumla ceng [ü] cidāl
- 31 Kemend-i ' acz ile olmazdı dest ü pā-beste
Bu bendi geçmese baña zamāne-i muḫtāl
- 32 Elüñdedür çü bugün ḫall-i müşkilāt-ı enām
Enām-il-i keremüñ ḫıl bu ' uḫdeye ḫallāl

- 33 Seḥāb-ı mekremet ü menba‘ -ı mürüvvetsin
Nem-i seḥāñ ile ser-sebz gülşen-i iḳbāl
- 34 Bu gülşen içre seni serv-i ser-firāz görüp
Şu gibi ayaḡuña aḡdı ḥāṭır-ı meyyāl
- 35 Sezā-yı merḥamet ü müstaḥıḳḳ-ı ‘āṭıfetem
Nevāl-i fazluñ iderseñ maḥallidür ifzāl
- 36 Boyandı ḳanlı yaşum silmedin elüm ale
Ayakda ḳaldum eyā ma‘ din-i kerem elüm al
- 37 Tapuña yüz süre geldüm şafā-yı ḥāṭır ile
Zülāl gibi beni gülsitān-ı luṭfuña şal
- 38 Dilümde şekker-i şükr-i fevāzıl-ı keremüñ
Tapuña ‘ arz ide geldüm ne ise mā-fi’l-bāl
- 39 Elümde sāḡar-ı ‘ işret emir-i meclis idüm
....
- 40 Belāḡat içre ben ol şeh-süvār-ı meydānem
Ki eyledüm şu‘ arā-yı zamāneyi pā-māl
- 41 Benem bu ‘ arşada kim raḡş-ı ṭab‘ ı depredicek
Vücüdü ḡaşm ola pā-māl olursa Rüstem-i Zāl
- 42 ‘ Aceb degüldür eger olsa nükte-i ḳalemüm
Ser-i ‘ adū-yı bed-endişe ḡarbet-i kúpāl
- [140a]
- 43 Du‘ āya başla dırāz itme ḳışşayı Bākī
Ki fehm olındı muḡaşşal mu‘ ayyen oldı me’āl
- 44 El aç du‘ ā-yı ḳıyām-ı ḡıyām-ı devletine
Yiter uzandı bu deñlü ṭınāb-ı ḳāl [u] maḳāl
- 45 Hemişe tā meh-i rüze gelüp bu devr içre
Riyāzet ile ire peyker-i hilāle hüzāl
- 46 Giceñ şerefde şeb-i Ḳadr ü gündüzüñ bayram
Nevāl ü ni‘ met ile ḡ‘ān-ı ‘ ays māl-ā-māl

-227-⁴⁴⁴[Terkīb-i Bend-i Veysi]⁴⁴⁵

..-- / ... / ..-- / ...-

I

Bāreka'llāh zihī nāme-i i' cāz-tırāz
 Ser-i ser-bestesidür perde-i güşāyende-i rāz
 Nāmedür gonce-i sersebz-i gülzār-ı ümid
 Nāmedür zanbağ-ı nev-ḥāste-i bāğ-ı niyāz
 Nāmedür şem' -i dil-efrüz-i şeb-i derd-i firāk
 Belki pervāne-i per-suḥte-i sūz [u] güdāz
 Bezm-i 'uşşākda ḥ'ānende nedīm-i ḥāmūş
 Meclīs-i yārda güyende velī bī-āvāz
 'Ārz-ı ḥāl itmege aşḥāb-ı sa'ādāte olur
 Tercemān-ı suḥan-ārā-yı faşāḥat-perdāz
Gele ey nāme seni peyk-i şabāya vireyin
Der-i Paşa-yı felek mertebeye göndereyin

II

Yazayın her satıruñ ḥāme-i mujgānumla
 Surḥ-ı cedvel çekeyin dīde-i giryānumla
 Ruḥ-ı 'uşşāk gibi saña zer-efşānlar idüp
 Sīm-i tahrīr ideyin eşk-i firāvānumla
 Misk ü 'anber dökeyin ḥāme-i müşgīnümnden
 Dür ü gevher direyin ṭab' -ı suḥandānumla
 Nūr-ı çeşmüm dökeyin ḥūn-ı dilüm şarf ideyin
 Saña ḥidmet ideyin başumlā cānumlā
 Virüp ey nāme seni peyk-i seher-gāh eline
 Anı hem-rāh ideyüm kâşid-i efgānumla

[140b]

Var o dergāh-ı felek pāygebe çehreñi sūr
Nic'olurmuş şeref-i kevkebe-i devleti gör

⁴⁴⁴ Toska, a.g.e., s. 169.

⁴⁴⁵ 227/ II efşānlar: efşānlık
 III āftāb-ı felek-'unvāna: ol bāb-ı felek- 'unvāna
 'aşāsı anuñ: 'aşāsınuñ ucı
 IV 'ulemā: büleğā
 çehre-i āyine: āyine-i çehre
 V böyle mi olur: böyle midür / Mısraın vezni aksamaktadır.
 bī-minnet: bī-miḥnet
 VII bilürsin ki: bilür saña
 VIII iḳbālūñ olan körpelerūñ: devlet-i şeh-i ālişānuñ
 IX ḥālūñ: ḥālüm / kim ṭura: ki ola
 ḥālūñ: ḥālüm / kim: ki
 nār: dūd
 melāmetle: selāmetle

III

Varıcağ südde-i dīvān-ı bülend-eyvāna
 Pāye-i izz ü şeref rütbe-i ālişānā
 Saña nevbet ki dege çehre-i mihr ü mehden
 Rūy-mālīde kıl āftāb-ı felek-ı unvāna
 Seg-i kūyna niyāz eyle duḡūl itmek için
 Ḥüsn-i ta' bīr ile söyle sözünü der-bāna
 Niçe der-bān ki elindeki aşası anuñ
 Toğunur ḡatır-ı Behrāma dil-i Keyvāna
 Giricek meclis-i paşa-yı felek-mertebeyeye
 Öp elin düş ayağa sür yüzünü dāmāna
Evvelā devlet-i iḡbāle du'ālar eyle
Soñra aḡvāl-i dil-i ḡasteyi bir bir söyle

IV

Di ki ey ḡāmeñe dil-beste fuhūl-i ulemā
 Nevk-i şemşirüne fersüde riḡāb-ı ümerā
 Kılıcuñ çehre-i āyine-i dil-cū-yı şabāh
 Kalemün ḡāliye-i ḡurrā-i ḡoş-bū-yı mesā
 Kātibü'l ḡükm-i felek böyle ider elkābuñ
 Levḡ-i simin-i zer-efşān-ı sipihre imlā
 Mültecā-yı fuḡarā kehf-i emān-ı zu'afā
 Dil-nevāz-ı fuḡalā cāyize-bāḡş-ı şu'arā
 Nefḡa-i bād-ı bahār-ı keremün itdükçe
 Andelībān-ı riyāz-ı hüneri naḡme-serā
Bāḡ-ı ḡādrūñ ola mānend-i cinān-ı cāvīd
Ömrünü devletünü ḡazret-i Ḥaḡḡ ide mezīd

V

Ey şeh-i muḡteremün maḡrem-i āli-himemi
 Maḡremāt-ı ḡarem-i saltānatuñ muḡteremi
 Āsmān-ı hünerün İsa-yı mu'ciz nefesi
 Mesned-i ma'rifetün münş-i çāpük-ḡalemi
 Bī-ḡuzur olma eger izz-i huḡūra añsam
 Rişte-i cāñda olan uḡde-i efkār-ı ḡamı

[141a]

Serverā böyle mi olur resm-i mekārüm-baḡşı
 Ser-ferāzā bu mıdur kā'ide-i muḡteşemi
 Dest-i cüduñ ele baḡş eyler iken bī-minnet
 Nüş-dārū-yı şifā-ḡāne-i luḡ u keremi
Yād idüp ḡaste-i ḡirmāna devā itmeyesin
Unudup va'de-i iḡsāna vefā itmeyesün

VI

Ḥaḡ seni itmiş iken çeşme-i iḡsān u kerem
 Ne revādur ben olam teşne-i şahrā-yı elem

Sen çerāğ-ı harem-i devlet iken lāyık mi
 Baña vahşet vire tārīk-i peygül-i ğam
 Sen Süleymān-ı zamān iken eyā mīr-i suhan
 Ne ‘aceb ola benüm murğ-ı zebānum ebkem
 Bijen-i çāh-ı ğam itdi beni seh̄hāre-i dehr
 Dest-i luţfuñda iken tarf-ı kemend-i Rüstem
 Suhanuñ Nüşirevān-baḥş-ı dil-i ‘ālem iken
 Bu ne inşāfdur ey Hızr-ı Mesihā-māḳdem
Şormaduñ hasteñi raḥm eylemeduñ bir kerre
Niçedür ḥālī diyü söylemeduñ bir kerre

VII

Keremüñle dil-i düşmen yakıcı serversin
 Pür-kerem ıssı mürevvetlü dil-āver ersin
 Evc-i iclālde şāh-in-i hümāyün-pervāz
 Kāf-ı iḳbālde ‘anḳā-yı hümā-şehpersin
 Gerçi paşa-yı şehensāh-ı cihānsın ammā
 Lāyık-ı taht-ı cem ü efser-i İskendersün
 Luţf u ṭab’ uñla nevāzende-i her ḥātırsın
 Hüsni re’yünle tırāzend-i her kişversin
 Saña ḳandil şıfat nār-ı dilüm yandukça
 Bilürin sūz-ı derünuñ diyü luţf eylersin
Çün bilürsin ki yaḳar āteş-i ğam cān u teni
Ne var ey kân-ı kerem sen de çerāğ eyle beni

VIII

‘Aşık-ı haste-dilüñ çeşm-i güher-pāşı için
 Sūziş-i āteş-i ğamdan dökülen yaşı için
[141b]

Bu şanem-ḥāne-i gerdün-ı ḥired-fersānuñ
 Şan’at-ı nādire-i ḥāme-i naḳḳāşı için
 Nāle-i şūfī-i şad-sāle için şavma’ada
 Güşe-i mey-gedenüñ na’re-i ḳallāşı için
 Hem-reh-i leyle-i mi’rāc olan şahrā için
 Yani şāh-ı rüsülüñ ol gice yoldaşı [içün]
 Ğonce-i gül-bin-i iḳbālüñ olan körpelerüñ
 O sa’ādetlü mürevetlü güzel başı için
Beni luţf u kerem it derd-i belādan ḳurtar
Sebeb-i ḥışm-ı Hudā ya’ni ḳazādan ḳurtar

IX

Nic’olur ḥālüñ o gün kim tura dīvān-ı ḳazā
 Oḳına ḥükm ü hümāyün-ı müḳāfāt u cezā
 Nic’olur ḥālüñ o gün kim ḳarışa birbirine
 Nār-ı āh-ı fuḳarā şā’iḳa-i ḳahr-ı Hudā
 Baḫr-i ḳahrı mütelāṭum ide āh-ı mazlüm

Sāk-ı‘ arşı mütezelzel ide dest-i fuḳarā
 Āh kim iki cihānda baña hīç raḫat yoḳ
 İki ‘ālemdede benüm bār-ı melāmetle dū-tā
 Āḫiretde elem-i keşmekeş-i ehl-i ḫuḳūḳ
 Dünyede miḫnet-i keşşāf u cefā-yı ümenā
 ‘*Acebā ben ne günāh itdüm ola rüz-ı ezel*
Ḥācetüm böyle ḳazā itdi Ḥudā ‘azze vü cell

X

Baḳma nā-dān-ı gedā-meşrebe ḳıl ehle nazār
 Ehl kim ola nevāzende-i ḳānūn-ı hüner
 Der-i iḫsānuñ pīrāye-i tāc-ı ser ḳıl
 Şaçma ey kār-ı kerem ḫāk-i ḫākīre cevher
 Ḡonce-i luṭfuñı bülbüllere iḫsān eyle
 Ḥayfdur zāḡ-ı siyeh-bāle düşe ḡonce-i ter
 Şāh-meşreblere şun sāḡar-ı ḡām-fersāyı
 Ne bilür anı geda-ṭāb‘ u fūrū-māye güher
 Ehl-i dilden biri manzūr-ı sa‘ādet olıcaḳ
 Baña luṭf it baña kim bu dil-i dāniş-perver

Ḳullaruñ içre senüñ fażlı ile fāyıḳdur

[142a]

Luṭf u iḫsāna maḫal merḫamete lāyıḳdur

XI

Veysiyā düşmeni bu nazm ile öldürdüm ben
 Oldı her satrı bunuñ erre-i ‘ömr-i düşmen
 Nazm-ı şīrīnūme hergiz dil uzatmaz kimse
 Lezzet-i şekker-i şī‘ rümle cihān beste-dehen
 Çarḫ ser-rişte-i nazmı baña teslim ideli
 Süfte-güş-ı suḫanumdur dürr-i deryāyı ‘Aden
 Yūsuf-ı nazmumı bāzāra çıkarduḳça ḳopar
 Her tarafda niçe hengame-i āşüb u fiten
 Ḥuṭbe-i salṭanat-ı nazm benüm nāmumadur
 Benüm ol nāmzed-i sikke-i şāh-ı suḫan
Tiḡ-i ṭab‘ umla beni eyledi te ‘yid Ḥudā
Mālikü’l-mülk-i ma‘ānī ve emirü’ş-şu‘āra

XII

En‘ amallāhu ‘aleyk ey ḳalem-i ṭurfa-maḳāl
 Himmetüñ oldı bu nazma sebep-i istikmāl
 Sensin [ol] çeşme-i ḫikmet ki senüñle ṭab‘ um
 Düşmene zehr içürür dōstlara āb-ı zülāl
 Ḥ‘āce-i ‘aḳl ider tuḫfe-i ḫāk-i ḳademüñ
 Her güher kim ola perdāḫte-i dest-i ḫayāl
 Demidür ḫayr du‘āsın o kerimü’ş-şānuñ

İdesin hātīme-i nazm-ı belāğat-minvāl
Nitekim reşḥa-i aqlām-ı bedī' -i büleğā
Ola ruḥsār-ı 'arūs-ı suḥana müşgīn-ḥāl

Şāhid-i gül-ruḥ-ı maqşūd-ı murādı gülsün
'Ömr-i devlet uzasun 'ākıbeti ḥayr olsun

-228-⁴⁴⁶

[Kāşīde-i Āzerī]

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ey çīn-i ḥaṭuñ ser-şiken-i zülf-i kevā'ib
Bağlandı şaçuñ tārına her müşg-i zevā'ib
- 2 Şīrīn suḥanuñ çeşme-i ḥayvāna muḳārin
Sīmīn zeḳanuñ āb-ı ḥayāta müteḳārib
- 3 Pertev şala ger lem' a-i ḥūrşīd-i cemālūñ
Maşrıḳ gibi tābān [u] fūrūzān ola mağrib
- [142b]
- 4 Mihr olmasa olmazdı ruḥuñ gün gibi zāhir
Cān olmasa olmazdı lebūñ cān gibi ḡāyib
- 5 Üstād-ı ezel eyledi āyīne-i rūyuñ
Mir'āt-ı mücellā-yı 'arūsān-ı meṭālib
- 6 Şaḥbā-yı lebūñ yādına ser-mest E' ācim
Zülf-i siyehūñ tārına dil-beste E' ārib
- 7 Olmazdı ḥaṭ-ı la' l-i lebūñ böyle revān-baḥş
Ser-çeşme-i ḥayvānda eger olmasa şārab
- 8 Zīr-i ḥam-ı zülf-i siyehūñde ruḥ-ı ālūñ
Ol mihr-i cihān-tāba dönüpdür k'ola ḡārib
- 9 Olmasa senūñ bedreḳa-ı mihr-i cemālūñ
Olmazdı kamer ḳāfile-sālār-ı kevākib
- 10 Biñ cān virene sen lebūñ öpdürmedūñ ammā
İller saña cān virmege biñ cān ile ṭālib

⁴⁴⁶ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

- 11 Öykünmese tâbân yüzüñe mihr-i nuḥustîn
Olmazdı anı mihr-i cihân-tâb-ı mükezzib
- 12 Her cânibe âteş bırağur sūz-ı firākuñ
Cânın dileyen senden olur mı mütecânib
- 13 Seyr eyler idüñ bâğ-ı ruḥuñ gūşe-be-gūşe
Ebrû-yı kemân-dârı eger olmasa ḥâcib
- 14 Cân-baḥş-ı kelāmuñ kelimātuñ feraḥ-efzâ
Olduñ meger ol çeşme-i ḥayvâna muşâḥib
- 15 Tuğrâ-keş-i dīvâna felek-mertebe Maḥmūd
K'oldı qalemi naḥl-i berümend-i me'ârib
- 16 Kıl yarsa n'ola diqqat ile fikr-i daḳîki
Tedbîr-i pesendîdesi pâkîze vü şâ'ib
- 17 Bâm-ı felege sāye şalar қаşr-ı celâli
Âvîzeleri gün gibi raḥşende vü şâḳıb
- 18 Baḥr-i keremi cūş u ḥurūş eylese eyler
Mûr u megesi ğarḳa-ı deryâ-yı mevâhib
- 19 Olsa dem-i cân-baḥşuña bir laḥza muḳârin
Lâ-büdd ola her derde devâ niş ü 'aḳârib
- 20 Şîrân-ı peleng-efgen olurlarsa da a' dâ
Seg pençelerüñ âḫer olurlar aña ğâlib
- 21 Çekseñ yiridür ṭabl u 'alem şaḥn-ı felekde
Dest-i keremüñ nâşib-ı râyât-ı menâşib
- [143a]
- 22 Tâbende yüzüñden dile ruḥsâr-ı maḳâşid
Raḥşende ruḥuñdan baña ḥurşid-i meṭâlib
- 23 Olsa felek-i atlas eger menzili mihrüñ
Dergâhuña bir pâre olurdu müteḳârib
- 24 Şâhum benem ol micmere-gerdân-ı belâğat
Müşğîn nefesümden ṭolu eṭrâf u cevânib

- 25 Ben kişver-i nazm içre şeh-i mülk-sitānem
Olursa ‘Uṭārid n’ola dīvānuma kātib
- 26 Bıkr olmağ ile zāhir olan zāde-i ṭab‘um
Pūşide kelāmumda ‘arūsān-ı ‘acā’ib
- 27 Her beyti ġarībāne güzer gūşe-be-gūşe
İtdi bu kaşidem benüm ezhār-ı ġarāyib
- 28 Ben mürşid-i erbāb-ı kemālem ki önümde
Oldı şı‘r-i icām-ı suhan çekmege tāyib
- 29 Sihr itdi kuluñ Āzeri-i nādire-perdāz
Mu‘ciz okunursa suhan-ı pāki münāsib
- 30 Eş‘ār-ı revān-bağşına meyl it ki disünler
İskender imiş oldı hayāt-ābına ṭālib
- 31 Bu āteş-i pür-süz u ciger-düz kelāmum
Pülād ise de ḥāṭıruñı eyleye zābın
- 32 Şüret viremez ḥacle-nişinān-ı ma‘ānī
Mir‘āt-ı dili kapladı zengār-ı meşāyib
- 33 Tā kim yine ḥurşid-şıfat-ı meş‘al-i māhuñ
Her şeb ola tābende feleklerde kevākib
- 34 Ruḥsāruñ ide şafḥa-i gerdünı ziyā-ver
Şem‘-i emelüñ ola Şüreyyā gibi şākıb
- 35 Mānend-i sipihr ey meh-i gerdün-ı sa‘ādet
Gıtdikce ‘ulüvv üzre ola sende merātib
- 36 Bir bezm-i felek sāye-ḡarın ol ki felekde
Her gice aña Zühre-i zehrā ola muṭrib

-229-⁴⁴⁷[Kaşide-i Cinānī]⁴⁴⁸

.-. / ... / .-. / ...

- 1 Seher ki kilik-i zer-endüd-ı kâtib-i devrân
Şahîfe-i felek-i çarümüne çekdi nişân
- [143b]
- 2 Yazıldı hâll ile menşür-ı çarha bir tuğrâ
Berât-ı şâhîye güyâ nişân-ı ‘âlî-şân
- 3 Virildi ‘âlem-i aḥkâma kârgâh-ı kazâ
Pür oldı resm-i kaderden şahâyif-i imkân
- 4 Nişâne-i düm-i tâvus-ı zer-nişânıdur
Felekde beyza-i mihr-i sipihr-i nûr-efşân
- 5 Debîr-i çarḥ ki tuğrâ-nüvis-i encümdür
Anuñ kalem-revidür milket-i zemîn ü zamân
- 6 ‘Ulüv-i şân ile bulmazdı pâye-i ‘âlî
Bu deñlü olmaz idi ḥâşılı bülend-mekân
- 7 Kılup kemâli ile iktisâb-ı fazl u hüner
Eger ki olmasa şâkird-i münşî-i devrân
- 8 Bihîn-i zümre-i erbâb-ı hâll u ‘akd-ı umûr
Güzîn-i fırça-i aşḥâb-ı defter [ü] divân
- 9 Gül-i ḥadîka-i iḳbâl u gül-bün-i devlet
Nihâl-i bârver-i bâğ-ı ‘âlem-i imkân
- 10 Meh-i sipihr-i kerem âftâb-ı evc-i himem
Güher-feşân-ı himem baḥr-i luṭf-ı bî-pâyân

⁴⁴⁷ Cihan Okuyucu, *Cinānī (Hayatı, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkidli Metni)*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 1994, s. 23.

⁴⁴⁸ 229/ 2b nişân: berât

3a ‘âlem-i aḥkâma kârgâh-ı kazâ: ‘âleme aḥkâm-ı kârgâh-ı kazâ

6a ‘âlî : a‘lâ

10a himem: şiyem

20a kerîre: bürîde

34b miyân: nihân

37b kadar: deñlü

- 11 Nişān-ı nāme-i ‘izz ü şeref Nişānī Beg
Ki oldı nām ü nişānıyla kıdve-i erkān
- 12 Berāt-ı şafha-i iqbāle kadridür tevķī‘
Firāz-ı nāme-i iclāle nāmıdur ‘unvān
- 13 Liķā-yı bŷy-ı devātı şemīm-i rāhat-ı dil
Hevā-yı nāfe-i haṭṭı nesīm-i gŷlşen-i cān
- 14 Şŷkŷfte gonce-i ŷmmīdi bī-melālet-i hār
Bahār-ı devlet ü iķbāli bī-fŷtŷr-ı hazān
- 15 Ne ebr-i luṭf u ‘aṭādur midādı kim her dem
Cihāna andan ider reşha-i kerem cereyān
- 16 Beyāz-ı nāmesi reşkiyle gŷl derīde-ķabā
Ĝubār-ı haṭṭı ğamından ser-i benefşe girān
- 17 Keş-ā-keş-i ķalem-i dŷşmen ile derhem idi
Yazıldı ol yazalı nām-ı pādşāh-ı cihān
- 18 Murād idŷp yazıķaķ kimse noķta ķonduramaz
Nişānını idemez nevk-i tŷr-i ṭa‘ na nişān
- 19 Nihāl-i hāmesinŷñ ney-şeker perestārı
‘Aceb mi gelse eger meclisine beste-miyān
- [144a]
- 20 Elinde tŷĝ-şıfat kilki naşş-ı ķāṭı‘ dur
‘Adŷsı olsa n’ola hāmeveş kerīre-[ze]bān
- 21 ‘Aceb ne āyīnedŷr vech-i pāki kim andan
Cemāl-i ķehre-i maķşŷd olur hemīşe ‘ayān
- 22 Sipih-r-men-ziletā sen o mihr-i enversin
Ķapuñ gedāsı geķer pādşāh-ı heft-eyvān
- 23 Kenīz-i perde-sarāy-ı sa‘ ādetŷñ Zŷhre
Kemīne bende-i dergāh-ı devletŷñ Keyvān
- 24 Zŷlāl-i merḫametŷñ reşhasıdur āb-ı hayāt
Biḫār-ı mekremetŷñ ķaṭresi yem-i ‘Umman

- 25 Gŭsiste nazm-ı medihŭnde riŭte-i idrāk
Edā-yı vaŭfuña kâdir degŭl benān-ı beyān
- 26 Firāz-ı kŭngŭre-i kaŭr-ı ‘izz ũ rif atŭne
Ne deñlü olsa iriŭmez kemend-i vehm ũ gŭmān
- 27 Tınāb-ı hayme-i gerdŭn-vaķār-ı ķadrŭndŭr
Felekde ŷa‘ ŷa‘ a-i āftāb-ı feyz-resān
- 28 Semend-i devlet ũ rif at musaħħar-ı rāyuñ
Zimām-ı nāŷiye-i dehr elŭnde ŷekl-i ‘inān
- 29 Sarāy-ı ķadrŭne zer-ŷemsedŭr senŭñ hŭrŷid
Aña nŭcŭm ile āvızeler meh-i tābān
- 30 Ğubār-ı sŭmm-i semendŭñ ‘uyŭna kuħl-i cilā
Sevād-ı gerd-i rehŭñ nŭr-ı dide-i a‘ yān
- 31 Medār-ı dīn ũ dŭvel rāy-ı dil-pezīrŭndŭr
İder sŭhŭlet ile cŭmle mŭŷkili āsān
- 32 Eyādī-i keremŭñ hāŷ u ‘āma ŷāmil iken
Revā mıdur baña cāy ola gŭŷe-i nisyān
- 33 Benŭm esīr-i kemend-i belā vŭ ğam ancak
Ķapuñda bendelerŭñ cŭmle hŭrrem ũ ħandān
- 34 Egerçi hāl-i dil-i zārı ‘arza hācet yok
Miŷāl-i pertev-i hŭrdur yanuñda rāz-ı miyān
- 35 Velīk ‘arz-ı tazallŭm hemīŷe ‘ādetdŭr
ŷikeste ‘illeti itmez ŷabībden pinhān
- 36 Cinānī bende-i dīrinedŭr Ħudāvendā
Revā mıdur ola pā-beste-i ğam-ı ħirmān
- 37 Hezār kŭŷiŷ ũ sa‘ y ile aldı bir manŷib
Velīk ħarcına yok zerre ķadar tāb u tŭvān
- [144b]
- 38 Cevāriŷ-i keremŭñ ŷun ki ħastedŭr ğāyet
Teb-i belā ile bī-ķāre ķekmesŭn buħrān

- 39 Dil-i harābını yap dest-i cūd u luṭfuñla
Ġam ile ḥāṭır-ı maḥzūnı ḳalmasun vīrān
- 40 Şafā-yı cūr‘a-i luṭfuñla ḥayretin def‘ it
Ġam-ı ğubār-ı ḥaṭuñ anı eyledi ḥayrān
- 41 Dilā egerçi gülistān-ı medḥ ü vaşfinda
Saña ḳarīn olımaz ‘andelīb-i ḥüb-elḥān
- 42 Uzatma kışşayı şimden-girü du‘a eyle
Cenāb-ı Ḥaḳḳa ki oldur penāh-ı muḥtācān
- 43 Hemīşe tā ola tuġrā-yı zer-nişānāsā
Berāt-ı şafḥa-i çarḥa keşīde kāh-keşān
- 44 Nişān-ı nāme-i ‘unvān u ḳadr ola nāmuñ
Ṭırāz-ı dehr ide menşūr-ı devletüñ Yezdān
- 45 ‘Ulüvv-i ḳadr ile tuġrā-şıfat müdām olasın
Bülend-mertebe vālā-maḥal refi‘ü’ ş-şān

-230-⁴⁴⁹

[Ḳaşıde-i Maḳālī]

.-. / ..- / .- / ..-

- 1 Sepīde-dem ki bir yamān şubḥ çekdi ḥaşem
Firāz-ı ḳulle-i heft āsmāna degdi ‘alem
- 2 Zihī direfş-i dirahşında benefş-i sipihr
Zihī şükūh-ı şehensāha şubḥ-ı ferruḥ-dem
- 3 Dikildi rāyet-i feth āyet-i tehemten-i rüz
Nigūn-ser oldı livā-yı şeh-i şeb-i mazlem
- 4 Sipāh-ı zenge ḳılıc ḳoydı gördi cümle benām
Şafaḳ degül görinen ṭıtdı ḳan cihānı o dem
- 5 Ṭaraf ṭaraf ḳurılıp çarḥa ceng-i sultānī
Çaġırdı na‘re urup kerre-nāy-ı ejder-dem
- 6 Çalındı nevbet-i sultān-ı nev-zuhūr-ı
Pür oldı şīt ü şadā ile feth olup ‘ālem

⁴⁴⁹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Mecmûadaki “Makâlî” mahlaslı diğer şiirler Alaşehirli Makâlî Mustafa Bey’e aittir.

- 7 O şâh için n'ola bir şâh-nâme söylese dil
Fetiḥ için n'ola bir fetḥ-nâme yazsa raḫam
- 8 Benüm bu 'aşrda Firdevsî-i ḫaşıde-zebân
Benüm bu devrde çün münşî-i ḫuceste-ḫalem
- 9 Bu güft ü gûda iken ḫab' -ı dür-feşānumla
Bu oldu cānib-i feyyāzdan hemān mülhem
- [145a]
- 10 Ki bārgāh-ı sa' ādet cenāb-ı paşaya
Yüzüm sürem ki odur şimdi mültecā-yı ümem
- 11 Vezîr-i a' zam-ı Sulṫān Murād-ı Cem-ḫaşmet
Zihî şükûh-ı merātib zihî 'ulüvv-i himem
- 12 Elinde zīnet ile ḫātem-i Süleymānı
Başında devlet ile efser-i muraşsa' -ı cem
- 13 Sümüvv-i ḫadr ile buldı merātib-i 'ālî
'Ulüvv-i şān ile başdı firāz-ı 'arşa ḫadem
- 14 Şarīḫ eylemedüm zıkr-i nām-ı a' lāsın
Edeb budur ki edā eyleyüm anı mübhem
- 15 Ḳarīn-i ḫaydar-ı şaff-der semiyy-i Zi'n-nüreyn
Dilîr-i Ḥamza-şalābet-i yek-ḫıdîv-i ḫidem
- 16 Varup demür ḫapuyı fetḫ idendür ol server
Nice demür ḫapu mānend-i bāb-ı Ḥayber hem
- 17 Demür ḫapudur Ḥayber o Ḥaydar-ı şānî
'Aceb midür ḫılıcı zü'l-fiḫārdan ura dem
- 18 O ṫurfe perî hümāyün hümā-yı sulṫānî
Ki ṫaḫdı başına ta' zīm için şeh-i ekrem
- 19 Dil-āver olduğına dāll-ı devlet olmağ için
Nesīm-i luṫf ile geh rāst görünür geh ḫam
- 20 Rikāb-dār-ı hezārān hezār Keykāvus
Zebün-ı pençe-i ḫahr-ı hezār çün Rüstem

- 21 Zamâne olmuş iken devletinde āsūde
Zuhūr eyledi nā-geh sipāh-ı fetret-i ğam
- 22 Bu fitne def ine paşa-yı k̄ahramān dehre
Buyurdu dāver-i Dārā serir-i ‘arş-ı hıyem
- 23 Kırıldı devlet ile Üsküdar da otāğı
Degüldi nuşret ile tūğ-ı ‘anberin-perçem
- 24 El öpdi edhem-i zerrin siyāhı oldu süvār
Otāğlarla başında efser-i Cem
- 25 Hevāyı lāle-sitān itdi al bayrağlar
Sipāh yiryüzün itdi çü şahın-ı bāğ-ı İrem
- 26 Sipāh içinde ser-efrāz hāzret-i paşa
Kevākib içre fūrūzān çü neyyir-i a‘ zām
- 27 Peleng-i kūh-ı vegā bebr-i pīşe-i heycā
Neheng-i baħr-i cidāl ejdehā-yı bebr ü dijem
- [145b]
- 28 Nice hālāş ide cānın ‘adū neberdüñden
Elüñde ejder-i pīçān kemend-i ħam-der-ħam
- 29 Nice idem saña ta‘ rīf o ser-firāzı kim
Zebān-ı nātıka lāl-i lisān-ı kāl ebkem
- 30 Recā-yı şulħ ider bir niyāz-mendüñdür
Çiñurdu kışsa-i Tātārħāniyyi şāh-ı ‘Acem
- 31 Ne ħasb-i hāle nihāyet ne medħe ğāyet var
Du‘ āya başla Mağālī odur ehemden ehem
- 32 Öñünce şātır-ı zerrin-külāhıdur ħurşid
Hilāl elinde teber şarķ u ğarb zīr-i kadem
- 33 Kırıldı ğonce bu ne künbed-i zümür-rüd-ğün
Müzeyyen ola dikildikce zer-niğār-ı ‘alem
- 34 Kılıcı seyl-i ħavādiş yolına sedd-i sedīd
Binā-yı ‘ömri ola üstüvār-ı müstaħkem

-231-⁴⁵⁰

[Kaşîde-i Makâlî]

.-. / ... / .-. / ..-

- 1 Çün oldı şâh-ı seher mesned-i sipihr-nişin
Çeküp şarâb-ı şafağdan piyâle-i zerrin
- 2 El urdı sâzına Zühre meh oldı dâ`irevâr
Hevâ-yı sünbülden eyledi nevâ-yı güzîn
- 3 Bezendi zîver-i zerle bu heft-kâh-ı kebûd
Döşendi saḥ-ı zemîne mekâ`id-i zerrin
- 4 Açıldı manzara-i ṭâḳ nüh ṭbâḳ-ı sipihr
Deriçe-i şeb-i zulmet kapandı ya`nî hemîn
- 5 Mizâc-ı `âlemi bozmışdı `illet-i sevdâ
Ṭabîb-i ḥâzık-ı şubḥ itdi def`şad-taḥsîn
- 6 Bir âftâb-ı sa`âdetle dehr-i rüşendür
Ne pâk olmaya mihrüñ eyâ sipihr-i berîn
- 7 Ne âftâb-ı cihân maṭla`-ı ferîdü`d-dehr
Nice cihân-ı hüner âftâb-ı maṭla`-ı dîn
- 8 Yegâne ḥâzret-i paşa-yı zü`l-kerem ḥusrev
Mütâbî`emr-i hümâyünına zamân u zemîn
- [146a]
- 9 Felek cenâb-ı mülk ḥaşlet-i mülk-i saṭvet
Gedâ tevâzu` u dervîş ü dest-i pâk-âyîn
- 10 Zemîn medâr-ı zamân seyr ü âsmân miḳdâr
Cihân şükûh-ı emîr-i mu`iz ü devlet ü dîn
- 11 İşiği taşu durur secde-gâh-ı ehl-i ḳabûl
Ayağı ṭprağıdur nûr-ı çeşmüm `âlem-bîn
- 12 Kimsene devr-i zamânında ağlamaz ğamdan
Meger ki nây idedür derûndan âh u enîn
- 13 Tüvânger-i melikâ serverâ Ḥudâvendâ
Ser-i sipihr-i cenâb-ı maḥabbet ehl-i yaḳîn

⁴⁵⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Mecmûadaki “Makâlî” mahlaslı diğer şiirler Alaşehirli Makâlî Mustafa Bey’e aittir fakat bu şiir aynı divânda yoktur.

- 14 Yüzinde gerd-i rehûnden dahı eşer gitmez
Meh-i felek şu kadar sürdi dergehûnde hîn
- 15 Oķuñ helāk-ı ‘adū ki şu denlü tođrıldı
Başını kaç‘ a yesāruñda tıđuñ itdi yemîn
- 16 Kaçan ki bezm ide olur çü Keyķubād-ħaşem
Kaçan ki rezm ide olur çü Rüstem-i rüyîn
- 17 Ğadeng-i merg görünür gözine bir mîşe
Zamān-ı ma‘ deletüñ baķsa mîşe gürg ğazîn?
- 18 Kılıcuñ açdı idüp sürh eşah u rüşen
Kitāb-ı ķalb-i ‘adūñ çü gördi metn-i metîn
- 19 Göñül ķomaz işigi taşu eyle Ğāk-i rehin
Sipihri mesned ü mihr olsa nürdan bālîn
- 20 Ne tırfa bāđ olur bāđ-ı luţf u iħsānuñ
Ki bî-tekellüf olur anda her gelen gül-çîn
- 21 Maķālî böyle mi medħüñ edā iderdi senüñ
Ger olmasa ğam-ı devrān ile melül u ğazîn
- 22 Kelām-ı maħmidet encāmına ķulaķ tut kim
Ki baħr-i nazmda her biri oldı dürr-i yemîn
- 23 Ğayālî görse ğayālāt-ı nazm-ı rengînüm
Dir idi her biri reşķ-i nigār-ħāne-i Çîn
- 24 Ne vaşf-ı ħāle nihāyet ne medħüñe ğāyet
Du‘āya başlayalum işiden disün āmîn
- 25 Nite ki mihr ü burūc-ı sipihre ire ‘urūc
Nite ki māh ola ki ğāh sa‘ dle çü ķarîn
- 26 Hemîşe pāye-i ‘ālîde pāydār olup
Ğudā vücūd-ı şerîfûñ belādan ide emîn

[146b]

-232⁴⁵¹

[Kaşîde-i Makâlî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yine münşî-i tab^c alup ele kilk-i dūr-efşânı
Şenâlar şafhasına böyle taḥrîr itdi^c unvânı
- 2 Bu yüzden bağladı pîrâyesin meşşâta-i ḳudret
^cArūs-ı medḥ ola tâ reşk-i ḥüsn-i mâh-ı Ken^c ânı
- 3 Hoşâ dibâce-i manzûme heycâde-i zîver kim
Neler çekdi idince kân-ı tab^c uñ perveriş ânı
- 4 Suḥan-mensûrına tuğrâ-yı^c âlî-şânı ben çekdüm
Bañadur Rûmda şimdi müselleḥ tarz-ı Ḥākânî
- 5 Kalem kim^c anberîn minḳâr-ı tūḫî-i belâgatdur
Şenâ vü medḥ-i erbâb-ı keremdür şekkeristânı
- 6 Hezâr-aḥsent kilk-i siḥr-perdâzum ne naḳş itse
Yanunda ḳâleb-i bî-cân görünür şüret-i mânî
- 7 Ḥuşûsâ kim ola medḥ ü şenâ^c ı ḥâzret-i paşa
^cUḫrîd zer-ḳalemle levḥ-i mâha yazsa erzânî
- 8 Diseñ eyâ ne serverdür ne ḳân-ı luḫfa gevherdür
Ne mâh-ı mihr-i efserdür ki^c âlem zir-i fermânı
- 9 Vezîr-i müşterî tedbîr-i âşaf-rây [u] mülk-ârâ
Her engüştinde lâyıḳ olsa bir mühr-i Süleymânı
- 10 Ḥalîlu'llâh-ı şânî ya^c nî İbrâhîm Paşa kim
Sarây-ı ḳadrinüñ ḥürşîd ü meh her gice mihrbânı
- 11 O var iken vezîr-i a^c zam olmaḳ ğayrılar farzâ
Şehâ itmek gibidür ḥîdmet-i mihr-i dirahşânı
- 12 Niçe paşa şehen-şâh-ı Süleymân-fer ü Cem-ḥaşmet
Sîpîhre ser-fürü itmez şerefde ḳadri evvânı

⁴⁵¹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Mecmûadaki “Makâlî” mahlaslı diğer şiirler Alaşehirli Makâlî Mustafa Bey’e aittir.

- 13 Egerçi bir vezîridür bugün Keyhusrev-i Rûmuñ
Velî çok pādşehde yoǵdur anuñ şevket-i şanı
- 14 Hārīm-i bārgāhindadır ‘arş-ı iştibāhında
Kamer zerrīn-kemer çāker güneş zer-çüb-ı der-bānı
- 15 Hıyām-ı atlaş-ı gül-rīzidür devr-i felek anuñ
Fezā-yı şevketinde köhne bir çetr-i şütür-bānı
- 16 Meşām-ı cān-mu‘ attar bād-ı hulk-ı müşg-büy ile
Müşerref gül yüz ile ‘ālemuñ şahn-ı gülistānı
- 17 Sezāvār-ı senā şāyeste-i iqbāl-i devletdür
Cihān meddāhıdır bir ben degül ancak senā-ḡānı
- [147a]
- 18 Tehemten gibi yüz biñ erdevān önce revān olsa
Rikābında yürir dehrüñ niçe Sām u Nerīmānı
- 19 Egerçi cilve tāvusuñdur ammā öğredür şimdi
Anuñ rahş-ı muraşsa‘ -ı ziveri tāvus cevlanı
- 20 Der-i devlet-penāhı mültecā-ı ehl-i ‘izzetdür
Sürer mihr aña ruhsārın kor anda mäh-ı pīşānı
- 21 Selāmun almağa baht u sa‘ ādet iki çavuşdur
‘Uṭarid zer-ķalemle kātib-i maķbül-ı dīvānı
- 22 Sebebsüz devr-i ‘adlünde tolaşmaz kimseye kimse
Meger cān gerdeninde dil-berüñ zülf-i perīşānı
- 23 Daḡı yoǵ lafzın almamış durur kaṭ‘ ā dehānına
Meger eş‘ār oķurken vaşf-ı pāk-i la‘l-i ḡāķānı
- 24 Elā ey dāver-i devrān-ı ‘ādil ķadr-i deryā-dil
Ayaḡun topraḡıdır āb-ı rüy-ı mülk-i ‘Oşmānı
- 25 N’ola nazmum gibi çāk-ı girībān eylesem ġamdan
Ḥulāsa çāre yoǵ dest-i keş-ā-keşde çü dāmānı
- 26 Şikāyet-güne ḡāl-i derd-i dilden bir ḡikāyet var
Ne deñlü zaḡmet ise diñle luṭf [it] ey kerem-kānı

- 27 Baña vaqf o kim emr-i şer' i[at] ile virilmişdür
Şeri' at emrine kâ'il degül içinde sükkânı
- 28 ' Aceb mi vaqf-ı mülke dönse her şey ' aksine döndi
Dimek lâzım degül çünkim bilürsin râz-ı pinhânı
- 29 O elden çıkdı evden çıkmağa yoq çäre fâsidler
Hilâf-ı şer' -i peygamber-i takrîz hüküm-i sulţânı
- 30 Hezâr ebyât-ı ma' nîdâra kadar şâ' irüm ammâ
Bana çok gördü birkaç nâ-sezâ bu beyt
- 31 Ne deñlü gök yire inmek muhâl ender muhâl ise
Yiri göge çıkarur ehl-i cüduñ luţf-ı ihsân
- 32 Ne var bir himmet it yirden götür ben hâki sulţânım
Çü mihrüñ şeb-nemi yirden götürmek şânıdur
- 33 Kef-i cüduñ ' aceb baħr-i sehâ emvâcidur ammâ
Akıdur beş gümüş
- 34 Ben anuñ kem-terin bir kaťresinden müstefiz olsam
....
- [147b]
- 35 Eyâ Rüstem şalâbet her sözüm medhüñde Şeh-nâme
Maķâlî ehl-i nazm içre saña Firdevsi-i şânî
- 36 Hâlilâşâ eger yapmazsa gönüm Ka' besin luţfuñ
Bir âhum topı ber-bâd eyleye bünyâd-ı devrânı
- 37 Hemîşe tâ bu minâ-reng-i evreng-i hâdişde
Ola haťt-ı emel bâķî vü ' ömr-i âdemi fânî
- 38 Cihân tırdıkça tur budur du' âmuz hazret-i Haķķdan
Zamân-ı ' ömrüñüñ çaķ biñ yıla hüküm ide bir ânı

-233-⁴⁵²

[Kaşide-i Maķâlî]

.-- / .-- / .-- / .--

- 1 Şadefveş ger olmasa şad-pâre hâťır
Nişâr itmek olurdu sözde cevâhir

⁴⁵² Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 Eger hāyil olmasa ebr-i mevānī[‘]
Zuhūrum olurdu güneş gibi zāhir
- 3 Bilürdi nedür şīve-i şāhid-i nazm
Nizāmī olurdu benümle mu[‘]āşır
- 4 Didi görüp [‘]unşuru ki Bāreka’llāh
Vireydüm söze imtizāc-ı [‘]anāşır
- 5 Ben ol şāh-bāz-ı hümayun-cenāhum
Muhaqqar-şikārum iken nesr-i t̄ayir
- 6 Çün oldum giriftār-ı dām-ı havādiş
Şikest itdi devrān per ü bālüm āhir
- 7 Tınāb-ı emel ser-be-ser hep şikeste
Beden za[‘] fa yüz t̄utdı çün köhne çāder
- 8 Cefā-yı felek hāric-i merkez-i haq
Kevākib hilāf-ı murād üzre sāyir
- 9 Ya[‘] k̄ub kim küşte-ferzend
Benüm her belāya çü Eyyüb-şābir
- 10
.... yoq iltifāt-ı ekābir
- [148a]**
- 11 Metā[‘] olur erzān kaçan bir diyāra
Gele kārban kārban üzre tācir
- 12 Bu ğamla eger ölsem Allāhu a[‘] lem
Baña bir benüm gibi yoq ağlar acır
- 13 Nişār itmek ister şenā dürlerini
Yine cūş idüp ta^b[‘]-ı deryā maqātī[‘]
- 14 Aña kim odur şāh-ı [‘]ālī-merātib
Oña kim odur zāt-ı gerdün-me’āşır
- 15 Hıdivv-i memālik-sitān-ı belāgat
Güzin-i güzİNān Behmen-i bahādır

- 16 ‘Alî Şîr-i şānî Celālî Beg ol kim
Zebān lāl vaşfında hem ‘aql kâşır
- 17 Der-i devleti secdegāha ahālî
Ayağı tozı tāt-ı Ebu’l-mefāhîr
- 18 Sözi gevher-i dürrütü’t-tāt-ı ‘ālim
Ĥat-ı gevher-efşān silk-i cevāhir
- 19 Zemīn bulmadı böyle pākīze-gevher
Zamān görmedi böyle bir cins-i fātır
- 20 Şehen-şāh-ı mülk-i suĥandur öñünce
Meh ü mihr-i zerrīn külāh iki şātır
- 21 Ne yaña revān olsa devlet kulaĥuz
Olur her țaraf fetĥ ü nuşret ‘asākır
- 22 Kerem anda fitrî kerāmet cibillî
Ma‘ārif-i tabî‘ me‘āniye kādîr
- 23 Degül ĥarf-i mechül ma‘lūmıdur hep
Eger emr-i ĥāyib eger emr-i ĥāzır
- 24 Koyup dergehin dönme gerdūna ey mihr
Şaķın altun aduñ hemān oldı bākır
- 25 Vaķār ile küh-sār ider baĥş-ı cihān
N’ola sürse yol üstine her misāfir
- 26 Eyā luțf-ı tab‘ ile meşhūr-ı āfāk
Veyā ĥüsn-i nazm ile ‘ālemde nādîr
- 27 Sen ol nükte-perdāz-ı şāĥib-suĥansın
Ne ĥācet saña ‘arz-ı māfi’z-żamāir
- 28 Beni saña ĥamz itse ĥammāz inanma
Muķarrer durur mü’mine buĥz-ı kāfir
- [148b]
29 Ben ol nākes ü dūn olam ĥāşe li’llāh
Ki bend ola böyle bed-i ĥavl-i şādır

- 30 Eger cürm eyledüm ise el-‘ afv el-‘ afv
Velī bī-günāhum Hāq üstümde hāzır
- 31 Kādīmī kuluñ çākerüñdür Maqālī
Revā görme kim ola āzürde-hātır
- 32 Gerekdür ola medh-i zāt-ı şerīfūñ
Şenā ile evvel du‘ ā ile āhır
- 33 Nitekim ola halk-ı ‘ ālem felekden
Felāketle şākī sa‘ ādetle şākır
- 34 ‘ Adū ki felek-yār u aḡter-mu‘ āteb
Saña ‘ avn-ı bādı ola yār u nāşır

-234-⁴⁵³

[Müseddes-i Fuzūlī]⁴⁵⁴

.-. / ... / .-. / ...

I

Benüm ki kâfile-sālār-i kârbân-i ğamum
Misāfir-i rehi şahrā-yı miḡnet ü sitemüm
Hāķır baķma baña şanma kimseden ki kemüm
Faķır-i pād-şehāsā gedā-yı muḡteşemüm
Sirişķ taḡt-ı revān[dur] baña bu āh ālem
Cefā vü cevır mülāzım belā vü derd ḡaşüm

II

Ne mülķ ü māl baña verse çarḡ memnūnum
Ne mülķ ü māldan āvāre kılsa maḡzūnum
Egerçi müflis ü pest ü muḡaķķar u dūnum
Dem-ā-dem öyle ḡayāl eylerüm ki Kārūnum
Göñülde naķd-i vefā genci līķ pinhānı
Gözüm ḡızāne-i la‘ l ü güher velī fāni

⁴⁵³ Abdülbâki Gölpinarlı, **Fuzûlî Dîvânı**, İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 2016, s. 175.

⁴⁵⁴ 234/ I sitemüm: elemüm
şanma kimseden ki: kimseden saġınma
III şādum ne diler kim şād: şākır ne kılısalar aña şād
IV cefāsı ile: belāsı ile
V bī-çāreden: bī-çāreye
VII göñline: gül-büne
VIII āftāb-ı iktizā-yi
IX ehl-i aşl-ı

III

Hayât şarf idüben derd kılmışum hâşıl
 Sirişk-i al ü ruḥ-i zerd kılmışum hâşıl
 Zamîr gözgüsine gerd kılmışum hâşıl
 Tabî‘ at-i seg-i şeb-gerd kılmışum hâşıl
[149a]

İşüm kara gice tâ şubḥ nâle vü feryād
 Ne virseler aña şādum ne diler kim şād

IV

Sirişk-rîz gül-endâmlar hevâsı ile
 Şikeste-hâl siyeh zülfler cefâsı ile
 Zamâne içre ğam-ı ‘ aşq mâ-cerâsı ile
 Hemîşe maşlaḥatum özgeler rızâsı ile
 Ne devr-i gerdiş-i gerdün benüm murâdum ile
 Ne ğâyet-i emelüm ḥüsn-i i‘ tiķādum ile

V

Hasüd şüret-i aḥvâlüme nazar kılmaz
 Cefâ kılar men-i bî-çâreden hâzer kılmaz
 Şanur ki nâle vü zârum aña eşer kılmaz
 Anı mürür ile ‘ âlemde der-be-der kılmaz
 Zamâne içre mücerrebdür intikâm-ı zamân
 Hemîşe yahşıya yahşı virür yamana yaman

VI

Ḥošum ki ḥâme-i taķdîr-i İzîd-i müte‘ âl
 Vücüd levḥine taķdîr idende şüret-i hâl
 Raķam kılan eger idbârdur eger iķbâl
 Olur teĝayyür aña ğayrden bir emr-i muḥâl
 Sa‘ adet-i ezeli ķâbil-i zevâl olmaz
 Güneş yir üstine hem düşse pây-mâl olmaz

VII

‘ Azîz-i Haķ ḥased-i düşmen ile olmaz ḥ‘âr
 Ḥasüd ḥîlesi iķbâli eylemez idbâr
 Egerçi göñline gâhî ḥazândan âfet var
 Tedârik eyler aña ‘ aķibet nesîm-i bahâr
 Ğaraż ki her kim ezelden olursa devlet-mend
 Muḥâldür yite âşâr-i devletine gezend

VIII

Egerçi bir nice gün âftâb-ı ‘ âlem-i dün
 Cihânda eyledi iķbâl râyetini nigün
[149b]
 Zamâne şüret-i aḥvâlüm itti diĝer-gün
 Vefâ ḥaṭına ķalem çekti çarḥ-ı bûķalemün
 Bugün zamâne ol aḥvâlden peşimândur

Egerçi kâfir idi hâliyâ müselmândur

IX

Fuzûlî eyledigün ‘ahdüne vefâ kılgıl
Yiter şikâyet idüp şerhi mâ-cerâ kılgıl
Vücûduñi hedef-i nâvek-i belâ kılgıl
Kamu cefâlara şabr eyleyüp du‘â kılgıl
Kim ola dōst rızāsı hemîn saña hâşıl
Rızâ-yi dōstdur ehl-i temettü‘ ey gâfil

-235-⁴⁵⁵

[Gazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]⁴⁵⁶

--- / --- / --- / ---

- 1 Birbirine girdiler tollâblarla âblar
Âb gâlib oldu âhir döndiler dolâblar
- 2 Ey melâhat bahri ol nâfi şabâ vaşf itmese
Uğramazlardı göbek burmasına gird-âblar
- 3 ‘Ârızı üzre ser-i zülfi düşer miqrâşdan
Güiyâ dil-ber kitâb-ı hüsni i‘râblar
- 4 Kalmışuzdur bâdenüñ keyfiyyetin idrâkden
‘Aqlumuz almışdur ey sâkî o la‘l-i nâblar
- 5 Pertev-i ruhsâr-ı sâkî şu‘le-i câm-ı şarâb
‘Aşşa âgâz eyle Yahyâ geçmeden meh-tâblar

-236-⁴⁵⁷

[Gazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]

-- / -- / -- / --

- 1 Hatt u leb ü izârı ruḡ-ı yâri bozdılar
Tağıldı müşterileri bâzârı bozdılar
- 2 Ağyardan ayurdılar ey meh-liqâ seni
Bir hîle ile leşker-i küffârı bozdılar
- 3 Zülfin tağıtdı yâr gönül oldu bî-karâr
Şan âşyân-ı bülbül-i gülzâr ı bozdılar

⁴⁵⁵ Kavruk, a.g.e., s. 125.

⁴⁵⁶ 235/ 1b oldu: olmca

⁴⁵⁷ Kavruk, a.g.e., s. 100.

4 Kaldı nuķūd-ı eşk-i ruķ-ı zerd geçmeden
Gıtdi revâcı dirhem u dînârı bozdılar

5 Yahyâ alurdı naķd-i dil ü cāna vaşlını
Ol dil-rübānuñ itdügi iķrârı bozdılar

[150a]

-237-⁴⁵⁸

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyâ]⁴⁵⁹

.--- / .--- / .--- / .---

1 Dil-i bî-çārenüñ dil-dār mehcūr olduĝın ister
Nişān-ı tîrinüñ ol ķaşı yâ dūr olduĝın ister

2 ‘ Aceb bilsem n’içün dil mülkini vîrān ider dil-ber
Hemîşe şāhlar hūd mülki ma‘ mūr olduĝın [ister]

3 Şarāb-ı nāz gelmiş göz yine āşübı arturmuş
Göñül ol çeşm-i mestüñ şimdi maħmūr olduĝın [ister]

4 Zevālî ĝuşşasın çeksün diyü ni‘ met virür yoħsa
Felek ehl-i dilüñ şanmañ ki mesrūr olduĝın [ister]

5 Ruħuñ şevķiyle ölmek ārzūsın eylemiş Yahyâ
Virüp îmān ile cān ķabri pür-nūr olduĝın ister

-238-⁴⁶⁰

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyâ]⁴⁶¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Şîve vü refţārūñı serv-i çemende görmedük
Bu ser-āmed ķāmeti bir nārvende görmedük

2 Cāme-i yek-tā şıķar dirler o cism-i nāzüki
Böyle terlik bir gül-i nāzük-bedende görmedük

3 Dürr-i dendān-ı şafā-baħşuñ görenler didiler
Böyle zîbā muntazam lü’lü’ ‘ Adende görmedük

4 Başına çıkmaķ diler bir iki zerle ādemüñ
Nergis-i şehlā gibi var ise ķande görmedük

⁴⁵⁸ Kavruk, a.g.e., s. 82.

⁴⁵⁹ 237/ 2a dil mülkini vîrān ider: vîrān ider dil şehriñi

⁴⁶⁰ Kavruk, a.g.e., s. 226.

⁴⁶¹ 238/ 3b zîbā: pāk u

5b Kālmamışdur bir maħal: Bir maħal ķalmış midur

- 5 Şerh iderse ders-i ‘ aşkı yine Yahyâ şerh ider
 Kalmamışdur bir maḥal zîrâ bu fende görmedük

-239-⁴⁶²

[Ġazel-i Şeyhü’l-islâm Yahyâ]⁴⁶³

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Kanlu peykânı ki bu sîne-i ‘ uryâna çıka
 Beñzer ol ğonce-i nev-resteye dükkâna çıka
- 2 Tîrûññ sîneye degdi birisi biri dile
 Umarız pādşehüm birisi de câna çıka
- 3 Ne kıyâmet kopa ol kâmet-i mevzunuñ için
 Ne temâşâ ola şâhum hele seyrâna çıka
- 4 ‘ Āşık-ı ḥaste-i hicrûñ nice çıkmaz cânı
 Ḥaçer-i yâr ki kaçd-ı dil-i nâlâna çıka
- 5 Reh-i ‘ aşkındayuz ol
 Korkarın kim yolumuz

-240-⁴⁶⁴

[Ġazel-i Şeyhü’l-islâm Yahyâ]⁴⁶⁵

-- / -- / -- / --

- 1 Bülbül şetâreti gül-i ḥandâni

- [150b]
- 2 Olmaz mı bir laṭife-i ğaybiyye âşkâr
 Bezm-i belâda ‘ âşık-ı giryânı güldürür
- 3 Ḥaṭṭun ğubârı ağladur ey dil-rübâ beni
 Gerçi ğubâr merdüm-i ḥayrânı güldürür

⁴⁶² Kavruk, a.g.e., s. 356.

⁴⁶³ 239/ 2a Tîrûññ: Oḳuññ

2b Umarız: Umarım

5a: serv-kadün ey Yahyâ

5b Korkarın kim yolumuz: Korkaruz kim yolumuz vâdi-i hicrâna çıka

⁴⁶⁴ Kavruk, a.g.e., s. 120.

⁴⁶⁵ 240/ 1a: güldürür

1b: Taklîd-i zâĝ kebg-i hırâmânı güldürür

2b giryânı: nâlânı

- 4 Dil-ber gelince bezme yüzi güldi ‘ aşıkuñ
O tıfl-ı şüh mürde-i bî-cânı güldürür
- 5 Yahyâyı ağladursa eger yâr ğam degül
Müşkil budur ki düşmen-i nâ-dânı güldürür

-241-⁴⁶⁶[Ġazel-i Şeyhü’l-islâm Yahyâ]⁴⁶⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Râst gelüm yâre bir serv-i dil-ârâdur gider
Pâyına ‘ uşşâk düşmiş bir temâşâdur gider
- 2 Kanda gitseñ zülf-i pür-çinûnden ayrılmaz gönül
Kâr u bârın bağlamış hâzır müheyyâdur gider
- 3 Câme-i gül-gün ile olmuş o şâh eşheb-süvâr
Şan nesim-i şubh ile gül-berg-i ra‘ nâdur gider
- 4 Kâr-ı dîn işmarlanur dünyâyı bilmez ğâfile
Sözün âġâz itse ammâ dîn ü dünyâdan [gider]
- 5 Bî-beġâdur devlet ü iġbâl Yahyâdan işit
Başuña alma belâ-yı halkı ġavgâdur gider

-242-⁴⁶⁸[Ġazel-i Şeyhü’l-islâm Yahyâ]⁴⁶⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mey midür sâġî müdür mest-i ġarâbı inleden
Sen misün yâ ‘ aşġ mı muġrib rübâbı inleden
- 2 Ağlamazdı sîġ-i miġnet deldüğinden bağrını
Âteş-i süzân-ı ‘ aşġkuñdur kebâbı inleden

⁴⁶⁶ Kavruk, a.g.e., s. 104.

⁴⁶⁷ 241/ 2a pür-çinûnden: müşġinünden
4b Sözün: Söze / dünyâdan: dünyâdur
5b halkı: ‘ aşġı

⁴⁶⁸ Kavruk, a.g.e., s. 295.

⁴⁶⁹ 242/ 1a sâġî: sâġar
3a Mûrlar: Mûrı gör
3b rübâbı: zübâbı
5b: Bister-i ġamda

- 3 Mûrlar kendümle ‘ ayş eyler şikâyet eylemez
Ârzü-yı şehd ü şekkerdür rübâbı inleden
- 4 Seng-diller döymeye çarh-ı sitemger cevrine
Guşşa-i devrân degül mi âsyâbı inleden
- 5 Bir gözi bîmâruñ ey Yaḥyâ teb-i hicrânıdur
.... ğamda dil-i pür-ıztırâbı inleden

-243-⁴⁷⁰

[Ġazel-i Şeyḥü’l-islâm Yaḥyâ]⁴⁷¹

.-. / .-. / .-. / ..-

- 1
Bu ben belâ-keşi hicrân ile cefâda görem
- 2
Hemîşe ğonce-i iḳbâlũni ğuşâde görem
- [151a]
- 3 Hilâl gibi teraḳḳide mâh-ı tâbân ol
Fürûĝ-ı ḥüsnũni ğünden ğüne ziyâde görem
- 4 Ne zevḳdür ne şafâdur ne ḥazdur ey sâķi
Şeḥer ḥumârdan açup ğözũmi bâde görem
- 5 Budur du‘âsı saña şubḥ u şâm Yaḥyânuñ
Seni şafâda vü bed-ḥ’âhuñı belâda ğören

-244-⁴⁷²

[Ġazel-i Şeyḥü’l-islâm Yaḥyâ]⁴⁷³

--. / -.-. / .-. / -.-

- 1 Hem-râh idüp ‘ adũları ḥõş-ḥâl ider yürür
Ḥâk-i reh-i maḥabbeti pâ-mâl ider yürür

⁴⁷⁰ Kavruk, a.g.e., s. 265.

⁴⁷¹ 243/ 1a: Şafâ-yı ḥâtırum oldur seni şafâda ğörem
1b hicrân ile cefâda: hicrânuna vefâda
2a: Hemîşe ḥurrem ü ḥandân u şâdmân olasin
5a şubḥ u şâm: rüz u şeb
5b belâda: cefâda

⁴⁷² Kavruk, a.g.e., s. 93.

⁴⁷³ 244/ 2a vaşlı: vaşluñ
4b naḥl-i nâz: şâh-ı ḥüsn

- 2 Ümmîdvâr vaşlı öñünce kaçar müdâm
Seyr eyleñüz o lâle-ruñı âl ider yürür
- 3 Ol şâhı âh u nâle yürütmez belâ budur
Varur raķib yanına idlâl ider yürür
- 4 ‘Ahd eylemişdi gelmege eglendi gelmedi
Ol nañl-i nâz gelmede ihmâl ider yürür
- 5 Hicriyle bî-ķarâr idügin yâre ‘arz için
Yañyâ sirişk-i çeşmini irsâl ider yürür

-245-⁴⁷⁴[Ġazel-i Şeyhü’l-islâm Yahyâ]⁴⁷⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dîdeden şu sepdügin bu sîne-i süzânuma
Ķorķarın te’şir ider süz-ı dilüm cānānuma
- 2 Ķurş-ı dāğum tiğ-ı hün-rîz ile eyler çāk çāk
Ķurmaz itmek toğrar o bî-rañm dil-ber ķanuma
- 3 Ġayrdan dil-dâr için dil-hānesin ķıldum tehî
Yir ider ķalbümde ol dil-ber gelürse yanuma
- 4 Seyre gitse her kaçan şatmağ diler ben bendesin
Ķul gerekmez mi ‘aceb ol ħusrev-i ħübānuma
- 5 Söyle elbette kime ‘aşıksın ey Yahyâ diseñ
Biñ hicāb ile cevābını disem sultānuma

-246-⁴⁷⁶[Ġazel-i Şeyhü’l-islâm Yahyâ]⁴⁷⁷

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Söz kim zebānuma gele güyâ zebānedür
Ben ‘aşıķam sözüm de benüm ‘aşıķānedür

⁴⁷⁴ Kavruk, a.g.e., s. 377.

⁴⁷⁵ 245/ 1a sepdügin: sepdigüm
1b ider: ide

3a dil-dâr için dil-hānesin: dil hānesin dil-dâr için

⁴⁷⁶ Kavruk, a.g.e., s. 112.

⁴⁷⁷ 246/ 3a şöñbeti’çün: şöñbetimüz

5a Küy-ı nigāra tuñfe-i cān ile varmadan: Yār işigine tuñfe-i cān ile gelmeden

- 2 ‘ Āşık odur ki yāri ışiginde cān vire
Mecnūn-ı gāfilūñ harekātı yabanedür
- 3 Her kişi naqd-i cānını āmāde eylesün
Yārān-ı ‘ aşk şoḥbeti’çün ‘ arifānedür
- [151b]
- 4 ‘ Arz-ı niyāzı bülbül-i zāruñ fiğānladur
Pervāne-i belā-zedenūñ yane yanedür
- 5 Kūy-ı nigāra tuḥfe-i cān ile varmadan
Mākşūd feyż-i cūdına Yaḥyā bahānedür

-247-⁴⁷⁸

[Ġazel-i Şeyḥü’l-islām Yaḥyā]⁴⁷⁹

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Yaḳlaşdı diyü ḥaṭṭını geçme o güzelden
Kim gördi ki öñdin öle bir kimse ecelden
- 2 Ol serv-i kadūñ la‘ l-i lebin emmek umarsın
Cim oldı kadūñ geçmeyesin tül-ı emelden
- 3 Şimden girü bizden kerem it luṭfuñı kesme
Öldük meded ey sākī-i gül-çehre keselden
- 4 Ezdi yüregüm seng-i ğam [u] derd-i firākuñ
Kısmet baña endüh [ü] belā imiş ezelden
- 5 Yāruñ ki miyānındadur ol ḥançer-i ğaddār
Şimden girü Yaḥyā geçemezsin sen o belden

-248-⁴⁸⁰

[Ġazel-i Şeyḥü’l-islām Yaḥyā]⁴⁸¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dirig itmez vefāsın ‘ aşık-ı bī-‘ aql u hūşından
Nice ḥazṣ itmesün dil sāde-rüyuñ bāde-nüşından

⁴⁷⁸ Kavruk, a.g.e., s. 304.

⁴⁷⁹ 247/ 1b öñdin: evvel

Dīvān’daki 2. beyit mecmûada, mecmûadaki 2. beyit Dīvān’da yoktur.

⁴⁸⁰ Kavruk, a.g.e., s. 307.

⁴⁸¹ 248/ 1a bī-‘ aql: bī-şabr

5a Alur biñ: Göricek

- 2 Esās-ı kār u bār-ı hüsnuñi şaķın ĥarāb eyler
Ĥazer ķıl seyl-i eşk-i ‘ aşıķuñ cūş u ĥurūşından
- 3 Düşer tenhāda zāhid şüphesüz pāy-ı ĥum-ı meyde
Düşürmez gerçi kim seccādesin zāhirde dūşından
- 4 Görinmez bir belādur ‘ aşıķ-ı bī-şabr u ārāma
Meded göstermesün zūlf-i siyāhın kelle-pūşından
- 5 Alur biñ cān ile naķd-i revānı ‘ āķıbet Yahyā
Lebūñ ķandini bāzār-ı vefā şekker-fürūşından

-249-⁴⁸²

[Ėzel-i Şeyĥü’l-islām Yahyā]⁴⁸³

--- / --- / --- / ---

- 1 Kāfir ĥaţtı ki yāruñ zūlfı bāğın bozmadı
Kimseler ĥiç bāde-i leyli yasağın bozmadı
- 2 Dilde dā’im āteş-i ‘ aşkı yanar dāğ üzre dāğ
Ĥamdu li’llāh rūzgār ol şevķ ocağın bozmadı
- 3 Ceyş-i miĥnet def’ ine serdār-ı pür-dildür ĥabāb
Bozmayınca ‘ ālemi seyr it otağın bozmadı
- 4 Bī-ķarār itdi dili tağıtdı dil-ber kāküli
‘ Andelībūñ märeler şimdi yatağın bozmadı
- 5 Gerçi āhen-dilsün ammā eyle Yahyādan ĥazer
Kim anuñ pülādlar āhı yarağın bozmadı

⁴⁸² Kavruk, a.g.e., s. 425.

⁴⁸³ 249/ 1a zūlfı: hüsn
1b leyli: la’ li
2a yanar: yakar
3b ‘ ālemi: düşmeni
4b märeler: tüzeler

[152a]

-250-⁴⁸⁴Teds̄is-i Cinānī⁴⁸⁵

.--- / .--- / .--- / .---

I

Dimem kim rāzuñı erbāb-ı ʿizz ü cāha ʿarz eyle
 Ziyā-baḥş-ı çerāğ-i şemʿ ü mihr-i māha ʿarz eyle
 Belā-yı rāh-ı ʿaşkı ʿaşık-ı güm-rāha ʿarz eyle
 İnanmazsañ sözüm bir ʿarīf-i āgāha ʿarz eyle
 Dilā ḥālūñ ne dehrūñ mīrine ne şāha ʿarz eyle
 Cihān mülkini yoḫdan var iden Allāha ʿarz eyle

II

Sipihrūñ devletinden el çeküp şabr u taḥammül kııl
 ʿAdū-yı bed-nihāduñ taʿnıma şabr u taḥammül kııl
 Ḥudā-yı bī-niyāza istinād eyle tevekkül kııl
 Eʿālīye ne yalvar ne edānīye tenezzül kııl
 Dilā ḥālūñ ne dehrūñ mīrine ne şāha ʿarz eyle
 Cihān mülkini yoḫdan var iden Allāha ʿarz eyle

III

Gezüp her gün der-i mīr ü vezīre ʿarz-ı ḥāl itme
 Viren Ḥaḫdur saña bī-hūde ʿırzuñ pāy-māl itme
 Odur muʿtī vü mānī ʿgayrı bir egri ḥayāl itme
 Vesāʾilden elūñ çek yoḫ yire fikr-i muḫāl itme
 Dilā ḥālūñ ne dehrūñ mīrine ne şāha ʿarz eyle
 Cihān mülkini yoḫdan var iden Allāha ʿarz eyle

IV

Cihān-ı bī-şebātuñ lā-beḫādur ʿizz ü iḫbāli
 Ne ğam yirsin olursañ ḫayd-ı manşıbdan eger ḫalī
 Rızā-yı Ḥaḫḫa ḫaşr it ḫayrıdan ḫaḫʿ eyle āmālī
 Yüzūñ sür dergeh-i Mevlāya her dem kıılma iḫmālī
 Dilā ḥālūñ ne dehrūñ mīrine ne şāha ʿarz eyle
 Cihān mülkini yoḫdan var iden Allāha ʿarz eyle

V

⁴⁸⁴ Okuyucu, a.g.e., s. 335.

⁴⁸⁵ 250/ I 1b çerāğ-i şemʿ ü mihr-i māha: çerāğ-ı mihr ü şemʿ -i māha

II 1a şabr u taḥammül: terk-i tecemmül

2a Ḥudā-yı bī-niyāza istinād eyle tevekkül: Eʿālīye ne yalvar ne edānīye tenezzül

2b Eʿālīye ne yalvar ne edānīye tenezzül: Ḥudā-yı bī-niyāza istinād eyle tevekkül

IV 2a Rızā-yı: Recā-yı

Virüp rüşvet Cinānī ol ki kaçd-ı intisāb eyler
 Zülāl-i çeşme-i Hızr özleyüp meyl-i serāb eyler
 Zamānı gelmeyince şanma kim devlet şitāb eyler
 Hudā elbetde bir gün şabr iderseñ fetḥ-i bāb eyler
 Dilā ḥālūñ ne dehrūñ mīrine ne şāha ‘arz eyle
 Cihān mülkini yoḡdan var iden Allāha ‘arz eyle
 [152b]

-251-⁴⁸⁶

Tesdīs-i ‘Azmi Efendi⁴⁸⁷

.--- / .--- / .--- / .---

I

Dilā her ne ümīd isterseñ ol dergāhdan iste
 Dimezler saña var bir mürşid-i güm-rāhdan iste
 Ne baḡt-ı tālī ‘-i bedden ne mihr ü māhdan iste
 Ne şeyḥ-i şöhret-āyīn ol ne ehl-i cāhdan iste
 Ne dervīş ü ne zāhiddin ne mīr ü şāhdan iste
 Yüri yoḡdan seni var eyleyen Allāhdan iste

II

Niyāzı cānib-i dergāh-ı Ḥaḡḡa it ki Ḳādirdür
 Degül a‘ māl eşkāl-i ḡulūbı ‘abde nāzırdur
 Bu ḡulı ḡuş-ı hūş ile işit bürhān-ı bāhirdür
 Umūrında ser-ā-ser ḡaḡ-ı ‘ālem cümle ḡāşırdur
 Ne dervīş ü ne zāhiddin ne mīr ü şāhdan iste
 Yüri yoḡdan seni var eyleyen Allāhdan iste

II

Elūñ çek ḡaḡ-ı ‘ālemden idin bir ḡuşeyi me’vā
 Dimişler kimseden hiç kimseye yoḡ fā’ide aşlā
 Kelāmum cevherin taḡ ḡuş-ı cāna eyleyüp işḡā
 Tazarru‘lar ḡılıp baş aç du‘āya ḡaldur el ammā
 Ne dervīş ü ne zāhiddin ne mīr ü şāhdan iste
 Yüri yoḡdan seni var eyleyen Allāhdan iste

IV

⁴⁸⁶ Yunus Kaplan, Zahide Efe, **Klasik Türk Edebiyatında Bir Kırkambar, Mecmû’a-i Musammat**, Atataürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum, 2021, s. 87.

⁴⁸⁷ 251/ III kimseden hiç kimseye yoḡ fā’ide: fā’ide yoḡ kimseden hiç kimseye
 du‘āya ḡaldur el ammā: Ḥudāya_el ḡaldırıp ammā

IV cihānda ḡaḡa: cihān ḡaḡına

Gözūñ aç: Ḥazer kıl

eyleyüp kendūñe virme yok yire: itme yoḡ yire ki itme kimseye

V ḡāmesin ‘Azmi iken: cāmesin ‘Azmi ḡatı

murāduñı murādātı

mā’nevī gibi iken divārına: ḡünkü mihmānum diyü al divāna

Hudānuñdur cihānda halka çün mebzül olan ni‘ met
 Naşībūñ irişür gūşişle virme kendüñe zaħmet
 Gözüñ aç ‘ayn-ı cānı kaplamasun perde-i ğaflet
 Sözüñ harc eyleyüp kendüñe virme yok yire minnet
 Ne derviş ü ne zāhidden ne mīr ü şāhdan iste
 Yüri yoğdan seni var eyleyen Allāhdan iste

V

Ümīdüñ hāmesin ‘Azmi iken teng eyleyüp qaşma
 Atup tīr-i murāduñı nişāne yayuñı yaşma
 Kılıcuñ mā’nevī gibi iken dīvārına aşma
 Menāşib isteyü kimse қаpusına ayak başma
 Ne derviş ü ne zāhidden ne mīr ü şāhdan iste
 Yüri yoğdan seni var eyleyen Allāhdan iste

-252-⁴⁸⁸

Tedsīs-i Āzerī

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Añmaduñ bir kez ğam-ı ‘aşkuñla giryān olduğum
 Fürkatüñle hān-rāh-ı ğamda mihmān olduğum
 Rāh-güzāruñda sirişküñ gibi ğaltān olduğum
 Şimdilik gūş itmedüñ kūyuñda nālān olduğum
[153a]

İşidürsin bir zamān hāk ile yeksān olduğum
 İşte gitdüm sağ esen қal imdi қurbān olduğum

II

Ben қuluñ ğamz eyleyüp saña ‘adū-yı bed-güher
 ‘Āķıbet şalduñ diyār-ı miñnete bi-pā vü ser
 Tīr-i āhum eyleyüp ey seng-dil bir gün eşer
 Merħamet idüp şorarken ben ğarībüñden haber
 İşidürsin bir zamān hāk ile yeksān olduğum
 İşte gitdüm sağ esen қal imdi қurbān olduğum

III

Redd idüp қаpuñdan ey mihr-i sipihr-i mekremet
 Kılmaduñ ben zerre nāçize bir kez merħamet
 Cism-i bīmārumda қalmadı ümid-i ‘āfiyet
 Şimdi sen cevri ile öldürmek ne lāzım ‘āķıbet
 İşidürsin bir zamān hāk ile yeksān olduğum
 İşte gitdüm sağ esen қal imdi қurbān olduğum

⁴⁸⁸ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

IV

Dem mi vardur hâtır-ı arzûmı incitmedüñ
 Resm-i cevri hûy idüp rāh-ı vefāya gitmedüñ
 Çok cefālar eyledüñ bir kez teraḥḥum itmedüñ
 Bunca demlerdür ḳapuñda nālemi işitmedüñ
 İşidürsin bir zamān ḥāk ile yeksān olduğum
 İşte gitdüm sağ esen ḳal imdi ḳurbān olduğum

V

Dōstum kūyuñda āḥir terk idüp cān u teni
 Āzerīveş vādī-i hicrāna düşdüm serserī
 Aldı düşmenler elümden sen gül-i nāzük-teri
 ‘Ömrüñ efvn eyleyüp Ḥaḳ sağ olursañ ey perī
 İşidürsin bir zamān ḥāk ile yeksān olduğum
 İşte gitdüm sağ esen ḳal imdi ḳurbān olduğum

-253-⁴⁸⁹

[Tedsis-i Tiğî]

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Kime yanam āteş-i ‘aşḳ ile sūzān olduğum
 Yā kime gūş itdürem ney gibi nālān olduğum
 ‘Aynına almaz ḥarīḳ-i nār-ı hicrān olduğum
 Gūşına ḳoymaz enīs-i āḥ u fiğān olduğum
 Yüzüme baḳmaz ne bilsün yār giryān olduğum
 Ḥātırum şormaz neden aña perişān olduğum
 [153b]

II

Nice yıllar pāy-māl olsam işiginde eger
 Bir ḳadem ḥākümden ol serv-i revān ḳılmaz gezer
 Ğarḳa virse ‘ālemi seyl-i sirişḳ-i çeşmüm ter
 İltifāt itmez ḳılıp ‘ayn-ı ‘ināyetle nazar
 Yüzüme baḳmaz ne bilsün yār giryān olduğum
 Ḥātırum şormaz neden aña perişān olduğum

III

Gün yüzün görsem dil-i maḥzūnumı şād eylesem
 Ağlasam derd-i derūnum āḥ u feryād eylesem
 Çekdigüm ālām-ı hicri ser-te-ser yād eylesem
 Āḥ idüp cismüm ser-i kūyında ber-bād eylesem
 Yüzüme baḳmaz ne bilsün yār giryān olduğum
 Ḥātırum şormaz neden aña perişān olduğum

⁴⁸⁹ Mütekerrir mısraları Ferâğî’ye ait olan bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır (Abuzer Kalyon, **Peşтели Hisâli Metâli’ü’n - Nezá’ir (II. Cilt) İnceleme - Metin, Doktora Tezi**, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2011, s.526).

IV

Derdiyle ölsem gelüp ben hâki ihyâ eylemez
 Haste olsam hâtırum şormaz müdârâ eylemez
 Hâlümü görüp ruḥ-ı zerdüm temâşâ eylemez
 Gözlerüm yaşın silüp gönüm tesellâ eylemez
 Yüzüme bakmaz ne bilsün yâr giryân olduğum
 Hâtırum şormaz neden aña perîşân olduğum

V

Tiğiyâ derd ü ğam-ı ‘aşk ile olsam bî-ķarâr
 Eylesem deşt-i belâda niçe dem geşt ü güzâr
 Bâr-ı miḥnet eyleyüp şabrum metâ‘ ın târmâr
 Ağlamaķdan ķan ile tolsa dü-çeşm-i eşk-bâr
 Yüzüme bakmaz ne bilsün yâr giryân olduğum
 Hâtırum şormaz neden aña perîşân olduğum

-254-⁴⁹⁰[Tedsîs-i Āzerî]⁴⁹¹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Kelâma iķtidârum yok nice hâlüm şorarsın sen
 Cünün-ı ‘aşk ile mecnün olandan ‘aql umarsın sen
 Sûzuñ arturdı süzüm cânuma odlar yaķarsın sen
 Dilersin baña merhem urmaķ ammâ neşterînsin sen
 Gel ey nâşih ķo pendi hâl-i dilden bî-ķabersin sen
 Beni dîvâne ķıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

II

Beni kim men‘ ider ol gözleri mekkâr ‘aşķından
 Ne mümkindür ola hâlî gönül ol yâr ‘aşķından
 Beni ta‘ yîb idersin gerçi kim dil-dâr ‘aşķından
 Naşihatle ferâġat eyleyemem yâr ‘aşķından
 Gel ey nâşih ķo pendi hâl-i dilden bî-ķabersin sen
 Beni dîvâne ķıldı ol perî bilmem ne dirsın sen
 [154a]

III

Beni ‘uşşâķa teşnî‘ eylemekden vaz gelmezsin
 Çekersin tiġ-ı ta‘ ne hiç aramuzdan kesilmezsin
 Maḥabbet pîşesin düşvârdur idrâķ kılmazsın
 Degüldür ihtiyârum elde sen aḥvâli bilmezsin
 Gel ey nâşih ķo pendi hâl-i dilden bî-ķabersin sen
 Beni dîvâne ķıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

⁴⁹⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁴⁹¹ 254/ Mütেকerrir mısralar Şûrî Çelebi’ye aittir (<https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suri-dervis-suri-celebi>).

IV

Berî eyle beni luṭf it zâhidâ ta^c n-ı düşmenden
 Bilürsin derdümi âhir bu hâletler gider senden
 Kerem kııl şimdilik vâkıf degülsin vaz gel benden
 Baña dünyâda yegdür kûy-ı dil-ber şahn-ı gülşenden
 Gel ey nâşih қо pendi hâl-i dilden bî-ḥabersin sen
 Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

V

Beni kûyında gördi Āzerî zâhid su'âl itdi
 Fiğân u zâra bâ' iş şordı istifsâr-ı hâl itdi
 Diyünce hâlümi teşnî^c idüp ceng ü cidâl itdi
 Bu beyti oқudum ol dem ki ^c arz-ı infi^c âl itdi
 Gel ey nâşih қо pendi hâl-i dilden bî-ḥabersin sen
 Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

-255-⁴⁹²**Tesdîs-i Nazîre-i Münîrî**

.--- / .--- / .--- / .---

I

Çün ^c aşık olmaduñ ta^c n eyleyüp tâ ki ne dirsın sen
 Görüp ben ^c aşık-ı ğam-nâki ağlarken gülersin sen
 Ta^c accüb eyleyüp aḥvâlüme başuñ şalarsın sen
 Naşihat şimdi baña kâr ider mi zann idersin sen
 Gel ey nâşih қо pendi hâl-i dilden bî-ḥabersin sen
 Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

II

Olupdur ^c aқl u hüşum zülf-i dil-berveş perâkende
 Ne şabra ṭâkatüm vardur ne dil ârâm ider tende
 Tamâm olmışdur işüm qalmamışdur ^c âfiyet bende
 Dil-i bî-çâreye virdi yiter bir yañadan sende
 Gel ey nâşih қо pendi hâl-i dilden bî-ḥabersin sen
 Beni dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsın sen

III

Fenâdur devlet-i dünyâ ile dil iftiḥâr itmez
 Cihânuñ devletinden geçdi câha i^c tibâr itmez

[154b]

Melâmet ihtiyâr itdi o şimden girü ^c âr itmez
 Benüm ḥâlüm mükedderdür naşihat baña kâr itmez

⁴⁹² Bu şiir, Münîrî Dîvânı'nda yoktur ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (Ersen Ersoy, **Münîrî Dîvânı**, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56095,muniri-divanipdf.pdf?0 Erişim Tarihi: 17.12.2023). Mütেকerrir mısralar 254. şiirde de olduğu gibi Şürî Çelebi'ye aittir (Bk. 245.şiir).

Gel ey nâşih ço pendî hâl-i dilden bî-ğabersin sen
Benî dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dîrsin sen

IV

Şorup hâl-i dil-i bî-çâreyi bir lahzâ hõş itmez
Hağası yok tevâbın kaşd idüp yârı ne-hõş itmez
‘ Aceb bir dem mi vardur kim göñül deryâsı cûş itmez
Kulağum na‘ ra-i mestânelerden ğayrı gûş itmez
Gel ey nâşih ço pendî hâl-i dilden bî-ğabersin sen
Benî dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dîrsin sen

V

Helâk itmeñ muğarrerdür benî hicrân-ı cânânım
Miyânı hasret ile kılcâ kıldı çıkmâğa cânım
Münîrî kalmadı derd-i dile ‘ âlemde dermânım
Hemân Allâha kalmışdur benüm hâl-i perişânım
Gel ey nâşih ço pendî hâl-i dilden bî-ğabersin sen
Benî dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dîrsin sen

-256-⁴⁹³

Tedsîs-i Meşâmî

..-- / ... / ..-- / ...-

I

Ehl-i dünyâ ile terk etle dilâ ğavğâyı
Gerçek abdâsuñ elden qoma eyvallâhı
Eyleme sîne dögüp yok yire vâ-veylâyı
Zevk idüp bir iki gün egle dil-i şeydâyı
‘ Ayş u nüş eyle bugün añma ğam u ferdâyı
Saña işmarlamadılar bu yalan dünyâyı

II

Nüş idüp bâde cihân ğuşşaların vir bâda
Olur olmaz ğama yol virme dil-i nâ-şâda
Çünkü bir dağı gelinmez bu ğarâb-âbâda
Yok yire bunca kaşâvet ne be hey üftâde
‘ Ayş u nüş eyle bugün añma ğam u ferdâyı
Saña işmarlamadılar bu yalan dünyâyı

III

Bu günüm yarına kılsun diyü ne bunca emek
‘ Âkıl olan ne revâdur ğam-ı bî-hüde yimek
Sözümü diñle yüri ğuşşa[yı] çekme mey çek
Fikr-i ferdâyı ço Allâh oñara n’olsa gerek
‘ Ayş u nüş eyle bugün añma ğam u ferdâyı
Saña işmarlamadılar bu yalan dünyâyı

⁴⁹³ Bu şiir, Emine Yeniterzi’nin hazırlamış olduğu “On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmî” isimli makalede ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

[155a]

IV

Tîz devr olduğıçün çarḫ-ı felek ṭollābı
 Cūy-ı tende cereyān itmede ‘ömr-i ābı
 Ğarḫ ider fülk-i teni baḫr-i fenā girdābı
 Yıḫmadın ‘ömr bināsını ecel seyl-ābı
 ‘Ayş u nūş eyle bugün añma ğam u ferdāyı
 Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyāyı

V

Dir isem dünyeye meyl itmeyem ancak ötesi
 Nağme-i bülbüli gūş itme ğam ancak ötesi
 Rüstem-i dehr olanuñ da sitem ancak ötesi
 ‘Ālemüñ çünki Meşāmī elem ancak ötesi
 ‘Ayş u nūş eyle bugün añma ğam u ferdāyı
 Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyāyı

-257-⁴⁹⁴Tedsîs-i Nazîre-i [Derzi-zāde] ‘Ulvi⁴⁹⁵

..-- / ...- / ...- / ...-

I

Sevdüñ ey dil yine bir tâze gül-i ra‘ nāyı
 Artırursuñ n’ola bülbül gibi vā-veylāyı
 Mesken [it] künc-i ḫarābāta olup rüsvāyī
 Def‘-i ğam ḫılmağ için al elüñe şahbāyı
 ‘Ayş u nūş eyle bugün añma ğam u ferdāyı
 Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyāyı

II

Ḳāni‘-i fūrḫat olup vuşlat-ı cānāndan geç
 Māyil-i zillet olup devlet-i ‘unvāndan geç
 ‘Ārif-i vaḫdet olup keşret-i yārāndan geç
 Ḳābil-i ḫısmet olup ğayret-i aḫrāndan geç
 ‘Ayş u nūş eyle bugün añma ğam u ferdāyı
 Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyāyı

III

Zevḫ-ı dünyā ile şād olma ğam ancak ötesi
 Dirhemüm yoḫ diyü ğam çekme hem ancak ötesi
 Şāh-ı ‘ālemde olursañ elem ancak ötesi
 ‘Āḫıbet rāh-ı vücūduñ ‘adem ancak ötesi
 ‘Ayş u nūş eyle bugün añma ğam u ferdāyı
 Saña ışmarlamadılar bu yalan dünyāyı

IV

⁴⁹⁴ Çetin, a.g.e., s. 168.⁴⁹⁵ 257/ II 2b Ḳābil-i: Ḳāni‘-i

Çekmeyüm dirseñ eger sen de bu dünyā ğamını
 Bāde iç bād kıoamaz kışinüñ aşıā ğamını
 İbni vaqt ol be gönül añma ferdā ğamını
 ‘ Ārif olan getirür mi dile dünyā ğamını

[155b]

‘ Ayş u nüş eyle bugün añma ğam u ferdāyı
 Saña işmarlamadılar bu yalan dünyāyı

V

‘ Ulviyā hırka giyinüp cismüñi ‘ uryān eyle
 Dest-i şevk ile çeküp çak-ı giribān eyle
 Ber-ķarār olma gezüp ‘ ālemi seyrān eyle
 Her gice kendüñi bir güşede mihmān eyle
 ‘ Ayş u nüş eyle bugün añma ğam u ferdāyı
 Saña işmarlamadılar bu yalan dünyāyı

-258-⁴⁹⁶

Tesdīs-i Şun‘i

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Niçe şerh eyleyeyin şerha-i hūn-efşānum
 Niçe keşf eyleyeyin sırr-ı ğam-ı pinhānum
 Ya niçe yakılayın nār-ı dil-i sūzānum
 Kalmadı zerre ķadar söylemege imkānum
 Hiç derdüm dimege kimseye yoķ dermānum
 ‘ Aşķ bir hālete irgürdü beni sulţānum

II

Ne ğam-ı ‘ aşķunı çekmeklüge tākāt vardur
 Ve ne bir dem dilüm eglenmege rāhat vardur
 Ne gözüm yaşı benüm aķmaya sā‘ at vardur
 Gözde nem başda belā dilde cerāhat vardur
 Hiç derdüm dimege kimseye yoķ dermānum
 ‘ Aşķ bir hālete irgürdü beni sulţānum

III

Olalı ‘ aşķ-ı şūrīde-dil-i āvāre
 Dökerin yaşımı şular gibi tırmaz yāre
 Gelmeye ‘ āleme bir bencileyin bi-ķāre
 Niçe ‘ arz eyleyeyin hālümü sen dil-dāre
 Hiç derdüm dimege kimseye yoķ dermānum
 ‘ Aşķ bir hālete irgürdü beni sulţānum

⁴⁹⁶ Bu şiirin son bendinin son 4 mısraı eksiktir. Mütekerrir mısralar Mūyī Serāyī‘ye aittir (Kalyon, a.g.e., s. 482). Şiir, Gelibolulu Sun‘i Dīvānı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (Halil İbrahim Yakar, **Gelibolulu Sun‘i Dīvānı ve Tahlii**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2002).

IV

Bülbül-i haste-dilüñ böyle iken zâr itme
 Nâhun-ı fûrkat ile cismümi inkâr itme
 Gıtdügince koma hicrân ile bîmâr itme
 Hiç derdüm dimege kimseye yok dermânım
 ‘Aşk bir hâlete irgürdü beni sulţânım

V

Ža‘ifem zülf-i dil-âvîzüñe meftûn oldum
 Kâkülüñ fikri düşelden dile mecnûn oldum⁴⁹⁷
 [156a]

-259-⁴⁹⁸[Terdîs-i Lem‘î]⁴⁹⁹

.--- / .--- / .--- / .---

I

....

Giriftâr-ı belâ kılduñ yoluñda şâdıķ oldısa
 Günâh-kâr olmadı meh-rû ruhuña ‘âşık oldısa
 Neden çaķ böyle incinmek dil-i şeydâya sulţânım
 Nedür bâ‘ iş bu deñlü nâz u istiğnâya sulţânım

II

Başum küh-ı belâ kaçum kemer müjgânı tîğ itdüm
 Sirişküm anda bir tûfân-ı miñnet yâra miğ itdüm
 Şafâ-yı hâţruñ olmağa çok sa‘y-i belîğ itdüm
 ‘Aceb yoluñda bir kez cân u başumı dirîğ itdüm
 Neden çaķ böyle incinmek dil-i şeydâya sulţânım
 Nedür bâ‘ iş bu deñlü nâz u istiğnâya sulţânım

III

Belâ çekmekde yüz döndürmedüm bir vech ile senden
 Senüñ ben şaķladum va’llâh râzuñ cân ile tenden
 Dil-i meyyâli pâ-mâl eyledüñ lâyıķ mıdur andan
 Benüm yolında ķurbân olduğum gel şaķlama benden
 Neden çaķ böyle incinmek dil-i şeydâya sulţânım
 Nedür bâ‘ iş bu deñlü nâz u istiğnâya sulţânım

⁴⁹⁷ Son bendinin son 4 mısraı eksiktir.

⁴⁹⁸ İbrahim Direkli, *Musammat Mecmûaları ve Gencîne-i Eş’âr İsimli Musammat Mecmûası (Metin-İneleme)*, Medeniyet Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, 2022, s. 945.

⁴⁹⁹ 259/ İlk bendinin ilk 2 mısraı eksiktir.

I	1a kılduñ: itdüñ 2a şeydâya: sevdâya
II	2b başumı dirîğ itdüm: başum bî-dirîğ itdüm
III	1a Belâ: Cefâ

IV

Çapuñda itdügüm her şeb figān u āh için olsun
 Dil-i şūrīde-meşreb hātır-ı güm-rāh için olsun
 Senūñ bu hūsn-i hulkūñ halk iden Allāh için olsun
 Dil-i Lem^ç i[yi] saña kul iden ol şāh için olsun
 Neden çaç böyle incinmek dil-i şeydāya sultānum
 Nedür bā^ç iş bu deñlü nāz u istiğnāya sultānum

-260-⁵⁰⁰

Tedis-i Nazīre-i Meşāmī

.--- / .--- / .--- / .---

I

Kuluñ baş egmez iken milket-i Dārāya sultānum
 İşigūñ virmez iken Çā^ç be-i ^ç ulyāya sultānum
 Değişmezken gubār-ı pāyuñı dünyāya sultānum
 Kulak tutmaz iken bir tūtī-yi gūyāya sultānum
 Neden çaç böyle incinmek dil-i şeydāya sultānum
 Nedür bā^ç iş bu deñlü nāz u istiğnāya sultānum

II

Kesüp tīg-ı müjeñle başumı kanum revān eyle
 Vücudum maḥv idüp ^ç ālemde bī-nām u nişān eyle
 Helākuñ olduğum bārī añlasun bir bahāneyle⁵⁰¹
 Meded-i Haqq-ı sözsūñ baña bu sırrı ^ç ayān eyle
 Neden çaç böyle incinmek dil-i şeydāya sultānum
 Nedür bā^ç iş bu deñlü nāz u istiğnāya sultānum

III

Lebūñ esrārına dil vālih [ü] ḥayrānuñ olmuşken
 Ser-i kūy-ı maḥabbetde senūñ giryānuñ olmuşken
 Görüp gülzār-ı hūsnūñ bülbül-i nālenūñ olmuşken
 Çapuñda yüz sürüp bir bende-i fermānuñ olmuşken
 Neden çaç böyle incinmek dil-i şeydāya sultānum
 Nedür bā^ç iş bu deñlü nāz u istiğnāya sultānum

IV

Dirīgā ben garīb-i zār ile yār olmadın bir dem
 Cihānı garka virdi ağlamağdan dīde-i pūr-nem
 Alup her yanı cünd-i gam ne çāre eyleyem bilmem
 Helāk oldum meded luṭf it beni bu sırra kıl maḥrem
 Neden çaç böyle incinmek dil-i şeydāya sultānum
 Nedür bā^ç iş bu deñlü nāz u istiğnāya sultānum

⁵⁰⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁵⁰¹ Mısraın vezni aksamaktadır.

V

Meşâmî olalı âyîne-i dîdâra ger mâ'îl
 Şafâ-yı vaşluña bir dem irişmek olmadı kâbil
 Bu sırr-ı bezm-i hayretde olup ser-mest-i lâ-ya' kıl
 Severken cânı gibi sen perî simâyı ve'l-hâşıl
 Neden çağ böyle incinmek dil-i şeydâya sultânım
 Nedür bâ' iş bu deñlü nâz u istignâya sultânım

[156b]

-261-⁵⁰²Tedsîs-i Âzerî⁵⁰³

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ƙanı bir hâşletüñ cânâ dil-ârâlanmadan ğayrı
 Ya âyîneñ mi var hüsñ ile ğarrâlanmadan ğayrı
 Ya bir hâlet mi itdüñ halka zibâlanmadan ğayrı
 Ya nem gördüñ benüm yoluñda şeydâlanmadan ğayrı
 Ne mihr itdüñ baña cevır ile ğarrâlanmadan ğayrı
 Güzeller şâhı neñ gördük temâşâlanmadan ğayrı

II

Göñül hâlvat-sarâyında belâña eyledüm mesken
 Ğam u endüh [u] miñnet bir gün eksük olmadı benden
 Cemâlünñsüz gülistân-ı cihân oldı baña külhan
 Senüñ ben cân ile ğurbânüñ oldum ey perî yâ sen
 Ne mihr itdüñ baña cevır ile ğarrâlanmadan ğayrı
 Güzeller şâhı neñ gördük temâşâlanmadan ğayrı

III

Olaldan mihr-i ruhsârüñ münevver behcetüñ mâhı
 Dil-i miskînüñ eksük olmadı âh-ı seher-gâhı
 Beni iller gibi yâd eylemezsin luğf ile gâhı
 Efendüm şorduğum 'ayb olmasun [luğf eyle] bi'llâhı
 Ne mihr itdüñ baña cevır ile ğarrâlanmadan ğayrı

⁵⁰² Mütekerrir mısralar Nahvelî'ye aittir (Kaplan vd., a.g.e., s. 236).

⁵⁰³ 261/ I ayîneñ: bir işüñ / ğarrâlanmadan: ra' nâlanmadan
 hâlet: 'âdet
 cevır: ğahr
 II hâlvat: çeküp
 gün: dem
 III münevver: sipihr-i
 iller gibi yâd eylemezsin luğf ile: yâd eylemezsin luğf ile iller gibi
 IV Yine: Bize
 V ğam-ı 'aşkuñ: ğamuñ cânâ
 ğonce-i: dil-ber-i

Güzeller şāhı neñ gördük temāşālanmadan ğayrı
[157a]

IV

İşigüñde raķıbe dā'imā ' izzetler eylersin
Gice tā şubḥ olunca şevķ ile şoḥbetler eylersin
Dil-i zāra cefāya cān ile raġbetler eylersin
Yine ṭurmaz vefā itdüm diyü minnetler eylersin
Ne mihr itdüñ baña cevır ile ğarrālanmadan ğayrı
Güzeller şāhı neñ gördük temāşālanmadan ğayrı

V

Olaldan ḥaste-i derd ü ğam-ı ' aşķuñ dil-i şeydā
Yoluñda ölmek oldı Āzerīye maṭlab-ı a' lā
Bilürsin yoluña cān virdügüm ey ğonce-i ra' nā
İdüp ifnā vücūdum eyledüm şoḥbetden istihzā?
Ne mihr itdüñ baña cevır ile ğarrālanmadan ğayrı
Güzeller şāhı neñ gördük temāşālanmadan ğayrı

-262.⁵⁰⁴Tedsīs-i Nazīre-i Cinānī⁵⁰⁵

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ķadüñ nahlinde yir yoķ ḥalka bālālanmadan ğayrı
Ķanı bŷy-ı vefā ḥaddüñde ra' nālanmadan ğayrı
Ne luṭf itdüñ ' aceb ' uşşāķa zībālanmadan ğayrı
Ne ḥāşıl işigüñde baña şeydālanmadan ğayrı
Ne mihr itdüñ baña ḳahr ile ğarrālanmadan ğayrı
Güzeller şāhı neñ gördük temāşālanmadan ğayrı

II

Beni nalān idüp hicrŷñle rŷsvā-yı cihān itme
Raķīb-i nā-sezāyı vuşlatuñla kāmırān itme
' Adŷnuñ gel kerem ḳıl tŷr-i ṭa' nına nişān itme
Vefā itdüm diyü aġyāra ḳarşu imtinān itme
Ne mihr itdüñ baña ḳahr ile ğarrālanmadan ğayrı

⁵⁰⁴ Mŷtekerrir mısralar Nahvelī'ye aittir (Okuyucu, a.g.e., s. 299).

⁵⁰⁵ 262/ II Beni nalān idüp hicrŷñle rŷsvā-yı cihān: Raķīb-i nā-sezāyı vuşlatuñla kāmırān

Raķīb-i nā-sezāyı vuşlatuñla kāmırān: Beni redde eyleyŷp hicrŷñle rŷsvā-yı cihān

III Yine nāz eyleyŷp hiķmet budur ki: Temāşā bŷyına tenhāda ġāhī

IV cevır ŷ cefālar: beyhŷde cevır
bi'llāh di incinme gel: incinme gel billāh di

V sen: hiķ
Cinānīyŷm: Cinānī-veş

Güzeller şâhı neñ gördük temâşâlanmadan ğayrı

III

Benümle gitmeden bezm-i şarāba nefret eylersin
Varup aġyār ile mey-ĥānelerde ‘işret eylersin
Dil-i zārı ġamuñla mübtelā-yı miĥnet eylersin
Yine nāz eyleyüp ĥiĥmet budur ki minnet eylersin
Ne mihr itdüñ baña ħahr ile ġarrālanmadan ğayrı
Güzeller şâhı neñ gördük temâşâlanmadan ğayrı

IV

Esîr-i ‘aşĥ idelden göñlümi ol Ķādir-i Muṭlaĥ
Ķılıp cevri ü cefālar zılm idersin dāyimā nā-ĥaĥ
Olurken her denī deryā-yı iĥsānuñda müstaġraĥ
Begüm bi’llāh di incinme gel ‘ayb olmasun şormaĥ
Ne mihr itdüñ baña ħahr ile ġarrālanmadan ğayrı
Güzeller şâhı neñ gördük temâşâlanmadan ğayrı
[157b]

V

Dil-i maĥzūnumı vaşluñla şād itdüñ mi bir laĥza
‘Aceb ol nā-murādī ber-murād itdüñ mi bir laĥza
Şeh-i ĥüsn olalı sen ‘adl ü dād itdüñ mi bir laĥza
Cināniyüm beni luṭfuñla yād itdüñ mi bir laĥza
Ne mihr itdüñ baña ħahr ile ġarrālanmadan ğayrı
Güzeller şâhı neñ gördük temâşâlanmadan ğayrı

-263-⁵⁰⁶

Tesdis-i Tiġi⁵⁰⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Çekdi ĥullāb-ı maĥabbetle belālardan beni
Cezbe-i ĥüsnüñ ĥalāş itdi hevālardan beni
‘Aşĥ-ı pāküñ eyledi ĥāliş riyālardan beni
Luṭf idüp ĥurtardı sâ’ir ĥod-nümālardan beni
Fāriġ itdi mihrüñ özge meh-liĥālardan beni
Ĥırz imiş ‘aşĥuñ senüñ şaĥlar belālardan beni

II

Şu gibi ‘aşĥuñ beni sen serve mā’il eyledi
Ref’ idüp dilden hevā-yı ğayrı zā’il eyledi

⁵⁰⁶ Fuzûlî’nin matlâma yazılmıştır (Kaplan vd., a.g.e., s. 189).

⁵⁰⁷ 263/ I belālardan: hevālardan
hevālardan: ĥazālardan

sâ’ir: āĥir

III hevālardan dil-i pür-ıztırāb: hevālar ile dil pür-ıztırāb
V ĥayd: terk

Saňa beñzer bir hüner-perver şeh-i ‘ālī-cenāb
 Ğayrılar meh gibi virse kāināta ferr ü tāb
 Zerre gelmezse ‘aceb mi çeşmüme ey āftāb
 Fāriğ itdi mihrüñ özge meh-liķālardan beni
 Hırz imiş ‘aşkuñ senüñ şaķlar belālardan beni

III

‘Arızuñ yādıyla mihr-i āsmāna baķmazam
 Sāyesinde ķaddüñüñ serv-i revāna baķmazam
 Tarf-ı küyuñ var iķen bāğ-ı cināna baķmazam
 Yūsuf olsa hūsn ile ğayrı cevāna baķmazam
 Fāriğ itdi mihrüñ özge meh-liķālardan beni
 Hırz imiş ‘aşkuñ senüñ şaķlar belālardan beni

IV

Ruħlaruñ tābı o dem kim çeşm-i cāna virdi nūr
 Oldı göñlüm hānesi pür-şevķ [ü] sīnem pür-sürür
 Kať idüp dilden ‘alāyık riştesin itdüm huzūr
 Kālbümi ‘aşkuñ ser-ā-ser mā-sivādan itdi dūr
 Fāriğ itdi mihrüñ özge meh-liķālardan beni
 Hırz imiş ‘aşkuñ senüñ şaķlar belālardan beni

V

Ey Cinānī olmasa yār-ı suħan-dānum benüm
 Sīnede bir laħza ārām eylemez cānum benüm
 Ğayrıya māil degül çün ķalb-i vīrānum benüm
 N’ola dirsem yāre ey serv-i hırāmānum benüm
 Fāriğ itdi mihrüñ özge meh-liķālardan beni
 Hırz imiş ‘aşkuñ senüñ şaķlar belālardan beni
 [158b]

-265-⁵¹⁰

[Tedsis-i Tiğ-i]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Öter tās-ı felek her demde feryād ile zārumdan
 Yanar hürşid tāb-ı tiğ-ı āh-ı pür-şerārumdan
 Tolar dünyā yüzi zerrāt-ı cism-i hāk-sārumdan
 Şınar mir’āti çarħuñ ‘aks-i ķalb-i pür-figārumdan
 Şıma āyine-i ķalbüm hāzer kıl inkisārumdan
 Beni hāk ile yeksān eyleme şaķın ğubārumdan

II

Gerek İskender-i derh ol gerekse Hüsrev-i Perviz
 Baķup çeşm-i haķāretle dime ben zerreye nā-çiz
 Şikeste-hātır itme ben faķiri eyle gel ber-hiz

⁵¹⁰ Şeyhülislām Yahyâ’nın matlâna yazılan bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Dilerseñ olmaya her pâresi bir hançer-i ser-tîz
Şıma âyîne-i kalbüm hâzer kıl inkisârımdan
Beni hâk ile yeksân eyleme şağın gubârımdan

III

Baňa yüz gösterür şahid-i devlet diyü her bâr
Çevürme yüzüñi ehl-i fenâdan itme istigfâr
İder mir'ât-i dilden inkisâr-ı kalbini izhâr
Görinür niçe yüzden saňa şağın şüret-i ağıyâr
Şıma âyîne-i kalbüm hâzer kıl inkisârımdan
Beni hâk ile yeksân eyleme şağın gubârımdan

IV

Bakup âyîne-i rüy-ı sipihre 'ayn-ı 'izzetle
Görürsin kendüñi gâyet büyük esbâb-ı devletle
Yıķarsın hâtırım dâyim dest-i haķâretle
Gözüñ aç gâfil olma 'âmil ol işbu naşîhatle
Şıma âyîne-i kalbüm hâzer kıl inkisârımdan
Beni hâk ile yeksân eyleme şağın gubârımdan

V

Düşer mi saňa kâdrin bilmeyüp erbâb-ı 'irfânüñ
Beni bir göresin hizmetde eşhâsıyla dünyânüñ
Sözi budur muhaşşıl saňa Tiğî-ı suhan-dânüñ
Dilerseñ şınmaya mir'ât-i kâdr-i 'arz u 'unvânüñ
Şıma âyîne-i kalbüm hâzer kıl inkisârımdan
Beni hâk ile yeksân eyleme şağın gubârımdan

-266-⁵¹¹[Tedsîs-i 'Azmî-zâde Hâletî]⁵¹²

.--- / .--- / .--- / .---

I

Yine devrân baňa zulm eyleyüp ayurdı yârümden
Yine hâr-ı ğam oldı hâşılum ol gül-^c izârımdan
Aķup seyl-i belâ hûn-ı dil adlu çeşme-sârımdan
Ķanâ^c at gelmeyüp hergiz bu çeşm-i eşk-bârımdan

⁵¹¹ Bayram Ali Kaya, **Azmî-zâde Hâletî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni)**, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Edirne, 1996, s. 242.

⁵¹² 266/ I Aķup: taşup
II cânâ: şâhum
IV közine: tozına
i' lām: taķrîr
V lâzım: taķrîr
VI hâlüm dil-i şad-pâre: cânâ dilüm şad-pâre

[159a]

Nazar kı1 her dem a1an hūna cism-i dāġ-dārumdan
Benüm her tāze dāġum 1anlar aġlar rūzgārumdan

II

Yazıklar baña cānā itdüġüñ ikrārı bilmezseñ
Vefā resmini öġrenmek gereksin bārī bilmezseñ
Gözüm yaşına raġm eyle bu āh u zārī bilmezseñ
Gel ey ‘ İsā- nefes derd-i dil-i bīmārı bilmezseñ
Nazar kı1 her dem a1an hūna cism-i dāġ-dārumdan
Benüm her tāze dāġum 1anlar aġlar rūzgārumdan

III

Benüm ey gülşen-i hüsn ü melāḫatde gül-i ālum
Letāfet āsmānında meh [ü] hurşid-timşālüm
Ne var şeb-nem gibi yirden götürseñ cism-i pā-mālüm
Buluşduġça saña hīç aġlamak lāzım degül ḫālüm
Nazar kı1 her dem a1an hūna cism-i dāġ-dārumdan
Benüm her tāze dāġum 1anlar aġlar rūzgārumdan

IV

Kenār itmek ümīdiyle seni ey gevher-i yektā
Gözüm yaşını deryā eylemişdür bu dil-i şeydā
Ne lāzım ayaġuñ közine ḫālüm eylemek inhā
Ne ḫācet mā-cerāyı saña i‘ lām eylemek cānā
Nazar kı1 her dem a1an hūna cism-i dāġ-dārumdan
Benüm her tāze dāġum 1anlar aġlar rūzgārumdan

V

Zenaḫdānuñ senüñ cānā nişāndur çāh-ı Bābilden
Düşelden aña göñlüm hīç ḫalāş olmadı müşkilden
Dil-i bīmārumuñ ḫālın ne lāzım şormaġa ilden
Ḫaber-dār olmaġ isterseñ eger hūn-ābe-i dilden
Nazar kı1 her dem a1an hūna cism-i dāġ-dārumdan
Benüm her tāze dāġum 1anlar aġlar rūzgārumdan

VI

‘ Acebdür Ḫāletīye cevrden daġı uşanmazsañ
Ḫudādan yok mı ḫavfuñ ḫalk-ı ‘ ālemden utanmazsuñ
N’içün şormayasın ḫālüm dil-i şad-pāre şanmazsuñ
Eger ey ‘ ahd ü peymānı yalan baña inanmazsuñ
Nazar kı1 her dem a1an hūna cism-i dāġ-dārumdan
Benüm her tāze dāġum 1anlar aġlar rūzgārumdan

-267.⁵¹³

Tedsîs-i Şâdık

.--- / .--- / .--- / .---

I

Beni ayırdı hicrân ile devrân yâr-ı gârumdan
 Perîşân oldu ‘aqlum yine hâl-i bî-çarârumdan
 [159b]

Vücûdum mülkini seyl aldı çeşm-i eşk-bârumdan
 Bu cism-i nâ-tüvânım yandı âh-ı pür-şerârumdan
 Şeb-i târik-i gâmda bî-huzûrum âh u zârumdan
 Fiğân baht-ı siyâhumdan şikâyet rûzgârumdan

II

N’ola ney gibi her dem bezm-i gâmda eylesem efğân
 Yitürdüm ‘aqlumı esrâr-ı ‘aşkıyla olup hayrân
 ‘Aceb mi dem-be-dem giryân olursam olmayup şādân
 Şeb itdi rûzumı ey dil firâk-ı kâkül-i cânân
 Şeb-i târik-i gâmda bî-huzûrum âh u zârumdan
 Fiğân baht-ı siyâhumdan şikâyet rûzgârumdan

III

Açılmaz gonce-i maşşûd gülmez kalb-i nâlânım
 ‘Aceb mi tutsa bülbül gibi bâğ-ı dehri efğânım
 Gam u derde giriftâr oldu ‘âlemde dil-i cânım
 Dökerse eşk-i hûnîn n’ola her dem çeşm-i giryânım
 Şeb-i târik-i gâmda bî-huzûrum âh u zârumdan
 Fiğân baht-ı siyâhumdan şikâyet rûzgârumdan

IV

Belâ vü derd-i gâmdan itmedi ‘âlem beni dil-şād
 Vücûdum hırmenini bād-ı guşşa eyledi ber-bād
 Cihânda miñnet-i devrân elinden olmadum âzād
 N’ola her demde çarh-ı bî-vefâdan eylesem feryād
 Şeb-i târik-i gâmda bî-huzûrum âh u zârumdan
 Fiğân baht-ı siyâhumdan şikâyet rûzgârumdan

V

Murâdum üzre dönmez Şâdıkâ bu gerdiş-i gerdün
 Şikeste-hâtırım kalbüm hazîn âvâre-dil mahzûn
 Derûnum oldu şemşîr-i cefâ zağmı ile pür-hûn
 ‘Aceb mi aksa cüy-ı eşk-i hûnînüm olup Ceyhûn
 Şeb-i târik-i gâmda bî-huzûrum âh u zârumdan
 Fiğân baht-ı siyâhumdan şikâyet rûzgârumdan

⁵¹³ Bu şiir Arif Sunal’ın hazırlamış olduğu Sâdık Dîvânı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-268-⁵¹⁴Tedsîs-i Āzerî⁵¹⁵

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Hîç yanından ayırmaz o perî aġyârı
 Kana ġarġ eyleyeyin dîde-i gevher-bârı
 Hârdur ġülşen-i ‘ âlemde anuñ ġam-ġ’ârı
 Görmesün gözlerüm añmañ baña ol mekkârı
 Mâye-i naġd-i ġayât olsa eger dîdârı

[160a]

Ölümümdür benüm aġyâr ile görmek yâri

II

Şüretüm çekdi benüm tâ ki Hüdâ ‘ izz ü cell
 Kõnmadı âyîne-i fıtratum a gerd ü ġalel
 Pâklikde bu ġõñül oldu cihân içre meşel
 Böyle ġalk itdi beni çünkü o Hâllâġ-ı ezel
 Mâye-i naġd-i ġayât olsa eger dîdârı
 Ölümümdür benüm aġyâr ile görmek yâri

III

Bir ġül [ü] lâle-ruġ u ġonce-fem olmaġ deñile
 Sâġar-ı la‘ l-i lebi câm-ı Cem olmaġ deñile
 Nâmı ġübân arasında ‘ alem olmaġ deñile
 ġün ġibi neyyir-i burc-ı kerem olmaġ deñile
 Mâye-i naġd-i ġayât olsa eger dîdârı
 Ölümümdür benüm aġyâr ile görmek yâri

IV

Gezme her dñn ile ey kişver-i ġüsnññ şâhı
 ‘ Āşık-ı sâdıkuñ ol ġâline nâzır ġâhı
 Şanma bu ‘ arşada nâ-merd-i dil-i ġüm-râhı
 Pâk-bâzum reh-i ‘ aşkuñda bugñn va’llâhı
 Mâye-i naġd-i ġayât olsa eger dîdârı
 Ölümümdür benüm aġyâr ile görmek yâri

V

Kâ’il ol her ne cefâ eyler ise yâr saña
 ġoncedür ġârdan ayrılmasımı itme recâ
 ġözññe ġarşu gezer ġayr ile ol mâh-liġâ
 ġâfil olma ġözññ aç dime şaġın Āzeriyâ
 Mâye-i naġd-i ġayât olsa eger dîdârı

⁵¹⁴ Nevî’nin matlâina yazılmıştır (Kaplan vd., a.g.e., s. 239).

⁵¹⁵ 268/ I aġyârı: ruġsârı
 II fıtratum a: ġâtıruma
 beni çünkü o: muġaşşal beni
 IV ‘ aşkuñda: ‘ aşġ içre

Ölümündür benim ağıyar ile görmek yāri

-269⁵¹⁶

[Tedis-i Nev'î]⁵¹⁷

.--- / .--- / .--- / .---

I

Meded ey gülşen-i nāzūn nihāl-i lāle-ruḥsārı
 Leṭāfet sebzezārınuñ tezerv-i kebk-refṭārı
 Vefāsuz dil-rübālar 'askerinūñ şāh-ı serdārı
 Ağardı giryeden luṭf [it] esirge çeşm-i ḥūn-bārı
 Gözümūñ nūrı göñlümūñ sürürı 'ömrümūñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ 'adāvet eyleme bārı

II

Revā mıdur bu ey şāh-ı serīr-i mülk-i istikāmet
 Raķīb rū-siyeh sāyeñ gibi saña ola hem-tā

[160b]

Yaşum gibi ayaklarda kıalam ben 'āşık-ı şeydā
 Ğam-ı zūlfūñle oldum ağlamakdan şimdi nā-bīnā
 Gözümūñ nūrı göñlümūñ sürürı 'ömrümūñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ 'adāvet eyleme bārı

III

Ser-i kūyūñden özge ka'be-i maķşūda rāhum yok
 Kıapuñdan ğayrı bu deyr-i fenāda secdeĝāhum yok
 Kime yalvarayın ben senden artuķ dād-ḥ'āhum [yok]
 Beni öldürdü ĝam ey cevri çok cürmüm ĝünāhum yok
 Gözümūñ nūrı göñlümūñ sürürı 'ömrümūñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ 'adāvet eyleme bārı

IV

Naşīb olmazsa vuşlat ey sipihr-i 'izzetūñ māhı
 İraķdan merḥabāñ ile kanā'at eylerüz ĝāhı
 Esirge alma āhumla yaşum isterseñ Allāhı
 Unutma zulmet-i şām-ı ĝamuñda cān-ı ĝüm-rāhı
 Gözümūñ nūrı göñlümūñ sürürı 'ömrümūñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ 'adāvet eyleme bārı

V

Saña ĝamz itse Nev'î bī-ĝünāhı dōstum düşmen
 Ümīd itmezdim anı gül gibi ĝüş eylemek senden
 Ne bā' iş oldu bilsem bülbülüñden yüz çevirdūñ sen
 Ne çāre fūrkatūñ yazı imiş başuma evvelden
 Gözümūñ nūrı göñlümūñ sürürı 'ömrümūñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ 'adāvet eyleme bārı

⁵¹⁶ Tanyeri vd., a.g.e., s. 208.

⁵¹⁷ 269/ V bülbülüñden yüz çevirdūñ: yüz çevirdūñ bülbülüñden

-270-⁵¹⁸[Tedsîs-i Cinânî]⁵¹⁹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Kapuñdan bî-güneh redd eyleyüp ben ' aşık-ı zârı
 Kerem kıl şād u ḥandān eyleme qarşumda aġyārı
 Zebūn itdi belā-yı derd-i hicrūñ cism-i bīmārı
 Tabīb-i cān u dilsin eyle gel vaşluñla tīmārı
 Gözümñ nūrı göñlümñ sürürı ' ömrümñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ ' adāvet eyleme bārı

II

Yiter zaḥm urdı şemşîr-i firākuñ cism-i efķāra
 Demidür merḥem-i vaşluñla eylesenñ aña çāre
 ' Adūnuñ diñleyüp zemmin inen yüz virme aġyāra
 Raķibi sür yanuñdan eyle gel şeytāmı āvāre
 Gözümñ nūrı göñlümñ sürürı ' ömrümñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ ' adāvet eyleme bārı

[161a]

III

Umarken bî-tekellūf cevri ü luṭfuñ ben gedā senden
 Baña ḥışm u ġāzab lāyıķ mıdur ey bî-vefā senden
 Tūtalum cürmüm olmış eylemem ' afvūñ recā senden
 Mürüvvet kânısın luṭf it ḥaṭā benden ' aṭā senden
 Gözümñ nūrı göñlümñ sürürı ' ömrümñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ ' adāvet eyleme bārı

IV

Raķib-i nā-sezānuñ sözlerine i' tibār itme
 Bizi redd eyleyüp aġyāra qarşu şerm-sār itme
 Ḥalāş it derd-i fūrķatden esîr-i intizār itme
 Mūdarā kıl iderseñ bārı cevri aşıkār itme
 Gözümñ nūrı göñlümñ sürürı ' ömrümñ varı
 Bizümle dōst olmazsañ ' adāvet eyleme bārı

V

Cinānīveş muḥıbb ü muḥliş-i bî-iştibāhuz biz
 Du' ā-gūy-ı cenāb-ı bende-i devlet-penāhuz biz
 İnende pāy-māl itme ezelden ḥāk-rāhuz biz
 Vebāle girme luṭf it Ḥaķ bilür kim bî-günāhuz biz

⁵¹⁸ Mütekerriir mısralar Yahyâ Bey'e aittir (Okuyucu, a.g.e., s. 298).

⁵¹⁹ 270/ III bî-tekellūf cevri ü luṭfuñ: mihr-i luṭfuñ bî-tekellūf
kânısın luṭf it: kânı luṭf eyle

IV i' tibār: i' timād

V Du' ā-gū-yı cenāb-ı bende-i devlet-penāhuz: Vebāle girme luṭf it Ḥaķ bilür kim bî-günāhuz

Gözümün nûrı gönümün sürûrı ‘ömrümün varı
Bizümle döst olmazsañ ‘adâvet eyleme bâri

-271-⁵²⁰

[Tedsîs-i Cinâni]⁵²¹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Dil-i âzâdenün evvel şalâh u zühd idi kârı
Degüldi bir nihâl-i nâz-perverdün hevâ-dârı
Kılup şimdi o zülf-i ‘anber-efşânuñ giriftârı
İdüp bir gül gamıyla bülbül-i ârâmumı zârı
Beni ol nev-cevânuñ çünki kılduñ ‘aşık-ı zârı
Taḥammül vir Hudâyâ bâr-ı ‘aşkın çekmege bâri

II

Elümde sîm ü zer ḥarc itmege dil-dâra vüs‘ at yok
Kenâra çekmege bâlâ-yı ḳaddin ḳâbiliyyet yok
Cemâlin görmesem şabr itmege bir laḫza ḳudret vok
Muḫaşşal çekmege bâr-ı belâ-yı ‘aşkı ḫâḳat yok
Beni ol nev-cevânuñ çünki kılduñ ‘aşık-ı zârı
Taḥammül vir Hudâyâ bâr-ı ‘aşkın çekmege bâri

III

Beni Leylî saçı ḡâlib kılup Mecnûna şöhretde
Giriftâr itdi ḳaldum bend-i sevdâ-yı maḫabbetde
Gezerken fâriḡ ü âzâde saḫrâ-yı selâmetde
Mekânım eyleyüp âḫir ser-i kūy-ı melâmetde
Beni ol nev-cevânuñ çünki kılduñ ‘aşık-ı zârı
Taḥammül vir Hudâyâ bâr-ı ‘aşkın çekmege bâri
[161b]

IV

Yüzüme baḳ disem baḳmaz geḫer nâz u ta‘ allülden
Şorarsam la‘ lini şâfi ḫaber virmez teḡâfülden
Binâ-yı şabr ise bir dem degül ḫâlî tezelzüldeñ
Za‘ if oldum mecâlüm ḳalması ḳaldum taḫammülden
Beni ol nev-cevânuñ çünki kılduñ ‘aşık-ı zârı
Taḥammül vir Hudâyâ bâr-ı ‘aşkın çekmege bâri

⁵²⁰ Okuyucu, a.g.e., s. 348.

⁵²¹ 271/ I 2b bülbül-i ârâmumı: bülbülâsâ kârımı
IV 1a ta‘ allülden: teḡâfülden
 1b teḡâfülden: ta‘ allülden
 2a bir dem: ḫâlî / ḫâlî: bir dem

V

Göñül kim bir ser-âmed serv-i âzâduñ esîridür
 Ğazeller ‘askerinüñ pādşāhı bî-nazîridür
 Egerçi halk-ı ‘âlem ‘âşık-ı zâr u haķîridür
 Cinānî hasteye rahm eyle kim hengām-ı pîrîdür
 Beni ol nev-cevānuñ çünki kılduñ ‘âşık-ı zârı
 Taħammül vir Hudâyā bār-ı ‘aşkın çekmege bārî

-272-⁵²²[Tedsîs-i⁵²³ Bursalı Raħmî]⁵²⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Nev-bahār olup irişdi yine hengām-ı cünün
 Dāğ-ı sînem gibi şahrâlar olupdur lâle-gün
 Yârsuz çeşmüm döker her laħzada seyl-âb-ı hûn
 Âh elüñden kime feryād ideyüm ey dehr-i dūn
 Tâli‘ üm mağbūn [u] bağrum hûn u baħtum ser-nigün
 Şabra tākāt qalmadı ğâyet zebūn oldum zebūn

II

Bir seher gülzāra ‘azm idüp nice şāhib-kemāl
 Şundılar destüme bir dīvān-ı gülzār-ı hayāl
 Kevkeb-i iķbālümü yād idüp açdum anda fāl
 Nā-gehānî geldi bu maṭla‘ o demde ḥasb-ı hāl
 Tâli‘ üm mağbūn u bağrum hûn u baħtum ser-nigün
 Şabra tākāt qalmadı ğâyet zebūn oldum zebūn

III

Yūsufumdan ayru düşdüm dōstlar Ya‘ ķüb-ı zār
 Kārbān-ı derd ü ğamla eyledüm terk-i diyār
 Ğārḡār-ı ğam vücūdum eyledi zār u nizār
 Kirm-i miḡnet sînemi efgār idüp Eyyübvār
 Tâli‘ üm mağbūn u bağrum hûn u baħtum ser-nigün

⁵²² Erdoğān, a.g.e., s. 116.

⁵²³ Mütেকerrir mısralar Üsküplü İshāk Çelebi’ye aittir (Murat Keklik, **Üsküplü İshāk Çelebi Dīvānı (Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin)**, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Bişkek, 2014, s. 279).

⁵²⁴ 272/ I irüp irişdi: olup irişdi
 ideyüm: ideyin
 Tâli‘ üm mağbūn [u]: Hâtırum mahzūn u

III dōstlar: nitekim

IV sînede: cāme-i
 ben helāk: āh kim

V bāde gözde āb [u] dilde āteş: bād u gözde āb u dilde nār u
 eş‘ār: tekrār

Şabra tākāt kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn

IV

Tiğ-ı hasret sīnede cismūm idüpdür çāk çāk
Nīze-i ta^ç n-ı^ç adūdan ben helāk oldum helāk

[162a]

Künc-i ğamda sīne pür-dāğ-ı derūnum derd-nāk
Elde bāde gözde āb [u] dilde āteş başda hāk
Tālī^ç üm mağbūn u bağrum hūn u bahtum ser-nigūn
Şabra tākāt kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn

V

Rahmiyā devrān beni Mecnūn-ı^ç aşka yār idüp
Şaldı şahrā-yı belāya menzilüm kuhsār idüp
Kim gelürse yanuma hālūmden istifsār idüp
Oğurum bu maṭla^ç ı derdüm aña eş^ç ār idüp
Tālī^ç üm mağbūn u bağrum hūn u bahtum ser-nigūn
Şabra tākāt kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn

-273-⁵²⁵

[Tedsis-i Şahī]

--- / --- / --- / ---

I

Āh kim itdi derūnum lāle-ğadler baħr-i hūn
Eşk-i çeşmūm oldı gül-ruħlar ğamıyla lāle-gūn
Gitti elden ihtiyārum kalmadı şabr u sūkūn
Dönmedi kuṭb-ı murādum üzre bu gerdūn-ı dūn
Tālī^ç üm mağbūn bağrum hūn bahtum ser-nigūn
Şabra tākāt kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn

II

Sīne-i şad-çāk itdi hārħār-ı ğam-figār
Eşk-i hūnum ile oldı rüy-ı zerdüm lālezār
Tūṭı-yi dil gülşen-i miħnetde manend-i hezār
Oğıyup bu maṭla^ç ı her demde ağlar zār zār
Tālī^ç üm mağbūn bağrum hūn bahtum ser-nigūn
Şabra tākāt kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn

III

Görmedüm bir dem ki bağrum lāleveş kan olmadı
Açılup şādī güli bir laħza handān olmadı
Şem^ç -i şevküm bezm-i şādīde fūrüzān olmadı
Aħter-i bahtum şeref burcında tābān olmadı
Tālī^ç üm mağbūn bağrum hūn bahtum ser-nigūn
Şabra tākāt kalmadı gāyet zebūn oldum zebūn

⁵²⁵ Mütekerriir mısralar, 272. şiirde de olduğu gibi Üsküplü İshāk Çelebi'ye aittir (Keklik, a.g.e., s. 279). Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

IV

Ṭālî'üm hüşn oldı'çün ' aksine döndi rûzgâr
 Dönmedi hergiz murâdum üzre çarḥ-ı bî-ḳarâr
 Ṭālî'üm mağbûn bağrum hûn bahtum ser-nigûn
 Şabra ṭâḳat ḳalmadı ğâyet zebûn oldum zebûn
 [162b]

V

Eyledi derd ü belâya cân ğarîbüm derd-nâk
 İtdi ben dil-ḥasteyi derd ü belâ vü ğam helâk
 Şâhiyâ bâd-ı fenâ itdi ten-i bîmârî ḥâk
 Tiğ-ı miḥnetle göñül şad-pâre sinem çâk çâk
 Ḥâṭırum maḥzûn bağrum hûn u bahtum ser-nigûn
 Şabra ṭâḳat ḳalmadı ğâyet zebûn oldum zebûn

-274-⁵²⁶

[Tedsîs-i 'Atâyî]

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Âh kim bağrum yine peymâneāsâ ṭoldı hûn
 Bezm-i hicr-i yârda düşdüm yıkıldum ser-nigûn
 Ğâlib oldı bu dil-i şeydâya sevdâ-yı cünûn
 Vâdi-i ḥayretde ḳaldum yoğ baña bir reh-nümün
 Döst bî-pervâ felek bî-raḥm u devrân bî-sükûn
 Derd çok hem-derd çok düşmen ḳavî ṭâlî' zebûn

II

' Âlem-i ğurbetde oldı şâm-ı fûrḳat bir yaña
 Üstüme toğmaz o mâh-ı burc-ı devlet bir yaña
 Oldı sâkin ṭâlî' -i burc-ı sa' âdet bir yaña
 Gitdi devlet bir yaña başdan sa' âdet bir yaña
 Döst bî-pervâ felek bî-raḥm u devrân bî-sükûn
 Derd çok hem-derd çok düşmen ḳavî ṭâlî' zebûn

III

Bülbül-i dil ṭañ mîdur eylerse feryâd-ı hezâr
 Bir yüzi gül-ğonce dil-berden ayırdı rûzgâr
 Ben belâ küncinde dil-ber ḥârlarla oldu yâr
 Bir degüldür döstlar derdüm olupdur bî-şümâr
 Döst bî-pervâ felek bî-raḥm u devrân bî-sükûn
 Derd çok hem-derd çok düşmen ḳavî ṭâlî' zebûn

⁵²⁶ Mecmûada başlıksız olarak yer alan, Fuzûlî'nin matlâna yazılan, Atâyî mahlasının geçtiği bu şiir; Saadet Karaköse tarafından hazırlanan Nev'î-zâde Atâyî Dîvânı'nda, Süleyman Yüce tarafından hazırlanan Nevâfî-zâde Atâyî Dîvânı'nda, Üzeyir Aslan tarafından hazırlanan İvaz Paşa Oğlu Atâyî Dîvânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

IV

Bir nefes mümkün midür bülbül gibi nālān olmayam⁵²⁷
 Bāde-i eşküm döküp ālūde-dāmān olmayam
 Dem mi vardur kim belā bezminde giryān olmayam
 Ben niçe şöhet şöni gibi perişān olmayam
 Dōst bī-pervā felek bī-raḥm u devrān bī-sükūn
 Derd çok hem-derd çok düşmen kavī tāli⁶ zebūn

V

Ḥidmetindeyken beni redd eyledi ol pādşāh
 Sürdi şimdiden giderdi dergehinden bī-gūnāh
 Kākūli hicriyle oldu çeşmüme ⁶ālem siyāh
 Hey meded kaldum ⁶Aṭāyiveş kara günlerde āh
[163a]

Yār bī-pervā felek bī-raḥm u devrān bī-sükūn
 Derd çok hem-derd çok düşmen kavī tāli⁶ zebūn

-275-⁵²⁸

[Teds-i Meşrebī]

-- / --. / .-- / --

I

Her kim dilerse vaşl-ı büt-i gül-⁶izārını
 Terk ide gayrı fikri kıya kār-bārını
 Yollar gözetmede geçüre rüzgārını
 Eglence ide kendüye yār intizārını
⁶Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārını
 Cānı çıkınca beklie kūy-ı nigārını

II

Şāhum görünmezseñ baña senden sitem degül
 Yoluñda şanma bendeñi şābit kadem degül
 Ayağuma kara şular inse elem degül
 Yollara bakmadan gözüm ağrısa ğam degül
⁶Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārını
 Cānı çıkınca beklie kūy-ı nigārını

III

Ṭurma bu āstānda diyü hışm ile baña
 Ḥançer çekerse kaşd idüp ağıyar-ı bed-likā
 Gūş itmezem cevābını katlüm görüp revā
 Yār işigin ölünceye dek beklesem n'ola
⁶Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārını
 Cānı çıkınca beklie kūy-ı nigārını

⁵²⁷ Mısraın vezni aksamaktadır.

⁵²⁸ Fuzûlî'nin matlâına yazılan bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır ve yer yer tahribattan ötürü okunamayan kısımları mevcuttur.

IV

İlerle taşra çıkmayup ey mihr ü meh cemâl
 Kaşuñ gamıyla kıddüm eger eyleseñ hilâl
 Encüm gibi kapuñda turur dide mäh u sâl
 Cân virsem intizârla gelmez baña melâl
 ‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yârını
 Cânı çıqınca beклиye kūy-ı nigârını

V

.... olsa Meşrebî tîğ-ı firāk ile
 Terk itmez
 hasret ile yana yakıla
 Virdükde cânını
 ‘Aşk ehli oldurur ki görem diyü yârını
 Cânı çıqınca beклиye kūy-ı nigârını
 [163b]

-276-⁵²⁹

[Tedsîs-i Āzerî]

-- / --. / .-- / --

I

Hergiz gönül bıraқmadı faryād u zârını
 Terk itmedi nigârını terk itdi varını
 Şâdıqluқ itdi tutdı der-i şehryârını
 Tâ haşr olunca çekdi gam u intizârını
 ‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yârını
 Cânı çıqınca beклиye kūy-ı nigârını

II

Derd ü belâya fūrkat ile haste-ḥâl olup
 Bir zerre tende tākati [vü] bî-mecâl ise
 Şabr eylemekdedür devā[sı] her ne ḥâl ise
 İrmek vişâl-i yâre ne deñlü muḥâl ise
 ‘Aşk ehli ol durur ki görem diyü yârını
 Cânı çıqınca beклиye kūy-ı nigârını

III

Çeşmüm gâzâl-i yâri kıyup Kays-ı mübtelâ
 Āhûlar ile eyledi ülfet o bî-vefâ
 Tağlarda gezdi yâr işiginden olup cüdâ
 Erbâb-ı ‘aşk tañ mı aña virmese rızâ
 ‘Aşk ehli oldurur ki görem diyü yârını
 Cânı çıqınca beклиye kūy-ı nigârını

⁵²⁹ Fuzûlî'nin 275. şiirdeki aynı matlama yazılan bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır ve son bentte tahrifattan ötürü okunamayan kısımlar mevcuttur.

IV

Yārūñ gül-âb-ı kûyı ile ülfet eylesem
 Zevk-ı vişâle irmege bir hâlet eylesem
 N'ola cihândan el çeküben ' uzlet eylesem
 Yār işigüñde beklemegi ' âdet eylesem
 ' Aşk ehli ol durur ki görem diyü yārını
 Cānı çıkınca beклиye kûy-ı nigārını

V

Kûyında gördi Āzeriyā çün beni o yār
 Derd ü firâkı cānuma itmiş temâmkâr
 ider seni bu intizâr
 Virmege ey ser-âmed-i hûbân ...
 ' Aşk ehli oldurur ki görem diyü yārını
 Cānı çıkınca beклиye kûy-ı nigārını

-277-⁵³⁰

[Tedsis-i 'Alî]

.--- / .--- / .--- / .---

I

.... bir kad-i şimşādumuz yoқdur
 Kulyuz bir boyı servüñ ki hîç
 milket-i Şirāzumuz yoқdur
 Hārābāt ehliyüz şimdi dil-i
 Belā dildendür ol dil-dār elinden dādumuz yoқdur
 [164a]

Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoқdur

II

Bizüm şol Yūsuf-ı gül-çehre gibi hûbumuz vardur
 Cihān içre bulunmaz mişli bir Mecnūnumuz vardur
 Ğamından başumuzda fitne vü āşūbumuz vardur
 Dem-ā-dem turma zār eyler dil-i Ya' kûbumuz vardur
 Belā dildendür ol dil-dār elinden dādumuz yoқdur
 Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoқdur

III

Yine bir kāmēt-i ' ar' ar yüzi gülzāra meyl itdi
 Görince bülbülāsā ol gül-i pür-ğāra meyl itdi
 Gözi mekkār u cādū bir büt-i ' ayyāra meyl itdi
 Ne çāre ey dirîğā bir vefāsuz yāre meyl itdi
 Belā dildendür ol dil-dār elinden dādumuz yoқdur
 Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoқdur

⁵³⁰ Mütekerriir mısraları Nev'î'ye ait olan bu şiir, Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Birinci bendinde tahribattan kaynaklı okunamayan kısımlar vardır.

IV

Gehi fikr ü hayâl-i yâr ile gül gibi handânuz
 Gehi hâr-ı cefâdan bülbülâsâ zâr u giryânuz
 Mey-i ‘aşk ile mestüz ki gam-ı esrârla hayrânuz
 Eldinden gerçi yârûñ mübtelâ-yı derd ü buhrânuz
 Belâ dildendür ol dil-dâr elinden dâdumuz yoğdur
 Göñüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yoğdur

V

Gedâyuz bizi şanmañ devlet-i ikbâlümüz vardur
 Cihânda faqr ile fahr eylerüz ne mâlumuz vardur
 Elinden ‘âcizüz ‘Alî bir özge hâlümüz vardur
 Açar şu gibi her serde dil-i meyyâlümüz vardur
 Belâ dildendür ol dil-dâr elinden dâdumuz yoğdur
 Göñüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yoğdur

-278-⁵³¹[Tesdis-i Semâ‘î]⁵³²

.--- / .--- / .--- / .---

I

Bi-hamdi’llâh ki bî-nâm u nişânuz adumuz yoğdur
 Dil-i virânemüzden özge bir âbâdumuz yoğdur
 Ezelden mazhar-ı ‘aşkuz dağı icâdumuz yoğdur
 Elemler cümle bizdendür aña isnâdumuz yoğdur
 Belâ dildendür ol dil-dâr elinden dâdumuz yoğdur
 Göñüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yoğdur

II

Ne derd-i hicr-i yâri çekmege bir merd kâ’ildür
 Ne efkâra ‘alâka eylesek ma‘küle kâ’ildür

[164b]

Söze gelse velî dâna-dil-i insâna kâ mildür

⁵³¹ Mütেকerrir mısralar bir önceki şiirde olduğu gibi Nev’î’ye aittir (Mehmet Sarı, Yusuf İlgar, **Mevlevî Dîvân Şâiri Semâî Mehmet Çelebi - Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri**, Afyonkarahisar Belediyesi Yay., Afyon, 2008, s. 157).

⁵³² 278/ I

2a dağı: bizim

II

2a gelse: gelmez

III

sâye’çün: sâyesin
göñlüm olmaz: hergiz olmam,
kalb: kâr

IV

derdümüz: fikrimüz

IV

fürkati yâd eylerüz vuşlatda giryânuz: vuşlatı yâd eylerüz fürkâtda

handânuz

vuşlatı fikr eylerüz fürkâtda handânuz: fürkati yâd eylerüz vuşlatda

giryânuz

mestüz: ‘aşkuz / ‘aşkuz: mestüz

Açar şu gibi ārām eylemez her serve mā'ıldür
Belā dildendür ol dil-dār elinden dādumuz yoğdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoğdur

III

Düşersem hāk-pāy-i yāra rūy-ı i' tizār üzre
Görüp ol serv şalmaz sāye'çün ben hāk-sār üzre
Sözün toğrusı bu kim göñlüm olmaz bir qarār üzre
Şafā-yı hātırum yoğ muttaşıl qalb inkisār üzre
Belā dildendür ol dil-dār elinden dādumuz yoğdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoğdur

IV

Bizüm erbāb-ı ' aşka şıdđ ile ikrārumuz vardur
Riyā ehlerinden ibā eylerüz inkā[r]umuz vardur
Biz özge h'āceyüz herkes ile bāzārumuz vardur
Dükenmez derdümüz efkār olunmaz kārumuz vardur
Belā dildendür ol dil-dār elinden dādumuz yoğdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoğdur

V

Geh olur fūrkatı yād eylerüz vuşlatda giryānuz
Geh olur vuşlatı fikr eylerüz fūrkatde hāndānuz
Gehī evkār-ı mestüz gāh ' aşkuz gāh hayrānuz
Semā' ī gibi gāhī mübtelā-yı derd-i hicrānuz
Belā dildendür ol dil-dār elinden dādumuz yoğdur
Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoğdur

-279-⁵³³[Tedsîs -i Derzi-zâde ‘Ulvî]⁵³⁴

-- / --. / .-- / --.

I

Biz kim belâ-yı ‘aşkuñ ile mübtelâlaruz
 Rûsvâ-yı şehri ü sâkin-i kûy-ı ‘anâlaruz
 Mecnûn-ı deşt ü şaḥne-i mülk-i fenâlaruz
 Bî-çâreler esîr-i kemend-i belâlaruz
 Āvâreler felek-zedeler mübtelâlaruz
 ‘Âlemde bir maḥabbete ḳalmış gedâlaruz

II

Dârâ-yı bād u âteş ü Ḥallâḳ-ı âb u ḥâḳ
 Ḳılmış ezelde çün bizi mensûb-ı ‘aşḳ-ı pâḳ
 Geldük bu dâr-ı mâteme dil-rîş ü sîne-çâḳ
 Cümle cihân fenâya varursa bize ne bâḳ
 Āvâreler felek-zedeler mübtelâlaruz
 ‘Âlemde bir maḥabbete ḳalmış gedâlaruz

[165a]

III

Sultân-ı ‘aşḳ bizi alaldan penâhına
 Dil virmezüz bu memleketüñ ‘izz ü câhına
 Baş egmezüz vezîrine vü pâdşâhına
 Ser-geşte olmuşuz düşüben ‘aşḳ râhına
 Āvâreler felek-zedeler mübtelâlaruz
 ‘Âlemde bir maḥabbete ḳalmış gedâlaruz

IV

Virdük çü pîr-i ‘aşḳ eline ihtiyârumuz
 Mihr ü maḥabbet oldı bizüm kâr u yârumuz
 Yoḳdur menâl u mâl ile ey ḥ’âce kârumuz

⁵³³ Çetin, a.g.e., s. 162. Mütেকerrir mısralar, Hafız Şirozi’nin matlarıdır.

⁵³⁴ 279/ I Āvâreler felek-zedeler: ‘Āşıkларuz belâ-zedeler

II Āvâreler felek-zedeler: ‘Āşıkларuz belâ-zedeler

III bizi alaldan: alaldan bizi

IV Āvâreler felek-zedeler: ‘Āşıkларuz belâ-zedeler

V Āvâreler felek-zedeler: ‘Āşıkларuz belâ-zedeler

VIII efendi: efendüm
 bâḡa: bâḡçe

IX Geh ağlaruz geh inlerüz geh: Geh ağlaruz aña vü gehî / Mısraın vezni
 aksamaktadır.

muḥaşşalı ben bildigüm: ḥaşılı ben eyledüm

Rind u cihân-ı ‘ârif-i devrân-ı nükte-dân: Rindân-ı cihân u ‘ârif-i
 devrân

Āvâreler felek-zedeler: ‘Āşıkларuz belâ-zedeler

Dünyāda terk-i cāh iledür iftiḥārumuz
Āvāreler felek-zedeler mübtelālaruz
‘Ālemde bir maḥabbete ḳalmıř gedālaruz

V

Olduḡ ġam-ı maḥabbet ile šöhre-i diyār
İtdük ḳarār u šabr u dil ü ‘aḳlı tārmār
Düşdük šarāb-ı nāba ‘Ulvi ḥabābvār
Olup hevā-yı ‘aşḳ ile āşüfte rūzgār
Āvāreler felek-zedeler mübtelālaruz
‘Ālemde bir maḥabbete ḳalmıř gedālaruz

VI

Āyine-i cemālūñ ile pür-şafālaruz
Dīdāra māyilüz güzelüm bī-ziyālaruz
Ser-pāy-ı bürehne kūy-ı fenāda gedālaruz
İḳlīm-i ‘aşḳ içinde bugün pādşāhlaruz
‘Āşıḳlaruz belā-zedeler mübtelālaruz
‘Ālemde bir maḥabbete ḳalmıř gedālaruz

VII

Baş egmezüz zamāneye serdār olmazuz
Ya‘ nī ki başḳa başumuza biz de mehterüz
Meyl itmezüz ‘acūze-i dehre bugün erüz
Sultān-ı ‘aşḳa cān ile baş ile çākerüz
‘Āşıḳlaruz belā-zedeler mübtelālaruz
‘Ālemde bir maḥabbete ḳalmıř gedālaruz

VIII

Şanma efendi sen ner-i dünyāya māyilüz
Yā serv-i bāġa ya gül-i ra‘ nāya māyilüz
Bir gül yañāḳlu dil-ber-i zībāya māyilüz
Bir servi boylu ḳāmet-i bālāya māyilüz

[165b]

‘Āşıḳlaruz belā-zedeler mübtelālaruz
‘Ālemde bir maḥabbete ḳalmıř gedālaruz

IX

Geh aġlaruz geh iñlerüz geh eylerüz fiġān
Süz u güdāzdan degülüz ḥālī bir zamān
Budur sözüñ muḥaşşalı ben bildiġüm hemān
Rind u cihān-ı ‘ārif-i devrān-ı nūkte-dān
Āvāreler felek-zedeler mübtelālaruz
‘Ālemde bir maḥabbete ḳalmıř gedālaruz

-280.⁵³⁵[Tedsîs-i Za' fi-i Gülşenî]⁵³⁶

-- / --. / .-- / --

Râh-ı maḥabbet içre olursak ' acerb mi ḥāk
 Maḥmūr u mest ü mey-zede şūrîde sîne-çāk
 Za' fi dil oldı ḥançer-i cevriyle çāk çāk
 Dirüz bu maṭla' ı idüben âh-ı derd-nāk
 ' Âşıklaruz felek-zedeler mübtelâlaruz
 ' Âlemde bir maḥabbete ḳalmıŝ gedâlaruz

-281.⁵³⁷

[Tedsîs-i Hâşimî]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Bâr-ı ğam çekmekde ḳaddüm yâ gibi olursa ḥam
 Tîr-i hicrânun ucından cânuma geçse sitem
 Tîb diyince ḥâşılı cevriün baña virse elem
 Hiç ola mı ğayrıya deyr-i cihânda baş egem
 Senden özge bir büt-i ra' nâya ger meyl bağlayam
 Tañrıya iki dimişlerden olayum ey şanem

II

Ger çatup peyveste ḳaşun ḥıŝm idersün muttaşıl
 Hiç ola mı ola peyvend-i ta' alluḳ munfaşıl
 Ğayrıya iliñmez vefâ resmin görüp bu sâde-dil
 Mâyil olmam naḳşına rûḥ-ı muşavver olsa bil
 Senden özge bir büt-i ra' nâya ger meyl bağlayam
 Tañrıya iki dimişlerden olayum ey şanem

III

Râh-ı ' aşḳ içre cemâlündür baña nūr-ı hüdâ
 Gel şeb-i târ oldı ḳaldum ol bu yolda reh-nümâ
 Zülf-i kâfir-kîŝinün sevdâsı ḳıldı mübtelâ
 Bağlayup zünnâr-ı ' aşḳa dil gönül virdüm saña
 Senden özge bir büt-i ra' nâya ger meyl bağlayam
 Tañrıya iki dimişlerden olayum ey şanem

⁵³⁵ Abdurrahman Adak, **Za'fi-i Gülşenî Dîvânı**, Şarkiyat Bilim ve Hikmet Vakfı Yayınları, Diyarbakır, 2022, s. 101.

⁵³⁶ 280/ Bu şiir dîvânda 5 benttir.

⁵³⁷ Bu şiir Hâşimî Dîvânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (Oktay Selim Karaca, **Hâşimî Dîvânı (Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni)**, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 1995).

IV

Olmuşum ser-geşte hālūñ tāk-ı mīnā haqqı'çün
 'Aqlum aldı beñlerūñ mäh u şüreyyā haqqı'çün

[166a]

Dilde mihrūñ āftāb-ı 'ālem-ārā haqqı'çün
 Buldı yir dördünci gökde şol Mesihā haqqı'çün
 Senden özge bir büt-i ra' nāya ger meyl bağlayam
 Tañrıya iki dimişlerden olayum ey şanem

V

Hāşimiveş hem-nişinüz gerçi çok dil-dār ile
 Dil diler ola muqābil sen kamer-ruhsār ile
 Şem' veş qarşuñda yanup āh-ı āteş-bār ile
 Erganūnāsā diyem biñ kez şadā vü zār ile
 Senden özge bir büt-i ra' nāya ger meyl bağlayam
 Tañrıya iki dimişlerden olayum ey şanem

-282-⁵³⁸

[Tedsis-i Cināni]⁵³⁹

-.-- / -.-. / -.-. / -.-

I

Ber-ķarār olmaz dilā aḥvāl-i dehr-i pür-sitem
 Menzilin eyler kişinūñ gāh zir ü gāh bem
 Rūzgāruñ şiddetin ḥazm eyleyüp mānend-i yem
 Kısmet-i taķdīre ol rāzı ne gelse nīk ü kem
 Vuşlata ḥandān olup hicrān için çekme elem
 Böyledür aḥvāl-i 'ālem gāh şād ü gāh ğam

⁵³⁸ Okuyucu, a.g.e., s. 287.

⁵³⁹ 282/ I

nīk: bīş

gāh şād ü gāh ğam: gāh şādī gāh ğam

II bir iki 'āşık'çün: bir iki gün 'āşık

bu üslup üzredür: bilürsin böyledür

dā' imā: cümleten

III gāh şād ü gāh ğam: gāh şādī gāh ğam

idüp: itdük

yārān: cānān

ne var: ne ğam

gāh şād ü gāh ğam: gāh şādī gāh ğam

IV: Ehl-i 'aşkuñ

nālān: ğam-nāk

....: Her ne olsa nīk ü bed bākī degül eyler güzer

....: Virme anuñ'çün gönül mir'ātına jeng-i keder

....: Hicre düşdükse ne var bir iki gün nālān olup

....: Böyle kıalmaz ğam yime aşıfte vü ḥayrān olup

V

olur: olup

II

Sürmedin bir iki ‘âşık’çün şafâ-yı vuşlatı
 Bî-ħuzür eyler anı yârûñ belâ-yı fûrkatı
 Çün bu üslûp üzredür devr-i zamānuñ ‘âdeti
 Sen de el çek dâ‘imâ fikr eyleyüp bu ħâleti
 Vuşlata ħandân olup hicrân için çekme elem
 Böyledür aĥvâl-i ‘âlem gâh şād ü gâh ğam

III

Nice zevk idüp vişâl-i yâr ile ħandân olup
 ‘Âlemi seyr eyledük hem-şoĥbet-i yârân olup
 Hicre düşdükse ne var bir iki gün nâlân olup
 Böyle ħalmaz ğam yime âşüfte vü ħayrân olup
 Vuşlata ħandân olup hicrân için çekme elem
 Böyledür aĥvâl-i ‘âlem gâh şād ü gâh ğam

IV

.... ħâtır-ı zârın bu dehr-i kînever
 Vaşl ile şādân idüp hicr ile geh nâlân ider

....

[166b]

V

‘Âlemüñ ħâlî budur itme şikâyet ol ħamûş
 Geh naşîbî niş olur ħalk-ı cihānuñ gâh nûş
 Geçme teslîm ü rızâdan var ise başuñda hûş
 Ĥâlûñe şükr it Cinânîden bu pendî eyle gûş
 Vuşlata ħandân olup hicrân için çekme elem
 Böyledür aĥvâl-i ‘âlem gâh şād ü gâh ğam

-283⁵⁴⁰

[Tedsîs-i Cinânî]⁵⁴¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Ĥüblardan bir nefes ħâlî degül kâşānemüz
 Tâ ezelden ‘ayş için bünyād olunmuş ħānemüz
 Rind-i dürd-aşām olanlar söyleyüp efsānemüz
 Bezm-i ‘ayş içre n’ola nûş itseler peymānemüz

⁵⁴⁰ Okuyucu, a.g.e., s. 338.

⁵⁴¹ 283/ III Bî-sütünda: Bî-sütündan / hidâyet: nidâmet
 IV zâr u bîmâr: ‘âşık-ı zâr
 dâyim ğam-ı hicr: dâğ-ı ğam-ı hicr
 V: Aldı ‘aĥlın ‘arz-ı ruĥsâr eyleyüp cānâneler
: Aşnâ-yı ‘aşĥ olaldan ta‘n ider bîgâneler
: Hüşyâr olup Cinânîveş niçe mestâneler
: Uşlanup darü’ş-şifadan çıkdı hep divâneler

Geçdi Mecnûn ‘aşkıdan geçmez dil-i mestânemüz
Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

II

Zülf-i hûbânuñ anı bend eyleyüp zencîrine
Şerbet-i la‘l ile çok sa‘y eyledüm tedbîrine
Bulmadum bir çâre hiç tedbîrümün te‘şîrine
Gerçi tâbi‘dür tarîk-i ‘aşk içinde yirine
Geçdi Mecnûn ‘aşkıdan geçmez dil-i mestânemüz
Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

III

Kûh-ken kem sevdi Şîrîni maḥabbet eyleyüp
Bî-sütûnda cân atup gitdi hidâyet eyleyüp
Kıldı ‘Azrâ terkini Vâmîk inâbet eyleyüp
‘Âkıbet Leylî hevâsından ferâgat eyleyüp
Geçdi Mecnûn ‘aşkıdan geçmez dil-i mestânemüz
Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

IV

Cân virüp bir nev-cevâna zâr u bîmâr olmağa
Kaşdı câm-ı ‘aşk ile ser-mest ü evkâr olmağa
Sa‘y ider dâyim ğam-ı hicr ile efgâr olmağa
Hâşılı hiç meyli yok bir laḫza hüşyâr olmağa
Geçdi Mecnûn ‘aşkıdan geçmez dil-i mestânemüz
Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

V

....

....

....

....

[167a]

Geçdi Mecnûn ‘aşkıdan geçmez dil-i mestânemüz
Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

-284.⁵⁴²[Tedsîs-i ‘Azmi-zâde Hâletî] ⁵⁴³

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Tiše-i mihnetden aldurmaz dil-i dîvânemüz
 Şem‘-i ‘aşka yanmadan pervâ yimez pervânemüz
 Halka Mecnûnı unutursa n’ola efsânemüz
 Bâde-i ‘aşk ile pürdür rûz [u] şeb peymânemüz
 Geçdi Mecnûn ‘aşkdan geçmez dil-i mestânemüz
 Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

II

Hâşıl olmadı dil-i dîvâne pend-i pîrden
 İctinâb itmez yanar oddan yalñ şemşîrden
 Şimdi hiç aldurmaz oldı bendden zencîrden
 Gördüm uşlanmaz ferâgat eyledüm tedbîrden
 Geçdi Mecnûn ‘aşkdan geçmez dil-i mestânemüz
 Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

III

Bülbül-i şeydâ ferâgat eyledi gülzârdan
 Geçdi pervâne hevâ-yı şem‘-i pür-envârdan
 Vâz-geldi Kays fikr-i vuşlat-ı dil-dârdan
 Geçmedi ammâ gönül hergiz belâ-yı yârdan
 Geçdi Mecnûn ‘aşkdan geçmez dil-i mestânemüz
 Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

IV

Nice yıllar kûy-ı dil-dârı bilüp dârü’ş-şifâ
 Ol tabîb-i cân u dilden turma isterdüm devâ
 Gördi kim olmaz şarâb-ı vaşl ile dermân baña
 Didi bir gün var yûri hiç çâre kalmadı saña
 Geçdi Mecnûn ‘aşkdan geçmez dil-i mestânemüz
 Ellerûñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz

V

⁵⁴² B. A. Kaya, a.g.e., s. 340.

⁵⁴³ 284/ I ‘aşk ile pürdür: ‘aşkladur pür
 ‘aşkdan: Leylâ’dan / mestânemüz: dîvânemüz
 dîvânemüz: mestânemüz
 II ‘aşkdan: Leylâ’dan / mestânemüz: dîvânemüz
 dîvânemüz: mestânemüz
 III ammâ: hergiz / hergiz: ammâ
 ‘aşkdan: Leylâ’dan / mestânemüz: dîvânemüz
 dîvânemüz: mestânemüz
 IV ‘aşkdan: Leylâ’dan / mestânemüz: dîvânemüz
 dîvânemüz: mestânemüz

‘ Aşk ile gönülüm çeküp bār-ı belā vü miḥneti
 Nice kez nūş eylemişdi zehr-i mār-ı fūrḳati
 Geçdi şanurdum ben anı ‘ aşḳdan ey Ḥāletī
 Yine nā-geh oldı şeydā göricek ol āfeti
 Geçdi Mecnūn ‘ aşḳdan geçmez dil-i mestānemüz
 Elleriñ uşlandı uşlanmaz bizüm dīvānemüz
 [167b]

-285-⁵⁴⁴

[Tedsīs-i Cinānī]⁵⁴⁵

-- / --. / .-- / --.

I

Derdā ki tāb-ı hicr ile dil nā-tüvān olup
 Qaldum esīr-i bend-i belā-yı cihān olup
 La‘ li ğamıyla dīdelerüm dūr-feşān olup
 Bāğ-ı cihānda cūy-ı sirüşküm revān olup
 Bir serv besledüm nice yıl bāğ-bān olup
 Ser-keşlik itdi ol daḫı dāmen-keşān olup

II

Bālā-yı ḳaddinūñ düşeli dil hevāsına
 Şarf itdi naḳd-i eşkini neşv [ü] nemāsına
 Sevḳ itmeyüp muḫālefet-i muḳtezāsına
 Cān u dil ile tālib olup her hevāsına
 Bir serv besledüm nice yıl bāğ-bān olup
 Ser-keşlik itdi ol daḫı dāmen-keşān olup

III

Künc-i belāda geçdi günüm intizār ile
 Rūzum şeb oldı nāle vü āh-ı hezār ile
 Ümmīd-i büy-ı vaşl-ı recā-yı kenār ile
 Envā‘ -ı sa‘ y [u] himmet idüp rūzgār ile
 Bir serv besledüm nice yıl bāğ-bān olup
 Ser-keşlik itdi ol daḫı dāmen-keşān olup

IV

Yād itmeyüp belā-yı firāḳuñ melālını
 Mağrūr idüm hemişe görürdüm cemālını
 Dikdüm zemīn-i dilde maḫabbet nihālını
 Ümmīd idüp felekde şafā-yı vişālını

⁵⁴⁴ Azeri'nin matlâna yazılmıştır (Okuyucu, a.g.e., s. 274).

⁵⁴⁵ 284/ II 1a hevāsına: belāsına

2b tālib: tābi‘

III 1a āh-ı hezār: zār-ı hezār

2a vaşl-ı: meyl-i

V 1a ḳad-i bülendine: bülend-i ḳaddine

Bir serv besledüm nice yıl bāġ-bān olup
Ser-keşlik itdi ol daġı dāmen-keşān olup
V

Naġl-i ħad-i bülendine irmez ħam-ı kemend
Māyil degül esirine ol şūġ-ı dil-pesend
Şandum ki sāyesinde olam ben de ercümend
Sa‘y eyleyüp mişāl-i Cinānī-i müstemend
Bir serv besledüm nice yıl bāġ-bān olup
Ser-keşlik itdi ol daġı dāmen-keşān olup

-286⁵⁴⁶

[Tedsīs-i Şabrī]⁵⁴⁷

--. / --. / .-- / --

I

Yolında ħidmet ile bu dil nā-tüvān olup
Yaşum aġıddı pāyına her dem revān olup
Şimdi begenmez oldı beni kāmran olup
Baş çekdi kendü başına nā-mihrbān olup
[168a]

Bir serv besledüm nice yıl bā‘ bān olup
Ser-keşlik itdi ol daġı dāmen-keşān olup

II

Eşkümler peve[r]iş bulup ol serv-i gül-‘ izār
Āġir ben anı idemedüm māyil-i kenār
Ümmid-i vaş ile anuñ nice rüzgār
İtdüm sirişk-i çeşümü yolında cüy-bār
Bir serv besledüm nice yıl bā‘ bān olup
Ser-keşlik itdi ol daġı dāmen-keşān olup

III

Bālā-yı ħaddi tāze nihāl iken ibtidā
Ġāyet bülend idi benüm himmetüm aña
Dirdüm ki sāyesinde anuñ ħōş geçem dilā
Şimdi irişmez oldı elüm dik gelür baña
Bir serv besledüm nice yıl bā‘ bān olup
Ser-keşlik itdi ol daġı dāmen-keşān olup

IV

⁵⁴⁶ Mehmet Korkut Çeçen, **Sabrī Mehmed Şerif (Hayatı, Sanatı, Dīvânı'nın Tenkitli Metni ve Tahlili)**, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Elazığ, 2010, s. 276.

⁵⁴⁷ 286/ I Yaşum aġıddı: Cüy olmuş idi / her dem: başum

III idi benüm: itmiş idüm

V esirgeyüp: eşer yilden

Dīvân'da bentlerin dizilimi farklıdır.

Dilden hevā-yı ‘aşkı anuñ zāyil olmadı
 Ol naḥl-i tāze baña dilā māyil olmadı
 Şalunma ğayrılarla didüm qāyil olmadı
 Çoq minnet eyledüm aña ve’l-ḥāşıl olmadı
 Bir serv besledüm nice yıl bā‘bān olup
 Ser-keşlik itdi ol daḥı dāmen-keşān olup

V

Ey Şabri pāy-māli olup sāyeveş bu ten
 Çoq çekmiş idüm anuñ içün ğuşşa vü mihen
 Her geh ki dirdüm aña ḥāzer eyle āhdan
 Toğrusı şaқınurdum esirgeyüp anı ben
 Bir serv besledüm nice yıl bā‘bān olup
 Ser-keşlik itdi ol daḥı dāmen-keşān olup

-287-⁵⁴⁸

[Tesdaş-i Yümnî]

-- / --. / .-- / --.

I

.... dāde-i ter dūr feşān olup
 Turmaz şolardı ğülşen-i kūyın revān olup
 teraḥḥüm eylemedi mihrbān olup
 Seyr itmedi benümle çemende çemān olup
 Bir serv besledüm nice yıl bāğ-bān olup
 Ser-keşlik itdi ol daḥı dāmen-keşān olup

II

Pāyını büse-i naқd-ı dile qā’ıl olmadı
 Çoq eyledüm ümīd vefā ḥāşıl olmadı
 Gitdi kenāra çekmek anı qābil olmadı
 Ben sāyeveş fütādesine māyil olmadı
 Bir serv besledüm nice yıl bāğ-bān olup
 Ser-keşlik itdi ol daḥı dāmen-keşān olup

III

Ḥün-ı sirişk gevher-i nā-yāb eyledüm
 Qan ađladuқlarum aña işrāb eyledüm
 Qadd-i ḥamīde küştemi tūlāb eyledüm

⁵⁴⁸ Yümnî’nin kendi matlamı tesdis ettiği bu şiir, Yunus Kaplan’ın hazırlamış olduğu Yümnî Dîvânı’nda yoktur ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (Yunus Kaplan, **Yümnî Dîvânı İnceleme-Metin-Sözlük**, Kesit Yay., İstanbul, 2015). Bir önceki şiir de aynı matlaya yazılmıştır. İlk bentte tahrifattan ötürü okunamayan kısımları mevcuttur (Mütekerrir mısralar için bk. Mehmet Gürbüz, **Sultân-ı Hübâna Münasib Eş’âr**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2018, s. 564. ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58582,sultan-i-hubana--munasib-esarpdf.pdf?0, Erişim Tarihi: 16.12.2023).

Eşk-i revânı yolına sîr-âb eyledüm
 Bir serv besledüm nice yıl bâğ-bân olup
 Ser-keşlik itdi ol dağı dâmen-keşân olup
 IV

Râz-ı nihâna vâkıf olup yâr ola dirüm
 Şâyed benümle mahrem-i esrâr ola dirüm
 Meyl itdüm añı mâyl-i eş'âr ola dirüm
 Bâğ-ı cihânda baña hevâ-dâr ola dirüm
 Bir serv besledüm nice yıl bâğ-bân olup
 Ser-keşlik itdi ol dağı dâmen-keşân olup
 V

Dâmân-ı 'aşkı toptolu seng-i belâ imiş
 'Uşşâka dâ'imâ işi cevri ü cevâ imiş
 'Arz-ı maḥabbet eylemek añı ḥatâ imiş
 Ey Yümnî şimdi bildim anı bî-vefâ imiş
 Bir serv besledüm nice yıl bâğ-bân olup
 Ser-keşlik itdi ol dağı dâmen-keşân olup
 [168b]

-288.⁵⁴⁹

[Terdîs-i⁵⁵⁰ Derzi-zâde 'Ulvî]⁵⁵¹

.-. / ..- / .-. / ..-

I

Ne dilde zevk-i sürür u ne cânda râḥat var
 Ne tâli'ümde müsâ'id ne başda devlet var
 Ne kîsede zer ü sîm ü ne elde vüs'at var
 Ne cevri bende taḥammül ne sende şefkat var
 Ne ḥâlüm añmağa fırsat ne şabra tâkat var
 Efendi ḥâl-i mükedder ziyâde ḥayret var

II

⁵⁴⁹ Çetin, a.g.e., s. 169.

⁵⁵⁰ Mütেকerrir mısralar Sırrıyü'l-kâdî'ye aittir (Bilge Kaya, **Hisâli Hayatı Eserleri ve Metâliü'n-Nezâir Adlı Eserinin Birinci Cildi – İnceleme Metin**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003, s. 689).

⁵⁵¹ 288/ I tâli'ümde: tâli' oldı
 cevri bende: bende cevri
 fırsat: kudret
 II bu cihâna itmem: idemem cihâna
 fırsat: kudret
 III zühd ü: zühde
 ıztırâb: inqılâb / inqılâb: ıztırâb
 fırsat: kudret
 IV revânum: ḥayâtum
 fırsat: kudret
 V fırsat: kudret

Ĥadeng-i ta‘ n-ı ĥasūda vücūdum oldı siper
Fırāk-ı yār ile ħan ağlamağda dıde-i ter
Ĝubār-ı ġam göñül āyinesine virde keder
Şafā-yı ĥātır ile bu cihāna itmeme nazār
[169a]

Ne ĥālüm añmağā fursat ne şabra tākāt var
Efendi ĥāl-i mükedder ziyāde ĥayret var

III

Ümīd-i vaşl ile çeşmüm ĥayāl-i ĥāba düşüp
Zamān-ı ‘ömri ise her laĥzada şitāba düşüp
Gehi sayāĥata geh zühd ü geh şarāba düşüp
Ten ıztırāb ile ħaldı dil inĥılāba düşüp
Ne ĥālüm añmağā fursat ne şabra tākāt var
Efendi ĥāl-i mükedder ziyāde ĥayret var

IV

Şu deñlü bī-kes ü zāram ki Yār-ı Ĝārum yok
Ĝamuñdan özge cihān içre ġam-güsārum yok
Dükendi nağd-ı revānum elümde varum yok
Hevā-yı ‘aşĥ ile āvāreyüm ħarārum yok
Ne ĥālüm añmağā fursat ne şabra tākāt var
Efendi ĥāl-i mükedder ziyāde ĥayret var

V

Sitemle geçdi günüm cümle māh u sālümden
Kime şikāyet idem bilmezüm melālümden
Zamāne yüz çevirüp ‘Ulviyā kemālümden
Netice düşdi bu ġüftār ĥasb-ı ĥālümden
Ne ĥālüm añmağā fursat ne şabra tākāt var
Efendi ĥāl-i mükedder ziyāde ĥayret var

-289-⁵⁵²

[Teds-i Gedāyī]

.-. / ..- / .-. / ..-

I

Ne tālī‘ümde sa‘ ādet ne başda devlet var
Ne cānda bir nefes-ārām ne tende şıĥĥat var
Ne dilde şabr u ħarārum ne elde vüs‘at var
Ne bende şabr u taĥammül ne sende şefĥat var
Ne ĥālüm añmağā fursat ne şabra tākāt var
Efendi ĥāl-i mükedder ziyāde ĥayret var

⁵⁵²Mütেকerrir mısralar bir önceki şiirde de olduğu gibi Sırrıyü’l-kâdî’ye aittir. “Gedāyī” mahlasının mecmûada işaretli olduğu bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır. Muhtar Yahya Dağlı’nın hazırlamış olduğu Tokatlı Gedâyî Hayatı ve Eserleri kitabında, Janos Eckmann’ın hazırlamış olduğu Gedâyî Dîvânı’nda yoktur (bk. Kaynakça).

II

Cihânı güşt iderin bādveş qarārum yok
 Elimde neyliyein hergiz ihtiyārum yok
 Ğamuñdan özge benüm dehr içinde pārem yok
 Şikāyet eylemege ğamdan iktidārum yok
 Ne hālüm añmağa fırsat ne şabra tākāt var
 Efendi hāl-i mükedder ziyāde hayret var

III

Ne kūyuña varup eglenmege icāzet var
 Ne baña gūşe-i çeşm ile bir eşāret var
[169b]

Ne sende eyledigün işlere nedāmet var
 Ne bende sen şanemi sevmeden ferāġat var
 Ne hālüm añmağa fırsat ne şabra tākāt var
 Efendi hāl-i mükedder ziyāde hayret var

IV

Egerçi havf iderüm zārımı ‘ ayān idemem
 Gözüm yaşı var iken ‘ aşkumı nihān idemem
 Varup maħalleñe havf iderüm figān idemem
 Ne çāredür dem-i ‘ ömrüm saña beyān idemem
 Ne hālüm añmağa fırsat ne şabra tākāt var
 Efendi hāl-i mükedder ziyāde hayret var

V

Gedāyī vuşlat-ı dil-dāra çāre yok n’ideyin
 Olurdu çāre velikin sitāre yok n’ideyin
 Mecāl dilde çü şabr u qarāra yok n’ideyin
 Dimege derdümi tākāt o yāre yok n’ideyin
 Ne hālüm añmağa fırsat ne şabra tākāt var
 Efendi hāl-i mükedder ziyāde hayret var

-290.⁵⁵³[Teds-i Derzi-zāde ‘Ulvī]⁵⁵⁴

.--- / .--- / .--- / .---

I

Te‘āla’llah Yed-i kudret ne demde urdı bünyāduñ
 Nedendür bilsem eyā āb u ḥāk [u] āteş ü bāduñ
 Ne bāguñ bāg-bānı beslemişdür serv-i āzāduñ
 Ne şahn-ı dil-güşāda çekdi kāmēt kıdd-i şimşāduñ
 Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
 Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

II

Ne gülzār uñ nesīmidür hevā-yı ‘unşur-ı pākūñ
 Ne şem‘ uñ şu‘lesidür nār-ı ruhsār-ı ‘araķ-nākūñ
 Ne nehrūñ şuyıdur ābuñ ne yir toprağıdur ḥākūñ
 Ne ḥilķatsün ki kırsañ ḥalkı yoķdur kimseden bākūñ
 Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
 Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

III

Ruḥuñ ‘arz it bize ey mülk-i ḥüsnūñ şāhı luṭf eyle
 Şafā-baḥş olsun āfāķa cemālūñ māhı luṭf eyle
 Cefā vü cevre gāhı ķāyil olduķ gāhı luṭf eyle
 Kerem kııl şorduğum ‘ayb olmasun bi’llāhı luṭf eyle
 Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
 Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ
 [170a]

IV

Kimūñ ta‘līmüne düşdüñ ‘aceb ey ğonce-leb mażhar
 Cefā fennini kılduñ nā-resīde tıfl iken ezber
 Zihı iz‘ān-ı pāk u ‘aķl-ı evvel ṭab‘-ı nāzūk-ter
 Saña virmiş bu deñlü ķābiliyyet şāni‘ ü ekber
 Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
 Cefāyı kimden öğrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ

V

⁵⁵³ Çetin, a.g.e., s. 172.

⁵⁵⁴ 290/ I serv-i āzāduñ: kıdd-i şimşāduñ
 kıdd-i şimşāduñ: serv-i āzāduñ
 Efendüm: Efendi
 be zālīm: a zālīm
 II nār-ı ruhsār: tāb-ı ruhsār
 ḥilķatsün: milletsün
 III Kerem kııl: Ḥabībüm
 IV Cefā fennini: Cefā fendini
 V Göñüller yapmada: Dil ü cān ķapmada

Müjeñ ğaddâresin bir merdüm-i ğaddâra beñzersün
 Nice başlar keser qanlar döker hûn-h̄âra beñzersün
 Göñüller yapmada mâhir teb-i ‘ayyâra beñzersün
 Dil-i ‘Ulvîye raħm itmez vefâsuz yâre beñzersün
 Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ
 Cefâyı kimden öğrendüñ be zâlim kimdür üstâduñ

-291-⁵⁵⁵

Tesdîs-i [Derzi-zâde] ‘Ulvî⁵⁵⁶

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Şanemâ sencileyin dil-ber-i ra‘ nâ bulamam
 Bâġ-ı hûsnüñ gibi bir özge temâşâ bulamam
 Saña derdüm dimesem gerçi tesellâ bulamam
 Râzumı açmaġa göñlüm gibi şeydâ bulamam
 ‘Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam
 Seni tenhâ bulıcağ kendümi aşlâ bulamam

II

Âh idersem açarın râzumı ‘ârum qalmaz
 Virürin hâka teni bâda ġubârum qalmaz
 Halkâ rüsvâ olurum ‘arz u vaġârum qalmaz
 Kûyuña ‘azm iderin şabr u qarârum qalmaz
 ‘Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam
 Seni tenhâ bulıcağ kendümi aşlâ bulamam

III

Seni aġyar ile gördükde gelür qalbe melâl
 Sîretümden olur ol demde dil-i nâıķa lâl
 Gün gibi yalıñız eylerseñ eger ‘arz-ı cemâl
 ‘Arz-ı hâl eylemege bende qomaz nuıķa mecâl
 ‘Arz-ı hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam

⁵⁵⁵ Çetin, a.g.e., s. 173.

⁵⁵⁶ 291/ II bâda ġubârum: bâda-ı ġubârum

olurum: olurun

III Sîretümden: Hıyretünden

‘Arz-ı hâl eylemege bende qomaz: Başlasam hâlümü taķrîre gider

IV yazarsam: yazarsağ

hâme vü kâġıd: kâġaz u hâme

ger sözüümüñ süzi ile: söz ile ger süz-ı dil-i

V Hışret-i la‘l-i lebünle cigerüm hûn: Hâıırum ġuşsa-ı hicrân ile

maħzûn

Hâıırum ġuşsa vü hicrân ile maħzûn: ‘İşret-i la‘l-i lebünle cigerüm

hûn

mefitûn: mecnûn

Seni tenhā bulıcağ kendümi aşlā bulamam

IV

Söz ile nāme yazarsam saña ʿālem ʿıtışur
Gül olur kâğaz u hāme dil-i pür-ğam ʿıtışur
Söylesem ger sözümüñ sūzi ile fem ʿıtışur
Nice fem bileñ sözüm işiden ādem ʿıtışur
[170b]

ʿArz-ı hāl itmege cānā seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendümi aşlā bulamam

V

Hāl-i dil miḥnet-i ʿaşk ile dīger-gün olalı
Ḥasret-i laʿl-i lebūñle cigerüm hūn olalı
Ḥātırum ğuşşa vü hicrān ile maḥzūn olalı
Leylī-i zūlfūñe ʿUlvī gibi meftūn olalı
ʿArz-ı hāl itmege cānā seni tenhā bulamam
Seni tenhā bulıcağ kendümi aşlā bulamam

-292.⁵⁵⁷

Tesdīs-i [Derzi-zāde] ʿUlvī⁵⁵⁸

--- / --- / --- / ---

I

Qanı ol demler benümle ittiḥād itdüklerüñ
Muttaşıl günden güna mihrüñ ziyād itdüklerüñ
Rām olup yaʿnī sözüme inḳıyād itdüklerüñ
İltifāt idüp baña ʿarz u dād itdüklerüñ
Sen unutduñsa beni luḫfuñla yād itdüklerüñ
Ben unutmam bu dil-i nā-şād itdüklerüñ

II

Bir iki gün çekmek ile derd-i hicrānuñ senüñ
Unudur mı bu gönül luḫf-ı firāvānuñ senüñ
Yād olmaz mı şanursın dāyim iḫsānuñ senüñ

⁵⁵⁷ Çetin, a.g.e., s. 156.

⁵⁵⁸ 292/ I sözüme: sözümle
 dil-i nā-şād: nā-şadı şād
II Unudur mı bu gönül: Unudur mıyum şehā
 dil-i nā-şād: nā-şadı şād
III bī-vefā: pür-cefā
 dil-i nā-şād: nā-şadı şād
IV yollara düşüp: ellere varup
 dil-i nā-şād: nā-şadı şād
V bir ideyin: eyleyelüm
 ne ola ayru düşsem: n'ola ayrıldum ise
 aşnālıklar: aşnālıklā
 dil-i nā-şād: nā-şadı şād

Hîç çıkar mı hâtırımdan ‘ahd u peymānuñ senüñ
 Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
 Ben unutmam bu dil-i nā-şād itdüklerüñ

III

N’ola olsam ben saña cān ile dilden mübtelā
 Dōstumsın itdüğüñ ‘ālemde kim itdi baña
 İltiyām idüp ezelden her dem iderdüñ baña
 Bunca haqq-ı sâbıķı hîç añmaduñ ey bî-vefā
 Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
 Ben unutmam bu dil-i nā-şād itdüklerüñ

IV

Luţfuñı çok görmişüm cānā ‘adāvet idemem
 Fürqatüñden yollara düşüp şikāyet idemem
 ‘Aql u fikrüm sendedür ğayra maḥabbet idemem
 Sen ferāġat eyledüñse ban ferāġat idemem
 Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
 Ben unutmam bu dil-i nā-şād itdüklerüñ

V

Künc-i ḥasretde nice bir ideyin āh u fiġān
 Şabra tākāt kalmadı oldum za‘if ü nā-tüvān

[171a]

‘Ulviveş senden ne ola ayru düşsem nā-gehān
 Zāyi‘ olup gitdi mi bu āšnālıķlar hemān
 Sen unutduñsa beni luţfuñla yād itdüklerüñ
 Ben unutmam bu dil-i nā-şād itdüklerüñ

-293-⁵⁵⁹Tedsîs-i [Derzi-zâde] ‘Ulvî⁵⁶⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Bir kıyâmet serv-i kıaddün âfet-i dil-ı̇âhsın
 Ka‘ bedür ‘uşşâka küyuñ sen Ĥalîlu’llâhsın
 Da‘ vâ-yı ‘irfân idüp çün ĥâlden âgâhsın
 Her gedâ ile şalınma ĥüsn iline şâhsın
 Ey efendüm menzilüñ burc-ı şeref sen mâhsın
 Sâye gibi rû-siyehlerle n’içün hem-râhsın

II

Her pelîde baş koşup ey serv-ıkad yâr olma gel
 Ğonce-i bâğ-ı İremsin hem-dem-i ĥâr olma gel
 Kııl nazar bülbüllerüñ zârına bî-zâr olma gel
 Bir ĥümâsın dâm-ı bûma gel giriftâr olma gel
 Ey efendüm menzilüñ burc-ı şeref sen mâhsın
 Sâye gibi rû-siyehlerle n’içün hem-râhsın

III

Ĥâne-i âgyâra varup eyleme mihr-i vefâ
 Mesken itme burc-ı ‘aķrebde şaķın ey meh-liķâ
 Ğün gibi rif’ atde olmaķ yâre şûr-mürdem saña
 Şehr içinde ibtizâl ehliyle gezme dâyimâ
 Ey efendüm menzilüñ burc-ı şeref sen mâhsın
 Sâye gibi rû-siyehlerle n’içün hem-râhsın

IV

Saña hem-dem olmasun anlaruñ ‘aşıķ olmaya
 Şubĥ gibi rûz u şeb kıavlinde şâdıķ olmaya
 Keşf-i râz itme aña ĥâl-i muvâfiķ olmaya

⁵⁵⁹ Çetin, a.g.e., s. 160.

⁵⁶⁰ 293/ I Bir kıyâmet serv-i kıaddün âfet-i dil-ı̇âhsın: Ka‘ be-i ‘uşşâķ oldın kıible-i efvâhsın

Ka‘ bedür ‘uşşâka küyuñ sen: Uyma Nemrûd-ı ‘adüya çün
 Da‘ vâ-yı ‘irfân idüp çün ĥâlden âgâhsın: Her gedâ ile şalınma ĥüsn
 iline şâhsın

Her gedâ ile şalınma ĥüsn iline şâhsın: Düşme Yûsuf gibi çâha genc-
 i Mısr-ı câhsın

Sâye gibi rû-siyehlerle: Yılduzı düşkin raķîb ile

II bûma gel: her bûma

Sâye gibi rû-siyehlerle: Yılduzı düşkin raķîb ile

IV kıavlinde :kıavline

Sâye gibi rû-siyehlerle: Yılduzı düşkin raķîb ile

V vuşlatsız: vuşlatdan / dili: dilin

Sâye gibi rû-siyehlerle: Yılduzı düşkin raķîb ile

Mecmûadaki III. bend Dîvân’da yoktur.

Ĥidmet-i sulţānda neyer şol ki lāyık olmaya
Ey efendüm menzilüñ burc-ı şeref sen māhsın
Sāye gibi rŭ-siyehlerle n'ıçün hem-rāhsın

V

Gün yüzüñsüz gerçi 'Ulvī gündüzini şām ider
Rŭz-ı vuşlatsuz şeb-i ğamda dili nā-kām ider
Ĥasb-i ĥālī saña bu ğüftār ile i' lām ider
Her denīye reh-ber olmak dil-beri bed-nām ider
Ey efendüm menzilüñ burc-ı şeref sen māhsın
[171b]

Sāye gibi rŭ-siyehlerle n'ıçün hem-rāhsın

-294-⁵⁶¹

Tedsīs-i Tiĝī

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ĝam-ı ĥālŭñle cānā sīnede biñ dāĝ-ı mātem var
'İzār-ı lāle-ĝunuñ ĥasretiyle dilde yüz ĝam var
Cihān ĥālī degŭldŭr gerçi yüz biñ yār-ı maĥrem var
Bu çeşm-i ĥŭn-feşāna merdŭmāsā niçe hem-dem var
Senŭñ bir dāne-i ĥālŭñ cihāna virmez ādem var
Perī-peyker ĝüzeller vardur ammā sende 'ālem var

II

Bugŭn ĥāl-i ruĥuñsuz ey perī-rŭ 'ālem-i fānī
Virŭrse almazam bir cŭbbeye mŭlk-i Süleymānī
Cihānda merdŭm-i çeşmŭm gibi her dem dŭkŭp qanı
Ĝözŭm nŭrī ĥayāl-i ĥāk-pāyuña virŭp cānı
Senŭñ bir dāne-i ĥālŭñ cihāna virmez ādem var
Perī-peyker ĝüzeller vardur ammā sende 'ālem var

III

Melāĥat ĝŭlşeninŭñ gerçi çoĝdur serv-i bālāsı
Nihāl-i kāmētŭñdür anlarŭñ ammā dik a' lāsı
Ben anı bilŭrŭm kendŭmden ey cānlar temennāsı
Cihānda ĝayret-i firdevs-i a' lā olsa me' vāsı
Senŭñ bir dāne-i ĥālŭñ cihāna virmez ādem var
Perī-peyker ĝüzeller vardur ammā sende 'ālem var

IV

Ĝam-ı zŭlf ũ ĥaţuñla cān virŭp āşŭfte-ĥāl olsa
Ten-i zār u nizārı mār u mŭra pāy-māl olsa
Sevād-ı 'uĝde-i ĥālŭñle ĝŭñli pāy-māl olsa
Ne deñlü fikr-i sevdañ ile 'ālemde ĥayāl olsa

⁵⁶¹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Senüñ bir dâne-i hâlûñ cihâna virmez âdem var
Perî-peyker güzeller vardur ammâ sende ‘âlem var

V

Bahâ-i hüsnuñi bilmez dime Tiğî-i şeydâya
Ġubâr-ı pâyüñe cân virdügi yitmez mi dünyâya
Hevâ-yı ‘aşkuñ ile hânmanın şaldı dünyâya
Sevâd-ı ‘ayn-ı ‘âlem gibi ey dürr-i girân-mâye
Senüñ bir dâne-i hâlûñ cihâna virmez âdem var
Perî-peyker güzeller vardur ammâ sende ‘âlem var

-295⁵⁶²

Tesdîs-i Tiğî

.--- / .--- / .--- / .---

I

Baña kemlik şananlar dâ‘ imâ eylikle yâd olsun
Zevâlüm isteyenler gün gibi rüşen-nihâd olsun
[172a]

Ġuşûrum gözleyen kâmillerüñ ‘ömri ziyâd olsun
Mükâfâtı dimem bir muġtezâ-yı ‘adl ü dâd olsun
Yıkanlar hâġır-ı nâ-şâdumı yâ Rabbi şâd olsun
Benüm’çün nâ-murâd olsun diyenler ber-murâd olsun

II

Sitem-gerlikde çün ol bî-vefâ yâr oldı aġyâre
Cefâsından şafâlar kesb idüp zevġ itmedür çâre
Naşib olan belâdur muttaşıl çün ‘âşık-ı zâre
Dil-i zerdüm elemden hazz idüp incinmez âzâre
Yıkanlar hâġır-ı nâ-şâdumı yâ Rabbi şâd olsun
Benüm’çün nâ-murâd olsun diyenler ber-murâd olsun

III

Göñül olduğça pür-ġam cümle halkı şâdmân ister
Ne deñlü zâr u nâ-kâm olsa dehri kâmrân ister
Cihânda şanma kendü gibi zâr u nâ-tüvân ister
Meşeldür gerçi dirler yıķılanı yıķılan ister
Yıkanlar hâġır-ı nâ-şâdumı yâ Rabbi şâd olsun
Benüm’çün nâ-murâd olsun diyenler ber-murâd olsun

IV

Revân olunca rûhum hâne-i vîrâne-i tenden
Kimesne istemem rencide-hâġır olmasun benden
Ġabülümdür ne gelse cevri-yâr u ġahr-ı düşmenden
Murâdı bu dil-i nâ-şâd u nâ-kâmuñ budur senden
Yıkanlar hâġır-ı nâ-şâdumı yâ Rabbi şâd olsun

⁵⁶² Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Benüm'çün nâ-murâd olsun diyenler ber-murâd olsun

V

Murâd üzre felekde görmeyüp şenlik yüzün üstâd
 Hârâb-âbâd-ı gâmda çeker biñ cevr ile bî-dâd
 Olup derd ü belâ vü dehr-i dūna Tiġiyâ mu' tād
 Koyup bu maṭla'ı hūzn ile gitdi 'Ulvî-i nâ-şād
 Yıķanlar hâṭır-ı nâ-şādumı yâ Rabbi şād olsun
 Benüm'çün nâ-murâd olsun diyenler ber-murâd olsun

-296-⁵⁶³

Tesdīs-i Tiġi

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Dimezüm kim lâyıķ-ı in'âm [ü] ihsân it beni
 Sâġar-ı vaşluñ gibi luṭf eyle ḥandân it beni
 Cür' aveş pâ-mâl idüp ḥâk ile yeksân it beni
 Eşk-i çeşmüm gibi isterseñ perişân it beni
 Şem' gibi râziyum sūzân [u] giryân it beni
 [172b]

Meclis-i ḥâşuñda tek bir gice mihmân it beni

II

Şevķle pervâneveş sūzân olup şeb-tâ-seḥer
 Ağlayayın yâd-ı la' lüñle döküp ḥūn-ı ciġer
 Olmadın tenden cüdâ miķrâz-ı hicrân ile ser
 Luṭf idüp lâyıķ görürseñ gözlerüm nūrı eger
 Şem' gibi râziyum sūzân [u] giryân it beni
 Meclis-i ḥâşuñda tek bir gice mihmân it beni

III

Ḥasret-i bezm-i şafâ-baḥşuñla ey simîn-beden
 Muttaşıl sūz u güdâz üzre olupdur cân u ten
 Mâh-rûlar karşıña olup çerâġ-ı encümen
 Bezm-i ḥâş itdükçe her gice şebistânuñda sen
 Şem' gibi râziyum sūzân [u] giryân it beni
 Meclis-i ḥâşuñda tek bir gice mihmân it beni

IV

Şoḥbet-i ḥâş eyleyüp şevķ ile olsañ bade-ḥ'âh
 Mûmdur yanmaġa bezmüñde çerâġ-ı mihr ü mâh
 Kâkülüñ fikri şeb-i gâmda idüp rūzum siyâh
 Çekmezin ġam göklere çıķsa tepemden dūd-ı âh
 Şem' gibi râziyum sūzân [u] giryân it beni
 Meclis-i ḥâşuñda tek bir gice mihmân it beni

⁵⁶³ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

V

Nice demdür künc-i fūrkatde dutup Tiġi maġām
 H`āb-ı rāhat dide-i giryānına olur ħarām
 Şāhidümdür zāhir ü bāṭın Hudā-yı lā-yenām
 İltifāt-ı bī-naẓirüñle kıilup in`ām-ı `ām
 Şem` gibi rāzıyum sūzān [u] giryān it beni
 Meclis-i ħāşuñda tek bir gice mihmān it beni

-297-⁵⁶⁴

Tedsis-i Tiġi

.--- / .--- / .--- / .---

I

Düşelden ayru sen Yūsuf-cemālünden elemlerle
 Mükedder oldı ħālüm cevri-i iĥvān-ı sitemlerle
 Koma Ya` kũbuñı beytü` l-ħazende durur ġamlarla
 Şafā vir dide-i ġam-dideme luṭf u keremlerle
 Seni gözler dü çeşm-i ħũn-feşānum niçe demlerle
 Gel ey nũr-ı başar merdümlük it demler ħademlerle

II

Olaldan ġün gibi ey māh sen geşt ü ġüzār üzre
 Düşüpdür ıztırāba cān u dil olmaz ħarār üzre

[173a]

Şabāveş bir [ġün] uğrar diyü nā-geh bu ġubār üzre
 Gözüm yollarda ħaldı nergisāsā intizār üzre
 Seni gözler dü çeşm-i ħũn-feşānum niçe demlerle
 Gel ey nũr-ı başar merdümlük it demler ħademlerle

III

Raķibe yār olup olma ħarān-i düşmen-i bī-din
 Kuluñdan nefret itme pādşāhum eyleyüp nefrin
 Cemālũñ `arz kı l ey ruĥları ġül beñleri pervin
 Münevver ola tā kim tĩre baĥtum gözlerüm aydın
 Seni gözler dü çeşm-i ħũn-feşānum niçe demlerle
 Gel ey nũr-ı başar merdümlük it demler ħademlerle

IV

Şarāb-ı fūrkatũñ nüş itdüreldeñ sākĩ-i devrān
 Olupdur ħanlı yaşum cür`a gibi ħāk ile yeksān
 Niçe bir dāyim olsun bezm-i ġamda sāġar-ı hicrān
 Vişālũñ arzũsıyla ħabāb-ı mey gibi nālān
 Seni gözler dü çeşm-i ħũn-feşānum niçe demlerle
 Gel ey nũr-ı başar merdümlük it demler ħademlerle

⁵⁶⁴ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

V

Temâşâ itmek için Tîgî serv-ğadd-i dil-cüyuñ
 Tolanur cüy-ı eşki gibi her dem gülşen-i küyuñ
 Meşâma irgürüp ey Yûsuf-ı gül-pirehen büyuñ
 Demidür cânımı rûşen iderse gün gibi rüyuñ
 Seni gözler dü çeşm-i hûn-feşânım niçe demlerle
 Gel ey nûr-ı başar merdümlük it demler çademlerle

-298.⁵⁶⁵

Tedsîs-i Tîgî

.--- / .--- / .--- / .---

[173b]

III

Unutmuşken beni derd ü gamuñ şahrâ-yı fûrğatde
 Olurken cevri-yârân ile dil vâdî-i hayretde
 Hayâlûñ olmuş iken hem-demüm küy-ı mağabbetde
 Cemâlûñ hasretiyle çalmış iken künc-i zulmetde
 Beni fûrğat şebinde çomaduñ ey meh-liğâ geldüñ
 Şafâ virdüñ gönül mir'âtına şâhum şafâ geldüñ

IV

Ser-i küyuñda her dem eglenüp kavlı ü kararûñla
 Felekde hem-dem olmuşken gönül feryâd-ı zârûñla
 Dem-â-dem mest iken sevdâ-yı çeşm-i pür-ğumârûñla
 Gözüm yıldız şayarken şubh olunca intizârûñla
 Beni fûrğat şebinde çomaduñ ey meh-liğâ geldüñ
 Şafâ virdüñ gönül mir'âtına şâhum şafâ geldüñ

V

Ruğuñdan nergis ise çeşm-i bed her lahza dür olsun
 Ğubâr-ı küyuña her kim ki düşmen dirse kûr olsun
 Cemâlûñ seyrin itsün kalb-i Tîgî pür-server olsun
 Ruğuñ mir'âtı Hâğdan dilerüm kim ğarğ-ı nûr olsun
 Beni fûrğat şebinde çomaduñ ey meh-liğâ geldüñ
 Şafâ virdüñ gönül mir'âtına şâhum şafâ geldüñ

-299.⁵⁶⁶

Tedsîs-i Tîgî

..- / ..- / ..- / ..-

I

Çâre yok aňmağa bâr-ı ğam-ı ağıyârı saña
 Dilerüm döstüm inşâf vire Bârî saña

⁵⁶⁵ Bu şiirin ilk iki bendi tahribat sebebiyle okunamamaktadır.

⁵⁶⁶ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır. Birinci bendin sonu kopuk yaprağa denk gelmiştir. Yaprığın iki bent sığacak kadar büyük bir kısmı yoktur.

Açmayup ğonce-şifat sîne-i efkârı saña
Şanma kim ‘arza meded yok elem-i hârı saña
Ġamdan öldüm dimedüm hâl-i dil-i zârı saña

....

[174a]

II

Ķılmayup ey meh-i nâ-mihr baña ‘arz-ı vefâ
Bilmezın ĵaldı mı hıç itmedüĝün cevır ü cefâ
Ola mı vaĵt-i mükâfâtı ‘aceb rûz-ı cezâ
Şabr idüp ta‘ne-i hâr-ı ĝam-ı hıcre cânâ
Ġamdan öldüm dimedüm hâl-i dil-i zârı saña
Ey gül-i tâze-rû irĝürmedüm âzârı saña

III

Jeng-i ĝamdan dil-i Tîĝiyi mücellâ eyle
Derdini sîne de açmaz ĵoma ifşâ eyle
Dimezüm ‘aşĵuñ ile ‘âlemi rüsvâ eyle
Ġuş-ı hûş ile hele bu sözüm ışĝâ eyle
Ġamdan öldüm dimedüm hâl-i dil-i zârı saña
Ey gül-i tâze-rû irĝürmedim âzârı saña

-300-⁵⁶⁷

Tesdîs-i Tîĝî⁵⁶⁸

--- / --- / --- / ---

I

Şol zamân kim ‘ârızuñ şem‘-i şeb-i deycür idi
Şehr içinde ĝün gibi mihrüm saña meşhûr [idi]
Rûz u şeb seyr-i ruĵuñla ĵâtrım mesrûr idi
Cismüme şıĝmazdı cânum şevĵ ile maĝrûr idi
Ey ĵoş ol ĝünler ki ruĵsârıñ baña manzûr idi
Çeşm-i ümmîdüm çerâĝ-ı vaşl ile pür-nûr idi

II

Geh perîşân ĝâh cem‘ olup fitîl-i şem‘ vâr
Geh gülerdüm şevĵ ile ĝâh aĝlar idüm zâr zâr
Sûz-ı ‘aşĵuñla olup pervâneâsâ bî-ĵarâr
Derdümi yanmaĝ idi ĵâlüm saña leyl ü nehâr
Ey ĵoş ol ĝünler ki ruĵsârıñ baña manzûr idi
Çeşm-i ümmîdüm çerâĝ-ı vaşl ile pür-nûr idi

⁵⁶⁷ Yunus Kaplan, *Dîvânı Meçhul Bir 16. Yüzyıl Şairi: Edirneli Tîĝî ve Şiirleri*, Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, 7/ 16, s. 1, 2018, s. 120. Şiir Fuzûlî'nin matlâına yazılmıştır.

⁵⁶⁸ 300/ Bentlerin mısralarının yerleri adı geçen eserde farklılık göstermektedir.

III

Seyr iderdüm ‘ālemi sen mihr-i ‘ālem-tāb ile
Geçmez idi rûz [u] şeb ‘ömrüm hayāl-i h’āb ile
Hem-dem idüm leblerüñ gibi şarāb-ı nāb ile
Tolmaz idi cām-ı mey gibi gözüm hūn-āb ile
Ey hōş ol günler ki ruhsāruñ baña manzūr idi
Çeşm-i ümmīdüm çerāğ-ı vaşl ile pür-nūr idi

IV

Zulmet-i şām-ı firākuñ bilmez idüm neydügin
Şubh-ı vaşla iştiyākuñ bilmez idüm neydügin
[174b]

Çarh-ı pür-kīn ü nifākuñ bilmez idüm neydügin
Böyle sūz u ihtirākuñ bilmez idüm neydügin
Ey hōş ol günler ki ruhsāruñ baña manzūr idi
Çeşm-i ümmīdüm çerāğ-ı vaşl ile pür-nūr idi

V

Eglenürdi hātırum dā’im cemāl-i yār ile
Muğtenem olmuşdı cānum devlet-i dīdār ile
Yoğ idi hergiz ‘alākam şöhet-i ağıyār ile
Düşmemişdüm fūrKate Tiğī-şıfat biñ zār ile
Ey hōş ol günler ki ruhsāruñ baña manzūr idi
Çeşm-i ümmīdüm çerāğ-ı vaşl ile pür-nūr idi

-301-⁵⁶⁹Tedsī-i Tiğī⁵⁷⁰

-- / .-- / .-- / .--

I

Meylüm benüm ol ğamzesi mekkāre mi olsun
Yā ol müjesi kātīl-i ğaddāra mı olsun
Yā ol saçı miskīn-i siyeh-kāre mi olsun
Şad-çāk tenüm derd ile bī-çāre mi olsun
Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
N’itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

II

Bir şerha çeküp sīneye ol ğamzesi kātīl
Eyler dil-i mecrūhımı almağda nice āl
Cism ise pür-efkār u dil-i zār ise meyyāl
Bilmem dil-i meyyālle āhīr nic’olur hāl
Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
N’itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

⁵⁶⁹ Hüdâyî’nin matlaine tedsī edilmiştir (Kaplan, a.g.e., s. 125).

⁵⁷⁰ 301/ III 1b Güller gibi bülbül eyler: Gül gibi kimi bülbül-i

IV 1a sīneye: cānuma

III

Gülzār -ı melāhatde kimi serv-i ser-efrāz
 Güller gibi bülbül eyler dem-sāz [u] hōş-āvāz
 Nergis gibi dāyim kiminūñ ğamzesi ğammāz
 Ve'l-hāşılı her birisi bir vech ile mümtāz
 Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
 N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

IV

Hāl-i ruḥı yaqdı kiminūñ sīneye yüz dağ
 Şaldı ser-i zülfi kiminūñ gerdenüme dağ
 Mecnūn gibi itdi kimisi meskenümi tağ
 Şemşir-i müjeyle qomayup bir yirümi şağ
 Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
 N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun
 [175a]

V

‘ Ālemd e ‘ aceb miḥnet imiş derd-i maḥabbet
 Bu derde düşen bulmaz imiş hiç selāmet
 Bir dil-ber ile dil idemez çünkü kanā‘ at
 Tiğī bu hevādan kesilüp eyle ferāgat
 Her dil-ber için sīnede bir yāre mi olsun
 N'itsün dil-i sevdā-zede biñ pāre mi olsun

-302-⁵⁷¹

Tedsis-i Tiğī

.--- / .--- / .--- / .---

I

Yine divāne dil sevdā-yı zülf-i müşg-fām itdi
 Hevā-yı kākül-i ‘ anber şemīm-i fikr-i ḥām itdi
 Sevüp bir saçları leylāyı özin tır-i şām itdi
 Olup mecnūn-şifat ya‘ nī ki terk-i neng ü nām itdi
 Tabī‘ at şöhre-i şehir olmağa meyl-i tamām itdi
 Ne pinhān eyleyem sevdā beni rüsvā-yı ‘ām itdi

II

Yitürdüm gerçi ‘ aklı ‘ aşk ile ey yāsemīn-ten
 Cünün vādilerin öğrendi gönülüm her zebān pür-fen
 Olaldan ‘ āleme mihr-i cemālūñ gün gibi rüşen
 Benüm iki gözüm zāhir bu maḥfi nesne yok senden
 Tabī‘ at şöhre-i şehir olmağa meyl-i tamām itdi
 Ne pinhān eyleyem sevdā beni rüsvā-yı ‘ām itdi

⁵⁷¹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

III

Beni zencîr-i bend-i kâkûl-i yâr itdi dîvâne
 Baña kâr eylemez şimden girü efsün-ı efsâne
 Olup dârü'ş-şifâ-yı gâmda Mecnûn ile âvâre
 N'ola Ferhâdveş yüz dutmasam kuhsâr [u] yâbâne
 Tabî'at şöhre-i şeh'r olmağa meyl-i tamâm itdi
 Ne pinhân eyleyem sevdâ beni rüsvâ-yı 'âm itdi

IV

Olup esrâr-ı haţţ-ı yâr ile âşüfte vü hayrân
 Ğubâr-ı cismüm itdi gird-bâd-ı 'aşk-ı ser-gerdân
 Gezûp şâhrâ-yı derd ü miñneti mañsûn gibi ğiryân
 Ğam-ı Leylâm ile olsam yiridür 'âleme destân
 Tabî'at şöhre-i şeh'r olmağa meyl-i tamâm itdi
 Ne pinhân eyleyem sevdâ beni rüsvâ-yı 'âm itdi

V

Taşavvur eyleseñ mihr ü mañabbet qahr u miñnetdür
 O mâhuñ mihrinüñ hûd evveli mîm-i melâmetdür
 Mañabbetle melâmet 'âşîka 'ayn-ı sa'âdetdür
 Meşeldür Tîĝiyâ derler egerçi şöhet âfetdür
 [175b]

Tabî'at şöhre-i şeh'r olmağa meyl-i tamâm itdi
 Ne pinhân eyleyem sevdâ beni rüsvâ-yı 'âm itdi

-303-⁵⁷²

Tedsîs-i Tiĝî

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Dem-be-dem bûs eyleyüp la' l-i şeker-efşânuñı
 Şubha dek pehlûya şarmışken ten-i 'uryânuñı
 Görmüş iken iltifât-ı hadd ü bî-pâyânuñı
 Çekmek ile şimdi bir kaç gün ğam-ı hicrânuñı
 Hiç ola mı cân u dil elden qoya dâmânuñı
 Ey sehî-kâmet boyuñca görmüşüm ihsânuñı

II

Seyr iderken cân u dil bâĝ-ı cemâl içre gülüñ
 Eyler iken hâtırım dâyim perîşân sünbülüñ
 Döstüm keyfiyyeti var mı diyü câm-ı mülüñ
 Ki ayaĝuñ bûs idüp gâhî koçarken kâkûlüñ
 Hiç ola mı cân u dil elden qoya dâmânuñı
 Ey sehî-kâmet boyuñca görmüşüm ihsânuñı

⁵⁷² Mütেকerrir mısraların Semâî Mehmet Çelebi'ye ait olduĝu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

III

Serv gibi şalınup seyr-i gülistān eyleseñ
 Ğonceveş biñ ‘ aşık-ı ğam-gīni ħandān eyleseñ
 Yüz virüp ħāra hezārān luṭf [u] iḥsān eyleseñ
 Sāyeveş ya‘ nī beni ħāk ile yeksān eyleseñ
 Hiç ola mı cān u dil elden ḳoya dāmānuñı
 Ey sehī-ḳāmet boyuñca görmüşüm iḥsānuñı

IV

Luṭfuñ ile eglenüp ħāk-ı rehūñde bir zamān
 Ħōş gezerken sāye-i servūñde ey ārām-ı cān
 Cūyveş gülzār -ı kūyuñda olup şimdi revān
 Āstānuñdan cūdā olmaḳla bir laḳza hemān
 Hiç ola mı cān u dil elden ḳoya dāmānuñı
 Ey sehī-ḳāmet boyuñca görmüşüm iḥsānuñı

V

Bezm-i vaşluñ faşl-ı gül gibi beḳāsuzdur diyü
 Ğonce-i pür-ḳārveş la‘ lūñ şafāsuzdur diyü
 Tiĝi-i bī-çāre derdine devāsuzdur diyü
 Geçdi benden ḳaşılı ‘ ömrüm vefāsuzdur diyü
 Hiç ola mı cān u dil elden ḳoya dāmānuñı
 Ey sehī-ḳāmet boyuñca görmüşüm iḥsānuñı
 [176a]

-304-⁵⁷³

Tedsis-i Tiĝi

..- / ... / ... / ...

I

Dil-berūñ ‘ aşıkına cevrlē bī-dādı ḳalır
 ‘ Aşıkūñ yoḳ yirine nāle vü feryādı ḳalır
 Nīk ü bed cümle gezer şanma ğam ü şādī ḳalır
 Devlet anuñ ki hemān ḳayrla bir yādı ḳalır
 Kāmīlūñ ğitse vücūdı niçe icādı ḳalır
 Sen daḳı añlayıĝör kim er ölür adı ḳalır

II

Oynadup ḳar-geh-i nīlīde felek zıll-ı ḳayāl
 Gösterür birbiri ardınca hezārān eşkāl
 Aldanup ḳalma aña baḳa mişāl-i eṭfāl
 İdegör şüret-i fānīyi idüp kesb-i kemāl
 Kāmīlūñ ğitse vücūdı niçe icādı ḳalır
 Sen daḳı añlayıĝör kim er ölür adı ḳalır

⁵⁷³ Mütেকerrir mısraları Derzizade Ulvî'ye ait olan bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

III

Bî-bekâdur bu cihân devleti ğayetde dilâ
 ‘Āşıkā şâhid-i bāzâr ide mi meyl-i vefâ
 Er odur aldamayup anı ‘acûze dünyâ
 Bula faqr ile fenâ içre kemâliyle beķâ
 Kâmilüñ gitse vücûdı niçe icâdı qalur
 Sen daķı añlayıgör kim er ölüer adı qalur

IV

Olayın dirseñ eger peyrev-i rāh-ı merdān
 İdegör ‘aşķla taķşın-i kemāl-i ‘irfān
 Olmadın hāk-ı fenāyile vücûduñ yeksān
 Cān ile sen daķı dünyāda ķo bir nām u nişān
 Kâmilüñ gitse vücûdı niçe icâdı qalur
 Sen daķı añlayıgör kim er ölüer adı qalur

V

Tiĝiyā fenn-i belāĝatda olup rāh-nümün
 Yazdı çizdi nice üstād şürüh ile mütün
 Olıcaķ nazm ile dīvān-ı feşāhat meşhūn
 Añdırur ‘Ulvīyi bu maṭla‘-ı hikmet-mazmūn
 Kâmilüñ gitse vücûdı niçe icâdı qalur
 Sen daķı añlayıgör kim er ölüer adı qalur

-305-⁵⁷⁴

Tedsīs-i Tiĝi

.--- / .--- / .--- / .---

I

.... yokdur nazırūñ serv-i ķametde
 Tamām a‘ lālīguñ var
 pāmāl olup hicrūñle ğāyetde

....

[176b]

Eger dāmānuña irmezse destüm dār-ı vuşlatda
 Elüm yaķanda ey serv-i ser-firāzum ķıyāmetde

II

Ruķuñ devrinde bulmışdur kemāl-i hūsn-mehveşlik
 Yaķışmaz saña bu cāh-ı celāl ile pürāteşlik
 Ser-i zülfüñden irüp hātıra dāyım müşevveşlik
 Nihāyet bulunup serv-i bülendüñde bu ser-keşlik
 Eger dāmānuña irmezse destüm dār-ı vuşlatda
 Elüm yaķanda ey serv-i ser-firāzum ķıyāmetde

⁵⁷⁴ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Birinci bent yaprağın tahrip olmuş kısmına denk gelmiştir.

III

Ġam-ı hicrũñle olmaz ŐevĶ-ı mihrũñ sineden zā`il
 Degildür pertev-i ħürŐide zirā řāĝ u řaŐ ħā`il
 Benũmle ħaŐ olup ma` Ķũle olmazsuñ eger Ķā`il
 Bu ħāke naĥl-i řaddũñ olmayup el-ħāŐıl-ı mā`il
 Eger dāmānuña irmezse destũm dār-ı vuşlatda
 Elũm yaĶanda ey serv-i ser-firāzum Ķıyāmetde

IV

Düşelden kũhsār-ı fũrĶate hicrũñle arslanum
 Pür oldı peñĶe-i ĝamdan girĩbān ile dāmānum
 Yoluñda ħāke yeksān eyleyũp bu cism-i `ũryānum
 Alup ĦaĶ ħazreti bu derd ü ħasretle benũm cānum
 Eger dāmānuña irmezse destũm dār-ı vuşlatda
 Elũm yaĶanda ey serv-i ser-firāzum Ķıyāmetde

V

Saña dirsem cefāyı terk idũp `uŐŐāĶa iĥsān it
 Dimem aĝyāra luř idũp özüñ alur mı āmān it
 Yoluñda Şu gibi pāk olunañ Ķadrini iz`ān it
 MuĥaŐŐal Tiĝi-yi dil-ħastenũñ derdine dermān it
 Eger dāmānuña irmezse destũm dār-ı vuşlatda
 Elũm yaĶanda ey serv-i ser-firāzum Ķıyāmetde

-306-⁵⁷⁵

Tedsĩs-i Tiĝi

.--- / .--- / .--- / .---

I

Nice bir ārzũ-yı vaşl ile Ķekmek cefā senden
 Nice bir bezm-i ĝamda ĝormemek
 NaŐĩbũm oldı dāyim cür`a-i Ķahr u belā senden
 Mũyesser olmadı Ķũnkim baña
 Ŭmĩdũm Ķalmadı Şimden girũ ey bĩ-vefā senden
 Ferāĝat eyledũm bildũm vefā gelmez baña senden
 [177a]

II

Ġam-ı `aŐĶuñla itdũm nice demler nāle vũ zārı
 Hevā-yı vaşl ile āvāre Ķıldum cān-ı bĩmārı
 Yoluñda ħāke yeksān eyledũkĶe cism-i eĝārı
 ĶaĶup benden `adũ-yı nākesũñ olduñ hevādārı
 Ŭmĩdũm Ķalmadı Şimden girũ ey bĩ-vefā senden
 Ferāĝat eyledũm bildũm vefā gelmez baña senden

⁵⁷⁵ Bu Şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Birinci bent yapraĝın tahrip olmuş kısmına denk gelmiştir.

III

‘ Aceb mi derd-i hicrân ile kapuñdan ba‘ id olsam
 Meyānuñ gibi gitsem ortaluğdan nā-bedid olsam
 İdüp kâṭ‘ -ı te‘ alluğ tiğ-i fūrkatle şehid olsam
 Kesilsem āstānuñdan yiridür nā-ümīd olsam
 Ümīdüm kalmadı şimden girü ey bī-vefā senden
 Ferāğat eyledüm bildüm vefā gelmez baña senden

IV

Olup cūy-ı sirişküm gibi serv-i kıddüñ mā’ il
 Reh-i gülzār-ı küyuñ içre oldum niçe dem sâ’ il
 Hārīm-i vaşluña çün dāhil olmağ olmadı kâ’ il
 Çıkup gitsem ‘ aceb mi vādī-yi hicrāna el-ḥāşıl
 Ümīdüm kalmadı şimden girü ey bī-vefā senden
 Ferāğat eyledüm bildüm vefā gelmez baña senden

V

Şalup ferdāya cānā bir zamān Tiğī-yi müştākı
 Dir idüñ guşşa çekme luṭf-ı iḥsānum saña bākī
 Beni yād itmeyüp yād itdüñ āḥir ğayrı ‘ uşşākı
 Demidür ben de dutsam āh u efgān ile āfākı
 Ümīdüm kalmadı şimden girü ey bī-vefā senden
 Ferāğat eyledüm bildüm vefā gelmez baña senden

-307-⁵⁷⁶

Tedsis-i Tiğī

-- / --. / .-- / --.

I

Burc-ı felekde ḥüsn ile bezme Hüseynsin
 Dürc-i şadefde dāne-i dürr-i seminsin
 Gün gibi zīb u ziver-i rüy-ı zeminsin
 Her vech ile güzeller içinde güzinsin
 Yokdur bahāne ḥüsnüñe bir nāzeninsin
 ‘ Aybuñ hemān budur ki erāzil-nişinsin

II

Olduñ kemāl-i ḥüsn ile maḳbül-i ehl-i dil
 Halk-ı cihānı luṭfuñ ile eyledüñ hacil
 Āfāk içinde ey meh-i bī-mihr şöyle bil
 Yanıñda āftāb senüñ zerrece degül

[177b]

Yokdur bahāne ḥüsnüñe bir nāzeninsin
 ‘ Aybuñ hemān budur ki erāzil-nişinsin

⁵⁷⁶ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

III

Yūsuf göreydi mālîk olup hüsni-behçetüñ
 Minnet bilürdi cân-ı ‘azîzine hîdmetüñ
 Mısr-ı ğamuñda çekmedin âlâm-ı fûrkatüñ
 İhvân-ı pür-sitem ne bilür qadr ü kıymetüñ
 Yoğdur bahâne hüsnuñe bir nazenînsin
 ‘Aybuñ hemân budur ki erâzil-nişînsin

IV

Hüsni ü cemâlüñ olalı mümtâz [u] bî-bedel
 Oldı her işüñ ahsen u her cünbişüñ güzel
 Hüb itdi naqş-ı pāküñi üstād-ı lem-yezel
 Nâzük tenüñe rûh-ı muşavver disem maḥal
 Yoğdur bahâne hüsnuñe bir nazenînsin
 ‘Aybuñ hemân budur ki erâzil-nişînsin

V

Görmek dilerseñ ahsen-i taqvimüñi eger
 Mir ‘ât-i kalb-i Tîġiye eyle şehâ nazar
 Gösterme vech-i pāküñi aġyāra kıl ḥazer
 Ey nür-i dîde ḥatırüña gelmesün keder
 Yoğdur bahâne hüsnuñe bir nazenînsin
 ‘Aybuñ hemân budur ki erâzil-nişînsin

-308-⁵⁷⁷Tedsîs-i Tîġi⁵⁷⁸

.--- / .--- / .--- / .---

I

Vefâ ehline kârüñ çün kim olmışdur cefâ kılmak
 Ḥaḫâ-yı maḫz imiş senden temennâ-yı vefâ kılmak
 Umarken cân u dilden vaşl ile zevk ü şafâ kılmak
 Neden ben ‘âşık-ı mazlûmı hicre mübtelâ kılmak
 Nedür ey çarḫ-ı zâlim yâri yârinden cüdâ kılmak
 Murâd ehlin esîr-i dâm-ı bî-dâd-ı belâ kılmak

II

Felekde bir zamân devr itmeyüp kuṭb-ı murâd üzre
 Olursın ‘âşık-ı ser-geşte aḫvâle ‘inâd üzre
 Geçerken rûzgârı birbiriyle ‘adl u dâd üzre
 Olurken cân ile ten gibi dâ’im ittihâd üzre

⁵⁷⁷ Fuzûlî’nin matlâına yazılmıştır (Kaplan, a.g.e., s. 121).

⁵⁷⁸ 308/ III

eyleyüp: eyledi

IV

dergeh-i ‘adlinde: vaşl ile devründe

derd ü miḫneti: zehr-i ḳahruñi

V

Cefâya şâbr idüp: Belâya uğradup / ḳıldıñ: itdün

yâ n’içün: ‘âķibet / ḳıldıñ: itdün

Nedür ey çarḫ-ı zālīm yāri yārinden cüdā kılmak
Murād ehlin esīr-i dām-ı bī-dād-ı belā kılmak

III

Maḫām idinmiş iken gülşen-i kūyında cānānuñ
Ḥuṭūr itmezdi ḥāṭırdan cefāsı ḥār-ı hicrānuñ
[178a]

Ḥased kılduñ niżām-ı ḥāline āḫir bu nālānuñ
Perīşān eyleyüp cem‘ iyyetüm ‘ aksine devrānuñ
Nedür ey çarḫ-ı zālīm yāri yārinden cüdā kılmak
Murād ehlin esīr-i dām-ı bī-dād-ı belā kılmak

IV

Olup dāḫil derūnı ḥalka-i cem‘ iyyet-i yāra
Şafā sürdüm dir iken dergeh-i ‘ adlinde bir pāre
Şunarsın cām-ı derd ü miḫneti āḫir bu ğam-ḫ‘ āra
Dönersin māni‘ -i bezm-i vişāl olmaḫda aġyāra
Nedür ey çarḫ-ı zālīm yāri yārinden cüdā kılmak
Murād ehlin esīr-i dām-ı bī-dād-ı belā kılmak

V

Beni çün ol meh-i bīġāneveşle āşnā itdūñ
Vefā [vü] mihr ile evvel derūnum pür-şafā itdūñ
Cefāya şābr idüp Tiġi gibi çün mübtelā kılduñ
N’içün āvāre kılduñ yā n’içün cevır ü cefā kılduñ
Nedür ey çarḫ-ı zālīm yāri yārinden cüdā kılmak
Murād ehlin esīr-i dām-ı bī-dād-ı belā kılmak

-309.⁵⁷⁹Tedsīs-i Tiġi⁵⁸⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Kimse fāş itmez ğamum feryād [u] eġġānum gibi
Kimse açmaz rāzumı bu çeşm-i giryānum gibi
Her kime rāz-ı derūnum keşf idem ḫanum gibi
Çünkü ḫan yaġı olurmuş la‘l-i cānānum gibi
Şaḫlarum rāzuñ derūn-ı sīnede cānum gibi
Kāfirüm ‘ aşkuñ senūñ sevmezsem imānum gibi

II

Pertev-i mihrūñle pür olsa yiridür cān u ten
Dīde-i ehl-i dile mir‘āt olur vech-i ḥasen
Gün gibi bir zerre-i nāçize yüz virmekle sen
Ḥüsnüñe kendüñi fāş eyleme tek yoḫsa ben

⁵⁷⁹ Kaplan vd., a.g.e., s. 209.

⁵⁸⁰ 309/ I keşf: fāş
IV şafāda: belāda

Şağklarum rāzuñ derūn-ı sīnede cānum gibi
Kāfirūm ‘aşkuñ senūñ sevmezsem imānum gibi

III

Ol güzel başuñdaki zūlf-i ser-āmed haqqı’cün
Muşhaf-ı rüyuñdaki şād üzre ol med haqqı’cün
Evvel ü āhır şafā-yı ‘ömr-i sermed haqqı’cün
Ben müselmānum inan baña Muḥammed haqqı’cün
Şağklarum rāzuñ derūn-ı sīnede cānum gibi
Kāfirūm ‘aşkuñ senūñ sevmezsem imānum gibi
[178b]

IV

Gül gibi sen gel açıl bezm-i şafāda dem-be-dem
Nūş-ı cān olsun saña ‘āşık olana nīş-i ğam
Ḥārḥār-ı derd-i hicrūñden çeken çeksün elem
Ben tarılmam zaḥm-ı ḥāruñdan senūñ ey ğonce-fem
Şağklarum rāzuñ derūn-ı sīnede cānum gibi
Kāfirūm ‘aşkuñ senūñ sevmezsem imānum gibi

V

Didiler ben bendeñe la‘l-i lebūñ cān olduĝın
Sen de añlarsın kuluñ Tiĝī suḥandān olduĝın
Kimse bilmez derd ile baĝrum tolu kan olduĝın
‘Aşq u meşkuñ görmemişler gerçi pinhān olduĝın
Şağklarum rāzuñ derūn-ı sīnede cānum gibi
Kāfirūm ‘aşkuñ senūñ sevmezsem imānum gibi

-310-⁵⁸¹

Tedsis-i Tiĝī

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Ne katı kara gönüllü olur ol lāle-‘izār
Kılmamış bŷy-ı vefā şemmece gönlinde qarār
Ğonceveş hicr ile ‘uşşākı idüp sīne-figār
Gül gibi olsa n’ola māyil-i semt-i aĝyār
Ezeli böyledür āyīn-i sipihr-i ğaddār
Ki gülūñ ḥābgehi ḥār ola ḥāruñ gülzār

II

Ḥayl-i ḥübāna şaқın eyleme isnād-ı kerem
Anlara cevır ü sitem töhmetidür luţf u kerem
Zār idüp bŷlbŷli gülzār ı cihānda her dem
Gül gibi ḥār ile gülşende iderler ‘ālem
Ezeli böyledür āyīn-i sipihr-i ğaddār

⁵⁸¹ Bâkî’nin matlâina yazılmış olan bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

Ki gülŭñ ħ̣`abgehi ħ̣ār ola ħ̣āruñ gülzār

III

Eylemez gerçi ki güller dil-i ‘ uşşāka vefā
 ‘Ādetā ehl-i dile artuğ olur cevr ü cefā
 Qopmamış bir gül-i bī-ħār turaldan dünyā
 Şanma bu şiveyi sen şimdi olupdur peydā
 Ezelī böyledür āyīn-i sipihr-i ġaddār
 Ki gülŭñ ħ̣`abgehi ħ̣ār ola ħ̣āruñ gülzār

IV

Bülbüli ki kafes-i hicre giriftār eyler
 ‘Āşık-ı zāruñ alup cānumı bī-zār eyler
 Bister-i ħ̣āke şalup nergisi bīmār eyler
 Gülşenuñ ħ̣āşılı etrāfını pür-ħār eyler

[179a]

Ezelī böyledür āyīn-i sipihr-i ġaddār
 Ki gülŭñ ħ̣`abgehi ħ̣ār ola ħ̣āruñ gülzār

V

Tiğiyā cām-ı sitem ħ̣aste kı lup ‘ uşşākı
 Ĥārħārını çeker derd-i ħ̣umāruñ sākī
 Çün çeker her kişi ħ̣ālince ġam-ı āfākı
 Ĥasb-i ħ̣āl olsa n’ola dehre bu şi‘ rin Bākī
 Ezelī böyledür āyīn-i sipihr-i ġaddār
 Ki gülŭñ ħ̣`abgehi ħ̣ār ola ħ̣āruñ gülzār

-311-⁵⁸²

Tesdīs-i Tiği

..- / ..- / ..- / ..-

Şu gibi ħ̣āke düşüp bī-ser ü bī-pā gitdüm
 Yār-ı didārını kıлмаğa temāşā gitdüm
 Terk idüp cān u dili yoluña cānā gitdüm
 Qodum iħ̣vānı kı lup terk-i aħ̣ıbbā gitdüm
 Āħ̣iret yolu gibi ġurbete tenhā gitdüm
 Gitdüm ammā ne ‘ aceb vālih ü şeydā gitdüm

II

Deprenüp dönmedi gönlümce benüm arz u semā
 Qalmamışdı ana vü ata hiç mihr ü vefā
 Bī-gedā olmaz imiş şoħbet-i yarān u şafā
 Göricek anı kı lup ben daħı terk-i dünyā
 Āħ̣iret yolu gibi ġurbete tenhā gitdüm
 Gitdüm ammā ne ‘ aceb vālih ü şeydā gitdüm

III

⁵⁸² Taşlıcalı Yahyâ'nın matlaima yazılan bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Evvelâ ibn-i sebîl olup iden ‘azm-i tarîk
 Atalar kavli budur ki bula bir hûb-ı refîk
 Yâr-ı cânım baña çün olmadı bu yolda refîk
 Cân u dilden diyüp Allâhu veliyyü’t-tevfîk
 Âhîret yolu gibi ğurbete tenhâ gıtdüm
 Gıtdüm ammâ ne ‘aceb vâlih ü şeydâ gıtdüm

IV

Sâyeveş her yaña yanumca iden geşt ü güzâr
 Muttaşıl yanuma da‘ vetsiz uyan leyl ü nehâr
 Mum olup hizmetüme her şeb olan hıdmetkâr
 Kõdılar vaqt-i zarûtetde beni çün nâ-çâr
 Âhîret yolu gibi ğurbete tenhâ gıtdüm
 Gıtdüm ammâ ne ‘aceb vâlih ü şeydâ gıtdüm

V

Tiĝiyâ mazhar olup rahmetine rahmânuñ
 Hem-rehûñ hıızr u ricâl ola kamu yârânuñ
 [179b]

Her kaçan râh-ı firâk içre taralursa cânuñ
 Oķu bu maţla‘ mı vird idinüp Yahyânuñ
 Âhîret yolu gibi ğurbete tenhâ gıtdüm
 Gıtdüm ammâ ne ‘aceb vâlih ü şeydâ gıtdüm

-312-⁵⁸³Tedsîs-i Tiĝi⁵⁸⁴

.-. / ... / .-. / ...

I

Hemişe cevr oķına eyleyüp nişâne bizi
 Çeküp çevirmededir döndürüp kemâne bizi
 Ğam-ı firâk ile per-tâb idüp yabana bizi
 Belâ-yı dehre kılup muttaşıl bahâne bizi
 Cefâ için mi getürdi felek cihâna bizi
 Dağı ne günlere şaķlar ola zamâne bizi

II

Şafâ-yı mihr ü vefâ yok derûn-ı ‘âlemde
 Güli hemişe perîşân u ğoncesi ğamda
 Huzûr-ı kalb ise kalmadı nev‘ -i âdemde
 Sitemdür irişen ehl-i kemâle her demde

⁵⁸³ Kaplan vd., a.g.e., s. 202.

⁵⁸⁴ 312/ I döndürüp kemâne: gerdiş-i zamâne
 II irişen ehl-i kemâle: ehl-i kemâle iren çü
 IV kıldı ni‘met ehl-i keder: ni‘met ehl-i itdi keder
 kalmamış: kalmadı
 V yoķsa Tiĝi: Tiĝi yoķsa

Cefâ için mi getürdi felek cihâna bizi
Dağı ne günlere şaklar ola zamâne bizi

III

Vefâ vü mihrini ‘ arz eyleyüp o gayret-i hür
Hevâ-yı vaşl ile kılmışdı gönümüz mesrûr
Belâ-yı hicre mübeddel olup o zevk ü huzûr
Şafâ-yı cennet-i kûyından eyleyüp mehcür
Cefâ için mi getürdi felek cihâna bizi
Dağı ne günlere şaklar ola zamâne bizi

IV

‘ Aceb mi mâ-ğazarı guşsa yirse ehl-i sefer
Zamâne halkına kaçtı-ı vefâdan irdi keder
Dürüldi h’ân-ı kerem kıldı ni’met ehl-i keder
Cihânda kalmamış el-hâşılı şafâdan eşer
Cefâ için mi getürdi felek cihâna bizi
Dağı ne günlere şaklar ola zamâne bizi

V

Kılup mesîre-i Ya’ kûbı külbe-i aHzân
Fezâ-yı Mısr-ı şafâ oldı Yūsufa zindân
Biri birine ta’ aşşubla mużtarib iHvân
Vefâ mı yok bu cihân içre yoğsa Tîgî hemân
Cefâ için mi getürdi felek cihâna bizi

[180a]

Dağı ne günlere şaklar ola zamâne bizi

-313-⁵⁸⁵[Tedsîs-i Cinânî]⁵⁸⁶

-- / -- / .-- / --

I

Ey dil esîr-i şevk-i ruĥ-ı yâr olam gibi
Aķar şu gibi mâyil-i dîdâr olam gibi

⁵⁸⁵ Okuyucu, a.g.e., s. 306.

⁵⁸⁶ 313/ I

Ey dil esîr-i şevk-i ruĥ-ı yâr: Āşüfte-hâl-i turre-i țarrâr
Aķar şu gibi mâyil-i dîdâr: Mecrûĥ-i tîr-i ğamze-i dil-dâr
Fürkat şebinde hicr ile bîdâr: Câm-ı şarâb-ı ‘ aşķ ile evġâr

II Belâ-yı kıddi: Bâlâ-yı kıddi

III kaçd-ı: ġâhî

Çıkmaġa: Uçmaġa

IV ġâhî olur ki ġâlib olur: Demler durur ki ġâlib olup
olur: olup

V Derd-i belâ-yı ‘ aşķ ile ser-geşte-hâl: Derd-i ġam-ı maġabbet ile ġaste-

ġâl

maġabbete Mecnûn-ġâl: felâkete Mecnûn-mişâl

Fürkât şebinde hicr ile bîdâr olam gibi
 Rûsvâ-yı şehri ü şöhre-i bāzār olam gibi
 Bir serv-i ser-bülende hevâ-dâr olam gibi
 Toğrusı bu ki ‘aşka giriftâr olam gibi

II

Bir müddet idi ta‘ne kılup mübtelâlara
 Mihr itmez idi zerre kadar meh-liqâlara
 İster gönül ki yeltene şimdi hevalâra
 Belâ-yı qaddi uğrada gibi belâlara
 Bir serv-i ser-bülende hevâ-dâr olam gibi
 Toğrusı bu ki ‘aşka giriftâr olam gibi

III

Çeşmi egerçi hışm ile kaşd-ı ‘itâb ider
 Nâzûklik ile lebleri ammâ hıttâb ider
 Dil murğı kâmetin görelî ıztırâb ider
 Çıkmağa âşyâne-i tenden şitâb ider
 Bir serv-i ser-bülende hevâ-dâr olam gibi
 Toğrusı bu ki ‘aşka giriftâr olam gibi

IV

Gâhî olur ki gâlib olur dilde ‘aşk-ı yâr
 Eyler hücumı kevkebe-i ‘aqlı târmâr
 Ber-bâd olur hevâ ile nâmûs u ‘ırz u ‘âr
 Kalmaya gibi hâşılı hîç elde ihtiyâr
 Bir serv-i ser-bülende hevâ-dâr olam gibi
 Toğrusı bu ki ‘aşka giriftâr olam gibi

V

Derd-i belâ-yı ‘aşk ile ser-geşte-hâl olup
 Düştüm ‘aceb maħabbete Mecnûn-hâl olup
 Zühd ü şalâh-ı kâr-ı Cinânî muhâl olup
 Âhîr bu yolda sâye-şifat pây-mâl olup
 Bir serv-i ser-bülende hevâ-dâr olam gibi
 Toğrusı bu ki ‘aşka giriftâr olam gibi

[180b]

-314-⁵⁸⁷

[Ġazel-i Selmân]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Āferîn ol şâha kıldı mâh-ı tâbânı şikest
 ‘Ālemi kıldı ziyâfet itdi bernâyı şikest
- 2 Toğduğı dem irdi kaşr-ı Kayşere niçe kuşur
 Oldı Kisrânun ser-â-ser tāk-ı evvânı [şikest]

⁵⁸⁷ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

- 3 Zâhir ü bâtın erenler şâhına oldu zâhîr
Ka' bede kılmag için aşnâm u evşânı [şikest]
- 4 Refk ile luţf ile söylerdi sözi her kimise
Tâ ki olmaya sözinden kalb-i yârânı [şikest]
- 5 Perveriş kıldı anı ümmî iken ümmü'l-kitâb
Anuñ-ıla eyledi ser-cümle yanı şikest
- 6 Kim ki aña uymadı destân-ı şeytâna uyup⁵⁸⁸
Kahr-ı Yezdânîle anuñ oldu sitânı şikest
- 7 Kâmet-i Selmânı kılmışdur dü-tâ bâreknâ
Yâ Resûlallâh meded kıl kılmadın anı şikest

-315-⁵⁸⁹

[Ġazel-i Ünsî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Degül nebî yed-i kudret yaratmış nürdan barmaq
Ruĥ-ı dil-dâra bu yüzden yed-i beyzâ disem elyaĥ
- 2 Elifdür râst ol nebî çekilmüş âftâb üzre
Ya engüş-t-i Muhammeddür ki itmiş mâhı iki şaĥ
- 3 Yahûd bir lüledür kim nürdandur tıynet-i pâki
Yaratmış çeşme-i hürşid içinde kâdir-i muţlak
- 4 Ruĥuñ kaşr-ı behiş-âbâddur kim anda ol nebî
Mu'anber iki tāk altında bir semîn sütün ancak
- 5 Ne Ünsî kavî-ter tab' uñ bu yüzden imtiĥân itdüñ
Anuñ bir şeye teşbih itmek olmaz nür-ı Haĥdur Haĥ

-316-⁵⁹⁰

[Ġazel-i Ünsî]

-- / -- / -- / --

- 1 Dil sinede ışık gibi dâĥuñ çeker senüñ
Abdâluñ oldu ya'nî çerâĥuñ çeker senüñ

⁵⁸⁸ Mısraın vezni aksamaktadır.

⁵⁸⁹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁵⁹⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 Mecnūn-ı deşt-i ‘ aşk olalı şāh sen bugün
Şahrālar içre lāle otağūñ çeker senūñ
- 3 Mengūş-ı yāre kendūñi beñzetme ey hilāl
Şaķın ki dest-i çarḫ kulağūñ çeker senūñ
- 4 Būlbūl-i figān u nālede nev-‘ arūs-ı gül
Bād-ı şabā eliyle duvağūñ çeker senūñ
- [181a]
- 5 Ey dil şarāb-ı nāb-ı ğamın çekmesin gözüm
Yanuñda ṭolu iki ḫabāğūñ çeker senūñ
- 6 ‘Azm-i şikār eylesūñ ey pādşāh-ı Rūm
Şāh-ı ‘Acem yanuñca yarağūñ çeker senūñ
- 7 Sürdüñ şafā-yı cām ile devr içre Cem gibi
Yoḫdur cihānda Ünsī ayağūñ çeker senūñ

-317.⁵⁹¹

[Ġazel-i Fevrī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gel ey şeh-bāz-ı dil bāl aç mekānuñ lā-mekān eyle
Yūri ‘anḫā-şifāt Ḳāf-ı ‘ademde āşyān eyle
- 2 Eger nām ile ‘anḫāveş ṭutayın dirseñ āfāķı
Dilā Ḳāf-ı maḫabbetde vūcūduñ bī-nişān eyle
- 3 Dilerseñ mey gibi şöhret bulasın ehl-i şevḫ içre
Yirūñ cūr‘ a gibi ḫāk-i der-i pīr-i muğān eyle
- 4 Leb-i gül-gūne dil dögmemek için ey şacı leyli
Ṭılsım-ı ḫaṭṭ-ı la‘ lūñden aña ‘aḫdü’l-lisān eyle
- 5 Żamīr-i Fevriye keşf olduğına müşkilāt-ı ‘aşk
Nizā‘ uñ var ise ey müdde‘ī gel imtiḫān eyle

⁵⁹¹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

-318.⁵⁹²

[Ġazel-i ‘İşretî]

.-.- / .--- / .-. / ..-

- 1 Şikeste cismüme sâlim mizâcî n’eyleyeyin
Murâdum ölmek olıcağ ‘ilâcî n’eyleyeyin
- 2 Yiter baña ölür isem libâs pîrahenüm
Kefen giyüp n’ideyin başda tâcî n’eyleyeyin
- 3 Mezârı menzil idüp hâki mesken eyleyicek
Sarây-ı devleti yâ taht-ı ‘âcî n’eyleyeyin
- 4 Olursa rûz-ı beğâda metâ‘ umuzda kesâd
Bir iki gün bu fenâda revâcî n’eyleyeyin
- 5 Ecel piyâlesini ‘İşretî içüp geçdüm
Şarâb-ı nâb ile câm-ı zücâcî n’eyleyeyin

-319.⁵⁹³[Ġazel-i ‘Ubeydî]⁵⁹⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şorarsañ biz bu dünyâyı ne resm üzre vağan bulduğ
Degül encüm delinmiş sağfı bir dâr-ı kühen bulduğ
- 2 Bu ‘âlem murğzârında ne ‘âlem var şanursız kim
Anuñ her nağl-i ra‘ nâsın leked-küb-ı zegân bulduğ
- 3 Hârâbâta ayak başmağla irdük beyt-i ma‘ mûra
Ya bu deñlü kerâmâtı be şûfî biz neden bulduğ
- [181b]
- 4 Yitürmişdük ezel bâzârı içre göñlümüz nağdin
Cihâna geldük anuñ sâhibin bir sîm-ten bulduğ
- 5 ‘Ubeydî gerçi ter-dâmenler âsân didiler ‘aşkı
Erenler hağğkî biz anı bir oddan pîrehen bulduğ

⁵⁹² Ali Nihat Tarlan, **Şiir Mecmûalarında XVI. ve XVII. Asır Dîvân Şiiri: Ubeydî, Aşkî, Şemî, ve İşretî**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1948, s. 86.

⁵⁹³ Arslan, a.g.e., s. 406.

⁵⁹⁴ 319/ 2a şanursız: şanursın

-320.⁵⁹⁵

[Ġazel-i Mānī]⁵⁹⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Yāre teklīf-i vişāl eyleme gelse tenhā
Yalıñuz gelmesi ‘uşşāka yiter mihr ü vefā
- 2 Yār gelmişdi gice şoñra çıka geldi raķīb
Dilerin şoñ gelişi ola be-ħaķķ-ı Mevlā
- 3 Gelmeden men‘ idemez düşmen o baħr-i keremi
Ĥār u ĥaslar ĥuta mı bir yaña aķsa deryā
- 4 Baña luţf raħm eylemege gelmez iseñ sultānum
Bāri gel düşmen-i bed-ħ‘āha cefā‘en-maħzā
- 5 Gün toĝardı başına Mānī-i üftāde-dilüñ
Çün şeħer-ħānesine gelse o ĥürşid-liķā

-321.⁵⁹⁷

[Ġazel-i Nev‘ ī]

--. / --. / --. / --.

- 1 Baķma cemāl-i ĥūba ĥaĥ-ı müşg-bārsuz
Çıķmaz kitāb-ı mihr ü maħabbet kenārsuz
- 2 Yoķ pīrümüz tarīķ-i maħabbetde gerçi kim
Zibā cevānları severüz iĥtiyārsuz
- 3 ‘Aşķuñ uşūli nāle vü āh-ı şebānedür
Nerd-i maħabbet oynayımız kimse zārsuz
- 4 Āsān olur mı göñline girmek güzellerüñ
Elbette kāfir illeri olmaz ĥişārsuz
- 5 Nev‘ ī ĥanı zamānede bir ehl-i i‘ tibār
Olsa ‘aceb mi sözlerümüz i‘ tibārsuz

⁵⁹⁵ Şener Demirel, **Mānī Dîvânı ve Şehr-engiz-i Bursa**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2017, s. 61.
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56340,sehriDîvânıpdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 17.01.2022.

⁵⁹⁶ 320/ 4a luţf: raħm

5b Çün şeħer-ħānesine gelse: Bir gice ĥāneme gelseydi

⁵⁹⁷ Tanyeri vd., a.g.e., s. 344.

-322-⁵⁹⁸[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]⁵⁹⁹

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Cihānda āşık-ı mehcūra şanma rāhat olur
Neler çeker bu göñül söylesem şikāyet olur
- 2 Ölünce demreni kılsun çıkarmanız dilden
Tahammül eyleyemem olda bir cerāhat olur
- 3 Bu rūzgārda bir berg-i 'ayş ele girmez
Felek müsā'ade itmezse ne mürüvvet olur
- 4 Le'ime rencişi-i hātır virür kerem itmek
Taḳayyüd itmesün erbāb-ı dille zahmet olur
[182a]
- 5 Yakında kūy-ı harābāta uğradum Yahyā
Ne hūb cāy-ı şafā gūşe-i ferāgat olur

-323-⁶⁰⁰[Ġazel-i Veysī]⁶⁰¹

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Hālet-i vuşlat-ı dil-ber ne 'aceb yerler olur
Ādemūñ 'aqlı gider zevḳ ü şafādan yer olur
- 2 Tār-ı mūy-ı siyehi illere miskīnlik ider
Dil-i sevdā-zedeyi görse hemān ejder [olur]
- 3 İtme şemşir-i dili seng-i cefā ile şikest
Şaḳın ey şūh ki her pāresi bir ḥançer olur
- 4 'Āşıkuñ almaz iseñ teff-i semūm-ı āhın
Mīve-i bāğ-ı cemālūñ daḥı nāzük-ter olur
- 5 Def' iderler oturup bir yire hicrān elemün
Mey olur sāğar olur Veysī-i ğam-perver olur

⁵⁹⁸ Kavruk, a.g.e., s. 85.⁵⁹⁹ 322/ 3a ele girmez: girmez ele

3b ne mürüvvet: bī-mürüvvet

4b Taḳayyüd itmesün: Muḳayyed olmasun

⁶⁰⁰ Toska, a.g.e., s. 196.⁶⁰¹ 3213/ 2a siyehi: siyehūñ

Mecmûadaki 3. beyit Dîvân'da yoktur.

-324.⁶⁰²[Ġazel-i Veysī]⁶⁰³

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Benden irişür nāle-i yā Rab göge her şeb
Ol māhuñ irişmez mi ola gūşına yā Rab
- 2 Baħş eyleyemez kūyuñ ile atlas-ı gerdün
Ey şūh-ı cihān yokdur o bī-çārede kevkeb
- 3 Kaşumla müjemden yine ħakkāk-ı maħabbet
Lü 'lü 'i sirişküm deler almış ele mişķab
- 4 Çāh-ı zekānuñ üzre görüp ruħlaruñ oldı
Efkende çeh-i miħnete meh-pāre-i Naħşeb
- 5 Zerd olsa n'ola sīne-i Veysī ki olupdur
Mecmū' a-i fażl u hünere cild-i müzehheb

-325.⁶⁰⁴[Ġazel-i Veysī]⁶⁰⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Müjeñdür bīşezārı şīr-i merdüm-girdür ğamzeñ
Anuñ 'çün ķanına erbāb-ı 'aşķuñ sirdür ğamzeñ
- 2 Ne mümkindür baķılmaķ āftāb-ı rūy-ı dil-cūña
Çekilmiş yāydur ķaşuñ atılmış tirdür ğamzeñ
- 3 Ser-i zūlf-i ħum-ender-ħumdan aldı cān-ı bīmārı
Şikārın ejder aĝzından ķapar bir şirdür [ğamzeñ]
- 4 Gözüñ cellād-ı bī-raħm-ı siyāsetĝāh-ı miħnetdür
Ķaşuñ şemşīr-i tīz u şu' le-i şemşirdür ğamzeñ
- 5 Dil-i Veysī tūalum tās-ı pūlād-ı sipihr olmış
Geçer andan yine tīr-i ķazā-te 'şirdür ğamzeñ

[182b]

-326.⁶⁰⁶

[Ġazel-i Hūdāyī]

⁶⁰² Toska, a.g.e., s. 190.

⁶⁰³ 324/ 2b şūh-ı cihān: māh-ı cihān

⁶⁰⁴ Toska, a.g.e., s. 204

⁶⁰⁵ 325/ 5b Geçer andan: Ĥalāş olmaz

⁶⁰⁶ Demiralay, a.g.e., s. 172.

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Ey benüm nāzı gibi kulları çok hānum gel
Günde biñ yüze güler gonce-i hāndānum gel
- 2 Baña mestūr şatup kendüyi her mağribiye
Açılan gül gibi gencīne-i pinhānum gel
- 3 Her okunduğı yire varıcı şeh-bāz gibi
Zāğlar hem-demi tūfī-i suhan-dānum gel
- 4 Baña geldükçe hümā gibi katı yüksek uçan
İllere şayd olıcı kebg-i hırāmānum gel
- 5 Derd-i hicrūñle helāk oldu Hüdāyī haste
Dirgöl anı da gel ey ʿĪsā-i devrānum gel

-327.⁶⁰⁷

[Ġazel-i Hüdāyī]⁶⁰⁸

-- / --. / --. / --.

- 1 Kaçsañ ʿaceb mi sīneden āhū-yı Çınsın
Nāz eyleseñ saña yaraşur nāzenīnsin
- 2 Hōş geldüñ ey hamāme-i ferruḥ-peyām-ı dōst
Güyā ki peyk-i vaḥy-i resūl-i emīnsin
- 3 Sultān-ı çār-kaşr-ı sipenc ise mihrveş
İklīm-i heft-hūsne şeh-i kām-bīnsin
- 4 Ey māh varma meclis-i aʿ dāya şemʿ vār
İl saña dimesünler erāzil-nişīnsin
- 5 Göñlinde mesken eyledüñ ise Hüdāyīñüñ
Müʾmin mişāl sākin-i huld-ı berīnsin

-328.⁶⁰⁹

[Ġazel-i Zātī]⁶¹⁰

-- / --. / --. / --.

- 1 Dil-ber ki tekellümler ide penceresinden
Tūfīdür öter nā[z] ile güyā kafesinden

⁶⁰⁷ Demiralay, a.g.e., s. 193.

⁶⁰⁸ 327/ 3a mihrveş: mihrsın

⁶⁰⁹ Çavuşoğlu vd., a.g.e., s. 69.

⁶¹⁰ 328/ 2b düşdi yine āhum: düşdi ki fiğānum

- 2 Anı işiden ra‘d şanur kûbbe-i çarha
Bir velvele düşdi yine āhum ceresinden
- 3 Odlar bırağur hırmenüñe āhını alma
‘Āşıkla ruñ ey çarh hāzer kıl nefesinden
- 4 Bu murğ-ı nazar beñlerüñi görmez olaldan
Uyhu mı gelür gözlerüme gam mekesinden
- 5 Zātī şanuram indi felekden yire ‘Īsā
Gördükçe o cān-bağşısı inerken feresinden
- [183a]

-329-⁶¹¹

[Ġazel-i Zātī]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Bir yalıñ yüzlüye dil şem‘ini yandurdum yine
Ben beni pervâneveş odlara yandurdum yine
- 2 Dün gice vardum o mähı menziline bulmadum
Peyk-i āhı göklere toğuz tolandurdum yine
- 3 Āhum işitmiş uyanmış dün gice raħm eylemiş
Ĥamdu li‘llāh devletüm şem‘in uyandurdum yine
- 4 Dōstlar dil bağladum bir serv-ğaddüñ zülfine
Cüy-i eşküñ şakınuñ benden boşandurdum [yine]
- 5 Okudum la‘l-i leb-i yār üzre bir şirīn ġazel
Ehl-i zevküñ Zātīyā ağızın şulandurdum yine

-330-⁶¹²

[Ġazel-i Bākī]⁶¹³

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 İki mār ol iki ġisū lebüñ Daħħākdur sen Cem
Anuñ çün dişlerüñ vaşfında vaşşāf-ı güher-sencem

⁶¹¹ Çavuşoğlu vd., s. 149.

⁶¹² Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁶¹³ Mecmûada şiirlerin çoğunun mahlas kısmı mavi mürekkeple çizilerek vurgulanmıştır. Beşinci beytin sonundaki “Bākī” kelimesinin üstü de bu şekilde çizilidir fakat bu ġazel mevcut Bākī Dīvānlarında ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

- 2 Benüm gibi senüñ yüz biñden artuq kullaruñ ammā
Benüm şāh-ı cihānum olmağa ‘ālemde yok sencem
- 3 Sebeb bulsam dirin bend olmağa zencir-i zülfüñe
‘Aceb dīvāneyüm fikr-i muḥāl olmışdur eglencem
- 4 Taḥammül idemezdi kef geçerdı kâf-deng olup
Eger kim ey perī çekse benüm bir ḥamle işkencem
- 5 Nizāmī ḥamsesiyle şir-i deşt-i nazm iken Bākī
Bu beş beyti göreydi dirdi sen burdun benüm pencem

-331-⁶¹⁴[Gazel-i Zātī]⁶¹⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Haste çeşmüñ baña meyl itmezse sağ olsun begüm
Hep ider zülf-i siyāhuñ yüzi ağ olsun begüm
- 2 Tağa düşdüm tağ uraldan lāle gibi bağruma
Gül yüzüñ ‘arz it baña dāğ üşti bāğ olsun begüm
- 3 Gözlerüm nemdür benüm sen şāha kıldıqça nazar
Ben o gözden el yudum benden ırağ olsun [begüm]
- 4 Nūr-ı çeşmüm ağlamağdan n’ola terk itse beni
Baña hem-demlük yiter gözyaşı sağ olsun begüm
- 5 Kūyuña uçmağ diler murğ-ı dil-i Zātī müdām
Dilerüm Ḥağdan aña cennet turağ olsun begüm

⁶¹⁴ Ali Nihat Tarlan, *Zātī Dīvānı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon), Gazeller Kısmı: Cilt II*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., İstanbul, 1970, s. 438.

⁶¹⁵ 331/ 1a hep: meyl

2b Gül yüzüñ: Sünbülün

3a kıldıqça: kılmazsa

4b yiter: iden

5b Dilerüm: İsterem

[183b]

-332-⁶¹⁶[Ġazel-i Ĥayālî]⁶¹⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Bu güzellik ki ‘atâ eylemiş Allâh saña
Germ olursa n’ola mihr-i felek ey mâh saña
- 2 Nice şerh ede benüm n’eydigümi her nâlem
Bezm-i ‘uşşâkda bir nağme gelir âh saña
- 3 Kûh-sâr-ı ġama gelseñ görüben Ferhâdı
Seng-i ġârâda idem nâhın ile râh saña
- 4 Begligüñ var o mâhuñ elif ü dâġı ile
Ey gedâ tabl u ‘alem virdi bugün şâh saña
- 5 Ķâni‘ ol çehre-i zerdüñle Ĥayālî yürî var
Ĥirmen-i ‘aşkda degdi hele bir kâh saña

-333-⁶¹⁸[Ġazel-i Ĥayālî]⁶¹⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ĥüblar sevdâsıdur ‘âlemde maġbübü’l-ķulüb
Ĥamdu li’llâh kim naşîbim oldı bu sevdâ-yı hûb
- 2 Yâre ‘âşık geçdigüm ta‘yîb ider ġalk-ı cihân
Nâ-bedîd itse rakîbi bârî Settârü’l-‘uyüb
- 3 Her gün âhumdan benüm raġm eylese itmen ‘aceb
Her günâhumdan beni pâk itse Ġaffârü’z-zünüb
- 4 Mevlevî gibi felekler üstine döner anuñ
Şems gibi başını ‘âşık bu yolda kılsa top
- 5 Ķanlı yaşuñla Ĥayālî gibi itmezseñ vuzü’
Câmi‘-i Ĥaķda imâm-ı ‘aşka neylersin uyup

⁶¹⁶ Tarlan, a.g.e., s. 106.⁶¹⁷ 332/ 3b idem: ide⁶¹⁸ Tarlan, a.g.e., s. 110.⁶¹⁹ 333/ 3b itse: itdi

-334.⁶²⁰

[Ġazel-i Ĥayālî]

-- / --. / .-- / --.

- 1 Ey ĥaṭṭ-ı yâr her taraḫa nâmeyi daġıt
‘Uşşâķuñ işi bitdi bu hengâmeyi daġıt
- 2 Eşcâr-ı kûh-sâr baña ħol şalup didi
‘Uryân-ı ‘aşķ olup bize gel câmeyi daġıt
- 3 Bir noķtanuñ ĥaķîķatidür çün ĥurûf-ı kevn
Ey ĥ’âce ‘ârif ol varaķ [u] ĥâmeyi daġıt
- 4 Gül mevsiminde bâdeye fetvâ dilerse ĥalk
Eknâf-ı dehre bir nice ‘allâmeyi daġıt
- 5 Şâh ol Ĥayālî kişverine muṭma ’innenüñ
Tiġ-ı himemle ‘asker-i levvâmeyi daġıt

-335.⁶²¹

[Ġazel-i Ĥayālî]

-- / --. / .-- / --.

- 1 Ġamzeñ ucından oldu iki çeşm-i pür-ümîd
Girye deminde ħanları aķar iki şehîd
- [184a]
- 2 ‘İlm-i cefâ kitâbını ders itmede bugün
İķlîm-i Rûma gelmedi ĥâlûñ gibi ferîd
- 3 Düşinde görmeye bir ayak bâde ĥâletin
Şûfî riyâżet ile eger kim ola ħadîd
- 4 Şu ‘ârîzuñda ĥaṭ göricek düştü ĥaçere
İtdi ħıyâs anı gören ‘aks-i bergi-bîd
- 5 Geldi Ĥayālî ħapuña ‘arz-ı niyâz ider
Devlet ziyâde pâdşehüm ‘ömr ber-mezîd

⁶²⁰ Tarlan, a.g.e., s. 113.⁶²¹ Tarlan, a.g.e., s. 120.

-336-⁶²²

[Ġazel-i Ĥayālî]

..- / .-. / ..-

- 1 Derd-i dil-ber ġidā-yı rūĥumdur
Ĥūn-ı dil bāde-i şabūĥumdur
- 2 Baĥr-i zāta sefinedür tevĥîd
Pîr-i deryâ-şinās Nūĥumdur
- 3 Seyr-i eşyâ *zî mülk tâ melekût*⁶²³
Bir şeĥerde olan fütūĥumdur
- 4 Pend-i nāşîĥdan eyleyen beni dūr
Sākîyâ tevbe-i naşūĥumdur
- 5 Metn-i ‘aşkı Ĥayālî ben açdum
Sinede şeĥalar şürūĥumdur

-337-

[Ġazel-i Ĥayālî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bezlini evvel bahāruñ kūha şor hāmūna şor
Māl-i dünyādan ne alup ġitdiġin Ĥārūna şor
- 2 Nev-‘arūs olduġda Leylî dürr ile yākūtını
Çok mıdur Nevfel ne bilsün dîde-i Mecnūna şor
- 3 Şaĥlar iken derdüñi cānum gibi fāş olduġın
Dāġumuñ üstinde yir yir penbe-i pür-ĥūna şor
- 4 Döne döne devr elinden bezm-i ġamda dehr-i dūn
Nice ĥanlar yutdurur baña mey-i gül-gūna şor
- 5 Dest-i sulţān-ı ‘atā-baĥş ile deryā-yı himmetin
Şol ġam-ı iflās ile maĥzūn olan medyūna şor
- 6 Gel şurāĥî ĥulĥulin zevĥ[ın] Ĥayālîden işit
Ĥande-i dil-ber şafāsın ‘aşık-ı maĥzūna şor

⁶²² Tarlan, a.g.e., s. 153.⁶²³ *Zî mülk tâ melekût* : Sebeplerin perde olduġu alemde ruhlar alemine kadar.

-338.⁶²⁴

[Ġazel-i Ĥayālî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şu kim evvel bahâr irse kadeĥ-nüş itmez ayıķdur
Otursın ĥānede seyr-i ĉemen aña ne lāyıķdur
- [184b]
- 2 Ne mihrinden şafā kesb it ne māhından sa' ādet um
Şaķın aldanma bu ĉarĥa iki yüzlü münāfiķdur
- 3 Bahāra ta' n ider faşlı şitāda künc-i mey-ĥāne
Kadeĥler lāleler pür-mey şurāĥiler şaķāyıķdur
- 4 Şabāveş ĥātırından eksük olmasun ĥubār-ı ĥam
'İzārũn nārına her kim dir ise mā'-ı dāfiķdur
- 5 Etine cānına tolu güzeller ĥoĉmaķ olurdu
Ĥayālî n'eylesün cür'et deminde kīse arıķdur

-339.⁶²⁵[Ġazel-i Ĥayālî]⁶²⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dil-rübālar kim benüm şabr u ĥarārũm aldılar
ĉekdiler evvel elũnden iĥtiyārũm aldılar
- 2 Ķanlu yaşũndan ĉemen gülzāra virdi reng-i rũ
Üşdüler bũlbũlleri feryād u zārũm aldılar
- 3 Şabrumı dilden ĥara gözlü güzeller ĥapdılar
Bir nice şeh-bāzlar elden şikārũm aldılar
- 4 Sīnemũn meydānı tolsa ĥanlu yaş ile n'ola
Leşker-i miĥnet beden gibi ĥişārũm aldılar
- 5 Zaĥm-ı sīnemde Ĥayālî ser-i yāri ĉekdiler
Piste-leb bir serv-ķāmet gül-ĉ izārũm aldılar

⁶²⁴ Tarlan, a.g.e., s. 151.

⁶²⁵ Tarlan, a.g.e., s. 151

⁶²⁶ 339/ 5a sīnemde: sīnemden / ser-i yāri: tīr-i yāri

-340.⁶²⁷

[Ġazel-i Ĥayālî]⁶²⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Belâlar bezmine sînem benüm mey-ĥânedür dirler
Kızarmış dâğuma meyle tolu peymânedür dirler
- 2 ‘ Aceb mi âftâba şa‘ şa‘ a zencîr-i zer olsa
Ġamından sen hilâl-ebrû mehûñ dîvânedür dirler
- 3 Saña ma‘ mûr-ı ‘ âlemdür diyenler baña hem nâşîh
Ĥaĥîkat gencine mâlik olan vîrânedür dirler
- 4 Olanlar lücce-i baĥr-i muĥîṭ emvâcına nâzır
Gözüm yaşına nisbet bir ĥurı efsânedür [dirler]
- 5 Ĥayâlî çâr-süy-ı ‘ aşĥda müjgân-ı Mecnûnı
Ĥayâl-i zülf-i Leylâya düzilmiş şânedür dirler

-341.⁶²⁹

[Ġazel-i Ĥayâlî]⁶³⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Sünbül-i bâğa nazâr kııl zülf-i Şîrîn kendidür
Ĥanĥı lâle dîde-i Ferhâd-ı miskîn kendidür
 - 2 Çeşm-i terden şaĥla yâ Rab nem ĥapup jeng olmasun
Çehre-i dil-dâra kim âyîne-i Çîn kendidür
- [185a]
- 3 Yüz çevirmiş mâhdan ĥürşîdi kıılmış secdegâh
Ĥâller ey dil ruĥ-ı dil-berde pervîn kendidür
 - 4 Ol siyeh ĥâl ile yâruñ ĥaşı altında gözi
Rûm sultânı ĥolında beñlü şâhîn kendidür
 - 5 Ey Ĥayâlî bu fenâ gülzârınuñ her nergisi
Bezmi Cemde bâde sürmiş câm-ı zerrîn kendidür

⁶²⁷ Tarlan, a.g.e., s. 158.

⁶²⁸ 340/ 3a hem: ey

⁶²⁹ Tarlan, a.g.e., s. 183.

⁶³⁰ 341/ 2b Ĥanĥı: Ĥanlu

-342.⁶³¹

[Ġazel-i Ĥayālî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bülbül-i gülzâr-ı miĥnetdür dil-i ġam-nākumuz
Aña gÿyâ kim ħafesdür sine-i şad-çākumuz
- 2 Fÿrħat öldürse beni āhum yeliyle ħaşre dek
Gird-i bād olup ser-i kūyuñ ŧolanur ħākumuz
- 3 Varmışuz bir māh-rū şevħ ile ġayrı ‘āleme
Dÿd-ı āh-ı pÿr-şererdür encÿm-i eflākumuz
- 4 Her boyı servÿñ dÿşÿp ayaġına yüz[ler] sürer
Bir aħarşudur bizÿm gÿyâ ki ħalb-i pākumuz
- 5 Bulmayayduñ ehl-i nazm içre Ĥayālî imtiyâz
Dÿr-bîn olmazdı böyle dide-i idrākÿmÿz

-343.⁶³²[Ġazel-i Ĥayālî]⁶³³

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yârî ħılursa biz öliceħ rÿzgārumuz
Kÿy-i niġâra irgÿre bir ġÿn ġubārumuz
- 2 Atduħ murād menziline āh oħların
ŧaşlar dikildi oldu nişâne mezārumuz
- 3 Gördÿkde yârî āh ile cān virmek isteriz
Naħş-ı murād göstere dem ola zārumuz
- 4 Ser-çesme-i ħayātta şınsın sebÿ-yı cism
Tā ki bu yolda ola dÿrÿst inkisārumuz
- 5 Ölseħ Ĥayālî derdÿmÿzi ‘āleme yine
Söyler zebān-ı ħāl ile seng-i mezārumuz

⁶³¹ Tarlan, a.g.e., s. 195.⁶³² Tarlan, a.g.e., s. 196.⁶³³ 343 / 4b Tā ki: Tā kim

-344.⁶³⁴

[Ġazel-i Ĥayālî]

-- / -- / -- / --

- 1 Abdāl olalı dāğ iledür iftiḥārumuz
Mecnūn gibi ocağ eridür iḥtiyārumuz
- 2 Bir bād-ı kudretüz esicek şarşılur zemīn
Bir āteşüz ki göklere irer şerārumuz
- 3 Mihrūn yolında eyleyeli dehr bizi ḥāk
Ḥūrşid ile muḳābele eyler ğubārumuz
- [185b]
- 4 Ḥōş şoḥbetüz ki yār olıcağ ‘āleme bizi
Göstermeye kıyāmete deñlü mezārumuz
- 5 Bahrüz Ĥayālî mevcūmüz oldı sūtūr-ı nazm
Merdüm-rübā neheng ile pürdür kenārumuz

-345.⁶³⁵

[Ġazel-i Ĥayālî]

..- / ..- / ..-

- 1 Biz şeb-i ğamda āha mensūbuz
Ya‘ nī dūd-ı sıyāha mensūbuz
- 2 Zer kemendin güneş atup çıkamaz
Bir yüce bārgāha mensūbuz
- 3 Yaşamaz bizi āftāb-ı sitem
Çünki zıll-ı İläha mensūbuz
- 4 Gün gibi başumuz irerse göge
Sāyeveş ḥāk-rāha mensūbuz
- 5 Kūy-i ‘aşkuñ gedası çakeriyüz
Biz begüm pādşāha mensūbuz
- 6 Şubḥ kesb-i şafā ider bizden
Şevḳde mihr ü māha mensūbuz
- 7 Luṭf-ı Ḥaḳḳa Ĥayālî munṭazıruz
Gerçi biñ biñ günāha mensūbuz

⁶³⁴ Tarlan, a.g.e., s. 197.⁶³⁵ Tarlan, a.g.e., s. 203.

-346-⁶³⁶[Ġazel-i Ĥayālî]⁶³⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Āşıkuz dervāze-i şehri melāmet beklerüz
Zāhidāsā şanma kim kūy-ı selāmet beklerüz
- 2 Bī-sütün-ı ‘aşkıda çalındı tabl-ı sīnemüz
Biz daĥı Ferhādveş derbend-i miĥnet beklerüz
- 3 Ĥāce-i ‘aşkuz bugün bāzār-ı mihr-i yārde
Naĥd-ı cānı almaġa kālā-yı vuşlat beklerüz
- 4 Ĥün-ı dil nüş itmege peymānesinden dāġumuñ
Meclis-i ‘uşşāĥda aşĥāb-ı şoĥbet beklerüz
- 5 Ey Ĥayālî şāh-ı gerdün dergehinde zerrevār
Āftāb-ı ‘ālem-ārā gibi şöhret beklerüz

-347-⁶³⁸[Ġazel-i Ĥayālî]⁶³⁹

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Yār için eyleyicek gözle gönül tende şavaş
Yürek ol bezmde meydāna getürdi nice baş
- 2 Cān metā‘nı tecemmül diyü terk itmeyicek
Pir-i ‘aşk itmedi Ferhād ile Mecnūnı tırāş
- [186a]
- 3 Çekme[k] için ĥurı sevdālarını kākülünñ
Ķara yazu imiş alnumda benüm bu iki ĥaş
- 4 Māder-i ‘aşk getürdükde beni dünyāya
Ķılmış oldu beni Ferhād ile süt bir ĥardaş
- 5 Yā Rab ol demde Ĥayālīye enīs it fazluñ
Laĥid içre ĥalıcaĥ dil yaluñuz bir ĥurı baş

⁶³⁶ Tarlan, a.g.e., s. 200.

⁶³⁷ 346/ 3b cānı: cānla

4a peymānesinden: peymānesinde

⁶³⁸ Tarlan, a.g.e., s. 212.

⁶³⁹ 347/ 1b bezmde: rezmde

4b oldu: ol dem

Dīvān’daki 5. beyit mecmûada yoktur.

-348.⁶⁴⁰[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁴¹

-- / --. / .-- / --.

- 1 Çün şem^ç kıldı keşret-i ^ç âlemden inkıtâ^ç
Süz [u] güdâz şu^ç belerin itdi ihtirâ^ç
- 2 Pervâne oldı naqd-i hayât ile tâlîbi
Gördi dükân-ı şem^ç de nârencî bir metâ^ç
- 3 Pîr-i fetîle-ser diyü şem^ç e mürîd olup
Pervâneler ider ^ç alevîler gibi semâ^ç
- 4 Sen daĥı şem^ç gibi dökerdüñ gözüñ yaşın
Kılsañ eger ki nâle-i zembürî istimâ^ç
- 5 Hem-reng oldı şem^ç ile pervâne yanıncaĥ
Gerçi Ĥayâlî eylemez azdâd ictimâ^ç

-349.⁶⁴²[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁴³

--.- / --.- / --.- / --.-

- 1 Geydi benefşe başına rengin ħalenderdür şadef
Güşuna aşdı jâleden bülbül gülün dürr-i şadef
- 2 Yaşumla deryâlar gelüp çok mâ-cerâ söyleşdiler
Şerm ile tıttup yüze kef her biri oldı ber-ĥaraf
- 3 Şol sîne-i bî-dâĥuñı ^ç arz itme zıkr-i ĥalkada
Zâhid neye yarar neye bir pülları yok eski def
- 4 Bî-minnet olsa yeg dürür Cemşîd câmından baña
Küy-ı ĥarâbât içre bir dürd ile âlüde ĥazef
- 5 Nefsün ĥicâbın ĥaldurup baĥdı cemâl-i dil-bere
Oldı Ĥayâlî bende-i nükte-şinâs-ı Men ^ç aref⁶⁴⁴

⁶⁴⁰ Tarlan, a.g.e., s. 221.

⁶⁴¹ 348/ 1b şu^ç belerin: şu^ç lelerin

⁶⁴² Tarlan, a.g.e., s. 224.

⁶⁴³ 349/ 1b şadef: necef

⁶⁴⁴ *Men arefe nefsehü kelle lisânühü*: Kendini bilen dilini tutar (Yılmaz, a.g.e., s. 492).

-350.⁶⁴⁵[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁴⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şabānuñ ĥātırı kūyunda yārūñ pür-ğubār ancağ
Benüm dağı o dağı bir perişān-rūzgār ancağ
- 2 İletdüm tuĥfe-i cān-ı ĥakīrüm yāre ‘ arz itdüm
Gülüp nāz ile ol gül-ruĥ didi bu yādgar [ancağ]
- 3 Elümde al tūḫīveş meyi gördi didi şūfī
Be bu kendü ayağıyle ile girmiş şikār ancağ
- [186b]
- 4 Kāmer bir penbe-i dāğum durur çarĥ üzre encüm hem
Derūn-ı āteşinümden çıkar birkaç şerār ancağ
- 5 Şeb-i ‘ıyd eyledi gerdün hilālūñ cāmını gerdān
Ĥayālî dağı içmez zāhid-i perĥizkār ancağ

-351.⁶⁴⁷

[Ġazel-i Ĥayālî]

-- / -- / .--- / --

- 1 Toldıysa sākīyā mey-i gül-reng ile kabağ
Seyr idelüm diyār-ı neşātı ayak ayak
- 2 Ferhād Bī-sütünda ne eksüklik itdi kim
Her lāle dağı qanını içer çanağ çanağ
- 3 Bülbül bahār dersini eyler edā velī
Faşl-ı ĥazāndan oğumamış dağı bir varağ
- 4 Pāk itdün ise qalbūñi jeng-i ‘ alāqadan
Āyīne gibi var o nigāruñ yüzine bağ
- 5 Çekdi Ĥayālî sīnede her dāğa bir elif
Kaṭ‘ eyledi menāzil-i ‘ aşkı kōnağ kōnağ

⁶⁴⁵ Tarlan, a.g.e., s. 231.

⁶⁴⁶ 350/ 1b dağı: gibi

3b girmiş: gelmiş

⁶⁴⁷ Tarlan, a.g.e., s. 231.

-352-⁶⁴⁸

[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁴⁹

..-- / .-.- / ..-

- 1 Alalî āhumî benüm o melek
Kāğıd uçurmasına döndi felek
- 2 Ol düri baħr der-kenār itmiş
Var iken aramızda ĥaħk-ı nemek
- 3 Ey kaža açdı perdeñi Manşür
Bir daħı itmesün hele bunı çek
- 4 Derd-i hicrāndan ağlasam baħre
Yedi deryāyı ĥan görürdi semek
- 5 Nev-^ç arūs-ı cihāna egmedi baş
Gel getir bir Ĥayāliden erkek

-353-⁶⁵⁰

[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁵¹

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Kāse kāse nice zehrin içelüm gerdünüñ
Bize tiryākini şun sākî mey-i gül-günüñ
- 2 Leylinüñ yoluna ĥāk olduğı'çün ^ç izzet ider
Götürür başda ġubārını şabā Mecnünüñ
- 3 Müdde^ç iler gözümüñ yaşına ĥā'il olmaz
Ĥār u ĥaslar yolını bağlayımaz Ceyhünüñ
- 4 Sîm-i eşküm neme yarar nazār itmez aña yār
Yire geçsün n'ideyin genci imiş Ĥārünüñ

[187a]

- 5 İltifâtını Ĥayālî kuluñuñ eyle ziyād
Aña çekdürme şehā ta' nımı her bir dünüñ

⁶⁴⁸ Tarlan, a.g.e., s. 247.

⁶⁴⁹ 352/ 3b hele bunı: bunı hele

⁶⁵⁰ Tarlan, a.g.e., s. 247.

⁶⁵¹ 353/ 2a ider: idüp

-354.⁶⁵²

[Ġazel-i Ĥayālî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gerek mîr-i vilâyet ol gerek dünyâya sultân ol
Sa‘ âdet bulmağ isterseñ muĥibb-i derdmendân ol
- 2 Tecemmül ‘ arz ider eller saña anlar dil ü cānı
Ĥudâdan şefkat isterseñ raĥîm-i kavm-ı zindân [ol]
- 3 Saña tîşe çeken bed-kîşe ma‘ den gibi zerler vir
Gönül zaĥm urana cevherler işâr idici kân ol
- 4 Bir ednâ zerre dāmānuñ kıomaz elden benüm şāhum
Gerek sen āsmān-ı çārüme ĥurşîd-i raĥşān ol
- 5 Ĥaṭuñ geldükçe ra‘ nâlık libāsın geymek isterseñ
Ĥayālî gibi ĥüsn-i ĥulğ ile maĥbüb-ı devrân ol

-355.⁶⁵³

[Ġazel-i Ĥayālî]

-- / -- / .--- / --

- 1 ‘ Aşğ ehlinüñ vücūdı yoğ evvel seri degül
Almağ fenâ menâzilini serserî degül
- 2 Mey-ĥāne içre eyleme dünyâ kelāmını
Bu āstāne anı götürmez yiri degül
- 3 Vā‘ iz şarāb-ı ‘ aşğıñı meclisde añıcağ
Kürsîyi yığdı depdi hemân minberi degül
- 4 Bir dem içinde deldi biñ elmās-ı eşkümi
Müjgānlaruma kim dir ola cevherî degül
- 5 Olmaz Ĥayālî müşterî gerdün-ı atılsa
Tamğası māĥ olursa Peren Ülkeri degül

⁶⁵² Tarlan, a.g.e., s. 259.

⁶⁵³ Tarlan, a.g.e., s. 261.

-356-⁶⁵⁴[Ġazel-i Ĥayālī]⁶⁵⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Nesīmāsā çeküp el bāğ-ı ‘ālemden güzār itdüm
Geçüp bŷy-ı gülinden ĥār-ı hicrān iĥtiyār itdüm
- 2 Binā-yı ‘aşka gördüm kim ĥalel gelmiş geçüp serden
Gedüinde qodum bir taşu muĥkem üstüvār itdüm
- 3 N’idermiş ‘aşk eri nām u nişānı diyü Ferĥāduñ
Hezārın Bī-sütün tağında gördüm seng-sār itdüm
- 4 Bitüp bir gül ‘alāmet olmağ için reng ü bŷyuñdan
Bu sevdālarla cismüm rāh-ı ġamda ĥāk-sār itdüm
- 5 Ĥayālī göñlümi gördüm ĥarābāt ehli bir mey-keş
Vücüdum ĥalvetinde zāhidi perĥīzkār itdüm

[187b]

-357-⁶⁵⁶[Ġazel-i Ĥayālī]⁶⁵⁷

-- / --. / .-- / --

- 1 Ey dil ĥabāb-ı sāğar imiş bārgāh-ı Cem
Āvāreler hevāsına tābrı‘ sipāh-ı Cem
- 2 Meyden ĥabāb seyr iden gördi bir nazar
Şol āteşin-ğāzabda niceymiş nigāh-ı Cem
- 3 Mest ol qaba imiş ki öñünce ġubārvār
Reftāra gelse raqş ide yüz biñ külāh-ı Cem
- 4 Bu bī-ıñāb ĥaymeler altında ebr olan
Yaşlar döker kıyāmete dek dūd-ı āh-ı Cem
- 5 Mihre Ĥayālī nūr virür cām-ı ‘işretüm
Her mey-gede olalı baña ĥāñkāh-ı Cem

⁶⁵⁴ Tarlan, a.g.e., s. 270.

⁶⁵⁵ 356/ 3b Hezārın: Mezārın / gördüm: buldum
4a olmağ: bulmağ

⁶⁵⁶ Tarlan, a.g.e., s. 285.

⁶⁵⁷ 357/ 2a Meyden: Meyde / seyr: seyrin
3a qaba: gedā
4a olan: olup

-358-⁶⁵⁸[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁵⁹

.-. / .-. / .-. / .-

- 1 Ķosam çemende neşât-ı bahârî n'eyleyeyin
Seherde içmez isem ya ĥumârî n'eyleyeyin
- 2 Eger ki itmez isem zâhidâ ayak seyrin
Taraf taraf açılan lâlezârî n'eyleyeyin
- 3 Gözüm yaşıyla ĥarâbât içinde dem süreyin
Bir iki gün bu ĥuru i' tibârî n'eyleyeyin
- 4 Ķadeĥde seyr-i ĥabâb eylemek elümde iken
Muĥîṭ içinde dür-i şâhvârî n'eyleyeyin
- 5 Ĥayâlî vâ' iže bak baña vâ' iz uydı velî
Şu bir mürâyî-i dîn yâdgârî n'eyleyeyin

-359-⁶⁶⁰[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁶¹

.-. / .-. / .-. / .-

- 1 'Âşıkum Mecnûn-şıfat derd ü belâ gird ideyin
Dil-berüm şürîdedür ben 'âşık-ı şürîdeyin
- 2 Kürsî-i va' zuñda ca' lî ağlamakla zâhidâ
Aldayımazsın beni ben gürk-i bārân-dideyin
- 3 Bî-sütündan seng-diller miĥneti sengin iken
Ķuvvet-i bāzūma taĥsîn eyle kim verzideyin
- 4 Her biri derdüm görüp 'aşkuñda ĥan ağlar baña
Tāze tāze dāğdan başdan ayağa dideyin
- 5 Ey Ĥayālî dergehinde pādşâh-ı 'âlemüñ
Nice yıllar geçdi kim vâbeste bir ümmideyin

⁶⁵⁸ Tarlan, a.g.e., s. 315.

⁶⁵⁹ 358/ 4a Ķadeĥde: Ayağda

⁶⁶⁰ Tarlan, a.g.e., s. 319.

⁶⁶¹ 359/ 1a derd ü: deşt-i
5a pādşâh: şehryâr

-360.⁶⁶²

[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁶³

-- / --. / .-- / --

- 1 Yüz buldı ise ġonce iñende açılmasun
Öykünmiş ağzuña bu haberler yayılmasun
- [188a]
- 2 Virmez selâm kendüyi yüksekde ġor geçer
Ol serv-ġâmeti nice ser-keş dinilmesün
- 3 Şirâze itdi ġüsninüñ evrâġına ġatın
Âhum yelinden ol perî didi daġılmasun
- 4 Nem var ise nazarda durur naġd-i ġalb ile
Eşküñ yoluña nice dökilüp saçılmasun
- 5 Bezme Ĥayālî şu^c le-i âhum yiter çerâġ
Bir yaña şem^c -i cem^c de yanup yaġılmasun

-361.⁶⁶⁴

[Ġazel-i Ĥayālî]

-- / --. / .-- / --

- 1 Ġam acısını lezzet-i dünyâya virmez
Künc-i belâyı kişver-i Dârâyâ virmez
- 2 Ĥün-âbe-i cigerle geçen rûzgârımı
Bezme-i şafâda sâġar-ı şahbâyâ virmez
- 3 Yirler yüzinde na^c lçe vü kebkebün izin
Göklerde mâh-ı nevle Şüreyyâyâ virmez
- 4 Dil kişverinde beglik ider rind-i ^c âlemüm
Ĥabl u ^c alemle başımı ġavġâyâ virmez
- 5 Ben ol Ĥayālîyem ki bugün yâr [ü giryemi]
Ĥür-i behişt [ü] şâdi-i ferdâyâ virmez

⁶⁶² Tarlan, a.g.e., s. 319.

⁶⁶³ 360/ 1b yayılmasun: yazılmasun

⁶⁶⁴ Tarlan, a.g.e., s. 327.

-362.⁶⁶⁵[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁶⁶

..-- / .-.- / ..-

- 1 Ĥaṭ degül dūd-ı āh imişsin sen
Ne belā-yı siyāh imişsin sen
- 2 Beñ degül dāğ-ı cān-ı ehl-i nazār
Yüz degül reşk-i māh imişsin sen
- 3 Ey gönül saña şığdı kevn ü mekān
Ne ulu bārgāh imişsin sen
- 4 Ey gedā kisvetinde beglik iden
Ġam yime pādşāh imişsin sen
- 5 Senden irmez Ĥayālî ġayra ġubār
Ne ‘aceb ĥāk-rāh imişsin sen

-363.⁶⁶⁷

[Ġazel-i Ĥayālî]

--. / -.- / --. / -.-

- 1 Ağyār āh idermiş ol gül-^c izāra karşı
Olur şavuk hevālar evvel bahāra karşı
- 2 Şāh-ı melāmetüm kim her āh-ı āteşinden
Çekdüm kılıç sipāh-ı nāmūs u ‘āra karşı
- [188b]
- 3 Bu beyt-i rüh-baḥşı vird-i zebān idinmiş
Manşūr gitdüğinde şevk ile dāra karşı
- 4 İdüp muḥîṭ-i a^c zam emvācın āşkāre
Tenler sefīnesini urur kenāra karşı
- 5 Irmağlar Ĥayālî taşlar alup döğindi
Seyl-āb-ı eşk-i çeşmüm aḡduḡda yāre karşı

⁶⁶⁵ Tarlan, a.g.e., s. 317.

⁶⁶⁶ 362/ 5a irmez: esmez

5b ĥāk-rāh: bārigāh

⁶⁶⁷ Tarlan, a.g.e., s. 339.

-364.⁶⁶⁸

[Ġazel-i Ĥayālî]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Sipîhr reşk ideli ‘ ays-ı ber-devāmuza
Ĥased göziyle baķar āftāb cāmumuza
- 2 Bir ulu ķapudan itdük cihānı hıķe ķabūl
‘ Aceb muķāsebeler virdük iltizāmumuza
- 3 Şikār-bāz-ı cihānuz ki yok ĥalāşa mecāl
Düşerse baķr-i muķitūñ nehengi dāmumuza
- 4 Ol āftāb-ı sipîhr-i sa‘ ādetüz ki bizüm
Gelür her ay hilāl-i felek selāmumuza
- 5 Yıķar yaķar iki dünyāyi bir sipāhuz biz
Ĥayālî ķaşd idemez kimse inhizāmumuza

-365.⁶⁶⁹

[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁷⁰

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Tāĝlarca ideyin minneti Ferhāda yine
Vireyüm tıfl-ı dili şan‘ ate üstāda yine
- 2 Vaķşet-ābād-ı ĝama añdırayın Mecnūnu
Getirüp āh ile vādileri feryāda yine
- 3 Rehne geldi der-i mey-ķāneye alınmadı ĥayf
Bir ķadeķ bādeye yüz ĥırķa vü seccāde yine
- 4 Gird-i bāda ne durur ĥāl didüm döndi didi
Beni ĥāk itmiş iken virdi felek bāde yine
- 5 Ĥarem-i vaķdete ergürdi Ĥayālî yolını
Zāhid-i şehr daķı lā ile illāda yine

⁶⁶⁸ Tarlan, a.g.e., s. 376.

⁶⁶⁹ Tarlan, a.g.e., s. 336.

⁶⁷⁰ 365/ 4a ne durur: be nedür / Mürettip bu kelimeyi “*be nedür*” şeklinde yazmış, sonra üzerini çizip “*ne durur*” yazmıştır.

-366-⁶⁷¹[Ġazel-i Ĥayālî]⁶⁷²

..-- / ...- / ..-- / ...-

- 1 Derd-i ser-leşker ile bekledi Mecnûn vādî
 ‘Aşķ derbendine şaldı ķaravol Ferhādî
- 2 İntizār ile biri cānını teslim itdi
 Biri Şîrîn gam ile kūhdan aldı dādı
- 3 Göñlümi yıķmaĝa ol seng-dil almış ele taş
 Lîk ma‘ mūr ideyin dir bu ĥarāb-ābādî

[189a]

- 4 Tayanup ĥüsnüñe cevri itme Ĥayālîye [ki] çün
 Bir ķıl üstinde durur ĥübluĝuñ bünyādî

-367-⁶⁷³

[Ġazel-i Ĥayālî]

..-- / ...- / ..--

- 1 Eylemiş ĥatt la‘ l-i cānānı
 Ehl-i şevķe şarāb-ı reyĥānî
- 2 Yüzi mir’ātına baķan gördi
 Cism içinde şüret-i cānı
- 3 Seyr idicek ‘izār-ı yāri felek
 Yirlere çaldı mihr-i raĥşānı
- 4 Boynı baĝlu esîr olup geldi
 Lebi devrinde la‘ l-i rümmānî
- 5 Ruĥ u zülfî Ĥayālînüñ oldı
 Biri dîni birisi îmānı

-368-⁶⁷⁴

[Ġazel-i Ĥayālî]

-... / -... / -... / -...-

- 1 ‘Aşķ bir şem‘-i ilāĥîdür benüm pervānesi
 Şevķ bir zencîrdür göñlüm anuñ dîvānesi

⁶⁷¹ Tarlan, a.g.e., s. 422.

⁶⁷² 366/ 3a lîk: belki

Dîvân’daki 4. beyit mecmûada yoktur.

⁶⁷³ Tarlan, a.g.e., s. 394.

⁶⁷⁴ Tarlan, a.g.e., s. 424.

- 2 Kanda bilsün şāh-ı ‘ aşkuñ dergehi ādābını
Kūh-ken bir tağ eri Mecnūn yaban dīvānesi
- 3 Kelle-i ‘ uşşāk şatılmaz kesādı var қati
İşlemez oldu maḥabbet şehrinūñ ser-ḥānesi
- 4 Murğ-ı dil dāyim hevā-yi ‘ aşq ser-gerdānıdır
Būlbūlūñ gülzārı var būmuñ olur virānesi
- 5 Sāğar-ı Cemde bu beyt-i dil-güşā mersūm imiş
Āteş-i bādeyle germ-ā-germ iken kāşāneşi
- 6 Rind oldur kim götürdi bezm-i keşretten ayağ
Sākī-i devrān elinden ṭolmadan peymānesi
- 7 Şir ü şekker gibi alışdı Ḥayālīnūñ bugün
İltifāt-ı şāh ile bu vaz‘ -ı dervīşānesi

-369-⁶⁷⁵

[Kıt‘ a-yı Ḥayālī]

..- / ..- / ..- / ..-

Altun üsküflü kul oğlı güzeliyken ḥūrşid
Gör ne itdi aña hercā’ ilik ey māh-liqā
Ḥānesin her kişinūñ eyledügi’ çün rüşen
Ḥışm idüp anı ḥişār-ı felege atdı ağa

[189b]

-370-⁶⁷⁶

[Tedsīs-i Gelibolulu Muştafā ‘ Ālī]

..- / ..- / ..-

I

Yine hicrūñ dile mihmān oldu
Yine derdūñle ciger қan oldu
‘ Aql u fikr ile perişān oldu
Zecr ü қahr ise firāvān oldu
Ḥāne-i dil қati virān oldu
Garazuñ cevri ise oran oldu

II

Nice gündür ki cemālūñ göremem
Gezerin tāze nihālūñ göremem
Uyusam düşde cemālūñ göremem

⁶⁷⁵ Tarlan, a.g.e., s. 446.

⁶⁷⁶ Aksoyak, a.g.e., s. 416.

Korkarın rüy-ı vişâlûñ göremem
 Hâne-i dil katı vîrân oldı
 Ğarazuñ cevır ise oran oldı

III

N'ola vaşluñla beni şād itseñ
 Bu yıķık göñlümi ābād itseñ
 Yüri yād ol dimeseñ yād itseñ
 Adum añsañ bir eyü ad itseñ
 Hâne-i dil katı vîrân oldı
 Ğarazuñ cevır ise oran oldı

IV

Görmesem ger seni miñnet çekerin
 Ger görem ğayr ile ğayret çekerin
 Ğāh kullāb-ı melāmet çekerin
 Ğāh ğam ğāh meşakķat çekerin
 Hâne-i dil katı vîrân oldı
 Ğarazuñ cevır ise oran oldı

V

Sendeki şive-i nāz ise yiter
 Bendeki sūz-ı güdāz ise yiter
 Dil-i ' Ālīde niyāz ise yiter
 Hāşılı çok ise az [ise] yiter
 Hâne-i dil katı vîrân oldı
[190a]
 Ğarazuñ cevır ise oran oldı

-371-⁶⁷⁷

[Teds-i Bezmī]

..- / ..- / ..- / ..-

I

Bülbüli ğonce sever gerçi gül-i pür-ĥārı
 Görse pervāne yanar şem' -i kāmerruĥsārı
 Sevdi ĥalkuñ tūtalum her biri bir dil-dārı
 Degme yār için ider mi göñül āh u zārı
 Kişinüñ sencileyin olsa olıcaķ yārı
 Dil eger bār keşed bār-ı nigārī bārī

II

Mısr-ı ' ibretde Züleyhā kim odur ĥüsn ile māh
 Mihr anuñ kıldı meger şabrı esāsını tebāh
 ' Aşķ ile rüz u şeb olduķda işi āh ile vāh
 Yūsufa virdi bu beyti kaçan itdükde nigāh

⁶⁷⁷ Kaplan vd, a.g.e., s. 211.

Kişinüñ sencileyin olsa olıcağ yāri
Dil eger bār keşed bār-ı nigārī bārī

III

Hüsrevā Kūh-ken olmağ dileyüp bī-feryād
Murğ-ı cānın kafes-i sineden itdi āzād
Ser virüp bir zen için hayf aña gitdi nā-şād
Cān-ı Şirīne fedā yoğ yire itdi Ferhād
Kişinüñ sencileyin olsa olıcağ yāri
Dil eger bār keşed bār-ı nigārī bārī

IV

Mübtelāsı olup evvelden o yār-i cānuñ
‘Āşık-ı zārı idi cān u gönülünden anuñ
Fikr-i zülf ile giriftārı olup sevdānuñ
Çays Mecnūn geçüp n’eyler idi Leylānuñ
Kişinüñ sencileyin olsa olıcağ yāri
Dil eger bār keşed bār-ı nigārī bārī

V

Dil-i Bezmī gibi bir bende olup şāha gedā
Çeşm-i Vāmıqda yir itmişdi ğidā-yı ‘Azrā
Müşteri’ken dil ü cān nağdı ile mihr [ü] vefā
Varğa [Gül]şāh için ey şeh ne revā ide saña
Kişinüñ sencileyin olsa olıcağ yāri
Dil eger bār keşed bār-ı nigārī bārī

-372-⁶⁷⁸

[Tedsis -i Hālī]

-- / --- / --- / .--

I

Ne yoluña harc eylemege sım u zerüm var
Ne bār-ı ğamuñ çekmege fermān u ferüm var
[190b]

Bīmār-ı ğarībüm şeb-i ğamda seherüm var
Āhir nefesümdür saña gel bir haberüm var
Gel gül öpeyüm gerdenuñi derd-i serüm var
Bir boynı uzağ yola giderüm seferüm var

II

Çün kıbledür ey dōst senüñ Ka‘be cemālūñ
Beñzer Hacerü’l-esvede boynuñdaki hālūñ
Men‘ eyleme aşhāb-ı şafādan ruğ-ı ālūñ

⁶⁷⁸ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır. Mecumada başlıksızdır ve son bendde “Hālī” kelimesi mavi mürekkeple işaretlenmiştir. Mecmûa boyunca mahlaslar mavi mürekkeple işaretlendiği için, Hālī’nin şairin adı olma ihtimali göz önünde tutularak başlıklandırılmıştır .

Şāyed ki naşīb olmaya bir dağı vişālūñ
Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yola gidersem seferüm var

III

Ditrer dil u cān ol şanem-i sīm-ber üzre
Şol müflis ü muhtāc gibi sīm ü zer üzre
Ben nicesi cān virmeyem ol la' l-i ter üzre
Şā'imi olur haste huşūşā sefer üzre
Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yola gidersem seferüm var

IV

Dil vireli sen kıdd-i elif kaşı kemāne
Tır-i ğama ben hāki nişān itdi zamāne
Çün geçdi cefā nīzesi gülden öte cāne
Rıhlet demidür sevdicegüm itme bahāne
Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yola gidersem seferüm var

V

Bir dem ser-i bālīnūme luţf eyle nazār kııl
Ahvāl-i diĝer-gūnuma şefkatle nazār kııl
Hālī kuluña tehniye-i zād-ı sefer kııl
Şun buse-i la' l-i lebüñi nuql-ı şeker kııl
Gel gel öpeyüm gerdenüñi derd-i serüm var
Bir boynı uzaq yola gidersem seferüm var

-373-⁶⁷⁹[Tedsis-i Siyāhi]⁶⁸⁰

.--- / .--- / .--- / .---

I

Cefāya müsteħaķ mıdur saña şāhum olan bende
Neden çaķ böyle ser-keşlik gönül olduĝca cūyende
Dil-i dīvānemi alduñ giriftār eyledüñ bende
Za'if ü nā-tüvān oldum mecālüm kıalmadı tende
Mürüvvet merħamet yoķ mı beni kıılduñ ser-efgende
[191a]

Ne hūnīsın be hey zālīm demürden mi yürek sende

II

Teraħħum şefkat u hılm ü himāyet şartı imānuñ
Dil-i bīmārı zār itmek degüldür yoluñ erkānuñ

⁶⁷⁹ Kaplan vd, a.g.e., s. 96.

⁶⁸⁰ 373/ III 1b hāne-i kalbi kıııarsuñ Ka' beyi ihyā: Ka' beyi şāhum kıııırsañ kıalbümü Bentlerin dizilimi farklıdır.

Nazar kılmak revā mıdur ğazabla çeşm-i mestānuñ
Maḥabbet şādıka cevır ü cefā mı yohsa iḥsānuñ
Mürüvvet merḥamet yoğ mı beni kılduñ ser-efgende
Ne ḥūnīsın be hey zālīm demürden mı yürek sende

III

Ṭavāf-ı sa‘ y-i dil ile kerem kııl luṭf idüp cānā
Yaparsuñ ḥāne-i kıalbi kıııarsuñ Ka‘ beyi iḥyā
Dil-i vīrānı ābād it nazār kııl āna iḥyānā
Esirge iltifāt eyle yiter bu nāz u istiĝnā
Mürüvvet merḥamet yoğ mı beni kılduñ ser-efgende
Ne ḥūnīsın be hey zālīm demürden mı yürek sende

IV

Gözüm hiç uyḥu görmez her gice zār u nizārum ben
Cemālūñ görmege tā şubḥ olunca intizārum ben
Bedenden ayru cān gibi ki sensüz bī-karārum [ben]
Terahḥum kııl perişān oldu ‘ aqlum tarmārum ben
Mürüvvet merḥamet yoğ mı beni kılduñ ser-efgende
Ne ḥūnīsın be hey zālīm demürden mı yürek sende

V

Cefānuñ yoğ mı oranı nazār kıılmaz mısın şāhum
Vefā semtine bir kerre güzer kıılmaz mısın şāhum
Seḥer āh u fiĝānumdan ḥazer kıılmaz mısın şāhum
Siyāhiye vefādan hiç eşer kıılmaz mısın şāhum
Mürüvvet merḥamet yoğ mı beni kılduñ ser-efgende
Ne ḥūnīsın be hey zālīm demürden mı yürek sende

-374.⁶⁸¹

[Tesdīs-i Ğanī-zāde Nādirī]

..- / ..- / ..- / ..-

I

Yā ilāhī baña şādī vü melālet senden
Dile zaḥm-ı elem ü merhem-i rāḥat senden
Cāna düşdi yine bir nār-ı melāmet senden
Dāĝ-ı fırkatle irişdi dile āfet senden
Meded Allāh meded luṭf u ‘ ināyet senden
Bu firāk āteşine döymege ṭākat senden

II

Beni terk eyledi ol tāze cevānum gitdi
N’ola ḥāk olsa ten-i ḥaste ki cānum gitdi

[191b]

O mehi bulmaĝa āfāka fiĝānum gitdi

⁶⁸¹ Külleki, a.g.e., s. 212.

Mededüm qalmanı feryāda tūvānum gitdi
 Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
 Bu firāk āteşine döymege ṭākat senden

III

Nice bir miḥnet-i hicrān ile efġān ideyin
 Nice bir ḥasret ile çāk-ı girībān ideyin
 Nice bir dīde-i ġam-dīdeyi giriyān ideyin
 Nice bir sīne-i bī-kīneyi sūzān ideyin
 Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
 Bu firāk āteşine döymege ṭākat senden

IV

Cāna kār itdi dirīġā elem-i fūrkat-ı yār
 Qalmanı zerre kadar sīnede ārām u qarār
 Dīde pūr-ḥūn u dil āzürde vü ḥāṭır bīmār
 Sīne pūr-āteş ü ṭākat kem ü miḥnet bisyār
 Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
 Bu firāk āteşine döymege ṭākat senden

V

Dil-i bīmārı zebūn itdi meded renc-i firāk
 Oldı her laḥza belā çekmek ile ṭākatı ṭāk
 Dūd-ı āhı olup āteş-fiken-i subu ʿ ṭabaḳ
 Görinen şanma şafaḳ yandı ser-ā-ser āfāk
 Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
 Bu firāk āteşine döymege ṭākat senden

VI

Raḥmetūñ ābını yā Rab dile bārān eyle
 Külḥan-ı sīne-i sūzānı gülistān eyle
 Nādiri ḥasteyi ġarḳ-ı yem-i iḥsān eyle
 Söndürüp āteşini derdine dermān eyle
 Meded Allāh meded luṭf u ʿināyet senden
 Bu firāk āteşine döymege ṭākat senden

-375-⁶⁸²[Tedis-i ʿAzmi-zāde Ḥāletī]⁶⁸³

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Baḳmaduñ bir kerre cānā kābil-i tīmār iken
 Ṭutmaduñ köşk-i bükā kārūm fiġān u zār iken
 Şoñ nefesdür kaçma bārī gözlerüm bīdār iken
 Gel yetiş göster yüzüñ ben ḥasteye hüşyār iken

⁶⁸² B. A. Kaya, a.g.e., s. 244.⁶⁸³ 375/ V Zehr: Niş

VI Sāḳi-i bezm-i fenā: Sāġar-ı bezm-i belā

Çorğarın mest eyleye cām-ı ecel bīmār iken
Göreyin bārī seni bir dağı ‘aqlum var iken
[192a]

II

Dār-ı dünyādan tabībüm intikāl üstindeyin
Kişver-i mülk-i beğāya irtiḥāl üstindeyin
Gün gibi rüşen-dil ol sen ben zevāl üstindeyin
Merḥamet kılmaz mısın cānā ki ḥāl üstindeyin
Çorğarın mest eyleye cām-ı ecel bīmār iken
Göreyin bārī seni bir dağı ‘aqlum var iken

III

‘Ākıbet zīr-i zemīn olsa gerekdür meskenüm
Şarşar-ı bād-ı fenā ber-bād ider āḫir tenüm
Ḥāk ile eñ şoñ tolar cānā bu çeşm-i rüşenüm
‘Arz-ı ḫüsn eylersen it ‘aqlum başumdayken benüm
Çorğarın mest eyleye cām-ı ecel bīmār iken
Göreyin bārī seni bir dağı ‘aqlum var iken

IV

Sūziş-i ‘aşkıyla yanmışken bu cān-ı nā-tüvān
Zehr-i kıtıl şunmağ ister sākī-i devr-i zamān
Döymeyüm ibrāmına cā’iz ki anuñ nā-gehān
Sāğarından nüş idüp āḫir düşem bī-‘aql [u] cān
Çorğarın mest eyleye cām-ı ecel bīmār iken
Göreyin bārī seni bir dağı ‘aqlum var iken

V

Çekse dil cām-ı fenāyı ‘ālem itmez fā’ide
Bir ḫumārı var anuñ cām-ı Cem itmez fā’ide
Kūh-ken cān virse aña mātem itmez fā’ide
Zehr-i ḡam cāna geçince merhem itmez fā’ide
Çorğarın mest eyleye cām-ı ecel bīmār iken
Göreyin bārī seni bir dağı ‘aqlum var iken

VI

Sākī-i bezm-i fenā ister gözüm kan eyleye
Derdi oldur kim beni derdiyle nālān eyleye
Ḥāletiveş bī-dil ü bīmār ü bī-cān eyleye
Cür‘a gibi ‘ākıbet ḫāk ile yeksān eyleye
Çorğarın mest eyleye cām-ı ecel bīmār iken
Göreyin bārī seni bir dağı ‘aqlum var iken

-376-⁶⁸⁴[Tedsîs-i Ğanî-zâde Nâdirî]⁶⁸⁵

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Yine fûrkat-zede-i fûrkat-i dil-dâr oldum
 Yine derd ü ğam-ı hicrân ile bîmâr oldum
 Bûlbûlâsâ kafes-i hicre giriftâr oldum
 Hûr-ı endühla ğâyetde dil-efġâr oldum
 Âh kim bir gül için ğam-zede-i hûr oldum
 [192b]

Ğuşşadan bûlbûl-i şûrîde-şîfat zâr oldum

II

Gül-i ter gibi şolup gitdi dirîġâ dil-dâr
 Hâsretinden beni zâr eyledi mânend-i hezâr
 Kana ġarġ oldu cîger çeşm ise her dem hûn-bâr
 Hûr-hûr-ı ğam-ı hicr itdi meded cânuma kâr
 Âh kim bir gül için ğam-zede-i hûr oldum
 Ğuşşadan bûlbûl-i şûrîde-şîfat zâr oldum

III

Âsmân ol güli hâk içre nihân itdi meded
 Âteş-i hicrini tâb-efken-i cân itdi meded
 Hûr-ı ğam hûn-i dili hâke revân itdi meded
 Gice gündüz işümi âh u fiġân itdi meded
 Âh kim bir gül için ğam-zede-i hûr oldum
 Ğuşşadan bûlbûl-i şûrîde-şîfat zâr oldum

IV

Ķanı ol verd ile pür-nefha olan meclis-i râz
 Ķanı ol bezm-i maġabbetde olan nâz u niyâz
 Cümlesi hûb u hayâl oldu gidüp ol mümtâz
 Hûr-ı derd olsa dil-i zâra ‘aceb mi dem-sâz
 Âh kim bir gül için ğam-zede-i hûr oldum
 Ğuşşadan bûlbûl-i şûrîde-şîfat zâr oldum

V

N’ola bir kerre ġarâm eylesün ey server-dân
 ‘Arz-ı dîdarla ġam gününü itsün şādân
 Gelgil ey şüh ki hicrünüle ġarâb oldu cihân
 Oldı murġ-ı dile hûr-ı elemün âfet-i cân

⁶⁸⁴ Külekçi, a.g.e., s. 214.

⁶⁸⁵ 376/ I fûrkat: miġnet

V N’ola bir kerre ġarâm eylesün ey server-dân: Ħayf kim gitdi ‘adem mülkine ol rûh-ı revân

‘Arz-ı dîdarla ġam gününü itsün şādân: Ķalmadı tende teb-i ġasret ile tâb u tüvân

Āh kim bir gül için ğam-zede-i hār oldum
Ġuşşadan bülbül-i şūrīde-şıfat zār oldum

VI

Nādirī da‘ veti ƙo bī-ħaber ancak dil-dār
Rāħat olsun dir iseñ nāleyi terk it zinhār
Yā Rab ol gül-ruħa vir gülşen-i cennetde ƙarār
Rūz [u] şeb hār-ı ğamın eyle dil-i zāruma yār
Āh kim bir gül için ğam-zede-i hār oldum
Ġuşşadan bülbül-i şūrīde-şıfat zār oldum

-377-⁶⁸⁶

[Tedsīs-i ‘Azmī-zāde Hāletī]⁶⁸⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..-

I

Hālet-i ‘aşƙ ile dūnyālara destān oldum
‘Aƙl u fikrüm yitürüp bī-ser ü sāmān oldum
Eski derdüm yeñilendi yine nālān oldum
Yeñiden şimdi esīr-i ğam-ı cānān oldum

[193a]

Yine bir pādşeh bende-i fermān oldum
‘Ālem-i ‘aşƙa düşüp başuma sultān oldum

II

Niş-i peykān-ı cefā cānuma ƙār itmiş iken
Elem-i fūrƙat-i dil-ber beni zār itmiş iken
Milket-i ‘aşƙı ƙoyup terk-i diyār itmiş iken
‘Āşık olmamağ için ƙavl ü ƙarār itmiş iken
Yine bir pādşeh bende-i fermān oldum
‘Ālem-i ‘aşƙa düşüp başuma sultān oldum

III

Yıl gezer eylemez ol şūh-ı cihān yād beni
Tırmadan itmededür cevri ile nā-şād beni

⁶⁸⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s. 249.

⁶⁸⁷ 377/ I fikrüm: fikri

yenilendi: peklendi

Yeñiden şimdi esīr-i ğam-ı cānān oldum: ‘Ālem-i ‘aşƙa düşüp başuma sultān oldum

III Boynı bağlu ƙuluyum itmesün: Boynı bağlu ƙulam itsün

IV ..::: Ben

..... Zāħir

V ..::: Ġam-ı

..... Tā

VI ..::: Hāletī / egmez: açmaz

Bilmezüm: Bilemem

Kıldı zencîr-i ğam-ı ‘aşkına mu‘tād beni
 Boyını baĝlu kûluyum itmesün āzād beni
 Yine bir pādşeh bende-i fermān oldum
 ‘Ālem-i ‘aşka düşüp başuma sultān oldum

IV

.... ki Mecnūn gibi bir ‘āşık-ı ser-gerdānum
 Milket-i derd ü ğama pādşeh-i devrānum
 egerçi gedā-şüret ü bî-sāmānum
 Rûy-ı ma‘nāda görüñ kim nice ‘ālî-şānum
 Yine bir pādşeh bende-i fermān oldum
 ‘Ālem-i ‘aşka düşüp başuma sultān oldum

V

.... zülfiyle siyeh-baht u perîşān olayın
 Āteş-i ‘aşk-ı cihān-süz ile sūzān olayın
 ölince beni koñ hāk ile yeksān olayın
 Yolların bekleyeyin yolına kurbān olayın
 Yine bir pādşeh bende-i fermān oldum
 ‘Ālem-i ‘aşka düşüp başuma sultān oldum

VI

İtdi dil-hānesini ‘aşkı o yāruñ mesken
 Toldı güyā ki ğam-ı Yūsuf ile beyt-i hazen
 gibi gönül kimseye baş egmez iken
 Bilmezüm n’oldı baña gitdi kararum elden
 Yine bir pādşeh bende-i fermān oldum
 ‘Ālem-i ‘aşka düşüp başuma sultān oldum

-378.⁶⁸⁸[Tedsîs-i Ğanî-zāde Nādirî]⁶⁸⁹

.-. / ... / .-. / ...

I

.... ğam-ı hicrānla dil-efĝarum
 Belā-yı hasret ile künc-i ğamda bīmārum
[193b]

Egerçi ‘aklı koyup ‘aşk-ı yārla zārum
 Velîk daĝdaĝa-i ‘aşkdan da bî-zārum
 Ne ‘aşka hayr ider oldum ne ‘aql ile yārum
 Ne kārî başa iletüm ne bellü bî-kārum

II

Tolandı gitdi dirîĝā o mihr-i raḥşānum
 İrişdi çarḥa şeb-i fūrkatinde efĝānum

⁶⁸⁸ Külekçi, a.g.e., s. 215.

⁶⁸⁹ 378/ I: Meded meded

III ‘aķıbet : nāgehān

‘ Aceb mi ‘ aklı kem eylerse cān-ı hayrānum
Cünūn-ı ‘ aşka zebūn oldu kalbi sūzānum
Ne ‘ aşka hayr ider oldum ne ‘ aql ile yārum
Ne kārı başa iletdüm ne bellü bī-kārum

III

Derūn-ı dilde süveydā tutuşdı nīteki ‘ ūd
‘ Aceb mi şalsa revāķ-ı sipihre dūd-ı kebūd
Zihī elem ki fenā buldı ‘ āķıbet maķşūd
Belā-yı ‘ aşk füzūn oldu ‘ aql ise nā-būd
Ne ‘ aşka hayr ider oldum ne ‘ aql ile yārum
Ne kārı başa iletdüm ne bellü bī-kārum

IV

Olmca cān-ı belā-keş gam-ı firāķa esīr
Helāķın isteyüp oldu hayātdan dil-gīr
Ne çāre var ki idem derd-i ‘ aşka bir tedbīr
Ne ‘ aķılem ki ide pend-i müşfikān te’şīr
Ne ‘ aşka hayr ider oldum ne ‘ aql ile yārum
Ne kārı başa iletdüm ne bellü bī-kārum

V

Egerçi hem-ser-i Mecnūn-ı haste-hāl oldum
Sümūm-ı kahr ile gāyetde bī-mecāl oldum
Ne cān virüp yolına nā’il-i vişāl oldum
Ne başa tīşe urup Kūh-ken mişāl oldum
Ne ‘ aşka hayr ider oldum ne ‘ aql ile yārum
Ne kārı başa iletdüm ne bellü bī-kārum

VI

Ne çāre Nādiriyā serden oldu ‘ aqlum dūr
Dükendi kalmadı aşlā meşā’ irümde şu’ūr
Yıkıldı derdle dil geldi hep kuvāya fütūr
Ne hālet eyler isem tutsun ehl-i dil ma’zūr
Ne ‘ aşka hayr ider oldum ne ‘ aql ile yārum
Ne kārı başa iletdüm ne bellü bī-kārum

[194a]⁶⁹⁰

[194b]

[195a]

[195b]

[196a]

-379-⁶⁹¹[Ġazel-i Fuzûlî]⁶⁹²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yol azarsın şüret-i hayretde ey dil vâkıf ol
Zinhâr ol kûya gitme âh-ı âteş-bârsuz
- 2 Girye-i zâr ile hõş-hâlem ki baır-i ‘aşkda
Eşksüz göz bir şadefdür lü’lü’-i şehvârsuz
- 3 Câna âzâr-ı hadengüñ hõş gelür ey kaşı yây
Bir sifâriş kıl ki bizden olmasun âzârsuz
- 4 Zühdden geçmez Fuzûlî eylemez terk-i riyâ
Pend çok virdüm işitmez ‘ârsuzdur ‘ârsuz

-380-⁶⁹³[Ġazel-i Fuzûlî]⁶⁹⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Tarîk-ı fakr tutsam tab‘-ı tâbi‘ nefse râm olmaz
Ġinâ kılsam taleb esbâb-ı cem‘ iyyet tamâm olmaz
- 2 Dehânuñdan eşer görmen miyânuñdan nişân veh kim
Meni nâ-kâma ‘ömrümden müyesser hiç kâm olmaz
- 3 Muķim-i kûy-ı derd eyler meni âh-ı ciger-süzum
Bu âheng-i melâl-efzâya bundan yeg maķâm olmaz
- 4 Mürîd-i sâķiyem kim luţfi ehl-i zevķa-dâyimdür
Ne hâşıl ehl-i zühdüñ şefķatinden kim müdâm olmaz
- 5 Didüm cevır itme ‘uşşâķa didi ol hûblar şâhı

⁶⁹⁰ Mecmûada 194 ve 195 numaralı varaklar eksiktir.

⁶⁹¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 64.

⁶⁹² 379/ 1a şüret: zulmet

1b gitme: varma

Bu şiir *Divân*'da 7 beyittir. Şiirin ilk üç beyti, eksik varaklara denk gelmektedir.

⁶⁹³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 65.

⁶⁹⁴ 380/ 5a cevır itme ‘uşşâķa: ‘uşşâķa cevır itme

Siyâset olmayınca ‘aşk mülkinde nizâm olmaz

- 6 Lebünden kaçre kaçre kan içer gönlüm kerâhetsüz
Şekerden olıcağ mey kaçresi güyâ harâm olmaz
- 7 Fuzûlîni melâmet eyleyen bî-derd bilmez mi
Ki bâzâr-ı cünûn rüsvâlarında neng ü nâm olmaz

-381.⁶⁹⁵

[Ġazel-i Fuzûlî]⁶⁹⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Nîce yıllardur ser-i kûy-ı melâmet beklerüz
Leşker-i sultân-ı ‘irfânuz vilâyet beklerüz
- 2 Sâkin-i ħâk-i der-i mey-ħâneyüz şâm u seħer
İrtifâ‘-i şân için bâb-ı sa‘ âdet beklerüz
- 3 Cîfe-i dünyâ degül kerkes gibi ma‘lûbumuz
Bir bölük ‘anħalaruz Ķâf-ı kanâ‘ at beklerüz
- 4 Ĥâb görmez çeşmümüz endîşe-i aġyârdan
Pâs-bânuz genc-i esrâr-ı maħabbet beklerüz
- 5 Şûret-i dîvâr idüpdür ħayret-i ‘aşkuñ bizi
Ġayr seyr-i bâġ ider biz künc-i miħnet beklerüz
- 6 Kâr-vân-ı râh-i tecrîdüz ħaţar ħavfın çeküp
Ġâħ Mecnûn ġâħ ben devr içre nevbet beklerüz
- [196b]
- 7 Şanmañuz kim giceler bî-hüdedür feryâdumuz
Mülk-i ‘aşk içre ħişâr-ı istiħâmet beklerüz
- 8 Yatdılar Ferhâd u Mecnûn mest-i câm-ı ‘aşk olup
Ey Fuzûlî biz olar yatduġça şoħbet beklerüz

⁶⁹⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 67.

⁶⁹⁶ 381/ 2b şâñ: ħadr

7a feryâdumuz: efġânumuz

-382.⁶⁹⁷[Ġazel-i Fuzŭlî]⁶⁹⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Teşne-i cām-ı vişālūñ āb-ı hayvān istemez
Mā'ıl-i mŭlk-i haṭuñ taḥt-ı Süleymān istemez
- 2 Zŭlmet-i zŭlfūñ giriftārı dem urmaz dŭrdan
Ġālib-i şem' -i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşān istemez
- 3 Eylemez meyl-i behişt ūftāde-i ḥāk-i derūñ
Sākin-i künc-i ğamuñ seyr-i gülistān istemez
- 4 Cevrden āh itme ey 'āşık ki 'ayn-ı luṭfdur
Dōst esbāb-ı kemāl-i ḥŭsne noḳşān istemez
- 5 'Aşıkdan vehm itmesün 'āşık yıkar göñlüm diyü
Hiç sultānum diyen mŭlkini vīrān istemez
- 6 'Āşık iseñ rind-i rŭsvālıḳdan ikrāh itme kim
'Aşık sırrın iḳtizā-yi devr pinhān istemez
- 7 Ey Fuzŭlî muttaşıl devrān muḥālifdür baña
Ġālibā erbāb-ı isti' dādı devrān istemez

-383.⁶⁹⁹[Ġazel-i Fuzŭlî]⁷⁰⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Fiġān kim baġrumuñ ol lāle-ruḥ ḳan olduġın bilmez
Ciger pergālesinde dāġ-ı pinhān olduġın bilmez
- 2 Ḥābībüm göñlümi cem' eylemez ruḥsār devrinde
Meger zŭlfi gibi ḥālin perīşān olduġın bilmez
- 3 Ḳılur taşvīr idüp bir luṭf her dem göñlüm almaḳda
Vefā resmin şanur düşvār āsān olduġın bilmez

⁶⁹⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 68.⁶⁹⁸ 382/ 1b mŭlk: mŭr / taḥt: mŭlk

2a dŭrdan: nŭrdan

2b Ġālib: Ṭālib

7a baña: saña

⁶⁹⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 70.⁷⁰⁰ 383/ 3a taşvīr: taḳşīr

- 4 Dil-i şad-pāreden bī-dād kesmez ğamze-i mestūñ
Ne ğāfil pādşehdür mülk-i vīrān olduĝın bilmez
- 5 Güzeller devlet-i vaşlın bulup maĝrūr olan ‘ aşık
Neşāţ-ı vaşldan endūh-ı hicrān olduĝın bilmez
- 6 Şanur zāhid özin hāli hayālūñden ğalaţdur bū
Bu hayrān olduĝındandır ki hayrān olduĝın bilmez
- 7 Fuzūli hasteye düşmen söziyle dōst cevri eyler
Zihī sāde mu‘ arız kavli būhtān olduĝın bilmez

[197a]

-384-⁷⁰¹[Ġazel-i Fuzūli]⁷⁰²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Buldı kūyuñda devā derd-i dil-i bīmārumuz
Sen aĝasın biz kıluz kūyuñdadur tīmārumuz
- 2 Zāhidā gör sīne-çāki şu‘ lesin bizden şaķın
Bir ocaĝuz biz ki sūzandur der ü dīvārumuz
- 3 N’ola ger öldiyse bākī Kūh-ken ben bākīyem
‘ Aşka bizdendür beķā yoķdur yoķ olmaz varumuz
- 4 Gülşen-i ğam nahliyüz perverde āb-ı dīdeden
Dāĝlar berķ-ı āh-ı āteş-bārumuzdur bārumuz
- 5 Ehl-i terkūñ kılıyuz oldur bize cāndan ‘ azīz
Yūsuf ise ğod-fürüş anuñla yoķ bāzārumuz
- 6 Eşķümüz gird-ābı ‘ āli ‘ ömrümüz bünyādı pest
Gör ne alçaķ dirlik ile çizginür pergārumuz
- 7 Ey Fuzūli cevri ü yār ü ta‘ ne-i aĝyārdan
Vār yüz biñ ğam bu hem bir ğam ki yoķ ğam-ĥārumuz

⁷⁰¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 64.⁷⁰² 384/ 2a bizden: benden
3a bākī: fānī
3b olmaz: olmaķ

-385-⁷⁰³[Ġazel-i Fuzûlî]⁷⁰⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Ālem oldı şād senden ben esîr-i ğam henüz
 ‘Ālem itdi terk-i ğam bende ğam-ı ‘ālem henüz
- 2 Cān bağışlardı lebüñ izhār-ı güftār eyleyüp
 Urmadın ‘İsā gibi cān-bağışlıqdan dem henüz
- 3 Secdegāh itmişdi ‘aşk ehli kaşuñ mihrābını
 Kılmadın hayl-i melā’ik secde-i Ādem henüz
- 4 Cāna derdüñle şehe peykān revān itmişdi hüküm
 Cism ile cān irtibātı olmadın muhkem henüz
- 5 Eşk taraf eyler felekden kām hāşıl kılmağa
 Bu güher qadrini bilmez dīde-i pür-nem henüz
- 6 Perde-i çeşmüm maqām itmişdi bir Tersā-beçe
 Olmadın mehd-i Mesīhā dāmen-i Meryem henüz
- 7 Ey Fuzûlî eyledi her derde dermān ol tabīb
 Bir benüm zaḥmumdur ancaḳ bulmadı merhem henüz

-386-⁷⁰⁵[Ġazel-i Fuzûlî]⁷⁰⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey gönül
 Kaşd-i cān itdüñ beqā-yi ‘ömrden ümīdi kes

⁷⁰³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 65.

⁷⁰⁴ 385/ 2b gibi: lebi

4a derdüñle şehe peykān: derdüñ cisme peykānuñ

5a taraf: şarf

7b bulmadı: bulmayan

⁷⁰⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 71.

⁷⁰⁶ 386/ 1a: ol ḥancer-i müjgāna eylersen heves

2a: ğurbet ‘azmine ey sār-ban maḥmil şaḥın

2b: Kim bu yolda bīm-i ğurbetdendür efgān-ı ceres

3a: zārından senī feryādum āgāh eyledi

3b: Şükrü li‘llāh oldu feryādum banā feryād-res

4a bes ki sancıldı: sancılıb her yan

4b oldı: olmış

Mecmûadaki 6. ve 7. beyitler Dīvân’da, Dīvân’daki 5. ve 7. beyitler mecmûada yoktur.

2 Çekme
....

3 Hâl-i
....

[197b]

4 Birbirine bes ki sancıldı tenümde oğlaruñ
Murğ-ı rûhum kaydınâ oldı müretteb bir kafes

5 Ta‘ne-i ehl-i melâmetden ne noqşân ‘aşıkâ
Berğ-ı lâmi‘ def in eyler [mi] hücüm-i hâr u has

6 Hâli itdüm dil hevâ-yı ihtilâf-ı halkdan
Bezm-i gamda ney gibi hem-dem baña feryâd-res

7 Ey Fuzûlî ger saña cem‘ iyyet-i dildür murâd
Bağla bir dil-dâra gönlüñ gayrden ümmîdi kes

-387-⁷⁰⁷

[Ġazel-i Fuzûlî]⁷⁰⁸

..-.- /.-.- / ..-.- / .--

1 Büt-i nev-resim nemâza şeb ü rûz râğıb olmış
Bu ne dîndür Allâh Allâh büte secde vâcib olmış

2 Eşer-i kabûl-i tâ‘at aña virmiş eyle hâlet
Ki kulüb-i ehl-i hâle harekâtı câzib olmış

3 Ferahum görüp cefâsın hasenâta dâhil itmiş
Ne melekdür ol perî kim ‘ameline kâtib olmış

4 Ne ‘aceb ger olsa gamdan dünüm ü günüm ber-â-ber
Nazarumdan ol yüzi gül nice gün ki gâ‘ib [oldı]

5 Ġam-i hicrdür ki artar eşer ile ‘aşk zevki
Ġalağ eylemiş Fuzûlî ki vişâle tâlib olmış

⁷⁰⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 74.

⁷⁰⁸ 387/ 3a itmiş: eyler

3b melekdür ol perî kim: melek kim ol perînin

-388-⁷⁰⁹[Ġazel-i Fuzŭlî]⁷¹⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hābāb-ı eşk-i hŭn'in cismŭmi ilden nihān itmiş
Ġam-ı 'aşkuñ meni rŭsvāyī bī-nām ũ nişān itmiş
- 2 Götürmiş hākden tuġyān-i eşkŭm hār u hāşāki
Başum ũzre melāmet kuşları'çün āşyān [itmiş]
- 3 Bŭkŭp miñnet yŭkinden qaddŭmi çıkmış tenŭnden cān
Ṭavāf-ı kŭyuñ itmek qaşdine ṭayy-i mekān itmiş
- 4 Senŭñle itdüġi'çün da'vi-i taqđim-i hŭsn içre
Felek taqđir idŭp Leylīni rŭsvā-yi cihān itmiş
- 5 Meger terkīb-i 'Īsā gerd-i hāk-i dergehŭñdendür
Ki ṭurmuş hākden qadr ile 'azm-i āsmān itmiş
- 6 peykanlaruñdur tende yā cān bāġıma 'aşkuñ
Belā ser-çeşmesinden
- 7 Fuzŭliden
....

[198a]

-389-⁷¹¹[Ġazel-i Fuzŭlî]⁷¹²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cismŭmi yandurma luṭf it it yaşuma ey baġrı taş
İhtiyāṭ it yanmasun nā-geh qurı yanında yaş
- 2 Hōş geçer nezzāre-i hŭsnŭñle 'ömrŭm var ũmīd
Kim ide maqbŭl-i dergāhuñ seni hŭsn-i ma'āş

⁷⁰⁹ Gölpinarlı, a.g.e., s. 76.

⁷¹⁰ 388/ 6a: Gezen

6b: her taraf şular revān itmiş

7a: mizācın münharif gördüm bugün yāruñ

7b: Meger fırsat bulub bir şemme hāl-i dil beyān itmiş

⁷¹¹ Gölpinarlı, a.g.e., s. 77.

⁷¹² 389/ 1a luṭf it: raḥm it

3a kŭyuñdan: kŭyuñda

4a ihtiyāṭ: ihtiyāc

4b olasın: urursun

7b virŭlsŭn: urulsun

- 3 Tıvıf-i kũyũñdan ayağdan başa ırmış bir meded
N'ola ger řaddũm bũkũp her dem ayağum olsa baş
- 4 Fitne yayın şurmağa ateş mi olmiş iřtiyāt
Kim olasın 'aleme ateş şatup peyveste şaş
- 5 Ey řabāb-ı eşk nā-yāb it ten-i 'uryānumı
Kim [bu] rũsvā perdemi řāk itdi sırrum şıldı fāř
- 6 Pāre pāre gōñlũmũñ sũz-i derdũne tābı yok
Göz yolından çatre çatre şan olup řıķıřaydı kāř
- 7 Ey Fuzũlĩ ğarķ-ı hũ[n]-āb itdi göz merdũmlerin
Göreym kullāb-ı mũjġāna virũlsũn şanlı yaş

-390-⁷¹³

[Ġazel-i Fuzũlĩ]⁷¹⁴

.-.- / ... / .-. / ...

- 1 Zihĩ cevāhir-i iřsān-ı 'āma ma' den-i hāř
Dũr-i řefā' at iřũn başr-i raşmete ğavvāř
- 2 Yetũp huřũruña mi' rāř-ı vaķti kılmişlar
Ķamer huřũl-i mũ 'eşşer Sũheyl kesb-i huavāř
- 3 Felek hem ol gice bulmiş řafā ki řũfi-tek
Ķarār şutmayup olmiş bu bezmde raķķāř
- 4 Reh-i mũtābe' atũñdũr řarĩķ-i fevz ũ necāt
Hevā-yı merřametũñdũr ũmĩd-i huayr ũ halāř
- 5 Tefāhur eyle Fuzũlĩ ki andan ũzge degũl
Saña zamānede naķř-i řařĩfe-i iřlāř

⁷¹³ Gōlpınarlı, a.g.e., s. 78.

⁷¹⁴ 390/ 2a Yetũp: Gelũp / mi' rāř: mi' rāc
2b mũ 'eşşer: me 'aşır

-391-⁷¹⁵[Ġazel-i Fuzūlî]⁷¹⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kıl şabā gön̄lüm perīşān olduġın cānāne ‘arz
Şūret-i hālīn bu vīran mülkūñ it sulţāna ‘arz
- 2 Derhem olmış sūnbūlūñ gūyā ki kılmışdur aña
Mū-be-mū hāl-i dilüm diller uzadup şāne ‘arz
- 3 Tende cānum bir perīnūñdür emānet şaġlarum
Ol zamāndan kim emānet kıldılar insāna ‘arz
- 4 Halk küfr ehline imān ‘arz ider ben dem-be-dem
Küfr-i zūlfūñ eylerüm göğsümdeki imāne ‘arz
- 5 Mün‘ imūñ ‘arz-i tecemmüldür işi faġr ehline
N’ola ger dil kılsa her dem derd-i ‘aşġuñ cāne ‘arz

[198b]

- 6 Şūret-i bī-cān ile cennet dolar büt-hānenūñ
Kılsalar cennetde taşvīrūñ çeküp ġılmāna ‘arz
- 7 Ey Fuzūlī böyle pinhān tıtma eşk-i ālūñi
Eyle her reng ile kim var ol gül-i hāndāna ‘arz

-392-⁷¹⁷[Ġazel-i Fuzūlî]⁷¹⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kılmaġıl muġkem gön̄ül dünyāya ‘aġd-i irtibāt
Sen bir āvāre misāfirsın bu vīran bir rībāt
- 2 Bu çemende ġonceler güller gören ‘ārif degül
Kim şebāt üstinde ġalmaz hiç feyz-i inbisāt

⁷¹⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 79.

⁷¹⁶ 390 / 1b Mülkūñ it: mülkūñūñ

7b her: bu

⁷¹⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 79.

⁷¹⁸ 391/ 1b bu vīran bir: bu bir köhne

2a ġonceler: ġonce-i / degül: bilür

2b şebāt: bisāt

3b neşātındān olur: neşātındā bulur

5a gören: yeten

- 3 Ehl-i ʿirfāndur cihān keyfiyyetin taḥkīk iden
Kim neşātındān olur yüz ğam ğamından yüz neşāt
- 4 ʿAşk devrānı baña tapşurdı Mecnūn nevbetin
Ḥālī olmaz naqş-ı erbāb-ı vefādan bu bisāt
- 5 Her gören meh-rūya şarf itme Fuzūlī ʿömrüñi
Bī-vefālardan ḥazer kıll tut tarīk-i ihtiyāt

-393-⁷¹⁹

[Ġazel-i Fuzūlī]⁷²⁰

--- / --- / --- / ---

- 1 Dürcdür laʿ l-i revān-baḥşuñ dūr-i şehvār lafz
Dürcden dürlər tökersen eylesüñ izhār lafz
- 2 Yetmek olmaz laʿ l-i cān-baḥşuñla ağzuñ sırrına
Vaḥydur güyā bu kim muṭlaq ağız yok var lafz
- 3 Eyle ağzuñ tengdür kim söyleşür sâʿ at saña
Gerçi nāzūkdür virür elbette bir āzār lafz
- 4 Nişe laʿ lüñ geç gelür güftāra güyā kim bilür
Ben kimi ol laʿ lden ayrılmağı düşvār lafz
- 5 Ġonce laʿ lüñle leṭāfetden dem urmuş bilmezüm
Neyler izhār eylegeç ol laʿ l-i gevher-bār lafz
- 6 Ey Fuzūlī isterüm dil-dār ḥālūñ şormaya
Reşkden kim bulmaya vaşl-ı leb-i dil-dār lafz

⁷¹⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 80.

⁷²⁰ 393/ 2a yetmek: bilmek / laʿ l: lafz

3a Eyle ağzuñ: Ağzuñ eyle

4b ol laʿ lden ayrılmağı: ayrılmağı ol laʿ lden

6a ḥālūñ: ḥālüm

6b bulmaya: bulmasın

-394-⁷²¹[Ġazel-i Fuzûlî]⁷²²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Āftāb-i devletüñ tütduqça evc-i irtifā^ç
 Ķatl-i ehl-i ^ç aşka tîĝ-ı ĝamzeñ andandur şu^ç ā^ç
- 2 Deşt tütmağ ^ç âdetin koymışdı Mecnûn ^ç aşkda
 Şöhre-i şehre olmağüñ resmin ben itdüm ihtirā^ç
- 3 Zerğ deryāsında bir hâşâkdür kim çizginür
 Şüfi-i hüşyâr kim devrân tütup eyler semā^ç
- [199a]
- 4 Geçdiğüm dünyā vü ^ç uĝbādan senüñ^ç çün oldı fāş
 Tıoĝnı dirler *küllü sırrın cāvezeli işneyni şā^ç*⁷²³
- 5 Ol büt-i ser-keş gelür şalmış cemālinden niĝāb
 Ey selāmāt el-firāğ ey ehl-i dāmān el-vedā^ç
- 6 Cān u dil bir ^ç ömrdür tîĝüñ^ç çün eylerler cidāl
 Gelmedin tîĝüñ senüñ ortaya ĝağ^ç olmaz nizā^ç
- 7 Ey Fuzûlî āhıret mülkine lāzımdur sefer
 Böyle fāriğ gezme tağvıden müheyyā ĝıl metā^ç

-395-⁷²⁴[Ġazel-i Fuzûlî]⁷²⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yār vaşlın isteyen kesmek gerek cāndan ĝama^ç

⁷²¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 80.

⁷²² 394/ 1a devletüñ: tāl^ç atüñ

1b ĝamzeñ andandur: ĝamzedür andan

3b hüşyâr: şeyyād

5b ehl-i dāmān: ağl u imān

7b fāriğ: ĝāfil

⁷²³ *Küllü sırrın cāvezeli işneyni şā^ç*: İki kişiyi aşan bütün sırlar yayılır (Kenan Akyüz vd., Fuzûlî Türkçe Dîvân, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1958, s. 266).

⁷²⁴ Gölpınarlı, a.g.e., s. 81.

⁷²⁵ 395/ 2a veli: gönül

3b rağşāndan: tābandan

4a vişāl: belā

4b yokdur: çoğtur / ider: iden

6a ^ç aceb: ne ^ç ayb

8a olsañ: iseñ

8b dürdan: dehrden

- Her kişi kim vaşl-ı yār ister kesüñ andan řama^ç
- 2 Ārzü-yı vaşl-ı cānān cāna āfetdür velī
Ya ta^ç alluķ cāndan üz ya vaşl-ı cānāndan [şama^ç]
- 3 Çüñ baña bir zerre yoķ tāb-ı temāřā-yı cemāl
Ben kimem vařl itmek ol ħūrřid-i raĥřāndan [řama^ç]
- 4 ^ç Āřık oldur kim temennā-yı viřāl-i hicr ide
Yoķsa yoķdur mihr ider ol māĥ-ı tābāndan şama^ç
- 5 Rişte-i şül-i emel dām-ı belādur n'eyleyüm
Üzmeķ olmaz [ol] ser-i zülfi-i perišāndan řama^ç
- 6 ^ç Ārızın görmeķ ħayātum tāze eyler veh ^ç aceb
Ger gedā vech-i ma^ç āřın kılsa sultāndan şama^ç
- 7 Muttaşıl ħirmān kılır ħāřıl şama^ç dan ehl-i ħırř
şurfa kim artar aña geldükçe ħirmāndan řama^ç
- 8 İster olsañ ĥasret ü ħirmāna her dem düşmeķ
Kes Fuzūli devrden ümmid devrāndan řama^ç

-396-⁷²⁶

[Ėazel-i Fuzūli]⁷²⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Dil uzadur şem^ç ile ol ^ç ārız-ı ĥandāne şem^ç
Ot çıkār ağzından itmez mi ĥazer kim yane şem^ç
- 2 N'ola Ėayret āteři cānum eritse mūm gibi
Bu ne sözdür kim dimişler ^ç ārız-ı cānāne şem^ç
- 3 ^ç Ārız-i cānān ile baĥř-i kemāl-i ĥüsn ider
Dil ucındandır ki her sā^ç at düşer noķřāne şem^ç
- 4 Kııl řebistānı müşerref kim niřāruñ kıılmağa
Rişteden dürler çeküp cem^ç eylemiş dāmāne şem^ç

⁷²⁶ Gölpinarlı, a.g.e., s. 81.

⁷²⁷ 396/ 1a şem^ç: baĥř

2a gibi: tek

4b dürler: diller

6b gül bülbül: bülbül gül

5 Geh ayağı bağılu geh boynı nedendür bilmezüm
Bir perî ‘aşkında olmışdur meger dīvâne şem‘

[199b]

6 N’ola cānum kâmetüñ isterse göñlüm ‘arızuñ
Resmdür ‘âlemde gül bülbül sever pervâne şem‘

7 Ey Fuzûlî şevkden yaqduñ tenüñ rûz-ı vişâl
N’itdûñ ey gâfil gerekmez mi şeb-i hicrâne şem‘

-397-⁷²⁸

[Ġazel-i Fuzûlî]⁷²⁹

-- / .--- / -- / .---

- 1 Āyîne sever cāndan ruhsāre-i cānānı
Bir gāyete yetmiş kim ayrılrsa çıkar cānı
- 2 Feryād ki ‘aqs oldı ol kim göreyüm dirdüm
Āyîne-i ruhsāruñ levh-i dil-i hayrānı
- 3 Ol çāh-ı zenaḥdāna dirdüm virürüm göñlüm
Göñlümde görür oldum ol çāh-ı zenaḥdānı
- 4 Āzādelerüñ göñli cem‘ itmiş iken gâflet
Depretme şabā bi’llāh ol zülf-i perişānı
- 5 Yāre ğam-ı pinhānum izhār idebilmezdüm
Şādem ki revān oldı burdan cigerüm qanı
- 6 Dirdüm ğam-ı pinhānı fehm itdi il āhumdan
Yüz āh aña fāş oldı derd [ü] ğam-i pinhānı
- 7 Hicrān elemin görgeç düzaḥ elemin bildüm
Kim rûz-i kıyāmetdür yārüñ şeb-i hicrānı
- 8 Cāndan geçeli buldum rāḥat ğam-ı ‘âlemden
Ḥōş ḥikmet ile buldum ol derde bu dermānı

⁷²⁸ Gölpınarlı, a.g.e., s. 157.

⁷²⁹ 397/ 3a virürüm: vireyüm / göñlüm: gördüm

4a göñli: göñlüñ

5b burdan: gözden

6a Dirdüm: Derd ü / pinhānı: pinhānum

6b aña: ki / oldı: itdi

7a elemin: gicesin

- 9 Yā Rab ne sebebdendür kim hiç eṣer kılmaz
Dil-dāra Fuzūlinūñ feryād ile efgānı

-398-⁷³⁰

[Ġazel-i Fuzūlî]⁷³¹

-- / -- / -- / --

- 1 Maḥşer günü görem dirüm ol serv-kāmeti
Ger anda hem görünmeye gel gör kıyāmeti
- 2 Terk-i mey itdūñ ey gönül eyyām-ı gül gelür
Elbette bu işūñ çekilür bir nedāmeti
- 3 Mecnūn ki pādşāh-ı sipāh-i vuḥūş idi
Ben tek musaḥḥar itmedi mülk-i melāmeti
- 4 Zāhid çok itme ṭa' ne mey üftādesine kim
Çokları yıkdı pīr-i muġānuñ kerāmeti
- 5 Ġam zulmetinde bulmaġa derd ü melāmeti
Ĥōşdur Fuzūlî āteş-i āhum 'alāmeti

[200a]

-399-⁷³²

[Ġazel-i Zātî]⁷³³

--- / --- / --- / ---

- 1 Murġ-ı zerrīn-per zümürüd-āşyān lü'lü'-ġidā
Bāl açup uçmaġ diler her şubḥ kūyuñdan yaña
- 2 Şu gibi kan içmede 'aşk olsun ey şeh çeşmūñe
Merḥabāsuz dil-rübālarda selām olsun saña
- 3 Ben ġubārı gördi kūyında o ḥatt-ı 'anberīn
Didi miskīn kañkı yeller esdi geldūñ bu yaña
- 4 Ey dür-i yek-dāne baḥr öykündüġi'çün eşküme
Göm gök itdi yüzini keŧ urmadan bād-ı şabā

⁷³⁰ Gölpınarlı, a.g.e., s. 157.

⁷³¹ 398/ 1b görünmeye: görünmese
5a melāmeti: belā beni

Dīvān'daki 4. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

⁷³² Ali Nihat Tarlan, **Zātî Dīvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon), Gazeller Kısmı: Cilt I**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay., No: 1216, İstanbul, 1967, s. 2.

⁷³³ 399/ 5a kūy-ı yār: rāh-ı kūy

- 5 Tālibūñ dāyim tūrāb-ı kūy-ı yār-ı dil-rübā
Rüyımı altun ider cevher degül mi Zātiyā

-400-⁷³⁴

[Ġazel-i Zātī]

-.-- / -.-- / -.--

- 1 Merhabā ey bŷy-ı zŷlf-i dil-rübā
Ķanķı yeller esdi geldŷñ bu yaña
- 2 Bu gice gel rŷşen eyle bezmŷmŷz
Şevķuñ olursa eger ey meh-liķā
- 3 Yollar ōñmekde selām olsun baña
Merhabāsuzlarda ‘aşķ olsun saña
- 4 ‘Āşıķa dŷşnām iderken nā-gehān
Yāre n’eylersin didŷm didi du‘ā
- 5 Öykŷnelden ħāk-pāy-ı dil-bere
Çıķdı Zātī gözlerŷmden tŷtiyā

-401-⁷³⁵

[Ġazel-i Zātī]⁷³⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ‘Āşıķı’çŷn bī-vŷcŷd itmek olupdur ħŷ saña
Biz ‘adem mŷlkine maĥmil baĥladuķ yā Hŷ saña
- 2 Çŷn gidersin bir ŷolu ić bārī andan ĝit didŷm
Ġŷtŷrŷp ol dem ayaĥı didi kim yā Hŷ saña
- 3 Bend ile aldum dimiştin bŷy-ı zŷlf-i dil-beri
Ey şabā es ‘ŷmrŷñ olduķca ķalursa bu saña
- 4 Yŷregŷñ ey dŷr delinmişt ‘āşıķ-ı bī-çāreveşt
Ĥŷrde gećmiştŷr meger ol diştleri lŷ’lŷ’ saña
- 5 Yaşuña yŷz virme ey Zātī başuñdan aşmasun
Yŷz bulıcaķ ćoķ işt ider ol delŷķanlı saña

⁷³⁴ Tarlan, a.g.e., s. 20.

⁷³⁵ Tarlan, a.g.e., s. 22.

⁷³⁶ 401/ 5b ider: eyler

[200b]

-402-⁷³⁷[Ġazel-i Zātī]⁷³⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Her nişān-ı pāy-ı seg kūyuñda bir güldür baña
İtlerüñ āvāzesi feryād-ı bülbüldür baña
- 2 Meskenüm bāğ-ı cünün bir bülbül-i şūrīdeyem
Dōstlar āvāze-i zencīr ğulğuldur baña
- 3 Manzar-ı kaşr-ı belāya kōnmış iki gözlerüm
Bu sifāl-i serde iki ter karanfüldür baña
- 4 ‘Arş haqqı sensüz altında bu atlas çāderüñ
Atlas-ı zer-beft giysem bir siyeh çuldur baña
- 5 Sāyeveş yanınca sürünmekden oldı ten siyāh
Dimedüñ ey h’āce Zātī bir siyeh kuldur baña

-403-⁷³⁹[Ġazel-i Zātī]⁷⁴⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Her ne dem kim cānumı bir tīrden cānān aña
Cān atar karşı çıkar bir oğ atum yir cān aña
- 2 Şol kadar hışm ile geldi kim oquñ cān kaşdına
Kaldı zaħmum ağızına barmak koyup hayrān aña
- 3 Hücre-i kalbüm n’içün tārık-i ğamda şeb ola
Şem’dür tīrüñ nigārā şu’ ledür peykān aña
- 4 Ger şatarsañ ağırı altuna hāk-pāyuñı
Gözlerüm bi’llāhi eyle keffe-i mīzān aña
- 5 Görinen Zātī hilāl üzre şafağdur şanma kim
Na’l kesmiş ‘aşkına yārun bulaşmış kan aña

⁷³⁷ Tarlan, a.g.e., s. 41.

⁷³⁸ 402/ Dīvān’daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

⁷³⁹ Tarlan, a.g.e., s. 47.

⁷⁴⁰ 403/ 3a Hücre-i kalbüm n’içün tārık-i ğamda şeb ola: Hücre-i kalbüm şeb-i ğamda niçün tārık ola

5a kim: çarğ

Dīvān’daki 4. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

-404-⁷⁴¹[Ġazel-i Zātī]⁷⁴²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ol elif-ķad cevır ider itmez taķammül Kāf aña
Görmedüm anuñ gibi inşāfsuz inşāf aña
- 2 Yā İlāhi bende şabr u yārda inşāf yok
Yā baña şabr u taķammül vir ya ħöd inşāf aña
- 3 Mihr-i ħüsn-i dil-berüñ vaşf olmaya bir zerresi
Ĥaşre dek ħalk-ı cihān olsa eger vaşşāf [aña]
- 4 Tağlarda bir kişi biñ derd ile āh eylese
Anı Ferhādī şanup āheng ider etraf [aña]
- 5 Virmez in Zātī bütün dünyā tolusı cevhere
Dürr-i ‘ aşķ-ı yārumı kim olmış[am] şarrāf aña

-405-⁷⁴³[Ġazel-i Zātī]⁷⁴⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Pā-bürehne ħāke başmışsın ķadem ey āftāb
Yine gökde istedügin yirde bulmışdur türāb
- [201a]
- 2 Derd-i ‘ aşķa derd ile Ferhād dermān istedi
Merg irişdi tişenüñ aña zebānından cevāb
- 3 Taşra ķaldum ķal‘ a-i şādī ķapusın yapıdı ġam
Göñlümüz bir seng-dil yıķdı ķatı ħālüm ħarāb
- 4 Bu vefāsuz ‘ ömr için derd ile efġān idelüm
Ey ecel bi’llāhi luţ it eyleme bir dem şitāb
- 5 Āh-ı Zātī ġayretinden şuya boġındı şabā
Bir gümişden türbe yapıdı üstine anuñ ħabāb

⁷⁴¹ Tarlan, a.g.e., s. 48.

⁷⁴² 404/ Dīvān’daki 3. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

⁷⁴³ Tarlan, a.g.e., s. 73.

⁷⁴⁴ 405/ 3b Göñlümüz: Göñlümi

Dīvān’daki 2. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

-406-⁷⁴⁵

[Ġazel-i Zāti]⁷⁴⁶

.--- / .--- / .--

- 1 Kimüñle haşr olurşa ol kıyâmet
Naşib olur aña dünyâda cennet
- 2 Qarârum hırmenine urdı âteş
Yetişdi yıldırım gibi ol âfet
- 3 Cemâlün muşhafında hatm olupdur
Bi-ħaqq-ı süre-i Yûsuf melâhat
- 4 Benüm qatumda a' lādur işigün
Toquz kat çarħdan ey mäh biñ qat
- 5 Bu şirîn şî' ri ey Zāti görenler
Saña dir husrev-i mülk-i nezâket

-407-⁷⁴⁷

[Ġazel-i Zāti]⁷⁴⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gerekmez baña pür olsa bu ' âlem ser-be-ser devlet
Qapuñda bir ħaķir ü nâ-tüvân olmaq yiter devlet
- 2 İşigün yaşdanurken cānumı teslīm idem āħir
Benüm bu oñmaduq başumda var ise eger devlet
- 3 Birinün āħiri devlet birisinün soñı letdür
Yüri dünyâya meyl itme idinme derd-i ser devlet
- 4 İşün altun ola tā ķimyâ-yı vaşla t̄alib ol
Geç iksirün hevâsından degüldür sım ü zer devlet
- 5 Daħı Zāti kuluñ olmış degüldür devlete mālİK
Vire ħaħ bir perestāri qoya adın meger devlet

⁷⁴⁵ Tarlan, a.g.e., s. 82.

⁷⁴⁶ 406/ Dīvân'daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

⁷⁴⁷ Tarlan, a.g.e., s. 88.

⁷⁴⁸ 407/ 3a āħiri devlet birisinün: āħiri nār-ü-birisinün
3b dünyâya: dīnāra

Dīvân'daki 3. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

-408-⁷⁴⁹[Ġazel-i Zātī]⁷⁵⁰

.--- / .--- / .---

1 N'ola haṭṭuñ lebüñden olsa ḥādīs
Olur mı fitneye ey dōst bā' is

2 Sirişküm āb-ı dürdüñ çeşmesidür
Şıdı dil şīşesin seng-i ḥavādīs

[201b]

3 Baña meyden şafā toğar velīkin
Dimişler atalar ümmü'l-ḥabā' is

4 Güneşden zerresin şerḥ idemezler
Kitāb-ı mihirden çok gerçi bāḥīs

5 İrişür silsilem Mecnūna Zātī
Benüm sevdā-yı leylī-zülfe vāriş

-409-⁷⁵¹[Ġazel-i Zātī]⁷⁵²

-.- / -.- / -.- / -.-

1 Faşl-ı güldür seyr-i bāğ it turma ey nāzük-mizāc
Şerbet-i engür ile derd-i ğamum eyle ' ilāc

2 Leşker-i ezhār çıkmış tahta geçmiş şāh-ı gül
Bāğlar bāğ-ı zerümden yine almışlar ḥarāc

3 Baş açuḳ tā lā'übālī olıcaḳ demdür yine
Gül budağı āşyān-ı bülbüli idindi tāc

4 Çıḳ bucaḳda seyr-i bāğ it şāfā mey iç şūfiyā
Ḳomadılar bāğlar bāğ-ı cināna ihtiyāc

5 Cām-ı meyden feyż-i Ḥaḳ Zātī kesilmez ḥaḳ budur
Pertev-i ḥurşide māni' olımaz hergiz zücāc

⁷⁴⁹ Tarlan, a.g.e., s. 92.

⁷⁵⁰ 408/ 2a çeşmesidür: reşhasıdur

3a velikin: aña līk

Dīvān'daki 4. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

⁷⁵¹ Tarlan, a.g.e., s. 98.

⁷⁵² 409/ 1b ğamum: ğama

2b bāğ-ı zerümden: bāğ-ı İremden

4a bucaḳda: bucaḳdan

-410-⁷⁵³
[Ġazel-i Zātī]⁷⁵⁴
... / ... / ...

- 1 Şāḳiyā ḳalbe şafā virdi ḳadeḥ
Ḳalmadı zerrece devrinde teraḥ
- 2 Bezm-i mihründe sebū geçdi diyü
Ḳulp taḳdı felege ḳavs-i ḳuzaḥ
- 3 Göñlümüz ey gül-i ter devründe
Açılup ḡonce gibi oldı feraḥ
- 4 Gün yüzüñ ḥaḳ bu ki Nūr āyetidür
Bu ḥadıṣ ey gözi bīmār eşaḥ
- 5 Zātī vaşf itdüġi'çün 'arızuñı
Şu'arā içre didiler emlaḥ

-411-⁷⁵⁵
[Ġazel-i Zātī]⁷⁵⁶
... / ... / ... / ...

- 1 'Aşḳ vaz' eyledi dilde yine bir ḳaşr-ı ferāḥ
Olımaz aña mümāşil ne sipihr-i nüh-kāḥ
- 2 'Aşḳ bir ḥavme imiş bāġ-ı ezelde bitmiş
Ḥalk-ı 'ālem aña yār iki cihānda iki şāḥ
- 4 Güneşi gör ki adın mihr ḳomış germ oluben
Öykünüp 'aşḳa yaḳar 'ālemi vāy bu ḡüstāḥ
- [202a]
- 5 N'idigin bilmedi kimse bu cihān bezminde
Ney gibi baġrumı 'aşḳ eylemeyince sūrāḥ
- 6 Derd-i Zātīye 'ilāc itme ḫabībā yüri var
'Aşḳ bīmārı cihān içre olur mı dervāḥ

⁷⁵³ Tarlan, a.g.e., s. 100.

⁷⁵⁴ 410/ 1b zerrece: ḳaḫrece

⁷⁵⁵ Tarlan, a.g.e., s. 107.

⁷⁵⁶ 411/ 1b mümāşil: tetümmāt

2a ḥavme: devḫa

2b yār iki cihānda iki şāḥ: bār iki cihāndur iki şāḥ

-412-⁷⁵⁷[Ġazel-i Zātī]⁷⁵⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Zülfine bir şeb haṭā ile didüm müşgîn-kemend
Baña ol hûb-ı Hıṭā anuñ ucından geçdi bend
- 2 Ey şeker-leb kıande ṭamsa şerbet-i la' lüñ senüñ
Süre-i Kevşer haḳı cümle nebātı ola kıand
- 3 Şa' şa' a şanma eyā meh çevresinde görinen
Şarı şacıñ gerden-i hürşide şalmışdur kemend
- 4 Haste yaturdum kıapusında seher çıkdı didi
Gözünü aç başuña gün toğdı ṭur ey derdmend
- 5 Sidre kıaddin müntehā medḥ eyle ol servüñ diyü
Geldi hātifden baña Zātī bir āvāz-ı bülend

-413-⁷⁵⁹[Ġazel-i Zātī]⁷⁶⁰

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Sırr-ı haṭṭ-ı lebinı şordum o cānān-ı leziz
Didi yāķūtuma dil degmemek için ta' vīz
- 2 El urup zülfine dünyāyı mu' aṭṭar itdün
Āferin bād nesimā bu idi senden ümiz
- 3 Kıahr ile çāh-ı ğama atar idüm kendüzümü
Merḫamet eyleyüben ger beni ṭutmazsa nebiz
- 4 ' Āşıķa vuşlat-ı cānānı müyesser eyle
Kimseyi eyleme ' ālemde İlähī nevmiz
- 5 Şi' r-i şirīnümi görse dir idi Husev eger
Saña Zātī olmaz kimse bu fende tilmiz

⁷⁵⁷ Tarlan, a.g.e., s. 110.⁷⁵⁸ 412/ 4b Gözüñi aç: Ne yatarsın⁷⁵⁹ Tarlan, a.g.e., s. 133.⁷⁶⁰ 413/ 5a görse dir idi Husev eger: Husev der idi görse baña

-414-⁷⁶¹[Ġazel-i Zātī]⁷⁶²

..-- / ... / ..-- / ...

- 1 Düşde şūfi baña şūfi leb-i cānān görünür
 Qalb-i bī-çāreye Hāqdan yine dermān görünür
- 2 Teşneyem la' lūne qandur beni didüm didi yār
 Şuşaduñ qanuña sen gözlerüme qan görünür
- 3 Düşmesün dünyede düşmen dağı ' aşq āteşine
 Dōstlar müşkil imiş gerçi ki āsān görünür
- 4 Tütüyā gibi qaparsam n'ola kūyuñ tozını
 Ol benüm gözlerüme kuhl-ı Şafāhān görünür
- [202b]
- 5 O haq kim görünür levh-i meh-i enverde ey Zātī
 Ġāfil olma saña ol āfet-i devrān görünür

-415-⁷⁶³[Ġazel-i Zātī]⁷⁶⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ol ebrūlar seher vaktinde düşmiş iki mışra' dur
 Hilāl-i 'ıyd vaşfinda yazılmış hūb maqla' dur
- 2 Nigārā iktibās olmışdur anda sūre-i Kevşer
 Hāq-ı pīrūze la' lūnde bir inşā-yı muraşşa' dur
- 3 Hāq-ı la' lūñ ol ebrūlarla ey gonce gülistāndan
 Şanasın şafha-i gülzāra yazılmış murabba' dur
- 4 Hātuñ müşg ile gül üzre bunı yazmış beni görmek
 Maḥabbet derdinūñ bīmārına gāyetde enfa' dur
- 5 O haq kim görünür levh-i meh-i enverde ey Zātī
 O māhuñ 'ārızı vaşfındaki şi' r-i muşanna' dur.

⁷⁶¹ Tarlan, a.g.e., s. 199.

⁷⁶² 414/ 1a şūfi: şāfī

5a Mürettip bu beytin ilk dizesine, bir sonraki gazelin maktasının ilk dizesini yazmıştır. Divān'da ise "Zātī ol māh görünmez baña her gāh dime" şeklindedir.

⁷⁶³ Tarlan, a.g.e., s. 249.

⁷⁶⁴ 415/ 3b gülzāra: gül-reng

-416-⁷⁶⁵[Ġazel-i Zātī]⁷⁶⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Göricek hüsñüñ ‘ inān-ı ihtiyār elden gider
Tiğ-ı hışmı luṭf it ey çâpük-süvâr elden gider
- 2 Başuñ için naḳş idüp ayağa şalma ‘ aşığı
Reng-i hınnâ-yi melâḫat ey nigâr elden gider
- 3 Ġirre olma bunca murğ-ı dil şikâr itdüm diyü
‘ Āḳıbet şeh-bâz-ı hüsñ şehryâr elden gider
- 4 Murğveş el üzre tut ‘ aşıklara rağbetler it
Bu ṭarâvet âḫir ey ḳadd-i çenâr elden gider
- 5 Zātī-i mûra elünden geldügince eyle luṭf
Ĥâtem-i hüsñ ey Süleymân-ı zamân elden gider

-417-⁷⁶⁷

[Ġazel-i Zātī]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çün nesīm-i zülf-i yâre hem-dem olduñ bir nefes
Ey şabâ şağ u esen olduḳça sen ‘ âlemde es
- 2 Kârbân-ı derd gelmişdür derünüm şehrine
Şanma cānâ inlerüm andan gelür bâng-i ceres
- 3 And içermişsin raḳībüñ başına her dem şehâ
Gel du ‘ â-yı seyf ḫaḳḳı’çün kerem ḳıl anı kes
- 4 Şüfiyâ şâfi yolın şu gibi pāk itmek gerek
Görmege didâr-ı yâri her kim eylerse heves
- 5 Zātīyâ cān vir reh-i ‘ aşḳında yâruñ öl diril
Çün yolında ölene cān virür ol ‘ İsâ-nefes

⁷⁶⁵ Tarlan, a.g.e., s. 288.⁷⁶⁶ 416/ 4b hüsñ: ey

5b Süleymân-ı zamân: Süleymân-iştihâr

⁷⁶⁷ Tarlan, a.g.e., s. 571.

[203a]

-418-⁷⁶⁸[Ġazel-i Zātī]⁷⁶⁹

-- / .-. / .-. / .--

- 1 Şevk-ı ruḥ-ı yār ile seḥer düşdi bu mışra^ç
Toğınca güneş dindi tamām oldu bu maṭla^ç
- 2 Ben zār-ı nizār ile şarılsañ n'ola cānā
Kıymetlü ḳumāşa şarılr çünki muşemma^ç
- 3 Bugün bize ṭa' n eylesün dün gice şūfī
Ḥālvetde müşelleş içüp oḳurdı murabba^ç
- 4 Yaşum deñizin kesse ol İskender-i şānī
Bir ḥūb ḡazel dirdüm aña baḥr-i muḳaṭṭa^ç
- 5 Zātīye görinse leme^ç āt-ı ruḥuñ ey dōst
Dirdi yine yüz şevk ile bir şī^ç r-i mülemma^ç

-419-⁷⁷⁰

[Ġazel-i Zātī]

-- / -. / .-. / -.

- 1 Ey lāf uran maḥabbet-i yāri şanup gūzāf
Her nesneye olur yūri var olmaz aña lāf
- 2 Ey 'aşḳ-ı dil-rübā ile dirlik idem diyen
Rāy-i ḥayātdan yūri var ḳalbūñ eyle şāf
- 3 Bir bār-ı bī-nihāyedürür 'aşḳ-ı dōst kim
Yüklense anı keḡ geçübēn deng olurdu Ḳāf
- 4 'Aḳl u ḳarār şabr u belāsından ey gōñül
Sulṭān-ı 'aşḳ-ı dōst bizi eyledi mu'āf
- 5 Ey serv-bīd ḳaddūñe beñzer didüm didi
Zātī bülend idi bu sözüñ olmasa ḥilāf

⁷⁶⁸ Tarlan, a.g.e., s. 621.⁷⁶⁹ 418/ 2a zār-ı nizār: zerd-ü-nizār

4a İskender-i şānī: İskender-i devrān

5a dōst: māh

⁷⁷⁰ Tarlan, a.g.e., s. 632.

-420-⁷⁷¹[Ġazel-i Zātī]⁷⁷²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Āh kim şāhān-ı hūsnūñ ‘ahdinūñ bünyādı yok
Defterinde bunlaruñ hep var vefānuñ adı yok
- 2 Tatlu tatlu söyleşürler dāyimā aġyār ile
Acı acı ‘āşıkā diller virürler dadı yok
- 3 Hūblar cev̄r ü cefā ‘ilminde kāmildür velī
Bunlaruñ mihr ü vefā fenninde bir üstādı yok
- 4 ‘Aşq işin pervāneden öğren yūri ey ‘andelīb
Kül ider ‘aşq āteşi anuñ hele feryādı yok
- 5 Ādeme āhir ḥarām olur ḥarīmi ‘ālemūñ
Ġāfil olma ḳaşr-ı ‘ömrūñ Zātīyā bünyādı yok

-421-⁷⁷³[Ġazel-i Zātī]⁷⁷⁴

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Baña şeh-bāz-ı maḥabbet didi bir gün o melek
Ġāf-ı ‘aşkuñda dimezsem n’ola Sīmurġa siñek
- [203b]
- 2 Ġıldı bustān-ı maḥabbetde sitārem beni ḥāk
Dimez isem felege yiridür ey māh kelek
- 3 Bir gice menzilümüz itse müşerref o ḳamer
Ġuḫb-ı maḳşūdumuz üstine dönerdi felek
- 4 Bir selām almaġa ḳaşuñla dilersin biñ cān
Nice saḫt olmayalum her ki kemānuñ ḳatı pek
- 5 Yıldırımlar gibi Zātī şerer-i āteş-i āh
Üstüme dönmedüġi’çün urur eflāke tüfek

⁷⁷¹ Tarlan, a.g.e., s. 648.⁷⁷² 420/ 1b hep var: hergiz

4b ‘aşq āteşi anuñ hele: eczasını ‘aşq āteşi

⁷⁷³ Tarlan, a.g.e., s. 706.⁷⁷⁴ 421/ 3b maḳşūdumuz: maḳşūdumuzuñ

4a ḳaşuñla: ḳaşumla

4b her ki: biz ki

-422-⁷⁷⁵

[Ġazel-i Zātī]⁷⁷⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kuḥl-i ḥāk-pāyuñı gel dīde-i pür-māye şal
Ey dūr-i yek-dāne eyle eylūgi deryāya şal
- 2 Başıma gün toğsun ey serv-i revānum nāzi қо
Gel ḳadem rencīde ḳıl ben ḥāke luṭf it sāye şal
- 3 Benden el yuyup beni ḳapuñdan ırmağ isteme
Cūy-ı cāriler gibi yaşum yiter şahrāya şal
- 4 Bilmedin başdan günāhın zūlf-i miskīnūñ gibi
İlleri ‘ömrüm yiter başdan çıkarup pāye şal
- 5 Seyr iderken yārini bugün görüp Zātī didi
Gel berü gel ḥayra gir bizi yiter ferdāya şal

-423-⁷⁷⁷

[Ġazel-i Zātī]⁷⁷⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Didüm ey cān gözünñüñ ḥastesiyüm lāğ degül
Ol ṭabīb-i dil ü cān didi bu da şağ degül
- 2 Bir ḳiyāmet ḳoparam āh ile raḥm itmez iseñ
Āsmān yār ile yir yir görinen tağ degül
- 3 İşıgünñden beni ırmağa ‘adū ḳaşd ideli
Gözümñüñ yaşı benüm şanma ki ırmağ degül
- 4 Kārbān-ı ḡamuñ āteş ḳodı anuñ yir yir
Menzil-i sīnede cānā görinen dāğ degül
- 5 Ġonce-i ḳalbümi ol ‘ārızı gül olmayıcağ
Zātīyā gülşen-i cennet içümüz bāğ degül

⁷⁷⁵ Tarlan, a.g.e., s. 819.

⁷⁷⁶ 422/ gel ḥayra: imrūza

⁷⁷⁷ Tarlan, a.g.e., s. 826.

⁷⁷⁸ 423/ 2a görinen: güzelüm
4a yir yir: yiridir

-424-⁷⁷⁹[Ġazel-i Zātī]⁷⁸⁰

..-- / ... / ..-- / ...-

- 1 Her dem ey Ƨop-ı elem Ƨalbüme ƧoƧınma benüm
Ƨaş mı şanduñ yüregüm Ƨal‘a mı şanduñ bedenüm
- 2 Nice sengin-dil imişsin saña kâr itmedi âh
Eride od gibi ger mermere yazsam suhanum
- [204a]
- 3 Mevlevî gibi neye Ƨarha girer döne döne
Ney gibi nâlemi işitdi Ƨü eflâk benüm
- 4 ‘Âşıkun gökde kim aydur güzelüm yıldızı yok
Âstânuñda yir itdi benüm eşk-i perenüm
- 5 El yudum yârsuz ey Zātī cinân Ƨaşrında
Âftâbem zer ü sîm olsa eger kim legenüm

-425-⁷⁸¹[Ġazel-i Zātī]⁷⁸²

-.- / -.- / -.-

- 1 Ƨapduğum Tañrı haƧı‘çün ey şanem
Şanmasun cevri itdüğinden uşanam
- 2 Gerçi ƧıƧdı külbeden ol gül-beden
Oldı göz ‘alağ baƧam nice baƧam
- 3 Bülbüle âvâzı döndi bülbüle
İtmese bülbul neğam câna ne ğam
- 4 Derd ile maƧşüdumuñ ‘aksini oğur
Her kime dirsem kerem Ƨıl Ƨıl kerem

⁷⁷⁹ Tarlan, a.g.e., s. 944.

⁷⁸⁰ 424/ 1a Ƨalbüme: göñlüme

3b Ney gibi nâlemi işitdi Ƨü: Çün ney-i nâlemi işitmedi

5a Ƨaşrında: Ƨaşrıdan

⁷⁸¹ Tarlan, a.g.e., s. 947.

⁷⁸² 425/ 1a ey şanem: o şanem

2a ‘alağ: ‘ayn-ı

3a döndi: beñzer

3b câna: sâķi

5a Huld-den Zātī evin itsün küy-i yâr: Huld-den Zātī on artuğ küy-i düst

- 5 Huldiden Zātī evin itsün küy-i yār
Onca var mı uş İrem görem [irem]

-426-⁷⁸³

[Ġazel-i Zātī]⁷⁸⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Döne döne ey baña cevri-i firāvān eyleyen
Bād-ı āhumdur toköz gerdūni gerdān eyleyen
- 2 Ey büt-i Çīn leşker-i Tātār zülfüñdür senüñ
Mülk-i ‘akl u şabrumı alan u tālān eyleyen
- 3 Her nazār böyle kıya bakma helāk itdüñ beni
Dāyimā cevri oқına ey hışmı peykān eyleyen
- 4 Cānı itmek müjeñüñ tığına haққumdur benüm
Ey gözi nā-haқ yire bir demde biñ kan [eyleyen]
- 5 Zātiyā feryād-ı āhından eşer qalmış durur
Ra‘d şanmañ dem-be-dem tağlarda efgān eyleyen

-427-⁷⁸⁵

[Ġazel-i Fevrī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Cinānda gerçi şūfi şoşbet-i hūr itmede dem var
Velī ‘ālemde yār ile şafā sürmekde ‘ālem var
- 2 İñen mağrur-ı cāh olmağa şāhum ehl-i ‘aşk içre
Cihānuñ sebzezārın berggāha şanem ādem var
- 3 ‘Acemde cām-keş-i Cem koymış ammā milket-i Rūmuñ
Yatur her gūşe-i mey-hānesinde şūfi biñ Cem var
- [204b]
- 4 Meded pīr-i muğāndan baña bir dermān şor ey sākī
‘İlacı mümkin olmaz nice demdür dilde bir ğam var
- 5 Yolında dirhem-i eşküm revān itsem ‘aceb midür

⁷⁸³ Çavuşoğlu vd., a.g.e., s. 89.

⁷⁸⁴ 426/ 3a Her nazār: Dem-be-dem

4a Cānı itmek müjeñüñ tığine: Cān revān itmek müjeñ tığine

5a feryād-ı āhından: Ferhāduñ āhından

Dīvān’daki 2. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

⁷⁸⁵ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Benüm göze görünür dünyede Fevrî dağı nem var

-428-⁷⁸⁶

[Ġazel-i Fevrî]

-- / .--- / -- / .---

- 1 Esrâr-ı haţ-ı dil-ber alnumda raqam olmiş
Ta‘n itme baña zâhid‘çün ceffe‘l-ķalem olmiş
- 2 Sırr-ı kaderi seyr it bir cevher iken insân
Cerrâr-ı ķadeķ kimi sâķi kimi Cem olmiş
- 3 Tağyîr-i ķazâ itmez ola ‘amele mağrûr
Olup olıcaķ zâhid‘çün cümle raqam olmiş
- 4 ‘Allâme-i dehr itmez esrâr-ı ķazâ dirken
Farażâ ki bu ‘âlemde ‘ilmle ‘alem olmiş
- 5 Levh üzre ezel Fevrî olduķda ķalem-cârî
Ben cürm ile memnûnum ol şâh-ı kerem olmiş

-429-⁷⁸⁷

[Ġazel-i Fevrî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Göñül ol bî-vefâdan sen geķerseñ ben geķem dirdüñ
Bu kez ben geķdüm ammâ kim senüñ bilsem nedür dirdüñ
- 2 Saña ben cân fedâ itdüm ĥasedden düşmenüm oldı
Meşeldür bu ki ĥarcı bir olur nâkesle çü merdüñ
- 3 Ĥaţı irişmedin yolında cân virmek idi ķaşduñ
Bi-ĥamdi‘llâh ki ey dil ölmedin maķşûduña yetdüñ
- 4 Cihân-ı pîre-zenden umma âdâb-ı vefâ-resmin
Ölürseñ minnetini ġayret ile çekme nâ-merdüñ
- 5 Yitürmiş Fevrî gönlin bulamazmış benden eydüñ kim
Anı mestâneveş bir ġonce-i berter-güle virdüñ

⁷⁸⁶ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁷⁸⁷ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

-430-⁷⁸⁸

[Ġazel-i Fevrî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dilâ bār-ı belâ-yı fūrkat-i yāre taḥammül kıł
El irmezse vişāle virmek Allāhuñ tevekkül kıł
- 2 Kemāl-i şāni' çün şanıķından fehm ider 'ākıl
Nazar şal ḥüsn-i yāre kıdret-i Ḥaķķ-ı şāmil kıł
- 3 Cemāl-i yāre kıılma dilā var ise idrākuñ
Temāşā eyledükçe naķşı naķķāşım te' aķķul kıł
- 4 Risāleyle bilinmez derdi irsāl eylesün ey dil
Gerek yüz biñ risāleñ ey gönül yüz biñ mürsel [kıł]

[205a]

- 5 Gelen lām-ı belādur fālūñe ey Fevrî-i bî-dil
Maḥabbet muşḥafında sen gerek biñ kez tefe'ül kıł

-431-⁷⁸⁹[Ġazel-i Fevrî]⁷⁹⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gezüp mülk-i vücūdı 'ālem-i 'aşķa ķadem başdum
Bugünden şoñra ölmezsem 'adem iķlimidür ķaşdum
- 2 Dü-tā olmış beden bir āh idüp cān virdi toğrudı
Ġamuñla ey kemān-eburū oķum atdum yayum yaşdum
- 3 Ḥabāb-ı eşķümi zeyn itdüm āh-ı pür-şerārumla
Mezārum türbesine nürdan ķandiller aşdum
- 4 İki böğrüm biri birine geçdi şanma za' fumdan
Beden bol geldi cāna sūzen-i hicrān ile ķaşdum
- 5 Tıtuşdum küşt-gir-i ğamla Fevrî meclis-i meyde
Erenler himmetinde bir ayağ ile anı başdum

⁷⁸⁸ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁷⁸⁹ Ali Nihat Tarlan, **Şiir Mecmûalarında XVI. ve XVII. Asır Dîvân Şiiri: Rahmî ve Fevrî**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1948, s. 99.

⁷⁹⁰ 431/ 3a itdüm āh-ı pür-şerārumla: eyledün āhum şirāryıla
4b hicrān: müjġān
5a meclis-i meyde: bezm-i 'aşķ içre
5b anı: yıķup

-432-⁷⁹¹[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]⁷⁹²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ġurre-i ġarrâ-yı ebrûsı yiter yâruñ baña
Saña şimdi ey meh-i rûze ırakdur merhabâ
- 2 Reşk-i İskender degül mi cevruñ ey mâh-ı şiyâm
Oldı bir mîl üzre yüz âyine-i 'âlem-nümâ
- 3 La' l-i raşşân ile bir naĥl-ı muraşşa' şandılar
Her menârı şu' le-i kandîl idince pür-ziyâ
- 4 Yâm-ger bir gird-bâd alup ĥazân evrâķını
Raķs ider şeb-tâ-seĥer menzilgehi evc-i semâ
- 5 Görinür yir yir müşebbek olmaġın aĥkerleri
Her minâre destine [bir] micmer olmış ġüyiyâ
- 6 Nesne geçmez şimdi hîç ansız boġazdan ĥâşılı
Şâhid-i 'ıyda katı müştâķ yârân-ı şafâ
- 7 Ey 'Aţâyî büse-i la' lin temennâ eyledüm
Nâz ile aġzum mühürlidür didi ey dil-rübâ

-433-⁷⁹³[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]⁷⁹⁴

.-.- / .-.- / .-.- / .-.-

- 1 Libâs itdi cevâne 'ıyd olunca 'aşık-ı şeydâ
Velî tenhâda ĥaylî kesdi biçdi ġuş idüp a' dâ
- 2 Saña elbette yumşar aķçe yüzi issidür ey dil
Zer-i pür-tâbı ġün gibi görüp ol şem' -i bezm-ârâ
- [205b]
- 3 Tıtuşdı ĥârdan ĥavlisi çeşmüñ nâr-ı âhumla
Degül eţrâf-ı didemde tıran müjġân-ı ĥün-bâlâ

⁷⁹¹ Karaköse, a.g.e., s. 423.⁷⁹² 432/ 2a cevruñ: devruñ

2b yüz: biñ

4b semâ: hevâ

7b ey: ol

⁷⁹³ Karaköse, a.g.e., s. 427.⁷⁹⁴ 433/ 5a bâķisi: sâķisi / şafâ: belâ

5b şeydâ: rüsvâ

- 4 Kuru bir gösterişdür cām-ı Cem mir 'at-i İskender
Ruhın seyr eyle 'ālem bundadur ey dide-i binā
- 5 Felek bāk̄isi hōş geldüñ diyü cām-ı şafā şundi
'Aṭāyī bezm-i dünyāya gelince bu dil-i şeydā

-434-⁷⁹⁵[Ġazel-i Nev' i-zāde 'Aṭāyī]⁷⁹⁶

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Zāhir olunca sünbül-i şeb-reng-i dil-rübā
Açıldı gönümüz yine mānend-i seb-güşā
- 2 Rāh-ı ğamuñda' aşıkuñı zāyi' eyledi
Yoluña gelsün itdigüñi bulasın şehā
- 3 Şemşiri toğrayup okını senc ider baña
Bağrum hezār-pāre kebāb oldı güyiyā
- 4
- 5 Gördi ki la' l-i yāre tolaşur 'Aṭāyī cām
Sāk̄i ile virürse tutup āl ile n'ola

-435-⁷⁹⁷[Ġazel-i Nev' i-zāde 'Aṭāyī]⁷⁹⁸

.-. / ... / .-. / ...

- 1 Egerçi bahşe gelüp eylemişdi hayli şitāb
Görince āteş-i āhum hemān ip oldı şihāb
- 2 Belürdi haṭṭ-ı ruḥı kad çeküp o serv-i revān
Kıyāmet oldı şanasın göge çekildi kitāb

⁷⁹⁵ Karaköse, a.g.e., s. 428.

⁷⁹⁶ 434/ 2a Rāh-ı ğamuñda' aşıkuñı zāyi' eyledi: Bir gün gelür yoluña bulursun hep itdigüñ

2b Yoluña gelsün itdigüñi bulasın şehā: 'Uşşāk̄ı zāyi' itme reh-i ğamda dil-berā

3a ider: oyar

4: Hārc itdi bunca bāde-i sürḥı dōke şaça

Mey-ḥāredür şunarsa n'ola cām-ı pür-şafā

⁷⁹⁷ Karaköse, a.g.e., s. 430.

⁷⁹⁸ 435/ 1a gelüp: girüp

5b şevk: reşk

- 3 Güler yüz ile şaķın ʿaķluñı uğırlamasun
Efendi āline aldanma ekşidür mey-i nāb
- 4 Düzüpdür al cebinlik ʿarūs-ı duęter-i rez
Dizerse aña gümüş pulların ʿaceb mi ħabāb
- 5 Görüp o yāri yanumda yıkıldı gitdi ʿadū
Şarāb-ı şevķ ile oldı ʿAţāyī mest ü ħarāb

-436-⁷⁹⁹[Ġazel-i Nevʿī-zāde ʿAţāyī]⁸⁰⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cismümi ħāk eyledüm ħāk üzre cevlanuñ görüp
SİNemi çāk eyledüm çāk-i girībānuñ görüp
- 2 Sāye gibi kendümi yirden yire urdum hemān
Pertev-i mihr-i ruĥuñ serv-i ħırāmānuñ görüp
- 3 Mest-i ʿaşķum iĥtiyārum ķalmadı ķan ağladum
Sāķiyā sāęarda ʿaks-i laʿl-i ħandānuñ [görüp]

[206a]

- 4 Eyledüñ dem-beste ʿarz idüp ruĥuñ mirʿatını
Dem-be-dem āh itmez oldum luţf [u] iĥsānuñ [görüp]
- 5 Derd-i ʿaşķ ile ʿAţāyī şöyle olduñ ħaste-ĥāl
Ĥep taęıtduķ kendümüz zülf-i perişānuñ görüp

-437-⁸⁰¹[Ġazel-i Nevʿī-zāde ʿAţāyī]⁸⁰²

-. / -.- / -. / -.-

- 1 Bīmār gözlerüñden irişdi cāna āfet
Şimden girü efendi sen şağ u biz selāmet

⁷⁹⁹ Karaköse, a.g.e., s. 434.⁸⁰⁰ 436/ 2a urdum: çaldum

4b āh itmez oldum: āh itmezem ol

5b ħaste-ĥāl: ħaste-dil

⁸⁰¹ Karaköse, a.g.e., s. 436.⁸⁰² 437/ 2b Çeşmümde: Cismümde

3b dāl itdi bār-ı miĥnet: düşdi dile ħarāret

4b ʿuşşākı: ben zārı

5b Gitdi ʿAţāyī: Gitdi tolandı

- 2 Mānend-i āb u āteş bî-şabr u bî-sükūnum
Çeşmümde āb-ı ḥasret gönlümde nār-ı fūrķat
- 3 Devr-i felek beni bir meh-pāreden ayırdı
Kaddüm hilāle döndi dāl itdi bār-ı miḥnet
- 4 Dil-ber vedā^ç iderken n'ola ḥelālleşirse
Zirā bilür ķomaz şağ^ç uşşakı derd ü ḥasret
- 5 Necm-i sirişķ-i demdür olsa^ç Aṭāyī zāhir
Gıtdi^ç Aṭāyī gözden ol āftāb-ı ṭal^ç at

-438-⁸⁰³

[Ġazel-i Nev^ç ī-zāde^ç Aṭāyī]⁸⁰⁴

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Kimse yād eylemez öldürse beni ol gözi mest
Üstüh^çānumla meger itleri ṭuta yā dest
- 2 Öykünürdi olasıñ yār-ı vefā naḥlına serv
Kadd-i bālāya göre olmasa ger himmeti pest
- 3 Uğrasuñ bezmümüze sāğarumuz nüş itsüñ
^çĀr idersen^ç de eger şunmağā bir kāseye dest
- 4 Cāmdur cāmi^ç -i^ç işretde fūrüzān ķandil
Her gice anı uyandursa anı bāde-perest
- 5 Çak seri gitmeyicek gitmeye ser-geşteliği
Ey^ç Aṭāyī anı kim mest ide şahbā-yı elest

-439-⁸⁰⁵

[Ġazel-i Nev^ç ī-zāde^ç Aṭāyī]⁸⁰⁶

-- / -- / -- / --

- 1 Düşmez lebünle bu dil-i pür-ızṭırāba baḥş
Meşhūrdur efendi ki olmaz şarāba baḥş

⁸⁰³ Karaköse, a.g.e., s. 438.

⁸⁰⁴ 438/ 4b anı: n'ola

Dīvān'daki 2 ve 3. beyitler mecmûada, mecmûadaki 2 ve 3. beyitler Dīvān'da yoktur.

⁸⁰⁵ Mesut Bayram Düzenli, *Nev'î-zāde Aṭāyî'nin Bilinmeyen Şiirleri*, Zeitschrift für die Welt der Türken, vol. 8, no. 1, Apr. 2016, s. 355.

⁸⁰⁶ 439/ 4b Eyle^ç Aṭāyī dil-ber-i ḥāzır-cevāba baḥş: Kim pişedür o lebleri ḥāzır cevāba baḥş

5a ḥarāb: o yār

- 2 Zülfün ħamında gelmeye cānā ħisāba ħam
Ĥaṭṭuñ ħamında şıĝmaya hergiz kitāba baĝs
- 3 Ĥübān-ı şehre kendüñi sen nisbet eyleme
Lāyık mı ħiç zerre ħadar āftāba baĝs
- 4 İĥyā-yı mürde itmek için bir cevāba
Eyle ʿ Aṭāyī dil-ber-i ħāzır-cevāba baĝs
- [206b]
- 5 İnkār iderse ĥün-ı dil ü dīdeñi ĥarāb
Eyle ʿ Aṭāyī sen iki şışe şarāba baĝs

-440-⁸⁰⁷

[Ġazel-i Nevʿ ī-zāde ʿ Aṭāyī]⁸⁰⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ey gönül derd-i derūnuñ sırrını dil-dāra aç
Sineñi şad-pāre kıll şemşīr-i ħamla yāre aç
- 2 Bezm-i meyde tāb-ı mülden gül gül olsun rüy-ı yār
Baĝ ruĥına ħaşr-ı cānuñ revzenin gülzāra aç
- 3 Dürr-i dendānuñla ʿ arz it zülf-i pür-çinüñ baña
Cevherüñ şarrāfa göster nāfeñi ʿ aṭṭāra aç
- 4 Derdi defʿ olsun oĥıyup üstine efsün ider
Gül kitābın ey şabā gel bülbül-i bīmāra aç
- 5 Tīr-i bārān eyledükçe ey ʿ Aṭāyī gül gibi
Nāvek-i dil-dāra ħarşu sine-i şad-pāre aç

⁸⁰⁷ Karaköse, a.g.e., s. 442.

⁸⁰⁸ 440/ 2a olsun: oldı

4a ider: üfür

5a Tīr-i bārān eyledükçe ey ʿ Aṭāyī: Ey ʿ Aṭāyī tīr-i bārān eyledükçe

-441.⁸⁰⁹[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aṭâyi]⁸¹⁰

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Olalı mest-i şarâb-ı leb-i dil-dâr kadeḥ
Dem-be-dem ḥâl-i derûnın ider izhâr kadeḥ
- 2 Kays u Ferhâddan efzûn ise 'aşkum ne 'aceb
Arturur tolu içen niteki her-bâr kadeḥ
- 3 Mâh-ı nevdür küpesi encüm-i raḥşende ḥabâb
Bezm-i 'aşkuñda senüñ günbed-i devvâr kadeḥ
- 4 Dâyim olmaz tolusı meclis-i 'âlemdür bu
Kimi maḥmûr olur içer kimi tekrâr-ı kadeḥ
- 5 Ey 'Aṭâyi tolusın içmek için şâḥ-ı gülüñ
Ayağ üstinde tutar lâle-i gülzâr kadeḥ

-442.⁸¹¹[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aṭâyi]⁸¹²

-- / -.- / ... / -.-

- 1 Câm-ı şafâ-şıfat kanı bir yâr-i sâde-ruḥ
Âyine gibi şâf-derûn u güşâde-ruḥ
- 2 Mânî gibi ki pâk cilâ vire naḥşına
Gösterdi yâr câm-ı mey-i pür-şafâda ruḥ
- 3 Mir'ât-i câm şaldı mı 'aksin o gül-'izâr
Âyine gibi alur mı ya reng-i bâde ruḥ

⁸⁰⁹ Karaköse, a.g.e., s. 443.

⁸¹⁰ 441/ 1b Dem-be-dem ḥâl-i derûnın: Nesi var ise dilinde

2a Kays u Ferhâddan efzûn ise 'aşkum ne 'aceb: Keyf-i 'aşkum n'ola olursa selefden efzûn

2b niteki: 'aşkı

3b Bezm-i 'aşkuñda senüñ: Oldı bu bezm-i gama

4b maḥmûr: maḥrûm

⁸¹¹ Karaköse, a.g.e., s. 445.

⁸¹² 442/ 3a şaldı mı 'aksin o gül-'izâr: 'aqs-i ruḥuñdan mı surḥ olur

3b Âyine gibi: Âyine-veş

4a Ferzânedür sü kimse ki: Ferzânelükler eyledi

4b sürse: süren

4 Ferzānedür sü kimse ki naṭ^c-ı zamānede
Atı öñince sürse o şahuñ piyāde ruḥ

5 Geldi ^c Aṭāyī sīneme ol tīg-ı ḥūn-feşān
Gūyā ki girdi ḳoynuma bir yār-ı sāde-ruḥ

[207a]

-443-⁸¹³

[Ġazel-i Nev^c ī-zāde ^c Aṭāyī]

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

- 1 Şive-i refṭaruña öykünmez ey serv-i bülend
Saña nisbet kebgdür bürḳān ayaḳlu dermend
- 2 Tūtmasun āhum ḥazer ḳıl ḳaçma ey vaḥşī ḡazāl
Ḥalḳa ḥalḳa dūd-ı sīne oldı bir müşgīn-kemend
- 3 Ābda aḥker söyündürdüm degül göz merdümi
İtmek için ḥaste çeşmünden senüñ def^c -i gezend
- 4 Deldi geçdi sūzen-i dil-düz ḡamzeñ baḡrumı
Ḥaṭırumdan geçmedi ammā o zülfi bend bend
- 5 Ey ^c Aṭāyī pür ḳılan fikr-i lebiyle göñlümi
Meclis-i rūḥāniyāna eylemiş bir şīşe ḳand

-444-⁸¹⁴

[Ġazel-i Nev^c ī-zāde ^c Aṭāyī]⁸¹⁵

..-- / ...- / ...- / ...-

- 1 Kadd-i mevzūnuñı yād eyledi beñzer kāḡaz
Şevḳ ile sīnesine çekdi elifler kāḡaz
- 2 Ġam-ı ḥālūñle siyeh noḳta degüldür görinen
Dāḡlar yaḳdı yine çeşmüne yir yir kāḡaz
- 3 Bunca dem gıtmez iken çin-i cebīni yāruñ
Göñli yazıldı idüp vaşfuñı ezber kāḡaz

⁸¹³ Karaköse, a.g.e., s. 446.

⁸¹⁴ Karaköse, a.g.e., s. 448.

⁸¹⁵ 444/ 2b çeşmüne: cismine

3a yāruñ: anuñ

4a şaḳın: meded

4b pür-zer: bir zer

- 4 Varma bāzāre şaķın miski ‘ aķīde alma
Korķarın kim şunalar destūñe pūr-zer kāğaz
- 5 Ne yazıldıysa ‘ Aţāyī gibi alında görüp
Bir gün olur şerer-i ķahruña mazħar kāğaz

-445-⁸¹⁶[Ġazel-i Nev‘ī-zāde ‘ Aţāyī]⁸¹⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şūfi-i zerrāķdan şūrīde-dil dermān umar
Gör ne ġāfildür bu kim şeyţāndan imān umar
- 2 Ĥaţ belürdi cān ümīd eyler belā vü derdüñi
Mīz-bān aħşāma ķarşu ġūyiyā miħmān umar
- 3 Dāğ-ı sürħum gösterüp luţfuñ recā itsem gerek
Bir gedā kim şāha ġül ‘ arz eyleye iħsān umar
- 4 Yār gelmezse yirine cānumuz gelmez bizüm
Dil ümīd eyler zülāl-i vaşl-ı yāri cān umar
- 5 İhtiyārı yoķ ser-i kūy-ı muġāna varmaġa
Mest-i rüsvādur ‘ Aţāyī himmet-i merdān umar

-446-⁸¹⁸[Ġazel-i Nev‘ī-zāde ‘ Aţāyī]⁸¹⁹

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Resen-i zülfüñ ile dil o zenaħdāna iner
Şanki Cāmasb-ı belā-keş ķeh-i mārāna iner
- [207b]
- 2 Reh-i ‘ aşķuñ ötesin şordı ġönül Mecnūna
Didi bu yoluñ ucu vādī-i hicrāna iner
- 3 Ser-i kūyında atar sengi raķībe o melek
Āsmāndan şanasın şā‘ iķa şeyţāna iner

⁸¹⁶ Karaköse, a.g.e., s. 463.

⁸¹⁷ 445/ 3a gerek: n’ola

4b zülāl-i: zamān-ı

5a varmaġa: varmada

⁸¹⁸ Karaköse, a.g.e., s. 458.

⁸¹⁹ 446/ 4a gice hep: giceler / başdan: ķarħa

5a şāhinleri süzildi: şāhini süzildiler

- 4 Dūd-ı āhum gice hep ʿ aşkuñ ile başdan çıkar
Ağlamakdan gözümün yaşları dāmāna iner
- 5 İki şāhinleri süzildi o şāh-ı hüsnuñ
Ey ʿ Aţāyī var ise murğ-ı dil ü cāna iner

-447-⁸²⁰[Ġazel-i Nevʿ ī-zāde ʿ Aţāyī]⁸²¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Anı çok çekdi çevirdi bāğda dōlāblar
Var ise aralığa dil şoқdılar miz-āblar
- 2 Pāyüñe şu koymağa ey serv lāʿ iқ olmaya
Ťaşt-ı sīm olsa kefinde cūlaruñ gird-āblar
- 3 Ťāb-ı ʿ aşkuñ sīnem üzre eski dāğum tāzeler
Genc-i şāh-ı ʿ aşk için gūyā ki altun tāblar
- 4 Koymasa şeb-nem peyāmın gūşına bād-ı şabā
ʿ Andelibe yüz yumazlardı gül-i sīr-āblar
- 5 Zevraқ-ı baһr-i melāhatdür ʿ Aţāyī қаşları
İki zūlfı rīsmān ile iki қullāblar

-448-⁸²²[Ġazel-i Nevʿ ī-zāde ʿ Aţāyī]⁸²³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 İrmedi yāre sirişk-i çeşm-i bīnādan һaber
Gerçi sürʿ atle varur dirlerdi deryādan һaber
- 2 Gūş dutsañ ʿ ālem-i bālā peyāmın diñleseñ
Zāhidā virsem saña ol қadd-i bālādan һaber
- 3 Būlbūl-i şūrīdeye gül-berg ile mektūb uқur
Var ise ey bād-ı gülşen verd-i raʿ nādan һaber
- 4 Bī-һaberdür daһı dūnyādan o tıfl-ı nev-resm
Diñlemez gelse eger ʿ uşşāқ-ı şeydādan һaber

⁸²⁰ Karaköse, a.g.e., s. 465.⁸²¹ 447/ 1b aralığa: araya

4b gül-i sīr-āblar: seyl-i sīr-āblar

⁸²² Karaköse, a.g.e., s. 467.⁸²³ 448/ 2b қadd-i: serv-i

- 5 Bezm-i yārūñ vaşfını itmeñ ‘ Aṭāyī’ den su `al
Mümkin olur mı alınmağ mest-i rüsvādan ḥaber

-449-⁸²⁴

[Ġazel-i Nev‘ ī-zāde ‘ Aṭāyī]⁸²⁵

... / ... / ... / ...

- 1 Şanmañuz kim görünür āh idicek şu‘ le-i nār
Dehenümden iderin dil-bere ‘ arz-ı dīnār

- 2 Rūyuñı seyr idicek gitdi dil-i zār elden
‘ Aşğ elinden güzelüm ḥāşılı ḳaldum bī-zār

[208a]

- 3 Üzerine düşicek silsile-i zülf-i siyāh
Oldı Zincirliḳuyu çāh-ı zenaḥdān-ı nigār

- 4 Olsa ‘ uşşāk n’ola tālib-i ḳırtāsiyye
Kesdürür aḳçeyi ḳāğıddan o şūḥ-ı mekkār

- 5 Ey ‘ Aṭāyī yine derd-i serümüz olmışdur
Nice kez çekdüñ egerçi mey-i nāb ile ḥumār

-450-⁸²⁶

[Ġazel-i Nev‘ ī-zāde ‘ Aṭāyī]⁸²⁷

... / ... / ... / ...

- 1 Beni bīmār iderse gözlerüñ maḥmürdür dirler
Şafā virse lebüñ mest-i mey-i engürdür dirler
- 2 Ne māhiyyetsin eyā çeşm-i ‘ uşşāḳa görünmesin
Anun’çündür kimi perī kimisi ḥürdür dirler
- 3 Temennā-yı vişāl eylerse ‘ aşıḳ aña incinme
Āfet-i mest-i rüsvānuñ sözi ma‘ zürdür dirler
- 4 İrişem dirseñ ey dil yorgala sen de biraz derle

⁸²⁴ Karaköse, a.g.e., s. 472.

⁸²⁵ 449/ 1b iderin: iderem
2a idicek: ideli

⁸²⁶ Karaköse, a.g.e., s. 476.

⁸²⁷ 450/ 3a Āfet-i mest-i rüsvānuñ: Efendi mest-i rüsvānuñ

4a İrişem dirseñ ey dil: Vişāl ümmid iderseñ

4b O yāruñ menzil-i vaşlı be-ḡāyet: Dilā ser-menzil-i maḳşūda ḡāyet
Dīvān’daki 2. beyit mecmūada, mecmūadaki 2. beyit Dīvān’da yoktur.

O yâruñ menzil-i vaşlı be-gâyet dürdur dirler

- 5 ‘Aṭâyî ğam degül halk-ı cihân gönlün yıkarlarsa
Bi-ḥamdî’llâh hele erbâb-ı dil ma‘ mürdur dirler

-451-⁸²⁸

[Ġazel-i Nev‘î-zâde ‘Aṭâyî]⁸²⁹

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Bî-çâre dil ki bār-ı ğam-ı ebruvân çeker
Bir pehlevân gibi şola şağa kemân çeker
- 2 Güyâ çeküp ider gülini ḥârdan cüdâ
‘Aşık kaçan raḳîbüñ elinden cevân çeker
- 3 Ol şeh-süvâr ğayrıları çignedür dirîĝ
Görseydi ben fütâdeyi nâ-geh ‘inân çeker
- 4 Şabr u qarâr tıtdı yanup dilde nâr-ı ‘aşk
Hicrân şebinde şanma ki ‘aşık duḥân [çeker]
- 5 Sultân-ı milket-i suḥanum dirse ger ‘adū
Anuñ ‘Aṭâyî üstine tîĝ-ı zebân çeker

-452-⁸³⁰

[Ġazel-i Nev‘î-zâde ‘Aṭâyî]⁸³¹

--. / -.-. / .--. / -.-

- 1 Dirsem ‘aceb mi çeşm-i tere halkalı bînar
Ža‘ fiyle yine halkalanup oldı eşk-bâr
- 2 Gör luṭfını ki ğamzesi kan itdügin görüp
Dāmānı ile örte ḳor ol zülf-i müşg-bâr

⁸²⁸ Karaköse, a.g.e., s. 485.

⁸²⁹ 451/ 1a ebruvân: erguvân

1b şola şağa: şağa şola

5a Sultân-ı milket-i suḥanum dirse ger ‘adū: Āh-ı şerer-feşân ile ‘aşk ehli bellüdür

5b Anuñ ‘Aṭâyî üstine tîĝ-ı zebân: Dâ‘im ‘Aṭâyî bir ‘âlem-i zer-nişân

⁸³⁰ Karaköse, a.g.e., s. 490.

⁸³¹ 452/ 2b örte ḳor ol zülf-i: örter o ĝisü-yı

3a Şanur ki ‘aksi düşdi aña tâ[r]-ı zülfinüñ: Görse o şüh âyine-i dilde inkisâr

3b Mir‘at-ı dilde görse o meh şekl-i inkisâr: Şanur ki şaçlarından aña düşdi

‘aks-i nâr

Dîvân’daki 3. beyit mecmûada, mecmûadaki 1. beyit Dîvân’da yoktur. Beyitlerin dizilimi farklıdır.

3 Şanur ki ‘aksi düşdi añā tā[r]-ı zülfinüñ
Mîr’ât-ı dilde görse o meh şekl-i inkisâr

[208b]

4 Vaşf eyledüm raķibe ser-i kūy-ı dil-beri
Gördüm ki öteden beri geldi o nā-be-kār

5 Aldı ‘Aţâyî ‘aqlumuzu haţţ-ı ‘arızı
Bî-hüş ider şaçılsa kaçan âteşe ğubār

-453-⁸³²

[Ġazel-i Nev‘î-zāde ‘Aţâyî]⁸³³

--- / --- / --- / ---

- 1 Ġamze kāfir tırrası zünnār şeklin gösterür
Çeşmi cādūdur şaçından mār şeklin gösterür
- 2 Rüy-ı yāre gösterür destinde tiĝ-ı āb-dār
Cüydur ğüyā gül-i ğülzār şeklin gösterür
- 3 Sînemüñ her ğüşesi hep cilve-gerdür ‘aķs-i dōst
Dāĝ-ı dil āyinedür dil-dār şeklin gösterür
- 4 Sîmyā-gerdür felek bu köhne ğülşende saña
Yıldı bir kez naħl-ı pür-ezhār şeklin gösterür
- 5 Noķta-ı encüm ‘Aţâyî taħta-i eflākde
‘Āşık-ı bî-çāreye idbār şeklin gösterür

-454-⁸³⁴

[Ġazel-i Nev‘î-zāde ‘Aţâyî]⁸³⁵

--- / --- / --- / ---

- 1 Sînem üzre çāklerden âteş-i sūzān çıkar
Ĥākdan ğüyā ki yir yir lāle-i nu‘ mār çıkar
- 2 Çeşm-i pür-ħün rāz-ı ‘aşkı ĥalkā fāş itdi diyü
Kirpiĝüm çep-rāstlar urduķça hep ķan [çıkar]⁸³⁶

⁸³² Karaköse, a.g.e., s. 491.

⁸³³ 453/ 3a ğüşesi hep: ğüşesinde

⁸³⁴ Karaköse, a.g.e., s. 493.

⁸³⁵ 454/ 2b hep ķan gösterür: andan ķan çıkar

5b gör: sen

⁸³⁶ çıkar: gösterir Mecmûa.

- 3 Girmesün cānā ‘adū efsāne ile koynuña
‘Āşık-ı şādık geçer ammā şakın yalan çıkar
- 4 Küşt-gİR-i ‘aşk-ı dil-berle çıkışmaz kimse hiç
Gerçi kim meydānına biñ Rüstem-i destān çıkar
- 5 Nazmum āfākı tutar dirdüñ sözüñ çıkılmaz mı gör
Ey ‘Atāyî gör hele tertib [idüp] dīvān çıkar

-455-⁸³⁷[Ġazel-i Nev‘î-zāde ‘Atāyî]⁸³⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Kıyāmet ‘arşasıdır şanma zevraklarla deryādur
Sütünü bād-bān ile kefen-ber-düş-ı mevtādur
- 2 Ne mümkindür geçilmek baħr-i pür-emvācdan şimdi
Nice emvāc güyā pāre pāre ferş-i mīnādur
- 3 Görenler cünbiş-i emvāc ile keştilerüñ dirler
Ĥazīzi evc ider evci Ĥazīz eyler bu dünyādur
- 4 Dilā şimden girü erbāb-ı keşti kumda oynasun
Ki kumlar kÛbbe-i Ĥadrā-yı gerdündan mu‘allādur

[209a]

- 5 ‘Atāyî şimdi deryā menzil-i maķşûda yol virmez
Boğazlar kesmege her mevci bir tiğ-ı mücellādur

-456-⁸³⁹

[Ġazel-i Nev‘î-zāde ‘Atāyî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şabā gibi giden ol naĥl-i gülzār cinānumdur
Ya ārām-ı dilüm yā şabr-ı cān-ı nā-tüvānumdur

⁸³⁷ Karaköse, a.g.e., s. 498.

⁸³⁸ 455/ 4b kÛbbe: kımme

⁸³⁹ Mecmûada şiiirlerin çoğunun mahlas kısmı mavi mürekkeple çizilerek vurgulanmıştır. Bu şiiirin beşinci beytinde geçen “‘Atāyî” kelimesinin üstü de bu şekilde çizilidir fakat şiiir Saadet Karaköse tarafından hazırlanan Nev‘î-zāde Atāyî Dīvānı’nda, Süleyman Yüce tarafından hazırlanan Nevālî-zāde Atāyî Dīvānı’nda, Üzeyir Aslan tarafından hazırlanan İvaz Paşa Oğlu Atāyî Dīvānı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Eserin 5a’daki fihristinde Nev‘î-zāde Atāyî’ye ait şiiirlerin sıralı bir şekilde listesi yer almaktadır. Bu gazel bu liste içerisinde yer almaktadır (bk. Ek 7).

- 2 Ya hōd cām-ı mey-i ‘aşk ile rüsvāy olduğum gördi
Girizān oldı benden ‘ār idüp cismümde cânumdur
- 3 Alup dil nağdini bildüreyüm diyü kaçar ammā
Görüp reftārını bildüm ki ol serv-i revānumdur
- 4 Muḥammed şāhum ārām-ı dilüm āsāyiş-i cānum
Efendüm sevdiğüm sultānum āşüb-ı cihānumdur
- 5 ‘Aṭāyī göricek gerçi Yedekci-zāde mi sandum
Görinmez ol perī ancak ḥayālümdür gümānumdur

-457-⁸⁴⁰

[Ġazel-i Nev‘ī-zāde ‘Aṭāyī]⁸⁴¹

--- / --- / --- / ---

- 1 Sīm-i eşküm gördüğince ḥandeler eyler nigār
Yine bizden ḥarcanur ṭurmaz o şūḥ-ı şīve-kār
- 2 Güyiyā dil-ṭıflınuñ başında itmek pāreler
Zaḥm-ı sīnem üzre ḫurş-ı dāğumı çāk itse yār
- 3 Ḥaṭ degül şāhīn-i zülfi eyleyince zīr-i bāl
Peçedür kim beyzā-i ğabğabdan oldı āşkār⁸⁴²
- 4 Ağzuma alsam n’ola yāḫūt-ı rümmāni gibi
Teşneyi sīr-āb ider cānā o la‘l-i āb-dār
- 5 Ey ‘Aṭāyī ‘ākıbet ḫomaz alur cān nağdini
Bāzī-yi ‘aşk oldı güyā ol ḫamer ruḥla ḫumār

⁸⁴⁰ Karaköse, a.g.e., s. 501.

⁸⁴¹ 457/ 1a ḥandeler eyler: ḥande eyler ol

2a dil-ṭıflınuñ: ṭıfl-ı dilüñ

4a n’ola: eger

4b Teşneyi sīr-āb ider cānā: Eyleye ben teşneyi sīr-āb

Dīvân’daki 4. beyit mecmûada yoktur.

⁸⁴² Bu gazel, Dīvân’daki 79. gazeldir fakat bu beyit Dīvân’daki 80. gazelin 3. beytidir.

-458.⁸⁴³[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]⁸⁴⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ol 'izâr-ı pâkden olmağ neden ħaţţ-ı ğubâr
Nev-cevânum âbda nağş olmaz iken bir qarâr
- 2 Geldi başdı ħaţţ-ı ruĥsârũ o saçma beñleri
Dânelerden zâhir oldı 'âķıbet bir sebzezâr
- 3 Beñzedürdüm ruĥda ħaţţ-ı zîr-i zülfüñde ruĥa
Ġüyyâ ruĥsâr-ı al üzre o ħaţţ-ı müşğ-bâr
- 4
- 5 Şafĥa-i ruĥsârdan n'ola qazıtsa ol perî
Ey 'Aţâyî n'eylesün yañlışdur ol ħaţţ-ı 'izâr

[209b]

-459.⁸⁴⁵[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]⁸⁴⁶

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Nev-bahâr oldı güzeller yine seyrâna çıkar
Tınanup gül gibi her biri ğülistâna çıkar
- 2 Ĥüblar bâdeye meyl eyledi nev-rüz irişüp
Yine şöĥbet göresin 'aşıķ-ı nâlâne çıkar
- 3 Yaķalar çâki iner lâle-şıfat dâmâne
Ġulĝul-ı bezm-i şafâ ğünbed-i gerdâne çıkar
- 4 'Aşķuñ âvâreleri şevķ ile mânend-i ĥabâb
Başı ğörinmez iken her biri meydâna çıkar

⁸⁴³ Karaköse, a.g.e., s. 502.⁸⁴⁴ 458/ 2b 'âķıbet: ğüyyâ3a Beñzedürdüm ruĥda ħaţţ-ı zîr-i zülfüñde ruĥa: Nüşa-i mihr ü maĥabbetdür
ki qonmış âteş

4. beytin yeri, mecmûada boş bırakılmıştır.

Dîvân'daki 3. beyit mecmûada yoktur.

⁸⁴⁵ Karaköse, a.g.e., s. 508.⁸⁴⁶ 459/ 1b gül gibi her biri: her biri gül gibi

4b Başı ğörinmez: Baş göstermez

Dîvân'daki 6. beyit mecmûada yoktur.

5 † Aqlum aldı diyü † uşşāk şikāyetler ider
Korķarın bu dil-i şeydā daħı divāne çıkar

6 Eyleseñ rāh-ı maħabbetde ne deñlü tek ü pū
Ey † Aţāyī ötesi vādi-i hicrāne çıkar

-460-⁸⁴⁷

[Ġazel-i Nev† i-zāde † Aţāyī]⁸⁴⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Şiddet-i sermā ile dil ğonceveş pejmürdedür
Her yaña akmaz ğoñül cūlar gibi efsürdedür

2 Katre katre nem düşüp toñmış giyāh-ı huşkda
Fi† l-meşel şol rişte-i bārīke beñzer dürdedür

3 Bir elek çarħ-ı müşebbek berf ise şekl-i daķıķ
Altına tırmaz geçer üstinde ol kim ħurdedür

4 Çille çekdürdi kerāmāt ehli itdi erba† in
Ĥalk şu üzre yürür ğüyā ki māni† perdedür

5 Ey † Aţāyī bir ğün aķar cūylar tuğyān idüp
Ejdehā gibi bu faşl içre egerçi mürdedür

-461-⁸⁴⁹

[Ġazel-i Nev† i-zāde † Aţāyī]⁸⁵⁰

--. / -.--. / .--. / -.--

1 İncindi seg raķibe yine māh-pāremüz
Barışmasa † aceb mi anuñla sitāremüz

2 Dermān iderdi derd ile ol tabīb-i cān
Ammā ki yok işigine varmağa çāremüz

3 Ĥayli dem oldu dilde yanar nār-ı † aşķ-ı dōst
Her dem hevā-yı vaşl ile artar şerāremüz

⁸⁴⁷ Karaköse, a.g.e., s. 481.

⁸⁴⁸ 460/ 3a berf: çarħ

4b māni† perdedür: me† āli berdedür

⁸⁴⁹ Karaköse, a.g.e., s. 518.

⁸⁵⁰ 461/ 1b † aceb mi anuñla: anuñla † aceb mi

4a ten: dil

5a ğorinür: ğorinüp

- 4 Bizden yūzi dōnūp ten-i a^ˆ dāyı çāk ider
Azsa ^ˆ aceb mi tīguñı gōrdūkçe yāremūz
- 5 Ara gōrinūr ara gōrinmez bize o māh
Bilmem ^ˆ Atāyī nic^ˆ olur anuñla aramuz
- [210a]

-462-⁸⁵¹[Ġazel-i Gelibolulu Muştafa^ˆ Ālī]⁸⁵²

-- / .-- / .-- / .--

- 1 ^ˆ Aqlum tağılur zūlf-i siyeh-kāruña baqsam
Bağrum delinūr la^ˆ l-i güher-bāruña baqsam
- 2 Gōñlüm talabur āteş-i ruhsāruña qarşu
Cānum sevinūr şīve-i ref tāruña baqsam
- 3 Nuţkum tūtilur lezzet-i güftāruñ işitsem
Şabrum gider evzā^ˆ uña eţvāruña baqsam
- 4 Tōymaz gözüm olmaz yine gōñlüm mütesellī
Ben her ne kadar şevk ile dīdāruña baqsam
- 5 ^ˆ Ālī gibi qarşumda gözüm gōñlüm açılsa
Geh zūlfūne geh nergis-i bīmāruña baqsam

-463-⁸⁵³[Ġazel-i Nev^ˆ ī]⁸⁵⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Yār işi ey dil kolay ammā ġam-ı aġyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı hār güç
- 2 ^ˆ Arz-ı hāle yok meded kūyına varmak ħod muġāl
Mest-i ^ˆ aşkum şöyle kim ref tār güç güftār [güç]
- 3 Bī-sebeb güftār müşkil āşnālīk mūmteni^ˆ
Bōyle istiġnā şatan dil-dār ile bāzār güç

⁸⁵¹ Aksoyak, a.g.e., s. 939.

⁸⁵² 462/ 5a qarşumda: qarşuñda

⁸⁵³ Tanyeri vd., a.g.e., s. 255.

⁸⁵⁴ 463/ 2a varmak ħod: ħod varmak
2b ref tār güç güftār: güftār güç ref tār

- 4 Bir oñulmaz yaradur ‘aşk [u] maḥabbet yarası
Hāşılı şarılmayınca çāre yok tımār güç
- 5 Nev‘iyā esrār-ı ‘aşkı şaklamak āsān degül
Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhār güç

-464-⁸⁵⁵

[Ġazel-i Ḥayretī]

. - - - / . - - - / . - -

- 1 Maḥabbet bezminüñ dil menzilidür
Mey-i ‘aşkuñ ḥired lā-ya‘ kılıdur
- 2 Tökülsün dāne dāne eşk-i çeşmüm
Maḥabbet mezra‘ inuñ ḥāşılıdur
- 3 Tarīk-i ğamda başum bir ceresdür
Dehānumda dilüm güyā dilidür
- 4 Rakībüñ ne çalar bezm-i belāda
Gerekse biñ kez ötsün çeng kılıdur
- 5 Ölüm āsān olupdur Ḥayretīye
Bu ḥalkuñ gerçi ğāyet müşkilidür

[210b]

-465-⁸⁵⁶

Ġazel-i Sultān Süleymān Tahmīs-i Bakī Efendi⁸⁵⁷

. - - / . - - / . - - / . - -

I

Cāme-i şıḥḥat Ḥudādan ḥalka bir ḥil‘ at gibi
Bir libās-ı fāḥir olmaz cisme ol kisvet gibi
Var iken baḥt u sa‘ ādet kuvvet ü kudret [gibi]
Ḥalk içinde mu‘ teber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihānda bir nefes şıḥḥat gibi

II

Ehl-i vaḥdet kā’ inātuñ ‘ākil ü dānāsıdur
Merd-i fāriğ ‘ālemüñ mümtāz ü müsteşnāsıdur

⁸⁵⁵ Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, **Hayretî Dîvânı (Tenkidli Basım)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1981, s. 167.

⁸⁵⁶ Küçük, a.g.e., s. 90.

⁸⁵⁷ 465/ IV itse: içre

V ‘uzletde: ‘uzletdür

güşe-i vaḥdet: güşe-i ‘uzlet

Gör ne dir ol kim sözi gūyā Mesīh enfāsıdur
 Saltanat didükleri ancak cihān ğavġāsıdur
 Olmaya baht u sa‘ ādet dūnyede vaḥdet gibi

III

Ṭā‘at-i Ḥaḫ mūnis-i bezm-i beḳādur ‘āḳıbet
 Şıḥḥat-i cān u beden senden cūdādur ‘āḳıbet
 Bād-ı şarşardur fenā ‘ālem hebādur ‘āḳıbet
 Ḳo bu ‘ayş u ‘işreti çünkim fenādur ‘āḳıbet
 Yār-i bāḳı ister iseñ olmaya ṭā‘at gibi

IV

‘Ālemi gözden geçürseñ eyleseñ biñ yıl raşad
 Devr içinde durmasañ görseñ hezārān nık ü bed
 Her taraftan aḳsa dūnyā mālı gelse lā-yu‘ad
 Olsa ḳumlar şaġışınca ‘ömrüñe ḥadd ü ‘aded
 Gelmeye bu şışe-i çarḫ itse bir sâ‘at gibi

V

Menzil-i āsāyiş-i ‘uḳbāya isterseñ vüşul
 Ḥubb-i dūnyādan ferāġat gibi olmaz ṭoġrı yol
 Şādmān erbāb-ı ‘uzletde hemān Bāḳı melul
 Ger ḥuzūr itmek dilerseñ ey Muḥıbbı fāriġ ol
 Olmaya vaḥdet maḳāmı güşe-i vaḥdet gibi

-466-⁸⁵⁸Tahmīs-i Sultān Süleymān Ğazel-i Yahyā Eş-şehīd-i Gedā⁸⁵⁹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Bi-ḥamdi’llah ne bir fikr ü ne bir bāṭıl ḥayālüm var
 Ne bir zerrāḳ sālūsüm ne şerr ü mekr ü ālüm var

⁸⁵⁸ Muhibbî, Taşlıcalı Yahyâ’yanın gazelinin tahmīs etmiştir (Beyhan Kesik, Zehra Pehlivan, Emre Şengül, **Bir Şiir Mecmûasından Hareketle Muhibbî’nin Yayınlanmamış Şiirleri**, International Journal of Language Academy, C. 3, S. 1, Bahar 2015, s. 363).

⁸⁵⁹ 466/ I zerrāḳ sālūsüm ne şerr ü mekr ü ālüm: zerrāḳsā lev m ne mekr [ü] şeyd [ü] ālüm

Ḥaḳdan benüm ferḥünde-fālüm var: ḥāḳden tenüm ḥande ḥōş-ḥālüm var

II idüp: urup

III Medār-ı çarḫa: Müdārā çarḳı / zerre-i ḥāki: kürre-i ḥāki göstermiş: gösterdi

IV geh mest gāhī kān uğur ḥayrān: gāh mest ü gāhī ḳan olup ḥayrān

‘Alāyıḳdan mücerred eylerüm dil mülkini: Daḫı ‘ilm-i ḥaḳāyıḳdan mücerred eylerem

‘azm-i seyr ider göñlüm ne meyl ü: meyl-i Külbe-i Aḫzān ne seyr-i Bentlerin dizilimi farklıdır.

Sa‘adet ehliyem Hâkdan benüm ferhünde-fâlüm var
 Ğanidür ‘aşk ile gönlüm ne māl ü ne menālüm var
 Ne vaşl-ı yâre hândanum ne hicrândan melālüm var
 [211a]

II

Hâkîkat sırrını ehl-i mekâşifden açar gönlüm
 Hevâ-yı ‘aşk ile pervâz idüp dâyim uçar gönlüm
 Dem-â-dem Hızır elinden çün hayât âbın içer gönlüm
 Ne sağ olmak murâdumdur ne ölmekden kaçır gönlüm
 Cihânda haste-i ‘aşk olalı bir hõşça hâlüm var

III

Hudâ halk itmedin nür-ı Muhammeden nüh-eflâki
 Medâr-ı çarha hergiz kılmadın bu zerre-i hâki
 Baña esrârı göstermiş saña tesbîh ü misvâki
 Ben ol hayrân-ı ‘aşkum kim yitirdüm ‘aql u idrâki
 Ne ‘âlemden haber-dârum ne kendümden hayâlüm var

IV

Hârâbât ehliyüm geh mest gâhî kân uğur hayrân
 ‘Alâyıktan mücerred eylerüm dil mülkini seyrân
 Hayâl-i yâr ile külhân baña gülşen gelür ey cân
 Ne ‘azm-i seyr ider gönlüm ne meyl ü şoḥbet-i yârân
 Ne ta‘n-ı zâhid-i nâ-dân ne ceng ü ne cidâlüm var

V

Perişân olmadın dil defterinüñ köhne evrâkı
 Kesilüp halk-ı ‘âlemden gel ey cân iste Hallâkı
 Ser-â-ser mülküñ olmuş dut Muḥibbî cümle âfâkı
 Cihân fânidür ey Yahyâ hüve ‘l-hayyü hüve ‘l-bâkî⁸⁶⁰
 Değişmem atlas-ı çarha benüm bir köhne şâlüm var

-467-⁸⁶¹Ğazel-i [Taşlıcalı] Yahyâ Tahmîs-i Bâkî⁸⁶²

.--- / .--- / .--- / .---

I

Beni ey h‘ace şanma ehl-i dünyâ ile qâlüm var

⁸⁶⁰ Hüve ‘l-hayyü ‘l-bâkî (‘l-kadîru): “O (Allah), hiç ölmez diridir (güçlüdür).” (Bakara, 2/255)

⁸⁶¹ Taşlıcalı Yahyâ’nın gazeline tahmis edilmiştir (Ömer Zülfe, “Yahyâ Bey’in Bir Gazeline Bâkî’nin İki Tahmisi”; *Ayla Demiroğlu Kitabı*, İstanbul, 2007, s. 420).

⁸⁶² 467/ IV hâlümde: hâlümle
 V destüñde: destüñle
 olma: bulma

Yâ hüd sîm ile zer cem^ç eylemekde iştiğâlüm var
 Cihânı bir pûla almam ki andan infişâlüm var
 Ğânîdür ^ç aşk ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var
 Ne vaşl-ı yâre hândānum ne hicrāndan melālüm var

II

Ölürsem de dil-i bîmārum için ğam yimez cānum
 Gerek dest-i ecel añsuzlayın tıtsun girîbānum
 Gerekmez görmesün şihhat yüzün bu çeşm-i giryānum
 Ne sağ olmak murādumdur ne ölmekden kaçır cānum
 Cihānda h̄aste-i ^ç aşk olalı bir h̄oşça h̄ālüm var

III

Olalı bāde-i vahdet ile mest sîne-i h̄ākî
 Görinmez gözüme aşlā cihānuñ māl ü emlāki

[211b]

Unutdum bilmez oldum h̄iç ferahnāki vü ğam-nāki
 Ben ol hayrān-ı ^ç aşkum kim yitürdüm ^ç aql u idrāki
 Ne ^ç âlemden haberdārum ne kendümden hayālüm var

IV

Elümle kühveş şahrā-yı ^ç âlemden çeküp dāmān
 Ferāğat gūşesinde fāriğam her nesneden hayrān
 Hemān bir kendü h̄ālümde yürürüm zār u ser-gerdān
 Ne ^ç azm-i seyr ider göñlüm ne meyl-i şohbet-i yārān
 Ne ta^ç n-ı zāhid-i nā-dān ne ceng ü ne cidālüm var

V

Ṭotalum kabza-i destüñde tıtduñ cümle āfākı
 Göñül virme fenā dünyāya olma şöhret ey Bākî
 Bozar āhîr senüñle itdügi bu ^ç ahd-i mişākı
 Cihān fānîdür ey Yahyā h̄üve'l-h̄ayyü h̄üve'l-bākî
 Değişmem atlas-ı çarha benüm bir köhne şālüm var

-468-⁸⁶³

Ğazel-i Sultān Selîm Tahmîs-i Bākî⁸⁶⁴

-- / -.- / .-.- / -.-

I

Geşt ü güzār-ı bāğ ne h̄oşdur nigār ile
 Bir nev-reside gonce-dehen gül-^ç izār ile
 Çün tazelendi gülşen-i ^ç âlem bahār ile
 H̄oşdur çemende seyr idelüm taze yār ile
 Tā düşmenüñ yüregi yana taze yār ile

II

⁸⁶³ Küçük, a.g.e., s. 94.

⁸⁶⁴ 468/ II bulunmaz: alınmaz

VI şehâ: dilâ

Erkân-ı ‘aşka zerķ u riyâdan ħalel virüp
 Zühd adın añma ṭab‘a n’idersin kesel virüp
 Bâġ-ı bihişt çünki bulunmaz bedel virüp
 Naķd-i cinân degül mi bu kim devlet el virüp
 Vaşl-ı ħabîbe furşat ola nev-bahâr ile

III

Terk eyle zühdi mezheb-i rindân-ı ‘aşka gir
 Naķd-i revânı bir büt-i zibâ-cemâle vir
 Birkaç piyâle bâde çeküp deyr-i bâġa ir
 Bülbül kitâbın almış ele pendı bu ki dir
 Ĥöşdur piyâle bir şanem-i gül-‘izâr ile

IV

Ĥâtır ħarâb u ‘aql müşevveş sen irmeseñ
 Gülzâr-ı cennet olmaya dil-keş sen irmeseñ
 Güller çemende görünür âteş sen irmeseñ
 Ey nev-bahâr-ı ħüsn Ĥızırveş sen irmeseñ
 [212a]

Gülşen gözüme düzaĥ olur intizâr ile

V

Olsun hezâr-ı zâr u dil-efġâr çâkerüñ
 Kılısun fiġân u nâleler üftâde-i derüñ
 Dellâl-i ħüsni murġ-ı çemendür gül-i terüñ
 İncinme âĥ-ı ‘âşıkâ cânâ ki güllerüñ
 Artar cemâli revnaķı âĥ-ı hezâr ile

VI

Virmiş ‘izâr-ı yâre şafâ ħaṭṭ-ı dil-güşâ
 Yazmış ruĥında süre-i *Ve’s-şemsi Ve’d-duĥâ*⁸⁶⁵
 Bulmuş cemâli âyinesi mâhveş cilâ
 Mir’ât-i ħüsne şanma keder iriše şehâ
 Nür âyeti yazılssa ħaṭṭ-ı müşg-bâr ile

VII

Seyl-âb gibi şaldı belâ leşkeri aķın
 Tîr-i kaźâyâ oldı ber-â-ber ırâķ yaķın
 Seng-i fenâyâ çaldı hevâ şabr zevraķın
 Ṭa‘n [itme] emr-i Ĥaķka yüri müdde‘î şaķın
 Aĥvâl-i ‘aşķ çünki degül ihtiyâr ile

VIII

Gül gibi şı‘r-i Bâķiye bir dem kulaġuñ ur
 Derd-i derünı bülbül-i şürîde-ĥâle şor
 Gel bir kenâra meclis-i mihr ü vefâyı ķur
 Şun la‘l-i cân-fezâyı Selîme şehâ k’olur

⁸⁶⁵ *Ve’s-şemsi Ve’d-duĥâ*: “Güneşe ve kuşluk vaktine and olsun.” (Şems, 91/1; Duĥâ, 93/1).

Yârũñ şafâ-yı vuşlatı būs u kenâr ile

-469-⁸⁶⁶

Ġazel-i Sultân Selim Tahmīs-i Bākī⁸⁶⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Ey cemâlũñ pertev-i envâr-ı şubḥ-ı lem-yezel
Ber-ter olsa menziliñ hürşid-i enverden maḥal
Sende göstermiş kemâl-i şun'ın Üstâd-ı ezel
Kudretin izhâr idüp Ḥaḳ Ḥazret-i 'azze ve cel
Cümle hũbân içre sen cânânı kılmış bī-bedel

II

İşigũñ üftâdesi kem-ter gedâ mihr-i münîr
Pençe-i hürşid-i 'âlem-tâba hũsnũñ dest-gîr
Her gedâ-yı âstânũñ bir şeh-i şâhib-serîr
Mısr-ı dilde şâh olur yüzũñ görüp olan esîr
Hũsni ey Yūsufdan a' lā ey güzellerden güzel
[212b]

III

'Āşıkā yād-ı lebũñ cām-ı şarâb-ı dil-güşâ
Câna ol la' l-i muşaffâdur mey-i bezm-i şafâ
Rũḥ-baḥş olmuş Mesihâveş o la' l-i cân-şafâ
La' l-i mey-gũnuñ görüp cân virmeyen kimdür şehâ
Pes meger âdem degül 'aqlında vardur yâ ḥalel

IV

Ḥalkâ-i zũlf-i siyâhuñ ey şaçı misk-i Ḥuten
Na' l-i şeb-diz-i ḥaṭũndur dirler erbâb-ı suḥan
Kimdür ol ruḥsâre-i gül-gũn ile senden geçen
Hũsnũñi bir dem gören ey ḥusrev-i şîrîn-dehen
'Aşkuña Ferhâd olup yoluña cân virse maḥal

V

Kaddũñe ḥil'at biçelden hũsni ḥayyât-ı każâ
Gün gibi yaḳduñ cihânı ey meh-i zerrîn-ḳabâ

⁸⁶⁶ Küçük, a.g.e., s. 92.

⁸⁶⁷ 469/ II a' lā: aḥsen

III şafâ: fezâ

IV misk: müşğ

yoluña: yoluñda

V şabr-ı: şabrum

VI eşkũm: âlũm

VII yazudur tâ ki üstâd-ı ezel: yazulardur ezel / Mısrâm vezni aksamaktadır.

Çāk idüpdür gerçi kim şabr-ı girîbânın cefâ
Dâmenüñ cevır ile elden kıoya şanma dil-berâ
Ol olıcağ iş degül yağam tütınca tâ ecel

VI

Gözdeki hün-âbe-i eşküm görüp rahm itmedüñ
Yollar üzre cism-i pâ-mâlüm görüp rahm itmedüñ
Bu perişân olmuş aḥvâlüm görüp rahm itmedüñ
Derdmend-i ‘aşkuñam ḥâlüm görüp rahm itmedün
Yol olur dilden dile dirlerdi ḥod vardur meşel

VII

Bâkiyâ kūy-ı ḥarâbatı nişîmen kılduğum
Bezm-i ‘aşkı şem‘-i âhumla müzeyyen kılduğum
Ser-nüviştüm ḥâlidür âfâka rüşen kılduğum
Ey Selim ebrü diyüp çeşm üzre mesken kılduğum
Alnuma ‘aşk ile yazılan yazudur tâ ki üstâd-ı ezel

-470.⁸⁶⁸[Gâzel-i Sultân Selim Tahmîs-i Derzi-zâde ‘Ulvi]⁸⁶⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Şüretüñ yazmış melek şeklinde naḳḳâş-ı ezel
Bâraka’İlâh ey kemâl-i dest-i şun‘-ı lem-yezel
Çok güzel gördüm velikin görmedüm böyle güzel
Ḳudretin izhâr idüp Ḥaḳ ḥazret-i ‘Azze ve Cell
Cümle ḥübân içre sen cânânı kılmış bî-bedel

II

Şems-i tâbân-ı cihânsın ḥüsnüñe olmaz nazîr
Mâh-rûlar zerreveş yanuñda olurlar ḥaḳîr
[213a]

İşigüñde pâdşâh-ı dehre eyvân u serîr
Mısr-ı dilde şâh olur yüzüñ görüp olan esîr
Ḥüsni ey Yūsufdan a‘lâ ey güzellerden güzel

⁸⁶⁸ Yavuz Sultân Selim’in gazeline tahmis edilmiştir (Çetin, a.g.e., s. 188).

⁸⁶⁹ 470/ I gördüm velikin görmedüm: gördük velikin görmedük
II olmaz: yokdur
İşigüñde: İşikdür
yüzüñ görüp olan esîr: yüzüñ gören esîr
IV ‘Aşkuña: ‘Aşk ile
V eylemem: itmezem
VII ebrü diyüp: ebrum olup
yazudur tâ ezel: yazulardur ezel

III

Yoluña cānını kırbān virmeyen kimdür şehā
 Vaşluña genc-i firāvān virmeyen kimdür şehā
 Zülfüñüñ küfrine imān virmeyen kimdür şehā
 La‘ l-i mey-gūnuñ görüp cān virmeyen kimdür şehā
 Pes meger ādem degül ‘ aqlında vardur yā hālel

IV

Yūsuf-ı Mışr-ı melāhatsin cihān mülkinde sen
 Sende hatm oldı güzellik sendedür vech ü hasen
 Güş-ı cān ile ne dirdüñ şeh-i şāhib-i suhan
 Hüsünüñ bir dem gören ey husrev-i şirīn-dehen
 ‘ Aşkuña Ferhād olup yoluñda cān virse maḥal

V

Vaz gelmem sevmeden yüz bññ cefā kılsan baña
 Ka‘ be ḥaqqı kapuñı terk eylemem ey bī-vefā
 Senden ayrılmam olursa cümle ‘ ālem bir yaña
 Dāmenüñ cevri ile aldun qoya şanma dil-berā
 Ol olıcaq iş degül yaqam tıttınca tā ecel

VI

Nev-bahār irdi benümle seyr-i bāğa gitmedüñ
 Meyve-i naḥl-i murādumsın ne çāre bitmedüñ
 Şu gibi benden yaña hergiz gönül aqıtmaduñ
 Dermend-i ‘ aşkuñam hālüm görüp raḥm itmedüñ
 Yol olur dilden dile dirlerdi ḥod vardur meşel

VII

Seyr-i yāre çeşümü ey ‘ Ulvī revzen kılduğum
 Kaşr-ı cānı mihr-i cānān ile rüşen kılduğum
 Kara yazularla alnumı müzeyyen kılduğum
 Ey Selīm ebrū diyüp çeşm üzre mesken kılduğum
 Alnuma ‘ aşq ile yazılan yazudur tā ezel

-471-⁸⁷⁰

[Muḥammes-i Bākī]

. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I

Ne hengām-ı şafā-yı ‘ işret-i mül gibi bir dem var
 Ne sâz-ı muṭribāsā cān-fezā-yı mürde-i gam var
 Ne mānend-i ḥayāl-i yār bezm-i dilde maḥrem var
 Ne cām-ı bāde-i gül-gūna beñzer yār-ı hem-dem var

⁸⁷⁰ Mürettip başlığı “Gazel-i Be-ḥōd Taḥmīs-i Velehū” şeklinde yazmıştır fakat bu bir muhammestir ve bir önceki şiirle aynı şaire ait değil Bākī’ye aittir (Küçük, a.g.e., s. 100). Düzeltmiş şekliyle başlıklandırılmıştır.

[213b]

Ne şadr-ı gūşe-i mey-hāne gibi cāy-ı hurrem var

II

Leb-i mey-gün-ı sākī yādına cūş eyleyüp ey dil
 Ciger hūn-ābesin demdür olursam nūş idüp qanzil
 Gerekmez ‘aqla yār olmaq harābāt ehli ve’l-hāşıl
 Beni ‘ayb eylemeñ dā’im olursam mest-i lā-ya‘ kil
 Ki bī-hūş olmasam āsūde kılmaz bende bir ğam var

III

Beni ol kaşı ya ger atmasa yabana tīrāsā
 Kesilmez düm yanından bir nefes hañcer gibi kaţ‘ā
 Dem-i fūrkat degüldür qavl-i muhtār-ı ulü’l-ārā
 Ğam-ı hicrānda ‘ālem var dimişler ehl-i dil ammā
 Mülāyim dil-ber-i şūhuñ dem-i vaşlında ‘ālem var

IV

Görem diyü seni a‘ yān-ı erbāb-ı nazār her gün
 Kapuñdan halqa-i der gibi gitmez çeşm-i ter her gün
 Tolanur peyk-i āhum kūyuñı şām [u] seher her gün
 Ruhuñ bağın raķīb-i dīv-siret seyr ider her gün
 Yüzüñi göremez yıllarca ammā bunda ādem var

V

Şıyup seng-i havādiş yine cām-ı bezm-i ‘uşşāķı
 Elin çekse kadeh şunmağdan erbāb-ı dile sākī
 Perişān olsa cümle defter-i eş‘āruñ evrāķı
 Şafā-yı şafvet-i tab‘uñ yiter eglence ey Bākī
 Bi-hamdi’llāh ne ğam yirsin elüñde sāğar-ı Cem var

-472-⁸⁷¹Ğazel-i Necātī Tahmīs-i Bākī⁸⁷²

..- / ..- / ..- / ..-

I

Rāyet-i fitne çeküp ol kad-i dil-cū begler
 Uşdılar yanına her şūh-ı cefā-hū begler
 Bir yire geldi nice ğamzesi cādū begler
 Bir ālāy oldı perī şīvelü āhū begler
 Gözi āhūlaruñ ālāyına yā Hū begler

II

⁸⁷¹ Küçük, a.g.e., s. 98.⁸⁷² 472/ II anuñ: bugün

IV Hüb-rū: Pāk-rū

tutmaz: dütmaz

V Çıkarup: Çıkarur / seni: biri

Cân yidürseñ eger ol husrev-i şîrîn-dehene
 Gâlib olsañ reh-i ‘aşkında anuñ küh-kene
 Ne kadar naqd-i revânuñda nişâr olsa yine
 Bî-vefâlıklar ider yolına cânlar virene
 ‘Acebâ böyle m’olur dünyede hep bu begler
 [214a]

III

Kaynadup nâr-ı ğam-ı ‘aşk ile hûn-ı cigeri
 Gözlerümden ağıdur kendü görünmez o perî
 Şanmañuz nev‘-i beşerden gele bu şîveleri
 Bir perî için aķar iki gözüm çeşmeleri
 Şaķınuñ bilmiş oluñ ılıdur ol şü begler

IV

Ħüb-rû tâze-cevândur baña cânımdan e‘ az
 Gelmedi yanuma zen kısmı meger duĦter-i rez
 Bakmadum atlas u dibâsına dehrûñ bir kez
 RaĦt u baĦtum götüri oda urursañ tutmaz
 Bir iki gün beni bu dünyede maĦbûb egler

V

Boynuña Ħîle kemendin biri baĦlar nâ-gâĦ
 Çıķarup toĦrı yoluñdan seni eyler güm-râĦ
 Bu belâya bulamaz çâre ne dervîş ü ne şâĦ
 Kimseye uymasun ulaşmasun AllâĦ AllâĦ
 Zülf-i bî-dîn ile ol ğamze-i cādü begler

VI

Bâķiyâ gel olalum Ka‘be-i dil yolına peyk
 Girelüm râĦ-ı Ħudâya diyüp e‘s-sa‘yü ileyk
 Diyelüm sem‘a nidâ iricek aĦır *Lebbeyk*⁸⁷³
 Ne Necâtî ne güzeller ne selâmün ne ‘aleyk
 FâriĦuz eylemezüz kimseye tapu begler

⁸⁷³ *Lebbeyke Allahümme lebbeyke lâ-şerike leke lebbeyke inne’l-hamde ve’nni’mete leke ve’l-mülke lâ-şerike leke: “Allah’ım emret, emrine hazırım. Senin bir ortaĦın yoktur, emret. Kuşkusuz hamd ve nimet sana mahsustur. Mülkte senin bir ortaĦın yoktur”* (Buharî, Hac, 13; Müslim, Hac, 19; Ahmed b. Hanbel, 2/3, 41, 43). Yılmaz, a.g.e., s. 448.

-473-⁸⁷⁴**Gazel-i Necâti Tahmîs-i Mu'îdi**⁸⁷⁵

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Cilve kıldı yine birkaç büt-i meh-rû begler
 Nice büt her biri bir serv ü semen-bû begler
 Şalınup nâz ile 'âşıqlara karşı begler
 Bir âlây oldu perî şîvelü âhû begler
 Gözi âhûlaruñ âlâyına yâ Hû begler

II

İrişüp yine dimâğuma nesîm-i şeheri
 Lâleveş tâzeledi bir yaña dâğ-ı cigeri
 Dökülürse yiridür toprağa eşküm güheri
 Bir perî için açar iki gözüm çeşmeleri
 Şaķınuñ bilmiş oluñ ılıdur ol şu begler

III

'Âşık-ı haste-dilem bir gül-i nâzûk-bedene
 Bakmazam bülbül-i şeydâ gibi şaħn-ı çemene

[214b]

Âh kim hasret ile döndü yüzüm nesterene
 Bî-vefâlıklar ider yolına cânlar virene
 'Acebâ böyle m'olur dünyede hep bu begler

IV

Murğ-ı cân kim öter eski vaţanın unutmaz
 Bizi feryâd ile uzun giceler uyutmaz
 Tursa yüz yıl bu cihân içre nişin tutmaz
 Raħt u baħtum götürü oda urursañ dutmaz
 Bir iki gün beni bu dünyede maħbûb egler

V

Oydı ulaşdı iki şüh-ı siyeh-dil baña âh
 Yiridür saçı gibi olsa günüm daħı siyâh

⁸⁷⁴ Gülçin Tanrıbuyurdu, **Kalkandelenli Mu'îdi Dîvânı**, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Kültür Eserleri Dizisi, Ankara, 2018, s. 410.

⁸⁷⁵ 473/ I kıldı: itdi

II bir: her

IV Raħt u baħtum götürü oda urursañ dutmaz: Kimseye uymasun ulaşmasun Allâh Allâh

Bir iki gün beni bu dünyede maħbûb egler: Zülf-i bî-dîn ile ol ğamze-i cādû begler

VI eylemezüz: idemezüz

Dîvân'da bentlerin dizilimi farklıdır. V . bent Dîvân'da yoktur. Mecmûada bu bendin üçüncü mısraının yeri boş bırakılmıştır.

....

Kimseye uymasun ulaşmasun Allāh Allāh
Zülf-i bî-dîn ile ol ğamze-i cādū begler

VI

Ey Mu‘ idî yiter olduñ bu hevā yolında peyk
Nice bir il sözine ola cevābuñ *lebbeyk*⁸⁷⁶
Hağ ‘ ināyet kıla bir gün diyessin tevbe ‘ aleyk
Ne Necātî ne güzeller ne selāmün ne ‘ aleyk
Fāriğuz eylemezüz kimseye tapu begler

-474-⁸⁷⁷[Ġazel-i Be-ħöd Taħmîs-i Gelibolulu Muştafā ‘ Ālî Efendi]⁸⁷⁸

. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I

Süzilsün çeşm-i mestüñ devlet-i bîdārî görsünler
Bozilsun bend-i zülfüñ bendeler didārî görsünler
Çözilsün dügmeler mir ‘at-ı pür-envārî görsünler
Çıkar pîrāhenüñ tā kudret-i Settārî görsünler
Meded rûh-ı muşavver nic’olurmuş bārî görsünler

II

Lebüñden büse almağ mürde-cān bulmağ kadar vardur
Şaçuñ koğmağ hayāt-ı cāvdañ bulmağ kadar vardur
Miyānuñ kucmacağ genc-i nihān bulmağ kadar vardur
Vişālüñ cāna almağ rāygān bulmağ kadar vardur
Ne var bir himmet it şeydālar ol āşārî görsünler

III

Ruħuñ zülf içre gösterdüñ kıyāmetden nişānsın sen
Günüñ mağribde toğmış fitne-i āhîr-zamānsın sen
Ser-ā-pā dehri vîrān eyleyen genc-i nihānsın sen
Ne māhiyyetsin āyā yā neden nā-mihrbānsın sen

[215a]

Müneccimler kosunlar ğayrı sen mekkārî görsünler

IV

Dilā bir kāse-i pür-müşğ-i terdür hıızr için cānı
Ya ħöd mülk-i melāhat şāhınuñ tüğ-ı perişānı

⁸⁷⁶ *Lebbeyke Allahümme lebbeyke lâ-şerîke leke lebbeyke inne’l-hamde ve’nni’mete leke ve’l-mülke lâ-şerîke leke: “Allah’ım emret, emrine hazırım. Senin bir ortağın yoktur, emret. Kuşkusuz hamd ve nimet sana mahsustur. Mülkte senin bir ortağın yoktur”* (Buharî, Hac, 13; Müslim, Hac, 19; Ahmed b. Hanbel, 2/3, 41, 43). Yılmaz, a.g.e., s. 448.

⁸⁷⁷ Aksoyak, a.g.e., s. 382.

⁸⁷⁸ 474/ III Ruħuñ zülf içre: Ķad-i bālāñ
IV rûh-ı revān: şüh-ı cihān

Konupdur başuña yā hōd hümā nā-baht-ı sultānı
İnanmaz görmeyen [çak] başdan ey rūḥ-ı revān anı
‘Araḫ-çinüñ çıkar ol ṭurra-i ṭarrarı görsünler

V

O meh-rū baht-ı ‘Ālī gibi ḡaddār olmaḫ istermiş
Kerem sentinden el çekmiş sitem-kār olmaḫ istermiş
Kırup ‘aşıkların cellād-ı hūn-ḥār olmaḫ istermiş
Muḫaşşal zulme meyl itmiş cefā-kār olmaḫ istermiş
Yetişünler meded üftādeler yalvarı görsünler

-475-⁸⁷⁹

Ġazel-i Bākī Tahmīs-i Nādiri⁸⁸⁰

. - - - / . - - - / . - - - / . - - -

I

Şehā ‘arz-ı cemāl it kudret-i settarı görsünler
Şafā vir ‘āleme ol rūy-ı pür-envārı görsünler
Hıram it nāz ile gülzāra gel didārı görsünler
Açıl bāḡuñ gül [ü] nesrīni ol ruḥsārı görsünler
Şalın serv [ü] şanevber şive-i reftarı görsünler

II

Yanup derd ü maḫabbet āteşinden rüz [u] şeb göñlüm
Devāsın bulmadı hergiz çeker derd ü ta‘ ab göñlüm
Olupdur dergehüñde ḫāşılı pür-tab [u] teb göñlüm
Kapuñda ḫāşıl itdi bu devāsuz derdi hep göñlüm
Ne derde mübtelā oldı dil-i bīmārı görsünler

III

Gülüstān-ı maḫabbet oldı çünkim cism-i ‘uryānum
Nihālāsā fetil-i dāḡı dikdi anda cānānum
Yanup nār-ı ḡamıyla gül gül oldı cism-i bī-cānum
Açıldı dāḡlar sīnemde çāk itdüm girībānum
Maḫabbet gülşeninde açılan gül-nārı görsünler

IV

N’ola derd-i derūnum añlamazsa zāhid-i münker
Baña Mecnūn u Ferhād oldı ancak
Şarardum sāza döndüm nāle-i dil-sūzdan vāfir

⁸⁷⁹ Külekçi, a.g.e., s. 222.

⁸⁸⁰ 475/ I Şafā: Ziyā
II derd ü ta‘ ab: dāyim ta‘ ab
III ‘uryānum: bi-cānum
nār-ı ḡamıyla: nār-ı fetile
bī-cānum: suzānum
IV: ‘aşḡda hem-ser
nāle-i dil-sūzdan: dil-süz idüp

Ten-i zârumda pehlûm üstüḥḩānı şayılır bir bir
Beni seyr itmeyen aḩbâb müsîkârı görsünler
[215b]

V

Mişâl-i Nâdirî ey dil ser-â-ser gezdüm âfâkı
Temâşâ eyledüm aḩvâl-i ma' şükân-ı ' uşşâkı
Cefâkâr olsa da dil-ber esirger yine müştâkı
Güzeller mihrbân olmaz dimek yañlışdur ey Bâķî
Olur va'llâhi bi'llâhi hemân yalvarı görsünler

-476⁸⁸¹Gazel-i Maķâlî Tahmîs-i Tiġî⁸⁸²

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Gâh seyr-i ' âriż-ı dil-dâr ile şādideyüz
Gâh sevdâ-yı ḩaḩ-ı yâr ile ğam-verzideyüz
Gâh şād u gâh ğamġin bir ' aceb vādideyüz
Yârdan ḩursend a' dâdan melâmet-dideyüz
Şâkirüz gülden velikin ḩârdan rencideyüz

II

Bir sehî-ķaddüñ hevâ-yı ' aşķına uyduķ velî
Daġa düşdük serserî şimşâdveş olduķ deli
' Âķıbet gördük muḩâlîf esdi ol âfet yeli
ḩâşılı çekdük girîbân-ı ta' alluķdan eli
Serv gibi gülşen-i ' uzletde dâmen-ķideyüz

III

Sinede tek na' l-i dâġ olsun hilâl-i bedrümüz
Ġam degül şaff-ı ni' âl olsa felekde şadrumuz
Ehl-i dünyâ iltizâm itse ' aceb mi ' özrümüz
Sifle-ḩab' olanlar idrâk idemezler ķadrümüz
İrtifâ'-ı ķadrümüz var ' âlem-i ' ulvıdeyüz

IV

Zerre diyü gün gibi geh çarḩı ķıldıuķ cüst [ü] cü

⁸⁸¹ Direkli, a.g.e., s. 548.

⁸⁸² 476/ I uyduķ: düşdük

III na' l: la' l

idemezler: eylemezler

ķadrümüz: şânumuz

IV çarḩı: dehrî

Ķalmadı bir yer ki varmaduķ: Görmedük ol mâḩı çok gezdük

V zülfinde yâruñ: yâruñ ruḩında

ķalmış ķarada: düşmiş ķaraya

Göz göz: Gök gök

Geh şadefveş dürr diyü deryāya itdük ser-furū
 Qalması bir yer ki varmaduq aşığı yuqaru
 Aña qaldı kim dehānuñ yādına ey mäh-rū
 Başumuz alup ‘adem iqlimine ‘azm ideyüz

V

Tiğiyā şad-pāre dil zülfinde yāruñ dāğ ile
 Beñzer ol mähīye kim qalmış qarada ağ ile
 Göz göz oldu cismümüz yirden yire urmağ ile
 Biz ki zeyn olduq Maqālī halka halka dāğ ile
 Rüy-ı yāri görmege başdan ayağa dideyüz

-477-⁸⁸³**Gazel-i Maqālī Tahmīs-i Qabūlī**⁸⁸⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Biz melāmet-dīde birkaç deşt-i gam-gerdideyüz
 Kākül-i ham-der-ham-ı dil-ber gibi piçideyüz
 [216a]

Dil remide gayrdan dil-berle ārāmideyüz
 Yārdan hursend [ü] a‘ dādan melāmet-dideyüz
 Şakirüz gülden velikin hārdan rencideyüz

II

Gül gibi gülzār-ı istiğnāda mesken dutalı
 Gonceveş müstahkem itdük bend-i gayretle veli
 Dimezüz bir ferde dest ü dāmenin dutup veli
 Hāşılı çekdük giribān-ı ta‘ alluqdan eli
 Serv gibi gülşen-i ‘uzletde dāmen-çideyüz

III

Biz sipihr-i ‘ilm ü fazluz ma‘ rifetdür bedrümüz
 Feyz alan gelsün beri bir ferde yoqdur gadrümüz
 Evc-i a‘ lāda hilāl-i rüze gibi şadrumuz
 Süfle-tab‘ olanlar idrāk idemezler qadrümüz
 İrtifā‘-ı qadrümüz var ‘ālem-i ‘ulvideyüz

IV

Eyleyüp būs-ı dehān-ı teng-i yāri ārzū
 Tengnā-yı ‘ālemi şu gibi gezdüñ sū-be-sū

⁸⁸³ Erdoğan, a.g.e., s. 514.

⁸⁸⁴ 477/ II veli: beli

veli: beli

III a‘ lāda: a‘ lādur

IV varmağā: qalmağā

iqlimine: mülkine dek

V oldu sīnemüz: itdi cismümi

Zerre deñlü varmağā yir qalmadı ŧimden girü
 Aña qaldı kim dehanuñ yādına ey mäh-rü
 Baŧumuz alup ‘adem iqlimine ‘azm ideyüz

V

Lāleveŧ göñlüm açılmaz seyr-i bāğ u rāğ ile
 Ey Qabūli bir perī yaqdı vücūdum lāğ ile
 Göz göz oldu sīnemüz dāğ-ı cefā urmağ ile
 Biz ki naqŧ olduk Maqālī halka halka dāğ ile
 Rüy-ı yāre baqmağa baŧdan ayağa dīdeyüz

-478-⁸⁸⁵

Ġazel-i [Taŧlıcalı] Yahyā-yı Gedā Tahmīs-i Tīğī

..-- / ..-- / ..-- / ..--

I

Haq naŧīb eyler ise ŧoħbet-i dilqārı baña
 Gösterür baħtum o dem devlet-i didārı baña
 Tāli‘ üm yār olup eylerse meded-kārı baña
 Ġarazum bu ki muŧāhib idinem yārı baña
 Vāy eger kılmaz ise Ġazret-i Ġaq yārı baña

II

Gün gibi seyre çıqup eylese her yañı ħırām
 İderin sāye-ŧıfat yolda
 Ser-fürü eylemeyüp kılmaz ise fetħ-i kelām
 Elimüzden ne gelür virmez ise

[216b]

Baqmadan geqmesün ol ŧāh-ı cihān bārı baña

III

Gerden-i leylīye giysü-yı kerh-gīr itmiş
 Qays-ı sevdā-zedenüñ boynına zencīr itmiş
 Herkese lāyıqını ħāŧıl-ı tedbīr itmiş
 Minnet Allāhu te‘ālīye ki taqdir itmiş
 ŧīve vü nāzı saña nāle ile zārı baña

IV

Ġayrı ŧirīn-dehenüñ la‘l-i ŧeker-bārından
 ‘Aŧıqa ŧīve ile būsēye iqrārından
 Ta᧑lu dillerle dürüp qulına bāzārından
 Ġayrı mahbūblaruñ lezzet-i güftārından
 Ġōŧ gelür sevdigümün ŧīve-i reftārı baña

V

Gösterüp tal‘atuñı ‘āleme ŧaldıkça zīyā
 Dil-i Tīğī gibi ŧevq ile pür oldu dünyā

⁸⁸⁵ Taŧlıcalı Yahyā’nın gazeline tahmis edilen bu ŧiir, kaynaklarda bulunamamıŧtır ve yer yer tahribattan ötürü okunamayan kısımları mevcuttur.

Şubha dek bencileyin giceye irüp ihyā
Secde eyler göricek ol güneşi ey Yaḥyā
Öykinür yollarınıñ sāye-i dīvārī baña

-479-⁸⁸⁶

Ġazel-i [Taşlıcalı] Yaḥyā-yı Gedā Taḥmīs-i Sipāhī

... / ... / ... / ...

Bağdurup şefkat ile ol gözi sükkārī baña
Merḥamet itdürüp ol ğamzesi ‘ ayyārī baña
Ser-fürü kıldırup ol turre-i tarrāyı baña
Ġarażum bu ki muşāḥib idinem yārī baña
Vāy eger kılmaz ise Ḥaẓret-i Ḥaḳ yārī baña

II

Bildürün ḥāl-i dil-i zārımı ol yāra tamām
Eyleñüz derd-i derūnum ile bārī i‘ lām
Eylemezse ne söz ol ğonce-dehen fetḥ-i kelām
Elümüzden ne gelür virmez ise yolda selām
Bağmadan geçmesün ol şāh-ı cihān bārī baña

III

Yed-i kudret ezeli ḥākimi taḥmīr itmiş
Nāzeninler ğamına cānum öyen pīr imiş
.... oldukça işüm nāle-i şebgīr itmiş
Minnet Allāhu te‘ āliye ki taḳdīr itmiş
Şīve vü nāzı saña nāle ile zārī baña

[217a]

IV

Baḫr-i ‘ aşka olalı keştī ten-i müstağraḳ
Görinür iki cihān anda baña bir zevraḳ
Bād-ı ğam ḳulzüm-i ‘ aşḳ içre muḫālif ancaḳ
Umarum ‘ āleme raḫmet yelini esdüre Ḥaḳ
Māyil ide bir gün ol serv-i hevā-dārī baña

V

Ka‘ be yüzi olalı ḳible-i erbāb-ı şafā
Farz olup oldı ser-i kūy-ı ma‘ bedlere cā
Baş koyup işigine hem-çü siyāhī-i gedā
Secde eyler göricek ol güneşi ey Yaḥyā
Öykinür yollarınıñ sāye-i dīvārī bana

⁸⁸⁶ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır ve yer yer tahribattan ötürü okunamayan kısımları mevcuttur.

-480-⁸⁸⁷

Ġazel-i Nihānī Tahmīs-i Meşāmī

..-- / ... / ..-- / ..-

I

Nice bir manşıb-ı dünyā ile bī-bāk olasın
 Nice bir rif' at ile hem-ser-i eflāk olasın
 Nice bir muṭrib-i nāy ile ṭarab-nāk olasın
 Niçe bir ' ayş ü neşāt ile feraḥ-nāk olasın
 Fikr it ol sâ' ati kim yire girüp ḥāk olasın

II

Saňa şanma ki kıla devlet-i dünyā-yı denī
 Pâydar ola ḥayāl itme binā-yı bedeni
 Ne kadar besleseñ envā' -ı ni' amla bu teni
 Ef' ī-i dār-ı fenā yer yerüñ altında seni
 Başdan ayağa eger ṭoṭolu tiryāk olasın

III

Bir güzergāh-ı fenādur bu fenā deşt-i belā
 Yoğ durur rāh-ı rehā kimseye bunda aşlā
 Ṭotalum ' ömr-i sebük-pāya olasın hem-pā
 İrişür peyk-i ecel bād-ı şabā gibi saňa
 Ne kadar cüst-i ḳavī çāpük [ü] çālāk olasın

IV

Her zamān kām-ı dilüñ ni' met-i dünyā-yı denī
 Çekdügüñ ' izzet için zillet-i dünyā-yı denī
 Ġarazuñ şām-ı seḥer şöhret-i dünyā-yı denī
 Zikr ü fikrüñ dün ü gün devlet-i dünyā-yı denī
 Hāşa Allāh ki sen sâhib-i idrāk olasın

V

Ne kadar ḳalsa Meşāmī kişi dünyāda ḳarār
 Olısar küşte-i şemşir-i fenā āḫir-i kār
 [217b]

Ḥandenüñ āḫiri girye vü feraḥda ğamvār
 Bāğ-ı ' ömr ola Nihānī nice bir tāze bahār
 Bir gün irişe ḥazān mevsimi ḥāşāk olasın

-481-⁸⁸⁸

Ġazel-i Nihānī Tahmīs-i Tiğī

..-- / ... / ..-- / ..-

I

Ey gönül niceye dek fāriğ ü bī-pāk olasın
 Ġam u ālāyiş-i dünyā ile nā-pāk olasın

⁸⁸⁷ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁸⁸⁸ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Ṭotalum şāh-ı Ferīdün-fer [ü] Ḍaḥḥāk olasın
Niçe bir ‘ayş u neşāt ile feraḥnāk olasın
Fıkr it ol sâ‘ati kim yire girüp ḥāk olasın

II

Cismüñi ferbih idüp devlet-i dünyā-yı denī
Āb-ı ḥayvān ile perverde iderseñ de teni
‘Ākıbet mār-ı ecel şoḡup o nāzük-bedeni
Ef‘i-i dār-ı fenā yer yerüñ altında seni
Başdan ayağa eger toḡtolu tiryāk olasın

III

Bāde-yi ḡaflet alup ‘aḡluñı mest itdi seni
Naḡd-i ‘ömri yitirüp bilmedüñ elden gideni
Bi’llāh ey ehl-i başiret geçen iz‘ān kanı
Fıkr ü zıkrüñ dün ü gün devlet-i dünyā-yı denī
Ḥāşa Allāh ki sen sâḥib-i idrāk olasın

IV

‘Ākıbet efser-i kisrāya ḡonup bād-ı fenā
Ḥamzaveş niçe dil-āverleri başdı dünyā
Bekleyüp şām u seḥervār ‘ömrüñi ḡafā
İrişür peyk-i ecel bād-ı şabā gibi saña
Ne ḡadar cüst-i ḡavī çāpük [ü] çālāk olasın

V
Tiḡiyā ḡülşen-i ‘ālemde idüp geşt ü ḡüzār
Seyr-i bustān-i cevānide geçüp leyl ü nehār
Olmayup şāḥ-ı emel serv gibi ber-ḡürdār
Bāḡ-ı ‘ömr ola Nihānī nice bir tāze bahār
Bir gün irişe ecel mevsimi ḡaşāk olasın

-482-⁸⁸⁹**Ġazel-i Nihānī Taḡmīs-i Fıkrī**

..- / ..- / ..- / ..-

I

Niçe bir ḡül gibi meclisde yaḡa çāk olasın
Niçe bir neş‘e-i bādeyle ṭarab-nāk olasın
Niçe bir añmayuban deynüñi bī-pāk olasın
Niçe bir ‘ayş ü neşāt ile feraḥ-nāk olasın
[218a]

Fıkr it ol sâ‘ati kim yire girüp ḥāk olasın

II

Şāḥ olup zabṭ ider iseñ de Ḥıtā vü Ḥuteni
Mışr u Bağdād u ‘İrāk ile diyār-ı Yemeni

⁸⁸⁹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Şanma bâkî ola ruhum saña bu cân u teni
Ef î-i dâr-ı fenâ yer yerüñ altında seni
Başdan ayağa eger toptolu tiryâk olasın

III

‘ Âlem-i fânîyi gel şanma dil ey cây-ı bekā
Zeyd ile ‘ Amra uyup eyleme ‘ ömrüñi fenâ
Dime şağın ki ayağdaş olıma kimse baña
İrişür peyk-i ecel bād-ı şabâ gibi saña
Ne kadar cüst-i kavî çâpük [ü] çâlâk olasın

IV

Gele ey h̄âce-i dehr eyle tedârik kefeni
Niçe bir geşt ile idesin Şâmla mülk-i ‘ Adeni
Haberüñ yok telef itdün yûri nağd-i bedeni
Zıkr ü fikrûñ dün ü gün devlet-i dünyâ-yı deni
Hâşa Allâh ki sen sâhib-i idrâk olasın

V

Murg-ı rûhuñ kafes-i tende niçe ire qarâr
Bir gün ola anı şeh-bâz-ı ecel ide şikâr
Bir el öñden götür ayağünü Fikrî yûri var
Bâğ-ı ‘ ömr ola Nihânî nice bir tâze bahâr
Bir gün irişe ecel mevsimi h̄şâk olasın

-483-⁸⁹⁰

Gazel-i Şâlih Tahmîs-i Kâbüli

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Âhir oldı ‘ ömr’çün geçdi hevâ şimden girü
Câm-ı ‘ işretten çekildüm ben dilâ şimden girü
Dutmaz oldı el ayak geldi fenâ şimden girü
Zâ‘ fa yüz dutdı beden gitdi kuvâ şimden girü
N’eyleyüm el virdügin dünyâ baña şimden girü

II

Vaqt-i ‘ aşr irdi qarîb oldı gurûb-ı âftâb
Nehr iken baħr oldı göñlüm gitdi baħr-i ızırâb
Geçdi ol çağlar ki çağlardı göñül mânend-i âb
Pirlik eyyâmı geldi gitdi eyyâm-ı şitâb
Şu gibi dil tıflı akmaz her yaña şimden girü

[218b]

III

⁸⁹⁰ Salih Çelebi’nin gazeline tahmis edilen bu şiir; mecmûada her beyitin önüne üçer mısra eklenerek kurulmuş, divânda ise her beytin arasına üçer mısra eklenerek oluşturulmuştur. Yani aynı iki şiirin yalnızca mısra düzenleri farklıdır (bk. Erdoğan, a.g.e., s. 520).

Da' vi-i bî-vech idüp kılmam cedel ey müdde'î
 Da' viye ma' nî gerek lecc itme gel ey müdde'î
 Biz fenâ virdük senüñ olsun 'amel ey müdde'î
 Ben cihân sevdâlarından çekdüm el ey müdde'î
 Ser-te-ser gâvğâ-yı dehri al saña şimden girü

IV

Evc-i a' lāya 'urūc itdi yimez dünyā ğamın
 Tāyrān-ı 'ālem-i lāhūt kıldı maḥremın
 Pāk-bāzān-ı ḥaḳīḳāt içre buldı hem-demin
 Tāyir-i ḳudsī-i rūḥ añdı tecerrüd 'ālemin
 Cife-i dünyā ğamı düşmez aña şimden girü

V

Bilmedüñ āḫir neye müncer olur bu mā-mezā
 'Ömrüñi kılduñ Ḳabūlī gibi yoḳ yire hebā
 Geçdi ğafletle muḳayyed olmaduñ hergiz aña
 Bir gün āġāḥ olmaduḳ gün gibi geçdi mā-mezā
 Şāliḫā ḫalūñ n'olur bāri aña şimden girü

-484.⁸⁹¹Ġazel-i Şāliḫ Tahmīs-i [Gelibolulu Muştafā] 'Ālī⁸⁹²

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Yaşum aḳıtsam demidür her yaña şimden girü
 Müşkil olmışdur benüm'çün mā-cerā şimden girü
 Ḳāmetüm bār-ı belā eyler dü-tā şimden girü
 Āḫir oldı 'ömr'çün geçdi hevā şimden girü
 N'eyleyin el virdügin dünyā baña şimden girü

II

Naḳd-i 'ömr eksüldügince oldı āmālüm füzün
 Rūzgāruñ zecr ü ḳahrından zebün oldum zebün
 Nice bir mā-cerālıklar nice bir ṭavr-ı cünün

⁸⁹¹ Aksoyak, a.g.e., s. 395.

⁸⁹² 484/ I N'eyleyin: N'ideyin

II mā-cerālıklar: āvārelikler

Pirlik hengāmı geldi gitdi hengām-ı sükün: Pirlik hengāmıdur gelmişdür eyyām-ı sükün

III Vaḳtidür gözden bıraḳsam: Dem-be-dem gözde bıraḳdum
 ḳudsī-i rūḥ: rūḥ-i ḳudsī

IV 'ömrümi: Ḥāne-i 'ömrüm
 dünyā: dehri

V Sidreden bīġānesin sevdāları bī-müntehā
 demdür: demler
 eyledi: eyleyüp
 gün: düş

Pîrlik hengâmı geldi gitdi hengâm-ı sükûn
Şu gibi dil tıflı akmaz her yaña şimden girü

III

Bî-vefâ buldum çü ben devr-i zamānuñ âdemin
Vahtidür gözden bıraksam gayr ile ülfet demin
Gör hümâ-yı himmetüm seyr eyle ‘İsâ maḥremin
Ṭâ’ir-i kudsî-i rûḥ añdı tecerrüd ‘âlemin
Cîfe-i dünyâ gamı düşmez aña şimden girü

IV

Menzil-i dünyâyı terk itsem maḥal ey müdde‘î
.... ‘ömrümi ḥarâb itdi emel ey müdde‘î

[219a]

Fâriḡu’l-bālüm beni incitme gel ey müdde‘î
Ben cihân sevdâlarından çekdüm el ey müdde‘î
Ser-te-ser gavgâ-yı dünyâ al saña şimden girü

V

Muttaşıl ḡafletdesin ‘Âli gibi şubḥ [u] mesâ

....

Bunca demdür gözlerüñ bend eyledi ḥâb-ı każâ
Bir gün âḡâḥ olmaduñ gün gibi geçdi mâ-meżâ
Şâlihâ ḥâlün n’olur Bârî aña şimden girü

-485-⁸⁹³

Ḡazel-i Şâlih Taḥmîs-i [Bursalı] Raḥmî⁸⁹⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

I

Sâlik-i râḥ-ı ḥaḡîḡat ol dilâ şimden girü
Çâk idüp zerrîn ḡabâyı gey ‘abâ şimden girü
Meskenüm olsa n’ola künc-i fenâ şimden girü
Âḡir oldı çün ‘öm[ü]r geçdi hevâ şimden girü
N’eyleyüm el virdügin dünyâ baña şimden girü

⁸⁹³ Erdoğan, a.g.e., s. 127.

⁸⁹⁴ 485/ I Meskenüm: Meskenüñ
çün ‘ömür: ‘ömür çün
N’eyleyüm: N’ideyin

Geçdi: Gitdi
II eyyâmı geldi gitdi hengâm-ı sükûn: hengâmıdur gelmişdür eyyâm-ı

sükûn

III dünyâ: kesret
kudsî-yi rûḥ: kudsîde nefis

IV göñli: kalbi

V câḥ-ı dünyâyâ irer elbet: kârgâḥ-ı ‘âleme irer
gün gibi: düş gibi

II

Geçdi eyyām-ı cevānī oldı her miḥnet füzün
 Dūd-ı āhum şeklidür elde ‘aşā-yı reh-nümün
 ‘Anberüm kāfūr olup oldı elif ḳaddüm çü nün
 Pırlık eyyāmı geldi gitdi hengām-ı sükün
 Şu gibi dil tıflı aḳmaz her yaña şimden gerü

III

Ehl-i vaḥdet oldı dil terk itdi [bu] dünyā ḡamın
 Mülk-i lāhūtuñ bütün dünyāya virmez bir demin
 Gāh rūḡānī gehī ‘İsā idüpdür mahremin
 Ṭāyir-i ḳudsī-yi rūḡ añdı tecerrüd ‘ālemin
 Cife-i dünyā ḡamı düşmez aña şimden gerü

IV

Ḥubb-ı dünyā dīdeden olur sebel ey müdde‘ī
 Çeşm-i cāna irüşür andan ḡalel ey müdde‘ī
 Mażhar-ı meclā-yı Ḥaḳ [ḳıl] göñli gel ey müdde‘ī
 Ben cihān sevdālarından çekdüm el ey müdde‘ī
 Ser-te-ser ḡavgā-yı dehri al saña şimden gerü

V

Merd-i dānā-dil nazār ḳılmaz cihāna Raḡmiyā
 Bī-beḳādur cāh-ı dünyāya irer elbet fenā
 İşbu ma‘nide dimişdür sālīk-i rāh-ı Ḥudā
 Bir gün āḡāh olmaduñ gün gibi geçdi mā-meżā
 [219b]

Şālīḡā ḡālūñ n’olur bāri aña şimden girü

-486.⁸⁹⁵Gazel-i Zātī Tahmīs-i Fevrī⁸⁹⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Cāna te’sīr eyledi derd ü belā şimden girü
 Dār-ı ‘uḳbādur baña dārü’ş-şifā şimden girü
 Ey ṭabībüm itme şerbetle cefā şimden girü
 Zaḡmete girüp ‘ilāc itmeñ baña şimden girü
 Derdüme ölmekden özge yok devā şimden girü

II

Cāna geçdi ḡamze-i ḳattāl-i nişter-peykerüñ
 Sīne-i bīmārum itdi şerḡa şerḡa ḡançerüñ

⁸⁹⁵ Kaplan vd, a.g.e., s. 40.

⁸⁹⁶ 486/ I ey: gel / cefā: devā

IV Ḥūñ-ı ḡamdur yidigüm nüş itdügüm niş-i cefā: Yidügüm ḡün [u]
 belādur içdügüm niş [ü] cefā

V ḡaylī ḡam: cünd-i ḡam

Dil yoluñda urdı āhîr terkini cān u serüñ
 Āhîret haqqın ħelāl itsüñ ħarāmî gözlerüñ
 Dünyede dirlik ħarām oldı baña şimden girü

III

Bāğ-ı ħüsn içre raķîb aldı gül-i nev-resteyi
 Ĥâr-ı ħamda kıldı nālān bülbül ü dem-besteyi
 Yār hergiz añmadı bu hicr ile peyvesteyi
 Dōst uydı düşmene terk itdi ben dil-ħasteyi
 Ey ecel bi'llāh gel bizden yaña şimden girü

IV

Ol gözi maħmūr sāķiye olaldan mübtelā
 Ĥün-ı ħamdur yidiğüm nüş itdügüm niş-i cefā
 İtmek için ħāliyā mest ü mey-i bezm-i fenā
 Ey felek bir cām-ı zehr-ālūde şundı ħam baña
 Ben anı nüş eyledüm yā Hū saña şimden girü

V

Çekdi dil mülkine sultān-ı belā ħayl [ü] ħaşem
 Yıkdı şıĥhat kişverini leşker-i derd ü sitem
 Aldı Fevrî cümle cān iķlimini ceşş-i elem
 Ten ħişārın ser-te-ser virdi fenāya ħaylî ħam
 Rıĥlet it dār-ı beķāya Zātīyā şimden girü

-487-⁸⁹⁷Ġazel-i Necātî Tahmîs-i 'Abdî⁸⁹⁸

... / ... / ... / ...

I

Yoķdur ey dil saña nesnemde belādan ħayrî
 Miĥnet ü derd ü ħam u zecr ü 'anādan ħayrî
 Ger şorarsa saña erbāb-ı rızādan ħayrî

⁸⁹⁷ Direkli, a.g.e., s. 740.

⁸⁹⁸ 487/ I nesnemde: kısmet bu

II sîne-i zārı: sîne-i 'ömrüm

fenā: şabā

III sāğar-ı şahbā: bāde-i şahbā

añıcaķ: göricek

Elif-i ķāmetüñ ile kaşuña rā dirler: Elif ol ķāmetüñe kaşlaruña rā

didiler

Beni kim añlaya 'ālemde: Göñlümüz egleyimez kimse

IV Çeşme-i Ĥızır n'idem: Çeşme-i Ĥızır nedür

V Çünkü öpdürmedi ol yār baña: Baña öpdürmedi ol lebleri mül

Ĥutayın: Ĥutuben

her dem açup āhum ile ħasret: her şeher āh ile açup himmet

Dime kim yārda yoḡ cevır ü cefādan ğayrı
 Ne dilerseñ bulunır mihr ü vefādan ğayrı
 [220a]

II

Nā-gehān nevbet-i rıḡlet baña bir gün gelicek
 Nāvek-i ḡavs-i ecel sīne-i zārı delicek
 Şarşar-ı bād-ı fenā ḡāk-i vücūdum silicek
 Beni ağlañ beni kim üstüme gelmez ölicek
 Bir avuç toprak atar bād-ı şabādan ğayrı

III

Çeşmüñe ehl-i nazar nergis-i şehlä didiler
 La‘l-i nābuñ añıcaḡ sāġar-ı şahbā didiler
 Ḥaṭ u ḡālūñ añıcaḡ ‘anber-i sārā didiler
 Elif-i ḡāmetūñ ile ḡaşuña rā dirler
 Beni kim añlaya ‘ālemde bu rādan ğayrı

IV

Nazar itmeme güneşe mihr-i cemālūñ var iken
 Serve meyl eylemezüm tāze nihālūñ var iken
 Çeşme-i Ḥızır n’idem āb-ı zülālūñ var iken
 Ne ġaraż eyleye ‘uşşāḡa vişālūñ var iken
 Ne murād eyleye bīmār devādan ğayrı

V

Çünkü öpdürmedi ol yār baña vuşlat elin
 Tutayın dāmen-i hicri öpeyin fūrkat elin
 ‘Abdiyā her dem açup āhum ile ḡasret elin
 Yüzine ḡutsa Necāti ne ‘aceb ḡaclet elin
 Nesi var yüze gelür dest-i du‘ādan ğayrı

-488-⁸⁹⁹Ġazel-i Necāti Tahmīs-i [Bursalı] Raḡmī⁹⁰⁰

..- / ..- / ..- / ..-

I

Baña bir ġuşe mi var künc-i fenādan ğayrı
 Dile maḡrem kim olur derd ü ‘anādan ğayrı
 Ger şorarlarsa dilā bunca belādan ğayrı
 Dime kim yārda yoḡ cevır ü cefādan ğayrı

⁸⁹⁹ Erdoġan, a.g.e., s. 132.

⁹⁰⁰ 488/ I Dile: Baña
 II sīnemüzi: sīnemi de
 III dirler: didiler
 kākülüñi lā dirler: zülfüñi lā lā dirler
 V maḡşūdını: maḡşūd bize
 ḡayret: hasret

Ne dilersen bulunur mihr ü vefâdan ğayrı

II

Şerha şerha dilümi tîğ-ı belâlar dilicek
Siper-i sinemüzi tîr-i havâdiş delicek
Hâr-ı şahrâ-yı ecel dâmen-i ‘ömre gelicek
Beni ağlañ beni kim üstüme gelmez ölicek
Bir avuç toprak atar bād-ı şabâdan ğayrı

III

Çeşmüñe ehl-i nazar nergis-i şehlâ dirler
Mime beñzer diyicek la‘ lüñe zîbâ dirler
[220b]

Cîme teşbîh idicek kâküliñi lâ dirler
Şol elif kâmetüñ ile kaşuña râ dirler
Beni kim egleye ‘âlemde bu râdan ğayrı

IV

N’eyleyüm pertev-i hürşîdi cemâlün var iken
Bağmazam mâh-ı neve iki hilâlün var iken
Ğayrı ağyâr [durur] dilde hayâlün var iken
Ne ümîd eyleye ‘uşşâk vişâlün var iken
Ne ğaraz eyleye bîmâr devâdan ğayrı

V

Rahmiyâ virmeyicek yâr bize vuşlat elin
Virmeye şâhid-i maşşüdını devlet elin
Âh u zâr ile urup bir birine hayret elin
Yüzine tutsa Necâtî ne ‘aceb haclet elin
Nesi var yüze gelür dest-i du‘âdan ğayrı

-489⁹⁰¹

Ğazel-i Bâkî Efendi Tahmîs-i [Nevâlî-zâde] ‘Atâyi⁹⁰²

--- / --- / --- / ---

I

Ğayrıya yâr oldı dil-ber ben gedâyı n’eylesün
Yâdlarla ülfet itdi âşinâyı n’eylesün
Ehl-i dil dâ’im çeker bunca belâyı n’eylesün
Dil giriftâr-ı belâ dil-ber hevâyı n’eylesün
Dâme düşmez yirlere inmez hümâyı n’eylesün

⁹⁰¹ Yüce, a.g.e., s. 42.

⁹⁰² 489/ I inmez: kınmaz
IV Haste-i tîğ-ı belâñuñ: Haste-i hicrûñ şabîbüm
V hüsñ-i cemâl: tâb-ı cemâl
bî-mecâl: bî-mebâl
‘ilâc: devâ

II

İrmek isterseñ şafāya devr-i bî-encāmda
 Cām-ı mey gör olma kayd-ı miñnet-i eyyāmda
 Kıl nazar naqş-ı sipihre sāgar-ı gül-fāmda
 Kā'inātuñ seyr iden naqşın şafā-yı cāmda
 Şafha-i āyīne-i 'ālem-nümāyı n'eylesün

III

Gūşuma çalındı'çün āvāze-i kânün-ı 'aşk
 Oldı göñlüm vālih [ü] şeydā olup ma'ün-ı 'aşk
 Eglenür şanmañ nevā-yı nāyla mañzūn-ı 'aşk
 Göñlin egler nāle-i zencirle mecnūn-ı 'aşk
 Nağme-i 'ūd u şadā-yı çeng ü nāyı n'eylesün

IV

Ehl-i derdüñ vuşlat-ı cānāndan istiğnāsı var
 Qahr ile me'nūs olup ihsāndan istiğnāsı var
 Haste-i tiğ-ı belāñuñ cāndan istiğnāsı var
 Mübtelā-yı 'aşkuñuñ dermāndan istiğnāsı var
 [221a]

Derdüñe mu'tād olan diller devāyı n'eylesün

V

Ey 'Aṭāyī şöyle virmiş Haq aña hüsn-i cemāl
 Ser-te-ser 'ālem teb-i 'aşkıyla olmuş bî-mecāl
 Bunca bīmāra 'ilāc itmek muḥāl-ender-muḥāl
 Halk-ı 'ālem Bākiyā 'aşkında yāruñ haste-ḥāl
 Bir tabib andan bu deñlü mübtelāyı n'eylesün

-490.⁹⁰³Ġazel-i Nev'î Tahmîs-i [Nev'î-zāde] 'Aṭāyī⁹⁰⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Hāk-i cismın zer kılanlar kīmyāyı n'eylesün
 Gözi açıklar cilā-yı tütüyāyı n'eylesün
 Şāh-ı mülk-i 'aşk olan şırça sarāyı n'eylesün
 Kalbini şāf eyleyen cām-ı şafāyı n'eylesün
 'Aşq ile dem-sāz olan sāz u nevāyı n'eylesün

II

⁹⁰³ Karaköse, a.g.e., s. 418.

⁹⁰⁴ 490/ II tāc-ı zer-nigār: çetr-i zer-nigār

III gitdükçe: geçdükce

ḥayret: himmet

V Ey 'Aṭāyī sūz-ı 'arz itmek için dil-bere: Sūz-ı sīnem 'arza kılmāğa

'Aṭāyī dil-bere

itmez: kılmaz

Dehre istignâ şatan olup emîr-i tâc-dâr
Başına almağa zerrîn efseri itmez mi ‘âr
Câme-i zer-beft ile lâzım mı tâc-ı zer-nigâr
Büriyâ-yı fakr ile besdür sıfâl-ı kûy-ı yâr
Maḥrem-i bezm-i fenâ tâc u ḳabâyı n’eylesün

III

Kûyına gîtdukçe dil cāmı ḳaber-dâr eylemez
Kişi aġyârı nedîm-i meclis-i yâr eylemez
Râh-ı ‘aşḳı bilmeyen ümmid-i dil-dâr eylemez
Sâlik-i ‘ârif vücûdın kendüye yâr [eylemez]
Ġarḳa-i emvâc-ı ḳayret âşnâyı n’eylesün

IV

Âh kim irişmez ol sîb-i zenaḳdâna elüm
Döst düşmen ġayreti bükdi kemân itdi belüm
Daḳl iderler yoġ iken arada herġiz medḳalüm
Şabr idermiş yâdlar ta‘nına ‘âşıḳ ḳutalum
Âşnâlardan gelen seng-i cefâyı n’eylesün

V

Ey ‘Aḳâyî süz-ı ‘arz itmek içün dil-bere
Nâr-ı ‘aşḳumdan dönüpdür her sözüml bir aḳkere
Künc-i ġamda bir naḳar itmez dil-i ġam-pervere
Âteş-i nazmın yaḳup Nev‘î çıkardı göklere
Ol şeh-i ‘âli-naḳar görmez gedâyı n’eylesün
[221b]

-491-⁹⁰⁵Ġazel-i Şâfi Tahmîs-i Beyânî⁹⁰⁶

..- / ... / ... / ..-

I

Ṭop idüp atdı felek ‘arşa-i devrâna beni
Dest-i çevġân-ı ḳazâ şaldı bu meydâna beni

⁹⁰⁵ Yasemin Bayrakdar, **Beyânî ve Tahmîsleri** (Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi Y-0463 Numaralı Yazma Eser, Transkripsiyonlu Metin, İnceleme), Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Giresun, 2017, s. 255.

⁹⁰⁶ 491/ I vara: varup
II şûret: hey’et
III Ḳâ’ilüm ki yatayum ḳ’âb-ı ‘ademde: Ḳâ’il idüm ki yatam çâh-ı ‘ademde
Mâlik idince Ḳudâ Yûsuf-ı Ken‘âna beni: Ḳâbil idince Ḳudâ şûret-i ‘irfâna beni
IV İl düşmen baña kimseyle: İl baña düşmen ü kimseyle
cefâdur: belâdur
eyledi: eyleye
V aḳrâna: yârâna

Kimse yokdur ki vara añlada yārāna beni
Kim bilür atmayalardı kıatı yabana beni
Taş toğuraydı toğurmağdan ise ane beni

II

Yok durur hāşılı hiç Hağğa yarar bende ‘amel
Cümle bī-hūde dūrür māzī eger müstağbel
‘Acebā kim ide bu mes’ele-i müşkili ħal
Bilmezüm Hağret-i lā-yūs’elü ‘ammā yef^{al}’⁹⁰⁷
Ne için kıoydı ola şūret-i insāna beni

III

Benüm ol vālih ü rüsvā-yı cihān-ı bī-dil
Pāy-māl-i reh-i miğnet-zedeyi lā-ya‘ kııl
Gelmedin ise vücūd ‘ālemine ve’l-ğāşıl
Kā’ ilüm ki yatayum ħāb-ı ‘ademde niçe yıl
Mālik idince Ĥudā Yūsuf-ı Ken‘ āna beni

IV

İl düşmen baña kimseyle benüm yok ħarbüm
Çok velī dest-i sitem birle cefādan ħarbüm
Bunca derdüm var iken bir de aña muğtaribüm
Yalıñuz bu ne cefādur ki şafā-yı kıalbüm
Bā‘ iş-i ħıkd u ħased eyledi yārāna beni

V

Künc-i miğnetde Beyānī günüm oldu şeb-i tār
Rūzgārumsa gelüp geçmededür leyl ü nehār
Gün gibi rif’ ate irürse sipihr-i ğaddār
Koması mağlaş-ı Şāfi gibi ayakda ne var
Bāri fi’l-cümle kıarīn eylese aqrāna beni

⁹⁰⁷ *Lā-yūs’elü ‘ammā yef^{al}’ ve hüm yūs’elüne: “Allah, yaptığundan sorumlu tutulmaz; onlar ise sorguya çekileceklerdir.”* (Enbiya, 21/23)

-492-⁹⁰⁸

Nazîre

[Tahmîs-i Beyânî]⁹⁰⁹

..--/ ..-- / ..-- / ..-

I

Eyledi tâ kim ezel gevher-i yek-dâne seni
 Virdi hıfz itmek için hâzin-i devrâna seni
 Götürince ne belâ çekdi bu meydâna seni
 Bildi bir dürr idüğüñ atmadı yabana seni
 Toğduğüñ gibi şarup şarmaladı ana seni
 [222a]

II

Evvelâ bu ki vücûd ‘âlemine gelmek için
 Hizmetinde çü şabâ şubh u mesâ yilmek için
 Sa‘y idüp Ka‘be-i kûyına varup irmek için
 Ço bu bilmezligi kim kendüyi bildürmek için
 Koydı Hallâk-ı ezel hey‘et-i insâna seni

III

Sen ki âzâde idüñ bende-i nâ-çâr olduñ
 Hüzni Ya‘kûb gibi hasret ile zâr olduñ
 Göz açup h‘âb-ı ‘ademden yine bîdâr olduñ
 Raḥm-ı mâder gibi zindâna giriftâr olduñ
 Mâlik idince Hudâ Yûsuf-ı Ken‘âna seni

IV

Diñle pendini Beyânîñ ilet başa işi
 İtmese kendüye himmet qalır ayakda kişi
 Gitse jeng âyineden rüşen olur gösterişi
 Maḥlaşuñ Şâfi ise terk idegör ğill u ğışi
 İrgüre himmet-i ‘âlî daḥı akrâna seni

⁹⁰⁸ Mecmûada “Nazîre” başlığıyla yer alan bu şiir, Sâfi’nin gazeline Beyânî tarafından yazılan bir tahmistir (Bayrakdar, a.g.e., s. 256).

⁹⁰⁹ 492/ II bu bilmezligi: bulamazlığı
 hey‘et: şüret

III gibi: çeküp
 Ken‘âna: ‘irfâna

IV İtmese kendüye: Kendüye itmese

Adı geçen tezdeki dördüncü bend mecmûada yoktur.

-493-⁹¹⁰

Gazel-i Nihānī Tahmīs-i Āftābī

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Teşne-i āb-ı hayāt-ı leb-i cānānum ben
 Mübtelā-yı zulemāt-ı şeb-i buhrānum ben
 Ğam-ı giysū gül-i āşüfte-i hayrānum ben
 Ser-i zülfüñ gibi bir hāl-i perīşānum ben
 Cān u ser terkin uran bī-ser ü sāmānum ben

II

Nār-ı baħr ile olup sīne-i sūzān pür-tāb
 İtdi ol tāb benüm bağrumı mānend-i kebāb
 Cān yanup ‘ūd-şıfat nāle-i dil oldu rübāb
 La‘l-i nābuñ öpeli döne döne cām-ı şarāb
 Reşkden cür‘ a gibi hāk ile yeksānum ben

III

Bağrumı hūn iden ol ğonce dehānı şormañ
 Dile gelmez baña ol rāz-ı nihānı şormañ
 Mest-i ‘aşkum reviş-i devr-i zamānı şormañ
 Baña keyfiyyet-i esrār-ı cihānı şormañ
 Şimdi esrār-ı ğam-ı ‘aşk ile hayrānum ben
 [222b]

IV

Bülbül-i cānum ayrıklardan olup āvāre⁹¹¹
 Bulmadı ħurb-ı gülistān-ı vişāle çāre⁹¹²
 Ĥārĥār-ı ğam ile sīnem olup bir pāre
 Ĥār-ı hicrūñle dilüm olmuş iken şad-pāre
 Şabrumı gör ki yine gül gibi ĥandānum ben

V

Ğaybdan irdi o māhuñ [baña] la‘li ĥaberi
 Dürc-i cān olsa o yāķūt-ı terūñ n’ola yeri
 Āftābī ireli ğuşuma nazmum düneri
 Gizlidür bende nice dürr-i ma‘ārif güheri
 Kimse bilmez ki Nihānī nice ‘ummānum ben

⁹¹⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁹¹¹ Mısraın vezni aksamaktadır.

⁹¹² Mürettip bu mısraı “Bulmadı ħurb-ı vişāle gülistān-ı çāre” şeklinde yazmış, “vişāl” ve “gülistān” kelimelerinin altına yer değiştirmeleri gerektiğine dair işaret koymuştur. Düzeltilmiş şekilde metne alınmıştır.

-494-⁹¹³

Ġazel-i Uşûlî Tahmîs-i Vâlihî

.--- / .--- / .--- / .---

I

Dem-â-dem cevr-i bî-dâd itmeden yâre ferâgat vir
 Baña itdüklerinden hep peşimân it nedâmet vir
 Dil-i senginini rezm eyleyüp qalbine şefkat vir
 Maḥabbetden İlähi ol meh-i nâ-mihre ḥâlet vir
 Beni yaqdı aña da zerre deñlü bir ḥarâret vir

II

Çü sâye şalup ol servûñ beni yolında ḥâk eyle
 Nazar itmezse yâ Rab ğamzesiyle sine-çâk eyle
 Saña qaldı işim yâ Rab ḥaķır-i der[d]-nâk eyle
 Ya vaşl ile sevindür ya firâķ ile helâk eyle
 Ya inşâfa getür yâri ya baña şabr u tākāt vir

III

Belâ bâğında qaldum ḥâr-ı miḥnet tıtdı dāmānum
 Dirîğâ şem‘ veş nâr-ı firâķ aldı dil [ü] cānum
 Celâli⁹¹⁴ bezmgâhında çü maḥrûm itdi cānānum
 Cemâli şem‘ ine pervâneveş yâ Rabbi yaķ cānum
 Çü düş şevķ ile gönline anuñ da bir maḥabbet vir

IV

Bükilmiş nâr-ı miḥnetden şikeste bir nihâl oldum
 Yüzüm üstine yaşum gibi düşdüm pây-mâl [oldum]
 Şeb-i hicr irdi râh-ı ğamda qaldum ḥaste-ḥâl [oldum]
 Belâ-yı ‘aşķı çekmekden hele ben bî-mecâl oldum
 Bu bir bâr-ı girândur sen hemân yâ Rab kuvvet vir

V

.... gelme daḥı luṭf it gel
 Murâda irmedi mîr-i mükemmel-şâ‘ ir-i ekmel
[223a]
 Uzadup dāmen-i vaşl ile ol serv-i revānuñ el

⁹¹³ Kaynaklarda bulunamayan bu şiirin başlığına “Ġazel-i Vâlihî Tahmîs-i Vâlihî” yazan mürettip, daha sonra “Tahmîs-i Vâlihî”nin üzerini çizip “Uşûlî” yazmıştır; fakat bu düzeltme şiirin yanlış başlıklandırılmasına sebep olmuştur. Son bendinde tahrifat bulunan bu tahmiste, yalnızca Usûlî’nin adı yer almaktadır ve ikinci bir mahlas tespit edilememektedir.

Hem zemin gazel hem de tahmis kaynaklarda bulunamamıştır. Kesin olan şudur ki bu şiir Usûlî’nin gazeline tahmis edilmiştir. Çünkü bir sonraki şiir de aynı gazele Cinânî tarafından yazılmış bir tahmistir. Vâlihî mahlasının, varağın tahrir olmuş kısmında kaldığı düşünülmektedir. Şiirin mecmûada yer aldığı yaprak ekler kısmında mevcuttur (bk. Ek 11).

⁹¹⁴ Mürettip bu kelimenin altına “düşüre” yazmıştır.

Uşûlî dest-i hicrândan hâlâş olsun hele evvel
Kerem kıl ey ecel bir lahza ârâm eyle mühlet vir

-495-⁹¹⁵

Gazel-i Uşûlî Tahmîs-i Cinânî⁹¹⁶

.--- / .--- / .--- / .---

I

Dilemez şâhlık gönülüm dimez kim ' izz ü devlet vir
Gerekmez tâc u taht u saltanat andan ferâgat vir
Dimem rahm eylesün diyü baña gönline şefkat vir
Maḥabbetden İlâhî ol meh-i nâ-mihre hâlet vir
Beni yakdı aña da zerre deñlü bir ḥarâret vir

II

Hudâyâ gönlüme luḫfuñla ḳahrın iştirâk eyle
Vefâya lâyıḳ olmazsam yolında bâri ḥâk eyle
Çü yok şâd olmağa dermân gamıyla derd-nâk [eyle]
Ya vaşlıyla sevindür ya firâḳı ile helâk eyle
Ya inşâfa getür yâri ya baña şabr u tâḳat vir

III

İle mihr ü vefâlar itmede ol mâh-ı tâbanum
Benüm günden güne artarsa n'ola âh [u] efgânüm
İder bir bezmi rüşen her şeb ol şem' -i şebistânüm
Cemâli şem' ine pervâneveş yâ Rabbi yaḳ cânüm
Ya ḥöd şevḳ ile gönline anuñ daḫı maḥabbet vir

IV

Firâḳ-ı nergis-i bîmârî ile ḥaste-ḥâl oldum
Hilâl ebrûları hicriyle güyâ ki hilâl oldum
Ġam-ı zülfin ü endüh-ı elif ḳaddiyle dâl oldum
Belâ-yı ' aşḳı çekmekden hele ben bî-mecâl oldum
Bu bir bâr-ı girândur sen hemân yâ Rabbi ḳuvvet vir

V

Cinânî ehl-i ḥâl ol göz ile mâzî vü müstaḳbel
Geç isti' câl-i ' ömr-i nâzenînden âḫiret vaz gel
Ne söyler gör ol üstâd-ı kemâl-i nazımda ekmel
Uşûlî dest-i hicrândan hâlâş olsun hele evvel

⁹¹⁵ Okuyucu, a.g.e., s. 272.

⁹¹⁶ 495/ II şâd olmağa dermân: şâdiye dermân
yâri: anı

III n'ola âh [u] efgânüm: tañ mı âh-ı süzânüm
Cemâli: Celâli

pervâneveş yâ Rabbi yaḳ cânüm: pervâne yâ Rab yaḳ benüm cânüm
şevḳ ile gönline anuñ daḫı: gönline şevḳ ile anuñ da bir
IV güyâ ki hilâl oldum: gün günden ḥayâl oldum

Kerem kıl ey ecel bir lahza ârâm eyle mühlet vir

-496⁹¹⁷

Ġazel-i Necâti Tahmîs-i Celâli⁹¹⁸

--- / --- / --- / ---

I

Nev-bahâr irdi bezendi bâğ u şahrâ bir yaña
Seyre ikdâm itdiler a' lâ vü ednâ bir yaña
Çekmedi sensüz gönül ey serv-i bâlâ bir yaña
Cümle ' âlem bir yaña bî-çâre tenhâ bir yaña
[223b]

Cennet-i küyuñ komazum olsa dünyâ bir yaña

II

Şâh-ı ' aşkum ğam sipâhumdur kazâ ser-' askerüm
Pây-i tahtum mülk-i ğam Ferhâd u Mecnûn beglerüm
Her ne dem çeksem livâ-yı âh-ı ejder-peykerüm
Devlet-i ' aşkuñda andan artuğ olur leşkerüm
Bir yaña olsa za' if olan tüvânâ bir yaña

III

Gülşene ' arz eyledüñ ey lâle-ğat didâruñı
Yağasın çâk itdi ğonce gördi gül ruhsâruñı
Bülbülüñ şıklığı diñdi işidüp güftâruñı
Bulamadılar arayup şive-i refâruñı
Gitdi Tübâ bir yaña serv-i dil-ârâ bir yaña

IV

Gör ne yüzden şan' at izhâr itdi Hağ Celle Celâl
Eyledi saña müyesser bir cemâl-i bî-mişâl
Zerrece noğşanı yoğdur hüsninüñ bulmuş kemâl
İrmesün dirseñ cemâl-i bâ-kemâle bir zevâl
Gün gibi ey şâh-ı ' âlem gitme tenhâ bir yaña

V

Seyl-i eşküm ağıdursam dem durur ben derdmend
Çün ser-i küyuñdan ırmağ ister ol serv-i bülend
Bed-ter olur bu dil-i şeydâya eyledükçe pend
' Aşka mâni' olımaz nâşih kelâm-ı hüş-mend

⁹¹⁷ Güneş, a.g.e., s. 266.

⁹¹⁸ 496/ V Bed-ter olur bu dil-i şeydâya eyledükçe pend: Vaşset eyler eyledükçe bu dil-i şeydâya pen

VI Ehl-i dünyâ: Mâl-ı dünyâ

VII lâle-' izâr: hağt-ı ' izâr

' aşk-ı yâr: çeşm-i yâr

Divân'da bentlerin dizilimi farklıdır.

Kimse karşı tutamaz ger aḡsa deryā bir yaña

VI

Ḳaḡbe dehrũn merd iseñ ḡoş görmegil iḡbālını
Ol ḡalender kimsenũñ ḡuş itme ḡil ü ḡālını
Öl diril ‘aynuña gösterme bu dünyā mālını
Ehl-i dünyā ile şerḡ eyle tecerrũd ḡālını
Yirde Ḳārũn bir yaña gökde Mesihā bir yaña

VII

Ben ḡara yazulu umarken Celālī vaşl-ı yār
Dürmek ister defter-i ‘ömrümi ol lāle-‘ izār
‘Aşıḡuñ bu yolda ancaḡ yāre bir cān borcı var
Cānına oldu Necātĩnũñ ḡavāle ‘aşḡ-ı yār
Ey ecel sen de gelüp itme tekāzā bir yaña

-497-⁹¹⁹

Ḡazel-i Necātĩ Tahmĩs-i [Bursalı] Raḡmĩ⁹²⁰

-.-- / -.- / -.- / -.-

[224a]

I

Vaḡt-i ḡülzār irdi bülbül oldu ḡüyā bir yaña
Şalınur ra‘ nālanup her serv-i bālā bir yaña
Ehl-i diller ḡıldılar ḡülḡeşt-i şaḡrā bir yaña
Ḥalk-ı ‘ālem bir yaña bĩ-ḡāre tenhā bir yaña
Cennet-i kūyuñ ḡomazam olsa dünyā bir yaña

II

İdeli zencĩr-i zũlfin boynuma ol yār bend
Ḥalka ḡalka dũd-ı āhum ḡarḡa şalmışdur kemend
Fāyide itmez ne lāzım bu dil-i şeydāya pend
‘Aşḡa māni‘ olımaḡ nāşıḡ kelām-ı ḡuş-mend
Kimse karşı tutamaz ger aḡsa deryā bir yaña

III

Ehl-i dünyānuñ dilā ḡuş itme ḡil ü ḡālını
Gel ḡalender ol bulup bir Rũm ili abdālını
Ḳār u bārı terk idüp bürin melāmet şalını

⁹¹⁹ Erdoḡan, a.g.e., s. 134.

⁹²⁰ 497/ II İdeli zencĩr-i zũlfin boynuma: Boynuma zencĩr-i zũlfin ideli
bu dil-i şeydāya: ‘aşıḡ-ı şeydāya
nāşıḡ: zāhid
Kimse karşı tutamaz ger: Kimsene karşı durımaḡ
III Ehl-i dünyā birle şerḡ eyle: Māl-ı dünyā ile şerḡ eyler
V eyledi: ḡıldı ḡün
‘Ārızında zāhirā ḡıldı: ‘Ārızından zāhir olaldan
‘aşḡ-ı yār: ḡeşm-i yār

Ehl-i dünyā birle şerh eyle tecerrüd hālını
Yirde Qārūn bir yaña gökde Mesihā bir yaña

IV

Gülşene ‘ arz eyleyelden dil-berā dīdāruñı
Lāle hacletden kızardı göricek ruhsāruñı
Gonceler dem-beste kaldı işüdüp güftāruñı
Bulamadılar arayup şive-i refitāruñı
Gitdi Tübā bir yaña serv-i dil-ārā bir yaña
[225b]

V

Āh-ı Rahmīden n’ola gerdūn olursa bī-ķarār
Gerd-i miñnet eyledi mir’āt-ı ķalbin pūr-ğubār
‘ Ārızında zāhirā kıldı bu ģatı-ı müşg-bār
Cānına oldı Necātīnūñ havāle ‘ aşķ-ı yār
Ey ecel sen de gelüp itme tekāzā bir yana

-498-⁹²¹

Ġazel-i Semā‘ i Tahmīs-i Hüsrev

.-. / .-. / .-. / .-

I

Humār-ı bāde-i ģafletle hāl-i evġārum
Şafāşı yok diyü dehrūñ ‘ aceb dil-i figārum
Ne āh u zāra meded var ne bellü bī-zārum
Ne ‘ aşķa ģayr ider oldum ne ‘ aķl ile yārum
Ne kārı başa iletüm ne bellü bī-kārum

II

Ne ṫālī‘ üm baña uydı cihānda ne ben aña
Ne ķādirüm ki idem bu ümīdü ķat‘ -i recā
[224b]

Belā budur yine ey dōstān ehl-i şafā
Kemāl-i lutf ile cānā vefā da bende cefā
Ne çārem oldı vişāle ne bellü nā-çārum

III

Ne ṫākātüm var idem derd ü dilden āh [u] figān
Ne şabr idebilürüm ne ķarāra var imķān
Ne hāle kıldı beni mübtelā⁹²² göreñ devrān
Ne derd çekmege rāzı ne isterüm dermān
Ne şıḫḫat üzreyüm el-ḫaķ ne bellü bīmārum

IV

⁹²¹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Zemin şiir Semâî Mehmet Çelebi’ye aittir (Gazel için bk. Sarı vd., a.g.e., s. 162).

⁹²² Mürettip önce “mübtelā beni” şeklinde yazmış sonra kelimelerin altlarına yerlerinin değişeceğini belirten işaretler çizmiştir.

Cefâ-yı yâr ile derdâ ki n'olduğum bilmem
 Ğam aldı cânımı hayfâ ki n'olduğum bilmem
 Elem budur ki baña zirâ ki n'olduğum bilmem
 Belâ-yı 'aşk ile Hâkķâ ki n'olduğum bilmem
 Bu añlanur elemümden ki 'âşık-ı zârum

V

Göreydi Hüsrev eger süz-ı 'aşkı sînemde
 Diyeydi dehri yaķar âh iderse bir demde
 Ne zât ola bu ki söyler şîfât-ı Âdemde
 Semâi gibi ben ol bî-hüdem ki 'âlemde
 Ne keyf ile mütekkeyif ne mest ü hüşyârum

-499-⁹²³

Ğazel-i Semâ'î Taħmîs-i Hâdî

.-. / ..- / .-. / ..-

I

Ne bir cevân-ı şeker-ħande 'âşık-ı zârum
 Ne kâr-ı 'aşk-ı cünûndan berî vü bî-zârum
 Televvün ile telâşeye kim giriftârum
 Ne 'aşka ħayr ider oldum ne 'aķl ile yârum
 Ne kârı başa iletdüm ne bellü bî-kârum

II

Cefâ ider diyü evvel o şüh-ı bî-hem-tâ
 Şikâyet ile yir itdüm cihânı ben şeydâ
 Velî çü çeşm-i ħaķîķatle nâzır oldum aña
 Kemâl-i lutf ile cânâ vefâ da bende cefâ
 Ne şîħhat üzreyüm el-ħaķ ne bellü bîmârum

III

Çü bezm-i *naħnü kasemnâda*⁹²⁴ sâķî-i 'âlem
 Liyâķatı ķadar erbâb-ı bezme itdi kerem
 Bu cür'ada nüşda ol iltifât olınuğı dem⁹²⁵
 Belâ-yı 'aşk ile Hâkķâ ki n'olduğum bilmem
 [225a]

Bu añlanur elemümden ki 'âşık-ı zârum

IV

Şu ħaste kim ide dârü's-şîfâ-yı ğamda mekân
 Devâ ümîd ile derde şabr ider her ân
 'Aceb budur ki bu ben ħaste-i ğam-ı hicrân
 Ne derd çekmege râzî ne isterüm dermân

⁹²³ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Zemin şiir Semâî Mehmet Çelebi'ye aittir (Bk. Sarı vd., a.g.e., s. 162).

⁹²⁴ *Naħnü kesemnâ*: "Biz paylaştırdık." (Zuhuf, 43/32)

⁹²⁵ Mısraın vezni aksamaktadır.

Ne şîhhat üzreyüm el-ḥaḫ ne bellü bīmārum

V

Gözüm ki Hādiye düş oldu vādī-i ğamda
Ziyāde ḥayret ü ḥüzn añlarum o sersemde
Şorınca ḥālını āh itdi ol demde⁹²⁶
Semāi gibi ben ol bī-ḥüdem ki ‘ālemdede
Ne keyf ile mütekeyyif ne mest [ü] hüşyārum

-500-⁹²⁷

Ġazel-i Semā‘ī Tahmīs-i Nef‘ī

.-. / ... / .-. / ..-

I

Menüm ki ‘āşık-ı bī-tāb u tāḫat u zārum
Belā-yı ‘aşk ile bīmār u ḥaylī efkārüm
‘Aceb esīr-i felāket ‘aceb giriftārüm
Ne ‘aşka ḥayr ider oldum ne ‘aḫl ile yārum
Ne kārı başa iletüm ne bellü bī-kārüm

II

Menüm ki eyledi ‘aşk ol ḫadar meni ḥayrān
Ki bir gelür baña şimdi vişāl ile hicrān
Cihānda var mı benüm gibi bī-ser u sāmān
Ne derd çekmege rāzı ne isterüm dermān
Ne şîhhat üzreyüm el-ḥaḫ ne bellü nā-çārüm⁹²⁸

III

Menüm o ‘āşık-ı ser-geşte vü esīr-i belā
Ki yoḫ münāsebetüm ‘aḫl u fikr ile aşlā
Şu deñlü eyledi ḥasret derūna istilā
Kemāl-i lutf ile cānā vefā da bende cefā
Ne çārem oldı vişāle ne bellü nā-çārüm

IV

Menüm ki mest şarāb-ı maḥabbetüm muḫkem
Ḥumār-ı baḫr ile bī-hüş u vālih ü sersem
Hemişe sīne pür-āteş hemişe göz pür-nem
Belā-yı ‘aşk ile Ḥaḫḫā ki n’olduḫum bilmem
Bu añlanur elemümden ki ‘āşık-ı zārum
[225b]

V

⁹²⁶ Mısraın vezni aksamaktadır.

⁹²⁷ Bu şiir Metin Akkuş’un hazırlamış olduğu Nefi Dīvānı’nda yoktur ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Zemin şiir Semāi Mehmet Çelebi’ye aittir (bk. Sarı vd., a.g.e., s. 162).

⁹²⁸ Mürettip kelimeyi “nā-çārüm” şeklinde yazmış, satırın sonuna “bī-cānum” şeklinde not düşmüştür.

Menüm o Nef' i-i bî-dil ki nev' -i âdemde
 Geçürdüm ekser o kât ' ömrümi ğamda
 Muqayyed olmadı dil zevk [ü] şevke bir demde
 Semâi gibi ben ol bî-ğüdem ki ' âlemde
 Ne keyf ile mütekkeyyif ne mest [ü] hüsyârum

-501-⁹²⁹

Ġazel-i Necâti Tahmîs-i [Bursalı] Raĥmî⁹³⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

I

Ehl-i dünyâ kim cihân zevkin dem-â-dem şandılar
 Veh ki bu mâtem-sarâyı cây-ı ĥurrem şandılar
 Bî-bekâ iken esâs-ı dehri muĥkem şandılar
 Bir dem iken devlet-i dünyâyı bir dem şandılar
 Bu fenâ gülzâr ınuñ ' ayşını ' âlem şandılar

II

Yâd idüp bülbül gibi [dil] serv-i gül-ruĥsârını
 Sînesinüñ lâleye ' arz eyledi efgârını
 Dâmen-i gülde göricek gülşenüñ her ĥârını
 Ol kadar zârılığ itdüm kim cihân gülzâr ını
 Ĥânkâh-ı şîven [ü] eyvân-ı mâtem şandılar

III

Ey Mesîhâ-dem n'ola çarĥ üzre kılsañ yirüñi
 Mürde-diller cân bulur gûş itse[ler] taĥrîrüñi
 Deyr-i dilde ey şanem nakş eyledüm taĥrîrüñi
 Ehl-i diller göricek âyîne de taşvîrüñi
 Bağrına başmış yatur ' îsâyı Meryem şandılar

IV

' Aşk bir deryâ imiş eşk-i güher-pâşum gibi
 Her ĥabâbıdur anuñ bağrumdaki başum gibi
 Cüş idicek mevcler peydâ ider yaşum gibi
 Sürdiler yüzün yire aĥıtdılar yaşum gibi
 Bilmezüm deryâ-yı ' ummânı benüm nem şandılar

V

⁹²⁹ Erdoĝan, a.g.e., s. 135.

⁹³⁰ 501/ I bir dem: her dem

III kılsañ: itseñ
 ey şanem nakş eyledüm: her sanem nakş eyledi
 yatur: durur

IV ider: olur
 aĥıtdılar: acıtdılar

V Nüş iderler ' ayş idüp: ' Ayş iderken nüş idüp
 ĥurup ayağ üstine baña: ĥurdı ayağ üzre hemân dem

Rahmiyâ gülzârda bir nice serv-i hōş-hırâm
 Nüş iderler ‘ ayş idüp cām-ı şarâb-ı lâle-fâm
 Her biri tûrup ayağ üstine baña şād-kām
 Şundılar bir cür‘ a kim biñ yıl yaşar içen tamâm
 Bu perî-rûlar Necâtî bizi âdem şandılar

-502-⁹³¹

Ġazel-i Necâtî Tahmîs-i Fazlî⁹³²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Cām-ı meyden mest olanlar kendüyi Cem şandılar
 Cür‘ asın tîğ-i ecel zaħmına merhem şandılar
[226a]

Bezm-i ğamda sākî-i devrânı mahrem şandılar
 Bir dem iken devlet-i dünyâyı bir dem şandılar
 Veh ki bu mâtem-sarâyı cây-ı hurrem şandılar

II

Âb-ı hayvân ile kılmışlar ezel tahmîrûñi
 Eyledüñ la‘ lüñ gibi cânım içinde yirüñi
 Çünkü naqşuñda senüñ bulmadılar tedbîrûñi
 Ehl-i diller göricek âyîne de taşvîrûñi
 Bağrına başmış yatur ‘ îsâyı Meryem şandılar

III

Çözdi sünbüller benüm ‘çün turre-i tarrârını
 Dökdi bülbüller gözinden eşk-i gevher-bârını
 Nâhun ile pâre pâre kıldı gül ruhsârını
 Ol kadar zârîliğ itdüm kim cihân gülzârını
 Hân-kâh-ı şîven ü evvân-ı mâtem şandılar

IV

Dest-i mihr ile girîbânı çeküp çāk itdiler
 Qurı yire yaşını bî-çârenüñ aqıtdılar
 Bâd-ı hışm ile yüregın oynadup incitdiler

⁹³¹ Mustafa Özkat, **Kara Fazlî’nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2005, s. 257.

⁹³² 502/ I Veh ki bu mâtem-sarâyı cây-ı hurrem: Bu fenâ gülzârımuñ ‘ ayşını ‘ âlem şandılar

II tedbîrûñi: tezvîrûñi

III ol: şol

IV Dest-i mihr ile girîbânı çeküp: Dest-i kaħr ile yaqasın çekdiler
 yaşını: başını
 aqıtdılar: acıtdılar

V ancak: içen

Yire sürdiler yüzün başum gibi ağıtdılar
Bilmezüm deryâ-yı ‘ummâni benüm nem şandılar

V

Bu fenâ bezmin felek Fazlîye kılmışdur maķâm
Kâse-i sırdan içürdi tolular anda müdâm
Şimdi ķahr ile felekden almağ için intikâm
Şundılar bir cür‘ a kim biñ yıl yaşar ancak tamâm
Bu perî-rûlar Necâtî bizi âdem şandılar

-503-⁹³³

Ėazel-i Bâķî Tahmîs-i Şerîfi⁹³⁴

..-- / ..-- / ..-- / ..--

I

Ağladan ‘âşıkı ey dil Ėam-ı hicrân ancak
İñleden ehl-i dili gerdiş-i devrân ancak
Kimi mâtem-zede Ėalkuñ kimi şādân ancak
Ėâl-i ‘âlem ezeli böyle perîşân ancak
Kiminüñ miğnet-ile başına zindân ancak

II

Göre bu bâğ-ı cihân kimisine tâze bahâr
Kimi şu gibi çemen seyrin ider leyl ü nehâr
Kimesi bezm-i şafâ içre kimi hem-dem-i Ėâr
Kimi bülbül gibi nâlân-ı gül-i ‘ârız-ı yâr
[226b]

Kimi pervâne-i şem‘-i ruğ-ı cânân ancak

III

Kiminüñ belini bükdi sitem-i çarĖ dü-tâ
Kiminüñ sînesini itdi nişân tîr-i każâ
Menzil-i râh-ı ‘adem olsa ‘aceb mi dünyâ
Bu cihân kimine kaşır-ı tarab [u] ‘ayş [u] şafâ
Kiminüñ miğnet ile başına zindân ancak

IV

Mâl ü esbâb-ı cihân ķalmadı çün Ėârûna
Baķmazam çehre-i zerdüm var iken Ėârûna

⁹³³ Direkli, a.g.e., s. 536.

⁹³⁴ 503/ I

Göre bu: Görinür

şafâ içre kimi: şafâda kimesi

II Kimi bülbül gibi: Kimesi bülbül-i

III çarĖ: murĖ

Kiminüñ miğnet ile başına zindân: Kimi Ėandân kimi giryân kimi

nâlân

IV var iken Ėârûna: var iken altuna

her dem: âğir

Ser-firâz ol başuñı egme şaķın her dūna
Pāy-māl olmada her dem şütür-i gerdūna
Pādşāh ile gedāsı hele yeksān ancaķ
V

Kūh-ı vaħdetde Şerīfi oluben genc-i nihān
Māsivāyı unıdup Hāķķ ile olsun her ān
‘ Ālem-i kevn ü fesād olduĝı ’çün mülk-i cihān
Bāķiyā hānķah-ı ‘ ālem-i ĥayretde hemān
Her gelen kimse bu esrār ile ĥayrān ancaķ

-504-⁹³⁵

Ĝazel-i Bāķi Tahmīs-i Āhi⁹³⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..--

I

Müdde‘ ī vuşlat-ı dil-dār ile ĥandān ancaķ
Dīde ķanlar aķıdur hicr ile giryān ancaķ
Dil-i nālānuñ işi derd ile efĝān ancaķ
Ĥāl-i ‘ ālem ezeli böyle perīşān ancaķ
Kimi ĥandān kimi nālān kimi giryān ancaķ

II

Kimisi miĥnet-i yār ile olur zār u nizār
Kimi hicr-i ruĥ-ı dil-berle ider nāle vü zār
Kimisi āteş-i ‘ aşķ ile yaķar dāĝ-ı hezār
Kimi bülbul gibi nālān-ı gül-i ‘ ārız-ı yār
Kimi pervāne-i şem‘ -i ruĥ-ı cānān ancaķ

III

Ne şeh-i ‘ āleme baķar bu felek ne dūna
Ne bilür ‘ āķil ü dānā ne baķar mecnūna
Şād olanla nazarı birdür anuñ maĥzūna
Pāy-māl olmada her dem şütür-i gerdūn
Pādşāh ile gedāsı hele yeksān ancaķ

[227a]

IV

Kūy-ı yāre irişüp kimi görür mihr-i vefā

⁹³⁵ Ahmet Sevgi, *Bâkî'nin "Ancak" Redifli Gazeline Yazılan Tahmis ve Tesdisler*, Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S. 39, Erzurum, 2009, s. 390.

⁹³⁶ 504/ I kimi nālān kimi giryān: kimi giryān kimi nālān

II Kimi bülbul gibi: Kimisi bülbul-i

III baķar: ķalur
her dem: āĥir

V Āhiyā bilmedi ĥiç kimse nedür: Ehliyā kimse nedür bilmedi ĥiç

Bentlerin dizilimi farklıdır.

Künc-i ğamda kimi derd ile çeker cevr ü cefâ
 ‘Ālemüñ hâl-i perişanı ‘aceb geldi baña
 Bu cihân kimine karşı-ı tarab [u] ‘ayş u şafâ
 Kiminüñ miñnet ile başına zindân ancağ

V

Āhiyâ bilmedi hîç kimse nedür hâl-i cihân
 Denk olur ‘âkil u dānâ açamaz bunda dehân
 Lâl olur keşf idemez sırrın anuñ hîç zebân
 Bâkiyâ hânkah-ı ‘âlem-i hayretde hemân
 Her gelen kimse bu esrâr ile hayrân ancağ

-505-⁹³⁷

Ġazel-i Bâkî Tahmîs-i Şâni‘î

..- / ..- / ..- / ..-

I

Mısr-ı hüsne kimisi Yūsuf-ı Ken‘ân ancağ
 Kimi Ya‘küb gibi derd ile nālân ancağ
 Kimisi mu‘tekif-i külbe-i aḥzân ancağ
 Hâl-i ‘âlem ezeli böyle perişân ancağ
 Kimi ḥandân kimi nālân kimi giryân ancağ

II

Ġonce leblerle gezer şahñ-ı çemende aġyâr
 Hâr-ı miñnetde ider nâleleri ‘âşığ-ı zâr
 Āh kim yağıdı beni âteş-i hicr-i dil-dâr
 Kimi bülbül gibi nālân gül-i ‘arız-ı yâr
 Kimi pervâne-i şem‘-i ruḥ-ı cānân ancağ

III

Nüş ider bezm-i çemende kimi cām-ı şahbâ
 Kiminüñ âyine-i ḳalbi şafâya mücellâ
 Ehl-i dil olana her dem sitem-i cevr ü cefâ
 Bu cihân kimine karşı-ı tarab u ‘ayş [u] şafâ
 Kiminüñ miñnet ile başına zindân ancağ

IV

Ser-fürü eyleme ‘âlemde şaḳın her dūna
 Ḳalması salṭanât-ı mülk-i belâ Mecnūna
 Ey gönül hîç ola mı ḳala bu ben maḥzūna
 Pây-māl olmada âḥir şütür-i gerdūna
 Pādşâh ile gedâsı hele yeksân ancağ

V

Kimisi Şâni‘iyâ vâlih-i la‘l-i cānân
 Kiminüñ ḳ addini efsūn-ı belâ ḳıldı kemân

⁹³⁷ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

[227b]

Kimi abdāl u kimi tekye-i ğamda ʿuryān
 Bākīyā hānķah-ı ʿālem-i ħayretde hemān
 Her gelen kimse bu esrār ile ħayrān ancak

-506-⁹³⁸

Ġazel-i Bākī Tahmīs-i Şühūdī

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Dil-i ʿāşık ğam-ı hicrān ile nālān ancak
 Didesi fūrķat-i cānān ile giryān ancak
 Gülşen-i vaşla iren gül gibi ħandān ancak
 Ħāl-i ʿālem ezeli böyle perişān ancak
 Kimi ħandān kimi nālān kimi giryān ancak

II

ʿĀşık-ı ħaste-dilüñ kārı müdām āh ile zār
 Hem-demi ğuşşa vü ğam derd ü elem leyl ü nehār
 İki nevʿ oldı esirān-ı ğam-ı ʿaşķ baña
 Kimi bülbül gibi nālān gül-i ʿārız-ı yār
 Kimi pervāne-i şemʿ-i ruĥ-ı cānān ancak

III

Dār-ı dünyā ki esāsı duranuñ derd ü belā
 Şoñıdur mevt ü fenā evveli cevr ile cefā
 Ne buyurmuş işit ol mefĥar-ı erbāb-ı vefā
 Bu cihān kimine ķaşr-ı tarab u ʿayş [u] şafā
 Kiminüñ miĥnet ile başına zindān ancak

IV

Ġam degül ğuşşa nedim olsa dil-i maĥzūna
 Rāzıyuz ĥükm-i ķazā-yı ķader-i bī-ĥūna
 Devlet-i dehr-i denī gerçi virür her dūna
 Pāy-māl olmada āĥir şütür-i gerdūna
 Pādşāh ile gedāsı hele yeksān ancak

V

Ey Şühūdī bunı bildüñ ki fenādur devrān
 Yum gözüñ naķş-ı fenādan diler iseñ ʿunvān
 Bulmadı bunda gelen derdüne hergiz dermān
 Bākīyā hānķah-ı ʿālem-i ħayretde hemān
 Her gelen kimse bu esrār ile ħayrān ancak

⁹³⁸ Bu şiir, Sadettin Eğri tarafından hazırlanan *Şühûdî Divânı*'nda yoktur ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (bk. Sadettin Eğri, *Şühûdî Divânı*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 1989).

-507-⁹³⁹

Ġazel-i Bâkî Tahmîs-i Vâlihî

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Gül gibi halk-ı cihānuñ kimi handān ancağ
Ĥār-ı ġamze kimi bülbül gibi nālān ancağ
Lāleāsā kiminüñ pāsı ancağ
Ĥāl-i ‘ālem ezeli böyle perişān ancağ
[228a]

Kimi handān kimi nālān kimi giryān ancağ

II

Kimi sevdā-zede-i sünbül-i müşġin-nigār
Kimi dil-dāde-i şirīn ĥarekāt-ı kad-i yār
Kimi āşüfte-dil-i nergis-i çeşm-i bīmār
Kimi bülbül gibi nālān gül-i ‘ārız-ı yār
Kimi pervāne-i şem‘-i ruĥ-ı cānān ancağ

III

Bezm-i derd içre kimi mest-i müdām-ı şahbā
Ser-girān itdi kimin miĥnet ü endüh-ı belā
Şadr-ı devletde kimi künc-i ‘anāda cānā
Bu cihān kimine қаşr-ı tarab u ‘ayş u şafā
Kiminüñ miĥnet ile başına zindān ancağ

IV

Ġarğ olup ehl-i dilüñ dīdesi her dem ĥūna
Şāh u derviş düşüp miĥnet-i dehr-i dūna
Her kişi cevr ü cefā çekmede ġüne ġüne
Pāy-māl itmede āĥir şütür-i gerdūna
Pādşāh ile gedāsı hele yeksān ancağ

V

Vâlihî böyle gelür böyle gider halk-ı cihān
Anca ‘āķiller olur sālîk-i rāh-ı tuġyān
Ĥiçbir demde ‘ayān olmadı bu sırr-ı nihān
Bâķiyā ĥānķah-ı ‘ālem-i ĥayretde hemān
Her gelen kimse bu esrār ile ĥayrān ancak

⁹³⁹ Bâkî'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

-508-⁹⁴⁰Ġazel-i Bâkî Tahmîs-i Vahdetî⁹⁴¹

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Ĥamdu li'llâh ki ki dilâ mazhar-ı fehîm-ârâyum
 Evc-i rif' atde Hümâ gibi semâ-sîmâyum
 Ķâf-ı ĥiddetde bugün sâkin-i bî-pervâyum
 N'ola dehr içre vücûdum⁹⁴² yoĝ ise ' Anĝâyum
 Ne ' aceb seyl gibi çağlamasam deryâyum

II

Benüm ol âyine-i ħudret-i zât-ı yek-tâ
 Benüm ol vâĝıf-ı esrâr-ı rumûz-ı esmâ
 Benüm ol maĝla' -ı envâr-ı ilâh-ı a' lâ
 Göze göstermez ise tañ mı beni her ednâ
 Ki nazar fark idicek mertebeden a' lâyum
 [228b]

III

Mû-be-mû zâtumı tebdîl ideli Ķur'âna
 İrmişüm meretebe-i besmele-i Raĥmâna
 Rû-be-rû nâzırum envâr-ı ruĥ-ı cânâna
 İltifât eylemezüm zerre ħadar nâ-dâna
 Âsmân-ı hünere mihr-i cihân-ârâyum

IV

Gösterelden yüzini baĥr-i kelâm-ı ma' nâ
 Ķılca gelmez gözüme ħîl ü ħâl-ı süfehâ
 Bürinüp şâl u ' abâyı idüben terk-i ħabâ
 Şüretâ gerçi gedâ şeklin urındum ammâ
 Mesned-i memleket-i ma' rifete dârâyum

⁹⁴⁰ Yılmaz Öztürk, 17. yy Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Dîvânının Tenkitli Metni, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2006, s.30.

⁹⁴¹ 508/ I semâ-sîmâyum: semen-sîmâyum
 ĥiddetde: ħurbetde
 II ħudret: ĥikmet
 maĝla' -ı envâr-ı ilâh-ı a' lâ: maĝhar-ı envâr-ı ilâhî Mevlâ
 III Ķur'âna: Furħâna
 nâzırum: nâzırız
 IV baĥr-i: baña
 süfehâ: cühelâ
 Bürinüp: Urınup
 V ĥâlemde: ĥâtemde
 dîn-i nûr-ı

⁹⁴² Mürettip mısra içinde vücûdum kelimesine yer vermiş, mısra sonunda nişânım şeklinde not düşmüştür.

V

Vahdetî şüret-i şekl-i beşer-i ekremde
 Gelmişüz ahsen-i taqvîme dem-i âdemde
 İbn-i Meryem geçinüp vâsıta-i hâlemde
 Bâkiyâ dîn-i Muḥammed ḥaḳ için ‘ âlemde
 Dem-i cân-baḥş ile nazm içre bugün ‘ İsâyum

-509-⁹⁴³

Ġazel-i Bâkî Taḥmîs-i Zihnî

..-- / ... / ..-- / ..-

I

Zerre-i mihr gibi maḥv gehî peydâyum
 Deşt-i ḥayretde gehî bād-ı cihân-peymānum
 Şöyledür cism-i za‘ ifüm ki görünmez sâyem
 N’ola dehr içre vücūdum⁹⁴⁴ yoğ ise deryâyum
 Ne ‘ aceb seyl gibi çağlamasam deryâyum

II

‘ Aşkuña cevnüñe gönül-ḥānesin kıldum cā
 Şevk-i ḥüsnüñle bu dil-bülbülin itdüm güyā
 Göricek ḳadrümi ḳapuñda benüm böyle ‘ alā
 Göze göstermez ise tañ mı beni her ednā
 Ki nazār fark idicek mertebeden a‘ lāyum

III

Virse fer mihr gibi nüh-felek-i devrāna
 Çıkmasa māh gibi dā’ire-i ğurfāna
 Beni müstağraḳ iderse niçe biñ ihsāna
 İltifāt eylemezüm zerre ḳadar nā-dāna
 Āsmān-ı hünere mihr-i cihân-ārâyum

IV

Şāf idüp mişḳale-i ‘ aşḳ ile çün dest-i ḳazā
 Ḳıldı mir’āt-i dilüm āyine-i ğayb-nümā
 [229a]

.... ḳapuña geldüm şāhā
 Şüretā gerçi gedā şeklin urındum ammā
 Mesned-i memleket-i ma‘ rifete dārâyum

⁹⁴³ Bu şiir, Mehmet Akpınar tarafından hazırlanan Keşanlı Zihnî Dîvânı’nda (Mehmet Akpınar, **Keşanlı Zihnî Dîvânı**, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, 2005), Muhsin Macit’in hazırlamış olduğu Erzurumlu Zihnî Dîvânı’nda (Muhsin Macit, **Erzurumlu Zihnî Dîvânı**, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2018) ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

⁹⁴⁴ Mürettip mısra içinde *vücūdum* kelimesine yer vermiş, kelimenin üstüne “nişānum” şeklinde not düşmüştür.

V

Sırr-ı tevhîd zühûr eyleyeli sînemde
 Nağş-ı ğayrı kıomadum Zihnî dil-i pür-ğamda
 Niçe biñ mürdeler ihyâ iderüm bir demde
 Bâkiyâ dîn-i Muḥammed ḥaḳ için ‘ âlemde
 Dem-i cân-baḥş ile nazm içre bugün ‘ İsbâyum

-510-⁹⁴⁵Ġazel-i Necâtî Tahmîs-i Âhî⁹⁴⁶

-- / --. / .-- / --.

I

.... şu‘ â‘ ı ‘ âleme nûr u ziyâ yiter
 La‘ lûñ dil-i şikesteye her dem devâ yiter
 gülşeninde sidre-boyuñ müntehâ yiter
 Dil kişverine zülf-i siyâhuñ belâ yiter
 Yıkmağa bu vilâyeti bir ejdehâ yiter

II

.... ‘ aşkuñ içre ayakları kemân
 Ġamzeñ oċına eylemişüm sînemi nişân
 özge cevri ideli çarḥ-ı bî-amân
 Geh yaş gelür gözümde ü geh yaş yirine kıan
 Dird-i derûni bilmege bu mâ-cerâ yiter

III

.... tozını eyleyeli başum üzre tâc
 Oldum bu vech ile ḥalk arasında aç
 olalı dilde devâ-yı sitem-mizâc
 Bîmâr-ı ‘ aşka şerbet ile eyleme ‘ ilâc
 Var ey ṭabîb kıo beni dirdüm baña yiter

⁹⁴⁵ Kaçalın, a.g.e., s. 3.

⁹⁴⁶ 510/ I

.... şu‘ â‘ ı: Hüsnüñ şu‘ â‘ ı

.... gülşeninde: Cân gülşeninde

boyuñ: kadüñ

bir: ol

II ‘ aşkuñ içre: Meydân-ı ‘ aşkı içinde

.... özge: Cevrüñden özge

III tozını: İzüñ tozını

bu vech ile ḥalk arasında: şehâ bu vech ile halk ortasında

.... olalı: Dirdüñ olalı

IV deñlü: Şol deñlü

.... yitmedi: Dil-ber yolında yitmedi

göñül: dil / Mısraın vezni aksamaktadır.

V olmaz: ‘ Âlemde Âhî olmaz

fürkat: fetret

.... minnetle: Aç ol cihânda minnetle

IV

.... deñlü eyledüñ şanemā cānuma cefā
Mu‘ tād oldı gönül dilemez kim süre safā
.... yitmedi çekdügüm belā
Ey çarḥ sen de yār gibi olma bī-vefā
Zirā bu deñlü ‘āleme bir bī-vefā yiter

V

.... olmaz ise vuşlat olmasun
Tek ara yirde dil-ber ile fūrkat olmasun
.... minnetle ni‘ met olmasun
Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun
[229b]
Örti döşek Necātiye bir būriyā yiter

-511-⁹⁴⁷

Ġazel-i Necāti Tahmīs-i Yetimī

--. / -. . / .-. / -.-

I

Ḥüsnüñ ziyāsı ‘āleme ey dil-rübā yiter
La‘ lüñ cefāsı cānuma rūḥum ğidā yiter
Ḥāl-ı ruḥuñ bu sinede dāğ-ı cefā yiter
Dil kişverine zülf-i siyāhuñ belā yiter
Yıkmağa bu vilāyeti bir ejdehā yiter

II

Ağyāra uyuban beni ey kaşları kemān
Atma yabana oğ gibi göksüñ gerüb hemān
Hicr āteşine yakdı beni çarḥ-ı bī-amān
Geh yaş gelür gözümdeñ vü gāh yaş yirine kan
Derd-i derünü bilmege bu mā-cerā yiter

III

İzüñ ğubārı olsa idi başuma ki tād
Olmaz idüm bu vech ile ḥalk
Mu‘ tād olalı derde devā istemez mizāc
Bīmār-ı ‘aşka şerbet ile eyleme
Var ey ṭabīb қо beni derdüm baña yiter

IV

Geldüm bu fāni ‘āleme hīç sürmedüm şafā
Çekdüm belā vü derd ile biñ dürlü ben cefā
Dil-ber yolında bildigüm oldu kamu hebā
Ey çarḥ sen de yār gibi olma bī-vefā
Zirā bu deñlü ‘āleme bir bī-vefā yiter

⁹⁴⁷ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır ve yer yer tahribattan ötürü okunamayan kısımları vardır.

V

Kimse Yetīmī sen gibi bī-‘ izzet olmasun
 ‘ Ālem içinde müflis ü bī-ḥürmet olmasun
 Aç ol cihānda minnet ile ni‘ met olmasun
 Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun
 Örti döşek Necātīye bir būriyā yiter

-512-⁹⁴⁸Ġazel-i Nizāmī Tahmīs-i Resmī⁹⁴⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Sen lebi şirīn için cān nice Ferhād olmasun
 Ya belā kūyında işi nice feryād olmasun
 Sevmeyen Ḥurşīd ise seni Feraḥşād olmasun
 Ġuşşānı ‘ ālemde şādī
 Olmayan ‘ aşkuñ esiri ġamdan āzād olmasun
 [230a]

II

Ol melāḥat şehrinüñ ucunda mihr-i a‘ zānı
 Bilmezüm mihr-i felek mi ya melek mi maḥremi
 Kim se-ā-ser seyr iden görmedi mişlin ‘ ālemi
 Bu şıfatda gördüğü yok kimse nesl-i ādemi
 Key görüñ ol māh-ı ḥūrīveş perī-zād olmasun

III

Niçe bir künc-i ġam içre cānı mehcūr eyleyüm
 Bīm-i hicri vaşl-ı ümmīdle gerek dūr eyleyüm
 Bu söz ile cānumı ḥōşdur ki mesrūr eyleyüm
 Göñlümüñ virānesin dirsın ki ma‘ mūr eyleyüm
 Va‘ de-i vaşluñ gibi bī-aşl u bünyād olmasun

IV

Ruḥlaruñ cān bāġına berg-i gül-i ḥamrā yiter
 Bu dil-i şeydā o bāġa bülbül-i ġüyā yiter

⁹⁴⁸ Hamza Koç, Şermin Baka Telli, Kübra Kacar, **Klasik Türk Şiirinin Kayıp Bir Halkası, Bursalı Resmī ve Şiirleri**, Gece Kitaplığı, Ankara, 2020, s. 72.

⁹⁴⁹ 512/ I cān: dil
 kūy: kūh
 işi: kārı
 şādī: şādī bilmeyen şād olmasun
 II şehrinüñ ucunda: çarḫınuñ tábende
 mihr: māh
 V kez: kim
 VI ‘ aşkuñ: hecrüñ
 cevr: hier

Gülşen-i hüsnünde çeşmün nergis-i şehlä yiter
 Serv-ğaddün ‘ aşıkā naḥl-ı cihān-ārā yiter
 Hiç ‘ ar‘ ar bitmesün ‘ âlemde şimşād olmasun

V

Niçe kez şey’li’İlah itdüm şehr-i ğamda ben ğarīb
 İrmedi vaşluñ nişābından baña hergiz naşīb
 Hiçe şatdum ‘ âlemi gördüm ki her dem yā ḥabīb
 Ağzuñi yād itdigümce baña cevır eyler raķīb
 Yoķ yire ‘ ahdünde şāhā kimse bī-dād olmasun

VI

Eyledi nevmīd-i ‘ aşkuñ derdi dermāndan beni
 Kıldı hem ‘ aşkuñ ğamı bī-zār bu cāndan beni
 Çıķarup öldürmege cevır ile zindāndan beni
 Zülf ile ğamzeñ çeker çāh-ı zenaḥdāndan beni
 Ḥabs içinden çıkarān kimseyi cellād olmasun

VII

Çünkü cānān Resmīyā senden cihānda cān diler
 Tıt boyun fermānına çün bendesin sultān diler
 Ḥōş dimiş bu sözi ol kim dehr anı Selmān diler
 Ey Nizāmī çünki yārūñ gencdür vīrān diler
 Kıo vücūduñ mülki vīrān olsun ābād olmasun

-513-⁹⁵⁰

Ġazel-i Nizāmī Tahmīs-i Rızâyī

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Rāzīyum kaḫuñda nāmum bir nefes yād olmasun
 Tek gönülden ey perī bu ben kuluñ yād olmasun
[230b]

Benden artuķ fūrķat ile kimse mu‘ tād olmasun
 Ġuşşāñi ‘ âlemde şādī bilmeyen şād olmasun
 Olmayan ‘ aşkuñ esīri ğamdan āzād olmasun

II

Ol melāḫat mülkinūñ sultān-ı şāh-ı a‘ zāmı
 Kim leb-i la‘ lidür anuñ ḫaste gönülüm merhemi
 Bilmezüm Rıdvān-ı cennet midür anuñ hem-demi
 Bu şıfatda gördüğüm yoķ kimse nesl-i ādemi
 Key görüñ ol māh-ı ḫūrīveş perī-zād olmasun

⁹⁵⁰ Karamanlı Nizami'nin gazeline tahmis edilen bu şiir; Mümin Topçu tarafından hazırlanan Dîvân-ı Rızâyî'de, Münevver Hilal Onur tarafından hazırlanan Şâir Rızâ Dîvânı'nda, Ahmet Karataş'ın Türk Edebiyatının Rızâi Mahlaslı 16. Asır Şâirleri isimli kitabında, Şermin Baka Telli ve Kübra Kacar'ın hazırladığı Rızâyî-i Bağdâdî ve Bilinmeyen Şiirleri isimli makalede ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

III

Zulm-i bî-haddüñ uşandurdu dil ü cāndan beni
 Gitdi nevmîd itdi cevrüñ derdi dermāndan beni
 Neşter-i ğamzeñ olup baĝrum alur ğandan beni
 Zülf ile ğamzeñ çeker çāh-ı zenaĥdāndan beni
 Ħabs içinden çıkarar kimseyi cellāđ olmasun

IV

Virüñ ey dil-ber ğatumdan düşmeni dūr eyleyüm
 İşigümden redd idüp zecr ile maĥhūr eyleyüm
 Ğuşsa vü ğamdan seni vaşl ile mesrūr eyleyüm
 Göñlümün vîrānesin dirdüñ ki ma‘ mūr eyleyüm
 Va‘ de-i vaşluñ gibi bî-aşl u bünyād olmasun

V

‘Ömrümi virdüñ fenāya bu ğadar sevdā yiter
 Zulm ile cān almaĝa sen gözleri şehlā yiter
 Bülbül-i cāna ruĥuñ berk-i gül-i ĥamrā yiyer
 Serv-ĥaddüñ ‘āşıĝa naĥl-ı cihān-ārā yiter
 Ħiç ‘ar‘ ar bitmesün ‘ālemde şimşād olmasun

VI

Bunca yıldur kim ğapuñdan ben gedāya ey ĥabîb
 Sayalum ĥüsnüñ zakātundan daĥı irmez naşîb
 Derdümün dermānına bir gün olur diyü taĥîb
 Ağzuñı yād itdigümce baña cevr eyler raĥîb
 Yoĝ yire ‘ahdüñde şāhā kimse bî-dād olmasun

VII

Dil-rübālar ‘āşıĝın her demde ser-gerdān diler
 Sevdüğinden küfr-i zülfin boynına imān diler
 Ey Rızāyî meh-liĝālar ĥastesin bî-cān diler
 Ey Nizāmî çünki yārüñ gencdür vîrān diler
 Ğo vücüduñ mülki vîrān olsun ābād olmasun
 [231a]

-514-⁹⁵¹[Gazel-i Hayālî Tahmîs-i Bursalı Rahmî]⁹⁵²

.--- / .--- / .--- / .---

I

Olanlar şürete mâyil nedür ma^ç nâyı bilmezler
 Haqîkat gözleseñ mâhiyyet-i eşyâyı bilmezler
 Bu baħr içre şadefde ol dūr-i yektâyı bilmezler
 Cihân-ārâ cihân içindedür ārâyı bilmezler
 Şu mâhîler ki deryâ içredür deryâyı bilmezler

II

Haqîkî Ka^ç beye secde ider ma^ç nîde her sâcid
 ‘İbâdetden ‘ubūdiyyet durur ‘âlemde ey ‘âbid
 Ezelden mest kılmışken şarâb-ı ‘aşk ile şâhid
 Hârâbât ehline dūzaħ ‘azâbın añma ey zâhid
 Ki anlar ibn-i vaħt oldu ğam-ı ferdâyı bilmezler

III

Maħabbet cāmını nüş itdi geçdi niçe fâyıklar
 Bu bezme mest olan gelsün yaraşmaz bunda ‘aşıklar
 Yaķasın şubhveş çâk eyleyüp mestâne şadıķlar
 Şafaķ-ġün kan içinde dâġımı seyr itse ‘aşıklar
 Güneşden zerre görmezler felekde ayı bilmezler

IV

Maħabbet deştini geşt eyleyüp hayrân [u] mecnûnlar
 Gedâ oldu bu yolda niçe Dârâ vü Ferîdûnlar
 Fenâ ser-menzilinde dîdelerden döktiler hûnlar
 Ğamîde kâdlerine rişte-i [eşki] taķup bunlar
 Atarlar tîr-i maķşûdı nedendür yayı bilmezler

V

Beķâ yok Rahmîyâ fânî taşavvur eyle devrânı
 Gedâya şâh-ı ‘âlem dir anuñ kim ola ‘irfânı
 Ne söyler hüş ile ġüş eyleġıl dehrûñ suħandâni
 Ğayâlî faķr şalına çekenler cism-i ‘uryânı
 Anuñla faħr iderler aţlas u dîbâyı bilmezler

⁹⁵¹ Erdoġan, a.g.e., s. 128.

⁹⁵² 514/ II ma^ç nîde: ma^ç nâda

‘âlemde: maksûd

‘aşk: şem^ç

anlar: bunlar

III ‘aşıklar: ayıklar

IV Maħabbet: Melâmet

ħayrân [u]: hayretle

-515-⁹⁵³[Ġazel-i Ĥayālî Tahmîs-i Bursalî Rahmî]⁹⁵⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Tā-ezel hāküm ki tahmîr oldı tînet baġladı
 Cevher-i ‘aşka maġal için liyâkat baġladı
 ‘Unşur-ı pākümde kudret bunca hikmet baġladı
 Ana rahminde tenüm şol dem ki şüret baġladı
 Bir şanem yādına zünnār-ı maġabbet baġladı
 [231b]

II

Cevher-i ‘aql ile ĥalk olduġda a‘ yān-ı cihān
 Maġzen-i dilde qarār itdi nice rāz-ı nihān
 Ĥıfz ider aġyārdan her dem anı tîġ-ı zebān
 Genc-i cāna nefis ejderhāsın itdi pāsbān
 Bu tılsım-ı ādemi üstād-ı hikmet baġladı

III

Tengnā-yı dehrde derd ehli çekdi çok cefā
 ‘Aşk-ı ‘Azrā ile oldı Vāmıķ pā-māl-i ‘anā
 Bî-sütünda Kūh-ken Şîrîne kıldı cān fedā
 Gördi Mecnūn yoķ benî-ādemde āyîn-i vefā
 Vardı ol dîvāne vahşilerle ülfet baġladı

IV

Dehre erbāb-ı nazar dirse n’ola dār-ı miĥen
 Pāy-māl-i deşt-i miĥnetdür nice nāzük-beden
 Ĥarc idüben yoķ yire naķd-i ĥayātın cümlesin
 Maĥmil-i tābütda olur metā‘ı bir kefen
 Şol ki birkaç gün fenā şehrinde şöhret baġladı

V

Ġarķ-ı ĥün-āb olsa lāyık Rahmîyā bu çeşm-i ter
 Şāhid-i maķşüda irgürmez sipihr-i kīnever
 Bisteri ĥār-ı ‘anā bālînidür seng-i meder
 Yād-ı la‘lüñle Ĥayālî nüş ider ĥün-ı ciger

⁹⁵³ Erdoġan, a.g.e., s. 124.

⁹⁵⁴ 515/ II rāz: genc
 bu: çün
 III cefā: belā
 oldı Vāmıķ: Vāmıķ oldı / Mısraın vezni aksamaktadır.
 yoķ benî-ādemde āyîn-i vefā: kim benî-ādemde yok resm-i vefā
 IV cümlesin: cümleten
 şehrinde: dünyāda
 V ĥār-ı ‘anā: ĥār-ı belā
 ider: idüp

Gör taḫīb-i hicr aña cānā ne şerbet bağladı

-516⁹⁵⁵

[Ġazel-i Ḥayālī Taḫmīs-i Bursalı Raḫmī]⁹⁵⁶

.--- / .--- / .--- / .---

I

Cihān ğarḫ-āb olupdur dīde-i eşk-i revānumdan
Felekler Nīl-reng olmuş durur dūd-ı duḫānumdan
Melekler bāl ü per yağmış durur āh-ı fiġānumdan
Düşelden ayru şeydā sen meh-i nā-mihrbānumdan
Kevākib her gice yummaz gözin āh [u] fiġānumdan

II

Bugün Ferhādveř bir ‘aşıkam miḫnet diyārında
Güli rüsvāy ider dāġ-ı tenüm ğam şāḫsārında
Mekān itsem ‘aceb midür melāmet küh-sārında
Ben ol bāz-ı hümā-şaydüm ki ‘ālem murġzārında
Nice ‘anḫā gibi yavru uçurdum āşyānumdan

III

Devāt-ı ğam olupdur gerçi kim bu çeşm-i giryānum
Midād-ı sürḫdür anuñ içinde eşk ile ḫanum
Yazuban mā-cerā-yı derd-i ‘aşkı kilik-i müġānum
[232a]

Maḫabbet-nāmelerdür kim saña irsāl ider cānum
Ben öldükde seg-i kūyuñ götür[se] üstüḫānumdan

IV

N’ola mecnūn-ı ‘aşḫ olsam ezel tađdīridür çünkim
Tenümde mūlarum yir yir cünün zencīridür çünkim
Bu yolda cān-feşānlık ‘aşıkuñ tedbīridür [çünkim]
Şanavber gibi baġrum başlu olsa yiridür çünkim
Murādum mīvesi bitmez nihāl-i ergavānumdan

V

Derūnuñ Raḫmiyā ālāyiş-i ğamdan kıllup ḫālī
Yüri bir iḫtiyāruñ ol reh-i ‘aşkıında pā-māli
Ķalenderveř tıraş it levḫ-i dilden ḫaḫḫ-ı āmāli
Ḥayālī tekye-i ‘aşkuñ olup meczüb-ı abdālī
Ķalenderler gibi geçsem gerek nām u nişānumdan

⁹⁵⁵ Erdoğan, a.g.e., s. 123.

⁹⁵⁶ 516/ I āh-ı fiġānumdan: sūz-ı nihānumdan
sen: dil

V Ķalenderler gibi geçsem gerek: Gedālar gibi geçmek isterem

-517-⁹⁵⁷Ġazel-i Ĥayālî Tahmîs-i [Bursalı] Raĥmî⁹⁵⁸

.--- / .--- / .--- / .---

I

Maĥabbet ‘arşasında nice serler ĥāk-sār ancaĥ
 Kimi olmış gedā-yı ‘aşĥ kimi şehryār ancaĥ
 Görüp ĥaĥt-ı siyāhın kākül ile bî-ĥarār ancaĥ
 Şabānuñ ĥātırı kūyında yārūñ pür-ġubār ancaĥ
 Benüm gibi o daĥı bir perîşān rüzġār ancaĥ

II

Maĥabbet şāh-rāhından diyār-ı miĥnete gitdüm
 Deĥānı ĥasretiyle naĥd-i ‘ömrüm bilmezüm n’itdüm
 ‘Adem mülkini terk itdüm vücūd iĥlîmine yitdüm
 İletdüm tuĥfe-i cān-ı ‘azîzüm yāre ‘arż itdüm
 Gülüp nāz ile ol gül-ruĥ didi bu yādgār ancaĥ

III

Belā derbendi içre kārban-ı dil olaldan güm
 Felek taĥlını her dem çüb-ı āhum egledür güm güm
 Hilālî sînemüñ na‘ lin kıyās itdüm seĥer gördüm
 Ķamer bir penbe-i dāġum durur çarĥ üzre her encüm
 Derün-ı āteşînümden çıkan birĥaç şerār ancaĥ

IV

Ezel bezminde rindān meclisine gelmedi şüfî
 Maĥabbet bādesin cām-ı şafādan içmedin şüfî
 Şafā vü zevĥumı seyr eyleyüp reşk eyledi şüfî
 Elümde āl tūĥîveş meyi gördi didi şüfî

[232b]

Be bu kendü ayaġıyla ele gelmiş şikār ancaĥ

V

Çeker[ken] şām-ı ĥasret [içre] Raĥmî rûze-i hicrān
 Naşîb oldu seĥergeh aña bezm-i vuşlat-ı cānān
 Yaĥalar çāk olup çarĥa irişdi na‘ ra-i mestān
 Şeb-i ‘ıyd eyledi gerdün hilālüñ cāmını gerdān
 Ĥayālî daĥı içmez zāhid-i perĥîzgār ancaĥ

⁹⁵⁷ Erdoġan, a.g.e., s. 126.

⁹⁵⁸ 517/ I siyāhın: ġubārın
 II ‘ömrüm: ‘aĥlum
 itdüm: idüp
 ‘azîzüm: ĥakîrüm
 III egledür: gümledür
 her encüm: encüm hem
 IV reşk: ta‘n
 V şām: cām

-518⁹⁵⁹Ġazel-i Kātibi Tahmīs-i Fevri⁹⁶⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..--

I

Mübtelā-yı ğam idüp gerdiş-i eyyām beni
Eylemişdür düşürüp ayağa bed-nām beni
Şimdi mey-ĥāneye irgürdi ser-encām beni
Yine şād itdi bugün bāde-i gül-fām beni
Ġamdan ey sākī ĥalāş eyledi bir cām beni

II

‘Ayş-ı nüş eyler iken ol leb-i mey-gün ile ben
Germ iken şem‘-i şeb-efrüz-şifat bezm-i çemen
Sāza āġāz idicek muṭrib-i şīrīn-suĥan
Ṭatlu söz ile mey-i telĥi koyma mı elden
Şanma ey zāhid-i nā-puṭte iñen ĥām beni

III

Deheni gül beni öldürdüğine kâ’il imiş
Çekdüm avurda ben anı niçe şīrīn-dil imiş
Uġradum ğamzesi tiġına ‘aceb kâ’il imiş
Ĥaber aldum lebine cān virene mā’il imiş
Ölmiş iken yine dirgürdi bu peygām beni

IV

Āstānuñ var iken çarĥ-ı mu‘ allā el-ĥaĥ
Şāhsın cihāna el-ĥaĥ
Almazın salṭanat-ı dehri virür señ elyaĥ
Ķuluñ olmaĥdur işüġünde murādum ancaĥ
Ber-murād eyle efendi ĥoma nā-kām beni

V

Fevriyā mesken iden ĥānesini ĥammāruñ
Nāmuñı cāma deġiş bāde-keş ol ĥo ‘āruñ
Oĥu bu maṭla‘ımı şā‘ir-i siĥr-āşāruñ
Bezm-i ‘ālemde bugün la‘l-i firāķı yārūñ
Kātibi itdi yine rind-i mey-āşām beni

⁹⁵⁹ Kaplan vd., a.g.e., s. 273.

⁹⁶⁰ 518/ II leb-i mey-gün ile: lebi mey-gūnuña

koyma mı: koyam mı

III ‘aceb kâ’il: ‘aceb kâtil

IV: pādşehüm mülk-i

efendi: efendüm

-519-⁹⁶¹

Gazel-i İshâk Tahmîs-i Fevrî

..-- / ... / ..-- / ..-

[233a]

I

Niçe bir menzilümüz deyr-i fenâ eyleyelüm
 Ceres-i nâle ile dehre cefâ eyleyelüm
 Demidür ‘azm-i reh-i dâr-ı beḳâ eyleyelüm
 Yolına sen şanemüñ cānı fedâ eyleyelüm
 Duralum ḳavlümüze ‘ahde vefâ eyleyelüm

II

Seyr-i aḡyāra ḳazâ derd ü belâ rûzi ḳıla
 Ten-i bîmāruma ‘aşḳuñla cefâ rûzi ḳıla
 Bezm-i vaşlûñde baña zevḳ ü şafâ rûzi ḳıla
 Sen cefâ-kāre Ḥudâ mihr ü vefâ rûzi ḳıla
 Gele bu niyyete şıdḳ ile du‘â eyleyelüm

III

Görelî sen şanemüñ cām-ı leb-i ‘unnābın
 Meclis-i derde düşüp mest-i şarāb-ı nābın
 Secdegāh idemedüm Ka‘be-i ḳaşruñ bābın
 Görmeyelden yeñi ay oldı ḳaşuñ mihrābın
 Ol geçen vaḳt namāzını edâ eyleyelüm

IV

Fikr-i zülfüñle niçe ḳāmetümüz cîm idelüm
 Eşḳ-i ruḡsāre-i mānend-i zer ü sîm idelüm
 Hicrûñe cān virelüm diyü nice bîm idelüm
 Gel berü gel dil ü cān naḳdini teslîm idelüm
 Ölmedin borcumuzı saña edâ eyleyelüm

V

Çekilür mâ’idesi server-i derd ü elemüñ
 İçilür ḡoluları Fevrî o şāh-ı keremüñ
 Ḳılletin söylemedi kimse deminde ni‘amuñ
 Kim baḳar ni‘metine pāyān mı var ḡün-ı ḡamun
 Cümle ‘aşḳ ehline İshâḳ şalâ eyleyelüm

⁹⁶¹ Üsküplü İshâk Çelebi’nin gazeline tahmis edilen bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır (Gazel için bk. Keklik, a.g.e., 260).

-520-⁹⁶²Gazel-i Emrî Tahmîs-i Fevrî⁹⁶³

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ṭarîḳ-i üştür-i miḥnetde cismüm pây-mâl eyle
 Şıyup ser kâsesin yâ Rab seg-i yâre sıfâl eyle
 Mekânüm deşt-i miḥnet yârüm âhû-yı melâl eyle
 Çü kılduñ zülfini Leylî beni Mecnûn-mişâl eyle
 Hudâyâ belki Mecnûndan daḫı şürîde-ḫâl eyle

II

Kişîye ḫoş gelürmiş alsa yârüñ oḫları cânın
 Hayât-ı câvdân bulurmuş emse lebleri ḫanın
[233b]

Velîkin ğamzesi ḫışmıyla tutduḫda girîbânın
 Ne ḫutlu demdür ol dem kim çeküp şemşîr-i bürrânın
 Harâmî gözlerüñ diye hemân ḫanuñ ḫelâl eyle

III

Yüzine perdedür seyr-i cemâline rızâ virmez
 Ruḫını gösterüp çeşm-i cihân-bîne rızâ virmez
 Bu gülzâr içre bir kez ‘andelîb-i zâra câ virmez
 Ḥaṭ-ı şebbû gibi hergiz şaçı büy-ı vefâ virmez
 Gerek aña sebû-yı meşk-i tıynetden sıfâl eyle

IV

Gerek dön çeşm-i dil-ber gibi sen fûrḫatle bîmâra
 Gerekse baḫr-i miḥnetde yaşum gibi ol âvâre
 Gerek ağla gerek inle gerek düş âh ile zâra
 Ten-i zerd ü nizâr ile irilmez küy-ı dil-dâra
 Anı ey dil cenâb-ı eşḫ çarḫına hilâl eyle

V

Gedâ-yı bî-nevâya şayma Fevrî server-i ‘aḫlı
 Eger âbâd idem dirseñ ḫarâb it kişver-i ‘aḫlı
 Perîşân eyle ṭurmasun yanuñda leşker-i ‘aḫlı
 Çıḫar dest-i cünün ile başuñdan efser-i ‘aḫlı

⁹⁶² Kaplan vd., a.g.e., s. 118.

⁹⁶³ 520/ I Mekânüm deşt-i miḥnet: Diyârum deşt-i sevdâ

II demdür ol dem kim: dem dürür ol dem

III Ruḫını: Yüzünü

Bu: O

şebbû gibi hergiz: reyḫân gibi şebbû

IV dön çeşm-i dil-ber gibi sen fûrḫatle: derdi ile dön çeşm-i dil-ber gibi

Ten-i zerd ü nizâr: Ten ü zâr u nizâr / küy: rûy

V Çıḫar: Gider

Libās-ı ‘arī ey Emrī seg-i dil-dāra şāl eyle

-521-⁹⁶⁴

Gazel-i Kâtibî Tahmīs-i Fevrî

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ne çāk-ı hañçer-i sertîz hicrāndan helākum ben
Ne ħarb-ı tîğ u cevri-i derūnden zaħm-nākūm ben
Ne la‘li mey gözi maħmūrlar hicr ile ħākūm ben
Ĥadeng-i ġamze-i mestūñle sākī sine-çākūm ben
Demidür şun lebūñ cāmın be-ġāyet derd-nākūm ben

II

Reh-i ‘aşkında niçe yıllar oldum vālih ü şeydā
Gelüp ben mürdeyi vaşl ile bir gün itmedi ihyā
Ṭarīķ-i hicr ile қatl itdi āĥir ol lebi ‘İsā
Yolında öldüğüme ağlamazdum dil-berūñ ammā
Mezārum üzre bir gün uğramaz aña helākūm ben

III

İdelden bir nażar-nāke nigāh ol çeşm-i meftūna
Ġamından döndi seylāb-ı sirişkūm Nīl ü Ceyhūna
Görüp gül-gūn yāşum raħm eyleyüp ħāl-i diger-gūna
İderseñ ħāk-pāyuñ tūtyā bu çeşm-i pür-ĥūna
[234a]

Benüm iki gözüm luţfuñdurur yoħsa ne ħākūm ben

IV

Nihāl-i sebz-i bāġāsā tebüp evvel cevān oldum
Döküldi bād-ı ġamdan berk-bār āĥir ħazān oldum
Kesildi el ayak şimdi cefā tîğıyla қan oldum
Döküp gözyaşların derdūñle zār-ı nā-tüvān [oldum]
Cihān bāġında ey serv-i revānum şan ki tākūm ben

V

Қızardı cām-ı la‘lüñ gördi bāde oldı şermendeñ
Yeñiden mey-perest oldı lebūñ yādına efgendeñ
Ne var çāk-ı giribān itse Fevrî göricek ħandeñ
N’ola ālüde-dāmān olsa şāhum Kâtibî bendeñ
Bi-ħamdı’llāh bilür ‘ālem senūñ ‘aşkıñda pākūm ben

⁹⁶⁴ Kâtibî’nin gezeline yazılan bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır (Yunus Kaplan, Zahide Efe, **Seydî Ali Reis (Kâtibî) ve Dîvânı**, Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, S.67, Erzurum, 2020, s.229).

-522-⁹⁶⁵

Gazel-i Kâtibî Tahmîs-i Fevrî

--. / --. / .-- / --

I

Şarf it yolına varuñı sîm ü zeri degül
Cân u cihânuñ eyle revâne seri degül
Güş it ne didi ol ki sözi serseri degül
Mihri gönüldeñ ol şanemuñ çün berî degül
Harc eyle nağd ü eşküñi alnuñ deri degül

II

Mihr ü vefâya ger çeke mu‘ tâddur gönül
Mecnûn-mişâl ‘aşkla dil-şâddur gönül
Leylâ-yı dehre kul degül âzâddur gönül
Bir Hüsrev-i zamâneye Ferhâddur gönül
Şîrinüñ adın añma ol anuñ eri degül

III

Câm-ı cihân-nümâda habâb-ı şarâbvâr
Devlet külâhı olmayısar başda pâydar
Ben bildüm añladum sen inanmaz iseñ ne var
Mir’ât-ı dehre eyle nazâr gör bu rûzgâr
Her tâcdârı n’eyledi İskenderi degül

IV

Çek câmı zâhirâ oğı şî‘ rini Hâfîzuñ
Şıdğ ile kizb-i kavlini terk eyle Hâfîzuñ
Hıfzunda olayım dir iseñ şûfi Hâfîzuñ
Ta‘n itdügini ‘âşığa mescidde vâ‘ izüñ
Mey-hâne içre añma müsâvî yiri degül
[234b]

V

Fevrî kitâbı rehne koyup la‘l-i nâb için
Yazsa humârın olmaya ‘ayb ol harâb için
Üstâd-ı dehr görine dir aña cevâb için
Şevk-i lebüñle Kâtibî sâkî şarâb için
Dîvânımı oğıtdı hemân defteri degül

⁹⁶⁵ Bu şiir ufak farklılıklarla bir doktora tezinde yer almaktadır (Ülkü Yılmaz, **İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No: T 1532’de Kayıtlı Şiir Mecmûası (İnceleme-Metin)**, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Sivas, 2018, s. 497).

-523-⁹⁶⁶

[Gazel-i Fazlî Tahmîs-i Fevrî]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Kitâb-ı hatt-ı rüyuñ nüshasıdır şuhuf-ı mestûruñ
 Cemâlûñ levhidür dey defterini kılsa menşûruñ
 Yüzünde zülf-i miskîn çarasıdır Baħr-i Mescûruñ
 Güneş üftâdesi olsa ne var yüzüñdeki nûruñ
 Düşüpdür pertevinden lerze ey meh cismine ħûruñ

II

Cemâlûñ müntehâdur sidre naħl-ı ħadd-i maṭbû^ç uñ
 Yüzündür aħsen-i taḳvîmi el-ħaḳ cümle maşnû^ç uñ
 Lebûñdür menba^ç -ı Kevşer diyen ferħunde şenbû^ç uñ
 Ruħuñ der-kâr-ı nâme sine şafaḳ-ı merfû^ç uñ
 İşıgûñ resmidür kıblem esâsı Beyt-i Ma^ç mûruñ

III

Belâ-yı ^ç aşkı çekmekden bükilmiş ħaddi yâ gibi
 Sirişki zih taḳup itmiş kemân-ı müntehâ gibi
 İrermiş her nefesde göklere sehm-i du^ç â gibi
 Ĥadeng-i âhı düşmezmiş yire tîr-i ħazâ gibi
 Bulunmazsa n'ola yayın çeker Ĥallâc-ı Maşşûruñ

IV

Teressül eyleyüp bezm ehli ġufrânına Ĥallâķuñ
 İçerler diñlemezler ta^ç nını şûfi-i zerrâķuñ
 Pür itdiler şadâ-yı hây-ı hûdan ġuş-ı âfâķuñ
 Ney ü çengûñ nevâsıyla ħulaġı taldı âfâķuñ⁹⁶⁷
 Ne naḳş ile işidür ħaşr olunca nâ[le]si şûruñ

V

Mey-i cām-ı cihân zehr-i helâhildür içüp ħanma
 Ayaġı getürür her kişi sen bunda ħalam şanma
 Geçüp şadra yigitlik bâlišine Fevrî zânma
 Şaķın bezm-i ħayâtuñ revnaķına Fazlî aldanma
 Şıdı seng-i ecel çün kâse-i ^ç ömrini faġfûruñ

⁹⁶⁶ Kara Fazlî'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

⁹⁶⁷ Bu kelime *Kara Fazlî Divânı*'nda *uşşâķuñ* şeklindedir. Tahminimizce, mürettip bir önceki mısraın son kelimesiyle bu kelimeyi karıştırmıştır (bk. Özkat, a.g.e., s. 354).

-524-⁹⁶⁸

[Gazel-i Rızāyī Tahmīs-i Fevrī]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Bahār irişdi zülf-i yārveř açıldı sünbüller
Eline lāleden cām-ı řarāb aldı қaranfüller

[235a]

Terāne eyleyüp bezm-i çemende yine bülbüller
Dem-i gül çün degül bākī demidür nüş idüp bülbüller
Yürüt ayağı ey sākī ne der yanuma māmüller

II

Ne serv añlar benüm gönüm ne gül egler ne ğod sünbül
Meger ol қāmet-i bālā vü ol ruřsār ol kākül
Hemān luřf it çemende ey ruĥı-lāle beñi fülful
Tenāvül idelüm gül gül ola tā ruĥların gül gül
Dil-i zār eylesün ğulğul öte şursun çü bülbüller

III

Benüm olsa vücüdüm řañ mı reşk-i ğülşen-i cennet

....

İki rengin-ğül itdi iki çeşmüm ide ğayret
Cigerde dāĝ-ı řasret yaқdı қat қat āteř-i fūrқat
Sifāl-i cānda açıldı yine қatmer қaranfüller

IV

Ruĥuñ ‘aksiyle oldı ğözlerüm ey gül ğülistānlar
Degül mü bitdi sevdā-yı řaтуñla başda reyĥānlar
‘Aceb mi ‘andelib-i dil iderse āh u efĝānlar
Yürekde қanlı peykānlar cigerde dāĝ-ı hicrānlar
Fenā ğülrāridur sīnem açıldı ğonçeler ğüller

V

Zebānuñ ĥınkını Fevrī feřāĥat ‘arşasına sür
Belāĝat topına çevĝān urup ğöklere irĝür
Nedür ğüş eyle ol kim dehr anuñ fażlıyla olmış pür
Rızāyī tevsen-i şab‘ uñ қatı yüĝrühluĝi vardır
Bu meydān-ı suĥan re’yinde n’ola alsa öĝdüller

⁹⁶⁸ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır, mürettep 3. bentte bir mısram yerini boş bırakmıştır.

-525-⁹⁶⁹

[Ġazel-i Yetim Tahmîs-i Fevrî]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Maķâmum ‘aşķ ile ki zirve-i a‘lâdan a‘lâdur
 Yerüm ki hicr ile merkez gibi ednâdan ednâdur
 İki gün bir qarâr üzre degül ‘âlem temâşâdur
 Seri pâ pâyı ser eyler cihân bir bî-ser ü pâdur
 Hażîzi evc ider evci hażîz eyler bu dünyâdur

II

Yatup Yūsuf gibi fażl ehli hep zindân-ı miñnetde
 ‘Azîz-i Mısrveş nâ-ehl olanlar baħt u izzetde
 Kelîmüñ nâmı sâhir oldı Ķârüñ evc-i rif‘ atde
 Geçer Hârût fen-i müdrîk nigün-ser çâh-ı zilletde
 [235b]

Ser-i gavsâleveş bî-mağz ehl-i câh u dânadur

III

‘Aceb devrân ki her şâh-ı zamân mihr-i cihân-gîre
 ‘Avâm oldı müdebbir Ķalmadı bir ehl-i tedbîre
 Dil câhil güşâde Ķalb-i ‘âlim guşşadan ħîre
 Verâ-yı ‘arş-ı nûrânîye nâzır çeşmdür tîre
 Bu şahñ-ı zulmet-âbâda muķâbil dîde-binâdur

IV

Saña bir nükte taħķîķ eylemiş eş‘âr-ı dil-cûdan
 Ki fehm eylerseñ istiğnâ gelür tedķîķ Ĥücûdan
 Bu beyti naķl ider ‘ârif ü küttâb tab‘-ı ħoşbûdan
 Bu eşķâl-i Ķader derkinde evrâķ-ı Aristôdan
 Muķannen bir söz isterseñ rızâdan ĝayrı iğvâdur

V

Cihân ħalkımı enfâs-ı kelâmuñ eylese ihyâ
 Saña sâhir dir ehl-i beyt mişâl-i Ĥazret-i ‘îsâ
 Dimez mi Fevrî ol seħer âferîn efzâħ-ı dünyâ
 Mesihâsâ Yetim izhâr-ı mu‘ciz eyledüñ ammâ
 Şaķın ebnâ-yı ‘âlemden Yahüdivâr a‘dâdur

⁹⁶⁹ Yetim’in gazeline tahmîs edilen bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır (Ali Aktaş, **Yetim Dîvânı**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1996, s.316).

-526-⁹⁷⁰

Müteferriḳ Taḥmîslerdür ki Zıkr Olınur
[Ġazel-i Fevrî Taḥmîs-i Cinânî]⁹⁷¹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Dilâ bâḳî degüldür ŧevket-i Dârâyı n'eylersin
Libâs-ı 'âriyetdür atlas u dîbâyı n'eylersin
Ġam-ı 'azline degmez mañşıb-ı a' lâyı n'eylersin
Çün âḫir ḳor ḡidersin devlet-i dünyâyı n'eylersin
Riyâset 'add idüp ḡalkaya bu ḡavḡâyı n'eylersin

II

Nedür bâ' iş düşen bu intizâm-ı ḡâl-i devrâna
Ne ma' nâ ḳaşd ider ŧüret viren eşkâl-i insâna
Vücüd-ı vâcibi idrâk için geldüñ bu meydâna
Başiretle çü ḳılmazsın naḡar âşâr-ı Raḡmâna
Ya dünyâya açup bu dîde-i binâyı n'eylersin

III

Giyüp fâḫir-libâsı ḡalka 'arz-ı devlet eylersin
Gedâ-yı ḡırḳa-püşı faḳr ucından töhmet eylersin
Fenâsın bilmeyüp dünyâya ŧarf-ı himmet eylersin
Gedâveş çünkî âḫir bir kefenle rıḡlet eylersin

[236a]

Bu tâc-ı Keyḳubâd u ḡil' at-i Dârâyı n'eylersin

IV

Çemen bezminde bād-ı ŧubḡ-ḡâḫî olsa ferrâşuñ
Müheyyâ ḳılsa hep esbâb-ı ' işi nefis-i ' ayyâşuñ
Elüñde cām-ı gül-gün olsa Cem gibi ayakdaşuñ
Bu bezmüñ çün beḳası yoḡ ya ḡavḡâya virüp başuñ
Bu ' ayş u nüş u sâz u süz u çeng ü nâyı n'eylersin

V

Hemîşe kârumuz cürm ü ḡaḡâdur gerçi rüz [u] ŧeb
Biḡâr-ı ma' ŧiyetden ḡarḳ olupdur cümleten ḳâlîb
Velî pāk eyleyüp çirk-i me' âşîden ser-â-ser hep
Yumazsa âb-ı raḡmet ehl-i cürmüñ cürmini yâ Rab
Ya ol bî-ḡadd ü bî-pâyân olan deryâyı n'eylersin

VI

⁹⁷⁰ Okuyucu, a.g.e., s. 239.

⁹⁷¹ 526/ I ḡalkaya bu: bu ḡalk ile
III Giyüp fâḫir-libâsı ḡalka: Libâs-ı fâḫirüñle ḡalka
V ma' ŧiyetden: ma' ŧiyetde
Velî: Eger
VI nâz u niyâzi: 'arz-ı niyâzi
Mesîḫî-i: Mu'si vü

Cinānī'çün sever nāz u niyāzı hāzret-i ' izzet
 Demidür ağla hālūñ gāfil olma geçmesün fırsat
 Cihāndan cürm ile ālūde iken eyleyüp rihlet
 Mesihī-i muhsine ta' yin olınca dūzeh ü cennet
 ' Aceb ol demde Fevrī [sen] dil-i şeydāyī n'eylersin

-527-⁹⁷²Gazel-i Bākī Tahmīs-i Cinānī⁹⁷³

..-- / ...- / ...- / ...-

I

Nev-bahār oldı güzellendi ser-ā-ser ' ālem
 Oldı ezhār ile her gūşe gülistān-ı İrem
 Sīneler tōldı şafā kalmadı endūh ile ğam
 Eyledi müjde-i gül dilleri şād u hurrem
 Goncenūñ gönli açıldı güle düşdi şeb-nem

II

Cūy-bāruñ baña ' arz itme kenārın sensüz
 Oda yansun n'ideyin bāğ u bahārın sensüz
 Bāğ-ı dehrūñ kim ider geşt ü güzārın sensüz
 ' Ālemūñ n'eyleyeyin bāğ u bahārın sensüz
 Baña sen ruhları gülzār ile hōşdur ' ālem

III

Nedür ol tarz-ı reviş şīve-i refātında
 Nedür ol hūsın-i edā nāz ile güftārında
 Şabra tākāt mı kılur cezbe-i dīdārında
 Dāne-i hālīne bak cennet-i ruhsārında
 Nice şabr eylesün Allāhı severseñ ādem
 [236b]

IV

İderüz şavma' a küncinde aqāmet geh geh
 Kıluruz anda namāz itmege niyyet geh geh
 Demidür sen de idüp luḫ [u] mürüvvet geh geh
 Dil-i şūrīdeye kıl pend ü naşīhat geh geh
 Nefesūñ gelsūñ eyā şūfi-i nāşīh dem dem

V

Ey Cinānī pür idüp şöhret ile āfākı
 Haşre dek nāmın idüp devr-i felekde bākī

⁹⁷² Okuyucu, a.g.e., s. 229.

⁹⁷³ 527/ I bāğ u bahārın: serv ü çenārın
 IV aqāmet: ' ibādet
 idüp: ola
 V dem-be-dem: demidür
 ider: idüp

Dem-be-dem sākin ider sūz-ı dil-i ‘uşşākı
 Āb-dār olsa n’ola meyve-i şî‘ r-i Bākī
 Urmadı kimse bu bāğ içre dağı böyle kalem

-528-⁹⁷⁴

Ġazel-i Nev‘î Tahmīs-i Cinānī⁹⁷⁵

.--- / .--- / .--- / .---

I

Reh-i ‘aşkuñ ezelden bī-ser ü sāmānıyuz cānā
 Belā vādisinüñ ser-geşte-i hayrānıyuz cānā
 Bizi şanmañ cihānuñ t̄alib-i ‘unvānıyuz cānā
 Ne dehrüñ bendesi ne şāh-ı ‘ālī-şānıyuz cānā
 Esīrūñ olalı mülk-i ğamuñ sulţānıyuz cānā

II

Ġamuñla bu dil-i āvāreye ārām [u] rāhat yok
 Hevā-yı ‘aşk ile şabr itmege imkân u t̄akāt yok
 Turup eglenmeye bir iki gün cāy-ı iķāmet yok
 Bizi egler ğam-ı ‘aşkuñla bir künc-i ferāgat yok
 Bu meydān-ı belānuñ güy-ı ser-gerdānıyuz cānā

III

Maḥabbet pūtesinde nār-ı ‘aşk-ı pāk ile kālüz
 Cefā vü cevrüñe mu‘tād olup derdüñle ḥōş-ḥālüz
 Sürūra ‘aşkumuz yok ğuşşa vü endüha meyyālüz
 Feraḥdan ağlaruz ğamdan güler bir özge abdālüz
 Lebüñle ḥaṭṭuñuñ geh mest ü geh hayrānıyuz cānā

IV

Gelürse ārzū-yı küh u şāhra kalb-i nā-şāda
 Düşer gāhī ‘azimet fikri küy-ı cennet-ābāda
 Gezüp şām u seḥer āvāre vü şeydā vü dil-dāde
 Vuḥuş-i deşt ile gündüz misāfir küh [u] şāhrāda
 Kilāb-i küyuñuñ şeb-tā-seḥer mihmānıyuz cānā

V

Cinānī bend idelden tār-ı müy-ı kākül-i cānān
 Esīr oldum kemend-i ‘aşka kaldum zār [u] ser-gerdān
 [237a]

Perişān oldı ise ğam degül ḥāl-i dil-i nālān
 Olaldan ḥalkā-i zülf ile Nev‘î bi-ser ü sāmān

⁹⁷⁴ Okuyucu, a.g.e., s. 226.

⁹⁷⁵ 528/ I ḥayrānıyuz: devrānıyuz

II ‘aşkuñla: ‘aşkuñda

III ‘aşkumuz: reşkümüz

IV Gelürse: Gelür geh

V zülf ile: zülfüñle

Maḥabbet bezminüñ ser-ḥalka-i rindānıyuz cānā

-529-⁹⁷⁶

Ġazel-i Ḥayretî Tahmîs-i Cinānî⁹⁷⁷

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ġubār-ı sebz-i ḥaṭṭuñ reşk ü reyḥān ola sulṭānum
Anı erbāb-ı dil gördükde şādān ola sulṭānum
İşigüñ ğayret-i gülzār-ı Rıdṽān ola sulṭānum
Cemālūñ güleşeni her laḥza ḥandān ola sulṭānum
Hezārān bülbül ol güleşende nālān ola sulṭānum

II

Lebüñ kim ğonce-i zībā-yı gülzār-ı leṭāfetdür
‘İzāruñ kim gül-i nev-reste-i bî-ḥār-ı cennetdür
Mu‘ anber kākülūñ kim sünbül-i bāĝ-ı ṭarāvetdür
Nihāl-i kāmētüñ kim seyr-i bustān-ı melāḥatdür
Ḥudā bād-ı muḥālifden nigeḥ-bān ola sulṭānum

III

Yaḫup ḥāküster itdi tāb-ı ḥüsnüñ cān-ı mehcürü
Fürüg-ı pertev-i mihr-i tecellî nitekim Ṭūrü
Delîl-i rüşen iken ḥüsnüñe ol şem‘-i kafürü
Şu göz kim nāzıruñ olmaya çıksun ey gözüm nürü
Şu dil kim menzilūñ olmaya vîrān ola sulṭānum

IV

Görüp miskîni pā-māl olduĝın bî-vech bî-‘ illet
Başumdan ‘ aql u fikrüm tarmār itdi benüm ḥayret
Seḫer bād-ı şabāyü güşmāl itdi nedür ḥikmet

⁹⁷⁶ Okuyucu, a.g.e., s. 241.

⁹⁷⁷ 529/ I sebz-i ḥaṭṭuñ reşk ü reyḥān: ḥaṭṭ-ı sebzüñ reşk-i reyḥān
gördükde: gördükçe
şādān: ḥayrān
İşigüñ ğayret-i gülzār-ı Rıdṽān ola sulṭānum: Ser-i küyün ḥarîm-i
bāĝ-ı Rıdṽān ola sulṭānum
II zībā-yı: ser-sebz-i
seyr-i: serv-i
III mihr-i: nür-ı
IV Görüp miskîni pā-māl olduĝın bî-vech bî-‘ illet: Şalarken naḫl-i bālāñ
üzre her gün sāye-i raḫmet
Başumdan ‘ aql u fikrüm tarmār itdi benüm ḥayret: Olurken büy-ı
‘ anber-bārî rāḫat-baḫş-ı her millet
nice: bunca
sünbüllerüñ: kāküllerüñ
V dîde giryān olsa dil: olsa derd-i hicr ile
gül-gün: ḥünîn

İderken sāyesinde nice diller kesb-i cem‘ iyyet
Siyeh sünbüllerüñ n’içün perişān ola sulṭānum

V

Cinānī dīde giryān olsa dil ğamġin ‘aceb midür
Lebüñ hicriyle kılsa eşkini gül-gün ‘aceb midür
Görüp kılsañ ‘ināyet olmasañ pür-kīn ‘aceb midür
Gedā-yı kūyuñ olsa Ḥayretī miskīn ‘aceb midür
Gedā mümkün degül midür ki sulṭān ola sulṭānum

-530-⁹⁷⁸

Ġazel-i Mişālī Tahmīs-i Velehū⁹⁷⁹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Şehā zulm eyleme ‘uşşāka kim ğāyet ḥaleldür bu
Ḥarāb eyler esās-ı ‘ömri bir gün muḥtemeldür bu
Ne ḥikmetdür bilürken bā‘ iş-i ceng ü cedeldür bu
Dimezsın pāy-būsum ‘aşık-ı zāra maḥaldür bu
[237b]

Öperler sā‘ id-i sīmīnūñi iller güzeldür bu

II

İşitdüm ğayr ile yār olduġuñ ğāyetde ‘ār itdüm
Ḳarārüm ḳalmadı hep ḥānmānum tārmār itdüm
‘Adem mülkine maḥmil bağladum terk-i diyār itdüm
Ḳoyup kūyuñda rāh-ı ‘azm-i ğurbet iḥtiyār itdüm
Göñül ḳalsun begüm yol ḳalmasun dirler meşeldür bu

III

Maḥabbet sözi te’sīr eylemez ṭab‘ olıcaḳ bārid

⁹⁷⁸ Tahmis Cinānī’niye aittir (Okuyucu, a.g.e., s. 244). Zemin şiir Edirneli Misālī’ye aittir (Yunus Kaplan, **Mecmûalardan Hareketle Bir Dîvânçe Teşkil Denemesi: Edirneli Misālî (Hasan Çelebi) ve Dîvânçesi**, Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Sayı 2, ISSN: 2687-5675, 2020, s.134).

⁹⁷⁹ 530/ I

‘ömri: ḥüsni

Ne ḥikmetdür bilürken: Bilürken ehl-i ‘aşka
pāy-būsum: pāy-būsuñ

II ḥānümānum: kār u bārum

bağladum: bağlayup

Ḳoyup kūyuñda rāh-ı ‘azm-i ğurbet: Ḳoyup kūyuñda göñlüm rāh-ı

ğurbet

IV ‘aḳlum: ‘aḳluñ

sevdāsında: sevdāsıyla

V Ḥaṭ u ruḥsāri: Ḥaṭ-ı reyḥānı

Nazardan: Nazīrin

diyeler anuñ: kim diye anuñ

Ḥaṭ u ruḥsāri: Ḥaṭ-ı ruḥsāri

Ĥarâbât ehlinüñdür tâ ezelden ŧem' ile ŧâhid
 ŧaĤm iksîr-i ' aŧĤ-ı pāk iĤün sa' y eyleme zâhid
 Riyâzetle eger ŧopraĤı altun itseñ ey zâhid
 Senüñ bu fende ' ilmüñ yoĤ durur baŧĤa ' ameldür bu

IV

Periŧân oldı ' aĤlum zülfi sevdâsında dil-dâruñ
 Gezersin bilmeyüp dîvâneveŧ evzâ' ü etvâruñ
 Ne lâzım vechi yoĤdur dâ' imâ bî-hüde efkâruñ
 Yiter fikr eyle ey dil kâkül-i müŧġinini yâruñ
 Anuñla kimse ĤıĤmaz baŧa bir ŧül-i emeldür bu

V

ĤaĤ u ruĤsârı vaŧfında ne kim nazm olsa cânânuñ
 Nazardan ehl-i diller mümkin olmaz diyeler anuñ
 Cinânî gör ne dir ol ŧa' ir-i bî-miŧli devrânuñ
 ĤaĤ u ruĤsârı vaŧfında o mihr-i ' âlem-ârânuñ
 Nazîre dinmez aña ey Miŧâlî bir ġazeldür bu

-531-⁹⁸⁰Ĥazel-i ' Amrî Tahmîs-i Cinânî⁹⁸¹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Yoluña cân virüp ' arz eyler iken mübtelâlıĤlar
 Nedür bu vaz' -ı na-ŧâyesteler bu nâ-sezâlîĤlar
 Neden lâzım gelür bilsem bu deñlü bi-vefâlîĤlar
 Helâk oldum nedür cânâ bu fûrĤatler cüdâlîĤlar
 N'olaydı olmasaydı tâ ezelden âŧnâlîĤlar

II

SeĤâbâsâ ĤıĤupdur âsmâna dūd-ı efġânım
 Zemîni ġarĤa virdi seyl-i eŧĤ-i Ĥeŧm-i giryânım
 Ĥalâŧ olmaġa herġiz Ĥalmadı ' âlemde dermânım
 Belâ baĤrine ġarĤ oldum meded ey Ĥıẏr-ı devrânım

⁹⁸⁰ Okuyucu, a.g.e., s. 237.

⁹⁸¹ 531/ I ' arz eyler iken: dil ' arz iderken

olmasaydı: olmayaydı

II meded: yetiŧ

III dūn: Ĥâr

inandun: inanup

IV dâyim: her dem

Bana: Saña

efendüm: efendi

V Uŧanmıŧdur: Uŧandurduñ

miĤnet ü hicrūñle: Ĥasteyi cevrūñle

rūz-ı: sūz-ı

Gözüm yaşını seyl itme demidür dil-rübâlıklar
[238a]

III

Raķib-i dūn ile her gün gidersin seyr-i eṭrāfa
Anı lâyıķ görürsin bî-tekellūf bunca eltāfa
Ḥasūduñ diñleyüp zemmin inandun itdūgi lâfa
Baña yār olmaduñ gitdūñ n' için gelmezsin inşāfa
Ben öldüm a benüm ' ömrüm nedür bu bî-vefālîklar

IV

Gülîstān-ı cenālūñ böyle dāyim nev-bahār olmaz
Esāsı kaşr-ı hüsnūñ pādşāhum üstüvār olmaz
Bana bu nāz u istiğnā cihānda ber-ķarār olmaz
Saķın mazlūmuñ āhından bilürsin pāydār olmaz
Efendüm bu güzellikler begüm bu pādşāh[lıķ]lar

V

Uşanmışdur Cinānī miñnet ü hicrūñle cānından
Naşibi nāledür çünkim bu ' ālem gülsitānından
Ḥaber-dār olmaduñ gitdūñ anuñ rüz-ı nihānından
Maḥallūñ içre ' Amrīnūñ melūl olma fiğānından
Gülîstānlarda ' ādetdür ider bülbül nevālîklar

-532-⁹⁸²[Ġazel-i Şem' i Taḥmīs-i Cinānī]⁹⁸³

... / ... / ... / ...

I

Bilürin inciniyor her kişi efgānumdan
Seyr iden nem kaşıyor dide-i giryānumdan
Gerçi ḥālī degülüm ṭa' ne-i yārānumdan
Beni men' eyleme zāhid yūri cānānumdan
Göz göre ayrılayum mı varayın cānumdan

II

⁹⁸² Okuyucu, a.g.e., s. 251.

⁹⁸³ 532/ I Seyr iden: Her gören

zāhid: nāşıl

ayrılayum: ayrılayın

III olayum: olayın

Bādveş ' aşķ ile pūyān olayum: Dimezem şāhib-i ' unvān olayın

IV beyān: ' ayān

' ayān: beyān

söylemeyüp: sākıt olup

Mest-i aşķ olduğımı nice: Mest olduğımı ben nice

V Nice āteş dūrür ol: Ne ' aceb āteş olur

Şanmañuz: Şanma kim

Zerreyem mäh-ı ruḥı mihr-i dıraḥşānumdur
 Teşneyem la^ç 1-i lebi çeşme-i ḥayvānumdur
 Mürdeyem nuṭḫ-ı Mesîḥā-dem ile cānumdur
 Ḥasteyüm yār benüm derdüme dermānumdur
 Hey meded öldüm ayırmañ beni dermānumdan

III

Rāzıyum bülbül-i nālān olayum yanında
 Gül gibi çāk-ı giribān olayın yanında
 Bādveş ^ç aşk ile pūyān olayum yanında
 Sāyeveş ḥāk ile yeksān olayın yanında
 Tek cüdā düşmeyeyin serv-i ḥirāmānumdan

IV

Yine keyfiyyetümi ḥalkā beyān eyleyeyin
^ç Āleme rāz-ı dil-i zārı ^ç ayān eyleyeyin

[238b]

Ṭulalum söylemeyüp kaṭ^ç -ı lisān eyleyeyin
 Mest-i aşk olduğumı nice nihān eyleyeyin
 Görinür dāğlarum çāk-i giribānumdan

V

^ç Aşk kim cism-i Cinānī-i heves-nāki yaḫar
 Nice āteş dürür ol bāda virüp ḥāki yaḫar
 Şanmañuz yirde hemān ḥār ile ḥāşāki yaḫar
 Şem^ç iyā dil uzadup her gice eflāki yaḫar
 Nār-ı āhum ki çıkar sīne-i sūzānumdan

-533-⁹⁸⁴

[Gazel-i ^ç Ubeydī Taḥmīs-i Cinānī]⁹⁸⁵

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Milket-i faḫr u fenā taḫtgehünde ḥānuz
^ç Āleme ḥākim olan şehler ile yek-sānuz
 Gerçi kim bir iki dīvāne-şifat ^ç uryānuz
 Ne Süleymān-ı zamānuz ne Cem-i devrānuz
 Gel ḥarābāta bizi gör ki nice sulṭānuz

II

Ḥam-ı çevgān-ı ser-i zülfüñe kılduḫça nazār
^ç Arşa-i ^ç aşkda ṭop eyledi başın niceler
 Biz de meydān-ı maḥabbetde koyup cān ile ser
 Zeḫanuñ ṭopına cānā boyun egsek n'ola ger

⁹⁸⁴ Okuyucu, a.g.e., s. 236.

⁹⁸⁵ 533/ II cānā: karşı

IV Demidür: Dilerüz

^ç alāḫa: ^ç alāyık

Dest-i şāh-ı ğam-ı ‘aşkuñda senüñ çevġānuz

III

Ġam-ı dūnyā dil-i ‘uşşāka kaşāvet virmez
Yārdan ġayrı bize kimse melālet virmez
Luţf taḅ‘ ehli olan kaḷbe kesāfet virmez
Seyl-i bārān-ı belā bize kūdūret virmez
Degme nesne bizi taġyīr idemez ‘ummānuz

IV

Demidür dūnyede biz künc-i ferāġat bulavuz
Anda mülk-i ‘ademe sālik olunca kaḷavuz
Ehl-i tecrīd gibi terk-i ‘alāka kılavuz
Ne için kaḷd-ı ta‘ alluġla muġayyed olavuz
Bir iki ġün bu fenā tekyede ḥōd mihmānuz

V

Lebi vaşfiyla Cinānī gibi olsaġ ġūyā
Tūṭī-i bāġ mişāli oluruz şekkerḥā
Bize bu tekye-i dehr içre bulunmaz hem-tā
Nükte-dānlar geġerüz gerçi ‘Ubeydī ammā

[239a]

Yārūñ esrār-ı lebin añlamada ḥayrānuz

-534-⁹⁸⁶

[Ġazel-i Ḥayretī Taḥmīs-i Cinānī]⁹⁸⁷

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ne manşıb özleyüp ne dirhem [ü] dīnār arar ġöñlüm
Cihānı geşit idüp bir bī-bedel dil-dār arar [ġöñlüm]
Yolında ölmege ‘İsā-nefes bir yār arar ġöñlüm
Dolanup şehri için bir dil-ber-i ‘ayyār arar ġöñlüm
Evin yıġmaġ için bi’llāh ġör mi‘ mār arar ġöñlüm

II

Felekde nice mehrū seyrin itdi çeşm-i giryānum
Velī mihr ü maḥabbet kılmağı bu kaḷb-i nālānum

⁹⁸⁶ Okuyucu, a.g.e., s. 234.

⁹⁸⁷ 534/ I bī-bedel: sīm-ten
ġör: ġörüñ
II itdi: eyler
kılmağı: eylemez
bi’llāhi yārānum: yārān u iḥvānum
IV İñen: Begüm
periyi: birini
V biñ: dil
ra‘ nā: zibā

Tereddüd kılduğum ‘ ayb itmesün bi’llâhi yārānum
Söz añlar bir nigār-i nükte-dān ister dil ü cānum
Ġaraž dil-ber degül bir mūnis-i ğam-ġ’ār arar göñlüm

III

Görüp reftārını her kāmēti bālāya aldanmaz
Baķup āyīneveş her ‘ārızı zībāya aldanmaz
Ķaçar hercāyīlerden va‘de-i ferdāya aldanmaz
Begüm her yüzi açılmış gül-i ra‘nāya aldanmaz
Henüz bilinmedük bir ğonce-i bī-ġār arar göñlüm

IV

Ta‘alluķ dāmeni her dil-rübāya meyl idüp şalmaz
Tefekkür baħrine bir dem mi var māhī-şıfat ıalmaz
Begenmez degme ħübı gördüğine aldanup ıalmaz
İñen her ehrimen-meşreb perīyi ‘aynına almaz
Cihānı geşt idüp bir ādemīce yār arar göñlüm

V

Ķalup dārü’ş-şifā-yı ‘aşķ içinde bu dil-i şeydā
Daħı uşlanmadı sevdā-yı zülf-i yār ile aşlā
Cinānīveş sevüp biñ cān ile bir dil-ber-i ra‘nā
Yeñi başdan delü olmaķ diler ey Ĥayretī ammā
Yine eski efendüm gibi bir dil-dār arar göñlüm

-535-⁹⁸⁸[Ġazel-i ‘Ārifī Taħmīs-i Cinānī]⁹⁸⁹

-- / --- / --- / --

I

Mihr-i ruġuñ ey meh ki ziyā-baġş-ı cihāndur
Her zerreye ħürşid-şıfat feyż-resāndur
Erbāb-ı nażar’çün aña her dem nigerāndur
Kim dir ki ruġuñ dīde-i ‘uşşāķa nihāndur
Aġyāra nihān ‘āşıķa ğün gibi ‘ayāndur

II

[239b]

Bāzār-ı cihān içre bilüp sūd u ziyānuñ
Ĥarc eyleme sermāye-i ‘ōmr-i ğüzerānuñ
Bī-hūde telef eyleyüben naķd-i revānuñ

⁹⁸⁸ Okuyucu, a.g.e., s. 242.

⁹⁸⁹ 535/ I ruġuñ: yüzüñ
III göre: ki bu
cihānuñ: fenānuñ
IV Kim dir ki aña: Kim dir aña kim
iderin: ideyin
dīvāne: āvāre

Ey h̄āce gel aldanma metā‘ına cihānuñ
Sermāyesi miḥnetdür anuñ südı ziyāndur

III

Bağlanma dilā bāgına bu köhne serānuñ
Kim anda bulunmaz eşeri büy-ı vefānuñ
Nergis gibi aç ‘āķil iseñ dīde-i cānuñ
‘İbretle nażar kıl göre gülzār-ı cihānuñ
Her goncesi h̄ün-ı dil-i ‘uşşāķa nişāndur

IV

Kim dir ki añā nār-ı ğam-ı ‘aşķ ile yanma
Pervāne-şifat dūd-ı siyāhuñla boyanma
Zühdini görüp meyl-i ferāğat ide şanma
Dil terk-i maḥabbet iderin dirse inanma
Da‘ vā-yı ferāğ eylese ‘uşşāķ yalandur

V

‘Aşķuñla Cinānī ne ‘aceb fāyık olursa
Da‘ vā-yı maḥabbetde sözi şādık olursa
Her ‘ārızı ‘Azrāya bakup Vāmık olursa
Her gördüğü didāra n’ola ‘āşık olursa
Ey ‘Arifī divāne gönül āb-ı revāndur

-536-⁹⁹⁰

[Gazel-i Fevrī Tahmīs-i Cinānī]⁹⁹¹

--- / -.- / -.- / -.-

I

Bulmayup dil ‘ālem-i keşretde rāḥat gūşesin
Geldi vaḥdet mülkine buldı selāmet gūşesin
Bir ḥarāb-ābād imiş bildüm riyāset gūşesin
Şāh-ı ‘aşķum mesken idindüm kanā‘at gūşesin
Virmezüm taḥt-ı Süleymāna ferāğat gūşesin

II

Rūşen oldı ‘aşķ ile dil-ḥānesi bī-mihr iken
Ḥaķden ref‘ itdi bir meh pāy-māl-i şehr iken
Luṭf-ı bī-pāyāna sevķ oldı naşībüm ḳahr iken
Bende-i dergāh-ı ‘aşķ oldum gedā-yı dehr iken
Ḥamdu li’llāh serverā buldum riyāset gūşesin

III

Eyleseñ gāhī melek-rūlarla ḥalvet zevķini
Fehm idüp bilseñ nedür ḥalvetde vuşlat zevķini

[240a]

Añlasañ keyfiyyet-i cām-ı maḥabbet zevķini

⁹⁹⁰ Okuyucu, a.g.e., s. 228.

⁹⁹¹ 536/ IV evin: rūşen

Mey-gede küncinde itseñ ‘ayş u ‘işret zevkîni
Zâhidâ ‘ömründe añmazduñ riyâzet güşesin

IV

Zevrağ-ı şahbâ ile geç bañr-i ğamdan yelken it
Var melâmet deştini geşt eyle qalbüñ evin it
Gel ne şahrâ seyrini eyle ne ‘azm-i gülşen it
Râh-ı rûh-efzâ için mey-ğâne küncin mesken it
İster iseñ bu belâlu evde râhat güşesin

V

Çün ħarâb olmak muqarrerdür Cinânî bu ribât
Kârbân-ı ğam gelüp âñir gider ħayl-i neşât
Ehl-i dünyâdan kesil sa‘y eyleme bî-irtibât
Künc-i ğamda ‘uzlet it ħalk ile kıлма ihtilât
Fevriyâ dünyâda isterseñ selâmet güşesin

-537-⁹⁹²Ġazel-i Ġayâlî Tahmîs-i Cinânî⁹⁹³

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Germ olup sinemde kim ‘aşq âteşi muhkem yanar
Sâkin olmaz seyl-i eşk-i çeşm ile her dem yanar
Söylesem süz-ı derûnum güş iden âdem yanar
Nâr-ı dilden zâhir itsem bir şerer ‘âlem yanar
Tursa bir dem sine-i süzânım içre ğam yanar

II

‘Aşq-ı pür-süzüñ düşüp nâr-ı şerâr-âlûdına
Dil semenderveş yanar baqmaz ziyân u sūdına
Sine-i süzânımuñ gökler boyandı dūdına
Bu ħamîde qadd ile yandum maħabbet odına
Baña nisbet mâh-ı nev nâr-ı şafaqda kem yanar

III

Âteş-i âh-ı seher-ğâhum şerâr-efşân iken
Deşt ü şahrâ teff ü tâbumdan benüm süzân iken
Bilmeyüp kevn ü mekânı vâlih ü ħayrân iken
Qaysa ayduñ ben belâ deştinde ser-gerdân iken
Uğramasun yanuma bi’llâh ol sersem yanar

IV

Gün gibi ey meh görüp ağıyar ile germiyyetüñ
Tâzelendi sine-i çâkumda dâğ-ı miñnetüñ
Cânuma te’sîr idüp ğâyet belâ-yı fûrkatüñ
Şanma kim qan aqladum germ oldı nâr-ı ħasretüñ

⁹⁹² Okuyucu, a.g.e., s. 231.⁹⁹³ 537/ III tâbumdan benüm: tâbindan anuñ

[240b]

Düdidur müjgânlarum bu dide-i pür-nem yanar

V

Ey Cinānī tekye-i ‘aşk içre çün başduñ ayak
 Er çerāğıdur uyandur sīneñe bir dāğ yak
 Almak isterseñ eger pīr-i tarīkatdan sebak
 Gel Ḥayālīnūñ teninde dāğ-ı İbrāhīme bak
 Bu kadar ancaq çerāğ-ı Ḥazret-i Edhem yanar

-538-⁹⁹⁴Ġazel-i Fuzūlī Tahmīs-i Cinānī⁹⁹⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Ḳanı ol gün kim ruḥuñ şevkıyle dil mesrūr idi
 Çehre-i ğam perde-i taqdir ile mestūr idi
 ‘Arz iderdūñ ‘arīzuñ luṭfuñ ‘aceb mevfūr idi
 Ey ḥoş ol demler ki ruḥsāruñ baña manzūr idi
 Çeşm-i ümmīdüm çerāğ-ı vaşldan pür-nūr idi

II

Ṭurveş cism-i nizārum ğarḳa-i envār olup
 Dāyimā pür-şevḳ olurdum mazhar-ı dīdār olup
 Tāb-ı ḥüsnuñ rüşenā-yı dide-i ḥünbār olup
 Şevḳ-i ḳurbuñ ‘āfiyet-baḥş-ı ten-i efgār olup
 Zevḳ-i vaşluñ rāḥat-efzā-yı dil-i mehcūr idi

III

Bī-tekellūf her gün ol meh-rū yanumdan gitmeyüp
 Eyleyüp rencīde aġyārı beni incitmeyüp
 Gird-bād-ı ğam ğubār-ālūd-ı hicrān itmeyüp
 Dāmen-i iḳbālūme gerd ta‘ arruz itmeyüp
 Çeşm-i ḥāsīd çehre-i cem‘ iyyetümden dūr idi

IV

Ḳülbe-i aḥzānumı rüşen kıilup ol āftāb
 ‘Arz-ı ruḥsār eyleyüp bir zerre çekmezdi hicāb
 Her su‘āl itdükçe la‘ linden virüp şāfi cevāb
 Her du‘ā itsem tevaḳḳufsuz olurdı müstecāb
 Her temennā itdigüm iḥmālsüz maḳdūr idi

⁹⁹⁴ Okuyucu, a.g.e., s. 232.

⁹⁹⁵538/ III her: bir
 V cānā: cāy-ı
 idüp: kıilup
 vuşul: ḳabül
 benüm: meyüm
 IV Hicr ü: Hicr

V

Dil ser-i kuyuñda cānā ķurba bulmuşdı vuşul
 Yādına gelmezdi hīç ol bāğ-ı cennetden nüzul
 Eylemezdi şeytanet ķaşdın idüp a‘ dā melul
 Ādem idüm ķurb-ı dergāhuñda bulmuşdum vuşul
 Menzilüm cennet benüm Kevşer enīsüm hūr idi
 [241a]

VI

Vuşlatuñla yār olup dāyim meserret göñlüme
 Zerre deñlü ‘arız olmazdı ķasāvet göñlüme
 Gelmeyüp bir gün melāl-i rüz-ı fūrķat göñlüme
 Hicr ü bīminden yetürmezdüm küdürer göñlüme
 Gerçi devrānuñ muķālif cünbişi meşhūr idi

VII

Ey Cinānī zulm idüp her ‘aşıķ-ı giryāna ķarķ
 Āšnā iken ider cānān ile bigāne ķarķ
 Uğradup rāh-ı belāda vādī-i hirmāna ķarķ
 N’ola ger şalsa Fuzūliyi ğam-ı hicrāna ķarķ
 Vuşlat eyyāmında ol ğāfil iñen mağrūr idi

-539-⁹⁹⁶

[Ġazel-i Mānī Tahmīs-i Āzerī]

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Zerreveş sevdüm bugün sen āftāb-ı enveri
 ‘Aşķuñı terk eylemem terk eylerüñ cān [u] seri
 Çeşm-i hūn-rizūñ gehi tiz eyleyüp ol hānçeri
 Mū-be-bū kesseñ cefā tiğ ile⁹⁹⁷ cismüm ey perī
 Kılca olmaz hātırım ķayd-ı ta‘ alluķdan berī

II

Bī-[kes] oldum ķalmadı hīç mūnis ü muķrem dirīğ
 Ġuşşadan olmadı göñlüm bir nefes hurrem dirīğ
 Ölmeyince benden ayrılmaz belā vü ğam dirīğ
 Bulmadum ölmekten özge yāreme merhem dirīğ
 Pā-bürehne niçe kez gezdüm cihānı serserī

III

Eglenürdüm bezm-i ‘işretde nevāl-i vaşl ile

⁹⁹⁶ Mecmûada başlıksız olarak yer alan bu şiir, Mânî'nin 100. gazeline tahmis edilmiştir (Gazel için bk. Demirel, a.g.e., s. 158). Aynı tahmis ‘Klasik Türk Edebiyatında Bir Kırkambar, Mecmû'a-i Musammat’ isimli çalışmada Şânî'nin gazeline tahmis edilmiş olarak yer almaktadır (Tahmis için bk. Kaplan vd., a.g.e., s. 277)

⁹⁹⁷ Mürettip “*cefâ ile*” kelimesini sehven iki kere yazmıştır. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

Künc-i ğamda bî-mecâl oldum zevâl-i vaşl ile
Bir ramağ kalmışdı cismümde hayâl-i vaşl ile
Çıkdı cânım tenden ümmid-i vişâl-i vaşl ile
Çıkmadı gönlümden ammâ arzû-yı hañçeri

IV

Görse rûy-ı tâb-nâküñ ger şağîr ü ger kebîr
Mihri ruhsârûñ olur hâtırlarında cây-gîr
Diyeler evvel nazarda rûyuña olmaz nağîr
Kim ki görse ‘arızuñ mir’âtin ey mihr-i münîr
Artuğ almaz ‘aynına âyîne-i İskenderi
[241b]

V

Āzerî şahrâya düşdüm terk idüp ğam-hāneyi
Genc-i ‘aşka mesken itdüm hâtır-ı vîrāneyi
Kanda gördüm bilmezüm ol gözleri mestāneyi
Bir görünmez derde uğratdum dil-i dîvāneyi
Bilmezüm hîç n’eyleyüm Mānî dehān-ı dil-beri

-540⁹⁹⁸

[Ġazel-i Meylî Tahmîs-i Āzerî]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

‘Arızuñ ile eylemiş bağş-ı leñâfet yâsemen
Kendü zeyn ol sîne-i sîmîne beñzetmiş semen
Bilmeyüp her biri haddin ey gül-i nâzûk-beden
La‘lüne kând öykinürmiş kaddüne serv-i çemen
Dadı dalı var mıdur bi’llâhi ey şîrîn-dehen

II

Küh-ken taş yaşdanurken ‘aşk ile şâm u seher
Olmadı cânân yanında cümle sa‘y-ı mu‘teber
Nâvek-i âhı iderken seng-i hârâdan güzer
İtmedi hergiz dil-i sengîn-şîrîne eşer
Taşı başa başı taşa urdı gerçi Küh-ken

III

Döst şimden girü düşmen kûlın istemen dimiş
Mihrbānum bî-vefâlık semtine gitmen dimiş
Râh-ı ‘aşkumda olan ‘uşşâkı incitmen dimiş
Yoluma cân virene vaşlum dirîğ itmen dimiş
Ger bu ‘ahdine vefâ eylerse cânân işte ben

IV

Ġan yudar hicr-i lebûñle ğonce-i şağn-ı İrem

⁹⁹⁸ Meylî’nin gazeline tahmis edilen bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Reşk-i la' lüñle içer şirîn-dehenler cām-ı ęam
 Ağzı dadın bilmedin bāę-ı cihānda dem-be-dem
 La' l-i řirînüñe şekker dir imiş ey ęonce-fem
 Tūřı-i ęüyānuñ aęzına budur ancak dūřen

V

Āzeri dūřdı ħabābāsā meye ehl-i hevā
 Rehne ęondı bir ęadeĥ řahbā içün tāc u ęabā
 Cezbe-i ' aşkı çeker pīr-i muęānuñ ęüiyā
 ęüře-i mey-ĥāneye küb dūřdı yārān-ı řafā
 Meyliyā ağ böyle şimdi tövbe-kār olmak neden
 [242a]

-541-⁹⁹⁹

[Ġazel-i řubĥi Tahmīs-i Tiği]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ġöñül derd ü ęamuñla hem-dem-i āĥ u fięān olmaz
 Binā-yı miĥnet erbāb-ı ęam-ı dille ' ayān olmaz
 Olur derd ü maĥabbet dilde zāĥir mey-feřān olmaz
 Ġam-ı ' ařķuñ derün-ı sineden hergiz nihān olmaz
 Ne sırdur buña söylenmez ne ĥāletdür ' ayān olmaz

II

Dem-ā-dem ĥün-ı dil nūř eyliyenler nām-ı la' lüñle
 Geçer ęamdan řafā-yı bāde-i gül-fām-ı la' lüñle
 Ciger ęan oldu yād-ı cām-ı ĥün-ařām-ı la' lüñle
 Belā bezminde sākī arzū-yı cām-ı la' lüñle
 ' Aceb bir dem mi vardur eşk-i çeşmüm ĥün-feřān olmaz

III

Vefālar ' arz idüp ben zāra bilmem n'eyledüñ n'itdüñ
 Ĥoř ümmidlerle alduñ ęöñlümi ey bī-vefā gitdüñ
 Dem-ā-dem cām-ı la' lüñ şunmağa peymānı bir gitdüñ
 Zamānı var irersin bezm-i vaşla diyü ' ahd itdüñ
 Benüm ' ömrüm idersin va' de ammā ĥi zamān olmaz

IV

N'ola ęalsa ęözi āyine-i ruĥsār elünde
 řafā ęördi temāřā-yı cemāl-i bā-kemālünde
 Olup maķřuda vāřıl devlet-i ĥüsn-i cemālünde
 Murādı sāęarın sürdi řehā benüm viřālünde
 Ġedā-yı küyuña beñzer emīr-i kāmran olmaz

V

Ġörüp mihr-i cemālün Tiği-yi üftāde dil nāęeh
 Dūřüp ĥāke ser-i küyuñda oldu säyeñe hem-reh

⁹⁹⁹ Subĥi'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Ġam-ı mihr ü maḥabbet ʿ âleminden eyleyüp âgeh
Yine bir luʿb ile Şubḥînüñ aldı göñlini ey meh
Cihânda saña beñzer bir cevân-ı dilsitân olmaz

-542-¹⁰⁰⁰

[Ġazel-i Sırrî Tahmîs-i Tiġî]¹⁰⁰¹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ġanı şîrîn lebûñden Ḥusrevâ dâd itdigüm demler
Ġanı ḥâk-i rehüñ feryâda muʿ tâd itdigüm demler
Yıkup ten ḥânesin ğam kaçrın âbâd itdigüm demler
Ġanı ḥâk-i rehüñ âhumla ber-bâd itdigüm demler
Añılmaz mı ser-i küyuñda feryâd itdigüm demler

II

Dilüm inkâr ider ḥâr-ı elem gül-rüyuñ andukça
Düşer sevdâya ʿ aqlum sünbül-i ḥoş-büyuñ andukça
[242b]

Olur ḥâlüm perîşân gülsitân-ı küyuñ andukça
Açar cüy-ı sirişküm kâmet-i dil-cüyuñ andukça
Tolar ḳan ile çeşmüm laʿ lüñi yâd itdigüm demler

III

Ser-i ġisü-yı müşġinüñ dolup sevdâ-yı ḥâmumla
Murâdum kebki[ni] şayd itmiş iken yaʿ ni dâmumla
Ḥalâş olmuş iken ḳayd-ı cihândan nîk ü nâmumla
Gözümden uçar oldı sen tezerv-i ḥoş-ḥırâmumla
Dem-â-dem murġ-ı cân-ı ğamdan âzâd itdigüm demler

IV

Alup siḥr ile ʿ aqlum her gice ol nergis-i cādū
Olurken şubḥa dek sen mâha bîdâr olmayup pehlū
Ne sırdur bu ki şimdi gözlerüme girmeyüp uyḥu
Ḥayâl-i ḥ̃âba döndi ġüşe-i fūrkatde ey meh-rū
Vişâlüñle dil-i nâ-şâdumı şâd itdigüm demler

V

Ġel[üp] âdemle âbâd itmeyüp kâşâne-i dehri
Maḥabbet künci maʿ mūr itmeyüp vîrâne-i dehri
Ne söyler Tiġiyâ ġüş eyle bir fe[r]zâne-i dehri

¹⁰⁰⁰ Kaplan vd., s. 104.

¹⁰⁰¹ 542/I Ġanı ḥâk-i rehüñ: Dili Ferhâdveş
inkâr: efgâr

sünbül-i: kâkül-i

III sen: ol

V bir fe[r]zâne: bu ferzâne

yapmayup bu: yapmamışdı

Dağı bennâ-yı kudret yapmayup bu hâne-i dehri
Binâ-yı aşkı Sırrî dilde bünyâd itdigüm demler

-543-¹⁰⁰²

Ġazel-i Şem'î Tahmîs-i Tiġî¹⁰⁰³

.--- / .--- / .--- / .---

I

Eger dünyâ gibi hûbân-ı âlem bî-vefâ olsa
Dil-i uşşâka dâyim işleri cevri ü cefâ olsa
Muhaşşıl kâr-ı aşık dem-be-dem derd ü belâ olsa
Ĥalâş olmağ ne mümkündür gönül kim mübtelâ olsa
Alınmaz aşğ elinden iki âlem bir yaña olsa

II

Cihânı gün gibi gezdüm varınca ġarbdan şarka
Ĥarâretler çeküp mihr ile irdüm süz ile ġarka
Belâ budur ġaradan ağı ġâdir olmadum farka
Vücüdüm zevrağın deryâ-yı eşküm virmedin ġarka
Çıķarsa baħr-i ġayretten bizi bir âşnâ olsa

III

Adü ta'ından itmez ehl-i dil âh u fiġân hergiz
Tayanmaz anlaruñ âhına kevn ile mekân hergiz
Murâdumca benüm dönmezse de bu âsmân hergiz
Felekden ağlamazdum ey meh-i nâ-mihrbân hergiz
[243a]

Raķibüñ cevri n'eylerdi eger sende vefâ olsa

IV

Maħabbet ehlinüñ derdiyle miħnet yâr-ı cānidur
Ümid-i vaşl ile hicr ise bir ġoş zindeġânîdür
Ġam-ı la' lüñ derün-ı sînede çün rûġ-ı şânîdür
Yoluñda derd ile ölmek ġayât-ı cāvďânîdür
Gerekmez âb-ı Ĥızr ile Mesîġâdan devâ olsa

V

Olup mihr ü maħabbet Tiġiyâ ġâlib bu dünyâda
Şafâdan ġayrı nesne olmasa a' lâda ednâda
Tutup gün gibi cāmı zîr-i tāk-ı çarġ mînâda
N'olaydı Şem'iyâ bu bezm-i cem'-i âlem-ârâda
Küdûret aradan gitse ġamu ehl-i şafâ olsa

¹⁰⁰² Kaplan, a.g.e., s. 112.

¹⁰⁰³ 543/I mükündür: mükün bir
II mhr ile: mihrüñle

-544-¹⁰⁰⁴

Ġazel-i [Şeyhü'l-islām] Yahyā Efendī Tahmīs-i Tīġī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Germ olup'çün meclis-i cānāne geldüñ ey göñül
Sözünü ' arz itmege dīvāna geldüñ ey göñül
Aç gözünü bir āteş-i sū[z]āna geldüñ ey göñül
Bezmi-i ' aşka nitekim pervāne geldüñ ey göñül
Yan yaqıl ol şem' -i hüsne yana geldüñ ey göñül

II

Hūblar nāz-ı na' im ile olupdur per[ī]veş
Pādşāhān-ı diyār-ı hūsn olur Hüsrev-meniş
Hākpāy-ı yāre geldükçe iderken serzeniş
Hātırum bir nesneden ġāyetde muġberdür dimiş
Şübhe yokdur hātır-ı cānāna geldün ey göñül

III

Aña kim dirler şafā vü zend? kānī dünyede
Niçe dem gördük geçürdük biz de ānı dünyede
Bulmaduġ gitdük çü bir ārām-ı cānı dünyede
Eglenilmez diyü ġam çekme bu fānī dünyede
Tut ki bāġ-ı ' āleme seyrāna geldük ey göñül

IV

Naġd-i ' ömri şarf idüp yolında bir semīn-berüñ
Cān virürken la' line bir demde cānı perverüñ
Qalmamış zevġ ü şafāsı haţtı gelmiş dil-berüñ
Vaġtı geçmiş ' ayş u nüşuñ devri dönmüş sāġaruñ
Hāzz olunmaz bir ' aceb devrāna geldün ey göñül
[243b]

V

Qanuñı nā-ħaġġ yire dökse sipihr-i bī-emān
Hakk idüp Tīġī vücūduñ kılsa mı nām u nişān
Āh u feryāduñla pür oldı zemīn ü āsmān
İşigüñde itme Yahyā gibi gel āh u fiġān
Āstān-ı ġazret-i sulţāna geldüñ ey göñül

¹⁰⁰⁴ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

-545-¹⁰⁰⁵Ġazel-i Fuzûlî Tahmîs-i Tiġî¹⁰⁰⁶

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ne cām-ı meyde dā'im teşne-i zevk [ü] şafā gördüm
 Ne mir'ât-ı cemāl-i yārda rüy-ı bekā gördüm
 Maḥaşşıl bezmgāh-ı 'ālemi ġāyet fenā gördüm
 Vefā her kimseden kim istedüm andan cefā gördüm
 Kimi kim bî-vefā dünyāda gördüm bî-vefā gördüm

II

Yine hem-dem olup her demde işüm nāle vü eġġān
 Kulağ tutmaz dil-i bīmārumuñ zārına hiçbir ān
 Nice bir olmayum bezm-i ġamuñda ey ṭabîb-i cān
 Kime kim derdümi izhār kıldum isteyüp dermān
 Özümden biñ beter bir derde anı mübtelā gördüm

III

Kaṭı düşvār derdüm hicrūñe āsānlıġ el virdi
 Ser-i küyuñda kaldum bî-ser ü sāmānlıġ el virdi
 Şarāb-ı 'aşkuñı nüş eyledüm ḥayrānlıġ el virdi
 Ayak başdum reh-i ümmīde ser-gerdānlıġ el virdi
 Emel ser-riştesin ṭıtdum elümde ejdehā gördüm

IV

N'ola kalsa gözüm ḥālinde yārūñ nitekim hergiz
 Sevād-ı ḥaṭṭ-ı rüy-ı mehveşinden ġayrısın görmez
 Düşersin ey gönül derd [ü] ġam-ı hicrāna cāndan bez
 Baña gösterdi gerdün tire-baḥtum gözgüsin yüz kez
 Men-i bed-baḥt aña her ġāh bağduqça kara gördüm

V

İdüp kaṭ' -ı ta'alluğ Tiġiyā ebnā-yı Ādemden
 Demidür kimseyi yād eylemezsüñ yār u maḥremden
 Çeküp Āyine-i İskender ile sāġar-ı Cemden
 Fuzûlî 'ayb kılma yüz çevirsem ehl-i 'ālemden
 Neden her kime yüz ṭıtdumsa andan yüz cefā gördüm

¹⁰⁰⁵ Kaplan, a.g.e., s. 114.¹⁰⁰⁶ 545/I teşne-i zevk [ü] şafā: neş'e-i zevk ü şafā
bekā: liķā

Kimi kim bî-vefā: Kimi kim bu fenā

II hem-dem: hem-derd

III düşvār-derdüm hicrūñe: düşvār idüm derdüm meger

IV bağduqça: bağdumsa

V her kime kim: kim her kime / ṭıtdumsa: ṭıtdum / cefā: belā

-546-¹⁰⁰⁷Gazel-i Nef'î [Tahmîs-i] Tîgî¹⁰⁰⁸

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Çekerin cevri bir kaşı kemânı severin
 Gamzesi tîrine olmağa nişânî severin
 [244a]
 Bağlanup zülfine dil müy-ı miyânı severin
 Mâ'ilin cezbe-i didâra hem anı severin
 Bir güzel çehrede ân olsa ben anı severin

II

‘Ayn-ı iz‘ân ile mîzâna çeküp hûbânı
 İsterin ki ola hûş-hû çü meh-i Ken‘ânı
 Göricek şüret ü sîretle muqayyed anı
 Dilerin hûsni gibi hulkı güzel cânânı
 Muṭlaḳâ böyle olan şüh-ı cihânı severin

III

Göricek bir yüzi gül gonce-dehen dil-dârı
 İderin ‘aşk ile açmazdan anuñ‘çün zârı
 Şaklayup mehini gönlümde mu‘ammāvâri
 Severin zâhir ü bâtın göricek bir yâri
 ‘Arz-ı hâle meded olmazsa nihânı severin

IV

Sevmeyüp her meh-i bî-mihr-i cihân-âşübı
 Degme Rüstem sitemüñ olmaz iken maḡlûbı
 Degülüm gerçi ki şibsevdî görüp her hûbı
 Sevmezsin sevmezsin ammâ sevicek maḡbûbı
 Nerede var ise bir âfêti cânı severin

V

Ḥâş u ‘âma taḳılan lâle-‘izârı sevmem
 Ḥüsni-Yûsufî geḳen köhne bahârı sevmem
 Ger Züleyhâ-yı zamân olsan da ḳarı sevmem

¹⁰⁰⁷ Kaplan, a.g.e., s. 113.¹⁰⁰⁸ 546/I

dil: ol

Mâ'ilin: Mâ'ilüm

II ki ola: kim ola

III mehini: mihrini

Bir yârı: dil-dârı

V olsan da: olsa da

VI ḥaḳîḳat ile nigâh: ‘inâyet ile nazâr

VII ‘aşk-ı zârûri: ‘aşkuñ zararı

sevmemege bir güzeli: bir güzeli sevmemege

Ne kadar nâzûk ü nerm olsa nigârı sevmem
Ne kadar âfet-i cân olsa cevânı severin

VI

Bir nazâr-^ç ayn-ı haqîqat ile nigâh itdüm aña
Şu gibi aqđı göñül süy-i bedenden o yaña
Münkeşif olmadı bu ^ç ilm-i zârûrî çü saña
İhtiyâr elde degül şûfî ne dirseñ di baña
Severin hâşılı ol rûh-ı revânı severin

VII

Tiğiyâ kalbe şafâ virse küdüret def^ç i
Mümkin olmaz idi hiç mihr ü maḥabbet ref^ç i
Olsa ^ç aşk-ı zârûri maḥz mişâl-i ef^ç i
Çare yok sevmemege bir güzeli ey Nef^ç i
[244b]

Saña lâzım mı demek işte fülânı severin

-547-¹⁰⁰⁹

Ġazel-i Vaḥdeti Tahmîs-i Tiğî¹⁰¹⁰

-- / .-- / .-- / .--

I

Bu tâk-i revâkuñ ne bülend idi binâsı
Âb üzre urılmasa anuñ tarḥ-ı esâsı
Yoğ idi kuşûrı eger olmasa fenâsı
Ḥõş kaşr-ı şafâ idi felek olsa beḳâsı
Ammâ n'idelüm fâni imiş bu yıķılası

II

Cellâd-ı ğam üstine tırup bir nice şahşuñ
Murğ-ı dil ü cânın uçurup bir nice şahşuñ
Taḳdîr eli kaydını görüp bir nice şahşuñ
Şemşîr-i ḳazâ boynın urup bir nice şahşuñ
Gördüm ḳafesi başḳa yatur başḳa ḳafâsı

III

Gül gibi müdâm elde tırup câmı ḥabîbüñ
Bülbülleri zâr itmiş iken kârı raḳîbüñ
Ḥõş gör yûri ey dil ne ise sende naşîbüñ
Geh girye vü geh âh iledür zevḳi ğarîbüñ
Dünyâ evinüñ böyle imiş çünki esâsı

IV

¹⁰⁰⁹ Kaplan, a.g.e., s. 110.

¹⁰¹⁰ 547/I binâsı: esâsı

esâsı: binâsı

III itmiş iken: itmek imiş

V yanmasa eger: yanmazsa n'ola

Hasretle olup her birinün hâtırı pür-gam
 Envâ‘-ı te‘essüfle tutup cümlesi mâtem
 Fevt olduğına nâdim olup ya‘ ni bu ‘âlem
 Bu mişra‘ı oğurdı revân dilleri her dem
 Âh ol geçen evkâtumuzuñ olsa kazâsı

V

Tiğî şeb-i zulmetde kômışdı beni ol mâh
 Olmasa eger meş‘ale-i âh-ı sehergâh
 ‘Aşk odına yanmasa eger zâhid-i güm-râh
 Erbâb-ı dilün âteş-i âhından imiş âh
 Dünyâ evinün Vaḥdetiyâ nûr u ziyâşı

-548-¹⁰¹¹Gazel-i ‘Aşık Tahmîs-i Tiğî¹⁰¹²

..- / ..- / ..- / ..-

I

Âh kim bu dil-i sūzân ile öldüm gitdüm
 Tutuşup âteş-i hirmân ile öldüm gitdüm
 Şem‘iveş dîde-i giryân ile öldüm gitdüm
 Heves-i şoḥbet-i cânân ile öldüm gitdüm
 İrmedüm vuşlata hicrân ile öldüm gitdüm

II

[245a]

Reh-güzârında döküp eşk-i revânum her sū
 Bâd-ı âhum gibi itdüm nice demler tek ü pū
 Baña meyl itmez ise bâri o serv-i dil-cū
 Nâlişüm işide raḥm eyleye öldürmeyü
 Âh kim nâle vü efgân ile öldüm gitdüm

III

Dest-i zulm ile o şeh bir yaña gönüm yıkdı
 Bir yaña cismi felek künc-i fenâya tıkdı
 Her yañadan gam u miḥnet beni gâyet şıkdı
 Bir yaña ta‘ne-i aḡyâr ile cânum çıkdı

¹⁰¹¹ Kaplan, a.g.e., s. 116.¹⁰¹² 548/II itdüm nice demler tek ü pū: her cânibe kıldum tek-â-pū
 öldürmeyü: öldüre diyü

III fenâya: fîrâka

gam u miḥnet beni gâyet: beni gâyet gam u miḥnet

IV ‘aşk: hicr

miḥnetde: fûrkatde

bî-kes ü yâr: girye vü zâr

derdümi ne ḥâlûme: ḥâlûmi ne derdüme

V manşûr: mesrûr

Bir yaña miḥnet-i devrân ile öldüm gitdüm

IV

Dâr-ı ğurbetde olup ‘aşk ile dâyim bîmâr
 Kıldı ğam-hâne-i miḥnetde gönül bî-kes ü yâr
 Ol ṭabîb-i dil ü cân ise ider gelmege ‘âr
 Ne şorar derdümi ne ḥâlüme raḥm eyler var
 Dōstlar ḥasret-i dermân ile öldüm gitdüm

V

Cân virürken yoluña Tiġi olup senden dūr
 Olmış a‘dâ-yı denî dâr-ı cihānda Mansūr
 Ḥidmet-i ḥāk-i derûnde ‘acebâ n’oldı kuşūr
 Segler âsüde işigüñde bu ‘Āşık mehcūr
 Āh kim ğayret-i akrân ile öldüm gitdüm

-549-¹⁰¹³

Tahmîs-i Bâkî Efendi ‘Aleyhi’r-rahmete¹⁰¹⁴

.--- / .--- / .--- / .---

I

Ne mümkindür nazâr bir laḥza ḥüsn-i ṭal‘at-i yâre
 Degül çünkim müyesser lem‘a-i ḥürşide nezzâre
 Ğubâr-ı dergehin kühl itmedin çeşm-i güher-pâre
 Nice ṭâkat getürsin çeşm-i ‘âşık rüy-ı dil-dâra
 Getürmez tâb çün bir laḥza berķ-ı tâb-ı envâre

II

Çerâġın şem‘-i dâġumdan yaķar ḥürşid-i ‘âlem-gerd
 Ocaġın sîne-i germün fûrûzân eyler âh-ı serd
 Ciger pür-zaḥm-ı hicrân şerḥa şerḥa cism-i ğam-perverd
 Muķim-i ḥânķâh-ı ‘aşk daldan bu dil-i pür-derd
 Olur abdâl-ı miḥnet baġrı yara cismi şad-pâre

III

[245b]

Ḥayâlün taḥtġâhıdur derûn-ı sîne-i rüşen
 Sezâvâr olmaz ol taḥta eger Dârâ eger Behmen
 Yaraşmaz mesned-i ḥalvet-sarây-ı dilde illâ sen
 Tefekkür eylemez bir dem gönül efķâr-ı ğayrîden
 Bu dil yâruñ serîridür virilmez dil-i aġyâra

IV

Egerçi tiġ-ı bî-dâdı derûnum toġradı muḥkem
 Aķıtdı çeşme-i çeşmüm ğamından nice demler dem
 Dil-i mecrûḥa şemşîrinden ayru urmadı merhem

¹⁰¹³ Bu şiirde Bâkî, Sultan III. Murat’ın gazelinı tahmis etmiştir (Küçük, a.g.e., s. 96).

¹⁰¹⁴ 549/III taḥta: şadra
 dil-i yol

Ne çāre çāre andandur dil-i bī-çāreye her dem
Çü yara uran oldur yine andan merhem ü çāre

V

Marīz-i ‘illet-i ‘aşka şarāb-ı la‘lidür şerbet
Bulur cām-ı vişālinden ölümlü hasteler şihhat
Ġarāz dermān ise Bākī yūri var derde kıl himmet
Murāduñ sözlerinüñ gösterür her harfı bir hikmet
Ne hikmet belki ‘ibredür devādur cümle bīmāre

-550-¹⁰¹⁵

Ġazel-i Bākī Tahmīs-i Nādirī¹⁰¹⁶

--- / --- / --- / ---

I

Şāh-en-şeh-i nev-rüz ider her kişveri pür-zīb ü fer
Ezhārdan ‘asker çeker rüy-ı zemīne ser-be-ser
Şāhāne nevbetdür aña gülbānk-ı murġān-ı şeh̄er
Dīvān ider vaqt-i şeh̄er nev-rüz sultānı meger
Devrān ufuğdan gösterür taht-ı zümürüd tāt-ı zer

II

Ey sākī-i ser-mest uyan tā-key taqayyüd h̄‘āb ile
Cām-ı şabūhı al ele nūş eyle gel aḥbāb ile
Mihr-i şeh̄erden buldı fer gülzār lar şahrā ile
‘Ālem müzeyyen pertev-i hūrşid-i ‘ālem-tāb ile
Naṭ‘-ı ser-ā-ser şaldılar rüy-ı zemīne ser-be-ser

III

Ezhārla eşcār olup reşk-i nigāristān-ı Ġin
Oldı şüküfe bāl açup şāḥ üzre murġa hem-nişin
Tırmaz şüküfe peççeveş andan zuhūr eyler hemīn
Faşl-ı şitāda beyza-i sīmīn idi kūy-ı zemīn
Aldı қanadı altına sīmurġ-ı zerrīn bāl ü per

IV

Bād-ı bahārı gülşene te‘şir-i bisyār eyledi
Ezhārı açdı nevḥa-i murġān ‘aceb kār eyledi

[246a]

Anlar bahāne fażl-ı Haḫ izhār-ı ezhār eyledi
H̄‘āb-ı ‘ademden dīde-i ezhārı bīdār eyledi
Tahrīk-i bād-ı şubḥ-dem āvāze-i murġ-ı şeh̄er

V

Ehl-i çemen ta‘zīm ider şāh-ı sipihr eyvān için

¹⁰¹⁵ Külekçi, a.g.e., s. 221.

¹⁰¹⁶ 550/V şāḥ u gül: şāḥ-ı gül

VI odur: o kim

VII itsün: kılsun

Varın fedâ eyler virür hâkân-ı Cem-fermân için
 Verd üzre şeb-nem şanma kim ol husrev-i devrân [içün]
 Bâkî nişâr-ı maqdem-i sulţân-ı ‘âlî-şân için
 Destinde şâh u gül tutar la‘lîn tabağ lü‘lû‘-yi ter

VI

Ol dâver-i ‘âlî-güher Dârâ-der-i ferhunde-fer
 Sulţân Muhammed hân odur fermân-beri her tâc-ver
 A‘lî halef oldu o şâh irdükde firdevse peder
 Sulţân Murâd-ı tâc-ver-i fermân-revâ-yı baħr u ber
 Şâhib-kırân-ı dâd-ger-i şâh-en-şeh-i ‘âlî-nazar

VII

Ey Nâdirî kılsun Hudâ ol serverüñ ‘ömrin dirâz
 Tâc-ı sa‘âdetle anı itsün hemîşe ser-firâz
 Gülzâr-ı vaşfi dâyimâ pür-gulğul-i murğân-ı râz
 Destân-serâ-yı midhatı şâh-ı tarabda nağme-sâz
 Tâvus-ı baħt u devleti bâm-ı felekde cilve-ger

-551-¹⁰¹⁷Gazel-i Meşâmî Tahmîs-i Huzûrî¹⁰¹⁸

.--- / .--- / .--- / .---

I

Yanar şem‘-i ruħuñ şevķine dil pervânedür şimdi
 Oқurlar kışşasın Mecnûn gibi efsânedür şimdi
 Yiri geh vâdî-i hayret gehî vîrânedür şimdi
 Şu ‘âķil gördüğüñ gönlüm ‘aceb dîvânedür şimdi
 Yitürdi kendüzin bilmez sözi yâbâna der şimdi

II

Felek mir’âtine şüret viren İskender-i dehrüñ
 Serây eyvânı Keyvân ile hem-ser Kayser-i dehrüñ
 Cihân dârında Dârâluğ iden her server-i dehrüñ
 Şadâ-yı kûsı gûş-ı Tûra iren mehter-i dehrüñ
 Fenâ bûmına bâm-ı қаşrı nevbet-hânedür şimdi

III

Cem ü Cemşid ü Husrev çekmedi tûl-i emel cāmın
 Daħı Dârâb u Dârâ içmemişlerdi ecel cāmın
 Eline almamışdı sâķî-i devrân ezel cāmın
 Belâ bezminde nûş itmişdi gönlüm Lem-yezel cāmın

¹⁰¹⁷ Kaplan vd., a.g.e., s. 221.

¹⁰¹⁸ 551/I Oқurlar: Oқudur
 kendüzin: kendüsin
 yâbâna der: efsânedür
 IV cevri-i derd: derd-i cevri
 V egmeyen: indirmeyen

[246b]

Dağı başına ‘ aklı gelmedi mestānedür şimdi

IV

Şafā-yı cām-ı şüret-bağış iken mir’āt-i billūra
 Şikest olup fenā taşu ile döndi қаşr-ı zembūra
 Hārāba yüz tutup cāy oldu āhir mār ile mūra
 Serāy-ı dil ki seng-i ta’ n atardı Beyt-i Ma’ mūra
 Yıkıldı dest-i cevr-i derd ile vīrānedür şimdi

V

Hūzūrī dehre baş egmeyen hākān u serverler
 Tutarken lāleveş bezm-i kadehler sīm-sāğarlar
 Geyerken farkına zerrīn murāşşā‘ tāt u efserler
 Meşāmī cām-ı Cemşīdi sifāle şaymayan serler
 Fenā sākīsi bezminde döner peymānedür şimdi

-552-¹⁰¹⁹Ġazel-i Fuzūlī Tahmīs-i Mānī¹⁰²⁰

.--- / .--- / .--- / .---

I

‘ Aceb ol şāh-ı ‘ ālem ‘ aşıkuñ hūnına қanmaz mı
 Bu deñlü nāle bir gün aña te’şir ide şanmaz mı
 Kıyāmet yok mıdur şanur ya hūd haşre inanmaz mı
 Beni cāndan uşandurdu cefādan yār uşanmaz mı
 Felekler yandı āhumdan murādum şem‘ i yanmaz mı

II

Dem-ā-dem ol meh-i tābān emīr-i ‘ asker-i hūbān
 İder ğayrıları şādān beni biñ cevr ile giryān
 Naşibi illerūñ ihsān benüm endüh-ı bī-pāyān
 Қamu bīmārına cānān devā-yı derd ider ihsān
 N’içün kılmaz baña dermān beni bīmār şanmaz mı

III

Duyuldu rāz-ı pinhānum irişdi çarha efgānum
 Yıkıldı қalb-i vīrānum ferāğat üzredür cānum
 Aқar eşk-i firāvānum dögünmez āh u nālānum

¹⁰¹⁹ Kaplan vd., a.g.e., s. 270.

¹⁰²⁰ 552/II şādān: hāndān / giryān: nālān
 III irişdi çarha efgānum: dükēnmez nār-ı sūzānum
 dögünmez āh u nālānum: çıkar eflāke efgānum
 buhrān: fūrkat
 IV neylu: memlū
 V zārumdan: rāzumdan
 VI ‘ āqıl: hāşıl
 cāhil: ğāfil

Şeb-i buhrân yanar cânım döker kan çeşm-i giryânım
Uyardı halkı efgânım kara bahtum uyanmaz mı

IV

Firâk-ı ‘arız-ı gül-bü ider cân bülbülin şayru
Gözümden dürdür uyhu figânımdan cihân neylu
Ruhuñ gördükde ey meh-rû sirişküm saçılır her sū
Gül-i ruhsârûña karşı gözümde kanlu akar şu
Habîbüm faşl-ı güldür bu ağan şular bulanmaz mı
[247a]

V

İdelden dilde gam mesken huzûrum gitdi ‘âlemden
Görünür çeşmüme gülşen belâ-yı ‘aşk ile külhan
Niçe demler o sîmîn-ten haber bilmezdi zârımdan
Gamum pinhân tutardum ben didiler yâre kıl rüşen
Disem ol bî-vefâ bilmen inanur mı inanmaz mı

VI

Ruhuñ seyr eyleyen ‘âkil olur ser-mest-i lâ-ya‘kıl
Degüldür sevmemek kâbil maḥabbet itmek müşkil
Ne deñlü olsa sengîn-dil zarûrî meyl ider ‘âkil
Degüldüm ben saña mâ’il sen itdüñ ‘aqlımı zâ’il
Baña ta‘n eyleyen câhil seni görgeç utanmaz mı

VII

Ḳuluñ Mânî şeker-hâdur lebüñ vaşında gūyâdur
Ġarîb-i deşt-peymâdur gedâ-yı bî-ser ü pâdur
İşi seyr ü temâşâdur ser-i kūyuñda gavgâdur
Fuzûlî rind-i şeydâdur hemîşe halka rüsvâdur
Gören dir bu ne sevdâdur bu sevdâdan uşanmaz mı

-553-¹⁰²¹Ġazel-i Meşâmî Tahmîs-i [Derzi-zāde] ‘Ulvî¹⁰²²

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Bir zamān ola ki bu gerdiş-i gerdān dükene
 Düşmeye kaçre-i rahmet yire bārān dükene
 Bitmeye sebze-i ter nehr-i firāvān dükene
 Kîse-i kân boşala kâse-i devrān dükene
 Ne ğam u dil ne nem ü dîde-i giryān dükene

II

Şöyle ğaltān ideyin cism-i ğam-ālūdumı kim
 Şöyle cüyān ideyin Ka‘be-i maқşūdumı kim
 Şöyle mestūr ideyin ol bet-i mescūdumı kim
 Şol kadar ara[yā]yım şahid-i maқşūdumı kim
 Cüst ü cūda talebüm raқşına meydān dükene

III

Çeşmüme kühl-i cilā oldu ğubār-ı kademüñ
 Almazam ‘aynuma toprağını bāğ-ı İremüñ
 Giryeden dîde-i bināyı ‘alil itse ğamuñ
 Çekmezin ğam çekerin gözüme hāk-i kademüñ
 Meger ey rüh-i revān kühl-i Sıfāhān dükene

IV

Göñlüm ol serv-i sehînüñ olalı pā-mālî
 Giryeden seyl-i revān oldu sirişkümlü alı
 [247b]

Lāleveş bağruma dāğ urdı hayāl-i hālî
 Dîdeden hün-ı ciger olmaya bir dem hālî
 Bağrlar berr ola deryā-yı firāvān dükene

V

Kesme ey sākî kerem kıl tolu cām-ı meyden

¹⁰²¹ Çetin, a.g.e., s.191.

¹⁰²² 553/I Kîse-i kân boşala: Boşala kîse-i kân / devrān: ‘ummān
 ğam u dil: ğam-ı dil / nem ü dîde: ğam-ı dîde
 II maқşūdumı: ma‘būdumı
 mestūr: maştūr / bet-i mescūd: baţţ-ı mescūd
 cūda: cūdan
 III ğubār-ı kademüñ: ğubār-ı haremüñ
 dîde-i bināyı: dîde-i bināmı
 çekmezin: çekmezem
 meger: eger / rüh-i revān: nūr-ı başar
 IV sehînüñ: sehîñ
 berr: bir
 V cām-ı meyden: cām-ı dilden
 bir dem ola mı dilden: ola mı bir dem dilden

Gel dirîğ itme bu zevk-ı müdâmı dilden
 ‘Ulviyâ ‘aşk cüdâ bir dem ola mı dilden
 Gide mi fikr-i leb-i yâr Meşâmî dilden
 Kândan hiç ola mı la‘l-i Bedeşşân dükene

-554-¹⁰²³

Ġazel-i Nev‘î Tahmîs-i Rûhî¹⁰²⁴

--. / -.-. / .-.-. / -.-

I

Yazmış vücûh-ı nâsda Fa‘âl-ı muhtedir
 Bir nice satır u eylemiş anuñla keşf-i sır
 Sırta Hudâyı bulmağa vechüñde dil-mışır
 Çün sırr-ı Hâk vücûh-ı mezâhir[de] müstetir
 Bir veche nâzırız görelüm Hâk ne gösterür

II

Virmiş firîb kimisine kayd-ı mâsivâ
 İtmiş kimini feyz-i ezel tâlib-i Hudâ
 Bir hâlet oldu ‘âlem-i ma‘nâda dün baña
 A‘yân-ı mümkünâta nâzar eyledüm dilâ
 Kayd-ı şuverde her biri bir kâra muntazır

III

Virmiş şükûfeler çemen-i bâğa zîb u fer
 Bir güne câme ile şalınmağda her şecer
 Gel ey hâkîm dîde-i ‘ibretle kıl nâzar
 Gülşende güne güne nedür bu şükûfeler
 Âb u hevâsı bir kamunuñ bâğ-bânı bir

IV

Ser tama‘-ı neheng-i muhîf-i şühûd imiş
 Cân dürr-i dürc-i kulzümü güft u şünûd imiş
 Eşyâ mişâl-ı kaçre hemân bir nümûd imiş
 Ser-çeşme bunca kaçreye baħr-i vücûd imiş
 Ser virmevince olımadum âşnâ-yı sır

¹⁰²³ Saniye Rukiye Erten, **Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi’ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme)**, Yozgat Bozok Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Yozgat, 2018, s. 139.

¹⁰²⁴ 554/I

Sırta: Veche
 II İtmiş: Kılmış
 oldu: irdi
 III Virmiş: Virdi
 çemen-i bâğa: çemene dehre
 IV tama‘: tu‘me
 dürr-i dürc: dürc-i dürr

V

Cānān ile münāsebet-i cānı fark idüp
 Dilden geçen ğurūr ile iz' ānı fark idüp
 Rūhī gibi merātib-i a' yānı fark idüp
 Māhiyyet-i vücūb ile imkānı fark idüp
 [248a]

Oldum kuşūr-ı kudretüme Nev' iyā muķır

-555-¹⁰²⁵**Ġazel-i Rahmī Tahmīs-i Beyānī¹⁰²⁶**

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Şanma rāhat h'āb-ı ğafletde gönül tenhā yatur
 Mest olup cām-ı ğam ile vālih ü rüsvā yatur
 Hey'eti teşhīş olunmaz bī-ser ü bī-pā yatur
 Ża'afdan künc-i 'ināda kim dil-i şeydā yatur
 Ger ecel gelseydi görmez şöyle nā-peydā yatur

II

Baħr-i 'aşķı şanmañuz kim ola manend-i Fırāt
 Degme bir küştī-i ten bulmaz bu baħr içre necāt
 Mevcinüñ bir kıatresinde ğarķ olur hep mümkināt
 Cūşa gelse kem ħabābıdur rüsüm-ı kā'ināt
 'Aşķdur nāmı fezā-yı dilde bir deryā yatur

III

Niçe bir uyħudasın bīdār kııl 'ibret gözin
 Vaķt ile gözleyenüñ bağlamaz ğaflet gözin
 Gitmedin dār-ı beķāya yummadın şuret gözin
 Var fenā deştin temāşā kııl açup 'ibret gözin
 Nice İskender türāb olmış nice Dārā yatur

IV

Reh-i revān vādī-i ħayret olanlar cān ile
 Bir degül zıll-ı Muğaylānda yatan ceyrān ile
 Nice ünsiyyet kıılır ħayvānı gör insān ile
 Pāyınuñ ħārın çıkardı süzen-i müjġān ile
 Deştde Mecnün görince Nāķa-i Leylā yatur

V

¹⁰²⁵ Bayrakdar, a.g.e., s. 124.

¹⁰²⁶ 555/II olur hep: olur bu

III Vaķt ile gözleyenüñ bağlamaz: Gözi açıklaruñ almaz ey gönül

IV çıkardı: çıkarmış
 nāķa: nāfe

V mīr-i 'ālī-şānına: Āşaf-ı devrānına
 Āşaf-ı devrānına: mīr-i 'ālī-şānına

Husrev-i ‘Aşkuñ muṭî‘ olan şehā fermānına
 Minnet itmez bende olmaz mîr-i ‘ālî-şânına
 Ser-fürû kılmaz Beyānî Āşaf-ı devrânına
 Şâh-ı ‘âlem gelse çekmez pâyını dāmânına
 Künc-i istiğnâda Raḥmî şöyle bî-pervā yatur

-556-¹⁰²⁷

[Ġazel-i Nev‘î Tahmîs-i Āhî]

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

I

Sen şeref burcında cānā mihr-i enversin hele
 Āsmān-ı ḥüsnde ferḥunde-i aḥtersin hele
 Dürc ü nāz u şivede pākîze gevhersin hele
 Nāz iderseñ yaraşur mümtāz dil-bersin hele
 Öldürürseñ ğam degül sulṭān-ı kişversin hele
 [248b]

II

Merdüm-i çeşm-i dil [ü] ehl-i nazarsın dōstum
 Seng-i dilsin gerçi ammā sîm-bersin dōstum
 Ḥüsñ ile ‘âlemdede şâh-ı baḥr u bersin dōstum
 Ḥande kılsañ vechi var gül-berg-i tersin dōstum
 ‘İşveler kılsañ yaraşur nāz-perversin hele

III

Gerçi çokdur ḥüblar sen cümleden mergübsın
 Nev-cevānsın serv-i ḳadsın bî-bedel maḥbûbsın
 Ḥaṭṭ u ḥāl ile bugün bir fitne-i āşûbsın
 Gülmez iseñ şiveden bir ğonce-i maḥcûbsın
 Söylemezseñ nāzdan rūḥ-ı muşavversin hele

IV

Fāş olupdur sînede ğamzeñle her rāz-ı nihān
 Yüz sürer her dem ayağuñ tozına āb-ı revān
 Gülsitān-ı ‘âleme ḥüsñüñle virdüñ tāze cān
 Rāḥat-ı cānsın otursañ ṭursañ āşûb-ı cihān
 Şalınup seyr eyleseñ serv-i şanavbersin hele

V

İltifātuñ olmadı cānā dil-i bîmāra hiç
 Gülmedüñ ‘aşkuñda aşlā Āhi-yi bî-çāre hiç
 İşidür misin ne dirler ḥulḳsın dil-dāra [hiç]
 Nev‘iyā ‘ağyār ile şoḥbet yaraşmaz yāre hiç
 Saña meylitse düşer merd-i süḥān-versin hele

¹⁰²⁷ Nevî'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, Mustafa Sinan Kaçalın'ın ve Necati Sungur'un hazırlamış olduğu Āhî Dîvânlarında ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-557-¹⁰²⁸

[Gazel-i Hüdâyî Tahmîs-i Mânî]

.-.- / ... / .-. / ..-

I

Añar mı bendesin ol şâh-ı ‘ izz ü nâz ‘ aceb
İrer mi güşna feryâd u cân-güdâz ‘ aceb
Kime qarîn iken ol yâr-ı dil-nevâz ‘ aceb
Kimüñle şâlunır ol serv-i ser-firâz ‘ aceb
Kimüñ qolındadur ol çeşm-i şâh-bâz ‘ aceb

II

Vişâl-i yâr ile kim şâdmân-ı hürrem ki
Kimüñle yir içer ola kimüñle mahrem ki
Kim ola aña muqârin ne gûne âdem ki
O nâzenîn-i cihânum kimüñle hem-dem ki
Kim eyler iki anuñ nâzına niyâz ‘ aceb

III

‘ Adûlar ile varursın gülistâna gider
‘ Aceb mi âteş-i gayretle yansa cân u ciger

[249a]

İşitdüm eylemiş etrâf-ı lâle-zâra güzer
‘ Aceb ne hâr ile açıldı bâğa ol gül-i ter
Kimüñ hevâsına uydı o serv-i nâz ‘ aceb

IV

Maḥabbet ehlini şemşîr-i gayret öldürdi
Kimin firâḫ u kimin derd ü ḥasret öldürdi
Kimin ḥadeng-i ciger-düz-ı miḥnet öldürdi
Beni belâ vü ḡam u derd-i fūrkat öldürdi
O ḳanḡı ḥastesine oldı çâre-sâz ‘ aceb

V

Revâ mı Mânî-yi şeydâ ḳapuñdan ola cüdâ
Hemîşe maḡzar ola iltifâtuña a‘ dâ
Sebeb nedür buña ey dil-ber-i ḥuceste-liḳâ
Olup raḳîbe ḳarîb eyleyüp vefâlar aña
Hüdâyîden niye ki bunca ihtirâz ‘ aceb

¹⁰²⁸ Hüdâyî'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, Şener Demirel'in hazırlamış olduğu Mânî Divânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-558-¹⁰²⁹

Gazel-i [Karamanlı] Nizâmî Tahmîs-i Mu'îdî

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Ĥâl-i ruĥsârũ ki levĥ-i âftâb üstindedür
 Noĥta dökmiş her taraf müşkil ĥisâb üstindedür
 Derd [ü] âhumdan şaçũ kim pîç [ü] tâb üstindedür
 Haĥtũ ol pîrüzedür kim la' l-i nâb üstindedür
 Leblerũ ol la' l kim dürr-i ĥõş-âb üstindedür

II

Serv olupdur ' aşık-ı şūrîde-ĥâli ĥaddũũũ
 Müntehâdur serviden zibâ nihâli ĥaddũũũ
 Râstı cennetde bulunmaz mişâli ĥaddũũũ
 Çeşm-i giryânumda ey dil-ber ĥayâli ĥaddũũũ
 Bir niĥâl-i tâzedür kim cüy-ı âb üstindedür

III

Bir ' anâşır kim sipîhr-i lâceverd altındadır
 Derd [ü] âhumdan felekler âh-ı serd altındadır
 Ğam yolında cism-i zerdüm ĥâra gerd altındadır
 Kâmetüm ol dâla dönmişdür ki derd altındadır
 Gözlerüm şol ' ayna beñzer kim ' azâb üstindedür

IV

Sen güzeller şâhısın baş üzre yer eyler sözüñ
 Sa' d-ı ekberdür şeref burcında doğmuş yıldızũ
 Ĥüsn ilinde âftâb-ı ' âlem-ârâdur yüzũñ
 Yüzũñ ' aceb midür vañan ĥutsa gözũñ¹⁰³⁰

[249b]

Menzil-i Mirrîh dirler âftâb üstindedür

V

Âferîn olsun bu ĥüsn-i ĥalka ey cân âferîn
 Şerm olur gül ruĥlarũndan bâĝ-ı revân âferîn
 Ĥüsn aña dirler ki ire ehl-i ' irfân âferîn
 Zülf ü ebrũñi görenler dir hezârân âferîn
 Ol mu' anber çetr kim müşkin ĥnâb üstindedür

VI

Yâr işigũnde sürinür gerçi it gibi raĥîb
 Dilde çünkim derdi yok bir zerre mihr itmez ĥabîb
 Derdi olmayan kişiyeye çün ' ilâc itmez taĥîb
 Ĥâk ol ey dil râh-ı ' aşkında ger isterseñ naşîb

¹⁰²⁹ Karmanlı Nizâmî'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, Gülçin Tanrıbuyurdu'nun hazırlamış olduğu Kalkandelenli Mu'îdî Divânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

¹⁰³⁰ Mısraın vezni aksamaktadır.

K'āftabuñ tābına menzil türāb üstindedür

VII

Yāre çün olduñ Mu' idī pek dil ü cān ile kul
 Hüküm anuñdur ger seni redd eyleye yāhūd kabül
 'Ārif iseñ ğuşşadan el çek feraħdan nāzi' ol
 Ey Nizāmī vaşla şād olma vü hicrāna melül
 Kā'inātuñ hāli çünkim inķılāb üstindedür

-559-¹⁰³¹

Ġazel-i 'Aşkī Tahmīs-i 'Azmi

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Şerefi yir yüzünüñ zümre-i insān iledür
 Āsmānuñ nitekim encüm-i raħşān iledür
 Ten-i efsürdelerüñ zindelügi kan iledür
 Harekāt ile sükūnı birinüñ cān iledür
 'Āşık-ı haste-dilüñ şihhati cānān iledür

II

Ey şeh-i mülk-i melāhat meh-i burc-ı nüh-ṭāk
 Mihr-i ruhsāruñ ile eyle cihānı işrāk
 Güş kıl velvele-i 'aşk ile ṭoldı āfāk
 'Arz-ı hüsn eyle şehā kūyuña geldi 'uşşāk
 'Ālemüñ 'işreti cem' iyyet-i yārān iledür

III

Ġāhr u derd ile cefā ğuşşa vü cevr ile sitem
 Yār-ġār oldı yanumdan gidemezler bir dem
 Dağı peyveste olup anlara endüh u elem
 Hem-demüm olsa n'ola derd ü belā miḡnet ü ğam
 Pādşāhuñ şerefi şevket-i divān iledür

[250a]

IV

Serv gibi niçe bir baş çeke āzādelerüñ
 Niçe bir karşıña el bağlaya üftādelerüñ
 İhtiyār itdi kuluñ olmaġa dil-dādelerüñ
 Ser-i kūyuñda kırılısun koya üftādelerüñ
 Tekyenüñ şenlügi kırbān ile mihmān iledür

V

'Azmiyā 'ākil iseñ dünyede hiç 'ārlanma
 Manşıb u cāhını bir yār şanup aldanma
 Ġurı ġavġadur anuñ tañtanası yeltenme

¹⁰³¹ Aşkî'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, Mehmet Duymaz'ın hazırlamış olduğu Diyarbakırlı Azmî ve Dîvânçesi isimli yayımlanmamış yüksek lisans tezinde ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

Künc-i ğamda şanemâ ‘ Aşkıyi tenhâ şanma
Dili süzân iledür dîdesi giryân iledür

-560-¹⁰³²

Ġazel-i Keşfi Tahmîs-i ‘Ubeydî

.--- / .--- / .--- / .---

I

Tabîbüm kıl şifâ derd-i derûn-ı zaĥma merhemsin
Marîz-i ‘ aşka şun la‘ lûñ devâ-yı derdine emsin
Dem-i cân-baĥş ile cânâ dem-i ‘ İsåya hem-demsin
Ĥayât-efzâ-yı ‘ âlem rûĥ-baĥş-ı mürde-i ğamsın
Hemân ben ĥastenüñ cânı dökilsin cân-ı ‘ âlemsin

II

Şafâdan mest olur bir dem işiden ĥanduñı cânâ
Gören bulur sa‘ âdetler ruĥ-ı ferĥundeñi cânâ
İdersin zinde bir nuĥkuñla biñ efgendeñi cânâ
Ne var bir sözle iĥyâ eylesen ben bendeñi [cânâ]
Kelâm-ı rûĥ-baĥşuñla Mesîĥâ gibi ĥoş-demsin

III

Bugün âyîneveş nûr-ı şafañ ile münevversin
Ser-â-pâ tûñi-yi cân u dile ĥand-ı mükerrersin
Bu ĥüsn-i ĥalk ile cânâne ĥoş-zât-ı muĥaharsın
Perî-peyker melek-manzar ‘ aceb rûĥ-ı muşavversin
Melâyikden daĥı aĥsen egerçi nesl-i Âdemsin

IV

Mü ‘eşşerden eşer tıydı gönül âşâr-ı ĥüsnüñden
Deĥanuñ sırrını fehm eyledi âşâr-ı ĥüsnüñden
Degil bir ĥatre deryâ-yı sepîd ebĥâr-ı ĥüsnüñden
Güneş bir zerre bu lem‘ a durur envâr-ı ĥüsnüñden
Senüñle rüşen itdi ‘ âlemi sen nûr-ı a‘ zamsın

V

Bulup deryâ-yı ‘ aşk içre ma‘ ânî gevher-i nâmem
Tolup baĥr-i ma‘ ârifle senâ-verlik ider ĥâmem
[250b]

İder taĥsîn bu nazmum ey ‘ Ubeydî her gören âdem
Edâ-yı şî‘ r-i ĥâlet-baĥşuña taĥsîn ider âdem
Bugün erbâb-ı nazm içre sen ey Keşfî müsellemsin

¹⁰³² Keşfî'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, Ömer Arslan'ın hazırlamış olduğu Ubeydî Dîvânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-561-¹⁰³³Gazel-i Muhibbî Tahmîs-i 'Ubeydî¹⁰³⁴

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Bir dem elden kımayup bir ruḥ-ı gülzâr etegin
 Tutagör âb-ı revân gibi çemenzâr etegin
 Tutma zâhid gibi zühdüñ hele zinhâr etegin
 Pend gûş itme dilâ alma ele 'âr etegin
 Kıo ne dirlerse disünler tutagör yâr etegin

II

Râh-ı 'aşkında nigâruñ şu kadar çekdüm elem
 Kalmadı çekmedüğüm guşsa vü endüh u sitem
 Kana garķ olsa gözüm yaşı 'aceb mi her dem
 Baña her demde gelür derd ü belâ miñnet ü ğam
 Müşkil işdür ki tuta kişi sitem-kâr etegin

III

İtmege gülşen-i 'âlemde dilâ 'ays [u] tarab
 Bulmadum bir gül-i bî-ḥâr idüben sa' y u taleb
 Ben çekem derd ü hezâr u ğam u endüh [u] ta' ab
 Müdde' î dâmen-i dil-dâra irişse ne 'aceb
 Kıanda kim açıla gül tutar anuñ ḥâr etegin

IV

Ğam-ı ebrûsı ile kıaddüñ eger olsa hilâl
 Tâkatüñ tâķ oluben za' f seni itse ḥayâl
 'Arz-ı ḥâl eylemege kıalmasa güftâra mecâl
 Ḥ'âbda yâri görüp fırsat ile büsesin al
 Uyanup ḥışma gelürse kıoma inkâr etegin

V

Ey 'Ubeydî dil-i pür ğamda şafâ kıalmadı hiç
 Çekmedüğüm bu cihân içre belâ kıalmadı hiç
 Ol perî itmedüĝi cevr ü cefâ kıalmadı hiç
 Ey Muhibbî Benî Âdemde vefâ kıalmadı hiç
 Sen de Mecnûn-şifat tut yüri taĝlar etegin

¹⁰³³ Arslan, a.g.e., s.263.

¹⁰³⁴ 561/I gülzâr: gül-nâr
 II çekmedüğüm: görmedüğüm / endüh u sitem: endüh-ı sitem
 her demde: her laḥza / miñnet ü ğam: ğussa vü ğam
 ki tuta kişi: kişi kim tuta
 III idüben: idüp
 derd ü hezâr u ğam: derd ü belâ vü ğam
 kim açıla gül: bir gül açıla / tutar: tuta
 IV oluben: olup

-562-¹⁰³⁵Gazel-i Sa' yî Tahmîs-i 'Ubeydî¹⁰³⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Sen nihâl-i gülden ayru zâr u ser-gerdân olup
 Lâleveş yansun derûnum gözlerüm giryân olup
 Cism-i zârûm bir şikâf-ı hâr-ı gâmdan kıan olup
 Ağlayaym bülbülâsâ ben gülüm nâlân olup
[251a]

Sen cihân bâğında gül ey gonce gül hândân olup

II

İşigüñde yüzüm üzre sürünürken sū-be-sū
 Akıdup cūy-ı sirişküm n'ola itsem cüst ü cū
 Her zamân hüsnuñ temâşâsın iderken ârzū
 Ayda bir kez görmez oldum gün yüzüñ ey mâh-rū
 Gün gibi hercâyî olduñ âfet-i devrân olup

III

Virüben mihrüñ derûn-ı sîne-i sūzâna tâb
 Dil kebâb oldu gözüm yaşı şarâb-ı la' l-i nâb
 İtmedin câm-ı mey-i 'aşkuñ dili mest ü harâb
 Götürürdüñ hâkden ben zerreyi ey âftâb
 Bir gice başmañ kâdem gam-hâneme mihmân olup

IV

Râh-ı şahrâ-yı 'adem 'azmını idüp şubh u şâm
 Eyerüm varup beyâbân-ı gam-ı 'aşkı maķâm
 Çünkü ey vahşî gâzâl olmaduñ âhir baña râm
 Nice bir deşt-i belâ vü gamda ey Leyli-hırâm
 Vâlih ü hayrân gezem Mecnûn-ı ser-gerdân olup

V

Pây-bend olur şaķın kayd-ı ta' alluķdan çekil
 Derd-i miħnetden 'Ubeydî ger hâlâş isterse dil
 Kendüñe var gūşe-i 'uzletde mesken eylegil
 Cây-ı gamdur Sa' yiyâ bu hânķâh-ı âb ü gil

¹⁰³⁵ Arslan, a.g.e., s.262.

¹⁰³⁶ 562/I yansun: yanuķ

.... : olup

ben gülüm: gönñlüm

II işigüñde: işigüñe

ayda bir kez: âhla hergiz / yüzüñ: yüzü

III oldu: olur

götürürdüñ hâkden: götürürken hâkin

IV 'adem 'azmını idüp: 'ademe 'azm idüp

âhir: sen

‘ Ālem-i ıslāka baş abdālveş ‘ uryān olup

-563-¹⁰³⁷

[Ġazel-i Nev‘ ī Tahmīs-i Sā‘ ī]¹⁰³⁸

--. / --. / --. / --.

I

İtdüm hezār-zārı leyl ü nehār böyle
Bir hāra hem-dem ola ol gül-‘ izār böyle
‘ Aql u dil ise gitdi cān intizār böyle
Ṭālī‘ bu vech ile dūn ser-keş nigār böyle
Bī-çāre ‘ aşıkı gör baht ola yār böyle

II

Teşrif iderse bir gün hānem o şems-i tābān
Kara kaşāvet eyler ü hem nifāk-ı yārān
Fūrkatde hem-nişānum ṭa‘ n-ı ‘ adūya her ān
Vuşlatda bīm-i hicrān hicrinde āfet-i cān
Derd-i firāk böyle vaşl-ı nigār böyle

[251b]

III

Kuṭb-ı murādum üzre dönmez bu çarḥ-ı devvār
Hiç kevkebüm yaraşmaz ol māh ile be hey yār
İtdi fiğān u nālem ḥalk-ı cihānı bīdār
Dil-dār tünd ü ser-keş agyār ise cefā-kār
N’itsün ya bülbül-i dil gül böyle hār böyle

IV

Qo mülkini cihānuñ bünyād şalma āba
Sevdā ile biraqma kendüñi izṭrāba
Baḥr-i fenāda cānı ugratma gel ‘ azāba
Ten zevraḥın düşürme gird-āb-ı inqılāba
Şabr it gönül ki qalmaz bu rüzgār böyle

V

Sā‘ ī-i ḥaste-ḥālūñ za‘ f üzre ḥālī ḡāyet
Bīmār-ı derdmendūñ hiç bulmadı ifākat
Bār-ı ḡam-ı ‘ adūyı çekdürmeye hey āfet
Nev‘ ī niçe getürsin hicrān yükine ṭaḡat

¹⁰³⁷ Kaplan vd., a.g.e., s. 157.

¹⁰³⁸ 563/I ola: öyle
II bir gün hānem: hānem bir gün
 firāk böyle: firāk öyle
III gül böyle: gül öyle
IV Sevdā ile: Sevdāyla gel
V hiç bulmadı: bulmadı hiç
 çekdürmeye: çekdürme gel

Cism-i nizâr öyle cān-ı figār böyle

-564-¹⁰³⁹

[Tahmîs-i Sâ'î]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Çekildi ol gül-i bāğ-ı letâfet şehr-i gülşenden
 Tolandı ol sa'âdet âftâbı çeşm-i rüşenden
 Cihânı eyledüm âzürde feryâd ile şivenden
 Uçurdum murğ-ı cānı âşyân-ı 'âlem-i tenden
 Hâlâş oldum ğam-ı hicrân ile ğavġâ-yı düşmenden

II

Bir iki cāmla dūn mest olup def' -i melâl itdüm
 Düşüp fırsatla yârūñ ayaġına 'arz-ı hâl itdüm
 Ten-i derd ü nizârı miñnet ile pây-māl itdüm
 Ben ol serv-i revāna âhîret haqqın helâl itdüm
 Kıyâmetde dağı âzürde-hâtır olmasun benden

III

Ķanı ol dem ki kılsañ nūş-ı cām-ı bāde-i hamrâ
 Giribân çāk olup nāz ile olsun ġonce-i zibâ
 Olup mestâne-i mey hāba varsañ gül gibi cānâ
 Uyrken öpmek olurdu seni ey ġonce-leb ammâ
 Elüm varmaz benüm bir gül ħoparmaġa bu gülşenden

IV

Seni ey şāh-ı hūbân mülk-i dilde eyledüm vālî
 Aġıtdum şu gibi rāh-ı vefāda ħalb-i meyyālî
 [252a]

Demidür dīdemi pür-ġūn iderse ruġlaruñ ālî
 Niġārâ naġş-ı taşvîrūñ gözümden olmadı ħālî
 Ħayālūñ gitmedi bir laġza bu cāy-ı mu'ayyenden

V

....

Hevādan olsa pejmürde 'aceb mi ġonce-i zibâ
 Seni âzürde-dil eyler dimişler Sâ'î-i şeydâ
 Bulınmaz bu fenâ dünyāda bir ġün yüzli ey Yaġyâ
 Sen andan rāzı vü şākîr olasın ol dağı senden

¹⁰³⁹ Taşlıcalı Yahyâ'nın 308. gazeline tahmis edilen bu şiir, muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Beşinci bendin ilk mısraı boş bırakılmıştır.

-565-¹⁰⁴⁰

Ġazel-i Cenābī Tahmīs-i Maḳālī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Nār-ı ğamda sūzişüm baĝrı kebābiler bilür
Ergānün-ı nālemi çeng ü rebābiler bilür
La^ç lüñ esrārın senüñ rind-i şarābiler bilür
Neş^ç e-i cām-ı meyi mest-i ħarābiler bilür
Lem^ç a-i envār-ı mihri āftābiler bilür

II

Bir şınık sāgarca yok bezm-i cihānda raĝbetüm
Varduĝınca bādeveş ayaĝa düşdi ħürmetüm
N^ç eyleyem ol Yūsuf-ı gül-çehre bilmez kıymetüm
Baña hem-ser olmayan idrāk iritmez ħāletüm
Āteş-i pervāne şevķin iltihābiler bilür

III

Ey perī geldükçe küyuñdan berü her şubĝ yād
Cān çıkar qarşulayu vir ħayra maĝdem ħayra bād
Bunca demlerdür bizi hiç kılmaduñ bir kerre yād
Fürķatüñ ālāmını şor benden ey ħürī-nejād
Sūziş-i nār-ı caĝımi çün^ç azābiler bilür

IV

Ĥūblar senden ta^ç allüm itdi dil-berlik yolın
Senden aldı tūñi-i gūyā suĝanverlik yolın
Zülfüñ öğretdi baña ħāke ber-ā-berlik yolın
Saña ta^ç lim eylesün çeşmüm şināverlik yolın
Şuda yüzmek resmini çün murĝ-ı ābiler bilür

V

Añlamaz nā-dān esrār-ı ğamuñ keyfiyyetin
Fehm kılmaz her denī afyon u berşüñ ħāletin
Geçdi kendüden Maḳālī içdi la^ç lüñ şerbetin
Şor Cenābī bendeñe pīr-i muĝānuñ şoĝbetin
[252b]

Meclis-i Cem şevketin çün kām-yābiler bilür

¹⁰⁴⁰ Cenābī'nin 33. gazeline tahmis edilen bu şiir, muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-566-¹⁰⁴¹Gazel-i Be-höd Tahmîs-i Maqâlî¹⁰⁴²

.--- / .--- / .--- / .---

I

Yed-i kudret ne tahmîr eylemiş âb u türâbında
 Ne keyfiyyet konılmış la' linüñ câm-ı şarâbında
 Ne şîrînlîk yazılmış hoşka-i dürr-i hûş-âbında
 Ne hâlet var 'aceb şîrîn kelâmuñ la' l-i nâbında
 Su 'âl itdükçe şekkerler nişâr eyler cevâbında

II

Olur mümtâz-ı 'âlem gerçi hûbân luţf-ı meşrebden
 Hâbîbüm hulq-ı hûsn ile olupdur cümleden ahsen
 Olurken pertev-i hûsni ile çeşm-i cihân rûşen
 Anı ey Yûsufa teşbîh iden dağı uyursın sen
 Bu hûsni dağı Yûsuf görmemişdür belki h'âbında

III

Bulaldan imtiyâzı hûsn ile ol şûh-ı bî-pervâ
 Yol üzre görse itmez iltifâtı eyler istiğnâ
 Şacı zencirine bend olmada her gün niçe şeydâ
 Kapusunda benüm ser-ħalka-i erbâb-ı der[d] ammâ
 Müsellem bir güzeldür kendü dağı şîve bâbında

IV

Olaldan şeh-süvâr-ı 'arşa-i hûsn ol bülend-ahter
 Ser-efrâzân-ı mülk-i hûsn olupdur cümle fermân-ber
 'Aceb mi âstânında olursam kem-terîn çâker
 Semendinden sipihrüñ tâc-ı zerle husrev-i hâver
 İñüp ol şâh-ı hûsnüñ yürise lâyıq rikâbında

V

Sa'âdet yâr olup olsa müyesser 'âlem-i vuşlat
 Olup fâriğ cihândan istemezdüm pâye-i devlet
 Egerçi bendeye âzâdelikdür bâ'îş-i rif'at
 Maqâlî boynı bağı çâkeri olmağ yiter 'izzet
 O şâh-ı kişver-i hûsnüñ der-i devlet-me'âbında

¹⁰⁴¹ Kaplan vd., a.g.e., s. 134.

¹⁰⁴² 566/II hulq-ı hûsn: hûsn-i hulq
 çeşm-i: anuñ
 dağı Yûsuf görmemişdür belki: görmemişdür belki Yûsuf dağı
 III ol: ey
 itmez: kıalmaz
 müselleme: ser-âmed
 IV hûsn: nâz
 V cihândan: cihânda

Bentlerin dizilimi farklıdır.

-567-¹⁰⁴³Gazel-i Figāni Tahmīs-i Maḳālī¹⁰⁴⁴

.--- / .--- / .--- / .---

I

Şikāyet rūzgārumdan ki bir dem olmadum hōşnūd
 Figān baht-ı siyāhumdan ki kılmaz ṭālī' üm mes' üd
 Yumuldı pençe-i bahtum elümde cām-ı gam fersūd
 Bu hāristān-ı 'ālemde açılmazsa gül-i maḳşūd
 Ne gam ey bülbül-i cān çünki gülzār-ı 'adem mevcūd
 [253a]

II

Seni bu hüsn ile kim görse āh-ı der[d]-nāk eyler
 Girībānım çeküp gül gibi oldum çāk çāk eyler
 Beni sünbül saçuñ sevdaları āḫir helāk eyler
 Ruḫūnda hāl-i yektāñ ile baḫş-i iştirāk eyler
 'Aceb mi ehl-i Hind oda yaḫarsa kāfir oldu 'üd

III

Zemīn-i dilde eşcār-ı melāmet tā ki şaldı bīḫ
 Kazādan başuma her berk-bārı oldu bir tevbiḫ
 Siyāsetgāh-ı 'aşkuñda senüñ ey gözleri mirriḫ
 Kaḫupdur başuma cellād-ı gamzeñ niçe kızmış miḫ
 Gözümden ucları çıkdı degül müjgān-ı hūñ-ālūd

IV

Ġam-ı 'aşkuñla yaḫdı nār-ı gam baḫrum kebāb itdi
 Aḫıtdı kanlu yaşum hicr-i la' lüñle şarāb itdi
 Ne zālimdür gam-ı 'aşkuñ veli yaḫdı ḫarāb itdi
 Sirişküm ḫomadı rüy-ı zemīni ḡarḫ-ı āb itdi
 Anuñ çün dūd-ı āhum oldu yir yir göklere memdūd

V

Maḳālī la' l-i dil-ber var iken yāḫūt-ı aḫmerden

¹⁰⁴³ Direkli, a.g.e., s. 806.

¹⁰⁴⁴ 567/II oldum: her dem

III melāmet tā ki: maḫabbet baña

Kaḫupdur: Urupdur

IV Ġam-ı 'aşkuñla yaḫdı nār-ı gam baḫrum kebāb itdi: Belā bezminde
 nār u gam yaḫup baḫrum kebāb oldu

hicr: 'aks

gam-ı 'aşkuñ veli: gam-ı hicrān beni

Sirişküm ḫomadı: ḫomadı gözyaşum

oldı yir yir: yir yir oldu

V şayḫal-ı mir'āt: şayḫal-ı envār

yārūñ: māhuñ

Bentlerin dizilimi farklıdır.

Bu dem al çeşme-i âb-ı hayâtı dîde-i terden
 N'ola cām-ı Cem ü Cemşîd ü mir'ât-i Sikenderden
 Tecellâ-yı cemâlün şaykal-ı mir'ât-i hâverden
 O yârün 'aks-i hüsni'dür Figânî mâ-hüve'l-mağşûd

-568-¹⁰⁴⁵

Gazel-i Fevrî Tahmîs-i Fazlî

.--- / .--- / .--- / .---

I

Fakîr-i 'aşk ol evvel iki 'âlemden ğinâ gelsün
 Göñül mir'atini sil jeng-i keşretden cilâ gelsün
 Derün-ı cāna envār-ı İlâhîden şafâ gelsün
 Dilerseñ şem' veş ey dil saña nūr u ziyâ gelsün
 Maḥabbet nārına düş cismüñe evvel fenâ gelsün

II

Ġam-ı 'aşk ile dil pür-hün olup ger çehre zerd iseñ
 Ziyâd it derdüñi dermân añma ehl-i derd iseñ
 Teferrüd gözle düşme keşrete 'aşk ile ferd iseñ
 Tenezzül eyleyüp sultân-ı dehre varma merd iseñ
 Maḥabbet şâhı ol dâyim gedâveş ol saña gelsün

III

Ṭalebde şâdık ol devlet saña el virmemek yoğdur
 Dürüş sa' y ile vuşlat Ka'besine girmemek yoğdur
[253b]

Gül-i mağşûdı gülzâr-ı fenâda virmemek yoğdur
 Der-i şâh-ı maḥabbetde murâda irmemek yoğdur
 Ūlâ gelsün gice gelsün ğanî gelsün gedâ gelsün

IV

Düşelden şevk ile 'aşk âteşine bu dil-i sūzân
 İrişdi göklere feryâd u âh u nâle vü efġân
 Oñulmaz derde düşdüm derdüme kâbil degül dermân
 Belâ-yı 'aşka dermân ister isem ey ṭabîb-i cân
 Devâ yirine ben dil-ḥasteye Ḥağdan belâ gelsün

V

Fenâ vü fakrdur Fazlî maḥabbet ehlinün ṭavrı
 Murâda ger muvâfık bulmaz iseñ gerdiş-i devri
 Każâya vir rızâ bir gör bu yolda luṭf ile cevri
 Kañâ'at ihtiyâr it fakr ile faḥr ile ey Fevrî
 Na'im her dü 'âlemden eger dirseñ ğinâ gelsün

¹⁰⁴⁵ Bu şiir, Mustafa Özkât'ın hazırlamış olduğu Kara Fazlî Divânında, Kadri Erdem'in hazırlamış olduğu Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Divânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-569-¹⁰⁴⁶Gazel-i Zātī Tahmīs-i Fazlī¹⁰⁴⁷

.--- / .--- / .--- / .---

I

Kānadum altına ‘anḳā gibi biñ kūh-sār aldum
 İçinden pençe-i ḳahr ile kebg-i dil-figār aldum
 Maḥabbet Ḳāfinuñ gerçi şikārın bī-şümār aldum
 ‘Adū-yı zāğ elinden bir tezerv-i şīve-kār aldum
 Daḫı ben şāh-bāz-ı ‘aşḳ olaldan bir şikār aldum

II

Diyār-ı miḫneti Ferhād u Mecnūn yoḳ yire gezdi
 Berāt-ı mülk-i ‘aşḳı kātib-i ḳudret baña virdi
 Meh-i nev sikke-i ḫurşide nāmum tīg ile ḳazdı
 Yine burc-ı bedenden cān sevincinden çıkamazdı
 Cevānuñ göñline girdüm demürden bir ḫişār aldum

III

Dil-i pür-ḫūnı dutdum şanmañuz ben dūd-ı āh ile
 Tonandı lā[le]zār-ı derd miḫnet bārgāhumla
 Serir-i ‘aşḳa geçdüm şem‘ veş oddan külāhumla
 Melāmet mülkini açdum ser-ā-ser tīg-ı āhumla
 Bugün ben pādşāh-ı mülk-i ‘aşḳum bir diyār aldum

IV

Dil ü cān ile yāruñ bār-ı ‘aşḳına boyun urdum
 Bugün meydān-ı miḫnetde ‘adūnuñ ḳahrına tırdum
 O yüzi şulu ḫūn-rizūñ cefāsın gerçi çok gördüm
 Şarup pehlüye tīgu[n] zaḫmını şöyle şafā sürdüm
[254a]

Şanasın yanuma bir serv-ḳāmet gül-‘izār aldum

V

¹⁰⁴⁶ Özkat, a.g.e., s.258.

¹⁰⁴⁷ 569/ Dīvān’da bentlerin dizilimi farklıdır.

I	içinden: içinde
II	virdi: yazdı
çıkamazdı: çıkayazdı
cevānuñ: nigāruñ
III	Dil-i pür-ḫūnı dutdum şanmañuz ben dūd-ı āh ile: Ten-i pür-ḫūbı
tutdum şanmañuz dūd-ı siyāhumla
‘aşḳa: şadra
pādşāh: şāh-bāz
IV	‘aşḳına: ‘aşḳında
şulu: ḫūb-ı
V	içün ol yāruñ: ben o ‘ayyārūñ
vaşlına: derdüne
gören dir: görenler / deger: virür

Olup Fazlî gibi ser-geştesi bir mâh-ı ruhsârûñ
 Varup dellâl-ı dil bâzâr-ı kûyına o dil-dâruñ
 Hezârân derd ile ikrârın aldum için ol yâruñ
 Nuķûd-ı şabr u dil virdüm metâ‘ -ı vaşlına yâruñ
 Gören dir Zâtiyâ cânlar deger bir yâdgâr aldum

-570-¹⁰⁴⁸

Ġazel-i Ĥâlî Tahmîs-i Hüdâyî¹⁰⁴⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

I

Bir gice yâr ile bezm-i bâde-i al eyledüm
 Ġuşsa-i dehri ferâmûş itmege al eyledüm
 Mest olup kendüm cihândan fâriġü'l-bâl [eyledüm]
 Düşde zülf-i yâri boynumda görüp fâl eyledüm
 Dâl geldi devlet-i vaşla anı dâl eyledüm

II

Gül gibi güldi açıldı nûş idüp peymâne`i
 Oķuyup efsûn-ı şî‘ ri eyledüm efsâne`i
 Bîñ belâyile uyutdum ol gözi mestâne`i
 Naķd-i cânâ büsesin azırġanan cânâne`i
 Râyġân pehlûya çekdüm bir ‘aceb al eyledüm

III

Bir dem olmışduķ muķayyed bâde-i gül-fâm ile
 Ĥöş degüldi başumuz derd ü ġam [u] âlâm ile
 Âşnâlık yok idi rindân-ı dürd-âşâm ile
 Nâşihûñ kavline mesġül olmuş iken ‘âm ile
 ‘Âlem-i ıtlâķa düşdüm terk-i eşġâl eyledüm

IV

Ehl-i ‘aşķ âlâm-ı miñnetle ĥaķîr ü mübtezel
 Devlet-i vuşlatla ‘âlemlerde her bir nâ-maĥal
 Herkese rızķın naşîb itmiş Ĥudâ-yı lem-yezel
 Dest-bûs-ı yâre sa‘y ile irişmez gördüm el
 Pâyine düşdüm bu cism-i ĥâķi pâ-mâl eyledüm

V

¹⁰⁴⁸ Demiralay, a.g.e., s.109.

¹⁰⁴⁹ 570 / I dehri: devri
 II eyledüm: söyledüm
 III bâde-i gül-fâm ile: zühd-i bî-encâm ile
 derd ü ġam [u] âlâm ile: câm-ı mey-i gül-fâm ile
 ‘âm: câm
 IV miñnetle: fûrķatle
 vuşlatla: vuşlatda
 V ĥâl dirlerse: ĥâl-i dil dirse

Kāle gelmez hāl dirlerse ‘ adū yāre n’ola
 Ey Hüdāyī kalb olan zer hāle kılmaz vākī‘ ā
 Hōş dimiş ol eyleyen hāki nazarla kīmyā
 Ehl-i ‘ aşkuñ olmağa kāmīl-‘ ayārī hāliyā
 Cism-i zerdüm pūte-i ‘ aşka şalup kāl eyledüm

[254b]

-571-¹⁰⁵⁰

[Muhammes-i Şemsî]

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Gāme-i merdüm şikāruñ çekdi tīrin mīrveş
 Kesdi ümmīd-i şilāhūm riştesin taķdīrveş
 Çün giriftār-ı kemend-i ‘ aşkuñum naķcīrveş
 Halka halka zūlfūñi taķ boynuma zencīrveş
 Kānde gitseñ ‘ aşkuñ yanūñca gitsün şīrveş

II

Nāvek-i gāmeñ nişānı olmadın fersūde-dil
 Görmedin sehm-i sa‘ ādet baht-ı h‘ āb ālūde-dil
 Çekmedin vaşluñ kemānın olmadın āsūde-dil
 İrmedin ey kaşları yā menzil-i maķşūde-dil
 Bir hevā ile anı atma yabana tīr-veş

III

Katlūme hañcer çeküp mestāne geldi gözlerūñ
 Şabrumı gāret idüp Türkāne geldi gözlerūñ
 Tīr-i müjgānuñ tutup meydāna geldi gözlerūñ
 Şanki kāfir-beççedür imāna geldi gözlerūñ
 Baş çatmış üstine ebrūlarūñ şemsīrveş

IV

İsm-i a‘ zamdur haţuñ yāhōd tılısm-ı sāhirān
 Sihr diyü dünden ta‘ vīz-i dildür her zamān
 Nāme-i ‘ ahd ü vefādur nüshā-i haţ u amān
 Hey ma‘ āza’llāh niçe haţ fitne-i āhir-zamān
 Haţ getürmişdür ziyāsı katlūme tezvīrveş

V

Göz gönül görüp sevelden bir nigār-ı mehveşi
 Derd ile zerd oldı ten giydi hāme-i zer-keşi
 Naķd-i kalbi şāf olup gitsün diyü gıl u gışı
 Ey kamer-ruḡ pūte-i hicrūñde ‘ aşkuñ āteşi
 Şemsīnūñ işini altun eyledi iksīrveş

¹⁰⁵⁰ Bu şiir Şemsî Paşa Dīvânı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (Mehmet Akkaya, 16. **Yüzyıl Şairi Şemsî Paşa Dīvânı**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, İstanbul, 1992, s.378).

-572-¹⁰⁵¹Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Hayâlî¹⁰⁵²

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Sinede dâğ-ı ğamından nâr-ı sūzānuñ mı var
 Cānuña āteş urur bir mihr-i raḥşānuñ mı var
 Şubḥ-dem şeb-nem dökersin çeşm-i giryānuñ mı var
 N'olduñ iñlersin felek hercāyi cānānuñ mı var
 Her maḳāmı seyr ider bir māh-ı tābānuñ mı var

II

Esmez iken āb u ḥākūñ üzre hergiz bād-ı serd
 Çekmez iken bülbülün ğoncenden ālām ile derd
[255a]

Zeyn iderken gülşenünñ geh lā[le] gerd geh sürḥ verd
 Benzüñi ey büstān faşl-ı ḥazān mı itdi zerd
 Yoḥsa başı taşra bir serv-i hırāmānuñ mı var

III

Gül güler gülşende saña ağlamak oldu naşib
 Ğonceñe yoḥsa raḳīb-i ḥār mı oldu ḳarīb
 Derde mi düşdüñ ki dermān idemez aña ṭabīb
 Derd ile feryād idersin rüz [u] şeb ey 'andelīb
 Ḥār ile hemsāye olmış verd-i ḥandānuñ mı var

IV

Mürde iḥyā itdügi'çün yāre ben 'İsā didüm
 Yoḳdur ey Ḥızr-ı Sikender-leb saña hem-tā didüm
 Yoluma cān terkin itmezsın didi ḥāşā didüm
 Yoluña cānum revān itsem gerek cānā didüm
 Yüzüme bir ḥışm ile baḳdı didi cānuñ mı var

V

Ey Ḥayālî 'aşḳa ḳul olalı sultānsın yine
 Ya' ni bir ḥūrīveşünñ derdiyle nālānsın yine
 Bir melek şüretlinünñ ḥüsnine ḥayrānsuñ yine
 Zülf-i dil-ber gibi ey Zātî perişānsuñ yine

¹⁰⁵¹ Tarlan, a.g.e., s.91.

¹⁰⁵² 572/I Şubḥ-dem şeb-nem dökersin: Şubḥa dek şeb-nem döker bir
 II Zeyn iderken gülşenünñ geh lā[le] gerd geh sürḥ verd: Zinet eylerken
 seni geh lāle gāhī sürḥ verd
 III Derd ile: Ağlayup / rüz [u] şeb: her nefes
 IV itdügi: ḳılduğı
 cānum revān: cānun revā
 Yüzüme bir ḥışm ile baḳdı didi: Ḥışm ile baḳdı yüzüme dedi kim
 V derdiyle nālānsın yine: ḥüsnine ḥayrānsuñ yine
 ḥüsnine ḥayrānsuñ yine: derdi ile nālānsın yine

Cevri bî-ḥad yoḥsa bir yār-i perīṣānuñ mı var

-573-¹⁰⁵³

Ġazel-i Ḥayretī Taḥmīs-i Ġünāhī¹⁰⁵⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Lāf urup bülbül gibi germiyyet-i da' vāyı қо
Yan maḥabbet ṣem' ine pervāneveṣ pervāyı қо
Çārşū-yı ' aṣṣka gel her sūdı yoḡ sevdāyı қо
Vaḥdet isterseñ ferāgat eyle hūy [u] hāyı қо
Keṣret-i dünyādan el çek ey gōñül ġavġāyı қо

II

Gerçi eylersin riyāzet cennet-i a' lā için
Diş bilersin ġüṣe-i ḥalvetde ter ḥelvā için
Mest iken ṣūfī ṣarāb-ı Kevṣer-i ferdā için
Gözün aç olma gözi aç yime ġam dünyā için
Ġāv-ı ten-perver gibi endīṣe-i mer' āyı қо

III

Meskenet meydānına cān oyna ser vir server ol
' Ār ṭablın yire çal başuña başka mehter ol
Rıḫlet eylersen gerek Behmen gerek İskender ol
Pāye-i ' ālī dilerseñ ḥāk-pāy-i dil-ber ol
[255b]

Ġalduñ ayaklarda fikr-i manṣıb-ı a' lāyı қо

IV

Dil ider ṣāfī-naẓar ol māh-ı ṭal' at naḡşına
Kim görür ol gözgüde naḡḡāṣ-ı ḡudret naḡşına
Āferin bu nüktede ol ter-ṭabī' at naḡşına
Ma' nī-i rengine baḡ aldanma şüret naḡşına
Vech-i zībāya nāẓar ḡıl cāme-i dībāyı қо

V

Mihr-i zerrinle cihānuñ zeyn ise büt-ḥānesi
Mihrünñüñ gencinesidür sīnemünñ virānesi
Cān cemālünñ ṣem' inünñ pervānesidür yanası
Didüm oldı dil ṣaḡuñ zencirinünñ dīvānesi
Nāz ile güldi didi al bunı da baġlayı қо

¹⁰⁵³ Kaplan vd., a.g.e., s. 41.

¹⁰⁵⁴ 573/II

Mest iken: Mestsin

III başuña başka: başka başuña

V Mihr-i zerrinle: Sīm ü zer ile / zeyn ise: zīnet-i

VII Sersem iden serv-i belāyı: Servi ḥayrān eyleyen serv-i
bi'llāhi: luṭf eyle

IV. bend, a.g.e.'de yoktur. Bentlerin dizilimi farklıdır.

VI

Bir belâ-keş derdmendüm n'eyleyüm dermânı ben
 Olmuşum kûy-yı fenânuñ zâr-ı ser-gerdânı ben
 Hâk-pâyüñden dirîğ itmek revâ mı cânı ben
 Dir imişsin yarın öldürsem gerekdür anı ben
 Gel bugün öldür yolında öldüğüm ferdâyı ço

VII

Sersem iden serv-i belâyı bülendüñdür senüñ
 Pây-der-gil mübtelâ-yı derdmendüñdür senüñ
 Hem Günâhî bir kemîne müstemendüñdür senüñ
 Hayretî bî-çâre de bir derdmendüñdür senüñ
 Kıl nazar ahvâline bi'llâhi istiğnâyı ço

-574-¹⁰⁵⁵Gazel-i Nişânî Tahmîs-i Emrî¹⁰⁵⁶

.--- / .--- / .--- / .---

I

Göründi 'aks-i rûy-yı yâr mir'ât-i semenlerde
 Zuhûr itdi hürâm-ı kâdd-i dil-ber nârvenlerde
 Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytü'l-ğazenlerde
 Bahâr oldı şafâ kesb idicek demdür çemenlerde
 Huşû[şâ] şaluna yanuñca her sîmîn bedenlerde

II

Ğam u guşşa dilâ cân-ı 'azîze gerçi düşmendür
 Eger ceng itmek isterseñ siper gül tîğ-ı süsendür
 Hâbâbî miğfer ü mey pehlevân-ı merdüm-efkendür
 Zebûn olma ne zendür ğam şarâb iç devr-i gülşendür
 Kâvî himmet gerekdür bu cihân içre erenlerde

III

[256a]

Kaçan vaşl olsa bir mañbûba dir [dir] ditremek hûyı

¹⁰⁵⁵ Mehmet A. Yekta Saraç, **Emrî Dîvânı**, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, 3144 Kültür Eserleri 427, ISBN 978-975-17-3351-1, Ankara, yay.y., s.10.

¹⁰⁵⁶ 574 /Dîvân'daki IV. bend mecmûada yoktur.

I 'aks: lutf
 oldı: irdi
 şaluna: böyle / her: ola
 II zendür: zen-i
 III kabâya: kabâ ol
 serv-i: cism-i
 IV zâhid[i] var: zühd ehli var
 kayurma: kayurmaz

Girer araya kuçdurmaz kabāya sīm-pehlūyı
 Koşulayup yatur her gice bir serv-i semen-būyı
 Şarılr her gül-endāma çeker pehlūya meh-rūyı
 Ne hāletler nezāketler kōmıř Hāķ pīrehenlerde

IV

Helāk olmış durur el uzadanlar mār-ı zūlfine
 Nice Manşūr aşılımışdur sebepsüz dār-ı zūlfine
 Miyān-beste nice zāhidi var zūnnār-ı zūlfine
 Kayurma ey gönül bend olduñ ise tār-ı zūlfine
 Şınuķ diller hezārān bağludur her bir şikenlerde

V

Çün Emrī ol meh-i nā-mihrbān bī-‘ ahd dil-berdür
 Vişālīn va‘ de eylerse yine hicrān muķarrerdür
 Anuñ ‘çün dir bu beyti ol ki Hūsvrev aña çākerdür
 Firāķuñla Nişānī hāsteñüñ hālī mūkedderdür
 Vişālūñ va‘ de itmişdüñ be hey zālīm geçenlerde

-575-¹⁰⁵⁷**Gazel-i Bakī Tahmīs-i Şādık¹⁰⁵⁸**

-- / .--- / -- / .---

I

Bülbül gibi gulğuller kılsun dil-i nālānum
 Tutsun yine gulzārı feryād ile efğānum
 Varını revān itsün bu dīde-i giryānum
 Şeb-nem gibi şaçılsun koñ eşk-i firāvānum
 Güller gibi açılsun tek ğonce-i ħandānum

II

Ol yār-i perī-zādum ādemden olup fāriğ
 Cān gibi nihān olmuş hem-demden olup fāriğ
 Girmiş ħarem-i ħāşa maħremden olup fāriğ
 Nāz uyħısına varmış ‘ālemden olup [fāriğ]
 Ādem mi görür şimdi ol gözleri mestānum

III

‘Uşşāķa ne minnetdür şarf-ı dil ü cān itmek
 Yā tīr-i ğam-ı ‘ aşķa ķaddini kemān itmek

¹⁰⁵⁷ Direkli, a.g.e., s. 686.

¹⁰⁵⁸ 575/I revān: nişār

III cān: yüz

tek: ol

V Kıldı heves-i la‘ lūñ: İtdi heves-i ħālūñ

VII yine: dil ü

mūyuñda: kūyuñda

IV. ve VI. bentler a.g.e.’de yoktur. Bentlerin dizilimi farklıdır.

Yolında nedür yārūñ āh ile figān itmek
Cān üzre gözüm yaşın ben āb-ı revān itmek
Tek meyl-i kenār itsün ol serv-i hırāmānum

IV

Derdüñle senüñ cānā dil gūlgule kıılmağda
Bu hātır-ı maḥzūnum cevruñle yıqılmağda
[256b]

Ben āteş-i ‘aşquñda yanmağda yaqılmağda
Sen gül gibi gülşende gülmekde açılmağda
İñler kafes-i tende murğ-ı dil-i nālānum

V

Cāy itdi ruḥuñ fikri bu hātır-ı vīrānda
Kıldı heves-i la‘lūñ me‘vā dil-i nālānda
Naḥl-i ḳadūñi dıkdüm bu dīde-i giryānda
Yād-ı ser-i zūlfūñle gūlzār-ı dil ü cānda
Sünbüller ider peydā efkār-ı perīşānum

VI

Fıkr-i ḳad-i mevzūnuñ itdi ḡamumı efzūn
Aḳıtdı gözüm yaşın ‘aşḳ ile idüp Ceyḥūn
Sāḳī ele al göñlüm şād eyle ḳoma maḥzūn
Cām-ı mey-i ‘işretdür bezmūñde dil-i pūr-ḥūn
Şem‘-i şeb-i vuşlatdur dāḡ-ı dil-i sūzānum

VII

Envār-ı Ḥudā gördi Şādıḳ yine rūyuñda
Bağlandı dil ü cānum ḳaldı ser-i mūyuñda
Aḳsun gözinüñ yaşı şular gibi sūyuñda
Döksün güher-i eşkin Bāḳī reh-i kūyuñda
Maḥşūl-i dil ü dīde hep yoluña sulṫānum

-576-¹⁰⁵⁹Taḥmīs-i Kemāl Paşa-zāde¹⁰⁶⁰

... / ... / ... / ...

I

Gūş-ı murğ-ı dile gökden gelür āvāz-ı ḥorūs
Kendüñi eyleme tezyīn mişāl-i ṫā‘ūs

¹⁰⁵⁹ Direkli, a.g.e., s. 844.

¹⁰⁶⁰ 576/I Demidür na‘ralaruñ: Vaḳtidür na‘raları

III Murğ-ı dil: Murğ-ı cān

IV cāna: rūḥa

budaḡında: budaḡımı

ölü: olur

ḳılasın: ḳılıcın

Bentlerin dizilimi farklıdır.

Deyr-i ‘ālemde ne dir diñle şadā-yı nākūs
 Demidür na‘ ralaruñ diñle nedür tabl ile kūş
 Kānı Keyhūşrev ü Dārā kani ya Keykāvus

II

Dime hūkm eylemişüm dehre dilā dirlik ile
 Tutmışum ‘ālemi başdan başa serverlik ile
 Server oldur ki giçe ‘ōmri kalendarlik ile
 Er degüldür o ki dünyāyı tuta erlik ile
 Er odur pīre-zen-i dehr ile olmaz me’nūs

III

Murğ-ı dil bāz-ı ecelden bulımaz istihlāş
 Cām-ı pūr-zehrin içiser feleküñ ‘āmm ile hūşş
 Yoğ ecelden kişi kurtulmağa bir cāy-ı menāş
 Olımadı kılıcından ecelüñ Zāl hūlāş

[257a]

Bulımadı maraz-ı mevte şifā Cālinūs

IV

Bülbül-i kudsi iken cāna kafes oldı bu ten
 Anı āzād idegör kesr-i kafes eyleyüben
 Kır emel şāhını kıl sidre budağında vağan
 Sen melekten ölü insān iken ol gökde olan
 Hāk-i suflide kılasın kını ‘ār u nāmūs

V

Er iseñ pīre-zen-i dehre iñen aldanma
 Şüretā nağş[ı] görüp anı cevāndur şanma
 Āteş-i hūlesine key şakın anuñ yanma
 Bire dünyā yüzüñe güldüğine aldanma
 Ki olupdur o ‘acūze niçe dāmāda ‘arūs

-577-¹⁰⁶¹Gazel-i Meylī Tahmīs-i Fehmī¹⁰⁶²

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Dil nevā-yı nāy u cām-ı dil-güşādan geçmedi
 Muṭrib-i gül-çehre vü şirīn-edādan geçmedi
 Geçdi ‘ōmr ammā ki dil zevk ü şafādan geçmedi
 Hiç göñlüm rüy-ı hūb u hūş-şadādan geçmedi
 Pır olduçça harış oldı hevādan geçmedi

¹⁰⁶¹ Kaplan vd., a.g.e., s. 290.

¹⁰⁶² 577/II Zāhid-i şehri: Vā‘ iz-i şehri
 III Olmasun mı bu: Olduğı budur
 IV geçdi: geçmez
 V elif-kametden: kıyāmet-kāmet

II

Zâhid-i şehri olmadı ser-ḥalka-i ehl-i fenâ
 Dâne-i dâm-ı riyâdur elde tesbîḥ ü ‘aşâ
 Nüş iderken her gice ḥalvetde câm-ı dil-güşâ
 Gösterür telbîs idüp cisminde naḳş-ı büriyâ
 Zâhid-i sâlûsı gör kim bu riyâdan geçmedi

III

Ol büt-i ra‘ nâ baña bir kerre olmaz hem-nişîn
 Hem-demüm künc-i belâda nâle vü âh u enîn
 Olmasun mı bu dil-i nâ-bûd u nâ-kâmum ḥazîn
 Ben niyâz itdükçe nâzın arturur ol nâzenîn
 Âh kim ol bî-vefâ cevri ü cefâdan geçmedi

IV

Vaz gelmez ol gül-i bâğ-ı vefâdan gönllümüz
 Âḫir oldı ‘ömr geçdi bu hevâdan gönllümüz
 Geçmeyüp câm-ı şarâb-ı dil-güşâdan gönllümüz
 Her ne kim var ise geçdi mâ-sivâdan gönllümüz
 Bâde vü maḥbûb u yârân-ı şafâdan geçmedi
 [257b]

V

Şol ki Fehmî tûṭî-i tab‘ın şeker-ḥâ eyledi
 Ḳand-i eş‘âr ile ol tûṭîyi gūyâ eyledi
 Ya‘ni kim bu nazm-ı sükker-bârı peydâ eyledi
 Ḳâmetin lâm itdi Meylî ḳaddini yâ eyledi
 Ol elif-ḳametden ol ebrûsı râdan geçmedi

-578-¹⁰⁶³Ġazel-i Muḫibbî Tahmîs-i Ḥusrev¹⁰⁶⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

Ḳatlüme ḥünî gözün bî-vehm [ü] bâk eyler misin
 Ḥançer-i hicr ile cânı zaḫm-nâk eyler misin
 Cismümi ğaddâre-i ğadr ile ḥâk eyler misin
 Tiğ-ı cevriñle bu sînem çâk çâk eyler misin

¹⁰⁶³ Bu şiir Muḫibbî'nin kendi gazeline yazdığı tahmisi olarak dîvânda yer alır (Yavuz vd., a.g.e., s.1749). Fakat ikinci mahlas "Husrev" şeklindedir ve Kanûnî Sultan Süleyman'ın Muḫibbî mahlasından başka bir mahlas kullandığı henüz kaynaklarda kesin bilgi olarak yer almamaktadır. Şiirin aynı yüzyılda yaşamış Husrev mahlaslı başka bir şaire ait olup sehven dîvâna alınmış olması olasıdır. Mecmûadaki 498. şiir de Husrev mahlaslıdır, Semaî'nin gazeline yazılmıştır, kaynaklarda bulunamamıştır.

¹⁰⁶⁴ 578/I ğaddâre-i ğadr: nâ-ḫaḳ yire ğadr

III ḳan: ḥün

IV görünmeyüp: uyḫu olup

V Nârda tâ kim semender gibi kâmi: Nâra ‘âlem semender gibi gemi

Tañrıdan korkmaz mısın āhir helāk eyler misin

II

Gün yüzüñ ebr [ü] niķabuñdan nümāyān eyleyüp
Baña bu yüzden nihānī niçe ihsān eyleyüp
Dür idüp gözden yaşum hicrümde ğaltān [eyleyüp]
Gösterüp evvel yüzüñi soñra pinhān eyleyüp
Derde uğradup beni endüh-nāk eyler misin

III

Görelî zencîr-i zülfüñ dil olup dîvānesi
Bağrumı kan eyledi la' lüñ ğam-ı peymānesi
Hüsñ ile 'arz-ı cemāl idüp teb-i kāşānesi
Meclis içre yanmağa 'aşıkları pervānesi
Şem' a gibi ruħlaruñı táb-nāk eyler misin

IV

Virmeyüp başumdan özge kimse ben bīmāra āb
Çeşmüme görünmeyüp táb-ı teb-i hicrüñle h'āb
Bister-i ğamda bilürken olduĝın hālüm harāb
Ey tabîb-i dil neden göndermedüñ şāfi cevāb
Yoħsa göz göre bu miskîni helāk eyler misin

V

Süz-ı Hüsrevle bu dil baħr-i kemāle tılmağa
Hüsñ-i uslûb-ı ħasenden nāzükāne almağa
Nārda tā kim semender gibi kāmî kıılmağa
Ey Muħibbî hāne-i 'uşşāķa āteş şalmağa
Ruħları zıkr ile şî' r-i süz-i nāk eyler misin

-579¹⁰⁶⁵

[Ġazel-i Sun'î Tahmîs-i Sipāhî]

..-- / ..-- / ..-- / ..--

Niçeler seyre raķîb ile o meh-pāre çıkar
Burc-ı 'akrebde ķalur şahñ-ı çemen çıkar

[258a]

Ṭa' n u teşnî' ķo dilden ğamı bî-çāre çıkar
Daħl idüp yāre dime ğayr ile gülzāre çıkar
Böyledür tā ezeli şoħbet-i gül hāre çıkar

II

Nic' olur ħaçer-i hicrinden iden yāre disem
Böyle mecrüħ ķalur mı ten-i şad-pāre disem
Şol tabîbe ki 'ilāc it dil-i bî-māra disem
Derd-i cānān içün her kime bir çāre disem
Bir cefā-kāruñ elinden ura bî-çāre çıkar

¹⁰⁶⁵ Sun'î'nin gazeline tahmîs edilen bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Zemin gazel, Halil İbrahim Yakar'ın hazırlamış olduğu Gelibolulu Sun'î Dîvânî'nda yoktur.

III

Baht-ı bî-devlet için ehl-i nücūma gitseñ
 O sa' âdet güneşin görmege fâl ider iseñ
 Tâli'üm şöyle nüñüsetde durur eylemeseñ
 Vaşl [u] hicrânı eger kur' a ile bahş itseñ
 Vuşlât ağyāra vü hicr 'āşık-ı ğam-h'āra çıkar

IV

Nāleñi kūyma irgürmek ise maqşūduñ
 Mihrüñi ol mehe bildürmek ise maqşūduñ
 Ayağı tozına yüz sürmek ise maqşūduñ
 Seheri gün yüzini görmek ise maqşūduñ
 Bekle ol rāhı dilā kim der-i dil-dāra çıkar

V

Yār kim dil-ber-i semān bir idi geldi haṭı
 Bu Sipāhī aña her gün dir idi geldi [haṭı]
 Berk-i gülden ruḥ-ı renginter idi geldi haṭı
 Bir kuloğlı baña cevri eyler idi geldi haṭı
 Şun'iyā yeñiçeri cürm ile tīmāra çıkar

-580-¹⁰⁶⁶[Ġazel-i 'Ubeydī Tahmīs-i Şādık]¹⁰⁶⁷

..- / ..- / ..- / ..-

I

Ey gönül her meh-i nā-mihre maḥabbet itme
 Her yüze ḥande iden dil-bere rağbet itme
 Yāre yār olma raḳıbe diyü minnet itme
 Dime cānāneye ağyār ile şoḥbet itme
 Seni sevsün dir iseñ aña naşīḥat itme

II

Sevdügüñ 'ālem-i ḥüsn içre bülend-aḥter ise
 Ḥüsn-i ḥulḳ ile cihān içre melek-manzar ise
 Ne ḳadar ḳulına şādık geçinür dil-ber ise
 Ġayra meyl eylemez in diyü yemān eyler ise
 [258b]

Mümteni' dür inanup aña ḥamāḳat itme

III

¹⁰⁶⁶ Kaplan vd., a.g.e., s. 148.

¹⁰⁶⁷ 580/I 'ālem-i ḥüsn içre bülend-aḥter ise: mülk-i melāḥatda eger server ise

III ruḥ: gül

dāğ: derd

IV iderseñ: çalarsañ

hıç: meyl ü

V itdi o dil-dār: ideli dil-dār

Ey gönül nār-ı ğamuñ bir ruḡ-ı aḡmrendür
 Lāleveş dāġ-ı derünuñ o semen-berdendür
 Fitne-i ‘aşḡ dime çarḡ-ı bed-aḡterdendür
 Her ne ḡālet ki zuḡūr eyleye dil-berdendür
 Kimseye anuñ için buġz u ‘adāvet itme

IV

N’ola şaḡrā-yı maḡabbetde iderseñ ġulġul
 Gelmedi sencileyin ġülşen-i ‘aşḡa bülbül
 Āl ile şabruñı aldı yine bir ‘arız-ı ġül
 İḡtiyār elde olaydı dir idüm saña gönül
 Ḥüblar zümresine hiç maḡabbet itme

V

Şādıḡā kāruñı zār itdi o dil-dār senüñ
 Ḥançer-i cevr ile deldi ciġerüñ yār senüñ
 Nāmuñı virdi yele ol ġül-i ġülzār senüñ
 Çünkü bunlarda ‘Ubeydī ġarazuñ var senüñ
 Ehl-i ‘arż olmadum diyü nedāmet itme

-581-¹⁰⁶⁸[Taḡmīs-i Behiştī]¹⁰⁶⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Fıḡrat-ı insānda ḡonmuş bir ‘aceb sırdur gönül
 Meyl-i ḡüsn itmekde hergiz mişli yok birdür gönül
 ‘Aşḡ-perverlikde ‘uşşāḡ içre māhirdür gönül
 Gerçi her meh-rūya meyl itmekde māhirdür gönül
 Sen şanemden ġayrıya baş egse kāfirdür gönül

II

Şarḡa ġarba ḡoġru refḡār itse irmez aña yel
 ‘Ālemi gezse bulaşmaz ġün gibi pāyine gil
 Ṭab‘ı nāzūk meşrebi şāfi mizācı mu‘tedil
 Lā‘ubālī bir ḡalenderdür mücerred pāk-dil
 İki ġün bir yirde eglenmez müsāfirdür gönül

III

Ṭa‘n-ı a‘dādan ne ġam iştir ne alur kelbinden

¹⁰⁶⁸ Yaşar Aydemir, **Behiştī Dīvānı**, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2018, s.91.

56445,ramazan-behisti-divani.pdf (ktb.gov.tr) Erişim Tarihi: 12.09.2023.

¹⁰⁶⁹ 581/I ‘uşşāḡ içre māhirdür: ‘uşşāḡ içre nādirdür
 meyl itmekde: dil virmekde

II ġün gibi pāyine: pāyine ġün gibi

III iştir ne alur kelbinden: ister ne olur kül beden
 dil-āverdür: bahādırur

Şânına rif' at gelür Manşür gibi şalb iden
 'Aşķ meydanında zevķ eyler vücüdün selb iden
 Tîr-i miñnet başına yağsa ırılmaz ķulbeden
 Bir dil-âver baş u cân oynar dil-âverdür gönül

IV

[259a]

Bir saçı Leylâya şeydâ oldu 'aķlın dirmeyüp
 Kaldı Mecnûnveş belâ deştinde şehre girmeyüp
 Dâr-ı dünyâdan gide gibi murâda ırmeyüp
 Cân virelden la' lûne yatur dil aķız virmeyüp
 Haste-dil âşüfte-ķâl âzürde-ķâtırdur gönül

V

Küy-ı yâre 'azm idüp mey-ķâneden mestânece
 Kendü kendüyle Behiştî söyleşür dîvânece
 Genc-i maķfî olsa yanında degül vîrânece
 Görmeyüp kimse cihânı seyr ider rindânece
 'İlm-i iķfâda be-gâyet hicre mâhirdür gönül

-582-¹⁰⁷⁰

Ġazel-i Ġayâli Tahmîs-i Meşâmî

.--- / .--- / .--- / .---

I

Yoluñda toğruyum cânâ Resûl-i Kibriyâ ħaķķı
 Yüzüm döndürmezüm senden 'Aliyyü'l-Murtażâ ħaķķı
 Gerek ķahr it gerek luţf it dönüşüm yok Ġudâ ħaķķı
 Rızânı gözlerüm senden gelen derd ü belâ ħaķķı
 Sözümden dönmezem ölsem şehîd-i Kerbelâ ħaķķı

II

Egerçi çekdi cânâ ten-hicâbı araya perde
 Yine baksa seni görür yine cân gözi her yerde
 Senüñle böyleüz ey Ġızr-ı ħattum baķr ile berde
 Bizi biĝâne şanma ey melek deryâ-yı aķzardan
 Bu iki nürdan çeşm ile mevcüd âşnâ ħaķķı

III

Daķı ders-i elemden kimse böstân-ı maķabbetden
 Cemâlûñ gülsitânın ben oķurdum ey yüzi gülşen
 Ġamuñla şimdi ķardeş diyü ķoşdum zann idersin sen
 Yoĝ iken levķ ü ħâme muşķaf-ı ħüsnüñ oķurdum ben
 'İzâruñda ħaţ-ı reyĥânla yazılmış du'â ħaķķı

IV

Cemâl-i ħüsn-ile bir şâhid-i bî-mişl ü hem-tâsın

¹⁰⁷⁰ Hayâli'nin gazeline tahmis edilen bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır (Gazel için bk. Tarlan, a.g.e., 437).

Nişānuñ yoq velī gün gibi her yirde hüveydāsın
 Dilümde vü gözümde ey şanem güyā tebennāsın
 Tamarda qanumuñ her qatresi içinde peydāsın
 Hāqıqat vechine mir 'āt olan ehl-i şafā hāqıqı

V

Göñül kim 'āşıkıdur hañçer-i şāh-ı şehīdānuñ
 Yürek dil-teşnesidür Kerbalā-yı kūy-ı cānānuñ
 [259b]

Meşāmī Kanberīdür hāndān-ı şāh-ı merdānuñ
 Hayālī Haydarīdür tavk-ı zülfüñ hāqıqıdur anuñ
 Begüm teslīm kııl boynuñda n'eyler bir gedā hāqıqı

-583-¹⁰⁷¹

Gazel-i İshāk Tahmīs-i Sipāhī

--- / --- / --- / ---

I

Genc-i 'aşkuñ dostlar ben mañzen-i virānyum
 Guşsa vü derd ü belā vü miñnetüñ yārānyum
 Hālūme bakmañ benüm taht-ı melāmet-hānyüm
 Ger gedā isem ne var gam mülkinüñ sulţānyum
 Sen kemān-ebrü cevānuñ qulıyım qurbānyum

II

N'ola şehriñ sen meh-i garrāsı iseñ dōstum
 'Ālemüñ mihr-i cihān-ārası iseñ dōstum
 Gülşenüñ bir serv-қadd-i bālāsı iseñ dōstum
 Bāğ-ı hüsnüñ sen gül-i ra' nāsı iseñ dōstum
 Ben de gam gülzārınuñ bir bülbül-i nālānyum

III

'Aşık idüm büy-ı müyuña gül-i dil-dār ben
 Kim dağı añlamamışdur nāfe-i müşg-i Hoten
 Boynuma rüz-ı ezelde zülfi taqmışdur isen
 Ey bana çokdan mı dil-dāra esir olduñ diyen
 Dünyede kendüm bilelden vālih ü hayrānyum

IV

Geçdi 'ömrüm āh kim derd ile miñnet-hānede
 Zār zārı ağlarım derd ile fūrқat-hānede
 Olmadı gülmek müyesser baña vuşlat-hānede
 Bir iki gün 'ömrüm olduqça bu miñnet-hānede
 H'ān-ı gamdur yidügüm derd ü belā mihmānyum

V

Fūrқat-i yāre Sipāhī şabr kıılmazsın gibi

¹⁰⁷¹ Üsküplü İshāk Çelebi'nin gazeline tahmis edilen bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır (Gazel için bk. Keklik, a.g.e., 171).

Eşk-i çeşmüñ dāmen-i şabr ile silmezsın gibi
 Ağlamakdan ‘aşk ile her dem yeñilmezsın gibi
 Şabr didüğüñ nedür İshāk bilmezsın gibi
 Kim nenüñ gibi kişinüñ zār u ser-gerdānyum

-584-¹⁰⁷²

Ġazel-i Ġayālî Tahmîs-i Elestî

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Künc-i miñnetde bugün ol gözleri ħumārsuz
 Ġastayum bî-tāb u tākat kalmışum tîmārsuz
 Bî-nihāyetdür ġamum řormañ o gül ruġsārsuz
 Ey benüm ħālüm şoranlar baġr ile dil-dārsuz
[260a]

Bülbül-i řūrîdenüñ ħālî n’olur gülzārsuz

II

‘Aşka taşurdum özüm gāġ ağlarum gāġ inlerüm
 Ol mehi gözler gözüm gāġ ağlarum gāġ inlerüm
 Ġayfa düşkün yıldızum gāġ ağlarum gāġ inlerüm
 Yirlere sürüp yüzüm gāġ ağlarum gāġ inlerüm
 Bir nefes şu gibi ārām iremem dil-dārsuz

III

Leylî-zülfîn gözümnden dūr idelden çarġ-ı dün
 Gitdi ‘aġl u fikr ü dil el virdi sūzî-i cünün
 Vādî-i ħayretde kaldum şöyle mey şabr u sükün
 Göñlüm eglenmez ġam ile kalmışum zār u zebün
 Hey ne müşgil-kār olur ġurbetde kalmak yārsuz

IV

Sū-be-sū idüp dilā ġeřt-i gülistān ağlarum
 Serv-i kaddüñ yādına her laġza her ān ağlarum
 Görmesem bir gün cemālüñ zār u nālān ağlarum
 Gün yüzüñ şavķına dāyim lāleveş kan ağlarum
 Olmazum bülbül gibi bir dem fiġāñ u zārsuz

V

Dest-i ħasret yaķam aldı tîġ-ı fūrķat gerdenüm
 Ġāke yeksān itdiler çalup Elestîveş tenüm
 Reh-güzārıdur semendi na‘li gibi meskenüm
 İntizār ile gözüm yollarda kalmışdur benüm
 Ey Ġayālî daġı gülmez mi ki ol ikrārsuz

¹⁰⁷² Ġayālî’nin gazeline tahmis edilen bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır ve tahmis edilen gazel Ġayālî Bey Divānı’nda yoktur.

-585-¹⁰⁷³

[Gazel-i Āzerī Tahmīs-i Yahyā]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Şāh-bāzum kuluña daḡı şikār olmaz mısın
Merhem-i zaḡm-ı dil ü cān-ı figār olmaz mısın
Bezm-i vaşla daḡı şem‘-i şu‘ le-dār olmaz mısın
Bunca yıl ġam-ḡāruñ oldum ġam-güsār olmaz mısın
Baña yād oldı ġamuñ sen daḡı yār olmaz mısın

II

Bādveş her dem idüp eṡrāf-ı dehri cüst-cū
Gūşe gūşe arayup ‘ālemde bir yāranuñu
Āstānında koyup her şubḡ-dem her şām rū
Ḥāk-pāy-i yār olam diyü idersin ārzū
İntizār ile daḡı ey dil ġubār olmaz mısın

[260b]

III

Ḥaste-i ‘aşkum velī şormaz ṡabīb ḡālūmi
Gūşeñe koymaz figānum görmez eşk-i ālūmi
İ‘tibār itmez sözüme diñlemez aḡvālūmi
Yār inanmaz bunca yıldur yanarum aḡvālūmi
Daḡı ey dāġ-ı nihānum āşkār olmaz mısın

IV

Dāyimā yārūñ yanında ġamz ile açup dehen
Zemm idermişsin raḡibā ‘āşığı dil-dāra sen
Gel nifākı pīşe itme fāriġ ol bu fitneden
Ey nigārā ḡāke şal ‘uşşākı diyü pend iden
Sen de bir ġün bu cihānda ḡāk-sār olmaz mısın

V

Dünyeden iġmāz-ı ‘ayn it gözüñ aç ey kār-dān
Nāzar olmaz devlet ü dünyāya dānā-dil olan
Ḥōş dimiş Yahyā bu beyti ol edīb-i nükte-dān
Aç gözüñ meyl itme cāha ḡāb-ı ġafletden uyan
Āzerī hiç düşde şāh u şehr-i yār olmaz mısın

¹⁰⁷³ Bu şiir, Taşlıcalı Yahyâ Bey ve Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı’nda yoktur, muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-586-¹⁰⁷⁴[Ġazel-i Su‘ūdî Tahmîs-i Mişâlî]¹⁰⁷⁵

..-- / ... / ..-- / ...-

I

Dime dîbâ yirine egnüñe bir şâl olmaz
 Zer u zîverle muqayyed kişide hâl olmaz
 Tâlib-i fakr u fenâ zînete meyyâl olmaz
 Ehl-i tecrîd dilâ mültefit-i mâl olmaz
 Terk-i dünyâ-yı denî itmeyen abdâl olmaz

II

Ol hümâ yüksek uçar eylemez alçağda karar
 Şâh-bâz-ı dil ü cân nice ide anı şikâr
 Bâl açup uçmağa kılduğça ‘azîmet her bâr
 Toķınur murğ-ı dilüñ hâtırına nâvek-i yâr
 Ne kadar olsa yine münkesirü’l-bâl olmaz

III

Ruĥ-ı cânâ yine dirsem n’ola gülzâr-ı cinân
 Gülleri bâğ-ı İrem gibi muţarrâ her ân
 ‘Andelîb-i dil ü cân her dem olur nağme-zenân
 Ne ‘aceb gülşen olur hüsn-i cemâl-i cânân
 Yaz u kış bülbül-i şürîdeleri lâl olmaz

IV

Niyyet itmiş ki vara hâk-i reh-i dil-dâra
 ‘Arz-ı hâl eyleye ol serv-i sehî-refţâra

[261a]

Ser-i küyında gezerken tolanup âvâre
 ‘Aşîkuñ işi oñar râst gelürse yâre
 Elif-i kâmet-i dil-ber gibi bir kâl olmaz

V

Ey Mişâlî di görüşdükde o zât-ı pâke
 Virmesün hiç keder âyîne-i idrâke
 Bir iki gün tıtalım zulm ile düşmiş hâke
 Rûzgâr ile Su‘ūdî irişür eflâke
 Hâk-râh olmağ ile bir kişi pâ-mâl olmaz

¹⁰⁷⁴ Kaplan, a.g.e., s.81.¹⁰⁷⁵ 586/IV Elif-i kâmet-i dil-ber: O elif-kâmet-i dil-ber

-587-¹⁰⁷⁶

Gazel-i Bâkî Tahmîs-i 'Avnî

-.-- / -.- / -.- / -.-

I

‘ Ālem-i ‘ uq̄bā yüzüñ firdevs-i a‘ lā bundadur
Şāh-ı tūbā kāmētüñ ‘ arş-ı mu‘ allā bundadur
‘ Arşa-i maḥşer q̄atuñdur cümle dūnyā bundadur
Var iken kūyuñ ki seyr-i bāğ-ı ‘ uq̄bā bundadur
Cennet evşāfın kıılır vā‘ iz temāşā bundadur

II

İbn-i vaqt ol pendümi gūş eyle ey ehl-i hüner
Ġuşşa-i ferdāyı q̄o yoğ yire çekme virüser
Cān göziyle ol ‘ izār u ol dehāna kııl nazar
Hūr-ı Kevşerden mey ü maḥbūb ise maqşūd eger
‘ Ayş u nūş esbābı hep ḥāzır müheyyā bundadur

III

Āb-ı Kevşer gibi şundi cāna şerbet leblerüñ
Çeşme-i āb-ı ḥayāt ancak hey āfet leblerüñ
Ḥağ budur kim cānuma cān q̄atdı q̄at q̄at leblerüñ
Mürdeyi iḥyā ider bīmāra şıḥḥat leblerüñ
Ḥikmet-i Loqmān u i‘ cāz-ı Mesīḥā bundadur

IV

Dil-rübālar şebde çün kākül perīşān itdiler
‘ İşve-bāzīlık idüp ‘ uşşāqa ḥayrān itdiler
‘ Aql u şabrum bir yaña ġamzeñle nālān itdiler
Zülfüñ el bir eyleyüp turrañla pinhān itdiler
Ḥātem-i dil ḥāşılı ya andadur ya bundadur

V

Pāk eyle q̄albüñi reng-i kederden ‘ Avniyā
Görine āyīne-i ṭab‘ uñda tā nūr-ı Ḥudā
Bu naşīḥatdür q̄ulağūñ ṭut beri benden yaña
İctināb it şoḥbet-i ehl-i riyādan Bākiyā

[261b]

Kim rızā-yı Ḥazret-i Bārī Te‘ ālā bundadur

¹⁰⁷⁶ Bu şiir, Muhammed Nur Doğan'ın hazırlamış olduğu Avnî (Fatih) Dîvânı'nda; Ülkü Akçay'ın hazırlamış olduğu Fatih Sultan Mehmed'in Eş'ârının Tahmîsât u Tesdîsâtı (Tahmîsât u Tesdîsât-ı Ali Emîrî Efendi) isimli doktora tezinde ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-588-¹⁰⁷⁷

Gazel-i Nihânî Tahmîs-i Āftâbî

..-- / ... / ..-- / ..-

I

Câhile egme başuñ câhile sultân ise de
 Yâr ol aşhâb-ı dile müflis ü 'üryân ise de
 Virme bî-mihre gönül şöhre-i devrân ise de
 Sevme şehri güzeli ger meh-i tâbân ise de
 Virme hercâ'îye dil mihr-i dıraḥşân ise de

II

'Āşıkı olma dilâ yâri erâzil olanuñ
 Cân ile ṭâlibi ol mâyili kâmil olanuñ
 Güş-ı cânına güherdür bu söz 'âkil olanuñ
 Saña ser-keşlik idüp ğayriye mâyil olanuñ
 Geç hevâsından anuñ serv-i ḥırâmân ise de

III

Lâleveş dâğ ile derd-i dili efzûn idenüñ
 Ḥasret-i la'l-i lebi yaşuñı mey-gûn idenüñ
 Dem-be-dem ğayr ile bezmi mey-i gül-gûn idenüñ
 Ḥâr ile hem-dem olup dîdeñi pür-ḥûn [idenüñ]
 Güle bakma yüzine ger gül-i ḥandân ise de

IV

Hem-demin 'âşık-ı zârın koyup aġyâr idene
 Ğamın arturmağ için derde giriftâr idene
 Bil ki öldürmek için derd ile bîmâr idene
 Seni ḥaste idüp il derdine tîmâr idene
 Mübtelâ olma şaḫın âfet-i devrân ise de

V

Āftâbî dil-i 'uşşâkı pür-âzer idenüñ
 Çeşm-i aġyâra yüzün ya'ni ki manzar idenüñ
 Ruḥım âyîne-şîfat ğayra ber-â-ber idenüñ
 Ey Nihânî ruḥı her bezmi münevver idenüñ
 Olma pervânesi ger şem'-i şebistân ise de

¹⁰⁷⁷ Nihânî İbrahim Çelebi'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır (Gazel için bk. Yunus Kaplan, **Nihânî İbrahim Çelebi ve Gazelleri**, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/4 Fall 2010, s. 1273).

-589-¹⁰⁷⁸

Tahmīs-i Nev'î¹⁰⁷⁹

..- / ..-- / .-. / ..-

I

Ne mümkün oldı ğam-ı fūrkatūñle ũlfet idem
Ne çāre var talebūñden senūñ ferāġat idem
Ne kādirūm ser-i kuyūñ varup ziyāret idem
Ne furşat oldı saña ħālūmi ħikāyet idem
Ne vūs' at oldı ki hicrān ğamın rivāyet idem
[262a]

II

Hemīşe olmada mūmted zamān-ı ğuşşa vū ğam
Hemīşe derd ü elem bī-şūmār [u] rāġat kem
Ne bir qarīn-i muvāfiġ var olmaġa hem-dem
Ne bir Şeh-en-şeh-i 'ādil bulındı kim varam
Bu zulmı 'ādet iden şāhdan şikāyet idem

III

Ne bād-ı āh ile ol servi eyledük meyyāl
Ne eyledi eşer ol mū-miyāna ħil ile ħāl
Şalāġ-ı kār ise şimden girü be-rāh-ı muġāl
Ne 'arz-ı ħāle meded var ne dilde şabra mecāl
Ne çāre n'eyleyeyin bilmezüm ne ħālet idem

IV

Murād-ı dil-ber içün nā-murād olup dā'im
Göñül vilāyetine 'aşġı eyledüm ħākim
Bu karra şanma ben ey müdde'î olam nādım
Murādı çün beni güldürmemekdür ol zālīm
Revā budur ki hemān aġlamaġı 'ādet idem

V

Ķapuñdan eyleyüp aġyār ben gedāyı ġarīb
Düşürdi rāh-ı beyā[bā]n-ı hicre bī-taġrīb
Ne çāre çünki degülmiş vişālūñ aña naşīb
Ķapuñdan ölmege Nev'îye māni' oldı raġīb
O seg ħomadı ki bir laġza istirāġat idem

¹⁰⁷⁸ Tanyeri, a.g.e., s.215.

¹⁰⁷⁹ 589/III be-rāh-ı muġāl: ħayāl-i muhal
V ħapuñdan: yanuñdan

-590-¹⁰⁸⁰

[Tahmîs-i Şâdıķ]

..- / .-. / ..-

I

Cân ğamuñla şehâ fikâre gerek
 Nâr-ı ‘aşķ ile pür-şerâre gerek
 Bu gönül hañçerüñle yara gerek
 Sîne tîğuñla pâre pâre gerek
 ‘Āşıķuñ derdi âşkâre gerek

II

Ey perî-rûlaruñ cefâ-kârı
 Mülk-i hüsnuñ cihânda hûn-kârı
 Kılup üftâde ‘âşıķ-ı zârı
 Hâkden ref idersin ağyârı
 Bâd-ı himmet bu ben ğubâra gerek

III

‘Ayn-ı luţfuyla ol perî bir kez
 Çeşm-i hûn-bâruma nazâr itmez
 [262b]
 Fıkr-i hâl ile uyhular gelmez
 Gice yılduz şayar gözüm bilmez
 Ger yoluña daĥı sitâre gerek

IV

Pâdşâhum hüsñ degül bâķî
 Zâyi‘ olur güzellik evrâķı
 Tutmâ hûñilik ile âfâķı
 Kırma tîğ-ı müjeñle ‘uşşâķı
 ‘Asker ey şehryâr yâre gerek

V

Şâdıķâ n’eyleyüm nedür çâre
 Zûlm ile sîne-i dil-figâre
 Urdı sehm-i cefâ o meh-pâre
 Alma tîrini bitmesin yara
 Ola bir ğün Su‘ üdî yâre gerek

¹⁰⁸⁰ Sı‘udî Efendi’nin gazeline tahmîs edilen bu şiir, Arif Sunal’ın hazırlamış olduĝu Sâdıķ Dîvânı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Gazel için bk. Gürbüz, a.g.e., 698.

-591-¹⁰⁸¹

Tahmīs-i Nağmī

..- / .-. / ..-

I

Gele ey şüh-ı bî-nevâ bülbül
Hayl-i murğâna pîşvâ bülbül
Geçe hüzn ü ğam-ı şitâ bülbül
Nev-behâ irdi eş-şelâ bülbül
Nâleye eyle ibtidâ bülbül

II

Cūşa geldi gürüh-ı hāmūşân
Bağş olundı cemâda raṭb-ı lisân
Oldı dīvâne ‘aşk ile insân
Ne ṭurursın fiğâna başla hemân
‘Âleme velvele şala bülbül

III

Seherî ‘azm-i gülistân eyle
Maḥfil-i ‘aşka çık fiğân eyle
Bize ‘aşk âyetin ‘ayân eyle
Bu bedâyi‘ nedür beyân eyle
Ne dimekdür terellâ? bülbül

IV

Ceres içinde zâr olan dilden
Çeng ü ‘ūd içre çalınan kıldan
Defûñi ğulğul-i celâcilden
Şive-i nâz-ı sâzkâmilden
[263a]
Virdi nâlişlerüñ ğınâ sünbül

V

Nağmī-āsâ uşüle vâkıf iseñ
Ṭarzda ğayrıya muḥalif iseñ
‘İlm-i eṭvârda müşannif iseñ
Fenn-i âvâzda mü’ellif iseñ
Bağla bir tâzece nevâ bülbül

¹⁰⁸¹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

-592-¹⁰⁸²Ġazel-i Yahyâ Tahmîs-i Rihletî¹⁰⁸³

.-. / .-. / .-. / ..-

I

Cihānı kapladı āhum duĥānı gösgötürü
 Silüp süpürdi hevā hānmānı gösgötürü
 Ķoluñ nişār ider elde olanı gösgötürü
 Yoluñda virmez isem baş u cānı gösgötürü
 Benümle ĶorĶut Efendi cihānı gösgötürü

II

Görindi çeşmüme tā ki dilā ĥırām-ı ĥabîb
 Hevâyı terk idüp oldum o dem ğulām-ı ĥabîb
 Dilinde her kişinüñ var velî kelām-ı ĥabîb
 Maĥabbet aña direm ki añılsa nām-ı ĥabîb
 Unutdura saña kevn ü mekāmı gösgötürü

III

Nedür bu tāk u revāk nedür bu cān u bu ten
 Nedür bu şevket-i şāhum bu tāk-ı taĥt-ı vaţan
 Kim ola ‘aşkuñ ile tımţurāk-ı dehre baĥan
 Örumcek ağına şaymaz ziyāde ‘aşıĥ olan
 Ķapuñda ĥayme-i heft āsmānı gösgötürü

IV

N’ola firāk ile ölsek esîr-i bend ü belā
 Kime görindi bu āyîne-i dehirde şafā
 İştmedüñ mi bu ğüftār-ı dür-nişārı dilā
 Ne deñlü ise göz açup yumıncadur meşelā
 Cihānda ‘aşıĥa vuşlat zamānı gösgötürü

V

Olurdu ĥālet-i ‘aşĥa benim dilüm ğüyā
 Yazılmaz olsa ağaçlar ĥalem midād deryā

¹⁰⁸² Kaplan vd., a.g.e., s. 292.

¹⁰⁸³ 592/I Ķoluñ nişār ider: Velî nişār idüp
 Yoluñda: Yoluña

II çeşmüme tā ki dilā: gözüme tā ki ĥad-i
 ki: kim

III cān u bu ten: cān [u] ten
 şāhum bu: şāhî vü
 dehre baĥan : dehr[i] yaĥan

IV ölsek: olsam

V benim dilüm ğüyā: dilüm velî ğüyā
 Rihletî gör ol dānā: Rihletî-i dānā
 ĥāle ĥālî: ĥālî ĥāle

Ne hōş dimiş bunı ey Rıhletī gör ol dānā
Getürmek olur idi k̄ale ḥālī ey Yaḥyā
Şıḡaydı zarf-ı ḥurūfa ma‘ ānī gösgötürī

-593-¹⁰⁸⁴

Muḥammes-i Behiştī^{1085 1086}

.--- / .--- / .--- / .---

[263b]

I

‘ İzārūm hem-‘ ayārī zer bulunmaz gerçi zerlerde
Ne aşşı i‘ tibārı yoḡ miyān-ı sīm-berlerde
‘ Aceb mi ḥalḡa olursa ümīdüm ḡūş-ı dürlerde
Lebüñ ḡandī niçe şīrīn ise cānā şekerlerde
Vişālūñ va‘ desi tā öyledür ḡatlu ḡaberlerde

II

Firāk odına yaḡduḡça beni ol zālīm-i bī-dād
Derūn-ı dilden eylersem ‘ aceb mi nāle vü feryād
Fiḡāna mā-teḡaddūmden olur erbāb-ı ḡam mu‘ tād
Bir āh-ı sūz-nāk itmiş ezel kūh-sārda Ferḡād
Anuñ te‘ şīridür pinḡān olan āteş ḡacerlerde

III

Gice tā şubḡa dek bezm-i raḡībe şem‘ -i ḡalvetsin
Sözüm şıdḡına çeşm-i pūr-ḡumāruñla ‘ alāmetsin
Beni ḡo gel sen inşāf eyle çün ehl-i şadāḡatsin
N’ içün nergis gibi ey gül ḡarīş-i bāḡ-ı ḡafletsin
Şabā gibi ḡülistān seyirin itmezsın şehirlerde

IV

Be vā‘ iz kendūñi muḡkem yine çekmiş çevirmişsin
Mūrā’iler libāsıyla ‘ acā’ib şekle girmişsin
Bu sözle ḡa‘ n idüp ‘ uşşāḡa ‘ aḡlı ḡayre virmiş[sin]
Nazar ḡılmaḡ kişi şer‘ ī degül maḡbūba dirmişsin
Nazar ḡılmaḡ degül körlüḡüñe anı severlerde

V

Cihānda şimdi rāh-ı ‘ adl içinde ḡoḡru yürür yoḡ

¹⁰⁸⁴ Aydemir, a.g.e., s. 93.

¹⁰⁸⁵ Mürettip başlıḡı “*Taḡmīs-i Behiştī*” şeklinde yazmıştır fakat bu bir muhammestir.

Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

¹⁰⁸⁶ 593/I tā öyledür ḡatlu: ḡaḡ böyle ḡatludur

II kūh-sārda: kūh-sārını

III bāḡ-ı: ḡ’āb-ı

IV Bu sözle: İştüm / ‘ aḡII ḡayre virmiş[sin]: ḡaylī herze yirmişsin
anı: bil ki

V ḡal‘ asın: bīşesin

Şafâsın dürr-i nazmuñ çeşm-i inşâfiyla görür yok
 Ma' ârif güşvârını kulağına götürür yok
 Behiştî i' tîkâdum bu senûñle pençe urur yok
 Belâgat kal' asın mesken idinen şîr-i nerlerde

-594-¹⁰⁸⁷

Ġazel-i Zâtî Taĥmîs-i Dehenî

-- / --. / .-- / --

I

Her dem ġam-ı zamân ile çeşmüm pür-âb olur
 Gön'lüm yayılsa tüt ki bu ' âlem ħarâb olur
 Yâ Rab ne vaġte dek baña bu ıztırâb olur
 Deryâdan âb istesem âbı serâb olur
 Altuna yapışursa ol sâ' at türâb olur

II

Bu şâhid-i felek baña bir gün olalı râm
 Mümkin midür ki ben de cihândan murâd alam
 [264a]

Def' itmege ħumâr-ı ġamı tutsam elde câm
 Âb-ı Ħayâtı destüme şunsa Ħızır tamâm
 Zehr-i helâhil ile mülemma' şarâb olur

III

Tañ mı cihânda ħırmen-ı ġam-dânesin yesem
 Bâz-ı ümîd-i rif' atimüñ ya perin kesem
 Kebk-i murâda irmek için sür' at eylesem
 Zıll-ı hüma-yı devlete irişmek istesem
 Kaşd eyler üstüh'ânuma ol dem ' uġâb olur

IV

Budur semender-i ġam olup oda yandugum
 Zâġ-ı duġân-ı âh-ı siyâha boyandugum
 Devlet hümâsı diyü soyınup kıvandugum
 Dâyim fezâ-yı ħudsde şeh-bâz şandugum
 Bed tâlî' ümde cîfeye ħonmuş zübâb olur

V

Çaġ oldığı nüġset ile ceyb ü dâmenüñ
 Her dem felâket ile helâk olduğı tenüñ
 Yümnî felekde aġter-i naġsuñdurur senüñ
 Zâtî ġünâhı yoġ bu maġalde kimesnenüñ

¹⁰⁸⁷ Zâtî'nin 289. gazeline tahmis edilen bu şiir, muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. "Ġazel-i Zâtî Taĥmîs-i Dehenî" başlığını taşıyan şiirde Dehenî mahlası görülmemiş, son bentte Yümnî mahlası görülmüştür. Mecmûada yer alan başlıkla metne alınmıştır. Yümnî, mahlas olarak değerlendirilmiş tarama yapılmış, muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

Devlet yüzine baht-ı siyāhuñ niķāb olur

-595-¹⁰⁸⁸

[Ġazel-i Muħibbī Tahmīs-i Ĥayālī]¹⁰⁸⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

‘ Āfiyetden çeksün el yār-ı cefā-dār isteyen
Kūy-ı ‘ aşka gelmesün nāmūs ile ‘ār isteyen
Sinesin pūr-dāğ ider bir lāle ruhsār isteyen
Ķan yudarsa tañ mıdır la‘ l-i leb-i yār isteyen
Cān virür bu yolda bir zülf-i siyeh-kār isteyen

II

Kā‘ be-i maķşūda ol kim irgürür sa‘ y ile yol
Cānını ķurbān virür olur ĥayātından melül
Nağme-i ‘ uşşāķa āheng idemez her bī-uşül
Terk idüp zühd ü şalāhı ķılmışum zülfüñ ķabül
Rüz u maķşerde benüm ey dōst zünnār isteyen

III

Yāre ķalmaz ĥātırı olduğına āvāre dil
Yandığına şabr ider pervāne virür nāra dil
Ķanlı dāğum gibi boyandı kızıl ķanlara dil
Ķāni‘ olmaz vaşluña kūyuñ diler bī-çāre dil
[264b]

Hīçe şatdı cenneti ‘ aşķ ile dīdār isteyen

IV

‘ Aşķ-ı bākī cādadur cismüm içre ‘āriyet
Teşne iseñ ķanuma nūş eyle şaħħan ‘āfiyet
Cevher-i pāk-i maħabbetde fenādur ĥāşiyet
Ĥāşıl eyler derd ü miñnet ‘ālem içre ‘āķıbet
Naķd-i ‘ōmrin ĥarc ider yār-ı vefā-dār isteyen

V

Ġam nedīmüñdür Ĥayālī ķalbüñi mesrūr tüt
Zāhirüñ vīrāne eyle bātınuñ ma‘ mūr tüt
Şalsa pertev cismüñe nār-ı maħabbet nūr [tüt]
Bī-vefā yārüñ Muħibbī cevriñi ma‘ zur tüt
Yārsüz ķalır cihānda ‘aybsuz yār isteyen

¹⁰⁸⁸ Tarlan, a.g.e., s.78.

¹⁰⁸⁹ 595/ I cefā-dār: vefā-dār
tañ mıdır: tañ degül

II olur: olmaz

III pervāne virür: pervānedür her
vaşluña kūyuñ: kūyuna vaşluñ

IV ider: idüp

-596-¹⁰⁹⁰

[Gazel-i Lâyihi Tahmîs-i 'İşreti]

-- / .--- / -- / .---

I

Gülşen gibi rüşen dil kâşâne-i 'aşkuz biz
 Pür-lâle vü sâgarla mey-hâne-i 'aşkuz biz
 Tolu mey-i 'aşk ile peymâne-i 'aşkuz biz
 Hüm-hâne-i vahdetde mestâne-i 'aşkuz biz
 Ta'n itme bize zâhid dîvâne-i 'aşkuz biz

II

Envâr-ı tecelliden şanma bizi bî-behre
 Dil vâdî-yi Eymende beñzer yaşumuz nehre
 Biz cüy-ı cefâ-cüyuz irdi yolumuz bañre
 Nîsân-ı mañabbetden düşdük şadef-i dehre
 Deryâ-yı şühüd içre dürdâne-i 'aşkuz biz

III

'Aşk ehli müsellemdür budur haber-i kâşid
 Biz ehl-i berât olduk virildi bize kâğid
 Kavî-i fuzalâ hañdur inkârı gider hâsid
 Gel âteş-i dūzañla korñutma bizi zâhid
 Çün nâr-ı tecelliden pervâne-i 'aşkuz biz

IV

Biz mâder-i 'unşurdan bî-ğam oluben toğduk
 Şevk ile güneş gibi hürrem oluben toğduk
 Havvâ-yı hevâ için Âdem oluben toğduk
 Biz anadan 'aşk ile tev'em oluben toğduk
 Ayrılmayuben bir dem hem-hâne-i 'aşkuz biz
 [265a]

V

Kıl 'İşretiyâ sineñ gam cevherine ma'den
 Tâ 'âlem-i şādiden açıla aña revzen
 Diñle ne buyurmışdur bu beyti yazan rüşen
 Gencîne-i esrâra olalı gönül mañzen
 Ey Lâyihi her yüzden vîrâne-i 'aşkuz biz

¹⁰⁹⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

-597-¹⁰⁹¹

[Gazel-i Mu'îdi Tahmîs-i Fennî]

-- / .--- / -- / .---

I

Terk eyleyemem 'aşkuñ ey nûr-ı başar hergiz
Kaldı mı meger tende cânımdan eşer hergiz
Yüzüñ görelî gelmez 'aynuma kamer hergiz
Sen mâhı seven şalmaz hırşide nazâr hergiz
La' lüñi gören almaz ağzına şeker hergiz

II

Bu luğ ile didâruñ bir lağza gören 'aşık
Ol la' l-i şeker-bâruñ bir lağza gören 'aşık
Biñ nâz ile refîtaruñ bir lağza gören 'aşık
Bâlâñ ile ruhsârûñ bir lağza gören 'aşık
Serv-i gül [ü] handâna kılmaya nazâr hergiz

III

Zincîr-i ser-i zülfüñ cân-gerdenine dağsam
Şem' -i ruhuña cânım pervâne gibi yağsam
Şu gibi ayağuna ey serv-i revân ağsam
Bu niçe dehendür kim yüz diğkat ile bağsam
Bir zerrece görünmez gözüme eşer hergiz

IV

Gördüñ mi baña ey meh âhîr bu felek n'etdi
Ayrı düşürüp senden yirden göge zulm itdi
Hicr ile tamâm oldum zecr ile işim bitdi
İzüñ tozına bir kez yüz süremedüm gitdi
Devletden eşer yoğdur başumda meger hergiz

V

Bu Fennî hezârîye kim itdi 'aceb ta' lîm
El üzre tutar anı nazm ehli idüp ta' zîm
Eş'âr-ı dürer-bârın kim görse ider teslim
Şi' rine Mu'îdîñ kim ola mu'ârız kim
Sihr eyleseler sözde dinmez bu kadar hergiz

¹⁰⁹¹ Mu'îdî'nin gazeline yazılan edilen bu şiir, muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Gazel, Gülçin Tanrıbuyurdu'nun hazırlamış olduğu Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı'nda yoktur.

-598-¹⁰⁹²

[Gazel-i Yakînî Tahmîs-i 'Âlî]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Kitâb-ı şiveden cânâ okıyup cümle evrâkı
N'ola tahşîl idüp bir fenni bulsañ hüsni ahlâkı
[265b]

Yağar âh-ı derûnî ehl-i derdüñ çarh-ı nüh-tâkı
Tayanup hüsnuñe şahum iken ağlatma 'uşşâkı
Kalur şanma benüm 'ömrüm güzellik kimseye bâkı

II

Rakîb-i rû-siyâhî sâyeveş yanuña takarsın
Sözün güş eyleyüp virdigüne şu gibi aqarsın
Şehâ her dem celâlle şıfat-ı 'uşşâka bakarsın
Cefâ vü cevri ile halkı niçe odlara yaqarsın
Be hey zâlim ne işdür bu unutduñ gibi Hallâkı

III

O şeh yüz vechle olmuş Yûsuf-ı gül-çehreden fâyık
Kamu halk-ı cihân ol dil-bere kul olsalar lâyık
Zihî kudret zihî hikmet ki halk imiş anı hâlik
Cemâlin göricek yârüñ niçe cân virmesin 'aşık
Be hey yâr âdem öldürür anuñ bu hüsni Hallâkı

IV

N'ola bu sine-i pür-dâğumı nâr-ı gamuñ yağa
N'ola derd ü elemlele çıkarsa âhum eflâke
Şu gibi eşk-i çeşmüm n'ola her dem her yaña ağa
Ne denlü nâz eylersüñ kayırmaz eyle 'uşşâka
Kerem kıl tek dirîğ itme şarâb-ı la' lüñ ey sâkı

V

Müdâm ağıyâr ile dil-dâr hayfâ 'ayş u 'işretde
Kalupdur hasret-i vuşlatla 'Âlî künc-i fûrkatde
Dil-i dâna belâda tâli'-i nâdân kuvvetde
Delindi ney gibi bağrum Yakînî bezm-i miñnetde
Anun'çün nâle vü âhum ser-â-ser tutdı âfâkı

¹⁰⁹² Edirneli Yakînî'nin gazeline tahmis edilen bu şiir, Gelibolulu Mustafa Âli Dîvânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Gazel için bk. Ömer Zülfe, Yakînî Dîvânı, T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara, 2009, s. 254.

-599-¹⁰⁹³[Ġazel-i Laṭīfī Tahmīs-i Sipāhī]¹⁰⁹⁴

.--- / .--- / .--- / .---

I

Münevver kıldı āfākı yüzüñ ey meh ziyālıkdan
 Yaraşur serv-i ḳaddüne dem ursa muntehālıkdan
 Ferāğat eyledüm şandum seni ben pür-cefālıkdan
 Gözüm yaşını baħr itdüm firāḳuñla cüdālıkdan
 Senüñle ḳanı ey zālīm şu şızmazdı aralıkdan

II

Niyāz itmek düşer dā'im gül-i [r]a' nāya bülbülden
 Niyāz itdükçe nāz itmek gerekdür bülbüle gülden
 Beni şu gibi ey servüm aḳıtduñ cān ile dilden
 Çevirdüñ yüzüñi āḫır alınca göñlümi benden
 [266a]

‘Araz bu mıdur ey zālīm senüñle āşnālıkdan

III

Cihān içre saña beñzer ḳanı bir dil-ber-i ra' nā
 Ḥaṭı reyḫān-ı ‘anber-bū yüzi gül ḳāmeti bālā
 Ḳamer-şüret güneş-ṭal‘ at melek-şükker perī-sīmā
 Bugün ḫüsn-i melāḫatde bulunmazdur saña hem-tā
 Virilmişdür saña şāhum güzellik şun‘ -ı Ḥālıkdan

IV

Dem-ā-dem dest-i hicrūñle nigārā çāk olup yaḳa
 Revā mı āteş-i hicrūñ beni ḫāk eyleyüp yaḳa
 Terahḫum ḳılmayasun sen gözümden ḳanlı yaş aḳa
 Oluben ḫüsnüñe ğarrā iken cevri itme ‘uşşāḳa
 Ġurūr ile nice şaḫlar düşüpdür pād-şālıkdan

V

Sipāhī ğonceler içre görüp sen derd-i ḫāndānı
 Göñül dirdi n’ola bülbül gibi eylerse eḡḡānı

¹⁰⁹³ Direkli, a.g.e., s.532.

¹⁰⁹⁴ 599/I

serv: Sidre

eyledüm: eyledüñ

II servüm :serv

zālīm senüñle: dil-ber bizümle

III bir dil-ber-i ra' nā: ḫiçbir gül-i ra' nā

Ḥaṭı reyḫān-ı ‘anber-bū yüzi gül ḳāmeti bālā: Şaḳı ‘anber ü reyḫān
 bir yüzi gül ḳāmeti bālā

şüret: bencet / melek-şükker perī-sīmā: perī-peyker melek-sīmā

ḫüsn: mülk / bulunmazdur saña hem-tā: bulunmaz ḫüsnüne hem-tā

virilmişdür: şunulmuşdur / şun‘ : ḫüsn

V

V. bend adı geçen eserde yoktur.

Gözinüñ yaşı kan oldı demidür eyle ihsânı
 Laţîfi yoluña cânā virüpdür şıdķ ile cânı
 N'ola rahm eyleyüp sen dahı geçseñ bi-vefālıķdan

-600-¹⁰⁹⁵

Ėazel-i İshāk Tahmīs-i Mu'idi¹⁰⁹⁶

.--- / .--- / .--- / .---

I

Gözüm yollarda qalmışdur görüñ ol bī-vefā gelmez
 Bugün bu qalb-i nā-şāda anuñ'çün hiç şafā gelmez
 Helāk oldum firāķından tabībüm gör baña gelmez
 Cefā vü cevri arturdı görüñ ol pür-cefā gelmez
 Güzellerden ne dirsek hep gelür ammā vefā gelmez

II

Helāk itmek muqarrerdür beni bu derd ile miħnet
 Eger kim şöyle qalursa benümle şefkat [ü] ĥasret
 Dirġā çāresüz qaldum geçüpdür cânuma fürkat
 Sitāremde temāşā bu ki ol ĥürşid-i meh-ţal'at
 Çıķup seyrān ider her bir yaña bizden yaña gelmez

III

Ne suç itdüm dilā bilmem yine ol āfet-i devrān
 Çevirmiş yüzini benden nedendür qalmışşum ĥayrān
 Ne deñlü da'vet itdüm ol perīyi olmadı miħmān
 Kaçar aĥşamlamaķdan bizüm ile ol meh-i tābān
 Seĥer vaķtinde gül gibi niçün bārī toġagelmez
 [266b]

IV

Esir-i bend-i 'aşķ oldı nigārā bu dil-i şeydā

¹⁰⁹⁵ Zemin şiir Üsküplü İshāk Çelebi'ye aittir (Direkli, a.g.e., s.665).

¹⁰⁹⁶ 600/I cevri arturdı görüñ ol pür-cefā: cevri[üñ] arturdı yine ol bī-vefā gelmez

- Güzellerden ne: Güzelden her ne
 II şöyle: böyle / şefkat [ü]: şiddet
 seyrān ider her bir yaña: her bir yañadan seyr ider
 III perīyi: perī hiç
 Kaçar aĥşamlamaķdan bizüm ile: Bizümle çün kaçar aĥşamlamaķdan
 toġagelmez: çıķagelmez
 IV nigārā: dirġā
 mest-i 'aşķ oldı: böyle olmuşdur
 Oturdum: Oķurdum / n'içün gibi: iy ĥ'āce men
 varur: varup / da'vete: şoĥbete
 V Rezzāk: muţlaķ
 Mu'idi: Muţr'ı / ĥōř-nevāl: ĥōř-nevā / cümle: naġme

Anuñ'çün mest-i 'aşk oldı cihān içre yürür rüsvā
 Oturdum bezm-i miḥnetde bugün n'çün gibi tenhā
 O yüzi muşhafa varur oқurdum da'vete ammā
 Sözüüm geçmez hümādur yüksek uçar oқıyagelmez

V

Beni derd ü belā için yaratmışdur meger Ḥallāk
 Ki kısmet eylemiş 'aşkı baña ol kādır-i Rezzāk
 Mu'idi ḥōş-nevāl olsa 'aceb mi cümle-i 'uşşāk
 Nigāruñ dünki sözinden gelem gibiydi İshāka
 Şımazdı 'ahd u peymānın unitmişdur aña gelmez

-601-¹⁰⁹⁷

Taḥmīs-i [Gelibolulu Muştafā] 'Āli Efendi¹⁰⁹⁸

--. / --. / .--. / --.

I

Bağlandı kaldı rāh-ı maḥabbet didükleri
 Her dem güşāde bāb-ı ihānet didükleri
 Maḥv oldı gitdi cūd u saḥāvet didükleri
 Bir āstāne idi mürüvvet didükleri
 Yapdı anuñ ḳapusını ḥıssset didükleri

II

Erbāb-ı 'izz ü rif'ate her[giz] ṭayanma sen
 Mağrūr olma rağbetine anlaruñ iñen
 Va'llāhi nice tecrube itdüm bu remzi ben
 Ölseñ yolında fā'ide yoқ saña kimseden
 Zirā güm oldı ortada himmet didükleri

III

Her laḥza ğaflet uyḥusı insānı esnedür
 Sevmez 'adūsını şu ki 'āḳil kimesnedür
 'Arz-ı maḥabbet eyledüğüñ ḥalka pes nedür
 Bir şey midür vücūdı mı vardur ne nesnedür
 Añlamaz oldı gitdi şadāḳat didükleri

IV

Yoқdur cihānda şimdi cehālet gibi kemāl
 Dānā odur ki vāfir ola kīsesinde māl
 Dehr-i denīde anuñ için durur bu iḥtilāl
 'Ārifleri mezellet ider ehl-i ibtizāl
 Şimdi zarāfet oldı sefāhat didükleri

V

Ehl-i hüner ne söylese düşnām ider 'avām

¹⁰⁹⁷ Aksoyak, a.g.e., s. 402.

¹⁰⁹⁸ 601/I maḥabbet: 'ināyet

II remzi: ḥālī

Nā-ehl olan denīleredür izz ü ihtirām

[267a]

Dānā belā vü ğuşşada nā-dān şād-kām

Bunca belādan özge yine ʿĀliyā mūdām

Eksük degül gönülde kāsāvet didükleri

-602-¹⁰⁹⁹

Ġazel-i Bākī Efendi Tahmīs-i Emrī¹¹⁰⁰

--. / -.-- / --. / -.--

I

Ey zülfi tāze sünbül ey kāmeti sanevber

Ey kaddi lāle vü gül ey ağzı ğonce-i ter

Bāġ-ı cihānda yoġdur sen gül-ʿizāra beñzer

Ey saçları şeb-i Kādr ey yüzi māh-ı enver

Dil tıflı her gün ağlar ʿıyd-i vişālin ister

II

Tiġ-ı firākuñ ile bu sīne pāre pāre

Sen serv-kaç nigārumʻçün gelmedi kenāre

Çeşmüm yaşı ʿaceb mi beñzerse cūy-bāre

Bir kerre görmek ile dil virdüm ol nigāre

Bir [kez] daġı görürsem cān virmegüm muġarrer

III

Mihr-i ruġuñla ey meh sīnemde her dem āteş

Zülfüñe bend olaldan gönüm katı müşevveş

Bu ħüsn-i bī-naẓīri evvelden eyleyen naġş

Cān virmek için itmiş laʿl-i lebüñi cān-baġş

Cān almaġ için itmiş müjġānlarını ħaçer

IV

Derd ü firākuñ ile kaldum ġam u elemde

Cefā muhāl olupdur gülmek baña bu demde

¹⁰⁹⁹ Saraç, a.g.e., s. 9.

¹¹⁰⁰ 602/I

kaddi: haddi

bāġ-ı cihānda: bāġ-ı cinānda

II çeşmüm: gözüm

III gönüm katı: oldu gönül

bī-naẓīri: bī-naʿirüñ

cān almaġ için itmiş: cānumı almaġ için

IV cefā: şafā

belā vü ġamda: ālām-ı ġamda

güne: dahi

V yüzlü: yüzi

eflāke çıksa emrī tañ mı: eflāke irse tañ mı emrī

meyl idüpdür: meyli vardur / yāruñ: kʻanuñ

teşne-dildür: teşne-diller

Yazduğda qanlar ağlar derd-i dilüm qalemde
Lāyıq midur qalam ben her dem belā vü ğamda
Ola cemālũñ ey meh günden güne münevver

V

Çokdan görünmez oldu ğün yüzlü yār-i cānuñ
Eflāke çıksa Emrī tañ mı senũñ fiĝānuñ
Terk eyleyüp be-küllü sevdāların cihānuñ
Şol deñlü meyl idüpdür Bākī lebine yārũñ
Güyā ki teşne-dildür āb-ı zülāli ister

-603-¹¹⁰¹

Tahmīs-i Qalender

I

-- / --. / .-- / --

Yād eyleyüp unutma begüm āşnāları
‘Āşıkларуña döne döne it vefāları
Qıl-i va‘d-i vişāl ile ħüsn-i edāları
Ey cān ta‘bībi la‘lũñ ile it şifāları

[267b]

Bir derdmend-i ħaste-dilüm qıl vefāları

II

Oldum firāk [u] derd ü belāñ ile bī-vücūd
Oldum döğünmeden taş¹¹⁰² ile cümleten kebūd
Āh u fiĝānum eylemede göklere şu‘ūd
Yollarda qaldı ey [şeh-i] ma‘den-i luţf-ı cūd
Bağ ħāline ayakda qoma ħāk-pāları

III

İtme efendi ‘āşıkuñı yollar üzre ħāk
Mihr-i vefā¹¹⁰³ murād odur āb-ı cūd-ı pāk
Dest-i firākũñ ile girībānum oldu çāk
Deryā-yı ğamda fülk-i vücūdum olur helāk
Mānend-i Hızır irmese luţfuñ hevāları

IV

Bār-ı belā mı ğam-keşinũñ belini bükür
‘Āşıkларуñ firāk ile görseñ neler çeker
Āh u fiĝānlar eylemede şām-tā-seher
Her dem ğam ile gözlerümüz qanlı yaş döker
Raĥm it efendi añma geçen mācerāları

¹¹⁰¹ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

¹¹⁰² Mürettip bu kelimeyi “taşlar” şeklinde yazmıştır fakat vezin aksamaktadır, düzeltilmiş haliyle metne alınmıştır.

¹¹⁰³ Mürettip bu kelimeyi “vefā ile” şeklinde yazmıştır fakat vezin aksamaktadır, düzeltilmiş haliyle metne alınmıştır.

V

Rûḥum Ḳalenderüñe vefâ eyle muttaşıl
Luṭf it raḳīb-i segden efendi üzil kesil
Bâğ-ı cihânda gül gibi ḥandân olup ecel
Sîr-âb olursa zemzem-i luṭfuñla teşne-dil
Eylar Şafâ vü Merve ḥaḳı'çün şafâları

-604.¹¹⁰⁴

Taḥmîs-i Kemâl Paşa-zâde

I

..-- / ... / ..-- / ...-

Niçe yağma ide dil milketini cünd-i elem
Niçe bir dest-i elem zulm ile çāk ide yaḳam
Künc-i miḥnetde 'aceb niçeye dek zârı ḳalam
Niçe ğuşşa niçe ğam niçe belâ niçe elem
Pîr geçdi gibi dünyâda felek luṭf u kerem

II

Gösterüp baña felek dünyede rûy-ı keremi
Silmedüñ âyine-i dilde olan jeng-i ğamı
Böyle çekmiş başuma kâtib-i ḳudret ḳalemi
İllere vaşl-ı şafâsı baña hicr ü eleme
Hep benüm'çün yaradıldı gibi bu miḥnet-i ğam
[268a]

III

Sa'y ile şâhid-i maḳşûd baña virmedi el
Fâ'ide eylemedi eyledigüm tolu elem
Bâri luṭf eyle yetişince baña vaḳt-i ecel
Ḳaçma ğamdan beni terk eyleme ey dil berü gel
Dünyede derd ü belâ miḥnet ü ğam şimdi benüm

IV

İrmedi menzil-i vaşla baña gösterdüñ emek
Tekye-i miḥnete geldüm reh-i ğamda giderek
'Âḳıbet menzilüm iḳlîm-i 'adem olsa gerek
Bir iki gün bu fenâda ḳonuk incitme felek
Beni şanma ki gidem bir daḳı bu yire gelem

V

Gelüñ ey 'aşık-ı miḥnet-zedeler cümle gelüñ
Dil-i pür-derd neler çekdüğini siz de bilüñ
Cân virüp cân alıyor hicri ile bir güzelüñ
Ne ölür ne dirilür çâresi yoḳ ḥaste-dilüñ
Bilmezem derd ü ğamunla anı yâ Rab ne idem

¹¹⁰⁴ Mecmûada "Taḥmîs-i Kemâl Pâşâ-zâde" başlığıyla yer alan bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır ve şiirde herhangi bir mahlas tespit edilememiştir.

-605-¹¹⁰⁵

El-muḥarririhü'l-ḥaḳîr Taḥmîs-i Cevrî [Ġazel-i 'Ayānî]

I

--. / .--- / --. / .---

Luṭf üzre iken evvel her dem baña cānānum
Şîrîn lebi devrinde zevḳ eyler idi cānum
Şimdi uyup aġyāra gūş eylemez efġānum
Kesdi nazārın benden ol ḥusrev-i ḥübānum
Şimden girü ḳan aġla ey dīde-i giryānum

II

Peyġüle-i miḥnetde āḥ eylesem āheste
Derd-i siyehüm çarḫa olur yine bî-deste
Bir laḫza 'aceb midür olmaz ise dem-beste
Āḥ eylese her demde n'ola bu dil-i ḫaste
Cevrin çok ider oldu ben bendeye cānānum

III

'Aḳlum gidüp ol yārūñ esîr-i ruḫ elinde
Cismüm ise melāl oldu ebrûsı ḫayālinde
Cān u dil ise ḳaldı efkār-ı vişālinde
Hicrāna nihāyet yok miḥnetse kemālinde
Bilmem ne ola āḫîr aḫvāl-i perişānum

IV

Ol ġonce dehen bir kez olmadı baña hem-dem
Ḥār-ı ġam-ı miḥnetde her dem delinür sînem
[268b]

Feryād u fiġānumla ṭolsa ne 'aceb 'ālem
Dil bülbülinüñ kārı zār olsa n'ola her dem
Güldürmedi bir kerre anı gül-i ḫandānum

V

Tîr-i elem-i hîcre Cevrîyi nişān itdüñ
Bār-ı ġam ile ḳaddin mānend kemān itdüñ
Bî-mihr idigüñ cānā gün gibi 'ayān itdüñ
Cevrūñle 'Ayānîyi bî-tāb u tüvān itdüñ
Luṭfuñ ola mı eyā ol ḫasteye sulṭānum

¹¹⁰⁵ Mecmûada "El-muḥarririhü'l-ḥaḳîr Taḥmîs-i Cevrî" başlığıyla yer alan bu şiir, Hüseyin Ayan'ın hazırlamış olduġu Cevrî Dîvânı'nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır (Hüseyin Ayan, **Cevrî (Hayâtı, Edebî Kişiliġi, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni)**, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları No:97, Araştırma Serisi No:80, Erzurum, 1981).

-606-¹¹⁰⁶[Ġazel-i] Şem'î Tahmîs-i [Yādî]¹¹⁰⁷

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Rāzıyam her ne kılursa baña serv ü semenüm
 Tîğ-i cevri ile şad-pāre kılursa bedenüm
 Rūz u şeb zülf ü ruḥı fikri iken her suḥanum
 ʿĀr idermiş beni öldürmege ol sîm-tenüm
 Varayum yalvarayum boynuma taḫup kefenüm

II

Uymayaydı o melek diyü raḫîbün sözine
 ʿĀdet idinmez idi cevri ü cefāyî özine
 Bakmayaldan berü ben zār u nizāruñ yüzine
 Görmeyegörsem eger mūr-ı zaʿ ifüñ gözine
 Ey Süleymān-ı zamān şöyle ḫayāl oldu tenüm

III

Rāh-ı ʿaşkında o māhuñ yüzümü ḫāk ideyin
 Cehd idüp menzilümi gün gibi eflāk ideyin
 Zecr-i hicrānı daḫı şabr ile tiryāk ideyin
 Ḥulle-i cennet olursa çekeyin çāk ideyin
 Dem-i vuşlatda baña ḫāyil olur pîrehenüm

IV

Sînemi ḫançer-i hicrūñ ile tîr çāk eyle
 Hey ḫabîbüm yiridür luḫ ile tîmār eyle
 Dil-berā dār-ı fenāda bir eyü kār eyle
 Tek beni zülf-i dil-āvîzüñe ber-dār eyle
 Çekeyin pādşehüm kendü elümle resenüm

V

Dil virelden berü ben Yādî o meh-rū meleke
 Fenn-i ʿaşkında baña şevḫ ile geldi meleke
 Dest-i ḫasret beni her dem niçe bir eyle çeke

¹¹⁰⁶ Direkli, a.g.e., s. 739.

¹¹⁰⁷ 606/ Bentlerin dizilimi farklıdır.

I	iken: ile
II	Görmeyegörsem: Duymaya girsem
III	ideyin: ideyüm
IV	Sînemi ḫançer-i hicrūñ ile tîr çāk: Gele ben ḫastayı hicr-ile yiter zār
yiridür: demidür
kār eyle: ad eyle
Çekeyin: Çekeyüm
V	Dil virelden: Düşeliden / ben: dil / meleke: feleke
Dest-i ḫasret: Derd ü ḫasret
ʿademden: cināndan

Şem' iyüm gūşe-i mey-hāneyi virmem felege

[269a]

Gülşen-i bāğ-ı ' ademden baña yegdür vaţanum

-607-¹¹⁰⁸

[Ġazel-i Muĥibbī Taĥmīs-i Rumūzī]¹¹⁰⁹

.--- / .--- / .--- / .---

I

Zuhūr idüp çemen eţrāf-ı ' ālem sebzezār olsa
 Kurulsa meclis ü ' işret şarāb-ı ĥoş-güvār olsa
 Ser-ā-ser kūh-sār u ţarf-ı gülşen lālezār olsa
 Zümürürd naţ' dōşense zemīne nev-bahār olsa
 Gülistān seyrine varsam bile ancak nigār olsa

II

Yine bī-çāre bülbül yansa ĥālin gül çerāğına
 Fiğān-ı bülbüli gül diñlese koysa kulağına
 Göñüller aksa meyl itse cihānuñ bāğ u rāğına
 Aķup cūlar yüzün sürse dem-ā-dem serv ayağına
 Açılrsa her taraf güller ķamu ķuşlar hezār olsa

III

Bahār olsa güzeller gülşeni cā itseler yir yir
 Nihānī bāde-yi gül-rengi peydā itseler yir yir
 Mey ile sākī-i gül-çehri tenhā itseler yir yir
 Neşāt esbābını cümle müheyyā itseler yiy yir
 Gehī nüş eylesem bāde gehī būs-ı kenār olsa

IV

Meded öldüm meded eyle vişālūñle beni zinde
 Efendi şabra tākāt ķalmadı¹¹¹⁰ şimden girü bende
 Sözüm gūş eyleseñ raĥm olsa ey serv-i sehī sende
 Disem dil derdini yir yir oturup şaĥn-ı gülşende
 Derün-ı dilde her ne var açılrsa der-kenār olsa

V

Ne cüzvidür şikest itmek Rumūzī şīşe-i nāmı
 Girer miydi ķulağa vā' izūñ pendiyle peygāmı
 Ķomazdum māh-ı rūze olsa daĥı ben bu eyyāmı
 Muķarrer tevbeyi şırdum Muĥibbī nüş idüp cāmı
 Şu göñlümden geçen gibi baña bir gül-ç' izār olsa

¹¹⁰⁸ Kaplan vd., a.g.e., s. 116.

¹¹⁰⁹ 607/I bile ancak: yanumca ol

V pendiyle peygāmı: pendi vü peygāmı
 Ķomazdum: Ķomazam

¹¹¹⁰ Mürettip *ķalmadı* kelimesini mısraın hizasında derkenara sonradan eklemiştir.

-608-¹¹¹¹[Gazel-i Ca' fer Tahmîs-i Feyzî]¹¹¹²

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Ol mehûñ gün yüzini gördükçe artar hayretüm
 Cüş ider deryâ-yı aşkında sirişkûñ fûrkatüm
 Tâze olur sine-i çäkümde dâğ-ı hasretüm
 Söylemek kaçd itdügümçe yâre derd ü hasretüm
 Ağlamak dutar beni güftâre qalmaz kudretüm
 [269b]

II

Bâde-i vaşluñ baña dirseñ saña içürmeyem
 Guşsa vü gamdan ölüreseñ şadiye irgürmeyem
 Öldürerseñ zecr ile senden yüzüm döndürmeyem
 Ben n' için sen şem' -i tâbâna revân cân virmeyem
 Yok midur ' âlemdede bir pervâne deñlü gayretüm

III

Didiler gelmiş ruğ-ı dil-dâre hañt-ı müşk-bü
 Gitdi dilden şadılık gördüm hemânâ hâl bu
 Zâr u gamgîn menziline vardum itdüm cüst ü cü
 Görmedüm ol mâhı çok bağıdum aşığı yukaru
 Yirde gökde yıldızum yoğdur düşüpdür devletüm

IV

Şem' veş yanardı cismüm âh-ı âteş-nâkden
 Garğa-i hün olmuşum bu dide-i nem-nâkden
 Sâye şaldı mihr-i enver gerdiş-i eflâkden
 Küyına iltüp götürdi ben gubârı hâkden
 Var durur yirden göge bād-ı şabâya minnetüm

V

Nâme-i hüsninde Feyzî okudum a' mälümi
 La' l-i nâbı vaşf-ı şir'in eyledi aqvälümi
 Bende çekmiş leyli-i zülfi dil-i âmälümi

¹¹¹¹ Direkli, a.g.e., s. 526.

¹¹¹² 608/I

' aşkında: cismümde / sirişkûñ: sirişküñ

Tâze olur: Tâzelenmiş / hasretüm: miñnetüm

II Bâde-i vaşluñ baña dirseñ: Baña dirsen bâde-i vaşlı saña

III hemânâ: hemânden

düşüpdür: gidüpdür

IV yanardı: yandurdu

nem-nâkden: gam-nâkden

enver: devlet

Var durur yirden göge: Var idi yirden göge vü

V âmälümi: abdälümü

Rüz-ı maşşerde diyem Mecnūna Ca' fer hālūmi
Kim dilūmi ol bilür ancak ol añlar hāletüm

-609-¹¹¹³

[Gazel-i Hāverī Tahmīs-i Şāni' i]¹¹¹⁴

.--- / .--- / .--- / .---

I

Hilāle döndi cism-i nā-tüvānum derd ü ğamlarla
Büküldi yā gibi kıddüm şehā bār-ı sitemlerle
Dimişsin anı teşrīf ideyin luţf u keremlerle
Seni gözler dü-çeşm-i ħün-feşānum niçe demlerle
Gel ey nūr-ı başar merdümlük it demler kıdemlerle

II

Günāh ise senüñ küyuñdan ey şeh kendümi 'addüm
Ĥaţuñ ger kıatlūme ĥüccet getürse yok durur reddüm
Efendüm ben saña kul olduğum'çün bilmeyüp ĥaddüm
Kıad ü zülf ü dehānuñ ĥasreti lām eyledi kıaddüm
Ĥudā bilür benüm şağ olacağum bu elemlerle

III

Kemān almış ele göñlüm nişān idüp ol ebrūlar
Beni sihr ile Mecnūn eyledi şol çeşm-i cādūlar

[270a]

Dil-i dīvāneyi zencīre çekdi iki ğīsūlar
'Aceb niçe yazıldı başuma bu kıara yazular
Benüm ĥöd miĥnet ü derdüm yazılmaya kıalemlele

IV

Gezerken Ka'be-i küyuñda şey'li'illāh idüp cānā
Tariķ-i küy-ı vaşluñdan beni ğüm-rāh idüp cānā
Diyār-ı fūrķate şalduñ ğama hem-rāh idüp cānā
Hevā-yı kıad ü zülfüñle ölüsem āh idüp cānā
Mezārumdan tıram maşşerde 'Abbāsī' alemlerle

V

Sirişküme Şāni' i seyl oldı niçe çağlamayum kim

¹¹¹³ Kaplan vd., a.g.e., s. 125.

¹¹¹⁴ 609/ Bentlerin dizilimi farklıdır.

I dü: bu

II getürse: virürse

III ele göñlüm nişān idüp: nişān idüp ele göñlüm
şol: ol

IV fūrķate: ğurbete

Mezārumdan: Mezārumda

V dil bağlamayum: dil ağlamayum

pür-dil: dil pür

Firāk-ı la‘l-i yār ile niçe ƙan aƒlamayum kim
 Bu āh-ı sūz-nāk ile niçe dil baƒlamayum kim
 Niçe zūnnār-ı ‘aşƒa Hāverī bel baƒlamayum kim
 Der-i dīvār-ı deyr-i pūr-dil olmuşdur şanemlerle

-610-¹¹¹⁵

[Ġazel-i Hıřālī Tahmīs-i Fiġānī]¹¹¹⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

I

Añmayam sūnbūl adın ol zūlf-i ‘anber-bārsuz
 ƒılmayam serve nażar ol ƒadd-i hōş-reftārsuz
 Da‘ vet itmeñ ğulşene ben ‘aşıƒı-ı dil-dārsuz
 N’eyleyem ğulzār seyrin ol yūzi ğulzārsuz
 Ćün baña cennet cehennem ğorinūr dīdārsuz

II

Gerçi āh-ı sūz-nāki ğönlūme peyvestedūr
 Lik derdin söylemekde ‘āciz ü dem-bestedūr
 Ey řabīb raħm eylesūñ cān u dile řāyestedūr
 Ćeşm-i bīmāruñ firāƒıyla dil ü cān ğastedūr
 İki öksüzdūr yatur ğam-ğānede tīmārsuz

III

Ćünkü sensin cümle ğūbān-ı cihānuñ serveri
 Raħm ƒılsañ yiridūr ben bendeñe řāhum yiri
 Yār idinme kendūñe ey meh raƒīb-i kāfiri
 Sūr yanuñda řurmasun aġyārı bir dem ey perī
 Verd-i ğulzār-ı cinān dirler kim olur ğārsuz

IV

Gel raƒīb ile efendi cām-ı mey nūş eyleme
 Ben fakīri saña dūşmez mest ü medhūş eyleme
 Degme bir nā-dāna uyup sözini ğūş eyleme
 Va‘ de-i vaşl eyledūñ anı ferāmūş eyleme

[270b]

Şānuña lāyıƒ degūl kim diyeler iƒrārsuz

V

Ey Fiġānī yād idelden ben ƒulın ol meh-nijād
 Varduġınca miħnet ü derdüm ziyād oldu ziyād

¹¹¹⁵ Karahan, a.g.e., s.141.

¹¹¹⁶ 610/I raħm eylesūñ cān u dile: cān u dil raħm eylesēñ

III bendeñe: bendeye

yanuñda: yanuñdan

IV anı: ‘ahdūñ

V varduġınca: vurduġınca

ğamla derdüm olmadum: ğamla ‘ömrüm olmadı

Âhır oldu ğamla derdüm olmadum bir lahza şād
Nā-murādum dār-ı dünyāda Hıṣālī nā-murād
Geçdi ‘ömrüm miḥnet ü derd ile ḥayfā yārsuz

-611-¹¹¹⁷

[Ġazel-i Fuzūlī Tahmīs-i Mānī]¹¹¹⁸

.--- / .--- / .--- / .---

I

‘ Aceb o şāh-ı zālīm ‘ aşıkuñ ḥünına kanmaz mı
Bu deñlü nāle bir gün aña te’şir ide şanmaz mı
Kıyāmet yok mıdur şanur yā ḥod ḥaşre inanmaz mı
Beni cāndan uşandurdı cefādan yār uşanmaz mı
Felekler yandı āhumdan murādum şem‘i yanmaz mı

II

Dem-ā-dem ol meh-i tābān emīr-i ‘ asker-i ḥübān
İder ğayrıları ḥandān beni biñ cevır ile nālān
Naşibi illerüñ iḥsān benüm endüh-ı bī-pāyān
Kamu bīmārına cānān devā-yı derd ider iḥsān
N’içün kılmaz baña dermān beni bīmār şañmaz mı

III

Ṭuyuldı rāz-ı nihānum dükenmez āh-ı sūzānum
Yıkıldı kalb-i vīrānum ferāgat üzre cānānum
Akar eşk-i firāvānum çıkar eflāke efgānum
Şeb-i fūrkat yanar cānum döker kan çeşm-i giryānum
Uyaddı ḥalkı efgānum kara baḥtum uyanmaz mı

IV

Firāk-ı ‘ arız-ı gül-bū ider cān bülbüli şayru
Gözümden dūrdur uyḥu figānumdan cihān memlü
Ruḥuñ gördükde ey meh-rū sirişküm saçılır bir sü
Gül-i ruḥsāruña karşı gözümden kanlu akar şu
Ḥabībüm faşl-ı güldür bu akar şular bulanmaz mı

V

Ḥuzūrum gitdi ‘ ālemden idelden dilde ğam mesken

¹¹¹⁷ Demirel, a.g.e., s. 48.

¹¹¹⁸ 611/I yok mıdur şanur: yok mı dir āyā
II endüh-ı bī-pāyān: eşküme bī-pāyān
Uyaddı: Uyarur / kara baḥtum: daḥi ol yār
IV bülbüli: bülbülin
dūrdur: dūr durur
akar: aқан
V ḥaber şormadı: ḥabīr olmadı
VI itdūñ ‘ aqlumı: ‘ aqlumı itdūñ
ġafil: cāhil

Görinür çeşmüme gülşen belâ-yı ‘aşk ile külhan
Nice demler o sîmîn-ten haber şormadı hâlünden
Ġamum pinhân tütardum ben didiler yâre kııl rüşen
Disem ol bî-vefâ bilmem inanur mı inanmaz mı
[271a]

VI

Ruġuñ seyr eyliyen ‘âķil olur ser-mest-i lâ-ya‘ kııl
Degüldür sevmemek ķâbil maġabbet itmek müşkil
Ne deñlü olsa sengîn-dil zârürî meyl ider ħaşıl
Degüldüm ben saña mâ’ıl sen itdüñ ‘aķlumı zâyil
Baña ta‘n eyliyen ġâfil seni görgeç utanmaz mı

VII

Ķuluñ Mânî şeker-ġâdur lebüñ vaşfında güyâdur
Ġarîb-i deşt-peymâdur gedâ-yı bî-ser ü pâdur
İşi seyr ü temâşâdur ser-i kūyuñda ġavġâdur
Fuzülî rind-i şeydâdur hemîşe ħalka rüsvâdur
Şorun kim bu ne sevdâdur bu sevdâdan uşanmaz mı

-612-¹¹¹⁹[Muġammes-i Ānî]¹¹²⁰

.--- / .--- / .--- / .---

I

Gel ey gül dâġ-ı ħasret bâġ-ı sînem ħâr ħâr itdi
Ġam-ı sevdâ-yı zülfüñ ‘aķl u şabrum târmâr itdi

¹¹¹⁹ Kaplan vd., a.g.e., s. 290.

¹¹²⁰ 612/I var ise bir kerre: bir kerre var ise

II ġün: dem

Ķarürî bu dil-i divâne ġurbet iġtiyâr itdi: Hevâ-yı zülfüñ ol miskîni

âġir bî-ķarâr itdi

III deştine: deştinde

kez: dem / mâġı: şâġı

Fiġân-ı derd-i ħasretle: Firâķ-ı derd ü ħasretle

varduġum’çün: varduġumca

şimdiden gerü: şimdiden soñra

IV ‘âlem [ü] cihân içre: ‘âlem içinde şimdi

zülf ü: hecr[le]

sevdâ-yı zülfüñle: sevdâ-yı ‘aşķuñla

Hevâ-yı zülfüñ ol miskîni âġir bî-ķarâr itdi: Ķarürî bu dil-i divâne

ġurbet iġtiyâr itdi

V şürîş: fitne

aġlasam her dem ġam-ı ‘aşķuñla ben şeydâ: âġ u zâr itsem bu ben bî-

ķäre dil zirâ

dehre: ‘aşķa / cânâ: şeydâ

Maħalleñ itleri ben nā-tüvānı gördi ‘ār itdi
Ser-i küyuñda bilsem ol ne cürm-i bī-şümār itdi
Meger var ise bir kerre yañuldı āh u zār itdi

II

Düşelden derd-i ‘aşkuña mükedder oldı aħvālüm
Dirigā olmadı bir gün muvāfiķ baħt [u] iķbālüm
Ne deñlü ağlayup yansam yaķılsam ben saña ħālüm
Cefādan el çeküp inşāfa gelmezsin be hey zālüm
Zarūrī bu dil-i dīvāne ğurbet ihtiyār itdi

III

Fenā deştine yüz tutdum koyup bu baħt-ı güm-rāhı
Yüzüñe baķayın bir kez gel ey meh-rūlaruñ māhı
Fiğān-ı derd-i ħasretle anuñ ‘çün eylerüm āhı
Niğārā incinürsin varduğum ‘çün küyuña gāhı
Feraħ ol şimdiden gerü gönül terk-i diyār itdi

IV

Benüm ey leyli-i ‘ālem [ü] cihān içre efsāne
Teraħħum vaķtidür luţ it bu ben maħzūn [u] giryāna
Ĝam-ı zūlf ü ħaţ-ı ebruñ ile cān oldı dīvāne
Şabāveş düşdi dil sevdā-yı zūlfüñle beyābāna
Hevā-yı zūlfüñ ol miskini āħir bī-ķarār itdi

V

Nihāl-i ķaddüñ ey serv-i revānum oldı ‘çün peydā
Cihān bāğına reftāruñ biraķdı şuriş-i ğavğā
[271b]

‘Aceb mi ağlasam her dem ğam-ı ‘aşkuñla ben şeydā
Binā-yı dehre bünyadı uraldan iñlerüm cānā
Kimesne görmedi Ānī ki baña rüzgār itdi

-613-¹¹²¹

[Ĝazel-i Misālī Tahmīs-i Ħasen]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Şunar cām-ı belāyı baña çarĥ-ı pür-sitem bir gün
İder bī-hüş sākī-i felek manend-i Cem bir gün
Olur yirüm belā vü derd ile künc-i ‘adem bir gün
Tābībüm öldürür ben ħaste-ħālī renc ü ğam [bir gün]
Eger ğam-ħāneme rencide ķılmazsañ ķadem bir gün

II

¹¹²¹ Tahmis edilen gazel, Yunus Kaplan’ın hazırlamış olduğu **Edirneli Misālī (Hasan Çelebi) ve Dīvānçesi**’nde vardır (Kaplan, a.g.e., s.131). Son bendde yer alan Ħasen kelimesinin 2. mahlas olma ihtimali yüksektir.

Şeb-i fūrkatde çıkşa yiridür gökyüzüne āhum
 Düşürdüñ rāh-ı ‘aşqa olmaduñ bir kerre hemāhim
 Hümāveş evc-i istiğnāda pervāz itdüñ ey māhum
 Nice irsün kıyāmet-kāmetüñe ‘ömr-i kütāhum
 Baña hicründe biñ yılca gelür ey pür-sitem bir gün

III

Müheyyā olsa meclis cām-ı şahbā eylese devri
 Yetişse neş’e-i bāde içilse tolular fevri
 Kızarsa gül gül olsa tāb-ı mülden ruħlaruñ nūrı
 Şeb-i zulmetde ben pervāneñe itdükleri cevri
 Saña ey şem‘-i rüşen yana yana ağlasam bir gün

IV

Ġubār-ı haṭ-ı la‘li cānı eyler vāle vü şeydā
 İştise lāl olur şirīn-maḳālīn tūṭi-i gūyā
 Ne hikmet var kelām-ı rūḥ-baḥş-ı yārda āyā
 Söze gelse ider bir demde niçe mürdeyi ihyā
 Baña ölsem de açmaz ağzını ol ‘īsā-dem bir gün

V

Yine şād ol Ḥasen kim saña kıldı ṭālī‘ üñ yārı
 Taḳınmış ğamzeden yanına dil-ber tiğ-ı ḥün-ḥārı
 İştidüm germ olup meclisde hem ol haṭṭ-ı nigārı
 Dimiş bir gün varup ḳaṭ‘ ideyin başın ḳalemvārı
 Gelür başa Mişālī her ne yazdıysa ḳalem bir gün
 [272a]

-614-¹¹²²[Terkīb-i Bend-i Kara Fazlı]¹¹²³

..- / .- / ..-

¹¹²² Özkat, a.g.e., s.268.¹¹²³ 614/ Mecmûada Dîvân'daki IV. bendin 9. beyti ve VI. bendin 8. beyti yoktur.

- I menşü[r]-ı dehre çün: menşür-ı ‘âleme
Küllü men ‘aleyhâ fânin: “(Yer) üzerinde bulunan her şey yok olacaktır.” (Rahmân, 55/26)
iriser: olısar
.... : durur
konan: gelen
tahte-şerâda: tahte’t-türâbı
- II ‘unşur-ı pāk: ‘unşur-ı çār
âh-ı berķ-i âteş-nāk: berķ âh-ı âteş-nāk
mâh-ı devlet-bîn: mihr-i devlet ü dîn
‘âlem maķâm-ı ‘illiyîin: ‘âlî maķâmı ‘illiyîin
oldı: irdi
- III hâletdür: muşibetdür
muşibetdür: ne hâletdür
fürkatdür: miñnetdür
açılmadıķ: açılmadı
zamân-ı miñnetdür: zamân-ı fürkatdür
düşdi ‘aceb mi fürkatle: düşsek ‘aceb mi zilletle
ğamla: ğamda
- IV ‘Ârızı nür-ı bedr iken hayfâ: Bedr iken ol meh-i hüceste-hışâl
vebâl: muhâl
ki: çü
muhâl: vebâl
Kim: ki
.... : Gül-i ‘ömrine hem hayıflar anuñ
.... : Ki düşüp hâke pây-mâl oldu
- V ey gözüm hemân ağla: ağla ey gözüm ağla
derd-i hicr: tîr-i hicr
rûh-ı güzîn: şâh-ı güzîn
.... : Ey gönül sen de terk-i cân eyle
Oķ gibi çıķdı çünki elden: Çıķdı elden çü oķ gibi
o şâh-ı cihân: cihânı o şâh
âftâbı zulmet-i miğ: âftâb-ı devleti miğ
- VI kâtil-i merdümân: katı nâ-mihrbân
nice: hey ne
.... : Kimse sende karar itmez imiş
.... : İki günlük mekân imişsin sen
- VII yâ Rab aña: aña yâ Rab
tâb-dâr: tâb-nāk
yâ Rab: bir dem

I

Oldı menşū[r]-ı dehre çün ‘unvān
 Āyet-i külli men ‘aleyhā fān
 Yazmadı levḥ-i ‘ömre ḥaṭṭ-ı beḳā
 Ƙalem-i kāf u nūn ile Yezdān
 Dehr baḥr-i fenāda bir yıldür
 Cümle ḥalḳ andan iriser güzerān
 Ne gedā vü ne şāh u mīr ḳalur
 Yir ‘ākıbet ḳamu-yı cihān
 Bu ribāṭa ḳonan göçer āhir
 Olısar cümle kārvanı revān
 Ƙanı ol burc-ı salṭanat māhı
 Ya‘ ni şāh-ı cihān Meḥammed Ḥān
 Oldı mānend-i çeşme-i ḥūrşid
 Ḥāk içre nihān o çeşme-i cān
 Taḥt iken eyleyüp yirin taḥte
 Vardı taḥte-şerāda itdi mekān
 Ol hümā uçdı āşyānından
 Eyleyüp ‘azm-ı āşyān-ı cihān
 Didi ervāḥ-ı ḳuds *tābe serāh*¹¹²⁴
 Ce‘ al-Allāhu cennete mişvāh

II

Yıḳıl ey tārem-i sipihr-i berīn
 Söyün ey şem‘ -i ḳubbe-i zerrīn
 Bozul ey imtizāc-ı ‘unşur-ı pāk
 Üzül ey ‘aḳd-i ‘uḳde-i pervīn
 Taḡıl ey cünd-i bī-şümār nücüm
 Ʀolun ey māh sür‘ at ile hemāñ
 Aḡla ey ebr ḳıl yaşuñ bārān
 İñle ey ra‘ d idüp fiḡān u enīn
 Eyle ey āh-ı berḳ-i āteş-nāk
 Ki yana sūz ile zamān u zemīn
 Çāk ḳıl ey seḫer girībānuñ
 Ey şafaḳ eyle baḡruñ ḥūnīn
 Bürün? ey şeb libās-ı mātemüñi
 Ƙararup eyle ḥāṭıruñ ḡam-gīn
 Gün toḡar şanma başuña ey rüz
 Ki ṭolındı o māh-ı devlet-bīn
 [272b]
 İtdi niḫlet bu dār-ı süfliden
 Oldı ‘ālem maḳām-ı ‘illiyyīn¹¹²⁵

¹¹²⁴ *tābe serāh*: Mezarı temiz ve hoş kokulu olsun, manasına gelen dua ifadesi.

¹¹²⁵ *‘illiyyīn*: Gökyüzünün ve cennetin manen en yüksek kabul edilen yeri.

Şad hezārān dirīġ vāveylā
Ki belā üzre cāna oldı belā

III

Bize yā Rab bu ne hāletdür
Ne belādur ‘aceb muşibetdür
Gitdi devletü begden ayrıldıġ
Kullarına bu nice nekbetdür
Bize ayruġ cihānda rāhat yok
Gitdi rāhat zamān-ı fūrkatdür
Tāzelikde o serv-i bāġ-ı cinān
Hāke düşdi bu ne ‘alāmetdür
Daġı açılmadıġ o ġonce-i ter
Gül gibi şoldı hey ne āfetdür
Manıġkı mürdeye virürken cān
Kendü cān virdi bu ne ġikmetdür
Lāleveş ol gülüñ firāġından
Baġrumuz tolu dāġ-ı ġasretdür
Şad-hezārān dirīġ ü ġasret ü āh
Gitdi ol Şeh zamān-ı miġnetdür
Hāke düşdi ‘aceb mi fūrkatle
Yirümüz ġüşe-i mezelletdür

Gice gündüz demidür aġlalyalum
Baġrumuz nār-ı ġamla taġlalyalum

IV

Yā İlähī ne tūrfa ġāl oldı
Ki ġatı mūcib-i melāl oldı
‘Ārızi nūr-ı bedr iken ġayfā
Ne zevāl irdi kim hilāl oldı
İşiginde sa‘ ādet üzre iken
O sa‘ ādet bize ġayāl oldı
Oldı çünkim revān o rūġ-ı revān
Bize dirlik daġı vebāl oldı
Baġrumuz ġana döndi ġasretle
Görüñüz kim bize ne āl oldı
[273a]
Üstüġāna irişdi ġam bıçaġı
Hep eġibbāsı bī-mecāl oldı
Bu muşibet ki geldi başumuza
Şevġ ü şādī bize muġāl oldı
ġam yiyüp rüz u şebde ġan içelüm
Kim bize Hāġdan ol nevāl oldı

....

....

Çāre ne rŭz [u] ŧeb fiġān idelŭm
Baġrumuz ħasret ile şan idelŭm

V

Rŭz u ŧeb ey gŏnŭl fiġān eyle
Rāzuñı ħalka dāstān eyle
Demidŭr ey gŏzŭm hemān aġla
Ebrveŧ yaŧuñı ravān eyle
Tutuŧ ey sīne nār-ı ħasret ile
Sŭzuñı gŭn gibi ‘ ayān eyle
Ey ciġer derd-i hicr ile delinŭp
Baġruñı ħasret ile şan eyle
İtdi cānın revān o rŭħ-ı gŭzīn

....

....

Oķ gibi çıķdı çunki elden o ŧāh
Kāmetŭn ġuŧŧadan kemān eyle
Dŭŧdi ħāke o genc-i bī-hem-tā
Sen de bir gŭnci var mekān eyle
Menzilin tīr-i āhuñuñ yiridŭr
ŧāġn-ı ŧāġrā-yı āsmān eyle
Čunki terk eyledi o ŧāh-ı cihān
Sen de terk-i cihānyān eyle

Ĥasretā ħasretā dirīġ dirīġ
Kapladı āftābı şulmet-i miġ

VI

Ey felek bī-amān imiŧsin sen
Kātil-i merdŭmān imiŧsin sen
Zŭlm ile ‘ ālemi ħarāb itdŭñ
Nice zŭlm ıssı ħān imiŧsin sen
[273b]

Gŏz gŏre nice kıyduñ ol ŧāha
Zālīm ũ bī-amān imiŧsin sen
Bizi ol yaħŧı begden ayurduñ
Nice yavuz yaman imiŧsin sen
Yedi kāt řāsdan geçer zehrŭñ
Ejder-i cān-sitān imiŧsin sen
Evvelā luř ŧoñra ķahr itdŭñ
Nice ķavli yalan imiŧsin sen
Kāmetŭñ gerçi kim kemān olmiŧ

TİR-i āha nişān imişsin sen

....

....

Nice ‘anķāları uçurmuşsin
Köhne bir āşyān imişsin sen
Dād u feryād elüñden ey eflāk
Yirini eyledüñ o şāhuñ hāk

VII

Yā Rab āña cinān turağ olsun
Meskeni gülsitān [u] bāğ olsun
‘Arşa-i táb-dār-ı maḥşerde
Sāye-i ‘arş āña otağ olsun
Meclisinde şarāb-ı Kevşerden
Dest-i havrāda pür-ayağ olsun
Ķabri tārīk olmasun yā Rab
Pertev-i nūr-ı Hāk çerāğ olsun
Ola cennetde ol Burāka süvār
Öñce ğilmān kamu yayağ olsun
Aña tağ üsti bāğ olup yā Rab
Ħasreti bağrumuzda dāğ olsun
Yirde yatduķça ol vücūd-ı şerīf
Pādşāh-ı zamāne şağ olsun
Şecer-i ‘ömri pāydār oluban
‘Avn-i Hāk dāyimā tayağ olsun
Şaķlasun hep budaķların Mevlā
Cümle pür-berg [ü] pür-budağ olsun

Fazliyā şıdk ile diyen āmīn
Dilegüm bu belādan ola emīn
[274a]

-615-¹¹²⁶

[Ķazel-i Şeyhü’l-islām Yahyā]¹¹²⁷

.-.- / ...- / .-. / ...

- 1 Reh-i taleb tūtalum kūy-ı dil-rübā diyerek
Şafā vü miḥnete yāhū vü merḥabā diyerek
- 2 Getürdün ey dil-i āvāre sīneye bir bir
Ne denlü ğuşşa vü ğam varsa āşnā diyerek
- 3 Şikenc-i tūrri-i müşķinine esīr oldu

¹¹²⁶ Kavruk, a.g.e., s.218.

¹¹²⁷ 615/ 5a açılmaz ise: açılmadıysa

Belāya uğradı dil zülfine belā diyerek

- 4 Hüdā kerīmdür elbette eylemez maḥrūm
Murādına irişür her kişi Hüdā diyerek
- 5 Açılmaz ise gönül künc-i hücrede Yaḥyā
Kenār-ı gülşene çık seyr-i dil-güşā diyerek

-616-¹¹²⁸

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yaḥyā]

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Daḥı var devr-i güle eldeki cām-ı meyi gör
Ni' metüñ ḳadrini bil himmet-i pey-der-peyi gör
- 2 Şu'le-i dāğla gönli büyüdi abdālun
N'ola mağrūr ise başındaki tāk-ı Keyi gör
- 3 Rind iseñ kürki içinden giyegör kim bana
Ḳodi mı giymege sincābını düzd-i deyi gör
- 4 'Arz ider ḥālını diñler bulıcaḳ 'aşık-ı zār
Nice iñler nice feryādlar eyler neyi gör
- 5 Kim añar yolına cān virdüğüñi ey Yaḥyā
Unudurlar seni bī-çāre hemān ölmeyi gör

-617-¹¹²⁹

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yaḥyā]¹¹³⁰

-- / ... / ... / ..-

- 1 Bu tāb ile ruḥsāre-i cānāna baḳılmaz
Gözler ḳamaşur ḫal'at-ı cānāna baḳılmaz
- 2 Kūyuñda gönül tır-i belādan ḥazer itmez
İḳdām olunur menzile bārāna baḳılmaz
- 3 Baḳup ḫurayın dir ruḥ-ı zībāsına ādem
İñşāf odur ol ḫusrev-i ḫübāna baḳılmaz

¹¹²⁸ Kavruk, a.g.e., s.122.

¹¹²⁹ Kavruk, a.g.e., s.166.

¹¹³⁰ 617/1 b ḫal'at-ı cānāna baḳılmaz: mihr-i dirāḫşāna baḳılmaz
2 a kūyuñda gönül: kūyun dileyen
3 b ol: ki

- 4 Evrāk-ı bahārı görelüm şahn-ı çemende
Gül mevsimidür defter [ü] dīvāna bakılmaz
- 5 Tenhā gidelüm seyre dimiş emr o şahuñ
Yahyā burada hātır-ı yārāna bakılmaz

[274b]

-618-¹¹³¹[Terķib-i Bend-i Gelibolulu Muştafā ‘Āli] ¹¹³²

.--- / .--- / .--- / .---

I

Gel ey nevk-i kalem mātem ser-encāmın beyān eyle
Döküp evrāka derdün qara bahtuñdan fiğān eyle
Midādāsā siyeh qanlar saçılsun yine çeşmüñden
Liķā gibi müşevveş kışşalar şerhin ‘ayān eyle
Każā levhine vāfir serzeniş kıl dest-i kātibden
Kader mecmū‘ asın yırtup perişān dāstān [eyle]
Kül eyler mermeri āteş gibi kim harfini yazsañ
İnanmazsañ bir āhen levhe evvel imtiḥān eyle
Hużūr erkāmını ḥakk eyleyüp levḫ-i ḥavātırdan
Meserret-nāmeler zevkın gönüllerde nihān [eyle]
Siyeh gey ehl-i beytüñ Ka‘ beveş rüz-ı gāzāsından
Bu mātem ḥidmetinde sen de dāmen-der-miyān eyle

Yazarsañ Kerbelā yazusınuñ kerb [u] belāsın yaz

¹¹³¹ Aksoyak, a.g.e., s.454.

¹¹³² 618/I kerb-i belāsın: müşkıl belāsın
II eyledüñ: eyleyüp
III bir gül: ol gül
bāğ-ı ḥayretdür: bāğ-ı ḥasretdür
yirde: sā‘at
mātemdeki: mātemde her
IV kūze-i seng-i melāmet: kūzesin dest-i melāmet
erü şirüñ şah-ı rübāhı: öyle şirüñ çarḫ rübāhı
tāc-ı zerinde: tāc-ı serinde
V ṭurfa: özge
zehr-āb akmaya andan: zehr aķıtımayup andan
ķurıtmışdur: ķurıtdurmış / aşḫāb-ı ‘uķbānuñ: aşḫāb-ı temkīnüñ
‘gāzā: ‘azā / şarkup: ķarşup / etfāle: etfāli
istihzā: şöhretler
mefzül: maķtül
sersemdür: ebkemdür
denüp: delüp
cān-sūzum: pür-sūzum

Şehâdet şehdin içmiş teşne-diller mâ-cerâsın yaz

II

N'îçün ey çarh-ı gâfil naqd-i kevneyni hebâ kılduñ
 'Alîyyü'l-Murtażānuñ nūr-ı çeşmin bî-ziyâ kılduñ
 Güm itdüñ Kerbelâ hâkinde anuñ gevher-i 'ömrin
 Ne kendünden hicâb itdüñ ne ceddinden hayâ kılduñ
 Zülâl-i pâk ağan gülzâra zehr-âb eyledüñ cārī
 Resülün büsegâhın tîğ-i kâhra mâ-cerâ kılduñ
 Qoparduñ gonce-i nev-restesin gülzâr-ı Zehrānuñ
 Zehirler yutdurup pejmürde-hâl itdün cefâ [kılduñ]
 Resülün âlini şerm itmedüñ mi ğarq-ı hūn itdüñ
 Girüp qanına ol mazlūmuñ ey gâfil haṭâ [kılduñ]
 Söyindürdüñ risâlet hānedānında yanan şem' i
 Melāmet zulmetin ta' yīn-i beyt-i Muştafâ kılduñ

Serin ol serverüñ dūr itdügüñ yitmez mi efserden
 Mürüvvetsüzlik itdüñ n'îçün ayırduñ teni serden

III

Ne yazıdır ki deşt-i Kerbelâ pür-derd ü miñnetdür
 Meger kerb ü belâlardan mürekkeb bir muşibetdür
 Nizâmın bozdu çünkim ehl-i beyt-i Murtażānuñ ol
 Ne nazm-ı bî-selâsetdür ne nâ-mevzūn hikāyetdür
[275a]

O gül-gün turfa sancaqlar ki şaf bağlar harīm içre
 O bâğuñ servi hūnīn olduğundan bir 'alāmetdür
 Yatur gül gibi gül-gün perdesinde ravzānuñ bir gül
 Gezen merşiyye-ḥ'ānlar bülbülân-ı bâğ-ı hayretdür
 O kâmet düşdügi yirde kıyāmet qopmamaq maḥza
 Anuñ tā ḥaşr olunca mātemin her yıl iḳāmetdür
 Qopar bir demde ğavgā-yı kıyāmet līk 'āşūruñ
 Dem-i mātemdeki bir rūzı üç nevbet kıyāmetdür

Dögün taşlarla sen ey sīne sen qan ağla ey dīde
 Dem-i mātēm durur nehr eyle yaşuñ çağla ey dīde

IV

Şehīdān qanı ol dem kim Furātı ğarq-ı hūn itdi
 'Adū hem qanmasun andan diyü aḥker-nümün itdi
 Felek qanına girdi bir içim şu virmedi añā
 Anuñ'çün kūze-i seng-i melāmet ser-nigūn itdi
 Şıdı ceng içre cengin erü şīrūñ şāh-ı rübāhı
 İdüp şad-hīle yitmiş zaḥm-ı mühlikden zebūn itdi
 Şadā-yı el-'aṭaşdan ḥuşk-leb qaldı melekler hep

Harâretten felek mâtem libâsın nîl-gün itdi
 Hele bir kaçre kanı qalmayupdur yirde ol şâhuñ
 Kaçup hürşid anı tâc-ı zerinde serinde la‘ l-gün [itdi]
 Şanurlar dest-i pâki küzeveş tolmışdı qanından
 Ecel câmin şunup sâķi-i gam bağrını hün itdi

Kesilmiş gerden-i kâfûr-gün peyveste akmış hün
 Şebistân-ı şehâdet şem‘ i virmiş şu‘ le nûr-efzûñ

V

Bu gam bir özge gamdur işbu mâtem turfa mâtemdür
 Bu eyyâm içre hurremlik harâm oldı muharremdür
 Kaçansun çıkşun ol gözler ki zehr-âb akmaya andan
 Dem-i mâtemde işâr itdügi ya nem ya hûd demdür
 Bu gam qanın qurıtmışdur velî aşhâb-ı ‘uqbânuñ
 Anuñ ‘çün ekşeriyyâ dem degül dökdükleri nemdür
 ‘Gazâ vaktinde el şarqup gülen eţfâle ‘ayb itmeñ
 Bu istihzâ añadur kim yiri çâh-ı cehennemdür
 Mübarek başlarına nûr inüpdür zer-‘ alem şanma
 Degüldür surh sancağlar birer mefzûl ma‘ lemdür
 [275b]

Yoluñdur şerha çekseñ yol yol itseñ cismüñ ey abdâl
 Libâs-ı cismi cândan şoymayım hayrân u sersemdür

Bu mâtemden denüp ney gibi bađruñ inle ey ‘Âlî
 Benüm bu nazm-ı cân-süzüm kulağ dut diñle ey ‘Âlî

-619-¹¹³³

[Terkîb-i Bend-i Nevâlî-zâde ‘Atâyî]¹¹³⁴

..-- / ..-- / ..-- / ..-

I

‘Aşķ-ı şâhidüñi dünyâya gel olma meftün

¹¹³³ Yüce, a.g.e., s. 39.

¹¹³⁴ 619/ Dîvân’da bentlerin dizilimi farklıdır.

I	‘Aşķ-ı şâhidüñi dünyâya: ‘İşve-i şâhid-i dünyâya
câme-i dîbâñı: cân-ı dîbâña
Düşürür ki hâke: Düşer rehâ ki
II	menzil-i ‘aşķrebe: menzil-i gâbrin
III	‘ayyâr-şifat: ‘ayyâr-ı şaffet
âh itdügi demlerde hemân: âh itdise demlerin deĥân
‘âlemde: ‘âlemin
Bisterin hâk-i siyâh: Bister-i hâk-i siyâh
IV	hasretle: hasretlüñ
V	müstağfir-i ğufrân: müstağırık-ı ğufrân
Şâķ-ı Tübâyidüp: Şâķ-ı Tübâ reh idüp

Bî-vefâdur çatı bu ʿâlem-i pür-mekr ü füsün
 Değişür câme-i dîbâñı kabâ-yı kefene
 ʿAķıbet h̄ʿâce-i devrân seni eyler maġbün
 Küşt-gîr-i ecel ey dil nice merdânelerüñ
 Getürüp arķasını seyre ider zâr u zebün
 Düşürür ki h̄âke idüp âķir anı ser-gerdân
 Kime kim şevķ ile raķş itdüre bir dem gerdün
 Nʼoldı âķir görüñ ol pādşeh-i heft-iķlîm
 H̄âşıl-ı çâr-ʿanâşır şeh-i rub-ı meskün
 Bildi gencîne-i ʿirfân idügin çünki felek
 Zîr-i h̄âk itdi yirin niteki genc-i medfün

Câh-ı ʿizzetde iken gör felek-i bed-h̄ʿâhı
 Mâh-ı naķşeb gibi çâh itdi mekân-ı şâhı

II

Ķanı ol şâh-ı cevân-baĥt-ı Ferîdün-efser
 Ķanı ol mâh-ı felek-taĥt-ı hümâyün-aĥter
 Ķanı ol gül-bün-i gülzâr-ı ʿatâ vü ihsân
 Ķanı ol serv-i ser-efrâz-ı çemenzâr-ı hüner
 Tâs-ı dilden nʼola feryâd u figân çıkısa göge
 Nâ-gehân bir gice tütüldi o mâh-ı enver
 Düşdi nev-bâve-i bostân-ı ʿadâlet h̄âke
 Şâĥ-ı ʿömrine anuñ seng-i fenâ irdi meger
 Çekdi âġüşe o hürşîdveşi h̄âk-i mezâr
 Yiridür sıġmaz ise kendüye şevķinden eger
 ʿAķıbet mevt irişüp vaķt-i hâzân gibi dirîġ
 Bâġ-ı dehrüñ nice bülbüllerini lâl eyler

[276a]

Burc-ı rif atda ķarâr ide şu kim mâh gibi
 Âķir-i ķâr tatar menzil-i ʿaķrebde maķar

Tüde-i h̄âk-i mezâr añlama kim mevc-i belâ
 Eylemişdür nicesin ġarķa-i deryâ fenâ

III

Nice şîrânı dirîġâ ki bu şayyâd-ı cihân
 Tîr-i merg ile ider deşt-i fenâda bî-cân
 Rehidür bend-i fenâ sâlikinüñ düzd-i ecel
 Arķasından çıkarup câmesin eyler ʿuryân
 Dârü-yı merg ile ʿayyâr-şîfat ʿaklın alur
 Câm-ı pür-şehd-i ĥayâtı kime şunsa devrân
 Ol çerâġ-ı keremi bād-ı ecel söndürdü
 Nʼola pervâneleri itse bu ġam ser-gerdân
 Şemʿi gör kim nice yanmış bu firâķ âteşine

Depesinden çıkar āh itdügi demlerde hemān
 Şararup şoldı o serv-i çemen-i luḡ u kerem
 Serve irişmez iken gülşen-i ‘ālemde ḥazān
 Rāh-ı şehir-i ‘ademe ‘azm idicek rūḥı anuñ
 Oldı şan taḥte-i tābūt aña bir taḥt-ı revān

Bilmeyüp qadrini gördüñ o şeh-i devrānuñ
 Bisterin ḥāk-i siyāh itdi Meḥemmed Ḥānuñ

IV

Kimi kim dehr-i denī server-i devrān itdi
 Efserin āḥir olup bī-ser ü sāmān itdi
 Rūzgāruñ sitemin gör ki bozup dīvānın
 Ol şehüñ defter-i ‘ömrini perişān itdi
 Başlar üzre götürüp nüṣḥa gibi tābūtın
 Şoñra ammā ki anı ḥāk ile yeksān itdi
 Kazdılar şanmañ o sultān-ı zamānuñ qabrin
 Ğam-ı mātemle zemīn çāk-i girībān itdi
 Güşe-i vaḥdete gitdi çıkarup keşretten
 ‘Uzletüñ zevḳ-i şafāsını çün iz‘ ān [itdi]
 Nār-ı fūrḳatle yanup sinesi erbāb-ı dilüñ
 Devr-i ğam her birinüñ çeşmini giryān itdi
 Nāvek-endāz-ı felekden n’ola mecrūḥ olsaḳ
 Tīr-i ḥasretle delüp bağrumuzı ḳan itdi
[276b]

Böyle mekkār idügin bildi meger kim ol şāh
 Bir daḥı eylemedi şüret-i dünyāya nigāh

V

Yā Rab ol serveri müstağfir-i ğufrān eyle
 Maḫhar-ı raḥmet ü iḥsān-ı firāvān eyle
 Giydüre tā ki zalām-ı şeb-i zulm u sitemi
 Şubḥ-ı ‘adle anı şems-i dıraḥşān eyle
 Şāḥ-ı Tūbāyı idüp murğ-ı revānına maḳām
 Keremüñden yirini ravza-i rıdḩvān eyle
 Eyleyüp ḥayr-ı ḥalef Ḥazret-i Aḫmed Ḥānı
 Yā İlāhī selef-i rūḥını şādān eyle
 Ṭab‘-ı mir’ātın idüp maḫhar-ı nūr-ı ‘irfān
 Şüret-i ma‘delet-i anda nümāyān eyle
 Şarḳdan ğarba şalup tığını ḥürşid gibi
 Tā ebed anı bütün ‘āleme sultān eyle
 Bülbül-i ṭab‘-ı ‘Aṭāyiyi Ḥudāya dāyim
 Gülşen-i medḥ u şenāsında ḥoş-elḥān eyle

Dilerüz ḥākde yatdukça o şāh-ı merhūm

Şâdrevânı mu‘ ammer ide hayy-ı kayyûm

-620-¹¹³⁵

Mersîye-i ‘Ulvî Efendi¹¹³⁶

[Terkîb-i Bend-i Derzi-zâde ‘Ulvî]

..- / ..- / ..- / ..-

I

Âh kim ‘ömrümüzün hâşılı ber-bâd oldu
Kârumuz haşre degin nâle vü feryâd oldu
Bir iki guşşa yürekde yine bünyâd oldu
Eskiden gamlarımız unudilup yâd [oldu]
Dil-i mâtem-zedemüz hüzn ile nâ-şâd oldu
Ağlamağdan gözimüz giriyeye mu‘ tâd oldu
Elimüzden yine dehr aldı ciger-güşemüzi
Garğ-ı hûn eyleyelüm güşe-i bî-tüşemizi

II

Bağ-ı hüsn içre açılmış gül-i nev-reste idi
Tonanup tâze çiçek gibi yatur haste idi
‘Anberîn turreleri sünbül-i gül-beste idi
Şalınup gezmez idi za‘ f ile pâ-beste idi
[277a]
Çafes-i bülbül-i dil-hasteveş âheste idi
Lâl olup gönçe gibi lebleri dem-beste idi
Sünbülün bâd-ı ecel şimdi perîşân itdi
Güllerin faşl-ı hazân hâk ile yeksân itdi

III

Künc-i gamda beni cânsuz kuduñ ey cân peder
Ne ‘aceb şolduñ eyâ gönçe-i handân peder
Ey nice demler olan her gice mihmân peder
Demidür gül gibi çâk olsa girîbân peder
Bugün ol gündür eyâ derdüme dermân [peder]
Âh-ı mâderle çıka göklere efgân peder

¹¹³⁵ Çetin, a.g.e., s.136.

¹¹³⁶ 620/ Mecmûada Dîvân’daki V. bend yoktur.

I güşe-i bî-tüşemizi: güşe-i mey-güşemüzi

II şimdi: esdi

III Ey nice demler olan her gice: Ey olan şubha degin bu gice
Demidür gül gibi çâk olsa: Demidür gül gibi ide çâk
mağşüdümü biz: ma‘ şumluğumuzı

IV Ol gül-i tâze teni: Ol hağğ-ı sebz kanı
Tîr-i müjgân-ı dili: Ser-i müjgân-ı dili

V deryâdur: dünyâdur
Gelüñüz: Elüñ aç

Yine maşşūdumı biz dār-ı fenāya şalduk
Biz bu iklīm-i fenā içre ölince kalduk

IV

Ol gül-i tāze teni kim beni giryān itdi
Eşkümi jāle-şıfat hāk ile yeksān itdi
Ol ruḥ-ı al kanı kim yaşumu[zı] kan itdi
Gezdüğüm yirleri hep lāle-i nu‘ mān itdi
Nigerān-ı çeşmi beni derd ile nālān itdi
Tir-i müjgān-ı dili toptolu peykān itdi
Teni bir güher idi hāke düşürdük gitdi
Rūḥ-ı pākıyse hümā idi uçurduk gitdi

V

Daḥı ma‘ şūmdur ol maḥremi hep hūrādur
Çeşme-i Kevşer aña āb-ı hayāt-efzādur
Cilvegāh-ı harem-i kurb-ı cinān me‘vādur
Nice sulṭāndan anuñ mertebesi a‘ lādur
Herkesüñ menzili ‘Ulvi bilürüz ‘uqbādur
Bizi bu hāk-i mezelletde koyan deryādur
Gelüñüz eyleyelüm şıdk-ı derün ile du‘ ā
Vālideynine şefi‘ ide kıyāmetde Hūdā

-621-¹¹³⁷

[Ġazel-i Fuzūlî]¹¹³⁸

--- / --- / --- / ---

- 1 Ey muşavvir yār timsāline şuret virmedün
Zülf ü ruḥ çekdüñ veli tāb ü tarāvet virmedüñ
[277b]
- 2 ‘Aşq sevdāsından ey nāşih beni men‘ eyledüñ
Yoğ imiş ‘aḳluñ baña yaḥşı naşihat virmedüñ
- 3 Dün ki furşat düşdi hāk-i dergehüñden kām alam
N’oldı ey gözyaşı göz açmağa furşat [virmedüñ]
- 4 Göz yumup ‘ālemden isterdüm açam ruḥsāruña
Cānum alduñ göz yumup açınca furşat virmedüñ
- 5 Bu mıdur raḥmüñ ki ḥālüñ eyler iken kaçd-i cān
Çıkdı ḥaṭṭuñ kim anı men‘ ide ruḥşat [virmedüñ]
- 6 Virme ḥüsn ehline yā Rab ḳudret-i resm-i cefā
Çün cefā çekmekde ‘aşq ehline ṭāḳat virmedüñ

¹¹³⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s.94.

¹¹³⁸ 621/ 4b furşat: mühlet

- 7 Ey Fuzûlî öldüñ efgān itmedüñ rahmet saña
Raħm kılduñ ħalka efgānuñla zaħmet virmedüñ

-622-¹¹³⁹

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹¹⁴⁰

--- / --- / --- / ---

- 1 Dāğlar dāne elifler dām sīnem dāmgāh
Şayd olunmaz bir hümā fikriyle ‘ömrüm geçdi āh
- 2 Reh-güzārına yüzüm sürmek muķārrer añlasam
Çokdan eylerdüm bu cān-ı nā-tüvānı [rū-be-rāh]
- 3 Birbirine uymış eshāb-ı cemāl-i dil-rübā
Kākül-i ħōş-būyı miski çeşm ü ebrūlar siyāh
- 4 Lem‘ asından şevķumuñ pür-şevķ-i şahn-ı mey-gede
Şu‘lesinden şevķimüñ pür-nūr-ı künc-i ħānķāh
- 5 Tīrine Yahyā nişān eylerse olmaz münħarīf
Göz ucuyla yārdan yitmez mi bir kerre nigāh

-623-¹¹⁴¹

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹¹⁴²

-- / --- / --- / ---

- 1 Mescidde riyā-pīşeler itsün ķo riyāyı
Mey-ħāneye gel kim ne riyā var ne mürāyī
- 2 Ey cām-ı şafā tālibi bī-hūde uzatma
Cümle bile defn eylediler cām-ı şafāyı
- 3 Redd itmiş iken yār raķībi işiginden
Gelmiş o siyeh-rū yine gördüñ mi belāyı
- 4 Def‘ idemedük ceyš-i ğamı sa‘y ide gördük
Tedbīr ne mümkin boza taķdır-i Ĥudāyı
- 5 Yahyā nice āvāre-i aşķ olmayayım ben

¹¹³⁹ Kavruk, a.g.e., s.337.

¹¹⁴⁰ 622/ 4a şevķumuñ: ‘aşķumuñ

¹¹⁴¹ Kavruk, a.g.e., s.460.

¹¹⁴² 623/ 3a iken: idi

5a āvāre-i aşķ: bī-sabr u karār

Dil-berse güzel dilse nihāyetde hevāyī
[278a]

-624-¹¹⁴³

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹¹⁴⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hāyālūñ' çün biri birine girdi çünki müjgānum
O dem aralarından çıkdı eşk-i çeşm-i giryānum
- 2 Helāk oldum görünce gerdenüñde la' l-i mengüşuñ
N' için alursın ey rūh-ı revānum boynuña kanum
- 3 Figān kim girye vü zār ile çıkdum dīde vü dilden
Çıkdı bendesin gözden gönülden şāh-ı hūbānum
- 4 Beni yirden yire çalmaqla 'uşāk içre kūyuñda
Ne añlarsın
- 5 Nazar kıl luṭf ile āyīne-i kalbine Yahyānuñ
Göre hiç senden özge kimse var mı anda sulṭānum

-625-¹¹⁴⁵

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹¹⁴⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Hātır-ı pākine konmuş bād-ı āhumdan ğubār
Hāk-pāyine yetiş ey eşk eyle i' tizār
- 2 Kūyına gitdükce yārūñ kaçma hem-rāh olmadan
Kimseye yār olmaz ey bād-ı şabā cism-i nizār
- 3 Pür-ḥaṭardur reh-güzār-ı 'aşq biñ baş bir pula
Şatılursa n'ola bir gül-berg yolında [biñ] hezār
- 4 Diñledür bī-çāre bülbül hārdan feryādını
Mülk-i gülşende Süleymān-ı gülün feryadı var
- 5 İşiğünde gözi yaşlu 'aşıkuñ biñ var iken
Nev-cevānum biñ yaşa Yahyāyı kılduñ iḥtiyār

¹¹⁴³ Kavruk, a.g.e., s.272.

¹¹⁴⁴ 624/ 4b : şikest olur mı mir'āt-i dil ü cānum

5a luṭf ile: luṭf idüp

¹¹⁴⁵ Kavruk, a.g.e., s.73.

¹¹⁴⁶ 625/ 4b feryadı: dīvānı

5b kılduñ: itdün

-626-¹¹⁴⁷[Ġazel-i Şeyhü'l-İslâm Yahyâ]¹¹⁴⁸

-- / -- / -- / --

- 1 Bûlbül şetâreti gül-i handânı güldürür
Taklîd-i zâğ kebg-i hîrâmânı güldürür
- 2 Olmaz mı bir laîfe-i gaybiyye âşkâr
Bezm-i belâda 'âşık-ı giryânı güldürür
- 3 Hâttuñ ğubârı ağladur ey dil-rübâ beni
Gerçi ğubâr merdüm-i hayrânı güldürür
- 4 Dil-ber gelince bezme yüzi güldi 'âşıkun
O tıfl-ı şüh mürde-i bî-cânı güldürür
- 5 Yahyâyı ağladursa eger yâr gam degül
Müşkil budur ki düşmen-i nâ-dânı güldürür

[278b]

-627-¹¹⁴⁹[Muhammes-i Cinânî]¹¹⁵⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..--

I

Zîver-i fażl iledür ehl-i dilün 'unvânı
Viremez kimse zevâline anuñ noķşânı
Ġam degül buğzler eyleser 'adû bühtânı
N'idelüm böyle imiş kavm-i hasûduñ şanı
Sevenün bendesiyüz sevmeyenün sultânı

II

Bize kim 'arz-ı hulûş itse maĥabbet kılaruz
Kul olup işigine cân ile ĥidmet kılaruz
Lîk buğz ehline biz daĥı 'adâvet kılaruz

¹¹⁴⁷ Kavruk, a.g.e., s.120.

¹¹⁴⁸ 626/ 2 b giryânı: nâlânı

¹¹⁴⁹ Okuyucu, a.g.e., s.255.

¹¹⁵⁰ 627/ Mecmûada Dîvân'daki IV. bent yoktur. Bentlerin dizilimi farklıdır.

- I zevâline: kemâline
buğzler: buğz ile
- II ehline biz daĥı: eyleyene biz de
ihânetle ĥakâret: ĥakâretle ihânet
- III eĥibbâ ile a' dâ bizi ger: eĥibbâ bizi a' dâ ile ger
- IV Çün yiyüp: Ki yiyüp
- V bize: 'arz-ı
bize: kamu
güşe-i 'uzletde: künc-i ferâgatda

Ḳulumuz gibi ihānetle ḥaḳāret ḳııaruz
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sultānı

III

Medḥ ü zemm itse eḥibbā ile a' dā bizi ger
Yoḳdur andan bize bir vech ile hıç nef' ü zarar
Çāre yoḳ çün ola tebdil-i ḳazā ile ḳader
İtmezüz keşret-i a' dādan inen ḥavf u ḥazer
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sultānı

IV

Gāh geh bengi olup nüş iderüz geh bāde
Çün yiyüp içmege geldük bu ḥarāb-ābāda
Medḥ ü zemm ile muḳayyed degülüz dünyāda
Gezerüz fāriḡ olup 'ālem-i istiḡnāda
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sultānı

V

Ey Cinānī ideli bize maḥabbet cānān
Ḥasedinden bize ḥaşm oldı bize ḥaıḳ-ı cihān
Kā'inātuñ dilini tutmaḡa çün yoḳ imkān
Diyelüm sākin olup güşe-i 'uzletde hemān
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sultānı

-628-¹¹⁵¹

[Muḥammes-i Cinānī]¹¹⁵²

--- / --- / --- / ---

I

Gördüğümce sen gül-i nev-reste-i nāzük-teni
'Aşḳum artar vālih ü dīvāne eylersin beni
Açmayup mihr-i ruḡ-ı zībāna çeşm-i rüşeni
Güşe-i fūrḳatde eylersem 'aceb mi meskeni
Görmemek yegdür görüp dīvāne olmaḳdan seni
[279a]

II

'Aşıḳa ey mäh-rü 'arz eylemekden tal' atüñ
'Aşḳ ile Mecnün-ı şeydā eylemekdür niyyetüñ
Ḳat' idüp el-ḥaşılı dilden recā-yı vuşlatuñ
Ben anuñ'çün iḥtiyār itdüm belā-yı fūrḳatüñ
Görmemek yegdür görüp dīvāne olmaḳdan seni

III

¹¹⁵¹ Okuyucu, a.g.e., s.249.

¹¹⁵² 628/I eylersem: eylemem

II el-ḥaşılı: ve'l-ḥaşılı

IV itmeyüp: itmeden

V cānā seni hem-dem görem: görsem seni hem-dem olup

İstemez dil kūyuña varup ‘ azîmet kıлмаğa
Mūnis olmışdur hayālūñle kanā‘ at kıлмаğa
Vechi var qaşd eylesem hicrūñle ūlfet kıлмаğa
Çäre yoқdur gerçi vaşluñdan ferāgat kıлмаğa
Görmemek yegdür görüp dīvāne olmaқdan seni

IV

Pāyuña cānın nişār eyler gören refţāruñı
Şevқden bī-hūş olur gūş eyleyen güftāruñı
Bende kudret yoқ temāsā itmege ruhsāruñı
Göz yumup geçsem n’ola seyr itmeyüp dīdāruñı
Görmemek yegdür görüp dīvāne olmaқdan seni

V

Her kaçan cānā seni hem-dem görem a‘ dā ile
Tağılur ‘ aқlum Cinānīveş gider sevdā ile
Eyleyüp terk-i vaţan fikrin dil-i hōdrāy ile
Geçmeyüp kūyuñ yolından haftalarla ay ile
Görmemek yegdür görüp dīvāne olmaқdan seni

-629-¹¹⁵³[Muḥammes-i Cinānī]¹¹⁵⁴

--. / .--. / .--. / .--

I

Geh lāle-şıfat cūr‘ a-keş-i gūşe-i bāğ ol
Geh gül gibi mey-ḥāneye var bezme çerāğ ol
Ḥaşıl gerek aғыāra uyup bizden ırağ ol
Būlbüllerūñı añma gerek hem-dem-i zāğ ol
Her қande iseñ pādşehūm dünyede şağ ol

II

Sen kişver-i ḥüsn içre bugün şāh-ı cihānsın
Dil-mürdelerūñ қālıbına rūḥ-ı revānsın
İllerle ḥıram idici bir serv-i revānsın
Gerçi bilürüz dīde-i ‘ uşşāқа nihānsın
Her қande iseñ pādşehūm dünyede şağ ol

¹¹⁵³ Okuyucu, a.g.e., s.252.

¹¹⁵⁴ 629/I bizden: benden

II қālıbına rūḥ-ı revānsın: қālıb bī-rūḥına cānsın

III iken: idūñ

IV gāliye: gāşiye

beni: meyi

Luţf eyle güzel başuñ için itme ferāmūş: Aғыāre uyup eyler iseñ

n’ola ferāmūş

V Raḥm: Luţf

geşt: seyr

III

‘Azm itmek için cānib-i ‘uşşāka şitābān
Ferdāya şalup itmiş iken ‘ahd ile peymān
[279b]

Dür eyledi senden beni çün zulm ile devrān
Şimden-girü zannum bu ki yok görmege imkān
Her kande iseñ pādşehüm dünyede sağ ol

IV

Ol-dem kanı kim cām-ı leb-i la‘lūñ idüp nūş
Hidmetde idüm şevkuñ ile gāliye ber-dūş
İtdiyse firākuñ beni şimdi beni bī-hūş
Luţf eyle güzel başuñ için itme ferāmūş
Her kande iseñ pādşehüm dünyede sağ ol

V

Dür oldı ise n’ola gözüñden bu Cinānī
Raħm eyle gönülden daħı dūr eyleme anı
İtsün o ğam-ı hier ile tenhāda figānı
Sen gün gibi geşt eyle gezüp cümle cihānı
Her kande iseñ pādşehüm dünyede sağ ol

-630-¹¹⁵⁵[Muħammes-i Derzi-zāde ‘Ulvī]¹¹⁵⁶

-- / --. / .-- / --

I

Dünyāda baña devlet ile minnet olmasun
Bī-minnet aç olup gezeyin ni‘met olmasun
Zilletde қalayın baña hiç ‘izzet olmasun
Mey gibi ayağa düşeyin hürmet olmasun
Tek yirde gökde zerre қadar minnet olmasun

II

Mağrūr-ı māl-ı devlet olan dūna baқmazın
Şükrüm Hudāyadur kef-i Қārūna baқmazın
Dünyāda dehr aţlas-ı gerdūna baқmazın
Şāħ-ı gül üzre efser-i gül-gūna baқmazın
Tek yirde gökde zerre қadar minnet olmasun

¹¹⁵⁵ Çetin, a.g.e., s.182.

¹¹⁵⁶ 630/I baña devlet ile minnet: saña minnet ile devlet
Zilletde: Zillet
II Dünyāda dehr: Dehr-i denīde
III daħı: eger
Arz u semāda: Arz-ı semāda
V nedür: budur / suğanda: suğanduñ / aña: buña
Örtü döşek: Örti dutsuñ

III

Hırş âteşine bağrumı yakmam kebâbveş
Her nâkesüñ ta‘âmına düşmem zübâbveş
Başum göge irür ise dahı âftâbveş
Arz u semâda mesken idinmem şehâbveş
Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun

IV

Her kimseden ki eyledüm ey dil recâ kerem
Bir kerre eylese kerem eyler nice sitem
Şabr it cefâya hâıruña gelmesün elem
Teslîm eyle kendüñi taqdîre çekme ğam
[280a]

Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun

V

Bir şâl-ı köhne egnüme ‘Ulvî kabâ yiter
Dervîş olana hil‘at-ı şâh-ı ‘abâ yiter
Güş it nedür suhanda ki yokdur aña yiter
Örtü döşek Necâtiye bir büriyâ yiter
Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun

-631-¹¹⁵⁷[Muhammes-i Kabûlî]¹¹⁵⁸

-- / .-. / .-. / .-

I

Cûlar gibi dil geşt-i fezâ istemez oldı
Tırıldı biraz mihr-i ziyâ istemez oldı
Zencîr-i ser-i zülf-i dü-tâ istemez oldı
Dîvâne-şıfat şıyt u şadâ istemez oldı
Uşlandı gönül derd ü belâ istemez oldı

II

Şimden girü dil ehl-i şafâ semtine düşdi
Toğruldu reh-i Hâkka Hudâ semtine düşdi

¹¹⁵⁷ Erdoğan, a.g.e., s.521.

¹¹⁵⁸ 631/Dîvân'da bentlerin dizilimi farklıdır.

I	mihr ü ziyâ: mihr ü vefâ
III	Şad: Sen / ‘anâdur: şafâdur derdü hevâdur: gördi hebâdur
IV	hevâda: hevâdan / şandum: dirdüm şandum: dirdüm şandum: dirdüm şandum: dirdüm
V	melûlî: Kabûlî semtine: himmetine

Terk itdi hevāyı şulehā semtine düşdi
El çekdi fenādan ‘uqalā semtine düşdi
Uşlandı gönül derd ü belā istemez oldı

III

Her zevk u şafānuñ ötesi derd ü belādur
Şad renc ü ‘anā añladuğūñ zevk u ‘anādur
Āhır kişiye lāzım olan terk-i hevādur
Çıkmaz şoñı dīvāneligūñ derdü hevādur
Uşlandı gönül derd ü belā istemez oldı

IV

Bī-hūde hevāda dili uşlanmaya şandum
Rüsvā-yı cihān ola vü utanmaya şandum
Gitdükçe hārāb ola şoñın şanmaya şandum
Çok derd ü belā isteye uşlanmaya şandum
Uşlandı gönül derd ü belā istemez oldı

V

Ālām-ı belā ilmiş idi qalb-i melūli
Bilmezdi nedür cānib-i maqşūda vuşūli
Güm-rāh imiş āhır giderek añladı yolu
Dergāh-ı Hūdā semtine yüz dutdı Qabūli
Uşlandı gönül derd ü belā istemez oldı

[280b]

-632-¹¹⁵⁹

[Taḥmīs-i Edībī]

-- / --. / .-- / --.

I

Halk eyledükde ‘ālemi Hallāq-ı Zü’l-minen
İtmiş benüm naşibümi hūzn ü gam u miḥen
Alışdı cevr-i dil-ber ile cān-ı pür-ḥazen
Mihr-i vefā ümīdini itmeme zamānededen
Derd ü belāya geldüm efendi cihāna ben

II

Dil tıtalı bu ‘ālem-i fānīde meskeni
Virdi fenāya ‘aşka düşüp cān ile teni
Şanma vişāle ṭalīb olam dil-berānı
Cevr ü cefāñı çekmege sevdi gönül seni
Derd ü belāya geldüm efendi cihāna ben

III

Bir yaña devr-i cevr-i zamān-ı sitīze-kār
Bir yaña seng-i ṭa‘ne-i ağıyār-ı nā-bekār
Bir yaña ‘aşq-ı yār ile dil zār u bī-ḳarār

¹¹⁵⁹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır, mütekerriir mısralar Bâkî'nin 357.gazelin 6. beytinin ikinci mısradır (Gazel için bk. Küçük, a.g.e., s.321).

Kâr itdi fûrkât-i nigâr
Derd ü belâya geldüm efendi cihâna ben
IV

Dâyim çeker gam u elemi cân pür-fütür
‘Ömrinde itmedi dil-i sevdâ-zede huzûr
Hiç eylemez şafâ vireñüñ hâtırâ hutûr
Dâr-ı fenâda gönülüne gelmez benüm sürür
Derd ü belâya geldüm efendi cihâna ben
V

Olsam Edîbî gibi n’ola zâr-ı dil-figâr
Her dem ‘aceb mi çarḫa çıka âh-ı pür-şerâr
Rencîde olmazum sitemüñ olsa şad-hezâr
Cevr ü cefâñ için yaradıldı dil-i nizâr
Derd ü belâya geldüm efendi cihâna ben

-633-¹¹⁶⁰

[Muḫammes -i Laṭîfi]

-- / --. / .-- / --.

I

Şanma bahâr [u] faşl-ı zemistân gelür geçer
‘Ömrüñ zamân u sâ‘ati her ân gelür geçer
Ten hüccesine cân gibi mihmân gelür geçer
Gam günlerine olma perîşân gelür geçer
Sen göz yumup açınca bu devrân gelür geçer

II

Cellâd-ı çarḫ kimseye virmez çü mühleti
Devr-i zamânenüñ durur seyr-i sür‘ati
[281a]

Vaḫt-i ḫayâtî ḫōş gör fevt itme fırsatı
Sa‘y eyle cân gözünü uyar ḫo bu ḫafleti
Sen göz yumup açınca bu devrân gelür geçer

III

Saḫḫâredür cihâna esîr itme cân u dil
Mekkâre vü ‘acüzedür andan üzil kesil
Bu kârgâha ne işe geldüğüñ bir anı bil
Devrân gözüñi yummadın açmağa sa‘y ḫıl
Sen göz yumup açınca bu devrân gelür geçer

IV

Kibr u ḫurûr ile ḫo bu nâz u te’errüfi
Meclisde germ olup ḫo bu nâz u taşallufi
Nerm eyle ṭab‘uñı ḫoma elden telaṭṭufi

¹¹⁶⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Eyyā mı gör ki geçmededür yok tevakküfi
Sen göz yumup açınca bu devrân gelür geçer

V

Erdükçe sâye gibi yürür dâyimâ ecel
Gerçi öñüñce va[r]madadur dâ'imâ emel
Devrân Laṭîfî ğamda henüz virmedin ḫalel
Terk itmeden cihân seni terk [it] sen anı gel¹¹⁶¹
Sen göz yumup açınca bu devrân gelür geçer

-634-¹¹⁶²

[Tahmîs-i Veysî]¹¹⁶³

..-- / ..-- / ..-- / ..--

I

Tîĝ-ı bî-dâd gele ey şeh-i 'âlî-şānum
Gel güzel başuñ için boynuña alma kıanum
Az kaldı ki çıka ḫançer-i ğamla cānum
Kalmadı bār-ı ğamuñ çekmeye hiç dermānum
Ĝarazuñ cevr ü cefâ ise yiter sultānum

II

Bedeni terk idüp aĝyār ile yār olmağdan
Redd idüp bülbülüñi hem-dem-i ḫār olmağdan
Her zamān raḫş-ı cefâ üzre süvār olmağdan
Gidüp aĝyār ile tenhâda kenār olmağdan
Ĝarazuñ cevr ü cefâ ise yiter sultānum

III

Beni sen eyledüñ ey ğamzesi ḫūñî kaşı yā
Hedef-i tîr-i belâ tu' me-i şemşîr-i cefâ
Bu kadar cevr ile kaşduñ eger ey mäh-ı liķā
Beni öldürmek ise bilmezüm anı ammā

[281b]

Ĝarazuñ cevr ü cefâ ise yiter sultānum

IV

Nār-ı āhumla tutuşdı deyü bu çarḫ-ı kühen
Saña yandukça derūnumda olan āteş-i ben
Ṭa' n u teşni' ile ḫışm eyleyüp ey ğonce-dehen

¹¹⁶¹ Mürettip mısraı önce “*Terk itmeden cihân seni terk gel anı sen*” şeklinde yazmış sonra “*gel*” ve “*sen*” kelimelerinin altına yer deĝişmelerinin gerektiğini belirten birer işaret koymuştur.

¹¹⁶² Toska, a.g.e., s.180.

¹¹⁶³ 634/I gele: çeküp
III ğamzesi ḫūñî: ğamze-yi ḫūñî
IV Ṭa' n u teşni': Ṭa' n-ı teşni'
V derdine dermān eyle: luṭf-ı feravān eyle

Yiter āhuñ senüñ eflāka yetişmez dimedün
Ġaražuñ cevır ü cefā ise yiter sultānum

V

Veysi-yi haste-dilüñ derdine dermān eyle
Geç günāhından anuñ derdine dermān eyle
Yine evvelki gibi bende-i fermān eyle
Ġāşılı yalvaruruz hep saña ihsān eyle
Ġaražuñ cevır ü cefā ise yiter sultānum

-635-¹¹⁶⁴[Taḥmīs-i¹¹⁶⁵ Sānī] ¹¹⁶⁶

-- / --. / .-- / --.

I

Yād ol dilā zamānede ḥayru'l-ḥalef gibi
Dürr-i ma'ārife dehenüñ aç şadef gibi
Bul ihtirām şāḥib-i 'izz ü şeref gibi
Bil dāyirüñ maḳāmuñi gözle selef gibi
Şaḳın zamāne sille çalar saña def gibi

II

Erbāb-ı 'ayş u nüş ki geldi bu ḥāneye
Dünyāyı şatalar bir uşul-i terāneye
Uy sen de nāy u berbaḫ u çeng ü çeğāneye
Güş itme pend-i nāşihī uyma fesāneye
Şaḳın zamāne sille çalar saña def gibi

III

Uyup hevā-yı nefse zalūm u cehül ile
Cem' duḥül ile
İz'an idin bu pend-i gönülden ḳabül ile
Ey ḥ'āce germe gögsüñi bir iki pul ile
Şaḳın zamāne sille çalar saña def gibi

IV

Ḳaddüñ ḥamīde eylemeden çengveş zamān
Evtār-ı sīne eylemeden her bifi fiğān
Çaldurma naḳd-i 'ömrüñi yoḳ yire rāygān
Bir yār-i bāde nüş ile nüş idegör hemān

¹¹⁶⁴ İshak Taşdelen, **Sānī Beg Dīvānı, Tenkitli Metin (16.yy.)**, Express Baskı Merkezi, Sivas, 2019, s.72.

¹¹⁶⁵ Müttekerrir mısralar Belîğî'ye aittir (Bk. Yunus Kaplan, **Belîğî ve Dīvānçesi**, Dīvān Edebiyatı Araştırmaları Dergisi 22, İstanbul, 2019, 361).

¹¹⁶⁶ 635/I

çalar: urur

II pend-i nāşihī: men' -i şūfiyi

III: itme sīm ü zerrini ḥulḳuñ

V Zevḳ-i sūrda geçürüp 'ömrü: Gel gezme şöyle vāle vü ḥırān

Şaķın zamāne sille çalar saña def gibi
[282a]

V

Pir-i muġān naşīhat idüp didi dün baña
Zevķ-i sürürda geçürüp ‘ömri Şāniyā
Ṭabl-ı memāta urmadın ol mehter-i każā
Nūş eyle var şelāşe-i ġassāla dāyimā
Şaķın zamāne sille çalar saña def gibi

-636-¹¹⁶⁷

[Muħammes-i Veysi] ¹¹⁶⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Hānmānı terk idüp bu kalb-i virānum gibi
Çeşme-i cāndan yuyup el çeşm-i giryānum [gibi]
Terk-i cem‘ iyyet idüp ‘aql-ı perīşānum gibi
Başum alup kande varam āh u efgānum gibi
Bir efendüm var iken ‘ālemde sulṫānum gibi

II

Pāre pāre itmiş iken sīnemi tiġ-ı elem
Cānuma kār eylemişken zaħm-ı şemşir-i sitem
Şöyle bil kim dīn ü imānum haķıy’çün ey şanem
Cümle ‘ālem dil-ber olsa ġayrıya meyl eylemem
Bir efendüm var iken ‘ālemde sulṫānum gibi

III

Saña şāhid olalı bır ‘āşık-ı rüsvāyı ben
Kul idelden āstānuñda dil-i şeydāyı ben
Bir gedāyum hāke şaymam milket-i Dārāyı ben
N’eylerüm māl u menāl ü manşıb-ı dünyāyı ben
Bir efendüm var iken ‘ālemde sulṫānum gibi

IV

Cāna kār itmek degül peykān-ı dil-düz-ı belā
Şerhalar kesmek degül tiġ-ı dil-āzār-ı cefā
Başuma kaşd itsede şemşir-i cellād-ı każā
Hiç olur mı pādşāh-ı dehre baş egmek şehā
Bir efendüm var iken ‘ālemde sulṫānum gibi

V

Veysi-yi bī-çāreyem oldum ġamuñla pāy-māl
Hātırım maħzūn u baġrum hūn u çeşmüm pāy-māl
Böyle iken pādşāhum hāl-ı kalb-i pür-melāl
Eylemem ölsem de ben gerdün-ı dūna ‘arz-ı hāl

¹¹⁶⁷ Toska, a.g.e., s.183.

¹¹⁶⁸ 636/V pāy-māl: bī-mecāl

Bir efendüm var iken ‘ âlemde sulţānum gibi

-637-¹¹⁶⁹

[Muhammes-i Derzi-zāde ‘Ulvî Efendi]¹¹⁷⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Āteş-i hasretle yanup sîne-büryân olduğum
Sāyeveş kıddüñ gamıyla hāke yeksân olduğum

[282b]

Şubh olunca her gice kapuñda nālān olduğum
‘İyd-ı azhā-yı ruhuñ şevkıyle kırbāñ olduğum
Hep senüñ’çündür benüm yoluñda kırbān olduğum

II

Gönlümi bend-i belāya mübtelā kılduğlarum
Derd ile taş yaşdanup kıddüm dü-tā kılduğlarum
Şağ esen ol diyü her lahza du‘ ā kılduğlarum
Çeşm-i bīmāruñ görüp cānum fedā kılduğlarum
Hep senüñ’çündür benüm yoluñda kırbān olduğum

III

Dest-i gamdan tokınan seng-i cefālar başuma
Kavs-i miñnetden yağan tîr-i kızālar başuma
Cevr-i düşmendān gelen bunca belālar başuma
Ta‘ne-i ağıyār ile bu iftirālar başuma
Hep senüñ’çündür benüm yoluñda kırbān olduğum

IV

Tekyegāh-ı dehr içinde ‘ aşık-ı āvāreler
‘ Aşık-ı āvārelerle sîne-i şad-pāreler
Sîne-i şad-pārelerle şerha şerha yāreler
Şerha şerha yārelerden nāle-i bî-çāreler
Hep senüñ’çündür benüm yoluñda kırbān olduğum

V

‘Ulvî-yi dil-hastenüñ bağı tolu kıan olduğü
Küyveş meydān-ı gamda başı gāltān olduğü
Hān-māndan el çeküp bî-cism [ü] bî-cān olduğü

¹¹⁶⁹ Çetin, a.g.e., s.192.

¹¹⁷⁰ 637/I gamıyla: gamından
 kırbāñ: giryān
III tokınan: tokınup
 tîr-i kızālar: tîr-i belālar
 Cevr-i düşmendān: Cevr-i ā‘ dādan / belālar: kızālar
IV dehr: ‘ aşık
 şerha şerha: şerhalarla
 Şerha şerha yārelerden: Şerhalarla yārelerle

Hañcer-i hicrân ile çāk-ı girībān olduğı
Hep senüñ 'çüñdür benüm yoluñda kırbān olduğum

-638-¹¹⁷¹

[Muħammes-i 'Aşkî]¹¹⁷²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Gāh mir 'āt-ı felek rūy-ı sa' ādet gösterür
Gah döner ' ayn-i nuħüsetle felāket gösterür
Her nefesde aşıķa biñ türlü ħālet gösterür
İvme ey dil şabr kıl ivmek melāmet gösterür
Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür

II

Ey gönül dünyā için yok yire çekme ıztırāb
Nice şehlerden gerü kıalmış serādur bu ħarāb
' Ārife aħvāl-i gerdüñdan yaraşmaz inkılab
Şāhid-i maķşüda çek şabr u taħammülden niķāb

[283a]

Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür

III

İçme zehr-ālüddur cām-ı sipihrūñ şerbeti
Ādem öldürmek durur cellād-ı çarħuñ ' ādeti
Şan ħayāl-i ħ'ābdur mülk-i cihānuñ devleti
İħtiyār it gel kınā'at birle künc-i ' uzleti
Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür

IV

Ĥāke şaldı nice serverler seriyle efseri
Dive aldurdı Süleymān-ı Nebī engüşteri
Sāķiyā devr eylesün bādeyle pür kıl sāđarı
N'eyledi devr-i felek āyine-i İskenderi
Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür

V

¹¹⁷¹ Bu şiirde mahlas Kān'î' dir fakat şiir Aşkî 'nin Dîvânı'nda olan bir şiiridir (Süreyya Uzun, **Üsküdarlı Aşkî Dîvânı** (Tenkitli Metin, Nesre Çeviri ve 16. yy. Osmanlı Hayatının Dîvândaki Yansımaları), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011, s.248). Düzeltilmiş şekilde başlıklandırılmıştır.

¹¹⁷² 638/I/

' ayn: jeng

Her: Bir

II aħvāl: ef'āl

V iden: kılan

cām-ı cihān: cān u cihān

Kānî'îyi: 'Aşķiyā

Dîvân'daki V. ve VI. bentler mecmûada yoktur.

Bî-nişân olur şalan baħr-i fenāya zātını
 Ser virendür da‘ vā-yı ‘ aşkuñ iden işbātını
 Mest-i ‘ aşk ol unudup cām-ı cihān lezzātını
 Kāni‘ iyi pāk ü mücella kıl gönül mir‘ ātını
 Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür

-639-¹¹⁷³

[Tahmīs-i Veysī] ¹¹⁷⁴

.--- / .--- / .--- / .---

I

N’içün rahm eylemezsin bu dil-i şeydāya sulṭānum
 N’içün ṭurmaz şalarsın bendeñi ferdāya sulṭānum
 N’içün ihsān idersin her zamān a‘ dāya sulṭānum
 N’içün māyil olursın gerdüğüñ ednāya sulṭānum
 Hayflar hāşılı ol kāmēt-i bālāya sulṭānum

II

Raķīb için neler dirler saña aşlā inanmazsın
 Ne hilḳatsin ne mahiyyetsin [eyā] aşlā bilmezsin
 Gidüp agyārla tenhālara aşlā bulunmazsın
 Temāşāgāha gelmezsin güzellerle şalınmazsın
 Hayflar hāşılı ol kāmēt-i bālāya sulṭānum

III

Gidüp agyārla tenhālara maķşūduna teydüñ
 Kāni nāmūs [u] ‘ ārun sen ne için böyle vaż‘ itdüñ
 Gedāyān-ı ser-ı kūyuñ semend-i tāze çignetdüñ
 Raķīb ile şalınmaķdan ferāğat itmedüñ gitdüñ
 Hayflar hāşılı ol kāmēt-i bālāya sulṭānum
 [283b]

IV

N’içün ṭurmaz kaçarsın bizden ey şüh perī-ruḫsār
 İştüdük ḫōd gezermiş büstān-ı vaşluñı agyār
 Olup bāğ-ı ruḫuñ şeftālüsinden ya‘ ni ber-ḫōrdār
 İrişmiş meyve-i ihsānuña agyār-ı bed-girdār
 Hayflar hāşılı ol kāmēt-i bālāya sulṭānum

V

Şatup Veysīyi gitmişsin yine agyār ile cānā

¹¹⁷³ Toska, a.g.e., s.181.

¹¹⁷⁴ 639/II

aşlā: ḫiç

tenhālara aşlā: tenhāya kūyuñda

III sen ne için böyle: n’içün çaķ böyle

IV gezermiş büstān-ı vaşluñı: ki girmiş büstān-ı vaşluña
 ihsānuña: ruḫsāruña

V itmiş bezer şekvā: ey dil-ber-i ḫodrā

Alınmış derdmend ol vaz' uña itmiş bezer şekvā
 ʤıtalum şabr idermiş cevrüñe ol bî-ser ü bî-pā
 Neden lâzım gelür şalınmağ ağıyār ile yā tenhā
 Hayflar hāşılı ol kāmēt-i bālāya sultānum

-640-¹¹⁷⁵

[Muhammes-i Hilmî]

-- / --- / --- / .--

I

Sevdüm yine bir gözi güzel kaşı muķavves
 Başdan ayağa ğonce libās ile mülebbes
 Görmedi yüzini dağı bu tāk-ı muķarnes
 Dinildi anuñ şānına şāhum bu muķammes
 El-minnetü li'llāh te'ālā vü teķaddes

II

Hayretde ğamüş oldu ğöñül ğöricек anı
 Dil mülkini yağmaladı ol şūğ nihānī
 Allāh ki Ğudā virmiş aña ğüsn-i cevānī
 Kādır degülüm vaşf idem ol server-i dānī
 El-minnetü li'llāh te'ālā vü teķaddes

III

Şol vech ile mağbüb-ı dil-ārādur ol āfet
 Görmedi nażir aña ğöre ehl-i başiret
 Kim kāmētini ğörse şanur ğopdı kıyāmet
 Ğağ virmiş aña ğüsn ile ğulķ ile melāğat
 El-minnetü li'llāh te'ālā vü teķaddes

IV

Ol şūğ-ı cihān māhir imiş cevr ü cefāda
 Ol kaşı kemān atdı beni hem-cū ğüyāda
 Ol şāhı ğörüp nağ' -ı zemīn üzre piyāde
 Ğöz ğördi ğöñül sevdi benüm nem var āzāde
 El-ğükmü li'llāh te'ālā vü teķaddes

V

Hem-dem ise ağıyāra Hilmî n'ola ol şāh
 Kimine belā kimisine bāl bürür āh

[284a]

¹¹⁷⁵ Bu şiir; Kerime Üstünova'nın hazırladığı Hilmî Dîvânı'nda, Muhammed Duman'ın hazırladığı Trabzonlu Emin Hilmî Dîvânı'nda, Hüsniye Koro'nun hazırladığı Abdülmâlik Hilmî Dîvânı'nda, Harid Fedai'nin hazırlamış olduğu Kıbrıs müftüsü Hasan Hilmî Efendi Dîvânı'nda; Yunus Kaplan'ın yazmış olduğu "Son Dönem Kıbrıslı Dîvân Şairi Hasan Hilmî Efendi ve Bilinmeyen Şiirleri" isimli makalede ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

Derdini naşib itdi baña n'ideyin Allāh
 Taqdîr-i Hudāvend-i cihān böyle imiş āh
 El-kısmetü li'llāh te'ālā vü teḳaddes

-641-¹¹⁷⁶

[Muḥammes-i Tîḡî]¹¹⁷⁷

... / ... / ... / ...

I

Ser-i kūyuñda olup bir nice gün mihmānuñ
 Adını añmaz iken nāle ile efgānuñ
 Atdı yabana beni dest-i ğam-ı hicrānuñ
 Elümüzden ne gelür olmaz ise iḥsānuñ
 Yine itüñ köpegüñ yine ḳuluñ ḳurbānuñ

II

Olmayup luṭf ile iḥsānuña ašlā mazhar
 Ele mi cevri ü cefā cānuma eylerse eṣer
 Bulmayup miḥnet-i hicrān ile 'ālemde maḳar
 İṣḡüñden beni biñ kerre sürerseñ de eger
 Yine itüñ köpegüñ yine ḳuluñ ḳurbānuñ

III

Dilü mi pāreleyüp tîḡ-ı dil-āzāruñ ile
 Yaralarsuñ ciġerüm ḥançer-i ḥün-ḥ'āruñ ile
 Öldürerseñ de ğam [u] miḥnet-i bisyāruñ ile
 Bir görürseñ de ḳapuñda beni aġyāruñ ile
 Yine itüñ köpegüñ yine ḳuluñ ḳurbānuñ

IV

Seni cān ile seven ğayr ile ülfet mi ider
 İrişen vaşluña hicrūñle ḳanā'at mı ider
 Unudup luṭf-ı firāvānuñı ğaflet mi ider
 İṣḡüñ beklemeden hiç ferāġat mı ider
 Yine itüñ köpegüñ yine ḳuluñ ḳurbānuñ

V

Āstānuñdan idüp Tîḡî-i mehcürü cüdā
 Eyleseñ yirini ḥışm ile anuñ künc-i belā
 Dem-be-dem ḥ'ān-ı vişālūñ anup ey kân-ı vefā
 Dāmen-i pākūñe yüzler sürüben diye saña
 Yine itüñ köpegüñ yine ḳuluñ ḳurbānuñ

¹¹⁷⁶ Kaplan, a.g.e., s.117.

¹¹⁷⁷ 641/III görürseñ de ḳapuñda beni: görürseñ beni ol ḳapuda
 yirini ḥışm ile anuñ: yirin anuñ ḥışm ile

-642-¹¹⁷⁸

[Muhammes-i Şabrî]

..-- / ... / ..-- / ...-

I

Nice bir dîdelerüm derd ile bîmâr olsun
Nice bir râz-ı nihân illere izhâr olsun
Hem-demüm gûşe-i ğamda nice bir zâr olsun
Hey vefâsuz nice bir maḥremüñ aġyâr olsun
[284b]

Olsun ey yâr-ı sitem-kâr u cefâ-kâr olsun

II

Āteş-i ‘aşkuñ ile sînemi sūzân idesin
Dem-be-dem gözlerümi hicr ile giryân idesin
Nice bir böyle baña cevr-i firāvân idesin
Muttaşıl vaşluñ ile ġayrı ḥandân idesin
Olsun ey yâr-ı sitem-kâr u cefâ-kâr olsun

III

Nice bir mihr-i vefâ eylesesin a‘ dāya
Ġaražuñ cevr ü cefâ mı bu dil-i şeydāya
Merḥamet eyle meded şalma beni ferdāya
Mayil olduġça saña başladı istiġnāya
Olsun ey yâr-ı sitem-kâr u cefâ-kâr olsun

IV

Künc-i fūrkatde beni derd ile zâr eylesesin
Ġayrılarla varasın seyr-i kenâr eylesesin
Giceler gelmege ġam-ḥâneme ‘âr eylesesin
‘Āşık-ı şādık olandansa firâr eylesesin
Olsun ey yâr-ı sitem-kâr u cefâ-kâr olsun

V

Va‘ deler kılmış iken eylemedüñ ‘ahde vefâ
‘Āşık-ı şâf-ı dile görme bu uzâġı revâ
Nice bir Şabrî-i bî-çāreye bu cevr ü cefâ
Kişi itdüğünü bulur bu meşeldür cānâ
Olsun ey yâr-ı sitem-kâr u cefâ-kâr olsun

¹¹⁷⁸ Bu şiir, Mehmet Korkut Çeçen tarafından hazırlanan Sabrî Mehmed Şerîf Dîvânî’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

-643-¹¹⁷⁹[Muhammes -i Taşlıcalı Yahyâ]¹¹⁸⁰

-- / --. / .-- / --

I

Yâ Rabbi hasret ile benüm alma cânımı
 Bir dağı göreyin meh-i nâ-mihrbânımı
 Cânânımı cefâ kılcı nev-cevânımı
 Şâhîn bağışlu yârümi rûh-ı revânımı
 Sulţânımı efendümi şâh-ı cihânımı

II

Dâyim taşavvurum bu idi âşnâ ola
 Gün yüzünün teveccühi benden yaña ola
 ‘Aşk-ı nihâna derd-i derûna devâ ola
 Kim dir idi ki çağ bu kadar bî-vefâ ola
 Sulţânımı efendümi şâh-ı cihânımı

III

Varsam sarâyına nitekim nâle vü figân
 Bir hâl olur ki söyleyemez hâlümü zebân
 Tedbîrümün birin idemez cân-ı nâ-tüvân
 ‘Aqlum şaşar dilim tütülür göricek hemân
 Sulţânımı efendümi şâh-ı cihânımı

IV

Seyrâna çıksa gün gibi zerrîn kabâ ile
 Kapısı kullar ile nice mübtelâ ile
 ‘Âlem tolar şadâ vü senâ vü du‘â ile
 Kurbân olur yolında güzeller alay ile
 Sulţânımı efendümi şâh-ı cihânımı

V

Ben nice medh idem ki cemâlini el bilür
 Gün gibi bî-nażîr bilür bî-bedel bilür
 Bu ‘izzete bu devlete gâyet maḥal bilür
 Yahyâ ‘ale’l-ḥuşûş ziyâde güzel bilür
 Sulţânımı efendümi şâh-ı cihânımı

¹¹⁷⁹ Çavuşoğlu, a.g.e., s.191.

¹¹⁸⁰ 643/IV şadâ vü senâ vü du‘â ile: şadâ-yı duâ vü senâ ile
 V bî-nażîr: bî-zâr

-644-¹¹⁸¹

[Muhammes-i Şabrî]

[285b]

-645-¹¹⁸²

[Muhammes-i Şenâyî]

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Gülşen-i hicründe bülbül gibi nālân olduğum
 Her gice tā şubḥ olunca zār u giryân olduğum
 Rāh-ı ‘aşkuñda senüñ ḥāk ile yeksân olduğum
 Zülf-i miskînüñ gibi ḥātır-perişân olduğum
 Hep senüñ’çündür benüm yolında ḳurbān olduğum

II

Her seḥer kūyuñda ben āh ile efgān itdügüm
 Lāle-ḥaddüñ ḥasretinde gözlerüm ḳan olduğum
 Gül gibi göñlüm açup çāk-i giribān itdügüm
 Sinemi bir bir eliflerin perişân itdügüm
 Hep senüñ’çündür benüm yolında ḳurbān olduğum

III

Sābıḳā cām-ı lebüñden itdigüm dīvānelik
 Leylî-zülfüñ yādına Mecnūn gibi āvārelik
 Rāh-ı ‘aşkuñda benüm atdı çekem dīvānelik
 Yāyın şevḳ-i ruḥuñ ile ideyin pervānelik
 Hep senüñ’çündür benüm yolında ḳurbān olduğum

IV

Ḥusrevā Şirīn lebüñ yādına Ferhād olmuşum
 Guşşa-vücüd-ı cefāya böyle mu‘tād olmuşum
 Bu fenā dünyāda ben hicrüñle nā-şād olmuşum
 Kūh-ı miḥnet ḳazmada Ferhāda üstād olmuşum
 Hep senüñ’çündür benüm yolında ḳurbān olduğum

V

Ben Şenāyiyüm ki her dem iderüm vaşluñ taleb
 Derd-i hicründe baña fūrḳat naşīb itdi celeb
 ‘Ālem içre görmedüm bir zerrece şād [u] ḫarab
 Çekdügüm derd ü belā vü miḥnet ü cevır ü ta‘ab

[286a]

Hep senüñ’çündür benüm yolında ḳurbān olduğum

¹¹⁸¹ Bu şiir, 284a’nın sonunda başlayıp 284b’de devam eden 642. şiirle aynı şiirdir (Bk. 642. şiir).

¹¹⁸² Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır.

-646-¹¹⁸³[Muhammes-i Kabûlî] ¹¹⁸⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Künc-i mihnetde hazîn ü zâr [u] giryân olduğum
 Dâr-ı ğurbetde esîr-i derd ü hicrân olduğum
 Güşe-i mey-ĥânede âlûde-dâmân olduğum
 ‘Aql u hüşî terk idüp ser-mest ĥayrân olduğum
 Hep senüñ’çündür benüm yolında ħurbân olduğum

II

Vâdi-i derd ü belâda ‘âşık-ı bî-bâkler
 ‘Âşık-ı bî-bâklerde sîne-i şad-çâkler
 Sîne-i şad-çâklerde ĥâtır-ı ğam-nâkler
 Ĥâtır-ı ğam-nâklerde âh-ı âteş-nâkler
 Hep senüñ’çündür benüm yolında ħurbân olduğum

III

Şabr idüp her derde ‘aşkuñ ihtiyâr itdüklerüm
 Her gice küyuñ tolanup âh u zâr itdüklerüm
 Giryeden eşk-i revânüm cüy-bâr itdüklerüm
 Yoluña nem var ise cümle nişâr itdüklerüm
 Hep senüñ’çündür benüm yolında ħurbân olduğum

IV

Devr elinden bir zamân çekdüm nice renc ü ‘anâ
 Cevr-i yâre cânuma şabr it diyü itdüm cefâ
 Bir yaña ‘aşkuñ belâsı ta‘n-ı a‘dâ bir yaña
 Bu felâketler ihânetler ĥaĥâretler baña
 Hep senüñ’çündür benüm yolında ħurbân olduğum

V

Süz-ı ‘aşkuñla Ĥabûlînüñ yanup yakıldıĥı
 Kendüyi ‘âlemlere ‘aşkuñla rüsvâ kıldıĥı
 Göñlüni sevdâ-yı zülfüñ ile şeydâ kıldıĥı

¹¹⁸³ Erdoĥan, a.g.e., s.521.

¹¹⁸⁴ 646/ Dîvân’da bentlerin dizilimi farklıdır.

I esîr-i derd ü hicrân: ĥarîb ü ğamla nâlân
 Güşe-i mey-ĥânede âlûde-dâmân olduğum: Râh-ı ğamda ĥâkves
 ĥâtır-perîşân olduğum
 ‘Aql u hüşî terk idüp ser-mest ĥayrân olduğum: Tekye-i ‘aşka varup
 cân ile ‘uryân olduğum
 II Vâdi-i derd ü belâda: Vâdi-i râh-ı belâda
 IV renc ü ‘anâ: derd ü belâ
 Cevr-i yâre cânuma şabr it diyü itdüm cefâ: Câna cevri-yâre şabr eyle
 diyü kıldum cefâ
 V zülfüñ ile: ‘aşkuñ birle
 gözinüñ: gözleri

Ağlamakdan gözinün yaşını deryā kılduğı
Hep senün'çündür benüm yolında qurbān olduğum
[286b]

-647-¹¹⁸⁵

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹¹⁸⁶

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Düşmez ol şāha ki her gāh ider istiğnā
Gāh olur 'āşık-ı şeydāya düşer istiğnā
- 2 Kaçma şimden girü kim cānuma yetdi sitemün
Yiter ey şüh-ı cefā-pişe yiter istiğnā
- 3 Almada naqd-i dili hiç tevaqquf itmez
Türmaz ol şāhid-i bāzār şatar istiğnā
- 4 Getürür hākdan ol mihr-i cihān-tāb-ı kerem
İtse bir 'āşık eger zerre kadar istiğnā
- 5 Sitem ü cevri de Yahyāya tevāzu' görünür
Gerçi her vaz' ı gelür yāre nazar istiğnā

-648-¹¹⁸⁷

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹¹⁸⁸

-- / -- / -- / --

- 1 'Aşkuñ odına ey gül yañarsa cān-ı şeydā
Her bir avuç külinden bir bülbül ola peydā
- 2 Nāmın ne deñlü eksük bir zerre açmaz ağzın
Ol göncenün dehānı bir feth-i güç mu'ammā
- 3 Mülk-i dile o lebden haqqā ki qorqı vardur
Cā' iz ki bir şererden 'ālem yana ser-ā-pā
- 4 Bir tişe ile kārın başa ilettdi Ferhād
Mecnün-ı nā-murāduñ başında bunca gāvğā

¹¹⁸⁵ Kavruk, a.g.e., s. 34.

¹¹⁸⁶ 647/Divân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

4 b İtse bir: Eylese

¹¹⁸⁷ Kavruk, a.g.e., s. 28.

¹¹⁸⁸ 648/ 5 b çeşmüm: çeşm ü

Mecmûadaki 2. ve 4. beyitler Divân'da yoktur. Divân'daki 3. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

- 5 Hâl-i ruḥını gözler zülf-i siyâhın özler
Yahyâ sevâd-i çeşmüm ḳalbümdeki süveydâ

-649-¹¹⁸⁹

[Ġazel-i Şeyḫü'l-islâm Yahyâ]¹¹⁹⁰

--- / --- / --- / ---

- 1 Câmı ḳullâb-ı ser-i zülfün çeker senden yaña
Güşe-i çeşmün n'ola olsa şihâbından yaña
- 2 Ol sehî ḳaddüñ miyânında görenler ḥançerin
İltifât itmez çemende serv-revişinden yaña
- 3 Eylemiş ârâyiş-i bânüyı çarḫa i' tibâr
Merd odur kim ḳılmaya hergiz naẓar zenden yaña
- 4 Bir gül-i ḥandân olur
Bâd-ı luḫfuñ esse ger bir laḫza külhânden yaña
- 5 Ḳorkarın Yahyâ ki pülâd olsa da te'sîr ider
Tîr-i âhuñ kim vara ol ḳalbi âhenden yaña

[287a]

-650-¹¹⁹¹

[Ġazel-i Şeyḫü'l-islâm Yahyâ]

--- / --- / --- / ---

- 1 Câm bir sırça sarây olmuş ki ferşi la' l-i nâb
Hücredür billürdan şâh-ı hevâya her ḥabâb
- 2 Pür görünce sâğarı ḫoldı derünüm şevḳ ile
Câmdan çaḳ câna te'sîr itdi tâb-ı âftâb
- 3 Bezme virdi şem' -i kâfûrî gibi nûr-i zîyâ
Sâ'id-i sîmîn-i sâḳî câm-ı zerrîn-i şarâb
- 4 Âteşin meyle şürâḫi ḫoldı sâḳî ḳandadur

¹¹⁸⁹ Kavruk, a.g.e., s. 39.

¹¹⁹⁰ 649/1 b n'ola olsa şihâbından yaña: ne var olsa eger benden yaña
2 a ḳaddüñ miyânında görenler ḥançerin: ḳaddi görenler ḥançer-i zerrîn ile
2 b serv-revişinden: serv ü süsen

Mecmûadaki 3. ve 4. beyit Dîvân'da yoktur. Dîvân'daki 2. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

¹¹⁹¹ Kavruk, a.g.e., s. 44.

Şevk odı dilde alevlendi n' için itmez şitâb

- 5 ' Aşk ile hōş-hāl olan şeydāya añmañ vuşlatı
Bāde-i şāfi virüñ Yahyāya katmañ aña āb

-651-¹¹⁹²

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹¹⁹³

--- / --- / --- / ---

- 1 Hāke şaldı cür' aveş ' aşıkları ol la' l-i nāb
Eyledi bezm ehlini bir kaçre mey mest ü harāb
- 2 Bir tutuk örter ruḥ-ı dil-dāra bāde al-reng
Bu ' acebdür ref' olur ol demde ārādan hicāb
- 3 Gelme ey haṭṭ-ı siyeh la' l ile ben hōş-hāl iken
Nā-mülāyimdür bilürsin meclis-i meyde kebāb
- 4 Qandasun diyü n'ola şormazsa dil-ber hālümi
Qanda kem-ter zerre-i nāçiz-i qanda āftāb
- 5 Āb-ı dīdeñ tāb-ı sīneñde ' aceb te' şir var
Bezm-i ' aşka haq budur

-652-¹¹⁹⁴

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹¹⁹⁵

--- / --- / --- / ---

- 1 İltifāt eyler saña ey dil o şāh-ı nīk-baḥt
Meyl ider elbette hāke mīvedār olsa draḥt
- 2 Gevher-i kân-ı ma' ārif olduğun' çün husrevā
Eyledi Mevlā seni zīnet-fezā-yı tāc u taḥt
- 3 Dest-i qahruñla ' adū qaddini ḥam itmek nedür

¹¹⁹² Kavruk, a.g.e., s. 46.

¹¹⁹³ 651/ 1 a Hāke şaldı cür' aveş ' aşıkları ol la' l-i nāb: La' l-i nābun hāke şaldı cür' aveş ' aşıkları

1 b Eyledi: Itdi bir / mest ü harāb: mest-i harāb

3 b kebāb: kitāb

4 a Qandasun: Qandadur

5 b : Mecmûada boş bırakılmıştır.

Mecmûadaki 1. 2. ve 5. beyit Dīvân'da yoktur.

¹¹⁹⁴ Kavruk, a.g.e., s. 54.

¹¹⁹⁵ 652/ 4 b bī-zin ü baḥt: bī-zin ü raht

Ƙuvvet-i bāzūna nisbet ƙavs-i ƙarḥ olmaya saḥt

4 Şeh-süvār-ı ʿarşa-i iḳbāl ü ʿizzetsin müdām
Olmasun şāhum semend-i devletün bī-zīn ü baḥt

5 Müttekā-yı zer-keş ü zer-beft Yahyāya yiter
Ƙünc-i ğamda rūy-ı zerdin ƙoduğı bir iki taḥt

-653-¹¹⁹⁶

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yahyā]¹¹⁹⁷

-- / .--- / -- / .---

1 Ağyārı urup virme bāzūlaruña zaḥmet
Öldürmek ise ƙaşduñ şāhum ƙoluna ƙuvvet

[287b]

2 Her ʔoluda sultānum bir buse olur dirler
Ƙüstāhlıƙ olmasun sizde bu mıdur ʿādet

3 Bir hālde ʿuşşāƙa rāḥat mı var ey meh-rū
Geh fikr-i dem-i vuşlat geh bīm-i ğam u fūrkat

4 Nergisleri dil-dāruñ mādām ki ola bīmār
Bir laḥza müyesser mi dil-ḥastelere şıḥḥat

5 Hūn-ı niʿām-ı vuşlat ƙoğ nāz u niyāz ister
Hūn-ı dile rāzı ol Yahyā hele bī-minnet

-654-¹¹⁹⁸

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islām Yahyā]¹¹⁹⁹

-- / --. / .-- / --.

1 Laʿl-i lebūñle bāde-i nāb itdi imtizāc
Alışdı bir birisi ile iki ter-mizāc

¹¹⁹⁶ Kavruk, a.g.e., s. 50.

¹¹⁹⁷ 653/ 2 b bu mıdur ʿādet: nicedür ʿādet

3 b Geh fikr-i dem-i vuşlat geh bīm-i ğam u fūrkat: Geh bīm-i ğam-ı fūrkat
geh fikr-i dem-i vuşlat

4 b şıḥḥat: rāḥat

5 a Hūn-ı niʿām-ı vuşlat: Hūn-ı niʿām-ı vuşlat

¹¹⁹⁸ Kavruk, a.g.e., s. 61.

¹¹⁹⁹ 654/ 1 b bir birisi ile: biri biri ile

2 a baş ağrıdur ʔurur: ʿarż-ı ilāc ider

5 a metāʿ-ı naẓmuñı ʿarż eyle ehline: metāʿ-ı faẓl dirīğā kesādda

5 b Bāzār-ı iʿtibārda bulmaya mı revāc: Kālā-yı cehl bulmada ğünden ğüne

revāc

Mecmûadaki 3. ve 4. beyit Dîvân'da yoktur.

- 2 Söyleñ şabîbe yoğ yire baş ağrıdur tırur
Bimār-ı derd-i ‘aşk kabül eylemez ‘ilâc
- 3 Nağd-i sirişk ile ruğ-i zerdüm yeter baña
Kalmadı devletüñde zer ü sîme ihtiyâc
- 4 Belki nesîm hâk-i rehinden haber virür
Tırur âh-ı intizârda her yaña gözün aç
- 5 Yağyâ metâ‘ -ı nazmuñı ‘arz eyle ehline
Bâzâr-ı i‘tibârda bulmaya mı revâc

-655-¹²⁰⁰

[Gazel-i Şeyhü’l-islâm Yağyâ]¹²⁰¹

..- / ..- / .- / ..-

- 1 Tolu piyâle elinde şarâb-ı nâb gözinde
Degül o mâhveşün çarđ u âftâb gözinde
- 2 Şişüp kabarması var hayli devr-i sâğar-ı meyde
Hâbâbuñ añlamazın ola nüh-kıbâb gözinde
- 3 Ne bağdı kadd-i dü-tâma ne gönlümi ele aldı
Ne tıfl olur ki haķır ola şeyh ü şâb gözinde
- 4 Kimün huzürını uçurmadı o gözleri şeh-bâz
‘Aceb mi haste-i ‘aşkuñ uçarsa h‘âb gözinde
- 5 Gelür mi ‘aynına nergislerün çemende nazâr kııl
Bu denlü eşk-i firâvân ki var şehâb gözinde
- 6 Gönülde şabrı dükendi gözünde yaş ise bî-ğad
Belâlu ‘âşık-ı zâruñ hemân hisâb gözinde
- 7 Efendi zâhir u bâtın diler kuluñ ola Yağyâ
Kapuñda yüz sürer âteş dilinde âb gözinde

¹²⁰⁰ Kavruk, a.g.e., s. 374.

¹²⁰¹ 655/ 7 b Kapuñda: Kapuña

[288a]

-656-¹²⁰²[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]¹²⁰³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Nâ-mülâyim güzelüñ seyrine kı̄'ıl degülüz
Kı̄ra gözine kı̄ra kaşına mâ'ıl degülüz
- 2 Kı̄rşusunda boyun egsek ne ola çevġân mişâl
Mîve-i naġl-ı ser-efrâzına nâ'ıl degülüz
- 3 Ruġuñı pertev-i ġurşidden a' lâ bilürüz
Ĥüsn-i bâķî dilerüz tâlib-i zâ'ıl degülüz
- 4 Maġrem-i bezm-i fenâdan dil ü cândan geçdük
Ĥarem-i şoġbete muġtâc-ı vesâ'ıl degülüz
- 5 Ey 'Aţâyî nice fâş olmaya esrâr-ı derün
Dildeki şu' le-i dâġ-ı ġama ġâ'ıl degülüz

-657-¹²⁰⁴[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]¹²⁰⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şunar dil-ber baña câm-ı ġamı keyfiyetin bilmez
Tâbibüm ġasteye şerbet virür ġâşiyetin bilmez
- 2 Çeker aġyâra ġâġi piş-keş peġlü-yı sîminin
Diriġ ol Yûsuf-ı Mışr-ı melâġat kıymetin bilmez
- 3 Te' accüb eylemeñ cevri itse dil-ber tıfl-ı nev-resdür
Daġı mihr-i vefânuñ ol perî mâhiyetin bilmez
- 4 Bu meclis içre yârân birbirinden bî-ġaberlerdür
Lebüñ [...]

¹²⁰² Karaköse, a.g.e., s. 523.

¹²⁰³ 656/ 2 a ne ola: n'ola / mişâl: gibiyüz
4 a bezm-i fenâdan: bezm-i fenâyuz
5b dâġ-ı ġama: nâr-ı ġama

¹²⁰⁴ Karaköse, a.g.e., s. 524.

¹²⁰⁵ 657/ 3 a nev-resdür: nev-resid
3 b mihr-i vefânuñ: mihr ü vefânuñ
4 b [...]: Mecmûada boş bırakılmıştır.

- 5 ‘Aṭāyī şerbet-i dārü’ş-şifā-yı luṭf u ihsānı
Virenler ‘illetin şormaz alanlar hikmetin bilmez

-658-¹²⁰⁶

[Ġazel-i Nev‘î-zāde ‘Aṭāyī]¹²⁰⁷

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Ehl-i ‘aşkuñ saña kim dir ki silüp yaşın kes
Yaşı diñmez ṭotalum şem‘ gibi başın kes
- 2 Yaşın alma başın al bir bölük üftādelerüñ
Bāğ-ı ‘aşkuñ bir iki kelle-i ḥaşḥaşın kes
- 3 Kuruş-ı dāğ ile ciger ḥūnı yiter ‘āşıkuña
Ḥūn-ı vaşla uzanursa güzelüm [b]aşın kes
- 4 Kāhvede kesmedesin ta‘n ile ehl-i keyfi
Vā‘ izā kādır iseñ mey-gede ḳallāşın kes
- 5 Şan‘at-ı ‘aşkı ‘Aṭāyī görüp üstādından
Yüri Ferhād-şifat kūh-ı gamuñ ṭaşın kes

[288b]

-659-¹²⁰⁸

[Ġazel-i Nev‘î-zāde ‘Aṭāyī]¹²⁰⁹

-- / --. / --. / --.

- 1 Ol gānzelerle ḥāl ü ḥaṭuñ ey yüzi güneş
Āşüb-ı Türk ü şūr-ı Ḥoten fitne-i Ḥabeş
- 2 Beñzerdi māh-ı nev ḳaşuña olmasaydı zerd
Mihr öykünürdi rüyuña olsaydı lāleveş
- 3 Rez-duḥteri ayağımı ḥınnālayup gezer
Çekse ‘aceb midür anı rindān-ı bāde-keş
- 4 Dīvānelikte yan başı geldi göñül aña
Mecnūn ṭutardı ‘aşk ile bu ‘arşada güreş

¹²⁰⁶ Karaköse, a.g.e., s. 528.

¹²⁰⁷ 658/ 3 a ḥūnı: kāmı

4 a Kāhvede: Kāhveden

¹²⁰⁸ Karaköse, a.g.e., s. 530.

¹²⁰⁹ 659/ 5 a Eşk ‘Aṭāyī saña ider ‘arz-ı mācerā: Eyer ‘Aṭāyī eşk-i revān mācerāyı ‘arz
5 b Kūyında ey raḳīb señ anuñ öñini eş: Gülzār-ı kūy-ı yāre varursañ öñini eş
Mecmūadaki 3. beyit Dīvān’da yoktur. Dīvān’daki 4. beyit mecmūada yoktur.

- 5 Eşk ‘ Aţâyî saña ider ‘ arz-ı mâcerâ
Küyında ey raķīb señ anuñ öñini eş

-660-¹²¹⁰

[Ġazel-i Nev‘î-zâde ‘ Aţâyî]¹²¹¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Cân virüp oldum ğam-ı zülf ü zenaĥdândan ĥalâş
Deynini viren olur zencîr ü zindândan ĥalâş
- 2 Ġarķ olam gibi hevâ-yı ‘ aşķ ile gözyaşına
Müşkil olur rûzgâr olunca ‘ ummândan ĥalâş
- 3 Dâĝ-ı sîne mâni‘ olmaz ğamze-i dil-düzine
Gül siper tutsa olur mı tîr-i bārândan [ĥalâş]
- 4 Kim bilür şeytân kazâsıdır toķına nâ-gehân
Olmaĝa sa‘ y eyle seng-i ta‘ n-ı nâ-dândan [ĥalâş]
- 5 Ey ‘ Aţâyî câna geĥdi ta‘ n-ı düşmen cevri-i döst
Hiĥ ne bundan emîn olduķ ne ĥod andan ĥalâş

-661-¹²¹²

[Ġazel-i Nev‘î-zâde ‘ Aţâyî]¹²¹³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 ‘ Aşķ-ı pāküñdür dil-i ‘ uşşâķ-ı şeydâdan ĝaraż
Rûĥdur tenden feraĥdur câm-ı şahbâdan ĝaraż
- 2 Vaşf-ı ĥüsnüñdür senüñ şerĥ-i cünūnumdur benüm
Kışşa-ı pür-ĥişşe-i Mecnūn [u] Leylâdan ĝaraż

¹²¹⁰ Karaköse, a.g.e., s. 536.

¹²¹¹ 660 / 3 a Dâĝ-ı sîne mâni‘ olmaz ğamze-i dil-düzine: Dâĝ-ı dilden geĥmede peyveste müjĝân oķları

3 b Gül siper tutsa olur mı tîr-i bārândan [ĥalâş]: Tâbla-ı gül gibi olmaz tîr-i bārândan ĥalâş

¹²¹² Karaköse, a.g.e., s. 537.

¹²¹³ 661/ 1 b Rûĥdur tenden feraĥdur câm-ı şahbâdan ĝaraż: Bâde-i Raĥşân degül mi câm-ı mînâdan ĝaraż

3 b ‘ aşıķa ‘ aşķına

5 a Sinedür ‘ âlemde maķşûd ol nihâl-i tâzeden: Sîm-berlerden hemân şeftâludur maķşûdumuz

5 b Ey ‘ Aţâyî ĥünki birdür naĥl-ı bâlâdan [ĝaraż]: Mîve-i terdür ‘ Aţâyî naĥl-ı bâlâdan ĝaraż

- 3 Hizmet-i hāk-i derūñ dīdār-ı pākūñdür senūñ
Pādşāhum ʿ aşıka dünyā vü ʿ uq̄bādan ğaraz̄
- 4 Diñlemez şekvā bilürsin ol şeh-i iqlīm-i nāz
Yā nedür aġyār ile ey dil bu ğavġādan [ġaraz̄]
- 5 Sīnedür ʿ ālemde maqşūd ol nihāl-i tāzeden
Ey ʿ Aṭāyī çunki birdür nah̄l-ı bālādan [ġaraz̄]

-662-¹²¹⁴[Ġazel-i Nevʿī-zāde ʿ Aṭāyī]¹²¹⁵

-- / --. / .-- / --.

- 1 Hüsñüñ ziyāde itse n'ola müşg-bār-ı haṭ
Virdi cemāle şöhreti cānā ğubār-ı haṭ

[289a]

- 2 Sulṭān ʿ aşk tezkiresün virdi ʿ aq̄ıbet
Dirlik ıomadı bende ki ey şehryār haṭ
- 3 Ol hüsñ-i haṭla kıtʿ a-ı yāq̄ūtdur lebūñ
Ya mühr-i laʿ ldür kim ide āşkār haṭ
- 4 Virse şifā lebūñ n'ola dil-ḥaste-i ğama
Yazdı kadeḥ duʿ āsın aña ey nigār haṭ
- 5 Mirʾat-i cānı ṭıtsa ʿ aceb mi ğubār-ı ğam
Gördüm ʿ Aṭāyī ʿ arız-ı dil-berde var haṭ

-663-¹²¹⁶[Ġazel-i Nevʿī-zāde ʿ Aṭāyī]¹²¹⁷

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 O şūḥ-ı pür-cefā eyler dil-i zāra sitemden haṭ
Anuñʾçün gösterür dāyım benüm cānum elemden haṭ

¹²¹⁴ Karaköse, a.g.e., s. 538.¹²¹⁵ 662 / 2 a Sulṭān ʿ aşk tezkiresün virdi ʿ aq̄ıbet: Āḥir çıkardı tezkiremüz virdi bī-ğünāh

2 b Dirlik ıomadı bendeñe ey şehryār haṭ: Dirlik ıomadı bende ki ey şehryār

haṭ

¹²¹⁶ Karaköse, a.g.e., s. 539.¹²¹⁷ 663/1 b Anuñʾçün: Anuñla

3 b Şarāb-ı laʿ lüñi nüş iden itmez: Lebūñ zevķin ṭıyanlar eylemezler

4 b hiç ide mi: şanmañ ider

5 a Peyām-ı yār: Peyām-ı vaşl / şād olup: açılır

- 2 İder şehd-i lebûnden ayru dil zenbürveş zârı
Dirîğâ almaduğ gitdi o yâr-ı gonce-femden [haz]
- 3 Cemâlûñ seyr iden âyîne-i İskendere bakmaz
Şarâb-ı la' lûñi nûş iden itmez cām-ı Cemden [haz]
- 4 Ğubâr-ı ğamla hayrân olup eyler hâline hânde
Kişi hiç ide mi bu hân-ķâh-ı derd ü ğamdan [haz]
- 5 Peyâm-ı yâr ile dem-beste iken şād olup göñlüm
‘ Aţâyî eylemez mi gonce bād-ı şubh-demden haz

-664-¹²¹⁸[Ğazel-i Nev‘î-zāde ‘ Aţâyî]¹²¹⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Olalı abdāl-ı ‘ aşkuñ ay ruĥ-ı gül-nār şem‘
Āteşin-dāğ urdı farkına ķalendervār [şem‘]
- 2 Keh-rübā-yı şu‘ lesin şol dem ki izhār eyledi
Kāhveş cezb eyledi pervāneyi nā-ķâr şem‘
- 3 Ruĥlaruñ evşāfını yazar diyü ey māh-rū
Ğiceler oldı benümle şubha dek bīdār şem‘
- 4 ‘ Asker-i zengī-yi şāmı tarmār idüp fitil
Egnine giydürdi anuñ hil‘ at-i zer-kār şem‘
- 5 Ey ‘ Aţâyî bezmümüz reşk-i sipihr olsa n’ola
Cām-ı mül māh-ı münevver necm-i giysū-dār şem‘

-665-¹²²⁰[Ğazel-i Nev‘î-zāde ‘ Aţâyî]¹²²¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çokdan eylerdüñ şafā-yı bezm-i şahbādan ferāğ
Mümkin olsa şoĥbet-i maĥbūb-ı zibādan ferāğ
- 2 Manşıb-ı ‘ ālī hevāsından geçirdüm göñlümi
Ĥatıra gelmez veli ol ķadd-i bālādan ferāğ

¹²¹⁸ Karaköse, a.g.e., s. 540.¹²¹⁹ 664/ 5 b Cām-ı mül: Cām-ı mey¹²²⁰ Karaköse, a.g.e., s. 541.¹²²¹ 665/ 1 a eylerdüñ: eylerdüm

[289b]

- 3 Ağızı altun deger hoşka ki ol Yūsuf-cemāl
Eylesem ‘aşkıyla anuñ n’ola dünyādan ferāğ
- 4 Dām-ı zülf-i yāre düşdi şimdi kendin alamaz
‘Ömri olduğça gönül itmez bu sevdādan [ferāğ]
- 5 ‘Aşk-ı dil-berden ‘Aṭāyī vaz gelemez gönlümüz
Bülbül-i şeydā ider mi verd-i ra‘ nādan ferāğ

-666-¹²²²[Ġazel-i Nev‘ī-zāde ‘Aṭāyī]¹²²³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bunca dem şarḳardı būs-ı dāmen-i cānāna zülf
‘Azm idüp ḳodı bu yolda başımı dāmāna zülf
- 2 Çāh-ı mārāndur zenaḥdānuñ ki anda varıcaḳ
Beñzedi Cāmasba dil döndi şeh-i mārāna zülf
- 3 Kesseler n’ola elin meydān-ı ḥüsnünde şehā
İtdi pāyüñe düşen naḳd-i dil-i nālāna zülf
- 4 Oldı altında ḡubār-ı ḥatt-ı rüyuñ āşkār
Döndi bir gülşende yatmış müşg-i ḥuşk-efşāna
- 5 Ey ‘Aṭāyī ‘aşḳ ile şöyle şarılmış yāre kim
Beñzer ol serv[üñ] belinde ‘āşık-ı bī-cāna zülf

-667-¹²²⁴[Ġazel-i Nev‘ī-zāde ‘Aṭāyī]¹²²⁵

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Ġonce-i dil açılır gerçi ki nev-rüz olıcaḳ
Aña ḥacet mi ḳalur ṭālī‘i firüz olıcaḳ
- 2 Zülmet-i ebr-i siyeh māni‘ olur mı seyre
Bāğda her gül-i ter meş‘ ale-efrüz olıcaḳ

¹²²² Karaköse, a.g.e., s. 542.¹²²³ 666/ 1 b yolda: yoldan

4 a altında: altından

4b bir gülşende yatmış müşg-i ḥuşk-efşāna: gülzār içre yatmış mār-ı müşg-efşāna zülf

¹²²⁴ Karaköse, a.g.e., s. 543.¹²²⁵ 667/ 1 b firüz: firāz

- 3 Birbirin diñlemeyen tıfl-ı debistāna döner
Şubḥ-dem gülğule-i murğ-ı nev-āmüz olıcaḳ
- 4 Diñelüp tursa n'ola karşıña cism-i şad-çāk
Ey kaşı yā hedef-i nāvek-i dil-düz olıcaḳ
- 5 Tābiş-i 'aşḳ ile seyr eyle 'Aṭāyī ğazelin
Böyle olsa kişinüñ sözleri pür-süz olıcaḳ

-668-¹²²⁶[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyī]¹²²⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Rūyuña öykünmege taşvîr-i çinüñ cānı yoḳ
Hüsni olmış tūtalum ol deñlü ammā anı yoḳ
- 2 La'î ile ğonce ruḥuña āftāb olmaz şebîh
Ġocenüñ dendānı yoḳ beñzinde mihrüñ kañı yoḳ
- 3 Serde sevdā-yı maḥabbet dilde zaḥm-ı ḥün-feşān
'Āşıḳ-ı şūrîde-ḥālüñ başına dermānı yoḳ
- [290a]
- 4 Şöhreti var ḥüsn ile dil-dārumuñ 'aşḳum gibi
Dermend-i 'āşıḳuñ derdüm gibi pāyānı yoḳ
- 5 Şehr-i dilde şenlik olur mı 'Aṭāyī yārsuz
Taḥtġāh-ı sinenüñ sulṭān-ı 'ālî-şānı yoḳ

-669-¹²²⁸[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyī]¹²²⁹

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şîrîn lebüñi būs ideli dil-berā ḳabaḳ
Bir boynı baġlu bende olupdur saña ḳabaḳ
- 2 Zerd olmaz idi rüyı vü ṭolmazdı baġrı kañ
Olmasa cām-ı la' lüñe ger mübtelā ḳabaḳ

¹²²⁶ Karaköse, a.g.e., s. 548.¹²²⁷ 668/ 1 a taşvîr-i çinüñ: taşvîr-i ḥüsñüñ

1 b anı: cānı

4 a dil-dārumuñ 'aşḳum gibi: 'aşḳum gibi dil-dārumuñ

¹²²⁸ Karaköse, a.g.e., s. 547.¹²²⁹ 669/ 4 a yor: bu

- 3 Bilmez ne kulp taķacađın aña ehl-i rızķ
Bezm ehline muşāhib olaldan şehā ķabaķ
- 4 Ağzını tüt ki fāş ide yor sırr-ı meclisi
Büs eylemek diler lebüni sāķiyā ķabaķ
- 5 Ğaltān-ı kūy-ı pīr-i muđāndur   Atāyīveş
Olmış esīr-i   işret-i bezm-i şafā ķabaķ

-670-¹²³⁰

[Ğazel-i Nev i-zāde   Atāyī]¹²³¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1   İyd-ı vaşl ile dil-i ğam-gīnūmi şād eyleseñ
Ey mu  allim luř idüp ol servi āzād eyleseñ
- 2 Kaç be yapmaķdur gōñül yapmaķ bilürsin dōstum
Ğayra girseñ Ğātır-ı vīrānı ābād eyleseñ
- 3 Gird-bādāsā şafādan raķş ururdu Ğaşre dek
Ğāk-i cismi ger ser-i kūyuñda ber-bād eyleseñ
- 4 Ağzı dadın virseñ ađyāra cevāb-ı telĞ ile
Pādşāh-ı mülk-i Ğüsn olduñ ne var dād [eyleseñ]
- 5 Ey   Atāyī evc-i istignādudur ol mest-i nāz
Ğuşına girmez eger biñ kerre feryād eyleseñ

-671-¹²³²

[Ğazel-i Nev i-zāde   Atāyī]¹²³³

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Dest-i sāķīden ki cām-ı pūr-şafā eksük degül
Ğurfā gülbündür güli şayf u şitā eksük degül
- 2 Serde   aşķ olsa hevālanmaktadur zaĞm-ı derün
  Ğaşķ-ı zāruñ başından bir hevā eksük degül

¹²³⁰ Karaköse, a.g.e., s. 551.

¹²³¹ 670/ 1a dil-i ğam-gīnūmi: dil-i mahzūnumı

3a ururdu: urup tā

4b Ğüsn olduñ: behcetsin

¹²³² Karaköse, a.g.e., s. 558.

¹²³³ 671/ Dīvān'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 3 Hüsnuñe mağrūr olup sen arturursın ʿ āşıkı
Baña da çok sevdüğüm bir meh-liķā eksük degül
- 4 Şahne-i bāzār-ı miñnet eksügüm tutmaz benüm
Sînem üzre ķurş-ı dāğum dāyimā eksük degül
- [290b]
- 5 Ey ʿ Aţāyî muttaşıl gelmekde cāna derd ü ğam
Ĥānemüzden hiç yārān-ı şafā eksük degül

-672-¹²³⁴[Ĝazel-i Nevʿî-zāde ʿ Aţāyî]¹²³⁵

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Var ise dergāh-ı şāha dāda geldüñ ey gönül
Cevr-i devri yād idüp feryāda geldüñ ey gönül
- 2 Bād-ı minnetle şaķın nā-dāna kılma ser-fürü
Sen bu bāğa servveş āzāde geldüñ ey gönül
- 3 Köhne sakfından geçer yağdukça bārān-ı belā
Eglenülmez bir ĥarāb-ābāda geldüñ ey gönül
- 4 Çekmeseñ şimdi n'ola rıţl-ı girān-ı ğuşşayı
Bezm-i dehre mest-i cām-ı bāde geldüñ ey gönül
- 5 Ķalb-i virān-ı ʿ Aţāyiveş ğubār eksük degül
Āh kim bir ķaşr-ı bî-bünyāda geldüñ ey gönül

-673-¹²³⁶[Ĝazel-i Nevʿî-zāde ʿ Aţāyî]¹²³⁷

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çāk çāk-i tiğ-ı ğam-ı bî-çāre olduñ ey gönül
Dökme āb-ı eşküñi pür-yara olduñ ey gönül

¹²³⁴ Karaköse, a.g.e., s. 559.

¹²³⁵ 672/3 b Eglenülmez: Yok huzürü

4 a şimdi n'ola rıţl-ı girān-ı ğuşşayı: rıţl-ı girān-ı ğuşşa-ı dehri n'ola

4 b Bezm-i dehre: Sen ezelden

5 b Āh kim: Pür-keder

¹²³⁶ Karaköse, a.g.e., s. 561.

¹²³⁷ 673/2 a Nice bulduñ seng-dil ĥübāna düşmişken ĥalāş: Seng-dil ĥübāna düşmişken nice olduñ ĥalāş

2 b kim: ki

3 a yār: bir

- 2 Nice bulduñ seng-dil hūbāna düşmişken halāş
Ben şanurdum kim seni biñ pāre olduñ ey göñül
- 3 Bî-ķarār itdüñ beni her-cāylarlar yār olup
Sen dağı benden beter āvāre olduñ ey göñül
- 4 Çarğ bir sille ırınca gözlerüñden od çıkar
Tutalum āhen ya seng-i hāre olduñ ey göñül
- 5 Cām-ı ğamla ‘ākıbet gördüñ ‘Aṭāyī oldı mest
Sen de bu ğamdan varup bî-çāre olduñ ey göñül

-674-¹²³⁸

[Ġazel-i Nev‘ī-zāde ‘Aṭāyī]¹²³⁹

..- / ..-- / .-. / ..-

- 1 Vişāl için şunar ol yāre her fütāde ğazel
Dürüg-ı maşlahat-āmiz olur arada ğazel
- 2 O gül-ruħa yūri aḥvāli açacak söyle
Düşerse fırsat eger oğı bir ğüşāde [ĝazel]
- 3 ‘İzārı vaşfını yazduğda ḥaṭṭını yād it
O yār-ı ehl-i dile ‘arza kılma sāde ğazel
- 4 Şaçuñ hevāsı ile düşdi özge sevdāya
Şu deñlü bağladılar yine ol hevāda ğazel
- 5 Virür ķarār dil-i bî-sükūna ğāyetde [ĝazel]
‘Aṭāyī şi‘ri gibi bir ķarār-dāde ğazel

¹²³⁸ Karaköse, a.g.e., s. 563.

¹²³⁹ 674/ 4a Şaçuñ hevāsı ile düşdi özge sevdāya: Hevā-yı zülf ü ḥaṭuñla benefşeżāre düşüp

[291a]

-675-¹²⁴⁰[Ġazel-i Nev^ç-i-zāde ^çAṭāyī]¹²⁴¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bāde-i bezm-i maḥabbetden olup mestāne dil
Düşdi rāh-ı ^çaşqda bir ḥusrev-i ḥübāna dil
- 2 Cezbe-i ^çaşq ile meyl idüp zebānın emdürür
Dil-rübā daḥı virürmiş ^çaşık-ı nālāna dil
- 3 Gördiler dünyāya ḥüsn ile ne ğavġā şaldüğün
Virdiler meh-pāreler ol ḥusrev-i ḥübāna dil
- 4 Cismümi pīrāhenāsā ref^ç iderdüm ortadan
Olsa la^ç l-i rūḥ-baḥşuñla eger cān cāna dil
- 5 Ger zebānum mest idüp ğam cāmı sarmaşdurmasa
Ey ^çAṭāyī öğredürdüm bülbül-i nālāna dil

-676-¹²⁴²[Ġazel-i Nev^ç-i-zāde ^çAṭāyī]¹²⁴³

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Rüz-ı ^çıyd oldı yine meh-i rüze oldı temām
Gıceyi gündüze qatup idelüm ^çayş müdām
- 2 Getür ey pīr-i muġān cām-ı şafā-encāmı
Bize ansız nice gündür ki şafā oldı ḥarām
- 3 Merḥabā eyleyelüm tolu içilsün yāre
Ġurre-i ^çıyd degül mi dil-i āvāreye cām

¹²⁴⁰ Karaköse, a.g.e., s. 564.¹²⁴¹ 675/ 2b Dil-rübā daḥı virürmiş ^çaşık-ı nālāna dil: Ġāh olur dil-ber de virür ^çaşık-ı giryāne dil

3a dünyāya ḥüsn ile: ḥüsn ile dünyāya

3b Virdiler meh-pāreler ol ḥusrev-i ḥübāna dil: Dil-rübālar virdiler ol āfet-i devrāna dil

4b rūḥ-baḥşuñla rūḥ-baḥş ile

¹²⁴² Karaköse, a.g.e., s.566.¹²⁴³ 676/ 1a oldı yine meh-i rüze oldı: irdi yine oldı meh-i rüze

3a yāre: bāde

5a yine: bugün

5b ben: eyü

- 4 Sâkiyâ nağd-i dili aña görümlük virelüm
Vaḳti geldi alalum duḡter-i rezden yine kām
- 5 Mülk-i naẓm içre yine sikkeyi mermerde ẓazup
Ḳoyalum şafḡa-ı ʿ âlemde ʿ Aṭâyî ben nām

-677-¹²⁴⁴

[Ġazel-i Nevʿî-zāde ʿ Aṭâyî]¹²⁴⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Ḳademin öpmek içün Ḳaddümüzi lām idelüm
El vire kim bile şayed hele iḳdām idelüm
- 2 Şavm-ı hicrân nice bir dil-beri daʿ vet Ḳılalum
Gelünüz cemʿ olalum bir yire bayrām idelüm
- 3 Yaḳdı dil mülkini cān nağdini tālān itdi
Ġamzesi itdüğünü ol şehe iʿ lām idelüm
- 4 sūz-ı dili görüp o şemʿ i anur
Çünkü rām idemedün nice bir ārām idelüm
- 5 Dāne yoḳ şayd ola şanmañ o hümā-pervāzı
Ṭotalum rişte-i cāndan aña bir dām idelüm
- 6 Ey ʿ Aṭâyî mey-i laʿl ile olup rüsvāyı
Nice bir kendümüzi yoḳ yire bed-nām idelüm

[291b]

-678-¹²⁴⁶

[Ġazel-i Nevʿî-zāde ʿ Aṭâyî]¹²⁴⁷

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Ağlayup bûsesin alur dil-i şeydā her dem
Şim-i eşkini şayar dil-bere dirhem dirhem

¹²⁴⁴ Karaköse, a.g.e., s.574.

¹²⁴⁵ 677/1a El vire kim: El virelüm

2a nice: ile

5a şanmañ o hümā-pervāzı: mı hiç o hümā-pervāzum

Mecmûadaki 3. 4. ve 6. beyitler Dîvân'da yoktur.

¹²⁴⁶ Karaköse, a.g.e., s.575.

¹²⁴⁷ 678/1b şayar: şatar

5a ʿ Anber'in ḡaṭṭına beñzetmege müşğîn-raḡam: Ḥaṭ-ı cānāneye beñzetmede müşğîn-raḡamın

- 2 Kahramānı baķışıyla n'ola eylerse helāk
Ġamzesinũñ ġamıdur ' aşıķa tıġ-ı ġamġam
- 3 Rũyın öpdürse o dil-dār ' aceb ' ālem idi
Bũse-i la' lini luţf eylese cān-ı ' ālem
- 4 Diñlemez bülbül-i şũrīdelerũñ feryādın
Güllerũñ ġuşına ķurşun mı aķıtdı şeb-nem
- 5 ' Anberīn ġaţţına beñzetmeġe müşġīn-raķam
Ey ' Aţāyī yine dũşmiş tam' a-ı hāma kalem

-679-¹²⁴⁸[Ġazel-i Nev' ī-zāde ' Aţāyī]¹²⁴⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hevālar açılıp şaħra ġülistān olduġın görsem
Kenār-ı cũda ol servũñ ġıramān olduġın görsem
- 2 Ġoregelmez tabībũm ġastesin bilmez ġam-ı ' aşıķı
Anũñ da mübtelā-yı derd-i hicrān olduġın görsem
- 3 Görüp rüsvāluġum dũşnām iderse rāzıyuz itsün
Dehān-ı teng yārũñ tek nümāyān olduġın görsem
- 4 Ġicābı yār ile mā-beynimizde ref' idüp bāde
Miyānın ķocmaġā fi' l-cümle im' ān olduġın görsem
- 5 ' Aţāyī şarı lup pāyine olur dum belī vāşıl
Eger cān murġınuñ kũyına perrān olduġın görsem

¹²⁴⁸ Karaköse, a.g.e., s.576.

¹²⁴⁹ 679/3b Dehān-ı teng yārũñ tek nümāyān: Dehān-ı dil-berũñ tek gevher-efşān
4a Ġicābı yār ile mā-beynimizde ref' idüp: Ġicābı ķaldurup mest olsa dil-ber
sīne-ķāk olsa
4b im' ān: imkān
5a belī: hele

-680-¹²⁵⁰[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]¹²⁵¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 'İşret āyinin görüp hürşid-i 'ālem-sūzdan
Şāma dek dönsün piyāle ibtidā-yı rūzdan
- 2 Gülsitān içre şabā gönlin büyütdi ğoncenüñ
Bir haber irgürdi beñzer husrev-i nev-rūzdan
- 3 Nev-bahār oldı çıkardı gül yeñi taqvīmini
Şekl-i usturlāb-ı hürşid-i cihān-efrūzdan
- 4 Pür-şadā oldı neyistān bāğa āteş urdı gül
Her taraf hālī degüldür şimdi sāz [u] sözden
- 5 Ey 'Aṭāyî okıyup eş'ār-ı hālet-bahşını
Ṭarz-ı şî' r öğren yine üstād-ı sihr-āmūzdan

-681-¹²⁵²

[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kayd-ı dünyādur dil-i pür-ıztırābı iñleden
Tār-ı beyt-i 'ankebütidür zübābı iñleden
- [292a]
- 2 'Aşğ degül mi nāle-i dil-sūz-ı bülbül mi 'aceb
Bāğda giryān idüp dülāb-ı ābı iñleden
- 3 Cism-i zerd ü qadd-i ham birle mişāl-i çeng ü nāy
Hālet-i 'aşğ u hevādur şeyḥ ü şābbı iñleden
- 4 Dūd-ı āhumdur benüm çeşm-i nücümü ağladan
Ra' d-ı nālemdür dem-ā-dem nüh-ķıbābı iñleden
- 5 Āhum işitse 'Aṭāyî nāle eyler kūh-sār
'Aşğumuñ te'şiridür seng ü turābı iñleden

¹²⁵⁰ Karaköse, a.g.e., s.590.

¹²⁵¹ 680/3b Şekl-i usturlāb: Hük-m-i usturlāb

4a neyistān āteş urdı gül meger: neyistān bāğa āteş urdı gül

5b yine: yūri

¹²⁵² Karaköse, a.g.e., s.591.

-682-¹²⁵³[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]¹²⁵⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dilâ ğam çekme çâh-ı ğabğab-ı cânânda kıalmazsın
Virüp la' line cân borcın çıkar zindânda [kıalmazsın]
- 2 Taĥammül eyle bârân-ı belâya râh-ı 'aşk içre
Varursın menzil-i maķşûduña yabanda kıalmazsın
- 3 Bu 'uķde açılır elbetde bir ğün rûzgâr ile
Dilâ ğird-âb-ı miĥnetden çıkar 'ummânda kıalmazsın
- 4 Kıalursın şubĥa dek bezm-i raķîbi rûşen eylersin
N' için ey mâh-ı tal' at külbe-i aĥzânda kıalmazsın
- 5 Dönersin görmedüĝe bâde-i bezm-i ğamı bir ğün
'Aţâyî sen de âĥir ĝuşe-i hicrânda kıalmazsın

-683-¹²⁵⁵[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]¹²⁵⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 'Arz-ı refât it diyü virdüm yolında naķd-i cân
Ĥışm ile aldı yürüyüvirdi ol rûĥ-ı revân
- 2 Bâdeye ta' zîm idüp tâcın eline aldı cem
Şanma destinde tutar câb-ı şarâb-ı erĝuvân
- 3 Bister ü bâli per-i Leylî ola şâyed diyü
Eyledi murĝâna Mecnûn başı üzre âşyân
- 4 Ruĥlarına yüzümi sürmiş kıadar ĥaz eylerüm
Rûy-ı mir'âtinde kim 'aksüm ola şol dem 'ayân
- 5 Tîşe urmuş Kûh-ken başa ğam-ı Şîrîn ile
Ey 'Aţâyî sen daĥı sa' y it er ol baş yar hemân

¹²⁵³ Karaköse, a.g.e., s.601.

¹²⁵⁴ 682/ 2a bârân-ı belâya: yârân-ı belâya

¹²⁵⁵ Karaköse, a.g.e., s.598.

¹²⁵⁶ 683/2a bâdeye: meclise

3a Bister ü bâli per-i Leylî: Perr ü bâli bister-i Leylâ

4a Ruĥlarına yüzümi: 'Âriz-ı yâre yüzüm

4b Rûy-ı mir'âtinde kim 'aksüm ola şol dem 'ayân: 'Aķs-i rüyüm olsa mir'ât-
i cemâlinde 'ayân

-684-¹²⁵⁷

[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]¹²⁵⁸

-- / -.- / .-. / -.-

- 1 Bāzār-ı 'aşk içinde olalı derem-feşān
Ancak seni alur gözüm ey Yūsuf-ı zamān
- 2 Keşf eyledi bize yine esrār-ı la' lüñi
Miftāḥ-ı ğaybdur meger ey ğonce ol dehān
- [292b]
- 3 Dönmişdi cism-i zerd ile bir şem' -i mürdeye
Mecnūn idince murġa başı üzre āşyān
- 4 Pā-māl idüp semend ile bu cism-i zerdümi
Bir sikke kodı şimdi o sulṭān-ı kāmṛān
- 5 Yitmez mi ey 'Aṭāyî bize cevṛ-i ğamzesi
Ḥaṭṭ-ı lebi 'aceb n' için olur ḥırāş-ı cān

-685-¹²⁵⁹

[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]

-.-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yüzine sürsün yüzün 'āşık helāk olsun 'adū
Da' vî-i 'aşk eyleyen yār ile olsun rū-be-rū
- 2 Hasret-i la' l-i nigār ile ne kıanlar yutduĝın
Söyledi cāmuñ egilüp ğuşına bir bir sebū
- 3 Baḥr-i eşkümde şināverlük ider var ise çarḥ
Mihr ü meh şanma taķınmış yanına iki kedū
- 4 Kendüñ ortaya atup ğavĝāya şalma başuñı
Zāhidā ihyāya gelmez yār hūy u hāyı қо
- 5 Cānda yir itsem 'Aṭāyî n'ola tîr-i dil-bere
Ṭamladur peykānı zaḥmum aĝzına bir kıatre su

¹²⁵⁷ Karaköse, a.g.e., s.596.

¹²⁵⁸ 684/ Mecmûada Dîvân'daki 5. beyit yoktur.

2a Keşf eyledi bize yine esrār-ı la' lüñi: Gencine-i cevāhir-i esrārı fetḥ ider

4a sulṭān-ı kāmṛān: sulṭān-ı ḥüsn ü ān

¹²⁵⁹ Karaköse, a.g.e., s.611.

-686-¹²⁶⁰[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aţâyî]¹²⁶¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gör şafâyı bâğ pür-şıyt-i hezâr olsun hele
Vaqtine şabr it şalâ-yı sebzezâr olsun hele
- 2 Eski taqvîme döne köhne kitâbı vâ' izûñ
Yazılıp hâtt-ı çemen faşl-ı bahâr olsun hele
- 3 Leşker-i sermâ ider mi şahñ-ı gülşende qarâr
Bayraq-ı gül-gün-ı lâle aşkâr olsun hele
- 4 Sünbül-i gülzâr dūd-ı micmere ta' n eyleye
Ĥākler 'anber hevâlar müşg-bâr olsun hele
- 5 Turmaduñ yolda 'Aţâyî şād-kām olsun diyü
Katlan ey çâbü-k-süvâr-ı şive-kâr olsun hele

-687-¹²⁶²[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aţâyî]¹²⁶³

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Yine bu cāy-ı şafâ-bağşa gelüp seyrâne
Şoyınup 'aşk ile ey dil girelüm meydâne
- 2 Yiridür tekyelenüp olsa mücâvir yārân
Var mı dünyâda bunuñ gibi misâfir-ğâne
- 3 'Ālemüñ şahıdur ol rind-i gedâ-meşreb kim
Gele yārân ile 'işret kıla dervîşâne
- [293a]
- 4 Lâle-i bâğ-ı fenâdur teni dervîşlerüñ
Tîğ-ı 'aşk ile olup çāk boyanmış kıne
- 5 Ey 'Aţâyî bu aradan hele didük yâ Hû
Ĥaşılı 'aşk iderüz şoñra gelen yārâne

¹²⁶⁰ Karaköse, a.g.e., s.615.¹²⁶¹ 686/ 2b Yazılıp hâtt-ı çemen: Rüz-ı nev-rüz irişüp¹²⁶² Karaköse, a.g.e., s.618.¹²⁶³ 687/ 3a rind-i gedâ-meşreb: 'ârif-i Cem-meşreb

3b yārân ile 'işret kıla: 'işret kıla yārân ile

5a bu aradan hele didük yâ Hû: buradan biz didük âhir yâ Hû

-688-¹²⁶⁴[Ġazel-i Nev^ʿî-zāde ʿ Aṭāyî]¹²⁶⁵

.-./... / .-. / ..-

- 1 Şikest olur ser-i ʿ uşşāk la^ʿ l-i yār üzre
Nice sebū kırılır gāhi çeşme-sār üzre
- 2 Alınca murğ-ı dili vuslatın recā itdüm
O şāha ḥālūmi ʿ arz eyledüm şikār üzre
- 3 Gelüp bu sīne-i mecrūḥa naḳd-i cānum alur
Sihām-ı ḡamze-i dil-ber müdām kār üzre
- 4 El üzre tutar iken bülbülü çemende çenār
Nihāl-i ḳaddüñi terci^ʿ ḥ ider çenār üzre
- 5 ʿ Aṭāyî sīne-i çākümde cān ḳapuya baḳar
Ḥadeng-i ḡamze-i cānāne intizār üzre

-689-¹²⁶⁶[Ġazel-i Nev^ʿî-zāde ʿ Aṭāyî]¹²⁶⁷

-... / -... / -... / -.-

- 1 Bā^ʿ iş olur çeşm-i bīmāruñ nice ḳan olmaḡa
Cān virür ʿ āşıḳlaruñ yoluñda ḳurbān olmaḡa
- 2 Vaḳtidür şem^ʿ-i cemālūñ şavḳına pervāne var
Cām-ı bāde başlasun mecliste gerdān [olmaḡa]
- 3 Bezmümüzde naḡmeler itse o yār-i ḥōş-şadā
Ḳarşusunda bir bahāne olsa giryān olmaḡa
- 4 Ḳande gitseñ seg-raḳībi bir nefes olmaz cüdā
Ol ḳul oḒlı meyl ider var ise seg-bān [olmaḡa]
- 5 Bezm-i ʿ ālemde ʿ Aṭāyî gibi hergiz çāre yok
Mest-i cām-ı ʿ aşḳ olan yıllarla ḥandān olmaḡa

¹²⁶⁴ Karaköse, a.g.e., s.622.

¹²⁶⁵ 688/ 1b çeşme-sār: sebzezār

¹²⁶⁶ Karaköse, a.g.e., s.623.

¹²⁶⁷ 689/ 4a gitseñ seg-raḳībi bir nefes olmaz cüdā: gitse bir dem ayrılmaz rakīb-i seg-şifat

Mecmûadaki 2. beyit Divân'da yoktur.

-690-¹²⁶⁸[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]¹²⁶⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bir irilmez zevk idi vuşlaṭ firākı olmasa
Kim kaçar yalvarmadan yār iftirākı olmasa
- 2 Biñ yaşardı irişen āb-ı ḥayāt-ı vuşlata
Zehr-i cām-ı hicr-i derd [ü] iftirākı olmasa
- 3 Fūrkatüñde vuşlata cān virmez idi ehl-i derd
Ārzü-yı ḥaşr u ümmid-i telākı olmasa
- 4 Ḥançer-i ğam defter-i 'ömre geçer rāy-ı resid
Va' de-i naqd-i vişāl-i yār bākî olmasa

[293b]

- 5 Seyl-i eşk ile 'Aṭāyî def' olurdu sūzumuz
Lāle gibi dilde sevdā ihtirākı olmasa

-691-¹²⁷⁰

[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Gönderdi ḥaber bāğa lebüñ ğonce-i terle
Şeb-nem n'ola pür itse dehānımı güherle
- 2 Esrār-ı ḥaṭuñ fıkr-i lebüñ dilde dem-ā-dem
Beñzer şu ğubāra k'ola ālüde şekerle
- 3 Māh-ı nev ile mihr degül çarḥ-ı sitem-kār
Üstime yürür şām u seḥer tığ ü teberle
- 4 Ey ḥaste ğöñül ister iseñ derdüñe çäre
Germ-ābe-i 'aşkıñda o yārüñ daḥı terle

¹²⁶⁸ Karaköse, a.g.e., s.626.

¹²⁶⁹ 690/ 1a Bir irilmez zevk idi vuşlaṭ: Cān virürdük vaşl-ı cānāne

1b Kim kaçar yalvarmadan: Kim kaçardı ölmeden

2b iftirākı: iştıyākı

3a Fūrkatüñde vuşlata cān virmez idi ehl-i derd: Yār için cān u cihāndan geçmez idi ehl-i 'aşk

4a Ḥançer-i ğam defter-i 'ömre geçer rāy-ı resid: Defter-i 'ömre geçerci ḥançer-i rāy-ı resid

¹²⁷⁰ Karaköse, a.g.e., s.629.

- 5 Bir sîm-beden şehri melâhatda ‘ Aţâyî
Tartılmadı ol Yûsuf-ı pâkîze-güherle

-692-¹²⁷¹

[Gazel-i Nev‘î-zâde ‘ Aţâyî]¹²⁷²

-- / --. / .-- / --.

- 1 Eyle niyâz o şem‘ e hiç aldanma nâzına
Yumşar bakup dilüñ yine süz u güdâzına
- 2 İçmez geçerse zâhid eger câm-ı bâdeyi
Aqtar şurâhî gibi güç ile boğazına
- 3 Şemşirüñ ile toğra dilerseñ başum dise
Aldanmaşun o yâr ‘ adünüñ piyâzına
- 4 Şūfinüñ aldı ‘ aqlını ğamzeñ kazâ ile
Tutsun anı efendi o geçmiş namâzına
- 5 Vaşf eylese ‘ Aţâyî haţ-ı rüy-ı dil-beri
Ehl-i şafâ ğazellerüñi tâ ki yazana

-693-¹²⁷³

[Gazel-i Nev‘î-zâde ‘ Aţâyî]¹²⁷⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gelüp bülbüllere sırr-ı dehânuñ keşf ider ğonce
Kulak tutsa n’ola gül virdi ğā‘ ibden ğaber ğonce
- 2 Oqurlar mekteb-i ğülşende dersi şafha-i ğulden
Anuñ çün bād ile eţfâlveş başın şalar ğonce
- 3 Elinde berg-i sebzi nâzükâne bād-bîz itmiş
Gehi kesb-i hevâ eyler yüzine ger tutar ğonce

¹²⁷¹ Karaköse, a.g.e., s.635.

¹²⁷² 692/ 2b Aqtar şurâhî gibi güç ile boğazına: Aqıt sebū-yı mey gibi tıtuş boğazına
5a eylese: eyle ey

¹²⁷³ Karaköse, a.g.e., s.632.

¹²⁷⁴ 693/ Bu gazel divânda 5 beyittir.

[294a]

-694-¹²⁷⁵[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]¹²⁷⁶

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Meyl itmez iken dil o sehî-kāmet irişdi
Gülzār-ı ğamuñ ğoncesine āfet irişdi
- 2 Cānānı çeküp sīnesine haste-i 'aşkı
Cānı yirine geldi hemān şihhat irişdi
- 3 Gelsün berü meydāna yine bāde-i gül-gün
Eyyām-ı bahār oldı dem-i 'işret irişdi
- 4 Yāri göricek n'ola 'adū
Tek tırmadı aña o perî-şüret irişdi
- 5 Kırtardı bizi 'Aṭāyî ser-pençe-i ğamdan
Keyfiyyet-i meyle hele bir hālet irişdi

-695-¹²⁷⁷

[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 N'ola meyl eylese tıfl-ı dil-i 'uşşāk-ı şeydāsı
O yārūñ bir 'aḳīde-hātem ancaḳ la' l-i zībāsı
- 2 N'olurdı duḡter-i rez bezmi teşrīf eylese bir kez
'Aceb sākī ayaġınuñ dökilür miydi ħınnāsı
- 3 Ġaraż cān naḳdini ħarc itmek idi rāh-ı 'aşkuñda
Ĥaṭuñ geldükde 'uşşākuñ temām oldı temennāsı
- 4 İnanma iki gözüñse eger ey 'āşık-ı giryān
Olupdur kārı hep ħübān-ı şehruñ nuḳre-peydāsı
- 5 İşigüñ itlerine ṭa' me olsa cismi öldükde
'Aṭāyīnūñ hemān dāru' n-na' im olurdı me' vāsı

¹²⁷⁵ Karaköse, a.g.e., s.652.¹²⁷⁶ 694/ 4b: aġız egerse

5a Kırtardı bizi 'Aṭāyî: Kırtardı 'Aṭāyî bizi

¹²⁷⁷ Karaköse, a.g.e., s.655.

-696-¹²⁷⁸

[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]¹²⁷⁹

-- / --. / .-- / --.

- 1 Hāṭṭuñ irişdi bende-i fermānuñum daḥı
Zülfüñ mişāli bî-ser ü sāmānuñum daḥı
- 2 Yanuñca şalınur sāyeveş nice rû-siyāh
Ben ḥāksār-ı serv-i ḥırāmānuñam daḥı
- 3 Cāndan egerçi tîğ-i ğamuñ kaldı nā-ümîd
Ümmîdvār-ı va' de-i iḥsānuñam daḥı
- 4 Bezm-i vişālūñe kaçan irem senüñ 'aceb
Ben ḥöd mülāzım-ı seg-i der-bānuñum daḥı
- 5 Gelmez ḥaṭuñla baña 'Aṭāyî-şıfat ferāğ
Āşufte-ḥāl-i zülf-i perişānuñum daḥı

[294b]

-697-¹²⁸⁰

[Ġazel-i Nev'î-zāde 'Aṭāyî]

-- / --. / .-- / --.

- 1 Pür kıldı tîr ü seng-i cefā cism-i lāğarı
Seyr eyleyen şanur beni naḥl-ı şanavberi
- 2 Sāğarda görse dil n'ola ruḥsārın ol mehüñ
Dirler ki tıfla zāhir olur şışede perî
- 3 Rindāne oldu sāğar-ı mey şadr-ı mey-gede
Cām-ı cihān-nümā-yı serîr-i Sikenderi
- 4 Sen naḥla tîğ ü seng-i cefā oldu berg ü bār
Gel bezm-i 'aşka berg ü nevāñı getür beri
- 5 Vaşf itmek ile naḥşını her bir ḳul oğlınuñ
Oldı 'Aṭāyî cöngümüz eşkāl defteri

¹²⁷⁸ Karaköse, a.g.e., s.658.

¹²⁷⁹ 696/ 2a şalınur sāyeveş nice: sāyeveş şalınur nice
4a senüñ 'aceb: 'aceb senüñ

¹²⁸⁰ Karaköse, a.g.e., s.666.

-698-¹²⁸¹

[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]

-- / .-- / .-- / .--

- 1 H'âb üzre iken çoçdı dimişsin o miyânı
Hâyra ola düşüñse eger ey Yûsuf-ı şânî
- 2 Bî-çâre olup derd ile qalmanı mecâlüm
Sâķî berü gel qalduralum rıtl-ı girânı
- 3 Teb-ğâle degül cân ile hemşiredür ol leb
Gördükde dil-i zârı hemân qaynadı qanı
- 4 Hâķķâ ki eger 'aşıkına râst gelür ise
Kâlâ-yı vişâle vire naķd-i dil ü cânı
- 5 Şeftâlû recâ itdüm idi yolda 'Aţâyî
Ol naħl-ı revân didi degül şimdi zamânı

-699-¹²⁸²

[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aţâyî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 'Aceb mi eyleseñ qaţ' -ı menâzil görmege yâri
Yine gerdünelerle çarħa tutduķ tîğ-ı küh-sârı
- 2 İrişdürmez beni ser-menzil-i maķşûduma gerdün
Qoşarsa eşheb-i şubħ ile şeb-dîz-i şeb-i târi
- 3 Mekânüm çarħ-ı çârüm hem-demüm 'İsâ olur güyâ
Gelürse yanuma ol evc-i hüşnüñ mihr-i envârı
- 4 N'ola bād ile gerdân-âsyâba dönse gerdüne
Şabâdan tîz-rev sür' atde her bir esb-i rehvârı
- 5 Firâķ-ı gül-'izârümde beni seyr eyeyen dirler
Qafes gerdünedür güyâ 'Aţâyî bülbül-i zârı

¹²⁸¹ Karaköse, a.g.e., s.669.¹²⁸² Karaköse, a.g.e., s.672.

-700-¹²⁸³[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aṭâyî]¹²⁸⁴

..-- / ...- / ..-- / ..-

- 1 'Aşķına nūş idicek dil-berümüñ sāğarını
Didi cânlar meze meclisde şunup leblerini

[295a]

- 2 Dil-i dīvāneyi gör bāde götürmez dirsen
Qaldurur rıtl-ı girānı göricek dil-berini
- 3 Göñlüme gelse hayāl-i lebi bī-hūş eyler
Mey-i ḥamrā tutamaz ḥaķ bu ki anuñ yirini
- 4 Qaşı cādū gözi fitne ḥaṭ u ḥālī sāḥir
Leşker-i şīve ile aldı göñül kişverini
- 5 Fikr-i la'l ile şu demler ki 'Aṭâyî ola ḥāk
Teb-i gam-ḥastesine içürelers cevherini

-701-¹²⁸⁵[Ġazel-i Nev'î-zâde 'Aṭâyî]¹²⁸⁶

--. / -.-. / ...- / -.-

- 1 Ḥānemde qal didüm gice ol yāre qalması
Ḥayfā ki gitdi derd-i dile çāre qalması
- 2 Cevr itmek ile şandı ki göñlüm qāla o yār
İtdüğine anuñ dil-i āvāre qalması
- 3 Çeşmüm 'alili oldı öğitdükce tāb-dār
Ruḥsār-ı yāre tāqat-ı nezzāre qalması
- 4 Tīğ-i firāķı itmede her dem derūnı çāk
Sīnemde gerçi bir görünür yāre [qalması]
- 5 Kesdüklerinde ḥil' at-i ḥüsni o dil-bere

¹²⁸³ Karaköse, a.g.e., s.674.

¹²⁸⁴ 700/ 2a dirsens: dir iken

3b Mey-i ḥamrā: Mey-i gül-gün / ḥaķ bu ki: ḥaķ bu

4a sāḥir: fitne / sāḥir: fitne

¹²⁸⁵ Karaköse, a.g.e., s.661.

¹²⁸⁶ 701/ 2b dil-i āvāre: dil-i bī-çāre

5a Kesdüklerinde ḥil' at-i ḥüsni o dil-bere: Geldi qabā-yı ḥüsni ü bahā qadd-i
yāre rest

5b yāre: bir pāre

Andan ‘Aţâyî hūblara yāre qalmadı

-702-¹²⁸⁷

[Ġazel-i Nev‘î-zāde ‘Aţâyî]¹²⁸⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Pür itdi genc-i ‘aşkuñ hâţır-ı vîrānumuz şimdi
Nesi var itdügün bilmez dil-i dîvānemüz şimdi
- 2 Fitîl-i dāğ-ı dil yandı eritdi bağrumuz yağın
Münevver oldı bir qandîl ile ğam-hānemüz şimdi
- 3 Zevālin görmedüñ bir dem degüldür rüz [u] şeb hālî
Bizüm hürşid ü māha ta‘n ider peymānemüz şimdi
- 4 Şeb oldı gün kavuşdı ol dem olur mı ‘aceb yā Rab
Bizümle sîne-i ber-sîne ola cānānemüz şimdi
- 5 ‘Aţâyîveş humār-ı cām-ı ‘aşk ile şuya kanmaz
N’ola şemşîrūñ özlerse dil-i mestānemüz şimdi

-703-¹²⁸⁹

[Ġazel-i Nev‘î-zāde ‘Aţâyî]¹²⁹⁰

.-. / ..- / .-. / ..-

- 1 Kıyās eylemeñüz Yūsuf ile Qaysa beni
Ne zen beni sever aşlā ne ben cihānda zeni
 - 2 Niğāra kasesini tutdı hūn içün Mecnūn
Yinür şanurdı meger ‘aşk lezzetin odını
- [295b]
- 3 Günāh içün atılır şuya diyü bende-i şāh

¹²⁸⁷ Karaköse, a.g.e., s.662.

¹²⁸⁸ 702/ 1b itdügün: idigün

3a Zevālin görmedüñ bir dem degüldür rüz-ı şeb hālî: Fürüg-ı bāde eyler rüz u şeb dil-hānesin rüsen

5a ‘Aţâyîveş humār-ı cām-ı ‘aşk ile şuya kanmaz: ‘Aţâyî sāğar-ı bezm-i ezel şevkini añduqca

5b N’ola şemşîrūñ özlerse dil-i mestānemüz şimdi: Çalar yirden yire kendin dil-i mestānemüz şimdi

¹²⁸⁹ Karaköse, a.g.e., s.664.

¹²⁹⁰ 703/ 3a eşk: ‘aşk

4b Yirine dik anuñ ey qadd-i serv-i nārveni: Yirine diksün o nahl-ı ümîd-i nārveni

5b senüñ: dilā

Mecmûadaki 2. beyit Dîvân’da yoktur.

- O yār ğarḳ-ı yem-i eşk ider göñül vireni
- 4 Özi bilür eger itmezse ħidmetüñ şimşād
Yirine dik anuñ ey ḳadd-i serv-i nārveni
- 5 Pür eyle genc-i maḥabbetle ḳalb-i vīrānı
‘Aṭāyī gibi senüñ tā ki göñlüñ ola ğanı

-704-¹²⁹¹

[Ġazel-i Nev‘ī-zāde ‘Aṭāyī]¹²⁹²

..-- / ... / ..-- / ...

- 1 Hōş görür ğamzeleri zaḥm-ı dil-i nālānı
Güiyā sūzen ile anı diker müjġanı
- 2 Sīnemüñ nālelerin kesse n’ola eşk-i revān
Olsa ter çıkmaz olur çünki defüñ efgānı
- 3 Gice meclisde lebüñ üstine ḳan eyledi cām
Sāḳī-i bezm ‘aceb mi ele virse anı
- 4 La‘ lüñüñ var ise hemşiresidür duḫter-i rez
Şanma āvāre görince anı ḳaynar ḳanı
- 5 Besleye daḫı ‘Aṭāyī nice bīkr-i ma‘ nā
Eger olursa kemāl-i kerem-i Rabbānı

-705-¹²⁹³

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Geçer ben ḫāki senden muttaşıl ruḫsat bulup a‘ dā
Dem-ā-dem ehl-i ‘aşḳı çignedürsin yol mıdur cānā
- 2 Nişār itdüñ güzeller yoluna ‘aḳl u dil-i cānı
N’içün böyle taḡıtduñ kendüñi ey ‘aşıḳ-ı şeydā
- 3 Dil ü cān murġını yoḫsa şikār itmek mi istersin
Dikersüñ gözlerüñ ey şāh-bāz-ı evc-i istiġnā
- 4 Ceres gibi dil ucıyla idersem nāle vü zārı

¹²⁹¹ Karaköse, a.g.e., s.665.

¹²⁹² 704/1a görür: ṭutar

3a lebüñ: defüñ

¹²⁹³ B. A. Kaya, a.g.e., s.316.

Beni irgürmesün ser-menzil-i maḫşūduma Mevlā

- 5 Bile giryān ola tā kim benümle rüz-ı fūrkatde
Duḫān-ı āteş-i āhumdan itdüm ebrler peydā
- 6 Meger cān naḫdi vardur Ḥāletī zülf-i siyāhında
Girihler urmuş anuñ üstine ol āfet-i ra' nā

-706-¹²⁹⁴

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Ḥāletī]¹²⁹⁵

--- / --- / --- / --

- 1 Tütüyā-yı ḫāk-pāyuñ irgürür diyü şabā
Gözlerüm nergis gibi yollarda ḫalır dā'imā

[296a]

- 2 Öpdürürken ikisinde la' lüñüñ lāyık mıdur
Yarım ağızla beni yād itmez olduñ dil-berā
- 3 'Ālem-i ḫ'āb içre olsa 'ālem-i āb üzre yār
Yeg gelür ḫaḫkā iki 'ālem şafāsından baña
- 4 Jāle düşmiş sebzede seyr eyleme aḡyār ile
Dimesün cānā görenler anı ter-dāmen saña
- 5 Kendüñi ser-defter-i 'uşşāk şanma Ḥāletī
Defterine hiç seni ol şeh yazar mı evvelā

-707-¹²⁹⁶

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Ḥāletī]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Aḡzına aldı tütün lülesin ol ḫūr-liḫā
Çeşme-i kevşere bir lüle ḫomışlar gūyā
- 2 Dütün ol ḡonce-dehen aḡzına zībā yaḫışur
Reng-i āteşdedür ol la' l-i leb-i rūḫ-efzā
- 3 Dütün itmekdesin illerle velī nār-ı ḫased
Yüregüm yaḫdı benüm oldı duḫānlar peydā
- 4 Düşeli hicre işüm tırma duḫān itmekdür
Tā çıḫa dūd-ı dilüm bilmeye hergiz a' dā

¹²⁹⁴ B. A. Kaya, a.g.e., s.317.

¹²⁹⁵ 706/ Bu şiir Dīvān'da 6 beyittir.

¹²⁹⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s.312.

- 5 Hāne-i dilde olan dūd eleminden cānum
Korkarın kim tüte mülk-i ‘ademe Hāletiyā

-708-¹²⁹⁷

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹²⁹⁸

..-/...- / .-.- / ..-

- 1 Teni semen saçı sünbül ruhu gül-i ra‘nā
Olur mı bundan öte hiç tenāsüb-i a‘zā
- 2 Hādeng-i ğamzesinūñ gelmesi degül maḥsūs
Tokuñduĝım tıyar ādem niteki tır-i każā
- 3 Ğamuñla kimse mi var nāle vü fiĝān itmez
Cihāna ḥüsn ile şalduñ garīb şıyt u şadā
- 4 Vişālūñ itmese yār-ı ğamı biraz pertāb
İderdi fülk-i dili baḥr-i ‘aşq nā-peydā
- 5 Tenümde dāĝlarum mihr-i münkesif gibidür
Ne kara günlere kaldum cihānda Hāletiyā

-709-¹²⁹⁹

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹³⁰⁰

...- / .-.- / ...-

- 1 Kıldı naqd-i vücūdumı ifnā
Beni baña kıomaz dil-i şeydā
- [296b]
- 2 Baḥr-i ğamda ziyāde menzil alur
Geç tıtulduĝça zevraĝ-ı şahbā
- 3 Dil-i sengin-i yārdan hergiz
Geçmez illā hādeng-i cevr ü cefā
- 4 Oldı şemşir-i ğamzeñ ile tebāh
Zerre-i zülf-i dil-berān ḥıttā

¹²⁹⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.313.

¹²⁹⁸ 708/2a saçı sünbül: lebi ğonce
2b tıyar: bilür
4a yār-ı ğamı: bār-ı ğamı

¹²⁹⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.313.

¹³⁰⁰ 709/5a Genc-i pür-mār-ı rüy u müyuñdan: Mār-ı müşkīn ü ğüsnüñden
Mecmūadaki 4. beyit, Dıvān’da yoktur. Dıvān’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

5 Genc-i pür-mâr-ı rûy u müyuñdan
 ˆ Aşıkun kârı oldı havf [u] recâ

6 Kim añar Hâletî seni yâra
 Hiç añılsun mı gül yanında giyâ

-710-¹³⁰¹

[Ġazel-i ˆ Azmî-zâde Hâletî]¹³⁰²

.--- / .--- / .--- / .---

1 ˆ Aceb mi şatsa ben üftâdesin ol dil-ber-i raˆ nâ
 Bu bâzâr-ı maħabbetdür düşer çok ˆ aşık-ı şeydâ

2 Helâk itse n'ola keştî-i dil-ber hânde-i cân
 Olur baħr-i cemâlinde anuñ gird-âblar peydâ

3 Yapışmasun şaķın dâmânuña rûz-ı kıyâmetde
 Yoluñda hâk olan bî-dilleri yirden götür cânâ

4 Yeter zaħm-ı dil-i erbâb-ı ˆ aşka merhem-i luţfuñ
 Ne lâzım rişte-i Meryem ne hâcet süzen-i ˆ İsâ

5 Cünün vâdîlerin ey Hâletî geşt ü güzâr itseñ
 Bulınmaz bu dil-i güm-geşteveş bir ˆ aşık-ı şeydâ

-711-¹³⁰³

[Ġazel-i ˆ Azmî-zâde Hâletî]¹³⁰⁴

-- / .-- / .-- / .--

1 Geçdükçe oķuñ sîne-i aġyâra nigârâ
 Gögsin geçirür ħasret ile ˆ aşık-ı şeydâ

2 Sînemde aķañ yaraları göz göz olupdur
 Hiç görmedüğüm derd ü belâ ħalmadı cânâ

3 Zaħm-ı dile ur merhem-i vaşluñ dimiş oldum
 Hep bitdi o ħaldı didi ol naħl-ı dil-ârâ

¹³⁰¹ B. A. Kaya, a.g.e., s.329.

¹³⁰² 710/ 2a keştî-i dil-ber: keştî-i cânı / ħande-i cân: hânde-i dil-ber
 5b ˆ aşık-ı şeydâ: ˆ aşık-ı rüsvâ

¹³⁰³ B. A. Kaya, a.g.e., s.320.

¹³⁰⁴ 711/ 1a Geçdükçe oķuñ sîne-i aġyâra nigârâ: Olduķça oķuñ zaħm-zen-i sîne-i aˆ dâ
 3b naħl-ı dil-ârâ: âfet-i raˆ nâ

Mecmûadaki 2. beyit Dîvân'da yoktur. Dîvân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 4 TİR atsa nişānlar gözümü yār n'olaydı
Başdan ayağa dīde olaydum zirihāsā
- 5 Oldı suhanuñ Hāletiyā bāğ-ı ma'ānī
Nergis gibi göz dikse 'aceb mi aña dünyā

-712-¹³⁰⁵

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]¹³⁰⁶

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Olduqça şabā silsile-cünbān-ı maḥabbet
Kendüm şanurum Kisri-i eyvān-ı maḥabbet

[297a]

- 2 Olmaz baña hiç dāğ-ı derūnum gibi altun
Bī-nām gerek sikke-i eyvān-ı maḥabbet
- 3 Yursañ iki 'ālemde elūñ evvel ü āḥir
Elbette gelür ayağūña h'ān-ı maḥabbet
- 4 Dem-beste-i ḥayretdür olan vāşıl-ı maḫşūd
Her lāl olımaz maḥrem-i sultān-ı maḥabbet
- 5 Kalmadı eşer Hāletiyā ḥaḫḫ-ı nemekden
Beñzer ki nigūn oldı nemek-dān-ı maḥabbet

-713-¹³⁰⁷

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]

-. / .- / .- / .-

- 1 Eyledi kıbqızıl deli her birini o ğonce-leb
Gülleri gülşenüñ n'ola ḥandeler itse bī-sebeb
- 2 Lerze-i destüme sebep şurb-ı müdām şanmañuz
Tāb-ı ğam-ı zamāneden zāhir olur tenümde teb
- 3 Hūn-ı kebūteri getür 'ayş idelüm ki sākīyā
Nice dem oldı görmedük böylece bir dem-i şarab
- 4 Kaldı ḥükümet itmeden sīnede cān-ı nā-tüvān

¹³⁰⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.358.

¹³⁰⁶ 712/ 1b eyvān: dīvān

2a derūnum: melāmet

2b eyvān: şāhān

¹³⁰⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.347.

Milket-i husrev-i belâ ol şeh-i hüsnüñ oldı heb

- 5 Hâletî-i belâ-keşi hicre şalup o şâh-ı hüsn
Şimdi anuñla qorqudur her kime eylese gâzab

-714-¹³⁰⁸

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hâletî]¹³⁰⁹

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Ġāyet de düşkün itdi beni neş’e-i şarāb
Döndüm şu kişvere ki ola ābdan hārāb
- 2 Gülzāra bŷy-ı kākŷl-i yāri getŷrmese
Bād-ı şabāyı baġrına basmazdı her hābāb
- 3 Düşmen şalarsa yāre kebŷterle nāmesin
Olur dehān-ı āh anı qapmaġa sehāb
- 4 Ser-geşteyŷm belā-yı maħabbetle şöyle kim
Oldı başum hevā ile devr eyler āftāb
- 5 Ey Hâletî bilŷr ki yŷzin görmek istemem
Zāl-i felek toqunsa n’ola ebrden niqāb

[297b]

-715-¹³¹⁰

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hâletî]¹³¹¹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ruħuñdur eşk-i çeşmŷm böyle ħŷn’in olmaġa bā’ iş
Olur ħurşid-i enver la’l reng’in olmaġa bā’ iş
- 2 Yŷzine kimsenŷñ bir kerre başın qaldurup baqmaz
Nedŷr ol mest-i nāzum böyle ħōd-b’in olmaġa bā’ iş
- 3 Bir ićim şudur ol dil-ber olur anuñ’çŷn ey ‘āşık
Hemişe bād-ı āhuñ rŷyı pŷr-ç’in olmaġa bā’ iş
- 4 Meger Ferhādı zehr-i qahr-ı hicrān telħ-kām itmiş
Budur hep gice gŷndŷz fikr-i ŷir’in olmaġa bā’ iş

¹³⁰⁸ B. A. Kaya, a.g.e., s.353.

¹³⁰⁹ 714/ 4b āftāb: āsyāb

5b toqunsa: tutunsa

¹³¹⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.365.

¹³¹¹ 715/ Divān’daki 4. beyit mecmŷada yoktur.

- 5 Tatalum olmamış dīnūñ senūñ bī-dād olmışsın
Nedür yā ey şanem ğāret-ger-i dīn olmağa bā' is̄
- 6 Derūn-ı dilde dāyim kākül-i hōş-büy-ı yār olmak
Olur 'aşk ehlinūñ enfāsı müşğ'in olmağa [bā' is̄]
- 7 Fenāsından cihānuñ Hāletī ğāfil misin yoħsa
Nedür dünyā için çok böyle ğam-g'in olmağa bā' is̄

-716-¹³¹²

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]¹³¹³

--- / --- / --- / --

- 1 Gird-bād-ı āh ile gird-āb-ı eşk-i çeşm-i ter
Muttaşıl eyler vücūdın 'aşıkuñ zīr ü zeber
- 2 Bunca tağlar kesdüğinden Kūh-ken çekmezdi ğam
Çıkmasaydı Hıusreve la' l-i leb-i Şir'in eger
- 3 Kāmet-i yāre gönül virmez cihānda var mıdur
Olmaya aşlā şanevber gibi idrāki meger
- 4 Kaysa üstād-ı ezel meşk-i cünün itdürmese
Toldurur mıydı elifle sīne levh'in ser-be-ser
- 5 'Ālem-i h'āb üzre olsa 'ālem-i āb içre yār
İki 'ālemden olur ol mest-i nāzum bī-ħaber
- 6 Şem' veş ger var ise başuñda zerr'in efserūñ
Bād-ı āhından dil-i dervīşūñ it şāhum hāzer
- 7 Bir görür nīk ü bedi ey Hāletī naqqād-ı çarħ
Geldi gibi çeşmine dūd-ı siyāhumdan hāzer

-717-¹³¹⁴

[Rubā' i-i 'Azmi-zāde Hāletī]

Ahreb

- 1 'Aşk ile baña şıdķ u şafā vir yā Rab

¹³¹² B. A. Kaya, a.g.e., s.403.

¹³¹³ 716/ 1a muttaşıl: dem-be-dem

7a Bir görür nīk ü bedi ey: Nīk ü bed fark itmez oldı

7b dūd-ı siyāhumdan: āhum duħānından

Dīvān'daki 2. 4. ve 5. beyitler mecmūada yoktur.

¹³¹⁴ Yerdelen, a.g.e., s.133.

- 2 Her derdüme derdüñ ile devā vir yā Rab
 3 Hākister-i dūzah-ı belā kııl tenümi
 4 Tek āyine-i dile cilā vir yā Rab

[298a]

-718-¹³¹⁵

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹³¹⁶

--- / --- / --- / ---

- 1 Sen qarīn-i şem^c -i meclis ben ḥabībümden ırak
 Bir midür pervāne-şevk-i vaşl ile sūz-ı firāk
 2 Ka^c betü'l-^cuşşāk kūyına irişdürse Hüdā
 Döne döne eylesem ol şāha ^carz-ı iştiyāk
 3 Dest-i iḥsānuñla zulmānī ḥicābı ref^c kııl
 Tā ki ol dergāha varam alnum açık yüzüm ak
 4 Her maḳāmuñ bir maḳālī var Hicāzı dīn baña
 Eylemez kūyın koyup ^cuşşāk āheng-i ^cırāk
 5 Kalmasun Yahyā ten-i fersüdede yoldaşdan
 Kūy-ı yāre gitmege cān u dil itmiş ittifāk

-719-¹³¹⁷

[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹³¹⁸

--- / --- / --- / ---

- 1 Yāre irişdüm sirişk-i çeşm-i nā-binā ile
 Ka^cbe-i ^culyāya vardum gūyiyā deryā ile
 2 Zülfüñüñ bir şemmesin umar nesīm-i nev-bahār
 Geşt ider Çin ü Hıḫāyā ṭurmaz ol sevdā ile
 3 Dā'imā ḳatlı itmete ^cuşşākı istiğnā ider
 Öldürür āḫir bizi ol şūh istiğnā ile
 4 Mevc urur yatur çemen cānā yem-i aḫzar-mişāl
 Faşlıdur seyr-i kenāruñ zevraḳ-ı şahbā ile

¹³¹⁵ Kavruk, a.g.e., s.198.

¹³¹⁶ 718/1a pervāne-şevk: pervāne-sūz

3b ki: kim

4a dīn: ān

¹³¹⁷ Kavruk, a.g.e., s.353.

¹³¹⁸ 719/3a ḳatlı itmete ^cuşşākı: ^cuşşākı öldürmekde

- 5 Bî-hisâb olduğına derdüm bu yitmez mi delil
Zâc fandan cismümde Yahyâ üstühânum şayıla

-720-¹³¹⁹

[Ġazel-i Şeyhü'l-İslâm Yahyâ]¹³²⁰

--- / --- / --- / ---

- 1 Gûy-ı gerdüna dağı urulmadan çevgân-ı aşk
Dil ham-ı gîsûn ile olmuşdı ser-gerdân-ı aşk
- 2 Dilde deryâ-yı maḥabbet mevc-ḥîz oldu yine
Oldı peydâ katre-i nâçizde ummân-ı aşk
- 3 Hâtırım ol dem yapar dil-ber ki yıkmak kaçd ider
Kim ḥaḳîkatde dilâ ma' mürdur vîrân-ı aşk
- 4 Hâk-i Mecnûndur döner şahrâda şanmañ gird-bâd
İstemez bî-çâre ḥâlî kalduğın meydân-ı [aşk]
- 5 Dilde ol tākāt mı var Yahyâ musahḥar olmaya
Hükmini icrâya âgâz idicek sultân-ı aşk

[298b]

-721-¹³²¹

[Ġazel-i Necâti]¹³²²

--- / --- / --- / ---

- 1 Gülşen-i aşkuñda âh ü nâle bülbüldür baña
Sinem üzre zaḥm-ı peykânüñ kızıl güldür baña
- 2 Ârız-ı ruḥsâr-ı zülfüñ ey leṭâfet gülşeni
Biri gül biri қaranfûl biri sünbüldür baña
- 3 Vaşf-ı ḥâlüm nâme nice arz ide dil-dâra kim
Bâb-ı aşkuñ degme ḥarfî bir teressüldür baña
- 4 Dem-be-dem bülbül gibi ben zâr zâr ağlayayın
Sen ferâgat gülşeninde âlem-i güldür baña

¹³¹⁹ Kavruk, a.g.e., s.202.

¹³²⁰ 720/ 2a oldu: olup

4a döner: dönen

¹³²¹ Tarlan, a.g.e., s.156.

¹³²² 721/ Mecmûada Divân'daki 3 ve 4. beyit yoktur. Divân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 5 Ey Necâtî nice şabr idem ki dil-dâruñ işi
Gâh nâz ü geh tekebbür geh teğâfüldür baña

-722-¹³²³

[Ġazel-i Necâtî]¹³²⁴

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Eşer itmez n'idelüm âh-ı seher-gâh saña
Meger inşâf vire döstum Allâh saña
- 2 Levh-i çehremde okımağa hikâyât-ı ğamı
Giceler şubha degin şem' çutar âh saña
- 3 Gözyaşı encümini rehber idinmezse eger
Şeb-i ğamda iremez 'aşık-ı güm-râh saña
- 4 Hôş olur şöhet-i mey gicede meh-tâb olıcağ
Döstum meclise gel kim dimişüz mâh saña
- 5 Ey Necâtî taş iken la' l ide hürşid gibi
Bir nazâr eyler ise himmet ile şâh saña

-723-¹³²⁵

[Ġazel-i Necâtî]¹³²⁶

-- / -- / -- / --

- 1 Mümkin midür ki şarıla bir sîm-ten baña
Ölem gidem meger ki şaralar kefen baña
- 2 Cevr ile sevdüğümde ayırdı beni hasûd
Sevdüklerinde bulsun efendi iden baña
- 3 Cânâ cihâmı kısmet iderseñ de râzıyuz
Dünyâ bütün sa' âdet ile saña sen baña

¹³²³ Tarlan, a.g.e., s.151.

¹³²⁴ 722/ Mecmûada Dîvân'daki 3, 6 ve 7. beyit yoktur. Dîvân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

4b Döstum: Nür şaç

¹³²⁵ Tarlan, a.g.e., s.157.

¹³²⁶ 723/ Mecmûada Dîvân'daki 4 ve 6. beyit yoktur. Dîvân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

1b şaralar: şarıla

5a idelüm: eyle kim

5b ola: dine

- 4 Bāğ-ı cinān zāhide dīdār bendeye
Ken‘ ān aña vü Yūsuf-ı gül pīrehen baña
- 5 Cānā Necātī ile gel ağız bir idelüm
Saña şeker-dehen ola şīrīn-suḡan baña

[299a]

-724.¹³²⁷[Ġazel-i Necātī]¹³²⁸

-.- / -.- / -.-

- 1 Zūlf-i dil-ber tōlamış ayağ saña
Hāy miskīn olmış olıcağ saña
- 2 Ey ‘azīzüm Yūsuf-ı bāzār-ı ḡüsñ
Kendüyi şatmağ diler aylağ saña
- 3 Saña el virmiş güzellik kimse hīç
Ḥūblıḡda başamaz barmağ saña
- 4 İrmez aña serv-i ḡaddūñ dōstum
Ḳanlu yaşum ideyin ırmağ saña
- 5 Kime şeydādur Necātī dir iseñ
Çağ saña ey gül-‘ izārüm çağ saña

-725.¹³²⁹[Ġazel-i Necātī]¹³³⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Aşıḡ olduḡum tıyıldı yüzüme baḡmaz ḡabīb
Gerçi kim merḡūb olur her nesne kim ola ḡarīb

¹³²⁷ Tarlan, a.g.e., s.153.

¹³²⁸ 724/ Dīvān’daki 2, 3, 5 ve 6. beyitler mecmûada yoktur. Mecmûadaki 3 ve 4. beyit Dīvān’da yoktur.

¹³²⁹ Tarlan, a.g.e., s.161.

¹³³⁰ 725/ 1a tıyıldı: tıyaldan

1b Gerçi kim merḡūb olur her nesne kim ola ḡarīb: Yöresine uğramaz ölümlü bīmāruñ ḡabīb

2a oldıgumdan umarın: oldum kimden umayın

2b görmeyince: görmeyicek

4a Ḳılıcuñla açduñ iḡlīm-i cemālī rāstī: Pādīşāhum ḡılıcuñla açılır iḡlīm-i

ḡüsñ

4b geldi: münzel

Dīvān’daki 2, 4, 5 ve 6. beyitler mecmûada yoktur. Mecmûadaki 3. beyit Dīvān’da yoktur.

- 2 Zâ^ç f ile görünmez olduğumdan umarım vişâl
Görmeyince hasteyi kime^ç ilâc eyler tabîb
- 3 Gözlerüñ^ç ayn-ı^ç inâyetdür kime itse nazâr
Kirpigüñ^ç sehm-i sa^ç âdetdür kime ola naşîb
- 4 Kılıcuñla açduñ iklîm-i cemâli râstî
Ġamzeñüñ şânında geldi âyet-i *fethun karîb*¹³³¹
- 5 Acır iseñ gel Necâtî derdmende acı kim
Ne leb-di dil-ber naşîb oldu ne hâl vâ-yi raķîb

-726-¹³³²

[Ġazel-i Necâtî]¹³³³

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Ġamzeñ oķını gâh dile gâh câna at
Ey kaşları kemân iki başdan kemânı at
- 2 Meyl it gözüm yaşına eyâ husrev-i hırâm
.... eyle iylügi âb-ı revâna at
- 3 Şalındı hūnuña nâz ile ol hūrveş perî
Ey bâğ-bân çenâruñ elin al yabana at
- 4 Beñzetdilerse çehre-i dil-dâra ey güneş
Şevķ ile germ olup külehüñ âsmâna at
- 5 Ġamdan necât ister iseñ sen Necâtîyâ
Dil ķur^ç asını cām-ı mey-i erģuvâna at

-727-¹³³⁴

¹³³¹ *Fethun karîb*: “Allâh’tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke’nin fethi).” (Saff, 61/13)

¹³³² Tarlan, a.g.e., s.164.

¹³³³ 726/1b kemânı: nişâna

2a husrev-i hırâm: serv-i hōş-hırâm

2b: Dirler ki

3a Şalındı hūnuña nâz ile ol hūrveş perî: Çün serv dōst nâz ile Ġulşende şalına

5a necât: hâlâş / sen: gel

5b ķur^ç asını: cūr^ç asını

Dîvân’daki 2 ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

¹³³⁴ Tarlan, a.g.e., s.168.

[Ġazel-i Necātī]¹³³⁵

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ey ğamze raķīb-i pūr-fitenden geĉ
Beni anuñla bir itme yā andan geĉ yā benden geĉ

[299b]

- 2 Kemān ebrūlaruñna incinüp dil ğamzeñe geĉdi
Gel ey tūr-i müje bi'llāhi luţf eyle geĉenden geĉ
- 3 Şanevber ayağuñ öpmege şudur Tūbā baş egmiş
Şu gibi bir kez ey serv-i revān şahn-ı çemenden geĉ
- 4 Didüm rüz-i ezel oldum bu bezm-i hüsne pervāne
Gülüp didi ki gelmedi bu bezme kimse senden geĉ
- 5 Levend olduñsa baş egme Necātī vaż' u destāra
Özüñ meydān-ı 'aşķ içre şehid eyle kefenden geĉ

-728-¹³³⁶[Ġazel-i Necātī]¹³³⁷

-- / -- / .--- / --

- 1 Devr-i zamāne itmez imiş ādemi feraĥ
Devr eylesün piyāle gidersün ğamı feraĥ
- 2 Daĥĥāk gibi biñ yaşamaķ ārzū ise
Gül gibi gül hemişe geĉür her demi feraĥ
- 3 Müşkil olurdu gülmese gül gibi leblerüñ
N'olurdu zīnet itmese cām-ı Cemi feraĥ
- 4 Fūrķat diyārınuñ eñ eyüsidürür melāl
Vuşlat bahārınuñ nitekim eñ kemi feraĥ
- 5 Gözyaşu ile Necātīye ğamdan gelür sürür
Virse 'aceb midür kişiyeye hem-demi feraĥ

-729-¹³³⁸

¹³³⁵ 727/ 1a: gel /: kerem eyle

2a dil ğamzeñe geĉdi: peykānuña geĉdüm

Divān'daki 2. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

3a şudur Tūbā baş egmiş: Tūbā gibi baş egmiş

¹³³⁶ Tarlan, a.g.e., s.169.

¹³³⁷ 728/ Divān'daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹³³⁸ Tarlan, a.g.e., s.169.

[Ġazel-i Necâti]¹³³⁹

.-. / ... / .-. / ...

- 1 Gözüñ ħarîm-i cemâlûñde ħan ider güstâĥ
Belî hemîşe olur mest-i bî-ĥaber güstâĥ
- 2 Serîr-i ĥüsne geçürdüñ bu deñlü yüz virdüñ
‘ Aceb mi ger ola zülf-i ziyâde-ser güstâĥ
- 3 Şurâĥî ħan ile taldurdu sâġaruñ içini
Ki dem-be-dem leb-i yâri n’içün öper güstâĥ
- 4 ‘ Aceb degül şanemâ türk içinde ħopmuşdur
Ĥaţuña beñzemedede olsa misk-i ter güstâĥ
- 5 Meşeldürür bu ki göz görmese yüz utanmaz
Necâtiyâ ne ‘ aceb nergis ola ger güstâĥ

-730-¹³⁴⁰[Ġazel-i Necâti]¹³⁴¹

-... / -... / -... / -..

- 1 Şol ħara ĥâlûñ zenaĥdânuñda ey ĥürşid-ĥad
Bir ĥabeşdür Mışr
- 2 Ey boyı servüm elif gibi yoluñda toġruyum
Râ ħaşuñla dâl zülfüñ
- [300a]
- 3 Mîm aġzuñ dâl zülfüñ cānum ‘ ömrümdür benüm
Hey ħara gözlüm meded şol mîm ü dâlûñden meded
- 4 Bellüdür kim bād-ı âhından yanar ‘ aşıkларуñ
Âteş-i ruĥsârı her ĥüsn ehlinüñ ey lâle-ĥad
- 5 Her ħişi bir mesned ile irişür bir devlete
Pādşāhum işigüñdür bu Necâtiye sened

¹³³⁹ 729/4b misk-i ter: müşg-i ter

Dîvân’daki 4. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹³⁴⁰ Tarlan, a.g.e., s.171.¹³⁴¹ 730/ Dîvân’daki 4. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

1b: zindânında maĥbûs-ı ebed

2b: itmesünler beni red

3a cānum ‘ ömrümdür benüm: cānum u ‘ ömrümdürür

3b ħara: elâ

5a işigüñdür bu: işigüñ oldu

-731-¹³⁴²
[Ġazel-i Necātī]¹³⁴³
.--- / .--- / .--

- 1 Çenāruñ qadd-i yāre nisbeti var
Eli yufka veli hōş himmeti var
- 2 Elüñ debret yürüt sākī ayağı
Ki devrānuñ begāyet sür‘ati var
- 3 Lebūñe beñzedügi‘çün mey-i nāb
El üstine tutarlar hürmeti var
- 4 İki şişe gözüm izüñ tuzundan
Tolısar āhır ammā sā‘ati var
- 5 Ayağıña yüzün sürer Necātī
İyü varur başında devleti var

-732-¹³⁴⁴
[Ġazel-i Necātī]¹³⁴⁵
..-- / ..- / ..-

- 1 Ġocenüñ ağzı katı yapraqdur
Bülbülün şayrulığı yañşaqdur
- 2 Anuñ için biri birine düşüb
İşleri ‘aşq rāzın açmaqdur
- 3 Ne ‘aceb murğ imişsin ey zāhid
Ki murāduñ hemişe uçmaqdur
- 4 Güher-i şeb-çerāğ olursa kamer
Gün yüzünüñ qatında alçaqdur
- 5 Şive-i ‘aşkı bātil añlayana
Ey Necātī ne dir iseñ haqdur

¹³⁴² Tarlan, a.g.e., s.188.

¹³⁴³ 731/4b tuzundan: kumundan

Dīvān’daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹³⁴⁴ Tarlan, a.g.e., s.216.

¹³⁴⁵ 732/3b murāduñ hemişe: hemişe murāduñ
Dīvān’daki 3. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

-733-¹³⁴⁶

[Ġazel-i Necâtî]

..-- / ..- / ..-

1 Cān u dil ki ol semen-bere çekilür
Pîş-keşdür ki beglere çekilür

2 Dūd-ı āhum hevāyi zülfüñ ile
Ejdehādur ki göklere çekilür

3 Şaçı zencirine şabā ٲolaşur
‘Āşıkuñ adı yoğ yire çekilür

[300b]

4 Her seher āh ü nāle kâfilesi
Ka‘ be-i kūy-i dil-bere çekilür

5 Haţtı vaşfin Necâtî yazmaz iseñ
Haţ-ı nisyān o deftere çekilür

-734-¹³⁴⁷[Ġazel-i Necâtî]¹³⁴⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..-

1 Baña yāruñ yañağı vü lebi vü kıaddi yeter
Üzül ey gül açıl ey gonce yıkııl ey ‘ar‘ ar

2 Baña ol kāmety Tūbā lebi ‘unnāb gerek
N’ideyin görmek ile serv-i çemende ne biter

3 Bir iki gün dağı sen māha irişmezse elüm
Yaşum u āhum ider yiri gögi zîr ü zeber

4 Göricek derd ile kıan ağladuğımı ter olup
Kıazarur çehre-i zîbāsi nitekim gül-i ter

5 İşidürsin dün [ü] gün āh ü figān eyledüğüm
Hiçbir kerre dimezsın ki Necâtî neyler

¹³⁴⁶ Tarlan, a.g.e., s.188.

¹³⁴⁷ Tarlan, a.g.e., s.182.

¹³⁴⁸ 734/ Dîvān’daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

-735-¹³⁴⁹

[Ġazel-i Necātī]¹³⁵⁰

..-- / ...- / ..-- / ...-

- 1 Lāle-ḥadler yine gülşende neler itmediler
Servi yürütmediler ğonceyi söyletmediler
- 2 Taşradan geldi çemen mülkine bîġāne diyü
Yine gül şöḫbetine lāleyi iletmediler
- 3 ‘Ādeti ḥūblaruñ cerv ü cefādur ammā
Baña itdüklerini kimselere itmediler
- 4 Ḥamdu li’llāh mey-i cān-baḫş ile sākīlerümüz
Āb-ı Ḥayvān ile kevşer şuyın istetmediler
- 5 Ey Necātī yüri şabr eyle elüñden ne gelür
Ḥūblar cevı ü cefāyı kime öğretmediler

-736-¹³⁵¹

[Ġazel-i Necātī]¹³⁵²

.-./...- / .-./...-

- 1 Revā mıdur ki güneş yüzüñe kamer diyeler
Gice ile seyre çıkarsan daḫı neler diyeler
 - 2 Yüzüm süreyin ayaġuña nice olsa gerek
Nihāyeti bu ki sen dil-beri sever diyeler
 - 3 Mesīḫa ta’ ne kılup leblerüñ didi ne ‘aceb
Ki bir ölüyi diri kılmaġa hüner diyeler
 - 4 Lebüñ katında ne lāzım ki ğonceyi añalar
Bunuñ gibi yaḫası açmaduḫ ḫaber diyeler
- [301a]
- 5 Levend ü müflis ü dīvāne vü faḫīr ü ḫaḫīr
Necātīyüm umaram daḫı baş beter diyeler

¹³⁴⁹ Tarlan, a.g.e., s.240.

¹³⁵⁰ 735/2b Yine gül: Devr-i gül

Dīvān’daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹³⁵¹ Tarlan, a.g.e., s.117.

¹³⁵² 736/ 2b dil-beri: serveri

3a kılup: urub

4b Bunuñ gibi Bir iki / açmaduḫ: açılmadıḫ

-737-¹³⁵³[Ġazel-i Necâtî]¹³⁵⁴

-- / .--- / -- / .---

- 1 La^c l- i güher engîzûñ şekker-şiken olmışdur
Ġisû-yı dil-âvizûñ müşg-i Huten olmışdur
- 2 Kaddüñle ^c izāruñdan ayru düşeli cānā
Tābüt u kefen baña serv ü semen olmışdur
- 3 Haddüñde görüp zülfüñ ben günü kara ^c āşık
^c Ālemde perişānlık bildüm neden olmışdur
- 4 Bīmār-ı ġamum benden bī-çāre tabīb el çek
İtme emegüñ zāyi^c baña olan olmışdur
- 5 Bi'llāhi Necātīye bu luţf u ^c aţāyı gör
Şeyhī olalı şeyhī nazmı ḡasen olmışdur

-738-¹³⁵⁵[Ġazel-i Necâtî]¹³⁵⁶

..- / .- / ..-

- 1 Bir gülüñ gülşen-i cinānā deġer
Sünbülüñ ^c ömr-i cāvdāna deġer
- 2 Kulluġuñ saltanat ber-ā-beridür
İşigüñ kevn ile mekāna deġer
- 3 gice işigüñi yaşdananuñ
Kādr ile başı āsmāna deġer
- 4 Cān u dil leblerüñle zülfe çıkar
Beni öldürmedin saña ne deġer
- 5 Ey Necātī güzel dime ḡūra
Nā-ġehān bu ḡaber fülāna deġer

¹³⁵³ Tarlan, a.g.e., s.187.

¹³⁵⁴ 737/ 1a La^c l- i güher engîzûñ: Tā ol büt-i şirîn-leb
1b Ġisû-yı dil-âvizûñ müşg-i Huten: Gül ġoncesinüñ va'llāh yiri diken
Dīvān'daki 3. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹³⁵⁵ Tarlan, a.g.e., s.183.

¹³⁵⁶ 738/3a: bir

Dīvān'daki 5. beyit mecmûada yoktur.

-739-¹³⁵⁷[Ġazel-i Necāti]¹³⁵⁸

-- / -.- / .-. / -.-

- 1 kaçan ki nāvek-i āh-ı seher çeker
Göklerde mihr ü mäh
- 2 miḥnet ü gāhī kemān-ı āh
Meydān-ı gāmda ‘āşık
- 3 āftāba muḳārīn olam diyü
Māh-ı felek yıl
- 4 dār-ı zülfüñe bir kezden it ḫalāş
Cellād-ı gāmze
- 5 ‘ārifāne egilmiş öper lebüñ
Bir rinddür

[301b]

- 6 Rāz-ı lebüñi mest gözinden şorar göñül
Nāzüklük ile ağızını arar haber çeker
- 7 Rāğīb görür қаşuñ ile zülfüñ kemendini
Anuñ için Necāti bu deñlü gerer çeker

-740-¹³⁵⁹[Ġazel-i Necāti]¹³⁶⁰

... / .-. / ...

- 1 Zeḳan-i yārda vefā neyler
Ser-nigün çāh içinde mā³ neyler

¹³⁵⁷ Tarlan, a.g.e., s.215.¹³⁵⁸ 739/ 1a: ‘Āşık

1b: yüzine siper çeker

2a: Gāhī kemān-ı / kemān-ı āh: ḫadeng-i āh

2b: ‘āşık-ı miskīn neler çeker

3a: Bir gün sen

3b: on iki aydur sefer çeker

4a: Aş bārī

4b: bizi nice bir iler çeker

5a: Zülfüñ ki / egilmiş: egilüb

5b: ki cām-ı şarābī çöker çeker

Dīvān’daki 7. beyit mecmûada yoktur.

¹³⁵⁹ Tarlan, a.g.e., s.202.¹³⁶⁰ 740/ 4b ‘āḳıbet: şoñ ucu

5a Necāti ide fiğān: ki ide Necāti

- 2 Bülbülün dūd-ı āhı ey yüzi gül
Göresin ʿākıbet saña neyler
- 3 Dimedün yād idüp beni bir gün
ʿAceb ol derde mübtelā neyler
- 4 Hele derd ü belāya şabr idelüm
Görelüm ʿākıbet Hudā neyler
- 5 Şol çemende Necātı ide figān
ʿAndelīb-i suhan-serā neyler

-741-¹³⁶¹

[Ġazel-i Necātı]¹³⁶²

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Tütiyā ister imiş k'ola saña hāk-i qadem
Ġaraşı bu ki şata kendüyi dirhem dirhem
- 2 Hıylıdan dide-i ʿuşşāka görünmez olduñ
Hey bizüm ile perī şivesin
- 3 Gözlerün ırmaya hālün gibi ruhsāruñdan
Ger bu hüsn ile cemālün gören
- 4 Derd ile miḥnet ile iki büküldükce belüm
Sevgün[ün] riştesi daḥı beter olur
- 5 Ser-i kūyında muḫīm olduñ ise itler ile
Ey Necātı eyü sen yirüñi bulduñ epsem

¹³⁶¹ Tarlan, a.g.e., s.309.

¹³⁶² 741/ 2b : itme ādem

3b cemālün gören: göre hālünü / : İbn-i Edhem

4a Derd ile miḥnet ile: Miḥnet-i hicrün ile / büküldükce: bükükce

4b : muḫkem

-742-¹³⁶³

[Ġazel-i Necātī]¹³⁶⁴

-- / --. / .-- / -.-

- 1 severüm şūfī dānesin
Zirā kimi kızımı sever kimi
- 2 eyā cevri çok güzel
Yā ben ölem firāḫ ile yā sen
- 3 götürmesün
Yıḫup gidemesün dil ü cānuñ
- 4 gözüñ
Süre süre getürdüñ ola

[302a]

- 5 Öldürmege bahāne gerekmez Necātīyi
Yetmez mi bu bahāne ki sen bī-bahānesin

-743-¹³⁶⁵

[Ġazel-i Necātī]¹³⁶⁶

-- / --. / .-- / -.-

- 1 Kaşuñ kemānı hālını iller kaçan bilür
Ḳatı bağırlu olduḡın anuñ çeken bilür
- 2 Cellād-ı ġamzelerle dirilmek kolay mıdır
Öldürmege bir ādemi biñ dürlü fen bilür
- 3 Ağzın bıçaḫlar açmaya şöḫbetde pistonüñ
Anuñ dilini ol büt-i şekker-şiken bilür
- 4 Ol cāduvāne gözleri ben bildüḡüm bu kim

¹³⁶³ Tarlan, a.g.e., s.322.

¹³⁶⁴ 742/ 1a : Ben üzümüñ şuyın

1b : anesin

2a : Şabr ideyin cefāña

2b : uşanasın

3a : Di ġamzeñe ḫomaduḡı yirden

3b : hızānesin

4a gözüñ : Sürdüm raḫībi sürmek için yirlere yüzüm

4b : mı zamānesin

Dīvān'daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹³⁶⁵ Tarlan, a.g.e., s.220.

¹³⁶⁶ 743/ 4b çeken: bilen

Mekkâr-ı ğamze-zendürür anı çeken bilür

- 5 ‘Uryānlıĝ ile cānı çıķubdur Necātīnūñ
Tābūtı ħil‘ at ü kefenin pīrehen bilür

-744-¹³⁶⁷

[Ġazel-i Necātī]¹³⁶⁸

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Cām-ı şarāb-ı ‘aşķuñ ile Cem degül miyüz
Bezm-i ğamuñ şafāsına maħrem degül miyüz
- 2 Bāĝ-ı ruħuñda dāne-i ħālūñe ey perī
Meyl eylesek ‘aceb midür Ādem degül miyüz
- 3 Ger zerrevār itmesek ol āftāba meyl
Bir zerreden bu yolda daħı kem degül miyüz
- 4 n’içün iletmez bizi raķīb
Çeng-i ğamında nāleye hem-dem degül miyüz
- 5 Dil-ber cemāli vaşfin idelden Necātīyā
Üslüb-ı nazm içinde müselleme degül miyüz

-745-¹³⁶⁹

[Ġazel-i Necātī]¹³⁷⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

- 1 ‘aşķ-ı dil-berden ķo nāşih sözi kes
Veh ki bu ħ‘āb-ı ecelden māni‘ olamaz hiç
- 2 olmayınca itmez kimseler dilden fiĝān
Yola girmeyince kılmaz nāle vü zārī fiĝān

¹³⁶⁷ Tarlan, a.g.e., s.249.

¹³⁶⁸ 744/ 1b muħrim: ħurrem

4a: bezm-i neşāta

4b nāleye: nāy

¹³⁶⁹ Tarlan, a.g.e., s.261.

¹³⁷⁰ 745/ 1a: dil kesilmez

1b ħ‘āb-ı ecelden māni‘ olamaz hiç : ħ‘āb-ı eceldür olamaz māni‘ mekes

2a: ‘aşık / kimseler: kimsene

3a: ‘aşık için

4a: luşf meydānında

4b: şimşād pes

Dīvān’daki 4. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

- 3 ağlayanlar ayruk acı görmesün
Müstedām olsun benüm'çün [āh] idenler bir nefes
- 4 sen burduñ çenāruñ pençesin
Didi el arķası yirde ey boyı
- 5 Ey Necātī ' aşık olanlarda neyler ārzū
[302b]
Kendüñi tağıtma cem' olmaz hevā ile heves

-746-¹³⁷¹[Ġazel-i Necātī]¹³⁷²

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Kānlara döndi gözyaşı ey bī-vefā yetiş
Bir dürlü dağı [oldı] bugün mā-cerā yetiş
- 2 Zülmetde kaldı t̄alib-i mā 'ü' l-ḥayāt-ı ' aşk
Ey Hıızr-ı dil-nevāz [u] Sikender-liķā yetiş
- 3 Derdüm ķatīdür āfet-i hicrān-ı yār ile
Dermān it ey ecel demidür gel baña yetiş
- 4 Pend-i refīķ u ta' n-ı raķīb aldı ortaya
Ortada zāyi' oldı dil-i mübtelā yetiş
- 5 Hep ümmet-i Muḥammed olanlar esirgedi
Vaķtidürür Necātiye gel Muştafā yetiş

-747-¹³⁷³[Ġazel-i Necātī]¹³⁷⁴

.- / .-- / -.- / ..-

- 1 Duḥān-ı āh ile oldum şerer gibi raķķāş
Sirişk-i çeşm ile oldum güher gibi ğavvāş

¹³⁷¹ Tarlan, a.g.e., s.264.

¹³⁷² 746/ 1b bugün: begüm

4a ortaya: araya

Divān'daki 4. 6. ve 7. beyitler mecmûada yoktur.

¹³⁷³ Tarlan, a.g.e., s.265.

¹³⁷⁴ 747/ 2b: ķorsam pas

3b: İhlāş

4b: fitneyi bas

5a zülfünden: ğamzeñden

- 2 Bu āh ile çıkışursam bu yaşı nic'ideyin
Yukarı kırsam is olur aşığı
- 3 Halaş olmadı dil kayd-ı bend-i zülfünden
Hıtuından okıdı biñ kerre süre-i
- 4 Şuçın bilür düşer ayaga zülf-i fettānuñ
‘Aziz başuñ için eylük eyle
- 5 Ne üzilür ne kesilür şaçuñla zülfünden
Gerek boğazla Necāti kıluñ begüm gerek aş

-748-¹³⁷⁵

[Ġazel-i Necāti]¹³⁷⁶

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Göñlümi virdüm o dem buse-i cānāna ‘ivāz
Mümkin olsa yaradılmışda eger
- 2 cān virirüm gerçi ki dünyā turalı
Görmemişdür bir aħad
- 3 terk eyle ħalāş ol bu belādan dirler
Nice bīmār ola
- 4 bir kez eñegüñ oşşamaduk
Bārī
- 5 Dil virüp vuşlat
Dünyada olduğı

¹³⁷⁵ Tarlan, a.g.e., s.266.

¹³⁷⁶ 748/ 1a Göñlümi virdüm o dem: Cānumı virür idüm

1b : cāna ‘ivāz

2a : Buseñe

2b : başşış-i sultāna ‘ivāz

3a : Yāri

3b : cānın vire dermāna ‘ivāz

4a : Nağd-i ‘ömr oynadı

4b : bir alma vir ol genc-i firāvāna ‘ivāz

5a : umar ise Necāti heyhāt

5b Dünyada olduđı : Kimse gödüñ mi vire āteş-i sūzāna ‘ivāz

[303a]

-749-¹³⁷⁷
[Ġazel-i Necāī]¹³⁷⁸
-- / --. / .-- / --

- 1 El şundı hüsn dāmenine ey nigār haṭ
Koma ki çıka dā`ireden zinhār haṭ
- 2 Ortaya atdı beñlerüñi kapdı fitneler
Nāzūklük ile kendüsi tutdı kenār haṭ
- 3 Bir toz kopardımayınca komağı görür misüz
Zülf ü ruḥ arasında iki nā-be-kār haṭ
- 4 Derd ehline getürdi maḥabbet selāmını
Dürdi cefā varaḳlarını ey nigār haṭ
- 5 Haṭtı kararduğına Necāī gücenme kim
Mergüb olur nazarda bulıcaḳ karār haṭ

-750-¹³⁷⁹
[Ġazel-i Necāī]¹³⁸⁰
--./---/ --./---

- 1 Toldur var iken sāķi yāķüt-ı revāndan haḫ
Çün `ömr degül bāķi al ķüt-ı revāndan haḫ
- 2 Gülzār-ı cinān ise vuşlat yolınuñ bāđı
İtmeye ma`āza`llah dil bāđ-ı cināndan haḫ
- 3 Haṭtuñ geleli meylüm la`lüñe ziyād oldı
Artar ecel irdükde her kişiyeye cāndan haḫ

¹³⁷⁷ Tarlan, a.g.e., s.266.

¹³⁷⁸ 749/3b iki: zihī

4b varaḳlarını ey nigār haṭ: varaḳların ey gül-`izār haṭ

Dîvân'daki 4. 5. ve 7. beyitler mecmûada yoktur.

¹³⁷⁹ Tarlan, a.g.e., s.266.

¹³⁸⁰ 750/4a gicelidür haṭtuñ ḫaddüñi ḫuşatmadın: Gün gicelidür zülfüñ belüñi ḫuşatmasun

5a Ol ḫadd-i ḫırāmāna `arz itme Necāī ruḥ: Ol serv Necāīñüñ baḫmaz yüzine zîrā

5b Kim serv-i bahār: Şimşād-ı bahār
Dîvân'daki 2. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

- 4 gicelidür haṭṭuñ ḥaddüñi kuşatmadın
Kılca қо қолум қılsun ol müy-i miyāndan ḥaz
- 5 Ol ḳadd-i ḥırāmāna ʿ arz itme Necātī ruḥ
Kim serv-i bahār itmez evrāk-ı ḥazāndan ḥaz

-751-¹³⁸¹[Ġazel-i Necātī]¹³⁸²

..- / .- - / ..- / ..-

- 1 Halka halka idüp ol kāküli bu ḥüsn-i bedīʿ
Yazdı menşür-ı cemāl üstine tevķīʿ -i refīʿ
- 2 Yine yazıldı haṭṭuñ üzre muʿ anber zülfüñ
Yine derc oldı ğubār üstine ḥaṭṭ-ı tevķīʿ
- 3 Luṭf idüp dōst duʿ ācılarına sögdükce
Dile tekrār gelür āyet-i Allāhü semīʿ
- 4 Vech-i taʿ rıf baña şıʿ r-i cihān-gır yiter
Aşlı işbāt ider çünkim ola ferʿ refīʿ
- 5 Ölmedüğine Necātīnūñ utandığı yiter
Gine ḥaclet umarın k'ola günāhına şefīʿ

-752-¹³⁸³[Ġazel-i Necātī]¹³⁸⁴

-- / .- - / .- - / ..-

- 1 Baş қоşma mey-i nāb ile peymāne degülseñ
Hay uyma delü қанлуya dīvāne degülseñ
- [303b]
- 2 Ol turraları Leyliye Mecnūn olımazsın
ʿ Ālemde ğam-ı ʿ aşķ ile efsāne degülseñ
- 3 Қувvet şımayup āteş-i hicr ile tutuşma
Yanmağa heves eyleme pervāne degülseñ
- 4 Ey bāde-i gül-çehre müdām al geyersin
Bu şīve nedür şāhid-i kāşāne degülseñ

¹³⁸¹ Tarlan, a.g.e., s.267.¹³⁸² 751/ Dīvān'daki 4. beyit mecmûada yoktur.¹³⁸³ Tarlan, a.g.e., s.281.¹³⁸⁴ 752/ Dīvān'daki 4. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

5 Dün gice Necātınūñ iden şabrını yağmā
Öldür beni sen gözleri mestāne degülseñ

-753-¹³⁸⁵

[Ġazel-i Necātī]¹³⁸⁶

--- / --- / --- / ---

1 Ey perī āyīnede kim göre taşvīrūñ senūñ
Āsmān olmuş şanur ʿ İsa gibi yirūñ senūñ

2 Bir nihāl-i tāzedür sīnemde tīguñ zaħmı kim
Çevresinde ğonceler zeyn eylemiş tīrūñ senūñ

3 Sāķiyā peymāne el virüp alursa dest-i yār
Şemʿ gibi tıtuşam olam miyān-gīrūñ senūñ

4 İdemezsen ey gönül mihr ü vefā ile şikār
Veh ki āhū-yi perī-zād oldı naħcīrūñ senūñ

5 Oĝlan oyuncaĝına döndi Necātī ʿ aşķ-ı pāk
Yoħsa saña böyle mi taʿ līm ider pīrūñ senūñ

-754-¹³⁸⁷

[Ġazel-i Necātī]¹³⁸⁸

--- / --- / --- / ---

1 Bu ķāmetūñ reftārını server-i dānda görmedük
Bu fitnenūñ āşārını āħir zamānda görmedük

2 Sen şalınursın nār ile hūriler ider rāstı
Bu serv-i hōş-reftārı biz bāĝ-ı cinānda görmedük

3 Nergis olan yirde meded şalınmasun ol serv-ķad
İzi tozına göz deĝer çoķdur cihānda görmedük

4 Dest-i cefā ile felek bükdi belümi yay tek
Tīr-i murādı āh kim bir kez nişānda görmedük

¹³⁸⁵ Tarlan, a.g.e., s.291.

¹³⁸⁶ 753/2a Bir nihāl-i tāzedür sīnemde tīguñ zaħmı kim: Şāķ-ı güldür sīnem üzre zaħm-ı şemşīrūñ senūñ

2b Çevresinde ğonceler zeyn eylemiş: Ğonceler zeyn eylemiş etrāfına

Dīvān'daki 1. 3. 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹³⁸⁷ Tarlan, a.g.e., s.280.

¹³⁸⁸ 754/7b itmedük: görmedük

Dīvān'daki 3. 4. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

- 5 Kişi ğam-ı cānāneye cānā neye cān virmeye
Yanını bekler gönlümün bir gün yabanda görmedük
- 6 Ālūde-dāmān olmuşuz nice varalum mescide
Bir kimse ħalmadı bizi kūy-i muġānda görmedük
- 7 Nāşih Necātīyüm beni men^ç itme bey^ç -i bādeden
Gerçi kim aşşı itmedük el-ħaġ ziyān da görmedük

[304a]

-755-¹³⁸⁹[Ġazel-i Necātī]¹³⁹⁰

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Ĥaġġā budur ki şahn-ı cihān kem ħonaġ degül
İllā ki ^çömr ħāfilesi oturaġ degül
- 2 Eşcār egerçi her varaġı bir kitābdur
İdrāki olmayana cihān bir varaġ degül
- 3 Dil-dāra senden olur ise bu^ç d-i maşrıġayn
Sa^ç y it göñül ki ^çāşıġa Bağdād ıraġ degül
- 4 Bir dem mi vardur ey gözi ser-mest ü ceng-cüy
K'ol ġamzeler bizüm ile ħılic bıçaġ degül
- 5 İder Necātī cennet-i dergāhuñ ārzū
Dünyāda gerçi kim bu heves olıcaġ degül

-756-¹³⁹¹[Ġazel-i Necātī]¹³⁹²

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Tütüyā ister imiş k'ola saña ħāk-i ħadem
Ġaraızı bu ki şata kendüyi dirhem dirhem
- 2 Ĥaylıdan dide-i ^çuşşāġa görünmez olduñ
Hey bizüm ile perī şivesin itme ādem

¹³⁸⁹ Tarlan, a.g.e., s.300.¹³⁹⁰ 755/ Dīvān'daki 4. 6. 7. ve 8. beyitler mecmûada yoktur.

5a ider: eyler

5b heves: havā

¹³⁹¹ Tarlan, a.g.e., s.309.¹³⁹² 756/ 3b Ki bu ħüsn ile cemālün gören ibn-i Ādem: Ger bu ħüsn ile göre ħālün İbn-i Edhem

4a Derd ile miġnet ile: Miġnet-i hicrūñ ile çarġ

- 3 Gözlerin ırmaya hālün gibi ruhsāruñdan
Ki bu hüsñ ile cemālün gören ibn-i Ādem
- 4 Derd ile miñnet ile iki büküldükçe belüm
Sev[gü]ñññ riştesi dahı beter oldu muhkem
- 5 Ser-i kūyında muķīm olduñ ise itler ile
Ey Necāti eyü sen yirüñi bulduñ epsem

-757-¹³⁹³

[Ġazel-i Necāti]¹³⁹⁴

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Şöyle muhkem tutayın ‘aşķ ile dil-dār etegin
Yā elüm kıat‘ ideler yā keseler yār etegin
- 2 Beni öldürme ki Ferhāda felek
Dögünür talduruban taş ile taşlar etegin
- 3 Āferin ol iki ferzāneye kim eyledi çāk
Biri şahrā yaķasın birisi kūh-sār etegin
- 4 Yine gülşende meyün ‘aybını setr itmek için
Yine rindāne tutañ yār ile şahrā etegin
- 5 Bu Necāti nazara gelmedi gözyaşu gibi
Yire geçdi tatalı çeşm-i güher-bār etegin

-758-¹³⁹⁵

[Ġazel-i Necāti]¹³⁹⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Lebün ‘aksi ile yaşum görenler dir ki kıandır bu
Ya hōd cām-ı maħabbetde şarāb-ı ergüvāndur bu

¹³⁹³ Tarlan, a.g.e., s.333.

¹³⁹⁴ 757/ 1a ‘aşķ ile: bir dahı

2a: kıyduğına

4b Yine rindāne tutañ yār ile şahrā: N’ola rindāne tatarsam yine gülzār

Divān’daki 2. 4. ve 7. beyitler mecmūada yoktur.

¹³⁹⁵ Tarlan, a.g.e., s.346.

¹³⁹⁶ 758/ 3a ide: kıla

3b urdı: urub

4a cānum: miskin

Divān’daki 2. ve 7. beyitler mecmūada yoktur.

[304b]

- 2 ‘Abîr-i Ka‘be-i kûyın baña [‘ıtrı] kefen eyleñ
Kim anda hür-ı Rıdvâna be-gâyet armağandır bu
- 3 Getürdiler tabîbi kim bile derdüm ide dermân
El urdı nabzuma didi ğam-ı ‘aşk-ı fülândur bu
- 4 Didüm cennetde olmaz şeb nedür zülf ü ruhuñ yâ Rab
Didi cānum cinān bāğında ‘ömr-i cāvândur bu
- 5 Necâtî dōstdan cānın dirîğ eyler dimiş düşmen
Yolında öldüğüm va’llâhi bi’llâhi yalandur bu

-759-¹³⁹⁷[Ġazel-i Necâtî]¹³⁹⁸

-- / --- / --- / --

- 1 Dağı aķa mı gözyaşı böyle yüzüm üzre
Devlet güneşi toğmaya mı yılduzum üzre
- 2 Ben kuhl-i cilâ minnetini çekmezüm ammâ
İki tozinuñ minneti izüñ gözüm üzre
- 3 Çün tâc-ı şeref oldı vü iksîr-i sa‘ âdet
Ĥāk-i ħademüñ ħidmeti başum yüzüm üzre
- 4 Ĥāk olur isem ğam yemezüm bād-ı fenâdan
Bārân-ı vefâ cür‘a şaçarsa tozum üzre
- 5 Sevdüm dimişüm seni Necâtî gibi sevdüm
Yoğdur dönüñüm baş virürüm ben sözüm üzre

¹³⁹⁷ Tarlan, a.g.e., s.367.¹³⁹⁸ 759/ 1a Dağı: Dâ‘im

2b İki tozinuñ minneti izüñ: Ĥāk-i ħademüñ minneti iki

3b ħidmeti: ‘izzeti

4a Ĥāk olur isem ğam yemezüm bād-ı fenâdan: İtmeye cüdâ bād-ı fenâ kûy-i vefâdan

4b Bārân-ı vefâ cür‘a şaçarsa tozum üzre: Rağmet bulıdı şu sepelerse tozum üzre

5b ben: bu

Mecmûadaki 4. beyit Dîvân’da yoktur. Dîvân’daki 3. 5. 6. ve 8. beyitler mecmûada yoktur.

-760-¹³⁹⁹

[Ġazel-i Necātī]¹⁴⁰⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Tūtalum servi görem kâmet-i dil-ber yirine
Beni kim egleye ol zülf-i mu‘ anber yirine
- 2 Lebüñe irmege imkân yoğ ise çârem ne
Cânum ağzuma alam buse-i dil-ber yirine
- 3 Cümle naqqâşları büt-gedelerde gördüm
Ruḥ-ı cānānı yazar rûḥ-ı muşavver yirine
- 4 Yā Rab ol rûḥ-ı mücessem nice nāzügdür kim
Şıgamaz gövdeme cānum degicek her yirine
- 5 Ey Necātī ben aña nice müselmān diyeyin
Ki raķibi tutup öldürmeye kâfir yirine

-761-¹⁴⁰¹

[Ġazel-i Necātī]¹⁴⁰²

--. / --. / --. / --.

- 1 Ey şoḥbet eyledüñ diyen ol dilsitān ile
Yalanı şöyle söyle ki biraz inanıla
 - 2 Aşmağdan artığa iremez şol gönül kim ol
Dāyim tolaşa turre-i ‘ anber-feşān ile
- [305a]
- 3 Zülfüñ koḥusu ile olur mu‘ teber nesīm
Mergüb olur müsāfir olan armağan ile
 - 4 Kān ağlayup dōstum

¹³⁹⁹ Tarlan, a.g.e., s.378.

¹⁴⁰⁰ 760/ Dîvân’daki 2. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

¹⁴⁰¹ Tarlan, a.g.e., s.349.

¹⁴⁰² 761/1a eyledüñ: eyledüm

2a Aşmağdan artığa iremez şol gönül kim ol: Bağlarlar ise tūrmaya cennetde zāhidi

2b Dāyim tolaşa turre: Görse yüzünü sünbül

4a Kān ağlayup dōstum: Kān ağlayup günehte bulundumsa ey perī

5a Nām u nişānı ‘ aşk erinüñ yanmağ olmağın: Dūnyāya şıgamaz olduñ o bir kaç yalan ile

5b Tūtdı Necātī ‘ ālemi nām u nişān ile: Tūtdı cihānı şöhret-i şî‘ rüñ Necātīya Dîvân’daki 3. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

Öldürme ben kuluñı yuma kanı kan ile

- 5 Nām u nişānı ‘ aşk erinüñ yanmağ olmağın
Tutdı Necātī ‘ ālemi nām u nişān ile

-762-¹⁴⁰³

[Ġazel-i Necātī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Gel ey zāhid temennā kıl baña Hāğdan du‘ ā eyle
Di kim dāyim anı bir dil-rübāya mübtelā eyle
- 2 Ümīdüm devletüm varum sa‘ ādetlu işigüñden
Kesilmesün ‘ alāqam tek vefā itme cefā eyle
- 3 Eger pervāne gibi eylemezseñ yanmadan pervā
Dil-i şeydāyi yalıñ yüzlülerle āšnā eyle
- 4 İle kimse yaramaz ey gül-i ra‘ nā-yi bōstānī
Cefā vü cevr ü miñnetden ne eylerseñ baña eyle
- 5 Necātī ayağı toprağını cān virüp alduñ çün
Yüri yabanda bulmuşsın gözüñe tütüyā eyle

-763-¹⁴⁰⁴

[Ġazel-i Necātī]¹⁴⁰⁵

-.-- / -.-- / -.--

- 1 budağıdur iden bülbüllere
Ey yüzi gül serçeye çıbuğ bere
- 2 kim dirler ki geçmez āftāb
Hüsñ bāzārında fels-i aħmere
- 3 hāğ-ı müşg-bār ile lebüñ
Beñzedi efsün oğunmuş sükkere
- 4 kızardur hāğkı öpersin diyü

¹⁴⁰³ Tarlan, a.g.e., s.386.

¹⁴⁰⁴ Tarlan, a.g.e., s.384.

¹⁴⁰⁵ 763/ 1a: gül

2a: aya

3a: gel ki

3b müşg-bār ile: müşg-bāruñla

4a: yüz

Acı dil virdi şurāhī sāğara

- 5 Bu ‘acebdür halk dīvānın tutar
Geçmedin dağı Necātī deftere

-764-¹⁴⁰⁶
[Ġazel-i Necātī]¹⁴⁰⁷
-- / -.- / .-- / -.-

- 1 ...ki māyil olanlar vefāmuza
Lāyık budur ki kıyil olalar cefāmuza
- 2 görür rakīb-i dil-āzār ta‘ nesin
Bir kez dimez ki böyle dimeñ mübtelāmuza
- 3 gibi cevr idersin kuluñ mıyuz
Ey rūzigār sen de ne şayduñ

[305b]

- 4 Biñ cevr iderseñ ağlamazın senden ey felek
Ol gül-ruh ile çünkü şu şızmaz aramıza
- 5 Görse Necātī sendeki derd ü belā odın
Dirdi cehennem ehli ışıduğ belāmuza

-765-¹⁴⁰⁸
[Ġazel-i Necātī]¹⁴⁰⁹
..- / ... / ... / ...

- 1 Būse luğ it saña cān ile harīdār olana
Cān yidürmek gerek ey ğonce-dehen yār olana
- 2 N’ola ger şu gibi taş yaşdanu toprak döşene
Böyle olmak yaraşur ‘āşık-ı dīdār olana

¹⁴⁰⁶ Tarlan, a.g.e., s.368.

¹⁴⁰⁷ 764/1a: Dil-ber dimiş

2a: Biñ kez

3a: Cānāne/ cevr idersin: cevr olduñ

3b: behāmuza

4a ağlamazın :ağlamazam

Dīvān’daki 5. 6. 8. ve 9. beyitler mecmûada yoktur.

¹⁴⁰⁸ Tarlan, a.g.e., s.354.

¹⁴⁰⁹ 765/2a döşene: döşenem

4b derd: zār

Dīvān’daki 4. beyit mecmûada yoktur.

- 3 Benüm ağladuğuma şimdi kayırmaz gülüñüz
Bir zamân güler idüm ben de giriftâr olana
- 4 Âh kim olmadı kapuñda bir itce rağbet
Giceler şubha degin derd ile bîdâr olana
- 5 Ger Necâtî gama düşdüse ço cānı çıksun
Niye virürdi gönül böyle sitem-kâr olana

-766-¹⁴¹⁰

[Ġazel-i Necâtî]¹⁴¹¹

-- / -.- / .-.- / -.-

- 1 Söyler yürekde ağız açup yara yaraya
Miskîn umar ki yara ile yâre yaraya
- 2 Ġamzeñ ölüm yaraların urur bu ben faķîr
Ara oķuña şād olurun
- 3 Gāh ağların geh inlerin ammā ki ummazın
Bî-çāreye bu āb u hevā vara
- 4 Bir yaña cevr-i dil-ber ü bir yaña rūzgār
Bir kişi nice iki sitem-kāra
- 5 Taş ile başum ursun iki pāre eylesün
Şāyed bunuñla gönline bir
- 6 Mümkin midür ki hōş gele zühhāda ehl-i ‘aşķ
Olmış midur ki mest ola
- 7 Maħmūra mey nenüñ gibidür bildüñüz mi hîç
Şol şerbet-i ħakīm ki bīmāra
8. Yara_ile çünkü beglere yoldaş olur kişi
Çalış Necâtî eyleyi gör çāre yaraya

¹⁴¹⁰ Tarlan, a.g.e., s.372.

¹⁴¹¹ 766/2b : ara yaraya

3b : yaraya

4b : yaraya

5b : pāre yaraya

6b : hüşyāre yaraya

7b : yaraya

-767-¹⁴¹²

[Ġazel-i Necātī]¹⁴¹³

--. / -.-. / .-.-. / -.-

- 1 cemālī cihānuñ güzellügi
Görünmez oldı hür-i cinānuñ güzellügi
- [306a]
- 2 Sākī şarāb var ise devr eylesün kadeh
Bākī degül çü devr-i zamānuñ güzellügi
- 3 Evvel kişiyē cān gerek andan cihān belī
Cānānelerledür bu cihānuñ güzellügi
- 4 Degme söze egilme ki toğruluğ iledür
Şahn-ı çemende serv-i revānuñ güzellügi
- 5 Kan ağlasun Necātī iki gözlerüm bu kim
La¹ ü güherledür bu dükānuñ güzellügi

-768-¹⁴¹⁴

[Ġazel-i Necātī]¹⁴¹⁵

--. / -.-. / .-.-. / -.-

- 1 Olmaz cihānda çün güzelüm yār-ı cān iki
Baña seni gerek seni cān bir cihān iki
- 2 Göñlümde nice şaklına cānā metā¹ -ı şabr
Ġamzeñ bir uğrı tırra-i ¹ anber feşān iki
- 3 Da¹ vī yüzinde çekmege kullāb-ı zülf-i dōst
Meydān-ı hūsne kaşı getürmiş kemān iki
- 4 yabana cān u dili ey kaşı kemān
Ġamzeñ oğına çünki gerekdür nişān iki
- 5 Çıkmağa karşı taķına her yañadan felek

¹⁴¹² Tarlan, a.g.e., s.408.

¹⁴¹³ 767/ 1a : Cānānenüñ

1b hür-i cinānuñ: baña cinānuñ

5a gözlerüm bu: gözlerüñ қо

Divān'daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹⁴¹⁴ Tarlan, a.g.e., s.399.

¹⁴¹⁵ 768/ 4a : Atma

5a felek: göñül

Divān'daki 3. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

Miskîn şaçı Necâtî kômîş nerdübân iki

-769-¹⁴¹⁶

[Ġazel-i Necâtî]¹⁴¹⁷

-- / .-. / .-. / .-

- 1 Ey hâl-i ruhuñ memleket-i Rûm harâcî
Câ'iz ki şaçuñ misk-i Hütenden ala bacı
- 2 Kûyuñda esen yele çıkar qarşu dil ü cān
Şol resm ile kim Ka'be yolundan gele hâcî
- 3 şekker ezer ü geh aġularsın
Tatlusın iñen ey sitem ü fūrkatuñ acı
- 4 idecekdür bize eflāk
Tokuз cebelî şoyamamış bir yalıñ acı
- 5 Bir buseñüñ ölümlüsidür haste Necâtî
Ey la' l-i lebi cān-ı belā-dīde ' ilācı

-770-¹⁴¹⁸

[Ġazel-i Necâtî]¹⁴¹⁹

-- / -. / .-. / -.

- 1 bir yaña qosalar bir yaña seni
Baña seni gerek seni ey bî-vefā seni
- 2 : ayaġa du' acıların kim
Ey serv-қad el üstine tutar
- [306b]
- 3 Mihr ü vefā için mi getürdi felek beni
Cevr ü cefā için mi yaratdı Hudā seni

¹⁴¹⁶ Tarlan, a.g.e., s.403.

¹⁴¹⁷ 769/3a : Gāh aġzuma

3b fūrkatuñ: fūrқati

4a idecekdür bize eflāk: Tecridlerüz neyleyiserdür bize eflāk

4b şoyamamış: şoyamaya

Dîvân'daki 3. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

¹⁴¹⁸ Tarlan, a.g.e., s.416.

¹⁴¹⁹ 770/1a : Dünyāyı

2a : Şalma şaqın

2b : du' ā seni

3a felek beni: beni felek

Dîvân'daki 2. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

- 4 ‘Aşıkların ne çektiğini anlamag için
Allāh ideydi bir güzele mübtelā seni
- 5 Olduñ Necātī sāye-i zülfinde pādşāh
Var [ey] gedā ki kapladı zıll-ı hümā seni

-771-¹⁴²⁰

[Ġazel-i Necātī]¹⁴²¹

.--- / .--- / .--

- 1 Dağı çevre peşimān olmaduñ mı
Be hey kāfir müselmān olmaduñ mı
- 2 Elā ey devlet-i dünyāya tālib
Düşüñde hiç sulţān olmaduñ mı
- 3 Cefādan men‘ idermişsin habībi
Be hey şūfī sen oğlan olmaduñ mı
- 4 Beni yolında ölmez dir imişsin
Bugün bi’llāhi yalan olmaduñ mı
- 5 Necātī vaşf-ı hüsünin ideli sen
Bugün şi‘r içre Selmān olmaduñ mı

-772-¹⁴²²

[Ġazel-i Necātī]¹⁴²³

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Şanma kim yārda yok cevri ü cefādan ğayrı
Ne dilerseñ bulunur mihr ü vefādan ğayrı

¹⁴²⁰ Tarlan, a.g.e., s.415.

¹⁴²¹ 771/4a yolında: yolumda

5b Selmān: Hassān

Dîvân’daki 4. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹⁴²² Tarlan, a.g.e., s.418.

¹⁴²³ 772/1a Şanma: Dime

4a Nic’olur bu yanıncağ göklere āhum dütüni: Dūd-ı āhum ne ‘aceb göklere
tutsa yüzünü

4b Hudā.... : Hudādan ğayrı

5a Ne ‘aceb: yüzine / yüzine: ne ‘aceb

Dîvân’daki 3. ve 5. beyitler mecmûada yoktur.

- 2 Beni ağlañ beni kim üstüme gelmez öliceğ
Bir avuc toprağ atar bād-ı şabādan ğayrı
- 3 Hıa u hālũñ elemi yetmedi mi göñlüme kim
Çeke hicr āteşini bunca belādan ğayrı
- 4 Nic’olur bu yanıcağ göklere āhum dütüni
‘Āşıkuñ kimisi var ola Hudā....
- 5 Ne ‘aceb tıtsa Necātı yüzine haclet elin
Nesi var yüze gelür dest-i du‘ ādan ğayrı

-773-¹⁴²⁴

[Ġazel-i Necātı]¹⁴²⁵

--- / --- / --- / ---

- 1 müşğini birdür ‘arız-ı gül-fām iki
Nitekim ‘ādetdür olur qadr
- 2 Sinede hem cevr-i yār ü hem cefā-yi rüzgār
Bir niyām içinde olmaz tiğ-ı hũn-āşām iki
- 3 Āh kim iki ‘adem ortasıdır bāğ-ı vücūd
Bir harāb-ābāda geldük şubh
- [307a]
- 4 Tālib-i cānāneyi dünyā vü ğaybı eglemez
Küy-ı yārũñ yolıdır çün menzil-i ārām iki
- 5 Düşde ‘aşkuñ hāletin mecnūna şordum didi kim
Saña hem-demdür Necātı bāde birdür cām iki

¹⁴²⁴ Tarlan, a.g.e., s.428.

¹⁴²⁵ 773/ 1a müşğini: Kākül-i müşğini

1b : bir bayram iki

3b : birdür şām iki

4b ğaybı: ‘uqbā

4b yolıdır çün: yolu birdür

Divân’daki 5. 6. 7. ve 8. beyitler mecmûada yoktur.

-774-¹⁴²⁶

[Ġazel-i Hâletî-i Gülşenî]¹⁴²⁷

.--- / .--- / .---

- 1 N'ola âh eylesem ol yâre karşı
İder bülbül figân gülzâra karşı
- 2 Beni men' eyleme luţf eyle şâhum
Tırayın dem-be-dem didâre karşı
- 3 Ne cevruñ var ise eyle habîbüm
Cefâ itme baña âgyâra karşı
- 4 Olup divânesi ' aşkuñ bu gönüm
Gider Mecnün gibi küh-sâra karşı
- 5 Bulursam Hâletî gördükde yâri
İdem âh ol kamer-ruhsâra karşı

-775-¹⁴²⁸

[Ġazel-i Rûhî-i Bağdâdî]¹⁴²⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 baħşin eylesin yerüñ mey-ĥâne olmak var
Şafâdan dem urursun hem-demüñ peymâne olmak var
- 2 yâre cân virdi bugün yoluñda bî-kes var
Hemân ben ĥastesin añmıř ki ol divâne olmak var
- 3 ammâ ki sîmîn-ĥançer elde tiğ-ı zer belde
Şaķın ey dil ki ol bi-merĥamet mestâne olmak var

¹⁴²⁶ İbrahim Altunel, **Hâletî-i Gülşenî: Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 1988, s. 165.

¹⁴²⁷ 774/ 1a ol: ben

3b baña: hemân

5b ruhsâra: didâra

¹⁴²⁸ Coşkun Ak, **Bağdatlı Rûhî Dîvânı**, C.1., Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001, s.406.

¹⁴²⁹ 775/ 1a : Ferâğat

2a : Dimişler

3a : Gelür

4a : Ne bekler bilmezsin ĥayl-ı maĥabbet ĥalb-i vîrânı

5a maķ ister pend-i efsün ile la' luñdan: Beni ayırmaķ ister pendile efsün-ı

la' luñdan

6a yâr: Ĥayâl-i yâr

- 4
Meger ol genc-i hüsünün yiri bir vîrâne olmak var
- 5 maḳ ister pend-i efsün ile la' luñdan
Eşer kılmaz kelâmı vâ' ızun efsâne olmak var
- 6 yâr için bir gûşe peydâ eylemiş çeşmüm
Pesend-i ṭab' ı olmış ol şehün şâhâne olmak var
- 7 Gören dir şî' r-i hâlet-baḫşuñ Rûhî-i dil-rîşün
Sözinde hâl vardur semti dervîşâne olmak var

[307b]

-776-¹⁴³⁰

[Ġazel-i Sipâhî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Öliceḳ hâk-i cismüm küze-i mey-hâne olmak var
Sifâl-i ser-ḫarâbât ehline peymâne olmak var
- 2 Ḳo yapsun bulduḡı vîrâneyi şâhib-sa' âdetler
Ol âhîr devlet-i pîr-i muḡândur yana olmak var
- 3 Gelür göz süzüp destâr-ı kec ḫançer-i be-dest ol şeh¹⁴³¹
Şavul yolundan ey dil ḳan ider mestâne olmak var
- 4 Buḫûr-ı meryemün ' aksi ya miski rûmîdür derdüm
Gümânım buña hâl-i ' arzuñ bir dâne olmak var
- 5 Getürse fülful-i hâlûñle baḫşe ḫ'âce-i Hindü
Baḡışla cürmin ol sevdâgere dîvâne olmak var
- 6 Felekde menzil-i ' aḳrebde aḫşamlatmadın mâhı
.... ol ḳamer-ruḡ âfet-i devrâne olmak var
- 7 Ḳoyup kūyuñ Sipâhî özge vâdî ṭutdı dirlerse
İnanma ey şaçı leylâ bu söz efsâne olmak var

¹⁴³⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.¹⁴³¹ Mısraın vezni aksamaktadır.

-777-¹⁴³²[Ġazel-i Rūḫī-i Bağdādī]¹⁴³³

-- / -.- / .-. / -.-

- 1 Dil-dār odur ki kāmīl ola ehl-i ḫāl ola
Server odur ki mālīk-i mülk-i kemāl ola
- 2 Olsa vişāluñ ellere va'llāh sevdüğüm
‘Ālemde ölmek ile muḫāl ola
- 3 Dil-dāruña müdām vişālūñ durur murād
Görme revā ki dilde melāl-i vişāl ola
- 4 Olsañ ver‘ada ke’s ol ki olmasañ olur
Ammā revā degül ki gönülde melāl ola
- 5 Olmam melül gönülüm eger almasa ele
Ol lāle-rū ki kār aña her demde al ola
- 6 Devründe aña kim ola mesrūruñ ḫarām
Olur revā ki rāḫ-ı vişālūñ ḫelāl ola
- 7 Rūḫī müdām la‘lüñe meddāḫ dur[ur] eger
Kār aña medḫūñ olmasa ‘ālemde lāl ola

-778-¹⁴³⁴[Ġazel-i Rūḫī-i Bağdādī]¹⁴³⁵

-. / -.- / -.- / -.-

- 1 *Ḳad bedā min ‘aks-i kā’si’l-‘aşḫı envāri’l-ḫüdā*
Düşdi ol envāra maḫḫar ‘ārif-i sırr-ı Ḥudā
- [308a]
- 2 Vādi-i vaḫdetde rehbersüz yetilmez menzile
Ey ḫōş ol sālīk ki pīr-i ‘aşḫa eyler iḫtidā

¹⁴³² Ak, a.g.e., s.907.

¹⁴³³ 777/ 1b mālīk-i mülk-i kemāl: kāmīl ola ehl-i māl
2b ölmek ile: ölmek ölmek ile / Mısraın vezni aksamaktadır.
3b ve 4a Dīvān’da yoktur, 3a ve 4b den oluşturulmuş bir beyit vardır.
4b gönülde: gönüller
5a Olmam: Olsam
5b aña her demde al: ola her demde lāl

Dīvān’daki 2. beyit mecmûada, mecmûadaki 6. beyit Dīvān’da yoktur. Şiir bî-nukat gazeldir.

¹⁴³⁴ Ak, a.g.e., s.303.¹⁴³⁵ 778/ 5b öyle: böyle

- 3 Sâz-ı ‘aşkuñ kimse gūş itmiş degüldür nağmesin
Ol kadar vardır ki tutmuş kâ’inâtı bir şadā
- 4 ‘Ālem-i vahdetde bir yirdür maḳām-ı ‘aşḳ kim
Anda olmaz şāhid-i maḳşūd ‘āşıḳdan cüdā
- 5 Āferin ey dil ki çekdüñ bezm-i dünyādan ayak
Öyle müstağnī gerek mest-i elest olan gedā
- 6 Gūşe-i çeşm olsa zāhir cānib-i ma‘şūḳdan
‘Aşıḳ oldur kim ide biñ cānı olursa fedā
- 7 Bağladumsa bel n’ola zünnār-ı ‘aşḳa Rūḫiyā
Şükr kim gitmez dilümden bir nefes zıkr-i Ḥudā

-779-¹⁴³⁶

[Ġazel-i Rūḫī-i Bağdādī]¹⁴³⁷

-- / .--- / -- / .---

- 1 Ḥidmete beni şanma ḳāşır ḳuluñum cānā
Her ḥidmete ḳullansañ ḳādir ḳuluñam cānā
- 2 Ağyār ile kāruñ yoḳ dā’im bañadur cevruñ
‘Aşḳuñda bilürsin kim şābir ḳuluñam cānā
- 3 ... beni ḳahruñ yutsam dün ü gün zehrüñ
Şekvāya ağız açmam şākir ḳuluñam cānā
- 4 ne ğam bilse ‘aşḳuñda beni ma‘düm
İcād-ı ma‘ānide nādir ḳuluñum cānā
- 5 Ağyār ile beni bir görme ‘aşḳuñda beni kim ben
Bez̄l eylemede cān naḳdin māhir
- 6 Dür olduğuma senden cürmüm bu ki Rūḫīveş
Vaşfuñla geḳer ‘ömrüm şā’ir ḳuluñam cānā

¹⁴³⁶ Ak, a.g.e., s.311.

¹⁴³⁷ 779/3a : öldürse

4a : Ḥussād

5b cān naḳdin māhir : cānı māhir ḳuluñam cānā

Dīvân’daki 6. beyit mecmûada yoktur.

-780-¹⁴³⁸[Ġazel-i Rūhī-i Bağdādī] ¹⁴³⁹

..-- / .-. / ..-

1 Bezmimüzde dönerdi cām-ı şarāb
.... mihr-i ʿālem-tāb

2 Mümtezicken lebūñ ğamıyla
....

[308b]

3 Şulamağdaydı kūyuñı dīde
Eşk-bār olmadın felekde seḫāb

4 Biz o müflislerüz ki cām-ı meye
Rehn olur ğāh hırça ğāh kitāb

5 Yaşdanup bāb-ı luṭfuña Rūhī
*Eftetiḫ yā müfettiḫa 'l-ebvāb*¹⁴⁴⁰

-781-¹⁴⁴¹[Ġazel-i Rūhī-i Bağdādī] ¹⁴⁴²

..-- / .-. / ..-

1 ʿÖmr bir cūy-ı ābdur gūyā
Ḥāne-i ten ḥabābdur gūyā

2 Varağ-ı derd-i ʿaşk u şāḫa-i ḥüsn
Her biri bir kitābdur gūyā

3 Ḥayme-i ḥüsne ol iki ebrū
İki müşğīn-ṭnābdur gūyā

4 Cūya beñzer ğılāf-ı zerrīni
Ḥançer-i āb-ı nābdur gūyā

5 Başladı ʿarz-ı mihre mestāne

¹⁴³⁸ Ak, a.g.e., s.343.

¹⁴³⁹ 780/1b : Gelmedi devre

2a : göñül

2b : İmtizāc itmemişdi ḫāk ile āb

Dīvān'daki 3. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹⁴⁴⁰ “*Eftetiḫ yā müfettiḫa 'l-ebvāb: Ey kapıları açan (Allah), bize en iyi kapıları aç.*”

(Yılmaz, a.g.e., s. 45).

¹⁴⁴¹ Ak, a.g.e., s.312.

¹⁴⁴² 781/4b āb-ı nābdur: ābdārdur

- Yine kaşdı ‘ itâbdur gūyā
- 6 Sine-çāk olmadan hemān ğaraż
Vuşlata feth-i bâbdur gūyā
- 7 Geldi şāhīn-i çeşmini süzerek
Sevdügüm mest-i h̄ābdur gūyā
8. Yine gözler kamaşdı ey Rūhī
Gelen ol āftâbdur gūyā

-782-¹⁴⁴³[Ġazel-i Rūhī-i Bağdādī]¹⁴⁴⁴

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Hüsni bağında bugün ol iki rû-yı zībā
İki güldür güzelüm biri birinden ra‘ nā
- 2 Neyiki leblerüññ gelmedügi
Sözi bir yire çomışlar dehenüñle gūyā
- 3
.... ki bu sevdāda gezer bād-ı şabā
- 4
....
- [309a]
- 5 Seg raķībi didiler gitdi bugün dünyādan
Rūhīyā gerçek olursa bizüm olur dünyā

¹⁴⁴³ Ak, a.g.e., s.333.¹⁴⁴⁴ 782/b ra‘ nā: a‘ lā

2a : güftāra

3a : Bulmadı büy-ı vefādan bir eşer zülfüñde

3b ki bu sevdāda gezer bād-ı şabā: Nice demdür ki bu sevdāda yeler bād-ı

şabā

4a : İsterin hāk-ı rehüñ gitmeye çehremden kim

4b : Hāksār olduğımı eyleyem izhār saña

-783-¹⁴⁴⁵

[Ġazel-i Rūḫī-i Bağdādī]¹⁴⁴⁶

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Senden ayruya düşerse dil u cān kân olsun
Bu cihān hūbları hep saña qurbān olsun
- 2 Olmayan seyrüñe kâni^ç senüñ ey mihr-i münîr
^çÖmri oldukça esîr-i ğam-ı hicrān olsun
- 3 bir ğayra vefāya eylesin ey zālîm
İşimüz niceye dek nāle vü efgān olsun
- 4 kırdı o kâfir meded Allāh meded
Göñline merḫametüñ şal ki müselmān olsun
- 5 Kim kaçır yoluña cān virmege ey rūḫ-ı revān
Tek hemān Rūḫī-i dil-ḫasteye fermān olsun

-784-¹⁴⁴⁷

[Ġazel-i Hüdāyī]¹⁴⁴⁸

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Cān istese cānāne dime virmezüm anı
Bî-minnet alur yoḫsa ecel virmez amānı
- 2 Olmaz ḫat-ı yāqūt-ı lebüñ gibi şafā-baḫş
Taşvîr yazarsa n'ola cān virmeze Mānî
- 3 her derde vü ḫikmet nedür ammā
Ben ḫasteye ölsem de gelüp virmez amānı
- 4 La^ç line virem cānı diyü eylerüm ārām
Nez^ç e gelicek anuñ için virmezem anı
- 5 Ol serv-i ḫırāmān elüñe girse Hüdāyî
Em leblerini ḫoc belini virme zamānı

¹⁴⁴⁵ Ak, a.g.e., s.880.

¹⁴⁴⁶ 783/3a : Nice / vefāya : vefā / Mısraın vezni aksamaktadır.

4a : ^çĀlemi

5a virmege: virmeden

¹⁴⁴⁷ Demiralay, a.g.e., s.212.

¹⁴⁴⁸ 784/3a : Emdür lebi

-785-¹⁴⁴⁹[Ġazel-i Rūhî-i Bağdādî] ¹⁴⁵⁰

-.- / .-. / -.- / .-. -

- 1 şühadan vefâ kim revîşi yamân ola
 ‘Āşîka eyleyüp cefâ ğayrıya mihrbân ola
- 2 çıkmada fiğân yâr ise ğayra mihrbân
 Korkum odur ki nâ-gehân bir gün arada qan ola
- 3 o mehveşüñ yaqsa ne ğam içüñ taşuñ
 Kim bile baht-ı ser-keşüñ yâr ola bir zamân ola
 [309b]
- 4 Qan ile tolsa gözlerüñ cevrine qalma dil-berüñ
 Şâyed o mâh-peykerüñ maqşadı imtiyhân ola
- 5 Rūhîye dir o ğonce-fem bülbül-i gülşen-i elem
 Qaşdı budur ki dem-be-dem kârı anuñ fiğân ola

-786-¹⁴⁵¹[Ġazel-i Rūhî-i Bağdādî] ¹⁴⁵²

.-. / .-. / .-. / .-

- 1 Didüm cāna geçdi hadeng-i cefâ
 Gülüp yâr didi mazâ mâ-mazâ
- 2 Tenezzülde zevq u şafâ vü sürür
 Teraqqide âlâm [u] renc u ‘anâ
- 3 Ne ümmîd-i mihr u ne imkân-ı qurb
 Ne bende taħammül ne sende vefâ
- 4 Gerek ağla ey dil gerek hurrem ol
 Cefâsuz vefâ yok belâsuz şafâ
- 5 Şağın ‘aşqa yaklaşma Rūhî ki ‘aşk
 Belâdur belâdur belâdur belâ

¹⁴⁴⁹ Ak, a.g.e., s.334.¹⁴⁵⁰ 785/ 1a : Gelmez o

2a : Göklere

3a Nâr-ı ğamı

¹⁴⁵¹ Ak, a.g.e., s.324.¹⁴⁵² 786/3b vefâ: şafâ

-787-¹⁴⁵³[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]¹⁴⁵⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Faşl-ı güldür gül gibi destūñde tut cām-ı şarāb
Āb u āteş-rengini bulmaz bu mevsim āb u tāb
- 2 Hātem-i iķbāl-i Cem buldı niġini dir gören
Sāġar-ı zerrine ķonsa sāķiyā la' l-i müzāb
- 3 Sen tururken kim gelür yanūñda dil-berlik şatar
H'āce-i bāzār-ı ħüsn olmış ħatalum bī-ħisāb
- 4 Ġam yimekten hicr ile dem yok ki bī-ħüş olmaya
'Āşık-ı dil-ħasteye eksük degüldür ħürd ü ħ'āb
- 5 Dil degül hālī keş-ā-keşden ġam-ı ħün-āb ile
Zerre-i nāçiz bir ammā ki sebükvār āftāb
- 6 Olsa bārī bir mürüvvet şāhibi çāpük-süvār
Çün ayaklanmak şunulmuş baña mānend-i riķāb
- 7 Hāletī pā-māl-i ġamdur ummañuz andan ħüner
Nesne ħāşıl eylemez hergiz ayaklanmış türāb

-788-¹⁴⁵⁵[Ġazel-i Şeyhü'l-islām Yahyā]¹⁴⁵⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Arız-ı zībāña virmiş ħatı-ı müşġinüñ şeref
'Āşık-ı misġinün ārāmı oldı ber-ťaraf
- 2 Olmadı peydā melāħat bahri mevvāc olalı
Dürr-i dendānuñ gibi bir lü'lü-i la' lin şadef
- 3 Bulmadı bir fūls-i aħmerce yanūñda i' tibār
Naķd-i ħün-ı eşk-i çeşmüm yok yire itdüm telef
- 4 Sille-i āh-ı dilümden ey raķib eyle ħazer
Dā'ireñ bil gösüñi germe iñen mānend-i def

¹⁴⁵³ B. A. Kaya, a.g.e., s.346.¹⁴⁵⁴ 787/2a niġini: niġinüñ¹⁴⁵⁵ Kavruk, a.g.e., s.197.¹⁴⁵⁶ 788/5b bir laħza: ālemde

- 5 Güşvâr itmezse dürr-i nazmuñı Yaḥyâ o şâh
 Kıadr ü kıymet bulmaya bir laḥza mânend-i ḥazef

-789-¹⁴⁵⁷

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islâm Yaḥyâ]¹⁴⁵⁸

--- / --- / --- / --

- 1 Eyle merdümlük sevâd-ı çeşümü ey eşk-i az
 Yâre arz eyle süveydâ-yı dilüñ ḥâlin biraz
- 2 Sebz ü ḥurrem olmaz ey dil her zamân bâğ-ı vücüd
 Vire gör ḥükmini her faşluñ mişâl-i berk-i rez
- 3 Merdüm-i dâide kaçan kim meyl-i bezm-i üns ide
 Çeşm-i bādāmuñ ḥayâlidür aña çeşm-i ḥarez
- 4 Her şaçı zencîre lâzım mı esîr olmak sana
 Ey gönül bir iki gün ‘ âlemde bî-kaydâne gez
- 5 Ders-i ‘ aşkuñ müşkilin Yaḥyâ nice ḥall eylesün
 Söyleyenler kendüsin bilmez bilenler söylemez

-790-¹⁴⁵⁹

[Ġazel-i Şeyḥü'l-islâm Yaḥyâ]¹⁴⁶⁰

--- / --- / --- / --

- 1 Ağladur erbâb-ı ‘ aşkı arzû-yı kâküli
 ‘ Âlemi bārân ider gâhi hevâ-yı sünbüli
- 2 Bülbül-i şeydâ ‘ aceb mi mest-i bî-pervâ ise
 Gülsitānuñ bir tolu peymānedür her bir güli
- 3 Cān kulağın tut hele sākî alup cāmı ele
 Kışsa-i pür-ḥişşedür sākî şurāḥî kulkülü
- 4 Serv-i bâğuñ korḩarum başında bir gāvḩā kopar
 Gülşen içre yatdı murḩānuñ seḩer-geh ḩulḩuli
- 5 Nār-ı miḩnet yaḩsa da ḩalmaz ḩaziz-i ḩâkde
 Bād-ı himmetle ḩıḩar eflâke Yaḥyānuñ küli

¹⁴⁵⁷ Kavruk, a.g.e., s.160.

¹⁴⁵⁸ 789/Dîvân’daki 3. beyit mecmûada, mecmûada yer alan 3. Dîvân’da yoktur.

¹⁴⁵⁹ Kavruk, a.g.e., s.447.

¹⁴⁶⁰ 790/3b pür-ḩişşedür sākî: pür-ḩişşe-i Cemdür
 4b yatdı: neydi

[310b]

-791-¹⁴⁶¹

Mu' aşşir ' Azmî Efendi

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Bâğ-ı ' âlemd e kimüñ seyr-i kenâr eglencesi
 Kiminüñ her lahza taraf-ı cüy-bâr eglencesi
 Gülşen içre güllerüñ zâr-ı hezâr eglencesi
 Şubha dek dil murğınuñ feryâd u zâr eglencesi
 H'âce-i devr-i zamânuñ kâr-bâr eglencesi
 Mübtelâ-yı ' aşk olanuñ derd-i yâr eglencesi
 Rind-i mey-h'âruñ şarâb-ı h'ôş-güvâr eglencesi
 Oldı her Ferhâd ' aşkuñ küh-sâr eglencesi
 Ehl-i derdüñ yok degül bir gam-güsâr eglencesi
 Bilmezüm yâ Rab nedür ben gam-güsâr eglencesi
 Herkesüñ hâlî degül hâlince var eglencesi
 Bülbülüñ gül ' aşıkun ruhsâr-ı yâr eglencesi

II

Dem-be-dem bu çeşm-i ten hicr ile giryân olmada
 H'âtır-ı ' aşık gibi ' aqlum perişân olmada
 Gam tenürında ciğer her lahza giryân olmada
 Oñmaduk başum reh-i miñnetde gâltân olmada
 Sâyeveş cism-i nizârum hâke yeksân olmada
 Câme-i ten derd ile çâk-i girîbân olmada
 Baş u cânım küy-ı ' aşka çevgân olmada
 Yaşumuñ her katresi deryâ-yı ' ummân olmada
 Şahn-ı ' âlem eşk ü âhum birle tûfân olmada
 Yok benüm gibi belâ küncinde nâlân olmada
 Herkesüñ hâlî degül hâlince var eglencesi
 Bülbülüñ gül ' aşıkun ruhsâr-ı yâr eglencesi

III

Bir seher ki ' âleme kıldum nazar ben mübtelâ
 Çeşm-i cânım sürme-i ' ibretle itdüm rüşenâ
 Şöyle iz'ân eyledüm ki H'âlîk-ı beyt-i ' alâ
 H'ân-ı lutfın bezl idüp insâna itdükde şalâ
 Kimini muhtâc-ı ac itmiş kimini imtilâ
 Kimini mîr-i sipâh itmiş kimini pâdsâ
 Kimi şihhatde kimi olmuş giriftâr-ı ' anâ
 H'âceye mâl u menâl ü zâhide zühd ü riyâ
 Kimine faqr u felâket kimine virmiş ğınâ
 Kimi zulmetde kime nûr-ı hidâyet reh-nümâ

¹⁴⁶¹ Terci-i bent olan bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

[311a]

Herkesüñ hālî degül hālince var eglencesi
Bülbülün gül ‘ aşıkuñ ruhsâr-ı yâr eglencesi

IV

Kimi eflākı taşavvur içre sâl u mâhda
Kimisi encüm hisâb eyler derün-ı çâhda
Kimi ikrâr u kimi inkârla eger âhda
Kimi âyende revende kimisi güm-râhda
Külbe-i miñnet kiminün kim yiri dergâhda
Kimi nefy-i lâda kim işbât-ı illâ’llâhda
Kimisi dervîş olup her bâbı şey’li’llâhda
Ehl-i dünyâ hîdmet-i hâk-i cenâb-ı şâhda
Kimi manşıbdâ kimi sevdâ-yı ‘ izz ü câhda
Şubha dek her gice derd ehli figân u âhda
Herkesüñ hālî degül hālince var eglencesi
Bülbülün gül ‘ aşıkuñ ruhsâr-ı yâr eglencesi

V

Ol zamân kim ‘ Azmiyâ çevrildi çarhuñ çenberi
Oldı herkes nevbetinde başka ‘ âlem mihterî
Kimisi oldı fenâ-üzenginün İskenderi
Kimi Sâm u kim Nerimân kimi dehrün ‘ Anterî
Niçe demler çekdiler şemşîr-i nuşret-peykeri
Cem‘ idenler yanına hayl ü haşemden ‘ askeri
Oldılar cân u gönülden şâh-ı aşkuñ çâkeri
Kimi almağda dağı kâlâ-yı ‘ aşq-ı dil-beri
Kimi cân ile metâ‘ -ı vaşl-ı yâre müşterî
Kâ’inatı şanma bâzâr-ı fenâda serserî
Herkesüñ hālî degül hālince var eglencesi
Bülbülün gül ‘ aşıkuñ ruhsâr-ı yâr eglencesi

-792-¹⁴⁶²

[Tercî‘ -i Bend-i] Nazîre-i ‘ Alî Efendi

-.- / -.- / -.- / -.-

I

‘ Âlem içre ‘ aşıkuñ bir şîve-kâr eglencesi
H‘âce-i şâhib-vağaruñ kâr u bâr eglencesi
Zâhidün tesbîh ü fikr-i Kirdgâr eglencesi
Fâsıkuñ câm-ı şarâb-ı hûş-gû eglencesi
Kimi şâh olmış cihâna iftilhâr eglencesi

¹⁴⁶² Bu şiir, Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Bir önceki şiire naziredir. Mürettip başlığı “Mu‘aşşer-i Nazîre-i ‘ Alî Efendi” şeklinde yazmıştır fakat bu bir terci-i benttir. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

Kiminüñ künc-i belâda hârḥâr eglencesi
 Kimi bülbül gibi zâr olmuş bahâr eglencesi
 Kimi gül gibi şafâda var hezâr eglencesi
 Kiminüñ Ya' kûbveş feryâd u zâr eglencesi
 Qıldı Yûsuf gibi şân terk-i diyâr eglencesi
[311b]

Kiminüñ Ferhâd gibi kûh-sâr eglencesi
 Kiminüñ Mecnûnveş 'aşk-ı nigâr eglencesi
 Ḥasret-i yâr ile kimüñ intizâr eglencesi
 Kiminüñ dil-dâr ile seyr-i kenâr eglencesi
Herkesüñ ḥâlî degül ḥâlince var eglencesi
Bülbülün gül 'âşıkun ruḥsâr-ı yâr eglencesi

II

Kimisi bülbül gibi feryâd u efġân itmede
 Kimi gül gibi çeküp çâk-i girîbân itmede
 Kimi sāġar gibi baġrını tolu ḡan itmede
 Bezm-i ġamda kimini ney gibi nâlân itmede
 Şubḥ-dem bād-ı seḡer 'azm-i gülistân itmede
 Ğonceler aġız açup tevḥîd-i Yezdân itmede
 Çalışup 'âlemde kim bünyâd-ı eyvân itmede
 Cehd ile dil-ḡaşrını kimisi vîrân itmede
 Kimi şâh olmuş ile luḡf ile iḡsân itmede
 Kimisi dervîş olup 'azm-i Ḥorâsân itmede
 Kimisi hercâ'î yârüm deyri efġân itmede
 Kimisi yarın olup hercâ'î seyrân itmede
 Çarḡ-ı zâlim ḡurmayup bu resme devrân itmede
 Kimini şâdân idüp kimin perîşân [itmede]
Herkesüñ ḥâlî degül ḥâlince var eglencesi
Bülbülün gül 'âşıkun ruḥsâr-ı yâr eglencesi

III

Kimine virmiş Ḥudâ 'âlemde mâl-ı bî-ḡisâb
 Faḡr vefâ kıla kiminüñ çekdüġi dâyim 'azâb
 Bâġ-ı 'âlemde kimi ḡüḡi kimi olmuş 'azâb
 Kiminüñ işi şeġâvet kimisi ehl-i şavâb
 Gözlerinden aḡıdur ḡolâbveş kimisi âb
 Dâne-i 'ömrin kimin evn itdi çarḡ-ı âsyâb
 Kimisi sâ'ildür eyler herkese dâyim ḡıḡâb
 Kimisi lâl oldı ḡalkun kimseye vîrmez cevâb
 Kimisinüñ ḡâlî'-i burc-ı şerefde âḡḡâb
 Künc-i ġafletde kiminüñ gözlerin ḡoldurdı ḡ'âb
 Kimisi rûsvâ-yı 'âlem kimisi şâḡib-i niḡâb
 Herkese ḡâlince olmuş 'âlem içre fetḡ-i bâb
[312a]

Herkesüñ hālî degül hālince var eglencesi
Bülbülüñ gül ‘aşıkuñ ruhsâr-ı yâr eglencesi

IV

Gönlüm aldı nâ-gehân bir dil-ber-i Yûsuf-cemâl
 Beyt-i ahzânümde kaldum hüzn ile Ya‘ kûb-cemâl
 Bâr-ı mihnet çekmedin oldı elif kıddüm çü-dâl
 Terk idüp tâc u kabâyı giydüm uş bir kıara şâl
 Bâğa vardum kim idip def‘ -i kıasâvet hem melâl
 Çeşm-i cân ile bakup gördüm o dem ben haste-hâl
 Nergisüñ benzi şararmış süsen olmış bî-mecâl
 Serviler hayretde kıalmış cûylar hem pây-mâl
 Turmayup feryâd ider bülbül-i şirîn-maķâl
 Birbirini ğonce kılmış ‘aşk ile âşüfte-hâl
 N’oldı size diyü anlara kıılınca ben su’âl
 Güş-ı cânâ irdi nâgeh bir şadâ-yı bî-menâl
 Didigüm şorma me’âlin gördigüñden ‘ibret al
 Gün gibi dünyâyı seyr it eyleme ceng [ü] cidâl

Herkesüñ hālî degül hālince var eglencesi
Bülbülüñ gül ‘aşıkuñ ruhsâr-ı yâr eglencesi

V

‘Âliyâ halk-ı cihānuñ kimi hâş u kimi ‘âm
 Hâl-i ‘âlem buldı bu minvâl üzre intizâm
 Kimi İskender kimi Dârâ kimisi oldı Sâm
 Her biri bir hâlet ile kıor gider ‘âlemde nâm
 Gebr [ü] Tersâdur kimisi Aķmede kimisi râm
 Kimine nûr-ı hidâyet kimine irmiş zâlâm
 Kimisi zühd ile zâhid işi tevķid ü şıyâm
 Kimisi nüş ider alup cām-ı Cem gibi müdâm
 Kimisi zevķ ü şafâda kimine olmış harâm
 Var dünyâ kimine zindân vü kimine hõş-maķâm
 Her kışıye gösterüp bir râh şâh-ı lâ-niyâm
 Her biri bir semt ile bulmuş cihân içinde kâm
Herkesüñ hālî degül hālince var eglencesi
Bülbülüñ gül ‘aşıkuñ ruhsâr-ı yâr eglencesi

-793-¹⁴⁶³[Ta' şir-i 'Ahdî-i Bağdâdî]¹⁴⁶⁴

-- / --. / .-- / --

I

Sultân-ı dehr olup şu ki tabl u 'alem çeker
Feth-i cihâna 'asker u hayl u haşem çeker
[312b]

Mülk-i diyârı tutmağa ceys ü haðem çeker
Bir gün olur ki defter-i 'ömre kalem çeker
Genc ü kuşur u taht-ı fenâdan kadem çeker
Âhir nefesde hasret ü renc ü nedem çeker
Şol haþ bozulmaz anı debîr-i kerem çeker
'Âkîl olan kişi ne 'aceb havf [u] bîm çeker
'Âkîl ne şâd olur cihânda ne gam çeker
Câhil hemîşe şâd olayın dir elem çeker

II

Bu tûmturâk u şevket u tâc u kabâ nedür
Bu 'ucb u kibr ü kayd [u] libâs-ı fenâ nedür
Bu tâk u bu revâk u bu şadr [u] şafâ nedür
Bu şöhret ü bu mülk ü bu kaşr-ı 'alâ nedür
Bu raht u baht u devlet ü 'izz ü gînâ nedür
Bir loğma nân için ya bu derd ü gînâ nedür
Bir dem te'emmül it ki kazâya rızâ nedür
Fehm eyledünse nükte-i kâlû belâ nedür
'Âkîl ne şâd olur cihânda ne gam çeker
Câhil hemîşe şâd olayın dir elem çeker

III

Bâkî degül çü nefisle mâl u menâli қо

¹⁴⁶³ Mütekerrir kısımlar Mevlânâ'nın matlaidir (Ayşe Bedestani, **XVI.yy Şairi Ahdî-i Bağdâdî Divânı**, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s. 43).

¹⁴⁶⁴ 793/I kerem: kıdem
'Âkîl olan kişi ne 'aceb havf [u] bîm: 'Ârif olan kişi ne için hüzn ü gam

II kaşr-ı 'alâ: kaşr-ı fenâ
III hüzn [ü] melâli: havf ü menâli
kişi: yûri
fîkr-i muhâli: fîkr ü hayâli
IV Kalmadı ittikâ': Kılmadı inkâr
binâsı nice: binâ nicesi
Minâsı: Binâyı
V sefâhete: fazâhate
düşme melâmete: düşme nedâmete

Mağsūmuñ irişür saña hüzn [ü] melâli қо
 Ğayrı қапuya el açup itme su'âli қо
 Zūr ile bitmez iş kişi yañlış hayâli қо
 Bu çarh-ı keĵ-nihād ile baĥş u cidâli қо
 Dönmez murādum üzre diyü kıl ü kâli қо
 Şay hıçe gerdiş-i felegüñ infi'âli қо
 Olur her olıcağ yūri fikr-i muĥâli қо
 'Ākıl ne şād olur cihānda ne ğam çeker
 Cāhil hemişe şād olayın dir elem çeker

IV

Milk-i vücūd esāsı ki ezdād-ı çār ola
 Qalmanı ittikā' buña kim hūşyār ola
 'Ömr rüz-ı cism evin dime kim ber-қarār ola
 Şu üstine bināsı nice üstüvār ola
 A' dāma müstenid ne қadar pāydār ola
 Mīnāsı mün'adim tūalum üstüvār ola
 Kāh-ı fenā ki her ciheti ĥāk-sār ola
 Bu evde şād olan şoñucı şerm-sār ola
[313a]

'Ākıl ne şād olur cihānda ne ğam çeker
 Cāhil hemişe şād olayın dir elem çeker

V

Deyr-i fenāda māyil olan naқş u şūrete
 Gördükde tapma bir şanem [u] şūĥ u āfete
 Sevdā-yı ĥām ile nice düşdüñ nedāmete
 Uşlanmaduñ mı yoқ mı nihāyet sefāhate
 'Ahdī irem diyü dün ü gün bāĝ-ı vuşlata
 Tūl-ı emelde 'ömrüñ irişdi nihāyete
 Nefsüñ savāşmuñ şoñı degmez nedāmete
 Maқşūda irmedüm diyü düşme melāmete
 'Ākıl ne şād olur cihānda ne ğam çeker
 Cāhil hemişe şād olayın dir elem çeker

-794.¹⁴⁶⁵**Terkīb-i Bend-i Zihni** ¹⁴⁶⁶

-- / -- / -- / --

I

Ey serv-i kıadd reside-i gülzār-ı i' tidāl
 Ve'y ğonce-i űüküfte-i gül-deste-i cemāl
 Nesrīn-ı izār u ğonce-leb ü sükkerīn-maķāl
 Ğürűid-cebhe māh-ruķ u ' anberīn-hilāl
 Ğüsnüñ fūrüg-ı űem'-i tarāb-Ğāne-i Ğayāl
 Merdüm Ğayāl-i nergis-i mestüñle Ğaste-Ğāl
 Ğűüb-ı aķl u āfet-i dīndür o zülf ü Ğāl
 Virmiş durur Ğudā çü saña Ğüsn-i bī-miűāl
 Zinhār Ğaflet eyleme bil kendü kendüñi
 Meydān-ı Ğüsnde çekerek tüt semendüñi

II

Çok nāz itme her ne kıadar nāzenīn iseñ
 Ğāk ol eger müselleme-i rüy-ı zemīn iseñ
 Al gevher-i kelāmı ele Ğurde-bīn iseñ
 Ol silk-i intizāmda dürr-i űemīn iseñ
 Sa'y it kemāle māh-ı sa' ādet-ķarīn iseñ
 ' Adl eyle mülk-i Ğüsnde mesned-niűin iseñ
 Ğlūde olma zulmete nūr-ı mübīn iseñ
 EksüklüĞüñi bil ne kıadar meh-cebīn iseñ
 Ğürűid kıılmayadı eger da'vī-i kemāl
 Baűına gelmez idi anuñ Ğünde bir zevāl

¹⁴⁶⁵ Mürettip baűlıĞı "Tercī-i Bend-i Zihni" űeklinde yazmıűtır fakat bu bir terkīb-i benttir. Düzelti miű űekliyle metne alınmıűtır.

¹⁴⁶⁶ Ahmet DoĞan, **BaĞdatlı Zihni ve Mecmualardaki Bazı űiirleri**, Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies, Year: 13, Number: 82, Winter, p. 199-222, 2020.

794/	I	ķadd: nev āfet-i dīndür: fitne-i dīndür çü saña: saña çün
	II	Ğüsnde: Ğüsne çü kıılmayadı: itmeseydi
	III	MaĞbüb: MaĞbüb-dil
	V	daĞı irmedin zamān: henüz irmedin ziyān Ğalk-ı ' ālemi: ehl-i ' ālemi
	VII	derd-i Ğamuñ: derd-i dilüñ ' ināyeti: ri' āyeti Ğlūde-ķab' olanlaradur hep ri' āyeti: űekvāyı ķo űoñında çekersin
		nedāmeti
		Ğayf ol eűire kim pulāda mübtelā olur: Ğayf ol kıűiye kim bunlara
		mübtelā olur

[313b]

III

Yār olsa saña ehl-i fazîlet ne fâyide
 Çün sende yoğ ma‘ârife rağbet ne fâyide
 Mağbûb olmayana mağabbet ne fâyide
 Key hüsni olmasa kırî zînet ne fâyide
 Ben tüt ki şunmuşum saña şerbet ne fâyide
 İdrâki olmayınca bu lezzet ne fâyide
 Virmek ‘adûya dâmen-i ‘işmet ne fâyide
 Olmağ hemîşe halka melâmet ne fâyide
 Olmaz çü pâk-dâmen olan gül gibi hacil
 Bir hâlet it[me] kim olasın soñra münfa‘ il

IV

Ehl-i vefâ mülâzîmetin eyle ihtiyâr
 Öz ihtiyârûñ ile cefâ itme zinhâr
 Her âh ‘âşîkum diyene itme i‘tibâr
 Kıpamaz yirinden egse eger şâh-ı rûzgâr
 Nâzûk durur iken dil-i ‘uşşâka bî-karâr
 Âyine seng-i cevr ile bulmaz mı inkisâr
 ‘Ankâ ne deñlü olsa kavî-pençe tu‘me-hû‘âr
 Olmaz bu şaydgâhda ammâ hümâ-şîkâr
 Dürler dökerse yoluña bîgânedan şakın
 Ceħd eyle dâma düşmeyesin dânedan şakın

V

Hağ hayli hüsñ kişverine olmadın revân
 Mağv olmadın sevâd-ı hağ-ı hüsnden nişân
 Zinhâr açmadın zihin ol ‘anberîn-kemân
 Ğamzeñ oğına muntazır iken henüz bu cân
 Bâr-ı belâña şâbir iken cism-i nâ-tüvân
 Ser-mâye-i cemâle dağı irmedin zamân
 Evrâk-ı hüsñüñi dağı tayy itmedin cihân
 Medh ü şenâña cârî iken muttaşıl zebân
 Söyletme halk-ı ‘âlemi söz çok ziyân ider
 Âhîr seni melâmet ile dâstân ider

VI

Yār ol havâşa eyle teneffür ‘avâmdan
 Bed-nâmlığdan eyle hâzer geçme nâmdan

[314a]

Mağrûr olma hüsñüñe her iltiyâmdan
 Tiğ ol velî ki çıkma mağalsüz niyâmdan
 Gevher gibi baş üzre yir it ihtirâmdan
 Bir silke gir ki düşmeyesin intizâmdan
 Mey içme şunsalar saña zerrîne câmdan

Meclisde kıl mülâhaza şürb-i müdâmdan
Bâdeyle gerçi zevk-i tabîc at ziyâd olur
Az içmeseñ arada kıtı çok fesâd olur

VII

Ey Zihni yok çü derd-i gamuñ hadd ü gâyeti
Ol cevri-pîşeden yiter itdün şikâyeti
Şıgmaz bu muhtaşarda gam-ı bî-nihâyeti
Yârân-ı pāk-meşrebe yokdur c inâyeti
Âlûde-tabc olanlaradur hep ri c âyeti
Olsaydı âhum âteşinüñ bir sirâyeti
Olurdı bendesine dağı bir himâyeti
El-kışşa tut zebānuñ uzatma hikâyeti
Bi't-tabc ehl-i hüsn kamu bî-vefâ olur
Hayf ol esîre kim pulâda mübtelâ olur

-795-¹⁴⁶⁷[Musammaṭ-ı Bursalı Rahmî]¹⁴⁶⁸

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Gam-ı dünyâ ile ey dil niçe bir zâr olalum
Varalum mu c tekif-i gūşe-i hammâr olalum
Sâkî vü muṭrib-i gül-çehre ile yâr olalum
Zâhid-i huşq sözinden yûri bî-zâr olalum
c Aşq evşâfına gel mazhar-ı âşâr olalum
Âteş-i şevke yanup maṭla c -ı envâr olalum
c Aşkı tekmi l idelüm maḥzen-i esrâr olalum
Manıku't-tayr okıyup maḥrem-i c Atṭâr olalum
Yine bir serv-i hevâ-baḥşa hevâ-dâr olalum
Lâleveş dâğ-ı maḥabbetle dil-efgâr olalum
Naqd-i cân ile vişâline ḥarîdâr olalum
Aklı terk eyleyelüm mâni c -i ağıyâr olalum
Boynumuzdan ıralum yüki sebük-bâr olalum
Pâyına şu gibi yüzler süriyüp zâr olalum
Pāk-rū pāk-nazar c aşık-ı dîdâr olalum

¹⁴⁶⁷ Bu şiir, mecmûada “Mu c aşşer-i Rūḥî” başlığıyla yer almaktadır. Fakat şiir Bursalı Rahmî'ye aittir. İlaveten bentler onbeşer mısradan oluştuğu ve her bendin son bir mısraı tekrar ettiği için, şiir onbeşli musammattır (Erdoğan, a.g.e., s. 93). Başlık düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır. Şiirin birinci bendinden sonrası eksik varağa denk gelmiştir.

¹⁴⁶⁸ 795/I

c Aşkı tekmi l idelüm: Gülşen-i râz okuyup
okuyup: bilüp
süriyüp: sürüben

[314b] [315a]¹⁴⁶⁹

[315b]

-796-¹⁴⁷⁰[Tedsîs-i Fevrî Ta'şîr-i Rihletî]¹⁴⁷¹

-.- / -.- / -.- / -.-

I

‘Arz kılduñ nâ-gehân bir kez ‘izâruñ âlini
 Eyleduñ ol âl ile cânâ dil almağ âlini
 Çünki alduñ gönlümi zabt eyleduñ ahvâlini
 Şormaz olduñ ben zayıf ü nâ-tüvânuñ hâlini
 Düşmenüñ güş itdürüp biñ dürlü kıl u kılini
 Duymadum şatdum belâ-yı hirc vâşluñ bâlini
 Derd ü âhumdan giyüp ol dem seyâhat şâlini
 Hayderî oldum koyup yanuñda dil abdâlini
Ben diyâr-ı ğurbete ğitdüm figân u âh ile
Gönlümi cânâ saña işmarladum Allâh ile

II

Şâf idi mâbeynümüz her dem mey-i hamrâ gibi
 ‘İşret eylerdük iki rind-i kadeh-peymâ gibi
 Hâk olurduñ ayağuñda cür‘ a-i şahbâ gibi
 Yüz çevürdüñ çünki benden dîde-i bînâ gibi
 Meh gibi hercâyî olduñ cevri idüp dünyâ gibi
 Başum alup yalıñuz mihr-i cihân-ârâ gibi
 Şehrüni terk eyleyüp şürîde-i rüsvâ gibi
 Bağlayup saña dil-i divâne-i şeydâ gibi
Ben diyâr-ı ğurbete ğitdüm figân u âh ile
Gönlümi cânâ saña işmarladum Allâh ile

III

Âşnâ olduğ senüñle bir zamân hum-ğânede
 ‘Ayş u ‘işret eyledük çok demler ol kâşânede
 Luğ u ihsân idi kâruñ baña her peymânede
 Çünki terk itdün koyup derdüñ dil-i divânede
 Bir belâ idüñ baña ‘âlem-i dîn virânede
 Kim baña rağm itmez oldı dost da bîğâne de

¹⁴⁶⁹ Eksik varaklar.

¹⁴⁷⁰ Sıkça rastanmayan edebî bir şekille yazılan bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır. İlk önce Feyzî'ye ait olan matla (Özlem Gülnar, **Feyzî Osman Hüsâmzâde Dîvânı (İnceleme Metin)**, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 1996, s.31), Fevrî tarafından tedsîs edilmiştir (Kaplan vd., a.g.e., s. 70). Daha sonra matla ile tedsîs için eklenen mısralar arasına, Rihletî tarafından da 4 mısra daha eklenip şiir taşire dönüştürülmüştür.

¹⁴⁷¹ 796/I ‘izâruñ âlini: ‘izâruñ hâlini

Gördüm āhır sūd yok efsün ile efsānede
 Göñlümi kıldum mücāvır ol misafir-hāneye
Ben diyār-ı ğurbete gıtdüm fiğān u āh ile
Göñlümi cānā saña ışmarladum Allāh ile

IV

Fevriyüm cānā baña evvel çoğ itdüñ himmeti
 Eyledüñ maħsūd-ı a' dā haylī virdüñ rağbeti
 Döne döne itdüñ üftādeñle ' ayş u ' işreti
 Çün revā gördüñ baña āhır belā vü fūrķati
 Kudretüm yok çekmege gördüm cefā vü miħneti
 Şabra tākāt kalmadı nā-çār itdüm hicreti
 İhtiyār idüp ğam u hicr ü ' azāb Rıħletī
 Kūy-ı dil-cūyuñda koyup bu dil-i pūr-hayreti

[316a]

Ben diyār-ı ğurbete gıtdüm fiğān u āh ile
Göñlümi cānā saña ışmarladum Allāh ile

-797-¹⁴⁷²Müsemmen-i [Derzi-zāde] 'Ulvī¹⁴⁷³

.--- / .--- / .--- / .---

I

Felekler güm güm ölse yiridür āh u zārumdan
 Zemīn-i ğark-ı hūn itsem n'ola eşk-i revānumdan
 'Alevler zāhır oldı sīnede sūz-ı nihānumdan
 Ciger kan oldı geldi aķdı çeşm-i hūn-feşānumdan
 Devāsız derde uğradum uşandum tatlū cānumdan
 'Aceb mi kalmasa hergiz eşer nām u nişānumdan

¹⁴⁷² Çetin, a.g.e., s.150.

¹⁴⁷³ 797/ Mecmûada "Terçî'-i Bend-i 'Ulvî" başlığıyla yer alan bu şiir aslında bir müsemmendir. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

- I tatlū: kendü
 mekānumdan: nigārumdan
- II Yeridür serserî gezssem ne yār u: Ğarīb ü bî-kesüm gerçi ne yārum
 Ne göñlüm gibi derdüm dökmege: Göñül dirler bu illerde hele
 hevā-yı zūlf-i yār ile: hevā-yı bŷy-ı zūlfüñle
 ğayet ile: be-ğayet
- III Firāk [u] ğam çeker göñlüm: Firāķa çekme ğam her dem
 derdüme her hergiz: çekdiğüm derde
 Ölürsem ben ğarībe kimse bunda: Ğarībüm ben ğarībe kimse hergiz
 Ğarīb: Issız
- IV vādilerinüñ: vādilerinden
 taħayyürde: maħabbetde
- V serv-i kāmēt sim-ten [şimdi]: kāmēt-i serv-i semen şimdi
 seyrān ider: seyrān eyler

Diyâr-ı ğurbete gıtdüm cüdâ düşdüm mekânımdan
Ġarīb illerde ħaldım ayru düşdüm nev-cevânımdan

II

Yeridür serserî gezsem ne yâr u ne diyârım var
Ne gönlüm gibi derdüm dökmege bir ğam-güsârım var
Ne bir yirde hevâ-yı zülf-i yâr ile ħarârım var
Ne dilde tākāt u şabr u ne elde ihtiyârım var
Ne genc-i ğamda ħalüm yanmağa bir Yâr-ı Ġarım var
Şafâ-yı ħatırım yok ğâyet ile inkisârım var
Diyâr-ı ğurbete gıtdüm cüdâ düşdüm mekânımdan
Ġarīb illerde ħaldım ayru düşdüm nev-cevânımdan

III

Firāk [u] ğam çeker gönlüm vişâl-i dil-rübâ olmaz
Ĥayâtuñ mevti vardur dehr-i fânide beķâ olmaz
Benüm ölmekden özge derdüme her hergiz devâ olmaz
Ġarīb illerdürür bunda gönül dâr-ı şifâ olmaz
Öürsem ben ğaribe kimse bunda âšnâ olmaz
Cihânda ayrılık gibi hele müşkil belâ olmaz
Diyâr-ı ğurbete gıtdüm cüdâ düşdüm mekânımdan
Ġarīb illerde ħaldım ayru düşdüm nev-cevânımdan

IV

Yine ol mû-miyânuñ derd-i ‘aşkıyla ħayâl oldım
Teb-i tâb-ı miĥetden şarardım bir hilâl oldım
Reh-i ğamda düşüp ħaldım za‘if ü bî-mecâl oldım
Ĥatı düşkünlüğüm var ‘aşıķ-ı şüride-ĥâl oldım
Belâ vâdilerinüñ sâlik-i rāh-ı melâl oldım
Beyâbân-ı taĥayyürde gezüp Mecnün-mişâl oldım
Diyâr-ı ğurbete gıtdüm cüdâ düşdüm mekânımdan
Ġarīb illerde ħaldım ayru düşdüm nev-cevânımdan
[316b]

V

Beni terk eyledi ol Yūsuf-ı gül-pîrehen şimdi
Göñül Ya‘ķübına oldı cihân beytü’l-ĥazen şimdi
Gözümde uçar oldı ĥalet-i zevķ-i vaţan [şimdi]
Baña zindân olupdur ‘Ulviyâ şaĥn-ı çemen şimdi
Kimüñle şalınur ol serv-i ķâmet sîm-ten [şimdi]
‘Aceb kimlerle seyrân ider ol ĥulķ-ı ĥüsñ şimdi
Diyâr-ı ğurbete gıtdüm cüdâ düşdüm mekânımdan
Ġarīb illerde ħaldım ayru düşdüm nev-cevânımdan

-798-¹⁴⁷⁴

[Müşemmen-i Fevrî]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Mekānum meclis-i miḥnet maḥabbet yār-ı cānumdur
 Perī-rū dil-berüm sākī ḥayālūñ dil-sitānumdur
 Elifler şem´ -i şevkum sīnem altun şem´ dānumdur
 Ta´āmum ğuşşa vü ğam dāğ-ı derd-i ´aşk nānumdur
 Kebābum bağrımuñ yaşı rebāb āh u fiğānumdur
 Dil-i pür-ḥūn şurāḥi dīde-i cāmum revānumdur
 Şarābum bezm-i ğamda eşk-i çeşm-i ḥūn-feşānumdur
 Mey-i ḥamrā diyü nüş itdügüm hep kendü ḳanumdur

II

Melāmet şāhıyım şehir-i fenā cāy-ı sükūnumdur
 Başumda tāk-ı zerrīn āteş-i āh-ı derūnumdur
 Şafaqla atlas-ı gerdūn libās-ı lāle-gūnumdur
 Öñümce tūğ-ı āhum ğam yolında reh-nümūnumdur
 Sipāh-ı eşk ü āhumla ḳamu yer gök zebūnumdur
 Ğirīv-i ra´ d-ı miḥnet na´ ra-i ṭabl-ı cūnūnumdur
 Şeh-i ´aşkum belā-yı çarḫ otağ-ı Bī-sütūnumdur
 Şehāb-ı ğam başum üzre mu´ allaḳ sāye-bānumdur

III

Göreliden sen gözi ḳatlü dehān-ı āb-ı ḥayvānı
 Ḳomadum bir nefes öldüm dirildüm āh u efğānı
 Ser-i kūyuñda çok yeldüm yöpürdüm ağladum ḳanı
 Ve likīn itmedūñ [hergiz] ṭabībüm derde dermānı
 Ḳapuñda vericek āḥir belā-yı ´aşk ile cānı
 Maḥalleñde bulup cānā ten-i ´uryān bī-cānı
 Seg-i kūyuñ bu cismüm ṭu´ me itdi şanma dendānı

[317a]

Dehānında görinen rīze rīze üstüḥ´ānumdur

IV

Münevverdür ruḥuñ ey meh çerāğ-ı şem´ -i rüşenden
 Velī miḳdār-ı zerre görmedüm mihr u vefā senden
 Firāḳu[ñ]da göñül ḳurtılmadı feryād u şivenden
 Cemālūñsüz cihānı n´eyleyüm geçdüm bu meskenden
 Ruḥuñ fikri beni ey gül uşandurdu bu gülşenden
 Dehānuñ hicri aldı cānumı ey ğonce-leb tenden
 ´Adem mülkine gitdüm ḳalmadı nām u nişān benden
 İşidilen hemān şimdi benüm āh u fiğānumdur

V

¹⁴⁷⁴ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Kılup bir gözleri āhū için devrān baña cevri
 Çü bildüm Tūr-ı vaşlından cüdā itmek durur tavri
 Kemān-ı gayreti ben dağı aldum destüme Fevri
 Görinen şanmañ encümdür felek gülzārınuñ nürü
 Müşebbek eyledüm tire tutup ben sine-i devri
 Şikār itdüm felekler tevseni gibi niçe şevri
 Felekde görinen kavı-ı kuzahdur şanma ey Fevri
 Hadeng-endāz-ı aşşum çarha aşılmış kemānumdur

-799.¹⁴⁷⁵

[Müşemmen-i Fevri]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Baña dünyāda yā Rab dimezüm tāc u hilāfet vir
 Ya sulţān-ı cihāndār eyle bir küllī riyāset vir
 Ya erbāb-ı menāşib gibi bir özge siyādet vir
 Ya bir şāh-ı Süleymān şāha Āşaf kıl vezāret [vir]
 Cihānı ehline sevķ eyle baña vecd ü hālet [vir]
 Keşāfet kalbi jeng itdükde şayķal kıl leţāfet vir
 Kemāl u fażl kūt-ı lā-yemūt ile sa‘ ādet vir
 Dem-i āhırde imān dünyede şabr u kanā‘ at vir

II

Şeref ‘ add eyleyüp fażl u kemāl u ‘ izz u nāzum yok
 Cihānuñ manşib u cāhına çendān hırş u āzim yok
 Kazā-yı devlet-i mā-fāt için sūz u güdāzum [yok]
 İki dünyā için tūl-ı emel fikr ile rāzum yok
 Edāniye deni dünyā için aşlā niyāzum [yok]
 Tapuñdan gayrı bir ferde cihānda keşf-i rāzum [yok]
 Faķirüm derdmendüm senden özge çāre-sāzum yok
 Dem-i āhırde imān dünyede şabr u kanā‘ at vir

III

Olaldan cārī şahrā-yı vücūda kılzüm-i ‘ ālem
 ‘ Adem baħrinde nā-peydā idüm çün reşha-i merhem
 Tağayyur eyleyüp ‘ itā mişāl-i katre-i şeb-nem
 Düşürdüñ rahme dem kıldıñ dönüp kabh eyledüñ [cān] hem
 Çıķarduñ ‘ āķıbet rüy-ı zemine eyledüñ ādem
 Beni hem bu cihānda ekşerinden eyledüñ ekrem
 Bugünden şoñra yā Rabbi *bi-ħakķı ismike'l-‘Azam*
 Dem-i āhırde imān dünyede şabr u kanā‘ at vir

¹⁴⁷⁵ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

IV

İlâhî fazl u cūduñ gibi luṭf-ı bî-nihāyet kıl
 Tarîḳ-i şer‘-i Fahr-ı ‘āleme sevḳ it hidāyet kıl
 Dil ü cānı hevā-yı nefs-i şeyṭāndan ḥimāyet [kıl]
 Gice gündüz işim gücüm riyāzetle ‘ibādet kıl
 Kesel geldükçe şevḳuñ birle kuvvetle i‘nāyet [kıl]
 Kemāl u fazl u ‘ilm ü ḥilmi dāyim baña ‘ādet kıl
 Ḳamu cürm-i günāhum maḡfired eyle ‘ināyet kıl
 Dem-i āḫirde imān dünyede şabr u ḳanā‘ at vir

V

Ḥudāyā Fevrīnūñ itdügi āh u vāh ḫaḳḳı‘çün
 Yoluñda bāş u cān viren gedā vü şāh ḫaḳḳı‘çün
 Müsem mā-yı maḳām-ı ḳurb olan dergāh ḫaḳḳı‘çün
 O dergāh için olan nāle eyle āh ḫaḳḳı‘çün
 Ḥavāş-ı ṭapuña irişdireñ şeh-rāh ḫaḳḳı‘çün
 O rāh içre bulunan fazl u ‘izz ü cāh [ḫaḳḳı‘çün]
 Cemī‘ enbiyā ile Resūlullāh ḫaḳḳı‘çün
 Dem-i āḫirde imān dünyede şābr u ḳanā‘ at vir

-800-¹⁴⁷⁶[Müsebbā‘-i Fevrī]¹⁴⁷⁷

-- / --. / .-- / --

I

Bir dem ki ben fakīr idüm ol yār-ı cān idi
 Sāḳī idi ki nāzük idi nükte-dān idi
 Yārān idi ki her biri rind-i cihān idi
 Devrān-ı lāle vaḳt-i gül-i gülsitān idi
[318a]

Hengām-ı ‘ayş u devr-i mey-i erḡuvān idi
 Şevḳ-i cevāmī ile gönül kām-rān idi
 Demler o demler idi zamān ol zamān idi

II

Bir dem ki rüh pertev idi bād-ı nev-bahār

¹⁴⁷⁶ Tarlan, a.g.e., s.63.

¹⁴⁷⁷ 800/I vaḳt-i gül-i gülsitān: idi dem-i gülsitān
 devr: vaḳt
 II sebzezār: lālezār
 ol: her
 nüş ile: nüşdan / kām-kār: behre-dār
 III naḡme: nāle
 IV çemen: cihān
 Devr-i: Döndü
 VI fāzl olanuñ: ehl-i şafānuñ

Reşk-i riyâz-ı huld idi eṭrâf sebzezâr
 Açılmış idi gül gibi ol ḡonce-leb nigâr
 Âsüde idi herkes ü ârâmdı rûzgâr
 Cem eyler idi âdemi bir câm-ı ḡoş-güvâr
 Her kişi ‘ayş-ı nûş ile olurdu kâm-kâr
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

III

Bir dem ki bezm-i bâḡ şafâ-iktisâb idi
 Şavt-ı hezâr ü naḡme-i çeng ü rübâb idi
 Yâḡûṭ u bâde câmda la‘l-i müzâb idi
 Bezm ehli cümle ‘ârif-i rengin-ḡıṭâb idi
 Bir elde la‘l-i sâḡî bir elde şarâb idi
 Hengâm-ı ‘ayş u nûş idi devr-i şebâb [idi]
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

IV

Evvel ki cümle şahñ-ı çemen idi bezmgâh
 Yeksân idi şafâda gedâ ile pādşâh
 İtmezdi kimse kimse ‘uyübına hîç nigâh
 Şimdi mürâyî oldu cihân mîr eger sipâh
 Daḡı şudûr eylemeden tutilur günâh
 Devr-i zamâna ‘aksine derdâ hezâr âh
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

V

Evvel zamân ki ḡalk-ı cihân bî-riyâ idi
 Kâr-ı zamâne ‘âlem-i zevḡ u şafâ idi
 ‘Ayş ile ‘işret ile gedâ pādşâh idi
 Her rind-i pāk bir ḡuzele mübtelâ idi
 Mâl ü menâl ü cân u dil aña fedâ idi
 Maḡbûbuñ işi ‘âşîḡa mihr ü vefâ idi
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

VI

Evvel zamânuñ olmaz idi ḡîl ü ḡâlî hîç
 Dinlenmez idi ehl-i riyânuñ maḡâlî hîç
 [318b]

Urılmaz idi kimse yüzine vebâli hîç
 ‘Add olur oldu şimdi kişinuñ kemâlî hîç
 Def olmaz oldu fâzl olanuñ melâlî hîç
 Bulunmaz oldu eski zamânuñ mişâlî hîç
 Demler o demler idi zamân ol zamân idi

VII

Ey Fevrî gibi miḡnet-i eyyâma mübtelâ
 Devr-i şebâbı eyleme zâyî‘ şanup riyâ
 Âlâm-ı pîri eylemeden ḡaddüñi dü-tâ

‘İşretler eyle dehrden al kām sür şafā
 Şāyed müsā‘ id olmaya bu devr-i bī-vefā
 Añup bu demleri diyesin bir zamān ola
 Demler o demler idi zamān ol zamān idi

-801-¹⁴⁷⁸

Müsebba‘-i Fevrī

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Cān çıkarsa kūy-ı fūrkatde ğam-ı dil-dārdan
 Baş giderse ‘aşk içinde cünbiş-i aġyārdan
 Cāme-i ten yansa nār-ı sīne-i bīmārdan
 Tāc-ı ser düşse hevā-yı āh-ı āteş-bārdan
 El çeküp hep cān u baş u cübbe vü destārdan
 Geçmezüm hergiz belā-yı derd-i ‘aşk-ı yārdan
 Dönmezüm kalū belāda itdügüm ikrārdan

II

Nāzır isem nergise ol ğamze-kārı terk idüp
 Māyil isem serve ol kıadd-i çenārı terk idüp
 Rāġıb isem cevriye ol ğam-ġüsārı terk idüp
 Tālib isem ġülşene ol ġül-‘izārı terk idüp
 Kāni‘ isem kevşere la‘ l-i nigārı terk idüp
 Kāyil isem cennete ruhsār-ı yārı terk idüp
 Rūz-ı maşşer zāhidā maşşerūm olam dīdārdan

III

Başda dāġ-ı hāl-i ruhsārūñ karanfil vardur
 Didede cismūñ hayālī nergis-i bīdārdur
 Tende zaħm-ı tır-i müjġānuñ ġül-i bī-ħārdur
 Dilde fikr-i āteş-i la‘ l-i lebūñ ġül-nārdur
 Bāġ-ı cānda naħl-i kıaddūñ serv-i ġoş-reftārdur
 Çeşm-i müjġānum ruħuñ ‘aksiyle bir ġülzārdur
 Kim anuñ eṭrāfına ħavli çekilmiş ħārdur
 [319a]

IV

Ol şanem kūyına eylerseñ sa‘ ādetle sefer
 Yoluñ izūñ açık olsun lik ey bād-ı seher
 İşigine yüz sürüp benden du‘ ā itdükde ger
 Deyr-i mişnetde şorarsa çekdügüm ğamdan ħaber
 Diyesin şimdi belā-yı hicr ile ey sīm-ber

¹⁴⁷⁸ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Mürettip başlığı “Taħmīs-i Fevrī” şeklinde yazmıştır fakat bu bir müsebbadır. Aynı şiirin ikinci bendinden önce kırmızı mürekkeple “mu‘aşşer” kelimesi de not düşülmüştür. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

Şöyledür za‘ füm ki bir dīvāra yaşdasam eger
Peykerüm teşhîş olunmaz süret-i dīvārdan

V

Cân u dildür varı yogı ‘ aşığıñ didüm aña
Virsem olmaz mı dehân-ı la‘ lüñe ey bî-vefâ
Didi ancak anlara dünyâ vü ‘ uqbâdur bahâ
Ben tereddüd eyleyüp bakup dururken her yaña
Güş-ı cāna irdi hâtifden bu beyt-i cān-fezâ
İrmek isterseñ dehân-ı la‘ l-i yāre Fevriyâ
Geç iki ‘ âlemden el çek cümle yokdan vardan

-802-¹⁴⁷⁹

Gazel-i ‘Ubeydî Ta‘şir -i Fevrî

-.-- / -.- / -.- / -.-

I

Fikr-i yārān-ı şafâ bezm-i vişâl-i yār imiş
Zikr-i hullān-ı vefâ şevkdür dil-dār imiş
‘ Azm-ı erbāb-ı maḥabbet devlet-i dīdār imiş
Meyl-i aşḥāb-ı meveddet lezzet-i güftār imiş
Cān-ı ‘ arif ni‘ met-i la‘ l-i leb-i deryâ imiş
Kām-ı ‘ aşıq vuşlat-ı yār-ı perî-ruḥsār imiş
Lîk fūrkatde bilem dirseñ ne sırlar var imiş
Güş kııl bu beytin anuñ kim sözi esrār imiş
Sevdüğinden ayru düşmek ‘ aşıka düşvār imiş
Cisme ālām-ı firāk u cāna müşkil-kār imiş

II

Bilmek isterseñ nedür ol bāğ-ı ḥüsnüñ şānını
Lāle-i sîr-ābdur seyr it ruḥ-ı raḥşānını
Gonce içre jāle dir görseñ dūr-i vīrānını
İtdi şermende yüzi bāğıñ gül-i ḥandānını
Bitdi şebbūyuñ işi görüp ḥaṭ-ı reyḥānını
Çehresi gösterdi dünyāya cinān bostānını
Mā-ḥaşal pest itdi ḥüşni gülşenüñ devrānını
Şāhid isterseñ ne dir diñle ol ādem cānını
Bāğ-bāna bāğ-ı ḥüsnüñ seyr iden her yanını
[319b]

Ol yüzi gül zülfi sünbül ruḥları gül-nār imiş

III

İtmiş iken āşyān-ı ḥuldı me’vā murğ-ı dil
Cilvegāhın eylemişken şāḥ-ı tūbā murğ-ı dil

¹⁴⁷⁹ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır. Mürettip başlığı “Gazel-i ‘Ubeydî Taḥmīs-i Fevrî” şeklinde yazmıştır fakat bu şiir Ubeydî’nin gazeline yazılmış bir ta‘şirdir. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

Sidre fāvusundan olmuşken mu‘allā murğ-ı dil
 Per açarken Kāf-ı kırba hem-çü ‘anķā murğ-ı dil
 İtdi nā-geh ārzū-yı geşt-i dünyā murğ-ı dil
 Hırmen-i dehri idüp cev [cev] temāşā murğ-ı dil
 Dāne-i hālūñ görüp itdi temennā murğ-ı dil
 Kıldı kendümden için teberrā murğ-ı dil
 Dām-ı zülfünde esir oldı dirīgā murğ-ı dil
 Bu kıra yazı o miskinūñ başında var imiş

IV

Bir meh-i nevdür bedende gerçi her dālüm benüm
 Māhdan yaķar çerāģı Şem‘ -i iķbālüm benüm
 Atlas-ı çarķa mu‘ādildür kıra Őālüm benüm
 Tekyegāh-ı ‘aşķa hep āgāhdur nālüm benüm
 Bāb-ı erbāb-ı tārīķatdendür aķvālüm benüm
 Nār-ı nūr-ı ‘aşķla tölmişdurur ķālüm benüm
 Mihr ü mehdür Şem‘ -i cem‘ -i ‘izz ü iķbālüm benüm
 Hiç birin keş itmedüm ammā ki abdālüm benüm
 ‘Āleme fāŐ eyleyen keyfiyet-i hālüm benüm
 Cür‘ adān-ı pīr-i ğamdan yedigüm esrār imiş

V

Hātırūñdan gide dirseñ derd-i dünyānuñ ğamı
 ‘Ömrūñūñ geĐsün dir iseñ ‘iŐretiyile her demi
 Fevrī gibi dehri terk it olma dünyā hem-demi
 Gözüñe gösterme hergiz mülk ü māl u dirhemi
 Göñlüñi pervāneveŐ bir Şem‘ üñ eyle maķremi
 Sūz-nāk eŐ‘ ārı ğuŐ idüp bu cām-ı cemi¹⁴⁸⁰
 Def‘ olunmaz ğayrı hīleyile bu dünyānuñ hemi
 Ger inanmazsañ nedür diñle o cān-ı ādemi
 Odlara yaķan ‘Ubeydī hānmān-ı ‘ālemi
 Ol ruķı Şem‘ a denilen Şi‘r-i āteŐ-bār imiş

¹⁴⁸⁰ Mısraın vezni aksamaktadır.

[320a]

-803-¹⁴⁸¹[Ta' şîr -i Gelibolulu Muştafâ ' Âlî]¹⁴⁸²

.--- / .--- / .--- / .---

I

Yine bir serv-i bālāya kul oldum ihtiyārumla
 Görinmez derde düşdüm dīde-i gevher- nişārumla
 Tıyurdum rāz-ı pinhānum cihāna āh u zārumla
 'Adū oldum dil-i dīvāne gibi yār-ı ğārumla
 Müyesser olmadı hem bezm olam şabr u qarārumla
 Göñül bir yaña gitdi kaldı cism-i cān nizārumla
 Barışmaz yılduzum hayfā o mihr-i tāb-dārumla
 'Aceb hālüm n' olur āhir benüm bu intizārumla
 Eger haşr olmaz isem ol kıyāmet-ğad nigārumla
 Gezem maşşerde gögsüm dögerek seng-i mezārumla

II

N'içün ser-keşlik eyler bilmem ol serv-i hırāmānum
 Ne kanlar dökdüğün görmez mi her dem çeşm-i giryānum
 Nice bir hār-ı miñnetde şad-çāk ola dāmānum
 Alınmaz mı ölince dest-i miñnetden giribānum
 İşitmez mi 'aceb şeb-tā-seher feryād u efgānum
 Ya hūd görmez mi āh itdükçe dūd-ı āteş-efşānum
 Bu ğamdan hāk olursam ayrılırsa sīneden cānum
 Mezārum sengine naşş eylesün bu beyti yārānum
 Eger haşr olmaz isem ol kıyāmet-ğad nigārumla
 Gezem maşşerde gögsüm dögerek seng-i mezārumla

III

Şeb-i hicrān-ı yāre hergiz ey dil hadd u ğāyet yok
 O meh-rū saña rām olmağa bahtuñda 'ināyet yok
 Ne kevkebdür bu kevkeb kim nuhūset var sa' ādet [yok]
 Ne maşşūd idinürseñ māni' uñ çok ehl-i ğirret yok

¹⁴⁸¹ Edirneli Emrî'nin matlâna yazılmıştır (Aksoyak, a.g.e., s. 424).

¹⁴⁸² 803/I 'Adū oldum dil-i dīvāne gibi yār-ı ğārumla: Dem-ā-dem hātıruma maşşūn ğaldum inkişārumla

cism-i cān nizārumla: cān cism-i nizārumla
 II miñnetde: miñnet birle
 āh-ı āteş: dūd-ı āteş
 sengine: üstine
 III rām: yār
 ehl-i ğirret: ehl-i himmet
 IV ārāsından: gedāsından
 olmazsa: itmezse / itsün: idüp
 eylemez çünkim bu: eylemezmiş çünki
 V itmezüm: itmezim

Ser-i kem-bahtuñı ur taşa kim başuñda devlet [yok]
 İhānet kaçd ider ağıyār u yārūnden ri‘ āyet [yok]
 Hele ben bildüğüm bir kim firāka hiç nihāyet yok
 Ölürsem şimdilik hātırdā bundan ğayrı fikret [yok]
 Eger haşr olmaz isem ol kıyāmet-kaç nigārumla
 Gezem maşşerde gögsüm döğerek seng-i mezārumla

IV

Uşanmaz mı ‘aceb ol bī-vefā cev̄ ü cefāsından
 Hicāb itmez mi Hakkūñ maşşarında mübtelāsından
 Dehānı gibi hergiz bir ‘alāmet yok vefāsından
 Tūtalum şāh imiş lāyık mı ‘ār itmek ārāsından
 Kūlından şermsār olmazsa havf itsün Hudāsından
 Halāş itsün dil-i dīvānemi hicrān belāsından

[320b]

Ferāğat eylemez çünkim bu ben hāke ezāsından
 Şakınsun ehl-i maşşer eşk-i çeşmüm mācerāsından
 Eger haşr olmaz isem ol kıyāmet-kaç nigārumla
 Gezem maşşerde gögsüm döğerek seng-i mezārumla

V

Gören rüyın o māhuñ māyil olmaz hūr u ğilmāna
 Rızāsın gözleyen bağmaz riyāz-ı huld-ı Rıdvāna
 Eger dünyāda derd-i fūrkatı irmezse pāyāna
 Ziyā virmezse mihr-i vaşl-ı dil-ber şām-ı hicrāna
 Zebānum bir nefes yād itmezüm feryād ü efgāna
 Su ‘āl itsün melekler çekdüğüm ālāmı mīzāna
 Nice biñ zaħm irişsün bir dem içre cism-i ‘uryāna
 Benüm bu ‘ahdüm ey ‘Āli irişdür cümle yārāna
 Eger haşr olmaz isem ol kıyāmet-kaç nigārumla
 Gezem maşşerde gögsüm döğerek seng-i mezārumla

-804-¹⁴⁸³[Müşemmen-i Gelibolulu Muştafa 'Âlî]¹⁴⁸⁴

..-- / ...- / ..-- / ...-

I

Yine bir şāha esîr itdi beni devr-i zamān
 Yine bir āteş ile oldı vücūdum sūzān
 Ne nazîri bulunır ne olur aña aqrān
 İ' tîkādum bu durur mişli bulunmaz el-ān
 Nedür ol kāmēt-i bālā nedür ol nāz ol ān
 Toğrusın söyleyeyin aña kıyās eyle hemān
 Hicr-i Yūsufda benüm Yūsufumı görse 'ayān
 Giryeden el yur idi Hazret-i Pîr-i Ken' ān

II

Luṭf u kahrını görüp vuşlat ile cānānuñ
 Gerçi çok kahrına dil virmiş idüm ben anuñ
 Bu harāretlerini görmüş idüm dünyānuñ
 Böyle rüsvālîğî olmazdı dil-i nālānuñ
 Bilemez kimse ne sihr itdüğün ol fettānuñ
 Nāzı çok kankı birin şerh ideyin ol cānuñ
 Böyle mümtāz güzel nādîr olur 'ālemde
 Böyle meh-pāreye kim kādîr olur 'ālemde

III

Muttaşıl göñlüm alup k̄albümü cezb itmekde
 H̄āne-i şabr ise vîrān oluben gitmekde

[321a]

Nāzlar şîveler itdükçe işüm bitmekde
 Gözi şeh-bāzı da cān murğını ürkütmekde
 Gice gündüz dile cevri eyleyüp incitmekde

¹⁴⁸³ Aksoyak, a.g.e., s. 450.¹⁴⁸⁴ 804/I ol: ile

cānānuñ: hicrānuñ

kahrına: mihrine / ben anuñ: devrānuñ

II dünyānuñ: cānānuñ

ol cānuñ: ben ānuñ

III incitmekte: serkitmekde

vîrānum: nālānum

IV Gahî: Gerçi / 'arz: luṭf

ğamzesi: ğamzeler

eylemesün: itmesün

V seni: beni

gerdenüme: gerdenüñe

seni: beni / beni: seni

ağlamazam: ağlamazın

bağlamazam: bağlamazın

Bezme geldükçe bu ben ' aşıkı incitmekte
Gitdi zulm ile h̄arāb oldı dil-i virānum
Ağlasam h̄andeler eyler sevinür cānānum

IV

Gayra dil virme diyü baña naşihatler ider
Benden artuğ o baña ' arz-ı maḥabbetler ider
H̄ilelerle dil ü cān mülkini ḡaretler ider
Gönlümü almada görseñ ne zarāfetler ider
Gahī halk içre baña ' arz-ı ri' āyetler ider
Dem olur ḡamzesi ile ne ih̄ānetler ider
Kimseler tāze cevān sevmege meyl eylesesün
Tıfl-ı nev-reste seven vaşlına irsem dimesün

V

Tūtalum şīve vü nāz ile helāk ide seni
Düşmeye gerdenüme kākül-i ' anber-şikenı
Dem-i vuşlatda girüp aramuza pīreheni
Kōmaya sīneye şarmağa o nāzük-bedeni
O maḥalde baña yüz virmeye vech-i ḥaseni
Ne seni koya anuñ ḡamzesi ' ālī ne beni
Yine h̄iç cev̄r ü cefāsından anuñ ağlamazum
Terk idüp ol şanemi gayrıya dil bağlamazum

-805-¹⁴⁸⁵[Müseddes-i Gelibolulu Muştafa ' Ālī]¹⁴⁸⁶

... / ... / ... / ...

I

Nice bir bī-hūde efkār ile ifgār olayın
Nice bir gūşsa metā' ina h̄arīdār olayın
Demidür āyīneveş ' aşık-ı dīdār olayın
Bileyin kendüzümü vākıf-ı esrār olayın
Kāyilin derd ü ḡam-ı ' aşk ile bīmār olayın
Tek bir āşüb-ı cefā-kāra giriftār olayın

II

' Aşkdan dūr olalı zerrece ārāmum yok
Bezme-i ' uşşāka şeref bahş idici nāmum yok
[321b]

¹⁴⁸⁵ Aksoyak, a.g.e., s. 409.

¹⁴⁸⁶ 805/I Kāyilin: Rāzīyın
II mey-i derd çok: elde ise / Mısraın vezni aksamaktadır.
şıfat: gibi
V ' aşkına: mihrine
cismümde bu: cismümdeki
cāme-derān na' ra-zenān: na' ra-zenān cāme-derān

‘Ayş u nüş eylemege bâde-i gül-fâmum yok
 Şıdılar hâtırımı mey-i derd çok cāmum yok
 Bārī bir lebleri mey-günü görüp mest olsam
 Yüz sürüp ayağına cür‘a şıfat pest olsam

III

Nice bir resm-i kitâbet nice bir kayd-ı berât
 Nice bir ‘âdet-i aḥkām-ı rüsüm-ı ḥidemât
 Kara bahtum gibi yanam neye bekler ki devât
 Çün ḥayât âbı nihândur neye yarar zulemât
 Eylesem şafḥa-i ruḥsâre-i cānāna nazar
 Okısam şu gibi Nūr âyetin anda ezber

IV

Bâde-i la‘l-i leb-i yâr ile ser-ḥüş olsam
 Gözüme gelse yaşum degmese pür-cüş olsam
 Ne fiğân eylesem ol demde ne ḥāmūş olsam
 Baña pend eyleyene bende-i medhüş olsam
 Kudretüm olmasa ‘arz eylemege aḥvālüm
 Ağlamağ ile zuhūr eylese mā-fi‘l-bālüm

V

‘Ömr-i Nūḥı baña baḥş eylese ‘Ālī Yezdān
 ‘Aşq ile şöhre-i şehri itse beni eşk-i revān
 Günde biñ māh-ruḥūñ ‘aşkına olsam nālān
 Bir nefes ‘aşka cüdā olmasa cismümde bu cān
 Mā-ḥaşal ‘aşq ile rüsvā-yı cihān olsa gönül
 Cān-feşān cāme-derān na‘ra-zenān olsa gönül

-806-¹⁴⁸⁷[Gazel-i Nev‘î Tesdīs-i Āzerî]¹⁴⁸⁸

..-- / ..-- / ..-- / ..--

I

Aldı gönülüm yine bir dil-ber-i pākīze ḥıṣāl

¹⁴⁸⁷ Ahmet Kara, **Dîmî**-Tasavvûfî Şiirler Mecmûası (İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Kütüphanesi, Atatürk Kitaplığı No: K.000351) İnceleme-Metin-Dizin, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Diyarbakır, 2019, s. 628.

¹⁴⁸⁸ 806/I

aldı: sevdi

lebi mül ruḥları: yüzi gül ‘ārızı

gīsū-yı girih-gīri ‘iḳāl: giysi giyer mekr-i ukkāl

eger ḥalk iderlerse: iderlerse eger ḥalk

II cān-beste: dil-beste

III Dil-rübālarda: Meh-likālarda

VI kārı: emri

demidür: yiridir

IV. bend adı geçen tezde yoktur.

Şacı sünbül lebi mül ruḥları ḥurşid-mişāl
 Oldı pâyı dile gīsü-yı girih-giri ‘ iḳāl
 Şimdi ḥālümnden eger ḥalk iderlerse su’āl
 Gice gündüz benüm ol mu‘ tekif-i künc-i melāl
 Mütelāşī vü perişān u müşevveş-aḥvāl
[322a]

II

Āteş-i miḥnet olupdur dil-i sūzāna maḥal
 Kevkebüm burc-ı nuḥüsetde meger oldı zuḥal
 Beni ḡam çekmege ḥalk eyledi Ḥallāk-ı ezal
 N’ola olsam bu cihān içre melāmetde meşel
 Sāz-ı muḫrib gibi cān-beste-i evtār-ı emel
 Beyt-i şā‘ ir gibi dil-ḥānesi pür-vehm [ü] ḥayāl

III

İtmedi baña vefā ol meh-i ferḥanda ḳadem
 Dil-rübālarda dilā kalmadı āyin-i kerem
 Şuña ḳaldı ki idem ‘ azm-i beyābān-ı ‘ adem
 Eyler oldı beni bu baḫt-ı siyāhum her dem
 Mübtelā-yı elem-i fūrḳat ü dil-ḥaste-i ḡam
 Ḥarem-i şoḫbete nā-maḥrem ü maḥrüm-ı vişāl

IV

İrmedi gülşen-i iḳbāle dilā neşv ü nemā
 Rūzgāruñ elemi eyledi bī-berg ü nevā
 Ḡonce-i baḫtumı pejmürde ḳodı bād-ı hevā
 Virmedi ḥayf dirāḫt-ı emel-i bār-ı vefā
 Mive-i ter yirine urdı baña çüb-ı cefā
 Bāḡ-ı ümmidde her besledügüm tāze nihāl

V

Pür-şafā olsa derūnum n’ola ḥurşid-şıfat
 Eyledüm şavma‘ a-i kāḫ-ı felekde şoḫbet
 Oldı dil mu‘ tekifi perde serā-yı ‘ uzlet
 Çekmedi bencileyin kātib-i kilik-i ḳudret
 Lā’ubālī-şıfat [u] Vāmıḳ u Mecnūn-siret
 Bī-nevā-tab‘ gedā-meşreb [ü] derviş-ḫişāl

VI

Bu gönül ‘ āḳıbet-i emri te’emmül ḳılsun
 Nice bir kendü umūrında tekāsül ḳılsun
 Çekmesün derd ü elem Ḥaḳḳa tevekkül ḳılsun
 Āzeriveş demidür terk-i taḥammül ḳılsun
 Bunca bār-ı eleme nice taḥammül ḳılsun

[322b]

Nev‘ i-yi ḥaste-dil [ü] ‘ aşık-ı bī-şabr u mecāl

-807-¹⁴⁸⁹[Terkîb-i Bend-i Mânî]¹⁴⁹⁰

.-. / ... / .-. / ..-

I

Benüm ol ‘ aşık-ı bî-şabr u bî-dil ü bîmâr
 Esîr-i dâm-ı maḥabbet ğarîb [ü] dâr u diyâr
 Muḳayyed-i elem-i yâr [u] maḥabbet-i aġyâr
 Zebûn-ı naḥs-i ğam zîr-dest-i fûrkat-i yâr
 Benüm gibi kanı bir ‘ aşık-ı perîşân-ḥâl
 Zebûn-ı derd ü belâ küşte-i ḥadeng-i hilâl

II

Benüm o ‘ aşık-ı âvâre kim qarârum yok
 Qarâr kıılmaġa bir laḥza iktidârum yok
 Melâmet itse beni dehr-i nîk-i ‘ ârum yok
 Göñülde şabr u sükûn elde ihtiyârum yok
 Qatı şikeste-dilüm ġâyet infî‘ âlüm var
 ‘ Aceb melâmete düşdüm ġarîb ḥâlüm var

III

Ne vaşl-ı yâr ile bir laḥza şâd u mesrûrüm
 Ne bellü yâra muḳârin ne bellü mehcûrüm
 Ne kâmrân-ı cihân ne muḥaḳḳar-ı ḥorum
 Ne bellü mest ü ne ayık ne bellü maḥmûrüm
 Dilümde la‘ l-i leb-i yâr elümde câm-ı şarâb
 Göñülde nâr-ı ğam-ı ‘ aşḳ u dilde sûziş-i tâb

IV

Belâ-yı fûrkat-i yâr ile eyledi gerdûn
 Dilüm pür-âteş ü çeşmüm pür-âb u baġrum ḥûn
 Ğam-ı firâḳ-ile dâyim gezer dil-i maḥzûn
 Şikeste-ḥâtır u bîmâr u müstemend ü zebun
 Tıyup ḥilâf-ı murâdum ne idügin devrân
 Ne itdi ise ḥilâf-ı murâd itdi hemân

¹⁴⁸⁹ Direkli, a.g.e., s. 1481.

¹⁴⁹⁰ 807/I maḥabbet-i aġyâr: miḥnet-i dil-dâr
 Zebûn-ı naḥs-i ğam zîr-dest-i fûrkat-i yâr: Şikeste-i sitem-i ḥâr u

ta‘ ne-i aġyâr

III ‘ aşḳ u dilde: ‘ aşḳ u cânda

IV Ne itdi: Ne itdüm

V Cefâ vü cevır: Ğam-ı firâḳ
 nedür: dur[ur]

VI ġayr ile: ġayrıya
 Ki itdi: Ki tıtdı

VII yâr: serv

Bentlerin dizilimi farklıdır.

V

Cefâ vü cevr ile dâyim bu çarh-ı dūn-perver
 Hādeng-i derd ü belāya vücūdum itdi siper
 Cihānda kimseye itmeme ḥaḳāret ile nazār
 ‘Aceb n’içün iki ‘ālem baña ḥaḳāret ider

[323a]

Taḳayyūd eylemez iken cihān ile bir dem
 Cihān benümle muḳayyed niye nedür bilmem

VI

Reh-i belāda iṣūm nāle vü enīn oldı
 ‘Adūlar ile çün ol yār hem-niṣīn oldı
 Tūtup ḥasūd-sözün ğayr ile ḳarīn oldı
 Şu deñlü itdi ‘adāvet baña o sīm-beden
 Ki itdi düşmenümi dōst dōstumı düşmen

VII

‘Adāvet itdi baña Māniyā o yārüm ḥayf
 Cefāya başladı ol yār-i gül-‘izārüm ḥayf
 Şaçıldı yirlere nāmūs u neng ü ‘arüm ḥayf
 Belā vü miḥnet ile geçdi rüzgārüm ḥayf
 Helāküme o cefā-pişe çekdi tīg-i dirīğ
 Ne çāre n’eyleyeyin bilmezüm dirīğ dirīğ

-808-¹⁴⁹¹[Ġazel-i Ġubārī Tesdīs-i Fevrī]¹⁴⁹²

-- / --- / --- / --

I

Āsīb-i ḥazān itmiş iken gülşeni efnā
 Hāk olmuş iken toprağa düşüp gül-i ra^c nā
 Göz yummuş iken mürde-şıfat nergis-i şehlā
 Ḥaşr oldı vü cān buldı yine ḳāleb-i mevtā
 Elṭāf-ı Hūdā dest ü deri eyledi iḥyā
 El-minnetü l’illāh tebārek ve te^c āla¹⁴⁹³

II

Eyyām-ı bahār oldı leṭāfetdedür evḳāt
 Gül ṭoldı çemen oldı çemen şaḥn-ı ḥarābāt

¹⁴⁹¹ Nafize Sarıoğlanoğlu, **Fevrî Dîvânı'nın Tenkitli Neşri**, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Mezuniyet Tezi, İstanbul, 1953-1954, s. 256.

¹⁴⁹² 808/II

oldı: irdi

III buse-mevlūd ile: buse tolu dile

IV Ƙıldı şecer-i aḫzara: Yaḳdı şecer-i aḫzarda

V varāḳ-ı güldeki nā-mütenāhı: varāḳ-ı gülde ḥükm-i nā-mütenāhı

¹⁴⁹³ *El-minnetü l’illāh tebārek ve te^c āla*: Minnet, şanı yüce olan Allāh içindir.

Dirildi bu dem nefh-i nesîm ile hep emvât
 Çok kesb-i şafâ eyledi rûh-ı hayvanât
 Cân buldı demüñden yine ecsâd-ı nebâtât
 ‘Arz itdi yine bād-ı şabā mu‘ciz-i ‘îsā

III

Şadır olalı bâğ-ı cihân kâf ile nūndan
 Çıkmadı birūze dahı bu dürr-i kemūndan
[323b]

Etrâf-ı çemen ‘ayn-i cinân oldı bugünden
 Gel geç büse-mevlūd ile ‘unşürda sükūndan
 Tır ‘ārif iseñ seyr-i birūn eyle derūndan
 Kıl heşt-i behiştı yed-i ādemde temāşa

IV

Kıldı şecer-i aḫzara gül-i āteşini yaz
 Kūh-sār-ı münācāta çıkup kebk-i suḫan-sāz
 Şü‘bānveş idüp ḡonce nihālini dehen-bāz
 Tevrāt-ı maḫabbet okıyup murğ-ı ḫōş-āvāz
 Mūsā-şıfat eşcār-ı cihân ‘arz idüp i‘cāz
 Gösterdi yine cīb-i varaḫdan yed-i beyzā

V

‘İbretle gözet ‘ārif iseñ berk-i giyāhı
 Fetḫ it varaḫ-ı güldeki nā-mütenāhı¹⁴⁹⁴
 Añla semen-i sūnbūli bil aḡ u siyāhı
 Gör Fevrī ne dir vākıf olan sırra kemāhı
 Her bir şecer-i defter-i esrār-ı ilāhı
 Ḥayretde ḫalır görse Ğubārī anı dānā

-809-¹⁴⁹⁵**[Terkīb-i Bend-i Semā‘i]**

.-. / ..- / .-. / ..-

I

Ḫanı o gün ki ḫarīm-i vişāle maḫrem idüm
 Firākuñ añmaz idüm vuşlatuñla ḫurrem idüm
 Gedā-yı kūyuñ idüm bir pādşāh-ı ‘ālem idüm
 Muḫīm-i cennet idüm bir mu‘ayyen ādem idüm
 Günāhum itdi beni ey perī ḫapuñdan dūr
 Senüñ teraḫḫumuña ḡālib oldı bende ḫuşūr

II

Yaḫīn idüm ḫarem-i ḫāşa ḫürmetüm var idi

¹⁴⁹⁴ Mısraın vezni aksamaktadır.

¹⁴⁹⁵ Mahlasın işaretli olduğu bu şiir; Mehmet Sarı ve Yusuf İlgar’ın hazırlamış olduğu Mevlevî Dîvân Şâiri Semâi Mehmet Çelebi (Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri), isimli kitapta ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

Cināna dāhil idüm haylî ‘ izzetüm var idi
 Düşürdüm ayağña başda devletüm var idi
 Kemāl-i ‘ aşkuñ ile özge şöhetüm var idi
 Esîr-i miñnet-i hicr ü cefādayum şimdi
 Devāya çāresi yoğ bir belādayum şimdi

III

[324a]

Ne yār-ı fūrkatüñi çekmege mecālüm var
 Ne fikr-i müy-ı miyānuñ ile kı̄l u kı̄lüm var
 Göñülde hāşılı cānā ‘ aceb melālüm var
 Cihān gözüme görünmez ğarîb-hālüm var
 Şikeste āyîne-i dil şafā-yı hātır yoğ
 Gözümden özge baña hiç bir ağlar acır yoğ

IV

Benüm o miñnet-i hicr ile zār olan ‘ āşık
 Benüm o derd-i maħabbetle yār olan ‘ āşık
 Benüm o ‘ aklı gibi tārmar olan ‘ āşık
 Benüm o ‘ aşkı gibi bî-ķarār olan ‘ āşık
 Fiğān ki yaşum ile sözümlü olmadı tesķin
 Dirîğ cānuma geçdi firāk-ı yār-ı güzîn

V

Semā‘ i gibi döne döne eylerüm efgān
 Firāk cānumı aldı vişāle yoğ imkān
 Gözümlü yaşu ise irkildi oldu bir ‘ ummān
 Ne çāre n’eyliyeyin bilmem ey şeh-i hūbān
 Ğamuñla şöyle zebūnum ki idemem feryād
 Za‘ if cismümi ķorķum bu āh ide ber-bād

-810-¹⁴⁹⁶

[Terkîb-i Bend-i Tiğî]

.-. / ..- / .-. / ..-

I

Kemāl-i hūsn ile mümtāz u bî-bedel sensin
 Nażiri yođ iki ‘ ālemde bir güzel sensin
 Seni ne vech ile medħ eylesem maħal sensin
 Cihānda pertev-i envār-ı lem-yezel sensin
 Fiğān ki zerre ķadar ķadr-i hūsnü bilmezsin
 Fūrüg-ı meş‘ ale-i bedr-i hūsnü bilmezsin

II

Zarîf ü nāzük ü hōş-tab‘ -ı nükte-dān olasın
 Güzeller içre şehensāh-ı kāmran olasın

¹⁴⁹⁶ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Rumûz-ı ‘aşkı bilür ‘ârif-i cân olasın
Söz añlar ehl-i ma‘ârif geçer cevân olasın
Saña düşer mi erâzille hem-nişin olmak
[324b]

Enîsi ehl-i dilüñ nâle vü enîn olmak

III

Hemîşe mâyil olursın hevâ-yı ağıyâra
Dimezsın uğrayasın âh-ı ‘âşık-ı zâra
Tayanma ğirre olup rûzgâr-ı ğaddâra
Çekil kenâra şaşın olmasun yüzüñ kara
Dem-â-dem akmadasın baħr gibi her yaña
Yazıklar ey der-i pākîze acıdum saña

IV

Cemâlüne gele bir dem irişe ğaḡḡ-ı siyâh
Yüzüñi görmege ḡalibler ide istikrâh
Hicâb ile idüp erbâb-ı ‘aşka sen de nigâh
Dilerseñ itmeyesin ḡasret ile nâle vü âh
Ri‘âyet eyle bilüp şimdi ehl-i ‘irfânı
Hâzer kıl aşşı [ider] şanma soñ peşimâni

V

Ġam-ı firâk ile Tiġi olup perişân-ġâl
Revâ mı ola ‘adü maħrem-i ḡarîm-i vişâl
Müyesser olmadı çünkim murâd-ı mâ-fi’l-bâl
Ġapuñdan ayrulup oldum muġîm-i künc-i melâl
Unutma ġüşe-yi ġamda ḡoyup dil ü cānum
Ġuluñi bārî ġönüldeñ çıkarma sulḡānum

-811-¹⁴⁹⁷

[Tedsîs-i¹⁴⁹⁸ Fevrî]¹⁴⁹⁹

--. / --. / .--. / --.

I

Güller açıldı şahn-ı çemen sebzezârdur
Devrân-ı lâle mevsim-i zülf-ü nigârdur
Eyyâm-ı ġeşt-i deşt ü zamân-ı şikârdur
Hengâm-ı ‘aşk u vaġt-i mey-i ġoş-ġüvârdur
Bülbül terâne başladı evvel bahârdur
Şeydâlıġum benüm yine bî-iḡtiyârdur

¹⁴⁹⁷ Sarioġlanoġlu, a.g.e., s. 258.

¹⁴⁹⁸ Zemin şiir Şemsî Paşa’ya aittir (Mehmet Akkaya, **Şemsî Paşa Dîvânı: İnceleme-Edisyon Kritikli Metin**, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, İstanbul, Doktora Tezi, 1992, s. 269).

¹⁴⁹⁹ 811/II pâyına: yanına

Üçüncü bendin üç ve dördüncü mısraları, Dîvân’da yoktur.

II

Yolında cānın etdi fedā bir kıyāmetüñ
Hāk oldu hāk-pāyına düşdi bir āfetüñ
Od gibi yandı şevkine bir mäh-ṭal' atüñ
Yel gibi yeldi 'aşkına bir lāle-behçetüñ
[325a]

Şu gibi aqdı pāyına bir serv-kāmetüñ
Dīvāne göñlümüz ne 'aceb bī-ḳarārdur

III

Çün reşk-i sidre eyledi nāzūg nihālūñi
Bedr eyledi yüzüñi meh-i nev hilālūñi
Necm-i sa' ādet itdi 'izāruñda hālūñi
Buḫl itme 'arz kıl eşer-i Zü'l-celālūñi
Şaḳlanma mäh-ı nev gibi göster cemālūñi
Görmege gün yüzüñi işim intizārdur

IV

Ey ḫüsn-i bī-mişāl ile dillerde yād olan
Ehl-i vefāya kārī cidāl ü 'inād olan
Zālīm raḳıbe işi gücü 'adl u dād olan
Raḫm eyle ki yalvarursa ḡamuñ birle şād olan
Ḳaçma ki bu cihānda güzelden murād olan
Furşat deminde 'āşıḳa büse-kenārdur

V

Ey şüret ile Yūsuf u sīretde Muştafā
Nāmı Maḫammed ü ḳamu evzā' ı Murtażā
Yazuḳdur itme Fevrī-yi miskinūñe cefā
Güş it ne dedi mālīk-i ṭab'-ı suḫan-serā
Ṭut Şemsinüñ naşihatini olma bī-vefā
Giçer güzelligüñ demi bu rüzgārdur

-812-¹⁵⁰⁰[Müseddes-i Tûrâbî]¹⁵⁰¹

-.- / -.- / -.- / -.-

I

Devr-i hüsnüñde benüm şāhum gedā incinmesün
 Dil-nüvāz ol ‘āşık-ı miñnet-sezā incinmesün
 Ey ṭabībüm çāre-sāz ol mübtelā incinmesün
 Gel cefākār olma erbāb-ı vefā incinmesün
 Yıkma gönlin ḥāṭır-ı ehl-i fenā incinmesün
 Hiç senden pādşāhum bir gedā incinmesün

II

Cāme-i gül-gün ile varma rakībūñ yanına
 Girme ‘uşşākuñ bu uslūb ile şāhum ḳanına

[325b]

Sen şehūñ cevır eylemek lāyık degüldür şānına
 Ḳalmaz imiş kimsenūñ itdügi çünkim yanına
 Nāzır ol her nā-murāḍuñ dīde-i giryānına
 Hiç senden pādşāhum bir gedā incinmesün

III

Da‘ vet itme it rakībūñ gönlini şād eyleyüp
 Her nefes āgyārı yād itme beni yād eyleyüp
 Bend-i ğamdan bendeñi luṭf eyle āzād eyleyüp
 Kimseyi rencīde ḳılma zulm-ı bī-dād eyleyüp
 Ḥāṭırın yap bu dil-i vīrānı ābād eyleyüp
 Hiç senden pādşāhum bir gedā incinmesün

IV

Gün gibi hercāyī olma ey meh-i nā-mihrbān
 Ḥāyil olmaz āh-ı mazlūma şehā kevn ü mekān
 Kimsenūñ gönline ṭoḳınma şaḳın ey nev-cevān
 Zulm-i bī-dād eyleme ey āfet-i devr-i zamān

¹⁵⁰⁰ Cihan Okuyucu, **Ereğlili Turabi Dīvānı**, Fatih Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2004, s.98.

¹⁵⁰¹ 812/I

benüm şāhum gedā: şehā kimse saña
 II ‘uşşākuñ bu uslūb ile şāhum: bu uslūb ile şāhum gedānuñ
 cevır: zulm
 kimsenūñ itügi çünkim: itdügi bir kimsenūñ hiç
 nā-murāḍuñ: bī-nevānuñ
 III bu dil-i vīrānı: her dil-i vīrānı
 IV gönline: çarḳına
 Bende vü āzādeñi: Bende-i nālānı / ey: eyā
 V Ḥāke şalma sāyeveş ‘āşıkları: Sāyeveş üftādeñi çalma yire
 itme red: ḳılma red
 āzürde-ḥāṭır: āzürde-dil

Bentler içerisinde mısraların dizilimi farklılıklar göstermektedir.

Bende vü āzādeñi aġlatma ey ūāh-ı cihān
Hiç senden pādūūāhum bir gedā incinmesün

V

Hāke ūalma ūāyeveū ū āūıqları ey serv-ķad
Pāy-māl idüp Tūrābī derdmendi itme red
İtme ser-keūlik benüm serv-i ser-efrāzum meded
Rāh-ı hıcre dūūmesün çekme vefā yolına sed
Olmasun āzürde-hātr devründe ūāhum bir aħad
Hiç senden pādūūāhum bir gedā incinmesün

-813-¹⁵⁰²

[Müseddes-i Taūlıcalı Yaħyā]¹⁵⁰³

.--- / .--- / .--- / .---

I

Niçe bir nār-ı ūūūum dūd-ı āhumdan ū ayān olsun
Niçe bir mācerāmuz dōstāna dāstān olsun
Mekānum ū ayn-ı ū alemden nihān-ender-nihān olsun
Kilāb-ı kūyuña cism-i zaū ifüm armaġān olsun
Ne kūyuñ āh ile dolsun ne ķapuñda fiġān olsun
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niūān olsun

II

[326a]

İki dest-i duū ā gibi baña seng-i mezār itme
Mezārum nā-bedīd it ū ayn-ı ū ūūūāka ġubār itme
Ölüm bir hāb-ı rāhatdur ġayāta iū tibār itme
Eninümden emīn ol adum añulduķça ū ār itme
Ne deñlü zaħmet ise iħtiyār eyle firār itme
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niūān olsun

III

Viūāl-i dil-ġüūāsından firāk-ı dil-rübā yegdür
Cemālinden cemālın ġör vefāsından cefā yegdür
Muħaūūūal sālīk-i rāh-ı ū adem oldum Hūdā yekdür
Yoġ olmadan var olmaz ölmeden ölmek baña yegdür
Bu derbend-i fenādan ūāhn-ı ūāhrā-yı beķā yegdür
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne niūān olsun

IV

Seni rencīde-hātır eyler imiū nāle vü zārı
Niyāz ehlin helāk eyle ġider yoluñdaki ġārı
Yumulmayınca ten ġözi ġörinmez dōst-dīdārı
ūevābın ķaūd idüp ķurtar belālardan bu bīmārı

¹⁵⁰² Çavuşoġlu, a.g.e., s. 186.

¹⁵⁰³ 813/IV ġörinmez dōst-dīdārı: açılmaz yār dīdārı
V ġasteye: ū āūıķa

Eyâ hüsn ilinüñ şāhib-kırānı hışm ile bārī
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

V

Maḥabbet ehline yāruñ cefāsı imtiḥānidur
Ölümlü ḥasteye cevr oqları devlet nişānidur
Baña Yaḥyā gibi ölmek ḥayāt-ı cāvḍānīdür
Bekā bilme felek āyīnesini cümle fānīdür
Begüm ḥayr işi te'ḥīr itme bi'llāhi zamānidur
Beni öldür vücūdumdan ne nām u ne nişān olsun

-814-¹⁵⁰⁴

[Muḥammes-i Fevrī]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

I

Sāḳiyā devr-i cevānī 'aşḳ u sevdā vaḳtidür
Gül gibi güldi cihān gülgeşt-i şahrā vaḳtidür
Lāleler açıldı nūş-ı cām-ı şahbā vaḳtidür
Mevsim-i cūş [u] ḥurūş u şūr [u] ḡavḡā vaḳtidür
Nev-bahār eyyāmıdır seyr ü temāşā vaḳtidür
[326b]

II

Sāḡar-ı yāḳūt ile nūş itdi lāle mül yine
Cūylar gibi taḡıtdı ḥātırın sünbül yine
Başına gül dizdi dil-ber gibi şāḡ-ı gül yine
Başladı efgāna 'āşıqlar gibi bülbül yine
Nev-bahār eyyāmıdır seyr ü temāşā vaḳtidür

III

Gül açıldı cāy-ı 'işret oldı şahn-ı bāḡ u rāḡ
Gonca çıḡdı perdeden itdi feraḡātten ferāḡ
Nergis uyardı çemen bezminde biñ zerrīn çerāḡ
Lāleveş tañ mı elümden düşmese hergiz ayāḡ
Nev-bahār eyyāmıdır seyr ü temāşā vaḳtidür

IV

Cāy-ı bezme sāye şaldı yine serv-i ḥōş-ḥırām
Lāle gül şevḳine aldı destine yāḳūt cām
Çaḡırup eydur bülend āvāz ile bülbül müdām
'Ayş u 'işret eyleñüz gülşende ey ḳavm-i kirām
Nev-bahār eyyāmıdır seyr ü temāşā vaḳtidür

V

Oldı envār-ı şükūf ile münevver her diyār
Nürdan bir sāye-bāndur her dıraḡt-ı tābdār

¹⁵⁰⁴ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

Karşuñā el bağlayup hıdmetde kayımdür çenār
‘Ömrüñi zāyi’ geçürme idegör bezm-i kenār
Nev-bahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqıtidür

VI

Gül gibi şahñ-ı gülistān yine buldı nūr u fer
Bir münakkaş cāmelü maḥbūba döndi her şecer
Gonce gibi hırkaya çekme başuñ ey bī-başar
Ac gözüñ nergis gibi eṭrāf-ı bāğa kıl nazār
Nev-bahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqıtidür

VII

Vaqt-i güldür ‘ahd-i zühdin қо şikest itsün gönül
Kendüsin bir lāle-ruḥ şevḳ ile mest itsün gönül
‘Azm-i bezm-i güşe-i bāğ-ı elest itsün gönül
Düşe dura bādveş gülgeşt-i deşt [itsün gönül]
Nev-bahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqıtidür

VIII

Mürdeāsā gitmiş iken ‘ālemüñ nūr u feri
Yine iḥyā eyledi luṭf-ı ḥudā deşt ü beri

[327a]

Ya‘ ni iş‘ār eyledi aḥvāl-i rüz-ı maḥşeri
Ġāfil olma ‘ibret al gülşenden ey gül gel beri
Nev-bahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqıtidür

IX

Gitdi gülşenden raḳībāsā şenā-yı pür-fiten
‘Ārız-ı cānān gibi açıldı rüy-ı yāsemen
Ḥaṭṭ-ı dil-berveş benefşe ile ṭolup her encümen
Şafḥa-i gülzāre yazdı ḥaṭṭ-ı sebz ile çemen
Nev-bahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqıtidür

X

Verd-i terkīb-i beden bād-ı hevāya gitmedin
Gül gibi ḥār-ı belā dil goncesin çāk itmedin
Lāleāsā bağruña dāğ-ı melāmet gütmedin
Ḥāb-ı gafletden göz aç ḳabruñde nergis bitmedin
Nev-bahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqıtidür

XI

Ġayret-i Ṭūr eyledi Ḥaḳ ‘ālemüñ gülzārını
Baḳdı her aḫzar şecer üstinde nūr-ı pāyını
Ḳudretu’llāhuñ bilem dirseñ eger esrārını
Bāğa gel terk eyle Fevrī şimdi dünyā vārını
Nev-bahār eyyāmıdur seyr ü temāşā vaqıtidür

-815-¹⁵⁰⁵

[Ġazel-i Fuzûlî Tesdîs-i Yümnî]

.--- / .--- / .--- / .---

I

Cihānda var mı bir kes diye ummadın vefā gördüm
 Hāķīķat ehl-i ʿālemden ümīd itmeñ hebā gördüm
 Aña dūş olmadum kim diye ʿanķā-kīmyā gördüm
 Pulāduñ ismi zāhir cismini ġāyet hafā gördüm
 Vefā her kimseden kim istedüm andan cefā gördüm
 Kimi kim bī-vefā dünyāda gördüm bī-vefā gördüm

II

Bilüpdür şimdi anı cümle ger ʿāķil eger nādān
 Muķayyeddür öz aħvāline ger dervīş ger sultān
 Budur ʿādet cihān hāķında ger peydā eger nihān
 Öz için aġlar u güler eger ġam-ġīn ger şādān
 Kime kim derdümi izhār kıldum isteyüp dermān
 Özümden biñ beter biñ derde anı mübtelā gördüm
 [327b]

III

Cihānuñ her zamān derd ü belāsıdur
 Dil-i ġam-ġīnüm olur dāyım ālām ile derhem
 Yürürüm ʿālem içre bī-ser ü sāmān olup sersem
 Ġamum def ine dermān idemem bu daġı bir ġam hem
 Mükedder hāķırumdan kılmadı bir kimse def -i ġam
 Şafādan dem uran hem-demleri ehl-i riyā gördüm

IV

N'ola devründe feryād eylesem ey derd-i dūn senden
 Döne döne beni bī-zār kılduñ cān ile tenden
 Murādum çehresini gözleduñ bu çeşm-i rüşenden
 Ne düşmenden vefā semtini gösterdüñ ne düşmenden
 Eger şu dāmenin dutdum revān dönderdi yüz menden
 Ve ger gözgüden avutdum şad ʿaks-i müdde ʿā gördüm

V

Hevā-yı ʿaşķ ile gönlüm tarīķ-i derde çün girdi
 Düşüp vādī-yi miħnet içre ol dem yolu bitürdi
 Meger dünyā ġamı pāyānına irişe ben zerdi
 Ayaķ başdum reh-i ümmīde ser-gerdānlık elvirdi
 Emel ser-riştesin tutdum elümde ejdehā gördüm

VI

Yüz aķlıġına say ʿ itmek bu devrān içre söz itmez

¹⁵⁰⁵ Fuzûlî'nin gazeline tesdîs edilen bu şiir, Yunus Kaplan'ın hazırlamış olduġu Yümnî Dīvānı'nda yoktur ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Zemin gazel Fuzûlî Dīvānı'nda yoktur. Mecmûadaki 545. şiir de aynı gazele yazılmıştır.

Saňa bir vech ile devlet yüzün devrân göstermez
 Niçe yüzden doğar bir mihrsüz vâdî-yi dil andan biz
 Felek âyinesi dükkân-ı   alemde dönerken tîz
 Baňa gösterdi devrân tîre bahtum gözgüsin yüz kez
 Ben ü bed-baht aňa her gâh bahtukça kara gördüm

VII

Ferâgat eyleyüp bâğ-ı cihânda   âlem-i demden
 Ne ola çün sirişküm ağıdursam çeşm-i pür-nemden
 Revâ Mecnûn gibi vahşet idersem habs evümden
 İdüp kat' -i   alâka Yümmiyâ vallâh bu gamdan
 Fuzûlî ayb kıılma yüz çevirsem ehl-i âlemden

[328a]

Neden kim her kime yüz tutdum andan yüz belâ gördüm

-816-¹⁵⁰⁶[Kaşide-i Hüdâyi]¹⁵⁰⁷

... / .- / ..-

- 1 Dün gice fûrkat-i nigârumile
Çarha irişdi âh u efgânüm
- 2 Sâkin-i gûşe-i mezellet idüm
Elem u guşsa idi yârânüm
- 3 Yâ' ni bîmâr-ı derd-i hasret idüm
Görmege gelmiş idi ihvânüm
- 4 Kâfes-i tende inleridi müdâm
  Andelib-i derün-i nâlânüm
- 5 Görmege gelmiş idi bâde gibi
Cüş idüp bu cigerdeki kıanüm
- 6 Başuma yakmış idi âteşler
Hicr ile düd-i âh-ı süzânüm
- 7 Şeb-i fûrkat duhân-ı âh gibi
Ağladurken bu çeşm-i giryânüm

¹⁵⁰⁶ Demiralay, a.g.e., s. 75.

¹⁵⁰⁷ 816/5a Görmege: Gözüme
 8a Baňa: Nâgeh
 22a kadem başduñ: kadem başdı
 41b Sübhânüm: ol Sübhânüm

- 8 Baña ol şem‘ -i cem‘ -i ehl-i vefā
Yüzi mihr alnı mäh-i tábānum
- 9 Dil-i Ya‘ kûbumuñ enîsi olan
Mısr-ı ‘ izzetde mäh-ı Ken‘ ānum
- 10 Yād idüp āşnā-yı baħr-i ğamın
Geldi ben bendesine ol ħanum
- 11 Ĥāne-i kâlbüme şāfā geldi
Gül gibi güldi beyt-i aħzānum
- 12 Toldı gencîne-i meserret ile
Oldı ma‘ mür künc-i vîrānum
- 13 Didüm ol şevk ile bu târiħi
Ol ħalîl-i dîl oldı mihmānum
- 14 Ķadre irdüm bu şeb bi-ħamdi’llāħ
Nūr gösterdi baña Yezdānum
- 15 Ĥızrveş irdi āb-ı ħayvāna
Zulmet-i şebde cān-ı ‘ aţşānum
- 16 Minnet Allāħa dirligüm ħōşdur
Geldi bu mürde cismüme cānum
- 17 İdüp ol demde ayaĝına nişār
La‘ ller çeşm-i gevher-efşānum
- [328b]**
- 18 Didüm ey pādşāħ-ı bende-nüvāz
Āstānı riyyāz-ı Rıdᵛānum
- 19 Gül-i bî-ħār-ı gülşen-i ‘ ömrüm
Serv-i bālā-yı pāk-dāmānum
- 20 Niçe eyyām idi ki gün yüzüñe
Ĥasret idi bu cism-i giryānum
- 21 Ĥāk-rāħ idi pāy-būsuñ’çün
Yollaruñda bu cism-i ‘ uryānum
- 22 Luţf idüp yüzüme ħadem başduñ

- İrdi eflâke qadr [ü] ‘ unvānum
- 23 Hākden zerre gibi ref^c itdūñ
Geldūñ ay āftāb-i raḥşānum
- 24 Beni vaşluñla eyledūñ mesrūr
Qomaduñ dilde dāğ-ı ḥirmānum
- 25 Didi ey gūşe-i felâketde
Mübtelâ-yı belâ-yı hicrānum
- 26 Bende-i bend-i kākül-i siyehüm
Beste-i sünbül-i perişānum
- 27 Hem emîr-i serîr-i derd ü ğamum
Hem esîr-i çeh-i zenâhdānum
- 28 Dem-be-dem büstān-ı ‘ aşkumda
Nefesi bülbül-i ḥōş-elḥānum
- 29 Revnağ-ı nev-bahār-ı ḥüsn ü ruḥum
Mādiḥ-i serv ü bāğ-ı bustānum
- 30 Āb-ı eşk-i hevâ-yi āhuñdan
Tāze vü ter durur gülistānum
- 31 Bunca yıldur yolumda ḥāküm ben
Daḥı bîmār-ı çeşm-i fettānum
- 32 Ne için üstüne şalınmaya
Şāye-i kāmēt-i ḥırā[mā]num
- 33 Az belâ çekmedūñ bu yolda saña
Çoğ degüldür bu deñlü ihsānum
- 34 Ey ruḥı āftāb-ı burc-ı kerem
Taḥt-ı ḥüsne şeh-i cihān-ı bāğum
- 35 Cevher-i mağdem-i şafâ-baḥşı
Tütüyâ-yı ‘ uyün-ı a‘ yānum
- [329a]
- 36 Ben ne aḥğar gubār-ı nâ-çizüm
Ki olam ḥāk-pāy-ı cānānum

- 37 Sāye-i mihr-i pāyūñ ile gelüp
İtdüñ a' lā boyuñ gibi şānum
- 38 Lutf u ihsānı sen tamām itdüñ
Var benüm hıdmetüñde noqşānum
- 39 Benüm ol bende-i fakīr ü hāqīr
‘ Abd-i memlūk-i şāh-ı devrānum
- 40 Saña lāyık nem ola hāqk-ı kudūm
Vireyin bārī tuhf-e-i cānum
- 41 Luṭf idüp tuhfemi qabūl it benüm
Seni maqbūl ide Sübhānum
- 42 Sensin ol pādşāh-ı mülk-i cemāl
Ruḥları reşk-i hūr u ğılmānum
- 43 Hāk-i dergāhuñum Hüdāyiyüm
Kuluñum tā ölince sulṭānum
- 44 Kara yire qarınca qanımı dehr
Ben saña mūr sen Süleymānum
- 45 Seng-i mevt ile şinsa kāse-i ser
Şınmaya cām-ı ‘ ahd ü peymānum
- 46 Dildedür hāşr olunca mihr-i ruḥuñ
Nitekim sīnem içre imānum
- 47 Senden ayruğa açmayam gözümü
Şāhid olsun Hudā-yı Mennānum
- 48 Reh-i ‘ aşkuñda şādıkum umarum
Bulmayasın ölince yalanum
- 49 Pāye-i rif atüñ bülend olsun
Dest-gīrūñ ilāh-i Deyyānum

-817-¹⁵⁰⁸[Terkīb-i Bend-i Rūhī-i Bağdādī]¹⁵⁰⁹

-- / .-- / .-- / .--

I

Şanmañ bizi kim şire-i engür ile mestüz
 Biz ehl-i ħarā[bā]tdanuz mest-i elestüz
 Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur līk
 Biz mā'il-i būs-ı āb-ı cām [u] kef ü destüz
[329b]
 Şadrın gözedüp neyliyelüm bezm-i cihānuñ

¹⁵⁰⁸ Ak, a.g.e., s. 187.

¹⁵⁰⁹ 817/I āb-ı cām: leb-i cām
 III eger pīş ü eger kem: eger zevk u eger ğam
 diler kim bula: diler bulmağa
 şāhib-i dirhem: mālīk-i dirhem
 V ‘ālem-i belā: ‘ilm ile bālā
 VII ne ‘āmında vefā var: ne ‘āmında ‘aṭā var
 naḥsinden üşenme: naḥsinden alınma
 anuñ: bunuñ / ‘āmından alınma: ‘āmından üşenme
 eline baqmaya gör: eline bulmayı gör
 VIII pāreleri: pārelerüñ
 sefer itdüñ: güzēr itdüñ
 böyle: şöyle
 bıraḳma: düşürme
 kılam kıl: kıl anı
 IX Girmiş kemer-i vaḥdete: Girmiş kimisi vaḥdete
 mihr-i felek-cāh: mīr-i felek-cāh
 X nā-ḫalefi: ādemi ger
 Şermінде ider eylese bir: Şerminden ider itse saña
 V'ey er olasın: Sen er olansın
 XI yalan sözleri: yalandur sözi
 ırağ ol düşüp ardına yürıye: ırağa düşüp ardınca yorulma
 bilgüñ: ‘aḳluñ
 unut: unudup
 XII şubḫ: dem
 lāy: cām
 şafā: şıfat / gevher-i zātuz: gör ki ne zātuz
 XIII eyleye bir: eyleyeler
 ḳalup: ḳala
 el cāhile vü: cāhillere el
 XV şad-ḫayf: la'net
 XVI Āşār-ı kerem var: Āşār-ı kerem yok
 XVII biz ki ḳazaya: ḫük-m-i ḳazaya
 Ḳoduḳ: Ḳoyduḳ
 bā' iş olur: bā' iş ola
 maṭla': maḳta'

Pāy-ı ħum-ı meydür yerimüz bâde-perestüz
 Mâ'îl degülüz kimsenüñ âzârına ammâ
 Ĥâtır-şiken-i zâhid-i peymâne-şikestüz
 Erbâb-ı ġaraż bizden ıraġ olduġı yegdür
 Düşmez yire zîrâ okumuz şâhib-i şestüz
 Hem-kâse-i erbâb-ı dilüz 'arbedemüz yok
 Mey-ĥânedeyüz gerçi velî 'aşk ile mestüz
 Biz mest-i mey-i mey-gede-i 'âlem-i cānuz
 Ser-ĥalka-i cem' iyyet-i peymâne-keşānuz

II

Sākî getür ol bâdeyi kim dâfi' -i ġamdur
 Şaykal ura mir'âta ki pür-jeng ü elemdür
 Dil-bestelerüz bizden ıraġ eyleme bir dem
 Ol bâdeyi kim nür-ı dil ü dîde-i Cemdür
 Ey ĥ'âce fenâ ehline zinhâr ululanma
 Dervîşi bu mülküñ şebbâ-ĥayl ü ĥaşemdür
 Ĥāk ol ki Ĥudâ mertebeñi eyleye 'âlî
 Tâc-ı ser-i 'âlemdür o kim ĥāk-i ħademdür
 Gel toġrılalum mey-gedeye raġmına anuñ
 Kim bâr-ı riyâdan ħad-i ber-geştesi ĥamdur
 Bu nazmı Beyāniden işit ĥâle münāsib
 Kim zübde-i yârân-ı suĥandân-ı 'andân-ı
 Mâ rind-i Şabūĥî-zede-i bezm-i elestîm
 Pîş ez heme derdî keş ü pîş ez heme mestîm

III

Ĥōş-ġüşe-i zevk idi şafâ ehline 'âlem
 Bir ĥâl ile sürseydi eger 'ömrini âdem
 Şiĥĥat soñı derd olmasa vuşlat demi ĥicrân
 Nüş âĥiri niş olmasa sūr âĥiri mâtem
 Bu 'âlem-t fanîde şafâyı ol ider kim
 Yeksân ola yanında eger zevk u eger ġam
 Dâ' im ola hem-şoĥbet-i rîndân-ı ħadeh-nüş
 Varın kıya meydâna eger pîş ü eger kem
 Şûfi ki şafâda geçinür mâlik-i dînâr
 Bir dirhemini alsañ olur ĥâtır derhem

[330a]

Zâhir bu ki âĥir yiri ĥāk olsa gerekdür
 Ger dirheme muĥtâc ola ger şâhib-i dirhem
 Mey şun bize sākî içelüm raġmına anuñ
 Kim cehli ile bilmedüġi yirden urur dem
 Her münkir-i keyfiyyet-i erbâb-ı ĥarâbât
 Öz 'aĥlı ile Ĥaĥķı diler kim bula heyhât

IV

Gör zāhidi kim şāhib-i irşād olayın dir
 Dün mektebe vardı bugün üstād olayın dir
 Mey-hānede ister yıkılıp olmaya vīrān
 Bī-çāre hārābātda ābād olayın dir
 Elden kıomasun gül gibi cām-ı meyi bir dem
 Her kim ki bu ğam-hānede dil-şād olayın dir
 Bir serv-şādūñ bende-i efgendesı olsun
 ‘ Ālemde o kim ğuşşadan āzād olayın dir
 ‘ Ömrin ğiçüüp küh-ı belāda dil-i şeydā
 Ber-hezmen-i hengāme-i Ferhād olayın dir
 Vaşl istemeyüp hicr ile hōş geçdüğü bu kim
 Miskīn ğam-ı cānāneye mu‘ tād olayın dir
 Gezdi yürüdi bulmadı bir eglenilecek yir
 Min-ba‘ d yine ‘ āzim-i Bağdād olayın dir
 Bağdād şadefdür güheri dürr-i Necefdür
 Yanında anuñ dürr ü güher seng-i hazefdür

V

Ol gevher-i yektā ki bulunmaz aña hem-tā
 Gelmez şadef-i kevne bir öyle dürr-i yektā
 Ol zāt-ı şerife yaraşur da‘ vi-i himmet
 Kim oldı ne dünyā aña maqşūd ne ‘ uqbā
 Kim derk ider anı k’ola zātına ma‘ lūm
 Remz-i kütüb-i medrese-i ‘ ālem-i belā
 Ol zāhidūñ ağlar yer ü gök hāline yarın
 Kim içmeye destinden anuñ cām-ı muşaffā
 Bir nokta durur sırrı didi çār-kitābuñ
 K’ol çārdadur sırr-ı kütüb-hāne-i eşyā
 Ol nokta benüm didi dönüp remzini seyr it
 Ya‘ nī ki benüm cümleten esmā-yı müsem mā

[330b]

Çün hişşe imiş kışşadan ehl-i dile maqşūd
 Maqşūd nedür añla bil ey ‘ ārif-i dānā
 Hep mağlaţadur laķlaķa-i bāţın u zāhir
 Bir nokta imiş aşl-ı suhan evvel ü āhir

VI

Ey şāhib-i kudret kanı inşāf u mürüvvet
 Rindān-ı mey-āşāma n’içün olmaya rağbet
 Kısmetleri dirseñ ezeli cevri ü cefādur
 Cevri ola n’içün zevķ u şafā olmaya kısmet
 Dirseñ ki bugün eylemeyen yarın ider zevķ
 Çok mı iki gün bendelerūñ eyleye ‘ işret
 Hācetlerimiz kādır iken kılmağa hāşıl
 Şalmak keremūñden bizi ferdāya ne hācet

Nā-çār çeker halk bu miñnetleri yoħsa
 Ādem kara tağ olsa getürmez buña t̄akat
 Hālũñ kime açsañ saña dir hikmeti vardur
 Öldürdi bizi āh bilinmez mi bu hikmet
 Bī-ħũde dönüp neyler ola başumuz üzre
 Halkũñ bu felek didügi dollāb-ı meşakkat
 Bī-ħũde yiter döndi hemān terkini kılsa
 Kim ‘ aksine devr eylemeden yegdi yıķılsa

VII

Çarħũñ ki ne sa‘ dinde ne naħsinde beķā var
 Dehrũñ ki ne ħāsında ne ‘āmında vefā var
 Aldanma anuñ sa‘ dine naħsinden üşenme
 Naħsinde dime miñnet ü sa‘ dinde şafā var
 Meyl itme anuñ ħāşına ‘āmından alınma
 ‘Āmında dime ħisset ü ħāşında ‘aťā var
 Cehd eyle hemān ğayr eline baķmaya gör kim
 Benden ne saña fā’ide senden ne baña var
 Egninde görüp ğayrilerũñ atlas u dībā
 Ğam çekme ki egnümdc benüm köhne ‘abā var
 Geç cümle bu efķārdan u ‘ārif-i vaķt ol
 Ser-geşte bil anı ki serinde bu hevā var
 Ferdā elemin çekme mey iç baķ ruħ-ı ħũba
 ‘Āşıkłara ferdāda daħı va‘d-i liķā var

[331a]

El virse şafā furşatı fevt eyleme bir dem
 Dünyā aña deĝmez ki cefasın çeke ādem

VIII

Giryen̄ kıpar ey ħ’āce meger kim cigerũnden
 Kim çıķdı ciger pāreleri çeşm-i terũnden
 Biñ giryen̄ idersin seni āħir ayırurlar
 Ferzend ü zen ü tañtana-i sīm ü zerũnden
 Bu mülk-i fenāya ki ‘ademden sefer itdüñ
 Sũduñ nedür ancaķ anı bilseñ seferũnden
 Yoķ çıķmaĝa göñlün der-i dünyā-yı deniden
 Bi’llāhi di ħöşnüd mısın yoħsa yirũnden
 Bu mezbeleden böyle güzār eyliye gör kim
 Bir zerre ğubār irmeye tā reh-güzerũnden
 Sīm ile zeri kendũñe ķat ķat siper itdüñ
 Merg oķını geçmez mi şanursın siperũnden
 ‘Aķıl adın añup kendũñi teklife biraķma
 Dīvāne olup ref’ kılam kıl üzerũnden
 Ey ħ’āce eger kim sen iseñ ‘āķil ü dānā
 Şeydāluĝı biñ ‘aķla deĝişmez dil-i şeydā

IX

Vardum seheri t̄a' at için mescide nā-gāh
 Gördüm oturur halka olup bir nice güm-rāh
 Girmiş kemer-i vahdete almış ele teşbih
 Her birinsinüñ vird-i zebānı çil ü pencāh
 Didüm ne şatarsuz ne alursuz ne virirsüz
 K'aşlā dilüñüzde ne nebī var ne hod Allāh
 Didi biri kim şehrimüzüñ hākim-i vaḳti
 Ḥayr itmek için halka gelür mescide her gāh¹⁵¹⁰
 İhsānı ya pencāh ya çildür fuḳarāya
 Şabr eyle ki demdür gele ol mihr-i felek-cāh
 Geldüklerini mescide bildüm ne içündür
 Yüz döndirüp andan didüm ey ḳavm olun āgāh
 Sizden kim ırağ oldu ise Ḥaḳḳā yakındur
 Zīrā ki ḳalālet yoludur gitdügüñüz rāh
 Taḥḳīḳ bu kim hep işüñüz zerḳ u riyādur
 Taḳliddesüz t̄a' atüñüz cümle hebādur
 [331b]

X

Dünyāda denilerden idersüñ ḫama' -ı ḫām
 Ey ḫām-ı ḫama' niceye dek bu ḫama' -ı ḫām
 Bir nā-ḫalefi cübbe vü destār ile görseñ
 Eylersüñ anuñ cübbe vü destārına ikrām
 Naḳşın çıkarup eylemedin zātına ma' lūm
 Başlarsın aña eylemege faḳruñı i' lām
 Cerrār diyü virmez olur Tañrı selāmın
 Şerminde ider eylese bir ḫābbece in' ām
 V'ey er olasın ḫırḳada nāmuñ ola derviş
 Mülhid diyü yandurmağa eyler seni iḳdām
 Yazuḳ saña kim eylesesin ḫırş u ḫama' dan
 Bir cübbe için kendüñi ' ālemlere bed-nām
 Yok sende ḳanā' at gözüñ aç olduḳı oldur
 Rızḳuñ irişür saña eger şubḫ ü eger şām
 Et loḳması lāzım mı toyurmaz mı seni nān
 Zehr olsun o loḳma k' ola pes-mānde-i dünān

XI

Ebnā-yı zamānuñ talebi nām u nişāndur
 Her biri taşavvurda fülān ibn-i fülāndur
 Güftāra gelüp söyleseler cehl-i mürekkeb
 Zu' mınca velī her biri bir ḳuṭb-ı zamāndur
 Erbāb-ı ḫired zerre ḳadar mu' teḳid olmaz

¹⁵¹⁰ Bu ve sonraki mısra, derkenara mürettibin yazısından farklı bir yazıyla not düşülmüştür. Mısra başlarına rakamlar yazılarak bentteki yerleri belirtilmiştir.

Ol mürşide kim mu' tekid-i bî-haberândur
 Taklîd ile seccâde-nişin olmuş oturmuş
 Taḥkîkde ammâ ḥar-ı bigsiste-^ç inândur
 Dirmiş baña keşf oldı hep esrâr-ı ḥaḳîḳat
 Va'llâh yalan sözleri bi'llâh yalandur
 Kendinden ırâğ ol düşüp ardına yüriye
 Şol bî-haberüñ gitdügi yol zann u gümândur
 Ey tâlib-i taḥkîk eger var ise bilgüñ
 Güş it bu sözi kim ḥaber-i bî-ḥaberândur
 Zinhâr unut bildigüñi düşme ^ç inâda
 Bir pîre yapış kim iresin sırr-ı mi'âda

XII

Şüretde n'ola zerre isek ma' nide yūḥuz
 Rūḥe'l-Kudüsüñ Meryeme nefḥ itdügi rūḥuz
[332a]

Peymâne-i ḥurşid ile her şubḥ iderüz ^ç ayş
^ç İsa ile peymâne-keş-i lâ-yı şabūḥuz
 İtdükse şarâb içmemege tevbe güzelsüz
 Şabit-ḳademüz tevbemüz üstinde naşūḥuz
 Mâr ise ^ç adū biz yed-i beyzâ-yı Kelimüz
 Tūfân ise dünyâ gamı biz geşti-i Nūḥuz
 Mollâ okusun medresede şerḥ-i me'ânî
 Metn-i ḳadeḫi şun bize biz ehl-i şürūḥuz
 Şūfî bizi sen cism göziyle göremezsın
 Aç cân gözini eyle nazar gör ki ne rūḥuz
 Bed-gülara leb-beste görünmekdeyüz ammâ
 Rindân-ı Mesîḫâ-deme miftâḥ-ı fütūḥuz
^ç İsa-dem ü Rūḫi-laḳab [u] Ḥızr-ḥayâtuz
 Deryâ-yı şafâ içre nihân gevher-i zâtuz

XIII

Âyâ niçe bir devr ide bu çâr^ç anâşır
 Kim aña ne evvel ola ma' lûm ne aḫır
 Gâh eyleye bir ^ç âlem-i tefrîdde seyrân
 Gâhî olalar ^ç âlem-i terkîbde sayır
 Tefrîdde çâr ola vü nâ-çâr ola devri
 Terkîbe gelince se-mevâlîd ola zâhir
 Bu cümle mezâhirden ola mu' teber insân
 İnsānuñ ola cülmle tufeyli bu mezâhir
 Nefsini bilenler getüre Ḥâlîḳa imân
 Bilmezlere imân getürenler diye kâfir
 Kâfir ki yirin duzeḫ ider cehlden eyler
 Çün cehl ḥaḳîḳatde ola küfr-i ^ç aceb-sır
 Dünyâ vire el câhile vü kâmil olanlar

Ayağda qalup olmayalar ḥabbeye kādir
 Çün cehldedür zevk kemālî n'idelüm biz
 Kāl ehli şafā eyleye ḥālî n'idelüm biz

XIV

Şūfî ki riya ile ider kendüyi mevşūf
 Evkāt-ı şerîfî ola taqlîd ile maşrūf
 Minberde ḥaṭîb ola vü maḥfelde mu'arrif
 'Âr eylemeye olduĝına cehl ile ma' rûf

[332b]

Âyîne-i qalbini küdüret ide tîre
 Rüşenleri feyz-i Ḥaḫ ile olmaya mekşūf
 Cān u dilinüñ revzenesi olmaya pür-nür
 Dāyim biri maḥşūf ola anuñ biri mekşūf
 Cem' -i kütüb itmekle ne mümkin ola vākıf
 Esrār-ı Ḥudāya k'ola ol mürşide mevķūf
 Zātında ki āşār-ı kemāl olmaya ḥardur
 Ya şāl-ı siyeh egnine giymiş ya yeşil şūf
 'Âlemde ki kāmîl çeke ĝam zevk ide cāhil
 Yirden göge dek yuf baña kim ger dimeyem yūf
 Çün Ḥaḫ diyeni eylediler zulm ile ber-dār
 Bātıl söze āĝāz idelüm biz daḫl nā-çār

XV

Yuf ḥārına dehrüñ gül ü gülzārına hem yuf
 Ağyārına yuf yār-ı cefā-kārına hem yuf
 Bir 'ayş ki mevķūf ola keyfiyyet-i ḥamra
 'Ayyāşına yuf ḥamrına ḥammārına hem yuf
 Zî-ķıymet olunca n'idelüm cāh u celālî
 Yuf anı şatan dūna ḥarîdārına hem yuf
 Çün ehl-i vücūduñ yiri şahrā-yı 'ademdür
 Yuf ķāfile vü ķāfile-sālārına hem yuf
 'Âlemde ki bengîler ola vākıf-ı esrār
 Ḥayrânına yuf anlaruñ esrārına hem yuf
 'Ârif ki ola müdbir ü nā-dān ola muķbil
 İķbāline yuf 'âlemüñ idbārına hem yuf
 Çarḫ-ı felegüñ sa' dine vü naḥsine şad-ḥayf: la' net
 Kevkeblerinüñ şābit ü seyyārına hem yuf
 Çün ola ḥarām ehl-i Ḥaḫa dūnyā vü 'uķbā
 Cehd eyle ne dūnyā ola ḥātırda ne 'uķbā

XVI

Dūnyā talebiyle kimisi ḥalkuñ emekde
 Kimi oturup zevk ile dūnyāyı yemekde
 Yoķ derdüñe bir çäre ider mîr ü gedādan
 Sen çekdigüñ ālāmı gerek şaķla gerek de

A‘ yân-ı cihândan kerem umma anı şanma
 Âşâr-ı ‘ atâ ola ye paşada ye begde

[333a]

Maṭbahlarına ac varan âdem degenek yer
 Derbânları var göz kapuda el degenekde
 Bir devrde geldük bu fenâ ‘ âleme bu kim
 Âşâr-ı kerem var ne beşerde ne melekde
 Ağyâr vefâdan dem urur yâr cefâdan
 Âdemde vefâ olmaya vü ola köpekde
 Evc-i felege başdı kadem câhile câhil
 Erbâb-ı kemâlûñ yiri yok zir-i felekde
 Yâ Rab bize bir er bulunup himmet ider mi
 Yoḥsa günimüz böyle felâketle giçer mi

XVII

Virdük dil ü cân ile rızâ biz ki każâyâ
 Ğam çekmezüz uğrasaḡ eger derd ü belâyâ
 Ğoduḡ vaṭanı ğurbete bu fikr ile çıḡduḡ
 Kim renc-i sefer bâ‘ iş olur ‘ izz ü ‘ alâyâ
 Devr eylemedük yir ḡomaduk bir nice yıldur
 Uyduḡ dil-i dīvâneye dil uydı hevâyâ
 Olduḡ ne yire varduḡ ise ‘ aşḡa giriftâr
 Alında göñül bir şanem-i mâh-liḡâyâ
 Bağdâda yoluñ düsse ger ey bād-ı şeḡer-ḡiz
 Âdâb ile var ḡidmet-i yârân-ı şafâyâ
 Rûḡiyi eger bir şorar ister bulunursa
 Dirlerse buluḡduñ mı o bi-berk ü nevâyâ
 Bu maṭla‘ -ı ġarrâyı oḡı ebsem ol andan
 Ma‘ lüm olur aḡvâlimüz erbâb-ı vefâyâ
 ḡâlâ ki biz üftâde-i ḡübân-ı Dımıḡkuz
 Ser-ḡalḡa-i rindân-ı melâmet-keḡ-i ‘ aşḡkuz

-818-¹⁵¹¹[Mu‘aşşer-i Gelibolulu Muşafâ ‘Âlî]¹⁵¹²

-- / .-- / .-- / .--

I

Bir gün felegûn hâli beni eyledi ğam-gîn
 Ten kişverini seyle virüp dāide-i nemgîn
 Aḥvālūmi fikr eyler iken yāduma geldi
 Gördüm göz ile yir beni bu çarḥ-ı şüvār-bîn
 Āyā kanı Dārā vü Ferīdūn [u] Sikender
 Ḥāk içre yatup bî-ḥod olup nice selāṭin
[333b]

Ne ḥayl ü ḥaşem var bile ne ṭabl u ‘alem var
 Gitmiş bu riyāset bu kadar ṭarz-ı nev-āyîn
 Bir zerreye dūş oldu gözüm aḥḳar u nāçiz
 Remz ile beyān itdi baña nice berāhîn
 Didi göre ḥurşid-i cihān-tābı felekde
 Her şubḥ geyer farkına bir efser-i zerrîn
 Kevkebleri maḥv ider alur başını māhuñ
 Şad çāk [ider] egninde ḳomaz cāme-i sīmîn
 Aḥşam olıcaḳ yine irür burc-ı zevāle
 ‘Ālemde naşib olmaz aña zerrece temkîn
 Peyġüle-i ḥāk içre yatur kendüsi lertzān
 Nūrını ider māh-ı şeb-ārāsına ta‘yîn
Ḥallāk-ı cihān ‘āleme kılduḳda tecellî
Her şey ‘i birer ḥāl ile kılmış mütesellî

II

Kimi gül-i ḥandān u kimi bülbül-i nālān
 Kimisi neşāt üzre kimi ḥüzn ile giryān
 Cem cāmına mālîk kimisi ḳaşr-ı şafāda
 Ğuşşayla kimi cür‘a gibi ḥāk ile yeksān

¹⁵¹¹ Aksoyak, a.g.e., s. 491.¹⁵¹² 818/I yatup: yatur

ider: eyler

ta‘yîn: telkîn

II ḥüzn ile giryān: gül gibi ḥandān

III Şol deñlü gönül: Her laḥza / bister: kişver

hücre: ḥacle

ṭutmış: ṭolmuş

IV kişverini yād: kişveri ābād

dil-i niçe

nefesinden: tutuḳından

evtād: ābād

maṭla‘ı ger: maṭla‘ dur / idine: eyleye

V memhür: mestür

Aç cān gözini āyīne-i dehre nazar kııl
 Bir kimsede gör kim ne kadar şekl nümāyān
 Ālām-ı felek kimisinüñ cānına geçmiş
 Kimisi riyāset taleb eyler kimi ‘unvān
 Kimisi qazā tırine cānın siper itmiş
 Dergāh-ı tevekkülden alur rızkıını pīnhān
 Gördüm kimini bezm-i fenādan haberi yoķ
 Esrār-ı maħabbetle olup vālih [ü] hayrān
 Kimisi temannā-yı vişāl üzre dem-ā-dem
 Kimisini ħākister ider āteş-i hicrān
 ‘Ömr ise tek-ā-pūda ecel ise qafāda
 Cān ise tarab-ħānede gerdūn ise gerdān
 Hemvār degül ħāşılı aĥvāl-i ħalāyık
 Bir laħzada biñ şekle girer şūret-i insān
Ĥallāķ-ı cihān ‘āleme kılduķda tecellī
Her şey ‘i birer ħāl ile kılmış mütesellī

III

Ķudret eli itdükte benüm ħākümi taħmīr
 ‘Aşķ āteşi kıldı dil-i sengīnūme te’sīr

[334a]

Yap yap zühūr eyledi āşār-ı maħabbet
 Bennā-yı revān kıldı beden qaşrını ta‘mīr
 Şol deñlü göñül kişver-i hayretde yaturdı
 Uyħudan uyarmazdı beni nāle-i şeb-gīr
 Rū’yāda temāşā ider idüm dü cihānı
 Bir kimse bulunmazdı velī eyleye ta‘bīr
 Ebkār-ı ma‘ānī pūr olup hücre-i dilde
 Vechümde ‘ayān idi serā-perde-i taķdır
 Gelmezdi ebed qāle daħı ħāl-i derūnum
 Destümde idi gerçi ki ser-rişte-i taķdır
 Deyr-i dile bir micmere-gerdān idi nefşüm
 Ruhbān gibi kendüye iderdi beni teşħīr
 Eşķāl ile memlū idi cevlāngeh-i icād
 Mir‘āt-i ‘adem tıtmış idi şūret-i tezvīr
 Bu maṭla‘-ı ğarrāyı görüp levħ-i ezelde
 Bir pīr baña eyledi ma‘nāsını tefsīr
Ĥallāķ-ı cihān ‘āleme kılduķda tecellī
Her şey ‘i birer ħāl ile kılmış mütesellī

IV

Andan berü kim oldı beden kişverini yād
 Vīrāndur aña nisbet ile qal‘a-i pūlād
 Bir sengini ketm eyleyemez ħāne-i qalbūñ
 Var kuvveti bāzūya getürse dil-i Ferħād

Demler ola kim yine bu aḥkām ile ānī
 Enfās-ı ecel zāhir olup eyleye ber-bād
 Vaḥdet nefesinden olamaz bir kişi bīrūn
 Halka nice yüzden görünür şüret-i icād
 Zāhirde bināsı birinūñ kāgīr olmaz
 Bātında kimi kuṭb-ı cihān kimisi evtād
 Keşret yolını tūtmasa etvār-ı ḥalāyık
 Kılmazdı kimi āh u fiğān kimisi feryād
 Geçmiş kiminūñ gerdenine halka-i taqyīd
 İtlāk seririnde kimi ğuşşadan āzād
 Rencide ider kimi dilin ḥūn-ı kaderden
 Kimisi olur ğuşşa vü ğam yimege mu‘tād
 Keşf eyleyeler ser-be-ser esrār-ı cihānı
 Bu maṭla‘ dur vird-i zebān idine zūhhād
Ḥallāk-ı cihān ‘āleme kılduğda tecellī
Her şey ‘i birer ḥāl ile kılmış mütesellī
 [334b]

V

‘Ālī gibi kılduñsa eger dīdeñi pūr-nūr
 Birdür saña rüşen gün ile zulmet-i deycūr
 Dil bağlayıcı olma güzergāh-ı cihāna
 Çek yayuñı at nāvekūñi niteki Mañşūr
 Tayanmağā sa‘y eyleme bālīn-i ḥuzūra
 Yād eyle şikest olduğunı kelle-i Fağfūr
 Bir mūrçeveş zāduñı cem‘ eyle cihānda
 Bir dāne için ğam yime sermāda çü ‘uşfūr
 Ta‘mīr ideğör kendüñi vīrāne-dil olma
 Qalbūñde nihāndur nice gencīne-i memhūr
 Himmet ‘alemin naşb ideğör dest-i vücūda
 Tā kim olasın ‘asker-i a‘māl ile Mañşūr
 Çek pāyuñı dāmāna kamu ḥālūñe şükr it
 Dime bu gedādur bu ğanī bu şeh-i mağrūr
 Mā-fevkuña reşk eyleme mā-dūna nazar kıl
 Tā kim saña mekşūf ola mestūr ile meşhūr
 Şal gerden-i teslimūñi zencīr-i każāya
 Oldıysa ne ğam kimisi maḥzūn kimi mesrūr
Ḥallāk-ı cihān ‘āleme kılduğda tecellī
Her şey ‘i birer ḥāl ile kılmış mütesellī

-819-¹⁵¹³[Tesmîn-i Bursalı Rahmî] ¹⁵¹⁴

..-- / ... / ..-- / ...-

I

Dün görüp dil-beri olsun bire ğaddâr didüm
 Gelmedüñ yanuma gitdüñ kanı ikrâr didüm
 Ne revâdur taķına sen güle her hâr didüm
 İdesün cân u cihândan beni bî-zâr didüm
 Bülbülün zârın işit ey gül-i gülzâr didüm
 ‘Ahd ü peymânuña gel eyleme inkâr didüm
Meded Allâhı severseñ meded ey yâr didüm
Va‘de-i vaşla hilâf eyleme zinhâr didüm

II

Ḳahr idüp döndi baña hışm ile ol yâr didi
 Bene virdüñ alamazsın şu baña var didi
 Senüñ için baña çok ta‘n ider aġyâr didi
 Varayın hâneñe bir şeb yiter ol zâr didi

[335a]

Şunayın aġzuña hōş la‘l-i şeker-bâr didi
 Dehenünden bu haber çıkmaya zinhâr didi
Meded Allâhı severseñ meded ey yâr didüm

¹⁵¹³ Şiirin sonunda *Gamî* mahlası vardır fakat şiir Bursalı Rahmî’ye aittir (Erdoğan, a.g.e., s. 101). Düzeltilmiş şekliyle başlıklandırılmış, son benddeki mahlas mısraı mecmûada olduğu gibi bırakılmıştır. Kesin olan şudur ki mütekerriir mısralar Mahmud Gamî Çelebi’ye aittir (Aysun Sungurhan, Kınalızâde Hasan Çelebi Tezkiretü’ş-şu‘arâ, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara 2017, s. 647, Microsoft Word - Kınalızâde Hasan Çelebi.doc (ktb.gov.tr) Erişim tarihi: 11.12.23). Mürettibin, zemin matlain sahibi şairin mahlasını, sehven mahlas olarak şiire yazdığı düşünülmektedir.

¹⁵¹⁴ 819/ I Dün görüp dil-beri olsun bire ğaddâr: Gördüm ol dil-beri olsun bire ġubâr

taķına: taķıla
 gül-i gülzâr: yüzi gülzâr
 zinhâr: her bâr

III dünyâ-yı ġamuñ tār: ġamuñ dünyeleri tār

Ḳıdmetünde Ḳademünde
 hâsteñe bir sar: hâste-dile sar

IV öldür ol iti sen: ol iti sen öldür

V ben ḳula: derdüme
 diyü seni: seni diyü
 benüm: yatur

VI Ġamiyâ: Rahmiyâ
 Varırum: Varasun

Sırrımı kimseye tek eyleme: Sözümi eyleme tek kimseye

Va‘de-i vaşla hilâf eyleme zinhâr didüm

III

Ey lebi mül şacı sünbül yüzi gül-nâr didüm
Başuma eyledi dünyâ-yı gamuñ t̄âr didim
Çekerüm çünkü senüñ cevruñi bisyâr didüm
Hidmetüñde kuluñum bir dilegüm var didüm
Hasretüñ eylemedin cān u dile kār didüm
Merhem-i sineñi ben hasteñe bir sar didüm
Meded Allāhı severseñ meded ey yār didüm
Va‘de-i vaşla hilâf eyleme zinhâr didüm

IV

Beni gerçek sever iseñ bire bî-kār didi
Seg-raķibe dilek eyle yüri yalvar didi
Göndere saña beni şāyed o murdâr didi
Ya h̄od öldür ol iti sen beni kırtar didi
Göresin mihr ü vefā kanda olısar didi
Nice şayd olur imiş ‘aşıķa dil-dâr didi
Meded Allāhı severseñ meded ey yār didüm
Va‘de-i vaşla hilâf eyleme zinhâr didüm

V

Söylesem ‘aşkuñ ile tañ mıdur eş‘âr didüm
‘Aşıķuñ kārı degüldür güzelüm ‘âr didüm
Vaşl ile eyler iseñ ben kula t̄imār didüm
Gelesin diyü seni cān kıatı umar didüm
Künc-i hasretde benüm derd ile bīmār didüm
Meded Allāhı severseñ meded ey yār didüm
Va‘de-i vaşla hilâf eyleme zinhâr didüm

VI

Yiter olduñ Gamiyā hicr ile ğam-h̄‘âr didi
H̄āne-i qalbüñi teng itmesün efkār didi
Varırum bekleyesün dār ile dīvār didi
Bu ğice ‘arz iderüm çeşmüñe dīdār didi
Şubħa dek saña kılam vaşlumı işār didi
Sırrımı kimseye tek eyleme izhâr didi
Meded Allāhı severseñ meded ey yār didüm
Va‘de-i vaşla hilâf eyleme zinhâr didüm

[335b]

-820-¹⁵¹⁵

[Tesmîn-i Selâmî]

..-- / ..-- / ..-- / ..--

I

Rû-be-rû yâre turup ey gül-i handân didüm
 Yiter itdüñ beni bülbül gibi nâlân didüm
 Eyerüm şâm ü seher nâle vü efgân didüm
 Kan döker yaş yirine dide-i giryân didüm
 Meskenüm oldı benüm güşe-i hicrân didüm
 Elem-i furkatüñe yok mıdur oran didüm
 Va' de-i vaşluña dil bulmadı pâyân didüm
 Kılca kaldı ki çıka hasret ile cân didüm
 Niçe bir eyleyeyüm 'aşkuñı pinhân didüm
 Yağdı yandurdı beni âteş-i süzân didüm
 Bendeñe eyle nazâr ey şeh-i hûbân didüm
 Çekmege derd ü gamı kalmadı dermân didüm

II

Yüri çok söyleme ey ebleh ü nâ-dân didi
 Âteş-i 'aşk ile var nâre düşüp yan didi
 Çıkmasun cânuñ igen bir pâre kalan didi
 Terk-i cân iden olur vâşıl-ı cânân didi
 'Aşıkum dime olup bî-ser ü sâmân didi
 Eyleme kendüzüñe yok yire bühtân didi
 Şoñra olma didigüñ söze peşimân didi
 Kim bilür ger olasın vâlih ü hayrân didi
 Âh-ı 'aşka bir olur müşkil ü âsân didi
 'Aqluñı başuña dir eyleme nâlân didi
 Bende-i mağlaş olur muğbil-i sultân didi
 Şabr iderseñ bulunur derdüñe dermân didi

III

Niçe bir şabr ideyüm hicr ile ey şâh didüm
 İntizârı kulına virmesün Allâh didüm
 Çekdügüm guşşaya olsañ eger âgâh didüm
 Rağm iderdüñ benüm ol hâlüme ki gâh didüm
 Düşmez idi gam-ı 'aşka dil-i güm-râh didüm
 Eyerüm dün [ü] günü hasret ile âh didüm
 Ugradum râh-ı ser-i küyuña nâ-gâh didüm
 Menzil-i mağşad uzak 'ömr ise kütâh didüm

¹⁵¹⁵ Selâmî Divân'ı üzerine Ayşe Kaya (1999), Serpil Kayya (2001) ve Hatice Gülpınar (2004) üç ayrı yüksek lisans tezi hazırlamışlardır. Bu şiir bu tezlerde ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

[336a]

Himmetüñ eyle bu yolda baña hem-râh didüm
 Şeb-i zulmetde koma zecr ile ey mâh didüm
 Bendeñe eyle nazâr ey şeh-i hûbân didüm
 Çekmege derd ü gamı kalmadı dermân didüm

IV

Seni bu ‘aşka giriftâr iden Allâh didi
 İstedüğüñ viriser eyleme işbât didi
 Açılır tâlib için bir ulu dergâh didi
 Sen murâduñ dile her şâm u şehir-gâh didi
 Çekdürüp Yûsufa Ken‘ân gamını çâh didi
 ‘Âkıbet virdi yine ‘izzet ile câh didi
 Her ne dirlerse disünler saña efvâh didi
 Göresin bir gün ola kalmaya âh vâh didi
 Bende-i maħlaş olur muķbil-i sulţân didi
 Şabr iderseñ bulunur derdüñe dermân didi

V

Müşkil olmuşdur eyâ kân-ı kerem hâl didüm
 Bâr-ı gam itdi elif-kâmetümi dâl didüm
 Ser-i küyuñda kılam ‘arzumu pâ-mâl didüm
 Aña kaldum ki olam ‘aşk ile abdâl didüm
 Elde yokdur ki dökem eşüğüñe mâl didüm
 Meger öz cānum idem yoluña irsâl didüm
 Vireyüm cānumı ey gonce-dehen al didüm
 İtme redd eyle kabûl luţfuñ ile al didüm
 Yüzüñi gördüğü vâkt bülbül olur lâl didüm
 Nice bir cevri ü cefâ ya n’içün ihmâl didüm
Bendeñe eyle nazâr ey şeh-i hûbân didüm
Çekmege derd ü gamuñ kalmadı dermân didüm

VI

Yüri ey ‘âşık-ı miħnet-zede aķvâl didi
 Her kişi guşşa çeker böyledür aħvâl didi
 Mülk-i dünyâda belâsuz mı olur bâl didi
 Şayd-ı ‘anķaya mekes kanda açar bâl didi
 Çekmesin zillet-i dünyâyı meh ü sâl didi
 Kime kim el vireyor devlet ü iķbâl didi
 Serseri gezme alup egnüñe bir şâl didi
 Olma her gördüğüñe şu gibi meyyâl didi
 Dâl-ı zülfüm görünür devletüñe dâl didi
 Hâķ virür istedigüñ saña be-her hâl didi
Bende-i maħlaş olur muķbil-i sulţân didi
Şabr iderseñ bulunur derdüñe dermân didi

[336b]

VII

Dōstum gönlüme ‘ aşkuñ olalı yār didüm
 Düşmen oldı baña bu yolda her ağıyār didüm
 Dest-i ğam aldı yaķam ey gül-i gülzār didüm
 Tolaşur dāmenüme şirret idüp hār didüm
 Eyledi cānuma fūrķat elemlī kār didüm
 Meded eyle bu belādan beni ķurtar didüm
 Kalmışum ‘ āciz ü dem-beste vü nā-ķār didüm
 Aldı hep erlügümü ğayret ile ‘ ār didüm
 Senden özge ki benüm şimdi kimüm var didüm
 Her ne didümse didüm bu sözi tekrār didüm
Bendeñe eyle nazār ey şeh-i hūbān didüm
Çekmege derd ü ğamı kalmadı dermān didüm

VIII

Bulasın olduñ ise ‘ āşıķ-ı dīdār didi
 Olmuşum ben de saña yār-ı vefā-dār didi
 Söyledüñ çoķ bilürüm haķķuma iş‘ ār didi
 Eyledüñ cān u dili vāķıf-ı esrār didi
 Kimi mest ü kimi hayrān kimi hūşyār didi
 Ağlayup ‘ özr ü kuşūr ile kılup zār didi
 Yüz urup hāk-i der-i devlete her-bār didi
 Cān u dilden ol ulu dergehe yalvar didi
 Eyleye tā ki Hudā kudretin izhār didi
 Sen daħı kalmayasın derd ile bīmār didi
Bende-i maħlaş olur muķbil-i sulţān didi
Şabr iderseñ bulnur derdüñe dermān didi

IX

Rāstī boyuña ey ķāmet-i şimşād didüm
 Bāĝ-ı hūsn içre boyuñ serv tek āzād didüm
 Görmedüm sencileyin hūr-i perī-zād didüm
 Şacı sünbül yüzi gül ğamzesi cellād didüm
 Ben şehe yine hemān senden idem dād [didüm]
 Baña çekdirdüğüñi çekmeye Ferhād didüm
 Korkarın eylemege derd ile feryād didüm
 Hāşılı kendümi āh eyleye ber-bād didüm
 Ger yıkıķ göñlümi kılsañ yine ābād didüm
 Çıķarıruñ bu felekde bir iyü ad didüm
Bendeñe eyle nazār ey şeh-i hūbān didüm
Çekmege derd ü ğamı kalmadı dermān didüm

[337a]

X

Ey Selāmī ğam-ı ‘ aşķ ile olup şād didi

Cānuñi eyle belā çekmege mu‘ tād didi
 Her ʔarīk ile idüp ʔizmet-i üstād didi
 Cehd ʔıl tā olasın ʔābil-i irşād didi
 Şanma ʔānūn-ı cefā eyleyem icād didi
 Yıkdıgum ben iderin hep yeñi bünyād didi
 O bināyı uramaz milket-i Şeddād didi
 Olıgör sen de şikār-ı dile şayyād didi
 ‘Aşş derdine devā yazmadı Buḫrad [didi]
 Mā-ḫaşal ‘ākıbet-i kār-ı ḫayr-bād oldı
Bende-i maḫlaş olur muḫbil-i sulṫān didi
Şabr iderseñ bulunur derdüñe dermān didi

-821-¹⁵¹⁶

[Terkīb-i bend-i Gelibolulu Muşṫafā ‘Āli]¹⁵¹⁷

..- / ..- / ..- / ..-

I

Yine bir bezm-i ʔarab-sāz ile yārān-ı şafā
 Çekdiler cām-ı muşaffāyı virüp rūḫa cilā
 Nuḫl meclisine leb-zıkrı zeḫan fikri olup
 Meze düşdi o nişimende enār u alma
 Māh-rūlarla münevver görüp ol encümeni
 İftirādur didiler şem‘-i şebistāna zıyā
 Çarḫı şöyle dizildi müjeler
 Oldı finduḫ ṫabağı şanki nücüm ile semā
 İstiridye teke vü midye ḫuşūşā māḫi
 Süfreyi ni‘ mete ḡarḫ itdi mişāl-i deryā
 Ehl-i bezm içre gezer elden ele ḫürmetle
 ʔız peder duḫter-i rez pīr-i muḡānuñ güyā
Ne şafā-baḫş-ı nişimen ne güzel ‘ālem olur
Bir gedā içse anuñ cür‘a-i cāmın Cem olur

II

Şıḡadı göñleginüñ yeñlerini merdāne

¹⁵¹⁶ Aksoyak, a.g.e., s. 437.

¹⁵¹⁷ 821/I o nişimende: yine ortada
: tepsilerle / müjeler: mezeler

II meydāna: devrāna
 nā-dāna: yārāna
 devrāna: meydāna
 dökdi: degdi
 bir tāze: ter-tāze

III berfe: bezme
: Sekri sükkerdür onuñ acılıḡı lezzetdür

V 3b dil: mül

Girdi bir sākī ayağ ile yine meydāna
 Gögsinüñ dügmelerin çözdü açıldı sine
 Açdı endişe kilidin bir alay nā-dāna
 Keç tutup geydi ‘ araq-çinini girdi bezme
 Şevk ile şaldı ‘ araq kâsesini devrāna
[337b]

Çarşa çarşa elini silleler urdı āya
 Serpe serpe kadehi dökdi key-i Keyvāna
 Şaldı ‘ aks-i ruḥ-i rengini şarāb-ı ala
 Gül şarāb ile pür oldı şanasın peymāne
 Sā‘ id-i şāḥ-ı güle beñzedi cām ise hemān
 Döndü beş gönclü bir tāze gül-i ḥandāna
Dimezüz sākī-i gül-çehre bize cevr itsün
Göñlümüz alsun ele ya ‘ nī kadeḥ devr itsün

III

Mey-i ḥamrāya nice olmasun ādem meyyāl
 Zāhiri zevk u şafā bātını rengin ḥayāl
 Bir ğınā virmededür kalbe ki eyler güyā
 La‘ l ü yāḫūt ile her bir kadehi māl-ā-māl
 Şöyledür himmeti kim iller ayaklanmağ için
 Kendünüñ cür‘ asını muttaşıl eyler pā-māl
 Gülşen-i berfe hezār ol ḳoma cāmı muṭrib
 Gül-i āl ister iseñ işte begen gör birin al
 [...]

Şehd-i şirīn dimezüz eylemezüz böyle vebāl
 Ötesin bilmezüz ey şūfi ḥarām olmasa ger
 Ḳanda olurdu gül-efsün gibi bir siḫr-i ḥelāl

Gösterür dīde-i maḥmūra cihānı zulemāt
Bilmezüz yoḳsa göñül bāde midür āb-ı ḥayāt

IV

Yine āvāz-ı kemānçe dile te‘ şir itdi
 Sinede oḳ gibi her pīş-revi yir itdi
 Gūş-māl eyledi muṭrib yine yap yap ḳopuzu
 Beni denk itmege mızrāb ile el bir itdi
 Ney-zen ağız tüfegi gibi üfürdi nāyı
 Añların murğ-ı dilüñ şaydına tedbir itdi
 Ḥalka-i bezmimüzüñ dā‘iresin çeng ile def
 Şanasın cedvel-i pergār ile taşvīr itdi
 ‘ Ūd ḳarnın şişürüp arḳası üstine yatup
 Naḳş-ı şavtı bize ḳıldan ḳıla ta‘ bir itdi
 Çār-pāra ile çıkup ortaya bir siḫr-āmüz
 İleri iki ṫarafdan bile teşḫir itdi

[338a]

*Ney gibi bezm-i belāda nice bir iñleşem*¹⁵¹⁸

*Güş-i iz'ān ile her sâzı meded diñleşem*¹⁵¹⁹

V

N'ola aķarşu gibi egri ise reftârı
Sözine toĝrudur ammā hele her evĝârî
Lezzet-i bāde ile aĝzı şulanmaķdandır
Ĝālibā serhōşuñ añlanmaduĝı ĝüftârı
Ĝülmesin aĝlamakdan fark idemezler mestüñ
Ĝül ü dil bülbülünüñ böyle olur eṭvârı
Kimisi 'arz-ı maḥabbetde kimi ḥayretde
Kiminüñ 'ādeti zārî kiminüñ bî-zārî
Ḥāşılı hiçbirinüñ zevķini ta' bîr idemem
Ḥ'āb-ı vuşlatdadur eñ ĝāfili eñ bîdârı
Diye 'Ālî bu kerāmet ne durur çaķ başdan
Ḥ'āceler sâĝār u şahbāya bozar destârı
Yapalum kaşr-ı cefāyı içelüm bāde-i nāb
Yıķalum ḥāne-i 'ārı olalum mest ü ḥarāb

-822-¹⁵²⁰[Müseddes-i Fuzûlî]¹⁵²¹

-- / --. / .-- / --

I

Dün sāye şaldı başuma ol serv-i ser-bülend
Kim ḳadd-i dil-rübā idi reftâr-ı dil-pesend
Ĝüftāra geldi nā-geh açup la' l-i nüş ḥand
Bir piste gördüm anda döker rîze-rîze ḳand
Şordum meĝer bu dürc-i dehendür didüm didi
Yoķ yoķ devā-yı derd-i nihānuñdurur senüñ

II

Eĝmiş hilāli üstine ṫarf-ı külāhını
Çok dil-şikestenüñ göĝe yetürmüş āhını
Zülfîn ṫaĝıtdı gizledi ebr içre māhını
Gördüm yüzinde ḥālķa-i zülf-i siyāhını

¹⁵¹⁸ Mürettip son kelimeyi önce *iñledelüm* şeklinde yazmış daha sonra derkenara *iñleşem* kelimesini eklemiştir. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

¹⁵¹⁹ Mürettip son kelimeyi önce *diñledüm* şeklinde yazmış daha sonra derkenara *diñleşem* kelimesini eklemiştir. Düzeltilmiş şekliyle metne alınmıştır.

¹⁵²⁰ Bu şiir, Habîbî'nin müseddesine naziredir (Gölpınarlı, a.g.e., s. 174).

¹⁵²¹ 822/IV açmış: tökmiş
yatmış: yakmış
gamzeñ: gamzem
sebz: serv

Ol pîç ü tâb çok ne resendür didüm didi
Devr-i ruhumda rişte-i cânuñ durur senüñ

III

Virmiş fûrûğ şem^ç -i ruhı gül çerâğına
Şalmış şikest serv-i kıaddi gül budâğına
[338b]

Dün serv tek başanda kıadem göz bulağına
Bir nice hârdan elem irmiş ayağına
Gül bergine batan ne dikendür didüm didi
Müjgân-ı çeşm-i eşk-feşânuñdurur senin

IV

Seyr ile şaldı bâğa gezer ol semen-^ç izar
Envâ^ç -i ziyb ü zînet ile faşl-ı nev-bahâr
Açmış gül üzre sünbüli giysü-yı müşg-bâr
Yatmış laîf ayağına gül-berg tek nigâr
Nesrîne denk-i lâle nedendür didüm didi
Gamzeñ hadengi dökdüğü kıanuñdurur senüñ

V

Düşmiş ^ç izârı üzre mu^ç anber selâsili
Âşüfte-hâl idüp nice bî-şabr u bî-dili
^ç Aqlumı vâlih eyledi şekl ü şemâili
Göz gördü kıa^ç metin dil ü cân oldu mâili
Veh bu ne şurfe sebz-i çemendür didüm didi
Manzûr-ı dîde-i nigerânuñdurur senüñ

VI

Seyl-i sirişküm oldu revân hâk-i kûyına
Cân vâlih oldu la^ç l-i leb [ü] güft [ü] gûyına
Dil düşdi dâm-ı silsile-i müşg-bûyına
Ol lahza kim şataşdı gözüm zülf [ü] rûyına
^ç Akrab meh-i münîre vaşandur didüm didi
Öpsem Fuzûlî eşk-i revânuñdurur senüñ

[339a]

-823-¹⁵²²[Müseddes-i Habîbî]¹⁵²³

--. / -.-. / .--- / -.-

Dün gördüm ol nigârı tarab-nâk ü ercümend
 Kâfûr eliyle destelemiş ‘anberîn kemend
 Bağdum şikenc-i turrasına zâr u müstemend
 Bir şahş-ı nâ-tüvân oturur gerdeninde bend
 Kimdür bu miskîn ol ne resendür didüm dedi
 Zülfüm kemendi tütduğı cânuñdurur senüñ

II

Çekmiş cemâle fer ü dem ü ‘izz ü cāhını
 ‘Anberle taldurup başa geymiş külāhını
 Ebri yüzinden aldı vü ‘arz itdi māhını
 Gördüm yüzinde dāne-yi hāl-i siyāhını
 Ol misk-i lāle üzre nedendür didüm dedi
 Cānuñda ‘aks -i dāğ-ı nihānuñdurur senüñ

III

La‘l ü güher dişiyile yapışmış dudağına
 Dürr -i necef hevādan aşılmış kulağına
 Çok dāne dāne nesne dökülmiş yañağına
 Misk-i Hōten hevesden ulaşmış ayağına
 Hey hey bu ne ‘aķık-i yemendür didüm dedi
 Gözden aķan cigerdeki ķanuñdurur senüñ

IV

Seyr ide çıkdı gülşene ol serv-i gül-‘izār

¹⁵²² Bir önceki şiir bu şiire naziredir (Murat Erden, XV. Yüzyıl Şairi Habîbî ve Dîvânı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s.199).

¹⁵²³ 823/IV

Seyr ide: Geşt ile

Bir kuş: Bir murğ

Ol kuş ne kuşdur ol ne: Ol murğ ne murğ bu ne

V ol şanemüñ haţt-ı müyına: zülf ü hat u rüy u müyına

reng-i rüyuna: reng-i derdine

baķup gönül kıdd ü rüyına: gönül aķup ol kıddi cüyına

VI perilik ile: bu şive ile

Yüzinde sihr ider begi beng: Sihr eylemiş yüzünde yine

Bend olmuş: Bend itmiş

VII ez-çemen ü emn ü cāme-h‘āb: ez-çemen ü lāle vü cāme-h‘āb

hicāb: niķāb

çıkdı cübbe: doğdı kıble

Elvân meyve dâmenine dökdi şâh-sâr
 Ben gördüm anda piste vü bādâm [u] sîb ü nâr
 Bir kuş oğurdu ‘ârızî bāğında zâr zâr
 Ol kuş ne kuşdur ol ne çemendür didüm dedi
 Bâğ-ı çemende murğ-ı revānuñdurur senüñ

V

Yaşum yürüdi şu gibi ol serv sūyına
 Göz baķaķaldı ol şanemüñ haţţ-ı mūyına
 Aldandı tıfl tek dil anuñ reng-i derdine
 Pîrâne-ser baķup göñül kıadd ü rūyına
 Bu ne huceste serv-i semendür didüm didi
[339b]

Baht-i sa‘id-i ‘ömr-i cevānuñdurur senüñ

VI

Göz gördüğüñce göñlüm olur hüsne mâ’ili
 Eyler delü perilik ile nice ‘ākili
 Yüzinde sihr ider begi beng çāh-ı Bābili
 Bend olmuş anda bir nice şāhib-nażar dili
 Çın söyle bu ne çāh-i zekandur didüm dedi
 Ey çok haţālu kendü mekānuñdurur senüñ

VII

Nerkis uyandı ez-çemen ü emn ü cāme-h‘āb
 Gül çıķdı pîrehen yaķasından açup hicāb
 Teb tüşdi cāna cümle-i āfāķı tütüdi tāb
 Ol dem ki çıķdı cübbe-i maşrıķdan āftāb
 Bir zerre gördüm anda dehendür didüm didi
 Bu söz yaķın Hābîbî gümānuñdurur senüñ

-824-¹⁵²⁴

Tedsis-i Veysî

..- / ..- / ..- / ..-

I

Neden ey gonce dehānum bu kıadar cevri ü sitem
 Bir dem olmadı ki luţfuñ gibi ...¹⁵²⁵
 Hāşılı neyledigüñ bu dil-zāra bilmem
 Toldı nālem ile her gūşe-i gülzār-ı İrem
 Saña lāyık mı ola gül gibi a‘dā hurrem

¹⁵²⁴ Bu şiir, Zehra Toska’nın hazırlamış olduğu Veysî Dîvânı’nda ve muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır. Bu tedsisin her bendinin son iki mısraı şair Nâmî’nin farklı birer matladır (Kalyon, a.g.e., s. 451, 452). Ayrıca son bentte yer alan “Veysî-yi haste-dilüñ derdine dermān eyle” şeklindeki mısra, mecmûadaki 634. şiirin son bendinin ilk matlayıyla aynıdır (bk. 634. şiir).

¹⁵²⁵ Mecmûada mısraın sonu boş bırakılmıştır.

Olmayam ben harem-i bāğ-ı vefāna mahrem

II

Nice bir ağladasın dīde-i gevher-bārı
Cūy-ı eşküm ola her vādi-i ğamda cārı
Dest-i fūrkatde ben āvāre gezem her bārı
Tekye-i vaşluña mihmān idesin āgyārı
H̄ān-ı ihsānuña müstağrak ola hep ‘ālem
Hiç mürüvvet mi bu kim ben gine mahrūm kıalam

III

Ne ğam-ı hātıra bir lahza himāyet itdūñ
Ne ğam-ı dīde-i giryānuma şefkat itdūñ
Ne dil-i zārumı şād itmege himmet itdūñ
Kime luḫf itdūñ ise baña ‘adāvet itdūñ

[340a]

Şānuña lāyık olan böyledür ey kān-ı kerem
Mutḫaşıl rāh-ı felāketde çekem bār-ı elem

IV

Nice bir zār idesin murğ-ı dil-i nā-şādı
Olasın tā bu kadar āh u fiğāna bādī
‘Acebā böyle mi olur her güzelüñ mu‘tādı
Hiç şorulmaz mı ola ‘āşık-ı zāruñ dādı
Bir şikāyet ideyüm tā göre halk-ı ‘ālem
Oldı mı nesl-i benī Ādeme hiç böyle sitem

V

Merḫamet eyle meded bendeñi şādān eyle
Bāğ-ı dehr içre kıluñ gül gibi ḫandān eyle
Veysi-yi ḫaste-dilüñ derdine dermān eyle
Serverā himmetüñ olsun aña ihsān eyle
Pāy-māl eylemeden rāh-ı felāketde elem
Bir ḫariḫ ile yetiş meded ey kān-ı kerem

-825-¹⁵²⁶[Tercî-i bend-i Nev'î]¹⁵²⁷

.--- / .--- / .--- / .---

I

Dilâ şimden girü sevdâ-yı 'uzlet kılsañ olmaz mı
 Olur olmaz hevâlardan ferâgat kılsañ olmaz mı
 Sehî-kadlerle haşr olmak hevâsından geçüp dâyim
 'Aceb endîşe-i rûz-ı kıyâmet kılsañ olmaz mı
 Ta'alluk mâsivâ-yı Hakkâ çünkim şirk-i muflakdur
 'İnâd-ı şirki terk idüp 'ibâdet kılsañ [olmaz mı]
 Unutsañ nev-cevânlar 'aşkın añañ pend-i pîrânı
 Sema' -ı va' z idüp gûş-ı naşîhat kılsañ olmaz mı
 Kulağuna şadâ-yı kûs-ı rihlet çalınur âhir
 Henüz irişmedin nevbet inâbet kılsañ olmaz mı
İlâhî çâresüz kaldum 'inâyet kılsañ olmaz mı
Yol azdum râh-ı 'aşkuñda hidâyet kılsañ olmaz mı

II

Şarâb-ı bezm-i âgyâr ile hüşyâr olmadum gitdüm
 Hîlâf-ı müdde' iden yâr ile yâr olmadum gitdüm
 Şadâ-yı nağme-i yâhû ya dem-sâz oldu hep eşyâ
 Ben ol sâzuñ maķâmına hevâ-dâr olmadum gitdüm
[340b]

Göñül âyînesin pak itmedüm jeng-i küdüretden
 Safâ-yı bezm-i 'irfâna sezâvâr olmadum gitdüm
 Açılmaz dîde-i bahtum şeb-i hicrûñ şabâhı yok
 Nesîm-i şubh-ı didâr ile bîdâr olmadum gitdüm
 Sefer düşvâr u menzil dūr u merkeb leng [ü] zâdum kim
 Bu eşķâl-i ta'allukdan sebük-bâr olmadum gitdüm
İlâhî çâresüz kaldum 'inâyet kılsañ olmaz mı
Yol azdum râh-ı 'aşkuñda hidâyet kılsañ olmaz mı

III

Tecellî eylemiş nūr-ı cemalüñ cümle eşyâda

¹⁵²⁶ Tanyeri, a.g.e., s.199.

¹⁵²⁷ 825/I dâyim: bir dem

II Şarâb: Hümâr
kim: yok

III gam: dil

IV çeşm: cism

Şîfât: Şü'ün

şeb-nem: sinem

V buldılar şîhhat: buldı şîhhatler

'aşka: hicre / hîç: bir

dilüm: göñül

Güzeller ‘arz-ı dīdār itmede ‘aşık temāşāda
 Ne zevk almış ‘aceb sevdā-yı Şīrīnden ğam-ı Ferhād
 Ne görmüş Kays-ı mecnūn bilmezüm hīç naqş-ı Leylāda
 Ne gülşen zāhir olmuş çeşm-i İbrāhīme āteşden
 Ne ‘izzet añlamış Āzer liķā-yı Lāt ü ‘Uzzāda
 Bu bezmūñ bādesi bir cāmı bir sākīsı bir ammā
 Kimi ceng ehli mestānuñ kimi şullu u müdārāda
 Benüm yārüm oñulmaz derdüme hergiz ‘ilāç olmaz
 Tabībān-ı zamāne ‘āciz olmuşdur müdāvāda
İlāhī çāresüz kıldum ‘ināyet kılsañ olmaz mı
Yol azdum rāh-ı ‘aşkuñda hidāyet kılsañ olmaz mı

IV

Şifāt-ı zātuña eşbāh-ı ‘ālem gerçi mazhardur
 O mazhardan güzer kaşd itmeyen maħcüb u ebterdür
 Göñül fıflımı bir sīb-i zenaħdān eyledi meftūn
 Mekānı çāh-ı miħnet çeşme-i şabrı mükedderdür
 Hevā-yı ‘aşk-ile eflāke çıkdı āteş-i şeb-nem
 İşidüp āh u zārüm hālūme raħm idecek yirdür
 Elümde ihtiyārum dilde şabr ile qarārum yok
 Göñül göz cān u ten bir şāh-ı bī-raħma musaħħardur
 Senūñ ‘avnūnden olmazsa eger bir zerrece çāre
 Hevā yolında ben üftāde hāk olmak muqarrerdür
İlāhī çāresüz kıldum ‘ināyet kılsañ olmaz mı
Yol azdum rāh-ı ‘aşkuñda hidāyet kılsañ olmaz mı

V

Bileydüm böyle düşvār olduĝın ben derd-i hicrānı
 Firāķı ihtiyār itmez virürdüm ‘aşk ile cānı
 Dirīĝā zehr-i kātıl nüş idenler buldılar şıħhat
 Marīz-i derd-i ‘aşka bulmadı hīç kimse dermānı
 Dilüm āteş gözüm yaş ‘aşk ile kārüm keş-ā-keşdür
 Kemān ebrūları cāna uraldan tīr-i müjgānı

[341a]

Vücüdüm defterin kılmış müşevveş haţı-ı ruhsārı
 Yazaldan şun‘ eli levh-i vücūda naqş-ı insānı
 Ne rüz-ı vuşlata şākır ne şām-ı fūrķate şābir
 Tesellī bulmaĝa yok Nev‘ī-i maħzūnuñ imkānı
İlāhī çāresüz kıldum ‘ināyet kılsañ olmaz mı
Yol azdum rāh-ı ‘aşkuñda hidāyet kılsañ olmaz mı

-826-¹⁵²⁸[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵²⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 *Ġad enār el-‘aşqı li‘l-‘uşşâkı minhâci‘l-hüdâ*
Sâlik-i rāh-ı hâķikâat ‘aşqa eyler iktidâ
- 2 ‘Aşqdur ol neş‘e-i kâmil kim andandur müdâm
Meyde teşvîr-i harâret neyde te‘şîr-i şadâ
- 3 Vâdi-i vahdet hâķikâatde maķâm-ı ‘aşqdur
Kim müşahhâş olmaz ol vâdide sulţandan gedâ
- 4 Eylemez halvet-sarây-i sırr-ı vahdet mahremi
‘Aşıkı ma‘şûķdan ma‘şûķı ‘aşıkdan cüdâ
- 5 Ey ki ehl-i ‘aşqa söylersen melâmet terkin it
Söyle kim mümkün midür taġyîr-i taķdîr-i Ġudâ
- 6 ‘Aşq kilki çekti haţ harf-i vücûd-ı ‘âşıkâ
Kim ola şâbit Ġaķ işbâtında nefy-i mâ‘adâ
- 7 Ey Fuzūlî intihâsuz zevķ bulduñ ‘aşqdan
Böyledür her iş ki Ġaķ adıyla kılsañ ibtidâ

-827-¹⁵³⁰[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵³¹

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 *Yâ men ahâta ilmüke‘l-eşyâe küllehâ*
Ne ibtidâ saña mutaşavvir ne intihâ
- 2 Kim virse cân yoluñda bulur hâķ olup müdâm
Güyâ ki hâķ-râhuñadur naķd-i cân behâ
- 3 Sensin kılan mezâhir-i ümmîd-i bîm idüp
Müsâyı ‘ilm genci ‘aşasını ejdehâ

¹⁵²⁸ Gölpınarlı, a.g.e., s. 9.

¹⁵²⁹ 826/6a harf: levh

¹⁵³⁰ Gölpınarlı, a.g.e., s. 9.

¹⁵³¹ 827/2a hâķ olup müdâm: hâķ-i maķdemüñ
6b naġmesine: loķmasına

7a Fuzūlî kayd u belâya: belâ-yı kayda Fuzūlî

- 4 Senden bulupdur Aḥmed-i mürsel maḳām-ı ḳurb
Taḥsīn ü Yā vü Sīn ile teşrīf-i Ṭā vü Hā
- 5 Ya‘ ḳūbda nişāne-i şevḳüñ ğam u elem
Yūsufda neş‘e-i nazaruñ behcet ü behā
- 6 Bulmazdı ḳahruñ açmasa h‘ān-ı siyāsetin
*Hel min mezīd*¹⁵³² nağmesine dūzaḥ iştiḥā
- [341b]
- 7 Yā Rab Fuzūlī kayd u belāya esīrdir
Ol bī-dili bu dām-i küdüretten it rehā

-828-¹⁵³³

[Ġazel-i Fuzūlī]¹⁵³⁴

-- / --. / .-- / -.-

- 1 Yā Rab hemīşe luḫfunı it reh-nümā baña
Gösterme ol ṭarīḳi ki yitmez saña baña
- 2 Ḳaṭ‘ eyle āşnālīgum andan ki ğayrdur
Ancaḳ öz āşnālaruñ it āşnā baña
- 3 Bir yolda şābit it ḳadem-i i‘ tibārumı
Kim rehberüñ şerī‘ at ola muktedā baña
- 4 Yoḳ bende bir ‘amel saña şāyeste āh eger
A‘ mālūme göre vire ‘adlūñ cezā baña
- 5 Ḥavf vü ḫatāda muḫtaribüm var ümid kim
Luḫfuñ vire bişāret-i ‘afv [u] ‘aṭā baña
- 6 Ben bilmezüm baña geregin sen ḫaḳīmsin
Men‘ eyle virme her ne gerekmez saña baña
- 7 Oldur saña murād ki oldur baña murād
Ḥāşā ki senden özge ola müdde‘ ā baña

¹⁵³² “*Hel min mezīd: Daha yok mu?*” (Kaf, 50/30).

¹⁵³³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 10.

¹⁵³⁴ 828/3a yolda: yirde

3b rehberüñ: rehber-i

7a saña: baña / baña: saña

8a Ḥabs it : Ḥabs-i

- 4 Kilk-i hükümün çekdi harf-i sā'ir-i edyāna haṭ
Hüküm işbāt itdi nefy-i sā'ir-i edyān saña
- 5 Sensin ol hātım ki ref' itmiş cemī' -i hākimi
Hātım-i hüküm-i risālet ṭapurup devrān saña
- 6 Vaşf-ı Cibril-i emīn itmiş kabül-i hıdmetün
Sırr-ı Haḫ keşfine anuñla yiter fermān saña
- 7 Ol kadar zevk-i şefā' at cevheri zātuñda var
Kim gelir 'arz-ı haṭā ma' nīde bir ihsān saña
- 8 Yā Nebī luṭfuñ Fuzüliden kem itme ol zamān
Kim olur teslīm miftāḥ-ı der-i gufrān saña

-831-¹⁵³⁹

[Ġazel-i Fuzūli]¹⁵⁴⁰

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Kār-ger düşmez ḥadeng-i ṭa' ne-i düşmen baña
Keşret-i peykānuñ itmişdür demürden ten baña
- 2 Eyminüm seng-i melāmetden ki alup çevremi
Oldı zencir-i cünün bir ḳal' a-i āhen baña
- 3 Andanum rüsvā ki seyl-āb-ı sirişkim çāk ider
Zaḥm-i tiġuñ ḳanı giydürdükçe pīrahen baña
- 4 Dem-be-dem şem' -i cemālünden münevver olmasa
Ey gözüm nūrı gerekmez dīde-i rüşen baña
- 5 Hiç meskende ḳarārum yok durur ol zevkden
Kim ḳaçan hāk-i ser-i kūyüñ ola mesken baña
- 6 Başda bir serv-i semenber vaşlınuñ sevdāsı var
Süd ḳılmaz bāġ-bān nezzāre-i gülşen baña
- 7 Ey Fuzūli odlara yansun bisāṭ-ı şaltanat
Yeğdür andan Haḫ bilür bir gūşe-i küllḫan baña

¹⁵³⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 12.

¹⁵⁴⁰ 831/2a eyminüm: ol menem
5a ḳarārum: ḳarāruñ

-832-¹⁵⁴¹[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁴²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey melek-sîmâ ki senden özge hayrândur saña
 Hağ bilür insân dimez her kim ki insândur saña
- 2 Virmeyen cânuñ saña bulmaz hayât-i cāvďân
 Zinde-i cāvďid aña
- [342b]
- 3 ‘Ālemi pervâne-i şem‘ -i cemālũñ kıldı ‘aşk
 Cân-i ‘ālemsen fedâ her lağza biñ cāndur saña
- 4 ‘Āşıka şevkũñle cān virmek iken müşkil degül
 Çün mesîh-i vağtsin cān virmek āsāndur saña
- 5 Çıkma yārũm giceler ağıyār ta‘ nından şağın
 Sen meh-i evc-i melāğatsın bu noğşāndur saña
- 6 Pādşāhum zũlm idüp ‘āşık seni zālîm dimiş
 Hũb-rũlardan yaman gelmez bu bũhtāndur saña
- 7 Ey Fuzũlî hũb-rũlardan teğāfüldür yamān
 Ger cefā hem gelse anlardan bir iğşāndur saña

-833-¹⁵⁴³[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁴⁴

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Cām içre mey ki dā’ire şalmış hağab aña
 Āyinedür ki ‘ağş şalar āftāb aña
- 2 Zāhid su’āl iderse ki meyden nedür murād
 Bizde şafādur anda küdüret cevāb aña
- 3 Kağn yaş döküp yanında gezer āteşũñ kebāb
 Ma‘ şũka beñzer āteş ü ‘aşık kebāb aña
- 4 Eyler göñũlde eşk hātuñ şevkîni füzũn
 Oddan çıkar buğār şaçıldığça āb aña

¹⁵⁴¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 12.

¹⁵⁴² 832/2b: dirler ki qurbāndur saña

¹⁵⁴³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 13.

¹⁵⁴⁴ 833/3a gezer: döner

Şa la‘ lden em it: la‘ line yetür

- 5 Çeşmüñ marızı oldı gönül la^ç lden em it
Renc-i ħumāra düşdi devādur şarāb aña
- 6 Teklîf-cennet eyleme kūyuñda göñlüme
Çün cennet ehlidür ne virürsen ^ç azāb [aña]
- 7 Mesdüddur Fuzūliye mey-ĥāneler yolu
Yā Rab hidāyet eyle tarîĥ-i şevāb aña

-834-¹⁵⁴⁵

[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵⁴⁶

--- / --- / --- / ---

- 1 Dōstum ^ç ālem senüñ'çün ger olur düşmen baña
Ġam degül zîrā yitersin dōst ancak sen baña
- 2 ^ç Aşķa şaldum ben beni pend eyleyüp bir dōstdan
Hiç düşmen eylemez anı ki itdüm ben baña
- 3 Cān u ten oldukça benden derd ü dāğ eksük degül
Çıķsa cān ĥāk olsa ten ne cān gerek
- 4 Vaşl ĥadrin bilmedüm hicrān belāsın çekmedin
Zulmet-i hier itdi çok mübhem işi rüşen baña
- 5 ey bāğ-bān
N'eylerüm ben gülşeni gülşen saña külĥan baña
- [343a]
- 6 Ġamze tiğın çekdi ol māh olma ġāfil ey gönül
Kim muķarrerdür bugün ölmek saña şiven baña
- 7 Ey Fuzūlî çıķsa cān çıķman tarîĥ-i ^ç aşķdan
Reh-güzār-i ehl-i ^ç aşķ üzre ĥıluñ medfen baña

¹⁵⁴⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 13.

¹⁵⁴⁶ 834/2a eyleyüp: almayup

3b: ne ten baña

5a: Dūd u aĥkerdür baña serv ile gül

-835-¹⁵⁴⁷[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵⁴⁸

.-.- / ... / .-. / ...

- 1 Kemāl-i ħüsn viripdür şarāb-i nāb saña
Saña ħelāldür ey muğbeçe şarāb saña
- 2 Seni melek görelî yazmaz oldı ‘aşkı günāh
Velî yazıldı [bu] yüzden besî şevāb saña
- 3 Lebūñ su ’āline virmez cevāb ‘uşşākuñ
Su ’āl olursa bu senden nedür cevāb saña
- 4 Cezā güninde şorulmaz ħaţālar eyledigūñ
Yiter figān ile ben virdügüm ‘azāb saña
- 5 Beni kararum ile qoymaz olduñ ey gerdūn
Yiridür āhum ile virsem inkılāb saña
- 6 Şu‘ā-ı cevher-i tiğinden umma raħm ey dil
Ki şanma şu vire ey teşne ol serāb saña
- 7 Fuzūlî başuña ol serv sāye şaldı bugün
‘Ulüvv-i rif’ at ile yitmez āftāb saña

-836-¹⁵⁴⁹[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵⁵⁰

..- / ... / ..- / ...

- 1 Cānumuñ cevheri ol la‘l-i güher-bāra fedā
‘Ömrümüñ ħāşılı ol şīve-i reftāra fedā
- 2 Derd çekmiş başum ol ħāl-i siyeh kurbānı
Tāb görmüş tenüm ol turre-i tarrāra fedā

¹⁵⁴⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 14.

¹⁵⁴⁸ 835/2a yazmaz oldı ‘aşkı günāh: ‘aşkı yazmaz oldı günāh

6a Şu‘ā: Şafā / raħm: kām

6b Ki şanma: Sağınma

¹⁵⁴⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 16.

¹⁵⁵⁰ 836/3a tökülen: Gözlerümden saçılan

3b tökülen: saçılan / lālāya: şehvāra

4a Çāk-i sinemde

5a Pāre pāre dil-i

6a Cān u dil kaydını

7a ben: ger

- 3 tökülen kaçre-i eşkim güheri
Lebleründen tökülen lü 'lü 'i lälāya fedā
- 4 olan kaçlu ciger pāreleri
Mest çeşmünde olan gāmeze-i hūn-h'āra fedā
- 5 mecrūh-ı perīşānumdan
Ser-i kūyuında olan her ite bir pāre fedā
- 6 çekmekten özüm kaçtardum
Cānı cānāneye itdüm dili dil-dāra fedā
- 7 Ey Fużūlī n'ola ben kaçlar isem cān-ı 'azīz
Vaķt ola kim ola bir şūh-ı sitem-kāra fedā

[343b]

-837-¹⁵⁵¹[Ġazel-i Fużūlī]¹⁵⁵²

..-- / ... / ..-- / ...-

- 1 Ġamdan öldüm dimedüm hāl-i dil-i zār saña
Ey gül-i tāze revā görmedüm āzār saña
- 2 İç mey-i nāb ki bağrından ider cümle kebāb
Āteş-i 'aşķ ile 'uşşāk-i ciger-h'ār saña
- 3 Mey-i gül-gūnda degül nergis-i mestūñ 'aksi
Kađeħ olmış göz açup 'aşık-ı dīdār [saña]
- 4 'Arızuñ gül gül idüpdür mey-i gül-gūn tābı
Veh ki bir gülden açılmış nice gülzār saña
- 5 Bāğa seyr it bu ruħ ü la' l ile kim gonce vü gül
Göstere hūn-i dil ü dīde-i hūn-bār saña
- 6 Dir idüm kāmetūñe serv velī özge imiş
Ĥarekāt u reviş ü şīve-i reftār saña
- 7 Egilüp kaçr-i benāgūşuña derd-i dilümi
Yā oçağūñ dise yā turre-i destār saña

¹⁵⁵¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 16.¹⁵⁵² 837/ 8a ben: tā / ġuşşadan olman āzād: āzād olabilmen ġamdan
9b kılmağı: itmedi

- 8 Ben giriftāruñum guşşadan olman āzād
Hiç kim olmasuñ ey serv giriftār saña
- 9 La^ç l-i nābuñ hevesi bağrumı ƣan eyledüğün
Āh kim ƣanlu yaşum ƣılmadı izhār saña
- 10 Ey Fużūlī felegüñ var senüñ ile nazarı
Ki gam ü miñnetümi virdi ne kim var saña

-838-¹⁵⁵³[Ġazel-i Fużūlī]¹⁵⁵⁴

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ġamzesin sevdüñ göñül cānuñ gerekmez mi saña
Tiğā urduñ cism-i ^ç uryānuñ gerekmez mi saña
- 2 Āteşin āhumla eylersin baña teklif-i bāğ
Bāğ-bān gül-berg-i ģandānuñ gerekmez mi saña
- 3 Yele virme tağıdup her bār ayaklardan götür
Ey perī zülf-i perişānuñ gerekmez mi saña
- 4 Ey kemān-ebrū raķibe virme ģamzeñden naşib
Oğ atarsın taşa peykānuñ gerekmez mi saña
- 5 Yandırıp cānum cihān-süz itme berķ-i āhumı
Āsmān ģürşid-i raģşānuñ gerekmez mi saña
- 6 Küfr-i zülfüñden beni men^ç eylemek lāyık mıdur
Şüfī inşāf eyle imānuñ gerekmez mi saña
- 7 Tūtalum kim eşk seyl-ābına yoğdur i^ç tibār
Ey Fużūlī çeşm-i giryānuñ gerekmez mi saña

[344a]

-839-¹⁵⁵⁵[Ġazel-i Fużūlī]¹⁵⁵⁶

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ey bī-vefā ki ^ç ādet olupdur cefā saña

¹⁵⁵³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 17.¹⁵⁵⁴ 838/3a bār: dem

6a lāyık mıdur: lāyık degül

¹⁵⁵⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 18.¹⁵⁵⁶ 839/6a dil: gül

- Bi'llāh cefādur olma dimek bī-vefā saña
- 2 Geh nāz u geh kirişme vü geh   işvedür işün
Cānın sevenler olmasa yig āšnā saña
- 3 Biñ cān olaydı kāş ben-i dil-şikestede
Tā her biriyle bir kez olaydum fedā saña
- 4   Aşkuñda mübtelālīgumı   ayb iden şanur
Kim olmağ ihtiyār iledür mübtelā saña
- 5 Ey dil ki hicre döymeyüp istersen ol mehi
Şükr it bu hāle yoğsa gelür bir belā saña
- 6 Ey dil ğamuñda eşk ü ruğ-ı zerdüm itdi āl
Bildirdi ola şüret-i hālüm şabā saña
- 7 Düşmez çü şāh kırbı Fuzūlī gedālara
Ol şehden iltifāt ne nisbet baña saña

-840-¹⁵⁵⁷

[Ġazel-i Fuzūlī]¹⁵⁵⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Her zaman manzūr bir şūğ-i sitemgerdür bana
Kanda olsam bir belā Ħağdan muğarrerdür baña
- 2 Ol ħam-ı ebrūya kılsam secde her sā  at n'ola
Kıble ile ol ħam-i ebrū ber-ā-berdür baña
- 3 Ġam degül cismümde ger seng-i melāmet zağmi var
Şağne-i bāzār-ı sevdāyum bu zīverdür baña
- 4 Gözde ħün-ālūde peykānuñ ħayāliyle ħōşum
Her biri güyā ki bir berg-i gül-i terdür baña
- 5 Zağmlardan biñ ağız açtum edā-yı şükre kim
Her oğuñ bir ni  met-i ğayr-i mükerrerdür baña

¹⁵⁵⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 20.

¹⁵⁵⁸ 840/5a şükre kim: şükr için

7b: baña

- 6 ‘Akl irşadıyla bulmaq kām mümkündür veli
Dām-i rāh ol ḥalka-i zūlf-i mu‘ anberdür baña
- 7 Aḥter-i baḥtum vebālūñ gör ki ol mehden gelen
Mihrlerdür özgeye cevri ü cefālardur
- 8 Ey Fuzūlī menzil-i maqşūda yitsem ne aceb
Ḥidmet-i pīr-i muḡān irşadı rehberdür baña

-841-¹⁵⁵⁹

[Ġazel-i Fuzūlī]¹⁵⁶⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Benüm tek hiç kim zār ü perişān olmasun yā Rab
Esīr-Esīr-i derd-i ‘aşq u dāḡ-i hicrān [olmasun yā Rab]
- 2 Dem-ā-dem cevrlerdür çekdügüm bī-raḥm bütlerden
Bu kāfirler esīri bir müselmān olmasun yā Rab
- [344b]
- 3 Görüp endişe-i ḡatlümde ol māhı budur derdüm
Ki bu endişiden ol māh peşimān olmasun yā Rab
- 4 Çıkarmaq itseler tenden çeküp peykānın ol servüñ
Çıқан olsun dil-i mecrūḥ peykān olmasun yā Rab
- 5 Cefā vü cevri ile mu‘ tādum anlarsuz n’olur ḡālüm
Cefāsına ḡad ü cevriine pāyānuñ olmasun yā Rab
- 6 Dimeñ kim ‘adli yoḡ yā zūlmi çoḡ her ḡāl ile olsa
Göñül taḡtına andan ḡayrı sultān olmasun yā Rab
- 7 Fuzūlī buldı genc-i ‘āfiyet mey-ḡāne küncinde
Mübārek mülkdür ol mülk vīrān olmasun yā Rab

¹⁵⁵⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 20.

¹⁵⁶⁰ 841/ 1b: olmasuñ yā Rab

4b dil-i mecrūḥ: dil-i pūr ḡūn u

5b pāyānuñ: pāyā / Mısraın vezni aksamaktadır.

-842-¹⁵⁶¹
[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵⁶²

-.- / -.- / -.-

- 1 Subh şalup mihr-i ruhuñdan niķāb
Çık ki temāşāya çıķa āftāb
- 2 Rişte-i cānum yiter it pür-girih
Şalma ser-i zülf-i semen-sāya tāb
- 3 Mest çıķup şalma nazar her yaña
Görme revā kim ola ‘ālem ħarāb
- 4 Şāmlar encüm şayarum şubħa dek
Ey şeb-i hicrūñ bana yevmü’l-ħisāb
- 5 Düzaħa girmez sitemüñden yanan
Ķābil-i cennet degül ehl-i ‘azāb
- 6 Şaldı ayakdan ğam-ı hicrān beni
Vir baña ğam def’ ine sākī şarāb
- 7 Raħm kıl üftādelerüñ ħāline
Hiç gerekmez mi saña bir şevāb
- 8 Yār su ’āl itse ki ħālūñ nedür
Ĥaste Fuzūlî ne virürsin cevāb

-843-¹⁵⁶³
[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵⁶⁴

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Vaşluñ baña ħayāt virür fūrķatüñ memāt
Şubħāne ħālīķıy ħaleķa’l mevt-i ve’l-ħayāt
- 2 taħammül iden vaşluñı bulur
Tübā li men müsā’adeti’s-şabru ve’s-şebāt

¹⁵⁶¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 22.

¹⁵⁶² 842/6a ğam-ı hicrān: ğam-ı ‘ālem

Dīvān’daki 4. beyit mecmûada yoktur.

¹⁵⁶³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 27.

¹⁵⁶⁴ 843/2a Hicrānuña

3a Mihrüñdür

4a Tökmüş riyāz-ı

7a Kıldı: Kılduñ

3 iktinâc -i mekâşîd vesîlesi
Mā şā 'e men erāde bihi' l-fevzi ve 'n-necāt

4 tab' uma bārān-ı şevkuñı
Men enzele' l-miyāhi ve ahyā bihe'n nebāt

[345a]

5 Hağ āferinîşe sebep itdi vücuduñı
Evcebe bi' z-zuhūri zuhūri' l-mükevvenāt

6 İzed serîr-i hüsne seni kıldı pādşāh
V'a lā kemālî zātike fî ahseni' ş-sıfāt

7 Kıldı edā-yi na' t Fuzūlî tamām kıl
Kellemtē bi' s-selāmi ve temmemte bi' s-şalāt

-844-¹⁵⁶⁵

[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵⁶⁶

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Baħr-i ' aşka düşdüñ ey dil terk-i dünyāyı unut
Bālîğ olduñ gel raħimden içdüğüñ kanı unut

2 Virdü rihletden haber müy-i sefid [ü] rüy-i zerd
Çehre-i ħandānı vü zülf-i perîşānı unut

3 Çek nedāmetden göge dūd-i dil ü dök kanlu yaş
Serv-i nāzı terk kıl gül-berg-i ħandānı unut

4 Gör ħanîmet faħr mülkenden gedālîğ şîvesin
İ' tibār-ı manşîb ü dergāh-i sulţānı unut

5 Çekme ' ālem kaydını ey ser-bülend-i faħr sen
Şalţanat taħtına irdüñ bend-i zindānı unut

6 Levħ-i ħātır şüret-i cānāna kıl āyînedār
Anı yād it her ne kim yāduñda var anı [unut]

¹⁵⁶⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 29.

¹⁵⁶⁶844/ 1a terk-i dünyāyı: la' l-i cānānı

3a dil ü: dilin

4a mülkenden: mülkinde

5b bend-i zindānı: bend ü zindānı

7a nedāmet reh-güzār-ı cānāne: melāmet reh-güzārından qādem

7 Ey Fuzûlî çek nedâmet reh-güzâr-ı cānāne
Laḥza laḥza çekdüğün bî-hûde efgānı unut

-845-¹⁵⁶⁷

[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁶⁸

.-- / .-- / .-- / .--

- 1 Cihān içre her fıtne kim olsa ḥādış
Aña serv-i ḳaddüñdür elbette bā' iş
- 2 Medārisde taḥḳıḳ-i müy-i miyānuñ
Deḳāyıḳda ortaya şalmış mebahış
- 3 Muvahḥidlere ḳılma inkār zāhid
Mey-i vaḥdeti şanma ümmü'l-ḥabā' iş
- 4 İki dīdesüz 'āleme Yūsuf ü sen
Size yok cihān içre
- 5 Baña cem' olur ḳanda kim var bir ğam
Benüm mülk-i ğam içre Mecnūna
- 6 Döküp eşk kūyuñda vaşluñ diler yol
Şaçar nef' için dāne toprağa hāriş
- 7 lebüñ vaşfin eyler Fuzûlî
Aña hem müfessir

¹⁵⁶⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 32.

¹⁵⁶⁸ 845/2b Deḳāyıḳda: Deḳāyıḳdan

4b: imkân-i şālış

5b ğam: 'aşḳ /: vāriş

6a yol: dil

7a: İzār ü

7b: derüm hem muhaddış

[345b]

-846-¹⁵⁶⁹[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁷⁰

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Ey ġubâr-i kâdemüñ ‘arş-ı berîn başına tâc
Şeref-i zâtuña ednâ-yı merâtib mi‘râc
- 2 Muntehî şer‘üñe edyân-ı tamâmî-i rüsûl
Bahrsın sâ‘ir-i erbâb-ı risâlet emvâc
- 3 Hâzin-i genc-i şefâ‘at seni kılmış İzîd
Hiç kim yok ki saña olmaya âhîr muhtâc
- 4 Sebkatüñ maġfîret esbâbına minhâc-ı huşûl
Mülke taġyîr-i tarîküñ eşer-i sū‘-i mizâc
- 5 Halka taklîd-i sülûkuñ sebeb-i hüsn-i ma‘âş
Tâ‘atüñ ma‘şiyet-efrâzına tedbîr-i ilâc
- 6 Kâ‘im olmazdı nizâm ü nesâk-ı aşl-i vücûd
Virmeseydüñ eşer-i ‘adl ile dünyâyâ revâc
- 7 Şükr li’llâh ki Fuzûlîni idüp dâhîl-i feyz
Raġbetüñ dâ‘ire-i havfdan itmîş iħrâc

-847-¹⁵⁷¹[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁷²

..-- / ..-- / ..--

- 1 Ey ġoñûl yâri iste cândan geç
Ser-i kûym gözet cihândan geç
- 2 Yâ tama‘kes hayât zevkînden
Yâ leb-i la‘l-i dilsitândan geç

¹⁵⁶⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 32.

¹⁵⁷⁰ 846/ Dîvân’da 4. beytin ikinci misrâ ile 5. beytin ikinci misrâ yer deġişmiştir.

2a şer‘üñe: şer‘ ki

4a Sebkatüñ: Sünnetüñ

5b efrâzına: emrâzına

¹⁵⁷¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 34.

¹⁵⁷² 847/3a Belki maħşereddür: Mülk-i tecrîddür

4b Nev: Bu / cihândan: mekândan

6a dünyâyâ: dünyânuñ

- 3 Belki maḥşerdedür ferāgat evi
Terk-i māl eyle ḥānmāndan geç
- 4 Lā-mekān seyrinüñ ‘azîmetin it
Nev ḥarāb olıcaḫ cihāndan geç
- 5 İ‘tibār itme mülk-i dünyāya
İ‘tibār-i ‘ulüvv-i şāndan geç
- 6 Ehl-i dünyāya olmaz āhireti
Ger bunı ister iseñ andan geç
- 7 Meskenüñ bezmgāh-i vaḥdetdür
Ey Fuzūlî bu ḥākdāndan geç

-848-¹⁵⁷³[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁵⁷⁴

-- / .-- / .-- / .--

- 1 zülf-i perîşānuñı görgeç
Nuḫḫum ḫutulur ḡonce-i ḥandānuñı görgeç
- 2 ḫan tōkülür dîdelerümden
Baḡrum delinür nāvek-i müjgānuñı görgeç
- 3 şimşadı ḫılın yād
Olmaz mı ḫacil serv-i ḫirāmānuñı görgeç
- [346a]
- 4 Çoḫ ‘aşḫa nūş ideni gördüm ki hevāsın
Terk itdi senüñ ‘āşıḫ-ı nālānuñı görgeç
- 5 Kāfir ki degül mu‘terif-i nār-i cehennem
İmāna gelür āteş-i hicrānuñı görgeç
- 6 Nāzūklük ile ḡonce-i ḥandānı iden zıkr
İtmez mi ḫacil la‘l-i dūr-efşānuñı görgeç
- 7 Sen ḥāl-i dilüñ söylemeseñ n’ola Fuzūlî
İl fehḡ ḫılır çāk-i girîbānuñı görgeç

¹⁵⁷³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 34.¹⁵⁷⁴ 848/ 1a: Göñlüm açılır

2a: Baḫduḫca saña / tōkülür: saçılır

3a şimşadı ḫılın yād: Ra‘ nālîḡ ile ḫāmet-i şimşadı eden zıkr

6b ḫacil: ḫayā

-849-¹⁵⁷⁵[Ġazel-i Fuzŭlî]¹⁵⁷⁶

.-. / .-. / .-. / .-

- 1 Eger murād ise virmek şafā-yı cevher-i rūḥ
Felek-mişāl pür it sâgar-ı şarāb-ı şabūḥ
- 2 Hücŭm-i ğamda baña anı itdi zevraḳ-ı mey
Kim itmedi anı tūfān olanda keştî-i Nūḥ
- 3 Buyurma tevbe baña ol şarābdan nāşih
[Ki] görse anı tutar cezm-i terk-i tevbe Naşūḥ
- 4 Müdām çeşmüme kan taldurur ḥādeng-i ğamuñ
Yuva başumda tutan kuşları idüp mecrūḥ
- 5 Dil oldı şerḫa şerḫa tiĝ-i firākuñla velî
Ne sŭd çün saña ḥāl-i dil olmadı meşrūḥ
- 6 Tenümde sancılı nāvekleruñle şādum kim
Der-i belā bu kilid iledür baña meftūḥ
- 7 Fuzŭlî oldı bilüñ fikri ile müy-mişāl
Henüz bulmadı ol sırta ihtimāl-i vuzūḥ

-850-¹⁵⁷⁷[Ġazel-i Fuzŭlî]¹⁵⁷⁸

.-. / .-. / .-. / .-

- 1 Kimsede ruḥsāruña tākāt-i nezzāre yoḥ
‘Āşıkı öldürdi şevḳ bir nazara çāre yoḥ

¹⁵⁷⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 36.

¹⁵⁷⁶ 849/ 1b pür it: yürüt

7b sırta: sende

5a 5a şerḫa şerḫa tiĝ-i firākuñla: tiĝ-i firākuñla şerḫa şerḫa velî / Mısraın vezni aksamaktadır.

¹⁵⁷⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 37.

¹⁵⁷⁸ 850/ 4a yoḳı yoḳ disem: perî yoḳ dimem

4b sen kimi: sen gibi

5a gezüp çizginür: gezer çizginüp

7a ḫalkdan: ‘aşḳda

7b bed-mihreden: bî-mihreden

- 2 Bağrı bütünler baña ta' na iderler müdām
Hālūmi şerh itmege bir cigeri pāre yoğ
- 3 Yığdı benüm başuma dehr ğamın n'eylesün
Bādiye-i 'aşkda ben kimi āvāre yoğ
- 4 Dehrde hem-tā saña var yoğı yoğ disem
Var güzel çoğ veli sen kimi hūn-hāre [yoğ]
- 5 Gözde gezüp çizginür kıatre-i eşküm müdām
Kıatre-i eşküm gibi çarğda seyyāre yoğ
- 6 Çāk görüp göğsümi kıılma 'ilācum tabīb
Zāyi' olur merhemün bende biter yāre yoğ
- [346b]
- 7 Zārlıgum halkdan var Fuzūli veli
Ol meh-i bed-mihirden rağm men-i zāre yoğ

-851-¹⁵⁷⁹[Ġazel-i Fuzūli]¹⁵⁸⁰

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Germdür şām u seher mihrünle çarğ-ı lāciverd
Geh sirişkün āl ider izhār geh ruhsār-ı zerd
- 2 Şubha yazar 'āşık-ı şādık dimeñ 'ālemde kim
Bir nefes geçmez ki çekmez sūz-i dilden āh-ı serd
- 3 Yahşı şanma ey göñül ehl-i hıred eṭvārını
Olma gāfil 'aşk derdinden yaman olmaz bu derd
- 4 Mümkin olduğca felek manşübesinden kııl hāzer
Nitekim hālī degül Bih-zād nağşından bu nerd
- 5 Zülmet-i ğam iztırābın çekmez ol āzāde kim
Her ta' alluğdan ola hürşidveş 'ālemde ferd

¹⁵⁷⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 39.¹⁵⁸⁰ 851/ 1b sirişkün: sirişk-i

2a yazar: beñzer

4b Nitekim: nişe kim

4b Bih-zād: bi-dād

5b hürşidveş: hürşid tek

6a vişālinden: cemālinden

- 6 Ey Fuzûlî kesme ol mehveş vişâlınden ümîd
Şabr kııl kim devr devrânı degül bî-hüde gerd

-852-¹⁵⁸¹

[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁸²

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Nâledendür ney gibi âvâze-i ‘aşķum bülend
Nâle terkin kıılmazam her dem kesilsem bend bend
- 2 Kııl hevâyı baķt-ı refî’ kâm-ı dil mümkin degül
Böyledür ol dil-rübâ bî-derddür ben derdmend
- 3 Dâğlardur odlu gönümde ķarası ķopmamış
Yâ şebât-ı ‘aşķ için od üzre bir nice sipend
- 4 Açılır gönüm gehi kim girye-i telhüm görüp
Açar ol gül-ruķ tebessüm birle la‘l-i nüş-ķand
- 5 Hâk-râhuñdan beni ķaldıra bilmez sâye tek
Kılsa gerdün âftabuñ her şu‘â‘ın bir kemend
- 6 Câm tüt dir sâķî-i gül-ķehre zâhid terk-i câm
Ey gönül fikr eyle gör kim ķansıdur tütmalı pend
- 7 Ey Fuzûlî şüret-i fakrûñ ķabül-i dōstdur
Hiķ dervîşi senüñ tek görmedüm sulķân-pesend

-853-¹⁵⁸³

[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁸⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ey mezâk-ı câna cevruñ şehd ü şekker tek lezîz
Dem-be-dem zehr-i ğamuñ ķand-ı mükerrer tek lezîz

¹⁵⁸¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 40.

¹⁵⁸² 852/2b Böyledür: Böyle kim

3a gönümde: göğsümde

2a Kııl hevâyı baķt-ı refî’: Kııl meded ey baķt yoķsa

¹⁵⁸³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 41.

¹⁵⁸⁴ 853/2a nâle: nâr-i

3a lezîz: dil-pezîr / Mısraın vezni aksamaktadır.

4a kılsa: meste

5a sînem: göğsüm

6a dâğdur degdîn: dâğ-ı derdüñdür

- 2 Āteş-i berk-i firākuñ nāle dūzaḡ tek elīm
Cür^ç a-i cām-ı vişālūñ āb-i kevser tek lezīz
- [347a]
- 3 Dāḡ-ı ^ç aşkuñ derdi zevk-i şaltanat tek lezīz
Ḥāk-i kūyuñ seyri feth-i heft-kişver tek lezīz
- 4 Şerḡ-i aḡvālüm saña kılsa naşīhat gibi telḡ
Telḡ güftārūñ baña maḡmūra sāḡar tek lezīz
- 5 N'ola bulsam zevk köydürdükçe sīnem üzre dāḡ
Ehl-i derde dāḡ olur bī-derde zīvir tek lezīz
- 6 Tāze tāze dāḡdur degdin dil-i sūzānuma
Fi'l-meşel ḡırş ehline cem^ç iyyet-i zer tek [lezīz]
- 7 Ey Fużūlī ^ç ālemūñ gördüm ḡamu ni^ç metlerin
Hiç ni^ç met görmedum didār-i dil-ber tek lezīz

-854¹⁵⁸⁵

[Ġazel-i Fużūlī]¹⁵⁸⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yanan ^ç aşḡ āteşine āteş-i dūzaḡdan eymindür
Ne kim bir kez yanar yandırmaḡ anı ḡayr-i mümkindür
- 2 Bırakdum zevraḡ-ı dil teng-baḡrine şaḡın ey māḡ
Temevvüc virmesin teşviş aña kim anda sākīndür
- 3 Deḡānuñ dürcünü ḡāl-i lebūñ gözden nihān itmiş
Emānet gör ki Hindū maḡzen-i lü'lü'ye hāzīndür
- 4 Ġamuñ kim tökdi ḡanum dilde sākīn olduḡun bildüm
Ki ḡalvet çekmek ile keşf-i sırra gerçi bātındur
- 5 Ciger dāḡına merhem boldı: oldı peykānuñ bi-ḡamdi'llāḡ
Sa^ç ādet kevkebine aḡter-i baḡtum muḡārīndür

¹⁵⁸⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 42.

¹⁵⁸⁶ 854/ 2a teng: eşḡ

4a sākīn: pinhān

4b çekmek ile keşf-i sırra gerçi bātındur: çekmegūñ te^ç şīri keşf-i sırri bātındur

6a cānā: cā'iz

6b cā'izdür: ḡā'ındür

7a olma: olmaz

Dīvān'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 6 Ruĥuñdan nûr alur çün şem‘ başın kesseler cânâ
Budur bir ħul ser-encâmı ki sultânına câ’izdür
- 7 Fuzûlî ĥâli olma şüret-i dil döst fikrinden
Bu ma‘niden ki Beytu ‘llâh dirler ħalb-i mü’mindür

-855-¹⁵⁸⁷[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁸⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Çeşm-i şüret-bâzuma müjgân şafi hengâmedür
Ķana batmış her müjem bir şüh-i gül-gün câmedür
- 2 Gösterür her dem ‘alâmetler kıyâmetden ħadiûñ
Ķâ’im itmiş ĥaşr burĥân aceb allâmedür
- 3 Tâ ĥaţuñ üzre ĥâm-ı ebrûlaruñ ser-germiyüm
Her sözüm derd-i dil imlâsı[na] bir ser-nâmedür
- 4 Yüzde naĥş-i ĥûn-ı dil râz-ı nihânım fâş ider
Şerĥ-i ĝam taĥrîrine her kir[pi]güm bir ĥâmedür
- 5 Derdüm oldur kim müselmân ola ol Tersâ-peçe
Ķüfre olan zümler ta‘nı bu gün islâmedür
- [347b]
- 6 Ey şabâ raĥım it kim ol bî-derd [ħılmış terk-i] cevri
Çâre-i derd-i dilim mevĥûf bir i‘lâmedür
- 7 Ey Fuzûlî bulmadım reng-i riyâdan bir şafâ
N’ola ger meylüm bu reng ile mey-i gül-fâmedür

-856-¹⁵⁸⁹[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁹⁰

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Geh gözde geh gönülde ĥadengüñ mekân tüt
Her ħanda olsa ħanluyı elbette ħan tutar

¹⁵⁸⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 46.¹⁵⁸⁸ 855/ 5a ola ol: olmuş ol¹⁵⁸⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 47.¹⁵⁹⁰ 856/ 1b ħanluyı: ħanını

2b iter: ilter

7a ħapuñda Fuzûlî:Fuzûlî ħapuñda

- 2 Dil çekse n'ola cān u teni hāk-i kūyuña
Hār u ḥas iter anda ki kuş āşyān tatar
- 3 Zikr-i lebūñle zūlfūñe cān boldı dest-res
Anuñ gibi kim okıyup efsūn yılan tatar
- 4 Dil tıtdı gonce ile ber-ā-ber dehānuñı
Bu 'aql-ı nākış ile özin ḥurde-dān tatar
- 5 Hūrşid ḥırmenine urar şu' le şu' le od
Āhum ki laḥza laḥza reh-i āsmān tatar
- 6 Cān eyledükçe meyl-i temāşā-yı kāmētūñ
Göz revzen[in] sirişk-i revānum revān tatar
- 7 Tutmak diler қаpuñda Fuzūlī maḳām lik
Bu sırrı kimseye açabilmez nihān tatar

-857-¹⁵⁹¹

[Ġazel-i Fuzūlī]¹⁵⁹²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Perişān ḥalk-ı 'ālem āh u efgān itdügümdendür
Perişān olduḡum ḥalkı perişān itdügümdendür
- 2 Ten-i zārumda derd-i 'aşq gün günden füzūn olmak
Yiten bī-derd ile tedbīr-i dermān itdügümdendür
- 3 Gözüm kim baḡrumuñ kanın döker pergāle pergāle
Dem-ā-dem ārzū-yı la' l-i cānān itdügümdendür
- 4 Degül bī-hüde ger yağsa felekten başuma taşlar
Bināsın tişe-i āhumla virān itdügümdendür
- 5 Kaçan rüsvā olurduḡum kan yudup şabr idebilseydüm
Melāmet çekdüḡüm bī-hüde efgān itdügümdendür
- 6 Haḫā senden degül cismüm okuñdan bī-naşib olsa
Ḥabāb-ı eşk-i gül-gün içre pinhān itdügümdendür

¹⁵⁹¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 48.

¹⁵⁹² 857/2b bī-derd ile tedbīr-i dermān: bī-derde tedbīr ile dermān
7b Pütveşler cefāsın: Perīveşler ḫayālın

- 7 Fuzûlî ihtilâf-ı merdüm-i ‘âlemden ikrâhum
Pûtveşler cefâsın mûnis-i cân itdügümdendür
[348a]

-858-¹⁵⁹³

[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁹⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Cānı kim cānānı içün sevse cānānın sever
Cānı içün kim ki cānānın sever cānın sever
- 2 Her kimüñ ‘âlemde miqdârıncadır tab‘ında meyl
Ben leb-i cānānumı Hızr āb-ı hayvānın sever
- 3 Başa dem düşdükçe taksîr eylemez anlar meded
Ol sebepten muttaşıl gönülüm ciger kıanın sever
- 4 Müşg-i Cîn āvāre olmışdur vatandaş ben kimi
Hansı şūhuñ bilmezüm zülf-i perişānın sever
- 5 Şu ki ser-gerdān gezer başında vardur bir hevā
Ġā[libā] bir gül-ruhuñ serv-i hıramānın sever
- 6 ‘Ākıbet rüsvā olup mey tek düşer halk ağzına
Kim ki bir ser-mest sākî la‘l-i handānın sever
- 7 N’olıcağdur terk-i ‘aşk itme Fuzûlî vehm idüp
Ġāyeti dirler ola bir bende sulţānın sever

-859-¹⁵⁹⁵

[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁵⁹⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ezel kâtibleri ‘uşşāk bahtın kâre yazmışlar
Bu mazmûn ile haţ ol şafha-i gülzāre yazmışlar

¹⁵⁹³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 49.

¹⁵⁹⁴ 858/3a anlar: eyler

3b gönülüm: çeşmüm

6a halk: el

7a N’olıcağdur terk-i ‘aşk itme Fuzûlî: Terk-i ‘aşk itme Fuzûlî n’olıcağdur

¹⁵⁹⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 60.

¹⁵⁹⁶ 859/1b gülzāre: ruhsāre

4a ser-htaın: şerhini

4b ile: ilen

5a mey-hāneye: büt-hāneye

Divân’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 2 Gülistān-ı ser-i kūyuñ şıfātın bāb bāb ey gül
Haṭ-ı reyhān ile cedvel çeküp gülzāre yazmışlar
- 3 İki saṭr eyleyüp ol iki mey-gün la' ller vaşfın
Görenler her birin bir çeşm-i gevher-bāre yazmışlar
- 4 Hāvāş-ı hāk-pāyüñ ser-ḥaṭın taḥkīk idüp her dem
Gubār ile beyāz-ı dīde-i hūn-bāre yazmışlar
- 5 Girüp mey-ḥāneye kılsan tekellüm cān bulur şeksiz
Muşavvirler ne şüret kim der [ü] dīvāre yazmışlar
- 5 Muharirler yazanda her kime 'ālemde bir rūzī
Baña her gün dil-i sād-pāreden bir pāre yazmışlar
- 6 Yazanda Vāmık u Ferhād u Mecnūn vaşfın ehl-i derd
Fuzūlī adını gördüm hem ol tūmāre yazmışlar

-860-¹⁵⁹⁷

[Ġazel-i Fuzūlī]¹⁵⁹⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Muḳavves kaşlaruñ kim vesme birle reng dutmışlar
Kılıçlardur ki ḳanlar dökmele ile jeng dutmışlar
- 2 Kılıp tağyīr-i şüret vesmiden yağma kıllurlar dil
Ḥarāmī kaşlaruñ resm ü reh-i nāreng dutmışlar
- 3 Göñül mir 'ātini eyler mükedder 'aql teklīfi
Ḥoş ol bī-bākler kim terk-i nām u neng dutmışlar
- [348b]
- 4 Fenā-yı 'ömrden gūyā degüller gönce tek vāḳıf
Olar kim özlerin dünyā için dil-teng dutmışlar
- 5 Bu ben kim seng-sār-ı miḥnetüm bāzār-ı 'aşḳ içre
Belā dāğı çeken Ferhād ile hem-seng dutmışlar
- 6 Lebūñ devrinde zāhidler tutup mey-ḥāneler küncin
Kılıp tesbīḥ tārin terk zūlf-i çeng dutmışlar

¹⁵⁹⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 56.

¹⁵⁹⁸ 860/5a Bu ben: Benem

5b çeken: ḳazan

- 7 Seher bülbüller efgâni degül bî-hüde gülşende
Fuzûlî nâle-i dil-süzına âheng dutmuşlar

-861-¹⁵⁹⁹

[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁶⁰⁰

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Āh eyledigüm serv-i hırāmānuñ içündür
Ķan ağladigüm ğonce-i ħandānuñ içündür
- 2 Ser-geşteligüm kākül-i müşġinüñ elinden
Āşüfteligüm zülf-i perişānuñ içündür
- 3 Bīmār tenüm nergis-i mestüñ eleminden
Ĥünin cigerüm la‘ l-i dūr-efşānuñ içündür
- 4 Yağdum tenimi vaşl ġüni şem‘ -tek ammā
Bil kim bu tedārük şeb-i hicrānuñ içündür
- 5 Ķurtarmaġa yağmā-yı ġamuñdan dil ü cāni
Sa‘ yum nazar-ı nergis-i fettānuñ içündür
- 6 Cān vir ġöñül ol ġamzeye bir nice zamānlar
Cān içre seni besledigüm anüñ içündür
- 7 Vā‘ iz bize dün dūzahı vaşf itdi Fuzûlî
Ol vaşf senüñ külbe-i aġzānuñ içündür

-862-¹⁶⁰¹

[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁶⁰²

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ey ġül ne aceb silsile-i müşġ-i terüñ var
V‘ ey serv ne ħōş cān alıcı işvelerüñ var
- 2 Acıtdı beni acı sözüñ tünd nigāhuñ
Ey naĥl-i melāĥat ne belā telĥ berüñ var

¹⁵⁹⁹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 50.

¹⁶⁰⁰ 861/2a elinden: ucundan
6a bir nice: kim munca
6b içre: ile

¹⁶⁰¹ Gölpınarlı, a.g.e., s. 54.

¹⁶⁰² 862/4a zārum: zāruñ

- 3 Peykânlaruñ ile ʔoludur ʔeşm-i pür-âbum
Ey baħr şağınma senüñ ancağ güherüñ var
- 4 Ol seng-dile nâle-i zârum eşer itmiş
Ey dil saña bu zevk yiter tâ eşerüñ var
- 5 ‘ Aşğ içre gönül dime ki ben bî-ħodem ancağ
Ey gâfil özüñden senüñ ancağ haberüñ var
- 6 ʔoğ bağdıguña ğamze ilen bağrın üzersin
Her kime ki bağmazsın anuñla nazaruñ var
- [349a]
- 7 ‘ Aşğ ehline ol mâh Fuzûlî nazâr itmiş
Sen hem özüñi göster eger bir hünerüñ var

-863-¹⁶⁰³

[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁶⁰⁴

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Şaçuñ endişesi taħrîk-i zencîr-i cününumdur
Cününüm def ine zîkr-i leb-i la‘ lüñ füsünumdur
- 2 Diyâr-ı derd ser-gerdânyum her kim beni ister
Delîl-i râh ʔatre ʔatre eşk-i lâle-günumdur
- 3 Ġamuñda berğ-i âhumdan ser-â-ser yandı kevbekler
Ġalan odlara yanmış kevbek-i baħt-i zebünumdur
- 4 Gelen nâveklerüñ bir bir yağup ʔoymaz bulam zevkin
Beni ħirmân odına yandıran süz-i derünumdur
- 5 Ser-i küyuñda gönülüm berğın âhın şanma bî-hüde
Ġarañu gice ‘ azm-i küyuñ itsem reh-nümünumdur
- 6 Lebi şirînlerüñ şevkiyle Ferhâdı benüm ‘ aşruñ
Yanumda cem‘ olan seng-i melâmet Bî-sütünumdur
- 7 Fuzûlî ħâli olmağ câm-ı ‘ ayşum şaf şahbâdan
Nişân-ı baħt-ı nâ-fercâm ü ikbâl-i nigünumdur

¹⁶⁰³ Gölpınarlı, a.g.e., s. 55.

¹⁶⁰⁴ 863/3a Ġamuñda: Felekte
5a berğın: berğ-i

-864-¹⁶⁰⁵[Ġazel-i Fuzūlî]¹⁶⁰⁶

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Zevk şevkîyle cihân kaydın [çeken] zaḥmet çeker
Ehl-i zevk oldur ki andan dâmen-i himmet çeker
- 2 Gün çeker yirden göge her dem ğubâr-ı rā[h]uñı
Tütîyâ için velî yirden göge minnet çeker
- 3 Ey çeken ğayr ile pinhân bezm idüp mey ğāh ğāh
Yād kıll andan ki rüyuñ yād idüp ḥasret [çeker]
- 4 Kaṭre-i eşküm kaṭarı sine-çâkinden girüp
Ten evine taşradan bār-ı ğam u miḥnet çeker
- 5 Hâli itmiş ğayrdan zülfüñ ḥayâli göñlümü
N'ola şâhib-keşf ile bu 'ömrdür ḥalvet çeker
- 6 Çek şabūḥu şubḥ naḳkâşına 'arz-i 'arız it
Böyle çeksın ger felek levḥine bir şüret çeker
- 7 Serv-kâmetler semen-ruḥsârūñuz toprağıdır
Her semen kim açılır her serv kim kâmet çeker
- 8 Ey Fuzūlî baḳmaya tā ğayra her ḥünin müje
Âteşin bir mildür kim çeşmüme ğayret çeker

[349b]

-865-¹⁶⁰⁷

[Ġazel-i Fuzūlî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Ol perîveş kim melâḥat mülkinüñ sultânıdır
Ḥükm anuñ ḥükmî baña fermân anuñ fermânıdır

¹⁶⁰⁵ Gölpınarlı, a.g.e., s. 44.

¹⁶⁰⁶ 864/2a yirden göge her dem: her dem göze yerden

3a çeken: çeküp

3b rüyuñ: bezmüñ

5b ile bu: ise bir

7a semen-ruḥsârūñuz: perî-ruḥsâreler

8a baḳmaya: baḳmasın

Dîvân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

¹⁶⁰⁷ Gölpınarlı, a.g.e., s. 43.

- 2 Sürdi Mecnûn nevbetin şimdi benüm rüsâ-yi ‘aşk
Doğrı dirler her zamân bir ‘âşıkun devrânıdır
- 3 Lahza lahza gönlüm odundan şererlerdür çıkan
Kaatre kaatre göz döken şanmañ sirişküm kanıdır
- 4 Çäkler cismümde tîğ-ı ‘aşkdan ‘ayb itmeñüz
Kim cünün gülzârınun bunlar gül-i handânıdır
- 5 Ey Fuzûlî ola kim raħm ide yâr efgânuña
Ağlağıl zâr anca kim zâr ağlamak imkânıdır

-866-¹⁶⁰⁸[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁶⁰⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Hüsnün olduqça füzün ‘aşk ehli artuğ zâr olur
Hüsn ne miqdâr olursa ‘aşk ol miqdâr olur
- 2 Cennet için men‘ iden ‘âşıqları didârdan
Bilmemiş kim cenneti ‘âşıqlarun didâr olur
- 3 ‘Aşk derdinden olur ‘âşık mizâcı müstaķim
‘Âşıkun derdine tîmâr eyleyin bîmâr olur
- 4 Zâhid-i ħar kim ne bilsün zevķini ‘aşk ehlinün
Bir ‘aceb meydür maħabbet kim iĉen hüşyâr olur
- 5 ‘Aşk sevdâsına şarf eyler Fuzûlî ‘ömrini
Bilmezüm bu ħâb-ı ġafletden kaçan bîdâr olur

-867-¹⁶¹⁰[Ġazel-i Fuzûlî]¹⁶¹¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Her kitâba kim leb-i la‘ lün ħadişin yazeler
Rište-i dür cân birle zevķ ehli anı şîrâzeler

¹⁶⁰⁸ Kenan Akyüz, vd., **Fuzûlî Türkçe Dîvân**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1958, s.220.

¹⁶⁰⁹ 866/3b tîmâr eyleyin: dermân itseler

4a ħar kim: bî-ħöd

¹⁶¹⁰ Gölpınarlı, a.g.e., s. 44.

¹⁶¹¹ 867/1b Rište-i dür cân: Rište-i cân / zevķ: ‘aşk / Mısraın vezni aksamaktadır.

3a dönderüp mescidlere: dönderürler mescide

3b Bî-ṭariķatler görün: Bî-ṭariķatleri gör

- 2 Bu ne sırdur sırr-ı ‘aşkuñ dimedin bir kimseye
Şehre düşmiş ben seni sevdüm diyü âvâzeler
- 3 Şeyhler mey-hāneden yüz dönderüp mescidlere
Bî-ṭarîkatler görüñ kim ṭoğrı yoldan âzeler
- 4 Çâklar gögsümde şanmañ kim açupdur tiğ-i ‘aşk
Göñlümün şehrine mihrün girmege dervâzeler
- 5 Ey Fuṣūlî yār eger cevri itse andan incime
Yār çevri ‘aşıka her dem maḥabbet tâzeler

[350a]

-868-¹⁶¹²

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Ḥāletî]

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Biribiri ile nice itsünler imtizāc
Bülbül hevāyî güller ise âteşî-mizāc
- 2 Kullaruña o sîne-i sîmîni gösterüp
Ey şāh-ı ḥüsn baḥşış için bir ḥazîne aç
- 3 Ağyārun alsa cān u dilin yār ṭan mıdur
Kāfir memālikinden alur şāhlar ḥarāc
- 4 Gel ey nesîm-i şubḥ ṭağıt zülf-i dil-beri
Dehri mu‘aṭṭar it yine her yaña müşğ saç
- 5 Ben ḥastesini yoqlamadı ol ṭabîb-i cān
Var ise Ḥāletî degülüm kâbil-i ‘ilāc

-869-¹⁶¹³[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Ḥāletî]¹⁶¹⁴

..-- / ..-- / ... / ..-

- 1 Kaşd ider la‘l-i lebün emmege her bār kadeḥ
Oldı bir kan kıyusu şeb-rev-i ‘ayyār kadeḥ

¹⁶¹² B. A. Kaya, a.g.e., s.368.¹⁶¹³ B. A. Kaya, a.g.e., s.369.¹⁶¹⁴ 869/ 1a emmege: öpmege

3a itdürdi şürāhileri hep kendüsine: itdürmeg için mest-i ser-endāzlara

3b bezmde bir: bezme ‘aceb

5b maṭla‘u‘l-envār: maṭla‘-ı envār

Dîvân’daki 4. beyit mecmûada yoktur.

- 2 ‘Aqlumuz almağa cām-ı lebi yārūñ besdür
Getürüp n’eyler ola ğabğabı tekrār kadeh
- 3 Secde itdürdi şürāhileri hep kendüsine
Yağdı âteş-gede-i bezmde bir nār kadeh
- 4 Rūh-ı tābāniye olmazsa mecāl ey sākī
Rind-i mey-hāne alur destine nā-çār kadeh
- 5 Bu kadar şevk düşer miydi dil-i rindāne
Olmasa Hāletiyā maṭla‘u’l-envār kadeh

-870-¹⁶¹⁵

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

--- / --- / -- / --

- 1 Kimse tā kim tuymaya eylerse reng-i bāde sürh
Zāhid-i şehre revādur olsa ger seccāde sürh
- 2 Cām-ı ‘işretten kızarmış dir hasūd-ı nā-bekār
Ağlamağdan olsa çeşm-i ‘āşık-ı dil-dāde [sürh]
- 3 Nağd-i cān almağda māhir bir ‘aceb ‘ayyārdur
Çeşm-i dil-ber kim olupdur meclis-i şahbāda sürh
- 4 Tişesiyle Kūh-ken kân deldi dir şol kimse kim
Gördi eşk-i la‘l-fāmın raḥne-i hārāda [sürh]
- 5 Kalmaya tā kim kitāb-ı ‘aşk-ı dil-ber nā-tamām
Eşk-i hūn-bārından itdi Hāletī amāde sürh

[350b]

-871-¹⁶¹⁶

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶¹⁷

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Ġam-ı zūlf ü ruḥ ile miḥnet-i cān-ı nā-şād
Şeb-be-şeb rüz-be-rüz olmadur turma ziyād
- 2 Tiğ-i berrānuña cānā nice meyl eylemeyem
Murg-ı cānı ol ider ten kafesinden āzād

¹⁶¹⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.371.

¹⁶¹⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s.376.

¹⁶¹⁷ 871/Divân’daki 5. ve 6. beyitler mecmûada, mecmûadaki 5. beyit Divân’da yoktur.

- 3 Sākīyā bāde ile gel beni sīr-āb eyle
İtmeden şarşar-ı ğam gerd-i vücūdum ber-bād
- 4 Güci kendüye yiter ‘ aşık-ı ser-bāzlaruñ
Kūh-ı ğamda n’ola kendin depelerse Ferhād
- 5 Kimse vaşf-ı leb-i yāri yazamaz Hāletiyā
Neşeker hāme olup āb-ı hayāt olsa murād

-872-¹⁶¹⁸[Ġazel-i ‘ Azmī-zāde Hāletī]¹⁶¹⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Raşş-ı bed-hūy-ı felek urmağdadur dā’im leked
Uğramaz hergiz anuñ yanına erbāb-ı hıred
- 2 Halk idelden şeş-der-i dehri Hudā-yı kār-sāz
Düşmedi hiç şüret-i hāküm gibi bir naşş-ı bed
- 3 Her zamānda eşk-i māl-ā-māldür müjgāna dek
Çeşmümüñ baħr-i firāv[ā]nında yoğdur cezr ü med
- 4 Ağlamağdan olsa çeşm-i bende-i ‘ aşkuñ ‘ alil
Anı ‘ aybıyla kabūl eyle efendüm itme red
- 5 Bir ‘ aceb gird-āba düşdük şimdi biz ey Hāletī
Hey meded öldüm disek bir kimseden yoğdur meded

-873-¹⁶²⁰[Ġazel-i ‘ Azmī-zāde Hāletī]¹⁶²¹

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Her kaçan kaçd-ı helāk-ı dil-i nālān eyler
Evvelā sā’id [ü] bāzūsını ‘ uryān eyler
- 2 Ruħ-ı dil-ber haberin mi iledür bād-ı şabā
Gülşenüñ güllerini böyle perişān eyler
- 3 Her zamān ğam yise dir Qaysı anuñ’çün Leylā
Aş ulaşdursa anı mazħar-ı hırmān eyler

¹⁶¹⁸ B. A. Kaya, a.g.e., s.375.¹⁶¹⁹ 872/Mecmûadaki 2. beyit Dîvân’da, Dîvân’daki 2. beyit mecmûada yoktur.¹⁶²⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.419.¹⁶²¹ 873/8b turma: anı

Dîvân’daki 6. beyit mecmûada yoktur. Dîvân’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 4 Encüme şatmağ için sürme-i hâk-i rehini
Mihir ile mâhı felek keffe-i mizân eyler
- 5 Dehen-i tengin açup başlasa güftâra o yâr
Şükkeri kâsid ider gevheri erzân [eyler]
- 6 Gözümün yaşını az görme benüm sultânüm
Âsyâb-yı felegi şimdi o gerdân eyler
- 7 Sâkiyâ zevrağı irgür baña şol vaqtin kim
Ġam-ı hicrân gözümün yaşını ‘ummân eyler
- [351a]
- 8 Atsalar âteş-i dil-süz-ı gama Hâletiyâ
Bâd-ı âh ile gönül turma firüzân eyler

-874.¹⁶²²

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yâr-i âhen-dil ki dâ’im ‘aşîka bî-dâdı var
Tîr-i âh itmez eşer bir miğfer-i pülâdı var
- 2 Hâtırum hicrûnle Ġam-gîn dil hayâlün birle sâd
Beñzedüm şol şehre kim vîrânı var âbâdı var
- 3 Nice cellâd-ı zamâne böyle hûn-rîz olmasun
Bir senün Ġamzeñ gibi ta’lim ider üstâdı var
- 4 Güşe-i Kâf-ı kanâ’ atdür cihânda meskenüm
Ehl-i istiğnâ benüm ‘anĠânunı ancağ adı var
- 5 FâriĠu’l-bâl olmasun kimse cihânda Hâletî
Bir kemîngâh-ı havâdişdür niçe şayyâdı var

-875.¹⁶²³[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]¹⁶²⁴

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Dağı tıfl iken idüp fenn-i cefâyı ezber
Söylesek fâ’ide itmez yine bildüğün ider

¹⁶²² B. A. Kaya, a.g.e., s.433.¹⁶²³ B. A. Kaya, a.g.e., s.398.¹⁶²⁴ 875/5b Halka-i zulf-i siyâhun: Halkadur halka-i zulfün

Bu şiir Dîvân’da on beyittir. Dîvân’daki 2. 3. 4. 7. ve 9. beyitler mecmûada yoktur.

- 2 Rişte-i cân olur elbette güsiste göresin
Bağludur cismüme zirâ ol ise saña çeker
- 3 Girmege kaçır-ı vişâle nice ikdâm itsün
‘Âşıkı hiç o maqâma iledür mi dil-ber
- 4 Sâk-ı sîmîni ile ‘âlemi eylerdi helâk
Düşmese ayağına dâmeni her gâh eger
- 5 Cânuma nâvek uran gamzesidür Hâletiyâ
Halka-i zülf-i siyâhun ider ammâ ki siper

-876-¹⁶²⁵

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]

..- / .- / ..-

- 1 Dil şeh-i milket-i maḥabbetdür
Ḥusrev-i Kûh-ken-ṭabî‘ atdür
- 2 İtdi gam tîre gönüm âyinesin
Şanki bir dâne dâg-ı fūrḳatdür
- 3 Ne belâ gelse girye-i şādî
Ezelî ehl-i ‘aşka ‘âdetdür
- 4 Ehl-i derde şerâr-ı âteş-i âh
Bî-‘ aded kevkeb-i sa‘ âdetdür
- 5 Naḳd-i cân dil-berüñ emânetidür
Virmemek Hâletî ḥıyânetdür

[351b]

-877-¹⁶²⁶

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Niçe âzâdeleri zülfi giriftâr eyler
Ḳanda bir fitne ki var gözleri bîdâr eyler
- 2 Görse zühhâd yüzün ol büt-i kâfir-kîşüñ
Rişte-i sübhâ-i şad-dâneyi zünnâr eyler
- 3 Ḥasret-i çeşmi kaçan ‘âşıkı bîmâr itse
Yetişür ana ḥayâl-i lebi tîmâr eyler

¹⁶²⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.412.¹⁶²⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s.452.

- 4 Kankı āhen-dile kim nār-ı maḥabbet ʔoḫıma
Eridüp āb gibi ʿāşık-ı didār eyler
- 5 İller ağzına zebānını virürken ol yār
Dil ucıyla beni yād eylemege ʿār eyler
- 6 Hāletī yāre baḫarken çıka gelse ağyār
Merdüm-i çeşm hemān ḫapuyı dīvār eyler

-878-¹⁶²⁷

[Ġazel-i ʿAzmi-zāde Hāletī]¹⁶²⁸

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ey dil dime yāre beni öldürme emān vir
Gerçekden eger ʿāşık iseñ ölmege cān vir
- 2 Merhemle oñulmaz gül-i cennet gibi şolmaz
Derdünle İlāhī bana bir dāg-ı nihān vir
- 3 Dil çıkmamağ ise ġarazuñ ey şeh-i hūbān
Ḥavf eyleme hiç ʿāşikuñ ağzına zebān [vir]
- 4 Vir mālī ile pīre-zen-i dehri ʿadūya
Yā Rab baña bir sīm-beden tāze cevān vir
- 5 Ferhāduñ olan Hāletīye kūh-ı belāda
Şirīn lebūñ ey ḫusrev-i hūbān-ı cihān vir

-879-¹⁶²⁹

[Ġazel-i ʿAzmi-zāde Hāletī]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Her kimūñ murğ-ı dili beste-i dām-ı ġam olur
İzṫrāb eylese ger bendi daḫı muḫkem olur
- 2 Gündüzi şubḫ-ı vişāl ü gicesi fūrḫatdūr
ʿĀlem-i ʿaşḫ u maḥabbet ne ʿaceb ʿālem olur
- 3 Nāvekūñ kılsa eger ḫāk-i siyāhı menzil
Ḥāne-i ʿāşık-ı dil-ḫastede mātem olur

¹⁶²⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.454.

¹⁶²⁸ 5b cihān: zamān

¹⁶²⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.459.

- 4 Korkarın kim çıka bu sîm-i sirişkük kızılı
Çokluk aqıtma efendi şöni anuñ kem olur
- 5 Sözi cân-bağş idügin münkir olan Hâletiyâ
Bağşe âgâz idicek yâr hemân mülzem olur

[352a]

-880-¹⁶³⁰[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]¹⁶³¹

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Ġamzeñ ki kaçd-ı cân u dil-i nâ-tüvân ider
Bir göz yumup açincaya deķ niçe kıan ider
- 2 Yokdur hulâşa tîr-i ğam-ı yârdan mecâl
Ölsem de yine seng-i mezârum nişân ider
- 3 Sırrum nice nihân ideyin tende her elif
Ĥalk-ı cihâna ĥâlümi bir bir ‘ayân ider
- 4 Bir şayd-ı zaĥm-ĥürde gibi mübtelâ-yı ‘aşķ
Her kıanda gitse ĥün-ı sirişkin revân [ider]
- 5 Bir murġdur ki Hâletiyâ nâvek-i nigâr
Ĥalb-i şanevberide gelür âşyân ider
- 6 Dirlerse bebr-i küĥ-ı ma‘âni n’ola saña
Ĥaķķâ bu nazm kıuvvet-i şab‘uñ beyân ider

-881-¹⁶³²

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]

-- / .-- / .-- / --

- 1 Ol yâr içün ey dil dime ĥürî ya melekdür
Ne geldi anuñ gibi güzel ne gelecekdür
- 2 ‘Ahdine kıomaz döndürür ol mâhı dem-â-dem
Cevr itmede düşmen baña mânend-i felekdür
- 3 Vaşluñda olan ‘âlemi bilmez dil-i zâhid
Dünyâda seni sîneye çekmek ne dimekdür
- 4 Urur zer-i rüym aña erbâb-ı maĥabbet

¹⁶³⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.423.¹⁶³¹ 880/Divân’daki 3. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.¹⁶³² B. A. Kaya, a.g.e., s.464.

Pāyuña düşseydi ölmekle eger pervānevār

- 5 Murğ-ı cāndan gözleri yārūñ ırılmaz Hāletī
 Kırtulur mı hiç iki şayyād elinden bir şikār

-884-¹⁶³⁷

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶³⁸

..-- / ...- / ..-- / ..-

- 1 Hātırım Kays gibi kūha vü şahrāya çeker
 Ġam-ı ‘aşkuñ beni öldürmege tenhāya çeker
- 2 Zir-i destāra olur zūlf-i siyāhı gāhī
 Bir melekdür şanasın ejderi bālāya çeker
- 3 Piş-keş çekse kapuñdan gelicek bād-ı şabā
 Kuhl-ı hāk-i kademūñ dīde-i bīnāya çeker
- 4 ‘Ārızuñ baħr-i ħüsn her biri ol hallerūñ
 Bir deñiz mālīkidür ādemi deryāya çeker
- 5 Olsa fānī ne kadar pīr-i muġān Hāletiyā
 Ġam zebūnın yine bezm-i mey-i ħamrāya çeker

-885-¹⁶³⁹

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁴⁰

..-- / ...- / ..-- / ..-

- 1 Āh idersem bile āh itmege başlar kūh-sār
 Āh dir āh işidür şimdi muħaşşal dil-i zār
- 2 Baħş-i ħüsn eyler idi belki yüzūñle ħürşid
 Cānib-i rüyūñ eger tütmasa zūlfūñ her bār
- 3 Gül-i ruħsārına aġyār degermiş derler
 Kırusun elleri mānend-i ħazān-dīde çenār

¹⁶³⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.426.

¹⁶³⁸ 884/4a ‘Ārızuñ baħr-i ħüsn: Baħr-i ħüsn oldu ruhun Dīvān’daki 5. beyit mecmûada yoktur.

¹⁶³⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.435.

¹⁶⁴⁰ 885/3a aġyār degermiş derler: yārūñ tokunurmuş aġyār

Dīvān’daki 2. 3. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

Mecmûadaki 2. ve 4. beyitler, Dīvān’daki 146. gazelin 3. ve 4. beyitleridir.

Mecmûadaki 3. beyit ise Dīvān’daki 205. gazelin 1. beyitidir.

- 4 Bir melek-çehredür ol mālîk-i enfās-ı Mesîh
Kiminüñ cânın alup kimine cân virse ne var
- 5 Kendüden bî-haber olduğunu dil Hâletiyâ
Şaklamak istedi ammâ haberin almış o yâr

[353a]

-886-¹⁶⁴¹[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hâletî]¹⁶⁴²

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Her bir müje hōd ‘aşîka bir tîr-i cefādur
Ya nāvek-i dil-düz-ı teğāfûl ne belādur
- 2 Cān naqdini vir sīnesin açsun dir iseñ yār
Dirler der-i Firdevsi açan ehl-i şehādur
- 2 Şol cām-ı leb-ā-leb ki şunar sākî-i meh-rū
Hākķā ki hured cevheri ne tolu bahādur
- 3 Özlerse elün gölgesini dil ‘aceb olmaz
Ol şāh ğam-ı ‘aşķa düşen zıll-ı Hümādur
- 4 Bir ğam-zedeyin kim geleli bāĝ-ı cihāna
Nüzhet-gede-i murĝ-ı dilüm dām-ı ‘anādur
- 5 Dīvānuñı kim gördi ise mā‘ide şandı
Zirā suhānuñ Hâletiyâ rûha ğidādur

-887-¹⁶⁴³

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hâletî]

.-- / .-- / .-- / .--

- 1 Şikest oldı seng-i cefā birle āhîr
Eger dürr-i ma‘nā eger dürc-i hâtır
- 2 Hüner ehlinüñ hāline kimse bakmaz
Cihān hālķı hep oldılar ‘ayba nāzır
- 3 Hemān kaçdı sīm almadur gördüğinden
Hiç olmazsa gözyaşı alur ekābir

¹⁶⁴¹ B. A. Kaya, a.g.e., s.410.¹⁶⁴² 886/Divân’daki 2. ve 7. beyitler mecmûada yoktur. Divân’da beyitlerin dizilimi farklıdır.¹⁶⁴³ B. A. Kaya, a.g.e., s.408.

4 Mürüvvet yok erbâb-ı devletde hergiz
Nedür medh ider anları şimdi şâ'ir

5 'Acebdür eger Hâletî âh-ı dilden
Yakında yıkılmazsa bu köhne çadır

-888-¹⁶⁴⁴

[Ġazel-i 'Azmi-zâde Hâletî]¹⁶⁴⁵

-.-- / -.-- / -.-- / -.-

1 'Iyd-gehde ğayr ile görse seni giryân olur
Şiše-i çeşmiyle dil güyâ gül-âb-efşân olur

2 Tıfl-ı eşküm düşse tañ mı nitekim dülâb-ı 'ıyd
'Aşık olan muttaşıl ser-geşte-i devrân [olur]

3 Yaşımı aqıtma dirseñ bulmaya hüsnün gezend
Revnaqın 'ıyduñ şikest eyler kaçan yalan olur

4 Vuşlatuñ 'ıydında kurbân eylemezseñ 'aşığı
Öldürür kendin şağın küyuñda cânâ kan [olur]

5 'ıyd-ı adhâ bilmez ey şüh-ı cihân erbâb-ı 'aşk
Bî-tevaqquf çeşm-i bîmaruñ görüp kurbân olur

6 Başuma cânâ kıyâmetler qoparur qâmetüñ
'ıydgâh ile şalıncaq maşşer ü mîzân olur

7 Her kaçan binse şalıncağa o şüh-ı ser-firâz
Burc-ı Mîzân içre güyâ kevkeb-i raşşân olur

[353b]

8 Geh 'urüc eyler semâya Hazret-i 'İsâ gibi
Geh sürüş-ı ğaybveş gökden yire perrân olur

9 Geh gider eflâke mânend-i du'â-yı müstecâb
Gâh olur kim nâzil olmuş bir belâ-yı cân olur

10 Pençe-i mihre gire diyü şâyed dâmân-ı yâr
'Azmi-i bâlâ itse 'aşık zâr u ser-gerdân olur

¹⁶⁴⁴ B. A. Kaya, a.g.e., s.422.

¹⁶⁴⁵ 888/3b yalan: bārân

4a Vuşlatuñ: Vaşlınuñ

10a diyü şâyed: şâyed diyü

Dîvân'daki 12. beyit mecmûada yoktur. Dîvân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 11 Bir terāzūdür şalıncağ vezn ider erbāb-ı dil
Her kaçan kim şalınanlar sīm-ten hūbān olur
- 12 Çarḡ-ı gerdāndan nişān virse n'ola dūlāblar
Kimi hūbānuñ güneş kimi meh-i tābān olur
- 13 Şanki bir kavş-i kızaḡdur yağıdırur bārān-ı eşk
Cāme-i hūbān ki zerd ü sürḡ ü sebz elvān olur
- 14 Dil-berān-ı şūḡ-ı şehri-āşūb-ı gendüm-gün ile
Āsyādur ol ki bād-ı āh ile gerdān olur
- 15 Her gören dūlāb-ı āb añlar anı ey Hāletī
Eşk-i çeşmüm 'ıyd-gehde şol kadar rīzān olur

-889-¹⁶⁴⁶

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁴⁷

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 'Āleme taksīm olunsa bizdeki miḡnet yiter
Kışşā-i pūr-ḡişşemüz derd ehline 'ibret yiter
- 2 Āb-ı rüyumla şular erbāb-ı devlet dergehin
Yüz şuyıyla varmadum 'uqbāya ol ḡaclet yiter
- 3 Şol sümüm-ı āh kim vādī-i fūrḡatden gelür
Kışt-zār-ı 'ömrine 'aşḡ ehlinüñ āfet yiter
- 4 Dāḡ-ı derdin işledür bir 'āşık-ı şūrīdeyin
Baña üstād-ı belādan gördüğüm şan'at yiter
- 5 Nār-ı āhuñ ḡānmān-ı çarḡa şal şimden girü
Bunca yıllar eyledüñ ey Hāletī ḡürmet yiter

-890-¹⁶⁴⁸

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁴⁹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Olup bende-i ḡāmeti serv ü 'ar'ar
Göñüllü yazılsun o şāha şanevber

¹⁶⁴⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s.426.

¹⁶⁴⁷ 889/3a sümüm: hümüm / gelür: ḡopar

¹⁶⁴⁸ B. A. Kaya, a.g.e., s.405.

¹⁶⁴⁹ 890/Divān'daki 4. 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

2 Şu çāh-ı belālar ki var rāh-ı ğamda
Gözi baĝlu ‘ uşşāk için[dür] muĝarrer

3 Eger ħalb-i māhiyyet itmezse bāde
Nice la‘ l raĝşān olur şīşe sāĝar

4 Şabā büy-ı zülfüñ getürmez mi baĝa
N’ için andan ı‘ rāz iderler ki güller

[354a]

5 Dür-i nazmı āvīze-i ğuş-ı cāndur
Ķanı Ħāletī gibi bir pāk gevher

-891-¹⁶⁵⁰

[Ķazel-i Şubĥī]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Āstān-ı yārdan terciĥ idersin cenneti
Bilmezüm dīvāne misin şüfi ya ĥöd cinneti

2 Ķonce-i güllerle zeyn olmış nigārā bāĝlar
‘ Aşş u ‘ işret çāĝıdur fevt itme şāhum furşati

3 Her ne deñlü cevri iderseñ rāzıyum ey ĝonce-leb
Hem-dem olmasun saña tek ol raĝīb-i nikbeti

4 Nāşihā ter[k] eyler idüñ ‘ aşıka ta‘ n itmegi
Māh-rūlarla eger bir dem iderdüñ şöĝbeti

5 Ka‘ be-i kūyında mesken tūtalı cānānumuñ
Ķible Ħaĝķı Şubĥinüñ ‘ arşa irişdi ‘ izzeti

-892-¹⁶⁵¹

[Ķazel-i Celālī]¹⁶⁵²

--. / -.-- / --. / -.--

1 Bu çeşm-i ĥün-feşānum giryān olur ħaluru mı
Seyl-i sirişķüm āĥir ‘ ummān olur ħaluru mı

2 Āĥir ĥarābe ĝöñlüm mānend-i mülk-i ‘ ālem
Ma‘ mūr olur mı yoĝsa virān olur ħaluru mı

¹⁶⁵⁰ Bu şiir, kaynaklarda bulunamamıştır.

¹⁶⁵¹ Murat Güneş, **Manastırlı Celāl Bey Dīvānı (İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas 2013, s. 652.

¹⁶⁵² 892/2a Āĥir: Artuĝ

- 3 Yıllar durur ki gönüm kendüye gel[me]mişdür
Bî-çâre tâ kıyâmet hayrân olur qalur mı
- 4 Olmaz degüldür âhîr ser-i huṭûṭ-ı vechüñ
Te ʿvîl-i ser-i Qurʿân pinhân olur qalur mı
- 5 Olmadı dil Celâlî çâh-ı elemden âzâd
Bî-kes olan esîr-i zindân olur qalur mı

-893-¹⁶⁵³

[Ġazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]¹⁶⁵⁴

--- / --- / --- / ---

- 1 Zülf-i pür-çinün ğamından dîde kim pür âb olur
Kankı bahre kim düşerse qatresi gird-âb olur
- 2 Göz yumup açınca ṭurmaz gelse dil-ber hâneme
Baht-ı bîdâr olmaya devlet hayâl-i ḥ ʿâb olur
- 3 Yara açsa sîneme dil-ber gelür câna ferâḥ
ʿĀşık-ı bî-çâreye ol yâre fetḥ-i bâb olur
- 4 Eşk-i ʿâşıkdan ḥazer kıl ey cevân-ı tünd-ḥû
Kim niçe ma ʿmüreler vîrân ider seyl-âb olur
- 5 Bir dile Yahyâ tokunsa pertev-i feyz-i Hudâ
Zerre-i nâ-çiz iken ḥürşid-i âlem-tâb olur

[354b]

-894-¹⁶⁵⁵

[Ġazel-i Şeyhü'l-islâm Yahyâ]¹⁶⁵⁶

--- / --- / --- / ---

- 1 Eş-şalâ dest-i irâdetle açıldı bâb-ı ʿaşk
Eylesün cânân ile cân şoḥbetin erbâb-ı ʿaşk
- 2 Gevher-i maḳşûdı deryâ-dil olanlardur bulan
Degme bir baḥr içre bulunmaz dür-i nâ-yâb-ı ʿaşk

¹⁶⁵³ Kavruk, a.g.e., s.84.

¹⁶⁵⁴ 893/1b Kankı: Her ne
2b olmaya: olmasa
3a sîneme: sîneye

¹⁶⁵⁵ Kavruk, a.g.e., s.200.

¹⁶⁵⁶ 894/5a Zerrede ol tâb: Var mı Yahyâ zerrede ol tâb kim ârâm ide
Dîvân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 3 Meclis-i devre girenler itmez ümmîd-i hâlās
 Kānķı keş[t]idür ki nā-būd itmedi gird-āb-ı   aşķ
- 4 Zāyi  olmaz yolda olsun tek hemān hāşāk-ı dil
 Bir gün uğrar anı bahre ırg r r seyl-āb-ı   aşķ
- 5 Zerrede ol t b
    leme pertev şalınca mihr-i    lem-t b-ı   aşķ

-895-¹⁶⁵⁷

[Gazel-i K d m ]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Eşķ-i çeşmüm ter ider her laħza c n n yolların
 Şanki sıķalar şular sulţ n-ı S leym n yolların
- 2 Yoluma iz me gelsün giriser ey dehrde
 Bilmez isem ben ķulu  itdig n ihs n yolların
- 3 R ma ins n begler n gibi güzeller seyrine
 T tmasun zülf-i siyek r n K r m n yolların
- 4    rif-i s lik bilür  d b-ı   aşķı yend gin
 Sen başa  gretme gel ş fi bu erk n-yolların
- 5 Ey K d m  r h-ı H kdan  ıkma yolsuzl ğı kov
 Menzil-i   aşķu  ge eyin dirse n  s n yolların

-896-¹⁶⁵⁸

[Gazel]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yaraşmaz sa a gel ağyar ile y r olma sulţ num
 G l-i b ğ-ı cin nsın hem-dem h r olma sulţ num
- 2 Yazılmaz nakış-ı mermerde ne düşmez gönül derde
 Yektesin degme n -merde taleb-k r olma sulţ num

¹⁶⁵⁷ Bu şiir, Yakup Orkun Demirci'nin hazırlamış olduğu Kad m  D v n 'nda yoktur (Yakup Orkun Demirci, **Kad m  D v n **, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010). Muhtelif kaynaklarda bulunamamıştır.

¹⁶⁵⁸ Bu şiir kaynaklarda bulunamamıştır, dördüncü beyitten sonra bir beyitlik boşluk bırakılmıştır. Mahlasın eksik beyitte kalmış olma ihtimali düşünülmektedir.

- 3 Şalup bu hüsni-zibâyı bırağduñ şehre ğavğâyı
 Ƙul itdũñ cümle dünyâyı ƞama^ç -kâr olma sultânum
- 4 Cemâlũñ döndi gülzâre şağın yüz virme her hâre
 Yazığdur bülbül-i zâre dil-âzâr olma sultânum

-897-¹⁶⁵⁹

[Ġazel-i ^ç Azmî-zâde Hâletî]¹⁶⁶⁰

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dil-i bîmârî gördükçe ƞurup bir hâğırın şormaz
 Vefâya ƞurmadan ^ç ahd eyler ammâ ^ç ahdine ƞurmaz

[355a]

- 2 Letâfetde o meh-rû pençe-i hürşîdi burmuşdur
 O bir hürşiddür kim kimse anuñ pençesin burmaz
- 3 Bilürken yâr bî-hüş olduğum câm-ı mağabbetden
 Dem olmaz kim atup tîr-i cefâsın bilmeze urmaz
- 4 Rağîb-i ğar ki ƞurmadan geçer ^ç âşık ları yâre
 Yüzini düşde de anuñ görenler iyliğe yormaz
- 5 Ƙaşın çatsaydı dil-ber Hâletî hışmın saña şanma
 Yuğardandur kemânın degme bir nağçîr için ƞurmaz

-898-¹⁶⁶¹

[Ġazel-i ^ç Azmî-zâde Hâletî]¹⁶⁶²

-- / --. / .--- / --.

- 1 Ğavf eylerüz ki ğarc oluna nağd-ı cānumuz
 Zirâ firâğ ile şayılır üstüh^çānumuz
- 2 İrgürmeyince bād-ı şabâ büy-ı sünbülũñ
 Mānend-i ğonce hergiz açılmaz dehānumuz
- 3 Āh eylerüz hemîşe bu ƞadd-i dü-tā ile
 Olmaz cüdâ ğadeng-i belādan kemānumuz
- 4 Oldı süvâr-ı rağş-ı emel nā-kesān-ı dehr

¹⁶⁵⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.498.

¹⁶⁶⁰ 897/4a ^ç âşık ları: ^ç âşık ların

¹⁶⁶¹ B. A. Kaya, a.g.e., s.502.

¹⁶⁶² 898/1a Ğavf eylerüz ki ğarc oluna nağd- cānumuz: Bāzâr-ı ğamda ƞalmadı nağd-i revānumuz

1b Zirâ: Şimdi

Qaldı ğubār-ı ğamda dil-i nā-tüvānumuz

- 5 Her gice Hāletī bir iki beyti yandurur
Şevk-i ruḫıyla ḥāme-i āteş-feşānumuz

-899-¹⁶⁶³

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁶⁴

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Añulsa bezm-i yārda bir kerre adumuz
Yıllarla şād olur bu dil-i nā-murādumuz
- 2 Ol bende-i ğamuz ki çıkarsak şatılmağ a
Naqd-i düğün olur bizüm evvel mezādumuz
- 3 Oldur hemīşe ḥasret ile telḫ-kām iden
Yārūñ ‘aceb lebinden alınmaz mı dādumuz
- 4 Dīvār-ı ‘ömr seyl-i fenā reh-güzār ider
Lāyık degül ki aña ola i‘timādumuz
- 5 Güyā metā‘ -ı ma‘rifetüz biz ki Hāletī
Az qalmağ ile gitmedi hergiz kesādumuz

-900-¹⁶⁶⁵

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁶⁶

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Evreng-i ḫüsne devlet ile eyledüñ cülüs
Geldi o dem ki eyleye ‘aşk ehli dest-büs
- 2 Ser-bāz-ı ‘aşk olanları gel başka defter it

¹⁶⁶³ B. A. Kaya, a.g.e., s.487.

¹⁶⁶⁴ 899/4a reh-güzārıdır

Dīvân’daki 3. ve 4. beyitler mecmûada yoktur.

¹⁶⁶⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.509.

¹⁶⁶⁶ 900/1b o dem ki eyleye ‘aşk ehli: maḥabbet ehline hengām-ı

3a Şubḫ-ı şafası şām-ı ğamuñ yaklaşur: Nūr-ı safā zālām-ı ğamı qaldurur

4a dögmek yiter baña: alışup üstühānumuz

5a zülf-i yār ile her: zülfüne alışup

5b Alışdı: Oldı

6a zevk-i şevkdür: zevk ü şevkdür

6b meded: bize

7a Meşşāta-i belāgatumuz Hāletī yine: Sa‘yiyle Hāletī yine meşşāta-i kalem

7b Güyā ki itdi bkr-i: Gösterdi pır-i zāl-i

Dīvân’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- Ey şehryār-ı hüsñ gerekdür saña rü'ūs
[355b]
 3 Şubh-ı şafâsı şām-ı ğamuñ yaklaşur hemāñ
 Devr-i piyāle 'arz idicek dīde-i ħurūs
- 4 İki elümle gögsümi dögmek yiter baña
 Sulţāñ-ı mülk-i 'aşq olana lāzım ise kūs
- 5 Sevdā-yı zülf-i yār ile her üstüĥ'ānumuz
 Alışdı biribiri ile çün 'āc [u] ābnūs
- 6 Ser-māyemüz cihānda bizüm zevk-i şevkdür
 Ey şeyĥ-i şehri şatma meded çehre-i 'abūs
- 7 Meşşāta-i belāġatumuz Ĥāletī yine
 Güyā ki itdi bikr-i ma'āniyi nev-'arūs

-901-¹⁶⁶⁷

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Ĥāletī]¹⁶⁶⁸

-- / -.- / .-.- / -.-

- 1 Ben zerre-i maĥabbetüm ol hüsñ ile güneş
 Girmek ne lāzım aramuza kimse ebrveş
- 2 Her n'eylediyse itdi sifāl-i şikestenüñ
 Zevkin Ceme tıyurmadı rindāñ-ı bāde-keş
- 3 Hem cezbe-i Cemāl ola hem şadme-i Celāl
 Virmez mi ben za'ife tezelzül bu keş-me-keş
- 4 Seyr-i zülāl-i 'aşq şafāsındadır yine
 Tıtsa fezā-yı maĥşeri feryād-ı el-'ateş
- 5 Hiç luţf-ı yāre Ĥāletiyā olmadum düçār
 Nerrād-ı bezm-i 'aşq olalı atmadum dü-şeş

-902-¹⁶⁶⁹

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Ĥāletī]¹⁶⁷⁰

-.-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Yād-ı zülfüñ itdürüp ben zār u ser-gerdāna raqş

¹⁶⁶⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.511.

¹⁶⁶⁸ 901/3b tezelzül: tenezzül

¹⁶⁶⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.514.

¹⁶⁷⁰ 902/1b bir zencir ile: zenciriyle bir

- Şandılar kim itdi bir zencîr ile dîvâne raqş
- 2 Girse ol şem^ç -i dil-efrūzum çü fânūs-ı hayāl
Eyliye şüretler ile şevkden büt-hâne raqş
- 3 Sâkiyâ irgür şu meyden kim zemîn nūş eylese
Eyleye çarḥ-ı berînāsâ olup mestâne raqş
- 4 Olmasaydı leb-be-leb ol âfet-i devrân ile
Meclis içre eylemezdi dem-be-dem peymâne raqş
- 5 Def gibi gögsüm dögem ben hicr ile lâyıq mıdur
Şevk-i vaşluñla ide bezmünde her bigâne raqş
- 6 ^ç Āşık-ı bî-dil aña dirler cihānda Hāletî
Āteş-i ^ç aşka yanarken ide'çün pervâne raqş

[356a]

-903-¹⁶⁷¹[Ġazel-i ^ç Azmî-zāde Hāletî]¹⁶⁷²

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şerbet-i la^ç lin kıılır her ḥasteye ol yār ^ç arz
Mîr-i mülk-i ḥüsndür itse n'ola tîmār ^ç arz
- 2 Yâri görse ^ç aşkıñı tırılmaz kıılar ^ç āşık ^ç iyân
Güiyâ eyler tabîbe derdini bîmār ^ç arz
- 3 Altun aduñ baqır olmasun meded ey sîm-ten
Mâ'il olma itseler ger dirhem ü dînār ^ç arz
- 4 Nāvekünden hergiz olmaz ayru peykānuñ senüñ
Niçe kan dökmiş dil-āverdür yanında var [^ç arz]
- 5 Baḥr-i nazma girdügince Hāletî ğavvāşvār
Nāqıd-ı devrāna eyler lü'lü-yi şehvār ^ç arz

¹⁶⁷¹ B. A. Kaya, a.g.e., s.515.¹⁶⁷² 903/1b n'ola: ne var

Dîvân'daki 4. ve 5. beyitler mecmûada yoktur. Dîvân'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

-904.¹⁶⁷³

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁷⁴

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Var ise ‘aqluñ koma dünyāya pāy-ı inbisāt
Ġāfil olma cāy-ı āsāyiş degüldür bu bisāt
- 2 Turmayup gitmekde şabrum gelmede derd ü belā
Rāh-ı ‘aşk üstinde qalbüm oldı gūyā bir ribāt
- 3 Bulamazlar şoñradan ayrıлмаğa hergiz mecāl
Şir ü şekkerveş güzellerle idenler ihtilāt
- 4 ‘Āşıkun ğamdur gelen mātem-serā-yı qalbine
Düşmene ammā nedim-i bezm-i ‘işretdür neşāt
- 5 Rāh-ı ‘aşka girmede māye tevekküldür hemān
Hāletī yoħsa müfid olmaz bu yolda ihtiyāt

-905.¹⁶⁷⁵

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁷⁶

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 ‘Aceb mi itse dil-ber ben ğarib-i mübtelādan hazz
Şeh-i ‘ālī-cenāb eyler geh olur bir gedādan hazz
- 2 Vefāyı eksük itme yine sen ‘āşıqlara cānā
Düşen ‘aşk ehline göstermedür gerçi cefādan [hazz]
- 3 Cefā çeksün gönül cevruñ vefā bilmezse dünyāda
Belā virsün Hūdā ‘aşkuñda itmezsem belādan hazz
- 4 Hevā-yı ‘aşk mühlikdür dir erbāb-ı hıred ammā
Ne hikmetdür mizāc-ı ‘āşık eyler ol hevādan [hazz]
- 5 Keder çekse n’ola ey Hāletī tab‘un gören düşmen
İder mi bed-liqā āyine-i ‘ālem-nümādan hazz

¹⁶⁷³ B. A. Kaya, a.g.e., s.515.

¹⁶⁷⁴ 904/2b qalbüm oldı gūyā: gūyā qalbüm oldı

¹⁶⁷⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.517.

¹⁶⁷⁶ 905/3a dünyāda: ‘ālemde

-906-¹⁶⁷⁷

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Dūd-ı āhum eksük olmazsa n'ola mānend-i şem^ç
Od yanar başumda sensüz ey meh-i hūrşid-i lem^ç

[356b]

- 2 Hāne-i çeşme hayāl-i yār gelmek var diyü
Sildi süpürdi içini taşını müjgān [u] dem^ç
- 3 Ol kıyāmet-kadde irgürmezse devrān eylerüm
Şarşar-ı āhumla bünyād-ı cihānı kal^ç u kam^ç
- 4 Alçağ olur yalumu başlar^ç arağ-riz olmağa
Pertev-i mihr-i ruğ-ı yār ile olsa şem^ç-i cem^ç
- 5 Bir güherdür degme gūşa varmaz ol ey Hāletī
Tutmasa a^ç dā^ç aceb mi şi^ç r-i rūh-efzāna şem^ç

-907-¹⁶⁷⁸[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁷⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Şevk-i ruhsāruñla yakmış lāle-i i küh-sār-ı dāğ
Olur ol ağıyāra gül cān-ı dil-i bīmāra dāğ
- 2 Cüy-bār üzre düşen berg-i gül-i hamrā gibi
Yaraşur haqqā ki cism-i^ç aşık-ı dīdāra dāğ
- 3 Şoñra sīm-i eşk-i çeşmümden bozuldı gerçi kim
Sīne-i^ç aşıkda dönmişdi kızıl dīnāra dāğ
- 4 Hayl-i a^ç dānuñ aña hergiz irişmez gözleri
Gülşen-i cān içre beñzer bir gül-i bī-hāra dāğ
- 5 Lāle-i küh-sārveş rif^ç at bulurdum Hāletī
Yağsa bir gün cismüme ol şūh-ı āteş-pāre dāğ

¹⁶⁷⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.518.

¹⁶⁷⁸ B. A. Kaya, a.g.e., s..

¹⁶⁷⁹ 907/ 1a Şevk-i ruhsāruñla yakmış lāle-i i küh-sār-ı dāğ: Yağsa dil-ber meclisinde sīne-i ağıyāre dāğ

4a irişmez: ilişmez

-908-¹⁶⁸⁰[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁸¹

-- / -.- / .-- / -.-

- 1 Yatur қаpuñda ‘āşık-ı bī-cān taraf taraf
Güyā kesildi Ka‘be’de қurbān taraf taraf
- 2 Gelse hayāl-i nāvek-i müjgānı çeşmüme
Eglenmeyüp hemān şaçılur қan taraf taraf
- 3 Olsa eger ki ‘aқl perīşān ‘aceb degül
‘Arz-ı cemāl idince cevānān taraf taraf
- 4 Қалur mı hіç қарārı gōñül murğınuñ ‘aceb
Şalınsa ger o serv-i hūrāmān taraf taraf
- 5 Şehr-i vişālūñe nice vāşıl olur gōñül
Tırmış yolında ‘asker-i hicrān taraf taraf
- 6 Her yaña vardı tab‘umuñ āşārı Hāletī
Güyā ki atdı dürrleri ‘ummān taraf taraf

-909-¹⁶⁸²

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

-.-- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Azmi-gülzār eylemez dil bulmayınca yāri çaq
Ġonce tıflınuñ var ey şeb-nem başına aқçe taқ
[357a]
- 2 Hāyli mestānı düşürme birbirine zāhidā
Ġāfil olma kim senüñ başuñda ufanur қabaқ
- 3 Baқma za‘f-ı hālūme āh u eninümden şaқın
Ey ‘adū sen ser-güzeşt-i peşşe vü Nemrūda baқ
- 4 Hiç dehānuñ noқtasından geçmege yoқdur mecāl
Tıfl-ı cāna muşhaf-ı rüyuñda olmışdur turaқ
- 5 Güşte-i yār olduғum қabrümde yazsunlar benüm
Alsun erbāb-ı fenā levh-i mezārumdan sebaқ
- 6 Tāb‘-ı veққādūñ fūrüzān eyleyüp ey Hāletī

¹⁶⁸⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.523.¹⁶⁸¹ 908/5b ‘asker-i reh-zen-i¹⁶⁸² B. A. Kaya, a.g.e., s.529.

Süz-nāk eş‘ār ile hāsıdlerüñ bağrını yak

-910-¹⁶⁸³

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Dem-ā-dem āh u efġān eylerüm şabr u qarārum yok
Benüm ‘aşk içre zīrā Kūh-kenveş gayrı kārüm yok
- 2 Revān olsa eger gül-gün-ı eşküm baña incinme
Bilürsin ‘ācizem elde ‘inān-ı ihtiyārum yok
- 3 Benüm gibi senüñ pā-māl-i ġam biñ hāk-sāruñ var
Senüñ gibi benüm bir nāz-perver şeh-süvārum yok
- 4 Cüdāyum haṭṭ-ı sebz ü piste-i hanḍān-ı yārümden
Hümüm-ı ġamla yanmış bir dıraḥtum berg ü bārım yok
- 5 Zebūnum şol kadar ġamdan ki āh u zārdan ḳaldum
Benüm ey Hāletī bu şeş-der-i ‘ālemde zārum yok

-911-¹⁶⁸⁴

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Ser fedā itmekdür ey dil ‘āşıkā tedbīr-i ‘aşk
Kelle-i ‘uşşāḳdur zīrā ġidā-yı şīr-i ‘aşk
- 2 Cismümi zerd eyliyen derd-i firāk-ı yārdür
Bendedür ol hāki altun eyliyen iksīr-i ‘aşk
- 3 Şol zamān kim ḳıldı Mecnūnuñ namāzın rüzġār
Dutdı hep dünyā yüzün āvāze-i tekbīr-i ‘aşk
- 4 Şu‘leler izhār ider olsa havāle ‘āşıkā
Öldürürken üstine nūr indürür şemşīr-i ‘aşk
- 5 Eylemez şayyād-ı dehrüñ zaḥm-ı tīrinden ḥazer
Bend-i fitrāk-ı ta‘alluḳdan ḳaçar naḥcīr-i ‘aşk
- 6 Gelmesinden gitmesinden ḥazz ider ‘āşıklarūñ
Zerre-perverdür ezelden mihr-i ‘ālem-ġīr-i ‘aşk

¹⁶⁸³ B. A. Kaya, a.g.e., s.528.

¹⁶⁸⁴ B. A. Kaya, a.g.e., s.526.

- 7 Şāh-ı encüm lerzeden hālī degüldür Hāletī
Ben livā-yı dūd-ı āhumla olaldan mīr-i ‘aşk
[357b]

-912-¹⁶⁸⁵

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁸⁶

--- / --- / --- / ---

- 1 Çekme ey dil yāri pehlū itmege hergiz emek
Öyle sengin-dil seven bağrına taş başmak gerek
- 2 Yoluña harç itdügüm sīm-i sirişki görmege
Merdüm-i çeşmüm olupdur güyiyā seng-i mihek
- 3 Tā kulağına varınca kaşı yayın çekmese
Nāvek-i gam cāna te’sir eylemezdi böyle pek
- 4 Hāle-i haţtuñla şaşt-ı zülfüne üftādedür
Bu cihān içre olanlar māhdan māhiye dek
- 5 Eşk-i çeşminden n’ola aldurmasa ‘aşk ehlinüñ
Gürg-i bārān-dādedür ey Hāletī zirā felek

-913-¹⁶⁸⁷

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

--- / --- / --- / ---

- 1 Baña dirsın ki gamuñ ‘āleme fāş olsa gerek
Bāde-i ‘aşk ile mestüm be diye n’olsa gerek
- 2 Bağrumun başlarını arasa dil-dār ne var
Bilür ol kim kişi itdüklerini bulsa gerek
- 3 Sürme-i çeşm-i ‘alil eyliyelüm hāk-i rehüñ
Çünkü eñ şon gözümüz toprağ ile tolsa gerek
- 4 Didiler hañçer-i hün-rizini tiz itdi o yār
Ġamze gibi yine dil aña da urulsa gerek
- 5 Hāletī esb-i tabī‘ at niçe rehvār olsa
Giricek rāh-ı gam u miñnete yorulsa gerek

¹⁶⁸⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.550.

¹⁶⁸⁶ 912/2a harç: şārf/ sirişki görmege: sirişk-i çeşm için

¹⁶⁸⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.556.

-914-¹⁶⁸⁸[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁸⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Niġāh itmez aña hergiz gören bir kerre ruhsāruñ
Bu yüzden dāġ-ı dildür lāle-i nu‘ mānı küh-sāruñ
- 2 Virür naġd-i hayātın pek basarsañ ayaġuñ cānā
Şu pā-māl-i belā kim olur cānıyla ħarīdāruñ
- 3 Dem-ā-dem cān u ten peykānuñ üzre ceng iderlerdi
Hele geldi ayırdı birbirinden tiġ-i ħūn-bāruñ
- 4 Kayırmaz miġnetüñle ġarġa-i seyl-āb-ı eşk-i çeşm olsam
Başından geçemedük bir nesne yoġdur ben dil-efkāruñ
- 5 Meger āyīne içre çeşm-i bīmārın göre yoġsa
Degüldür ħaste görmek resmi ol şūġ-ı sitem-kāruñ
- 6 Cemāl-i bā-kemāle Hāletī ħattdan zarar gelmez
Gül-i ruhsāri berg-i sebz ile ra‘ nādur ol yārūñ

[358a]

-915-¹⁶⁹⁰[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁹¹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mışra sultān olsa ger ‘uşşāġ-ı nālānuñ senüñ
Ĥatırından çıkmaya çāh-ı zenaġdānuñ senüñ
- 2 Vaġdet ü keşretde eyler dürr ü gevherler nişār
Çeşm-i giryānum benüm hem la‘ l-i ħandānuñ senüñ
- 3 Ruġlarıñ üzre düşen zülf-i siyeh-kāruñ gibi
Yirümi od itdi cānā derd-i hicrānuñ senüñ
- 4 Luţf idüp göndermeyince olma ey ‘āşık kemān
‘Āşık-ı bī-dil murād eylerse peykānuñ senüñ

¹⁶⁸⁸ B. A. Kaya, a.g.e., s.570.

¹⁶⁸⁹ 914/2b olur: ola

4a seyl-āb-ı eşk-i çeşm: seyl-āb-ı eşk / Mısraın vezni aksamaktadır.

¹⁶⁹⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.548.

¹⁶⁹¹ 915/4a olma ey ‘āşık: ölme ey kaşı

Divân’daki 2. ve 6. beyitler mecmûada yoktur. Divân’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

- 5 Güşte-i ‘aşkuñ çoğaldı nic‘ olur hālüm benüm
Destüme maşşerde de girmezse dāmānuñ senüñ
- 6 İdemezdüñ ceşş-i h‘ābı ber-ţaraf ey Hāletī
Āb-dāde olmasa her tiğ-i müjgānuñ senüñ

-916-¹⁶⁹²

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁹³

-.-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Defterinde nāmumuz bulduğ bugün cānānenüñ
Ölmeden gördük hele kaydın dil-i dīvānenüñ
- 2 Aldanup andan çıķaydı belki rindān sāķiyā
Cür‘alardan hākini gil kılmasuñ mey-hānenüñ
- 3 Gūşını efsāne-i ‘aşka tutardı her kişi
Olmasa h‘āb-ı ecel encāmı ol efsānenüñ
- 4 Her gice bir cem‘ e şem‘ olur ne bilsün hālını
Künc-i ğamda dem-be-dem pervāne gibi yananuñ
- 5 Çehresin şem‘üñ fūrūzān eyleyendür Hāletī
Hānumān-ı şabrına āteş koyan pervānenüñ

-917-¹⁶⁹⁴

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁶⁹⁵

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Her gice ğam yidüğinden bu dil-i maşżūnuñ
Zāhir olmaz mı siyeh kāseliği gerdūnuñ
- 2 Kāsesin kırdı tutarken ser-i bī-devletini
Ġāyet incindügi Leylāya budur Mecnūnuñ

¹⁶⁹² B. A. Kaya, a.g.e., s.567.

¹⁶⁹³ 916/4b Künc-i: Gün-i / dem-be-dem: muttaşıl

5a Çehresin şem‘üñ fūrūzān eyleyendür Hāletī: Tiğ-i ğam seng-i cefā özler dem-ā-dem Hāletī

5b Hānumān-ı şabrına āteş koyan pervānenüñ: Haţtın aldı murğ-ı dil benzer ol āb u dānenün

Dīvān’daki 3. beyit mecmûada yoktur. Dīvān’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

¹⁶⁹⁴ B. A. Kaya, a.g.e., s.543.

¹⁶⁹⁵ 917/Dīvān’daki 3. beyit mecmûada yoktur.

Çendân şafâsı yok hele bu bezm-i keşretüñ

4 Görseydi Cem eger seni lâ-büdd iderdi reşk
Ey pîr-i mey-gede kıatı çokdur velâyetüñ

5 Āhîr humâr-ı fūrķati olmasa Hāletî
Hergiz nazîri olmaz idi cām-ı vuşlatuñ

-920-¹⁷⁰⁰

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletî]¹⁷⁰¹

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

1 Herkesüñ destinde şimdi tîğ ile hançer gerek
Her kişı kıan dökmede çün ğamze-i dil-ber gerek

2 Ref‘ ola tâ kim zālām-ı küfr şemşîr-i ğuzāt
Mîhr-i enver gibi her yaña ziyā-ğüster gerek

3 Tîğ-i cevher-dārı n’eyler olıcaķ rûz-ı meşāf
Merd-i ceng-āverlerüñ kendünde bir cevher gerek

4 Bezm-i ‘işretdür dil-āverler yanında çünki rezm
Çalıcı ol bezme tîğ ü raķş uran şemşîr gerek

5 Efserin efsāra tebdil eylese lâyıķ kıral
‘Ālemüñ bār-ı ğamın yüklenmege bir ğar gerek

6 Ġarķa-i eşk-i nedāmet kıldı dirler kendüyi
Ol seg-i murdāra ğaķķā kim dağı bedter gerek

7 Eylese zîr-i zemîni yiridür cāy-ı kıarār
Mülkini alınca elbette aña bir yir gerek

[359a]

8 Kāfir-i sengîn-dili görse şerār-efşān ola
Ġāziyānuñ esbinüñ her na‘ li bir ejder gerek

9 Başumuz irsün göge dirse ‘adū-yı bed-fi‘āl
Kellelerden püşteler tâ çarğ ile hem-ser gerek

10 ‘Arşā-i ‘ālemde ey dil olmağa şāhib-kırān

¹⁷⁰⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.563.

¹⁷⁰¹ 920/5a eylese lâyıķ: itse lâyıķdur
12a bu kim: budur

Hân Mehemmed gibi bir şâh-ı bülend-ahter gerek

11 Terk ide âsâyişin âsâyiş-i dünyâ için
Öyle şâha luţf-ı Hâkık hem yâr ü hem yâver gerek

12 Luţfına ihsânına yokdur nihâyet hâkık bu kim
Hâlûni aña nihâyet Hâletî söyler gerek

13 Lâyık oldur ehl-i dil hâkıkında ol şâh-ı cihân
Her ne fi' l eylerse tahtında kerem [mużmer] gerek

-921-¹⁷⁰²

[Ġazel-i 'Azmi-zâde Hâletî]

--- / --- / --- / ---

1 Dem mi vardur fûrkatünle şem' veş yanmaz gönül
Vaşluna ben katlanurdum lik katlanmaz gönül

2 Der-kaşadur her zamânda çünki şemşir-i firâk
Âb-ı vaşla hiç hużur-ı kalb ile kanmaz gönül

3 Tek sen uşsanma cefâlar eylemekden döstüm
Her ne deñlü cevri iderseñ senden uşanmaz gönül

4 Va' de-i ferdâsına ol âfet-i devrânumuñ
Aldanurdum ben yine ammâ ki aldanmaz gönül

5 Bir gözi şeh-bâz u şüh şeh-süvâruñ şaydıdur
Hâletiveş degme bir fitrâke bağlanmaz gönül

-922-¹⁷⁰³

[Ġazel-i 'Azmi-zâde Hâletî]¹⁷⁰⁴

--- / --- / --- / ---

1 Zülfinuñ zenciresin çekmekde mânîdür gönül
Meclis-i ğam yazmada Bihzâd-ı şânîdür gönül

2 Şol zamândan kim hadengin çekdi ol şüh-ı cihân
Bâm-ı 'aşkuñ kan açar bir nâv-dânıdur gönül

¹⁷⁰² B. A. Kaya, a.g.e., s.581.

¹⁷⁰³ B. A. Kaya, a.g.e., s.582.

¹⁷⁰⁴ 922/3a olmuş: oldu

5a havf ider: havfdan

6a 'arz ider: bakmasa

Divân'daki 4. beyit mecmûada yoktur.

- 3 Tiğ-i miḥnet tā ezel olmuş ḥavāle bağruma
Zahm ururken şıçrayan bir kaṭre kanıdur göñül
- 4 Yanına uğraşa ‘anḳā ḥavf ider perrin döker
Şöyle bir şeh-bāz-ı gāmze āşyānidur göñül
- 5 Nev-niyāz ābdāl idi yanında Qays u Kūh-ken
Ḥān-kaḥ-ı ‘aşḳda bir pīr-i fānidür göñül
- [359b]
- 6 Ḥāce-i ḥüsnüm n’ola ‘arz itdügümce ‘arz ider
Şāh-ı ‘aşḳuñ şüphesüz naḳd-i revānidur göñül
- 7 Biribirinden cüdā ḳonmak ne mümkin Ḥāletī
‘Aşḳ bir zencīrdür şīr-i jiyānidur göñül

-923-¹⁷⁰⁵

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Ḥāletī]¹⁷⁰⁶

-- / --. / .-- / --.

- 1 Eṭfāle meyl ider dil-i ḡam-ḥārumuz bizüm
Nev-devletān-ı ḥüsn iledür kāmumuz bizüm
- 2 Dāğ üzre dāğlar yaḳaruz sīnede müdām
Her demde tāzedür gül-i gülzārumuz bizüm
- 3 Görse ḥayāl-i yāri açar rāz-ı ‘aşḳını
Yabana söylemez dil-i bīmārumuz bizüm
- 4 Geçmez bu bender içre metā‘-ı hüner-verī
Lāyık budur ki beste ṭura bārumuz bizüm
- 5 Ey Ḥāletī dükenmedi hergiz şeb-i firāḳ
Güyā uzatdı baḫt-ı siyeh-kārumuz bizüm

-924-¹⁷⁰⁷

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Ḥāletī]

.-. / .-- / --. / ..-

- 1 Döküldi bād-ı ḥazān ile berg-i gün-ā-gün
Döşendi şāḥn-ı çemen-zāra ferş-i būḳalemün

¹⁷⁰⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.605.

¹⁷⁰⁶ 923/ 1b kāmumuz: kārumuz

¹⁷⁰⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.646.

- 2 Çıkardı cāme-i cismini atdı yabana
Dıraht-ı gülşene beñzer ki ‘ arız oldu cünün
- 3 Degül şular der-i dārü’ş-şifā açık kalmış
Boşandı bir nice zencirini sürür mecnün
- 4 Çemende süsen ile gonce dil-ağız virmez
Hevā-yı serd-i hāzān eyledi meger ki zebūñ
- 5 Niçün düşerdi çenāruñ eli bu faşl içre
Hevānuñ olmasa dā’im bürüdeti efvün
- 6 Tonatdı naḥl-i çemen-zārı şem‘ -i aşferden
Ne şan‘ at itdi görüñ naḥl-bend-i *kün fe-yekūn*¹⁷⁰⁸
- 7 Meh ile mihr degül düşdi çarḥa berg-i hāzān
Olunca Ḥāletiyā bād-ı āhuma maḫrūn
- 8 Zamāne dīde-i baḥtum gibi göz açdurmaz
Bu ḥāle koydı beni işte ṭālī‘ -i vārūñ
- 9 Benefşevār dem olmaz ki egmeyem boynum
Cihānda var mı ola bir benüm gibi maḥzūn

[360a]

-925-¹⁷⁰⁹Ğazel-i ‘ Azmī-zāde Ḥāletī Fi-Ḥarfi’l-Mīm¹⁷¹⁰

-- / -.- / .-. / -.-

- 1 Pürdür ğamuñla sīne-i sūzānumuz bizüm
Ḳaynar añulsa la‘l-i lebūñ ḳanumuz bizüm
- 2 Dūd-ı dil ile nār-ı ğam olmasa rüz u şeb
Bulmazdı kimse külbe-i aḫzānumuz bizüm
- 3 İrdi sipihre dūd-ı dil-i ḥam-be-ḥam veli
Kūy-ı murāda irmedi çevgānumuz bizüm
- 4 Çaç pāy-ı yāre varmayıcaḳ eylemez ḳarār
Meydān-ı ğamda kelle-i ğaltānumuz bizüm

¹⁷⁰⁸ *Kün fe-kān*: “Ol (der), hemen olur.” (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En’âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü’min, 40/68)

¹⁷⁰⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.604.

¹⁷¹⁰ 925/8a ‘ Uşşâkı silkine ḳomadı Ḥāletī o yār: Cevher-fürüş-ı miḥneti ey Ḥāletī o şüh
8b Tā görmeyince eşḳ-i fir[ā]vānumuz: Bildi görünce çeşm-i dūr-efşānumuz

- 5 Pür-raḥne kıldı seng-i cefâ yağdurup felek
Şanmañ göründi küngür-i evvānumuz bizüm
- 6 Dā'im ḥayālümüzde döner bâde zevraķı
Gird-āba döndi dīde-i giryānumuz bizüm
- 7 Hergiz ḥalāşa pīr-i ḥired bulmadı mecāl
‘Aşķuñ elinde ḫaldı girībānumuz bizüm
- 8 ‘Uşşāķı silkine ḫomadı Ḥāletī o yār
Tā görmeyince eşķ-i fir[ā]vānumuz bizim

-926-¹⁷¹¹

Velehū¹⁷¹²

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Ḥāletī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Ele cām alsa dünyāyı ser-ā-ser seyr idermiş Cem
Ben alsam destüme ammā görünmez çeşmüme ‘ālem
- 2 Dehān ile n’ola bir tütmasaķ mühr-i Süleymānı
Cihānı cümle geşt itsek bulunmaz öyle bir ḥātem
- 3 Yıķarmış çünkü göñlüm şehrin āḫir bir şeh-i zālīm
Bināsı neyse anuñ evvelinden olmamış muḫkem
- 4 Cihān ḫalkın kırsın ser-be-ser şemşir-i cevruñle
Bunu ey āfet-i devr-i zamān eyler mi bir ādem
- 5 Güzellik söyledür dil-berleri ‘uşşāķı lāl eyler
O bâġuñ ġoncesi ġüyā olur bülbülleri ebkem
- 6 Benüm ey Ḥāletī ol zerre-i kūy-ı ferāgat kim
Dönüp baķmaz eger zer-pāş olursa neyyir-i a‘ ḫam

¹⁷¹¹ B. A. Kaya, a.g.e., s.593.

¹⁷¹² 1a ser-ā-ser: tamāmen

6a kūy-ı: rāh-ı

Dīvān’daki 3. beyit mecmûada yoktur. Dīvān’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

-927-¹⁷¹³Velehû¹⁷¹⁴

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletî]

.-. / .-. / .-. / .-

- 1 N' için ol āfet-i bed-kîşde gelür her dem
'Adūya sehm-i sa' ādet faķire tîr-i sitem
- 2 'Aceb leţāfeti vardur o çār-ebrūnuñ
Olupdurur deheni iki kaşlu bir hātem
- [360b]
- 3 O la' l-i nāb tırurken çemende ğonce-i ğül
Ne cān ile dehen-i yāre öykünür bilsem
- 4 Hemîşe haţţ-ı ruh-ı yāre beñzedür sāĝar
Revādur olsa ğülistānda sebzeler hurrem
- 5 Saña ğönül vireli hem-den olmadum hālî
Beni o zülf-i perîşān eyledi derhem
- 6 Kō naķş-ı şūret-i Leylā vü Kaysı yazsunlar
Çıķarmasun ğüzelüm naķşumuz bizüm 'ālem
- 7 Kaçan ki maşşer ola yāri cüst-cū iderin
Ben anı terk idemem Hāletî eger ölürsem

-928-¹⁷¹⁵[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletî]¹⁷¹⁶

-- / -. / .-. / .-

- 1 Hicrūñle milket-i 'ademe 'azm ider miyüm
Cānā cihānda vaşluñı ğörmez gider miyüm
- 2 Bir ğün gelür mi turrelerüñ destüme 'aceb
Yoħsa ölünce derd ü belāñı çeker miyüm

¹⁷¹³ B. A. Kaya, a.g.e., s.592.

¹⁷¹⁴ 927/2b Olupdurur deheni: Dehānı oldu hemān

4a sāĝar: şā' ir

5b perîşānuñ

Dīvān'daki 8. ve 9. beyitler mecmûada, mecmûadaki 7. beyit Dīvān'da yoktur. Dīvān'da beyitlerin dizilimi farklıdır.

¹⁷¹⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.606.

¹⁷¹⁶ 928/Dīvān'daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

- 3 Virmez miyüm kapuñda senüñ naqd-i cânı ben
Kânün-ı ‘aşqdan güzelüm bî-ḥaber miyüm
- 4 Bir kerre sîb-i ğabğabuna irmedi elüm
Böyle şaḫınmalar nedür ey dōst yir miyüm
- 5 Rāh-ı maḥabbet içre ola Kūh-ken zebūn
Ey Ḥāletî bu za‘ f ile ya ben döyer miyüm

-929¹⁷¹⁷

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Ḥāletî]

..-- / ..-- / ..-- / ..--

- 1 Kuralum bezm-i ṭarab dil-beri mihmān idelüm
Biraz ol şūḥ-ı cefā-pîşeye meydān idelüm
- 2 Tiĝ-i āhı virelüm bu dil-i mecnūn eline
Niçe hengāmeyi bir demde perişān idelüm
- 3 Ḥān-ı ğamdan ne naşîb olsa yisün lezzet ile
Virüp esrār-ı każāyı dili ḥayrān idelüm
- 4 Sāye-i büm-ı ḥarābatı bilüp zıll-ı hümā
Dil-i dīvānemüzi ‘āleme sultān idelüm
- 5 Çünkü hep ğuşşadur anda yazılan Ḥāletiyā
Sürḥ idüp ḥūn-ı dili cedvel-i dīvān idelüm

-930¹⁷¹⁸[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Ḥāletî]¹⁷¹⁹

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Görmeden şad-pāre-i şemşîr-i hicrān olduğum
Bilmedi ‘aşkıñda ol dil-ber perişān olduğum
- [361a]
- 2 Atduğumdan küngür-i çarḥa kemend āhumı
Bildiler üftāde-i çāh-ı zenahdān olduğum
- 3 Sāḫî-i hicrān elinden cām-ı ğam nūş eylerüm
Bezm-i ‘aşkuñda odur her lahza giryān olduğum

¹⁷¹⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.606.¹⁷¹⁸ B. A. Kaya, a.g.e., s.619.¹⁷¹⁹ 4a çıkmayup: çıkmıyor

5a derd-i: dil-ber

- 4 Hâtırumdan çıkmayup eñ şon kemân ebrûlaruñ
Baña ur bârî hadeng-i cevri kırbân olduğum
- 5 Öpdürürdi ellerin ey Hâletî bir gün baña
Bilse derd-i ‘aşk ile dünyâya destân olduğum

-931-¹⁷²⁰

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Bir güzel kıoyamaz ki ‘aşkıyla dil-efğâr olmayam
Bir belâ yoğdur ki ben aña giriftâr olmayam
- 2 Verd-i ruşsârın ırakdan seyr ider bir bülbülüm
Kaşdum oldur kim o nağl-i tâzeye bâr olmayam
- 3 Hağğ degül dârû-yı huş-ber hâzır itmiş la‘l-i yâr
Tâ ala dil nağdini hergiz haber-dâr olmayam
- 4 H‘âb-ı ġaflet böyle almak cân gözün lâyığ mıdur
Bunca şubh u şâm ola bir kerre bîdâr olmayam
- 5 Bâde-i ‘aşkıyla ol şüh-ı cihânuñ Hâletî
Şöyle ser-mestüm kıyâmet kıpsa hüşyâr olmayam

-932-¹⁷²¹

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Cihân-ı bî-beğâ fikriyle kıalbüm ašnâ itmem
Ġam-engîz olmayan efkârdan çokluğ şafâ itmem
- 2 Şeh-i iğlîm-i fakrüm tâbiş-i miğnetle cân virsem
Varup ben ilticâ-yı sâye-i perr-i hümâ itmem
- 3 Vücüdın mağv iden dîvâne-i şahrâ-neverdüm ben
Düşürmem kûha ‘ağs-i nâlemi şıyt u şadâ itmem
- 4 Dimiş sulţân-ı ġam birdür yanumda cümle ‘aşk ehli
Felek gibi gedâyı şâh idüp şâhı gedâ itmem
- 5 Gözüm ey Hâletî bildürdi göñlüm ağıduğın yâre
Anuñ‘çün söylemem taşîli ‘arz-ı mâ-cerâ itmem

¹⁷²⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.608.¹⁷²¹ B. A. Kaya, a.g.e., s.607.

-933-¹⁷²²[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷²³

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Rūyuña bî-pāk bakmaq ħūn-bahāmuzdur bizüm
Düşmeni yanuñda görmek Kerbelāmuzdur bizüm
- 2 Dāne-i ħāline meftūn olduğum a‘ lā bilür
Bir gün ol āfet dimez ħürmen gedāmuzdur [bizüm]
- [361b]
- 3 ‘Ālem-i ‘ıtlāķı seyr itmek murād itsek tamām
Cām-ı mey āyine-i ‘ālem-nümāmuzdur bizüm
- 4 Şād-kām olsaķ muķarrerdür kesel-nāk olmamız
Şanki terkīb-i ğam-ı ‘ālem ğidāmuzdur bizüm
- 5 Cān u başa qalmazuz ‘aşķında yārüñ Hāletī
Qays ile Ferhād zīrā pişvāmuzdur bizüm

-934-¹⁷²⁴[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷²⁵

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Göñlümi egleyemem fikr-i vişāl eylesesem
Ölürüm vuşlatı bir laħza ħayāl eylesesem
- 2 Vuşlat-ı yār naşīb olmayıcaķdur āħir
Yoķ yire bārī temennā-yı maħāl eylesesem
- 3 Kimse dīvāne-i ‘aşķ olduğımı bilmez idi
Muttaşıl baħtum ile ceng ü cidāl eylesesem
- 4 Yār-i simīn-ber ile alışamazdum herģiz
Pūte-i ğamda zer-i qalbūmi kāl eylesesem
- 5 Yaturın qāmet-i ħam-geşte ile kūyunda
Ölemem qaķ yirümi şaff-ı ni‘ āl eylesesem

¹⁷²² B. A. Kaya, a.g.e., s.603.

¹⁷²³ 1a Rūyuña bî-pāk bakmaq ħūn-bahāmuzdur: Zaħm-ı şemşirünle ölmek müdde‘āmuzdur

2b Düşmeni yanuñda görmek Kerbelāmuzdur: Rüyuna bir kerre bakmaq ħūn-bahāmuzdur

¹⁷²⁴ B. A. Kaya, a.g.e., s.607.

¹⁷²⁵ 934/3a Kimse dīvāne-i ‘aşķ olduğımı bilmez idi: Böyle bed-nām-ı cünün olmaz-ıdüm ‘ālemde

- 6 Muşhaf-ı sînemi açduçça elifdür görinen
Küyina ‘azm idemem bir niçe fâl eylemesem
- 7 Çeşmi vaşfında olan sözlerüme Hâletiyâ
Kimse bakmazdı eger sihr-i hâlâl eylemesem

-935-¹⁷²⁶

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]¹⁷²⁷

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Dün âh iderek varmış idüm küyuña şâhum
Göstermedi ağıyâra beni dūd-ı siyâhum
- 2 Yākūta döne günbed-i pīrūze-i eflāk
Çıksaydı eger sīnedeki âteş-i âhum
- 3 Şol şâh-ı ğamum kim ser-i Mecnūnda olan murğ
Gönderdi perin olmag için perr-i külâhum
- 4 Sīnemdeki zehr-i ğamuñ âşârı degül mi
Ol hāk-i mezârumda biten tâze giyâhum
- 5 Belki üşenüp yazmayalar diyü melekler
Raḥmet umarın ḫatı çok olmağla günâhum
- 6 Ben Hâletiyâ olalı ser-leşker-i endūh
Bir kerre daḫı münhezim olmadı sipâhum

[362a]

-936-¹⁷²⁸

Ġazelyâ-ı [‘Azmi-zâde] Hâletî Efendi Fî-Ḥarfi’n-Nūn¹⁷²⁹

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Urursın seng-i cevrüñ ḫazḫ idersin inkisârumdan
Yıḫarsın ḫâne-i ḫalbüm şaḫınmazsın ğubârumdan
- 2 İderler rüy-ı âteş-tâbı seyrin yādlar her dem
Benüm dâğ-ı cefâdur ḫaşılum ol gül-‘ izârumdan
- 3 Beni şehr-i belâya şâldı kendü ğayra yâr oldı

¹⁷²⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s.615.

¹⁷²⁷ 935/ Dîvân’daki 4. beyit mecmûada yoktur.

¹⁷²⁸ B. A. Kaya, a.g.e., s.654.

¹⁷²⁹ 936/ 6b nâm u nişânımdan: seng-i mezârumdan

Dîvân’daki 2, 3 ve 4. beyitler mecmûada yoktur. Dîvân’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

Umulmazdı bu deñlü bî-vefâlık şehryârumdan

- 4 Ne eyler bād-ı āhum mezra^ç -ı āmālūmi hürrem
Ne hūd nām u nişān qor hürmen-i şabr u qarârumdan
- 5 Fiğānumdan güzeller evlerinde h^çāba varmazlar
Huzūr itmez feleklerde melekler āh u zārumdan
- 6 Şu deñlü qaşdı vardur Hāletī baña^ç adūnuñ kim
Eger ölsem nişān-ı tır ide nām u nişānumdan

-937-¹⁷³⁰

[Ġazel-i^ç Azmī-zāde Hāletī]¹⁷³¹

--- / --- / --- / ---

- 1 Kākülünnden añlarum gönüm perişān olduġın
Ġamzesinden bilürüm hep baġrumuñ qan olduġın
- 2 Gördüm olmış qaşları tuġrā-yı menşūr-ı cemāl
Tuydum ol şūhuñ hemān sultān-ı hūbān olduġın
- 3 Medh iderdüm yāri evvel bir içim şudur diyü
Şonra bildüm la^ç linüñ ser-çeşme-i cān olduġın
- 4 Āteş-i dilde¹⁷³² cigerden gördüm itmişler kebāb
Añladum cānānesinde ġuşşa mihmān olduġın
- 5 La^ç l-i nābın itmesün dil-ber dehānumdan cüdā
İstemezse Hāletī küyında efgān olduġın

-938-¹⁷³³

[Ġazel-i^ç Azmī-zāde Hāletī]¹⁷³⁴

--- / --- / --- / ---

- 1 Şorma erbāb-ı ġamun āteş-i pinhānından
Bil hemān hūblaruñ cünbiş-i dāmānından
- 2 Nice qan aġlamayın kim cigerüm qan oldı
Bir Mesīhā-nesesüñ süzen-i müjgānından

¹⁷³⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.663.

¹⁷³¹ 937/3b bildüm: tuydum

4b cānānesinde: cān hānesinde

¹⁷³² Mecmûada mürettip bu kelimenin üstüne “cān” yazmıştır.

¹⁷³³ B. A. Kaya, a.g.e., s.657.

¹⁷³⁴ 938/2a qan: hūn

- 3 Bilmek isterseñ eger ma‘deni sîmũñ nic’olur
Cismine eyle nazar çāk-i girîbānından
- 4 Şahñ-ı gülzār-ı ğamuñ şöyle gerek bülbüli kim
Güllere āb vire dîde-i giryānından
- 5 Zülf-i yār ile idüp Hāletiyā ta‘birin
Zevk alur ehl-i cünün h‘āb-ı perîşānından

[362b]

-939-¹⁷³⁵

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletî]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 ‘Āşık olan yüz çevirmez ğamze-i dil-dārdan
Olsa biñ hançer kâfāsında eger ağyārdan
- 2 Dem gelür bir ejder-i āteş-feşān olur hemān
Korkacağdur dūd-ı āh-ı ‘āşık-ı bīmārdan
- 3 Üstüvār olsa binā-yı ‘aşk-ı dil-ber sînde
‘Āşık-ı bî-dil kayırmaz tîşe-i āzārdan
- 4 Çarh-ı kec-rūdandur ey dil her zamān feryādumuz
Yoħsa ğāyet şākirüz ol serv-i hōş-reftārdan
- 5 Her neden geçdiyse geçdi göñlümüz ey Hāletî
Geçmedi ammā ki hergiz hāk-i küy-ı yārdan

-940-¹⁷³⁶

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletî]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Cān virürsem o şehün nāvek-i hūn-pāşından
Dikesüz aña nişān mağberemũñ taşından
- 2 Murğ-ı dil şaydına kaşd eylese şeh-bāz gibi
Ol kul oğlu çıkarur üsküfini başından
- 3 Nāvek-endāz imiş ol ğamze dil-i ‘uşşāka
Añlamışduk biz anuñ n’idüğini kaşından
- 4 Kaşd ider başumuza hayf ki Leylā-yı sipihr

¹⁷³⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.671.¹⁷³⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s.677.

Qırmasa kâsemüzi geçdük idi aşından

- 5 Nev-^c arüs-ı suhana Hâletî-i pāk-edā
Şaçı virdi niçe dürr nazm-ı güher-pâşından

-941-¹⁷³⁷

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hâletî]¹⁷³⁸

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Eger cān virmeyin dirseñ ğam-ı cānānı n’eylersin
Nisār-ı pāy-ı cānān itmeyüp ya cānı n’eylersin
- 2 Senüñ bir ğamzene tākāt getürmez ^c aşık-ı bî-dil
Yanuñca gezdürüp ol ħançer-i berrānı n’eylersin
- 3 Hevā-yı kākül ü fikr-i dehānıyla zebün oldum
Tıtalum kim bunuñla söyleşilmiş anı n’eylersin
- 4 Eger kim boynı baĝlu kıl idinmezseñ dil-i zārı
Bu ħalka ħalka ğisü-yı ^c abîr-efşanı n’eylersin
- 5 Tıyarlar yaradan ey Hâletî ħün-ı dilüñ aĝır
Anuñ aĝzın tıtarsuñ dîde-i giryānı n’eylersin

-942-¹⁷³⁹

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hâletî]¹⁷⁴⁰

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Ey cān ğam ile nāle kı lup zārı kōmazsın
Bir pāre ħuzūra dil-i bīmārı kōmazsın
- [363a]
- 2 Biñ dāĝ kōduñ cānına dil tınmadı anuñ
Ammā söze gelse yine inkārı kōmazsın
- 3 Mey-ħānede rehne kōyacaĝ nesne ararsın
Ey şüfi n’içün cübbe vü destārı kōmazsın
- 4 Göñlüñ hele alçaĝdadur ey eşk-i revānum
Sen āh u fiĝānum gibi yuĝarı kōmazsın
- 5 Aĝyārı ħarîm-i ħarem-i vaşluna kōrken

¹⁷³⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.678.

¹⁷³⁸ 941/Divân’daki 5. beyit mecmûada yoktur.

¹⁷³⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.686.

¹⁷⁴⁰ 942/2a anuñ: bir gün

Kūyuñda n' için Hāletī-i zārī kıomazsın

-943-¹⁷⁴¹

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁴²

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Yazıķlar baña hergiz görmedin bir merħabā senden
Ġam-ı hicrūnle el çekmek göründi dil-berā senden
- 2 Derūn-ı sīne pürdür āhen-i peykān-ı tırūñle
Dile āteş düşer gelse eger seng-i cefā senden
- 3 Yoluñda öliceķ ħār-ı mezārum ey gül-i ra' nā
Tutup dāmānuñı olmaz gider hergiz cüdā senden
- 4 Bu cān-ı bī-ķarāruñdur günāh ey nāvek-i dil-ber
Bilür ehl-i maħabbet anı kim gelmez ħaķā senden
- 5 Egerçi Hāletī dil-ħastene yüz virmedüñ cānā
Yine fāriğ degül cānā o bī-rüy-ı riyā senden

-944-¹⁷⁴³

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]

.--- / .--- / .--- / .---

- 1 Hemān tek bezme gel cānā ruħuñ gül gibi al olsun
Olursa sıhr ile cādū gözüñ ķanum ħelāl olsun
- 2 Göñül ser-geştelikden zerreveş kıurtulmasun hergiz
Ġudādan isterin ħürşid-i ħüsnūñ bī-zevāl olsun
- 3 O şāh-ı mülk-i ħüsnüm ħayrıdan 'uşşāķı fark itmez
Murādı ķatl-i merdümdür şevāb olsun vebāl [olsun]
- 4 Bu ben ħāki maħabbet bezmine tek maħrem itsünler
Naşībüm cür' a-i miħnet yirüm şaff-ı ni' āl olsun
- 5 Tek olsun göñline girmek müyesser Hāletī yārūn
Belā-yı fūrķatiyle ķā' ilüm cismüm ħayāl olsun

¹⁷⁴¹ B. A. Kaya, a.g.e., s.692.

¹⁷⁴² 943/ 1a görmedin: görmedüm

2b göründi dil-berā: gerekdür dil-rübā

5b cānā o bī-rüy-ı riyā: ammā o bī-rüy u riyā

¹⁷⁴³ B. A. Kaya, a.g.e., s.702.

-945-¹⁷⁴⁴

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁴⁵

..-- / ... / ..-- / ..-

- 1 Tıynetümde qodı Hāllāq-ı ezel ‘aşq u cünün
Oldı hāküm var ise hāk-i mezār-ı Mecnün
- 2 Ser ü sīne dil ü cān ‘aşquñ içün hāzır idi
Cānda yir tıtdı velī ol şeh-i rub‘-ı meskün
- [363b]
- 3 Çeşmüñ ol fitne degüldür k’ola hem-bister-i h̄‘āb
Zülfüñ ol mār degüldür k’ola mağlūb-ı füsün
- 4 Ġamuñ alāyına at şalmağ olurdu n’ideyin
Çoğ zamāndur elüme girmedi cām-ı gül-gün
- 5 Gördi āheng tıtar çoğ bulunur Hāletiyā
İtdi nā-sāzlığı muṭrib-i devrān k̄ānün

-946-¹⁷⁴⁶

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

-- / -.- / ... / -.-

- 1 Yāri görünce qaldı gönül ‘arz-ı hālden
El degmedi şikāyete şükr-i vişālden
- 2 Sulṭān-ı vaşl mevhib-i zevk ü sürür ile
Bir dem mi var ki geçmeye rāh-ı hayālden
- 3 Şemşir-i āhum eyler idi düşmeni zebün
El degmiş olsa baht ile ceng ü cidālden
- 4 Esdürme bād-ı āhumı āyine-i felek
Şāyed mükedder ola gubār-ı melālden
- 5 Serviyle süseni n’idelüm qaddi var iken
Çıkmaz dil ehli Hāletiyā i‘tidālden

¹⁷⁴⁴ B. A. Kaya, a.g.e., s.644.

¹⁷⁴⁵ 945/4a şalmağ: sürmek

Dīvān’daki 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur. Dīvān’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

¹⁷⁴⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s.656.

-947-¹⁷⁴⁷[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁴⁸

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 Mıŝr-ı hüsün şāhıdur ol Yūsuf-ı gül-pīrehen
Yaramaz düş görmez anuñ cāme-ḥ‘ābına giren
- 2 Var ise bir pīrehen peydā ider ol yār içün
Rište-i cān düşürür tırmaz bu çarḥ-ı pīre-zen
- 3 ‘Āŝık-ı üftāde-diller ḥāk-rāh olmak gerek
Küy-yı vaşla vāşıl olmaz kendüsinden geçmeyen
- 4 Fūrḫatüñde şu‘ le-i āh-ı derünumdur benüm
Sākinān-ı ‘ālem-i bālāya şem‘ -i encümen
- 5 Tāş kesdiyse binā-yı ‘aşk içün Ferhād eger
Gözlerüm yaşıyla gil kıldum ten-i ḥākīyi ben
- 6 Kām-rānuz devlet-i ‘aşkında yārün Hāletī
Ġayrı ḥübāndan ğinā virdi bize ol sīm-ten

-948-¹⁷⁴⁹

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

-- / -.- / -.- / -.-

- 1 Kaçmazsa ehl-i ‘aşka eger ḫatli-i ‘āmdan
Şemşir-i ğamzesini çıkarsun niyāmdan
- 2 Bir dāne-i laḫıfdür ol ḥāl-i yār kim
Vāreste kıldı murğ-ı dili fikr-i dāmdan
- [364a]
- 3 Her ḫatre-i ‘araḫ ki zenaḫdān-çekān olur
Virdi nişāne cür‘ a-i ke‘ sü‘ l-kirāmdan
- 4 Yümn-i ḫayāl-i ‘arız u ruḫsār-ı yār ile
Āzādeyüm mülāḫaza-i şubḥ u şāmdan

¹⁷⁴⁷ Bu gazel, Dîvân’daki üç ayrı şiirden alınan beyitlerle oluşturulmuştur.

Birinci beyit Dîvân’daki 409. müfreddir (B. A. Kaya, a.g.e., s.903).

İki ve üçüncü beyitler Dîvân’daki 630. gazelin ikinci ve dördüncü beyitleridir (B. A. Kaya, a.g.e., s.678).

Dört, beş ve altıncı beyitler; Dîvân’daki 665. gazelin iki, üç ve yedinci beyitleridir (B. A. Kaya, a.g.e., s.697).

¹⁷⁴⁸ 947/2b düşürür tırmaz: cem‘ ider tırma

¹⁷⁴⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.656.

- 5 Hāke ber-ā-ber oldı görüp yāri Hāletī
Bildürdi mest-i ‘aşk idügin iltiyāmdan

-949-¹⁷⁵⁰

Ḥarfü’l-Vāv Ğazel-i Mezbūr¹⁷⁵¹
[Ğazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Bir midür pençe-i hürşid ile hiç ol meh-rū
Sen de inşāf idüp ey çarḫ elüñ gögsüne қо
- 2 Niye yuduñ taraduñ ey şeh-i iqlīm-i cemāl
Ḳanuma girmiş iken bir niçe kez ol meh-rū
- 3 Kesme feryāḫ u fiğānuñ arasın ey ‘āşık
Fürce bulup sözini diñlede cā’iz ki ‘adū
- 4 Farḫ-ı serde n’ola hicrūñle elifler çeksem
Buyimiş başuma çak rüz-ı ezelden yazu
- 5 Pirehensüz ḳosa bir ‘āşıkı ol Yūsuf-ı ḫüsn
Olmaya Hāletiyā sine-be-sine pehlū

-950-¹⁷⁵²

Ğazel-i [‘Azmi-zāde] Hāletī Efendi Ḥarfü’l-Hā¹⁷⁵³

-- / -- / -- / --

- 1 Düşsem ‘aceb mi ḫāk-i der-i dil-ber üstine
Ölsem odur gelen dil-i ḡam-perver üstine
- 2 Mestāne yatdı sine-i pür-dāḡuma o yār
Görenler anı didi yüzüñ güller üstine
- 3 Ben ḫāke degmese n’ola tūr-i cefālaruñ
Üftādeler anı düşürür mi yir üstine

¹⁷⁵⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.712.

¹⁷⁵¹ 949/2a Yine yuduñ taraduñ ey şeh-i iqlīm-i cemāl: Ey şeh-i mülk-i melāḫat niye yuduñ taradun

2b meh-rū: ḡisū

Dīvān’daki 2. ve 4. beyitler mecmûada yoktur. Dīvān’da beyitlerin dizilimi farklıdır.

¹⁷⁵² B. A. Kaya, a.g.e., s.744.

¹⁷⁵³ 950/7b Kimse bulunmadı: Bir kimse geçmedi

- 4 Cāna degişmek istedi dil būsesin veli
Ol yār kā'il olmadı baş ister üstine
- 5 Ol tāze ğonceyi şaķınup bād-ı āhdan
‘Uşşāk berg-i bīd gibi ditrer üstine
- 6 Bār-ı belāmı çekmededür dir egerçi yār
Kimse düşürmez anı raķīb-i ħar üstine
- 7 Bezm-i belāgat içre olup şadr Hāletī
Kimse bulunmadı o suĥan-āver üstine

-951-¹⁷⁵⁴

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁵⁵

-- / --. / .-- / --

- 1 Yollarda rast gelse eger nā-tūvānına
Ol şeh-[sü]vār-ı ħüsn iner naķd-i cānına
[364b]
- 2 Dervāze-i ħayātumu çokdan virürdi cān
Olsaydı
- 3 Cüş u ħurūşa başlasa vā' iz ' aceb degül
Zirā düşürdi zerķ ü riyāyı zamānına
- 4 Şāĥ-ı dıraĥt-ı devleti ħiç ħuşķ görmedi
Bāĝ-ı ümīdini döşüren bāĝ-bānına
- 5 Sevdā-ger-i ğam açmasa dükkān-ı himmeti
Sūd-ı metā' -ı dehr yetişmez ziyānına
- 6 Jeng-i sipihri zer-ger-i mihr eylese tılā'
Almaz berīd-i himmetüm anı miyānına
- 7 İĝmāz-ı ' aynı Hāletiyā ħikmet üzredür
Varsam ğubār-ı ħātır ile āstānına

¹⁷⁵⁴ B. A. Kaya, a.g.e., s.743.

¹⁷⁵⁵ 951/ 1a Yollarda rast gelse eger: Her ħanda gelse rāst bu ben

1b Ol şeh-[sü]vār-ı ħüsn iner naķd-i cānına İnmez o şeh-süvār meger naķd-i cānına

2b: i' timād o şāĥuñ emānına

-952-¹⁷⁵⁶

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁵⁷

..-- / ... / ..-- / ...-

- 1 Yār kim sinesini çāk ide seyrāna çıka
Şāhdur gencin aça kullara ihsāna çıka
- 2 H̄āba varsaydı eger bezmde cānān gözüñ aç
Belki şöhet yine sen ‘āşık-ı nālāna çıka
- 3 Turma yaşum ki çıkar dīde-i hūnīn üzre
La‘l için h̄āceye beñzer ki Bedaḥşāna çıka
- 4 Āh-ı serdüñle yine yāri şavutduñ benden
Ortamuzdan gelesin ey dil-i dīvāne çıka
- 5 Buldı peykānını dil tīrini cān Hāletiyā
Umaruz ḥançeri de bu ten-i ‘uryāna çıka

-953-¹⁷⁵⁸

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁵⁹

.--- / .--- / .--

- 1 İrişdi çarḥa āhumdan şerāre
Yire geçsün bunuñ gibi sitāre
- 2 Kılursa sīnemi şad-çāk tīguñ
Olayın ḥidmetünde pāre pāre
- 3 N’içün devr eylemez hūrşid-i sāgar
Felek çünkim degüldür bir qarāra
- 4 Sevād-ı çeşümü örter hūn-ı sirişküm
Ne deryādur görünmez anda qara
- 5 Açıldı çeşm-i cānum nergisāsā
Yine ey Hāletī çıkuğ bahara

¹⁷⁵⁶ B. A. Kaya, a.g.e., s.755.

¹⁷⁵⁷ 952/2a varsaydı: varursa

¹⁷⁵⁸ B. A. Kaya, a.g.e., s.762.

¹⁷⁵⁹ 953/4a “*hūn-ı sirişküm*” tamlaması veznin aksamasına sebep olmaktadır. Dīvān’da “*sirişküm*” şeklindedir.

[365a]

-954-¹⁷⁶⁰[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁶¹

-- / .-- / .-- / .--

- 1 Dünyâyı vü ‘ukbâyı degişmem o miyāna
Virmem güzelüm bir kıluñı iki cihāna
- 2 Gāhī dili geh dīde-i pür-ḥūnı kıılır cāy
Bir dem mi olur ğamzeleri girmeye kıana
- 3 Oldum ğam-ı zülfinde iken kıāşına mā’ıl
Kıullāb-ı maḥabbet beni döndirdi kemāna
- 4 Her gāḥ varur ḥānesine ellerüñ ol māḥ
‘Uşşāķa gelince bulunur niķe bahāne
- 5 Hāl ü ḥatıdır şabrumı yağma iden ammā
Āteş birağan ruḥlarıdır ḥāne-i cāna
- 6 Dil Hāletiyā oldı bugün şāḥ-ı maḥabbet
Döndi ser-i pür-dāğı anuñ tāc-ı kıyāna

-955-¹⁷⁶²

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

-.- / -.- / -.- / -.-

- 1 İrmedi hergiz elüm yārüñ ruḥ-ı zibāsına
Degmedük gülzār-ı dehrüñ bir gül-i ra’ nāsına
- 2 Çehre-i zerd ü sirişk-i çeşmi pinhān eyleme
Yār māyıldür bilürsin sım ü zer peydāsına
- 3 ‘Aşķ ola dirdi güzeller görseler ‘aşıķların
Şimdiki dil-ber[ler]üñ ‘aşķ olsun istiĝnāsına
- 4 Hālümü ‘arz eylemek olurdu ammā n’eyleyin
Ol şeh-i ḥüsnüñ kıomazlar kımseyi tenhāsına
- 5 N’iķün itmez oldı yār evvelki gibi iltifāt

¹⁷⁶⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.725.¹⁷⁶¹ 954//2b ğamzeleri: ğamzelerüñ

Mecmûadaki 4. 5. ve 7. beyitler Dîvân’da yoktur. Dîvân’daki 2. 3. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

¹⁷⁶² B. A. Kaya, a.g.e., s.742.

Sen niye ey Hâletî ol ‘aşık-ı şeydâsına

-956-¹⁷⁶³

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]¹⁷⁶⁴

-.-- / -.-- / -.-- / ..-

- 1 Hiç muḳayyed olmadı hâl-i dil-i bîmâr ile
Var ise bir hâli vardur dil-berûñ aġyâr ile
- 2 Orta yirde noḳtadur gūyâ dehânuñ dōstum
Dest-i ḳudret çekdi devr-i ḥaṭṭını pergâr ile
- 3 Pertev-i mihr-i cemâl-i yâr ile nâ-būd olur
‘Aşıḳuñ hiç farkı yoḳdur sâye-i dîvâr ile
- 4 Dem-be-dem luṭfuñla mümtâz eyle a‘ dâdan bizi
Pâk-bâz-ı ‘aşḳuñı bir bilme her murdâr ile
- 5 Bûlbûli pervâneye reşk itdürürdi Hâletî
Gelse dil-ber gülşene ol âteşin ruḥsâr ile

[365b]

-957-¹⁷⁶⁵

[Ġazel-i ‘Azmi-zâde Hâletî]¹⁷⁶⁶

..-- / ..-- / ..-- / ..-

- 1 Çıḳmaġa ḳılma heves rif‘at ile eflâke
Anı fikr eyle ki âḫir düşeceksin ḥâke
- 2 Tîr-i ġamzeyle helâk eyledügin bilmez mi
N’içün ol yâr bizi aşmaz ola fitrâke
- 3 Ruḥınuñ hâlleri zâhidi bî-hüş itdi
Naḳar it mârı zebûn eyleyici tiryâke
- 4 Bulamazsın arasañ aġzını hiç bûy-ı şafâ
Zâhidüñ baḳma o başında olan misvâke

¹⁷⁶³ B. A. Kaya, a.g.e., s.747.

¹⁷⁶⁴ 956/4a Dem-be-dem luṭfuñla mümtâz eyle: Ḳılmadun mümtâz iḥsânunla
4b Pâk-bâz-ı ‘aşḳuñı bir bilme: Bir bilürsin pâk-bâz-ı ‘aşḳı
5b ol âteşin ruḥsâr ile: rûy-ı âteş-bâr ile

¹⁷⁶⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.722.

¹⁷⁶⁶ 957/5a Hâletî ḥalḳ görürlerdi ma‘ânî nic’olur: Hıñk-i nâ-râm-ı felek Hâletiyâ
elbette

5b Ḳonmasa: Ḳondurur

- 5 Hâletî halk görürlerdi ma'ânî nic'olur
 Kõnmasa gerd-i keder âyîne-i idrâke

-958-¹⁷⁶⁷

[Gazel-i 'Azmi-zâde Hâletî]¹⁷⁶⁸

..- / ..- / ..- / ..-

- 1 Her kaçan cām-ı mey alsam elüme rindâne
 Sînemüñ çâki iner lâle-şîfat dāmâne
- 2 Burarın boynumı güy-yi zekânın gördükçe
 Gerdenüm dönderirin hasret ile çevgâne
- 3 Ser-i küh üzre görenler didiler Mecnûnı
 Şan'atın başa iletirdi bugün ol dîvâne
- 4 Nice hayretde kalmaz 'aşıkı ol gözler kim
 Sürmesüz ola siyeh meysüz ola mestâne
- 5 Kanda bir şem'-i melâhat ki görem Hâletiyâ
 Olurum vurgunı anuñ nitekim pervâne

-959-¹⁷⁶⁹

[Gazel-i 'Azmi-zâde Hâletî]

-- / -- / -- / --

- 1 Hem gâbgâb u hem zülf-i perişân elümüzde
 Sulţân-ı gamuz güy ile çevgân elümüzde
- 2 İskendere yol gösterürüz zulmet-i gamda
 Var bâde gibi şem'-i fûrüzân elümüzde
- 3 Pîrân-ı gamuz olımazuz hîç 'aşâsuz
 Tutsak 'aceb olmaz meyi her ân elümüzde
- 4 Vardukda İrem bâğına havrâya şunarduk
 Olsaydı eger sünbül-i cânân elümüzde
- 5 Öldürmeg imiş kendümüzi fûrkate dermân
 N'eylerdik eger olmasa dermân elümüzde

¹⁷⁶⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.726.

¹⁷⁶⁸ 958/ 1a cām-ı mey alsam elüme rindâne: hâl-i ruhın hâtıra itsem yârüñ
 Mecmûadaki 2. 3. ve 5. beyitler Dîvân'da yoktur. Dîvân'daki 1, 3, 4, 6 ve 7. beyitler
 mecmûada yoktur.

¹⁷⁶⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.739.

- 6 Gāhī gözümüzden silerüz eşk-i revānı
Oldur görinen sīm-i firāvān elümüzde
- 7 Yanında anuñ Hāletiyā hār kıomazduķ
Olsaydı eger ol gül-i handān elümüzde
- [366a]

-960-¹⁷⁷⁰

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

..-- / ... / ..-- / ...-

- 1 Kūy-ı cānānı kıoyup gitmez idi yabana
Didüğüm yirde olaydı bu dil-i dīvāne
- 2 Nāvek-i cevri o tahmīn ile pertāb it kim
Nevk-i peykānı anuñ gelmeye illā cāna
- 3 Milket-i hūsnde fermān-ı haṭuñdur yüriyen
Cümle ‘aşķ ehli baķar Şimdi haṭ-ı fermāna
- 4 Kıorķarın kim aña ey Őuḥ-ı cihān dil toķunur
İtme engüŐtleruñ zülfüñe hergiz Őāne
- 5 Fikr-i la‘ lüñle ğam-ı haṭṭ-ı zümüröd-fāmuñ
Döndürürler bu dil-i hāķ-nihādı kāna
- 6 Öldürürse beni ol Őuḥ-ı cihān öldürsün
Gel Őerik olma sen ey çarḥ-ı cefā-cü kıana
- 7 Görmesi ğuşŞa virür dide-i pür-hünābuñ
Hāletī bezm-i ğama böyle gerek peymāne

-961-¹⁷⁷¹

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁷²

..-- / ... / ..-- / ...-

- 1 Dil-i Őürideyi āŐüfte kıilup bir melege
Kıomazın hāķ-i derin başum irerse felege
- 2 Vā‘ iz-i Şehr içüp döke Şaça Őahbāyı
Eylemiş cāme-i taķvāyı mülevveŐ o leke

¹⁷⁷⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.727.

¹⁷⁷¹ B. A. Kaya, a.g.e., s.755.

¹⁷⁷² 961/Divān’daki 5. beyit mecmûada yoktur.

- 3 Turamaz hānde-i la‘l-i lebūni görmeyicek
Dil kebāb oldu velī hāceti vardur nemege
- 4 Eyüsin dökmeğ için pāyuna sīm-i eşküñ
Benzedi gözlerümüñ qarası seng-i mehege
- 5 İrgüre lücce-i deryā-yı ğamuñ sāhiline
Hāletī elde iken zevrağ-ı şahbāyı çeke

-962-¹⁷⁷³[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁷⁴

..- / -.. / ..- / -..

- 1 Saña dirlerse eger ‘aşığı giryān eyle
Dōstum sözlerini diñleme ihsān eyle
- 2 Eyleyüp la‘l-i leb ü lü‘lü‘-i dendānuñı bāz
Cevher-i ‘aqlumuzuñ kıymetin erzān eyle
- 3 Kılup ey şūh-ı cihān nāz ile teşrif-i çemen
Sebzeyi hurrem idüp gülleri hāndān [eyle]
- 4 Yed-i beyzā-yı melāhatle olunduñ bey‘at
Halkı var pādşehüm bende-i fermān eyle
- 5 Hāk-i kūyuñ olayın dōstum ol şart ile kim
Cür‘a-i cām-ı ğamuñ üstüme rizān eyle
- [366b]
- 6 Ey dem-ā-dem gözeden kabır-i şehid-i ‘aşkı
Hün-ı efserdesin al sübha-i mercān eyle
- 7 Rāzuñı kimseye keşf itme şağın Hāletiyā
Gonce-i lāle gibi dāğuñı pinhān eyle

-963-¹⁷⁷⁵[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁷⁶

-- / -.. / -- / -..

- 1 Vaşl-ı nigāra gāhī ‘aşk ehli vāşıl olsa
Yoğ gelmese güzelden ma‘küle kâ‘il olsa

¹⁷⁷³ B. A. Kaya, a.g.e., s.738.¹⁷⁷⁴ 962/Divân’daki 7, 8 ve 9. beyitler mecmûada yoktur.¹⁷⁷⁵ B. A. Kaya, a.g.e., s.758.¹⁷⁷⁶ 963/4a diller: dil-ber

Divân’daki 4. beyit mecmûada yoktur.

- 2 Dīvāne-i maḥabbet dögseñ çıkar mı cānā
Dārü'ş-şifā-yı vaşla bir kerre dāḥil olsa
- 3 Hattun gelüp zuhūra āşüfte olsa diller
Ol çāh-ı ğabğab içre çün sihr-i Bābil olsa
- 4 Bezm-i mey-i 'adūdan incinse gitse diller
Nüş itdügi 'adūnuñ semm-i helāhil olsa
- 5 Ezhār-ı bāğ-ı bahtum olmaz güşāde hergiz
Bād-ı bahār-ı devlet dünyāya şāmil olsa
- 6 Ey Hāletī tutardum baħri aña ber-ā-ber
Deryā-yı luḫ-ı şāha ger ka' r u sāḥil olsa
- 7 Ol şāh-ı pür-hüner kim hengām-ı midḫatinde
Olur nazīr-i Bāķıl Sehbān-ı Vā' il olsa

-964-¹⁷⁷⁷

[Ġazel-i 'Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁷⁸

-.-- / -.-- / -.-- / -.--

- 1 Nāmemi ilten ḳalır meyl eyleyüp cānānuma
Ḳāşd ider gönderdügüm ḳāşid dem-ā-dem cānuma
- 2 Tıfl-ı dil deryā-yı ğamda ğarḳ ola şāyed diyü
Pir-i mey-ḫāne kedū-yı bāde bağlar yanuma
- 3 Āh kim raḫm itmez ol çeşm ü çerāğ-ı ehl-i 'aşḳ
Ne dil-i sūzānuma ne dīde-i giryānuma
- 4 Kān-ı çeşmümden çıkan la' li 'adū-yı bed-güher
Vāşıl olmaz mı şānur güş-ı şeh-i ḫübānuma
- 5 Köhnedür ey Hāletī bu çetr-i rüzğār-ı felek
Ben şeh-i mülk-i ğamum lāyık degüldür şānuma

¹⁷⁷⁷ B. A. Kaya, a.g.e., s.742.

¹⁷⁷⁸ 964/3a 'aşḳ: dil

Dīvān'daki 2. 3. 4. 5. ve 6. beyitler mecmûada yoktur.

-965-¹⁷⁷⁹

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]

-- / --. / .-- / --

- 1 Hükmindedür fütādelerüñ genc-i sinesi
Bir şāhdur ki cevher-i cāndur hāzinesi
- 2 Zer gibi cismi zerd olanı hāke qor hemān
Zir-i zemīni tıtdı o şāhuñ definesi
- [367a]
- 3 Ağyār dil-ber ile qarīn olmanuñ gice
‘Uşşāk-ı zāra ırte cefādur qarīnesi
- 4 Ferhād tışe ursa dilerdi şikest ola
Her şıçrayan taşıyla felek āb-gīnesi
- 5 Ey Hāletī çü zevraq-ı mey halkı mest ider
Bir meclis içre kim ola şı‘ rüm sefinesi

-966-¹⁷⁸⁰[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁸¹

-- / .-- / .-- / --

- 1 Āşüb-cihānlık haç-ı müşgīnine kaldı
Gīsūların ol şūh-ı cihān boynına aldı
- 2 Seyr eyleyicek tızlignin gamze-i yārūñ
Hūrşid-i felek tıgını yirden yire çaldı
- 3 Her bir kılunı eyledi bir hıdmete ta‘ yīn
Ben ‘āşık-ı āvāreyi baħr-i gāma şaldı
- 5 Dirler baña kim zūlfine gönllüñ niye virdüñ
Ya n’eyliyeyin gānzeleri cānumı aldı
- 6 Her nīk ü bedi bir görür olsa ‘aceb olmaz
Nağkād-ı felek Hāletiyā hayli kocaldı

¹⁷⁷⁹ B. A. Kaya, a.g.e., s.789.¹⁷⁸⁰ B. A. Kaya, a.g.e., s.808.¹⁷⁸¹ 966/Divān’daki 4. beyit mecmûada yoktur.

-967-¹⁷⁸²

[Ġazel-i ‘Azmi-zāde Hāletī]¹⁷⁸³

..- / .- / ..-

- 1 Aql ile fikri ġamzesi aldı
Kākül-i yāre hātırum kıaldı
- 2 Her kıulın kııldı bir yaña irsāl
Dil-i şeydāyı fūrķate ŧaldı
- 3 Ceyŧ-i ārāma fıkr-i ġamzeleri
Mülk-i dilde ‘aceb kıılıħ ķaldı
- 4 Bir yalıñ yüzlü hūb idi kıılıcı
Anı ol ŧāh yanına aldı
- 5 İtmeġe Hāletī o dürri kenār
Niħe kez baħr-i ħayrete ķaldı

Harrerehü’l-Hākīr ‘Alī ŧākird-i Defter-i Hākānī

¹⁷⁸² B. A. Kaya, a.g.e., s.808.

¹⁷⁸³ 967/4b ol ŧāh: da yār
5b ħayrete: fikrete

4. MECMŪA-İ EŞĀR'IN MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

4.1. Manzûm MESTAP Tablosu

Tablo 10: Manzûm MESTAP Tablosu

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi / TY4041						
Yer Bilgisi/Yer No.	Mahlas	Matta' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım birimi / Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
17a	Taşlıcalı Yahyâ	<p>‘Ayn-ı ‘azizün kıble-nümâdur Ey ehl-i hâllün ferhûnde-fâli Kıl kâmetüni serv-i muşalli Saña baş egsün Sidre nihâli Kendüni itme Kârûna hem-tâ ‘Aynuña alma mâl ü menâli Koynuña koyma mânend-i hâle Şems ü kâmerden ol bârî hâli El şunma hergiz hem-çü şurâhî Her câm-ı Cemdür bu seg-sifâli Dil gülşeninde hâr-ı belâdur Bir şenliğün kim ola zevâli Her hök-hüya pend itmek olmaz Güş-ı hümâra taşma le’âli Ehl-i sülûkuñ bâl u perîdür Bu kavî-i ‘âli bu beyt-i ‘âli</p>	<p>Eller zebûnî mansîb esîri Ehl-i hevânûñ hengâme-gîri Ma’ni yüzünde şâh u gedânûñ Tâbüti ile birdür serîri Dervîş olanûñ mülk-i beğâda Mirkât-i rif’at olur haşîri Târik-i gamda olur erâzil Zîrâ ki olmaz rây-i münîri Râh-ı beğâda yoldaşûñ olmaz Korsın gidersin mâl-i keşîri Kâbrinde tenhâ korlar giderler Cem’iyyet issi şâh-ı kebîri Deryâya döndi şâf oldı kâlbüm Gösterdi halka mâ-fi’z-zâmîri Yahyâ beri gel aç güş-ı hüşi Dinle ne söyler hâmem şarîri</p>	Tercî-i Bend/2	--- / --- .- -	Divân’daki 3 bent mecmûada yoktur. Bentlerin dizilimi farklıdır.

17b	Şeyhül- islâm Yahyâ	<i>Estağfiru 'lâh tübüti ilâ 'lilâh</i> <i>Enheytü kalbî 'an mâ-sivâ 'lilâh</i>	<i>Estağfiru 'lâh tübüti ilâ 'lilâh</i> <i>Enheytü kalbî 'an mâ-sivâ 'lilâh</i>	Gazel/5	Dime Yahyâ neden pîr-i muğâna ser- fürü itmek Bileden kendümüz şermende-i ihsâniyuz cânâ	---/---/--- -/---
17b	Şeyhül- islâm Yahyâ	Bu kuyun biz gedâ-yı bî-ser ü sâmâniyuz cânâ ' Aceb ' âlemdeyüz kim ' âlemün sulţâniyuz cânâ	Dermân olursa senden olur ey tabîb-i cân Yahyâ-yı haste-hâl ' aceb bî- mecâl imiş	Gazel/5	---/---/ ---/---	
17b	Şeyhül- islâm Yahyâ	Ümmid-i h' âb ' âşıka olmaz hayâl imiş Bî-çâre yâri düşde de görmek muhâl imiş	Yazılordı hâtır-ı mecrûh-ı Yahyâ döstum Kâtib-i vaşfuñ ideydi üstülh'âmından mîkâttî	Gazel/5	---/---/ ---/---	
18a	Şeyhül- islâm Yahyâ	Rûy-ı dil-ber al kâgîd ' anberîn mü anda hâş Sâyesi müjgânunûn a' râb-ı benlerdür nukâttî	Bu şî' rûñ hâk budur Yahyâ ki gâyet bî-nazîr olduPesend eyleyse lâyıkk ehl-i ' irfâni Sitanbulun	Gazel/5	---/---/--- -/---	
18a	Şeyhül- islâm Yahyâ	Şalinsun ' yd irişdi yine hûbâni Sitanbulun Yine ârâste olsun karâmâni Sitanbulun	Recâm oldur Hudâdan ol kıyâmet kâddi göstersiz Şu dem kim gözüm açup tıram ey Yahyâ mezârumdan	Gazel/5	---/---/ ---/---	
18b	Şeyhül- islâm Yahyâ	Şîma âyine-i kalbüm hâzer kıl inkisârumdan Beni hâk ile yeksân eyleme şakın ğubârumdan	Yahyâ dehânina düşeli görmedük dili Bî-çâre şimdi sâkin-i teng-i ' adem gibi	Gazel/5	---/---/ ---/---	
18b	Şeyhül- islâm Yahyâ	Bâr-i gamun ham eyledi kâddüm ölem gibi Âhîr ' adem dilâ yolına toğrlam gibi ' Ayn-ı zillet mi degül devlet-i dünyâ didigün Kâtı alçağ görinür oldu eñ a' lâ didigün	Hâzer it seng-i cefâsından o şuhun dir idün ' Âkıbet geldi benüm başuma Yahyâ didigün	Gazel/5	---/---/ ---/---	

	Şeyhül-islâm Yahyâ	Eglenür seyr-i ruhuñ fikriyle dil bayrâma dek Yoşsa eylerdi sefer zülfüñ gamıyla Şâma dek	Mâ-cerâmuz hâk-i pây-ı yâre takrîr itmeye Gitsün ey Yahyâ yaşum ol serv-i sîm-endâma dek	Ğazel/5	--- / --- / --- / ---	
	Şeyhül-islâm Yahyâ	Çatre katre göz yaşı dök dide-i pür-nem gibi Gönlüne gir ey göñül ol göncenüñ şeb-nem gibi	Da'imâ Yahyâ maḥabbet güleşnin ḥurrem iden Ḥâk-râh-ı âstân-ı ḥâce-i 'âlem gibi	Ğazel/6	--- / --- / --- / ---	
19a	Aḥmed Paşa	Lü'lü' dişüñ kim olmış aña perde-dâr la' Her dânesi [düşürdi] gözümdeñ hezâr la'	Dünyâ ḥarâci düre-i ḥazîneñde dere olup Her gün қаpuñda ḥarc ola yüz bin қаṭâr la'	Қаşıде/45	--- / --- / --- / ---	Қаşıде-і Аһмед Паша Берәы-і Ебу'і-фетһ Султән Меһеммед
20a	Aḥmed Paşa	Ey muḥit-i keremüñ kaṭresi 'ummân-ı kerem Bâğ-ı cüd ebr-ı kefüñden ṭolu bārân-ı kerem	'Ömr-i ḥaşmuñ ire tārîḥ gibi pâyâna Nâmuñı nâme-i iḳbâl ide 'unvân-ı kerem	Қаşıде/35	--- / --- / --- / ---	Қаşıде-і Аһмед Паша Берәы-і Ебу'і-фетһ Ғәзі Султән Меһеммед Ḥân
21a	Aḥmed Paşa	Ca'dı zülfüñ kim melâḥat ṭopınuñ çevgâñdur Yaraşur yüzünde kim ḥüsn ü behâ meydâñdur	Şehryarâ ḥaşre dek Yezdân vüçdüñ şehriñi 'İzzet-âbâd eylesün kim devlet âbâdâñdur	Қаşıде/46	--- / --- / --- / ---	Қаşıде-і Аһмед Паша Берәы-і Ғәзі Султән Меһеммед Ḥân 'Alî Er-Raḥmet El-Ğufân
22b	Aḥmed Paşa	Her ğamzeñe ḥadeng ile biñ cân ider şikâr Çıḳsa şikâğâhına ol Türk-i ğamzekâr	Hem taḥt-ı pâydar ola hem tâci ser-firâz Hem қаdr-ı kâm-baḥş ola hem baḥṭı kâmkâr	Қаşıде/38	--- / --- / --- / ---	Қаşıде-і Аһмед Паша Берәы-і Ғәзі Султән Бәyezид İbn Султән Меһеммед Ḥân
23b	Necâfi	Şu söz kim ola mişâl-i kelâm-ı ehl-i kemâl	Müsa'adet ide 'ömrine dîn-i ḥaḳḳ-ı Resül	Қаşıде/68	--- / --- / --- / ---	Қаşıде-і Necâfi Beg Der-na't-ı Nebî ve Cehâr Yâr-ı Güzîn

		Selâsetinde hacil ola selsebî-i zülâl	Müsara'et ide emrine ihtimâm-ı recâl				Berây-ı Sultân Bâyezîd Hân ‘Aleyhî'r-rahme
25b	Necâti	Himmet ideli ‘ânz-ı dil-dâra haft u yâr Meşhûr oldı âb-ı hevâ ile nev-bahâr	Ser-sebz ü hurrem ola gülistân-ı devletüñ Devr itdüğüñce bu yedi dolâb-ı bî- karâr	Kaşide/40	--- / --- / --- / ---		Berây-ı Necâti Beg Berây-ı Merhûm ü Mağfûrlehe Sultân Bâyezîd ‘Aleyhî'r- rahme
27b	Necâti	Nûn ile ‘ayna şebîh olduğı çün oldı hilâl İntihâ-yı ramazân evvel-i ‘iyd-ı şevvâl	Olasın devlet ile ‘izz ü sa’âdetde muķim Nâşır u yâr mu’âvin ola Hâk Celle Celâl	Kaşide/40	--- / --- / --- / ---		Kaşide-i Necâti Beg Berây-ı Sultân Maḥmûd V’led-i Sultân Bâyezîd Hân
28a	Zâti	Bir gümüşden kal’adur maḥbûs olupdur anda âb Urdu zerrîn-ıtop ile fetḥ itdi ani âftâb	Âftâb-ı ‘ömrüne hergiz zevâl ingürmesin Muḥkem ide Hâk vücûduñ kal’asın ey kâm-yâb	Kaşide/41	--- / --- / --- / ---		Kaşide-i Zâti Berây- ı Sultân Selim ibn Bâyezîd Hân ‘Aleyhümi'r-rahme
29a	Hâyâli	Livâ-yı mâhı çü dikdi sipihre ḥusrev-i zeng Sipâh-ı encüm ile toldı lâjiverd-evreng	Ḳadimüñ emri ile bu sipihri-i ḥâdis- naşş Şihâbı gerdene düşmenüñ ide peleng	Kaşide/28	--- / --- / --- / ---		Kaşide-i Hâyâli Beg Berây-ı Sultân Süleymân Bin Selim Hân
30a	Bâki	Hengâm-ı şeb ki küngüre-i kaş-ı âsmân Zeyn olmış idi şu’lelenüp şem’-i aḥterân	Bezmiünde baḫt sâki vü iḳbâl hem- nişin Câm-ı sipihri sâgar-ı pûlad-ı zer-nişân	Kaşide/42	--- / --- / --- / ---		Kaşide-i Bâki Efendi Sellemehu’llâhu Berây-ı Sultân Süleymân ‘Aleyhî'r- rahme
31a	Bâki	Haḫ-ı müşg-fâmuñla ey gonce-i ter Şekerdür o lebler mümessek mükerrer	Ümîdin revâ eyle ‘ömrin ziyâde Mühimmin müheyâ murâdin müyesser	Kaşide/33	--- / --- / - / ---		Kaşide-i Bâki Efendi ‘Aleyhî'r- rahme Berây-ı Süleymân[n] Bin Selim Hân ‘Aleyhim Rahmete ve'l-gufrân

32a	Taşlıcalı Yahyâ	Çekelim gün gibi ak sancağ ile şar-ka çeri Kara toprağa karalım kıralım sürh-seri	Bizi yokdan var iden iki cihân sultânı Haşra dek hükümüne râm eyleye nev'-i	Kaşide/42		... / ... / ... / ...	Kaşide-i Yahyâ Es-Şehîr-i Gedâ Berây-i Sultân Süleymân 'Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
33a	Figâni	Şubd-dem alup 'Utârid destine zerrin- kalem Defter-i simâb-gün-i îareme çekdi rakam	Tâkinup Misri kılıç kullarun o tîr cündilik Miş olur ol rezmde şîr-i jiyân bebr-i dijem	Kaşide/36	Sum âme	... / ... / ... / ...	Kaşide-i Figâni Berây-i Sultân Süleymân 'Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
34b	Figâni	'Azim-i şikâr idince şeh-i kâhramân-ı ceng Ser-geşte oldı havf ile bu çarh-ı mîl- reng	Hürşid mâkiyânı ola bezmüne kebâb Mu'trib o bezme Zühre-i zehrâ-yı şûb [u] şeng	Kaşide/24		... / ... / ... / ...	Kaşide-i Figâni Berây-i Sultân Süleymân 'Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
35a	Bâkî	Bi-hamdi'llâh şeref buldı yine mülk-i Süleymânî Cülûs itdi sa'âdet tahtına İskender-i sâni	Ziyâ-bağş ol rikâbuñ şu'lesinden mâh [u] hürşide Semend-i bahtun'itsün 'arşa-i 'âlemde cevlâni	Kaşide/39		... / ... / ... / ...	Kaşide-i Bâkî Efendi berây-i Sultân Selim bin Süleymân Hân 'Aleyhi'r-Rahmete
36a	Âzerî	Bir şubh ki gülşende kurulmuşdı mecâlis Zerrin-kadeş almışdı ele lâle vü nergis	Bir vech ile vîrsün aña Hâk devlet ü iğbâl Kim Hüsrev-i Pervîz aña nisbet ola müflis	Kaşide/27		... / ... / ... / ...	Kaşide-i Âzerî Berây-i Sultân Selim Hân 'Aleyhi'r-rahme ve'l-gufrân
37a	Derzi- zâde 'Ulvi	Dest-i kudret şamma kaştarun'itlûkde kemân Tîr-i müjgânuña karşı hedef oldı dil ü cân	Tirveş toğrı olanlar saña hayrân olsun Egrilik eyleyenün kâddini Hâk ide kemân	Kaşide/34		... / ... / ... / ...	Kaşide-i Tir ü Kemân 'Ulvi Berây-i Sultân Selim Hân-ı Sâni
38a	Hâtemî	'Âlem-i tîrîne ol kaşî kemân itdi nişân Okıdur tîr-i kaşa kavş-i kâderdür o kemân	Nitekim ola şehâ tîr ü kemân dilerin Olasın tîr ü kemân şahibi sultân-ı cihân	Kaşide/38		... / ... / ... / ...	"Kaşide-i Tir ü Kemân Berây-i Sultân Selim Hân-ı Sâni" Başlıgına sahip bu şiirde Hâtemî

39a	Derzi- zāde ‘Ulvī	Dil yanup āteş-i ‘aş[k]luñla dökerdi gözüm āb İmtizāc eylemedin āteş ü bād āb u türāb	Āb-ı şemşürñ şun āteş-i qahruñ ‘arz it Āteşüñ düşmene düzağ ola ābuñ tiz- āb	Qaşide/46				mahlası tespit edilmiştir.
40b	Derzi- zāde ‘Ulvī	Cihān bağında hadd ü zülfi ü çeşm [ü] kaddüñ ey dil-ber Biri güldür biri sünbül biri ‘abher biri ‘ar‘ar	Hüdāyā zü‘l-celāl ü zü‘l-kemāl ü hayy u kādîrsin Müeyesser eyle aña bağt u tağt u devlet ü efser	Qaşide/36				Qaşide-i ‘Ulvī Berāy-i Sultān Selīm Bin Süleymān
41b	Āzerī	Leb-i cān-bağş u qadd ü zülfi ü rüyuñ ey melek manzar Semen-simā vü servāsā vü nesrīn-sā vü mah-peyker	Dün ü gün şādmān ol yaz u kış hātır- şikest olma Yanuñdan gütmesün sākī vü muṭrib bāde vü sāğar	Qaşide/34				Qaşide-i Āzerī Çār- ender-çār Berāy-i Merhūm Sultān Selīm Hān
42b	Āzerī	Bāreka ‘llāh ey serir-efrüz-i dehr-i bi- direng Husrev [ü] Dārā-şalābet Erdeşir-i şir-i ceng	Sākī-i devrān saña şunsun şarāb-ı zevk [u] şevk Bezım-i gāmda düşmenüñ nüş eylesün cām-i şereng	Qaşide/20				Qaşide Velehü Berāy-i Velehü
43a	Hüdāyī	Gösterdi gül ‘arūsı cemālın niqābdan Olmuş henüz āyine-i āftābdan	‘Ömrüñ bahārı görmeye bād-ı hāzān-ı serd Kām al hemişe gül gibi ‘ahd-ı şebābdan	Qaşide/31				Qaşide-i Hüdāyī Berāy-i Sultān Selīm Hān ‘Aleyni r-raḥme ve l-gufran
44a	Hüdāyī	Bir gice toğdı felekde melh-i bedr oldı ‘ayān Tār-i mūdān nitekim mihr-i cemāl-i cānān	Pādşāhuñ gicesi qadr ola vü gündüzi ‘ıyd Vire dünyāda vü ‘uqbāda murādın Yezdān	Qaşide/27				Qaşide-i Hüdāyī Berāy-i Kudüm-i Şeh-zāde Murād Hān
[45a- 45b]		Eksik varaklar.						

46a	Fazlî?	Oldı gül ü beneşe hat u haddüni görüp jülide-mü beneşe gül ebdâl-ı bağzâr	Bâğuñ gül ü beneşeleri şolmayup şehâ Gül gibi gül beneşeveş ol taze vü bahâr	Kaşide/34	.. / .. / .. / ..	
47a	Gelbolul u Muştafa ‘Âli	Tuğ-ı şahî gibi yirden götürüp ser sünbül Öñine düşdi gülüñ niteki reh-ber sünbül	Nüh-felek gülşen-i ‘ömründe ola sâl- be-sâl On iki dâne otuz dânelü hoş-ter sünbül	Kaşide/37	.. / .. / .. / ..	
48a	Sırrî	Eger mümkin olsaydı def’-i havâtır Olurdi dilümden dür-i pâk şadır	Ola tâc u tahtuñ mü’eyyed mü’ebbed Vire ‘ömr-i sermed saña Hayy-i Kâdir	Kaşide/30	.. / .. / - / ..	
49a	Veysî	Ne şerefür k’ola bu riğ’-a-i pür-nağş u hayâl Dest-fersüde-i huddâm-ı serîr-i iclâl Demidür çekse kalem râdde-i istikâl	Kaşide/51	.. / .. / .. / ..	50. beyitten sonra tahribat sebebiyle okunamayan beyitler vardır.
50b	Bakî	Bi-hamdi’lâh refîk oldı yine tevfiğ-i Rabbâni Muzaffer kıldı sulţân-ı cevân-baht-ı cihân-bâni	Hemîşe fetğ-i firuzı livâña iltivâ itsün Kapuña iltica kılsun cihânuñ hân [u] hâkâni	Kaşide/33	.. / .. / .. / ..	
51b	Nev’î	Yine teşrif idüp bir cân-ı ‘âlem taht-ı ‘Oşmâni Yine geldi yirine mürde iken ‘âlemün cânı	Tınâb-ı bârgâh-ı ‘ömrüñ olsun haşre dek münted İrişsün şadrüñüñ ‘arş-ı berñe tağ-ı eyvâni	Kaşide/20	.. / .. / .. / ..	
52a	Nâdirî	Sakâk’allah ey sâkî-i rüh-perver Ayaqlandı luftuñla üftâde diller	Bu ‘işret-serâda idüp mîr-i meclis Şeh-i Cem-penâh ile tâ rûz-ı mahşer	Kaşide/34	.. / .. / - / ..	
53a	Nâdirî	İdince ‘azm-i sefer şâh-ı Keykubâd- evreng Cihâmi gulgüle-nâk itdi bânk-ı nevbet-i cen	Zamâne zâmin-i ‘ayş u felek kefil-i zafer Kâder müretteb-i bezm u każâ mübâriz-i ceng	Kaşide/39	.. / .. / .. / ..	

54a	Sipāhî?	Giriz eyler nerimān gözleründen kahrmanîler Kaşuñ tuğrasına karşı kılıç çekmez Keşanîler	Sipāhî hūn-ı eşküm dide-i ğamdan nişar eyler Giyüp ol nañl-ı dil-cüyüm kabā-yı erguvānîler	Ġazel/8	---/---/ ---/---
54b	Muhibbî	Aşmadın kândil-i zerrini felekler bāmına Ddegül encüm ağaçların almadın endāmına	Niçe yıldur bu Muhibbî rûze-i hicrûñ tutup Ħamdu li'llāh kim irişdi vaşluñuñ bayramına	Ġazel/5	---/---/ ---/---
54b	Bākî	Sancağın dikmezden evvel sultāñ 'aşkuñ bāmına Sikke-i şāhî yürür sultāñ-ı 'aşkuñ nāmına	Tevbe meyden Bākîyā āsāndur ammā korkarın Döymeyem sākî-i sîmîn-sā'idiñ ibrāmına	Ġazel/5	---/---/ ---/---
54b	Ümîdî	Tabl-ı şāhî şalmadın āvāze çarñuñ bāmına Okunurdu ħuñbeler sultāñ-ı 'aşkuñ nāmına	Tevbe vü zühdi şikest itmiş Ümîdî var ise Sākî-i bezm-i şafānuñ uğrayup ibrāmına	Ġazel/5	---/---/ ---/---
55a	Fevrî	'Aşk eyleveli cânı derd ü ğamuña mu' tād Şahrāda benüm Mecnūñ tağlarda benüm Ferhād	Esrār-ı ğam-ı 'aşkı Fevrî kime şerñ itün Mecnūñ ise bir cāhil Ferhād ise bir irğād	Ġazel/5	---/---/ ---/---
55a	Zātî	Āteş-i ħasret benüm kār-ıtdüğünü cānuna Yana yana derd ile 'arz eylesem cānānuna	Eşk-i çeşmümden ter eyler cismini yanam deyü Kim nazar eylelse Zātî	Ġazel/5	---/---/ ---/---
55a	Revānî	Rüy-i zerdümden Revānî bu nişāñ yetmez mi kim Şemse-i zer naķş olunmuş şafğa-i dīvānuna	Ġazel/5	---/---/ ---/---

"Nazîre-i Revānî"
başlıĝını taşıyan bu
şîirin, tahribat
nedeniyle matlaı
okunamamaktadır.

55b	Şem'î	Câmlar hem-dem olup la'î-i lebb-i cânânuma Âh kim her dem bentüm odlar yaqarlar cânuma	Yana yana hâltümü 'arz itdügüm 'ayb eyleme Şem'iyüm cänä bentüm yanmak gelüpdür şânuma	Ġazel/5	---/---/ ---/---
55b	Gelibolul u Muştafâ 'Âli	Ne mîhr-i tâb-dâra ne hoş mâha mâlikin Her şeb serîr-i sinede bir şâha mâlikin	'Âli gibi diyâr-i melâmetde şâh iken Kıy-i selâmete irişen râha mâlikin	Ġazel/5	---/---/ ---/---
55b	Zâtî	Ĥaţîña virdüñ ey nigâr yüzi Bâd-i âhum kıparmasun mı tozi	Zâtîñüñ zât-i bî-nazîrîñdür Fikri göñlînde vü dilinde sözi	Ġazel/5	---/---/ ---
56a	'Ubeydî	Mîve-i la'î revân başşuñ umarmış ağıyâr Olmasun bâğ-i cihânda göreyn ber-hürdâr	Şu kıdar nâle ile oldı 'Ubeydî hem-dem Cândan olmazsa eger zâr olur ey dil bî-zâr	Ġazel/5	---/---/ ---/---
56a	Ümîdî	Cânlar fedâ kıtur saña 'aşık serî degül Da'vâ-yı 'aşk ehl-i dile serserî degül	Ser-'asker itdi şâh-î maħabbet Ümîdiyi Kimdür ki aña diye begüm 'askeri degül	Ġazel/5	---/---/ ---/---
56a	Âhî	Ķabrüme dökülen gözi yaşı nigârımuñ Nergis bitürdi dâ'iresinde mezarımuñ	Kıyında Âhiyâ gören âhum şu'â'ını Nür indî şanur üstine ĥâk-î mezarımuñ	Ġazel/5	---/---/ ---/---
56b	Bursalı Raĥmî	Yâr bakmaz yüzüme aĥvâl bir yüzden daĥı Tâli'üm idbârda iĥbâl bir yüzden daĥı	Rûy-î yâre ĥaţî-'anber-bâr gelmiş didiler Raĥmiyâ dillerde bu aĥvâl bir yüzden daĥı	Ġazel/5	---/---/ ---/---
56b	'Ubeydî	Âteş-i 'aşk ile bir yüregi biryânım ben Acıyup aĥlamalı 'aşk-î giriyânım ben	Baş virelden reh-i 'aşkıñda 'Ubeydî yârüñ Şaf-î 'uşşâkıñda ser-i ĥayl-î şehîdânım ben	Ġazel/5	---/---/ ---/---

56b	‘Ubeydî	Düşdi bir âteşe dil-i gam-nâkümüz bizüm Hâşâ ki yanmaya ten-i hâşakümüz bizüm	Dendânları gamıyla ötürsen ‘Ubeydiyâ İnci çiçekleri bitüre hâkümüz bizüm	Ġazel /5		
57a	‘Ubeydî	Ġamuñla pây-mâl olan dil-i vîrânı añmazsın Ele ihsân idersin genc-i vaşluñ anı añmazsın	Nice şîhhat yüzün görsün ‘Ubeydî derdmen düñ kim Tâbübüm yıl geçer ol haste-i hicrânı añmazsın	Ġazel /5		
57a	Ġayâlî	Ġabâbin Kâbe Kâvseyni rümüzün şüfi benden şor Muhammed nürünüñ mâhiyyetin Vey sü’l-Karenden şor	Ġayâlî tevbesin imânüña döndürdi ey şüfi Kerem kıl ol günâhî sâkı-i tevbe- şikenden şor	Ġazel /5		
57a	Lem ‘î	Kemend-i zülfi-i miskünün baña bendini benden şor Bu uzun kışşanuñ şerhini başından geçender şor	Vücüd-i ‘âlemi nefy it huzûr istersen ey Lem ‘î ‘Adem iklîmünüñ râhın gelenden şor giden[den] şor	Ġazel /5		
57b	Ümîdî	Dil güft ü gûda ‘aks-i ruḡ-ı dil-rübâ ile Divânedür tekellüm ider şanki ay ile	Yıllar durur Ümîdî şehâ pây-mâldür Göñlini anuñ al ele bir merḡabâ ile	Ġazel /6		
57b	Ümîdî	Değül kaşuñ üzre nigârâ cebîn Ki hürşid olupdur hilâle karîn	Rakâb-i siyeh-rû şen ü şâdmân Ümîdî belâ vü gamıyla ḡazîn	Ġazel /5		
57b	Ümîdî	Varmasun kûyuña mâh-ı enver Girmesün ḡânefe ol bed-aḡter	Bir perî sevdi Ümîdî göñlüm Görmedi mişlin anuñ nev‘-i beşer	Ġazel /5		
58a	Şeyḡülisl âm Yahyâ	Dil-i şeydâ n’ola meyl eylemezse vaşl-ı cânâne Ne zahmetler çekildi alışıncâ derd-i hicrâne	Bu meclisden hemân ‘uzlet-nişin olmak gerek Yahyâ Taḡammül eylemez ‘Âkıll olan evzâ‘-ı mestâne	Ġazel /5		

58a	Şeyhülislâm Yahyâ	Şevk bir meydür neşât-efzâ benüm mestânesi ‘Aşk bir gencinedür gönülüm anuñ virânesi	Düd-i âhın seyr idüp Yahyânuñ ol âfet dimiş Yanmış ol bezm-i mahabbet şem‘inüñ pervânesi	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---	
58a	Şeyhülislâm Yahyâ	Gözüm ıırdı görince o la‘l-i ħandâni Nişanladum lebinüñ yâresiyile cânânı	Ġazelde ol mehi Yahyâ lebiyle vaşf itsün Şekerle beslesün ol tûfî-i suħan-dâni	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---	
59a	Ġanî-zâde Nâdirî	Te‘âla ‘İllâh zihi şam-ı sürür-encâm-ı ğam-fersâ Ki oldı mażhar-ı estâr-ı Sübhâne‘l-lezî esrâ	Taĥiyât-ı ebed-peyvend ile dünâ vü ‘uqbâda Ser-efrâz eylesün zât-ı şerifin Ĥazret-i Mevlâ	Ĥaşıde/74	--- / --- / --- / ---	Mir‘âciye-i Ġanî-zâde Efendi Sellemehullâh
61b	Ġanî-zâde Nâdirî	Hengâm-ı şeb miyân-ı şafaċdan toğup hilâl Giydi neşât-ı ‘ıyd ile güyâ ħabâ-yı al	Dâ‘im hilâl-i tâlî‘-i ferruĥdur izdiyâd Hemvâre mihr-i ‘tal‘at-ı ferĥunde bî-zevâl	Ĥaşıde/39	--- / --- / --- / ---	Ĥaşıde-i Ġanî-zâde Efendi Berây-ı Sultân Murâd Ĥan
63a	Ġanî-zâde Nâdirî	İdince ‘azm-ı sefer şâh-ı Keyĥubâd-ı evreng Cihâmî ğulğule-nâk itdi bâng-ı nevbet-ı ceng	Zamâne zâmin-ı ‘aıyş u felek kefl-i zâfer Ĥader müretteb-i bezm ü ħazâ mübâriz-i ceng	Ĥaşıde/39	--- / --- / --- / ---	Ĥaşıde Velehü Berây-ı Sultân Meĥammed Ĥan
64a	Ġanî-zâde Nâdirî	Sakâ‘İlâhir ey sâķi-i rûĥ-perver Ayaĥlandı luĥfuñla tûftâde diller	Bu ‘işret-serâda idüp mür-i meclis Şeh-i Cem-penâh ile tâ rûz-ı maĥşer	Ĥaşıde/35	--- / --- / - / ---	Ĥaşıde Velehü Berây-ı Sultân Meĥammed Ĥan
65a	Ġanî-zâde Nâdirî	Merĥabâ ey ĥazret-i şâĥib-ĥırân-ı kâmkâr Ĥayr-maĥdem ey şehensâh-ı Süleymân-ıĥtidâr	Raĥş-ı devlet zîr-rân u tîr-i ĥudretdür kemân Baĥt-ı şadı hem-‘inân u luĥf-ı Bâri sâz-kâr	Ĥaşıde/31	--- / --- / --- / ---	Ĥaşıde Velehü Berây-ı Sultân Aĥmed Ĥan
66a	Ġanî-zâde Nâdirî	‘Aceb mi şimdi olsa jeng ebr-i tîreden ‘ârî Zamâne tıtdı ħarĥ-ı âftâba tîĝ-ı küh-sârı	Şeref-baĥşâ-yı necm-i baĥtı feyz-i nür-i Peyĝamber Nigeĥ-dâr-ı vücûd-ı pâķi ‘avn-i Ĥazret-i Bâri	Ĥaşıde/52	--- / --- / - / --- / ---	Ĥaşıde Velehü Berây-ı Sultân Aĥmed Ĥan

68a	Gani-zade Nâdirî	Bäreka'llah zihî meclis-i Ahmed Hani Mevlid-i Ahmedün envârî ile nürânî	Dâ'imâ Hazret-i Peygambere hîdmetler idüp Ola her hîdmete yüz biñ kerem-i Yezdâni	Kaşıde/38	..- / ..- / ..- / ..-
69a	Gani-zade Nâdirî	Zihî beşâret-i nusret hoşâ nüvîd-i gazâ Ki mürdeyi dem-i 'İsâ gibi ider ihyâ	Kažâ be-kâm u zafer müstedâm u baht-ı gulâm Kađer mu'in u şeref hem-nişin şabâh u mesâ	Kaşıde/40	..- / ..- / ..- / ..-
70a	Gani-zade Nâdirî	Bir dem ki itdi micmere gerdân-ı âsmân 'İşret-sarây-ı 'âlem-i tekvîni pür-duñhân	Her dem zimâm-ı zâbîta-ı dâveri be-kef Hemvâre rahş-ı ser-keş-i iclâl zîr-rân	Kaşıde/44	..- / ..- / ..- / ..-
71b	Gani-zade Nâdirî	Yine nakğâş-ı zamân eyleyüp âheng-i nigâr Şafâhât-ı çemeni eyledi pür-nağş-ı bahâr	Ola dil-beste der-i devletine halk-ı cihân Tola âvâze-i 'adl ile bu tāk-ı zer-kâr	Kaşıde/59	..- / ..- / ..- / ..-
73b	Gani-zade Nâdirî	Bi-hamdî'llâh virüp dünyâya revnağ Aşaf-ı şâni Şeref buldı anuñla şadt-ı divân-ı Süleymânî	Kařınıñ baht u devlet hem-nişinüñ fırsat u nuşret Şi'aruñ fer u şevket sâz-kârıñ 'avn-ı Yezdâni	Kaşıde/40	..- / ..- / ..- / ..-
74b	Gani-zade Nâdirî	Şu dem ki oldı güsiste zimâm-ı hüsn-i nizâm Güm oldı 'arşa-ı 'âlemde revnağ-ı İslâm	Kažâ mu'in ü kađer yâver ü Hudâ hâzır Şeref kařın ü sa'âdet rehîñ ü baht gulâm	Kaşıde/52	..- / ..- / ..- / ..-
76a	Gani-zade Nâdirî	Merhabâ ey Haydar-ı kerrâr-ı Behrâm-intiikam Hayr-mağdem ey vezîr-i şafder-ı Aşaf-mağam	Feth ü nuşretdür yemin ü nâz u ni' metdür yesâr Ferr ü şevket lâ yezâl u baht u devlet ber-devâm	Kaşıde/50	..- / ..- / ..- / ..-

77b	Ġani-zāde Nādirī	Nedür bu tañtana-i cāh u tımñurāk-ı celāl Ki berr ü bahre zıyā şaldı neyyir-i iqbāl	Ġırān-ı sa‘ d ile necmün hemişe ferhunde Simāt-ı fazi ile zātun müdām ferruğ- fāl	Ķaşide/50	Ķaşide-i Ġani-zāde Berāy-ı Naşūh Paşa
79a	Ġani-zāde Nādirī	Merhabā ey şadr-ı ‘ālī-kaçr gerdün- āstān Ħayr-mağdem ey muzaşfer āşaf-ı şāhib-kırān	Her zamān şemşir-i bed-ğ ‘āh-efken-i şavlet be-kef Dā ‘imā raşş-ı murassa‘ raht-ı devlet rız-rān	Ķaşide/49	
80b	Ġani-zāde Nādirī	Tiğ-i hürşid ile şad-çāk idi cism-i ğabrā Nemek-i berfi şaçup itdi felek aña devā	Çākerün feñh u zafer ħāk-derün ser- keşler Hem-demün sırr-ı nebī hem-nefesün ‘avn-i Ħudā	Ķaşide/48	
82a	Ġani-zāde Nādirī	Olmaz bu resme nāme-i cān-bağş-ı dilsitān Kim cisme ħırz-ı cān ola cāna ħağ-ı emān	Dāyim rüsüm-ı şafha-i tağdırür nazar Hemvāre kıl-k-i mağber-i tedbürdür benān	Ķaşide/47	
83b	Ġani-zāde Nādirī	Şubh-dem ğulgüle-i nevbet-i sultān-ı każā Şaldı evvān-ı cihān içre ‘aceb şıyt u şadā	Ħil‘at-ı nāz beber ħançer-i şavlet be- kemer Tāc-ı iqbāl be-ser ħayme-i devlet ber- pā	Ķaşide/33	
84b	Ġani-zāde Nādirī	Eyleyüp cāme-i müşğini der-ber ħāme Geçinür yār-ı kaşab-püş ile hem-ser ħāme	Vird idüp nām-ı hümāyünını her lağza devāt Muşhaf-ı vaşf-ı şerifim kıla ezber ħāme	Ķaşide/39	
86a	Ġani-zāde Nādirī	Ey ğubār-ı ħāk-pāyūñ tütüiyā-yı ħür-ı ‘ıyn Seng-i rāhuñ dürrütü‘t-tāc-ı ser- efrāzān-ı dīn	Rağş-ı devlet zür-rān u tır-ı kudret der- kemān Bağt u ‘izzet hem-‘inān u cāh u şevket hem-nişin	Ķaşide/45	

87a	Ġanī-zāde Nādirī	Zihī revāk-ı ħümāyūn-ı āsmān-miḳdār Ki ḫāk-ı dergehıdır sürme-ı ulū'l-ebşār	Cenāb-ı ḫazreti ḫayrata hep muvaffak olup O dāver 'ilm ola ḫabūl-ı ḫazret-ı dādār	Ķaşıde/40	
88b	Ġanī-zāde Nādirī	Lāhe fi-miḫkāti deyri'l-aşku mişbāha'l- hüda Ġālibā şaldı zücac-ı bāde dürriveş ziyā	Olduĝıy' çün nükte-ı rengin-ı şı' rüm nādire Maḫlaş-ı şöhret-şı' ārum Nādirī kılsam revā	Ġazel /5	
88b	Ġanī-zāde Nādirī	Almaĝ ister güher-ı la'lüni ḫaıtuñ cānā N'ola dirlerse aña lāzım imiş ḫaylı bahā	Mey ü ney revnaḫıdır Nādiriyā dünyānuñ Gül ü bülbüldür iden gülşeni pür berk ü nevā	Ġazel /5	
88b	Ġanī-zāde Nādirī	Evrāk-ı şabra virdi neyüñ muṭribā fenā Bir lüledür ki āteş-ı sūzāmdur hevā	Bārān olur kaçan ki meḫüñ olsa hālesi Ruyuñ görüp ḫadeḫde ider Nādirī bükā	Ġazel /5	
89a	Ġanī-zāde Nādirī	Ķulḫul-ı şışe degül eyleyüp āheng-ı 'itāb Ķan idersin diyü yāruñ yüzine urdı şarāb	Od yanar mihr-ı sipihrüñ ĝam ile başında Nādiriveş olalı şevḫ-ı ruḫuñla şād-āb	Ġazel /5	
89a	Ġanī-zāde Nādirī	Ol ruḫ-ı lāle-gün şafāk ḫāl-ı ḫaıtuñ şeb-ı tarab Şun lebüni ki bādenüñ vaḫtıdür ibtidā- yı şeb	Nādiriyā bu tab' ile saña virildi Rüm da Nādire-senc-ı 'Acem nükte-turāzi-ı 'Arab	Ġazel /5	
89a	Ġanī-zāde Nādirī	Şamma çeşmüme 'ayān oldı remedden ḫumret Gözüme geldi benüm bāde-ı cām-ı miḫnet	O der-ı devlete varmaĝa mecālün yoĝ ise ḫākin irgür diyü kıl bād-ı şabāya minnet	Ġazel /6	

89b	Ġanı- zāde Nādirī	Şimdi olmaz dem-i ħumār derd-i hicrūnden şikest ‘Aşkuña cām-ı belā nūş itmişüm rüz-ı elest	Did-e dil-ber kızarmış var ise ey Nādirī Bāde-i ħ ũn-ı ciger nūşından olmuş kan mest	Ġazel / 5	‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘
89b	Ġanı- zāde Nādirī	‘Aşkuñ ‘aşkına ol māl-likādur bā‘iş Kār-ı ħayr işlemege nūr-ı hüdādur bā‘iş	Şi‘ rūni ħalk pesend itdüğine Nādiriyā Pāk-māzmūn ile pākīze-edlādūr bā‘iş	Ġazel / 5	‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘
89b	Ġanı- zāde Nādirī	Ey tabīb-i dil perīşān oldı dertdūnden mizāc Ĥabb-ı ħāl u şerbet-i la‘l-i lebūñle kıl ‘ilāc	Zāl-i gerdūna niyāz itdükçe cevrin arturur Eyleme ey Nādirī nā-merde ‘arz-ı iñtiyāç	Ġazel / 5	‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘
89b	Ġanı- zāde Nādirī	Söyledüp meclis iderse n’ola rindānı kadeĥ Bāğ olur meclis-i ‘işret gül-i ħandānı kadeĥ	Dir isem ħalka-i rindāne revā Nādiriyā Kemer-i Cemdūr anuñ la‘l-i Bedeĥşāmı kadeĥ	Ġazel / 5	‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘
90a	Ġanı- zāde Nādirī	La‘l-i dil-ber sürĥ u güller sürĥ u reng ü bāde sürĥ Bāğ gel ey zāhid olsun bādeden seccāde sürĥ	‘Aşkuñı yazmağā sevđādan midād iñzār idüp Nādirīveş ħūn-ı dilden eyledüm āmāde sürĥ	Ġazel / 5	‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘
90a	Ġanı- zāde Nādirī	Şir aqıtmağ ile hep ħāşıl olur şandı murād Vādi-yi ‘aşkda süd dökdi yañıldı Ferĥad	Büy-ı nazmuñ ne ‘aceb dil-keş olur Nādiriyā ‘Üd u ‘anberdūr elüñde meger ol kıl ü midād	Ġazel / 5	‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘
90a	Ġanı- zāde Nādirī	Meyden artuq kār ider cāna o la‘l-i nūş-ĥand La‘lüne nisbetle mey bir ħan ayaklı derdimend	Şerĥasın seyr it miyāñında naẓar kıl dāğına Nādirī urmuş semend-i ħab‘a zerrīn sine-bend	Ġazel / 5	‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘ / ‘-‘-‘

90b	Ġanı- zāde Nādirī	Görelī haftūn olup ‘aşk la lāğar kāğız Sikke olmuş yazılı bende-i kem-ter kāğız	Buldı revnāq nitekim ‘arşa-i Kāğıdġhāne Āb-ı eş‘arūn ile Nādiriyā her kāğız	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
90b	Ġanı- zāde Nādirī	Ey cemālūn şem‘-i bezm-ārā-yı kurb-ı Kirdigār Cebra‘ il āvāre-i nūr-ı ruġn pervānevār	Yā Resūlallāh bir ednā çākerūndür Nādirī Gerçēi çoġdur cürmi ammā luftūna yoġdur şümār	Ġazel /7	--- / --- / --- / ---
90b	Ġanı- zāde Nādirī	Ġāre döndi gözlerüm anda ġayāl-i yāri gör Merdüm-i bīmārī terk itmez o yār-ı ġārī gör	Cām-ı meydür reh-nümā-yı mülk-i ‘aşk ey Nādirī Şām-ı ġamda seyr idüp ol kevkeb-i seyyārī [gör]	Ġazel /6	--- / --- / --- / ---
91a	Ġanı- zāde Nādirī	Ġan šamar ebrūsī tıġından kırup ‘uşşākı yār Zir-i ebrūsında ruġsārī kızarşa vecġi var	ġatm idersen Nādirinūn defter-i ‘ömrin meger Mühir-i la‘lünde sevād-ı ġaftūn olmuş āşkār	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
91a	Ġanı- zāde Nādirī	O müjġān ile ebrū var ise tūr ü kemānuñdur Degül seng-i mezār-ı ‘āşkān meyl-i nişānuñdur	Dil-i mecrūġūna ey Nādirī raġat-resān oldı Meger kim dil-rübānuñ ġaġt-ı la‘li yār-ı cānuñdur	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
91a	Ġanı- zāde Nādirī	Ġan šamar ebrūsī tıġından kırup ‘uşşākı yār Zir-i ebrūsında ruġsārī kızarşa vecġi var	Ġam-ı ‘aşkūnla feryād eyleşem divānedür dirler Ġızarsa aġlamaġdan gözlerüm mestānedür dirler	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
91b	Ġanı- zāde Nādirī	Ġam-ı ‘aşkūnla feryād eyleşem divānedür dirler Ġızarsa aġlamaġdan gözlerüm mestānedür dirler	Ne deñlü tışe ursān anda geng-i ‘aşk olur peydā Derūnı Nādirinūn bir ‘aceb virānedür dirler	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---

91b	Ġanı-zāde Nādirī	Dil-i sūzāmī ol şūh-ı kemān-dārum nişān eyler Semenderdür hādengi āşyān içre nişān eyler	Ĥaṭın oḡşar eliyle dil-rübā ey Nādirī gūyā Ĥālem barmakların levh-i ruḡunda imtiḥān eyler	Ġazel /5		
91b	Ġanı-zāde Nādirī	Derdüñle ‘ andeñib-i çemen kıldı nāleler Senden şikāyet itdi güli eyleyüp siper	Ġamdan kemāne döñmiş iken ḡadd-i Nādirī Her laḡza ol tezerv-i ġirāmāna cān atar	Ġazel /5		
91b	Ġanı-zāde Nādirī	Ol zālīmüñ ‘aceb sitem-i bī-kerānı var Lākin beyāna küşte-i ‘ aşḡuñ ne cāmı var	Yüz tıtdı aña her atılan nāvek-i belā Beñzer ki Nādirī de maḡabbet nişānı var	Ġazel /5		
92a	-	Ne elem var senüñ miyānuñda Ne dilüm var yāñhüd deḡānuñda	Yoḡ yire cān virür deḡānuñ ‘ çün Dil ne aşḡuñda ne ziyānuñda	Ġazel /5		Bu şiirde mahlas tespit edilememiştir.
92a	Ġanı-zāde Nādirī	‘ İyd-i aḡḡā geldi zann itdüm ki irdi nev-bahār Ĥün-i ḡurbānı görüp zirā ki şandum lālezār	Her güñtün ‘ İyd-i şa‘ id olmaḡ muḡarredür eger Zerre deñlü iltifāt itse āḡa-yı kāmḡār	Ġazel /7		
92b	Hüdayī	Ümüdüm bu veḡādan ola ḡalbünde eşer peydā Ĥudā ḡādirdür eyler seng-i ġarādan ḡüher peydā	Çıḡup cān güñdi yāñrile Hüdayī ḡaldı zār ile Ne cāndan bir eşer zāhir ne cānāndan ḡāber peydā	Ġazel /5		
92b	Hüdayī	Kimüñle şalnur ol serv-i ser-firāz ‘aceb Kimüñ ḡolundadır ol çeşmi şāh-bāz ‘aceb	Olup raḡibe ḡarīb eyleyüp veḡālar aña Hüdayīden niye ki bunca iḡtirāz ‘ aceb	Ġazel /5		
92b	Hüdayī	Çek ḡamzeññüñ ḡılıçlarını ḡatl-i merdüm it Cānlar baḡıñla yine lebünden tekellüm it	Öldürme tıḡ-ı hicr ile ḡan itme yoḡ yire Ĥıyma Hüdayī bendefte şāhum teraḡḡum it	Ġazel /5		

92b	Hüdayî	Leblerüñdür hayâtuma bâ' iş And içerseñ de olmazın hânîş	Görme ağıyâr ile Hüdâyîyi bir Bu qadîmî kuluñdur ol hâdiş	Ġazel / 5	... / ... / ..
93a	Hüdâyî	Göñlüm ne' izz ü câha ne hânñmäna muhtâc	İksîr-i hâk-pây-i yâre olursa vâşıl Olmaz Hüdâyî genc-i kevn ü mekâna muhtâc	Ġazel / 5	... / ... / ... / ...
93a	Hüdâyî	Birdür katumda zillet-i dehr i' tibâr-ı çarğ Yanumda berg-i terre degül sebzezâr-ı çarğ	Ķuñb-ı murâdum üstine dönmezse göreyin Ķalb-ı Hüdâyî gibi yıklısun hîşâr-ı çarğ	Ġazel / 5	... / ... / ... / ...
93a	Hüdâyî	Küttâb-ı sâķî şafağdan gâñze-i ğarrâ-yı ı yd Vağtîdür zer kâselerle devr ide şahbâ- yı ı yd	Câm-ı la' lüñ nüş idüp oldı Hüdâyî döstüm Vâlih ü aşüfte vü şürîde vü şeydâ-yı ı yd	Ġazel / 5	... / ... / ... / ...
93b	Hüdâyî	Kitâb-ı hüsn-i nigâra bağup bir ehl-i nazar Görince sırr-ı dehâñın didi [ki] vağt-i nazar	Kitâb-ı hüsn-i nigâra bağup bir ehl-i nazar Görince sırr-ı dehâñın didi [ki] vağt-i nazar	Ġazel / 5	... / ... / ... / ...
93b	Hüdâyî	Meyl itme ey dil ol güle kim nice ğârı var Şol gence îalib olma ki yanınca mâri var	Rahım it ki seng-i ğam ile Hüdâyî ğaste Âyîne-i îabl' atinüñ inkisârı var	Ġazel / 5	... / ... / ... / ...
93b	Hüdâyî	Varup yalvarmadan kendü gelen ğür- liķâ yegdür Dilâ bekle recâ bâbın tevekkül kıl Ĥudâ yekdür	Geçüp ' aşğ-ı mecâzîden ğaķîķat küyına sa' y it Hüdâyî ğasteye elbette tebdîl-i hevâ yegdür	Ġazel / 5	... / ... / ... / ...
94a	Hüdâyî	Her kimüñ manzarı bir çehre-i gül-nâr olmaz Ravza-i çeşmi anuñ mazhar-ı envâr olmaz	Cevr-i ğahrnuñla Hüdâyî işigüñ terk itmek Olmaz ey yâr-i cefâ-kâr u sitem-kâr olmaz	Ġazel / 5	... / ... / ... / ...

94a	Hüdayî	Gütdi ' aqlum gibi ol rüh-i revânüm gelmez Yine haşr olmayıcağ sineye cânüm gelmez	Ey Hüdâyî ' acebâ kıadadır ol mâh- likâ Çıkdı gökler yüzine âh u figânüm gelmez	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
94a	Hüdayî	Geçdi Mecnûn ' aşkıdan geçmez dil-i mestânemüz İllerüñ uşlandı uşlanmaz bizüm dîvânemüz	Dîde-i baht-i Hüdâyî kim açılmaz h ' âbdan Rûz-ı evvelde meger güş eylemiş efsânemüz	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
94b	Hüdayî	Her lahzâ gözün yâdına mestâne lerüz biz ' Aşk ile biliş ' akl ile bigâne lerüz biz	Terk itdün ise ' aklı uyup ' aşka Hüdâyî Dîvâne miyüz ' âkil [u] ferzâne lerüz biz	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
94b	Hüdayî	Beñ urur dil Ka' besinde mihr-i hüsnün nürveş Âteş-i ' aşkıñ yanar başumda küh-i Türveş	Na' ralar eyler Hüdâyî ' arz-ı kâmet eyleseñ Döstüm rûz-ı kıyâmetde şadâ-yı şürveş	Ġazel / 7	--- / --- / --- / ---
94b	Hüdayî	Öldürüp kayd-ı bedenden kıl dil ü cânı hâlâş Hayra gir mahpûsdan eyle bir iki cânı hâlâş	Ey Hüdâyî kırtulur derd-i hâsedden müdde' i Nâr-ı düzağhdan am eylelse sultâni hâlâş	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
95a	Hüdayî	Tir atar bu yaña kalb-i mübtelâ midur ğarâz Bilmezüm baña cefâ mı ya vefâ midur ğarâz	Ey Hüdâyî hûb edâlarla müzeyyendür sözüñ Hâsîdân-ı tab' uña yoksa ezâ midur ğarâz	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
95a	Hüdayî	Yâr olmağ ile bir gice beytü' l-hazende şem' Her kıanda görse şimdi ider baña hânde şem'	Gönder oğkıñ esirge beni tüt ki hayr içün Virdüñ kıapuñda lutf ile bir derdmende şem'	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---

95a	Hüdayî	Yüz bulaldan başa çıktı ey şeh-i tannâz zülfi Vechi var ıhırâid-i ‘âli-şâna kılsa nâz zülfi	Nağd-i kalbin gâret itmezdi Hüdayî bendeñün Olmasaydı ger ıhârâmî çeşmüne dem- sâz zülfi	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
95b	Hüdayî	Misâl-i Ka‘be eyâ nür-i dide-i ‘uşşâk Gören cemâlünü müştâk görmeyen müştâk	Zekât-i hüsnüne ağıyârî müsteħak göresin O deñlü yok mı Hüdayî kuluñda istihkâk	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
95b	Hüdayî	Komadı şuda şafâ ‘arîz-i ‘âlem-tâbuñ Çekilüp döndüğü andan bu imiş dölâbuñ	Bâde-i la‘lünü men‘ itme Hüdayîden kim Şafdur meşrebi rindân-ı ulı‘l-elbâbuñ	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
95b	Hüdayî	Derd-i ‘aşkuñ bileli diide müdâvâdan yeg Dirliğüm var ğam-ı ‘aşkuñla Mesîhâdan yeg	Ey Hüdayî gele inşâf idicek ‘âlemde Bir şafâ kâmi mı var süy-ı kulâmâdan yeg	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
96a	Şeyhü’l- islâm Yahyâ	Ġamundan her kaçan kim nâle vü fervâd ider ‘aşk Ġayâl eyler gönül kim âlemi ber-bâd ider ‘aşk	İdüp Yahyâ gibi kayd-ı cihândan kendüsin âzâd Olup âlemde bi-nâm u nişân bir ad ider ‘aşk	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
96a	Şeyhü’l- islâm Yahyâ	Nesim-i nev-bahârî gibi geçdi nâvek-i dil-ber Açıldı sinemüñ bağında yir yir kırmızı güller	Bahâr-ı ‘âlem-i ğam yok diyenler var ise Yahyâ Vücüd-i dâğ-dârüñ rüy-ı zerdüñ anlara göster	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
96a	Şeyhü’l- islâm Yahyâ	Gelür mi yine gönül bağma bahâr-ı ferah Virür mi bir dağı nahl-i murâd bâr-ı ferah	Mekân-ı ğuşşa maħall-i sitemdür ey Yahyâ Bu tengnâ-yı ğamı şanma ola dâr-ı ferah	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
96b	Bâkı	Ağardı berf ile yir yir çemende cism-i nihâl	Mekân-ı ğuşşa maħall-i sitemdür ey Yahyâ	Ġaşide/33		--- / --- / --- / ---

		Niteki penbe-i dâğ ile sîne-i abdâl	Bu tengnâ-yı ğami şamma ola dâr-ı ferağ			
97b	Bâkı	Urmup başına bir tâc-ı mücevher sünbül Oldı iklim-i çemen tahtına server sünbül	Ser-i a' dâña taşa seng-i melâmet güller Ola düşmenlerüñ başına şeş-per sünbül	Kaşide/47		... / ... / ...
98b	Nevâli- zâde 'Atâyî	Bağlayup şahn-ı çemende yine şağlar sünbül Çekdi sultân-ı şitâ üstine leşker sünbül	Ser-i aħbâbuña perçem gibi ğâyet yakışup Dest-i a' dâña gelince ola ejder sünbül	Kaşide/37		... / ... / ...
99b	Riyâzi	Olalı mülk-i çemende şeh-i kişver sünbül Geydi bir küngürelî tâc-ı mücevher sünbül	Tutulup dâyim el üstinde ser-efrâz olasın Tâ ki ğâh elde tura ğâh ola ber-ser sünbül	Kaşide/45		... / ... / ...
101a	Ümîdî	Çekdi şâhâne bugün gülsene ' asker lâle Al yapraklarını çözdî ser-â-ser lâle	Dil-i a' dâña dem-â-dem ura hañcer süsen Yağa düşmenlerüñ başına âzer lâle	Kaşide/49		... / ... / ...
102b	Nev' i- zâde 'Atâyî	Yine şâh-ı gül itdi haber-i sermâyıla peygâri Degüldür lâle hün-âlûde kıldı tîğ-i küh- sârî	Felek âyinesinden şüret-i iqbâli gör dâyim Mişâl-i nakş-ber-âb ide zâyil düşmenüñ bâri	Kaşide/48		... / ... / ...
104a	Nef' i	Bahâr irdi yine bâğa döşendi naç' -ı jengâri Yine sultân-ı gül itdi müşerref taht-ı gülzâr ı	Bula bağ-ı murâduñ gül-bün-i iqbâl ile revnak Ola câh ü sürür ü emn ü râhat çâr- dīvârî	Kaşide/55		... / ... / ...
105b	Riyâzi	Yine gülzâr a irdi feyz-i şun ' -ı Hâzret-i Bâri Yine virdi tarâvet gülsitâna ebr-ı âzârî	İdüp âsûde halk-ı ' âlem-i evyâm-ı 'adlinde Vücûd-ı pâkinüñ luıf-ı Hudâ olsun niğeh-dârî	Kaşide/46		... / ... / ...

106b	Gelibolul u Muştâfâ ‘Âlî	Âyet-i rahmeti nakş itmeğe hâttât-ı ezel Şubh-dem kavı-s-i kuzah çekdi murassa‘ cedvel	Yaz u kış rif‘ atı nahılma zevâl irmeye hiç Mivesin câh [u] celâl ide Hudâ ‘azze ve cel	Kaşîde/34/....//..../
107b	Nef‘î	Girih-i gonce-i maşûdumu çarh itmedi hal Pençe-i mihr-i cihân-tâbî meger oldı eşel	Hayme-i kadrüni gerdün gibi Hakk ide mezîd Ola zımnında hep encüm gibi erbâb-ı düvel	Kaşîde/51/....//..../
109a	Veysî	İktizâ itmiş idi hak bu ki esbâb-ı ‘ilel Bir iki gün ola ahvâl-i münâşib muhtell	Nâmeñi râbîta-i nüşba-i ikbâl itsün Kalem-i luft-ı hüdâvend-i ezel ‘izz ü cell	Kaşîde/45/....//..../
110b	Maķâlî	Bir şeb ki alup destüme elimâs-ı tefekkür Ol dem çıkarup baħır-ı suħanda niçe biñ dür	Bâb-ı keremün haşre degin olsa güşâde Her fâlibi ol bâbda maľübuna irgür	Kaşîde/17/....//..../
111a	Maķâlî	Meger ki bir gice bu nüh-serâçe-i muzlem Çü çeşm-i mür ‘aceb teng ü târ idi ‘âlem	Sarây-ı kadrüne dest-i havâdiş urmaya seng Binâ-yı ‘ömrün ola üstüvâr u müstahkem	Kaşîde/34/....//..../
112a	Nev‘î	Kılmağa şâh-ı bahâr emrini icrâ sünbül Şafha-i gülşene çekdi yine tuğrâ sünbül	Yaka düşmenlerünün başıma odlar lâle Ser-i a‘dâña şala şıms [ü] gavğa sünbül	Kaşîde/27/....//..../
113a	Kâmi	Kişinün dil-ber ma‘kûl olsa Durup oturmada maķbûl olsa	N‘eylesün hür ü perî vü melegi Kâmiye olıcaguz ol olsa	Ėazel/5/....//..../
113a	Ėabûlî	Vefâ itmemekden cefâ mı Ėarâz Bize yoħsa maľzâ ezâ mı Ėarâz	Vefâ it didükçe cefâ eyledün Ėabûlî Ėuluña revâ mı Ėarâz	Ėazel/5/....//..../
113a	Ėabûlî	Ey göñül âvâresin pür-yâresin şad- pâresin	Müttehemdür kakûl-i dil-ber göñül almâğ ile	Ėazel/5/....//..../

				Söyle dil-dâra Qabûlî anı yusun tarasın				
113b	Qabûlî	Derdî çok dil-ħastesin dermânı yok bir-çâresin Ey tıfl-ı sirîşküm katı kalkırduña dîn dîn Halvâ-yı leb-i dil-beri gördün yine dîn dîn	Qabûlî	Rağm eyler idi hâlimüze yâr Qabûlî Ağyar geçüp qarşumuza gülmeşe gîn gîn	Ġazel/5			
113b	Qabûlî	Rište-i nazmum bırağdı içine halkuñ iği Görelüm bâzâra çıqsun her kişünün ipligi	Qabûlî	Büse isterse Qabûlî ğam degül eksüklidür Bende-i küstâhdur çoğdur anuñ eksükligi	Ġazel/5			
113b	Qabûlî	Gel naif -ı maħabbetde şehâ bir sen ü bir ben Şatranc oyunun oynayalum mât ola düşmen	Qabûlî	Leclâc ise de lec iderüz naif -ı cihânda Nâ-dâna Qabûlî yeñlür şamma bizi sen	Ġazel/5			
114a	Qabûlî	Belâ şıdık ehline rüz-ı ezeiden ola gelmişdür Gül-i ğandân imiş peymâne ammâ şola gelmişdür	Qabûlî	Ne cevri var ise yârün Qabûlî çek efendündür Ġazab sulţâna vü çevre taħammül ola gelmişdür	Ġazel/5			
114a	Qabûlî	Temaşa eyledüm tuñân-ı Nühî dîde-i terde Muht-i eşkûme nisbet yedi deryâ kalur yerde	Qabûlî	Niyâzum Hağkadur müstâgñiyüm efrad-ı insândan Qabûlî ihtiyâcum yok Ġudâdan ğayrı bir ferde	Ġazel/5			
114a	Qabûlî	‘Aşğdur herkesde her kisvetde cevlan eyleyen ‘Aşğdur mîri gedâ mûri Süleymân eyleyen	Qabûlî	‘Aşğdur eşkün Qabûlî baħr-i bî-pâyân iden ‘Aşğdur bir kaître-i deryâyı ‘ummân eyleyen	Ġazel/5			
114b	Bağî	Yüzün şems-i duħâ rüz-ı vişâlün ‘iyd-i Eğħâdur	Bağî	Murâduñ Ħân Murâduñ himmetinden kıl recâ ey dil	Ġazel/6			

114b	Nev'î- zâde ‘Aîfâyi	Cemâlünden müzeyyen her taraf ‘âlem temâşâdur Şâhn-î gülbâr e gelüp kondı yine şâh-î bahâr Haymesin eyledi çadır çiçeğinden ezhâr	Kim ol sultân-ı şüret pâdşâh-ı mülk-î ma‘nâdur	Kaşide /48/....//..../
116a	Kağrı	Pür itdi berf ile rûy-ı zemini ser-tâ-pâ ‘Aceb midür yüz âğardursa pâdşâh-ı şitâ	Şenâ vü medhûn idüp ehl-i nazm tûftivâr Müdam âyine-yi hâtırında ola şafâ	Kaşide /40/....//..../
117a	Nev'î- zâde ‘Aîfâyi	Dil-beste oldı sinesine beñzer âyine Bu nazm-ı pür-şafâyı ider ezber âyine	Her lahza safâ şüret-i ikbâl gösterüp Evbâr-ı şekli göre ‘adûlar her âyine	Kaşide /21/....//..../
117b	Nev'î- zâde ‘Aîfâyi	Seher ki leşker-i gül çıktı şâhn-ı ğabrâya Kuruldı hayme-i hâdrâ gonce-i şahrâya	Hemîşe târik-î ikbâli mihre hem-ser olup Nihâl-i kağrı ola sidre ile hem-sâye	Kaşide /43/....//..../
119a	Azmî- zâde Hâletî	Bîn kerre sürüş-ı gayb eylerse nidâ Bağmaz îtaraf-ı sipilhre erbâb-ı fenâ Her luftî Hüdâ-yı lem-yezelden bilirüz Bir dâde-i dehre olmazuz dest-güşâ	Rubâ‘î	Ahreb	
119a	Azmî- zâde Hâletî	Cân-süz olıcağ mağabbet-i Zât-ı Hüdâ Tür-i dili nür-î ‘aşk ider nâ-peydâ Ol feyz iledür ki ğam-debistânından Elbette çıkan ya Kays olur ya Leylâ	Rubâ‘î	Ahreb	
119a	Azmî- zâde Hâletî	Pey-der-pey ‘arıfân-ı dîdâr taleb Teslîm yolında buldı maqsûdına hep Emvâc-ı belâyâ dest ü pâ urmağla Ĝarğ-ı yem-î ‘aşk eylemez sü’-î edeb	Rubâ‘î	Ahreb	

119a	‘Azmi- zāde Hāletü	Şahbā-yı fenādan oluna mest-i ħarāb Elbette gelür ħırāş olur bāde-i nāb Ġam-hāne-i ‘aşka āsmān sakf olmaz Zeyn itse eger şūşe-i zerrin-şihāb		Rubā‘ī	Ahreb	
119a	‘Azmi- zāde Hāletü	Yā Rab beni sen bu ħ‘ābdan bīdār it Mest-i mey-i ğafflet olmuşum hüşyār it Derd-i dil ü eşk-i ħasretür luftundan Bir yire getür seħāb-ı rahmet-bār it		Rubā‘ī	Ahreb	
119b	‘Azmi- zāde Hāletü	Sākī yine bezm-i reşk-i ferverdīn it Erbāb-ı dilüñ deħānını gül-çin it Aç sâ‘id [u] bāzularuñı el-ħāşıl Āyine-i cāma deste-i simīn it		Rubā‘ī	Ahreb	
119b	‘Azmi- zāde Hāletü	Ĥaħķā ki olup o şūĥ feminde ferīd Kāşāne-i nāza şaldı bir tarĥ-ı cedīd Gül-ruĥlarınıñ şafāsı olmaz ħāşıl Birbirine muħārin olsa iki ‘ıyd		Rubā‘ī	Ahreb	
119b	‘Azmi- zāde Hāletü	Gāĥi beni hicr-i yār mahzūn eyler Geh ğayret-i aġyār ciger-ĥūn eyler El-ħāşıl olur zerd tenüm miĥnetle Topraġa yapıssa ‘aşĥ altūn eyler		Rubā‘ī	Ahreb	
119b	‘Azmi- zāde Hāletü	‘Aşķuñla olup vālıĥ ü ser-geşte vü zār İtmem iki ġün ġamuñla bir yirde ħarār Dīvāne-i herze-gerd-i ġuristanum Cāĥ ehli yanumda oldı hep seng-i mezār		Rubā‘ī	Ahreb	
119b	‘Azmi- zāde Hāletü	Pey-der-pey ider ġam u ferāĥ çünki zuhūr Ġam gelse maħāmuñ it raşadġāĥ-ı sürür		Rubā‘ī	Ahreb	

119b	‘Azmi- zāde Hāletü	Fıkr eyle tecelliyāt-ı lıuff u kahrın ‘Aklıñ var ise ne ye’s gelsün ne gürür ‘Uşşakı sürür-i vaşl giryān eyler Derd olmasa sinesinde efgān eyler Mestāne-i bezm-i şevk olan ‘ārifler Pirāheni kor da cismi sūzān eyler	Rubā‘ī	Ahreb	
119b	‘Azmi- zāde Hāletü	Ol dem ki tecelliyāt-ı ‘aşk itdi zühür Kıldı dil-i bî-sükūmi fevvāre-i nūr Şol āteş-i ‘aşka düşmüşümdür ben kim Bir lem’asına tahammül itmez biñ Tür	Rubā‘ī	Ahreb	
120a	‘Azmi- zāde Hāletü	Biz faqr ile şāh-ı tahtgāh-ı ‘aşkuz Deryūze iken şālik-ı rāh-ı ‘aşkuz Naḥl-i emeli ḥāke berāber kılduḥ Biz erre-keşān-ı ḥān-kāh-ı ‘aşkuz	Rubā‘ī	Ahreb	
120a	‘Azmi- zāde Hāletü	Biz taze-zühür-i tahtgāh-ı ‘aşkuz Nev-ḥāste-i gerd-i şāh-rāh-ı ‘aşkuz Çeşm-i emeli revādūr itsek beste Biz şu‘bede-bāz-ı bezmgāh-ı ‘aşkuz	Rubā‘ī	Ahreb	
120a	‘Azmi- zāde Hāletü	Biz dürr-i sebtük-behā-yı ‘umman-ı ğamuz Biz gevher-i ser-şikeste-i kân-ı ğamuz Eczā-yı vücūd iletürüz yanmag için Biz hime-keş-i maıbaḥ-ı sultān-ı ğamuz	Rubā‘ī	Ahreb	
120a	‘Azmi- zāde Hāletü	Geh şadr nişin-i bezm-i istiğnāyuz Geh şaff-ı ni‘āl içinde nā-peydāyuz Hükmin virirüz cefā vü lıuffiñ dā’im Biz ‘aşk ile cezr ü meddi var deryāyuz	Rubā‘ī	Ahreb	

120a	‘ Azmî- zâde Hâletî	Geh râh-ı belâda sâyeveş bi-siperüz Geh bister-i gamda hâste-i bi-ğaberüz Hâkister olınca yanaruz el-ğâşıl Pervâne-i şâm u ‘ andelîb-i seherüz	Rubâ‘î	Ahreb	
120a	‘ Azmî- zâde Hâletî	Dâğ-ı gamı câna bî-te‘emmül konuşuz	Rubâ‘î	Ahreb	Tahrîbat nedeniyle bu şiirin yalnızca bir mısraı okunmaktadır.
120b	‘ Azmî- zâde Hâletî	Biz meclis-i şevk-ı bâde-peymâlarıyuz Bâzâr-ı gamuñ ‘ ayblu kâlâlarıyuz Biz dâm-ı vücûda olmazuz dil-beste Ser-kuile-i kâf-ı ‘ aşk ‘ ankalarıyuz	Rubâ‘î	Ahreb	
120b	‘ Azmî- zâde Hâletî	‘ Aşk ehli iderse âh u efgân bileyüz Divaneler olsa sine-güyan bileyüz Biz zevk-i elemde bulmuşuz hâşâ kim Derd-i ser-i ‘ aşkı serle yeksân bileyüz	Rubâ‘î	Ahreb	
120b	‘ Azmî- zâde Hâletî	Geh derd ü gam ile gonceveş dil- tengüz Geh berg-i hâzân-resîdeye hem-rengüz Biz nâleler eylemekde gülzâr-ı gamuñ Bülbüllerine hemîşe pîş-âhengüz	Rubâ‘î	Ahreb	
120b	‘ Azmî- zâde Hâletî	Bir tâ ‘ ifeyüz ki rûz u şeb âh dirüz Âh ineyene nedür bu güm-râh dirüz Burc-ı dile râyet-i ferâgat dikerüz Zirâ yürüdükçe Allâh Allâh dirüz	Rubâ‘î	Ahreb	
120b	‘ Azmî- zâde Hâletî	Biz nâhun-ı gamla dil-hırâş-ı hicrüz Hübâna keşân-ı bed-ma‘ âş-ı hicrüz Sultân-ı vişâle bulmaduk ruğşat-ı çurb Biz ser-zedegân-ı dür-bâş-ı hicrüz	Rubâ‘î	Ahreb	

121a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Çok zamandır miñnet-i hicründen [ağlar] ey perî Yaşlıdır n'ola ağardıysa gözüm merdümleeri		Şi'r-i şirînünde husrevlikler eyler hak bu kim Âferinler saña Yahyâ sözünün olduñ eri	Ġazel/5	---/---/ ---/---
121a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Cüy-i eşküm serv-kağdün' cün ço aksun sü-be-sü Büstân-ı kuyuñ arayı tolanşun kü-be-kü		Ġoncedür gülzâr-ı derd ü ğamda Yahyânuñ hemân Renk-beste göñli taze dağlar ile bü- be-bü	Ġazel/5	---/---/ ---/---
121a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Umulmaz mı o tıfl-ı şulğdan şeftâlüler virmek Cihânda şimdi mi oldu nihâl-i taze ber virmek		İştirme nuş u pendin şeyğ-i şehrüñ tâcımı terk it Ne lâzım kendüye bi-hüde	Ġazel/5	---/---/ ---/---
121b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Sürersin dâ'im ey dil pây-ı yâre çehre-i zerdüñ Dimez mi ol tabîb-i cân u dil saña nedür derdüñ		Felek döne döne şimdi cefâlar eylesin Yahyâ Ne tozlar kıpara bir dem ola âh-ı cihân-gerdüñ	Ġazel/5	---/---/ ---/---
121b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Maķâm-ı hûbdur gülşen o gül-ruhsâr dîñfensün Nevâya başlaşun dil bülbül-i gülzâr dîñfensün		Oķı şîrin-lebi vaşfındaki eş'aruñ [ey] Yahyâ Biraz meclisde tıñı-ı şeker-güftâr dîñfensün	Ġazel/5	---/---/ ---/---
121b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Nân-ı huşık ile kanâ'at gibi bir ni' met mi var Künc-i istignâ gibi bir güşe-i râhat mı var	 niçe bir tül-i elem Zülf-i dil-ber gibi ey Yahyâ aña ğâyet mi var	Ġazel/5	---/---/ ---/---
122a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Yıkdı göñlüm aşyanın yâr itdi târ u mâr Anlamam kim şâh-bâz-ı 'aşk ide anda ķarâr		Rüzğârũndan der-i ümmidi dîvâr ide gör Ġonmaşun dirseñ derün-ı lğâtıra Yahyâ ğubâr	Ġazel/5	---/---/ ---/---

122a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Gül gürür-ı hüsn ile almış ele bî-dâdımı Dinleñüz bülbüllerüñ şimden girü feryâdımı	Devr-i güilde bâdeden Yahyâyı vâ'iz men' ider Tek anuñla eglestüm dîdem dil-i nâ- şadımı	Ġazel/5	---/---/ ---/---
122a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Hışşedar olmazsa 'aşık tâlî' -i firûzdan Nice şâd u hürrem olsun 'ıydden nev- rûzdan	Ġonce tûflın açmadı Yahyâ hezârüñ nağmesi Bî-ğaberdür dağı ol 'uşşakdan nev- rûzdan	Ġazel/5	---/---/ ---/---
122b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Od yanan başumda çeşmümden akar her-bâr dem' Şâm-ı ğamda meclis-i derde vücüdüm oldı şem'	Nâle vü feryâdımı güş eylemez Yahyâ o mâh Ġonce-i rev-restedür tutmaz hezâr zâre şem'	Ġazel/5	---/---/ ---/---
122b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Mihrbânlık gördi hürşid-i cihân- efrûzdan Germ olup bülbül nevâyâ başladı nev- rûzdan	Meş'al-i gül şevkine 'ayş idelüm şeb- tâ-seher Gıceyi fark itmek olmaz şimdi Yahyâ rûzdan	Ġazel/5	---/---/ ---/---
122b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Düketdi şabrımı göñlüm o la' l-i nâba düşelden Kıomadı varını ğarc eyledi şarâba düşelden	Hicâb-ı vuşlat-ı yâr añladum vücüdümü Yahyâ Ne hâlet idecegüm bilimem ol hicâba düşelden	Ġazel/5	---/---/ ---/---
123a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Küh-ı miñhetür başum her sū yaşum ırmâğlar Fürkatünde çekdigüm âlâmı çekmez tağlar	Şolmasun Yahyâ gülistân-ı belânüñ gülleri Ekstik olmasun göñülide taze taze dâğlar	Ġazel/5	---/---/ ---/---
123a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Süz-ı dilden bî-ğaberdür şanmanuz cânâneyi Şem' i yakmaz mı ol âteş kim yakar pervâneyi	Virdi Yahyâya tevâzu' la selâm ol şâh- ı hüsn Hep pesend itdi gören bu vaz' -ı dervîşâneyi	Ġazel/5	---/---/ ---/---

123a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Pey-â-pey şun baña luft ile sâkı câm-ı gerdâni Y iter ağırıladıñ rıtı-ı girânla gayrı yârâni	Meşer süz-ı âna Yahyâ bir şerer düşdi Şabâh olınca yandı meclistiñ şem' -i şebistâni	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
123b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Münevver ta'at-ı ferhundesı bir hübür bayrâm Güneş yüzi hilâl ebrülı bir mañbübür bayrâm	Seher yazmag için evşâf-ı Sultân Ahmedi Yahyâ Güneşden zer-varağ peydâ ider zer- kübür bayrâm	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
123b	Yahyâ?	Göntül ol gül- 'izâr ü gonce lebsüz gülmez açılmaz Muhaşşal kulluğa dañı kabül eylerse kaçılmaz	Görür ruhsâre-i zerdüm bilür Yahyâ kamu derdüm Tabîb-i nâz-perverdüm yine n' için devâ kılmaz	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
123b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Benüm ol derd ile Meonün gibi tağlara düşen 'Aklı u fikri yitürüp vâlih ü âvâre düşen	Sâyeveş ... düşmek ne idi ey Yahyâ ... nedür ol gözi mekkâre düşen	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
124a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Ey la' l-i yâr hicri ile kan olan yaşum Lü'lü dîşi gamı ile 'ummân olan yaşum	Hâk-i belâda kalmaya yâ Rab yefimdür Yahyâ benüm o hâk ile yeksân olan yaşum	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
124a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Bir dilde ki 'aşkuñ odı ola peydâ Hâşâ ki sıvâ yanmaya hâşakâsâ	Bir câm araya dem gele şâyet sâkı Dök hün-ı dili şîşeni pâk it Yahyâ	Ġazel/5	... / ... / ... / ... / ... / ...
124a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Nice şabra yir kalur çün yir ide karar dilde Harekât-i dil-pezîri kıoya mı karar dilde	Yine cân-ı nâ-tüvâna şu sepidi oğlarından Reşahât-ı lufti Yahyâ komadı ğubâr dilde	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
124b	'Ubeydî	Mâhdan dime ki vech-i hasenüm ahşendür	Sözlerünle be 'Ubeydî bizi vîrân itdün	Ġazel/5	... / ... / ... / ...

Bu gazel rubai
kalıbyla yazılmıştır.

		Ne tereddüd o güneşden güzelüm rüşendür	Kalbün estâr-ı ilâhîye meger mağzendür				
124b	‘Ayânî	Hicrân gâmindâ dil kıla mı âh u zâr ile Şâd ola mı ‘aceb yine vaşl-ı nigâr ile	Öpdür lebûñ ‘Ayâniye çoçdur miyânuñ Şâd eyle ol fütâdeyi bûs-ı kenâr ile	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
124b	Şeyhü’l-islâm Yahyâ	Demidür âzmâyış eyleyüp tab‘uñ hüner göster Muraşsa‘ bir gâzelle la‘limi vaşf it güher göster	Toyunca tâze şeftâlüların almağ naşib eyle O nağl-ı tâzeyi Yahyâya yâ Rab bâr-ver göster	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
126a	Şeyhü’l-islâm Yahyâ	Asib-i îhazân bilmez ‘aşkuñ gül ü gülzârî Bülbülleri bu bâğuñ her demde kalur zârî	Yahyâda reh-i ‘aşkuñ bârna tağammül yok Ser-menzile irişdür ey kudreti çok Bârî	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
126a	Şeyhü’l-islâm Yahyâ	Urduñ cefâ taşın dile dîvâne mi şandıñ beni Zencirüñe bend eyledüñ uşlana mı şandıñ beni	Yahyâdan eylesen âbâ feryâdın añlarsın hevâ Dağıt mey-i engür ile mestâne mi şandıñ beni	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
126a	Şeyhü’l-islâm Yahyâ	Aldı gönülüm bir cevân-ı hûb-rüy u tünd-hû La‘l-i nâbî bî-amân u çeşm-i mesti fitne-cü	Güviyâ Yahyâ bu şî‘r ol mañla‘-ı garrâ ile Bir cevân-ı tâzedür mevzün kadd ü hûb-rû	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
126b	Bâkî	Rûh-bağş oldı Mesîhâ-şifât enfâs-ı bahâr Açdılar didelerin îbâb-ı ‘ademden ezhâr	Gül gibi hürrem ü ħandân ola rüy-ı bahtuñ Sâğar-ı ‘ayşuñ ola lâle-şifât cevher-dâr	Ķaşıde /54		--- / --- / --- / ---	Bahâriyye-i Bâkî Efendi berây-ı ‘Alî Paşa
128a	Bâkî	Zer ü gevherle kılup zîver-i efsar ħâtem Zîb ü zînetde geçer hem-ser-i Ķayşer ħâtem	Mesned-i şadr-ı vezâretde ser-efrâz olasin Ķıla teslim şehensâh-ı muzaffer ħâtem	Ķaşıde /53		--- / --- / --- / ---	Ķaşıde-i Bâkî Efendi berây-ı ‘Alî Paşa

129b	Ümîdî	Gerden ü güşına ıakup zer ü gevher hâtem Kendüye virdi bugün zînet ü zîver hâtem	Eyleyüp şadr-ı vezâretde sa'âdetle karâr Vire engüş-i yed-i kadrüne zîver hâtem	Kaşıde/57	..- / ..- / ..- / ..-
131a	Riyâzî	Zâl-i zer gibi giyer başına miğfer hâtem Nice anka'yı n'ola itse musahhar hâtem	Gösterüp mühre-i fâsi saña hep nakş-ı murâd Vire geh sineñe geh destüne zîver hâtem	Kaşıde/65	..- / ..- / ..- / ..-
133a	Âzerî	Seher ki yazdı debîrân-ı iârem-i devvâr Şahâyif-i felege fânzurü ulü'l-[eb]şâr	Kemâl-i kadr ü sa'âdetle hüşrevâ olasın Nihâl-i bağ u cihânda hemîşe ber- hürdâr	Kaşıde/34	..- / ..- / ..- / ..-
134a	Figânî	Girince câme-i h'âbe cihân-ı buqalemün Uyudu fitne-i 'âlem kevâkib açdı 'uyûn	Hıyâm-ı kadrüne şems ola şemse-i mevzûn Nite ki yücele tîâk-ı muqarnes-i gerdün	Kaşıde/22	..- / ..- / ..- / ..-
134b	Figânî	Bir dün ki cünd-i şâm ile ceng itdi âsmân Oldı burûc-ı kal' a-i gerdünda çok kıran	ıakup kemendi gerdemine darb-i dest ile Devlet getüre kapuña hâşmı keşân keşân	Kaşıde/28	..- / ..- / ..- / ..-
135b	Veysî	Baht-ı h'âb-âlûdumuz bîdâr kıldı şubh- dem Şavt-ı gül-bang-ı kudüm-ı âsaf-ı ferruh-ka-dem	Sen sa'âdet rahşını sürdükçe mülk-i devlete Reh-berütün olsun kemâl-i lutf-ı sulţân- ı ka-dem	Kaşıde/34	..- / ..- / ..- / ..-
136b	Kağrî	Sipâh-ı şâh-ı bahâr üstine çeküp leşker Yine cihânı yaqup yıkdı hüşrev-ı hâver	Penâh-ı zıll-ı Hüdada hemîşe h'öş-dil olup Cihânda olasın âsüde tâ dem-i maşher	Kaşıde/47	..- / ..- / ..- / ..-
138a	Figânî	Geçerse 'arşa-ı heycâda n'ola er fânçer Cihâni kabzasına aldı ser-be-ser fânçer	Nite ki ola nihân Hızır [şuyı] zulmetde	Kaşıde/28	..- / ..- / ..- / ..-

138b	Bâkî	Ne hoş yaraşdı sipihre kevâkib içre hilâl Tâkında pâyine güyâ ki cevherî halhâl	Niyâmün içre iştâ dâyimâ maķar hañçer	Çaşıde/46			
140a	Veysi	Bâreka'llâh zihî nâme-i' câz-îtrâz Ser-i ser-bestesidür perde-i güşâyende-i râz Nâmedür gonce-i sersebz-i gülzâr-ı ümid Nâmedür zanbaķ-ı nev-hâste-i bağ-ı niyâz Nâmedür şem'-i dil-efrüz-i şeb-i derd-i firâķ Belki pervâne-i per-sulhte-i süz [u] güdâz Bezmi-i 'uşşâķda ħânende nedîm-i ħâmüş Meclîs-i yârda güyende velî bî-âvâz 'Arz-ı ħâl itnege âşķâb-ı sa'âdâte olur Tercemân-ı şuħan-ârâ-yı faşâħat- perdâz Gele ey nâme seni peyķ-i şabâya vireyin Der-i Paşa-yı felek mer-tebe-ye gönderenin	En'amallâhu 'aleyķ ey ķalem-i ħurfa- maķâl Himmetiñ oldu bu nazma sebeb-i istikmâl Sensin [ol] çeşme-i ħikmet ki senüñle ħab'um Düşmene zehr içürür döstlara âb-ı zülâl Ĥ'âce-i 'akl ider tuħfe-i ħâķ-i ķademün Her güher kim ola perdâħte-i dest-i ħayâl Demidür ħayr du'âsin o kerîmü'ş- şânun İdesin ħâtîme-i nazm-ı belâħat-minvâl Nitekim reşħa-i aķlâm-ı bedî' -i bülegâ Ola ruħsâr-ı 'artıs-ı suħana müşġin- ħâl Şâhid-i gül-ruħ-ı maķşûd-ı murâdî gülsün 'Ömr-i devlet uzasun 'aķıbeti ħayr olsun	Terkîb-i Bend/12			

142a	Āzerî	Ey çin-i hañuñ ser-şikeni-zülf-i kevâ'ib Bağlandı saçuñ târna her müşg-i zewâ'ib	Bir bezm-i felek sâye-kaşin ol ki felekde Her gice aña Zühre-i zehrâ ola muñrib ‘Ulüvv-i qadr ile tuğra-şifat müdâim olasın Bülend-mertebe valâ-maħal refi‘ü-ş- şân	Kaşide/36	/.../ .../...
143a	Cinânî	Seher ki kilk-i zer-endüd-i kâtib-i devrân Şahîfe-i felek-i çarümüne çekdi nişân	‘Ulüvv-i qadr ile tuğra-şifat müdâim olasın Bülend-mertebe valâ-maħal refi‘ü-ş- şân	Kaşide/45	/.../ .../...
144b	Maķâlî	Sepîde-dem ki bir yamân şubħ çekdi haşem Firaz-ı kulle-i heft âsmâna degdi ‘alem	Kılıcı seyl-i havâdis yolına sedd-i sedîd Binâ-yı ‘ömri ola üstüvâr-ı müstahkem	Kaşide/34	/.../ .../...
145b	Maķâlî	Çün oldı şâh-ı seher mesned-i sipihr- nişin Çeküp şarâb-ı şafağdan piyâle-i zerrîn	Hemişe pây-e-i ‘âlîde pâydar olup Hudâ vücûd-ı şerifüñ belâdan ide emîn	Kaşide/26	/.../ .../...
146b	Maķâlî	Yine münşi-i tab‘ alup ele kilk-i dür- efşânî Senâlar şafhasına böyle taħrîr itdi ‘unvânî	Cihân turdıķca Tür budur du‘âmuz hâzret-i Haķķdan Zamân-ı ‘ömrünüñ çaķ biñ yıla hüküm ide bir âni	Kaşide/38	/.../ .../...
147b	Maķâlî	Şadefveş ger olmasa şad-pâre hâñır Nişâr itmek oturdi sözde cevâhîr	‘Adû ki felek-yâr u aħter-mu‘âteb Saña ‘avn-ı bâdi ola yâr u nâşır	Kaşide/34	/.../ .../...
148b	Fuzûlî	Benüm ki kâfile-sâlar-i kârbân-i ğamum Misâfir-i rehi şahrâ-yi miñnet ü sitemüm Haķîr baķma baña şamma kimseden ki kemlüm Faķîr-i pād-şehâsâ gedâ-yı muhteşemüm	Fuzûlî eylediğün ‘ahdüñe vefâ kılığl Yiter şikâyet idüp şerhi mâ-cerâ kılığl Vücûdüñi hedef-i navek-i belâ kılığl Kamu cefâlara şabr eyleyüp du‘â kılığl Kim ola döst rızası hemîn saña hâşıl Rızâ-yi döstdur ehl-i temettü‘ ey gâfil	Müseddes/ 9	/.../ .../...

		Sirişk taht-ı revân[du]r] baña bu âh âlem Cefa vü cevri mü'lâzım belâ vü derd hâşüm					
149b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Birbirine girdiler tollâblarla âblar Âb gâlib oldu âhir döndiler dolâblar	Pertev-i ruhsâr-ı sâkî şu'le-i câm-ı şarâb 'Ayşâ âğâz eyle Yahyâ geçmeden meh-tâblar	Ġazel/5		---/---/ ---/---	
149b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Hattı u leb ü izârı ruġ-ı yâri bozdılar Taġldı müştêrileri bâzârı bozdılar	Yahyâ alurdu naġd-i dil ü câna vaşlım Ol dil-rübânüñ itdüġi ikrârı bozdılar	Ġazel/5		---/---/ ---/---	
150a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Dil-i bî-çârenüñ dil-dâr meheür olduġın ister Nişân-ı firinüñ ol kaşı yâ dür olduġın ister	Ruġuñ şeykiyle ölmek ârzüsün eylemiş Yahyâ Virüp imân ile cân kabri pür-nür olduġın ister	Ġazel/5		---/---/ ---/---	
149b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Şive vü refârüñi serv-i çemende görmedük Bu ser-âmed kâmeti bir nârvende görmedük	Şerġ iderse ders-i 'aşkı yine Yahyâ şerġ ider Ġalmamışdur bir maġal zirâ bu fende görmedük	Ġazel/5		---/---/ ---/---	
150a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Ġanlı peykâm ki bu sine-i 'uryâna çıka Benzer ol gonce-i nev-resteye dükkâna çıka	Reh-i 'aşkıñdayuz ol Ġorkarın kim yolumuz	Ġazel/5		---/---/ ---/---	
150a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Bülbül şeîâreti gül-i ġandâni	Yahyâyı aġlursa eger yâr ġam degül Müşkil budur ki düşmen-i nâ-dâni güldürtür	Ġazel/5		---/---/ ---/---	
150b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Râst gelüm yâre bir serv-i dil-ârâdur gider	Bî-beġâdur devlet ü ikbâl Yahyâdan işit	Ġazel/5		---/---/ ---/---	

		Pâyına ‘uşşâk düşmiş bir temâşâdur gider	Başuňa alma belâ-yı halkı gavgâdur gider			
150b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Mey midür sâkı müdür mest-i ıharâbı inleden Sen misün yâ ‘aşk mı muṭṭib rübâbı inleden Bu ben belâ-keşi hicrân ile cefâda görem	Bir gözi bîmâruñ ey Yahyâ teb-i hicrânıdur ğamda dil-i pür-rızırâbı inleden	Ġazel/5	---/---/ ---/---	
150b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ Bu ben belâ-keşi hicrân ile cefâda görem	Budur du‘âsi saña şubḥ u şâm Yahyânuñ Seni şafâda vü bed-ḥ’âhuñı belâda gören	Ġazel/5	---/---/ ---/---	
151a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Hem-râh idüp ‘adûları ḥoş-ḥâl ider yürür Ḥâk-i reh-i maḥabbeti pâ-mâl ider yürür	Hicriyle bî-ḳarâr idügin yâre ‘arz için Yahyâ sirişk-i çeşmini irsâl ider yürür	Ġazel/5	---/---/ ---/---	
151a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Dideden şu sepdügin bu sine-i süzânuma Korkarın te‘şir ider süz-i dilüm cânânuma	Söyle elbette kime ‘aşıkısın ey Yahyâ dişeñ Biñ hicâb ile cevâbımı disem sultânuma	Ġazel/5	---/---/ ---/---	
151a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Söz kim zebânuma gele güyâ zebânedür Ben ‘aşıkam sözüm de benüm ‘aşıkânedür	Küy-i nigâra tuḥfe-i cân ile varmadan Mâkşûd feyz-i cüdina Yahyâ bahânedür	Ġazel/5	---/---/ ---/---	
151b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Yaḳlaşdı diyü ḥaṭtını geçme o güzelden Kim gördi ki öñdin öle bir kimse ecelden	Yaruñ ki miyânındadır ol ḥançer-i ğaddâr Şimden girü Yahyâ geçemezsin sen o belden	Ġazel/5	---/---/ ---/---	
151b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Dirig itmez vefâsın ‘aşık-ı bî-‘aql u hûşından	Alur biñ cân ile naḳd-i revânı ‘âkıbet Yahyâ	Ġazel/5	---/---/ ---/---	

151b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Nice hazz itmesün dil sâde-rüyuñ bâdenüşından	Kâfir haftı ki yârüñ zülfi bâğın bozmadı Kimseler hiç bâde-i leylî yasâğın bozmadı	Lebûñ kândini bâzâr-ı vefâ şekker-fürüşından	Gazel/5	--- / --- / --- / ---		
152a	Cinânî	Dimem kim râzuñ erbâb-ı 'ızz ü câha 'arz eyle Ziyâ-bağş-ı çerâğ-ı şem' ü mihr-i mâha 'arz eyle Belâ-yı râh-ı 'aşkı 'aşk-ı güm-râha 'arz eyle İnanmazsañ sözüñ bir 'ârif-i âgâha 'arz eyle Dilâ hâlün ne dehrün mirine ne şâha 'arz eyle Cihân mülkini yoğdan var iden Allâha 'arz eyle	Virüp rüşvet Cinânî ol ki kaşd-ı intisâb eyle Zülâl-i çeşme-i Hızr özleyüp meyl-i serâb eyle Zamânî gelmeyince şanma kim devlet şitâb eyle Hudâ elbetde bir gün şabr iderseñ feth-i bâb eyle Dilâ hâlün ne dehrün mürine ne şâha 'arz eyle Cihân mülkini yoğdan var iden Allâha 'arz eyle	Virüp rüşvet Cinânî ol ki kaşd-ı intisâb eyle Zülâl-i çeşme-i Hızr özleyüp meyl-i serâb eyle Zamânî gelmeyince şanma kim devlet şitâb eyle Hudâ elbetde bir gün şabr iderseñ feth-i bâb eyle Dilâ hâlün ne dehrün mürine ne şâha 'arz eyle Cihân mülkini yoğdan var iden Allâha 'arz eyle	Tesdîs/5	--- / --- / --- / ---		
152b	'Azmi Efendi	Dilâ her ne ümîd isterseñ ol dergâhdan iste Dimezler saña var bir mürşid-i güm-râhdan iste Ne baht-ı tâlî' -i bedden ne mihr ü mâhdan iste Ne şeyh-i şöhret-âyîn ol ne ehl-i câhdan iste Ne dervîş ü ne zâhiddden ne mîr ü şâhdan iste	Ümîdün hâmesin 'Azmi iken teng eyleyüp kaçma Atup tîr-i murâduñ nişâne yayuñı yaşma Kılıcuñ mâ'nevî gibi iken divârına aşma Menâşib isteyü kimse kapusına ayak başma Ne dervîş ü ne zâhiddden ne mîr ü şâhdan iste	Ümîdün hâmesin 'Azmi iken teng eyleyüp kaçma Atup tîr-i murâduñ nişâne yayuñı yaşma Kılıcuñ mâ'nevî gibi iken divârına aşma Menâşib isteyü kimse kapusına ayak başma Ne dervîş ü ne zâhiddden ne mîr ü şâhdan iste	Tesdîs/5	--- / --- / --- / ---		

		Yüri yoqdan seni var eyleyen Allāhdan iste	Yüri yoqdan seni var eyleyen Allāhdan iste			
152b	Āzerī	Añmaduñ bir kez ğam-i ‘aşquñla ğıryān olduğum Fürkatüñle ħān-rāh-ı ğamda miħmān olduğum Rāh-ğüzārũnda sirişkũm gibi ğalñān olduğum Şimdilik ğuş itmedũñ kũyuñda nālān olduğum İşidũrsin bir zamān ħāk ile yeksān olduğum İşte ğitdũm şağ esen ħal imdi ħurbān olduğum	Dõstum kũyuñda āħir terk idũp cān u teni Āzerişev vādī-i ħicrāna dũşdũm serseri Aldı dũşmenler elũmden sen ğũl-i nāzũk teri ‘Omrũñ efzũn eyleyũp Ħaħ şağ olursañ ey peri İşidũrsin bir zamān ħāk ile yeksān olduğum İşte ğitdũm şağ esen ħal imdi ħurbān olduğum	Tesdīs/5	---	---
153a	Tiĝi	Kime yanam āteş-i ‘aşħ ile sũzān olduğum Yā kime ğuş itdũrem ney gibi nālān olduğum ‘Aynına almaz ħarĩħ-i nār-ı ħicrān olduğum Ĝuşna koymaz enīs-i āh u fiĝān olduğum Yüzũme baħmaz ne bilsũn yār ğıryān olduğum Ħāñrum şormaz neden añna perişān olduğum	Tiĝiyā derd ü ğam-i ‘aşħ ile olsam bi- karār Eylesem deşt-i belāda niçe dem ğeşt ü ğüzār Bār-ı miñnet eyleyũp şabrum metā‘ın tārmar Aĝlamakdan ħan ile tolsa dũ-çeşm-i eşk-bār Yüzũme baħmaz ne bilsũn yār ğıryān olduğum Ħāñrum şormaz neden añna perişān olduğum	Tesdīs/5	---	---
153b	Āzerī	Kelāma iktidārũm yoħ nice ħālũm şorarsın sen	Beni kũyuñda ğördi Āzerī zāhid su‘āl itdi	Tesdīs/5	---	---

154a	Münîrî	<p>Cünûn-î ‘aşk ile mecnûn olandan ‘aql umarsın sen Süzüñ arturdi süzüm cânuma odlar yakarsın sen Dilersin baña merhem urmağ ammâ neşterînsin sen Gel ey nâşîh kı pendî hâl-i dilden bî-ğabersin sen Benî dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsin sen</p> <p>Çün ‘aşk olmaduñ ta‘n eyleyüp tâ ki ne dirsin sen Görüp ben ‘aşk-ı ğam-nâki ağlarken gülersin sen Ta‘accüb eyleyüp ahvâlüme başuñ şalarsın sen Naşîhat şimdi baña kâr ider mi zann idersin sen Gel ey nâşîh kı pendî hâl-i dilden bî-ğabersin sen Benî dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsin sen</p>	<p>Fiğân u zâra bâ‘iş şordi istifâr-î hâl itdi Diyünce hâlümü teşnî‘ idüp ceng ü cidâl itdi Bu beyti okudum ol dem ki ‘arz-î infi‘âl itdi Gel ey nâşîh kı pendî hâl-i dilden bî-ğabersin sen Benî dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsin sen</p> <p>Helâk itmeñ muqarrerdür benî hicrân-ı cânânüm Miyâni hasret ile kılca kıldı çıqmağa cânüm Münîrî kılmadı derd-i dile ‘âlemde dermânüm Hemân Allâha kılmışdur benüm hâl-i perişanüm Gel ey nâşîh kı pendî hâl-i dilden bî-ğabersin sen Benî dîvâne kıldı ol perî bilmem ne dirsin sen</p>	Tesdîs/5	<p>.... / .--- / / .---</p>	<p>Tesdîs-î Nazîre-î Münîrî</p>
154b	Meşâmî	<p>Ehl-i dünyâ ile terk etle dilâ ğavgâyı Gerçek abdâlsuñ elden kıma eyvallâhı Eyleme sine döğüp yok yire vâ-veylâyı Zevk idüp bir iki gün egle dil-i şeydâyı ‘Ayş u nuş eyle buğün añma ğam u ferdâyı Saña işmarlamadılar bu yalan dünyâyı</p>	<p>Dir isem dünyeye meyl itmeyem ancağ ötesi Nağme-î bülbülü ğuş itme ğam ancağ ötesi Rüstem-i dehr olanuñ da sitem ancağ ötesi</p>	Tesdîs/5	<p>..--- / ..--- / ..--- / ..---</p>	

155a	‘Ulvi	Sevdüñ ey dil yine bir taze gül-i ra‘nâyı Arturmuş n’ola bülbül gibi vâeylâyı Mesken [it] künc-i ğarâbâta olup rüsväyi Def’-i ğam kılmağ için al elüñe şahbâyı ‘Ayş u nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdâyı Saňa ısmarlamadılar bu yalan dünyâyı	‘Älemün çünki Meşâmî elem ancak ötesi ‘Ayş [u] nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdâyı Saňa ısmarlamadılar bu yalan dünyâyı ‘Ulviyâ ğırka ğiyinüp cismüñi ‘uryān eyle Dest-i şevk ile çeküp çäk-i ğiribān eyle Ber-ġarār olma gezüp ‘ālemi seyrān eyle Her gice kendüñi bir ğüşede mihmān eyle ‘Ayş u nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdâyı Saňa ısmarlamadılar bu yalan dünyâyı	Tesdīs/5	..- / ..- / ..- / ..- / ..- / ..-	Tesdīs-i Nazāre-i ‘Ulvi
155b	Şun‘i	Niçe şerġ eyleyeyin şerġa-i ħün- eşānum Niçe keşf eyleyeyin sırr-ı ğam-ı pinhānum Ya niçe yağılayın nār-ı dil-i sūzānum ġalınadı zerre ġadar söylemege imkānum Hiç derdüm dimege kimseye yok dermānum ‘Aşġ bir ħālete irġürdü beni sultānum Ġiriftār-ı belā ġılduñ yoluñda şādġ oldısa	‘Älemün çünki Meşâmî elem ancak ötesi ‘Ayş [u] nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdâyı Saňa ısmarlamadılar bu yalan dünyâyı ‘Ulviyâ ğırka ğiyinüp cismüñi ‘uryān eyle Dest-i şevk ile çeküp çäk-i ğiribān eyle Ber-ġarār olma gezüp ‘ālemi seyrān eyle Her gice kendüñi bir ğüşede mihmān eyle ‘Ayş u nüş eyle bugün aňma ğam-ı ferdâyı Saňa ısmarlamadılar bu yalan dünyâyı Za‘ifem zülf-i dil-āvizüne meftün oldum Kāküñün fikri düşeyden dile mecnün oldum	Tesdīs/5	..- / ..- / ..- / ..- / ..- / ..-	Son bendinin son 4 mısraı eksiktir.
156a	Lem‘i Ġiriftār-ı belā ġılduñ yoluñda şādġ oldısa	ġapuñda itdüġüm her şeb fiġān u āh içün olsun	Tesdīs/4	..- / ..- / ..- / ..- / ..- / ..-	İlk bendinin ilk 2 mısraı eksiktir.

156a	Meşâmî	Günâh-kâr olmadı meh-rû ruhuña 'aşık oldısa Neden çaq böyle incinmek dil-i şeydâya sultânüm Nedür bâ'ış bu deñlü nâz u istignâya sultânüm	Dil-i şürîde-meşreb hâtır-ı güm-râh için olsun Sentün bu hüsn-i bulkuñ halk iden Allâh için olsun Dil-i Lem' [yi] saña kul iden ol şah için olsun Neden çaq böyle incinmek dil-i şeydâya sultânüm Nedür bâ'ış bu deñlü nâz u istignâya sultânüm	Tesdîs/5			Tesdîs-i Nazîre-i Meşâmî
156b	Âzerî	Qulan baş egmez iken milket-i Dârâya sultânüm İşğün virmez iken Ka'be-i 'ulyâya sultânüm Değişmezken gubâr-ı pâyüñi dünyâya sultânüm Qulaq tutmaz iken bir tütü-yi güyâya sultânüm Neden çaq böyle incinmek dil-i şeydâya sultânüm Nedür bâ'ış bu deñlü nâz u istignâya sultânüm	Olaldan hâste-i derd ü gam-ı 'aşkuñ dil-i şeydâ Yoluñda ölmek oldu Âzerîye mañlab-ı a'lä Bilürsin yoluña cân virdügüm ey gonce-i ra' nâ	Tesdîs/5			Tesdîs-i Âzerî

157a	Cinānī	<p>Ya nem gördüñ benüm yolunda şeydalanmadan gayrı Ne mihr itdün baña cevri ile garralanmadan gayrı Güzeller şahı neñ gördük temâşalanmadan gayrı</p> <p>Qadün naħlinde yir yoq halka bālalanmadan gayrı Qanı bñy-ı veñâ şaddünde ra nālanmadan gayrı Ne luft itdün ‘aceb ‘uşşāka zibālanmadan gayrı Ne hāşı lışigünde baña şeydalanmadan gayrı Ne mihr itdün baña qahr ile garralanmadan gayrı Güzeller şahı neñ gördük temâşalanmadan gayrı</p>	<p>İdüp ifnâ vücüdüm eyledüm şoħbetden istihzâ? Ne mihr itdün baña cevri ile garralanmadan gayrı Güzeller şahı neñ gördük temâşalanmadan gayrı</p> <p>Dil-i mahzūnumı vaşluñla şād itdün mi bir lahza ‘Aceb ol nā-murādı ber-murād itdün mi bir lahza Şeh-i hūsn olalı sen ‘adl ü dād itdün mi bir lahza Cinānīyüm beni luftuñla yād itdün mi bir lahza Ne mihr itdün baña qahr ile garralanmadan gayrı Güzeller şahı neñ gördük temâşalanmadan gayrı</p>	Tesdīs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	Tesdīs-i Nazāre-i Cinānī
157b	Tiği	<p>Çekdi kullāb-ı maħabbetle belālardan beni Cezbe-i hūsnün halāş itdi hevālardan beni ‘Aşq-ı pākūñ eyledi hāliş riyālardan beni Luft idüp kırtardı sâ ‘ir ħod-nümālardan beni Fāriğ itdi mihrūñ özge meh-liķālardan beni</p>	<p>Tiği yā çün ol meh-i tábāna oldum mübtelā Bakmaz oldum āftāb-ı ‘ālem-ārādan yaña Eyleyüp āħir ğam-ı ‘aşk ile kıydc-ı mā-sivā Dā ‘imā vird-i zebānumdur bu beyt-i dil-güşā Fāriğ itdi mihrūñ özge meh-liķālardan beni</p>	Tesdīs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	

158a	Cinānī	Hırz imiş ‘aşkuñ senüñ şaklar belâlardan beni Men ‘ idüp kaddüñ hevâsı müntehâlardan beni Kesdi şemşir-i müjeñ gayrı hevâlardan beni Her perî-rü ‘add iderken mübtelâlardan beni Kurtarup ‘aşkuñ senüñ bu ibtûlâlardan beni Fâriğ itdi mihrüñ özge meh-lişkâlardan beni Hırz imiş ‘aşkuñ senüñ şaklar belâlardan beni	Hırz imiş ‘aşkuñ senüñ şaklar belâlardan beni Ey Cinānī olmasa yâr-i suhan-dānum benüm Sînede bir lahza ârām eylemez cânüm benüm Gayrıya mâil degül’ çün kalb-i vîrânüm benüm N’ola dirsem yâre ey serv-i hîrâmânüm benüm Fâriğ itdi mihrüñ özge meh-lişkâlardan beni Hırz imiş ‘aşkuñ senüñ şaklar belâlardan beni	Tesdîs/5	---	---
158b	Tiği	Öter taş-ı felek her demde feryâd ile zârümdan Y anar hürşid tâb-ı tiğ-ı âh-ı pür-şerârümdan Tolar dünya yüzi zerrât-ı cism-i hâk-sârümdan Şınar mir ‘âti çarhuñ ‘aks-i kalb-i pür-figârümdan Şıma âyine-i kalbüm hâzer kıl inkisârümdan Beni hâk ile yeksân eyleme şakın ğubârümdan Y ine devrân baña zulim eyleyüp ayırdı yârümden	Düşer mi saña kâdrin bilmeyüp erbâb-ı ‘irfânüñ Beni bir göresin hîdmetde eşşâsıyla dünyânüñ Sözi budur muhâşşıl saña Tiği-i suşan-dānuñ Dilersen şınmaya mir ‘ât-i kâdr-i ‘arz u ‘ unvânüñ Şıma âyine-i kalbüm hâzer kıl inkisârümdan Beni hâk ile yeksân eyleme şakın ğubârümdan	Tesdîs/5	---	---
158b	‘Azmi-zâde Hâletî	Y ine devrân baña zulim eyleyüp ayırdı yârümden	‘ Acebdür Hâletîye cevrden dağı uşanmazsañ	Tesdîs/6	---	---

		<p>Yine h�r-i ɡam oldu h�şl�m ol ɡ�l- � iz�r�mdan Akp� seyl-i bel� h�n-i dil adlu �eşme- s�r�mdan K�n� at g�lmey�p herbiz bu çeşm-i eşk-b�r�mdan Nazar k�l her dem aќan h�na cism-i d�g-d�r�mdan Benüm her t�ze d�g�m kanlar ağlar r�zg�r�mdan</p>	<p>H�d�dan yoќ m� h�vfu� h�lk-i � �lemden utanmazsu� N' içün şormayasın h�l�m dil-i �ad- p�re şanmazsu� Eger ey � ahd � peym�n� yalan başa inamazsu� Nazar k�l her dem aќan h�na cism-i d�g-d�r�mdan Benüm her t�ze d�g�m kanlar ağlar r�zg�r�mdan</p>	Tesd�s/5	<p>... / ... / / ...</p>	
159a	Ş�dik	<p>Beni ayırdı hicr�n ile devr�n y�r-i ɡ�r�mdan Periş�n oldu � aќlum yine h�l-i b�- kar�r�mdan V�c�d�m m�lkini seyl aldı �eşm-i ešk- b�r�mdan Bu cism-i n�-t�v�num yandı �h-i p�r- şer�r�mdan Şeb-i t�rik-i ɡamda b�-h�z�r�m �h u zar�mdan Fiđan baht-i siyah�mdan şik�yet r�zg�r�mdan</p>	<p>Mur�d�m �zre d�nmez Ş�dik� bu gerdiş-i gerd�n Şikeste h�t�rum k�lb�m h�z�n �v�re- dil ma�z�n Der�n�m oldu şemşir-i cef� za�m� ile p�r-h�n � Aceb mi aќsa c�y-i ešk-i h�n�n�m olup Ceyh�n Şeb-i t�rik-i ɡamda b�-h�z�r�m �h u zar�mdan Fiđan baht-i siyah�mdan şik�yet r�zg�r�mdan</p>	Tesd�s/5	<p>... / ... / / ...</p>	
159b	�zeri	<p>H�c yanından ayırmaz o per�-ağy�rı K�na ɡarќ eyleyevin d�de-i gevh�r-b�rı H�rdur ɡ�lşen-i � �lemd� anu� ɡam- h� �rı G�rmes�n g�zler�m anma� ba�a ol mekk�ri M�ye-i naќd-i h�y�t olsa eger did�rı</p>	<p>K� �l ol her ne cef� eyler ise y�r sa�a G�nced�r h�rdan ayrılması itme rec� Gözüne karşu gezer ɡayr ile ol m�h- liќ� G�fil olma g�z�n �c dime ş�k�n �zeriy�</p>	Tesd�s/5	<p>... / ... / / ...</p>	

160a	Nev'î	Ölümündür benüm ağıyar ile görmek yarı Meded ey gülşen-i nâzûn nihâl-i lâle-ruhsârı Leîâfet sebezârînuñ tezerv-i kebk-refîârı Vefâsuz dil-rübâlar ' askerînuñ şâh-ı serdârı Ağardı gıryeden luft [it] esirge çeşm-i hûn-bârı Gözümñ nûrı gönlümñ sürûrı ' ömrümñ varı Bizümle döst olmazañ ' adâvet eyleme bârı	Mâye-i naqd-i hayât olsa eger didârı Ölümündür benüm ağıyar ile görmek yarı	Tesdîs/5	... / ... / / ... / ...
160b	Cinânî	Qapuñdan bî-güneh redd eyleyüp ben ' aşîk-i zârı Kerem kıl şâd u ðandân eyleme qarşumda ağıyarı Zebûn itdi belâ-yı derd-i hicrîñ cism-i bîmârı Tâbib-i cân u dilsin eyle gel vaşluñla tîmârı Gözümñ nûrı gönlümñ sürûrı ' ömrümñ varı Bizümle döst olmazañ ' adâvet eyleme bârı	Cinânîveş muhîbb ü muhîş-i bî-iştibâhuz biz Du ' â-güy-i cenâb-ı bende-i devlet-penâhuz biz İñde pây-mâl itme ezelden ðak-râhuz biz Vebâle girme luft it Hâk bilür kim bî-günâhuz biz Gözümñ nûrı gönlümñ sürûrı ' ömrümñ varı Bizümle döst olmazañ ' adâvet eyleme bârı	Tesdîs/5	... / ... / / ... / ...
161a	Cinânî	Dil-i âzâdenüñ evvel şalâh u zühd idi kârı	Gönül kim bir ser âmed serv-i âzâduñ esîridür	Tesdîs/5	... / ... / / ... / ...

161b	Bursalı Raḥmī	Degüldi bir nihâ-i nâz-perverdüñ hevâdârı Kılıp şimdi o zülf-i ‘anber-efşânüñ gıriftârı İdüp bir gül ğamıyla bülbül-i arânumı zârî Beni ol nev-cevânüñ çünkü kılduñ ‘âşık-ı zârî Taḥammül vir Hudâyâ bâr-ı ‘aşkın çekmege bârî	Ġazeller ‘askeriniñ pâdşâhı bî- naziridür Egerçi ḥalk-ı ‘âlem ‘âşık-ı zâr u ḥakiridür Cinânî ḥasteye raḥım eyle kim hengâm-ı pirîdüñ Beni ol nev-cevânüñ çünkü kılduñ ‘âşık-ı zârî Taḥammül vir Hudâyâ bâr-ı ‘aşkın çekmege bârî	Tesdîs/5	---/---/ ---/---	
162b	Şahî?	Nev-bahâr olup irişdi yine hengâm-ı cünün Dâĝ-ı sinem gibi şahrâlar olupdur lâle- gün Yârsuz çeşmüm döker her laḥzada seyl-âb-ı ḥün Ah elünden kime feryâd ideyüm ey dehr-i dün Tâlî‘üm maĝbün [u] baĝrum ḥün u baḥtüm ser-nigün Şabra ḫâkat kalmadı ğayet zebün oldum zebün Ah kim itdi derünüm lâle-ḫadler baḥr-i ḥün Eşk-i çeşmüm oldı gül-ruḫlar ğamıyla lâle-gün Güdi elden ihtiyârum kalmadı şabr u sükün	Raḥmiyâ devrân beni Mecnûn-ı ‘âşka yâr idüp Şaldı şahrâ-yı belâya menzilüm kuhsâr idüp Kim gelürse yanuma ḫâlünden istifsâr idüp Oḫurum bu maḫla‘ı derdüñ aña eş‘âr idüp Tâlî‘üm maĝbün u baĝrum ḥün u baḥtüm ser-nigün Şabra ḫâkat kalmadı ğayet zebün oldum zebün Eyledi derd ü belâya cân ğarîbüñ derd-nâk İtdi ben dil-ḫaste-i derd ü belâ vü ĝam-helâk Şâhiya bâd-ı fenâ itdi ten-i bîmârî ḫâk Tîĝ-ı miḫnetle göñül şad-pâre sinem çâk çâk	Tesdîs/5	---/---/ ---/---	

162b	‘Aṭāyī	Dönmedi kûtb-ı murâdum üzre bu gerdün-ı dîn Ṭālî’üm mağbûn [u] bağrum hûn u bağtım ser-nigûn Şâbra fâkat kâlmadı gâyet zebûn oldum zebûn	Hâtrım mahzûn bağrum hûn u bağtım ser-nigûn Şâbra fâkat kâlmadı gâyet zebûn oldum zebûn	Tesdîs/5	--- / --- / --- / ---	
163a	Meşrebî	Âh kim bağrum yine peymâneâsâ taldı hûn Bezmi-ı hicri-ı yârda düşdüm yıkıldım ser-nigûn Gâlib oldı bu dil-i şeydâya sevdâ-yı cünûn Vâdi-ı hayretde kâldum yok başa bir reh-nümûn Döst bi-pervâ felek bi-rahm u devrân bi-sükûn Derd çok hem-derd çok düşman kavî ṭâlî’ zebûn	Hidmetindeyken beni red eyledi ol pādşâh Sürdi şimdiden giderdi dergehinden bi-günâh Kâkûli hicriyle oldı çeşmüme ‘âlem siyâh Hey meded kâldum ‘Aṭâyîvesh çâra günlerde âh Yâr bi-pervâ felek bi-rahm u devrân bi-sükûn Derd çok hem-derd çok düşman kavî ṭâlî’ zebûn	Tesdîs/5	--- / --- / --- / ---	Son bentte tahribattan ötürü okunamayan kısımlar mevcuttur.
163b	Âzerî	Hergiz göñül bırakmadı faryâd u zârını Terk itmedi nigârını terk itdi varını Şâdıqlıq itdi tıttı der-i şehryârını Tâ hâşr olunca çekdi gam u intizârını	Küyında gördi Âzeriyâ çün beni o yâr Derd ü firâkı cânuma itmiş temâmkâr ider seni bu intizâr Virmege ey ser-âmed-i hûbân	Tesdîs/5	--- / --- / --- / ---	Son bentte tahribattan ötürü okunamayan kısımlar mevcuttur.

163b	‘Alî	‘Aşk ehli oldurur ki görem diyü yârını Cânı çıkinca beklîye küy-i nigârını bir kad-i şimşâdumuz yoğdur Kuliyuz bir boyı servüñ ki hiç milket-i Şirâzumuz yoğdur Harâbât ehliyüz şimdi dil-i Belâ dildendür ol dil-dâr elinden dâdumuz yoğdur Gönüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yoğdur	‘Aşk ehli oldurur ki görem diyü yârını Cânı çıkinca beklîye küy-i nigârını Gedâyuz bizi şanmañ devlet-i ikbâlimüz vardur Cihânda fakr ile fâhr eylerüz ne mâlumuz vardur Elinden ‘acizüz ‘Alî bir özge hâlimüz vardur Ağar şu gibi her serde dil-i meyyâlümüz vardur Belâ dildendür ol dil-dâr elinden dâdumuz yoğdur Gönüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yoğdur	Tesdîs/5 / / /	Birinci benkte tahribattan ötürü okunamayan kısımlar mevcuttur.
164a	Semâ‘î	Bi-ğamdi’ lâh ki bi-nâm u nişânuz adumuz yoğdur Dil-i vîrânemüzden özge bir âbâdumuz yoğdur Ezelden mazhar-i ‘aşkuz dağı icâdumuz yoğdur Elemeler cümle bizdendür aña isnâdumuz yoğdur Belâ dildendür ol dil-dâr elinden dâdumuz yoğdur Gönüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yoğdur	Geh olur fûrkatı yâd eylerüz vuşlatda giryânuz Geh olur vuşlatı fikr eylerüz fûrkatde ğandânuz Gehî evkâr-i mestüz gâh ‘aşkuz gâh hayrânuz Semâ‘î gibi gâhî mübtelâ-yı derd-i hicrânuz Belâ dildendür ol dil-dâr elinden dâdumuz yoğdur Gönüldendür şikâyet kimseden feryâdumuz yoğdur Geh ağlaruz geh inîlerüz geh eylerüz fiğân	Tesdîs/5 / / /	
164b	Derzi- zâde ‘Ulvi	Biz kim belâ-yı ‘aşkuñ ile mübtelâlaruz Rüsvâ-yı şeh ü sâkin-i küy-i ‘anâlaruz	Geh ağlaruz geh inîlerüz geh eylerüz fiğân	Tesdîs/9 / / /	

165b	Za' fi-i Gülşeni	Mecnûn-ı deşt ü şe'ne-i mülk-i fenâlaruz Bi-çâreler esîr-i kemend-i belâlaruz Âvâreler felek-zedeler mübtelâlaruz ‘Alemd e bir ma'habbete kalmış gedâlaruz	Süz u güdâzdan degülüz hâlî bir zamân Budur sözüñ muhaşşalı ben bildigüm hemân Rind u cihân-ı ‘ârif-i devrân-ı nükte- dân Âvâreler felek-zedeler mübtelâlaruz ‘Alemd e bir ma'habbete kalmış gedâlaruz	Tesdîs/1	---/---/ ---/---	Bu şîr mecmûada tek bendden oluşmaktadır.
165b	Hâşimî	Bâr-ı ğam çekmekte kaddüm yâ gibi olursa hâş Tîr-i hicrânûñ ucından cânuma geçse sitem Tîb diyince hâşılı cevruñ baña virse elem Hiç ola mı ğayrıya deyr-i cihânda baş egem Senden özge bir büt-i ra' nâya ger meyl bağlayum	Hâşimîveş hem-nîşinüz gerçi çok dil- dâr ile Dil diler ola mu'âbil sen kâmer- ruhsâr ile Şem' veş karşında yanup âh-ı âteş-bâr ile Ergânünâsâ diyem biñ kez şadâ vü zâr ile Senden özge bir büt-i ra' nâya ger meyl bağlayum	Tesdîs/5	---/---/ ---/---	

166a	Cinānī	Ta'nriya iki dimişlerden olayum ey şanem Ber-çarār olmaz dilā aḥvāl-i dehr-i pür-sitem Menzilin eyler kişinüñ gāh zir ü gāh bem Rüzgārüñ şiddetin ḥazm eyleyüp mänen-d-i yem Kısmet-i taḳdīre ol rāzī ne gelse nīk ü kem Vuşlata ḥandān olup hicrān için çekme elem Böyledür aḥvāl-i 'ālem gāh şād ü gāh ḡam	Ta'nriya iki dimişlerden olayum ey şanem 'Ālemün ḥālī budur itme şikāyet ol ḥamūş Geh naşībī niş olur ḥalḳ-ı cihānuñ gāh nūş Geçme teslīm ü rızādan var ise başuñda hūş Ḥālūñe şükr it Cināniden bu pendī eyle gūş Vuşlata ḥandān olup hicrān için çekme elem Böyledür aḥvāl-i 'ālem gāh şād ü gāh ḡam	Tesdīs/5	---	---
166b	Cinānī	Ḥüblardan bir nefes ḥālī degül kâşānemüz Tā ezelden 'ayş için bünyād olunmuş ḥānemüz Rind-i dürd-aşām olanlar söyleyüp efsānemüz Bezmi-i 'ayş içre n'ola nūş itseler peymānemüz Geçdi Mecnūn 'aşḳdan geçmez dil-i mestānemüz Ellerün uşlandı uşlanmaz bizüm divānemüz	Geçdi Mecnūn 'aşḳdan geçmez dil-i mestānemüz Ellerün uşlandı uşlanmaz bizüm divānemüz	Tesdīs/5	---	---
167a	'Azmi-zāde Ḥāletī	Tişe-i miḥnetden aldurmaz dil-i divānemüz	'Aşḳ ile gönlüm çeküp bār-ı belā vü miḥneti	Tesdīs/5	---	---

Son benite tahrirattan ötürü okunamayan kısımlar mevcuttur.

167b	Cinānī	Şem'-i 'aşka yamadan pervā yimez pervānemüz Halka Mecnūnı unuttursa n'ola efsānemüz Bāde-i 'aşk ile pürdür rüz [u] şeb peymānemüz Geçdi Mecnūn 'aşkdan geçmez dil-i mestānemüz Ellerūñ uşlandı uşlanmaz bizūm divānemüz	Nice kez nūş eylemişdi zehr-i mār-i fūr-kāti Geçdi şanurdum ben anı 'aşkdan ey Hāletī Yine nā-geh oldı şeydā göricek ol āfeti Geçdi Mecnūn 'aşkdan geçmez dil-i mestānemüz Ellerūñ uşlandı uşlanmaz bizūm divānemüz	Tesdīs/5	---/---/ ---/---
168a	Şabri	Derdā ki tīb-ı hier ile dil nā-tüvān olup Kaldum esir-i bend-i belā-yı cihān olup La'lī ğamıyla dīdeleürüm dür-feşān olup Bāğ-ı cihānda cūy-ı sirüşküm revān olup Bir serv besledüm nice yıl bāğ-bān olup Ser-keşlik itdi ol dağı dāmen-keşān olup	Nahı-i kad-i bülendine irmez ğam-ı kemend Māyil degül esirine ol şūh-ı dil-pesend Şandum ki sāyesinde olam ben de ercümend Sa'y eyleyüp mişāl-i Cinānī-i müstemend Bir serv besledüm nice yıl bāğ-bān olup Ser-keşlik itdi ol dağı dāmen-keşān olup	Tesdīs/5	---/---/ ---/---
		Yolında ğidmet ile bu dil nā-tüvān olup Yaşum aqıddı pāyına her dem revān olup Şimdi begenmez oldı beni kāmran olup Baş çekdi kendüi başına nā-mihrbān olup Bir serv besledüm nice yıl bā' bān olup	Ey Şabri pāy-māli olup sāyeveş bu ten Çok çekmiş idüm anuñ için ğuşsa vü mihen Her geh ki dirdüm aña ğazer eyle āhdan Toğrusı şakıurdum esirgeyüp am ben	Tesdīs/5	---/---/ ---/---

168a	Yümnî	Ser-keşlik itdi ol dağı dâmen-keşân olup dîde-i ter dür feşân olup Türmaz şoları gülşen-i küyn revân olup terağhüm eylemedi mihrbân olup Seyr itmedi benümle çemende çemân olup Bir serv besledüm nice yıl bağ-bân olup Ser-keşlik itdi ol dağı dâmen-keşân olup	Bir serv besledüm nice yıl bā`bān olup Ser-keşlik itdi ol dağı dâmen-keşân olup	Tesdîs/5	---/---/ ---/---	Birinci benite tahribattan ötürü okunamayan kısımlar mevcuttur.
168b	Derzi- zâde ‘Ulvi	Ne dilde zevk-i sürür u ne cânda râhât var Ne tâlî‘ ümde müsâ‘id ne başda devlet var Ne kisede zer ü sîm ü ne elde vüs‘at var Ne çevre bende ta hammül ne sende şefkat var Ne hâlüm aınmağa fırsat ne şabra tâkat var Efendi hâl-i mükedder ziyâde hayret var	Sitemle geçdi günüm cümle mâh u sâlûmden Kime şikâyet idem bilmezüm melâlûmden Zamâne yüz çevirüp ‘Ulviyâ kemâlûmden Netice düşdi bu güftâr hasb-i hâlûmden Ne hâlüm aınmağa fırsat ne şabra tâkat var Efendi hâl-i mükedder ziyâde hayret var	Tesdîs/5	---/---/ ---/---	
169a	Gedâyî	Ne tâlî‘ ümde sa‘âdet ne bâşda devlet var	Gedâyî vuşlat-ı dildâra çâre yok n’ideyin Olurdu çâre velîkin sitâre yok n’ideyin	Tesdîs/5	---/---/ ---/---	

169b	Derzi- zāde ‘Ulvī	Ne cānda bir nefes-ārām ne tende şîḫhat var Ne dilde şabr u kararum ne elde vüs‘at var Ne bende şabr u taḥammül ne sende şefkat var Ne ḥālüm aḥmāğa fırsat ne şabra tākāt var Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var	Mecāl dilde çü şabr u kararāra yoḡ n‘ideyin Dimege derdümi tākāt o yāre yoḡ n‘ideyin Ne ḥālüm aḥmāğa fırsat ne şabra tākāt var Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var	Tesdīs/5 / / / /	Tesdīs-i [Derzi- zāde] ‘Ulvī	
170a	Derzi- zāde ‘Ulvī	Ne cānda bir nefes-ārām ne tende şîḫhat var Ne dilde şabr u kararum ne elde vüs‘at var Ne bende şabr u taḥammül ne sende şefkat var Ne ḥālüm aḥmāğa fırsat ne şabra tākāt var Efendi ḥāl-i mükedder ziyāde ḥayret var	Miyeñ ḡaddāresin bir merdümi-i ḡaddāra beñzersün Nice başlar keser kanlar döker ḥün- ḡāra beñzersün Grönüller yapmada mähir teb-i ‘ayyāra beñzersün Dil-i ‘Ulvīye raḥım itmez vefāsuz yāre beñzersün Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ Cefāyı kimden ögrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ Ḥāl-i dil miḥnet-i ‘aşk ile diğer gün olalı Ḥasret-i la‘l-i lebüñle cigerüm ḥün olalı Ḥāṭırum ḡuşsa vü hicrān ile maḥzün olalı Leylī-i zülfiñe ‘Ulvī gibi meftün olalı	Miyeñ ḡaddāresin bir merdümi-i ḡaddāra beñzersün Nice başlar keser kanlar döker ḥün- ḡāra beñzersün Grönüller yapmada mähir teb-i ‘ayyāra beñzersün Dil-i ‘Ulvīye raḥım itmez vefāsuz yāre beñzersün Efendüm saña kim dirler ne yirdensün nedür aduñ Cefāyı kimden ögrendüñ be zālīm kimdür üstāduñ Ḥāl-i dil miḥnet-i ‘aşk ile diğer gün olalı Ḥasret-i la‘l-i lebüñle cigerüm ḥün olalı Ḥāṭırum ḡuşsa vü hicrān ile maḥzün olalı Leylī-i zülfiñe ‘Ulvī gibi meftün olalı	Tesdīs/5 / / / /	Tesdīs-i [Derzi- zāde] ‘Ulvī

			Râzumu açmağa gönliüm gibi şeydâ bulamam ‘Arz-i hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam Seni tenhâ bulıcağ kendümi aşı lâ bulamam	‘Arz-i hâl itmege cânâ seni tenhâ bulamam Seni tenhâ bulıcağ kendümi aşı lâ bulamam				
170b	Derzi-zâde ‘Ulvî	Qanı ol demler benümlle itti hâd itdüklerüñ Muttaşıl günden güna mihrüñ ziyâd itdüklerüñ Râm olup ya nî sözüme inkiyâd itdüklerüñ İltifât idüp baña ‘arz u dâd itdüklerüñ Sen unutduñsa beni luţfuñla yâd itdüklerüñ Ben unutmam bu dil-i nâ-şâd itdüklerüñ	Künc-i hâşretde nice bir ideyin âh u fiğân Şabra tâkat qalması oldum za‘if ü nâ-tüvân ‘Ulvîves senden ne ola ayru düşsem nâ-gehân Zâyî olup gitdi mi bu âşnâlıklar hemân Sen unutduñsa beni luţfuñla yâd itdüklerüñ Ben unutmam bu dil-i nâ-şâd itdüklerüñ	Tesdîs/5				
171a	Derzi-zâde ‘Ulvî	Bir kıyâmet serv-i kaddün âfet-i dil-ğâhsın Ka’bedür ‘uşşâka küyuñ sen Halîlu’lâhsın Da’vâ-yı ‘irfân idüp çün hâlden âğâhsın Her gedâ ile şalınma hüsñ iline şâhsın Ey efendüm menzilüñ burc-ı şeref sen mâhsın Sâye gibi rû-siyehlerle n’içün hem-râhsın	Gün yüzüñsüz gerçi ‘Ulvî gündüzini şâm ider Rûz-ı vuşlatsız şeb-i gamda dili nâ-kâm ider Hâsb-i hâlî saña bu güftâr ile i‘lâm ider Her deniye reh-ber olmak dil-beri bed-nâm ider Ey efendüm menzilüñ burc-ı şeref sen mâhsın	Tesdîs/5				

171b	Tiği	<p>Ğam-ı hâlitünle cânâ sinede biñ dâğ-ı mâtem var ‘İzâr-ı lâle-günüñüñ hasretıyla dilde yüz ğam var Cihân hâlî degüldür gerçi yüz biñ yâr-ı mahrem var Bu çeşm-i hün-feşâna merdümâsâ niçe hem-dem var Senüñ bir dâne-i hâlitün cihâna virmez âdem var Peri-peyker güzeller vardır ammâ sende ‘âlem var</p>	<p>Sâye gibi rû-siyehlerle n’ için hem-râhsın</p>	Tesdîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>
171b	Tiği	<p>Baňa kemlik şananlar dâ‘imâ eylikle yâd olsun Zevâlitüm isteyenler gün gibi rüşen-nihâd olsun Kuşurum gözleyen kâmillerüñ ‘ömri ziyâd olsun Mükâfâtı dimem bir muktezâ-yı ‘adl ü dâd olsun Yıkanlar hâtır-ı nâ-şâdumı yâ Rabbi şâd olsun Benüm ‘çün nâ-murâd olsun diyenler ber-murâd olsun</p>	<p>Murâd üzere felekde görmeyüp şenlik yüzün üstâd Harâb-âbâd-ı ğamda çeker biñ cevri ile bî-dâd Olup derd ü belâ vü dehr-i dūna Tiği yâ mu‘tâd Koyup bu mafla ‘ hüzn ile gitti ‘ Ulvî-i nâ-şâd Yıkanlar hâtır-ı nâ-şâdumı yâ Rabbi şâd olsun Benüm ‘çün nâ-murâd olsun diyenler ber-murâd olsun</p>	Tesdîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>
172a	Tiği	<p>Dimezüm kim lâyıķ-ı in‘âm [ü] ihsân it beni</p>	<p>Nice demdür künc-i fûrkatde dutup Tiği maķam</p>	Tesdîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>

172b	Tiġi	Sāġar-ı vaşluñ gibi lutf eyle ḥandān it beni Cür' aveş pā-māl idüp ḥāk ile yeksān it beni Eşk-i çeşmüm gibi isterseñ perişān it beni Şem' gibi rāziyüm sūzān [u] giryān it beni Meclis-i ḥāşuñda tek bir gice miḥmān it beni	Ḥ'āb-ı rāḥat dīde-i giryānına olur ḥarām Şāhidümdür zāḥir ü bāḥin Ḥudā-yı lā- yenām İltifāt-ı bī-nazirünle kılup in'ām-ı 'ām Şem' gibi rāziyüm sūzān [u] giryān it beni Meclis-i ḥāşuñda tek bir gice miḥmān it beni	Tesdīs/5 / / /	
173a	Tiġi	Düşelden ayru sen Yūsuf cemālünden elemlerle Mükedder oldı ḥālüm cevri-i iḥvān-ı sitemlerle Kōma Ya' kũbuñı beytũ' l-ḥazende durur ġamlarla Şafā vir dīde-i ġam-dīdeme lutf u keremlerle Seni gözler dü-çeşm-i ḥün-feşānum niçe demlerle Gel ey nür-i başar merdümlük it demler kademlerle Unutmuşken beni derd ü ġamuñ şahrā- yı fūrkatde Olurken cevri-i yārān ile dil vādī-i ḥayretde Ḥayālũn olmış iken hem-demüm kũy-i maḥabbetde	Temāşā imek için Tiġi serv-ḳadd-i dil-cũyuñ Tolanur cũy-ı eşki gibi her dem güleşen-i kũyuñ Meşāma irġürüp ey Yūsuf-ı gül pirehen bũyuñ Demidür cânımı rüşen iderse ġün gibi rũyuñ Seni gözler dü-çeşm-i ḥün-feşānum niçe demlerle Gel ey nür-i başar merdümlük it demler ḳademlerle Ruḥũndan nergis ise çeşm-i bed her laḥza dũr olsun ġübār-ı kũyuña her kim ki düşmen dirse kũr olsun Cemālũn seyirin itsün ḳalb-i Tiġi pür- server olsun	Tesdīs/3 / / /	

175a	Tiği	<p>Yâ ol müjresi kâtil-i ğaddâra mı olsun Yâ ol saçî miskîn-i siyeh-kâre mi olsun Şad-çâk tenüm derd ile bî-çâre mi olsun Her dil-ber için sinede bir yâre mi olsun N'itsün dil-i sevdâ-zede biñ päre mi olsun</p> <p>Yine divâne dil sevdâ-yı zülf-i müşg- fâm itdi Hevâ-yı kâkül-i 'anber-i şemîm fikr-i hâm itdi Sevüp bir saçları leyläyi özin ür-i şâm itdi Olup mecnûn şıfat ya'ni ki terk-i neng ü nâm itdi Tabî'at şöhre-i şehrl olmağa meyl-i tamâm itdi Ne pinhân eyleyüm sevdâ beni rüsvâ-yı 'âm itdi</p>	<p>Bu derde düşen bulmaz imiş hiç selâmet Bir dil-ber ile dil idemez çünki kanâ'at Tiği bu hevâdan kesilüp eyle ferâgat Her dil-ber için sinede bir yâre mi olsun N'itsün dil-i sevdâ-zede biñ päre mi olsun</p> <p>Taşavvur eylesen mihr ü maḥabbet ḳahr u miḥnetdür O mâhuñ mihrinüñ ḳöd evveli mîm-i melâmetdür Maḥabbette melâmet 'aşıḳa 'ayn-ı sa 'âdetdür Meşeldür Tiğiyâ derler egerçi şöhet âfetdür Tabî'at şöhre-i şehrl olmağa meyl-i tamâm itdi Ne pinhân eyleyüm sevdâ beni rüsvâ- yı 'âm itdi</p>	Tesdîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	
175b	Tiği	<p>Dem-be-dem bûs eyleyüp la'li-i şeker- eşânıñı Şubḫa dek pehlûya şarmışken ten-i 'uryâñıñı Görmüş iken iltifât-ı ḳad ü bî-pâyâñıñı Çekmek ile şimdi bir ḳaç gün ğam-ı hicrânıñı</p>	<p>Bezım-i vaşluñ faşlı-gül gibi beḳâsuzdur diyü Gönce-i pür-ḳârveş la'lüñ şafâsuzdur diyü Tiği-i bî-çâre derdine devâsuzdur diyü Geçdi benden ḳaşılı 'ömrüm vefâsuzdur diyü</p>	Tesdîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	

		Hiç ola mî cân u dil elden qoya dâmânuñi Ey sehi-kâmet boyuñca görmüşüm ihsanuñi	Hiç ola mî cân u dil elden qoya dâmânuñi Ey sehi-kâmet boyuñca görmüşüm ihsanuñi				
176a	Tiği	Dil-berütñ 'aşıkına cevrile bi-dâdı qalır 'Aşıkñ yoq yirine nâle vü feryadı qalır Nâk ü bed cümle geçer şamma gam ü şadî qalır Devlet anuñ ki hemân hayrta bir yadı qalır Kâmilüñ gitse vücüdi niçe icâdı qalır Sen dağı aňlayıgôr kim er ölüer adı qalır	Tiği-yâ fenn-i belâgatda olup râh- nümün Yazdı çizdi nice üstâd şürüh ile mütün Olıcaq nazım ile dîvân-ı feşâhat meşhûn Añdırur 'Ulvîyi bu maftla 'ı hıkmnet mazmûn Kâmilüñ gitse vücüdi niçe icâdı qalır Sen dağı aňlayıgôr kim er ölüer adı qalır	Tesdîs/5	..--- / ..--- / ..--- / ..---		
176a	Tiği yoqdur nazırñ serv-i qametde Tamâm a'lâlıgñ var pâmâl olup hicrññle gâyetde Eger dâmânuña irmezse destüm dâr-ı vuşlatda Elüm yaqanda ey serv-i ser-firâzum kıyâmetde	Sañâ dirsem cefâyı terk idüp 'uşşâka ihsân it Dimem agyâra luft idüp özüñ alur mî âmân it Yoluñda şu gibi pâk olunañ qadriñi iz'ân it Muhaşşal Tiği-yi dil-ğasteniñ derdine dermân it Eger dâmânuña irmezse destüm dâr-ı vuşlatda Elüm yaqanda ey serv-i ser-firâzum kıyâmetde	Tesdîs/5	..--- / ..--- / ..--- / ..---		Birinci benite tahribattan ötürü okunamayan kısnmlar mevcuttur.
176b	Tiği	Nice bir arzû-yı vaşl ile çekmek cefâ senden Nice bir bezm-i gamda görmemek	Şalup ferdâya cânâ bir zamân Tiği-yi muştâkı	Tesdîs/5	..--- / ..--- / ..--- / ..---		

177a	Tiġi	<p>Naşibüm oldi dāyim cür^c a-i qahr u belā senden Müyesser olmadı çünkim baña Ümidüm kalmadı şimden girü ey bî-vefâ senden Ferâgat eyledüm bildüm vefâ gelmez baña senden</p>	<p>Dir idtün ğuşşa çekme luţf-ı ihsānum saña bâkî Beni yâd itmeyüp yâd itdün âhîr ğayrı ‘uşşâkî Demidür ben de dutsam âh u efgān ile âfâkî Ümidüm kalmadı şimden girü ey bî-vefâ senden Ferâgat eyledüm bildüm vefâ gelmez baña senden</p>	Tesdîs/5	<p>---/---/ ---/---</p>	
177b	Tiġi	<p>Burc-ı felekde hüsn ile bezme Hüseynsin Dürç-i şadefde dâne-i dürr-i şemînsin Gün gibi zîb u zîver-i rüy-i zemînsin Her vech ile güzeller içinde güzînsin Yoğdur bahâne hüsnüñe bir nazemînsin ‘Aybuñ hemân budur ki erâzil-mişînsin</p>	<p>Görmek dilerseñ ahhsen-i taqvîmünü eger Mir’ât-i kalb-i Tiġiye eyle şehâ nazzar Gösterme vech-i pâkünü aġyâra kıll Ey nür-i dîde haţuruña haţuruña gelmesün keder Yoğdur bahâne hüsnüñe bir nazemînsin ‘Aybuñ hemân budur ki erâzil-mişînsin</p>	Tesdîs/5	<p>---/---/ ---/---</p>	

178a	Tiği	Neden ben 'aşk-ı mazlümü hicre mübtela kılmak Nedür ey çarğ-ı zâlim yâri yârinden cüdâ kılmak Murâd ehlin esîr-i dâm-ı bî-dâd-ı belâ kılmak	N' için âvâre kılduñ yâ n' için cevri ü cefa kılduñ Nedür ey çarğ-ı zâlim yâri yârinden cüdâ kılmak Murâd ehlin esîr-i dâm-ı bî-dâd-ı belâ kılmak	Tesdîs/5	--- / --- / --- / ---
178b	Tiği	Kimse fâş itmez ğamum feryâd [u] efgânum gibi Kimse açmaz râzumu bu çeşm-i ğıryânım gibi Her kime râz-ı derûnum keşf idem kınum gibi Çünkü kıan yağı olurmuş la'ı cânânım gibi Şakıların râzuñ derûn-ı sinede cânım gibi Kâfirüm 'aşkuñ seniñ sevmezsem imânım gibi	Tiğiyâ cân-ı sitem ğaste kılıp 'uşşakı Ğarğarını çeker derd-i ğumârûñ sakı Çün çeker her kisi ğalince ğam-ı âfâkı Ğasb-ı ğâl olsa n'ola dehre bu ş'rin Bâki Ezelî böyledür âyin-i sipihri-ı ğaddâr Ki ğülüñ ğ'âbgehi ğâr ola ğaruñ ğülzâr Tiğiyâ mazhar olup rahmetine rahmânûñ	Tesdîs/5	--- / --- / --- / ---
179a		Ne kıatı kıara ğönüllü olur ol lâle-'izâr Kıılmamış büy-ı vefâ şemence ğönlünde kıarâr Ğonceveş hicri ile 'uşşakı idüp sine-figâr Ğül ğibi olsa n'ola mâyl-i semt-i ağıâr Ezelî böyledür âyin-i sipihri-ı ğaddâr Ki ğülüñ ğ'âbgehi ğâr ola ğaruñ ğülzâr Şu ğibi ğâke düşüp bî-ser ü bî-pâ ğitdüm Yâr-ı dîdârını kıılmağa temâşâ ğitdüm	Tiğiyâ mazhar olup rahmetine rahmânûñ	Tesdîs/5	--- / --- / --- / ---

179b	Tiği	<p>Terk idüp cân u dili yoluña cānā gİtdüm Kodum İhyvāni kılup terk-i aħıbbā gİtdüm Aħret yolu gibi ğurbete tenhā gİtdüm Gİtdüm ammā ne ‘aceb vālih ü şeydā gİtdüm</p> <p>Hemİşe cevı okına eyleyüp nişāne bizi Çeküp çevirmedür döndürüp kemāne bizi Çam-ı firāk ile pertāb idüp yabana bizi Belā-yı dehre kılup muttaşıl bahāne bizi Cefā için mi getürdi felek cihāna bizi Dağı ne günlere şaklar ola zamāne bizi</p>	<p>Hemrehūn ğıız u ricāl ola kamu yārānuñ Her kaçan rāh-ı firāk içre İtarlursa cānuñ Oku bu matla‘ımı vird idİnüp Y ahyānuñ Aħret yolu gibi ğurbete tenhā gİtdüm Gİtdüm ammā ne ‘aceb vālih ü şeydā gİtdüm</p> <p>Kılup mesİre-i Ya‘kūbi külbe-i aħzān Fezā-yı Mışı-ı şafā oldı Yūsufa zindān Biri birine ta‘aşşubla muźtarib İhyān Vefā mı yok bu cihān içre yoğsa Tiği hemān Cefā için mi getürdi felek cihāna bizi Dağı ne günlere şaklar ola zamāne bizi</p>	Tesdİs/5	<p>---/---/ ---/---</p>	
180a	Cinānī	<p>Ey dil esİR-i şeyk-i ruĖ-i yār olam gibi Akar şu gibi mayıl-i didār olam gibi Fūrkat şebinde hicr ile bİdār olam gibi Rüsvā-yı şehR ü şöhre-i bāzār olam gibi Bir serv-i ser-bülende hevā-dār olam gibi Tıoğrusı bu ki ‘aşka ğiriftār olam gibi</p>	<p>Derd-i belā-yı ‘aşk ile ser-geşte-Ėāl olup Düşdüm ‘aceb maħabbete Mecnūn- Ėāl olup Zühd ü şalah-ı kār-ı Cinānī muĖāl olup AĖir bu yolda sāye-şıfat pāy-māl olup Bir serv-i ser-bülende hevā-dār olam gibi Tıoğrusı bu ki ‘aşka ğiriftār olam gibi</p>	Tesdİs/5	<p>---/---/ ---/---</p>	

180b	Selmān	Āferin ol şāha kıldı, māh-ı tībānı ŧikest ‘ Ālemi kıldı ziyāfet itdi bernāyı ŧikest	Ķamet-i Selmān kılmıŧırdur dū-tā bāreknā Yā Resūlallāh meded kıl kılmadın anı ŧikest	Ķazel/5	--- / --- / --- / ---
180b	Ünsī	Deĝil nebī yed-i kıdret yaratmıŧ nūrdan barmak Ruĝ-ı dildāra bu yūzden yed-i beyzā disem elyak	Ne Ünsī kavī-ter tab‘uñ bu yūzden imtiĝān itdūñ Anuñ bir ŧeye teŧbīh itmek olmaz nūr- ı Hakdur Hak	Ķazel/5	--- / --- / --- / ---
180b	Ünsī	Dil sīnede ıŧık ĝibi dāĝuñ ħeker sentūñ Abdāluñ oldı ya‘ni ħerāĝuñ ħeker sentūñ	Sūrdūñ ŧarā-yı cām ile devr iħre Cem ĝibi Yoĝdur cihānda Ünsī ayaĝuñ ħeker sentūñ	Ķazel/7	--- / --- / --- / ---
181a	Fevrī	Gel ey ŧeh-bāz-ı dil bāl aħ mekānuñ lā- mekān eyle Yūri ‘ ankā-ŧifāt Kāf-ı ‘ ademde āŧyān eyle	Ķamīr-i Fevrīye keŧf olduĝına mūŧkilāt-ı ‘ aŧŧ Nizā‘ uñ var ise ey müdde‘ī gel imtiĝān eyle	Ķazel/5	--- / --- / --- / ---
181a	‘ İŧretū	ŧikeste cismūme sālīm mizācı n‘eyleyeyin Murādum ölmek olıcaħ ‘ ilācı n‘eyleyeyin	Ecel piyālesini ‘ İŧretū iħup ĝeħdüm ŧarāb-ı nāb ile cām-ı zūcācı n‘eyleyeyin	Ķazel/5	--- / --- / --- / ---
181a	‘ Ubeydi	ŧorarsañ biz bu dūnyāyı ne resm ūzre vatan bulduħ Deĝil encüm delimmiŧ saĝfı bir dār-ı kūhen bulduħ	‘ Ubeydi ĝerħi ter-dāmenler āsān didiler ‘ aŧŧı Erenler ħaĝkı biz anı bir oddan pīrehen bulduħ	Ķazel/5	--- / --- / --- / ---
181b	Mānī	Yāre tek lif-i viŧāl eyleme ĝelse tenhā Yalūñuz ĝelmesi ‘ uŧŧāka yiter miħr ü vefā	Gün toĝardı başına Mānī-i ūftade- dilūñ Ķün ŧeħer-ĝānesine ĝelse o ħūrŧid- liķā	Ķazel/5	--- / --- / --- / ---

181b	Nev'î	Bakma cemâl-i hüba hıta-ı müsg-bârsuz Çıkamaz kitâb-ı mîhr ü maḥabbet kenârsuz	Nev'î kânı zamâne de bir ehl-i i' tîbâr Olisa 'aceb mi sözlerümüz i' tîbârsuz	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
181b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Cihânda aşık-ı mehcûra şamma râḥat olur Neler çeker bu gönlü söylesem şikâyet olur	Yakında kûy-i ḥarâbâta uğradım Yahyâ Ne ḥub cây-ı şafa gûşe-i ferâgat olur	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
182a	Veysî	Hâlet-i vuşlat-ı dil-ber ne 'aceb yerler olur Âdemüñ 'aklı gider zevk ü şafâdan yer olur	Def' iderler oturup bir yire hicrân elemün Mey olur sağâr olur Veysî-i ğam- perver olur	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
182a	Veysî	Benden irişür nâle-i yâ Rab göge her şeb Ol mâhuñ irişmez mi ola gûşma yâ Rab	Zerd olsa n'ola sine-i Veysî ki olupdur Mecmü' a-i fazl u hünere cild-i müzehheb	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
182a	Veysî	Müjendür bişezârı şîr-i merdüm-girdür ġamzeñ Anuñ çün kıamma erbâb-ı 'aşkuñ sirdür ġamzeñ	Dil-i Veysî tütalum fâs-ı pülâd-ı sipîhr olmuş Geçer andan yine tîr-i kaçâ-te 'şirdür ġamzeñ	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
182b	Hüdâyî	Ey benüm nâzi gibi kulları çok ḥanum gel Günde bîñ yüze güler ḡonce-i ḥandânum gel	Derd-i hicrûñle helâk oldı Hüdâyî ḥaste Dirgül anı da gel ey 'İsâ-i devrânım gel	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
182b	Hüdâyî	Kaçsañ 'aceb mi sineden âhü-yü Çinsin Nâz eyleseñ saña yaraşur nâzeninsin	Göñlünde mesken eyledümise Hüdâyîñün Mü'min mişâl sâkin-i ḥuld-ı berînsin	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
182b	Zâtî	Dil-ber ki tekellümler ide penceresinden Tüñdür öter nâ[z] ile güyâ kafesinden	Zâtî şanuram indi felekden yire 'İsâ Gördükçe o cân-baḥşı inerken feresinden	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..

183a	Zātî	Bir yalın yüzlüye dil şem'ini yandurdum yine Ben beni pervâneveş odlara yandurdum yine	Oğudum la' l-i leb-i yâr üzre bir şîrîn gazel Ehl-i zevkûn Zâtiyâ ağzın sulandurdum yine	Ġazel/5	---/---/ ---/---
183a	Bâkî	İki mâr ol iki gîşü lebûn Dahhâkdur sen Cem Anuñ çün dişleruñ vaşfında vaşşâf-ı güher-sencem	Nizâmî hâmesesiyle şîr-i deşt-i nazm iken bâkî Bu beş beyti göreydi dirdi sen burdun benüm pencem	Ġazel/5	---/---/ ---/---
183a	Zātî	Haste çeşmüñ baña meyl itmezse sağ olsun begüm Hep ider zülfi-i siyâhuñ yüzi ağ olsun begüm	Küyuña uçmak diler murğ-ı dil-i Zâtî müdâm Dilerüm Hağdan âna cennet turağ olsun begüm	Ġazel/5	---/---/ ---/---
183b	Ĥayâlî	Bu güzellik ki 'atâ eylemiş Allâh saña Germ olursa n'ola mihr-i felek ey mâh saña	Ĥâmî' ol çehre-i zerdüñle Ĥayâlî yürü var Ĥürmen-i 'aşğda degdi hele bir kâh saña	Ġazel/5	---/---/ ---/---
183b	Ĥayâlî	Ĥübblar sevdâsıdır 'âlemde mahbûbü'l- külüb Ĥamdu li'llâh kim naşibim oldı bu sevdâ-yı hûb	Ĥanlı yaşuñla Ĥayâlî gibi itmezseñ vuzû' Câmî'-i Ĥağda imâm-ı 'aşğa neylersin uyub	Ġazel/5	---/---/ ---/---
183b	Ĥayâlî	Ey Ĥatî-i yâr her tarafa nâmeyi dağıt 'Uşşâkuñ işi bitdi bu hengâmeyi dağıt	Şâh ol Ĥayâlî kişverine muñma'innenüñ Tiğ-i himemle 'asker-i levvâmeyi dağıt	Ġazel/5	---/---/ ---/---
183b	Ĥayâlî	Ġamzeñ ucından oldı iki çeşm-i pür- ümîd Girye deminde kanları akar iki şehîd	Geldi Ĥayâlî kapuña 'arz-ı niyâz ider Devlet ziyâde pâdşehüm 'ömr ber-mezâid	Ġazel/5	---/---/ ---/---
184a	Ĥayâlî	Derd-i dil-ber grdâ-yı rûhumdur Ĥün-i dil bâde-i şabûhumdur	Metn-i 'aşkı Ĥayâlî ben açdum Sîmede şerhalar şürûhumdur	Ġazel/5	---/---/ ---

184a	Hayālî	Bezlini evvel bahârûn kûha şor hāmûna şor Mâl-i dünyâdan ne alup gitdiğin Kârûna şor	Gez şurâhî kûlkûlin zevk[in] Hayâlıden işit Hânde-i dil-ber şafâsım ‘âşık-ı mahtûna şor	Ġazel/6	--- / --- / --- / ---
184a	Hayālî	Şu kim evvel bahâr irse kadeh-nûş itmez ayıktur Oturısın hânedey seyr-i çemen aña ne lâyıktur	Etine cânına tolu güzeller koçmak olurdi Hayâlî n’eylesün cür’et deminde kîse arıktur	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
184b	Hayālî	Dil-rübâlar kim benüm şabr u kararum aldılar Çekdiler evvel elümden ihtiyârum aldılar	Zahm-ı sînemde Hayâlî ser-i yâri çekdiler Piste-leb bir serv-kâmet gül-‘izârum aldılar	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
184b	Hayālî	Belâlar bezmine sînem benüm mey- hânedür dirler Kızarmış dâğuma meyle tolu peymânedür dirler	Hayâlî çâr-süy-ı ‘aşkda müjgân-ı Mecnûm Hayâl-i zülf-i Leylâya düzilmiş şânedür dirler	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
184b	Hayālî	Sümbül-i bâğa nazâr kıl zülf-i Şîrin kendidür Kaşkî lâle dîde-i Ferhâd-ı miskîn kendidür	Ey Hayâlî bu fenâ gülzâr muñ her nergisi Bezmi-i Cemde bâde sürmiş câm-ı zerrin kendidür	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
185a	Hayālî	Bülbül-i gülzâr-ı mihnetdür dil-i ğam- nâkumuz Aña güvâ kim kaşesdür sine-i şad- çâkumuz	Bulmayayduñ ehl-i nazm içre Hayâlî imtiyâz Dur-bin olmazdı böyle dîde-i idrâkümüz	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
185a	Hayālî	Yârî kılırsa biz ölicez rüzgârumuz Küy-i nigâra irgüre bir gün ğubârumuz	Ölsek Hayâlî derdümüzi ‘âleme yine Söyler zebân-ı hâl ile seng-i mezârumuz	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
185a	Hayālî	Abdâl olalı dâğ iledür iftihârumuz Mecnûn gibi ocağ eridür ihtiyârumuz	Bahruz Hayâlî mevcümüz oldı sütür-ı nazm	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---

185b	Ĥayālî	Biz Őeb-i ġamda āha mensűbuz Ya nî dűd-i siyāha mensűbuz	Merdűm-rűbā neheng ile pűrdűr kenārumuz	Ėazel/7	..- / -..- / ..-	
185b	Ĥayālî	‘ Aűűkuz dervāze-i Őehr-i melāmet beklerűz Zāhidāsā Őanma kim kűy-i selāmet beklerűz.	Ey Ĥayālî Őāh-ı gerdűn dergehinde zerrevār Āftāb-ı ‘ ālem-ārā gibi Őöhret beklerrűz	Ėazel/5	-..- / -..- / -..- / -..-	
185b	Ĥayālî	Yār için eyleyicek gűzle gűnűl tende Őavaű Yűrek ol bezmde meydāna getűrdi nice baű	Yā Rab ol demde Ĥayālîye enis it fazluű Laĥid içre kalıcaĥ dil yaluűuz bir ĥurı baű	Ėazel/5	..- / ..- / ..- / ..-	
186a	Ĥayālî	un Őem ‘ kıldı keŐret-i ‘ ālemden inkıta‘ Sűz [u] gűdāz Őu‘ belerin itdi iĥtirā‘	Hem-reng oldı Şem ‘ ile pervāne yanıcaĥ Gerçi Ĥayālî eylemez azdād ictimā‘	Ėazel/5	..- / -..- / -..- / -..-	
186a	Ĥayālî	Geydi benefŐe baűına rengin ĥalenderdűr Őadef GűŐuna aŐdı jaleden bűlbűl gűlűn dűrt-i Őadef	Nefsűn ĥicābın ĥaldturup baĥdı cemāl- ı dil-bere Oldı Ĥayālî bende-i nűkte-Őinās-ı Men ‘ aref	Ėazel/5	-..- / -..- / -..- / -..-	
186a	Ĥayālî	Őābanuű ĥātrı kűyunda yārűn pűr- ġubār ancaĥ Benűm daĥı o daĥı bir perŐān-rűzġār ancaĥ	Őeb-i ‘ yd eyledi gerdűn hilālűn cāmı gerdān Ĥayālî daĥı içmez zāhid-ı perĥizġār ancaĥ	Ėazel/5	..- / -..- / -..- / -..-	
186b	Ĥayālî	Toldıysa Őāĥiyā mey-i gűl-reng ile ĥabāĥ Seyr edelim diyār-i neŐātı ayak ayak	çekdi Ĥayālî sinede her dāġa bir elif Ĥaĥ eyledi menāzil-i ‘ aűĥı ĥonāĥ ĥonāĥ	Ėazel/5	..- / -..- / -..- / -..-	
186b	Ĥayālî	Alalı āhűm benűm o meleĥ Kāġıd uurmasına dűndi felek	Nev- ‘ arűs-ı cihāna egmedi baű Gel getir bir Ĥayālîden erkeĥ	Ėazel/5	..- / -..- / -..- / -..-	

186b	Ĥayālî	Kāse kāse nice zehrin iĉelüm gerdünuñ Bize tiryākimi şun sākî mey-i gül-günüñ	İtirifātım Ĥayālî ĵuluñuñ eyle ziyād Aña ĉekdüirme şehâ-ı nîmî her bir düñüñ	Ĝazel/5		
187a	Ĥayālî	Gerek mîr-i vilâyet ol gerek dünyâya sulţān ol Sa'âdet bulmak isterseñ muĥıbb-i derdimendān ol	Ĥaţuñ geldükçe ra'nâlık libâsın geymek isterseñ Ĥayālî gibi ĥüsn-i ĥulķ ile maĥbûb-i devrān ol	Ĝazel/5		
187a	Ĥayālî	'Aşk ehlinüñ vücutı yok evvel seri degül Almak fenâ menâzilini serseri degül	Olmaz Ĥayālî müşteri ĝerdün-i atlasa Tamĝası mâh olursa Peren Ülkeri degül	Ĝazel/5		
187a	Ĥayālî	Nesimâsâ çeküp el bâĝ-ı 'âlemden güzâr itdüm Geçüp büy-u gülınden ĥâr-ı hicrān ihtiyâr itdüm	Ĥayālî göñlümi ĝördüm ĥarâbât ehli bir mey-keş Vücüdüm ĥalvetinde zâhidi perhîzĝâr itdüm	Ĝazel/5		
187b	Ĥayālî	Ey dil ĥabâb-ı sâĝar imiş bâĝâĥ-ı Cem Âvâreler hevâsına tâbr' sipâĥ-ı Cem	Mîhre Ĥayālî nûr virür cām-ı 'işretüm Her mey-gede olalı baña ĥânķâĥ-ı Cem	Ĝazel/5		
187b	Ĥayālî	Kosam ĉemende neşât-ı bahârı n'eyleyeyin Seherde içmez isem ya ĥumârı n'eyleyeyin	Ĥayālî vâ'ize baĝ baña vâ'iz uydu velî Şu bir mürâyî-i dîn yâĝârı n'eyleyeyin	Ĝazel/5		
187b	Ĥayālî	'Aşķım Mecnûn-şıfat derd ü belâ ĝird id eyin Dil-berüm şürîdedür ben 'âşķ-ı şürîdeyin	Ey Ĥayālî dergehinde pādşâĥ-ı 'âlemün Nice yıllar geçdi kim vâbeste bir ümmeideyin	Ĝazel/5		
187b	Ĥayālî	Yüz buldı ise ĝonce inende açılmasın Öykünmiş ağzuña bu ĥabertler yavılmasın	Bezme Ĥayālî şu'le-i âhum yiter ĉerâĝ Bir yaña şem'-i cem'de yanup yaķılmasın	Ĝazel/5		

188a	Hayālî	Ĝam acısını lezzet-i dünyâya virmezün Künc-i belâyı kişver-i Dârâya virmezün	Ben ol Hayālîyem ki bugün yâr [ü giryemî] Hür-i behîşt [ü] şâdi-i ferdâ ya virmezün	Ĝazel/5	.. / .. / .. / ..
188a	Hayālî	Hağ degül düd-i âh imişsin sen Ne belâ-yı siyâh imişsin sen	Senden irmez Hayālî ğayra ğubâr Ne ‘aceb hâk-rah imişsin sen	Ĝazel/5	.. / .. / ..
188a	Hayālî	Ağyâr âh idemiş ol gül-‘ izâra karşı Olur şavuk hevâlar evvel bahâra karşı	İrmâğlar Hayālî taşlar alup döğindi Seyl-âb-ı eşk-i çeşmüm ağduğda yâre karşu	Ĝazel/5	.. / .. / .. / ..
188b	Hayālî	Sipîhr reşk ideli ‘ayş-ı ber-devâmüza Hâsed göziyle baĥar âftâb câmümuza	Yıkar yaĥar iki dünyâyı bir sipâhuz biz Hayālî kâşđ idemez kimse inhizâmümüza	Ĝazel/5	.. / .. / .. / ..
188b	Hayālî	Ĥağlarca ideyin minneti Ferhâda yine Vireyüm tıfl-ı dili şan‘ate üstâda yine	Hârem-i vahdet e ğürdü Hayālî yolımı Zâhid-i şeh r dağı lâ ile illâda yine	Ĝazel/5	.. / .. / .. / ..
188b	Hayālî	Derd ser-leşker ile bekleği Mecnûn vâği ‘Aşk derbendine şaldı ĥaravol Ferhâdı	Ĥayanup hüsniñe cev r itme Hayālîye [ki] çün Bir kıl üstinde durur ĥüb lu ğuñ bünyâdı	Ĝazel/5	.. / .. / .. / ..
189a	Hayālî	Eylemiş ĥağt la ‘l-i cânâmi Ehl-i şevke şarâb-ı reyĥâni	Rub u zülfi Hayālîniñ oldu Biri dâni birisi imâni	Ĝazel/5	.. / .. / .. / ..
189a	Hayālî	‘Aşk bir şem‘-i ilâhîdür benüm pervânesi Şevk bir zencirdür gön lüm anuñ divânesi	Şir ü şekker gibi alışdı Hayālîniñ bugün İtfîfât-ı şâh ile bu vaz‘-ı dervîşânesi	Ĝazel/7	.. / .. / .. / ..
189a	Hayālî	Alnun üsküflü ĥulo ğlı ğüzeliyken ĥürşid Ĝör ne itdi aña hercâ‘ilik ey mâh-likâ		Kı t‘ a/1	.. / .. / .. / ..

189b	Getibolul u Muştâfâ ‘Âlî	Yine hicrûn dile mihmân oldu Yine derdünüle ciger-kan oldu ‘Akl u fikr ile perişân oldu Zecr ü kahr ise firavân oldu Hâne-i dil çatı vîrân oldu Garažuñ cevri ise oran oldu	Sendeki şîve-i nâz ise yiter Bendeki süz-i güdâz ise yiter Dil-i ‘Âlîde niyâz ise yiter Hâşılı çok ise az [ise] yiter Hâne-i dil çatı vîrân oldu Garažuñ cevri ise oran oldu	Tesdîs/5	.. / .. / ..
190a	Bezmî	Bülbülü gönce sever gerçi gül-i pür-hârî Görse pervâne yanar şem‘-i kâmer- ruhsârî Sevdi halkuñ tütalum her biri bir dil- dârî Degme yâr için ider mi gönül âh u zârî Kişinûñ sencileyin olsa olcacak yârî Dil eger bâr keşed bâr-ı niğârî bârî	Dil-i Bezmî gibi bir bende olup şâha gedâ Çeşm-i Vâmîkda yir itmîşdi gîdâ-yî ‘Azrâ Müşteri’ken dil ü cân nakdı ile mihr [ü] vefâ Varķa [Gül]şâh için ey şeh ne revâ ide saña Kişinûñ sencileyin olsa olcacak yârî Dil eger bâr keşed bâr-ı niğârî bârî	Tesdîs/5	.. / .. / ..
190a	Hâlî	Ne yoluña ĥarc eylemege sîm u zerûm var Ne bâr -i ĥamuñ çekmege fermân u ferûm var Bîmâr-i ĥarîbüm şeb-i ĥamda seĥerüm var Âĥîr nefesümdür saña gel bir ĥaberüm var Gel gel öpeyüm gerdenuñi derd-i serûm var Bir boynı uzak yola gidersem seferüm var	Bir dem ser-i bâlinüme luĥ eyle nazâr kıl Ahvâl-i diger-günuma şefkatle nazâr kıl Hâlî kuluña tehniye-i zâd-ı sefer kıl Şun büse-i la‘l-i lebtüni nuĥt-ı şeker kıl Gel gel öpeyüm gerdenuñi derd-i serûm var Bir boynı uzak yola gidersem seferüm var	Müseddes/ 5	.. / .. / ..

190b	Siyāhî	Cefaya müsteḥak mıdır saḡa şāhum olan bende Neden çak böyle ser-keşlik göñül olduḡca cüyende Dil-i dīvānemi alduñ giriftār eyledüñ bende Zā'if ü nā-tüvān oldum mecālüm kalmadı tende Mürüvvet merḡamet yoḡ mı beni kılduñ ser-efgende Ne ḡünisin be hey zālīm demürden mi yürek sende	Cefānuñ yoḡ mı oranı nazār kılmaz mısın şāhum Vefā semtime bir kerre güzer kılmaz mısın şāhum Seḡer āh u fiḡānumdan ḡazer kılmaz mısın şāhum Siyāhiye vefādan ḡiç eser kılmaz mısın şāhum Mürüvvet merḡamet yoḡ mı beni kılduñ ser-efgende Ne ḡünisin be hey zālīm demürden mi yürek sende	Tesdīs/5	--- / --- / --- / ---
191a	Ganî-zāde Nādîrî	Yā ilāhî baḡa şādî vü melālet senden Dile zaḡm-ı elem ü merhem-i rāḡat senden Cāna düşdi yine bir nār-ı melāmet senden Dāḡ-ı fūrkatle irişdi dile āfet senden Meded Allāḡ meded luḡf u 'ināyet senden Bu firāk āteşine döymeye fākat senden	Raḡmetüñ ābımı yā Rab dile bārān eyle Külḡan-ı sine-i süzāmi gülistān eyle Nādîrî ḡasteyi ḡarḡ-ı yem-i iḡsān eyle Söndürüp āteşini derdine dermān eyle Meded Allāḡ meded luḡf u 'ināyet senden Bu firāk āteşine döymeye fākat senden	Tesdīs/6	--- / --- / --- / ---
191b	'Azmi-zāde ḡāletü	Baḡmaduñ bir kerre cānā kābil-i timār iken Tutmaduñ köşḡ-i bükā kārüm fiḡān u zār iken Şoñ nefesdür kaçma bārī gözlerüm bīdār iken Gel yetiş göster yüzüñ ben ḡasteye ḡüşyār iken	Sāḡî-i bezm-i fenā ister gözüüm ḡan eyleye Derdü oldur kim beni derdiyle nālān eyleye ḡāletives bî-dil ü bīmār ü bî-cān eyleye Cür' a ḡibi 'ākıbet ḡāk ile yeksān eyleye	Tesdīs/6	--- / --- / --- / ---

192a	Ganî-zāde Nādîrî	<p>Çorqarın mest eyleye cām-ı ecel bîmār iken Göreyin bâri seni bir dağı ‘aqlum var iken</p> <p>Yine fūrkat-zede-i fūrkat-i dil-dār oldum Yine derd ü gam-ı hicrān ile bîmār oldum Bübbülāsā kafes-i hicre giriftār oldum Hār-ı endühla gāyetde dil-efgār oldum Åh kim bir gül için gam-zede-i hār oldum Çuşşadan bülbül-i şürîde-şîfat zār oldum</p>	<p>Çorqarın mest eyleye cām-ı ecel bîmār iken Göreyin bâri seni bir dağı ‘aqlum var iken</p> <p>Nādîrî da‘veti қо bî-haber ancak dil-dār Rāhat olsun dir iseñ nāleyi terk it zinhār Yā Rab ol gül-ruḥa vir gülşen-i cennette karar Rüz [u] şeb hār-ı gāmin eyle dil-i zāruma yār Åh kim bir gül için gam-zede-i hār oldum Çuşşadan bülbül-i şürîde-şîfat zār oldum</p>	Tesdîs/6	<p>..... /</p> <p>..... /</p>
192b	‘Azmi-zāde Hāletî	<p>Hālet-i ‘aşk ile dünyālara destān oldum ‘Aqlı u fikrüm yitürüp bî-ser ü sāmān oldum Eski derdüm yeñilendi yine nālān oldum Yeñiden şimdi esîr-i gam-ı cānān oldum Yine bir pādşeh bende-i fermān oldum ‘Alemler-i ‘aşka düşüp başuma sultān oldum</p>	<p>İtîdi dil-hānesini ‘aşkı o yāruñ mesken Toldı güyā ki gam-ı Yūsuf ile beyt-i hāzen gibi gönül kimseye baş egmez iken Bilmezüm n’oldı baña gitdi kararum elden Yine bir pādşeh bende-i fermān oldum ‘Alemler-i ‘aşka düşüp başuma sultān oldum</p>	Tesdîs/6	<p>..... /</p> <p>..... /</p>
193a	Ganî-zāde Nādîrî	<p>.... gam-ı hicrānla dil-efgārım Belā-yı ḥasret ile gkūnc-i ğamda bîmārım</p>	<p>Ne çāre Nādîrîyā serden oldu ‘aqlum dūr</p>	Tesdîs/6	<p>..... /</p> <p>..... /</p>

196a	Fuzûlî	Egerçi ‘aklı koyup ‘aşk-ı yâr-la zârüm Velîk dağdağa-i ‘aşkdan da bi-zârüm Ne ‘aşka hayr ider oldum ne ‘aklı ile yârüm Ne kârı başa iletüdüm ne bellü bi-kârüm	Dükendi kalmadı aşlâ meşâ‘irümde şu‘ûr Yıkıldı derdle dil geldi hep kuvâyâ fütür Ne hâlet eyler isem tutsun ehl-i dil ma‘zûr Ne ‘aşka hayr ider oldum ne ‘aklı ile yârüm Ne kârı başa iletüdüm ne bellü bi- kârüm	Ğazel/4	---/---/ ---/---/	
196a	Fuzûlî	Yol azarsın şüret-i hayretde ey dil vâkıf ol Zinhâr ol kûya gitme âh-ı âteş-bârsuz	Zühdden geçmez Fuzûlî eylemez terk- i riyâ Pend çok virdüm işitemez ‘ârsuzdur ‘ârsuz	Ğazel/7	---/---/ ---/---/	
196a	Fuzûlî	Tarîk-ı fakr tutsam tab‘-ı tâbi‘ nefse râm olmaz Ginâ kılsam taleb esbâb-ı cem‘iyyet tamâm olmaz Nice yıllardır ser-i küy-ı melâmet beklerüz Leşker-i sulţân-ı ‘irfânuz vilâyet beklerüz	Fuzûlîni melâmet eyleyen bi-derd bilmez mi Ki bâzâr-ı cünün rûsvâlarında neng ü nâm olmaz Yatdılar Ferhâd u Mecnûn mest-i câm-ı ‘aşk olup Ey Fuzûlî biz olar yatdukça şöhbet beklerüz	Ğazel/8	---/---/ ---/---/	
196b	Fuzûlî	Teşne-i câm-ı vişâlûn âb-ı hayvân istemez Mâ‘îl-i mülk-i haţuñ taht-ı Süleymân istemez	Ey Fuzûlî muttaşıl devrân muhâlifdûr baña Ğalîbâ erbâb-ı isti‘dâdı devrân istemez	Ğazel/7	---/---/ ---/---/	
196b	Fuzûlî	Fiğân kim bağrumuñ ol lile-ruñ kan olduğın bilmez	Fuzûlî hâsteye düşmen söziyle döst cevr eyler	Ğazel/7	---/---/ ---/---/	

		Ciger pergâlesinde dâğ-ı pinhân olduğın bilmez	Zihî sâde mu‘ânz kavli bühân olduğın bilmez			
197a	Fuzûlî	Buldi kûyuñda devâ derd-i dil-i bîmârumuz Sen ağasın biz çuluz kûyuñdadur tîmârumuz	Ey Fuzûlî cevri ü yâr ü ta‘ne-i ağıyardan Vâr yüz bîñ gam bu hem bir gam ki yok gam-î‘ârumuz	Ġazel/7		---/---/ ---/---
197a	Fuzûlî	‘Alemler oldi şâd senden ben esîr-i gam henüz ‘Alemler itdi terk-i gam bende gam-i ‘âlem henüz	Ey Fuzûlî eyledi her derde dermân ol tîbîb Bir benîm zağmumdur ancağ bulmadı merhem henüz	Ġazel/7		---/---/ ---/---
197a	Fuzûlî	Ey gönül Kaşd-i cân itdiñ beka-yi ‘ömrden ümîdi kes	Ey Fuzûlî ger saña cem‘iyyet-i dîldür murâd Bağla bir dil-dâra gönliñ gayrden ümmîdi kes	Ġazel/7		---/---/ ---/---
197b	Fuzûlî	Büt-i nev-resim nemâza şeb ü rûz râğîb olmış Bu ne dîndür Allâh Allâh bütü secde vâcib olmış	Ġam-i hicrdür ki artar eser ile ‘aşğ zevki Ġalağ eylemiş Fuzûlî ki vîşâle tîlib olmış	Ġazel/5		---/---/ ---/---
197b	Fuzûlî	Hâbâb-ı eşk-i hûnin cismümü ilden nihân itmîş Ġam-ı ‘aşkuñ meni rûsvâyî bî-nâm ü nişân itmîş	Fuzûlîden	Ġazel/7		---/---/ ---/---
198a	Fuzûlî	Cismümü yandurma lutf it it yaşuma ey bağır taş İhüyât it yannasun nâ-geh kuru yanında yaş	Ey Fuzûlî ġarğ-ı hû[n]-âb itti göz merdümilerin Göreyüm kullâb-ı müjgâna virtilsün kanlu yaş	Ġazel/7		---/---/ ---/---
198a	Fuzûlî	Zihî cevâhir-i ihsân-ı ‘âma ma‘den-i hâş	Tefâhur eyle Fuzûlî ki andan özge degül Saña zamânede nakş-i şahîfe-i ihlâş	Ġazel/5		---/---/ ---/---

		Dür-i şefâ'at için baht-i rahmete gavvâş					
198a	Fuzûlî	Kıl şabâ gönlüm perişan olduğın cânâne ' arz Sûret-i hâlin bu vîran mülkûn it sulţâna ' arz	Ey Fuzûlî böyle pinhân tütme eşk-i âlûni Eyle her reng ile kim var ol gül-i hândâna ' arz	Ġazel/7	---/---/ ---/---		
198b	Fuzûlî	Kılmağâl muhkem göñül dünyâya ' akd- i irtibât Sen bir âvâre misâfirsin bu vîran bir rîbâht	Her gören meh-rûya şarf itme Fuzûlî ' ömrûni Bî-vefâlardan hâzer kıl tüt tarîk-i ihîyât	Ġazel/5	---/---/ ---/---		
198b	Fuzûlî	Dürdür la' l-i revân-bahtsuñ dür-i şehvâr lafz Dürden dürl'er tökersen eylesün izhâr lafz	Ey Fuzûlî isterüm dil-dâr hâlüñ şormaya Reşkten kim bulmaya vaşl-ı leb-i dil- dâr lafz	Ġazel/6	---/---/ ---/---		
198b	Fuzûlî	Aftâb-i devletüñ tütduqça evc-i irtifâ' Kâtl-i ehl-i ' aşka tîğ-i gamzeñ andandur şu ' â'	Ey Fuzûlî âhîret mülkine lâzımdur sefer Böyle fâriğ gezme takvîden müheyyâ kıl metâ'	Ġazel/7	---/---/ ---/---		
199a	Fuzûlî	Yâr vaşlın isteyen kesmek gerek cândan tâma' Her kişi kim vaşl-ı yâr ister kesün andan tâma'	İster olsañ hâset ü hirmâna her dem düşmemek Kes Fuzûlî dürdan ümmîd devrândan tâma'	Ġazel/8	---/---/ ---/---		
199a	Fuzûlî	Dil uzadur şem' ile ol ' âriz-i hândâne şem' Ot çıkar ağzından itmez mi hâzer kim yane şem'	Ey Fuzûlî şevkden yaqduñ tenün rûz-i vişâl N'itdün ey gâfil gerekmez mi şeb-i hicrâne şem'	Ġazel/7	---/---/ ---/---		
199b	Fuzûlî	Âyine sever cândan ruhsâre-i cânâni Bir gâyete yetmiş kim ayrılrsa çıkar cânı	Yâ Rab ne sebebendür kim hiç eşer kılmaz Dil-dâra Fuzûlîñ feryâd ile efgâni	Ġazel/9	---/---/ ---/---		

199b	Fuzûlî	Maşşer günü görem dirüm ol serv- kâmeti Ger anda hem görünmeye gel gör kıyameti	Ğam zulumetinde bulmağa derd ü melâmeti Höşdur Fuzûlî âteş-i âhum ‘alâmeti	Ğazel/5	---/---/ ---/---
200a	Zâtî	Murg-i zerrin-per zümürüd-âşyan lü‘lü-ğrdâ Bâl açup uçmak diler her şubh küyuñdan yaña	Tâlibüñ dâyim türâb-ı küy-ı yâr-ı dil- rübâ Rüyımı altun ider cevher degül mi Zâtiyâ	Ğazel /5	---/---/ ---/---
200a	Zâtî	Merhabâ ey büy-i zülfi-i dil-rübâ Kânkı yelller esdi geldüñ bu yaña	Öykünelden hâk-i pây-ı dil-bere Çıkdı Zâtî gözlerümden tütiyâ	Ğazel /5	---/---/ ---/---
200a	Zâtî	‘Aşıkı’ çün bî-vücüd itmek olupdur hû saña Biz ‘adem mülkine mahmil bağladuk yâ Hû saña	Yaşuña yüz virne ey Zâtî başuñdan aşmasun Yüz bulcağ çok iş ider ol delükanlu saña	Ğazel /5	---/---/ ---/---
200b	Zâtî	Her nişân-ı pây-ı seg küyuñda bir güldür baña İtlerüñ âvâzesi feryâd-ı bülbüldür baña	Sâyeveş yanınca sürünmekden oldı ten siyâh Dimedüñ ey h‘âce Zâtî bir siyeh kıldur baña	Ğazel /5	---/---/ ---/---
200b	Zâtî	Her ne dem kim cânımı bir türden cânân aña Cân atar karşı çıkar bir oğ atum yir cân aña	Görünen Zâtî hilâl üzre şafağdur şanma kim Na‘l kesmiş ‘aşkına yârın bulaşmış kan aña	Ğazel /5	---/---/ ---/---
200b	Zâtî	Ol elif-kad cevri ider itmez taħammül Kâf aña Görmedüm anuñ gibi inşâfsuz inşâf aña	Virmezün Zâtî bütün dünyâ tolusı cevhere Dürr-i ‘aşk-ı yârımı kim olmuş[am] şarrâf aña	Ğazel /5	---/---/ ---/---
200b	Zâtî	Pâ-bürehne hâke başmışın kadem ey âftâb	Âh-ı Zâtî gayretinden şuya boğındı şabâ	Ğazel /5	---/---/ ---/---

		Yine gökde istediğin yirde bulmuşdur türüb	Bir gümişden türbe yaptı üstine anuñ habâb			
201a	Zâtî	Kimñle haşır olurşa ol kıyâmet Naşib olur aña dünyâda cennet	Bu şîrîn şî'ri ey Zâtî görenler Saña dir ĥusrev-i mülk-i nezâket	Ėazel /5		--- / --- / ---
201a	Zâtî	Gerekmez baña pür olsa bu 'âlem ser- be-ser devlet Kapuñda bir haķır ü nâ-tüvân olmaķ yiter devlet	Daĥı Zâtî ĥuluñ olmış degüldür devlete mâlik Vire Ĥaķ bir perestârı ĥoya adın meger devlet	Ėazel /5		--- / --- - / --- / ---
201a	Zâtî	N'ola ĥaĥtuñ lebünden olsa ĥâdiş Olur mı fîneye ey döst bâ'îş	İrişür silisilem Mecnûna Zâtî Benüm sevdâ-yı leyli-zülfe vâriş	Ėazel /5		--- / --- - / ---
201b	Zâtî	Faşl-ı güldür seyr-i bağ it turma ey nâzük-mizâc Şerbet-i engür ile derd-i ģanum eyle 'ilâc	Câm-ı meyden feyz-i Ĥaķ Zâtî kesilmez ĥaķ budur Pertev-i ĥurşide mâni' olmaz herĝiz zücâc	Ėazel /5		--- / --- / --- / --- / ---
201b	Zâtî	Şâkiyâ ĥalbe şafâ virdi ĥadeĥ Ėalmadı zerrece devrinde teraĥ	Zâtî vaşf itdüĝi' çün 'ârizuñı Şu' arâ içre didiler emlah	Ėazel /5		--- / --- / ---
201b	Zâtî	'Aşķ vaz' eyledi diilde yine bir ĥaşr-ı ferâĥ Olmaz aña mümâşil ne sipih-r-i nüh- kâĥ	Derd-i Zâtüye 'ilâc itme tabibâ yüri var 'Aşķ bîmârî cihân içre olur mı dervâĥ	Ėazel /6		--- / --- / --- / ---
202a	Zâtî	Zülfine bir şeb ĥaĥâ ile didüm müşĝin- kemend Baña ol ĥüb-ı Ĥuĥa anuñ ucından geçdi bend	Sidre ĥaddin münteĥâ meĥe eyle ol servüñ diyü Geldi ĥâtifden baña Zâtî bir âvâz-ı büfend	Ėazel /5		--- / --- / --- / ---
202a	Zâtî	Sırr-ı ĥaĥî-ı lebinî şordum o cânân-ı leziz Didi, yâķütuma dil degmemek için ta'vîz	Şî' r-i şîrînümi görse dir idi Ĥusrev eger Saña Zâtî olmaz kimse bu fende tilmîz	Ėazel /5		--- / --- / --- / ---

202a	Zātî	Düşde şüfi baña şüfi leb-i cânân görünür Kalb-i bî-çareye Hâkdan yine dermân görünür	O haç kim görünür levh-i meh-i enverde ey Zātî Gâfil olma saña ol âfet-i devrân görünür	Ġazel /5		
202b	Zātî	Ol ebrûlar seher vaktinde düşmiş iki mişra'dur Hilâl-i 'ıyd vaşında yazılmış hûb maîla'dur	O haç kim görünür levh-i meh-i enverde ey Zātî O mâhuñ 'arızı vaşındaki şî'r-i muşanna'dur	Ġazel /5		
202b	Zātî	Göricek hüsniñ 'inân-ı ihtiyâr elden gider Tiğ-i hısmı luft it ey çâpük-süvâr elden gider	Zātî-i mûra elünden geldüince eyle luft Hâtem-i hüsni ey Süleymân-ı zamân elden gider	Ġazel /5		
202b	Zātî	Çün nesim-i zülf-i yâre hem-dem olduñ bir nefes Ey şabâ sağ u esen oldukça sen 'âlemde es	Zātîyâ cân vir reh-i 'aşkında yârüñ öl diril Çün yolunda ölene cân virür ol 'İsâ-nefes	Ġazel /5		
203a	Zātî	Şevk-i ruñ-yâr ile seher düşdi bu mişra' Toğınca güneş dindi tamâm oldu bu maîla'	Zātîye görinse leme'ât-ı ruñüñ ey döst Dirdi yine yüz şevk ile bir şî'r-i mülemma'	Ġazel /5		
203a	Zātî	Ey lâf'uran mağabbet-i yâri şanup güzâf Her nesneye olur yûri var olmaz ana lâf	Ey serv bid'ı kaddüñe beñzer didüm didi Zātî bülend idi bu sözüñ olmasa hilâf	Ġazel /5		
203a	Zātî	Âh kim şâhân-i hüsniñ 'ahdinüñ bünyâdı yok Defterinde bunlaruñ hep var vefânüñ adı yok	Âdeme âbir harâm olur harîmi 'âlemün Gâfil olma kaşr-ı 'ömrün Zātîyâ bünyâdı yok	Ġazel /5		
203a	Zātî	Baña şeh-bâz-ı mağabbet didi bir gün o melek	Yıldırım lar gibi Zātî şeret-i âteş-i âh	Ġazel /5		

			Kâf-ı 'aşkıñda dimezsem n'ola Simurgâ sıñek	Üstüme dömmedügi' çün urur eflâke tüfek				
203b	Zâtî		Kuñ-ı hâk-ı pâyüñi gel dñde-i pür- mâye şal Ey dür-i yek-dâne eyle eylügi deryâya şal	Seyr iderken yarımı bugün görüp Zâtî didi Gel berü gel hayra gir bizi yiter ferdâya şal	Ġazel /5			--- / --- / --- / ---
203b	Zâtî		Didüm ey cân gözünüñ hastesiyüm lâğ degül Ol tabîb-i dil ü cân didi bu da şağ degül	Gonce-i kalbümü ol 'arızı gül olmaycağ Zâtîyâ gülşen-i cennet içümüz bağ degül	Ġazel /5			--- / --- / --- / ---
203b	Zâtî		Her dem ey top-ı elem kalbüme toxinma benüm Taş mı şandıñ yüregüm kal'a mı şandıñ bedenüm	El yudum yârsuz ey Zâtî cinân kaşında Aftâbem zer ü sim olsa eger kim legenüm	Ġazel /5			--- / --- / --- / ---
204a	Zâtî		Tapduğum Tañrı haqı' çün ey şanem Şanmasun cevri itdüğinden uşanam	Huldden Zâtî evin itsün küy-i yâr Onca var mı uş İrem görem [irem]	Ġazel /5			--- / --- / --- / ---
204a	Zâtî		Döne döne ey baña cevri-i firāvān eyleyen Bād-ı âhumdur toköz gerdümi gerdān eyleyen	Zâtîyâ feryād-ı âhından eşer kalmışdurur Ra' d şannañ dem-be-dem tağlarda eğān eyleyen	Ġazel /5			--- / --- / --- / ---
204a	Fevrî		Cinānda gerçi şüfi şoñbet-i hür itmede dem var Velî 'ālemde yâr ile şafā sürmekde 'ālem var	Yolında dirhem-i eşküm revān itsem 'aceb midür Benüm göze görinür dünyede Fevrî dalı nem var	Ġazel /5			--- / --- / --- / ---
204b	Fevrî		Esrār-ı hañ-ı dil-ber? raķam olmış Ta'n itme baña zāhid' çün ceffe'l- ķalem olmış	Levh' üzre ezel Fevrî olduķda ķalem- cārî Ben cürm ile memmünüm ol şāh-ı ķerem olmış	Ġazel /5			--- / --- / --- / ---

204b	Fevrî	Gönül ol bî-vefâdan sen geçersen ben geçem dirdüñ Bu kez ben geçdüm ammâ kim senüñ bilsem nedür dirdüñ	Yitirmiş Fevrî gönlin bulamazmış bendin/benden ideñ kim Anı mestâneves bir gonce-i berter-güle virdüñ	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
204b	Fevrî	Dilâ bâr-ı belâ-yı fûrkât-i yâre tahammül kııl El irmezse vîşâle virmek Allâhuñ tevekkül kııl	Gelen lâm-ı belâdur fâlûne ey Fevrî-i bî-dil Maħabbet muşafında sen gerek biñ kez tefe'ül	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
205a	Fevrî	Gezûp mülk-i vücûdi 'âlem-i 'aşka kâdem başdum Bugünden şofra ölmezsem 'adem iklimidür kaşdum	Tutuşdum küşt-gir-i ğamla Fevrî meclis-i meyde Erenler himmetinde bir ayag ile ani başdum	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
205a	Nev'î- zâde 'Atâyî	Ey 'Atâyî büse-i la'lin temennâ eyledüm Nâz ile ağzum mühürlidür didi ey dil-rübâ	Ġurre-i ğarrâ-yı ebrûsı yiter yârûñ baña Saña şimdi ey meh-i rûze irakdur merhabâ	Ġazel /7	--- / --- / --- / ---
205a	Nev'î- zâde 'Atâyî	Libâs itdi cevâne 'ıyd olınca 'âşık-ı şeydâ Velî tenhâda hayli kesdi biçdi gûş idüp a' dâ	Felek bâkîsi hoş geldüñ diyü câm-ı şafâ şundi 'Atâyî bezm-i dünyâya gelince bu dil-i şeydâ	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
205b	Nev'î- zâde 'Atâyî	Zâhir olınca sünbül-i şeb-reng-i dil-rübâ Açıldı gönütüz yine mânend-i seb-guşâ	Gördi ki la'li-yâre tolaşur 'Atâyî câm Sâkî ile virtürse fütup âl ile n'ola	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
205b	Nev'î- zâde 'Atâyî	Egerçi bahşe gelüp eylemişdi hayli şitâb Görince âteş-i âhum hemân ip oldı şihâb	Görüp o yâri yanumda yıkıldı gitti 'adlı Şarâb-ı şevk ile oldı 'Atâyî mest ü harâb	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---

205b	Nev'î- zâde 'Atâyî	Cismümü hâk eyledüm hâk üzre cevlânun görüp Sinemi çâk eyledüm çâk-i giribânun görüp	Derd-i 'aşk ile 'Atâyî şöyle olduñ haste-hâl Hep tağıtduk kendümüñ zülfi- perişanun görüp	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
206a	Nev'î- zâde 'Atâyî	Bimâr gözleründen irişdi cânâ âfet Şimden geru efendi sen şağ u biz selâmet	Necm-i sirişk-i demdür olsa 'Atâyî zâhir Gitti 'Atâyî gözden ol âftâb-ı tal'at	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
206a	Nev'î- zâde 'Atâyî	Kimse yâd eylemez öldürse beni ol gözi mest Üstüñ ânumlu meger itleri tuta yâ dest	Çık serî gitmeyicek gitmeye ser- geşteligi Ey 'Atâyî anı kim mest ide şahbâ-yı elest	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
206a	Nev'î- zâde 'Atâyî	Düşmez lebüñle bu dil-i pür-iztirâba bahş Meşhûrdur efendi ki olmaz şarâba bahş	İnkâr iderse hün-i dil ü dîdeñi ħarâb Eyle 'Atâyî sen iki şişe şarâba bahş	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
206b	Nev'î- zâde 'Atâyî	Ey gönül derd-i derünun sırrını dil-dâra aç Sineñi şad-pâre kıl şemşîr-i ğamla yâre aç	Tîr-i barân eyledükçe ey 'Atâyî gül gibi Nâvek-i dil-dâra karşı sine-i şad-pâre aç	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
206b	Nev'î- zâde 'Atâyî	Olalı mest-i şarâb-ı leb-i dil-dâr kadeh Dem-be-dem hâl-i derünun ider izhâr kadeh	Ey 'Atâyî tolusun içmek için şâh-ı gülün Ayağ üstinde tutar lâle-i gülzâr kadeh	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
206b	Nev'î- zâde 'Atâyî	Câm-i şafa-şîfat kâni bir yâr-i sâde-ruh Âyine gibi şâf-derün u güşâde-ruh	Geldi 'Atâyî sineme ol tîğ-i ħün-feşân Güyâ ki girdi koynuma bir yâr-i sâde- ruh	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
207a	Nev'î- zâde 'Atâyî	Şîve-i refârûña öykünmez ey serv-i büñend Saña nisbet kebğdür bürkân ayaklu derdimend	Ey 'Atâyî pür kılan fikr-i lebiyle gönlümi Meclis-i ruhâniyâna eylemiş bir şişe kand	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---

207a	Nev'î- zâde 'Aṭâyî	Kadd-i mevzûnûnî yâd eyledi beñzer kâgaz Şevk ile sînesine çekdi elifler kâgaz	Ne yazıldıysa 'Aṭâyî gibi alında görüp Bir gün olur şerer-i kahrûña mazhar kâgaz	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
207a	Nev'î- zâde 'Aṭâyî	Şûfî-i zerrâkdan şûrîde-dil dermân umar Gör ne gâfildür bu kim şeyfândan imân umar	İhtiyârî yok ser-i küy-i muġâna varmaġa Mest-i rûsvâdur 'Aṭâyî himmet-i merdân umar	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
207a	Nev'î- zâde 'Aṭâyî	Resen-i zülfiñ ile dil o zenaḥdâna iner Şanki Câmâsb-ı belâ-keş çeh-i mârâna iner	İki şahinleri süzildi o şâh-i hüsnüñ Ey 'Aṭâyî var ise murg-i dil ü câna iner	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
207b	Nev'î- zâde 'Aṭâyî	Anı çok çekdi çevirdi bāġda dōlâblar Var ise aralıġa dil şokḍılar mîz-âblar	Zevrak-ı baḥr-i melâḥatdür 'Aṭâyî kaşları İki zülfi rîsmân ile iki kullâblar	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
207b	Nev'î- zâde 'Aṭâyî	İrmedi yâre sirişk-i çeşm-i binâdan ḥaber Gerçi sür'atle varur dirlerdi deryâdan ḥaber	Bezmi-yârûñ vaşfım itmeñ 'Aṭâyî' den su'âl Mümkün olur mı alımmaq mest-i rûsvâdan ḥaber	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
207b	Nev'î- zâde 'Aṭâyî	Şammañuz kim görünür âh idicek şu'le-i nâr Dehenümden iderin dil-bere 'arz-ı dinâr	Ey 'Aṭâyî yine derd-i serümüz olmuşdur Nice kez çekdüñ egerçi mey-i nâb ile ḥumâr	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
208a	Nev'î- zâde 'Aṭâyî	Beni bîmâr iderse gözlerüñ maḥmûrdur dirler Safâ virse lebütñ mest-i mey-i engûrdur dirler	'Aṭâyî ġam degül ḥalk-ı cihân göñlütñ yıkarlarsa Bî-ḥamdî 'İlâh hele erbâb-ı dil ma'mûrdur dirler	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
208a	Nev'î- zâde 'Aṭâyî	Bî-çâre dil ki bâr-i ġam-ı ebruvân çeker Bir pehlevân gibi şola şaġa kemân çeker	Sultân-ı milket-i suḫanum dirse ger 'adü Anuñ 'Aṭâyî üstine tûġ-ı zebân çeker	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---

208a	Nev'î- zâde ‘Atâyi	Dirseñ ‘aceb mi çeşm-i tere hâlkalı bînar Za. fiyle yine hâlkalanup oldu eşk-bâr	Aldı ‘Atâyi ‘aqlumuzu hañı-ı ‘ârızı Bî-hüş ider saçılısa kaçan âteşe gubâr	Ğazel /5	/.../ .../...
208b	Nev'î- zâde ‘Atâyi	Ğamze kâfir turrası zünnâr şeklin gösterür Çeşmi câdüdür saçından mâr şeklin gösterür	Noğta-ı encüm ‘Atâyi tahta-ı eflâkde ‘Âşık-ı bî-çäreye idbâr şeklin gösterür	Ğazel /5	.../.../ .../...
208b	Nev'î- zâde ‘Atâyi	Sinem üzere çâklerden âteş-i süzân çıkar Hâkdan güya ki yir yir lâle-i nu‘mân çıkâr	Nağnum âfâkı tutar dirdüñ sözüñ çıkamaz mı gör Ey ‘Atâyi gör hele tertîb [idüp] dîvân çıkâr	Ğazel /5	.../.../ .../...
208b	Nev'î- zâde ‘Atâyi	Kıyâmet ‘arşasıdır şanma zevraklarla deryâdür Sütüni bād-bân ile kefen-ber-düş-ı mevtâdür	‘Atâyi şimdi deryâ menzîl-i mağşûda yol virmez Boğazlar kesmege her mevci bir tığ-ı mücellâdür	Ğazel /5	.../.../ .../...
209a	‘Atâyi?	Şabâ gibi giden ol nañl-i gülzâr cinânumdur Ya ârâm-ı dilüm ya şabr-ı cân-ı nâ- tûvânumdur	‘Atâyi göricek gerçi Yedekci-zâde mi sandum Görinmez ol perî ancağ hayâlündür gümânumdur	Ğazel /5	.../.../ .../...
209a	Nev'î- zâde ‘Atâyi	Sim-i eşküm gördüğünce hândeler eyler niğâr Yine bizden hârcanur tûrmaz o şüb-ı şîve-kâr	Ey ‘Atâyi ‘âkıbet kômaz alur cân nağdini Bâzi-i ‘aşk oldu güyâ ol kamer ruğla kumâr	Ğazel /5	.../.../ .../...
209a	Nev'î- zâde ‘Atâyi	Ol ‘îzâr-ı pâkden olmağ neden hañı-ı ğubâr Nev-cevânüm âbda nağş olmağ iken bir karâr	Şafha-ı ruğşardan n’ola kağıtsa ol perî Ey ‘Atâyi n’eylesün yañlışdur ol hañı- ı ‘îzâr	Ğazel /5	.../.../ .../...

209b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Nev-bahâr oldı, güzeller yine seyrâna çıkâr Tonanup gül gibi her biri gülistâna çıkâr	Eyleseñ râh-ı mahâbetde ne deñlü tek ü pü Ey ‘Aṭâyî ötesi vâdi-i hicrâne çıkâr	Ġazel /6		
209b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Şiddet-i sermâ ile dil gönöveş pejmürdedür Her yaña akmaz gönül cular gibi efsürdedür	Ey ‘Aṭâyî bir gün akar cūylar tuğyân idüp Ejdehâ gibi bu faşl içre egerçi mürdedür	Ġazel /5		
209b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	İncindi seg-raķibe yine mâh-pâremüz Barişmasa ‘aceb mi anuñla sitâremüz	Ara görünür ara görünmez bize o mâh Bilmem ‘Aṭâyî nic’ olur anuñla aramuz	Ġazel /5		
210a	Gelibolul u Muştafâ ‘Âlî	‘Aklum tağlur zülfi-i siyeh-kâruña baķsam Bağrum delinür la‘l-i güher-bâruña baķsam	‘Âlî gibi karşumda gözüm gönülüm açılsa Geh zülfüñe geh nergis-i bîmâruña baķsam	Ġazel /5		
210a	Nev'î	Yâr işi ey dil kolay ammâ ğam-ı ağyâr güç Vâşl-ı gül âsân velî şabr-ı cefâ-yı hâr güç	Nev'iyâ esrâr-ı ‘aşkı şaķlamak âsân degül Mey içüp keyfiyyetini itmek izhâr güç	Ġazel /5		
210a	Ĥayretü	Maḥâbet bezminütüñ dil menzilidür Mey-i ‘aşkuñ ĥired lâ-ya‘kıldur	Ölüm âsân oluptur Ĥayretife Bu ĥalkuñ gerçi ğayet müşkilidür	Ġazel /5		
210b	Bâķî	Câme-i şihâh Ĥudâdan ĥalka bir ĥil‘at gibi Bir İlbâs-ı fâĥir olmaz cisme ol kisvet gibi Var iken baĥt u sa‘âdet kuvvet ü kudret [gibi] Ĥalk içinde mu‘teber bir nesne yok dev/let gibi	Menzil-i âsâyîş-i ‘ukbâya istersen vüñül Ĥubb-i dünyâdan ferâğat gibi olmaz toğrı yol Şâdmân erbâb-ı ‘uzletde hemân Bâķî melül Ger ĥuzür itmek dilerseñ ey Muĥibbî fâriğ ol	Tahmîs /5		

			Olmaya devlet cihanda bir nefes şîhhat gibi	Olmaya vañdet maqāmi gūşe-i vañdet gibi			
210b	Muñibbî	Bîhamdillah ne bir fikir ü ne bir bâñl ñayālüm var Ne bir zerrāk sālūsüm ne şerr ü mekr ü älüm var Sa'adet ehliyem Hañdan benüm ferñünde-fälüm var Ġanîdür 'aşk ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var Ne vaşl-ı yāre ñandānum ne hicrāndan melālüm var	Periñan olmadın dil defterinüñ köhne evrākı Kesilüp ñalk-ı 'ālemden gel ey cān iste ñallākı Ser-ā-ser mülküñ olmuş dut Muñibbî cümle āfākı Cihān fānîdür ey Yañyā hüve'l-ñayyü hüve'l-bākı Değişmem añlas-ı çarña benüm bir köhne şālüm var	Tahmîs /5		--- / --- / --- / ---	
211a	Bākı	Beni ey ñāce şanma ehl-i dünyā ile kālüm var Yā ñod sim ile zer cem' eylemekde iştigālüm var Cihānı bir pula almam ki andan infişālüm var Ġānîdür 'aşk ile göñlüm ne māl ü ne menālüm var Ne vaşl-ı yāre ñandānum ne hicrāndan melālüm var	ñutalum kaçza-i destünde tutduñ cümle āfākı Gönül virme fenā dünyāya olma şöhret ey Bākı Bozar āñir senüñle etdügi bu 'ahd-i mişākı Cihān fānîdür ey Yañyā hüve'l-ñayyü hüve'l-bākı Değişmem añlas-ı çarña benüm bir köhne şālüm var	Tahmîs /5		--- / --- / --- / ---	
211b	Bākı	Geş ü güzār-ı bağ ne hoşdur nigār ile Bir nev-resîde ğonce-dehen gül-'izār ile Çün tazelendi gülşen-i 'ālem bahār ile Hoşdur çemende seyr idelüm taze yār ile Ta düşününñ yüregi yana taze yarıla	Gül gibi şî'r-i Bākıye bir dem kulağun ur Derd-i derün bülbül-i şüride-ñāle şor Gel bir kenāra meclis-i mihr ü vefāyı kur Şun la'lı-i cān-fezāyı Selime şehā k'olur	Tahmîs /8		--- / --- / --- / ---	

212a	Bâkî	Ey cemâlün pertev-i envâr-ı şubh-ı lem-yezel Ber-ter olsa menziliñ hürşid-i enverden maħal Sende göstermiş kemâl-i şun'ın Üstâd-ı ezel Kudretin izhâr idüp Haħ Hazreti 'azze ve cel Cümle ħübân içre sen cânâni kılmış bî-bedel	Yârũñ şafâ-yı vuşlatı bũs u kenâr ile	Tahmîs /7	--- / --- / --- / ---	
212b	Derzî-zâde 'Ulvi	Şûretũñ yazmış melek şeklinde naķķař-ı ezel Bâraka'llâh ey kemâl-i dest-i şun'ı lem-yezel Çok güzel gördüm velikin görmedüm böyle güzel Kudretin izhâr idüp Haħ hazret-i 'Azze ve Cell Cümle ħübân içre sen cânâni kılmış bî-bedel	Bâkiyâ kũy-i ħarâbatı nişîmen kılduğum Bezm-i 'aşkı şem'-i âhumla müzeyyen kılduğum Ser-nüviştüm ħâlidür âfâka rüşen kılduğum Ey Selim ebrũ diyüp çeşm üzre mesken kılduğum Alnuma 'aşk ile yazılan yazudur tâ ki üstâd-ı ezel Seyr-i yâre çeřmũmi ey 'Ulvi revzen kılduğum Kaşı-ı cânı mihr-i cânân ile rüşen kılduğum Kara yazularla alnumı müzeyyen kılduğum Ey Selim ebrũ diyüp çeşm üzre mesken kılduğum Alnuma 'aşk ile yazılan yazudur tâ ezel	Tahmîs /7	--- / --- / --- / ---	
213a	Bâkî	Ne hengâm-ı şafâ-yı 'işret-i mül gibi bir dem var Ne sâz-ı muiribâsâ cân-fezâ-yı mürde-i ğam var Ne mânend-i ħayâl-i yâr bezm-i dilde maħrem var	Şıyup seng-i ħavâdiř yine cân-ı bezm-i 'uşşâkı Elin çekse kadeĥ şunmaĥdan erbâb-ı dile sâķi Perişân olsa cümle defter-i eş'ârũñ evrâķi	Muħamme s /5	--- / --- - / --- / ---	Mürettip başlıĥa 'Velehũ' yazmıştır fakat bu şiir bir önce şiirle aynı şaire ait değil Bâki'ye aittir.

		Ne cām-ı bāde-i gül-gūma beñzer yār-ı hem-dem var Ne şadr-ı gūşe-i mey-ğāne gibi cāy-ı ħurrem var	Şafa-yı şafvet-i tab' uñ yiter eglence ey Bākī Bi-hamdı 'llāh ne ğam yirsin elüñde sâġar-ı Cem var			
213b	Bākī	Rāyet-i fitne çeküp ol kad-i dil-cü begler Uşdılar yanına her şūġ-ı cefā-ġū begler Bir yire geldi nice ğamzesi cādū begler Bir ālāy oldı perī şīvelü āhū begler Gözi āhūlaruñ ālāyna yā Hū begler	Bākīyā gel olalum Ka' be-i dil yolına peyk Girelüm rāh-ı Ĥudāya diyüp e' s-sa' yū ileyk Diyelüm sem' a nidā iricek āġir Lebbeyk Ne Necātī ne güzeller ne selāmün ne 'aleyk Fāriġuz eylemezüz kimseye ġapu begler	Tahmīs /6	..- / ..- / ..- / ..-	
214a	Mu' idi	Cilve kıldı yine birkaç büt-i meh-rū begler Nice büt her biri bir serv ü semen-bū begler Şalınup nāz ile ' aşıkılara karşı begler Bir ālāy oldı perī şīvelü āhū begler Gözi āhūlaruñ ālāyna yā Hū begler	Ey Mu' idi yiter olduñ bu hevā yolında peyk Nice bir il sözine ola cevābuñ lebbeyk Ĥaġ ' ināyet kıta bir ġün diyesin tevbe 'aleyk Ne Necātī ne güzeller ne selāmün ne 'aleyk Fāriġuz eylemezüz kimseye ġapu begler	Tahmīs /6	..- / ..- / ..- / ..-	
214b	'Ālī Efendi	Süzilsün çeşm-i mestüñ devlet-i bīdārı görünsüler Bozlsun bend-i zülfüñ bendeler dīdārı görünsüler Çözilsün düğmeler mir'āt-ı pūr-envārı görünsüler	O meh-rū baġt-ı ' Ālī gibi ġaddār olmaġ istermiş Kerem semtinden el çekmiş sitem-kār olmaġ istermiş Ĥırup ' aşıkıların cellād-ı ġūn-ġār olmaġ istermiş	Tahmīs /5	..- / ..- / ..- / ..-	

		Çıkar pîrâheniñ tâ kudret-i Settârî görsünler Meded rûh-ı muşavver nic' olurmuş bâri görsünler	Muḥaşşal zülme meyl itmiş cefâ-kâr olmak istemiş Yetişünler meded üftâdeleler yalvarı görsünler			
215a	Nâdirî	Şehâ ' arz-ı cemâl it kudret-i settârî görsünler Şafâ vir ' âleme ol rûy-ı pür-envârî görsünler Hürâm it nâz ile gülzâr a gel didârî görsünler Açıl bağuñ gül [ü] nesrîni ol ruḥsârî görsünler Şalın serv [ü] şanevber şive-i refîârî görsünler	Misâl-i Nâdirî ey dil ser-â-ser gezdüm âfâkı Temâşâ eyledüm ahvâl-i ma' şükân-ı 'uşşâkı Cefâ-kâr olsa da dil-ber esirger yine müştâkı Güzeller mihrbân olmaz dimek yañlışdur ey Bâkı Olur va 'llâhi bi 'llâhi hemân yalvarı görsünler	Tahmîs /6	--- / - - - - / - - - - / - - -	
215b	Tîgî	Gâh seyr-i ' ârız-ı dil-dâr ile şâdîdeyüz Gâh sevdâ-yı ḥaṭ-ı yâr ile ğam- verzideyüz Gâh şâd u gâh ğamġin bir ' aceb vâdîdeyüz Yârdan ḥursend a' dâdan melâmet- dîdeyüz Şakîrüz gülden ve likin ḥardan rencîdeyüz	Tîgîyâ şad-pâre dil zülfinde yârûñ dağ ile Beñzer ol mâhiye kim ḳalmış ḳarada ağ ile Göz göz oldu cismümüz yirden yire urmag ile Biz ki zeyn olduḳ Maḳâlî ḥalka ḥalka dağ ile Rûy-ı yârî görmege başdan ayaga dîdeyüz	Tahmîs /5	--- / - - - / - - - / - - -	
215b	Ḳabûlî	Biz melâmet-dîde birḳaç deşt-i ğam- gerdîdeyüz Kâkûl-i ğam-der-ğam-ı dil-ber gibi piçîdeyüz	Lâleves gönlüm açılmaz seyr-i bağ u râğ ile Ey Ḳabûlî bir perî yaḳdı vücûdum lâğ ile	Tahmîs /5	--- / - - - / - - - / - - -	

		Dil remide ğayrdan dil-berle arāmıdeyüz Yardan ħursend [ü] a' dādan melāmet- dıdeyüz Şakirüz gülden velikin ħardan rencıdeyüz	Göz göz oldı sinemüz dāğ-ı cefā urmağ ile Biz ki naķş olduk Maķālī ħalka ħalka dāğ ile Rüy-ı yāre bakmağā başdan ayaga dıdeyüz			
216a	Tiğī	Ħaķ naşīb eyler ise şoĥbet-i dilđarı baña Gösterür baĥtum o dem devlet-i didāri baña Tālī'üm yār olup eylerse meded-kārī baña Ġarazum bu ki muşāĥib idinem yāri baña Vāy eger kılınmaz ise Ħazret-i Ħaķ yārī baña	Gösterüp tal'atuñı 'āleme şaldıķca ziyā Dil-i Tiğī gibi şevķ ile pür oldı dünyā Şubĥa dek bencileyin gıceye irüp iĥyā Secde eyler göricek ol güneşi ey Yaĥyā Öykinür yollarıñuñ sāye-i dıvārı baña	Tahmīs /5	..-.. / ..-.. / ..-..	
216b	Sipāhī	Baқdurup şefkat ile ol gözi sükkārı baña Merĥamet itdürüp ol ğamzesi ' ayyārı baña Ser-fürü kıldırup ol türre-i ħarāyı baña Ġarazum bu ki muşāĥib idinem yāri baña Vāy eger kılınmaz ise Ħazret-i Ħaķ yārī baña	Ka' be-yüzi olalı ħible-i erbāb-ı şafā Farz olup oldı ser-i küy ma'bedlere cā Baş koyup işigine hem-çü siyāhı-ı gedā Secde eyler göricek ol güneşi ey Yaĥyā Öykinür yollarıñuñ sāye-i dıvārı baña	Tahmīs /5	..-.. / ..-.. / ..-..	
217a	Meşāmī	Nice bir manşīb-ı dünyā ile bī-bāķ olasın Nice bir rif at ile hem-ser-i eflāk olasın	Ne kadar ķalsa Meşāmī kişi dünyāda ķarār Olısar küşte-i şemşir-i fenā āĥir-i ķār	Tahmīs /5	..-.. / ..-.. / ..-..	

		Nice bir muıtrıb-i nây ile tarab-nâk olasın Niçe bir ‘ayş ü neşât ile ferah-nâk olasın Fıkr it ol sâ‘ati kim yire girüp hâk olasın	Handenüñ âhîri gırye vü feraħda ğamvâr Bâğ-ı ‘ömr ola Nihâni nice bir tâze bahâr Bir gün irişe hâzân mevsimi hâşâk olasın			
217b	Tiğî	Ey göñül niceye dek fâriğ ü bî-pâk olasın Ġam u âlâyîş-i dünyâ ile nâ-pâk olasin Tutalum şâh-ı Feridün-fer [ü] Dahhâk olasın Niçe bir ‘ayş u neşât ile feraħnâk olasin Fıkr it ol sâ‘ati kim yire girüp hâk olasın	Tiğiyâ gülşen-i ‘âlemde idüp geşt ü güzâr Seyr-i bustân cevânide geçüp leyl ü nehâr Olmayup şâh-ı emel serv gibi ber- hürdâr Bâğ-ı ‘ömr ola Nihâni nice bir tâze bahâr Bir gün irişe ecel mevsimi hâşâk olasın	Tahmîs /5	..--- / ..--- / ..--- / ..---	
217b	Fıkrî	Niçe bir gül gibi meclisde yaķa çâk olasın Niçe bir neş‘e-i badeyle tarab-nâk olasın Niçe bir anmayuben deynüni bî-pâk olasın Niçe bir ‘ayş ü neşât ile feraħ-nâk olasın Fıkr it ol sâ‘ati kim yire girüp hâk olasın	Murg-ı rûhuñ kafes-i tende niçe ire karâr Bir gün ola anı şeh-bâz-ı ecel ide şikâr Bir el öñden götür ayaguñı Fıkrî yüri var Bâğ-ı ‘ömr ola Nihâni nice bir tâze bahâr Bir gün irişe ecel mevsimi hâşâk olasın	Tahmîs /5	..--- / ..--- / ..--- / ..---	
218a	Ķabûlî	Âhîr oldı ‘ömr‘ün geçdi hevâ şimden girü	Bilmedüñ âhîr neye müncer olur bu mâ-mezâ	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---	

218b	[Gelibolu lu Muştafa] ‘Ālī	Cām-1 ‘işreiden çekildüm ben dilā şimden girü Dutmaz oldı el ayak geldi fenā şimden girü Za ‘fa yüz dutdı beden gitdi kuvā şimden girü N’eyleyüm el virdügin dünyā baña şimden girü	‘Ömrünü kılduñ Kabülü gibi yok yire hebā Geçdi gafletle mukayyed olmaduñ hergiz aña Bir gün ağāh olmaduk gün gibi geçdi mā-mezā Şālihā hālūñ n’olur bāri aña şimden girü	Tahmīs /5	--- / --- / --- / ---	
219a	[Bursalı] Raḥmī	Yaşum akıtsam demidür her yaña şimden girü Müşkil olmışdur benüm’ çün mā-cerā şimden girü Kāmetüm bār-ı belā eyler dü-tā şimden girü Aḥir oldı ‘ömr’ çün geçdi hevā şimden girü N’eyleyin el virdügin dünyā baña şimden girü	Muttaşıl gafletdesin ‘Ālī gibi şubh [u] mesā Bunca demdür gözlerüñ bend eyledi hāb-ı kızā Bir gün ağāh olmaduñ gün gibi geçdi mā-mezā Şālihā hālūñ n’olur Bāri aña şimden girü	Tahmīs /5	--- / --- / --- / ---	
		Sālik-i rāh-ı ḥaḳīkat ol dilā şimden girü Çāk idüp zerrin kabāyı gey ‘aba şimden girü Meskenüm olsa n’ola künc-i fenā şimden girü Aḥir oldı çün ‘ömür geçdi hevā şimden girü N’eyleyüm el virdügin dünyā baña şimden girü	Merd-i dānā-dil nazar kılmaz cihāna Raḥmiyā Bī-beḳadur cāh-ı dünyāya irer elbet fenā İşbu ma ‘nide dimişdür sālik-i rāh-ı Hudā Bir gün ağāh olmaduñ gün gibi geçdi mā-mezā Şālihā hālūñ n’olur bāri aña şimden girü			

219b	Fevrî	Câna te'şîr eyledi derd ü belâ şimden gürü Dâr-ı 'uqbâdur baña dârü' ş-şifâ şimden gürü Ey tabîbüm itme şerbetle cefâ şimden gürü Zahmete girüp 'ilâc itmeñ baña şimden gürü Derdüme ölmekden özge yok devâ şimden gürü	Çekdi dil müilkine sultân-ı belâ hayl [ü] haşem Yıkdı şîhhat kışverimi leşker-i derd ü sitem Aldı Fevrî cümle cân iklîmini ceşş-i elem Ten hişârın ser-te-ser virdi fenâya haylî gam Rihlet it dâr-ı beķâyâ Zâtiyâ şimden gürü	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---
219b	'Abdî	Yokdur ey dil saña nesnemde belâdan ğayrı Miñnet ü derd ü gam u zecr ü 'anâdan ğayrı Ger şorarsa saña erbâb-ı rızâdan ğayrı Dime kim yârda yok cevri ü cefâdan ğayrı Ne dilerseñ bulunur mihr ü vefâdan ğayrı	Çünkü öpdürmedi ol yâr baña vuşlat elin Tutayın dâmen-i hicri öpeyin fûrkat elin 'Abdiyâ her dem açup âhum ile haşret elin Yüzine tutsa Necâtî ne 'aceb haclet elin Nesi var yüze gelür dest-i du'âdan ğayrı	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---
220a	[Bursalı] Raĥmî	Baña bir güşe mi var künc-i fenâdan ğayrı Dile maĥrem kim olur derd ü 'anâdan ğayrı Ger şorarlarsa dilâ bunca belâdan ğayrı Dime kim yârda yok cevri ü cefâdan ğayrı Ne dilerseñ bulunur mihr ü vefâdan ğayrı	Raĥmiyâ virmeyicek yâr bize vuşlat elin Virmeye şahid-i maķşudımı devlet elin Âh u zâr ile urup bir birine hayret elin Yüzine tutsa Necâtî ne 'aceb haclet elin Nesi var yüze gelür dest-i du'âdan ğayrı	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---

220b	[Nevâlî- zâde] ‘Atâyi	Gayrıya yâr oldı dil-ber ben gedâyı n’eylesün Yâdlarla ülfet itdi âşınâyı n’eylesün Ehl-i dil dâ’im çeker bunca belâyı n’eylesün Dil giriftâr-ı belâ dil-ber hevâyı n’eylesün Dâme düşmez yirlere inmez hümâyı n’eylesün	Ey ‘Atâyi şöyle virmiş Hâk aña hüsn- i cemâl Ser-te-ser ‘âlem teb-i ‘aşkıyla olmış bî-mecâl Bunca bîmâra ‘ilâc itmek muhâl- ender-muhâl Hâk-ı ‘âlem Bâkiyâ ‘aşkında yârûñ haste-hâl Bir tabîb andan bu deñlü mübtelâyı n’eylesün	Tahmîs /5	---/---/ ---/---
221a	[Nevâlî- zâde] ‘Atâyi	Hâk-i cismin zer kılanlar kîmyâyı n’eylesün Gözi açıklar cilâ-yı tütüyâyı n’eylesün Şâh-i mülk-i ‘aşk olan şırça sarâyı n’eylesün Kalbini şâf eyleyen câm-ı şafâyı n’eylesün ‘Aşk ile dem-sâz olan sâz u nevâyı n’eylesün	Ey ‘Atâyi süz-ı ‘arz itmek için dil- bere Nâr-ı ‘aşkımdan dönüpdür her sözüüm bir aḥkere Künc-i ğamda bir nazâr itmez dil-i ğam-pervere Ateş-i nazmın yaḫup Nev’i çıkardı göklere Ol şeh-i ‘âli-nazar görmez gedâyı n’eylesün	Tahmîs /5	---/---/ ---/---
221b	Beyânî	Top idüp atdı felek ‘arsa-i devrâna beni Dest-i çevġân-ı kaḫa şaldı bu meydâna beni Kimse yoḫdur ki vara añlada yârâna beni Kim bilür atmayalardı ḫatı yabana beni Tâş toġuraydı toġurmaḫdan ise ane beni	Künc-i miñnetde Beyânî güntüm oldı şeb-i târ Rüzġarumsa gelüp geçmededür leyl ü nehâr Gün gibi rif’ate irürse sipîhr-i ğaddâr Ḳomasa maḫlaş-ı Şâfi gibi ayaḫda ne var Bâri fi’l-cümle ḫarîn eylese aḫrâna beni	Tahmîs /5	---/---/ ---/---

221b	Beyānī	Eyledi tā kim ezel gevher-i yek-dāne seni Virdi hıfz itmek için hāzin-i devrāna seni Götürince ne belā çekdi bu meydāna seni Bildirdür idügün atmadı yabana seni Tığduğün gibi şarup şarmaladı ana seni	Diñle pendini Beyānīnün ile t başa işi İtmese kendüye himmet kalur ayakda kişi Gitse jeng āyineden rüşen olur gösterişi Mağlaşuñ Şāfi ise terk idegör gıll u gıñşi İrgüre himmet-i ‘ālī dāñı akrāna seni	Tahmīs /4	..- / ..- / ..- / ..-	Nazīre
222a	Āftābī	Teşne-i āb-i hayāt-i leb-i cānānum ben Mübtelā-yı zulemāt-ı şeb-i bulhānum ben Ġam-ı giysü gül-i āşüfte-i hayrānum ben Ser-i zülfün gibi bir hāli perişānum ben Cān u ser terkın uran bi-ser ü sāmānum ben	Ġaybdan irdi o māhuñ [baña] l’ali haberi Dürc-i cān olsa o yāķūt-i terüñ n’ola yeri Āftābī ireli güşuma nazmum düveri Gizlidir bende nice dürr-i ma‘ārif güheri Kimse bilmez ki Nihānī nice ‘ummānum ben	Tahmīs /5	..- / ..- / ..- / ..-	
222b	Vālīhī	Dem-ā-dem cevri-bi-dād itmeden yāre ferāğat vir Baña itdüklerinden hep peşimān it nedāmet vir Dil-i sengīmini rezm eyleyüp kalbine şefkat vir Mağabbetden İlahi ol meh-i nā-mihre hālet vir Beni yaķdı aña da zerre deñlü bir hāret vir dāñı luft it gel Murāda irmedi meher mükemmel- şā‘ir-i ekmel Uzadup dāmen-i vaşl ile ol server- dānuñ el Uşulī dest-i hicrāndan ħalāş olsun hele evvel Kerem kıll ey ecel bir laħza ārām eyle mühlet vir	Tahmīs /5	..- / ..- / ..- / ..-	

223a	Cinānī	Dilemez şahlık gönlüm dimez kim ‘ izz ü devlet vir Gerekmez təc u taht u saltanat andan ferāğat vir Dimem rahm eylesün diyü baña göñline şefkat vir Maḥabbetden İlahī ol meh-i nā-mihre ḥālet vir Beni yaqdı aña da zerre deflü bir ḥarāret vir	Cinānī ehl-i ḥāl ol göz ile mazī vü müstaḳbel Geç isti‘ cāl-i ‘ömr-i nāzenānden āḫiret vaz gel Ne söyler gör ol üstād-i kemāl-i nazmda ekmel Uşūlī dest-i hicrāndan ḥalāş olsun hele evvel Kerem kıl ey ecel bir laḫza ārām eyle mühlet vir	Tahmīs /5	--- / --- / --- / ---
223a	Celālī	Nev-bahār irdi bezendi bāğ u şahrā bir yaña Seyre iḳdām itdiler a‘lā vü ednā bir yaña Çekmedi sensüz göñül ey serv-i balā bir yaña Cümle ‘ālem bir yaña bī-çāre tenhā bir yaña Cennet-i kuyuñ ḳomazum olsa dünyā bir yaña	Ben ḳara yazulu umarken Celālī vaşl-i yār Dürmek ister defter-i ‘ömrümi ol lāle-‘ izzār ‘ Aşıḳuñ bu yolda ancaḳ yāre bir cān borcu var Cānına oldı Necāfīnūñ ḫavāle ‘ aşḳ-i yār Ey ecel sen de gelüp itme tekāzā bir yaña	Tahmīs /7	--- / --- / --- / ---
223b	[Bursalı] Raḫmī	Vaḳt-i güلزār irdi bülbül oldı güyā bir yaña Şalınur ra‘nālanup her serv-i balā bir yaña Ehl-i diiller ḳıldılar güleşti-i şahrā bir yaña Ḥalḳ-i ‘ālem bir yaña bī-çāre tenhā bir yaña	Āh-ı Raḫmīden n’ola gerdün olursa bī-ḳarār Gerd-i miḫnet eyledi mir‘ āt-i ḳalbin pür-gubār ‘ Arızında zāḫirā ḳıldı bu ḫatīr-i müşg-bār Cānına oldı Necāfīnūñ ḫavāle ‘ aşḳ-i yār	Tahmīs /5	--- / --- / --- / ---

		Cennet-i kuyuñ kımazam olsa dünyâ bir yaña	Ey ecel sen de gelüp itme tekâzâ bir yana			
224a	Hüsrev	Humâr-ı bâde-i gâfletle hâl-i evgârum Şafâşı yoq diyü dehrün ‘aceb dil-i figârum Ne âh u zâra meded var ne bellü bî-zârum Ne ‘aşka hayr ider oldum ne ‘aql ile yârum Ne kârî başa iletüdüm ne bellü bî-kârum	Göreydi Hüsrev eger süz-i ‘aşkı sînemde Diyeydi dehri yaqar âh iderse bir demde Ne zât ola bu ki söyler şîfât-ı Âdemde Semâi gibi ben ol bî-hüdem ki ‘âlemde Ne keyf ile mütekeyyif ne mest ü hüşyârum	Tahmîs /5	..- / ..- / ..- / ..- / ..-	
224b	Hâdî	Ne bir cevân-ı şeker-ğande ‘âşık-ı zârum Ne kâr-ı ‘aşk-ı cüntündan berîd-i bî-zârum Televvün ile telâşeye kim giriftârum Ne ‘aşka hayr ider oldum ne ‘aql ile yârum Ne kârî başa iletüdüm ne bellü bî-kârum	Gözüm ki Hâdîye düş oldı vâdî-i gâmda Ziyâde hayret ü hüzn eglerüm o sersemde Şorınca hâlini âh itdi ol demde Semâi gibi ben ol bî-hüdem ki ‘âlemde Ne keyf ile mütekeyyif ne mest [ü] hüşyârum	Tahmîs /5	..- / ..- / ..- / ..- / ..-	
225a	Nef’î	Menüm ki ‘âşık-ı bî-tâb u tâkât u zârum Belâ-yı ‘aşk ile bîmâr u haylî efkârum ‘Aceb esîr-i felâket ‘aceb giriftârum Ne ‘aşka hayr ider oldum ne ‘aql ile yârum Ne kârî başa iletüdüm ne bellü bî-kârum	Menüm o Nef’î-i bî-dil ki nev’-i âdemde Geçürdüm ekşer o kât ‘ömrümi gâmda Mukâyed olmadı dil zevk [ü] şevke bir demde Semâi gibi ben ol bî-hüdem ki ‘âlemde	Tahmîs /5	..- / ..- / ..- / ..- / ..-	

225b	[Bursalı] Raḥmî	Ehl-i dünyâ kim cihân zevkin dem-â- dem şandılar Veh ki bu mâtem-sarâyı cây-i ıhurrem şandılar Bî-bekâ iken esâs-ı dehri muhkem şandılar Bir dem iken devlet-i dünyâyı bir dem şandılar Bu fenâ gülzâr imûñ ‘ aysımı ‘ âlem şandılar	Ne keyf ile mütekeyyif ne mest [ü] hüşyârum	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---	
225b	Fazlî	Câm-i meyden mest olanlar kendüyi Cem şandılar Cür‘ asın tîğ-i ecel zaḥmına merhem şandılar Bezmi-i ğamda sâķi-i devrâni maḥrem şandılar Bir dem iken devlet-i dünyâyı bir dem şandılar Veh ki bu mâtem-sarâyı cây-i ıhurrem şandılar	Bu fenâ bezmin felek Fazlîye kılmışdur maķâm Kâse-i sirdan içürdi ıolular anda müdâm Şimdi kahr ile felekden almağ için intikâm Şundılar bir cür‘ a kim biñ yıl yaşar ancaķ tamâm Bu peri-rûlar Necâfî bizi âdem şandılar	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---	
226a	Şerîfî	Ağladan ‘ aşığı ey dil ğam-i hicrân ancaķ İnleden ehl-i dili gerdîş-i devrân ancaķ Kimi mâtem-zede halkuñ kimi şadân ancaķ Hâl-i ‘ âlem ezeli böyle perişân ancaķ	Kûb-ı vaḥdetde Şerîfî oluben genc-i mihân Mâsivâyı unıdup Hâķķ ile olsun her ân ‘ Alem-i kevn ü fesâd olduğı ‘ çün mülk-i cihân	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---	

226b	Āhī	Kiminūn miñnet-ile başına zindān ancaḵ Müdde'ī vuşlat-ı dil-dār ile ḥandān ancaḵ Dīde ḵanlar aḵırdur hicr ile giryān ancaḵ Dil-i nālānuñ işi derd ile efgān ancaḵ Hāl-i 'ālem ezeli böyle perişān ancaḵ Kimi ḥandān kimi nālān kimi giryān ancaḵ	Bāḵiyā ḥānḵah-ı 'ālem-i ḥayretde hemān Her gelen kimse bu esrār ile ḥayrān ancaḵ Āhiyā bilmedi hiç kimse nedür ḥāl-i cihān Denk olur 'Āḵil u dānā açamaz bunda deḥān Lāl olur keşf idemez sırrın anuñ hiç zebān Bāḵiyā ḥānḵah-ı 'ālem-i ḥayretde hemān Her gelen kimse bu esrār ile ḥayrān ancaḵ	Tahmīs /5			
227a	Şāni'ī	Mısr-ı ḥüsne kimisi Yūsuf-ı Ken'an ancaḵ Kimi Ya'ḵūb gibi derd ile nālān ancaḵ Kimisi mu'tekif-i küllbe-i ahzān ancaḵ Hāl-i 'ālem ezeli böyle perişān ancaḵ Kimi ḥandān kimi nālān kimi giryān ancaḵ	Kimisi Şāni'iyā vālihi la'l-i cānān Kiminūn ḵ addini efsūn-ı belā ḵıldı kemān Kimi abdāl u kimi tekiye-i ḡamda 'uryān Bāḵiyā ḥānḵah-ı 'ālem-i ḥayretde hemān Her gelen kimse bu esrār ile ḥayrān ancaḵ	Tahmīs /5			
227b	Şühüdi	Dil-i 'aşḵ ḡam-ı hicrān ile nālān ancaḵ Dīdesi fūrkat-i cānān ile giryān ancaḵ Güleşen-ı vaşla iren gül gibi ḥandān ancaḵ Hāl-i 'ālem ezeli böyle perişān ancaḵ	Ey Şühüdi bunı bildiñ ki fenādur devrān Yum gözüñ naḵş-ı fenādan diler iseñ 'unvān Bulmadı bunda gelen derdüne hergiz dermān	Tahmīs /5			

		Kimi hāndan kimi nālān kimi giryān ancaḡ	Bākiyā hānḡah-ı ‘ālem-i ḡayretde hemān Her gelen kimse bu esrār ile ḡayrān ancaḡ			
227b	Vālihi	Gül gibi ḡalk-ı cihānuñ kimi ḡandān ancaḡ ḡār-ı ḡamze kimi bülbul gibi nālān ancaḡ Lāle-āsā kiminüñ pāsı ancaḡ ḡāl-ı ‘ālem ezeli böyle perişān ancaḡ Kimi ḡandān kimi nālān kimi giryān ancaḡ	Vālihi böyle gelür böyle gider ḡalk-ı cihān Anca ‘āḡiller olur sālīk-ı rāh-ı tuḡyān Hiçbir demde ‘ayān olmadı bu sirt-ı nihān Bākiyā hānḡah-ı ‘ālem-i ḡayretde hemān Her gelen kimse bu esrār ile ḡayrān ancaḡ	Tahmīs /5	..- / ..- / ..- / ..- / ..-	
228a	Vaḡdeti	ḡamdu li’lāh ki ki dilā mazḡar-ı fehmi- ārāyūm Evc-i rif’atde Hüma gibi semā- simāyūm Ḳāf-ı ḡiddetde bugün sākın-ı bi- pervāyūm N’ola dehr içre vücutum yoḡ ise ‘Anḡāyūm Ne ‘aceb seyl gibi çağlamasam derāyūm	Vaḡdeti şüret-i şek-i beşer-i ekremde Gelmişüz aḡsen-i taḡvime dem-i ādemde İbn-i Meryem geçinüp vāsıta-i ḡālemde Bākiyā dīn-i Muḡammed ḡaḡ için ‘ālemde Dem-i cān-baḡş ile nazm içre bugün ‘İsāyūm	Tahmīs /5	..- / ..- / ..- / ..-	
228b	Zihni	Zerre-i mihr gibi fahr-geḡi peydāyūm Deşt-i ḡayretde geḡi bād-ı cihān- peymānūm Şöyledür cism-i za‘ifüm ki görümmez sāyem	Sirt-ı tevḡid zuḡur eyleyeli sinemde Naḡş-ı ḡayrı ḡomadum Zihni dil-i pür-ḡamda Niçe biñ mürdeler iḡyā iderüm bir demde	Tahmīs /5	..- / ..- / ..- / ..-	

		N'ola dehr içre vücüdüm yoğ ise ‘Ankâyum Ne ‘aceb seyl gibi çâglamasam deryâyum	Bâkiyâ dîn-i Muḥammed ḥaḳ için ‘âlemde Dem-i cân-bağş ile nazm içre bugün ‘İsâyum			
229a	Âhî şü'â'î ‘âleme nûr u ziyâ yiter La ‘lûñ dil-i şikeste ye her dem devâ yiter gülşeninde sidre-boyuñ müntehâ yiter Dil kişverine zülfi siyâhuñ belâ yiter Yıkmâğa bu vilâyeti bir ejdehâ yiter olmaz ise vuşlat olmasun Tek ara yirde dil-ber ile fûrkat olmasun minnetle ni‘ met olmasun Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun Örti döşek Necâtiye bir büriyâ yiter Kimse Yetimî sen[nüñ] gibi bî-‘izzet olmasun ‘Âlem içinde müflis ü bî-ḥürmet olmasun Aç ol cihânda minnet ile ni‘ met olmasun Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun Örti döşek Necâtiye bir büriyâ yiter	Tahmîs /5	---/---/ ---/---	
229b	Yetimî	Hüsnuñ ziyâsı ‘âleme ey dil-rübâ yiter La ‘lûñ cefâsı cânuma rûḥum ğidâ yiter Ḥâl-i ruḥuñ bu sinede dâğ-i cefâ yiter Dil kişverine zülfi siyâhuñ belâ yiter Yıkmâğa bu vilâyeti bir ejdehâ yiter	Kimse Yetimî sen[nüñ] gibi bî-‘izzet olmasun ‘Âlem içinde müflis ü bî-ḥürmet olmasun Aç ol cihânda minnet ile ni‘ met olmasun Tek yirde gökde zerre kadar minnet olmasun Örti döşek Necâtiye bir büriyâ yiter	Tahmîs /5	---/---/ ---/---	
229b	Resmî	Sen lebi şîrin için cân nice Ferhâd olmasun Ya belâ kûyında işi nice feryâd olmasun Sevmeyen Ḥurşid ise seni Ferahşâd olmasun Ġuşşañi ‘âlemde şâdi Olmayan ‘aşkuñ eşiri ğamdan âzâd olmasun	Çünkü cânân Resmîyâ senden cihânda cân diler Tut boyun fermânına çün bendesin sulṭân diler Ḥöş dimiş bu sözi ol kim dehr anı Selmân diler Ey Nizâmî çünkü yârûñ gencdür virân diler	Tahmîs /7	---/---/ ---/---	

230a	Rizâyî	Râziyüm kapuñda nânum bir nefes yâd olmasun Tek görülden ey perî bu ben kuluñ yâd olmasun Benden artuq fîrîkat ile kimse mu ‘tâd olmasun Çuşşañî ‘âlemde şâdî bilmeyen şâd olmasun Olmayan ‘aşkuñ eşiri ğamdan âzâd olmasun	Qo vüçüduñ müلكi vîrân olsun âbâd olmasun Dil-rübâlar ‘aşkıñ her demde ser-gerdân diler Sevdüğinden küfr-i zülfin boynına imân diler Ey Rizâyî meh-liķâlar ğastesin bî-cân diler Ey Nizâmî çünki yârüñ gencdür vîrân diler Qo vüçüduñ müلكi vîrân olsun âbâd olmasun	Tahmîs / 7			
231a	Bursalî Raĥmî	Olanlar şürete mâyil nedür ma ‘nâyî bilmezler Ĥaķîkat gözleseñ mâhiyyet-i eşyâyî bilmezler Bu baĥr içre şadefde ol dür-i yektâyî bilmezler Cihân-ârâ cihân içindedür ârâyî bilmezler Şu mâhîler ki deryâ içredür deryâyî bilmezler	Beķâ yoķ Raĥmiyâ fânî taşavvur eyle devrânî Gedâya şâh-ı ‘âlem dir anuñ kim ola ‘irfânî Ne söyler hûş ile gûş eylegil deĥrûñ suĥandânî Ĥayâlî fakr şalına çekenler cism-i ‘uryânî Anuñla faĥr iderler aķlas u dîbâyî bilmezler	Tahmîs / 5			
231a	Bursalî Raĥmî	Tâ-ezel ĥâküm ki taĥmîr oldı ünnet baĥladı Cevher-i ‘aşķa maĥal için liyâķat baĥladı ‘Unşur-ı pâķtümde ķudret bunca ĥikmet baĥladı	Ėarķ-ı ĥûn-âb olsa lâyîķ Raĥmiyâ bu çeşm-i ter Şâhid-i maķşûda irgürmez sipîhr-i kînever Bisteri ĥâr-ı ‘anâ bâlîmidür seng-i meder	Tahmîs / 5			

		Ana rahiminde tenüm şol dem ki şüret bağladı Bir şanem yâdına zünnâr-ı maḥabbet bağladı	Yâd-ı la' lünle Ḥayâlî nûş ider ḥûm-ı ciger Gör ṭabîb-i hicr aña cânâ ne şerbet bağladı			
231b	Bursalı Raḥmî	Cihân ğarḳ-âb olupdur dîde-i eşk-i revânûmdan Felekler Nîl-reng olmuş durur dūd-ı duḫânûmdan Melekler bâl ü per yakmış durur âh-ı fiġânûmdan Düşelden ayru şeydâ sen meh-i nâ-mihrbânûmdan Kevâkîb her gece yummaz gözün âh [u] fiġânûmdan	Derünûñ Raḥmiyâ âlâyîş-i ğamdan kılup ḥâlî Yüri bir ihtiyârûñ ol reh-i ' aşkıñda pâ-mâli Ḳalenderveş trâş it levḫ-i dilden ḫaṭṭ-ı âmâli Ḥayâlî tekye-i ' aşkıñ olup meczûb-ı abdâli Ḳalenderler gibi geçsem gerek nâm u nişânûmdan	Tahmîs /5	----	----
232a	Bursalı Raḥmî	Maḥabbet ' arşasında nice serler ḫâk-sâr ancak Kimi olmuş gedâ-yı ' aşk kimi şehryâr ancak Görüp ḫaṭṭ-ı siyâhın kâkül ile bî-ḳarâr ancak Şabânûñ ḫâṭırı kuyında yârûñ pür-ġubâr ancak Benüm gibi o daḫı bir perîşân rûzġâr ancak	Çeker[ken] şâm-ı ḫasret [içre] Raḥmî rûze-i hicrân Naşîb oldı seḫergeḫ aña bezm-i vuşlat-ı cânân Yaḳalar çâk olup çarḫa irişdi na' ra-i mestân Şeb-i ' iyd eyledi gerdün hilâlûñ cāmını gerdân Ḥayâlî daḫı içmez zâhid-i perḫizġâr ancak	Tahmîs /5	----	----
232b	Fevrî	Mübtelâ-yı ğam idüp gerdiş-i eyyâm beni Eylemişdür düşürüp ayaġa bed-nâm beni	Fevriyâ mesken iden ḫânesini ḫammârûñ Nâmûñi câma deġiş bâde-keş ol ḳo ' âruñ Oḳu bu maṭla' ını şâ' ir-i siḫr-âşârûñ	Tahmîs /5	----	----

232b	Fevrî	<p>Şimdi mey-ğaneye ırgürdi ser-encâm beni Yine şâd itdi bugün bâde-i gül-fâm beni Ğamdan ey sâkî ħalâş eyledi bir câm beni</p>	<p>Bezmi-i ‘âlemde bugün la‘l-i firâķı yârûñ Kâtibî itdi yine rind-i mey-âşâm beni</p>	Tahmîs /5	<p>Çekilür mâ‘idesi server-i derd ü elemüñ İçilür toluarı kırî o şâh-ı keremüñ Killetin söylemedi kimse deminde ni‘amuñ Kim baķar ni‘ metine pâyân mı var hün-i ğamun Cümle ‘aşķ ehline İshâķ şalâ eyleyelüm</p>	<p>Ġazel-i İshâķ Tahmîs-i Fevrî</p>
233a	Fevrî	<p>Ĥarîķ-i üştür-i miñnetde cismüm pây- mâl eyle Şıyup ser kâsesin yâ Rab seg-i yâre sifâl eyle Mekânüm deşt-i miñnet yârüm âhü-yi melâl eyle Çü kıldıñ zülfini Leylî beni Mecnün- mişâl eyle Ĥudâyâ belki Mecnünden dalı şürde- hâl eyle</p>	<p>Gedâ-yı bi-nevâya şayma Fevrî server-i ‘aķlı Eger âbâd idem dirseñ ħarâb it kişver- i ‘aķlı Perişan eyle ħurmasun yanuñda leşker-i ‘aķlı Çıķar deşt-i cünün ile başuñdan efser- i ‘aķlı Libâs-ı ‘ârî ey Emrî seg-i dil-dâra şâl eyle</p>	Tahmîs /5	<p>Ġazel-i Emrî Tahmîs-i Fevrî</p>	
233b	Fevrî	<p>Ne çâķ-ı ħaçer-i sertiz hicrândan helâķum ben Ne ħarb-ı tûĝ u cevr-i deründen zaĥmnâķum ben</p>	<p>Kızardı câm-ı la‘lün gördi bâde oldı şermendeñ Yeñiden mey-perest oldı lebüñ yâdına efĝendeñ</p>	Tahmîs /5	<p>Ġazel-i Kâtibî Tahmîs-i Fevrî</p>	

234a	Fevrî	Ne la'li mey gözi mahmûrlar hicr ile hâkûm ben Hâdeng-i gamze-i mestüñle sâkî sine- çâkûm ben Demidür şun lebüñ câmin be-gâyet derd-nâkûm ben	Ne var çâk-ı girîbân itse Fevrî göricek hândeñ N'ola âlûde-dâmân olsa şâhum Kâtîbî bendeñ Bi-hâmîdî'llâh bilür 'âlem senüñ 'aşkuñda pâkûm ben	Tahmîs /5	--- / - - - / - - - / - - -	Gazel-i Kâtîbî Tahmîs-i Fevrî
234b	Fevrî	Şarf it yolına varuñ sîm ü zeri degül Cân u cihânuñ eyle revâne serî degül Güş it ne didi ol ki sözi serseri degül Mihri gönülden ol şanemüñ çün berî degül Harc eyle nağd-işekûni alnuñ deri degül	Fevrî kitabî rehne koyup la'li-i nâb içün Yazsa hûmârın olmaya 'ayb ol hârâb içün Üstâd-ı dehr görine dir aña cevâb için Şevk-i lebûñle Kâtîbî sâkî şarâb için Divânımı oğtıdı hemân defteri degül	Tahmîs /5	--- / - - - / - - - / - - -	
234b	Fevrî	Kitâb-ı hañt-ı rüyuñ nüşhasıdur şuhuf-ı mestürüñ Cemâlûñ levhîdür dey defterini kılssa menşürüñ Yüzünde zülfi-i miskîn karasıdur Bahr-i Mescürüñ Güneş üftadesi olsa ne var yüzündeki nürüñ Düşüpdür pertevinden lerze ey meh cismine hürüñ	Mey-i câm-ı cihân zehr-i helâhıldür içüp çanma Ayağı getürür her kişi sen bunda kalam şanma Geçüp şadra yigittik balişine Fevrî zânma Şakın bezm-i hayâtuñ revnaķına Fazlî aldanma Sıdı seng-i ecel çün kâse-i 'ömrini fağfürüñ	Tahmîs /5	--- / - - - / - - - / - - -	
234b	Fevrî	Bahâr irişi zülfi-i yârveş açıldı sünbüller Eline lâleden câm-ı şarâb aldı karanfüller Terâne eyleyip bezm-i çemende yine bülbüller	Zebânûñ hünkımı Fevrî feşâhat 'arşasına sür Belâgat topına çevgân urdı göklere irgür Nedür güş eyle ol kim dehr anuñ fazlıyla olmış pür	Tahmîs /5	--- / - - - / - - - / - - -	

			Dem-i gül çün degül bâkı demidür nüş idüp bülbüller Yürüt ayağı ey sâkı ne der yanuma māmüller	Rızâyî tevser-i îab' un' katı yügrütlüğü vardır Bu meydân-ı suhandânide n' ola alsa ögdüller				
235a	Fevrî	Maķāmum 'aşk ile ki zirve-i a' ladan a' lādur Yerüm ki hicr ile merkez gibi ednadan ednādur İki gün bir qarār üzre degül 'ālem temāşādur Seri pā pāyı ser eyler cihān bir bî-ser ü pādur Hāzîzi evc ider evci hażîz eyler bu dünyādur	Cihān hālkım enfās-ı kelāmuñ eylese ihyā Saña sāhir dir ehl-i beyt mişāl-i Hāzret-i 'İsā Dimez mi Fevrî ol seher āferīn efzāh-ı dünyā Mesīhāsā Yetīm izhār-ı mu' ciz eyledüñ ammā Şaķın ebnā-yı 'ālemden Yahūdīvār a' dādur	Tahmīs /5				
235b	Cinānî	Dilā bâkı degüldür şevket-i Dārāyı n' eylersin Libās-ı 'āriyetdür a' lās u dībāyı n' eylersin Ĝam-ı 'āzline degmez manşıb-ı a' lāyı n' eylersin Çün āhir kor gidersin devlet-i dünyāyı n' eylersin Riyāset 'add idüp hālkāya bu ğavĝāyı n' eylersin	Cinānî 'çün sever nāz u niyāzı hāzret-i 'izzet Demidür aĝla hālūñ ĝāfil olma geçmesün fırsat Cihāndan cürm ile ālūde iken eyleyüp rihlet Mesīhî-i muhsine ta' yin olunca düzeħ ü cennet 'Aceb ol demde Fevrî [sen] dil-i şeydāyı n' eylersin	Tahmīs /6			Müteferriķ Tahmīslerdür ki Zikr Oltur	
236a	Cinānî	Nev-bahār oldı güzellendi ser-ā-ser 'ālem Oldı ezhār ile her ğuşe gülistān-ı İrem Sineler tōldı şafā ķalmadı endüh ile ĝam	Ey Cinānî pür idüp şöret ile āfāķı Hāşre dek nāmın idüp devr-i feleklede bâķi Dem-be-dem sākin ider sūz-ı dil-i 'uşşāķı	Tahmīs /5				Ĝazel-i Bāķi Tahmīs-i Cinānî

236b	Cinānī	Eyledi müjde-i gül dilleri şād u ħurrem Göncenüñ gönli açıldı güle düşdi şeb- nem Reh-i ‘aşkuñ ezelden bî-ser ü sāmānyuz cānā Belā vādisinüñ ser-geşte-i hayrānyuz cānā Bizi şanmañ cihānuñ tǎlib-i ‘unvānyuz cānā Ne dehrüñ bendesi ne şāh-ı ‘ālf-şānyuz cānā Esirüñ olalı mülk-i ğamuñ sulţānyuz cānā	Āb-dār olsa n’ola meyve-i şî‘r-i Bākī Urmadı kimse bu bağ içre dağı böyle kalem Cinānī bend idelden tār-i müy-i kākül- i cānān Esir oldum kemend-i ‘aşka kaldım zār [u] ser-gerdān Perişān oldı ise ğam degül ħāl-i dil-i nālān Olaldan ħalka-i zülfi ile Nev’i bi-ser ü sāmān Maĥabbet bezminüñ ser-ħalka-i rindānyuz cānā	Tahmīs /5	‘--- / --- / --- / ---	Ġazel-i Nev’i Tahmīs-i Cinānī
237a	Cinānī	Ġubār-ı sebz-i ħaţţuñ reşk ü reyĥān ola sulţānum Anı erbāb-ı dil gördükde şādān ola sulţānum İşġuñ ğayret-i gülzār-ı Rıdvān ola sulţānum Cemālüñ güşeni her laĥza ħandān ola sulţānum Hezārān bülbül ol güleşende nālān ola sulţānum Şehā zulm eyleme ‘uşşāka kim ğāyet ĥaleldür bu Ĥarāb eyler esās-ı ‘ömri bir ğün muĥtemeldür bu Ne ĥikmetdür bilürken bā‘ iş-i ceng ü cedeldür bu	Cinānī dide giryān olsa dil ğamġin ‘aceb midür Lebūñ hicriyle kılsa eşkini gül-ġün ‘aceb midür Görüp kılsañ ‘ināyet olmasañ pür-kīn ‘aceb midür Gedā-yı küyuñ olsa Ĥayreti miskīn ‘aceb midür Gedā mümkin degül midür ki sulţān ola sulţānum Ĥaţ u ruĥsārı vaşında ne kim nazım olsa cānānuñ Nazardan ehl-i diller mümkin olmaz diyeler anuñ Cinānī gör ne dir ol şa‘ir-i bî-mişli devrānuñ	Tahmīs /5	‘--- / --- / --- / ---	Ġazel-i Ĥayretī Tahmīs-i Cinānī
237a	Cinānī	Şehā zulm eyleme ‘uşşāka kim ğāyet ĥaleldür bu Ĥarāb eyler esās-ı ‘ömri bir ğün muĥtemeldür bu Ne ĥikmetdür bilürken bā‘ iş-i ceng ü cedeldür bu	Ĥaţ u ruĥsārı vaşında ne kim nazım olsa cānānuñ Nazardan ehl-i diller mümkin olmaz diyeler anuñ Cinānī gör ne dir ol şa‘ir-i bî-mişli devrānuñ	Tahmīs /5	‘--- / --- / --- / ---	Ġazel-i Mişālī Tahmīs-i Velehū

237b	Cinānī	Dimezsın pāy-būsum ‘aşk-ı zāra mahaldür bu Öperler sâ'id-i siminüni iller güzeldür bu	Yoluña cān virüp ‘arz eyler iken mübetelâlıklar Nedür bu vaz'-ı na-şayesteler bu nâ-sezâlıklar Neden lâzım gelür bilsem bu deñlü bivefâlıklar Helâk oldum nedür cānâ bu fūrkatler cüdâlıklar N'olaydı olmasaydı tâ ezelden âşnâlıklar	Hañ u ruhsârı vaşında o mihr-i ‘âlem-ârānuñ Nazire dimmez aña ey Mişālī bir gazeldür bu	Tahmīs /5				Gazel-i ‘Amrī Tahmīs-i Cinānī
238a	Cinānī	Bilürin incinıyor her kişi efgānumdan Seyr iden nem қапыyor dīde-i gıryānumdan Gerçi hālī degülüm ta‘ne-i yārānumdan Beni men‘ eyleme zāhid yürī cānānumdan Göz göre ayrıluyum mı varayın cānumdan	‘Aşk kim cism-i Cinānī-i heves-nāki yaķar Nice âteş dūrür ol bâda virüp hāki yaķar Şanmañuz yirde hemān hār ile hāşāki yaķar Şem‘ iyā dil uzadup her gice eflāki yaķar Nār-ı āhum ki çıkar sine-i sūzānumdan	‘Aşk kim cism-i Cinānī-i heves-nāki yaķar Nice âteş dūrür ol bâda virüp hāki yaķar Şanmañuz yirde hemān hār ile hāşāki yaķar Şem‘ iyā dil uzadup her gice eflāki yaķar Nār-ı āhum ki çıkar sine-i sūzānumdan	Tahmīs /5				
238b	Cinānī	Milket-i faķr u fenā tahtgehünde hānuz ‘Aleme hākim olan şehler ile yek-sānuz Gerçi kim bir iki dīvāne-şıfat ‘uryānuz	Lebi vaşfıyla Cinānī gibi olsaķ gūyā Tūfī-i bağ mişālī oluruz şekkerhā Bize bu tekye-i dehr içre bulunmaz hem-tā	Lebi vaşfıyla Cinānī gibi olsaķ gūyā Tūfī-i bağ mişālī oluruz şekkerhā Bize bu tekye-i dehr içre bulunmaz hem-tā	Tahmīs /5				

		Ne Süleymân-ı zamânuz ne Cem-i devrânuz Gel hârebâta bizi gör ki nice sultânuz	Nükte-dâmlar geçerüz gerçi ‘Ubeydî ammâ Yârûñ esrâr-ı lebin añlamada hayrânuz				
239a	Cinânî	Ne manşib özleyüp ne dirhem [ü] dinâr arar göñlüm Cihâni geşt idüp bir bî-bedel dil-dâr arar [göñlüm] Yolında ölmege ‘îsâ-nefes bir yâr arar göñlüm Dolanup şehîr için bir dil-ber-i ‘ayyâr arar göñlüm Evin yıkmağ için bi’llâh gör mi ‘mâr arar göñlüm	Kalup dârü ‘ş-şifâ-yı ‘aşk içinde bu dil-i şeydâ Dağı uşlanmadı sevdâ-yı zülfi-yâr ile aşlâ Cinânîveş sevüp biñ cân ile bir dil-ber-i ra’nâ Yeñi başdan delü olmağ diler ey Hayretî ammâ Yine eski efendüm gibi bir dil-dâr arar göñlüm	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---		
239a	Cinânî	Mîhr-i ruhuñ ey meh ki ziyâ-bağş-ı cihândur Her zerreye hürşîd-şifâf feyz-resândur Erbâb-ı nazar’çün aña her dem nigerândur Kim dir ki ruhuñ dide-i ‘uşşâka nihândur Ağyâra nihân ‘aşka gün gibi ‘ayândur	‘Aşkuñla Cinânî ne ‘aceb fâyık olursa Da ‘vâ-yı maħabbetde sözi şâdık olursa Her ‘ârîzi ‘Azrâya bakup Vâmık olursa Her gördüğü didâra n’ola ‘aşık olursa Ey ‘Ârifî dîvâne göñül âb-ı revândur	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---		
239b	Cinânî	Bulmayup dil ‘âlem-i kesretde râhat güşesin Geldi vahdet mülkine buldı selâmet güşesin Bir hâreb-âbâd imiş bildüm riyâset güşesin	Çün hâreb olmağ muħarrerdür Cinânî bu ribât Kârbân-ı gâm gelüp âhîr gider hayl-i neşât Ehl-i dünyâdan kesil sa’y eyleme bî-irtibât	Tahmîs /5	--- / --- / --- / ---		

240a	Cinānī	Şāh-i ‘aşkum mesken idindüm kanā‘at güşesin V irmezüm taht-ı Süleymāna ferāğat güşesin Germ olup sīnemde kim ‘aşk āteşi muhkem yanar Sākın olmaz seyl-i eşk-i çeşm ile her dem yanar Söylesem süz-ı derünüm güş iden ādem yanar Nār-ı dilden zāhīr itsem bir şerer ‘ālem yanar Tırsa bir dem sīne-i sūzānum içre gam yanar	Künc-i ğamda ‘ uzlet it halk ile kılima iḥtilāt Fevriyā dünyāda istersen selāmet güşesin Ey Cinānī tekye-i ‘aşk içre çün başduñ ayak Er çerāğidur uyandur sīneñe bir dāğ yağ Almaq istersen eger pīr-i tarīkatdan sebağ Gel Ḥayālünün teninde dāğ-ı İbrāhīme bağ Bu qadar ancağ çerāğ-ı Ḥazret-i Edhem yanar	Tahmīs /5	--- / --- / --- / ---	Ġazel-i Ḥayālī Tahmīs-i Cinānī
240b	Cinānī	Qanı ol gün kim ruḡuñ şevkyle dil mesrūr idi Çehre-i ğam perde-i taqdir ile mestūr idi ‘ Arz iderdün ‘ārīzuñ luḡfuñ ‘aceb mevūr idi Ey hoş ol demler ki ruḡsarūñ baña manzūr idi Çeşm-i ümmidüm çerāğ-ı vaşldan pür- nūr idi	Ey Cinānī zulm idüp her ‘aşk-ı giryāna çarḡ Aşnā iken ider cānān ile biġāne çarḡ Uğradup rāh-ı belāda vādī-i ḥirmāna çarḡ N’ola ger şalsa Fuzūlıyi ğam-ı hicrāna çarḡ Vuşlat eyyāmında ol ġāfil inen mağrūr idi	Tahmīs /7	--- / --- / --- / ---	Ġazel-i Fuzūlı Tahmīs-i Cinānī
241a	Āzerī	Zerreveş sevdim bugün sen āftāb-ı enveri ‘ Aşkuñ terk eylemem terk eyletün cān [u] seri	Āzerī şāhrāya düşdüm terk idüp ğam- hāneyi Künc-i ‘aşka mesken itdüm ḡātr-ı vīrāneyi	Tahmīs /5	--- / --- / --- / ---	

241b	Āzerī	Çeşm-i hün-rizūñ gehi tîz eyleyüp ol hançeri Mû-be-bû kesseñ cefa tîğ ile cismüm ey perî Kılca olmaz hatırum kayd-ı ta'allukdan berî ‘ Ārizūñ ile eylemiş bahş-ı leîâfet yâsemen Kendü zeyn ol sîne-i simîne beñzetmiş semen Bilmeyüp her biri haddin ey gül-i nâzûk beden La'lüne kand öykinürmiş kaddüne serv-i çemen Dadı dalı var mıdır bi'llâhi ey şîrin- dehen	Çanda gördüm bilmezüm ol gözleri mestâneyi Bir görümmez derde uğratdum dil-i dîvâneyi Bilmezüm hiç n'eyleyüm Mâni dehân-ı dil-beri	Tahmîs /5	---	---
242a	Tîğî	Gönül derd ü gamuñla hemdem-i âh u fiğân olmaz Binâ-yı miñnet erbâb-ı gam-ı dille ‘ ayân olmaz Olur derd ü maħabbet dilde zâhir mey- feşân olmaz Ġam-ı ‘aşkuñ derün-ı sîneden hergiz nihân olmaz Ne sirdur buña söylenmez ne hâletdür ‘ ayân olmaz Kanı şîrin lebünden Ġusrevâ dâd itdigüm demler	Görüp mihr-i cemâlün Tîğî-yi üftâde dil nâgeh Düşüp hâke ser-i kuyuñda oldu sâyeñe hem-reh Ġam-ı mihr ü maħabbet ‘âleminden eyleyüp âgeh Yine bir lu' b ile Şubhîñüñ aldı göñlini ey meh Cihânda saña beñzer bir cevân-ı dilistân olmaz Gel[üp] âdemle âbâd itmeyüp kâşâne- i dehiri	Tahmîs /5	---	---
242a	Tîğî			Tahmîs /5	---	---

242b	Tiği	<p>Çanı hâk-i rehûn feryâda mu'îâd itdigüm demler</p> <p>Yıkup ten hânesin gam kaçırın âbâd itdigüm demler</p> <p>Çanı hâk-i rehûn âhumla ber-bâd itdigüm demler</p> <p>Añılmaz mı ser-i kûyuñda feryâd itdigüm demler</p> <p>Eger dünyâ gibi hûbân-i 'âlem bî-vefâ olsa</p> <p>Dil-i 'uşşâka dâyim işleri cevri ü cefâ olsa</p> <p>Muhaşşıl kâr-i 'aşık dem-be-dem derd ü belâ olsa</p> <p>Halâş olmağ ne mümkindir gönül kim mübtele olsa</p> <p>Alınmaz 'aşk elinden iki 'âlem bir yaña olsa</p>	<p>Mağabet künci ma'mûr itmeyüp virâne-i dehri</p> <p>Ne söyler Tiği yâ gûş eyle bir fe[r]zâne-i dehri</p> <p>Dağı bennâ-yı kudret yapmayup bu hâne-i dehri</p> <p>Binâ-yı 'aşkı Sırrı dilde bünyâd itdigüm demler</p> <p>Olup mihr ü mağabet Tiği yâ gâlib bu dünyâda</p> <p>Şafâdan gayrı nesne olmasa a'lâda ednâda</p> <p>Tutup gün gibi câmi zîr-i tâk-ı çarğ mînâda</p> <p>N'olaydı Şem'iyâ bu bezm-i cem'-i 'âlem-ârâda</p> <p>Küdüret aradan gitse kamu ehl-i şafâ olsa</p>	Tahmîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	<p>Gazel-i Şem'i Tahmîs-i Tiği</p>
243a	Tiği	<p>Germ olup' çün meclis-i cânâne geldüñ ey gönül</p> <p>Sözünü 'arz itmege divâne geldüñ ey gönül</p> <p>Aç gözün bir âteş-i su[z]âna geldüñ ey gönül</p> <p>Bezm-i 'aşka nitekim pervâne geldüñ ey gönül</p> <p>Yan yağı ol şem'-i hüsne yana geldüñ ey gönül</p>	<p>Çanuñ nâ-hakk yire dökse sipîhr-i bî- emân</p> <p>Hakk idüp Tiği vücûduñ kılsa mı nâm u nişân</p> <p>Âh u feryâduñla pür oldı zemîn ü âsmân</p> <p>Eşiğünde itme Yahyâ gibi gel âh u fiğân</p> <p>Âstân-ı hazret-i sultâna geldüñ ey gönül</p>	Tahmîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	<p>Gazel-i [Şeyhü'l- islâm] Yahyâ Efendi Tahmîs-i Tiği</p>

243b	Tiğî	Ne cām-ı meyde dā'ım teşne-i zevk [ü] şafâ gördüm Ne mir'at-ı cemâl-i yârda rüy-ı bekā gördüm Maḥşşıl bezmgâh-ı 'âlemi gâyet fenâ gördüm Vefâ her kimseden kim istedüm andan cefâ gördüm Kimi kim bî-vefâ dünyâda gördüm bî- vefâ gördüm	İdüp kaç'-ı ta'alluk Tiğiyâ ebnâ-yı Âdemden Demidür kimseyi yâd eylemezsuñ yâr u maḥremden Çeküp Âyîne-i İskender ile sâgar-ı Cemden Fuzûlî 'ayb kıлма yüz çevirsem ehl-i 'âlemden Neden her kime kim yüz tıtdumsa andan yüz cefâ gördüm	Tahmîs/5	---	Ğazel-i Fuzûlî Tahmîs-i Tiğî
243b	Tiğî	Çekerin cevrimi bir kaşı kemânı severin Çanzesi tirine olmağa nişânı severin Bağlanup zülfine dil müy-ı miyânı severin Mâ'îlin cezbe-i didâra hem anı severin Bir güzel çehrede ân olsa ben anı severin	Tiğiyâ kalbe şafâ vîse küdüret def'i Mümkün olmaz idi hiç mihr ü maḥabbet ref'i Olsa 'aşk-ı zârûri maḥz mişâl-i ef'i Çare yok sevmemege bir güzeli ey Nef'i Saña lâzım mı dimek işte fülânı severin	Tahmîs/7	---	Ğazel-i Nef'i [Tahmîs-i] Tiğî
244b	Tiğî	Bu tîk-i revâkuñ ne bülend idi binâsı Âb üzere urulmasa anuñ ıtarḥ-ı esâsı Yog idi kuşurı eger olmasa fenâsı Höş kaşır-ı şafâ idi felek olsa bekāsı Ammâ n'idelüm fâni imiş bu yıķılası	Tiğî şeb-i zülmetde kômışdı beni ol mâh Olmasa eger meş'ale-i âh-ı seḡergâh 'Aşk odına yanmasa eger zâhid-i güm-râh Erbâb-ı dilüñ âteş-i âhundan imiş âh Dünyâ evinüñ Vaḥdetiyâ nûr u zivâşı	Tahmîs/5	---	Ğazel-i Vaḥdetî Tahmîs-i Tiğî
244b	Tiğî	Âh kim bu dil-i sūzân ile öldüm gıtdüm Tıtuşup âteş-i ıhirmân ile öldüm gıtdüm Şem'iveş dıde-i giryân ile öldüm gıtdüm	Cân virürken yoluña Tiğî olup senden dür Olmış a' dâ-yı denî dâr-ı cihânda Manşûr	Tahmîs/5	---	Ğazel-i 'Aşık Tahmîs-i Tiğî

		Heves-i şöhbet-i cânân ile öldüm gıtdüm İrmedüm vuşlata hicrân ile öldüm gıtdüm	Hiç kim gayret-i akrân ile öldüm gıtdüm					
245a	Bâkî	Ne mümkindür nazar bir lahza hüsn-i tal'at-i yâre Degül çünkim müyesser lem'a-i hürşide nezzâre Gubâr-ı dergehin kühl itmedin çeşm-i güher-pâre Nice fâkât getürsin çeşm-i 'aşîk rüy-i dil-dâra Getürmez tâb çün bir lahza berç-ı tâb-i envâre	Marîz-i 'illet-i 'aşka şarâb-ı la'lidür şerbet Bulur câm-ı vişâlınden ötümlü hasteler şîhhat Garaż dermân ise Bâkî yüri var derde kıl himmet Murâduñ sözlerinüñ gösterür her harfi bir hikmet Ne hikmet belki 'ibretdür devâdur cümle bimâre	Tahmîs/5			--- / --- / --- / ---	Tahmîs-i Bâkî Efendi 'Aleyhi'r- rahmete
245b	Nâdirî	Şâh-en-şeh-i nev-rüz ider her kişveri pür-zîb ü fer Ezhârdan 'asker çeker rüy-i zemine ser-be-ser Şâhane nevbetdür aña gülbank-ı murğân-ı seher Dîvân ider vaqt-i seher nev-rüz sultânı meğer Devrân ufukdan gösterür taht-ı zümürüd tâc-i zer	Ey Nâdirî kılsun Hudâ ol serverün 'ömrün dirâz Tâc-ı sa'âdetle anı itsün hemîşe ser- firâz Gülzâr-ı vaşfi dâyimâ pür-gulgul-i murğân-ı râz Destân-serâ-yı midhatı şâh-ı tarabda nağme-sâz Tâvus-ı baht u devleti bâm-ı felekle cive-ger	Tahmîs/7			--- / --- / --- / ---	Ėazel-i Bâkî Tahmîs-i Nâdirî
246a	Huzûrî	Yanar şem'-i ruhuñ şevkine dil pervânedür şimdi	Huzûrî dehre baş egmeyen hâkân u serverler	Tahmîs/5			--- / --- / --- / ---	Ėazel-i Meşânî Tahmîs-i Huzûrî

246b	Mānī	<p>Oğur'lar kıışsın Mecnün gibi efsānedür şimdi Yiri geh vādī-i hayret gehī vīrānedür şimdi Şu 'ākil gördüğün gönlüm 'aceb dīvānedür şimdi Yitürdi kendüzün bilmez sözi yābāna der şimdi</p> <p>'Aceb ol şāh-i 'ālem 'āşīkuñ hūnına kānmaz mı Bu deñlü nāle bir gün aña te'şir ide şānmaz mı Kıyāmet yok mıdur şānur ya hoş haşre inanmaz mı Beni cāndan uşandurdi ceñādan yār uşānmaz mı Felekler yandı āhumdan murādum şem' i yanmaz mı</p>	<p>Tutarken lāleves bezm-i ķadehler sīm- sāğarlar Geyerken farkına zerrin muraşsa' tāc u efseler Meşāmī cām-i Cemşīdi sifāle şaymayan serler Fenā sākīsī bezminde döner peymānedür şimdi</p> <p>Κuluñ Mānī şeker-ğādūr lebūñ vaşında güyādūr Ġarīb-i deşt-peymādūr gedā-yı bī-ser ü pādūr İşī seyr ü temāşādūr ser-i küyuñda ğayğādūr Fuzūlī rind-i şeydādūr hemīşe hālķa rūsvādūr Gören dir bu ne sevdādūr bu sevdādān uşānmaz mı</p>	Tahmīs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	<p>Ġazel-i Fuzūlī Tahmīs-i Mānī</p>
247a	[Derzi- zāde] 'Ulvi	<p>Bir zamān ola ki bu gerdiş-i gerdān dükene Düşmeye ķaitre-i rahmet yire bārān dükene Bitmeye sebze-i ter nehr-i firāvān dükene Kīse-i kān boşala kāse-i devrān dükene Ne ġam u dil ne nem ü dīde-i ġiryān dükene</p> <p>Yazmıs vücūh-ı nāsda Fa'āl-ı muķtedir Bir nice saır u eylemiş anuñla keşf-i sır</p>	<p>Kesme ey sākī kerem kıl tolu cām-i meyden Ġel dirig itme bu zevķ-i müdāmı dilden 'Ulviyā 'aşķ cüdā bir dem ola mı dilden Gide mi fikr-i leb-i yār Meşāmī dilden Kāndan hiç ola mı la' l-i Bedeşşān dükene Cānān ile münāsebet-i cāmī fark ītüp</p>	Tahmīs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	<p>Ġazel-i Meşāmī Tahmīs-i [Derzi- zāde] 'Ulvi</p>
247b	Rūhī			Tahmīs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	<p>Ġazel-i Nev'ī Tahmīs-i Rūhī</p>

248a	Beyānī	Sırta Hüdāyı bulmağa vechüñde dil- mişür Çün sırr-ı Hâk vücut-ı meẓâhir[de] müstetir Bir vechē nâziruz görelüm Hâk ne gösterür Şanma râhat h̄ âb-ı gâfletde gönül tenhâ yatur Mest olup cām-ı ğam ile vâlih ü rüsvâ yatur Hey'eti teşhîş olunmaz bî-ser ü bî-pâ yatur Za'afdan künc-i ' inâda kim dil-i şeydâ yatur Ger ecel gelseydi görmez şöyle nâ- peydâ yatur	Dilden geçen ğürür ile iz'âmî fark idüp Rûhî gibi merâtib-i a' yânî fark idüp Mâhiyyet-i vücut ile imkânî fark idüp Oldum kuşur-ı kudretüme Nev'iyâ muķır	Tahmîs/5	--- / --- / --- / --	Ġazel-i Rahmî Tahmîs-i Beyānī
248a	Āhî	Sen şeref burcında cânâ mihr-i enversin hele Āsmân-ı hüsñde ferhunde-i ahtersin hele Dürç ü nâz u şivede pâkîze gevhersin hele Nâz iderseñ yaraşur mümtâz dil-bersin hele Öldürürseñ ğam degül sulţân-ı kişversin hele	İltifātın olmadı cânâ dil-i bîmâra hîç Ġülmedtün ' aşkuñda aşlâ Āhî-yi bî- çâre hîç İşidür müsün ne dirlər hülksün dil-dâra [hîç] Nev'iyâ ' aġyâr ile şolbet yaraşmaz yâre hîç Saña meyl itse düşer merd-i sühân- versin hele	Tahmîs/5	--- / --- / --- / --	
248b	Mānī	Añar mî bendesin ol şâh-ı ' izz ü nâz ' aceb Hemîşe mazhar ola iltifātına a' dâ	Revâ mı Mānî-yi şeydâ kapuñdan ola cüdâ Hemîşe mazhar ola iltifātına a' dâ	Tahmîs/5	--- / --- / --- / --	

		<p>İrer mi güşına feryâd u cân-güdâz ‘aceb</p> <p>Kime karîn iken ol yâr-i dil-nevâz ‘aceb</p> <p>Kimünle şâlvur ol serv-i ser-firâz ‘aceb</p> <p>Kimün çolundadır ol çeşm-i şâh-bâz ‘aceb</p>	<p>Sebeb nedür buña ey dil-ber-i huceste-likâ</p> <p>Olup rakîbe karîb eyleyüp vefâlar añâ Hüdâyiden niye ki bunca ihtirâz ‘aceb</p>			
249a	Mu‘îdî	<p>Hâl-i ruhsârûn ki levh-i âftâb üstindedür</p> <p>Noқта dökmîş her taraf müşkil hisâb üstindedür</p> <p>Derd [ü] âhumdan saçuñ kim pîç [ü] tâb üstindedür</p> <p>Haftuñ ol pürüzedür kim la‘l-i nâb üstindedür</p> <p>Lebleruñ ol la‘l kim dürr-i hoş-âb üstindedür</p>	<p>Yâre çün olduñ Mu‘îdî pek dil ü cân ile kûl</p> <p>Hükim anuñdur ger seni redd eyleye yâhûd kabûl</p> <p>‘Arifiseñ gûşşadan el çek ferahdan nâzi‘ ol</p> <p>Ey Nizâmî vaşla şâd olma vü hicrâna melûl</p> <p>Kâ‘nâtuñ hâli çünkim inkılâb üstindedür</p>	Taḥmîs/7	<p>--- / --- / --- / ---</p>	Gazel-i [Karamanlî] Nizâmî Taḥmîs-i Mu‘îdî
249b	‘Azmi	<p>Şerefi yir yüzünüñ zümre-i insân iledür Âsmanuñ nitekim encüm-i raḡşân iledür</p> <p>Ten-i efsürdeleruñ zindelügi kan iledür Harekât ile süküñ birinüñ cân iledür ‘Aşık-ı ḡaste-dilüñ şîḡhati cânân iledür</p>	<p>‘Azmiyâ ‘âkil iseñ dünyede hîç ârlanma</p> <p>Manşıb u câhımı bir yâr şanup aldanma</p> <p>Quru gavgadur anuñ tañtanası yeltenne</p> <p>Künc-i gamda şanemâ ‘Aşkıyi tenhâ şanma</p>	Taḥmîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	Gazel-i ‘Aşkı Taḥmîs-i ‘Azmi
250a	‘Ubeydî	<p>İtabbüm kıl şifâ derd-i derün-ı zaḡma merhemsin</p>	<p>Dili sûzân iledür didesi giryân iledür</p> <p>Bulup deryâ-yı ‘aşk içre ma‘ânî gevher-i nâmem</p>	Taḥmîs/5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	Gazel-i Keşfi Taḥmîs-i ‘Ubeydî

251a	Sâ'î	İftidüm hezâr-zârı leyl ü nehâr böyle Bir hâra hem-dem ola ol gül-'izâr böyle 'Akl u dil ise gitdi cân intizâr böyle Tâlî' bu vech ile dün ser-keş nigâr böyle Bî-çâre 'aşıklı gör baht ola yâr böyle	Sâ'î-î haste-hâlûñ za' füzre hâli gâyet Bimâr-ı derdendütñ hiç bulmadı ifâkat Bâr-ı gam-ı 'aduyı çekdurmeye hey âfet Nev'î niçe getürsin hicrân yükine ifâkat Cism-i nizâr öyle cân-ı figâr böyle Hevâdan olsa pejmürde 'aceb mi gönce-i zîbâ Seni âzürde dil eyler dimişler Sâ'î-î şeydâ Bulnmaz bu fenâ dünyâda bir gün yüzli ey Yahyâ Sen andan râzî vü şâkir olasin ol dağı senden	Tahmîs/5	---/ ---/ ---/ ---	
251b	Sâ'î	Çekildi ol gül-i bağ-i letâfet şehr-i gülşenden Tı olandı ol sa'âdet âftâbı çeşm-i rüşenden Cihâmi eyledüm âzürde feryâd ile şîvenden Uçurdum murğ-ı cânı aşyân-ı 'âlem-i tenden Hâlâş oldum gam-ı hicrân ile gâvgâ-yı düşmenden	Tahmîs/5 Hevâdan olsa pejmürde 'aceb mi gönce-i zîbâ Seni âzürde dil eyler dimişler Sâ'î-î şeydâ Bulnmaz bu fenâ dünyâda bir gün yüzli ey Yahyâ Sen andan râzî vü şâkir olasin ol dağı senden	Tahmîs/5	---/ ---/ ---/ ---	
252a	Maqâlî	Nâr-ı gâmda süzişüm bağı kebâbiler bilür Erganûn-ı nâlemi çeng ü rebâbiler bilür La' lûñ esrârın senûñ rind-i şarâbiler bilür Neş'e-i câm-ı meyi mest-i îharâbiler bilür Lem 'a-i envâr-ı mihrî âftâbiler bilür	Añlamaz nâ-dân esrâr-ı gamuñ keyfiyyetin Fehm kılmaz her denî afyon u berşûñ hâletin Geçdi kendüden Maqâlî içdi la' lûñ şerbetin Şor Cenâbî bendeñe pîr-ı muğânuñ şoñbetin Meclis-i Cem şevketin çün kâm- yâbiler bilür	Tahmîs/5	---/ ---/ ---/ ---	Gazel-i Cenâbî Tahmîs-i Maqâlî

252b	Maqālī	Yed-i kudret ne taḥmīr eylemiş āb u tūrābında Ne keyfiyyet qonulmuş la‘liniñ cām-ı sarābında Ne şīrinlik yazılmış hoḳḳa-i dūr-ı hōş-ābında Ne ḥālet var ‘aceb şīrīn kelāmuñ la‘l-ı nābında Su ‘āl itdükçe şekkerler nişār eyler cevābında	Sa‘ādet yār olup olsa müyesser ‘ālem-i vuşlat Olup fāriḡ cihāndan istemezdzüm pāye-i devlet Egeṛçi bendeye āzādelikdür bā’iṣ-i riḡ at Maqālī boynı baḡlu çākeri olmak yiter ‘izzet O şāh-ı kişver-i ḥüsnüñ der-i devlet-me‘ābında	Taḥmīs/5	----	----- / ----- / ----- /	Ġazel-i Be-ḥōd Taḥmīs-i Maqālī
252b	Maqālī	Şikāyet rüzgārımdan ki bir dem olmadum ḥōşnūd Fiḡān baḡt-ı siyāḥımdan ki kılmaz tālī‘üm mes‘ūd Yumuldı pençe-i baḡtum elüimde cām-ı ḡam fersūd Bu ḥāristān-ı ‘ālemd e açılmazsa güli-i maḡşūd Ne-ḡam ey bülbül-i cān çünki gülzār-ı ‘adem mevcūd	Maqālī la‘l-i dil-ber var iken yakūt-i aḡmerden Bu dem al çeşme-i āb-ı ḥayātü dīde-i terden N’ola cām-ı Cem ü Cemşid ü mir‘āt-i Sikenderden Tecellā-yı cemālün şayḳal-ı mir‘āt-i ḡāverden O yārün ‘aks-i ḥüsnidür Fiḡāni mā-ḥüve’l-maḡşūd	Taḥmīs/5	----	----- / ----- / ----- /	Ġazel-i Fiḡāni Taḥmīs-i Maqālī
253a	Fazlī	Fakīr-i ‘aşḡ ol evvel iki ‘ālemden ḡinā gelstün Göñül mir‘atini sil jeng-i keşretten cila gelstün Derün-ı cāna envār-ı İlahiden şafā gelstün Dilerseñ şem‘ veş ey dil saña nūr u zıya gelstün	Fenā vü fakırdır Fazlī maḡabbet ehliniñ ṭavrı Murāda ḡer muvāfiḡ bulmaz iseñ ḡerdiş-i devri Ḳazāya vir rızā bir ḡör bu yolda luṭf ile cevri Ḳanā‘at ihtiyār it fakır ile fakır ile ey Fevri	Taḥmīs/5	----	----- / ----- / ----- /	Ġazel-i Fevri Taḥmīs-i Fazlī?

253b	Fazlî	Maḥabbet nârına düş cismüne evvel fenâ gelsün Kānadum altuna ‘ anka gibi bin küh-sār aldum İçinden pençe-i kahr ile kebg-i dil-figār aldum Maḥabbet kāfînuñ gerçi şikârın bî- şümâr aldum ‘ Adû-yı zâğ elinden bir tezerv-i şîve- kâr aldum Dağ ben şâh-bâz-ı ‘ aşk olaldan bir şikâr aldum	Ne‘im her dü ‘ âlemden eger dirseñ gînâ gelsün Olup Fazlî gibi ser-geştesi bir mäh-ı ruḥsârûñ Varup dellâl-ı dil bâzâr-ı kûyına o dil- dârûñ Hezrân derd ile ikrârın aldum için ol yârûñ Nuḳûd-ı şabr u dil virdüm metâ‘-ı vaşlına yârûñ Gören dir Zâtîyâ cânlar deger bir yâdgâr aldum	Tahmîs/5	---/---/--- -/---	Ġazel-i Zâtî Tahmîs- ı Fazlî
254a	Hüdâyî	Bir gıce yâr ile bezm-i bâde-i al eyledüm Ġuşsa-i dehri ferâmûş itmege al eyledüm Mest olup kendüm cihândan fârîgü'l- bâl Düşde zülf-i yarı boynumda görüp fâl eyledüm Dâl geldi devlet-i vaşla anı dâl eyledüm	Qāle gelmez hâl dirlerse ‘ adû yāre n’ola Ey Hüdâyî kalb olan zer hāle kılmaz vākı‘ā Hōş dimiş ol eyleyen ḥāki nazarla kîmyā Ehl-i ‘ aşkuñ olmağa kāmîl ‘ ayārı ḥālîyā Cism-i zerdüm pūte-i ‘ aşka şalup kāl eyledüm	Tahmîs/5	---/---/ ---/---	Ġazel-i Hālî Tahmîs-i Hüdâyî
254b	Şemsî	Ġanze-i merdüm şikârûñ çekdi tîrin mîrveş Kesdi ümmîd-i şilāḥum riştesin taḳdırveş Çün giriftâr-ı kemend-i ‘ aşkuñum naḫçîrveş	Göz gönül görüp sevelden bir nigâr-ı mevveşi Derd ile zerd oldı ten giydi ḥāme-i zer-keşi Naḳd-i kalbi şāf olup gitsün diyü ḡıl u ḡışı	Muḥamme s/5	---/---/ ---/---	

254b	Hayālî	<p>Halğa halğa zülfünî tağ boynuma zencirveş Kânde gitsen ‘ aşıkıñ yanuçca gitsün şirveş</p> <p>Sinede dâğ-î ğamından nâr-ı süzânüñ mî var Cânüña âteş urur bir mihr-î rağşânüñ mî var Şubh-dem şeb-nem dökersin çeşm-î ğiryânüñ mî var N’olduñ inlersin felek hercâyî cânânüñ mî var Her maqâmı seyr ider bir mâh-î tâbânüñ mî var</p>	<p>Ey Hâyâlî ‘ aşka kul olalı sultânsın yine Yâ ‘ ni bir hürîveşüñ derdiyle nâlânsın yine Bir melek şüretlinüñ hüsine hayrânsuñ yine Zülf ü dil-ber gibi ey Zâtü perişânsuñ yine Cevri bî-had yoğsa bir yâr-ı perişânüñ mî var</p>	Tahmîs/5					Gazel-i Zâtî Tahmîs-i Hâyâlî
255a	Günâhî	<p>Lâf urup bülbül gibi germiyyet-i da‘vâyı ço Yan maħabbet şem‘ine pervâneveş pervâyı ço Çârşü-yî ‘ aşka gel her sudi yoğ sevdâyı ço Vaħdet istersen ferâgat eyle hüy [u] hâyı ço Kesret-i dünyâdan el çek ey gönül ğavġâyı ço</p>	<p>Sersem iden serv-i belâyı bülendüñdür senüñ Pây-der-gil mübtelâ-yı derdmendüñdür senüñ Hem Günâhî bir kemine müstemendüñdür senüñ Hayretî bî-çâre de bir derdmendüñdür senüñ Kıl nazar ahvâline bi’llâhî istiġnâyı ço</p>	Tahmîs/7				Gazel-i Hayretî Tahmîs-i Günâhî	
255b	Emrî	<p>Görüñdi ‘ aks-i rüy-ı yâr mir ‘ât-î semenlerde Zuhûr itdi ħurâm-ı kâdd-i dil-ber nârvenlerde</p>	<p>Çün Emrî ol meh-i nâ-mihrbân bî-‘ahd dil-berdür Vişâlin va‘de eyletse yine hicrân muħarrerdür</p>	Tahmîs/5				Gazel-i Nişânî Tahmîs-i Emrî	

256a	Şadık	Oturma merdüm-i çeşmüm gibi beytî'î-âhazenlerde Bahâr oldu şafâ kesb idicek demdür çemenlerde Hûş[îşâ] şaluna yanuñca her sîmîn bedenlerde	Bülbül gibi gülguller kılsun dil-i nâlânüm Tutsun yine gülzârı feryâd ile efgânüm Varın revân itsün bu dîde-i girvânüm Şeb-nem gibi saçılısun koñ eşk-i firâvânüm Güller gibi açılısun tek gönce-i hândânüm	Anuñ çün dir bu beytî ol ki Hüsrev aña çâkerdür Firâkuñla Nişâni ħasteñüñ ħâli mükedderdür Vişâlün va' de itmişdün be hey zâlim geçenlerde	Tahmîs/7	--- / --- / --- / ---	Gazel-i Bâkî Tahmîs-i Şadık
256b	Kemâl Paşa-zâde	Güş-i murğ-ı dile gökden gelür âvâz-ı ħorûs Kendüñi eyleme tezyîn misâl-i îâ'ûs Deyr-i 'âlemde ne dir diñle şadâ-yı nâkûs Demidür na' ralaruñ diñle nedür ta'bl ile kûs Kıanı Keyħusrev ü Dârâ kıanı ya Keykâvus	Güş-i murğ-ı dile gökden gelür âvâz-ı ħorûs Kendüñi eyleme tezyîn misâl-i îâ'ûs Deyr-i 'âlemde ne dir diñle şadâ-yı nâkûs Demidür na' ralaruñ diñle nedür ta'bl ile kûs Kıanı Keyħusrev ü Dârâ kıanı ya Keykâvus	Er iseñ pire-zen-i dehre inen aldanma Şüretâ nakş[i] görüp anı cevândur şanma Ateş-i ħilesine key şakın anuñ yanma Bire dünyâ yüzüne güldüğine aldanma Kı olupdur o ' acüze niçe dâmâda 'arûs	Tahmîs/5	--- / --- / --- / ---	Tahmîs-i Kemâl Paşa-zâde
257a	Fehmî	Dil nevâ-yı nây u câm-ı dil-güşâdan geçmedi Mu'trib-i gül-çehre vü şîrin-edâdan geçmedi	Dil nevâ-yı nây u câm-ı dil-güşâdan geçmedi Mu'trib-i gül-çehre vü şîrin-edâdan geçmedi	Şol ki Fehmî tûf-î tab'ın şeker-ħâ eyledi Kıand-i eş'âr ile ol tûfîyi gûyâ eyledi	Tahmîs/5	--- / --- / --- / ---	Gazel-i Meylî Tahmîs-i Fehmî

257b	Muhibbî	Geçdi ‘ömr ammâ ki dil zevk ü şafâdan geçmedi Hiç gönülüm rüy-i hûb u hoş-şadâdan geçmedi Pir olduqça harîş oldı hevâdan geçmedi	Ya ‘nî kim bu nazm-ı sükket-bârî peydâ eyledi Kâmetin lâm itdi Meylî kaddini yâ eyledi Ol elif-kâmetden ol ebrûsî râdan geçmedi	Tahmîs/5	---	Gazel-i Muhibbî Tahmîs-i Hüsrev
257b	Sipâhî?	Niçeler seyre rakîb ile o meh-pâre çıkar Burc-ı ‘akrebe kalur şahın-ı çemen çıkar Ta'n u teşnî‘ ço dilden gamı bî-çâre çıkar Dağlı idüp yâre dime gayr ile gülzâre çıkar Böyledür tâ ezeli şöhbet-i gül hâre çıkar	Yâr kim dil-ber-i semîn bir idi geldi hañı Bu Sipâhî aña her gün dir idi geldi [hañı] Berk-i gülden ruñ-ı rengînter idi geldi hañı Bir kuloğlı baña cevvr eyler idi geldi hañı Sun ‘iyâ yeñiçeri cürm ile tîmâra çıkar	Tahmîs/5	---	
258a	Şadık	Ey gönül her meh-i nâ-mihre mañabbet itme Her yüze hânde iden dil-berre rağbet itme	Şadıkhâ kârûñ zâr itdi o dil-dâr senûñ Hañçer-i cevvr ile deldi cigerûñ yâr senûñ	Tahmîs/5	---	

		Yāre yār olma raq̄ibe diyū minnet itme Dime cānāneye āgyār ile şöhbet itme Seni sevsün dir iseñ aña naşihat itme	Nāmuñı virdi yele ol gül-i güzār senüñ Çünkü bunlarda ‘Ubeydī ğaražuñ var senüñ Ehl-i ‘arz olımadum diyü nedāmet itme				
258b	Behiştī	Fıtırat-ı insānda konuşmış bir ‘aceb sırdur gönül Meyl-i ihsan itmekde hergiz mişli yok birdür gönül ‘Aşk-perverlikde ‘uşşāk içre mähirdür gönül Gerçi her meh-rūya meyl itmekde mähirdür gönül Sen şanemden ğayrıya baş egse kâfirdür gönül	Küy-yāre ‘azm idüp mey-ħāneden mesānece Kendü kendüyle Behiştī söyleşür dīvānece Genc-i mañfi olsa yanında degül vīrānece Görmeyüp kimse cihāmi seyr ider rindānece ‘İlim-i iħfāda be-ġāyet hicre mähirdür gönül	Tahmīs/5		--- / --- / --- / --	
259a	Meşāmī	Yoluñda iğruyuum cānā Resül-i Kibriyā haqqı Yüzüm döndürmezüm senden ‘Aliyyü’l-Murtazā haqqı Gerek kahr it gerek luft it düşünüşüm yok Huđā haqqı Rizāni gözlerüm senden gelen derd ü belā haqqı Sözümden dönmezem ölsem şehid-i Kerbelā haqqı	Gönül kim ‘aşkıkdur hañcer-i şāh-ı şehidānuñ Yürek dil-teşnesidür Kerbalā-yı küy-ı cānānuñ Meşāmī Kanberidür ħāndān-ı şāh-ı merdānuñ Ĥayālī Ĥaydaridür tayk-ı zülfüñ haqqıdur anuñ Begüm teslim kıl boynuñda n’eyler bir gedā haqqı	Tahmīs/5		--- / --- / --- / ---	Ġazel-i Ĥayālī Tahmīs-i Meşāmī
259b	Sipāhī?	Genc-i ‘aşkuñ dostlar ben malhen-i virānyuum	Fürkat-i yāre Sipāhī şabr kılmazsın gibi	Tahmīs/5		--- / --- / --- / --	Ġazel-i İshāk Tahmīs-i Sipāhī?

		<p>Ğuşşa vü derd ü belâ vü miñnetün yârâniyüm Hâlüme bakmañ benüm taht-ı melâmet-ñaniyüm Ger gedâ isem ne var gam mülkinün sultâniyüm Sen kemân-ebür cevânuñ kulyum kurbâniyüm</p>	<p>Eşk-i çeşmün dâman-ı şabr ile silmezsın gibi Ağlamağdan ‘aşk ile her dem yeñilmzsın gibi Şabr didügün nedür işhağ bilmezsın gibi Kim nenün gibi kişinün zâr u ser-gerdâniyüm</p>	Eşk-i çeşmün dâman-ı şabr ile silmezsın gibi		
259b	Elesti?	<p>Künc-i miñnetde bugün ol gözleri ğumârsuz Ħastayum bî-tâb u tâkat ħalmışum tımârsuz Bî-nihâyetdür ğamum şormañ o gül ruşsârsuz Ey benüm ħâlüm şoranlar baħr ile dil-dârsuz Bülbül-i şüridenün ħâli n’olur ğülzârsuz</p>	<p>Dest-i ħasret yağam aldı tığ-ı fûrkat gerdenüm Ħake yeksân itidiler çalup Elestiveş tenüm Reh-ğuzârdur semendi na‘li gibi meskenüm İntizâr ile gözüm yollarda ħalmışdur benüm Ey Ħayâli dağı gülmez mi ki ol iğrârsuz</p>	Taħmîs/5	--- / --- / --- / ---	Gazel-i Ħayâli Taħmîs-i Elestî
260a	Yahyâ?	<p>Şâh-bâzum ħuluña dağı şikâr olmaz mısın Merhem-i zahm-ı dil ü cân-ı fikâr olmaz mısın Bezmi-ı vaşla dağı şem‘-i şu‘le-dâr olmaz mısın Bunca yıl ğam-ñârũn oldum ğam-ğüsâr olmaz mısın Baña yâd oldı ğamuñ sen dağı yâr olmaz mısın</p>	<p>Dünyeden iğmâz-ı ‘ayn it gözün aç ey kâr-dân Nâzar olmaz devlet ü dünyaya dânâ-dil olan Ħoş dimiş Yahyâ bu beyti ol edîb-i nükte-dân Aç gözün meyl itme câha ħ’âb-ı ğafletden uyan Âzeri hiç düşde şâh u şehri-ı yâr olmaz mısın</p>	Taħmîs/5	--- / --- / --- / ---	

260b	Miṣālî	Dime dîbâ yirine egnüñe bir şâl olmaz Zer u ziverle muḳayyed kişide hâl olmaz Tâlib-i fakr u fenâ zînete meyyâl olmaz Ehl-i tecrîd dilâ mültefit-i mâl olmaz Terk-i dünyâ-yı denî itmeyen abdâl olmaz	Ey Miṣâlî di görüştükde o zât-ı pâka Virmesün hiç keder âyine-i idrâke Bir iki gün tûtalım zulüm ile düşmiş hâke Rüzgâr ile Su'ûdî irişür eflâke Hâk-râh olmag ile bir kişi pâ-mâl olmaz	Tahmîs/5	..- / ..- / ..- / ..-	
261a	‘Avnî	‘Âlem-i ‘uḳbâ yüzüñ firdevs-i a‘lâ bundadır Şâh-i tûbâ kâmetüñ ‘arş-ı mu‘allâ bundadır ‘Arşa-i maḫşer ḳatüñdür cümle dünyâ bundadır Var iken küyüñ ki seyr-i bâğ-ı ‘uḳbâ bundadır Cennet evşâfın ḳılur vâ‘iz temâşâ bundadır	Pâk eyle ḳalbüñi reng-i kederden ‘Avniyâ Görine âyine-i ṭab‘uñda tâ nür-i Hüdâ Bu naşîhatdür ḳulağüñ tûṭ beri benden yaña İctinâb it şoḫbet-i ehl-i riyâdan Bâḳiyâ Kim rızâ-yı Hâzret-i Bârî Te‘âlâ bundadır	Tahmîs/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ġazel-i Bâḳî Tahmîs-i ‘Avnî
261b	Āftâbî	Câhile egme başuñ câhile sultân ise de Yâr ol aşâb-ı dîle müflis ü ‘üryan ise de Virme bî-mihre gönül şöhre-i devrân ise de Sevme şehri güzeli ger meh-i tâbân ise de Virme hercâ ‘îye dil mihr-i dirahşân ise de	Āftâbî dil-i ‘uşşâḳî pür-âzer idenüñ Çeşm-i agyâra yüzün ya‘ni ki manzar idenüñ Ruḫın âyine-şifâṭ ḡayra ber-â-ber idenüñ Ey Nihâñî ruḫı her bezmi münevver idenüñ Olma pervânesi ger şem‘-i şebistân ise de	Tahmîs/5	..- / ..- / ..- / ..-	Ġazel-i Nihâñî Tahmîs-i Āftâbî
261b	Nev‘î	Ne mümkin oldı ḡam-ı fûrḳatüñle ülfet idem	Ḳapuñdan eyleyüp agyâr ben gedâyı ḡarîb	Tahmîs/5	..- / ..- / ..- / ..-	Tahmîs-i Nev‘î

		Ne çäre var talebünden seniñ ferâgat idem Ne kâdirüm ser-i kuyun varup ziyâret idem Ne fırsat oldı saña hâlümü hikâyet idem Ne vüs'at oldı ki hicrân gamın rivâyet idem	Düşürdi râh-ı beyâ[bâ]n-ı hicre bi-takrîb Ne çäre çünki degülmüş vişâlüñ aña naşîb Kâpuñdan ölmege Nev'îye mâmi' oldı rakîb O seg komadı ki bir lahza istirâhat idem				
262a	Şadık	Cân gamuñla şehâ fikâre gerek Nâr-ı 'aşk ile pür-şerâre gerek Bu göñül hañçerüñle yâre gerek Sine ügüñla pâre pâre gerek 'Aşıkñ derdi âşkâre gerek Gele ey şüh-ı bî-nevâ bülbül Hayl-i murgâna bî-şerâ bülbül Geçe hüzn ü gam-ı şîfâ bülbül Nev-behâ irdi eş-se'lâ bülbül Nâleye eyle ibridâ bülbül	Şadıkâ n'eyleyüm nedür çäre Zulm ile sine-i dil-figâre Urdu sehm-i cefâ o meh-pâre Alma tirini bitmesin yâre Ola bir gün Su'ûdi yâre gerek Nağme-âsâ uşüle vâkıf isen Târzda gayrıya muhalif isen 'Alem-i eivârdâ müşemmif isen Fenn-i âvâzda mü'ellif isen Bağla bir tâzece nevâ bülbül	Tahmîs/5	..- / .- / ..- / ..-	Tahmîs-i Nağme	
263a	Rihletî	Cihâni kapladı âhum duhâmı gösgötürî Siltup süpürdi hevâ hânâmı gösgötürî Koluñ nişâr ider elde olanı gösgötürî Yoluñda virmez isem baş u cânı gösgötürî Benümle korkut efendi cihâni gösgötürî	Olurdu hâlet-i 'aşka benim dilüm güvâ Yazılmaz olsa ağaçlar kalem midâd deryâ Ne hoş dimiş bunu ey Rihletî gör ol dâna Getürmek olur idi kâle hâli ey Yahyâ Şığaydı zarf-ı ğurûfa ma'ânî gösgötürî	Tahmîs/5	..- / .- / ..- / ..-	Ġazel-i Yahyâ Tahmîs-i Rihletî	
263b	Behiştî	'İzârum hem-ç ayârî zer bulımmaz gerçi zerlerde	Cihânda şimdi râh-ı 'adl içinde toğru yürür yok	Muğhamme s/5	..- / .- / ..- / ..-	Muğhammes-i Behiştî	

263b	Deheni	Ne aşşî i' tîbârî yoĝ miyân-ı şîm-berlerde ‘ Aceb mi halka olursa ümîdüm gûş-ı dürlerde Lebûn ħandi niĝe şîrin ise cānâ şekerlerde Vişâlûn va‘ desi tâ öyledür tatlu ħaberlerde Her dem ĝam-ı zamân ile çeşmüm pür-âb olur Gönlüm yayılsa tüt ki bu ‘ âlem ħarâb olur Yâ Rab ne vaĝte dek baña bu izîrâb olur Deryâdan âb istesem âbî serâb olur Altuna yapışursa ol sâ‘at tûrâb olur	Şafasın dürt-i nazmuñ çeşm-i inşâfıyla görür yoĝ Ma‘ârif ĝuşvârını ħulaĝına götürür yoĝ Behiştî i‘ tîkâdum bu senühle penĝe urur yoĝ Belâĝat ħal‘ asın mesken idinen şîr-i nerlerde	Tahmîs/5	---/---/ ---/---	Ġazel-i Zâti Tahmîs-i Deheni
264a	Ĥayâlî	‘ Āfîyetden çeĝsün el yâr-ı cefâ-dâr isteyen Kûy-ı ‘ aşĝa gelmesün nâmûs ile ‘ âr isteyen Sînesin pür-dâĝ ider bir lâle ruĝsâr isteyen Ĥan yudarsa tañ mıdır la‘ l-i leb-i yâr isteyen Cân virür bu yolda bir zülîf-i siyeh-kâr isteyen Ġülüşen gibi rûşen dil kâşâne-i ‘ aşĝuz biz	Ġam nedimüñdür Ĥayâlî ħalbûñi mesrûr tüt Zâhirîtûñ virâne eyile bātınuñ ma‘mûr tüt Şalsa pertev cismüñe nâr-ı maĥabbet nûr [tüt] Bî-vefâ yârûñ Muĥibbî cevriñi ma‘zur tüt Yârsuz ħalur cihânda ‘ aybsuz yâr isteyen	Tahmîs/5	---/---/ ---/---	
264b	‘ İşretî	Ġülüşen gibi rûşen dil kâşâne-i ‘ aşĝuz biz	Ġıl ‘ İşretiyâ sineñ ĝam cevherine ma‘den	Tahmîs/5	---/---/ ---/---	

265a	Fennî?	Pür-lâle vü sâgarla mey-ĥâne-i 'aşkuz biz Tolu mey-i 'aşk ile peymâne-i 'aşkuz biz Ĥum-ĥâne-i vahdetde mestâne-i 'aşkuz biz Tâ'n itme bize zâhid dîvâne-i 'aşkuz biz	Tâ 'âlem-i şâdiden açıla aña revzen Dinle ne buyurmuşdur bu beyti yazan rüşen Gencine-i esrâra olalı gönül maĥzen Ey Lâyihî her yüzden vîrâne-i 'aşkuz biz				
265a	Fennî?	Terk eyleyemem 'aşkuñ ey nür-i başar herbiz Qaldı mı meger tende cânımdan eşer herbiz Yüzün görelî gelmez 'aynuma qamer herbiz Sen mâhi seven şalmaz ĥurşide nazâr herbiz La'lüni gören almaz ağzına şeker herbiz	Bu Fennî hezâriye kim itdi 'aceb ta'lîm El üzre tutar anı nazm ehli idüp ta'zîm Eş'âr-i dürer-bârın kim görse ider teslîm Şî'rine Mu'îdiniñ kim ola mu'âriz kim Silhr eyleseler sözde dimmez bu qadar herbiz	Tahmîs/5			
265a	'Âlî?	Kitâb-ı şiveden cânâ okıyup cümle evrâkı N'ola taĥşil idüp bir fenni bulsañ ĥüsn-i aĥlâkı Yakar âh-i derünî ehli-i derdüñ çarĥ-ı nüh-ĥâkı Tayanup ĥüsnüñe şâhum iken aĥlatma 'uşşâkı Qalur şanma benüm 'ömrüm güzellik kimseye bâkı	Müdam aĥyâr ile dil-dâr ĥayfâ 'ayşu 'işretde Qalupdur ĥaşret-i vuşlatla 'Âlî künc-i fûrĥatde Dil-i dâna belâda ĥâlî'-i nâdân kuvvetde Delindi ney gibi baĥrum Yakînî bezm-i miĥnetde Anun'çün nâle vü âhum ser-â-ser tütüdi âfâkı	Tahmîs/5			

265b	Sipāhī	Münevver kıldı āfākı yüzün ey meh ziyālıktan Y araşur serv-i қaddüne dem ursa müntehālıktan Ferāğat eyledüm şandum seni ben pür- cefālıktan Gözüm yaşunı baır itdüm firākuñla cüdālıktan Senüñle kāmı ey zālīm şu sızmazdı arahlıktan	Sipāhī gonceler içre görüp sen derd-i hāndānı Gönül dirdi n'ola bülbül gibi eylerse efgānı Gözünün yaşı kan oldu demidir eyle ihsānı Laṭfı yoluña cānā virüpdür şıdk ile cānı N'ola raḥm eyleyüp sen dağı geçseñ bī-vefālıktan	Tahmīs/5	--- / --- / --- / ---	
266a	Sipāhī	Gözüm yollarda қalmışdur görüñ ol bī- vefā gelmez Bugün bu қalb-i nā-şāda anuñ çün hıç şafā gelmez Helāk oldum firākıñdan ṭabībüm gör baña gelmez Cefā vü cevri arturdı görüñ ol pür-cefā gelmez Güzellerden ne dirsek hep gelür ammā vefā gelmez	Beni derd ü belā için yaratmışdur meger Ḥallāk Ki kısmet eylemiş 'aşkı baña ol қādir- i Rezzāk Mu'īdī ḥoş-nevāl olsa 'aceb mi cümle-i 'uşşāk Nigāruñ dünki sözinden gelem gibiydi İşhāka Şımazdı 'ahd u peymānnı unıtmışdur aña gelmez	Tahmīs/5	--- / --- / --- / ---	Gazel-i İshāk Tahmīs-i Mu'īdi
266b	[Gelibolu lu Muştafā] 'Ālī Efendi	Bağlandı қaldı rāh-i maḥabbet didükleri Her dem güşāde bāb-i ihānet didükleri Maḥ oldu gitdi cüd u şaḥvet didükleri Bir āstāne idi mürüvvet didükleri Y apdı anuñ қapusını ḥıssat didükleri	Ehl-i hüner ne söylese düşnām ider 'avām Nā-ehl olan denileredür 'izz ü iḥtirām Dānā belā vü güşşada nā-dān şād-kām Bunca belādan özge yine 'Āliyā müdüām Eksük degül gönülde қasāvet didükleri	Tahmīs/5	--- / --- / --- / ---	Tahmīs-i [Gelibolulu Muştafā] 'Ālī Efendi

267a	Emrî	Ey zülfi taze sünbül ey kâmeti sanevber Ey kaddî lüle vü gül ey ağzı gönce-i ter Bağ-ı cihânda yoğdur sen gül-‘izâra beñzer Ey saçları şeb-i Kıdr ey yüzi mâh-ı enver Dil tıflı her gün ağlar ‘ıyd-ı vişâlin ister	Çokdan görümmez oldu gün yüzümlü yâr-ı cânun Eflâke çıksa Emrî iân mı sentün figânun Terk eyleyüp be-küllü sevdâların cihânun Şol deñlü meyl idüpdür Bâkî lebine yârün Güvâ ki teşne-dıldür âb-ı zülâli ister	Tahmîs/5	---/---/ ---/---	Ğazel-i Bâkî Efendi Tahmîs-i Emrî
267a	Ķalender	Yâd eyleyüp unutma begüm âşnaları ‘Aşıkârına döne döne it vefâları Ķıl-ı va‘d-i vişâl ile hüsn-i edâları Ey cân tabîbi la‘lün ile it şifâları Bir dermend-i Ķaste dilüm Ķıl vefâları	Rûhum Ķalenderüne vefâ eyle muttaşıl Luîf it raĶîb-i segden efendi üzi kesil Bâğ-ı cihânda gül gibi Ķandân olup ecel Sîr-âb olursa zemzem-i luîfuñla teşne- dil Eyler Şafâ vü Merve ĶaĶı ‘çün şafâları	Tahmîs/5	---/---/ ---/---	Tahmîs-i Ķalender
267b	Kemâl Paşa- zâde	Niçe yağma ide dil milketini cünd-i elem Niçe bir dest-i elem zulm ile çâk ide yaĶam Ķünc-i miñnetde ‘aceb niçeye dek zârı Ķalam Niçe Ķuşsa niçe Ķam niçe belâ niçe elem Pîr geçdi gibi dünyâda felek luîf u kerem	Gelün ey ‘aşık-ı miñnet-zedeler cümle gelün Dil-i pür-derd neler çekdüğünü siz de bilün Cân virüp cân alıyor hicri ile bir güzelün Ne ölüñ ne dirilür çâresi yok Ķaste- dilün Bilmezem derd ü Ķamunla anı yâ Rab ne idem	Tahmîs/5	---/---/ ---/---	Tahmîs-i Kemâl Paşa-zâde
268a	Cevrî?	Luîf üzre iken evvel her dem baña cânânım	Tîr-i elem-i hicre Cevrîyi nişân itdün	Tahmîs/5	---/---/ ---/---	El-muĶarririhü’l- ĶaĶîr Tahmîs-i Cevrî?

268b	Yādī	Şirîn lebi devrinde zevk eyler idi cānum Şimdi uyup ağyāra güş eylemez efgānum Kesdi nazarin benden ol hüsrev-i hūbānum Şimden girü kan ağla ey dīde-i giryānum	Bār-ı gam ile kaddin mānend kemān itdūn Bī-mihr idigūn cānā gün gibi ‘ayān itdūn Cevrūnle ‘Ayānīyi bī-tāb u tüvān itdūn Luftūn ola mı eyā ol hāsteye sulṭānum	Tahmīs/5	[Gazel-i] Şem‘ī Tahmīs-i [Yādī]
269a	Rumūzī	Rāzīyam her ne kılsa baña serv ü semenüm Tiğ-i cevri ile şad-pāre kılsa bedenüm Rüz u şeb zül f ü ruḡı fikri iken her suḡanum ‘Ar idermiş beni öldürmege ol şim-tenüm Varayum yalvarayum boynuma taḡup kefenüm	Dil virelden berü ben Yādī o meh-rū-meleke Fenn-i ‘aşkında baña şevk ile geldi meleke Dest-i ḡasret beni her dem niçe bir eyle çeke Şem ‘iyüm gūşe-i mey-hāneyi virmem felege Gülşen-i bāğ-ı ‘ademden baña yegdür vaṭanum	Tahmīs/5	
		Zuhūr idüp çemen etrāf-ı ‘ālem sebezār olsa Kırulsa meclis ü ‘işret şarāb-ı hōş-güvār olsa Ser-ā-ser küh-sār u tarf-ı gülşen lālezār olsa Zümürüd na‘ döşense zemīne nev-bahār olsa Gülīstān seyrine varsam bile ancak niğār olsa	Ne cüzvüdü şikest itmek Rumūzī şīşe-i nāmı Girer miydi kulağa vā‘ iziün pendiyle peygāmi Kōmazdum māh-ı rüze olsa daḡı ben bu eyyāmi Muḡarrer tevbeyi şırdum Muḡhibbī nūş idüp cāmı Şu gönlümden geçen gibi baña bir gül-‘ izār olsa		

269a	Feyzî	Ol mehiñ gün yüzimi gördükçe artar hayretüm Cüş ıder deryâ-yı ‘aşkında sirişkün fırkatüm Tâze olur sine-i çäkümde dâg-ı hasretüm Söylemek kaçd itdügümçe yâre derd ü hasretüm Ağlamak dutar beni güftâre kalmaz küdrätüm	Nâme-i hüsninde Feyzî okudum a‘ mälümi La‘ l-i nâbı vaşf-ı şîr-in eyledi aķvâlümü Bende çekmiş leyli-i zülfi dil-i âmälümü Rüz-ı mahşerde diyem Mecnûna Ca‘ fer hâlümü Kim dilümi ol bilir ancak ol añlar hâletüm	Tahmîs/5	--- / --- / --- / ---
269b	Şâni‘î	Hilâle döndi cism-i nâ-tüvânüm derd ü ğamlarla Büküldi yâ gibi kıddüm şehâ bâr-ı sitemlerle Dimişsin anı teşrîf ideyin luft u keremlerle Semi gözler dü-çeşm-i hün-feşânüm niçe demlerle Gel ey nür-ı başar mertümlük it demler kademlerle	Sirişküm Şâni‘î seyl oldı niçe çağlamayum kim Fırâk-ı la‘ l-i yâr ile niçe kan ağlamayum kim Bu âh-ı süz-nâk ile niçe dil bağlamayum kim Niçe zünnâr-ı ‘aşka Hâverî bel bağlamayum kim Der-i dîvâr-ı deyr-i pür-dil olmışdur şanemlerle	Tahmîs/5	--- / --- / --- / ---
270a	Figânî	Añmayam sünbül adın ol zülfi-ı ‘anber- bârsuz Kılmayam serve nazâr ol kıdd-i hoş- refîârsuz Da‘ vet itmeñ gülşene ben ‘âşkı-ı dil- dârsuz N’eyleyem gülzâr seyrim ol yüzi gülezârsuz	Ey Figânî yâd idelden ben kulın ol meh-nîjâd Vardığınca miñnet ü derdüm ziyâd oldı ziyâd Âñır oldı ğamla derdüm olmadum bir lahza şâd Nâ-murâdum dâr-ı dünyâda Hîşâli nâ- murâd	Tahmîs/5	--- / --- / --- / ---

270b	Mānī	Çün baña cennet cehennem görünüür dîdârsuz ‘ Aceb o şâh-ı zâlim ‘ aşîkuñ hûmna kıanmaz mı Bu deñlü nâle bir gün aña te şîr ide şanmaz mı Kıyâmet yok mıdır şanur yâ hod haşre inanmaz mı Beni cândan uşandurdı ceñâdan yâr uşanmaz mı Felekler yandı âhumdan murâdum şem‘ i yanmaz mı	Geçdi ‘ ömrüm miñnet ü derd ile hayfâ yârsuz Kuluñ Mānī şeker-ñâdur lebüñ vaşfında güyâdur Çarîb-i deşt-peymâdur gedâ-yı bî-ser ü pâdur İşî seyr ü temâşâdur ser-i küyuñda gâvğâdur Fuzûlî rind-i şeydâdur hemîşe hâlka rûsvâdur Şorun kim bu ne sevdâdur bu sevdâdan uşanmaz mı	Tahmîs/7	---	---
271a	Ānī	Gel ey gül dâğ-ı haşret bāğ-ı sînem hâr hâr itdi Ġam-ı sevdâ-yı zülflüñ ‘ akl u şabrüm târmâr itdi Maħalleñ itleri ben nâ-tüvânı gördi ‘âr itdi Ser-i küyuñda bilsem ol ne cürm-i bî-şümâr itdi Meğer var ise bir kerre yañıldı âh u zâr itdi	Nihâl-i kıaddüñ ey serv-i revânüm oldı çün peydâ Cihân bāğına refîârüñ bırağdı şürîş-i gâvğâ ‘ Aceb mi ağlasam her dem Ġam-ı ‘ aşkuñla ben şeydâ Binâ-yı dehre bünyâdi uraldan inlerüm cānâ Kimesne görmedi Ānī ki baña rûzgâr itdi	Muħamme s/5	---	---
271b	Ġâsen?	Şunar cām-ı belâyı baña çarğ-ı pür-sitem bir gün İder bî-hüş sâķi-i felek manend-i Cem bir gün Olur yirüm belâ vü derd ile künc-i ‘ adem bir gün	Yine şâd ol Ġâsen kim saña kıldı tâlî‘ üñ yârı Taķınmış Ġamzeden yanına dil-ber tîğ-ı hün-ñ‘ârı İşitüm germ olup meclisde hem ol hañf-ı niğârı	Tahmîs/5	---	---

272a	Fazlî	<p>Tabîbü'm öldürür ben haste-âhâli renc ü ğam [bir gün] Eger ğam-ĥaneme rencide kılmazsañ kâdem bir gün</p> <p>Oldı menşü[r]-i dehre çün ' unvân Âyet-i külli men 'aleyhâ fân Yazmadı levh-i 'ömre ĥatî-i bekā Kâlem-i kâf u nûn ile Yezdân Dehr baĥr-i fenâda bir yildür Cümle ĥalk andan iriser güzērân Ne gedâ vü ne şâh u mîr' ĥalur Bir ... 'âķibet ĥamuya cihân Bu ribâta ĥonan göçer âhîr Olisar cümle kârvânı revân Kâni ol burc-ı salţanat mâhî Ya'ni şâh-ı cihân Meĥammed Ĥân Oldı mânend-i çeşme-i ĥürşîd Ĥâk içre nihân o çeşme-i cân Taĥt iken eyleyüp yirin taĥte Vardı taĥte-şerâda itdi mekân Ol hüma uçdı aşşânından Eyleyüp 'azm-ı aşşân-ı cihân Didi ervâĥ-ı ĥuds fâbe şerâĥ Ce'al-Allâhu cennete misvâĥ</p>	<p>Dimiş bir gün varup ĥaĥ' ideyîn başın kâlemvârî Geltür başa Mişâlî her ne yazdıysa kâlem bir gün</p> <p>Yâ Rab âna cînân turağ olsun Meskeni ĥülsitân [u] bağ olsun 'Arşa-i tâb-dâr-ı mahşerde Sâye-i 'arş âna otağ olsun Meclisinde şarâb-ı Kevşerden Dest-i ĥavrâda pür-ayağ olsun Ĥabri târîk olmasun yâ Rab Pertev-i nûr-ı Ĥaĥ çerâğ olsun Ola cennetde ol Burâķa süvâr Öñce ĥilmân ĥamu yayag olsun Aña tağ üsti bağ olup yâ Rab Ĥasreti baĥrumuzda dağ olsun Yırde yatduķça ol vücüd-i şerîf Pâdsâĥ-ı zamâne şağ olsun Şecer-i 'ömri pâydar oluban 'Avn-ı Ĥaĥ dâyimâ tayağ olsun Şaklasun hep budakların Mevlâ Cümle pür-berg [ü] pür-budağ olsun Fazliyâ şıdk ile diyen âmîn Dilegüm bu belâdan ola emîn</p>	Terkîb-i Bend/7	<p>... / ... / ... /</p>
274a	Şeyĥü'l- islâm Yaĥyâ	<p>Reh-i taleb tütalum kûy-ı dil-rübâ diyerek Şafâ vü miĥnete yâhû vü merĥabâ diyerek</p>	<p>Açılmaz ise gönül künc-i hücrede Yaĥyâ Kenâr-ı gülşene çık seyr-i dil-güşâ diyerek</p>	Gazel/5	<p>... / ... / ... / ...</p>

274a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Dağı var devr-i güle eldeki cām-ı meyi gör Ni' meitün kıdrini bil himmet-i pey-der- peyi gör	Kim añar yolma cān virdüğünü ey Yahyâ Unudurlar seni bi-çāre hemān ölmeyi gör	Ġazel/5	..- / ..- / ..- / ..-
274a	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Bu táb ile ruhsāre-i cānāna bakılmaz Gözler kamaşur tal'at-ı cānāna bakılmaz	Tenhā gidelüm seyre dimiş emr o şāhuñ Yahyâ burada hātır-ı yārāna bakılmaz	Ġazel/5	..- / ..- / ..- / ..-
274b	Gelİbolul u Muştāfā ‘Ālī	Gel ey nevk-i kalem mātem ser- encāmın beyān eyle Döküp evrāka derdün ħara bahtuñdan fiğān eyle Midādāsā sıyeh kanlar saçlısun yine çeşmünden Liğā gibi müşevveş kışşalar şerhın ‘ayān eyle Ķazā levhine vāfir serzeniş kıl dest-i kātıbden Ķader mecüm‘asın yırtıp perişān dāstān [eyle] Kül eyler mermeri āteş gibi kim ħarfını yazsañ İnanmazsañ bir āhen levhe evvel imtiħān eyle Hużūr erĶāmını ħakk eyleyüp levh-i ħavātırdan Meserret nāmeler zevĶın gönüllerde nihān [eyle] Sıyeh gey ehl-i beytün Ka‘beves rüz-ı Ķazāsından	Bu ğam bir özge ğamdur işbu mātem turfā mātemdür Bu evyām içre ħurremlık ħarām oldı muħarremdür Ķapansun çıksun ol gözler ki zehr-āb aĶmaya andan Dem-i mātemde işār idügi ya nem ya hōd demdür Bu ğam Ķanın Ķurıtılmışdur veli aşhāb-ı ‘ulĶbānuñ Anuñ‘ çün ekşeriyyā dem degül dökdükleri nemdür ‘Ķazā vaktinde el şarkup gülen eţfāle ‘ayb itmeñ Bu istihzā ānadur kim yiri çāh-ı cehennemdür Mübārek başlarına nūr inüpdür zer- ‘alem şanma Degüldür surĶ sancaklar birer mefzül ma‘lemdür Yoluñdur şerĶa çeĶseñ yol yol itseñ cismün ey abdāl	Terkīb- Bend/5	..- / ..- / ..- / ..-

275b	Nevâli-zâde ‘Aţâyî	Bu mâtem hîdmetinde sen de dâmen-der-miyân eyle Yazarsañ Kербelâ yazusunuñ kерб [u] belâsın yaz Şehâdet şehdin içmiş teşne-diller mâ-cerâsın yaz ‘Aşk-ı şâhidüni dünyâya gel olma meftûn Bî-vefâdur katı bu ‘âlem-i pür-mekr ü füsûn Değişür câme-i dîbâni kabâ-yı kefene ‘Aķbet ħâce-i devrân seni eyler mağbûn Küşğ-ür-i ecel ey dil nice merdâneleşür Getürüp arķasımı seyre ider zâr u zebûn Düşürür ki ħake idüp âķir anı ser-gerdân Kime kim şevķ ile raķş itdire bir dem gerdûn N’oldı âķir görûn ol pādşeh-i heft-ıķlîm Ĥâşl-ı çâr-‘anâşır şeh-i rub-‘i meşkûn Bildî geneine-i ‘irfân idügin çünki felek Zîr-i ħâķ itdi yirini niteki gene-i medfûn Câh-ı ‘izzetde iken gör felek-i bed-ĥ’âhi Mâh-ı naķşeb gibi çâĥ itdi mekân-ı şâhi	Libâs-ı cismi cândan şoymanın ĥayrân u sersemdür Bu mâtemden denüp ney gibi baĥruñ inle ey ‘Âli Benüm bu nazm-ı cân-süzum ĥulâķ dut dînle ey ‘Âli Yâ Rab ol serveri müstaĥfir-i ĥufrân eyle Mazhar-ı rahmet ü ihsân-ı firâvân eyle Ĥiydüre tâ ki zâlâm-ı şeb-i zulum u sitemi Şubĥ-ı ‘adle anı şems-i dirahşân eyle Şâĥ-ı Tübâyı idüp murǵ-ı revânna maķâm Keremünden yirini ravza-ı rıdvân eyle Eyleyüp ĥayr-ı ĥalef Ĥazret-i Aĥmed Ĥâni Yâ ilâhi selef-i rûĥı şâdân eyle Tab-‘ı mir ‘âtn idüp mazhar-ı nür-ı ‘irfân Sûret-i ma‘delet-i anda nümâyân eyle Şarķdan ĥarba şalup tıĥını ĥürşid gibi Tâ ebed anı bütûn ‘âleme sulţân eyle Bûlbül-i tab-‘ı ‘Aţâyîyi Ĥudâyâ dâyim Ĥülşen-i medĥ u şenâsında ĥöş-elĥân eyle	Terkîb-i Bend/5	..-.. / ..-.. / ..-.. / ..-..
------	-----------------------	---	---	-----------------	-------------------------------

276b	Derzi- zade ‘Ulvî	<p>Āh kim ‘ömrümüzüñ hâşılı ber-bād oldı Kârumuz haşre degin nâle vü feryād oldı Bir iki guşsa yürekte yine bünyād oldı Eskiden ğamlarumuz unudılup yād [oldı] Dil-i mâtem-zedemüz hüzn ile nâ-şād oldı Ağlamakdan gözümüz giryeye mu‘ tād oldı Elimüzden yine dehr aldı ciğer- güşemüzi Garç-ı hûn eyleyelüm güşe-i bî- tüşemizi</p>	<p>Dilerüz hâkde yatduķça o şâh-ı merthüm Şâdrevânı mu‘ammer ide hayy-ı kayyüm Dağı ma‘şumdur ol mahremi hep hürâdur Çeşme-i kevşer aña âb-ı hayât-efzâdur Cilvegâh-ı harem-i ķurb-ı cinân me‘vâdur Nice sulîândan anuñ mertebesi a‘lâdur Herkesüñ menzili ‘Ulvî bilürüz ‘uķbâdur Bizi bu hâķ-i mezelletide kıyan deryâdur Geltünüz eyleyelüm şıdķ-ı derün ile du‘â Vâlideynine şefî‘ ide kıyâmetide Hüdâ Ey Fuzûli: öldüñ eġġan itmedüñ rahmet saña Raħm kılduñ halka eġġanuñla zahmet virmedüñ</p>	Terkîb-i Bend/5	<p>..- / ..- / ..- / ..-</p>	Mersiye-i ‘Ulvî Efendi
277a	Fuzûli	<p>Ey muşavvir yâr timsâline şüret virmedün Zülf ü ruħ çekdüñ velî tâb ü tarâvet virmedüñ</p>	<p>Ey Fuzûli: öldüñ eġġan itmedüñ rahmet saña Raħm kılduñ halka eġġanuñla zahmet virmedüñ</p>	Ġazel /7	<p>--- / --- / --- / ---</p>	
277b	Şeyhü’l- islâm Yahyâ	<p>Dâġlar dâne elifler dâm sinem dâmgâh Şayd olunmaz bir hümâ fikriyle ‘ömrüm geçdi âh</p>	<p>Tirine Yahyâ nişân eyleser olmaz münharîf Göz ucuyla yârdan yitmez mi bir kerre niġâh</p>	Ġazel /5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	
277b	Şeyhü’l- islâm Yahyâ	<p>Mescidde riyâ-pişeler itsün ķo riyyâyı Mey-ġâneye gel kim ne riyyâ var ne mürâyı</p>	<p>Yahyâ nice âvâre-i aşķ olmayayın ben Dil-berse güzel dilse nihâyetde hevâyı</p>	Ġazel /5	<p>--- / --- / --- / ---</p>	

278a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Hayâlüm' çün biri birine girdi çünki miyğânüm O dem aralarından çıktı eşk-i çeşm-i gıryânüm Hâîr-ı pākine kōnmiş bād-ı āhūmdan gūbar Hāk-pāyine yetiş ey eşk eyle i' tizâr	Nazar kı lutf ile āyine-i kalbine Yahyânun Göre hiç senden özge kimse var mı anda sulfânüm	Gazel /5	--- / --- / --- / ---
278a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Hâîr-ı pākine kōnmiş bād-ı āhūmdan gūbar Hāk-pāyine yetiş ey eşk eyle i' tizâr	İşigünde gözi yaşlu 'āşıkun biñ var iken Nev-cevānüm biñ yaşa Yahyâyı kıldun ihtiyâr	Gazel /5	--- / --- / --- / ---
278a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Bülbül şeāreti gül-i hāndāni güldürür Taķlîd-i zağ kebg-i hırāmāni güldürür	Yahyâyı āgladursa eger yâr ğam degül Müşkil budur ki düşmen-i nā-dāni güldürür	Gazel /5	--- / --- / --- / ---
278b	Cināni	Ziver-i fazl iledür ehl-i dilün ' unvāni Viremez kimse zevāline anuñ nokşāni Ğam degül buğzler eylerse ' adu bühtāni N' idelüm böyle imiş kavm-i ğasūdun şāni Sevenün bendesiyüz sevmeyenün sulţāni	Ey Cināni ideli bize maħabbet cānān Ğasedinden bize ğaşm oldı bize ğalk-ı cihān Kāimātun dilini tıtmāğa çün yok imkān Diyelüm sākın olup ğuşe-i ' uzletde hemān Sevenün bendesiyüz sevmeyenün sulţāni	Muħamme s/5	--- / --- / --- / ---
278b	Cināni	Gördü ğümce sen gül-i nev-reste-i nāzük-teni ' Aşķum artar vālih ü dīvāne eylersin beni Açmayup mihr-i ruḡ-ı zibāna çeşm-i rūşeni Ğuşe-i fūrkatde eylersen ' aceb mi meskeni	Her kaçan cānā seni hem-dem ğörem a' dā ile Tağitlur ' aqlum Cināniveş gider sevdā ile Eyleyüp terk-i vaţan fikrin dil-i hōdrāy ile Ğeçmeyüp küyuñ yolından haftalarla ay ile	Tahmîs/5	--- / --- / --- / ---

		Görmemek yegdür görüp divâne olmağdan seni	Görmemek yegdür görüp divâne olmağdan seni				
279a	Cinānī	Geh lāle-şifāt cür' a-keş-i gūşe-i bağ ol Geh gül gibi mey-ḥāneye var bezme çerāğ ol Ḥaşıl gerek ağıyāra uyup bizden irāğ ol Bülbüllerüñi añma gerek hem-dem-i zāğ ol Her ḳānde iseñ pādşehüm dünyede şağ ol	Dür oldı ise n'ola gözünden bu Cinānī Raḥm eyle gönülden daḡı dūr eyleme anı İsün o ğam-ı hicr ile tenhāda fiğānı Sen gün gibi geşt eyle gezüp cümle cihānı Her ḳānde iseñ pādşehüm dünyede şağ ol	Tahmīs/5	---/---/ ---/---		
279b	Derzi- zāde 'Ulvi	Dünyāda baña devlet ile minnet olmasun Bî-minnet aç olup gezeyin ni' met olmasun Zilletde ḳalayım baña hiç 'izzet olmasun Mey gibi ayāğa düşeyin ḫürmet olmasun Tek yirde gökde zerre ḳadar minnet olmasun	Bir şāl-ı köhne egnüme 'Ulvi ḳabā yiter Derviş olana ḫil' at-ı şāh-ı ' abā yiter Güş it nedür suḫanda ki yokdur aña yiter Örtü döşek Necātiye bir büriyā yiter Tek yirde gökde zerre ḳadar minnet olmasun	Muḫamme s/5	---/---/ ---/---		
280a	Ḳabūli	Cūlar gibi dil geşt-i fezā istemez oldı Tırlıdı biraz mihr-i ziyā istemez oldı Zencir-i ser-i zülfi-i dü-tā istemez oldı Divāne-şifāt şıyt u şadā istemez oldı Uşlandı gönül derd ü belā istemez oldı	Ālām-ı belā ilmiş idi ḳalb-i melūli Bilmezdi nedür cānib-i maḳşūda vuşlı Güm-rāh imiş āḫir giderek añladı yolu Dergāh-ı Ḥudā semtine yüz dutdı Ḳabūli Uşlandı gönül derd ü belā istemez oldı	Tahmīs /5	---/---/ ---/---		

280b	Edîbî	<p> Halk eyledükde ‘âlemi Hâllâk-î Zû’l- minen İtmüş benüm naşbümi hüzn ü gam u mişen Alışdı cevri-i dil-ber ile cân-ı pür-ğazen Mîhr-i vefâ ümîdini itmem zamânen Derd ü belâya geldüm efendi cihâna ben </p>	<p> Olsam Edîbî gibi n’ola zâr-ı dil-figâr Her dem ‘aceb mi çarğa çıka âh-ı pür- şerâr Rencide olmazum sitemüñ olsa şad- hezâr Cevr ü cefâñ için yaradıldı dil-i nizâr Derd ü belâya geldüm efendi cihâna ben </p>	Muhamme s/5	<p> /.../ .../... </p>
280b	Laîfî	<p> Şanna bahâr [u] faşl-ı zemistân gelür geçer ‘Ömrüñ zamân u sâ’atı her ân gelür geçer Ten hücresine cân gibi mihmân gelür geçer Gam günlerine olma perişân gelür geçer Sen göz yumup açınca bu devrân gelür geçer </p>	<p> Erdükçe sâye gibi yürür dâyimâ ecel Gerçi öñüñce va[r]madadır dâ’imâ emel Devrân Laîfî gâmda henüz virmedin hâlel Terk itmeden cihân seni terk [it] sen anı gel Sen göz yumup açınca bu devrân gelür geçer </p>	Muhamme s/5	<p> /.../ .../... </p>
281a	Veysi	<p> Tiğ-i bî-dâd gele ey şeh-i ‘âlî-şanum Gel güzel başuñ için boynuña alma kanum Az kaldı ki çıka hançer-i gamla cânum Kalmadı bâr-ı gamuñ çekmeye hiç dermânüm Garazuñ cevri ü cefâ ise yiter sultânüm Garazuñ cevri ü cefâ ise yiter sultânüm </p>	<p> Veysi-yi haste-dilüñ derdine dermân eyle Geç günâhından anuñ derdine dermân eyle Yine evvelki gibi bende-i fermân eyle Hâşılı yalvarırız hep saña ihsân eyle Garazuñ cevri ü cefâ ise yiter sultânüm </p>	Tahmîs/5	<p> /.../ .../... </p>
281b	Şânî	<p> Yâd ol dilâ zamânedede hayru’l-halef gibi Dürr-i ma‘ârife dehenüñ aç şadef gibi Bul ihtirâm şâhib-i ‘izz ü şeref gibi </p>	<p> Pîr-i muğân naşîhat idüp didi dün baña Zevk-i sürürda geçürüp ‘ömri Şânîya </p>	Muhamme s/5	<p> /.../ .../... </p>

		Bil dāyireñ maķāmuñı gōzle selef gibi Şaķın zamāne sille çalar saña def gibi	Tabl-ı memāta urmadın ol mehter-i każā Nüş eyle var şelāse-i ğassāla dāyīmā Şaķın zamāne sille çalar saña def gibi				
282a	Derzi- zāde ‘Ulvi Efendi	Āteş-i ħasretle yanup sine-büryān olduğum Sāyeves kaddūñ ğamyla ħāke yeksān olduğum Şubḥ olunca her gice қаpuñda nālān olduğum ‘lyd-i azhā-yı ruḥuñ şevķiyle ķurbāñ olduğum Hep senūñ ‘çündür benüm yoluñda ķurbān olduğum	‘Ulvi-yi dil-ħastenūñ bağrı tolu ķan olduğı Ķūyves meydān-ı ğamda başı ğaltāñ olduğı Ĥān-māndan el çeküp bī-cism [ü] bī- cān olduğı Ĥançer-i hicrān ile çāk-ı giribān olduğı Hep senūñ ‘çündür benüm yoluñda ķurbān olduğum	Muḥamme s/5	---	---	
282b	‘Aşķı	Gāḥ mir’āt-ı felek rüy-ı sa’ādet gösterür Gah döner ‘ayn-i nuḥüsetle felāket gösterür Her nefesde aşıķa biñ türlü ḥālet gösterür İvme ey dil şabr kıllıvmeķ melāmet gösterür Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür	Bī-nişān olur şalan baḥr-i fenāya zātını Ser virendür da’vā-yı ‘aşķuñ iden işbātını Mest-i ‘aşķ ol unudup cām-ı cihān lezzātını Ķāni’iyi pāk ü mücella kıllı göntül mir’ātını Görelüm āyine-i devrān ne şüret gösterür	Muḥamme s/5	---	---	Bu şiirde mahlas Ķān’ı dir fakat şiir ‘Aşķı’ye aittir.
283a	Veysi	N’içün raḥm eylemezsın bu dil-i şeydāya sultānum N’içün tırmaz şalarsın bendefi ferdāya sultānum	Şatup Veysiyi gitmişsin yine ağyār ile cānā Alınmış derdimend ol vaż’uña itmiş bezer şekvā	Taḥmīs/5	---	---	

		N' için ihsân idersin her zamân a' dâya sultânüm N' için mâyl olursın gerdüğün ednâya sultânüm Hayflar hâşılı ol kâmet-i bälâya sultânüm	Tutalum şabr idermiş cevruñe ol bî-ser ü bî-pâ Neden lâzım gelür şalınmak ağıyar ile yâ tenhâ Hayflar hâşılı ol kâmet-i bälâya sultânüm			
283b	Hilmî	Sevdim yine bir gözi güzel kaşı mu kavves Başdan ayağa önce libâs ile mülebbes Görmedi yüzini dağı bu tāk-ı muğarnes Dimildi anuñ şanına şahum bu muğarnes El-minnetü l' illâh te'âlâ vü teğaddes	Hem-dem ise ağıyara Hilmî n' ola ol şâh Kimine belâ kimisine bâl bürür âh [284a] Derdini naşîb itdi baña n' ideyin Allâh Tağdır-i Hudâvend-i cihân böyle imiş âh El-kısmetü l' illâh te'âlâ vü teğaddes	Muğarnes s/5	--- / --- / --- / ---	
284a	Tiği	Ser-i küyuñda olup bir nice gün mihmânüñ Adını añmaz iken nâle ile efgânüñ Atdı yabana beni dest-i gam-i hicrânüñ Eiümüzden ne gelür olmaz ise ihsânüñ Yine itün köpeğün yine çuluñ kurbânüñ	Astânüñdan idüp Tiği-i mehcürü cüdâ Eyleseñ yirini hışm ile anuñ künc-i belâ Dem-be-dem h'ân-ı vişâlün anup ey kân-ı vefâ Dâmen-i pāküne yüzler sürüben diye saña Yine itün köpeğün yine çuluñ kurbânüñ	Muğarnes s/5	--- / --- / --- / ---	
284a	Şabri	Nice bir dîdelerüm derd ile bîmâr olsun Nice bir râz-ı nihân illere izhâr olsun Hem-demüm güşe-i ğamda nice bir zâr olsun Hey vefâsuz nice bir mañremün ağıyar olsun	Va' deler kılmış iken eylemedün 'ahde vefâ 'Aşık-ı şâf-ı dile görme bu uzâğı revâ Nice bir Şabrî-i bî-çâreye bu cevır ü cefâ Kişi itdüğini bulur bu meşeldür cânâ	Muğarnes s/5	--- / --- / --- / ---	

284b	Taşlıcalı Yaḥyā	Olsun ey yār-ı sitem-kār u cefā-kār olsun Yā Rabbî ḥasret ile benüm alma cānımı Bir daḡı göreyn meh-i nā-mihrbānımı Cānānımı cefā kılcı nev-cevānımı Şāhın bakışlu yārımı rūḥ-ı revānımı Sultānımı efendümi şāh-ı cihānımı	Olsun ey yār-ı sitem-kār u cefā-kār olsun Ben nice medḥ idem ki cemālini el bilür Gün gibi bî-nazır bilür bî-bedel bilür Bu ‘izzete bu devlete ḡāyet maḥal bilür Yaḥyā ‘ale’l-ḥuşūş ziyāde güzel bilür Sultānımı efendümi şāh-ı cihānımı	Muḥamme s/5	---/---/ ---/---	
285a	Şabrî	Nice bir dīdelerüm derd ile bīmār olsun Nice bir rāz-ı nihān illere izḥār olsun Hem-demüm gūşe-i ḡamda nice bir zār olsun Hey vefāsuz nice bir maḥremün aḡyār olsun Olsun ey yār-ı sitem-kār u cefā-kār olsun	Va‘ deler kılmış iken eylemedün ‘ahde vefā ‘ Aşık-ı şāf-ı dile görme bu uzāḡı revā Nice bir Şabrî-i bî-çāreye bu cevır ü cefā Kişi itdüğünü bulur bu meseldür cānā Olsun ey yār-ı sitem-kār u cefā-kār olsun	Muḥamme s/5	---/---/ ---/---	Mürettip sehven 284a’daki şiiri bu yaprağa yeniden yazmıştır.
285b	Şenāyî	Gülşen-i hicründe bülbül gibi nālān olduğum Her ḡice tā şubḥ olunca zār u giryān olduğum Rāh-ı ‘aşkuñda sentün ḥāk ile yeksān olduğum Zülf-i miskinün gibi ḥātır-perişān olduğum Hep sentün’ çündür benüm yolında kurbān olduğum	Ben Şenāyiyüm ki her dem iderüm vaşluñ taleb Derd-i hicründe baña fūrkat naşib itdi celb (emin olamadım) ‘ Ālem içre görmedüm bir zerrece şād [u] ṭarab Çekdiğüm derd ü belā vü miḥnet ü cevır ü ta‘ab Hep sentün’ çündür benüm yolında kurbān olduğum	Muḥamme s/5	---/---/ ---/---	
286a	Ḳabūlî	Künc-i miḥnetde ḥazīn ü zār [u] giryān olduğum	Süz-ı ‘aşkuñla Ḳabūlünün yanıp yağılduḡı	Muḥamme s/5	---/---/ ---/---	

		Dâr-ı gurbette esîr-i derd ü hicrân olduğum Güşe-i mey-ğānede ālûde-dāmān olduğum ‘Akl u hüşî terk idüp ser-mest hayrân olduğum Hep senüñ, çündür benüm yolında kurbān olduğum	Kendüyi ‘ālemlere ‘aşkuñla rüsvā kıldığı Göñlüni sevda-yı zülfün ile şeydā kıldığı Ağlamakdan gözinüñ yaşını deryā kıldığı Hep senüñ, çündür benüm yolında kurbān olduğum				
286b	Şeyhü’l- islām Yahyā	Düşmez ol şāha ki her gāh ider istignā Gāh olur ‘āşık-ı şeydāya düşer istignā	Sitem ü cevri de Yahyāya tevāzū‘ görünür Gerçi her važ‘ ı gelür yāre nazar istignā	Ġazel/5	.../.../ .../..		
286b	Şeyhü’l- islām Yahyā	‘Aşkuñ odına ey gül yafārsa cān-ı şeydā Her bir avuç külınden bir bülbül ola peydā	Hāl-i ruğumı gözler zülf-i siyāhın özlür Yahyā sevād-i çeşmüm kalbümdeki süveydā	Ġazel/5	.../.../ .../.../		
286b	Şeyhü’l- islām Yahyā	Cām küllāb-ı ser-i zülfün çeker senden yaña Güşe-i çeşmün n’ola olsa şihābindan yaña	Çorkarın Yahyā ki pülād olsa da te’şir ider Tir-i āhuñ kim vara ol kalbi āhenden yaña	Ġazel/5	.../.../ .../..		
287a	Şeyhü’l- islām Yahyā	Cām bir sırça sarāy olmış ki ferşî la’l-i nāb Hücredür billürdan şāh-ı hevāya her habāb	‘Aşk ile hōş-hāl olan şeydāya añmañ vuşlatı Bāde-i şāfi virüñ Yahyāya katmañ aña āb	Ġazel/5	.../.../ .../.../		
287a	Şeyhü’l- islām Yahyā	Hāke şaldı cür‘aveş ‘āşıkları ol la’l-i nāb Eyledi bezm ehlini bir kaṭre mey mest ü ḥarāb	Āb-ı dīdeñ tāb-ı sineñde ‘aceb te’şir var Bezmi-ı ‘aşka ḥāk budur	Ġazel/5	.../.../ .../.../		

287a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	İltifât eyler saña ey dil o şâh-ı nîk-baht Meyl ider elbette hâke mivedâr olsa duraht	Mütte-kâ-yı zer-keş ü zer-beft Yahyâya yiter Künc-ı gamda rüy-ı zerdin kuduğı bir iki taht	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
287a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Ağyârı urup virmе bāzūlaruña zaḥmet Öldürmek ise kaşduñ şāhum koluna kuvvet	Hün-ı mî'âm-ı vuşlat çok nāz u niyāz ister Hün-ı dile rāzı ol Yahyâ hele bî-minnet	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
287b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	La'l-i lebüñle bāde-i nāb itdi imtizāc Alıñdı bir birisi ile iki ter-mizāc	Yahyâ metā' -ı naẓmuñi 'arz eyle ehline Bāzār-ı 'tibārda bulmaya mı revāc	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
287b	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Tolu piyāle elinde şarāb-ı nāb gözinde Degül o māhveşüñ çarḫ u āftāb gözinde	Efendi zāhir u bātin diler kulunñ ola Yahyâ Қаpuñda yüz sürer āteş dilinde āb gözinde	Ġazel/7	--- / --- / --- / ---
288a	Nev'î-zāde 'Atāyî	Nā-mülāyım güzelün seyrine қа' il degülüz Қаra gözine қара kaşına mā' il degülüz	Ey 'Atāyî nice fāş olmaya esrār-ı derün Dildeki şu'le-ı dāğ-ı ğama ḫā' il degülüz	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
288a	Nev'î-zāde 'Atāyî	Şumar dil-ber baña cām-ı ğamı keyfiyetin bilmez Таbibüm ḫasteye şerbet virür ḫāşiyetin bilmez	'Atāyî şerbet-i dārü'ş-şifā-yı luḫf u iḫsāni Vireñler 'illetin şormaz alanlar hikmetin bilmez	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
288a	Nev'î-zāde 'Atāyî	Ehl-i aşkuñ saña kim dir ki silüp yaşın kes Yaş dñmmez tūtalum şem' gibi başın kes	Şan'at-ı 'aşkı 'Atāyî görüp üstādından Yüri Ferḫād-şifāt küñ-ı ğamuñ taşın kes	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---

288b	Nev'î-zâde 'Atâyî	Ol gâmezlerle hâl ü hâtuñ ey yüzi güneş Aşub-ı Türk ü şür-ı Hoten fitne-i Habeş	Eşk 'Atâyî saña ider 'arz-ı mâcerâ Kuyında ey rakîb señ anuñ öñimi eş	Ġazel/5	---/---/ ---/---
288b	Nev'î-zâde 'Atâyî	Cân virüp oldum ğam-ı zülif ü zenahtândan hâlâş Deynini viren olur zencir ü zindândan hâlâş	Ey 'Atâyî cāna geçdi ta' n-ı düşmen cevri-i dost Hiç ne bundan emîn olmaduk ne hüd andan hâlâş	Ġazel/5	---/---/ ---/---
288b	Nev'î-zâde 'Atâyî	'Aşk-ı pākūñdür dil-i 'uşşāk-ı şeydādan ğarāz Rūhdur tenden ferehđur cām-ı şahbādan ğarāz	Sinedür 'ālemde maқsūd ol nihāl-i tāzeden Ey 'Atâyî çünki birdür nağl-ı bālādan [ğarāz]	Ġazel/5	---/---/ ---/---
288b	Nev'î-zâde 'Atâyî	Hüsnuñ ziyāde ise n'ola müşğ-bār-ı hâţ Viridi cemāle şöhreti cānā ğubār-ı hâţ	Mir'at-i cāmı tıtsa 'aceb mi ğubār-ı ğam Gördüm 'Atâyî 'arız-ı dil-berde var hâţ	Ġazel/5	---/---/ ---/---
289a	Nev'î-zâde 'Atâyî	O şūh-ı pür-cefā eyler dil-i zāra sitemden hâţ Anuñ çün gösterür dāyim benüm cānum elemden hâţ	Peyām-ı yār ile dem-beste iken şād olup gönülüm 'Atâyî eylemez mi ğonce bād-ı şubh-demden hâţ	Ġazel/5	---/---/ ---/---
289a	Nev'î-zâde 'Atâyî	Olalı abdāl-ı 'aşkuñ ay ruğ-ı gül-nār şem' Āteşin-dāğ urdı farkına kalendarvār [şem']	Ey 'Atâyî bezmümüz reşk-i sipîhr olsa n'ola Cām-ı mül mäh-ı münevver necm-i ğıysū-dār şem'	Ġazel/5	---/---/ ---/---
289a	Nev'î-zâde 'Atâyî	Çokdan eylerdüñ şafā-yı bezm-i şahbādan ferāğ Mümkün olsa şohbet-i mağbūb-ı zibādan ferāğ	'Aşk-ı dil-berden 'Atâyî vaz gelemez gönülümüz Būlbūl-i şeydā ider mi verd-i ra'nādan ferāğ	Ġazel/5	---/---/ ---/---

289b	Nev'î- zâde 'Aîâyî	Bunca dem şartkardı bûs-î dâmen-i cânâna zülif 'Azım idüp kodi bu yolda başını dâmâna zülif	Ey 'Aîâyî 'aşk ile şöyle şarılmiş yâre kim Beñzer ol serv[üt] belinde 'aşık-î bî- câna zülif	Ġazel/5	---/---/ ---/---
289b	Nev'î- zâde 'Aîâyî	Ġonce-î dil açılır gerçi ki nev-rûz olıcak Aña hâcet mi kalur îâlî'î firûz olıcak	Tâbiş-î 'aşk ile seyr eyle 'Aîâyî Ġazelin Böyle olsa kişinüñ sözleri pür-süz olıcak	Ġazel/5	---/---/ ---/---
289b	Nev'î- zâde 'Aîâyî	Rüyaña öykünmege taşvîr-î çinüñ câni yok Ġüsmi olmiş tütalum ol deñlü ammâ ani yok	Şehr-î dilde şenlik olur mi 'Aîâyî yârsuz TaĠĠĠĠ-î sinenüñ sulĠân-î 'âlî-şâni yok	Ġazel/5	---/---/ ---/---
290a	Nev'î- zâde 'Aîâyî	Şîrîn lebüni bûs ideli dil-berâ kabak Bir boyını baĠlu bende olupdur saña kabak	ĠalĠân-î küy-î pîr-î muĠândur 'Aîâyîveş Olmış esîr-î 'işret-î bezm-î şafâ kabak	Ġazel/5	---/---/ ---/---
290a	Nev'î- zâde 'Aîâyî	'İyd-î vaş ile dil-î Ġam-Ġinümi şâd eyleseñ Ey mu'allim lufî idüp ol servi âzâd eyleseñ	Ey 'Aîâyî evc-î istiĠnâdadur ol mest-î nâz Ġüşına Ġirmez eger biñ kerre feryâd eyleseñ	Ġazel/5	---/---/ ---/---
290a	Nev'î- zâde 'Aîâyî	Dest-î sâĠiden ki câm-î pür-şafâ eksük degül Turfâ Ġülbündür Ġüli şayf u şitâ eksük degül	Ey 'Aîâyî muttaşil gelmekde câna derd ü Ġam Ġânemüzden hiç yârân-î şafâ eksük degül	Ġazel/5	---/---/ ---/---
290b	Nev'î- zâde 'Aîâyî	Vâr ise dergâh-î şâha dâda geldüñ ey Ġönül Cevr-î devri yâd idüp feryâda geldüñ ey Ġönül	Ġalb-î vîrân-î 'Aîâyîveş Ġübâr eksük degül Âh kim bir kaçr-î bî-bünyâda geldüñ ey Ġönül	Ġazel/5	---/---/ ---/---

290b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Çâk çâk-î tûğ-î ğam-î bî-çâre olduñ ey gönül Dökme âb-î eşküñi pür-yâre olduñ ey gönül	Câm-î ğamla ‘âkıbet gördüñ ‘Aṭâyî oldı mest Sen de bu ğamdan varup bî-çâre olduñ ey gönül	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
290b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Vişāl için şunar ol yâre her fütâde ġazel Dürûğ-î maşlahat-âmîz olur arada ġazel	Virür karar dil-i bî-sükûna ġayetde [ġazel] ‘Aṭâyî şî ri gibi bir karar-dâde ġazel	Ġazel/5	--- / --- / - - / ---
291a	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Bâde-î bezm-i maḥabbetden olup mestâne dil Düşdi râh-î ‘aşğda bir ġusrev-i ġübâna dil	Ger zebânüm mest idüp ġam câmi sarmaşdurmasa Ey ‘Aṭâyî öğredürdüm bülbül-i nalâna dil	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
291a	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Rûz-î ‘ıyd oldu yine meh-i rûze oldu temâm Gıceyi ġündüze katup idelüm ‘ayş müddâm	Mülk-i naẓm içre yine sikkeyi mermerde kızup Koyalum şafḥa-ı ‘âlemde ‘Aṭâyî ben nâm	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
291a	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Kâdemîn öpmek için kıaddümüzi lâm idelüm El vire kim bile şâyed hele ikdâm idelüm	Ey ‘Aṭâyî mey-i la’l ile olup rûsvâyı Nice bir kendümüzi yok yire bed-nâm idelüm	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
291b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Aġlayup büsesin alur dil-i şeydâ her dem Sım-î eşkimi şayar dil-bere dirhem dirhem	‘Anberîn ġaṭına beñzetme ġüşġin- raķam Ey ‘Aṭâyî yine düşmiş ġam ‘a-ı hâma kalem	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
291b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Hevâlar açılup şaḥra ġülüstân olduġın görsem Kenâr-ı cûda ol servüñ ġurâmân olduġın görsem	‘Aṭâyî şarılup pâyine olurduñ belî vâşıl Eger cân murġımuñ kûyına perrân olduġın görsem	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---

291b	Nev'î- zâde 'Atâyi	'İşret âyinin görüp hürşid-i 'âlem- süzdan Şâma dek dönsün piyâle ibtidâ-yı rûzdan	Ey 'Atâyi okuyup eş'âr-ı hâlet-bağşımı Tarz-ı şî'r öğren yine üstâd-ı sihr- âmûzdan	Ġazel/5	---/---/ ---/---
291b	Nev'î- zâde 'Atâyi	Kayd-ı dünyâdur dil-i pür-izîrâbı inleden Târ-ı beyt-i 'ankebûtîdür zübâbı inleden	Âhum işitse 'Atâyi nâle eyler küh-sâr 'Aşkumuñ te'sîridür seng ü turâbı inleden	Ġazel/5	---/---/ ---/---
292a	Nev'î- zâde 'Atâyi	Dilâ ğam çekme çâh-ı ğabğab-ı cânânda kalmazın Virüp la'line cân borcın çıkar zindânda [kalmazsın]	Dönersin görmedüğe bâde-i bezm-i ğamı bir ğün 'Atâyi sen de âlîr ğüşe-i hicrânda kalmazsın	Ġazel/5	---/---/ ---/---
292a	Nev'î- zâde 'Atâyi	'Arz-ı refîâr it diyü virdüm yolında nağd-i cân Hîşm ile aldı yürüyüvirdi ol rûh-ı revân	Tîşe urmuş Kûh-ken başa ğam-ı Şîr'in ile Ey 'Atâyi sen dahı sa'y it er ol baş yar hemân	Ġazel/5	---/---/ ---/---
292a	Nev'î- zâde 'Atâyi	Bâzâr-ı 'aşk içinde olalı derem-feşân Ancak seni alur gözüm ey Yüsuf-ı zamân	Yitmez mi ey 'Atâyi bize cevri- ğamzesi Hıtañ-ı lebi 'aceb n' için olur hürâş-ı cân	Ġazel/5	---/---/ ---/---
292b	Nev'î- zâde 'Atâyi	Yüzine sürsün yüzün 'aşık helâk olsun 'adü Da'vî-i 'aşk eyleyen yâr ile olsun rû- be-rû	Cânda yir itsem 'Atâyi n' ola ür-i dil- bere Tamladur peykânı zağmum ağzına bir kañre su	Ġazel/5	---/---/ ---/---
292b	Nev'î- zâde 'Atâyi	Gör şafâyı bağ pür-şiyt-i hezâr olsun hele Vañtime şabr it şalâ-yı sebezâr olsun hele	Turmadañ yolda 'Atâyi şad-kâm olsun diyü Kañlan ey çâbük-süvâr-ı şive-kâr olsun hele	Ġazel/5	---/---/ ---/---

292b	Nev'î- zâde 'Aîyî	Yine bu cây-ı şafâ-bağşa gelüp seyrâne Şoyunup 'aşk ile ey dil girelüm meydâne	Ey 'Aîyî bu aradan hele didük yâ Hû Hâşılı 'aşk iderüz şofra gelen yârâne	Ġazel/5	---/---/ ---/---
293a	Nev'î- zâde 'Aîyî	Şikest olur ser-i 'uşşâk la'î-i yâr üzre Nice sebû kırılır gâhi çeşme-sâr üzre	'Aîyî sine-i çâkümde cân çapuya bakar Hâheng-i ğamze-i cânâne intizâr üzre	Ġazel/5	---/---/ ---/---
293a	Nev'î- zâde 'Aîyî	Bâ'îş olur çeşm-i bîmârûn nice kan olmağa Cân virür 'âşıkta ruñ yoluñda kurbân olmağa	Bezîm-i 'âlemde 'Aîyî gibi hergiz çâre yok Mest-i câm-i 'aşk olan yıllarla hândân olmağa	Ġazel/5	---/---/ ---/---
293a	Nev'î- zâde 'Aîyî	Bir irilmez zevk idi vuşlať fîrâkı olmasa Kim kaçar yalvarmadan yâr iftirâkı olmasa	Seyl-i eşk ile 'Aîyî def' olurdu süzümüz Lâle gibi dilde sevdâ ihtirâkı olmasa	Ġazel/5	---/---/ ---/---
293b	Nev'î- zâde 'Aîyî	Gönderdi haber bâğa lebûñ gonce-i terle Şeb-nem n'ola pür itse dehânını güherle	Bir sîm-beden şeh-r-i melâhatda 'Aîyî Tartılmadı ol Yūsuf-ı pākîze-güherle	Ġazel/5	---/---/ ---/---
293b	Nev'î- zâde 'Aîyî	Eyle niyâz o şem'e hiç aldanma nâzına Yumşar bakup dilün yine süz u güdâzına	Vaşf eylese 'Aîyî hâi-ı rüy-i dil-beri Ehl-i şafâ gazellerünî tâ ki yazana	Ġazel/5	---/---/ ---/---
293b	Nev'î- zâde 'Aîyî	Gelüp bülbüllere sîr-ı dehânûñ keşf ider gonce Kulak tutsa n'ola gül virdi gâ'ibden haber gonce	Elinde berg-i sebzi nâzükâne bād-biz itmiş Gehi kesb-i hevâ eyler yüzine ger tutar gonce	Ġazel/3	---/---/ ---/---
294a	Nev'î- zâde 'Aîyî	Meyl itmez iken dil o sehi-kâmet irişdi Gülzâr-ı ğamuñ goncesine âfet irişdi	Kurtardı bizi 'Aîyî ser-pençe-i ğamdan Keyfiyyet-i meyle hele bir hâlet irişdi	Ġazel/5	---/---/ ---/---

294a	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	N'ola meyl eylese tıfl-ı dil-i ‘uşşâk-ı şeydâsı O yârıtın bir ‘akîde-ḥâtem ancak la‘l-i zîbâsı	İşğün itlerine ta‘me olsa cismi öldükde ‘Aṭâyînün hemân dârü'n-na‘im olurdu me‘vâsı	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
294a	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Ḥaṭıñ irişdi bende-i fermânunum daḥı Zülfüñ mişâli bî-ser ü sâmânunum daḥı	Gelmez ḥaṭunla baña ‘Aṭâyî-şifat ferâğ Aşuḫte-ḥâl-i zülfi-perişânunum daḥı	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
294b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Pür kıldı tır ü seng-i cefâ cism-i lâğarı Seyr eyleyen şanur beni naḥl-ı şanaveri	Vaşf itmek ile naḫşını her bir ḫul oğlunūñ Oldı ‘Aṭâyî cöngümüz eşkâl defteri	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
294b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Ḥâb üzre iken koçdı dimişsin o miyânı Ḥayr ola düşünse eger ey Yûsuf-ı şânî	Şeftâlû recâ itdüm idi yolda ‘Aṭâyî Ol naḥl-ı revân didi degül şimdi zamâni	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
294b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	‘Aceb mi eyleseñ kaṭ‘-i menâzil görmege yârî Yine gerdünelerle çarḫa tutduk tığ-ı küñ-sârî	Firâḫ-ı gül-‘izârumda beni seyr eeyen dirler Ḳafes gerdümedür güyâ ‘Aṭâyî bülbül-i zârî	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
294b	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	‘Aşḫama nûş idicek dil-berümün sâğarını Didi cânlar meze meclisde şunup leblerini	Fikr-i la‘l ile şu demler ki ‘Aṭâyî ola ḫâḫ Teb-i ğam-ḥastesine içürelere cevherini	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
295a	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Ḥânemde ḫal didüm gice ol yâre ḫalmadı Ḥayfâ ki gitdi derd-i dile çâre ḫalmadı	Kesdükllerinde ḫil‘at-i ḫüsnî o dil-bere Andan ‘Aṭâyî ḫüblara yâre ḫalmadı	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
295a	Nev'î- zâde ‘Aṭâyî	Pür itdi genc-i ‘aşḫun ḫâṭır-ı virânunumuz şimdi Nesi var itdüğün bilmez dil-i dîvânemüz şimdi	‘Aṭâyîveş ḫumâr-ı câm-i ‘aşḫ ile şuya ḫanmaz N'ola şemşirün özlerse dil-i mestânemüz şimdi	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---

295a	Nev'î-zâde ‘Atâyi	Kıyâs eylemeñüz Yûsuf ile Kaysa beni Ne zen beni sever aşlâ ne ben cihânda zeni	Pür eyle genc-i maħabbette kalb-i vîrâni ‘Atâyi gibi senüñ tâ ki gönliñ ola ğani	Ġazel/5		
295b	Nev'î-zâde ‘Atâyi	Höş görür ğamzeleri zaħm-î dil-i nâlanı Güviyâ süzen ile anı diker müğani	Besleye daħı ‘Atâyi nice bıkr-î ma‘nâ Eger olursa kemal-i kerem-i Rabbâni	Ġazel/5		
295b	‘Azmi-zâde Ĥâletü	Geçer ben ĥaki senden muttaşıl ruħsat bulup a‘dâ Dem-â-dem ehl-i ‘aşkı çignedürsin yol mıdır cânâ	Meğer cân naķdı vardur Ĥâletü zülfi- siyâhında Girihler urmuş anuñ üstine ol âfet-i ra‘nâ	Ġazel/6		
295b	‘Azmi-zâde Ĥâletü	Tüviyâ-yı ĥâk-pâyüñ irgürür diyü şabâ Gözlerüm nergis gibi yollarda kalur dâ‘imâ	Kendüñi ser-defter-i ‘uşşâķ şanma Ĥâletü Defterine hiç seni ol şeh yazar mı evvelâ	Ġazel/5		
296a	‘Azmi-zâde Ĥâletü	Ağzına aldı tütün lülesin ol ĥür-liķâ Çeşme-i kevşere bir lüle қоmışlar güvâ	Ĥâne-i dilde olan düd eleminden cânım Қorқanın kim tüte mülk-i ‘ademe Ĥâletiyâ	Ġazel/5		
296a	‘Azmi-zâde Ĥâletü	Teni semen şacı sünbül ruħu gül-i ra‘nâ Olur mı bundan öte hiç tenäsüb-i a‘zâ	Tenüñde dağlarum mihr-i münkesif gibidür Ne қара günlere қaldum cihânda Ĥâletiyâ	Ġazel/5		
296a	‘Azmi-zâde Ĥâletü	Қıldı naķd-i vücüdümü ifnâ Beni baña қоmaz dil-i şeydâ	Kim añar Ĥâletü seni yâra Hiç añılsun mı gül yanında giyâ	Ġazel/6		
296b	‘Azmi-zâde Ĥâletü	‘Aceb mi şatsa ben üftâdesin ol dil-ber- i ra‘nâ	Cünün vâdilerin ey Ĥâletü geşt ü güzâr itseñ	Ġazel/5		

			Bu bazar-ı maḥabbetdür düşer çok ‘aşık-ı şeydâ	Bulinmaz bu dil-i güm-geşteveş bir ‘aşık-ı şeydâ			
296b	‘Azmi- zâde Hâletü	Geçlükçe okuñ sîne-i ağıvara nigârâ Gögsin geçirür ḥasret ile ‘aşık-ı şeydâ	Oldı suhanuñ Hâletiyâ bağ-ı ma‘âni Nergis gibi göz dikse ‘aceb mi aña dünyâ	Ġazel/5			
296b	‘Azmi- zâde Hâletü	Olduḳça şabâ silsile-cünbân-ı maḥabbet Kendüm şanurum Kisri-i eyvân-ı maḥabbet	Kalmadı eşer Hâletiyâ haḳḳ-ı nemekden Beñzer ki niğün oldı nemek-dân-ı maḥabbet	Ġazel/5			
297a	‘Azmi- zâde Hâletü	Eyledi kıbkızıl deli her birini o gönce- leb Gülleri gülşenüñ n’ola ḥandeler itse bi- sebeb Gâyet de düşkün itdi beni neş’e-i şarâb Döndüm şu kışvere ki ola âbdan ḥarâb	Hâlet-i belâ-keşi hirc şalup o şâh-ı hüsn Şimdi anuñla ḳorḳudur her kime eylese ğazab Ey Hâletü bilür ki yüzün görmek istemem Zâl-i felek iḳunsa n’ola ebrden niḳâb	Ġazel/5			
297b	‘Azmi- zâde Hâletü	Ruḥundur eşk-i çeşmüm böyle hümün olmağa bâ‘iş Olur ḥürşid-i enver la‘l rengin olmağa bâ‘iş	Fenâsımdan cihānuñ Hâletü ğâfil misin yoḫsa Nedür dünyâ için çok böyle ğam-ğın olmağa bâ‘iş	Ġazel/7			
297b	‘Azmi- zâde Hâletü	Gird-bâd-ı âh ile gird-âb-ı eşk-i çeşm-i ter Muttaşıl eyler vücüdün ‘aşıḳuñ zîr ü zeber	Bir görür nîk ü bedi ey Hâletü nakḳâd- ı çarḫ Geldi gibi çeşmine dūd-ı siyâhımdan ḫazer	Ġazel/7			
297b	‘Azmi- zâde Hâletü	‘Aşk ile baña sıdḳ u şafâ vir yâ Rab	Tek âyine-i dile cilâ vir yâ Rab	Rubâ‘î			Ahreb

298a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Sen qarîn-i şem'î meclis ben habîbümden irak Bir midür pervâne-şevk-i vaş ile süz-i firâk	Ğazel/5	---/---/ ---/---	Ğazelnâme	Ğazelnâme
298a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Yâre irişdüm sirişk-i çeşm-i nâ-binâ ile Ka'be-i 'ulyaya vardum güyyâ deryâ ile	Ğazel/5	---/---/ ---/---	Ğazelnâme	Ğazelnâme
298a	Şeyhü'l-islâm Yahyâ	Güy-i gerdüna dağı urulmadan çevgân-ı aşk Dil ham-ı güşün ile olmışdı ser-gerdân-ı aşk	Ğazel/5	---/---/ ---/---	Ğazelnâme	Ğazelnâme
298b	Necâtî	Gülşen-i aşkunda âh ü nâle bülbüldür baña Sinem üzre zağm-ı peykânun kızıl güldür baña	Ğazel/5	---/---/ ---/---	Ğazelnâme	Ğazelnâme
298b	Necâtî	Eşer itmez n'idelüm âh-ı seher-gâh saña Meger inşâf vire dostum Allâh saña	Ğazel/5	---/---/ ---/---	Ğazelnâme	Ğazelnâme
298b	Necâtî	Mümkün midür ki şarlla bir sîm-ten baña Ölem gidem meger ki şaralar kefen baña	Ğazel/5	---/---/ ---/---	Ğazelnâme	Ğazelnâme
299a	Necâtî	Zülf-i dil-ber tolamış ayak saña Hây miskîn olmuş olıcak saña	Ğazel/5	---/---/ ---/---	Ğazelnâme	Ğazelnâme
299a	Necâtî	Âşık olduğum tıyuldu yüzüme bakmaz habîb Gerçi kim merğüb olur her nesne kim ola garîb	Ğazel/5	---/---/ ---/---	Ğazelnâme	Ğazelnâme

299a	Necâti	Ġamzeñ oċmı gâh dile gâh câna at Ey ƣaşları kemân iki başdan kemânı at	Ġamdan necât ister iseñ sen Necâtiyâ Dil ƣur'asımı câm-i mey-i ergüvâna at	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
299a	Necâti	... ey Ġamze raċb-i pür-fitenden geç Beni anuñla bir itme yâ andan geç yâ benden geç	Levend olduñsa baş egme Necâti vaz' u destâra Özüñ meydân-ı 'aşċ içre şehîd eyle kefenden geç	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
299b	Necâti	Devr-i zamâne itmez imiş âdemi ferah Devr eylesün piyâle gidersün ğamı ferah	Göz yaşı ile Necâtiye ğamdan gelür sürür Virse 'aceb midür kişiye hem-demi ferah	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
299b	Necâti	Gözün ģarim-i cemâlünde ģan ider güstâĥ Belî hemişe olur mest-i bî-ĥaber güstâĥ	Meşeldürür bu ki göz görmese yüz utanmaz Necâtiyâ ne 'aceb nergis ola ger güstâĥ	Ġazel/5	... / ... / ... / ..
299b	Necâti	Şol ģara ĥâlün zenaĥdânunda ey ĥürşid-ĥad Bir ĥabeşdür Mısr	Her kişi bir mesned ile irişür bir devlete Pâdsâĥum işigündür bu Necâtiye sened	Ġazel/5	... / ... / ... / ..
300a	Necâti	Çenârün ģadd-i yâre nisbeti var Eli yufċa veli ĥoş himmeti var	Ayaĥuñ yüzün sürer Necâti İyü varur başında devleti var	Ġazel/5	... / ... / ..
300a	Necâti	Ġoncenün aĥzı ģatı yapraĥdur Bülbülün şayruluĥı yañşakdur	Şive-i 'aşċı bâtil añlayana Ey Necâti ne dir iseñ ĥakdur	Ġazel/5	... / ... / ..
300a	Necâti	Cân u dil ki ol semen-bere çekilür Pîş-keşdür ki beglere çekilür	Ĥaĥtı vaşfın Necâti yazmaz iseñ Ĥaĥtı-i misyân o deflere çekilür	Ġazel/5	... / ... / ..
300b	Necâti	Baña yârün yañaĥı vü lebi vü ģaddi yeter Üzül ey gül açıl ey ģonce yıċıl ey 'ar'ar	İşidürsin dün [ü] gün âĥ ü figân eyledüğüm Hiçbir kerre dimezsın ki Necâti neyler	Ġazel/5	... / ... / ... / ..

300b	Necâti	Lâle-âhâdler yine gülşende neler itmediler Servî yürütmediler gönceyi söyletmediler	Ey Necâti yüri şabr eyle eliünden ne gelür Hûblar cevri ü cefâyı kime öğretmediler	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
300b	Necâti	Revâ midur ki güneş yüzüne kamer diyeler Gice ile seyri çıkarsan dahı neler diyeler	Levend ü müflis ü dîvâne vü fakîr ü hakîr Necâtiyüm umaram dahı baş beter diyeler	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
301a	Necâti	La'l-i güher engüzün şeker-şiken olmuşdur Gisû-yı dil-âvizün müşg-i Huten olmuşdur	Bi'llâhi Necâtiye bu luft u 'atâyı gör Şeyhî olalı şeyhî nazmı hasen olmuşdur	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
301a	Necâti	Bir gülün gülşen-i cinânâ deger Sünbülün 'ömr-i câvdâna deger	Ey Necâti güzel dime hûra Nâ-gehân bu haber fülâna deger	Ġazel/5	... / ... / ...
301a	Necâti kaçan ki nâvek-i lâh-ı seher çeker Göklerde mihr ü mâh	Râğib görür kaşuñ ile zülfiñ kemendini Anuñ için Necâti bu deñlü gerer çeker	Ġazel/7	... / ... / ... / ...
301b	Necâti	Zekân-i yârdâ vefâ neyler Ser-nigün çâh içinde mâ' neyler	Şol çemende Necâti ide figân 'Andelîb-i suhan-serâ neyler	Ġazel/5	... / ... / ...
301b	Necâti	Tüviyâ ister imiş k'ola saña hâk-i kâdem Çarazı bu ki şata kendüyi dirhem dirhem	Ser-i kuyında muķim olduñ ise itler ile Ey Necâti eyü sen yirüñi bulduñ epsem	Ġazel/5	... / ... / ... / ...
301b	Necâti severüm şüfi dânesin Zirâ kimi kızını sever kimi	Öldürmege bahâne gerekmez Necâtiyi Yetmez mi bu bahâne ki sen bî- bahânesin	Ġazel/5	... / ... / ... / ...

302a	Necâti	Kaşuñ kemâni hâlini iller kaçan bilir Kaçı bağırlu olduğum anuñ çeken bilir	‘Uryanlığ ile cāni çıkubdur Necātiniñ Tābütü ħil’at ü kefenin pîrehen bilir	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
302a	Necâti	Cām-ı şarāb-ı ‘aşkuñ ile Cem degül miyüz Bezm-i ğamuñ şafāsına maħrem degül miyüz	Dil-ber cemāli vaşfın idelden Necātiyā Üslüb-ı nazm içinde müsellemler degül miyüz	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
302a	Necâti	... ‘aşk-ı dil-berden қо nāşih sözi kes Veh ki bu tı ‘āb-ı ecelden māni’ olmaz hiç ...	Ey Necāti ‘āşık olanlarda neyler ārzü Kendüni tağitma cem’ olmaz hevā ile heves	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
302b	Necâti	Kañlara döndi göz yaşı ey bî-vefā yetiş Bir dürlü dağı [oldı] bugün mā-cerā yetiş	Hep ümmet-i Muħammed olanlar esirgedi Vaķtidürür Necātiye gel Muştafā yetiş	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
302b	Necâti	Duħān-ı āh ile oldum şerer gibi rakķaş Sirişk-i çeşm ile oldum güher gibi ġavvāş	Ne üzülür ne kesilür şaçuñla zülfüñden Gerek boğazla Necāti’ kuluñ begüm gerek aş	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
302b	Necâti	Göñlümi virdüm o dem büse-i cānāna ‘ivāz Mümkin olsa yaradılmışda eger ...	Dil virüp vuşlat Dünyada olduğı	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
303a	Necâti	El şundi ħüsn dāmenine ey nigār ħať Koma ki çıka dā’ireden zinhār ħať	Ĥaťti ħararduđına Necāti’ gücenme kim Mergüb olur nazarda bulıcaķ ħarār ħať	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
303a	Necâti	Toldur var iken saķı yāķüt-ı revāndan ĥaz Çün ‘ömr degül baķı al ķüt-ı revāndan ĥaz	Ol ħadd-i ħirāmāna ‘arz itme Necāti ruĥ Kim serv-i bahār itmez evrāk-ı ĥazāndan ĥaz	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
303a	Necâti	Ĥalka ĥalka idtip ol kāküli bu ĥüsn-i bedi’ Yazdı menşür-ı cemāl üstine tevķi’-i refi’	Ölmedüġine Necātiniñ utandüğı yiter Gine ĥaclet umarın k’ola ġünāhına şefi’	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..

303a	Necâtî	Baş koşma mey-i nâb ile peymâne degülseñ Hay uyma delü kanluva dîvâne degülseñ	Dün gece Necâtîniñ iden şabrımı yağmâ Öldür beni sen gözleri mestâne degülseñ	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
303b	Necâtî	Ey perî âyinede kim göre taşvirüñ senüñ Âsmân olmuş şanur ‘İsâ gibi yirüñ senüñ	Oġlan oyuncagına döndi Necâtî ‘aşk-ı pâk Yolşa saña böyle mi ta‘lîm ider pîrüñ senüñ	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
303b	Necâtî	Bu kâmetüñ refîrânı server-i dânda görmedük Bu fitnenüñ âşârını âhîr zamânda görmedük	Nâşîh Necâtîyüm beni men‘ itme bey‘-i bâdeden Gerçi kim aşşı itmedük el-ħağ ziyân da görmedük	Ġazel/7	.. / .. / .. / ..
304a	Necâtî	Ĥağkâ budur ki şahn-ı cihân kem konağ degül İllâ ki ‘ömr kâfîlesi oturağ degül	İder Necâtî cennet-i dergâhuñ arzû Dünyâda gerçi kim bu heves oltaç degül	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
304a	Necâtî	Tüviyâ ister imiş k’ola saña Ĥâk-ı kâdem Ġarażı bu ki şata kendüyi dirhem dirhem	Ser-i küyünda muķîm olduñ ise itler ile Ey Necâtî eyü sen yirüñi bulduñ epsem	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
304a	Necâtî	Şöyle muĤkem tutayın ‘aşk ile dil-dâr etegin Yâ elüm kat‘ ideler yâ keseler yâr etegin	Bu Necâtî nazara gelmedi göz yaşı gibi Yire geçdi itutalı çeşm-i güher-bâr etegin	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
304a	Necâtî	Lebüñ ‘aksi ile yaşum görenler dir ki kandur bu Yâ Ĥöd câm-ı maĤabbetde şarâb-ı ergüvândur bu	Necâtî dōstıdan cânın dirîğ eyler dimiş düşmen Yolında öldügüm va’llâhi bi’llâhi yalandur bu	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..
304b	Necâtî	DaĤı aķa mı göz yaşı böyle yüzüm üzre	Sevdtüm dimişüm seni Necâtî gibi sevdtüm	Ġazel/5	.. / .. / .. / ..

		Devlet güneşi toğmaya mı yılduzum üzre	Yoğdur dönüştüm baş virürüm ben sözüm üzre			
304b	Necâti	Tutalum servi görem kâmet-i dil-ber yirine Beni kim egleye ol zülf-i mu' anber yirine	Ey Necâti ben aña nice müselmân diyeyin Ki rakîbi tıttup öldürmeye kâfir yirine	Ġazel/5		... / ... / ... / ...
304b	Necâti	Ey şöbet eyledüñ diyen ol dilistân ile Yalamı şöyle söyle ki biraz inanma	Nâm u nişânı ' aşk erinüñ yanmak olmağın Tıttı Necâti ' âlemi nâm u nişân ile	Ġazel/5		... / ... / ... / ...
305a	Necâti	Gel ey zâhid temennâ kıl baña Hâkdan du' â eyle Di kim dâyim anı bir dil-rübâya mübtelâ eyle	Necâti ayağı toprağını cân virüp aldıñ çün Yüri yabanda bulmışsın gözüne tütüyâ eyle	Ġazel/5		... / ... / ... / ...
305a	Necâti budadırdur iden bülbüllere Ey yüzi gül serçeye çıbuğ bere	Bu ' acebdür halk dīvânın ıttar Geçmedin dağı Necâti deftere	Ġazel/5		... / ... / ... / ...
305a	Necâtiki mâyil olanlar vefâmuza Lâyık budur ki kıyıl olalar cefâmuza	Görse Necâti sendeki derd ü belâ odın Dirdi cehennem ehli işınduğ belâmuza	Ġazel/5		... / ... / ... / ...
305b	Necâti	Büse lıft it saña cân ile hâridâr olana Cân yidürmek gerek ey önce-dehen yâr olana	Ger Necâti gama düşdüse ço cânı çıksun Niye virürdi göñül böyle sitem-kâr olana	Ġazel/5		... / ... / ... / ...
305b	Necâti	Söyler yürekte ağız açup yara yaraya Miskîn umar ki yara ile yâre yaraya	Yara _ile çünkü beglere yoldaş olur kişi Çalış Necâti eyleyi gör çâre yaraya	Ġazel/8		... / ... / ... / ...
305b	Necâti cemâli cihânüñ güzelliği Görünmez oldı hür-i cinânüñ güzelliği	Kan ağlasun Necâti iki gözlerüm bu kim	Ġazel/5		... / ... / ... / ...

306a	Necātī	Olmaḡ cihānda çün güzelüm yār-ı cān iki Baña seni gerek seni cān bir cihān iki	La' l ü güherledür bu dükānuñ güzellügi	Ġazel/5	Çıkmağa karşı taķına her yañadan felek Miskīn şacı Necātī koñmuş nerdtübān iki	--- / --- / --- / ---	
306a	Necātī	Ey hāl-i ruñuñ memleket-i Rüm hārācCā' iz ki şaçuñ misk-i Ĥutenden ala bacı	Bir büseñüñ ölümlüsidür ĥaste Necātī Ey la' l-i lebi cān-ı belā-dīde 'ilācı	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
306a	Necātī	... bir yaña koşalar bir yaña seni Baña seni gerek seni ey bī-vefā seni	Olduñ Necātī sāye-i zülfinde pādşāh Var [ey] gedā ki kaϑladı zıll-ı hü mā seni	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
306b	Necātī	Dañ çevre peşimān olmaduñ mı Be hey kāfir müselmān olmaduñ mı	Necātī vaşf-ı ĥüsnin ideli sen Bugün şı' r içre Selmān olmaduñ mı	Ġazel/5		--- / --- / ---	
306b	Necātī	Şanma kim yārda yoķ cevri ü cefādan ğayrı Ne dilerseñ bulunur mihr ü vefādan ğayrı	Ne 'aceb tutsa Necātī yüzine ĥaclet elin Nesi var yüze gelür dest-i du' ādan ğayrı	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
306b	Necātī	... müşġmi birdür 'arız-ı gül-fām iki Nitekim 'ādetdür olur kaçr ...	Düşde 'aşkuñ ĥāletin mecnūna şordum didi kim Saña hem-demdür Necātī bāde birdür cām iki	Ġazel/5		--- / --- / --- / ---	
307a	Ĥāletī-i Gülşenī	N'ola āh eylessem ol yāre karşı İder bülbül fiğān gülzāra karşı	Bulursam Ĥāletī gördükte yāri İdem āh ol kağet-ruĥsāra karşı	Ġazel/5		--- / --- / ---	
307a	Rūĥī-i Bağdādī	... baĥşin eylersin yerüñ mey-ĥāne olmaķ var Şafādan dem urursun hem-demtūñ peymāne olmaķ var	Gören dir şı' r-i ĥālet-baĥşuñ Rūĥī-i dil-rişüñ Sözinde ĥāl vardur semti dervīşāne olmaķ var	Ġazel/7		--- / --- / --- / ---	

307b	Sipāhī?	Ö lincek ḥāk-i cismüm küze-i mey-ḥāne olmaḵ var Sifāl-i ser-ḥarābāt ehline peymāne olmaḵ var	Ḳoyup küyuñ Sipāhī özge vādī tıtdı dirlerse İnanma ey şacı leylā bu söz efsāne olmaḵ var	Ġazel/7	--- / --- / --- / ---
307b	Rūhī-i Baġdādī	Dil-dār odur ki kāmīl ola ehl-i ḥāl ola Server odur ki mālīk-i mülk-i kemāl ola	Rūhī müdām la lüñe meddāḥ dur[ur] eger Ḳar āna medhūñ olmasa ‘ālemde lāl ola	Ġazel/7	--- / --- / --- / ---
307b	Rūhī-i Baġdādī	“Ḳad bedā min ‘aks-i kā’si’l-‘aşkı envāri’l-ḥüdā” Düşdi ol envāra maḫzar ‘ārif-i sırr-i Ḥudā	Baġladumsa bel n’ola zünnār-i ‘aşka Rūhīyā Şükr kim gitmez dilümden bir nefes zıkr-i Ḥudā	Ġazel/7	--- / --- / --- / ---
308a	Rūhī-i Baġdādī	Ḥidmete beni şanna ḳaşır ḳuluñum cānā Her ḥidmete ḳullansañ ḳādir ḳuluñam cānā	Dür olduġuma senden cürmüm bu ki Rūhīveş Vaşfuñla geçer ‘ömrüm şā‘ir ḳuluñam cānā	Ġazel/6	--- / --- / --- / ---
308a	Rūhī-i Baġdādī	Bezmimüzde dönerdi cām-i şarāb mihr-i ‘ālem-tāb	Yaşdanup bāb-ı luḫfuña Rūhī Eftetiḫ yā müfettiḫa’l-ebvāb	Ġazel/5	--- / --- / ..
308b	Rūhī-i Baġdādī	‘Ömr bir cüy-i ābdur güyā Ḥāne-i ten ḥabābdur güyā	Yine gözler ḳamaşdı ey Rūhī Gelen ol āftābdur güyā	Ġazel/8	--- / --- / ..
308b	Rūhī-i Baġdādī	Ḥüsni baġında bugün ol iki rü-yı zībā İki güldür güzelüm biri birinden ra‘nā	Seg raḳībi didiler gıtdi bugün dünyādan Rūhīyā gerçec olursa bizüm olur dünyā	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---
309a	Rūhī-i Baġdādī	Senden ayrıya düşerse dil u cān ḳān olsun Bu cihān ḥūbları hep saña ḳurbān olsun	Kim ḳaçar yoluña cān vırmege ey rūḫ-i revān Tek hemān Rūhī-i dil-ḥasteye fermān olsun	Ġazel/5	--- / --- / --- / ---

309a	Hüdayî	Cân istese cânâne dime virmezüm anı Bî-minnet alur yolısa ecel virmez amânı	Ol serv-i hürâmân elüne girse Hüdayî Em leblerini qoc belini virme zamânı	Ġazel/5		---/---/ ---/---
309a	Rûhî-i Baġdâdî	... şûhadan vefâ kim revîş-i yamân ola ‘Aşka eyleyüp cefâ ġayrıya mihrbân ola	Rûhiye dir o ġonce-fem bütübü-i ġüşen-i elem Kaşdı budur ki dem-be-dem kârı anuñ fiġân ola	Ġazel/5		---/---/ ---/---
309b	Rûhî-i Baġdâdî	Didüm cânâ geçdi ġadeng-i cefâ Ġülüp yâr didi mażâ mâ-mażâ	Şakın ‘aşka yaklaşma Rûhî ki ‘aşk Belâdur belâdur belâdur belâ	Ġazel/5		---/---/ -/-
309b	‘Azmi- zâde Hâletü	Faşl-ı ġüldür ġül gibi destüñde tüt câm- ı şarâb Âb u âteş-rengini bulmaz bu mevsim âb u tâb	Hâletü pâ-mâl-i ġamdur ummañuz andan hüner Nesne hâşıl eylemez herġiz ayaġlanmış türâb	Ġazel/7		---/---/ ---/---
309b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Arız-ı zibaña virmiş ġaġı-ı müġñünñ şeref ‘Aşık-ı misġñünñ arâmi oldı ber-ıtaraf	Ġüşvâr itmezse dürr-i nażmuñı Yahyâ o şâh Ġadr ü kıymet bulmaya bir laġza mânend-i ġazef	Ġazel/5		---/---/ ---/---
309b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Eyle merdümlük sevâd-ı çeşümü ey eşk-i az Yâre arz eyle süveydâ-yı diltüñ hâlin biraz	Ders-i ‘aşkuñ müşkilin Yahyâ nice hall eylestün Söyleyenler kendüsün bilmez bilenler söylemez	Ġazel/5		---/---/ ---/---
309b	Şeyhü'l- islâm Yahyâ	Aġladur erbâb-ı ‘aşkı arzû-yı kâkûli ‘Alemlî bârân ider ġâhi hevâ-yı sünbüli	Nâr-i miñnet yaġsa da ġalmaz ġaziz-i ġâkde Bâd-ı himmetle çıkar eflâke Yahyâñuñ küli	Ġazel/5		---/---/ ---/---
310a	‘Azmi Efendi	Bâġ-ı ‘âlemde kimüñ seyr-i kenâr eglencesi Kiminüñ her laġza taraf-ı cüy-bâr eglencesi	Ol zamân kim ‘Azmiyâ çevrildi çarġuñ çenberi Oldı herkes nevbetinde başka ‘âlem mihteri	Tercî-i Bend /5		---/---/ ---/---

311a	‘Alî Efendi	<p>Gülşen içre güllerün zâr-ı hezâr eglencesi Şubhâ dek dil murğınuñ feryâd u zâr eglencesi Hâce-i devr-i zamânun kâr-bâr eglencesi Mübtelâ-yı aşk olanuñ derd-i yâr eglencesi Rind-i mey-ğâruñ şarâb-ı hoş-güvâr eglencesi Oldı Ferhâd [gibi] aşkuñ küh-sâr eglencesi Ehl-i derdün yoq degül bir gam-güsâr eglencesi Bilmezüm yâ Rab nedür ben gam-güsâr eglencesi Herkestün hâli degül hâlince var eglencesi Bülbülün gül aşkuñ ruhsâr-ı yâr eglencesi</p>	<p>Kimisi oldı fenâ-üzenginiñ İskenderi Kimi Sâm u kim Nerimân kimi dehrün ‘Anteri Niçe demler çekdiler şemşir-i nuşret- peykeri Cem’ idenler yanına hayl ü hışımdan ‘askeri Oldılar cân u gönülden şâh-ı çâkeri Kimi almakda dahı kâlâ-yı aşk-ı dil- beri Kimi cân ile metâ‘-ı vaşl-ı yâre müşteri Kâ’inâtı şamma bâzâr-ı fenâda serseri Herkestün hâli degül hâlince var eglencesi Bülbülün gül aşkuñ ruhsâr-ı yâr eglencesi</p>	Tercî-i Bend /5	--- / --- / --- / ---	Nazîre-i ‘Alî Efendi
311a	‘Alî Efendi	<p>‘Âlem içre aşkuñ bir şive-kâr eglencesi Hâce-i şâhib-vağârın kâr u bâr eglencesi Zâhidün tesbîh ü fikr-i Kirdgâr eglencesi Fasluñ câm-ı şarâb-ı hoş-gü eglencesi Kimi şâh olmış cihâna iftîhâr eglencesi</p>	<p>‘Âliyâ halk-ı cihânun kimi baş u kimi ‘âm Hâl-i ‘âlem buldı bu minvâl üzre intizâm Kimi İskender kimi Dârâ kimisi oldı Sâm Her biri bir hâlet ile kor gider ‘âlemde nâm</p>	Tercî-i Bend /5	--- / --- / --- / ---	Nazîre-i ‘Alî Efendi

312a	‘Ahdî-i Bağdâdî	<p>Kiminün künc-i belâda hâr hâr egencesi Kimi bülbul gibi zâr olmuş bahâr egencesi Kimi gül gibi şafada var hezâr egencesi Kiminün Ya ‘kübveş feryâd u zâr egencesi Kıldı Yūsuf gibi şân terk-i diyâr egencesi Kiminün Ferhâd gibi küh-sâr egencesi Kiminün Mecnûnveş ‘aşk-ı nigâr egencesi Hâsret-i yâr ile kimün intizâr egencesi Kiminün dil-dâr ile seyr-i kenâr egencesi Herkesün hâlî degül hâlince var egencesi Bülbulün gül ‘aşıkun ruhsâr-ı yâr egencesi</p>	<p>Gebr [ü] Tersâdur kimisi Ahmede kimisi râm Kimine nûr-ı hidâyet kimine irmiş zâlam Kimisi zühd ile zâhid işi tevhid ü şiyâm Kimisi nûş ider alup câm-ı Cem gibi müdâm Kimisi zevk ü şafada kimine olmış harâm Var dünyâ kimine zindân vü kimine hõş-makâm Her kişiyeye gösterüp bir râh şâh-ı lâ- niyâm Her biri bir semt ile bulmuş cihân içinde kâm Herkesün hâlî degül hâlince var egencesi Bülbulün gül ‘aşıkun ruhsâr-ı yâr egencesi</p>	Ta‘şir/5	<p>---/---/ ---/---</p>
		<p>Sulţân-ı dehr olup şu ki tablu ‘alem çeker Feth-i cihâna ‘asker u hayl u haşem çeker Mülk-i diyârı tütmağa ceşş ü hadem çeker Bir gün olur ki defter-i ‘ömre kalem çeker</p>	<p>Deyr-i fenâda mâyl olan naşş u şürete Gördükde tapma bir şanem [u] şûh u âfete Sevdâ-yı hâam ile nice düşdün nedâmete Uşlanmaduñ mı yok mı nihâyet sefâhete</p>		

313a	Zihni	<p>Genc ü kuşür u taht-ı fenâdan kâdem çeker Âhır nefesde hasret ü renc ü nedem çeker Şol haç bozulmaz anı debir-i kerem çeker ‘Âkıl olan kişi ne ‘aceb havf [u] bîm çeker ‘Âkıl ne şâd olur cihânda ne gam çeker Câhil hemîşe şâd olayın dir elem çeker</p> <p>Ey serv-i kâdd reside-i gülzâr-ı i’tidâl Ve’y gonce-i şükûfte-i gül-deste-i cemâl Nesrin-‘ izâr u gonce-leb ü sükkerin-makâl Hürşid-cebhe mâh-ruḥ u ‘anberin-hilâl Hüsnüñ fûrûḡ-i şem ‘-i tarâb-ḡâne-i ḡayâl Merdüm ḡayâl-i nergis-i mestüñle ḡaste-hâl Âşub-‘ akl u âfet-i dîndür o zülfü ḡâl Virmiş durur ḡudâ çü saña ḡüsn-i bî-mişâl Zinhâr ḡaflet eyleme bil kendü kendüñi Meydân-ı ḡüsnde çekerek tut semendüñi</p> <p>ḡam-ı dünyâ ile ey dil niçe bir zâr olatum</p>	<p>‘ Ahdî irem diyü dün ü gün bağ-ı vuşlata Tûl-ı emelde ‘ ömrüñ irişdi nihâyete Nefsüñ savâşınuñ soñı degmez nedâmete Maḡsûda irmedüm diyü dîşme melâmete ‘Âkıl ne şâd olur cihânda ne gam çeker Câhil hemîşe şâd olayın dir elem çeker</p> <p>Ey Zihni yok çü derd-i ḡamuñ ḡadd ü ḡâyeti Ol cevri-pîşeden yiter itdüñ şikâyeti Şıḡmaz bu muḡtaşarda ḡam-ı bî-nihâyeti Yârân-ı pâk-meşrebe yoḡdur ‘ inâyeti Âlûde-tab ‘ olanlaradur hep ri ‘ âyeti Olsaydı âlum âteşinüñ bir sirâyeti Olurdı bendesine daḡı bir ḡimâyeti El-ḡıssa tut zebânüñ uzatma ḡikâyeti Bî ‘î-tab ‘ ehl-i ḡüsn kamu bî-vefâ olur ḡayf ol esîre kim pulâda mübtelâ olur</p>	<p>--- / --- / --- / ---</p>	<p>Terkîb-i Bend-i Zihni</p>	<p>Birinci bendinden sonrasi eksik varğa denk gelen bu şiir,</p>
314a	Bursalı Rahmî	<p>ḡam-ı dünyâ ile ey dil niçe bir zâr olatum</p>	<p>Musammaḡ /1</p>	<p>Musammaḡ /1</p>	<p>Birinci bendinden sonrasi eksik varğa denk gelen bu şiir,</p>	

316b	Rihletü?	Varalum mu‘tekif-i gūşe-i ħammār olalum Sākī vü muṭrib-i gül-çehre ile yār olalum Zāhid-i ħuşk sözinden yüri bî-zār olalum ‘Aşk evşāfına gel mazhar-i āşār olalum Āteş-i şevke yanup maṭla‘ -i envār olalum ‘Aşkı tekmi‘l idelüm mahzen-i esrār olalum Maniṭku‘ t-ṭayr okuyup mahrem-i ‘Aṭfār olalum Yine bir serv-i hevā-baḥşa hevādār olalum Lāleveş dağ-ı maḥabbetle dil-efgār olalum Nağd-i cān ile vişāline ħaridār olalum Aklı terk eyleyelüm mani‘ -i agyār olalum Boynumuzdan ıralum yüki sebük-bār olalum Pāyına şü gibi yüzler sürüyüp zār olalum Pāk-rū pāk-nazar ‘aşık-ı dīdār olalum ‘Arz kılduñ nā-gehān bir kez ‘izāruñ ālini Eyledüñ ol āl ile cānā dil almak ālini	Fevrüyüm cānā baña evvel çoğ itdūñ himmeti Eyledüñ maḥsūd-ı a‘ dā ḥaylī virdüñ rağbeti	Ta‘ şīr/4			meccmüada “Mu‘ aşşer-i Rūhī” başlığıyla yer almaktadır. Fakat şīir Bursalı Rahmī’ye aittir. İlaveten bentler onbeşer mısradan oluştuğu ve her bendin son bir mısraı tekrar ettiği için, şīir onbeşli musammattır (Erdogan, a.g.e., s. 93).	Fevzi’ye ait olan matla, Fevri tarafından tesdīs edilmiştir daha sonra matla ile tesdis için eklenen mısralar
------	----------	--	---	-----------	--	--	---	---

316a	[Derzi- zâde] ‘Ulvi	Çünkü aldun gönlümü zabt eyledün ahvâlini Şormaz olduñ ben zayif ü nâ-tüvânun hâlini Düşmenün güş itdürüp biñ dürlü kıl u kâlini Duymadum şatdum belâ-yı hicie vaşluñ bâlini Derd ü âhumdan giyüp ol dem seyâhat şâlini Hayderî oldum koyup yanuñda dil abdâlini Ben diyâr-ı ğurbete gitdüm fiğân u âh ile Gönlümi cânâ saña işmarladum Allâh ile	Döne döne itdün üftâdeñle ‘ ays u ‘ işreti Çün revâ gördün baña âhir belâ vü fürkati Kudretüm yok çekmege gördüm cefa vü miñneti Şabra tâkat qalması nâ-çâr itdüm hicreti İhtiyâr idüp ğam u hicr ü ‘ azâb Rihletü Küy-ı dil-cüyüñde koyup bu dil-i pür- hayreti Ben diyâr-ı ğurbete gitdüm fiğân u âh ile Gönlümi cânâ saña işmarladum Allâh ile	Müsemmе n/5	--- / --- / --- / ---	arasına, Rihletü tarafından da 4 misra daha eklenip şîir taşîire dönüştürülmüştür.
		Çünkü aldun gönlümü zabt eyledün ahvâlini Şormaz olduñ ben zayif ü nâ-tüvânun hâlini Düşmenün güş itdürüp biñ dürlü kıl u kâlini Duymadum şatdum belâ-yı hicie vaşluñ bâlini Derd ü âhumdan giyüp ol dem seyâhat şâlini Hayderî oldum koyup yanuñda dil abdâlini Ben diyâr-ı ğurbete gitdüm fiğân u âh ile Gönlümi cânâ saña işmarladum Allâh ile	Döne döne itdün üftâdeñle ‘ ays u ‘ işreti Çün revâ gördün baña âhir belâ vü fürkati Kudretüm yok çekmege gördüm cefa vü miñneti Şabra tâkat qalması nâ-çâr itdüm hicreti İhtiyâr idüp ğam u hicr ü ‘ azâb Rihletü Küy-ı dil-cüyüñde koyup bu dil-i pür- hayreti Ben diyâr-ı ğurbete gitdüm fiğân u âh ile Gönlümi cânâ saña işmarladum Allâh ile	Müsemmе n/5	--- / --- / --- / ---	arasına, Rihletü tarafından da 4 misra daha eklenip şîir taşîire dönüştürülmüştür.

		Diyâr-1 gurbete gıtdüm cüdâ düşdüm mekânımdan Ġarîb illerde kıaldım ayrı düşdüm nev-cevânımdan	Diyâr-1 gurbete gıtdüm cüdâ düşdüm mekânımdan Ġarîb illerde kıaldım ayrı düşdüm nev-cevânımdan			
316a	Fevrî	Mekânım meclis-i miñnet mahabbet yâr-ı cânımdur Perî-rû dil-berüm saķı ġayâlün dilsitânımdur Elifler şem'-i şevķum sînem altın şem' dânuımdur Ta'âmum ġuşsa vü ġam dâġ-ı derd-i 'aşķ nânımdur Kebâbum baġrımuñ yaşı rebâb âh u fiġânımdur Dil-i pür-ġün şurâġi dîde-i cânım revânımdur Şarâbum bezm-i ġamda eşķ-i çeşm-i ġün-feşânımdur Mey-i ġamrâ diyü nüş itdügüm hep kendü kıanımdur	Mekânım meclis-i miñnet mahabbet yâr-ı cânımdur Perî-rû dil-berüm saķı ġayâlün dilsitânımdur Elifler şem'-i şevķum sînem altın şem' dânuımdur Ta'âmum ġuşsa vü ġam dâġ-ı derd-i 'aşķ nânımdur Kebâbum baġrımuñ yaşı rebâb âh u fiġânımdur Dil-i pür-ġün şurâġi dîde-i cânım revânımdur Şarâbum bezm-i ġamda eşķ-i çeşm-i ġün-feşânımdur Mey-i ġamrâ diyü nüş itdügüm hep kendü kıanımdur	Müsemme n/5	--- / --- / --- / ---	
317a	Fevrî	Baňa dünyâda yâ Rab dimezüm tâc u ġilâfet vir Ya sultân-ı cihândâr eyle bir külli riyâset vir Ya erbâb-ı menâşib gibi bir özge siyâdet vir Ya bir şâh-ı Süleymân şâha Âşaf kııl vezâret [vir]	ġudâyâ Fevrînüñ itdüġi âh u vâġ ġaķķı' ġün Yoluñda bâş u cân viren gedâ vü şâġ ġaķķı' ġün Müsemmâ-yı makâm-ı kıurb olan dergâġ ġaķķı' ġün O dergâġ için olan nâle eyle âġ ġaķķı' ġün	Müsemme n/5	--- / --- / --- / ---	

317b	Fevrî	Cihâni ehline sevğ eyle baña vecd ü hâlet [vir] Keşâfet kalbi jeng itdükde şaykal kıl lefâfet vir Kemâl u fazl küt-i lâ-yemût ile sa'âdet vir Dem-i âhîrde îmân dünyede şabr u kanâ'at vir	Hiavâş-ı îtapuña irişdiren şeh-râh haqqı' çün O râh içre bulnan fazl u 'izz ü câh [haqqı' çün] Cemî' enbiyâ ile Resûlullâh haqqı' çün Dem-i âhîrde îmân dünyede şabr u kanâ'at vir	Müsebba ^ç 7			
318b	Fevrî	Bir dem ki ben fakîr idüm ol yâr-i cân idi Sâkı idi ki nâzûk idi nükte-dân idi Yârân idi ki her biri rind-i cihân idi Devrân-ı lâle vaqt-i gül-i gülsitân idi Hengâm-ı 'ayş u devr-i mey-i erğuvân idi Şevğ-i cevâmî ile gönül kâmrân idi Demler o demler idi zamân ol zamân idi	Ey Fevrî gibi miñnet-i evyâma mübtelâ Devr-i şebâbî eyleme zâyî' şanup riyâ Âlâm-ı pîri eylemeden kaddûni dü-tâ 'İşretler eyle dehrden al kâm sür şafa Şayed müsâ' id olmaya bu devr-i bî-vefâ Añup bu demleri diyessin bir zamân ola Demler o demler idi zamân ol zamân idi	Müsebba ^ç 5			Mürettip başlığı "Tâhmis-i Fevrî" şeklinde yazmıştır fakat bu bir müsebbadır. Aynı şiiirin ikinci bendinden önce kırmızı mürekkeple "mu' aşşer" kelimesi de not düşülmüştür.

319a	Fevrî	Dönmezüm kalû belâda itdügüm ikrândan	Fikr-i yârân-ı şafâ bezm-i vişâl-i yâr imiş Zîkr-i hullân-ı vefâ şevkdür dil-dâr imiş ‘Azım-ı erbâb-ı maḥabbet devlet-i dîdâr imiş Meyl-i aşhâb-ı meveddet lezzet-i güftâr imiş Cân-ı ‘ârif ni‘met-i la‘l-i leb-i deryâ imiş Kâm-ı ‘aşık vuşlat-ı yâr-ı perî-ruḥsâr imiş Lâk fûrkatde bilem dirseñ ne sırlar var imiş Güş kı l bu beytüm anuñ kim sözi esrâr imiş Sevdüğinden ayru düşmek ‘aşıkâ düşvâr imiş Cisme âlâm-ı firâk u câna müşkil-kâr imiş	İrmek isterseñ deḥân-ı la‘l-i yâre Fevriyâ Geç iki ‘âlemden el çek cümle yoḫdan vardan	Ta‘şir /5	--- / --- / --- / ---	Mürettip başlığı “Gazel-i ‘Ubeydî Tahmîs-i Fevrî” şeklinde yazmıştır fakat bu şiir Ubeydî’nin gazeline yazılmış bir ta‘şirdir.
320a	Gelibolul u Muştafâ ‘Âlî	Yine bir serv-i bālâya kul oldum iḫtiyârümle Görinmez derde düşdüm dide-i gevher- nişârümle	Gören rüyün o mâhuñ mâyil olmaz hür u ğılmâna Rızâsın gözleyen bakmaz riyâz-ı huld-ı Rıdvâna	Ta‘şir /5	--- / --- / --- / ---		

320b	Gelibolu u Muştafa ‘Ālî	<p> Tıyurdum rāz-ı pinhānum cihāna āh u zārımla ‘Adū oldum dil-i divāne gibi yār-i gārımla Müyesser olmadı hem bezm olam şabr u qarārımla Göñül bir yaña gitdi çaldı cism-i cân nizārımla Barısmaz yılduzum hayfâ o mihr-i tâb- dārımla ‘Acab hālüm n’ olur âhîr benüm bu intizārımla Eger haşr olmaz isem ol kıyâmet-ğad niğārımla Gezem maşşerde göğsüm döğerek seng-i mezārımla </p>	<p> Eger dünyâda derd-i fūrkați irmezse pâyâna Ziyâ virmezse mihr-i vaşl-ı dil-ber şâm-ı hicrâna Zebânüm bir nefes yâd itmezüm feryâd ü efgâna Su ‘âl itün melekler çekdüğüm âlämi mizâna Nice biñ zağm irişşün bir dem içre cism-i ‘uryâna Benüm bu ‘ahdüm ey ‘Ālî irişdür cümle yârâna Eger haşr olmaz isem ol kıyâmet-ğad niğārımla Gezem maşşerde göğsüm döğerek seng-i mezārımla </p>	Müşemme n / 5	<p> Tütalum şive vü nâz ile helâk ide seni Düşmeye gerdentüme kâkül-i ‘anber- şikeni Dem-i vuşlatda girüp aramuza pîreheni Qomaya sineye şarmağa o nâzük- bedeni O maşalde baña yüz virmeye vech-i haseni Ne seni qoya anuñ gâmezisi ‘âlî ne beni Yine hiç cevır ü cefâsından anuñ ağlamazum </p>	<p> Yine bir şâha esir itdi beni devr-i zamân Yine bir âteş ile oldı vücüdüm süzân Ne nazîri bulunır ne olur aña aqrân İ‘tiqâdüm bu durur mişli bulunmaz el- ân Nedür ol kâmet-i bälâ nedür ol nâz ol ân Tığrusın söyleyeyin aña kıyâs eyle hemân Hicr-i Yüsufda benüm Yüsufımı görse ‘ayân </p>
------	----------------------------------	--	---	------------------	---	---

321a	Gelibolul u Muştafā ‘Ālī	Gıryeden el yur idi Hazret-i PİR-i Ken‘ān Nice bir bî-hüde efkār ile ifgār olayın Nice bir gūşşa metā‘ına bārīdār olayın Demidür āyīneveş ‘āşık-ı dīrdār olayın Bileyin kendüzümü vākıf-ı esrār olayın Kāyilin derd ü ğam-ı ‘aşq ile bīmār olayın Tek bir āşüb-ı cefā-kāra giriftār olayın	Terk idüp ol şanemi ğayrıya dil bağlamazum ‘Ömr-i Nūhü baña bağş eylese ‘Ālī Yezdān ‘Aşq ile şöhre-i şehr itse beni eşk-i revān Günde bīn māh-ruhuñ ‘aşkına olsam nālān Bir nefes ‘aşka cüdā olmasa cismümdede bu cān Mā-ħaşal ‘aşq ile rüsvā-yı cihān olsa gönül Cān-feşān cāme-derān na‘ra-zenān olsa gönül	Müşemme n /5	..- / ..- / ..- / ..-
321b	Āzerī	Aldı gönülüm yine bir dil-ber-i pākīze huşāl Şaçı sünbül lebi mül ruhları hürşid- mişāl Oldı pāyī dile ğīsū-yı girih-ġiri ‘ikāl Şimdi hālümnden eger halk iderlerse su‘āl Gice gündüz benüm ol mu‘tekif-i künc-i melāl Mütelāşī vü perişān u müşevveş-ahvāl	Bu gönül ‘ākıbet-i emri te‘emmül kılısun Nice bir kendü umüründe tekāsül kılısun Çekmesün derd ü elem Hāğğa tevekkül kılısun Āzerīveş demidür terk-i taħammül kılısun Bunca bār-ı eleme nice taħammül kılısun Nev‘i-yi ħaste-dil [ü] ‘āşık-ı bî-şabr u mecāl ‘Adāvet itdi baña Māniyā o yārüm ħayf	Tesdīs/6	..- / ..- / ..- / ..-
322b	Mānī	Benüm ol ‘āşık-ı bî-şabr u bî-dil ü bīmār	‘Adāvet itdi baña Māniyā o yārüm ħayf	Terküb-i Bend /7	..- / ..- / ..- / ..-

323a	Fevrî	<p>Esîr-i dâm-ı mahabbet gârib [ü] dâr u diyâr Mukayyed-i elem-i yâr [u] mahabbet-i agyâr Zebûn-ı nahs-i gam zîr-dest-i fûrkat-i yâr Benüm gibi kanı bir ‘âşik-i perişân-hâl Zebûn-ı derd ü belâ küşte-i hadeng-i hilâl</p>	<p>Cefâya başladı ol yâr-i gül-‘izârüm hayf Şaçıldı yirilere nâmüs u neng ü ‘ârüm hayf Belâ vü miñnet ile geçdi rûzgârüm hayf Helâkûme o cefâ-pîşe çekdi tîğ-i dirîğ Ne çâre n’eyleyeyin bilmezüm dirîğ dirîğ</p>	Tesdîs/5	<p>‘İbretle gözet ‘ârif iseñ berk-i gıyâhı Feth it varâk-ı güdeki nâ-mütenâhı Añla semen-i sünbülü bil ağ u siyâhı Gör Fevrî ne dir vâkıf olan sırta kemâhı Her bir şecer-i defter-i esrâr-ı lâhı Hayretde kalur görse Gubârî amî dânahı</p>	<p>---/---/ ---/---</p>
323b	Semâ‘î	<p>Qanı o gün ki hârim-i vişâle mahrem idüm Fırâkuñ añmaz idüm vuşlatuñla hürrem idüm Gedâ-yı küyuñ idüm bir pādşâh-ı ‘âlem idüm Mukîm-i cennet idüm bir mu‘ayyen adem idüm Günâhum itdi beni ey perî kapuñdan dūr</p>	<p>Semâ‘î gibi döne döne eylerüm efgân Fırâk cânımı aldı vişâle yok imkân Gözüm yaşı ise irkildi oldı bir ‘ummân Ne çâre n’eyliyeym bilmem ey şeh-i hûbân Gamuñla şöyle zebûnum ki idemem feryâd Za‘îf cismümü korķum bu âh ide ber-bâd</p>	Terkîb-i Bend /5	<p>---/---/ ---/---</p>	

		Senün teraḥḫumuḡa ġālib oldı bende kūşūr				
324a	Tiġi	Kemāl-i ḫüsn ile mümtāz u bî-bedel sensin Nazîri yok iki ‘ālemd e bir güzel sensin Seni ne vech ile medḫ eylesem maḥal sensin Cihānda pertev-i envār-ı lem-yezel sensin Fiġān ki zerre kadar ḫadır-i ḫüsn bilmezsin Fürûġ-i meş‘ ale-i bedr-i ḫüsn bilmezsin	Ġam-ı firāk ile Tiġi olup perişān-ḫāl Revā mı ola ‘adū maḥrem-i ḫarīm-i vişāl Müyesser olmadı çünkim murād-ı mā- fi’ l-bāl Ḳapuñdan ayrulup oldum muḫīm-i künc-i melāl Unutma güşe-yi ġamda ḳoyup dil ü cānum Ḳuluñı bārī gönülden çıkarma sultānum	Terkīb-i Bend /5	--- / --- / --- / ---	
324b	Fevri	Güller açıldı şahn-ı çemen sebzezârdur Devrân-ı lâle mevsim-i zülf-ü niġardur Eyyām-ı geşt-i deşt ü zaman-ı şikardur Hengām-ı ‘aşḳ u vakt-i mey-i ḫöş- güvârdur Bülbül terâne başladı evvel bahârdur Şeydālġum benüm yine bî-iḫüiyârdur	Ey şüret ile Yūsuf u sîretde Muştafā Nāmi Maḥammed ü ḳamu evzā‘ ı Murtażā Yazuḳdur itme Fevrî-yi miskinüñe cefā Güş it ne dedi mālîk-i ṭab‘ -ı suḫan- serā Ṭut Şemsinüñ naşîḫatini olma bî-vefā Giçer güzelliġün demi bu rüzġardur	Tesdīs /5	--- / --- / --- / ---	
325a	Türâbî	Devr-i ḫüsnünde benüm şāhum gedā incinmesün Dil-nüvāz ol ‘aşḳ-ı miḫnet-sezā incinmesün Ey ṭabībüm çäre-sāz ol mübtelā incinmesün	Ḳāke şalma sāyevceş ‘aşḳları ey serv- ḳad Pây-māl idüp Türâbî derdmendi itme red İtme ser-keşlik benüm serv-i ser- efrāzum meded	Müseddes /5	--- / --- / --- / ---	

325b	Taşlıcalı Yaḫyā	Gel ceḫākār olma erbāb-ı vefā incinmesün Yıkma göñlün ḫāṭır-ı ehl-i fenā incinmesün Hiç senden pādşāhum bir gedā incinmesün Niçe bir nār-ı ‘aşkum dūd-ı āhumdan ‘ayān olsun Niçe bir mācerāmuz dōstāna dāstān olsun Mekānum ‘ayn-ı ‘alemden nihān- ender-nihān olsun Kilāb-ı kūyuña cism-i za‘īfüm armagān olsun Ne kūyuñ āh ile dolsun ne ḫapuñda fiğān olsun Beni öldür vüçüdümdan ne nām u ne nişān olsun	Rāh-ı hicre düşmesün çekme vefā yolına sed Olmasun azürde-ḫāṭır devrütünde şāhum bir aḫad Hiç senden pādşāhum bir gedā incinmesün Maḫabbet ehline yāruñ ceḫāsı imtiḫānidür Ölümlü ḫasteye cevr okları devlet nişānidür Baña Yaḫyā gibi ölmek ḫayāt-ı cāvdānidür Bekā bilme felek āyinesini cümle fānidür Begüm ḫayr işi te ‘ḫir itme bi’ llāhi zamānidür Beni öldür vüçüdümdan ne nām u ne nişān olsun	Müseddes /5	--- / --- / --- / ---	
326a	Fevrī	Sākīyā devr-i cevānī ‘aşq u sevdā vaḫtidür Gül gibi güldi cihān gülgeşt-i şahrā vaḫtidür Lāleler açıldı nūş-ı cām-ı şabhā vaḫtidür Mevsim-i cūş [u] ḫurūş u şūr [u] ḡavḡā vaḫtidür Nev-bahār eyyāmıdır seyr ü temāşā vaḫtidür	Gayret-i Tūr eyledi ḫāḫ ‘ālemün gülzārını Bağdı her aḫzar şecer üstinde nūr-ı yāyını Ḳudretullāhuñ bilem dirseñ eger esrārını Bāğa gel terk eyle Fevrī şimdi dünyā vārını Nev-bahār eyyāmıdır seyr ü temāşā vaḫtidür	Muḫamme s/10	--- / --- / --- / ---	

327b	Yümnî	Cihânda var mı bir kes diye ummadın vefâ gördüm Hâkîkat ehl-i ‘âlemden ümid itmeñ hebâ gördüm Aña düş olmadum kim diye ‘ankâ- kîmyâ gördüm Pulâduñ ismi zâhir cismîni gâyet hafâ gördüm Vefâ her kimseden kim istedüm andan cefâ gördüm Kimi kim bî-vefâ dünyâda gördüm bî- vefâ gördüm	Ferâgat eyleyüp bağ-i cihânda ‘âlem-i demden Ne ola çün sirişküm akıdursam çeşm-i pür-nemden Revâ Mecnûn gibi vahşet idersem habs evümden İdüp kaç-ı ‘alâka Yümniyâ vallâh bu ğamdan Fuzûlî ayb kıлма yüz çevirsem ehl-i âlemdenNeden kim her kime yüz tutdum andan yüz belâ gördüm	Tesdîs /7	--- / --- / --- / ---
328a	Hüdayî	Dün gice fûrkat-i nigârumile Çarğa irişdi âh u efgânum	Pâye-i rif atüñ bülend olsun Dest-girütñ ilâh-i Deyyânum	Kaşide /49	--- / --- / ..
329a	Rühî-i Bağdâdî	Şanmañ bizi kim şîre-i engür ile mestüz Biz ehl-i harâ[bâ]tdanuz mest-i elestüz Ter-dâmen olanlar bizi âlûde şanur lâk Biz mâ ‘il-i bûs-i âb-i câm [u] kef ü destüz Şadrın gözedüp neyliyelüm bezm-i cihânuñ Pây-ı lûm-ı meydür yerimüz bade- perestüz Mâ ‘il degülüz kimsenüñ âzârına ammâ Hâîr-şiken-i zâhid-i peymâne-şikestüz Erbâb-ı garaż bizden irâğ olduğı yegdür	Virdük dil ü cân ile rızâ biz ki kazâya Çam çekmezüz uğrasağ eger derd ü belâya Koduk vaıanı gurbete bu fikr ile çıkduk Kim renc-i sefer bâ ‘is olur ‘izz ü ‘alâya Devr eylemedük yir komaduk bir nice yıldur Uyduk dil-i dîvâneye dil uydı hevâya Olduk ne yire varduk ise ‘aşka giriftâr Alında gönül bir şanem-i mâh-likâya Bağdâda yolun düşse ger ey bād-i seher-ñiz Âdâb ile var hîdmet-i yârân-ı şafâya	Terkîb-i Bend / 8	--- / --- / --- / ---

333a	Gelibolu u Muştafa ‘Alî	Düşmez yire zîrâ okumuz şâhib-i şestüz Hem-kâse-i erbâb-ı dilüz ‘arbedemüz yok Mey-ânedeyüz gerçi velî ‘aşk ile mestüz Biz mest-i mey-i mey-gede-i ‘âlem-i cânuz Ser-halka-i cem ‘iyyet-i peymâne- keşânuz	Rûhiyi eger bir şorar ister bulunursa Dirlerse buluşduñ mı o bi-berk ü nevâya Bu matla‘-ı garrâyı okı ebsem ol andan Ma‘lûm olur ahvâlimüz erbâb-ı vefâya Hâlâ ki biz üftâde-i lûbân-ı Dımışkuz Ser-halka-i riindân-ı melâmet-keş-i ‘aşkuz	Mu‘aşşer/5	--./--./ --./--	
		Bir gün felegüñ îhâli beni eyledi gam- gün Ten kişverini seyle virüp dide-i nemgün Ahvâlümü fikr eyley iken yâduma geldi Gördüm göz ile yir beni bu çarç-ı şüvâr-bîn Ayâ kanı Dârâ vü Ferîdün [u] Sikender Hâk içre yatup bi-ñod olup nice selâfin Ne hayl ü haşem var bile ne tabl u ‘âlem var Gitiñmiş bu riyyâset bu kaçdar tarz-ı nev- âyîn Bir zerreye dîş oldı gözüm aħkar u nâñiz Remz ile beyân itdi baña nice berâhîn Didi göre ħurşid-i cihân-tâbı felekde Her şubh geyer farkına bir efser-i zerîñ	‘Alî gibi kılduñsa eger dideñi pür-nür Birdür saña rüşen gün ile zulmet-i deycür Dil bağlayıcı olma güzergâh-ı cihâna Çek yayuñı at nâvekünüñ niteki Manşür Tayanmağa sa‘y eyleme bâlîn-i huzûra Yâd eyle şikest oldugımı kelle-i Fağfûr Bir mürçeves zâduñ cem‘ eyle cihânda Bir dâne için gam yime sermâda çü ‘uşfûr Ta‘mîr idegör kendüñi virâne-dil olma Çalbüñde nihândur nice gencine-i memhûr Himmet ‘âlemin naşb idegör dest-i vücûda			

334b	Bursalı Raḥmî	<p>Kevkebleri maḥv ider alur başım mâhuñ Şad çâk [ider] egninde ḳomaz câme-i sîmîn Aḥşam olıcak yine irür burc-ı zevâle ‘Alemden naşib olmaz aña zerrece temkîn Peygüle-i ḥâk içre yatur kendüsi lertzân Nürmî ider mâh-ı şeb-ârâsına ta‘yîn Ḥallâḳ-ı cihân ‘âleme ḳılduḳda tecellî Her şey ‘i birer ḥâl ile ḳılmış mütesellî</p>	<p>Tâ kim olasın ‘asker-i a‘mâl ile Mañşür Çek pâyüñi dâmâna ḳamu ḥâlüne şükr it Dime bu gedâdur bu ḡani bu şeh-i maḡrür Mâ-fevḳuña reşk eyleme mâ-dûna nazar ḳıl Tâ kim saña meḳşûf ola mestür ile meşhür Şal gerden-i teslîmüñi zencîr-i ḳazâya Oldıysa ne ḡam kimisi maḥzûn kimi mesrûr Ḥallâḳ-ı cihân ‘âleme ḳılduḳda tecellî Her şey ‘i birer ḥâl ile ḳılmış mütesellî Yiter olduñ Ḡamiyâ hicr ile ḡam-ḥ‘âr didi Ḥâne-i ḳalbüñi teng itmesün eḑḳâr didi Varırım bekleyesün dâr ile dîvâr didi Bu gice ‘arz iderüm çeşmüne dîrdâr didi Şubḥa dek saña ḳılam vaşlumı işâr didi Sırrımı kimseye tek eyleme izḥâr didi Meded Allâhî severseñ meded ey yâr didüm Va‘de-i vaşla ḥilâf eyleme zînhâr didüm</p>	<p>..-- / ..-- / ..-- / ..-- / ..-- / ..--</p>	<p>Tesmîn /6</p>	<p>Son bente “Gami” mahlası vardır fakat şîr Bursalı Raḥmî’ye aittir (Erdogan, a.g.e., s. 101). Mütekerri mısralar Mahmud Gami Çelebi’ye aittir (Sungurhan, a.g.e., s. 647). Mürettibin, zemin matlam mahlasını, sehven mahlas olarak şîre yazdığı düşünülmektedir.</p>
------	------------------	---	--	--	------------------	---

335b	Selâmî	Va' de-i vaşla ħilâf eyleme zinhâr didüm Rû-be-rû yâre tûrup ey gül-i ħandân didüm Yiter itdûñ beni bülbül gibi nâlân didüm Eyleürüm şâm ü seĥer nâle vü efgân didüm Kân döker yaş yirine dîde-i giryân didüm Meskenüm oldı benüm gûşe-i hicrân didüm Elem-i furkatüñe yoĥ midur oran didüm Va' de-i vaşluña dil bulmadı pâyân didüm Kılca ħaldı ki çıka ĥasret ile cân didüm Niçe bir eyleyeyüm 'aşkuñi pinhân didüm Yaĥdı yandurdı beni âteş-i süzân didüm Bendeñe eyle nazar ey şeh-i ħübân didüm Çekmege derd ü ħamı ħalmadı dermân didüm	Ey Selâmî ħam-ı 'aşĥ ile olup şâd didi Cânuñi eyle belâ çekmege mu' tâd didi Her tarih ile idüp ħizmet-i üstâd didi Cehd ħıl tâ olasın ħâbil-i irşâd didi Şamma ħânün-ı cefâ eyleyem icâd didi Yıĥdığım ben iderin hep yeñi bünyâd didi O binâyı uramaz milket-i Şeddâd didi Olgör sen de şikâr-ı dile şayyâd didi 'Aşĥ derdine devâ yazmadı be-ħarâr didi Mâ-ĥasal 'âĥıbet-i kâr-ı ħayr-bâd oldı Bende-i maĥlaş olur muĥbil-i sultân didi Şabr iderseñ bulunur derdüñe dermân didi	Tercî-i Bend /10////
337a	Fuzûlî	Dün sâye şaldı başuma ol serv-i ser- büend Kim ħadd-i dil-rübâ idi ref'târ-ı dil- pesend	Sey-i sirişküñ oldı revân ħâk-i küyuna Cân vâlih oldı la'li-ı leb [ü] güftü [ü] güyuna	Müseddes/ 5////

339a	Habîbî	Güftâra geldi nâ-geh açup la'î-i nûş hând Bir piste gördüm anda döker rîze-rîze kând Sordum meger bu dürc-i dehendür didüm didi Yok yok devâ-yı derd-i nihânuñdurur senüñ	Dil düşdi dâm-i silsile-i müşg-büyına Ol lahza kim şataşdı gözüm zülf [ü] rüyına ‘ Akreb meh-i müñre vaıandur didüm didi Öpsem Fuzûlî eşk-i revânuñdurur senüñ	Müseddes/ 7	---/---/ ---/---		
339b	Veysi	Dün gördüm ol nigârî tarab-nâk ü ercümend Kañür eliyle destelemiş ‘anberîñ kemend Bağdum şikenc-i turrasına zâr u müstemend Bir şahş-ı nâ-tüvân oturur gerdeninde bend Kimdür bu miskin ol ne resendür didüm dedi Zülfüm kemendi tutduğı cânuñdurur senüñ	Nerkis uyandı ez-çemen ü emn ü câme-h âb Gül çıkdı pîrehen yaqasından açup hicâb Teb tüşdi câna cümle-i âfâkı tütüdü tâb Ol dem ki çıkdı cübbe-i maşrıqdan âftâb Bir zerre gördüm anda dehendür didüm didi Bu söz yaqın Habîbî gümânuñdurur senüñ	Tesdis/5	---/---/ ---/---		Bu tesdisin her bendinin son iki mısraı şair Nâmi'nin farklı birer matlaıdır (Kalyon, a.g.e., s. 451-452).
		Neden ey gonce dehânum bu kadar cevr ü sitem Bir dem olmadı ki lutfuñ gibi ... Hâşılı neylediğün bu dil-zârâ bilmem Toldı nâlem ile her güşe-i gülzâr-ı İrem Saña lâyıq mı ola gül gibi ‘dâ ğurrem Olmayam ben ğarem-i bağ-ı vefâna mağrem	Merğamet eyle meded bendeni şadân eyle Bağ-ı dehr içre kuluñ gül gibi ğandân eyle Veysi-yi ğaste-dilüñ derdine dermân eyle Serverâ ğimmetüñ olsun aña iğsân eyle				

340a	Nev'î	<p>Dilâ şimden girü sevda-yı ' uzlet kılsañ olmaz mı</p> <p>Olur olmaz hevâlardan ferâgat kılsan olmaz mı</p> <p>Sehîr-kadlerle haşır olmak hevâsından geçüp dâyim ' Aceb endişe-i rûz-ı kıyâmet kılsañ olmaz mı</p> <p>Ta' alluğ mâsivâ-yı Hâkka çünkim şirk-i müflâktur</p> <p>' İnâd-ı şirki terk idüp ' ibâdet kılsañ [olmaz mı]</p> <p>Unutsañ nev-cevânlar ' aşkın añañ pend-i pîrâni</p> <p>Sema' -i va' z idüp gûş-ı naşîhat kılsañ olmaz mı</p> <p>Kulağuna şadâ-yı kûs-ı rıhlet çalınur âhîr</p> <p>Henüz irişmedin nevbet inâbet kılsañ olmaz mı</p> <p>İlâhî çâresüz kaldum ' inâyet kılsañ olmaz mı</p> <p>Yol azdum râh-ı ' aşkuñda hidâyet kılsañ olmaz mı</p>	<p>Pây-mâl eylemeden râh-ı felâketde elem</p> <p>Bir ıarık ile yetiş meded ey kân-ı kerem</p> <p>Bileydüm böyle düşvâr olduğum ben dert-i hicrâni</p> <p>Fırâkı ihtiyâr itmez virürdüm ' aşk ile cânı</p> <p>Dirigâ zehr-i kâtil nûş idenler buldılar şîhâat</p> <p>Mari'z-i dert-i ' aşka bulmadı hiç kimse dermâni</p> <p>Dilüm âteş gözüm yaş ' aşk ile kârüm keş-â-keşdür</p> <p>Kemân ebrûları cânâ uraldan tîr-i müjgâni</p> <p>Vücüdum defterin kılmış müşevveş haft-ı ruhsârı</p> <p>Yazaldan şun' eli levh-i vücûda nakş-i insâni</p> <p>Ne rûz-ı vuşlata şâkir ne şâm-ı fîrûkate şâbir</p> <p>Teselli bulmağa yok Nev'î-i maşzûnuñ imkânı</p> <p>İlâhî çâresüz kaldum ' inâyet kılsañ olmaz mı</p> <p>Yol azdum râh-ı ' aşkuñda hidâyet kılsañ olmaz mı</p>	Tercî-i bend/5	<p>--- / --- /</p> <p>--- / --- /</p>	
------	-------	---	---	----------------	---------------------------------------	--

341a	Fuzûlî	<p> Kād enâr el-‘aşkı lî l-‘uşşâkı minhâcî l-hüdâ Sâlik-i râh-i hâkikat ‘aşka eyler iktidâ- ibtidâ </p>	<p> Ey Fuzûlî intihâsus zevk bulduñ ‘aşkdan Böyledür her iş ki Hâk adıyla kılsañ ibtidâ </p>	Ġazel / 7	<p> --- / --- / --- / --- </p>
341a	Fuzûlî	<p> Yâ men ahâta ilmüke’l-‘esyâe küllehâ Ne ibtidâ saña mutaşavvir ne intihâ </p>	<p> Yâ Rab Fuzûlî kayd u belâya esîrdir Ol bî-dili bu dâm-i küdüretden it rehâ </p>	Ġazel / 7	<p> --- / --- / --- / --- </p>
341b	Fuzûlî	<p> Yâ Rab hemîşe luftunu it reh-nümâ baña Gösterme ol tarîkı ki yitmez saña baña Aşrakat min feleki’l-behceti şemsen ve behâ Melâ el-‘âlemi nüren ve sürüren ve behâ </p>	<p> Hâbs it hevâda koma Fuzûlî-şîfat esîr Yâ Rab hidâyet eyle tarîk-i fenâ baña </p>	Ġazel / 8	<p> --- / --- / --- / --- </p>
341b	Fuzûlî	<p> Ey olup mi’râc burhân-ı ‘ulüvv-i şân saña Yire immiş gökden istikbâl idüp Furkân saña </p>	<p> Ey Fuzûlî reh-i şer’ini tüt ol râh-berühñ Bu tarîk ile dâletden özüñ eyle rehâ </p>	Ġazel / 7	<p> --- / --- / --- / --- </p>
342a	Fuzûlî	<p> Kâr-ger düşmez hadeng-i ta’ne-i düşmen baña Kesret-i peykânüñ itmişdür demürden ten baña </p>	<p> Yâ Nebî luftuñ Fuzûlîden kem itme ol zamân Kim olur teslîm miftâh-ı der-i ğufrân saña </p>	Ġazel / 8	<p> --- / --- / --- / --- </p>
342a	Fuzûlî	<p> Ey melek-sîmâ ki senden özge hayrândur saña Hâk bîlür insân dimez her kim ki insândur saña </p>	<p> Ey Fuzûlî odlara yansun bisât-i şaltanat Yegdür andan Hâk bîlür bir güşe-i külhan baña </p>	Ġazel / 7	<p> --- / --- / --- / --- </p>
342a	Fuzûlî	<p> Câm içre mey ki dâ’ire şalmış habâb aña Âyinedür ki ‘aks şalar âftâb aña </p>	<p> Ey Fuzûlî ħüb-rûlardan teġâftüldür yamân Ger cefâ hem gelse anlardan bir iþşândur saña </p>	Ġazel / 7	<p> --- / --- / --- / --- </p>
342b	Fuzûlî	<p> Câm içre mey ki dâ’ire şalmış habâb aña Âyinedür ki ‘aks şalar âftâb aña </p>	<p> Mesdüddür Fuzûlîye mey-þâneler yolu Yâ Rab hidâyet eyle tarîk-i sevâb aña </p>	Ġazel / 7	<p> --- / --- / --- / --- </p>

342b	Fuzûlî	Döstüm ‘âlem senün’ çün ger olur düşmen baña Ğam degül zürâ yitersin döst ancağ sen baña	Ey Fuzûlî çıksa cân çıkman tarîk-i ‘aşkıdan Reh-güzâr-i ehl-i ‘aşk üzre kılun medfen baña	Ġazel / 7	--- / --- / --- / ---
343a	Fuzûlî	Kemâl-i hüsn virirdür şarâb-i nâb saña Saña helâldür ey muğbeçe şarâb saña	Fuzûlî başuña ol serv sâye şaldı bugün ‘Ulüvv-i rif’at ile yitmez âftâb saña	Ġazel / 7	--- / --- / --- / ---
343a	Fuzûlî	Cânunuñ cevheri ol la‘l-i güher-bâra fedâ ‘Ömrümün hâşılı ol şive-i refîra fedâ	Ey Fuzûlî n’ola ben şaklar isem cân-ı ‘azîz Vaqt ola kim ola bir şûh-ı sitem-kâra fedâ	Ġazel / 7	--- / --- / --- / ---
343b	Fuzûlî	Ġamdan öldüm dimedüm hâl-i dil-i zâr saña Ey gül-i tâze revâ görmedüm âzâr saña	Ey Fuzûlî felegün var senün ile nazarı Ki ğam ü miñetümi virdi ne kim var saña	Ġazel / 10	--- / --- / --- / ---
343b	Fuzûlî	Ġanzesin sevdün gönül cânun gerekmez mi saña Tiğâ urduñ cism-i ‘uryânun gerekmez mi saña	Tutalum kim eşk seyl-âbına yoğdur i‘tibâr Ey Fuzûlî çeşm-i giryânun gerekmez mi saña	Ġazel / 7	--- / --- / --- / ---
344a	Fuzûlî	Ey bi-vefâ ki ‘âdet olupdur cefâ saña Bi’llâh cefâdur olma dimek bi-vefâ saña	Düşmez çü şâh çurbi Fuzûlî gedâlâra Ol şehden iltifât ne nisbet baña saña	Ġazel / 7	--- / --- / --- / ---
344a	Fuzûlî	Her zaman manzûr bir şûh-ı sitemgerdür bana Kanda olsam bir belâ Hâkdan muğarrerdür baña	Ey Fuzûlî menzil-i maqşûda yitsem ne aceb Ġidimet-i pîr-i muğân irşâdı rehberdür baña	Ġazel / 8	--- / --- / --- / ---
344a	Fuzûlî	Benüm tek hiç kim zâr ü perîşan olmasun yâ Rab Esîr-Esîr-i derd-i ‘aşk u dâğ-i hicrân [olmasun yâ Rab]	Fuzûlî buldı genc-i ‘âfiyet mey-hâne küncinde Mübârek mülkdür ol mülk vîrân olmasun yâ Rab	Ġazel / 7	--- / --- / --- / ---

344b	Fuzûlî	Şubh şalup mîhr-i ruhuñdan niķāb Çık ki temaşaya çıka āftāb	Yār su'āl itse ki hālūñ nedür Haste Fuzûlî ne virürsin cevāb	Ġazel / 8	... / ... / ...
344b	Fuzûlî	Vaşluñ baña hayāt virür fūrķatūñ memāt Şubhāne ħālūķıy ħaleķa'l mevt-i ve'l- hayāt	Kıldı edā-yı na't Fuzûlî tamām kıl Kellemtē bî' s-selāmi ve temmemte bî' s-şalāt	Ġazel / 7	... / ... / ... / ...
345a	Fuzûlî	Bahr-i aşka düşdüñ ey dil terk-i dünyāyı unut Bālīg olduñ gel rahimden içdüğün ķanı unut	Ey Fuzûlî çek nedāmet reh-güzār-ı cānāne Laħza laħza çekdüğün bî-hüde efgāmi unut	Ġazel / 7	... / ... / ... / ...
345a	Fuzûlî	Cihān içre her fite kim olsa hādış Aña serv-i ķaddūñdür elbette bā' iş	... lebūñ vaşfın eyler Fuzûlî Aña hem müfessir ...	Ġazel / 7	... / ... / - / ...
345b	Fuzûlî	Ey ğubār-i ķademūñ ' arş-ı berīñ başıma tāc Şeref-i zātūña ednā-yı merātīb mi' rāc Ey göñül yarı iste cāndan geç Ser-i kūyin gözet cihāndan geç	Şükr il' İlah ki Fuzûlîni idüp dāhîl-i feyz Rağbetūñ dā'ire-i ħavfdan itmiş iħrāc Meskenūñ bezmgāh-i vaħdetdür Ey Fuzûlî bu ħākdāndan geç	Ġazel / 7	... / ... / ... / ...
345b	Fuzûlî	... zülfi-perişānuñi ğörgeç Nuḫkum tutulur ğonce-i ħandānuñi ğörgeç	Sen hāl-i dilūñ söylemeseñ n'ola Fuzûlî İl fehmi kılur çāk-i ğiribānuñi ğörgeç	Ġazel / 7	... / ... / ... / ...
346a	Fuzûlî	Eger murād ise virmek şafā-yı cevher-i rūh Felek-mişāl pür it sâğar-ı şarāb-ı şabūh	Fuzûlî oldu bilūñ fikri ile mūy-mişāl Henüz bulmadı ol sırta ihtimāl-i vuzūh	Ġazel / 7	... / ... / ... / ...
346a	Fuzûlî	Kimsede ruhsāruña iķāķat-i nezzāre yoħ ' Aşıkı öldürdi şevķ bir nazara çāre yoħ	Zārlığum ħalkdan var Fuzûlî veli Ol meh-i bed-mihrden rahm men-i zāre yoħ	Ġazel / 7	... / ... / ... / ...
346b	Fuzûlî	Germdür şām u seher mihtrūñle çarĥ-ı lāciverd	Ey Fuzûlî kesme ol mehveş vişālinden ümîd	Ġazel / 6	... / ... / ... / ...

		Geh sirişkün âl ider izhâr geh ruhsâr-ı zerd	Şabr ıl kim devr devrâni degül bi-hüde gerd				
346b	Fuzûlî	Nâledendür ney gibi âvâze-i ‘aşkum bülehd Nâle terkin kılmazam her dem kesilsem bend bend	Ey Fuzûlî şüret-i fakrûn kabul-i döstdur Hiç dervîşi senûn tek görmedüm sultân-pesend	Ėazel / 7	Ė--- / --- / --- / ---		
346b	Fuzûlî	Ey mezkâ-ı câna cevruñ şehd ü şekker tek lezîz Dem-be-dem zehr-i Ėamuñ kând-ı mükerrer tek lezîz	Ey Fuzûlî ‘âlemûn gördüm kamu ni‘ metlerin Hiç ni‘ met görmedum didâr-i dil-ber tek lezîz	Ėazel / 7	Ė--- / --- / --- / ---		
347a	Fuzûlî	Yanan ‘aşk âteşine âteş-i düzaħdan eyvindür Ne kim bir kez yanar yandurmağ anı Ėayr-i mümkindür	Fuzûlî hâli olma şüret-i dil döst fikrinden Bu ma‘niden ki Beytu ‘llâh dirler kalb-i mü‘mindür	Ėazel / 7	Ė--- / --- / --- / ---		
347a	Fuzûlî	Çeşm-i şüret-bâzuma müjĖân şafî hengâmedür Kâna batmış her müjem bir şûb-i gül-gün câmedür	Ey Fuzûlî bulmadum reng-i riyâdan bir şafâ N’ola ger meylüm bu reng ile mey-i gül-fâmedür	Ėazel / 7	Ė--- / --- / --- / ---		
347b	Fuzûlî	Geh gözde geh gönülide Ėadengün mekân tut Her kânda olsa kanluyı elbette kan tutar	Tutmağ diler kaþuñda Fuzûlî maķâm lik Bu sırrı kimseye açabilmez nihân tutar	Ėazel / 7	Ė--- / --- / --- / ---		
347b	Fuzûlî	Perişân Ėalk-ı ‘âlem âh u eĖĖân itdügümdendür Perişân olduğum Ėalkı perişân itdügümdendür	Fuzûlî iğtilât-i merdüm-i ‘âlemden ikrâhum Pütveşler cefâsın münis-i cân itdügümdendür	Ėazel / 7	Ė--- / --- / --- / ---		
348a	Fuzûlî	Câm kim cânâı için sevse cânânın sever	N’olcağdur terk-i ‘aşk itme Fuzûlî vehm idüp	Ėazel / 7	Ė--- / --- / --- / ---		

		Cāni için kim ki cānānın sever cāmın sever	Gāyeti dirlər ola bir bende sultānın sever				
348a	Fuzūlī	Ezel kātībləri ‘uşşāķ baħtın käre yazmışlar Bu mazmūn ile ħaṭ ol şaḫḫa-i gülzāre yazmışlar	Yazanda Vāmīķ u Ferħād u Mecnūn vaşfın ehl-i derd Fuzūlī adını gördüm hem ol tūmāre yazmışlar	Ġazel / 6		--- / --- / --- / ---	
348a	Fuzūlī	Muķavves kaşlaruñ kim vesme birle reng dutmuşlar Kılıçlardur ki kanlar dökmeķ ile jeng dutmuşlar	Seħer bülbüller eḫḡāni degül bī-hūde güleşde Fuzūlī nāle-i dil-sūzına āheng dutmuşlar	Ġazel / 7		--- / --- / --- / ---	
348b	Fuzūlī	Āh eyledigüm serv-i ħurāmānuñ içündür Kān ağladığum ğonce-i ħandānuñ içündür	Vā‘ iz bize dūn düzaħı vaşf itdi Fuzūlī Ol vaşf senūñ küłbe-i aħzānuñ içündür	Ġazel / 7		--- / --- / --- / ---	
348b	Fuzūlī	Ey gül ne aceb silsile-i müşğ-i terūñ var V‘ ey serv ne ħoş cān alıcı işvelerūñ var	‘ Aşķ eħline ol māħ Fuzūlī nazār itmiş Sen hem özüñi göster eger bir hünerūñ var	Ġazel / 7		--- / --- / --- / ---	
349a	Fuzūlī	Şaçuñ endişesi tahrik-i zencir-i ctinūnumdur Cünūnum def‘ine zikr-i leb-i la‘lūñ füsūnumdur	Fuzūlī ħālī olmak cām-i ‘ayşum şaf sahbādan Nişān-ı baħt-ı nā-fercām ü ikbāl-i niğūnumdur	Ġazel / 7		--- / --- / --- / ---	
349a	Fuzūlī	Zevķ şevķiyle cihān kaydın [çeken] zaħmet çeker Ehl-i zevķ oldur ki andan dāmen-i himmet çeker	Ey Fuzūlī baķmaya tā ğayra her ħūñin müje Āteşin bir mildür kim çeşmüme ğayret çeker	Ġazel / 8		--- / --- / --- / ---	
349b	Fuzūlī	Ol perveş kim melāħat mülküñ sultāndur Ĥüküm anuñ ħükmi baña fermān anuñ fermāndur	Ey Fuzūlī ola kim rahım ide yār eḫḡānuña Ağlağl zār anca kim zār ağlamak imkāndur	Ġazel / 5		--- / --- / --- / ---	

349b	Fuzûlî	Hüsniñ olduqça füzûn ‘aşk ehli artuq zâr olur Hüsni ne miqdâr olursa ‘aşk ol miqdâr olur	‘Aşk sevđasına şarf eyler Fuzûlî ‘ömrini Bilmezüm bu hâb-ı gâfletden kaçan bîdâr olur	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
349b	Fuzûlî	Her kitâba kim leb-i la‘lün hadîşin yazeler Rište-i dür cân birle zevk ehli anı şirâzeler	Ey Fuzûlî yâr eger cevr ise andan incime Yâr çevri ‘aşıkâ her dem mahabbet tâzeler	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
350a	‘Azmi-zâde Hâletî	Birbiri ile nice itsünler imtizâc Bübül hevâyî güller ise âteşi-mizâc	Ben hâstesini yoqlamadı ol tabîb-i cân Var ise Hâletî degülüm kâbil-i ‘ilâc	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
350a	‘Azmi-zâde Hâletî	Kaşdı ıder la‘l-i lebün emmege her bâr kadeh Oldı bir kan kuyusu şeb-rev-i ‘ayyâr kadeh	Bu kadar şevk düşer miydi dil-i rindâne Olmasa Hâletiyâ maîla‘u’l-envâr kadeh	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
350a	‘Azmi-zâde Hâletî	Kimse tâ kim tuymaya eylerse reng-i bâde sürh Zâhid-i şehre revâdur olsa ger seccâde sürh	Qalmaya tâ kim kitâb-ı ‘aşk-ı dil-ber nâ-tamâm Eşk-i hün-bârından itdi Hâletî âmâde sürh	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
350b	‘Azmi-zâde Hâletî	Gam-ı zülf ü ruh ile miñnet-i cân-ı nâ-şâd Şeb-be-şeb rüz-be-rüz olmadadır turma ziyâd	Kimse vaşf-ı leb-i yâri yazamaz Hâletiyâ Neşeker hâme olup âb-ı hayât olsa murâd	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---
350b	‘Azmi-zâde Hâletî	Rağs-ı bed-hüy-i felek urmaqdadır dâ‘im leked Ugramaz hergiz anuñ yanına erbâb-ı hîred	Bir ‘aceb gird-âba düşdük şimdi biz ey Hâletî Hey meded öldüm diseک bir kimseden yoqdur meded	Ġazel / 5	--- / --- / --- / ---

350b	‘Azmi- zâde Hâletü	Her kaçan kaçd-ı helâk-ı dil-i nâlân eyler Evvelâ sâ’id [ü] bâzûsını ‘uryân eyler	Atsalar âteş-i dil-süz-i ğama Hâletiyâ Bâd-ı âh ile gönül furma firuzân eyler	Ġazel /8	‘... / ‘... / ‘... / ‘... /
351a	‘Azmi- zâde Hâletü	Yâr-i âhen-dil ki dâ’im ‘âşıka bi-dâdı var Tîr-i âh itmez eser bir miğfer-i pülâdı var	Fârîġü ‘l-bâl olmasun kimse cihânda Hâletü Bir kemîngâh-ı havâdisdür niçe sayyâdı var	Ġazel /5	‘... / ‘... / ‘... / ‘... /
351a	‘Azmi- zâde Hâletü	Daġı tıfl iken idüp fenn-i cefâyı ezber Söylesek fâ’ide itmez yine bildüġin ider	Cânuma nâvek uran ġamzesidür Hâletiyâ Halka-i zülfi-i siyâhun ider ammâ ki siper	Ġazel /5	‘... / ‘... / ‘... / ‘... /
351a	‘Azmi- zâde Hâletü	Dil şeh-i milket-i maġabbetdür ġusrev-i Kûh-ken-ıabî’ atdür	Naġd-i cân dil-berüñ emânetidür Virmemek Hâletü ġıyânetdür	Ġazel /5	‘... / ‘... / ‘... / ‘... /
351b	‘Azmi- zâde Hâletü	Niçe âzâdeleri zülfi giriftâr eyler Kânda bir fitne ki var gözleri bîdâr eyler	Hâletü yâre bakarken çıka gelse âġyâr Merdüm-i çeşm hemân kapuyı dîvâr eyler	Ġazel /6	‘... / ‘... / ‘... / ‘... /
351b	‘Azmi- zâde Hâletü	Ey dil dime yâre beni öldürme emân vir Gerçekden eger ‘âşık iseñ ölmege cân vir	Ferhâduñ olan Hâletiyeye kûh-ı belâda Şîrîn lebüñ ey ġusrev-i ġübân-ı cihân vir	Ġazel /5	‘... / ‘... / ‘... / ‘... /
351b	‘Azmi- zâde Hâletü	Her kimüñ murġ-ı dili beste-i dâm-ı ġam olur İztrâb eylese ger bendi daġı muġkem olur	Sözi cân-baġş idüġin münkîr olan Hâletiyâ Baġşe âġâz idicek yâr hemân mülzem olur	Ġazel /5	‘... / ‘... / ‘... / ‘... /
352a	‘Azmi- zâde Hâletü	Ġamzeñ ki kaçd-ı cân u dil-i nâ-tüvân ider Bir göz yumup açincaya deġ niçe kan ider	Dirirse bebr-i kûh-ı ma’âni n’ola saña ġaġkâ bu nazm kuvvet-i tab’uñ beyân ider	Ġazel /6	‘... / ‘... / ‘... / ‘... /

352a	‘Azmi- zâde Hâletî	Ol yâr için ey dil dime hürî ya melektür Ne geldi anuñ gibi güzel ne gelecektür Nergise fikr-i çeşmi h̄ âb virür Güllere ‘ârza hicâb virür	Hiç qor mî ‘adü Hâletiyâ dâmen-i yâri Kim bilmez ise ben bilürin ol ne köpektür Hâletî pây-i yâre yaş döker Gül nihâline şanki âb virür	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
352a	‘Azmi- zâde Hâletî	Dâg-ı dertdünle idersem [dâr-ı] dünyâdan güzâr Hûra bir gül ilterin bâg-ı cihândan yâd- gâr	Murg-ı cândan gözleri yârüñ ırılmaz Hâletî Kurtulur mî hiç iki şayyâd elinden bir şikâr	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
352b	‘Azmi- zâde Hâletî	Hâtirum Kays gibi kûha vü şahrâya çeker Ġam-ı ‘aşkuñ beni öldürmege tenhâya çeker	Olsa fânî ne qadar pîr-i muğân Hâletiyâ Ġam zebûnün yine bezm-i mey-i hamrâya çeker	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
352b	‘Azmi- zâde Hâletî	Âh idersem bile âh itmege başlar küh- sâr Âh dir âh işidür şimdi muhaşşal dil-i zâr	Kendüden bî-ğaber olduğmî dil Hâletiyâ Şaklamak istedi ammâ haberin almış o yâr	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
353a	‘Azmi- zâde Hâletî	Her bir müje hüd ‘aşîka bir tîr-i cefâdur Ya nâvek-i dil-düz-ı teğâfûl ne belâdur	Divânüñ kim gördi ise mâ‘ide şandı Zirâ suhanuñ Hâletiyâ rûha gîdâdur	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
353a	‘Azmi- zâde Hâletî	Şikest oldı, seng-i cefâ birle âhîr Eger dürr-i ma‘nâ eger dürr-i hâhîr	‘Acebdür eger Hâletî âh-ı dilden Yakında yıkılmazsa bu köhne çâdir	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
353a	‘Azmi- zâde Hâletî	‘İyd-gehde ğayr ile görse seni giryân olur Şîşe-i çeşmiyle dil güyâ gül-âb-efşân olur	Her gören dülâb-ı âb anlar anı ey Hâletî Eşk-i çeşmüm ‘ıyd-gehde şol qadar rîzân olur	Ġazel /15	.. / .. / .. / ..

353b	‘Azmi- zade Hâleti	‘Aleme taksim olunsa bizdeki mihnet yiter Kıssa-i pür-hişsemüz derd ehline ‘ibret yiter	Nâr-i âhuñ hânman-ı çarha şal şimden girü Bunca yıllar eyledüñ ey Hâleti hürmet yiter	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
353b	‘Azmi- zade Hâleti	Olup bende-i kâmeti serv ü ‘ar‘ar Göñüllü yazılsun o şaha şanevber	Dür-i nazmı âvize-i güş-i cändür Kanı Hâleti gibi bir pak gevher	Ġazel /5	--- / --- / - - / ---
354a	Şubhî	Āstân-i yârdan tercih idersin cenneti Bilmezüm divâne misin şüfi ya hüd cinneti	Ka‘be-i küyünda mesken tütalı cânânunun Kıble Hakkı Şubhünün ‘arşa irişdi ‘izzeti	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
354a	Celâli	Bu çeşm-i lûn-feşânum giryân olur kalur mı Seyl-i sirişküm âhîr ‘ummân olur kalur mı	Olmadı dil Celâli çâh-i elemden âzâd Bî-kes olan esîr-i zindân olur kalur mı	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
354a	Şeyhü’l- islâm Yahyâ	Zülf-i pür-çinün ğamından dide kim pür âb olur Kañkı bahre kim düşerse kañresi gird- âb olur	Bir dile Yahyâ toķunsa pertev-i feyz-i Hudâ Zerre-i nâ-çiz iken hürşid-i âlem-tâb olur	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
354b	Şeyhü’l- islâm Yahyâ	Eş-şalâ dest-i irâdetle açıldı bâb-i ‘aşk Eylesün cânân ile cân şöhbetin erbâb-i ‘aşk	Zerrede ol tâb ‘Aleme pertev şalınca mihr-i ‘âlem- tâb-i ‘aşk	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
354b	Ķadimi	Eşk-i çeşmüm ter ider her lahza cânân yolların Şankı sıkalar şular sultân-i Süleymân yolların	Ey Ķadimi râh-i Hâķdan çıkma yolsuzluğu kov Menzil-i ‘aşkuñ geçeyin dirsen âsân- yolların	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
354b	-	Yaraşmaz saña gel aĝyar ile yâr olma sultânım	Cemâliñ döñdi gülzâre şakın yüz virme her hâre	Ġazel /4	--- / --- / --- / ---

Şiirin son beytinin
eksik olduğu
düşünülmektedir.

		Gül-i bağ-ı cinānsın hem-dem hār olma sultānum	Yazağdur bülbül-i zāre dil-āzār olma sultānum					Mahlas tespit edilememiştir.
354b	‘Azmi-zāde Hāletü	Dil-i bīmārı gördükçe tırup bir hātırın şormaz Vefāya tırmadan ‘ahd eyler ammā ‘ahdine tırmaz	Kaşın çatsaydı dil-ber Hāletü hışmın saña şanma Yuğardandur kemānın degme bir naħcēr için kurnmaz	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---		
355a	‘Azmi-zāde Hāletü	Hāvf eyletüz ki hārc oluna nağd-ı cānumuz Zirā firāk ile şayıhur üstüh’ānumuz	Her gice Hāletü bir iki beyti yandurur Şevk-i ruħıyla hāme-i āteş-feşānumuz	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---		
355a	‘Azmi-zāde Hāletü	Añulsa bezm-i yārda bir kerre adumuz Yıllarla şād olur bu dil-i nā-murādumuz	Güyā metā -ı ma’ rifetüz biz ki Hāletü Az kılmağ ile gitmedi hergiz kesādumuz	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---		
355a	‘Azmi-zāde Hāletü	Evreng-i hüsne devlet ile eyledüñ cülüs Geldi o dem ki eyleye ‘aşk ehli dest-biñ	Meşşāta-i belāğatumuz Hāletü yine Güyā ki itdi bikt-i ma’ āniyi nev-‘arūs	Ġazel /7		--- / --- / --- / ---		
355b	‘Azmi-zāde Hāletü	Ben zerre-i maħabbetüm ol hüsñ ile güneş Girmek ne lāzum aramuz kimse ebrveş	Hiç lutf-ı yāre Hāletiyā olmadum dücār Nerrād-ı bezm-i ‘aşk olalı atmadum dü-şeş	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---		
355b	‘Azmi-zāde Hāletü	Yād-i zülfiñ itdürüp ben zār u ser-gerdāna raķş Şandılar kim itdi bir zencir ile divāne raķş	‘Āşık-ı bī-dil āña dirler cihānda Hāletü Āteş-i ‘aşka yanarken ide’çün pervāne raķş	Ġazel /6		--- / --- / --- / ---		
356a	‘Azmi-zāde Hāletü	Şerbet-i la’lin kılur her hāsteye ol yār ‘arż MİR-i mülk-i hüsndür itse n’ola tūmār ‘arż	Baħr-i nazma girdügince Hāletü ğavvāşvār Nāğid-ı devrāna eyler lü’lü-yi şehvār ‘arż	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---		

356a	‘Azmi- zâde Hâletî	Var ise ‘aqluñ koma dünyâya pây-ı inbisât Ġâfil olma cây-ı âsâyiş degüldür bu bisât	Râh-ı ‘aşka girmede mâye tevekküldür hemân Hâletî yoñsa müfid olmaz bu yolda iñtiyât	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
356a	‘Azmi- zâde Hâletî	‘Aceb mi itse dil-ber ben Ġarîb-ı mübteclâdan hâzz Şeh-ı ‘âli-cenâb eyler geh olur bir gedâdan hâzz	Keder çekse n’ola ey Hâletî tab’un gören düşünen İder mi bed-likâ âyine-i ‘âlem- nümâdan hâzz	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
356a	‘Azmi- zâde Hâletî	Düd-ı âhum eksik olmazsa n’ola mânend-i şem’ Od yanar başumda sensüz ey meh-ı hürşid-i lem’	Bir güherdür degme gûşa varmaz ol ey Hâletî Tutmasa a’ dâ ‘aceb mi şı’r-ı rüh- efzâna şem’	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
356b	‘Azmi- zâde Hâletî	Şevk-ı ruhsârûñla yakmış lâle-ı küh- sâr-ı dâğ Olur ol âğyâra gül cân-ı dil-ı bîmâra dâğ	Lâle-ı küh-sârveş rif’at bulurdum Hâletî Yağsa bir gün cismüme ol şüh-ı âteş- pâre dâğ	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
356b	‘Azmi- zâde Hâletî	Yatur kapuñda ‘âşık-ı bî-cân taraf taraf Güyâ kesildi Ka’be’de kurbân taraf taraf	Her yaña vardı tab’umuñ âşârı Hâletî Güyâ ki atdı dürtleri ‘ummân taraf taraf	Ġazel /6	--- / --- / --- / ---
356b	‘Azmi- zâde Hâletî	‘Azmi-ı güzâr eylemez dil bulmayınca yâri çak Ġonce tıflıñuñ var ey şeb-nem başına akçe tağ	Tab’-ı veñkâdün fûrüzân eyleyüp ey Hâletî Süz-nâk eş’âr ile hâsîdlerüñ bağrı yağ	Ġazel /6	--- / --- / --- / ---
357a	‘Azmi- zâde Hâletî	Dem-â-dem âh u efgân eyletüm şabr u karârum yoğ Benüm ‘aşk içre zirâ Kûh-kenves ğayrı kârum yoğ	Zebünüm şol kadar ğamdan ki âh u zârdan kaldum Benüm ey Hâletî bu şeş-der-ı ‘âlemde zârum yoğ	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---

357a	‘Azmi- zâde Hâletî	Ser fedâ itmekdür ey dil ‘aşîka tedbir-i ‘aşk Kelle-i ‘uşşâkdur zîrâ gîdâ-yı şîr-i ‘aşk	Şâh-ı encüm lerzedden hâlî degüldür Hâletî Ben livâ-yı düd-î âhumla olaldan mîr- i ‘aşk	Ġazel / 7	‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘-
357b	‘Azmi- zâde Hâletî	Çekme ey dil yâri pehlî itmege hergiz emek Öyle sengin-dil seven bağıra taş başmak gerek	Eşk-i çeşminden n’ola aldurmasa ‘aşk ehlinüñ Gürg-i bârân-dîdedür ey Hâletî zîrâ felek	Ġazel / 5	‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘-
357b	‘Azmi- zâde Hâletî	Baňa dîrsin ki gamuñ ‘äleme fâş olsa gerek Bâde-i ‘aşk ile mestüm be diye n’olsa gerek	Hâletî esb-i tabî‘at niçe rehvar olsa Giricek râh-ı gam u mihnete yorulsa gerek	Ġazel / 5	‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘-
357b	‘Azmi- zâde Hâletî	Nigâh itmez aña hergiz göten bir kerre ruhsârüñ Bu yüzden dâğ-ı dildür lâle-i nu‘mâni küh-sârüñ	Cemâl-i bâ-kemâle Hâletî hâttîdan zarar gelmez Gül-i ruhsârî berg-i sebz ile ra‘nâdur ol yârüñ	Ġazel / 6	‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘-
358a	‘Azmi- zâde Hâletî	Mışra sullân olsa ger ‘uşşâk-ı nâlânüñ senüñ Hâtrından çıkmaya çâh-ı zenahtânüñ senüñ	İdemezdüñ ceş-i ħ‘âbî ber-ıaraf ey Hâletî Âb-dâde olmasa her tîğ-i müjgânüñ senüñ	Ġazel / 6	‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘-
358a	‘Azmi- zâde Hâletî	Defterinde nânumuz bulduk bugün cânânenüñ Ölmeden gördük hele kaydın dil-i dîvânenüñ	Çehresin şem‘üñ fîrüzân eyleyendür Hâletî Ĥânümân-ı şabrına âteş koyan pervânenüñ	Ġazel / 5	‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘-
358a	‘Azmi- zâde Hâletî	Her gice gam yidüğinden bu dil-i mahzunüñ Zâhir olmaz mı siyeh kâselügi gerdünüñ	Hâletî şaklamaduñ âh kemendin hergiz Ġayrıdan bilme şakın kaçduğın ol âhünüñ	Ġazel / 5	‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘- / ‘-‘-

358b	‘Azmi- zâde Hâletü	Kendiye eglence eyler va‘de-i ferdâlaruñ Gün geçürmekdür murâdı ‘aşık-ı şeydâlaruñ	Her zamân âmed-şud-ı dil-dâra tâbî‘dür yaşum Cezir ü meddi Hâletü mu‘tâddur deryâlaruñ	Ġazel /5	---/---/ ---/---
358b	‘Azmi- zâde Hâletü	Gâhî öper dehânını bir mâh-ıal‘atun Yoqdan gelür naşibi hep ehl-i mahâbetün	Âhır ħumâr-ı fûrkatı olmasa Hâletü Hergiz nazîri olmaz idi câm-ı vuşlatuñ	Ġazel /5	---/---/ ---/---
358b	‘Azmi- zâde Hâletü	Herkestün destinde şimdi tığ ile ħançer gerek Her kişi kan dökmede çün ħamze-i dil- ber gerek	Lâyık oldur ehl-i dil ħaħkında ol şâh-ı cihân Her ne fi‘l eylerse tahtında kerem [muzmet] gerek	Ġazel /13	---/---/ ---/---
359a	‘Azmi- zâde Hâletü	Dem mi vardur fûrkâtünle şem‘ veş yanmaz göñül Vaşluna ben katlanurdum lîk katlanmaz göñül	Bir gözi şeh-bâz u şüh şeh-süvârüñ şaydıdur Hâletiveş degme bir fitrâke baħlanmaz göñül	Ġazel /5	---/---/ ---/---
359a	‘Azmi- zâde Hâletü	Zülfinüñ zenciresin çekmekte mânîdür göñül Meclis-i ħam yazmada Bihzâd-ı şânîdür göñül	Birbirinden cüda ħonmak ne mümkün Hâletü ‘Aşk bir zencîrdür şîr-i jiyâmdur göñül	Ġazel /7	---/---/ ---/---
359b	‘Azmi- zâde Hâletü	Eifâle meyl ider dil-i ħam-ı ħârumuz bizüm Nev-devletân-ı ħüsn iledür kâmumuz bizüm	Ey Hâletü dükenmedi hergiz şeb-ı firâħ Güyâ uzatdı baħt-ı siyeh-kârumuz bizüm	Ġazel /5	---/---/ ---/---
359b	‘Azmi- zâde Hâletü	Döktüdi bād-ı ħazân ile berg-i ħün-â- ħün Döşendi şâhn-ı çemen-zâra ferş-i büħkalemün	Benefşevâr dem olmaz ki egmeyem boynum Cihânda var mı ola bir benüm gibi mahzûn	Ġazel /9	---/---/ ---/---

360a	‘Azmi- zâde Hâletî	Pürdür ğamuñla sine-i süzânumuz bizüm Kaynar añulsa la‘l-i lebütñ kanumuz bizüm	‘Uşşâkı silkine kômadı. Hâletî o yâr Tâ görmeyince eşk-i fir[â]vânımız bizüm	Ġazel /8	.. / .. / .. / ..
360a	‘Azmi- zâde Hâletî	Ele cām alsa dünyâyı ser-â-ser seyr idermiş Cem Ben alsam destüme ammâ görünmez çesmüme ‘âlem	Benüm ey Hâletî ol zerre-i küy-i ferâgat kım Dönüp bakmaz eger zer-pâş olursa neyyir-i a‘zam	Ġazel /6	.. / .. / .. / ..
360a	‘Azmi- zâde Hâletî	N‘içün ol âfet-i bed-kışde gelür her dem ‘Adüya sehm-i sa‘âdet fakîre tîr-i sitem	Kaçan ki mahşer ola yârî cüst-cü iderin Ben anı terk idemem Hâletî eger ölürsem	Ġazel /7	.. / .. / .. / ..
360b	‘Azmi- zâde Hâletî	Hicrühle milket-i ‘ademe ‘azm ider miyüm Cânâ cihânda vaşluñ görmes gider miyüm	Râh-ı mahabbet içre ola Kûh-ken zebün Ey Hâletî bu za‘f ile ya ben döyer miyüm	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
360b	‘Azmi- zâde Hâletî	Kuralum bezm-i ıtarab dil-beri mihmân idelüm Biraz ol şüh-ı cefâ-pîşeye meydân idelüm	Çünkü hep ğuşşadur anda yazılan Hâletiyâ Sürh idüp hün-i dili cedvel-i divân idelüm	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
360b	‘Azmi- zâde Hâletî	Görmeden şad-pâre-i şemşir-i hicrân olduğum Bilmedi ‘aşkında ol dil-ber perişan olduğum	Öpdürdü ellerin ey Hâletî bir gün baña Bilse derd-i ‘aşk ile dünyaya destân olduğum	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..
361a	‘Azmi- zâde Hâletî	Bir güzel koymaz ki ‘aşkıyla dil-efgâr olmayam Bir belâ yokdur ki ben aña giriftâr olmayam	Bâde-i ‘aşkıyla ol şüh-ı cihânüñ Hâletî Şöyle ser-mestüm kıyâmet kopsa hüşyâr olmayam	Ġazel /5	.. / .. / .. / ..

361a	‘Azmi- zāde Hāletü	Cihān-ı bî-bekā fikriyle qalbüm ašnā itmem Ġam-engiz olmayan efkardan çoqluq şafa itmem	Gözüm ey Hāletü bildürdi gönliüm ağduġın yāre Anuñ çün söylemem iafsilü ‘arz-ı mā- cerā itmem	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
361a	‘Azmi- zāde Hāletü	Rüyuña bî-pāk bakmaq hün- bahāmuzdur bizüm Düşmeni yanuñda görmek Kerbelāmuzdur bizüm	Cān u başa qalmaz ‘aşkıñda yārūñ Hāletü Qays ile Ferhād zirā pişvāmuzdur bizüm	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
361b	‘Azmi- zāde Hāletü	Gönlümi eglemem fikr-i vişāl eylemesem Ölürüm vuşlatı bir lahza hayāl eylemesem	Çeşmi vaşfında olan sözlertüme Hāletiyā Kimse bakmazdı eger sihr-i ħalāl eylemesem	Ġazel /7	--- / --- / --- / ---
361b	‘Azmi- zāde Hāletü	Dün āh iderek varmış idüm küyuña şāhum Göstermedi aġyāra beni dūd-ı siyāhum	Ben Hāletiyā olalı ser-leşker-i endüh Bir kerre daġı münhezim olmadı sipāhum	Ġazel /6	--- / --- / --- / ---
362a	‘Azmi- zāde Hāletü	Urursın seng-i cevruñ ħazı idersin inkisārundan Yıqarsın ħāne-i qalbüm şaqqınmazsın ġubārundan	Şu deñlü qaşdı vardır Hāletü baña ‘adümüñ kim Eger ölseñ nişān-ı tūr ide nām u nişānundan	Ġazel /6	--- / --- / --- / ---
362a	‘Azmi- zāde Hāletü	Kākülünden añlarum gönliüm perişān olduġın Ġamzesinden bilürüm hep baġrumuñ qan olduġın	La‘l-i nābın itmesün dil-ber dehānundan cüdā İstemezse Hāletü küyüñde eġġān olduġın	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
362a	‘Azmi- zāde Hāletü	Şorma erbāb-ı ġamun āteş-i pinhānundan Bil hemān ħüblaruñ cünbiş-i dāmānundan	Zülf-i yār ile idüp Hāletiyā ta‘birin Zevq alur ehl-i cünün ħāb-ı perişānından	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---

Ġazelyāt-ı ‘Azmi-
zāde | Hāletü Efendi
Fî-Ĥarfî ‘n-Nün

362b	‘Azmi- zâde Hâletî	‘Aşık olan yüz çevirmez gamze-i dil- dârdan Olsa biñ hançer kafâsında eger âgyârdan	Her neden geçdiyse geçti gönümüz ey Hâletî Geçmedi ammâ ki hergiz hâk-i kûy-ı yârdan	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
362b	‘Azmi- zâde Hâletî	Cân virtürsem o şehün nâvek-i hün- pâşından Dikesüz aña nişân makberemüñ taşından	Nev-‘arūs-ı suhana Hâletî-i pāk-edâ Şaçı viridi niçe dürr nazm-ı güther- pâşından	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
362b	‘Azmi- zâde Hâletî	Eger cân virmeyin dirseñ gam-ı cânânı n’eylersin Nisâr-ı pây-ı cânân itmeyüp ya cânı n’eylersin	Tuyarlar yaradan ey Hâletî hün-ı diütün âhîr Anuñ ağızın tutarsuñ dîde-i giryânı n’eylersin	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
362b	‘Azmi- zâde Hâletî	Ey cân gam ile nâle kılup zârî qomazsın Bir pâre huzûra dil-i bîmârî qomazsın	Ağyârî harîm-i harem-i vaşluna qorken Kûyuñda n’içün Hâletî-i zârî qomazsın	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
363a	‘Azmi- zâde Hâletî	Yazıklar baña hergiz görmedin bir merhabâ senden Gam-ı hicrûnle el çekmek görüñdi dil- berâ senden	Egerçi Hâletî dil-ğastene yüz virmedüñ cânâ Yine fâriğ degül cânâ o bî-rüy-ı riyâ senden	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
363a	‘Azmi- zâde Hâletî	Hemân tek bezme gel cânâ ruğnuñ gül gibi al olsun Olursa sıhr ile câdü gözüñ kanum helal olsun	Tek olsun gönline girmek müyesser Hâletî yârün Belâ-yı fûrkatıyle kâ’îlüm cismüm hayâl olsun	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---
363a	‘Azmi- zâde Hâletî	Tıynetümde qodi Hallâk-ı ezel ‘aşk u cünün Oldı hâküm var ise hâk-i mezâr-ı Mecnûn	Gördi âheng tutar çok bulunur Hâletiyâ İtdi nâ-sazlığı muṭrib-i devrân kânün	Ġazel /5	--- / --- / --- / ---

363b	‘Azmi- zâde Hâletü	Þiyretümde kodı Hâllâk-ı ezel ‘aşk u cünün Oldı hâktüm var ise hâk-i mezâr-ı Mecnün	Gördi âheng tutar çok bulunur Hâletiyâ İtîdi nâ-sâzlığı mutrib-i devrân kânün	Ġazel /5		
363b	‘Azmi- zâde Hâletü	Yâri görünce kaldı gönül ‘arz-ı hâlden El degmedi şikâyete şükri-i vişâlden	Serviyile süseni n’idelüm kâddi var iken Çıkamaz dil ehli Hâletiyâ i‘tidâlden	Ġazel /5		
363b	‘Azmi- zâde Hâletü	Mısr-ı hüsün şâhdur ol Yüsuf-ı gül- pîrehen Yaramaz düş görmez anuñ câme- ñ ‘âbına giren	Kâmrânuz devlet-i ‘aşkımda yârün Hâletü Ġayrı hûbândan Ġinâ virdi bize ol sîm-ten	Ġazel /6		
363b	‘Azmi- zâde Hâletü	Kaçmazsa ehl-i ‘aşka eger katlı-ı ‘ândan Şemsîr-i Ġamzesini çıkarusun niyâmdan	Hâke ber-â-ber oldı görüp yâri Hâletü Bildürdi mest-i ‘aşk idüğün iltiyâmdan	Ġazel /5		
364a	‘Azmi- zâde Hâletü	Bir midür pençe-i hürşid ile hiç ol meh- rû Sen de inşâf idüp ey çarh elün göğsüne ko	Pîrehensüz kosa bir ‘aşığı ol Yüsuf-ı hüsn Olmaya Hâletiyâ sine-be-sîne pehlü	Ġazel /5		Hârfü’l-Yâv Ġazel-i Mezbûr
364a	‘Azmi- zâde Hâletü	Düşsem ‘aceb mi hâk-i der-i dil-ber üstüne Ölsem odur gelen dil-i Ġam-perver üstüne	Bezmi-i belâğat içre olup şâdr Hâletü Kimse bulunmadi o suhan-âver üstüne	Ġazel /7		Ġazel-i [‘Azmi- zâde] Hâletü Efendi Hârfü’l-Hâ’
364a	‘Azmi- zâde Hâletü	Yollarda rast gelse eger nâ-tüvânına Ol şeh-[sü]vâr-ı hüsn iner nakd-i cânına	İĠmâz-ı ‘aymı Hâletiyâ hikmet üzredür Varsam Ġubâr-ı hâtur ile âstânına	Ġazel /7		
364b	‘Azmi- zâde Hâletü	Yâr kim sînesimi çâk ide seyrâna çıka Şâhdur gencin açâ kullara ihsâna çıka	Buldı peykânımı dil türni cân Hâletiyâ Umaruz hânçeri de bu ten-i ‘uryâna çıka	Ġazel /5		

364b	‘Azmi- zâde Hâletî	İrişdi çarha âhumdan şerâre Y ire geçsün bunuñ gibi sitâre	Açıldı çeşm-i cânım nergisâsâ Yine ey Hâletî çıktıñ bahâra	Ġazel /5		--- / --- / ---
365a	‘Azmi- zâde Hâletî	Dünyâyı vü ‘ukbâyı deġişmem o miyâna Virmem güzelüm bir kılıñı iki cihâna	Dil Hâletiyâ oldı bugün şâh-ı maħabbet Döndi ser-i pür-dâġı anuñ tâc-ı kiyâna	Ġazel /6		--- / --- / --- / ---
365a	‘Azmi- zâde Hâletî	İrmedi hergiz elüm yârüñ ruġ-ı zîbâsına Degmedük gülzâr-ı dehrüñ bir gül-i ra‘nâsına	N’içün itmez oldı yar evvelki gibi iltifât Sen niye ey Hâletî ol ‘âşık-ı şeydâsına	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
365a	‘Azmi- zâde Hâletî	Hîç muķayyed olmadı hâl-i dil-i bîmâr ile Var ise bir hâli vardur dil-berüñ aġyâr ile	Bülbüli pervâneye reşk itdüürdi Hâletî Gelse dil-ber gülşene ol âteşin ruġsâr ile	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
365b	‘Azmi- zâde Hâletî	Çıķmaġa kılma heves rif’at ile eflâke Anı fikr eyle ki âġir düşeceksin ġâke	Hâletî ġalk görürlerdi ma‘ânî nic’olur ġonmasa gerd-i keder âyîne-i idrâke	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
365b	‘Azmi- zâde Hâletî	Her kaçan câm-ı mey alsam elüme rindâne Sinemüñ çâki iner lâle-şıfat dâmâne	ġanda bir şem ‘-i melâġat ki görem Hâletiyâ Olurum vurgumı anuñ nitekim pervâne	Ġazel /5		--- / --- / --- / ---
365b	‘Azmi- zâde Hâletî	Hem ġabġab u hem zülfi-perişân elümüizde Sultân-ı ġamuz güy ile çevġân elümüizde	Yanında anuñ Hâletiyâ ġâr ġomazduġ Olsaydı eger ol gül-i ġandân elümüizde	Ġazel /7		--- / --- / --- / ---
366a	‘Azmi- zâde Hâletî	Küy-i cânânı ġoyup ġitmez idi yabana Didüġüm yürde olaydı bu dil-i divâne	Görmesi ġuşsa vürür dîde-i pür- ġunâbuñ Hâletî bezm-i ġama böyle gerek peymâne	Ġazel /7		--- / --- / --- / ---

366a	‘Azmi- zâde Hâletü	Dil-i şûrîdeyi âşîfte kılup bir melege Kõmazın hâk-i derin başum irerse felege	İrgüre lücce-i deryâ-yı ğamuñ sâhiline Hâletü elde iken zevrak-ı şabbâyı çeke	Ġazel /7		
366a	‘Azmi- zâde Hâletü	Saňa dirlerse eger ‘aşkı gıryân eyle Dõstum sözlerini dinleme ihsân eyle	Râzuñı kimseye keşf itme şakın Hâletiyâ Gõnce-i lâle gibi dâğuñı pinhân eyle	Ġazel /7		
366b	‘Azmi- zâde Hâletü	Vaşl-ı niğâra ğâhî ‘aşk ehli vâsıl olsa Yõk gelmese güzelden ma‘küle kâ’ıl olsa	Ol şâh-ı pür-hüner kim hengâm-ı midhatinde Olur nazîr-i Bâkıl Sehbân-ı Vâ‘il olsa	Ġazel /7		
366b	‘Azmi- zâde Hâletü	Nâmemi ilten kalur meyl eyleyüp cânânuma Kaşd ider gönderdügüm kaşid dem-â- dem cânuma	Kõhnedür ey Hâletü bu çetr-i rüzğâr-ı felek Ben şeh-ı mülk-i ğamum lâyıķ degüldür şânuma	Ġazel /5		
366b	‘Azmi- zâde Hâletü	Hükmindedür fütâdelerüñ ğenc-i sinesi Bir şâhdur ki cevher-i cândur hâzinesi	Ey Hâletü çü zevrak-ı mey hâlķı mest ider Bir meclis içre kim ola şı‘rüm sefinesi	Ġazel /5		
367a	‘Azmi- zâde Hâletü	Âşüb-cihânlık hâf-ı müşğinine kaldı Gisûlârın ol şûh-ı cihân boynma aldı	Her nîk ü bedi bir görür olsa ‘aceb olmaz Naķķâd-ı felek Hâletiyâ hayli kocaldı	Ġazel /6		
367a	‘Azmi- zâde Hâletü	Aķl ile fikri ğamzesi aldı Kâkûl-i yâre hâtrum kaldı	İtmege Hâletü o dürrî kenâr Niçe kez bahr-i hayrete taldı	Ġazel /5		

4.2. Mensûr MESTAP Tablosu

Tablo 111: Mensûr MESTAP Tablosu

Yer No.	Müellif	Eser adı	Baş	Son	Konu	Açıklama
58b	Nâdirî		<i>Bismi'l-lâhî'r-rahmânî'r-rahîm</i>	... vedâyi' -i Hâzret-i Âferîdegârdur bu mecmû' a-i perişâna zamm u ilhâk ve her biri makâm-ı lâyıkında emsâline ilşâk oluna ki cümlesi medâr-ı cem' iyyet üzere dâ'ir ve mecâlis ü mahâfilde sâ'ir mecmû'alar gibi sâyir ola.	Türkçe dîvân dîbâcesi.	Mecmûada "Dîbâce-i Ğanî-zâde Efendî Selâmu'llâh" şeklinde başlığa sahip olan dîbâce, 3 beyitlik bir mesnevî ile başlamakta, dîbâcenin muhtelif yerlerinde toplamda 2 adet kıta bulunmaktadır.
-			Maftâ'-ı ferhunde-i nazm-ı kerîm			
59b			Gel berü ey kilk-i faşîhü'l-edâ Hâmd-i hüdâvend ile kıl ibtidâ Hâmdüñ olur mazhar-ı hüsni-i kabûl Aña redif olsa şâlât-ı Resûl Muhammeden li-men edba' a dîvânü'l- mevcûdi ve evde' a lefâyifü'l-fâzli vel-cûdi ve şalavati 'alâ efşâha min nuḡki bi'z-zâdi ve 'alâ âlihi's-sâdeti ve şâhibi'l- emcâd. Lâyîha-i zîhn-i bî-mikdâr ve raḡam-zede-i kilk-i meslûbü'l-i' tibâr olan fûnün eş'ârı ve şücün-i ebyât-i perişân-etvâr bu mecelle-i haḡirede cem' ü telifek ve her şinf-i suḡan her mertebe-i lâyîḡasında işbât ü taḡkîḡ olunup bir emîr-i dilîr-i 'âlî-şân u zât-i sütüde-sîmât-ı bedf' ü'l-beyâna ' arz olundu ki...			

SONUÇ

Bu kitap, Giresun Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Programında, Prof. Dr. Beyhan KESİK danışmanlığında tamamlanan, “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY04041 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmûası İnceleme-Metin ve MESTAP’a Göre Tasnifi” başlıklı doktora çalışmasına konu olan mecmûa eserin, gözden geçirilmesi ve bazı eklemeler yapılmasıyla yeniden vücut bulmuş hâlidir.

17. yüzyılda tertip edildiği düşünülen mürettibi ve istinsâh tarihi bilinmeyen, tavsif bölümünde detaylarına yer verilen 367 varak eserin âdetâ bir mecmûa-i gazeliyât, mecmûa-i kasâid, mecmûa-i musammat ve mecmûa-i nezâir özellikleri taşımakta olduğu çalışma sonucunda tespit edilmiştir. İlâveten dönemin ileri gelen şairlerinin çeşitli nazım şekillerindeki şiirlerini düzenli ve öbek öbek ihtivâ edişi mecmûa-i devâvîn özelliği taşıdığını da göstermektedir. Bu özellikler, esere önem katmıştır.

Eserde şiirleri çok olan şairlerin hemen hemen çoğunun Edirne, Bursa ve İstanbul’da doğmuş veya orada uzun süre hayatlarını geçirmiş, müderrislik, defterdârlık veya kadılık yapmış şairlerden oluştuğu görülmüştür. Mürettibin kim olduğu bilinmese de Osmanlı Devleti’ne uzun süre başkentlik yapmış bu şehirlerdeki meşhûr şairlerin şiirlerine bu denli hâkim olması, edebî tür ve şekillere özen göstererek şiirleri sıralaması, kasîdelerin çoğunun hangi padişaha yazıldığının başlıklarla belirtilmiş olması yine esere önem katmıştır.

Tezde sonuç bölümünde yer alan, çalışmanın değerlendirildiği henüz yayımlanmamış şiirler hakkında bilgi verilen kısım bu kitapta, *Mecmûa-i Eşâr’ın Sağladığı Bazı Katkılar* başlığı altında genişletilmiştir. Bilimsel sınırlar içerisinde özenle hazırlamaya gayret ettiğimiz çalışmamızın alan araştırmacılarına katkı sağlaması temennimiz olmuştur.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, N. (1986). *Riyâzî Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Adak, A. (2006). *Za'fî-i Gülşenî Hayatı, Eserleri, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânının İncelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Adak, A. (2022). *Za'fî-i Gülşenî Dîvânı*, Şarkiyat Bilim ve Hikmet Vakfı Yayınları.
- Ak, C. (2001). *Bağdatlı Rûhî dîvânı, C.1.*, Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Akkaya, M. (1992). *Şemsi Paşa dîvânı. İnceleme-Eedisyon Kritikli Metin* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Akkuş, M. (1991). *Nefî Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Akpınar, M. (2005). *Keşanlı Zihnî Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi.
- Aksoyak, İ. H. (2018). *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Aktaş, A. (1996). *Yetim Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Akyüz, K. Cunbur, M. (1958). *Fuzûlî Türkçe Dîvân*, Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Altunel, İ. (1988). *Hâletî-i Gülşenî. Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkitli Metni* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Arslan, Ö. (2013). *Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Aslan, Ü. (2018). *İvaz Paşa Oğlu Atâyî Dîvânı*, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Avşar, Z. (2017). *Revânî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Aydemir, Y. (2018). *Behiştî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Ayverdi, İ. (2020). *Misallî Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı Yayınları.
- Başpınar, F. (2008). *17. Yüzyıl Şairlerinden Beyânî'nin Divan'ı, İnceleme-Tenkitli Metin* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Bayrakdar, Y. (2017). *Beyânî ve Tahmîsleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.

- Bedestani, A. (2018). *XVI. yy. Şairi Ahd-i Bağdâdî Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Buyruk, İ. E. (2009). *Ümîdî Ahmet Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahyâ Bey Dîvânı-Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Çavuşoğlu, M. Tanyeri, M. A. (1981). *Hayretî Dîvânı (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Çavuşoğlu, M. Tanyeri, M. A. (1987). *Zâtî Dîvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon), Gazeller Kısmı. Cilt III*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Çeçen, M. K. (2010). *Sabrî Mehmed Şerîf (Hayatı, Sanatı, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve Tahlili)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Çetin, İ. (1993). *Derzi-zâde Ulvî Dîvânı, Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Dağlı, M. Y. (1943). *Tokatlı Gedâyî Hayatı ve Eserleri*, Maarif Kitaphanesi.
- Demiralay, M. (2007). *Hüdâyî-i Kadîm (16.yy) ve Dîvânı İnceleme-Tenkidli Metin* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Demirel, Ş. (2017). *Mânî Dîvânı ve Şehr-engîz-i Bursa*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Devellioğlu, F. (2001). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi.
- Direkli, İ. (2022). *Musammat Mecmuaları ve Gencîne-i Eş'âr İsimli Musammat Mecmuası (Metin-İneleme)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Medeniyet Üniversitesi.
- Doğan, A. (2020). Bağdatlı Zihnî ve Mecmualardaki Bazı Şiirleri. *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies, Year. 13, Number. 82, Winter, p. 199-222*. <https://orcid.org/0000-0002-0267-6229>
- Düzenli, M. B. (2016). Nev'î-zâde Atâyî'nin Bilinmeyen Şiirleri, *Zeitschrift für die Welt der Türken, Vol. 8, No. 1, p. 345-356*. <http://dx.doi.org/10.29228/JASSS.48118>
- Eckmann, J. (1971). *The Dîvân of Gedâyî*, Indiana University Publications.
- Eğri, S. (1989). *Şühûdî Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.

- Erdem, K. (2008). *Kutup (Seyyid) Osman Fazlî Dîvânı İnceleme Metin* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Erden, M. (2018). *XV. Yüzyıl Şairi Habîbî ve Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Erdoğan, M. (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı(İnceleme-Tenkitletli Metin-Dizin)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Erdoğan, M. (2017). *Bursalı Rahmî ve Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Ersoy, E. (2017). *Münîrî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Erten, S. R. (2018). *Kayseri Raşit Efendi Eski Eserler Kütüphanesi'ndeki Bağdatlı Rûhî Dîvânı Nüshası (Metin-İnceleme)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yozgat Bozok Üniversitesi.
- Gölpınarlı, A. (2016). *Fuzûlî Dîvânı*, İnkılâp Kitabevi.
- Gülner, Ö. (1996). *Fezî Osman Hüsamzade Divanı (İnceleme Metin)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Gölpınar, H. (2004). *Dîvân-ı Selâmî* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Güneş, D. (2011). *Misâlî Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.
- Güneş, M. (2013). *Manastırlı Celâl Bey Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- Gürbüz, M. (2018). *Sultân-ı Hübâna Münasib Eşâr*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- İsen, M. (2020). *Usûlî Dîvânı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Kaçalın, M. S. (y.t.y.) *Âhî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Kalyoncu, F. (2011). Alaşehirli Makâlî Mustafa Bey ve Mecmualardaki Bazı Şiirleri, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 9(2), Manisa, s. 303-324.
- Kaplan, Y. (2015). *Yümnî Dîvânı İnceleme-Metin-Sözlük*, Kesit Yayınları.
- Kaplan, Y. (2018). Dîvânı Meçhul Bir 16. Yüzyıl Şairi. Edirneli Tîğî ve Şiirleri, *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 7(16), s. 104-147. <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut233>

- Kaplan, Y. (2019). Belîği ve Dîvânçesi, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 22(22), 359-448. Orcid Id. 0000-0003-3139-2193.
- Kaplan, Y. (2020). Mecmualardan Hareketle Bir Dîvânçe Teşkil Denemesi. Edirneli Misâli (Hasan Çelebi) ve Dîvânçesi, *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı 2, ISSN. 2687-5675, s. 35-152. ORCID. 0000-0002-2421-253X.
- Kaplan, Y. Efe, Z. (2021). *Klasik Türk Edebiyatında Bir Kırkambar, Mecmû 'a-i Musammat*, Atataürk Üniversitesi Yayınları. Erzurum.
- Kara, A. (2019). *Dînî-Tasavvûfî Şiirler Mecmuası (İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Kütüphanesi, Atatürk Kitaplığı No. K.000351) İnceleme-Metin-Dizin* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Dicle Üniversitesi.
- Karaca, O. S. (1995). *Hâşimî Dîvânı (Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Dîvânı'nın Karşılaştırmalı Metni)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Erciyes Üniversitesi.
- Karahan, A. (1966). *Figânî ve Dîvânçesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Karaköse, S. (1994). *Nev'î-zâde Atâyî Dîvânı (Kısmi Tahlil-Metin)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Karavelioğlu, A. M. (2014). *Prizrenli Şem'î Dîvânı*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Kavruk, H. (y.t.y.). *Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Kaya, A. (1999). *Dîvân-ı Selâmî* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Kaya, B. (2003). *Hisâli Hayatı Eserleri ve Metâliü'n-Nezâir Adlı Eserinin Birinci Cildi (İncelemeMetin)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Kaya, B. A. (1996). *Azmî-zâde Hâletî (Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Trakya Üniversitesi.
- Kayabaşı, B. (1996). *Kafzâde Fâizî'nin Zübdetü'l-Eş'ârı* [Yayımlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Kayya, S. (2001). *Selâmî Dîvânı'nın Transkripsiyonlu Metni* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Dumlupınar Üniversitesi.

- Keklik, M. (2014). *Üsküplü İshâk Çelebi Dîvânı (Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin) [Yayımlanmamış doktora tezi]*. Kırğızistan-Türkiye Manas Üniversitesi.
- Kesik, B. (2018). *Cenâbî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Kesik, B. Pehlivan, Z. Şengül, E. (2015). Bir Şiir Mecmuasından Hareketle Muhibbî'nin Yayımlanmamış Şiirleri, *International Journal of Language Academy, Volume 3, Spring 1*, s.361-373.
- Kılıç, A. (2012). Mecmûa Tasnifine Dair, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa. Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı içinde* (s. 77-71). Turkuaz Yayınları.
- Kılıç, H. (2003). *İslam Ansiklopedisi "Câmî" Maddesi, C. 7*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Kırkkılıç, A. (2017) *Ahterî Mustafa Muslihuddin el-Karahisarî, Ahterî-yi Kebir*, TDK Yayınları.
- Koç, H. Baka Telli, Ş. Kacar, K. (2020). *Klasik Türk Şiirinin Kayıp Bir Halkası, Bursalı Resmî ve Şiirleri*, Gece Kitaplığı.
- Köksal, M. F. (2012). Şiir Mecmûalarının Önemi ve 'Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi'(MESTAP), *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa. Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı içinde* (s. 409-912). Turkuaz Yayınları.
- Köksal, M. F. (2017). *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, Kesit Yayınları.
- Köktekin, K. (2019). *Şeyhzâde Atâyî Dîvânı*, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kurtoğlu, O. (2017). *Zâtî Dîvânı-Gazeller Dışındaki Şiirler (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Küçük, S. (2015). *Bâkî Dîvânı*, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Küleççi, N. (1985). *Ganî-zâde Nâdirî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı ve Şeh-nâmesi'nin Tenkitli Metni [Yayımlanmamış doktora tezi]*. Atatürk Üniversitesi.
- Macit, M. (2018). *Erzurumlu Zihnî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Mehmet, Y. (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, Kesit Yayınları.
- Okuyucu, C. (1994). *Cinânî (Hayatı, Eserleri, Dîvânı'nın Tenkitli Metni)*, Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Özkat, M. (2005). *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitledi Metin)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Öztürk, Y. (2006). *17. yy Şairlerinden Dimetokalı Vahdeti'nin Dîvânının Tenkitledi Metni* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Parlatır, İ. (2014). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınları.
- Sami, Ş. (2015). *Kamus-ı Türkî*, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Saraç, M. A. (y.t.y.). *Emrî Divanı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Sarı, M. İlgar, Y. (2008). *Mevlevî Dîvân Şâiri Semâi Mehmet Çelebi - Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri*, Afyonkarahisar Belediyesi Yayınları.
- Sarioğlanoğlu, N. (1953). *Fevrî Dîvânı'nın Tenkitledi Neşri* [Yayımlanmamış lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Selvi, M. (2008). *Ümîdî, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Sevgi, A. (2010). Bâkî'nin "Ancak" Redifli Gazeline Yazılan Tahmis Ve Tesdisler / "Tahmis" And "Tesdis" Written To Bâkî's Ghazal Ending In The Redif Of "Ancak". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 15(39), 385-393.
- Sevgi, A. (2015). Beyânî-Zâde Ayânî'nin Gazelleri / Odes Of Beyânî-Zâde Ayânî. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi* (34), 89-122. <https://doi.org/10.21497/sefad.33840>
- Sungurhan, A. (2017). *Kınalızâde Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şu'arâ*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Şenödeyici, Ö. (Ed.). (2015). *Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu*, Kesit Yayınları.
- Tanrıbuyurdu, G. (2018). *Kalkandelenli Mu'îdî Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)
- Tarlan, A. N. (1948). *Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Divan Şiiri. Rahmî ve Fevrî*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tarlan, A. N. (1948). *Şiir Mecmualarında XVI. ve XVII. Asır Dîvân Şiiri. Ubeydî, Aşkî, Şemî, ve İşretî*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tarlan, A. N. (1967). *Zâtî Dîvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon), Gazeller Kısmı. Cilt I*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

- Tarlan, A. N. (1970). *Zâtî Dîvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon), Gazeller Kısmı. Cilt II*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Tarlan, A. N. (1992). *Ahmet Paşa Dîvânı*, Akçağ Yayınları.
- Tarlan, A. N. (1992). *Hayâlî Dîvânı*, Akçağ Yayınları.
- Tarlan, A. N. (1992). *Necatî Beg Dîvânı*, Akçağ Yayınları.
- Taşdelen, İ. (2019). *Sânî Beg Dîvânı, Tenkitli Metin*, Express Baskı Merkezi.
- Toska, Z. (1985). *Veysî Dîvânı (Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Tulum, M. Tanyeli, M. A. (1977). *Nev’î Dîvânı (Tenkidli Basım)*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Uzun, M. İ. (2003). *İslam Ansiklopedisi “Mecmûa” Maddesi, C. 28*. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Uzun, S. (2011). *Üsküdarlı Aşkî Dîvânı* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Üzgör, T. (1990). *Türkçe Dîvân Dîbâceleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yavuz, K. Yavuz, O. (2016). *Muhibbî Dîvânı. Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin), C. II*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları. İstanbul.
- Yeniterzi, E. (2001). On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair. Meşâmî, *Türk Dili Dergisi*, S. 591, s. 317-328.
- Yerdelen, C. (1991). *Azmî-zâde Hâletî’nin Rubaileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Yılmaz, M. (2013). *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler*, Kesit Yayınları.
- Yılmaz, Ü. (2008). *İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi No. T 1532’de Kayıtlı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- Yüce, S. (2010). Atâyî (Nevâlîzâde) Dîvânı [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Zülfe, Ö. (2007). “Yahyâ Bey’in Bir Gazeline Bâkî’nin İki Tahmisi”; *Ayla Demiroğlu Kitabı. İstanbul*, s. 413-428.
- Zülfe, Ö. (2009). *Yakînî Dîvânı (İnceleme-Metin ve Çeviri-Açıklamalar-Sözlük)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı. (e-kitap)

IKSAD

Publishing House

ISBN: 978-625-367-738-1